LIETUVOS TSR MOKSLŲ AKADEMIJA
LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS INSTITUTAS

LIETUVIŲ TAUTOSAKA

PENKTAS TOMAS

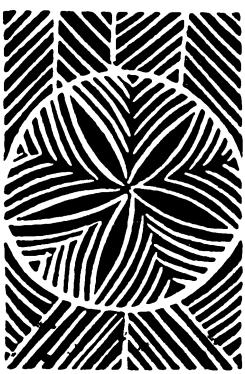

SMULKIOJI TAUTOSAKA
ŽAIDIMAI IR ŠOKIAI

„MINTIES" LEIDYKLA
VILNIUS—1968

LIETUVOS TSR MOKSLŲ AKADEMIJA
LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS INSTITUTAS

LIETUVIŲ TAUTOSAKA

PENKI TOMAI

„MINTIES" LEIDYKLA
VILNIUS—1968

Vyr. redaktorius *K. Korsakas*

Redakcinė kolegija:

K. Aleksynas, K. Grigas (tomo redaktorius),
Amb. Jonynas, B. Kazlauskienė, L. Sauka

Medžiagą paruošė *K. Grigas*

Dailininkas *V. Kalinauskas*

PRATARMĖ

Didesnę „Lietuvių tautosakos" penkto tomo dalį sudaro patarlės ir priežodžiai, mįslės, garsų pamėgdžiojimai, įvairūs dialogų, replikų, klausimų, linkėjimų bei parodijų tipo juokavimai, greitakalbės, šūksniai, keiksmai, užkalbėjimai ir kai kuri kita liaudies poetinė kūryba, pasižyminti teksto trumpumu. Kita tomo dalis — liaudies žaidimai ir šokiai. Šių dviejų pagrindinių tomo dalių medžiaga nėra vienalytė. Tai skirtingų gyvenimo ir buities sąlygų pagimdyta kūryba, nevienodai gausi ir populiari, bet liaudies kultūros istorijoje užimanti savitą vietą.

Ruošiant šį tomą, stengtasi, be labiau žinomų ir ligšioliniuose lietuvių tautosakos leidiniuose skelbtų dalykų, pateikti platesnei visuomenei ir mažai prieinamų, iki šiol beveik niekur nespausdintų kūrinėlių: asmenų ir vietų vardų pajuokimų, vaikų erzinimų, su liaudies etiketu susijusio sąmojo, prekių gyrimų, piemenų šūksnių, keiksmų ir kt. Kai kurie iš jų, pavyzdžiui, keiksmai, užkalbėjimai, neturi žymesnės idėjinės-auklėjamosios vertės, tačiau yra įdomūs ir reikšmingi liaudies dvasinės kultūros istorijai.

Daugiausia šiame tome skelbiamos medžiagos imta iš Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakos rankraštyno. Panaudoti taip pat visi svarbesnieji leidiniai, kuriuose buvo skelbta smulkiosios tautosakos ir liaudies žaidimų bei šokių.

Tome visa medžiaga suklasifikuota atitinkamais skyriais, atsižvelgiant į jos žanrinę prigimtį ir idėjinį-tematinį turinį. Antai patarlės ir priežodžiai, kaip liaudies pažiūras aiškiai atspindinti ir pamokomas mintis išreiškianti tautosaka, suskirstyta pagal idėjinį-tematinį turinį. Tuo tikimasi padėti skaitytojui geriau suprasti patarlių prasmę. Mįslės išdėstytos pagal menamų objektų sritis — negyvoji gamta, augmenija, gyvūnija, darbo įrankiai ir kt. Žaidimai ir šokiai, žiūrint choreografinio prado išvystymo laipsnio, sugrupuoti į žaidimus, ratelius ir šokius. Tie žaidimai ir šokiai, kurie jokio žodinio teksto neturi, tome nespausdinami, nes jie su liaudies poetine kūryba nesisieja.

Grupuojant tekstus, susidurta su daugeliu sunkumų. Tai ypač pasakytina apie patarles ir priežodžius, pasižyminčius prasmės įvairumu ir turtingumu. Skirstant juos į tematines grupes, nebuvo įmanoma išvengti tam tikro subjektyvumo. Todėl, siekiant padėti skaitytojams susirasti norimą patarlę ar priežodį, pateikiama išsami abėcėlinė rodyklė pagal svarbiausius kiekvieno jų teksto žodžius. Pateikiamos taip pat abėcėlinės mįslių įminimų ir žaidimų bei šokių pavadinimų rodyklės.

Skirtingai nuo kitų „Lietuvių tautosakos" penkiatomio tomų čia nurodoma smulkiosios tautosakos metrika. Kadangi visi spausdinami kūrinėliai yra trumpi, dažnai susidedą tik iš vieno neilgo sakinio, kiekvieno iš jų pateikėjas bei užrašytojas nenurodomi, o žymima tik užrašymo vieta, laikas ir šaltinis, iš kurio atitinkamas tekstas paimtas. Visos šios žinios pateikiamos prie kiekvieno teksto, o ne paaiškinimų skyriuje. Žaidimų ir šokių, kaip žymiai stambesnių kūrinių, metrika duodama išsamesnė, tačiau ir ji dėl vienodumo dedama prie tekstų. Tuo būdu paaiškinimų skyriuje paliktos tik pateikėjų arba tekstų užrašytojų pastabos apie atitinkamo kūrinėlio prasmę, paskirtį, gyvavimo aplinkybes, ir vienas kitas rinkinio parengėjo bei redaktorių patikslinimas. Aiškinamo teksto numeris pažymėtas žvaigždute.

Šio tomo medžiagoje, ypač mįslėse, pasitaiko specifinių žodžių. Tai daugiausia dėl sąskambio sukurti žodžiai, kurie atitinkamame kontekste asocijuojasi su tais ar kitais veiksmais, bendriniais vardais ar daiktų ypatybėmis, o konkrečios prasmės neturi. Šie žodžiai *(šarangė varangė, kubukukas* ir kt.) tomo gale pridedamame žodynėlyje nenurodomi.

Tekstai redaguoti tais pačiais principais, kaip ir kituose tomuose. Žaidimų ir šokių aprašymai pateikiami taip, kaip jie užrašyti rinkiniuose. Jie netransformuojami pagal šiuolaikines choreografinės medžiagos pateikimo taisykles.

„Lietuvių tautosakos" penktojo tomo medžiagą parengė ir redagavo K. Grigas. Melodijas parengė V. Juodpusis. Įvadą apie smulkiąją tautosaką parašė K. Grigas, apie žaidimų ir šokių tautosaką — L. Sauka. Visą medžiagą ir jos išdėstymą peržiūrėjo ir patikslino redkolegija — K. Aleksynas, K. Grigas, Amb. Jonynas, B. Kazlauskienė, L. Sauka. Patarlių ir priežodžių pagalbinę rodyklę, abėcėlinę mįslių bei minklių įminimų rodyklę ir žodynėlį sudarė K. Aleksynas. Įvadus redagavo P. Jokimaitienė. Aptariant šio tomo medžiagą ir ruošiant ją spaudai, prisidėjo ir kiti LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto Tautosakos sektoriaus darbuotojai. Galutinai viso tomo medžiagą peržiūrėjo leidinio vyr. redaktorius Lietuvos TSR MA akademikas K. Korsakas.

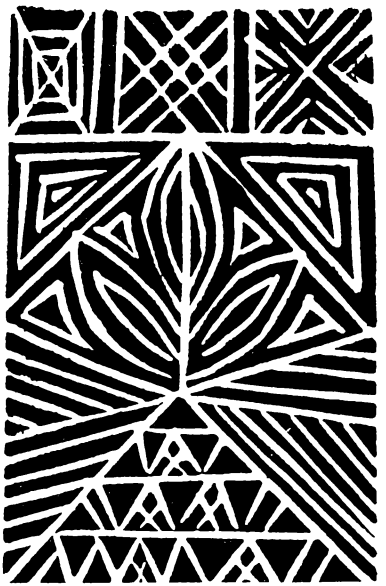

SMULKIOJI TAUTOSAKA

Smulkioji lietuvių tautosaka

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

Žmonės visada mėgsta kalbėti vaizdingai. Išsakydami savo mintis ir įspūdžius, jie ieško pačių įtaigiausių ir raiškiausių kalbos formų, stengiasi prabilti ne tik į klausančiųjų protą, bet ir į vaizduotę, jausmus. Tam reikalui panaudojamos įvairiausios kalbos emocingumo ir įtaigumo priemonės, kurių tarpe reikšmingą vietą užima patarlės ir priežodžiai.

P a t a r l ė s — tai pastovūs apibendrinamojo pobūdžio posakiai, gyvuoją tradicijos būdu. Jos dažnai pasižymi vaizdingumu, eilėdaros pradais ir visuomet sudaro sintaksiniu atžvilgiu išbaigtą sakinį. Patarlėmis ko nors pamokoma ar patariama („Būk girtinas, bet nesigirk"), perspėjama („Kas kitam kilpas spendžia, pats įkliūva"), apibendrinami įvairūs reiškiniai ar padaromos išvados („Laiko dantys aštrūs: laikas ir kalnus sugraužia", „Iš didelio debesio mažas lietus"). P r i e ž o d ž i a i s laikomi pastovūs posakiai, kuriais vaizdingai apibūdinami atskiri konkretūs daiktai, reiškiniai ar situacijos. Nuo patarlių jie visų pirma skiriasi tuo, kad jais nieko neapibendrinama ir nesistengiama pamokyti. Antai priežodžiu „Vagie, kepurė dega" reaguojama tada, kai kas staiga nejučiomis išsiduoda negerai padaręs, kitu priežodžiu „Pasakė — nei vežt, nei nešt" suniekinama kieno kvaila kalba ir pan. Priežodžiai dažnai nesudaro sakinio, o panaudojami kaip sakinio dalis: „Vaikinas jaunas, gražus, *toks paritus, toks pastačius*", „Jis (ji) *tyli kaip pelė po šluota*", „Jam (jai) *pro vieną ausį įėjo, pro kitą išėjo*" ir kt. Priežodžiai gali įeiti į patarles, kaip stambesnius kalbinius vienetus, pavyzdžiui: „Marios iki kelių" (priežodis) — „Girtam marios iki kelių" (patarlė), „Atšipo dantį" (priežodis) — „Sūnus valgo obuolius, o tėvas dantis šimpa" (patarlė).

Daugelyje posakių patarlių ir priežodžių žymės persipina. Dažnai būna nelengva nustatyti, kur baigiasi priežodis ir kur

prasideda patarlė. Todėl tekstų leidiniuose patarlės ir priežodžiai dažniausiai skelbiami kartu [1], o teorinėje folkloristinėje literatūroje diferencijuojami [2]. Tačiau yra tyrinėtojų, manančių, kad ieškoti skirtumų tarp patarlės ir priežodžio nėra prasmės [3]. Kas yra patarlė ir kas priežodis, įvairių tyrinėtojų nuomonės nesutampa. Vieni teoretikai tuos pačius bruožus laiko patarliškumo, kiti — priežodiškumo, treti — frazeologiškumo požymiais [4].

Priežodžio terminas į lietuvių raštiją įėjo palyginti anksti: 1629 m. kaip lenkiško *przysłowie* ir lotyniško *proverbium* atitikmuo jis pateikiamas K. Širvydo žodyne [5]. Tokia pat prasme jis buvo vartojamas kai kurių XIX a. lietuviškų raštų leidėjų (Kaj. Nezabitauskio ir kt.). Tačiau XIX a. lietuvių raštijoje sutinkamas ir patarlės terminas, savo semantika susijęs su žodžiu *patarti*. Jį randame S. Daukanto, M. Valančiaus leidiniuose. L. Ivinskio kalendoriuose vartojami abu šie terminai kartu („Prižodej ir patarles"), tačiau kurie iš skelbiamų tekstų laikyta patarlėmis ir kurie priežodžiais, nepaaiškinta. XX a. pradžioje panašiai buvo daroma „Aušrinėje" ir jos priede „Vasaros darbai", taip pat „Ateities" priede „Mūsų tautinės tvėrybos žiedai". Patarlės ir priežodžio skirtumai pradėti aiškinti tik vėlesnėje buržuazinėje lietuvių spaudoje [6] bei mokykliniuose vadovėliuose. Tarybiniame lietuvių tautosakos moksle patarlės ir priežodžiai aptariami panašiai, kaip tai daroma daugelio kitų tarybinių tautų (rusų, ukrainiečių, latvių ir kt.) folkloristų.

Daug patarlių ir priežodžių yra labai senos kilmės. Kai kurios šiais laikais daugelyje Europos tautų populiarios patarlės užfiksuotos jau antikinėje literatūroje. Pirmieji žinomi

---

[1] Taip daroma ir šiame leidinyje.

[2] Kai kurie Vakarų teoretikai (A. Tailoras ir kiti), aptardami aforistinę liaudies kūrybą, greta patarlės (angl. *proverb*) skiria priežodį (*proverbial phrase*), priežodinį palyginimą (*proverbial comparision*) ir dar kelis posakių tipus. Tačiau plačiausiai yra įsigalėjusi tradicija visą šią medžiagą dalyti į patarles ir priežodžius (rus. *пословицы* ir *поговорки*, vok. *Sprichwörter* ir *sprichwörtliche Redensarten*, latv. *sakāmvārdi* ir *parūnas* ir kt.).

[3] Lenkų folkloristų patarlės ir priežodžiai iš seno vadinami vienu vardu (*przysłowia*). Šiuolaikinis lenkų patarlių tyrinėtojas J. Kžyžanovskis teigia, kad „bandymai skirti patarles (*przysłowia*) ir priežodžius (*zwroty przysłowiowe*) šiaip taip pagrindžiami teoriškai, bet iš tikrųjų, tai nieko neduoda ir yra mokslinis žaidimas, o ne mokslinė problema". Žr. J. Krzyżanowski, Przysłowie, „Zagadnienia rodzajów literackich", t. III, z. 1(4), Lódź, 1910, p. 8.

[4] Žr. apie tai В. П. Жуков, О словаре пословиц и поговорок, кн.: Словарь русских пословиц и поговорск, сост. В. П. Жуков, М., 1966, p. 9—12.

[5] Dictionarium trium linguarum, 1629, l. 150.

[6] Pavyzdžiui, P. Būtėnas patarlėmis vadino tik tuos pastovius posakius, kurie išreikšti liepiamąja nuosaka. Žr. P. Būtėnas, Priežodžio ir patarlės gyvenimas, „Švietimo darbas", 1930, Nr. 1, p. 42.

užrašymai paprastai padeda nustatyti, kuriuo metu atitinkama patarlė jau tikrai gyvavo, tačiau tai dar neatsako, kada ji atsirado. Sunkiai išaiškinama ir atskirų patarlių kilmės vieta. Dažnai nelengva nustatyti, kurias tarptautiniu mastu paplitusias patarles sieja genetiniai ryšiai ir kurios galėjo atsirasti savarankiškai įvairiose vietose dėl tipologinių socialinio gyvenimo panašumų.

Atsižvelgiant į kai kurių patarlių ir priežodžių vaizdų prigimtį, jų kilmę galima sieti su tam tikromis žmonių veiklos sritimis. Manoma, kad posakis „Jam vieno balkio trūksta" greičiausiai bus kilęs dailidžių aplinkoje, „Visi ant vieno kurpalio siūti"— batsiuvių ir pan [7]. Susiformuoti posakiui „Vedžioti už nosies" pagrindą bus davęs paprotys vedžioti meškas, pririštas grandimi už nosies [8]. Ypač daug patarlių atsirado, apibendrinant žemės ūkio darbų patirtį. Iš lietuviškų tokios yra: „Senas jautis vagos negadina", „Nelauk giedros su dalgiu, lauk jos su grėbliu", „Dalgė pievon — balana sienon" ir daug kitų. Atskirų patarlių ir jų variantų atsiradimą galima sieti su konkrečiu istoriniu laikotarpiu. Pavyzdžiui, tarp protestantų plitęs posakis „Juo arčiau Roma, juo blogesni krikščionys" greičiausiai yra išsirutuliojęs iš plačiai Europoje (ir Lietuvoje) žinomos patarlės „Arti bažnyčia — toli dievas". Manoma, kad versija apie Romą (kai kuriuose variantuose — popiežių) ir blogus krikščionis buvo sukurta Vokietijoje reformacijos laikais [9]. Tuo tarpu patarlė apie bažnyčią ir dievą bene pirmą kartą užfiksuota anglų kalba jau 1303 m. [10]

Tačiau ir apytikriai atsekti patarlių kilmės aplinkybes ne visada įmanoma, nes jose daugiausia kalbama bendražmogiškais moralės ir etikos klausimais. Tokio tipo patarlės, kaip „Tas juokiasi, kas juokiasi paskutinis", „Auksą ir pelenuose pažinsi", „Kaip pasiklosi, taip išsimiegosi", „Lazda turi du galus" ir kt., dažniausiai yra labai senos, gyvavusios jau antikos laikais. Šį tą konkretaus apie jų amžių galima pasakyti tik tada, kai yra žinomi seni jų užrašymai arba kai jos būna panaudotos senuose literatūros paminkluose.

Šalia gausybės patarlių, sukurtų liaudies, gyvuoja ir literatūrinės kilmės išsireiškimai. Tai patarlėmis virtę rašytojų aforizmai, biblijos posakiai, žinomų istorinių asmenų (karvedžių, politikų, filosofų) pasakytos ir ilgainiui plačiai prigijusios frazės. Jų pavyzdžių apstu visuose tyrinėjimuose, kur

[7] Žr. А. П. Хазанович, К вопросу о возникновении фразеологических единиц, «Учёные записки Ленинградского университета им. А. А. Жданова. Серия филологических наук», вып. 65, Л., 1962, p. 138—139.

[8] Žr. ten pat, p. 133.

[9] Žr. A. Taylor, The Proverb, Cambridge, 1931, p. 21.

[10] Žr. W. G. Smith, The Oxford Dictionary of English Proverbs, Oxford, 1936, p. 454.

tik yra sprendžiami patarlių genezės klausimai [11]. Tačiau dažnai neįmanoma įrodyti, ar rašytojas, filosofas bei politikas pats pirmasis sukūrė atitinkamą posakį, ar jis tik pasinaudojo anksčiau gyvavusia patarle [12]. Todėl kai kurių posakių priskyrimas žinomiems asmenims yra sąlyginis.

Literatūrinės kilmės patarlės formavosi skirtingais būdais. Vienos iš jų yra autentiški, iš atitinkamo kūrinio paimti posakiai, o kitos paplito kaip vieno ar kito kūrinio idėjos arba atskiro epizodo minties apibendrinimai. Antai visiems žinomas pasakymas apie uždraustą vaisių atsirado, apibendrinant senojo testamento legendos motyvą. Siužetas apie pirmųjų tėvų nusikaltimą įgijo platesnę prasmę — uždraustuoju vaisiumi pradėta vadinti visa, kas žmogų masina savo paslaptingumu ir neprieinamumu. Tačiau prasmės praplėtimas nepaneigia panaudoto vaizdo ryšio su biblija. Tik todėl, kad legenda buvo plačiai žinoma, atskiras jos motyvas galėjo virsti simboliu. Iš bažnyčioje skaitomų evangelijų lietuvių liaudyje prigijo posakiai apie rankų nusiplovimą, apie gainiojimą nuo Ainošiaus pas Kaipošių, apie „nevierną Tamošių" ir kt.

Iš grožinės literatūros daugiausia medžiagos atsirasti patarlėms ir priežodžiams davė pasakėčių žanras. Patarlėmis ir priežodžiais yra virtusios populiarių pasakėčių frazės, ypač jų moralai. Kai kurie iš tokių posakių gyvuoja tik dėl to, kad esti plačiai žinoma pati pasakėčia. Toks posakis, atskirai pasakytas, primena pasakėčios turinį ir išreiškia atitinkamą mintį, pritaikytą konkrečiam atvejui („Pažink ir asilo nagą"). Jei nebūtų žinoma pasakėčioje pavaizduota situacija, prarastų prasmę ir toks priežodis ar patarlė. Kitos patarlės ir priežodžiai vienu sakiniu išreiškia pasakėčios idėją („Pučiasi kaip varlė prieš jautį"). Toks posakis gali savarankiškai gyvuoti ir tarp žmonių, nežinančių pasakėčios, iš kurios jis paimtas.

Atskiros patarlės ir priežodžiai yra kilę iš liaudies pasakų. Antai priežodžiu yra virtusi populiarios lietuvių pasakos apie tris brolius frazė „Nemoku skaityti, nemoku rašyti, o mane žada karalium daryti". Priežodžių teisėmis gyvuoja vaizdingos pasakų frazės „Du kvaili, trečias be proto", „Kam klius, kam neklius, o striukiui beuodegiui klius" ir daug kitų. Jie visi virto priežodžiais dėl to, kad liaudyje buvo plačiai žinomos pasakos, iš kurių jie yra kilę.

[11] Žr. В. П. Аникин, Об историческом приурочении пословиц, поговорок и загадок, «Советская этнография», 1960, № 4; Г. С. Бендерли, О происхождении пословиц, «Учёные записки Дальневосточного государственного университета. Серия филологическая», вып. IV, Владивосток, 1962; A. Taylor, The Proverb, p. 3—65; F. Seiler, Deutsche Sprichwörterkunde, München, 1922, p. 19—36; J. G. Bystroń, Przysłowia polskie, Kraków, 1933, p. 213—244.

[12] Žr. Standard Dictionary of Folklore, Mythology and Legend, vol. II, New York, (1950), p. 902.

Iš sakmių į lietuvių patarles bei priežodžius įėjo kai kurie mitinių būtybių vardai bei su senuoju lietuvių tikėjimu susiję įvaizdžiai. Antai sakmių apie aitvarą pagrindu atsirado patarlė „Aitvaras visiems darbštiesiems turtus neša", jau paneigianti tikėjimą aitvaru. Sakmių personažų išorės bei elgesio ypatybės panaudotos, kuriant priežodžių palyginimus („Laksto kaip aitvaras", „Bijo kaip kipšas perkūno", „Gražus kaip laumės vaikas" ir pan.).

Kai kurių patarlių ir priežodžių vaizdai organiškai suaugę su atskirų anekdotų turiniu. Posakis „Kas šaukia, tešaukia, o mudu, boba, važiuokim" paprastai paaiškinamas anekdotu apie valstietį, kuris pameta ratų gale sėdėjusią savo žmoną. Anekdotų siužetinėmis situacijomis paremti taip pat posakiai „Pondieve, padėk ir bėgančiam, ir vejančiam", „Ar tu, plikiau, traukis, ar tu, durniau, liaukis". Pirmasis yra plačiai žinoma anekdoto apie elgetą, gavusį išmaldą ir iš bėgančio vagies, ir iš apvogto vijiko, baigiamoji frazė, antrasis — tokia pat frazė iš anekdoto apie nenuoramą, bažnyčioje įkyriai erzinantį pliką maldininką.

Nesunku pastebėti tam tikrą sąveiką tarp atskirų patarlių ir mįslių. Tokių patarlių, kaip „Pečius vasarą molis, žiemą brolis", „Adata visą svietą užado", vaizdai greičiausiai pirma susiformavo, menant mįsles, ir tik vėliau, kai juos pradėta naudoti didaktiniais tikslais, kiek pakeista mįslės formulė ėmė eiti ir patarlės funkcijas. Tuo tarpu minklės „Iš ko kvailį pažinsi?" *(Iš juoko)*, „Kas žmogų pakaria ir paleidžia?" *(Liežuvis)* yra perfrazuotos patarlės. Kai kuriose patarlėse nesunku atpažinti atskiras liaudies dainų frazes.

Bendražmogiškos moralės, etikos ir praktinės veiklos problemos, įvairiausiais atžvilgiais aptariamos patarlėse, aktualios visada ir visur. Todėl daug patarlių yra bendrų visoms Europos ir kitų žemynų tautoms. Žymus šumerų kalbos ir kultūros istorikas S. Krameris, pastebėjęs prieš pusketvirto tūkstantmečio užrašytų šumerų didaktinių posakių ir šiuolaikinių tautų patarlių idėjinio turinio bei formos bendrumus, rašė: „Apskritai viena iš labiausiai į akį krintančių patarlių ypatybių yra bendražmogiškas jų pobūdis. Jeigu jūs kada nors staiga suabejosite dėl žmonių padermės vieningumo ir visų tautų bei rasių bendrumo, atkreipkite dėmesį į patarles ir priežodžius, į liaudies aforizmus ir posakius. Patarlės ir priežodžiai geriau už visus kitus literatūros žanrus pralaužia kiekvienos visuomenės kultūrinių ir buitinių sluoksnių šarvus, atskleisdamos tai, kas svarbiausia ir bendriausia, kas būdinga visiems žmonėms, nepriklausomai nuo to, kur ir kada jie gyveno ar gyvena" [13]. Šį teiginį patvirtina ir lietuviškoji medžiaga.

[13] С. Н. Крамер, История начинается в Шумере, М., 1965, p. 142.

J. Lautenbachas, šio amžiaus pradžioje sugretinęs 287 lietuviams ir latviams bendras patarles, konstatavo, kad beveik tik ketvirtadalis jų neturi atitikmenų kitose tautose [14]. Visos kitos, jo apskaičiavimais, yra bendra ne tik lietuvių—latvių, bet ir kitų tautų nuosavybė. Pavyzdžiui, populiarios lietuviškos patarlės „Viena kregždė nepadaro pavasario", „Ranka ranką mazgoja", „Kalk geležį, kol karšta", „Ne viskas auksas, kas auksu žiba", „Kokia obelis, tokie ir obuoliai", „Laukas akylas, miškas ausylas" lygiai taip pat plačiai gyvuoja ir daugeliu kitų Europos kalbų. Jos randamos taip pat senovės graikų ir romėnų rašytiniuose šaltiniuose.

Atskiros tautos šias bendras patarles savaip varijuoja. Įdomu šiuo atžvilgiu sugretinti lietuvių patarlę „Geriau žvirblis rankoje, negu briedis miške" su kitų tautų atitikmenimis. A. Tailoro sukauptais duomenimis [15], angliškajame jos variante priešpastatoma vienas žvirblis rankoje ir du ant stogo, vokiškajame — žvirblis rankoje ir karvelis ant stogo, ispaniškajame — žvirblis rankoje ir grifas ore, itališkajame — plunksna rankoje ir paukštis ore, suomiškajame — žvirblis rankoje ir šimtas viščiukų pastoriaus kieme, persiškajame — žvirblis rankoje ir vanagas ore. Pagaliau ir vienoje tautoje lygiagrečiai gyvuoja daugel tos pačios patarlės variantų. Pavyzdžiui, lietuviškuosiuose minėtos patarlės variantuose vietoj briedžio, elnio miške minima dešimt, šimtas žvirblių ant stogo, kurapka, varna ore ir pan.

Visa tai, iš vienos pusės, iliustruoja tautų sugebėjimą keistis patarlėmis, nepaisant kalbų skirtumų nė valstybių sienų, iš kitos — nepaliaujamą žmogaus kūrybinės minties judėjimą, polinkį nesitenkinti jau turimais ir įprastais vaizdais, o juos nuolatos turtinti, remiantis tikrovės teikiamomis galimybėmis. Skirtingi įvaizdžiai atskirose tautose į tą pačią patarlę įėjo dėl to, kad vienur vienas, kitur kitas iš jose minimų gyvių dažniau sutinkamas ir geriau pažįstamas.

Kaip žodžių skoliniais, taip ir patarlėmis intensyviau keičiasi kaimyninės tautos. Dėl ištisus amžius trukusių politinių, ekonominių bei kultūrinių ryšių lietuviai turi daug bendrų patarlių su rusų, baltarusių, lenkų, vokiečių tautomis. Ypač giminingos lietuvių ir latvių patarlės. Dažnai tapačios lietuvių ir latvių patarlės būna išreikštos ne tik vienodais vaizdais, bet ir tos pačios šaknies žodžiais, abiem tautoms bendrais frazeologizmais („Akys baisininkės, rankos darbininkės"— „Actiņām nobīties, rociņam padarīt", „Išėjo šunims šėko piauti" — „Aizgāja sunim sēka pļautu", „Ylos maiše nepaslėpsi"—

[14] Я. И. Лаутенбах, Очерки из истории литовско-латышского народного творчества, II, Юрьев, 1915, p. 236.

[15] Standard Dictionary of Folklore..., vol. II, p. 903; A. Taylor, The Proverb, p. 23—24.

„Ilenu maisā nenoslēpsi", „Dovis prieš dovį" — „Dots pret dotu", „Saulės amžiaus negyvensi" — „Saules mūžu nedzīvosi" ir daug kitų). Tokios patarlės ir priežodžiai akivaizdžiai byloja apie glaudžius lietuvių ir latvių kalbų genetinius ryšius, apie bendras kultūrų ištakas.

Kiekviena tauta turi jai vienai tepriklausančių patarlių bei priežodžių, kurie ar dėl juos sukūrusių socialinių sluoksnių uždarumo, ar dėl kitomis kalbomis sunkiai išreiškiamų kalbinių bei vaizdinių detalių neišeina į tarptautinę apyvartą. Dažniausiai uždari būna tie posakiai, kurie susiję su specifiniais atskiros tautos papročiais, tikėjimais, mitinių būtybių, geografinių vietovių vardais ir kai kuria darbo patirtimi. Atrodo, tik lietuviams žinoma patarlė „Guli linas — suguli šilką, guli vilna — suguli vilką", taip pat patarlės „Šventa Ona — gera žmona, aptep duoną su smetona", „Palanga — svieto pabaiga" ir kt.

Išskirti vienoje tautoje gyvuojančias patarles iš tų, kurios paplitusios tarptautiniu mastu, be galo sunku. Viena aišku, kad mažosios tautos daugiau turi uždarų, tik jose gyvuojančių patarlių, nes jų kalbomis be jų pačių daugiau niekas nekalba. Tuo tarpu didžiosios kalbos, kaip susižinojimo priemonė aptarnaujančios įvairių nacijų žmones, turi daugiau progų paskleisti svetur ir savosios liaudies išmintį.

Patarlių tematika labai plati ir įvairi. Joms medžiagos teikė visa, kas tik kada nors rūpėjo žmogui, veikė jo vaizduotę ir jausmus. Dažnai ta pati tema aptariama ne viena, o daugeliu patarlių, pažvelgiant į tą patį dalyką keliais skirtingais aspektais arba tą pačią mintį reiškiant kitais vaizdais. Antai patarlės „Viens vaiks išaugs paiks", „Sūnus vienas apdirba sienas", „Bijok šunies ir vienturtės duktės" pabrėžia, kad vienturčiai vaikai šeimoje yra dažnai lepinami ir išpaikinami. Tačiau kiekviena iš šių patarlių yra savarankiškas posakis, sukurtas, panaudojant vis kitus įvaizdžius.

Ne visų tos pačios tematikos patarlių idėjinis turinys vienodas. Kaip gyvenime, taip ir patarlėse tie patys reiškiniai dažnai vertinami skirtingai. Pavyzdžiui, prieštaringai patarlėse kalbama apie piktumą („Geriau šunį erzinti, nekaip piktą žmogų" — „Šuo piktas — namams diktas"), drąsą ir bailumą („Be drąsos liksi ir be duonos" — „Geriau zuikiu, negu vilku"), darbštumą ir tinginiavimą („Taupyk duoną rytojui, ne darbą"— „Darbas — ne zuikis, nepabėgs"), dosnumą („Kas duoda, tas ir gauna" — „Savęs nenuskriaudęs, kito nesušelpsi") ir kt. Šis „patarlių ginčas" aiškinamas tuo, kad patarlės daug amžių buvo kuriamos skirtingos ideologijos ir socialinės padėties žmonių, kurių galvosena ir interesai neretai susikirsdavo [16].

[16] Žr. В. И. Чичеров, Русское народное творчество, М., 1959, р 314—317.

Tačiau kartu nepamirština, kad ir tos pačios klasės, luomo, netgi šeimos atstovai dažnai į tuos pačius dalykus bei reiškinius žiūri nevienodai. Neretai kinta net to paties individo nuotaikos ir įsitikinimai. Vienu metu ką nors teigęs ar gynęs, po kiek laiko jis pats gali tai pajuokti. Ir vienu, ir kitu atveju jo pasakyta vaizdinga frazė gali virsti patarle ar priežodžiu.

Gana ryškiai išsiskiria lietuvių liaudies patarlių grupė, kurioje kalbama apie žmogų, jo prigimtį ir psichiką. Žmogus kaip socialinė būtybė traktuojama filosofiškai, pabrėžiamos visiems žmonėms bendros fizinės ir dvasinės ypatybės. Svarbiausia kuriančiąja jėga patarlėse laikomas žmogaus protas. Sakoma: „Meška ima jėga, o žmogus — razumu", „Protas rankas ir kojas vaduoja" ir pan. Kalbant apie žmogaus amžių, gyvenimą, ligas ir mirtį, greitai prabėgąs žmogaus amžius lyginamas su saulės amžinumu, su nepaliaujamu jūros alsavimu („Saulė savo eile bus, o mums žemė akis užgrius", „Ne marių širdis, ne saulės amžius"). Susimąstoma apie senatvę („Amžius veidą išaria ir be noragų", „Prie barzdos reik ir lazdos") ir apie nelaukiamą netikėtą mirtį („Mirtis už pečių, o mintis už metų", „Kaip puta nyksta, taip žmogus išblykšta"). Vienos patarlės atskleidžia savotišką gyvenimo ironiją, kitos poetizuoja, išaukština žmogų, dar kitose aptariami būdingi žmogaus polinkiai ir kt.

Neišvengiama patarlėse ir prieštaravimų. Jose prasikiša panieka moteriai, menkinami moters protiniai sugebėjimai („Ilgas plaukas — trumpas protas", „Ožka — ne galvijas, merga — ne šeimyna"). Gyvavo patarlių, prikišančių moterims klastą: „Kur velnias nepajėgia, ten bobą siunčia". Pastarosios patarlės idėjinį turinį paaiškina liaudies pasaka apie velnią, nepajėgusį suvaidyti vyro su žmona, kol nepasikvietė į pagalbą piktos moters. Tai vis patriarchalinės šeimos santykių apspręstos pažiūros ir nuotaikos, atspindinčios klasinės santvarkos ir reakcinės ideologijos sukeltas negeroves.

Kaip atsvara tokioms patarlėms gyvavo kitos, kuriomis tarsi atsikertama vyrams tuo pačiu („Nėr nė vieno vyro, kurs neturėtų vilko danties") arba pabrėžiamas svarbus moters vaidmuo šeimoje ir apskritai visuomenėje („Boba laiko tris kertes trobos, vyras — tik vieną"). Galima spėti, kad pirmieji iš šių prieštaringų posakių būdavo daugiau vartojami vyrų, antrieji — moterų, bet tai anaiptol neturėtų būti suprantama kaip antagonizmas tarp vyrų ir moterų. Tuo nesunku įsitikinti, pažvelgus į patarles, pabrėžiančias darnius vyrų ir moterų santykius, jų abipusio susiklausymo reikšmę, meilės jėgą (100, 124, 125 ir kt.) [17]. Be to, ir vieną ar kitą lytį menkinančios pa-

[17] Skliaustuose nurodomi atitinkamų tekstų eilės numeriai šiame tome. Ištisai cituojamų tekstų numeriai nenurodomi.

tarlės neretu atveju galėjo būti pavartojamos ne rimtai ir ne piktai, o juokaujant, kai mėgstama sutirštinti spalvas, perdėti.

Daug temų patarlėms ir priežodžiams yra davę tipiški individualūs žmonių bruožai. Patarlėmis patariama, kokių įpročių reikia vengti, kokie polinkiai ugdytini, priežodžiais dažniausiai pajuokiamos žmonių ydos ir silpnybės. Įspūdingai patarlėse sugretinami ir priešpastatomi išmintingas ir kvailas žmogus („Gudrus ir po žeme mato, kvailas ir po kojom nepastebi", „Bepig su plaukuotu peštis, su išmintingu bartis", „Su kvailu prasidėk — pupų rėtį pasidėk" ir kt.). Šmaikščiais palyginimais pajuokiami žiopliai, menkos orientacijos žmonės (462—551). Panašiai patarlėmis ir priežodžiais kalbama apie plepumą (552—602), piktumą ir gerą nuotaiką (649—693), apsileidimą ir tvarkingumą (723—813), drąsą ir bailumą (828—897). Didžioji dalis šios tematikos patarlių proteguoja tam tikrą „aukso vidurį", nuosaikumą ir todėl kai kurių teoretikų vadinamos bent kiek konservatyviomis [18]. Tai daugiausia pagyvenusių, daug mačiusių ir prityrusių žmonių išmintis, raginanti susilaikyti nuo kraštutinumų.

Šeimos gyvenimo temas liečiančiose patarlėse ir priežodžiuose įvairiapusiškai aptariamos šeimos sudarymo, vyro ir žmonos, vaikų ir tėvų santykių, taip pat auklėjimo problemos. Jose apstu patarimų, kuo reikia vadovautis, pasirenkant gyvenimo draugą. Kaip ir liaudies dainose, čia iškeliami teigiami žmogaus charakterio bruožai, smerkiamas pasogos ieškojimas (1260—1270). Tačiau patarlės racionalistiškesnės už dainas. Jose paprastai nedaug dėmesio skiriama grožio kriterijui, patariama, kuriant šeimą, nesivaikyti grožio („Iš veido sviesto nesuksi", „Gražumu puodo neuždarysi" ir pan.). Tuo tarpu dainų lyrinio herojaus idealas kuriamas, pabrėžiant ne tik dvasinį, bet ir išorinį mylimo žmogaus grožį.

Klasinių santykių bei klasinio antagonizmo problemos patarlėse ir priežodžiuose sprendžiamos beveik išimtinai iš valstiečių ir kaimo proletariato pozicijų. Šiuo metu jau išėjusios iš apyvartos, bet senesniuosiuose rinkiniuose dar gana dažnai pasitaikančios patarlės apie baudžiavą, valstiečių ir ponų santykius smerkia baudžiavinį išnaudojimą (1537—1552), niekina bei pajuokia dvarininkus (1550—1616). Patarlėse taip pat atsispindi klasinė valstiečių diferenciacija (1617—1640), prieštaravimai tarp kaimo buržuazijos ir samdinių (1651—1666). Tik vienoje kitoje patarlėje galima įžiūrėti stambesniųjų žemvaldžių ideologijos išraišką (1641), tuo tarpu kaimo varguomenės priešiškumas turtingiesiems patarlėse labai ryškus („Nėra didesnio šėtono, kaip iš ūkininko ponas" ir kt.).

---

[18] A. Taylor, The Study of Proverbs, „Proverbium", 1, 1965, p. 7.

Į vieną gretą su turtingaisiais patarlėse statomi ir dvasininkai. Jose pabrėžiamas kunigų gobšumas (1699—1723), išsakoma nemažai kritiškų minčių apie kunigų skelbiamų doros normų nesutapimą su jų pačių elgesiu (1736, 1737). Panašiai kalbama apie klasine santvarka pagrįstas valstybės institucijas ir eilinio žmogaus santykius su jomis. Patarlėse skeptiškai atsiliepiama apie išnaudotojų interesus ginančią feodalinę bei buržuazinę valstybę ir jos pareigūnus (1754—1806). Daugelyje patarlių valdžios, ypač teisingumo, atstovams prikišama, kad jie yra paperkami, kyšio sąvoką išreiškiant pastoviu „tepimo" įvaizdžiu („Nepatepęs nevažiuosi", „Tepti ratai slidžiau rieda", „Liežuvio sauso niekas neklauso"). Mėgstama patarlėse priešpastatyti turtingųjų ir kaimo varguomenės buities detales (1878—1983), tuo išreiškiant nepasitenkinimą klasine santvarka, pajuokiant arba smerkiant valdančiųjų klasių atstovus.

Pačios meniškiausios, gausiausios ir bene labiausiai tarptautiniu mastu išplitusios yra patarlės moralės ir žmonių bendravimo temomis. Jose liečiamos gyvenimo prasmės problemos, ginčijamasi tikėjimo ir religinės praktikos klausimais, atskleidžiami įvairūs gamtos ir visuomenės gyvenimo dėsningumai, prasiskverbiama į subtiliausias žmonių santykiavimo ir elgesio sritis. Nešykštima patarimų, kaip orientuotis gyvenime, kaip elgtis, susidūrus su įvairiais sunkumais.

Patarlėse išreikštos pažiūros apie žmonių bendravimą ir elgesio normas yra vieningesnės, mažiau prieštaringos, o svarstymai apie gyvenimo esmę dažnai būna diametraliai priešingi vieni kitiems. Čia labai ryškiai susikerta krikščionybės per ilgus šimtmečius liaudžiai skiepyta idealistinė pasaulėžiūra, skatinimas atsiduoti dievo valiai („Dievui daugiau rūpi, kaip mums", „Be dievo valios nei plaukas nuo galvos nenukris") su praktišku, įžvalgiu žmogaus protu („Ne velnių, bet blogų žmonių bijokime", „Kas anksti keliasi, tam ir dievas padeda"). Ypač skeptiškai patarlėse žiūrima į pamaldumą, pasninkus ir daugelį kitų religinės praktikos dalykų („Poteriai — ne putra, nesurugs", „Žuvis neišganys, kiaulė nepragaišys", „Seredą seredyk, o mėsą terebyk"). Tai daugiausia senas tradicijas turinčios patarlės. Iš jų matyti, kad abejingumo religijai ir tam tikro laisvamaniškumo nuotaikos liaudyje turi gilias šaknis.

Apstu patarlių, teikiančių patarimus žmogui kaip kolektyvo nariui. Jomis proteguojami taurūs pasiaukojančio, ne vien sau, bet ir kitiems gero linkinčio žmogaus bruožai. Patarlėmis skatinama gimtojo krašto meilė (2391—2452), atskleidžiama gyvenimo tiesa, kad už piktus darbus paprastai susilaukiama deramo atpildo. Šios tematikos patarlės bendros daugeliui tautų. Jos visos labai populiarios („Nekask duobės kitam, nes

pats jon įgriūsi", „Kaip pasiklosi, taip išsimiegosi", „Ką pasėsi, tą ir piausi", „Blogi darbai akis bado"). Daug dėmesio skiriama kolektyviškumo ir susiklausymo (2955—3019), svetingumo ir vaišingumo (3059—3107), tolerancijos (3108—3147), dosnumo (3824—3851) ir panašioms temoms. Patarlėmis ir ypač priežodžiais smerkiama ir pajuokiama suktumas ir klasta (3493—3543), melas (3568—3594), gobšumas (3878—3937), savanaudiškumas (3978—4033), vagystės (4069—4188) ir panašūs dalykai. Jomis atsakoma į daugybę klausimų, kiekvienu atveju pateikiant teigiamo ir neigiamo elgesio pavyzdžių.

Patarlėse apie darbą, darbo reikšmę, darbštumą ir tinginiavimą skatinamas veiklumas ir iniciatyva. Darbas laikomas gerovės šaltiniu („Duona ne per vėją atėjo", „Kas kas, tas ir les"), vaizdingai sugretinamos darbštumo ir veltėdžiavimo pasekmės („Bėga vilkas — tunka vilkas, guli (stovi) vilkas — džiūsta vilkas", „Juodos rankos — balta duona, baltos rankos — juoda duona"), dosniai dalijamasi įvairiu gamybinės veiklos patyrimu. Į akis krinta vaizdai, sukurti, panaudojant specifines liaudies buities detales. Patarlės „Jei spiečius per rugius lekia — vyk, jei per rugieną — akmeniu pavaryk", „Žagrė užpučia žiburį" ir kt., operuodamos pavyzdžiais iš lietuvių liaudies buities, atskleidžia tą socialinį-buitinį foną, kuriame jos gyvavo. Daug dėmesio skiriama darbų terminams, orientuojantis pagal tradicinio liaudies kalendoriaus datas (5236—5318). Yra patarlėmis virtusių oro pranašavimų. Tai posakiai, turį tik vieną konkrečią prasmę ir savo laiku vaidinę svarbų vaidmenį liaudies gyvenime. Antai amerikiečių folkloristas B. Vaitingas nurodo, kad net tokios primityvios tautos (kai kurios Amerikos indėnų gentys), kurios kitais klausimais patarlių nevartoja, turi patarlių tipo posakių — oro pranašavimų [19]. Jeigu tai būtų iš tikrųjų dėsningas silpnai išsivysčiusios sąmonės žmonių bruožas, apie oro pranašavimus būtų galima galvoti kaip apie vieną iš pirmykščių patarlių tipų.

Patarlėse, kuriose kalbama apie ūkio darbų atlikimo terminus, gamtos reiškinius ir oro atmainas, dažnai minimos bažnytinės šventės, įvairūs šventieji. Iš esmės tokios patarlės dažnai neturi nieko bendra su bažnytinių švenčių religiniu turiniu. Švenčių bei šventųjų vardai šios rūšies patarlėse minimi tik kaip tam tikros kalendorinės datos. Iš to, kokiais vaizdiniais reiškiama tokių patarlių pagrindinė mintis, ryškėja ne tiek jų religinis turinys ar žmonių pamaldumas, kiek liaudies abejingumas religijai, o kai kuriais atžvilgiais net šventųjų pajuokimas, jumoristinis jų traktavimas (pvz. „Šventa Ona — gera žmona, aptep duoną su smetona" ir pan.). Beje,

[19] B. J. Whiting, The Nature of the Proverb, „Harvard Studies and Notes in Philology and Literature", vol. XIV, Cambridge, 1932, p. 305.

ir pačios krikščioniškosios šventės atsirado ne tuščioje vietoje. Kai kurios iš jų siejasi su senuoju, dar iki krikščionybės veikusiu kalendoriumi. Svarbiausių pagoniškųjų švenčių dienos, daugiau ar mažiau sutampančios su atitinkamais ekliptikos — tariamojo saulės kelio dangaus skliaute — etapais, tapo svarbiausiomis krikščionių šventėmis [20]. Ilgainiui įsigalėjo bažnyčios toms šventėms duoti krikščioniški vardai, tačiau žymi dalis su tomis švenčių dienomis susijusių pastebėjimų apie gamtos reiškinius bei žmonių darbus buvo paveldėti iš gilios senovės.

Be galo įvairios savo turiniu, amžiumi, kilmės ir gyvavimo aplinkybėmis patarlės tokios pat nevienalytės ir savo stilistiniais ypatumais. Jos pasižymi turtingu poetiniu žodynu ir poetine sintakse, saviti jų kompoziciniai-struktūriniai rėmai. Pagaliau nemažą vaidmenį patarlėse ir priežodžiuose vaidina eilėdara, įvairūs sąskambiai ir intonavimas. Vieni posakiai sukurti, pasinaudojant vienais, kiti — kitais išraiškos elementais, bet beveik kiekvienas iš jų turi ką nors savito, įdomiai harmonizuojančio su jame įkūnytu gyvenimiškuoju turiniu. Visa tai teikia jiems gyvybės syvų, užtikrina ilgą amžių ir leidžia į juos žiūrėti kaip į grožinę liaudies kūrybą.

Kalbant apie patarlių poetiką, mėgstama akcentuoti jų vaizdingumą. Skiriamos tokios patarlės, kurių mintis išreikšta, pasinaudojant perkeltinės prasmės vaizdais („Anksti balnojo, vėlai išjojo", „Nauja šluota gražiai šluoja" ir kt.), ir tokios, kurios perkeltinės prasmės neturi („Tiesiog arčiau, aplink greičiau", „Ką nuderėsi, to nemokėsi" ir kt.). Pirmųjų yra kur kas daugiau, jos yra įspūdingesnės. Juo taikliau poetiniu vaizdu perteikiama atitinkama mintis, juo patarlė būna gyvybiškesnė ir dažniau pavartojama. Tuo tarpu patarlės, suprantamos tik tiesiogine prasme, gyvuoja dažniausiai dėl to, kad jose reiškiama mintis yra visuotinai pripažinta.

Daugelio patarlių vaizdai atsiranda ir prigyja kalbos praktikoje, įgydami pastovią tradicinę prasmę. Jie įauga į žmonių sąmonę kaip atitinkamą mintį reiškią kalbos faktai ir turi daug bendra su liaudies frazeologija. O įvairiausių rūšių ir tipų frazeologizmai dažnai sudaro tarsi atitinkamų sąvokų simbolius. Pavyzdžiui, niekaip nepasotinami, gobšūs žmonės lietuvių pradėta vadinti kiauru maišu, ir šis pavadinimas ilgainiui virto frazeologiniu junginiu. Gal būt, jam įsitvirtinti kalboje bus padėjęs ir pasakos motyvas, vaizduojąs kvailą velnią, pilantį gudriam žmogui į kiaurą maišą pinigus. Pasinaudojant kiauro maišo įvaizdžiu, buvo sukurtos patarlės apie vaitą, kleboną ir dar kai kurių kategorijų žmones, kurių maišas, krepšys (variantuose — kišenė) nepripildomi (1731, 1771, 3925).

[20] Žr. В. Я. Пропп, Русские аграрные праздники, Л., 1963, p. 100.

Ištisas patarlių grupes vienija pasikartojančios metaforos, alegorijos, personifikacijos, simboliai ir kiti perkeltinės prasmės žodžiai bei jų junginiai. Bendrais įvaizdžiais paprastai reiškiama panaši mintis. Antai kiaulės ir kiaulės akių įvaizdžiai pasitaiko daugiausia patarlėse, pajuokiančiose ir smerkiančiose begėdiškumą, nevalyvumą, akiračio siaurumą ir apskritai atstumiančius, niekingus žmogaus bruožus („Kiaulės akis turėdamas, visur įlįsi", „Įjunko kaip kiaulė į žirnius", „Bene kiaulė debesį pažįsta" ir pan.). Pastovią prasmę yra įgijęs tepimo įvaizdis, išreiškiąs kyšininkavimą (1788—1796). Saulės įvaizdžiu nusakoma palaima, prieinama visiems žmonėms arba laukiama ir nesulaukiama („Nė vieno medelio saulė nelenkia", „Saulė kelmo nelenkia", „Iki saulė patekės, rasa ir akis išės"). Su saule kaip neišsenkamu gyvybės šaltiniu lyginamas žmogaus amžius („Saulės niekas nepragyveno", „Ne su saule gyvensi" ir kt.). Širdies įvaizdis daugelyje patarlių simbolizuoja gerumą, jautrumą, vilko — tingumą, plėšrumą, lapės — klastingumą, šuns — piktumą, palinkusio karklo — nuolaidumą, kreivų kelių — pasileidimą ir pan. Visi šie ir daugybė kitų perkeltinės prasmės žodžių bei frazeologinių junginių yra reikšmingi patarlių vaizdingumo elementai. Jie vienija ištisus patarlių ciklus, suteikdami pastariesiems artimą idėjinį bei prasminį skambėjimą.

Tačiau patarlėse pasikartojančios tos pačios ar panašios vaizdingumo priemonės ne visada reiškia panašų prasminį turinį. Būna atvejų, kad to paties gyvio įvaizdis viename kontekste panaudojamas vienai minčiai reikšti, o kitame — kitai. Antai greta minėtų patarlių, kuriose kiaulės akių įvaizdis taikomas begėdžiams ir akiplėšoms, egzistuoja ir tokia, kurioje kiaulė priešpastatoma nemandagiam žmogui („Ir kiaulė, pro kiaulę eidama, sukriuksi"). Kiaulės įvaizdžiais kalbama taip pat apie dalykus, su etika neturinčius nieko bendra („Lėtoji kiaulė gilesnę šaknį knisa", „Kokios kiaulės, tokios dešros" ir pan.). Vadinasi, ne visi giminingi įvaizdžiai yra virtę simboliais ir ne visuose kontekstuose jie vienodai įprasminami.

Patarlių ir priežodžių poetikai būdinga kasdieniška, daiktiškai konkreti leksika. Todėl ne visuomet patarlėse paisoma literatūrinės kalbos etiketo, jose nevengiama atvirai minėti atskirų žmogaus kūno intymių dalių, fiziologinių reiškinių, ekskrementų, kurie čia dažnai suprantami mėšlo kaip trąšos prasme (5168, 5169), ir pan. Šio tipo žodžiais patarlėse ir priežodžiuose, kaip ir kituose tautosakos žanruose, pasiekiama tam tikro familiarumo, vaizdingai apibūdinamos atitinkamos situacijos, sustiprinamas komiškumo efektas. Kasdieninėje liaudies buityje šie žodžiai dažniausiai nieko nešokiruoja ir beveik neturi nepadorumo atspalvio, o natūraliai seka iš liaudiškų

ekspresyvios emocinės kalbos formų, gana plačiai atsispindinčių ir atskiruose grožinės literatūros kūriniuose [21]. Viena kita su tokiais bei panašiais žodžiais patarlė dedama ir šiame leidinyje.

Gausioje patarlių medžiagoje galima įžiūrėti atskirus sintaksinius-struktūrinius tipus. Tai tradiciniai sintaksiniai rėmai, į kuriuos talpinamas posakio vaizdas bei mintis. Šie tipai paprastai yra bendri daugelio tautų patarlėms ir sudaro tarsi modelius, pagal kuriuos galima atpažinti tarptautiniu mastu paplitusių patarlių variantus.

Apibendrinamasis patarlės pobūdis, didaktinė paskirtis ir kiti bruožai, kuriais ji išsiskiria iš srauto sakinių, sudarančių jos kontekstą, reikalauja atitinkamos formos. Viena iš tų formų yra paralelė. Paralelinėmis konstrukcijomis dažniausiai kalbama apie du reiškinius, kuriuose kas nors vienu ar kitu aspektu sutampa. Todėl, kaip pažymi S. Berkovskaja, atskiruose paralelės nariuose mėgstama pakartoti atitinkamą žodį [22]. Lietuviškų šios konstrukcijos patarlių yra daug: „Ne mano ratai, ne mano atsajos", „Visi velniai, visi muzikantai", „Daug galvų, daug sapnų" ir pan. Kartais prie tokių sugretinimų pridedama ir išvada: „Ne mano kiaulės, ne mano pupos — kas man lig to". Gretinama ir antonimiškai: „Juoda karvė — baltas pienas". Gretinant panašius vaizdus, atkreipiamas dėmesys į daiktų ir reiškinių tarpusavio ryšį, o prieštaringais vaizdais primenama apie išimtis.

Dažnai patarlėse vartojami palyginimai. Objektai ir reiškiniai lyginami įvairiais atžvilgiais: kokybiniu („Koks puodelis, toks dangtelis", „Kokios bobos, tokios trobos", „Kaip lauke šaukia, taip miške atsišaukia" ir pan.), kiekybiniu („Kiek galvų, tiek sapnų") ir kitais. Palyginimų forma išreikštų patarlių yra ištisi ciklai. Jie rodo tam tikrą žmogui įgimtą polinkį, stebint ir vertinant gyvenimą, ieškoti priežastingumo, stengtis visur atskleisti vidinius ryšius.

Palyginimais ir neigiama: „Ne toks velnias baisus, kaip nušnekamas", „Ne tiek šviesos, kiek pro langą" ir pan. Tuo būdu pabrėžiama, kad dažnai pirmasis įspūdis būna apgaulingas ir kad ne visada taip yra, kaip atrodo iš paviršiaus.

Palyginimai labai mėgstami priežodžiuose. Priežodžių palyginimais atkreipiamas dėmesys į konkretaus daikto, asmens ar reiškinio panašumą su kuo kitu. Jais konstatuojami individualūs atvejai, pavyzdžiui: „Baltas kaip sniegas", „Ilgas kaip

[21] Plačiau apie tai žr. М. Бахтин, Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и ренесанса, М., 1965.

[22] С. М. Берковская, Развернутая семантико-интонационная классификация пословиц и поговорок, «Учёные записки Московского гос. пед. института им. В. И. Ленина, № 238. Исследования по английской фонетике», М., 1964, p. 65.

smilga", „Gardu kaip du medu", „Susiraukęs kaip suodžius braukęs" ir kt. Palyginimo forma išreikštais priežodžiais dažnai juokaujama, kas nors pašiepiama. Ypač kandūs yra ironiški priežodžių palyginimai: „Gražus kaip pelėdos vaikas", „Reikalingas kaip tiltui skylė", „Balselis kaip lakštingalos, kur kumeliukus piauna" ir pan. Palyginimais išreikštų priežodžių vartojamos ištisos serijos visose tautose, ir todėl kai kurie folkloristai juos net išskiria kaip atskirą aforistinės liaudies kūrybos rūšį.

Ištisi patarlių ciklai pagrįsti konstrukcijomis „Kas..., tas..." („Kas miltus vartoja, tas tur miltinas būti"), „Kur..., ten..." („Kur vėjas pučia, ten medžiai linksta"), „Juo..., juo..." („Juo daugiau valgo, juo apetitas didėja") ir kt. Yra patarlių, sukurtų laipsniavimo principu („Nuo virvelės ant kumelės", „Nuo adatėlės prie kumelėlės"), klausimo forma („Ar žinai žmogus, nuo ko tunki?", „Ar vienas šuo margas?") ir kt.

Kai kurie žmonės, prieš pasakydami patarlę, mėgsta pridurti atitinkamą paaiškinimą: „Pasak mano senelio...", „Anot patarlės...", „Seni žmonės sako...", „Mano tėvas sakydavo..." ir pan. Tuo būdu klausytojui tarsi paaiškinama, iš ko patarlė yra perimta, ir pasiremiama liaudies, senų žmonių autoritetu. Šios manieros daugiausia griebiasi jauni ir vidutinio amžiaus žmonės [23], tuo tarpu senimas, turįs didelę gyvenimo patirtį, retai kada panašiai pasiaiškina.

Patarlėse ryškiai jaučiamas natūralus žmogaus polinkis kalbėti skambiai, ritmingai. Sukaupti eiliuotų patarlių pavyzdžiai rodo, kad visų tautų patarlėse garsinio efektyvumo pasiekiama iš esmės tomis pačiomis ar panašiomis priemonėmis. Be to, iš tarptautiniu mastu įvairiose tautose paplitusių patarlių matyti, kad jos lengvai paklūsta kiekvienos atskiros kalbos specifikai ir eilėdaros principams (plg. lietuvių „Katins iš namų — pelės iš kampų", lenkų „Biespieczne myszy biegają, gdy kota doma nie mają", anglų „When the cat's away, the mice will play").

Dėl sąskambių ta pati patarlė atskirose tautose išreiškiama ne visai sutampančiais įvaizdžiais. Pavyzdžiui, lietuvių patarlėje „Daug galvų, daug sapnų" (plg. lotynų „Quot capita, tot sententia", rusų „Сколько голов, столько и умов", vokiečių „So viel Köpfe, so viel Sinne", anglų „Many men, many minds") žodis „sapnų" vietoj žodžio „nuomonė" ar „įsitikinimas" bus įsigalėjęs svarbiausia dėl rimo. Greičiausiai pagal vokiškos patarlės „Heute rot, morgen tot" modelį buvo sukurta lietuviškoji versija „Šiandien raudonas — rytoj lavonas", kur ta pati mintis pasakoma kiek kitais žodžiais.

[23] Žr. D. Loukatos, L'emploi du proverbe aux différents âges, „Proverbium", 2, Helsinki, 1965, p. 17.

Tačiau būna ir tokių atvejų, kad ta pati patarlė vienose kalbose pasižymi įspūdingais sąskambiais, o kitose — ne. Pavyzdžiui, lietuvių patarlė „Laukas akylas, miškas ausylas" (variantuose: akytas — ausytas, akyvas — ausyvas) pasižymi skambiais priesagų deriniais, o tą pačią mintį ir vaizdą išsakant kitomis kalbomis, tokio efekto nepasiekiama (plg. lotynų „Campus habet oculos, silva — aures", rusų „Лес далеко слышит, поле далеко видит", anglų „Fields have eyes, and woods have ears", vokiečių „Das Feld hat Augen, der Wald Ohren").

Kai kurių plačiai žinomų patarlių vieni lietuviškieji variantai savo kalbine išraiška stovi arčiau prie tarptautinių, o kiti, siekiant sąskambių, buvo savotiškai numoduliuoti. Antai greta posakio „Vilku nearsi, meška neakėsi", turinčio atitikmenų kitose tautose, randame garsiniu atžvilgiu labiau organizuotą variantą: „Vilku nearsi, nors pabarsi ir pakarsi". Pastarasis greičiausiai yra atsiradęs vėliau, savotiškai dailinant pirmąjį. Panašiai bus atsitikę su kitos patarlės variantais: „Nėra namų be dūmų"—„Nėr tų namų, kad nebūt samanų".

Ritmingų patarlių yra gana daug. Jos lyg ir prašosi užrašomos dvieiliais:

Lašas po lašo
Ir akmenį pratašo.

Dėk grūdą prie grūdo —
Pripilsi aruodą.

Namai — pragarai,
Be namų negerai.

Ritmas ir eufoninės priemonės (rimai, aliteracijos, asonansai) sustiprina patarlės poetinį vaizdą. Jų dėka patarlę ar priežodį lengviau įsiminti ir tarti.

Galima pastebėti ir tam tikro dirbtinumo žymių, atsiradusių, stengiantis patarles išreikšti ritmingai. Įvairūs eiliuotojai kartais bando perkurti patarles, jas išreikšdami dvieiliais ir net ketureiliais. Pavyzdžiui, greta klasiškos patarlės „Kas nedirba, tas nevalgo" iš P. Armino-Trupinėlio pasakėčios paplito jos eiliuotas variantas:

Kas nedirba, mielas vaike,
Tam ir duonos duot nereikia.

Patarlės „Su saule negyvensi" sueiliuotu variantu laikytina:

Saulė savo eile bus,
O mums žemė akis užgrius.

Tačiau, taip išplečiant tekstą, dažnai pridedama nereikalingų žodžių, ir patarlė pernelyg sužaisminama. Prasilenkiama su

vienu iš esminių patarlės principų, pastebėtų M. Gorkio, kad patarlėse „žodžiams ankšta, o mintims erdvu" [24]. Todėl panašaus tipo patarlės nėra populiarios, nors jų eiliavimo tradicija kai kuriose tautose siekia net viduramžius [25]. Pirmasis žinomas lietuviškų specialiai sueiliuotų patarlių rinkinys buvo parengtas spaudai 1813 m. (liko neišspausdintas)[26]. Sueiliuota ir nemaža dalis L. Ivinskio „Metskaitliuose" XIX amžiaus viduryje paskelbtų patarlių. Bet tik viena kita iš jų prigijo liaudyje ir tebegyvuoja iki šiol kartu su neeiliuotais savo pirmtakais.

Patarlėmis mėgsta kalbėti visų socialinių sluoksnių bei profesijų žmonės. „Patarlė seniems žmonėms yra kaip lazda, kuria jie mėgsta pasiremti" [27]. Be jos neapsieina ir vidutinio amžiaus žmonės, jaunimas, net vaikai. Vienokio intelektualinio lygio ir interesų individams parankesnės vienos patarlės, kitokio — kitos, vienoje aplinkoje palankesnė dirva vienoms patarlėms, kitoje — kitoms. Vienos patarlės gyvenime turi savą, kartais gana siaurą, išplitimo sferą, o kitos dėl savo bendražmogiško turinio visur ir visų žinomos.

Labai ryškiai patarlių ir priežodžių vaidmenį gyvenime iliustruoja grožinė literatūra. Nuo sanskrito vedų, senovės žydų religinių raštų bei antikinės literatūros iki pat šių dienų patarlės vartojamos daugelyje kūrinių kaip reikšmingas vaizdinis elementas. Dažnas literatūros kūrinio personažas savo galvoseną, moralinius-estetinius principus ar praktines žinias atskleidžia, pasiremdamas jo aplinkos ir psichikos žmonėms būdingomis patarlėmis. Rašytojo individualybė ir jo vaizduojami socialiniai reiškiniai paprastai apsprendžia, kiek, kaip ir kokiomis patarlėmis literatūros kūrinyje pasinaudojama, tačiau visuomet tikroviškuose gyvenimo vaizduose patarlės esmingai derinasi su atitinkamomis situacijomis ir organiškai įsilieja į visą kūrinio audinį.

Pastebimą vietą patarlės užima lietuvių rašytojų kūryboje. Jas panaudodami, rašytojai daugeliu atvejų sugebėjo prabilti labai įtaigiai, sukeldami skaitytojui ilgai išliekantį įspūdį. Vienas iš pirmųjų tokio panaudojimo pavyzdžių — K. Donelaičio „Metuose" į hegzametro rūbą įvilkta patarlė apie bergždžias pastangas. Patarlė išreikšta pūtimo prieš vėją įvaizdžiu. Jos žodžiais pavyzdingasis Pričkus įsakmiai moko Laurą:

> Dumplės yr naudingas daikts į kaminą pūsti,
> Bet prieš vėjus pūst dar jos niekados nederėjo [28].

[24] M. Gorkis, Raštai, t. XVIII, Vilnius, 1956, p. 375.
[25] Žr. A. Taylor, The Proverb, p. 152.
[26] S. Daukanto rankraštinis fondas, saugomas Lietuvių kalbos ir literatūros institute (S. D. 182).
[27] D. Loukatos, L'emploi du proverbe aux différents âges, p. 17.
[28] K. Donelaitis, Metai, Vilnius, 1966, p. 111.

Ištisomis serijomis patarlių, taip pat organiškai įpintų į meninį kūrinio audinį, XIX amžiaus pradžioje kalbėjo D. Poška „Mužike Žemaičių ir Lietuvos". Štai kaip rašytojas pasinaudojo patarlių išmintimi ir sąmoju, primindamas apie riziką smerkti tuos, nuo kurių esi pats priklausomas:

Atsakiau: „Neder pirštus tarp durų kaišioti
Ir svetimoj bažnyčioj žvakeles dagioti.
Ar tai aš būdu taksų urvan lapių lįsiu?
Ar kaip gandras gyvates svetimas naikinsiu?
Ant kieno aš vežimo ir arklių važiuoju,
Pagal jo norą visad giesmelę dainuoju,
Kaip dūdorius birbin, taip kazoką šoku..." [29]

Populiarios patarlės „Nekišk piršto tarp durų", „Kieno vežime sėdi, to ir giesmę giedi", „Kaip groja, taip ir šoka" ir kiti liaudiški posakiai autoriaus čia panaudoti taikliai ir įspūdingai.

Reikšmingą vaizdinį bei emocinį elementą patarlės ir priežodžiai sudaro S. Daukanto, M. Valančiaus, Žemaitės, V. Krėvės-Mickevičiaus ir kitų XIX—XX a. lietuvių rašytojų kūriniuose. Gausiai ir įvairiai patarlės ir priežodžiai panaudojami lietuvių tarybinėje literatūroje. Ypač dažnai patarlėmis bei priežodžiais prabyla kai kurių A. Gudaičio-Guzevičiaus, J. Baltušio, J. Avyžiaus kūrinių herojai. Visa tai akivaizdžiai rodo patarlių ir priežodžių reikšmę gyvenime ir praktinio jų panaudojimo galimybių įvairumą.

MĮSLĖS

Mįslės yra trumpi kūrinėliai, netiesiogiai apibūdiną daiktus ar reiškinius, kuriuos reikalaujama atspėti. „Šėmas jautis dangų laižo",— sakoma mįslėje apie dūmus, „Raudonas šunelis po slenksčiu loja"— apie žmogaus liežuvį, „Dvi kiaulaitės, keturios uodegaitės"— apie nagines su apivarais. Kiekvienu atveju asmuo, užmenąs mįslę, sukuria atitinkamą vaizdą, kurio užmaskuotą prasmę reikia kitam iššifruoti. Pastarasis turi atsekti loginius bei asociatyvinius ryšius, kuriais pavaizduoti dalykai siejasi su tuo, kas iš tikrųjų turima galvoje.

Atsižvelgiant į tai, kaip užminimo vaizdai santykiauja su menamuoju objektu, mįslės dažnai vadinamos metaforomis, t. y. užmaskuotais palyginimais. Jose nepasakoma, o tik nujaučiama, kad menamasis dalykas lyginamas su pavaizduotuoju. Tačiau yra mįslių, kurių vaizdai neturi perkeltinės prasmės: „Ne tiek danguj žvaigždučių, kiek ant žemės skylučių"

[29] D. Poška, Raštai, Vilnius, 1959, p. 21.

(Rugiena), „Loja kaip šuo, bėga kaip šuo, tik ne šuo" *(Kalė)* ir kt. Tai tiesioginės užuominos apie menamuosius dalykus, nurodymai apie jų išvaizdą ar panašumą su kitais daiktais bei reiškiniais.

Mįslių, kaip ir daugelio kitų tautosakos žanrų, kilmė savo ištakomis siekia labai tolimus laikus. Antai mįslių, naudotų mokymo tikslais, randama jau senuosiuose babiloniečių raštijos paminkluose [30], mįslių tipo klausimų ir atsakymų — senovės indų vedose [31]. Pasakojimų apie rungtyniavimą, menant mįsles, pateikia senieji hebrajų, graikų, romėnų, arabų literatūros šaltiniai. Juose pasitaiko ir pačių mįslių. Tai Edipo įminta sfinkso mįslė apie žmogų (plg. lietuvių „Anksti rytą vaikščiojo ant keturių, dieną — ant dviejų, vakare — ant trijų"), senovės graikų ir romėnų raštuose pasitaikanti mįslė apie dūmus ir ugnį (plg. lietuvių „Tėvs neužgimė — sūnus dangų parėmė") ir kitos, kurių atitikmenų apstu šiuolaikinėje daugelio tautų mįslių literatūroje. Visa tai rodo senas žanro gyvavimo tradicijas ir kartu tarptautinį atskirų mįslių paplitimą.

Lietuvių mįslės pradėtos užrašinėti XVII a. antroje pusėje. Po keletą ir keliolika jų randama XVII—XVIII a. etnografiniuose ir kalbiniuose darbuose [32]. Savo ir kitų asmenų surinktą stambų lietuvių mįslių pluoštą paskelbė A. Šleicheris [33]. Pirmoji liaudies mįslių knyga (daugiau kaip 1000 vienetų) išleista K. Jurgelionio [34]. Daugiausia lietuvių mįslių užrašymų (apie 100 000 mįslių ir jų variantų) sukaupta Lietuvos TSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto Lietuvių tautosakos rankraštyne.

Mįslės yra daiktų poezija. Realūs aplinkos kūnai, turį pastovų pavidalą, spalvą, skleidžią atitinkamus garsus ir atlieką tam tikras funkcijas, geriausiai tinka minimui. Mįslėse beveik nemenamos abstrakčios sąvokos ir sunkiai apčiuopiami, neturintys lengvai pastebimų formų reiškiniai. Todėl kai kurie tyrinėtojai klasiškąsias mįsles vadina objektų mįslėmis [35]. Tuo būdu iš karto atkreipiamas dėmesys į šio žanro kūrinių tematikos pobūdį.

---

[30] Žr. Standard Dictionary of Folklore, Mythology and Legend, vol. II, p. 940.

[31] Žr. W. Porzig, Das Rätsel im Rigveda, kn.: Germanica, Festschrift F. E. Sievers, 1925, p. 646—660.

[32] Žr. Smulkioji lietuvių tautosaka XVII—XVIII a. Priežodžiai, patarlės, mįslės, paruošė J. Lebedys, Vilnius, 1956.

[33] A. Schleicher, Litauisches Lesebuch und Glossar, Prag, 1857.

[34] Mįslių knyga. Lietuvių mįslių rinkinys, surinko ir paaiškino K. Jurgelionis, Chicago, 1914.

[35] Žr. A. Ancelāne, Ievadam, kn.: Latviešu tautas mīklas, Rīgā, 1954, p. 5—7.

Toks mįslių turinio santykis su tikrove ne tik atskleidžia esminį žanro tematikos bruožą, bet ir duoda apčiuopiamos medžiagos mįslių periodizavimo problemai spręsti. Kaip pažymi V. Anikinas, apytikriai nustatyti atskirų mįslių amžių galima, remiantis archeologine, etnografine medžiaga bei amatų, pramonės, prekybos istorijos duomenimis [36]. Ypač tai pasakytina apie mįsles, kuriose menami objektai atsirado palyginti neseniai. Lietuvių mįslės apie bulvę, aišku, negalėjo būti pradėtos minti anksčiau, negu XIX a., kada Lietuvoje imta plačiai auginti bulves. Neabejotinai XX a. buvo sukurtos mįslės apie dviratį, automobilį.

Tačiau apskritai galimybės periodizuoti mįsles, remiantis menamo daikto istorija, gana ribotos, kadangi daugelis mįslėse vaizduojamų objektų egzistavo tūkstančius metų. Visatos kūnai, gamtos reiškiniai, augalai, javai, daržovės, gyvuliai, paukščiai, pastatai ir jų dalys, baldai, namų apyvokos reikmenys, darbo įrankiai, susisiekimo priemonės ir daugybė panašių dalykų žmonėms pažįstama, jų kasdieniniame gyvenime naudojama nuo giliausios senovės. Kai kurie iš menamų daiktų, laikui bėgant, keitė savo pavidalą, tobulėjo, bet iš esmės atliko tas pačias funkcijas ir buvo vadinami tais pačiais vardais. Todėl ir dalis mįslių apie juos galėjo atsirasti labai seniai, prieš šimtus, tūkstančius metų, o kita dalis — daug vėliau, nuolat papildant senąjį mįslių repertuarą naujais tipais bei variantais.

Tarptautiniu mastu paplitusių mįslių kilmę ir jų nueitus kelius padeda nušviesti istorinės lyginamosios studijos. Antai suomių folkloristas A. Arnė, sukaupęs daug Europos, Azijos, Afrikos tautų mįslių apie raštą, metus, žmogų, karvę, raitelį, sniegą ir kt., ne tik parodė šių mįslių paplitimo ribas, bet nemažai faktų davė ir jų istorijai [37]. Tarptautiniams lyginimams reikšmingas kapitalinis anglų mįslių rinkinys [38], kuriame sukaupta daug įvairių tautų (jų tarpe ir lietuvių) mįslių paralelių. Daug ką apie atskirų kūrinėlių amžių gali pasakyti taip pat mįslių poetikos raidos studijos.

Mįslių tematika ryškiai atspindi tą gamtinę aplinką ir liaudies materialinės kultūros daiktų įvairovę, kuri iš kartos į kartą supo mįslių kūrėjus. Į mįsles įėjo objektai iš atskirų materialiojo pasaulio sričių, pagal kurias daugelis leidėjų mįsles ir klasifikuoja. Taip darė klasikinio rusų mįslių rinkinio (1876) sudarytojas D. Sadovnikovas, pirmosios lietuvių mįslių kny-

[36] В. П. Аникин, Об историческом приурочении пословиц, поговорок и загадок, p. 46.

[37] Žr. A. Aarne, Vergleichende Rätselforschungen, „FF Communications", Nr. 26, 27, 28—29, Helsinki, 1918—1920.

[38] Žr. A. Taylor, English Riddles from Oral Tradition, Berkeley and Los Angeles, 1951.

gos parengėjas K. Jurgelionis ir daugelio kitų tautų mįslių leidėjai. Pagal tematiką mįslės pateikiamos ir šiame leidinyje.

Lietuvių liaudies mįslėse daugiausia menami valstiečių aplinkos daiktai ir reiškiniai. Plačiai į jas įėjo įvairiausi žemės ūkio įrankiai, darbai ir buities reikmenys. Tokie objektai, kaip spragilas, grendymas, piesta, niekočia ir daug kitų, tik žemdirbiams galėjo sukelti visus tuos įspūdžius ir emocijas, kurios atsiskleidė atitinkamose mįslėse, nes tik jie šiuos dalykus gerai pažinojo ir nuolat vartojo.

Valstietišką mįslių pobūdį rodo ir jų vaizdai. Daugelio gamtos reiškinių, augalų ir gyvulių užmaskuoti paveikslai mįslėse kuriami, lyginant su valstiečiams geriausiai pažįstamais daiktais, darbais, įrankiais. Apie naktį kalbama, pasinaudojant juodos karvės (5389), apie snigimą — javų vėtymo (5453), apie avies kirpimą — arimo geležiniais jaučiais (6036) ir panašiais įvaizdžiais. Riešuto lukštas ir branduolys vaizduojama kaip *dvi pliauskelės* ir *dvi geldelės* (5895), gaidys — kaip anksti šeimyną žadinąs *gaspadorius* (6127), namo sijos — kaip *jaučio ragai* (6579) ir pan. Taigi ne tik menamieji daiktai, bet ir meninė jų išraiška glaudžiai siejasi su žemdirbių aplinka bei pasaulėvaizdžiu. Visa tai rodo, kad svarbiausias mįslių kūrėjas buvo valstiečiai.

Tiesa, netrūksta ir tokių mįslių, kuriose menami daiktai ir sukurti vaizdai daugiau ar mažiau bendri visur ir visiems žmonėms. Šios mįslės neturi ryškesnių etnografinių bruožų, todėl jos yra paplitusios įvairiose tautose. Greičiausiai dėl tos priežasties į minėtą lyginamąją A. Arnės studiją daugiausia pateko mįslės apie tokius bendriausius dalykus ir reiškinius, kaip raštas, metai ir kt.

Lietuvių liaudis mėgo minti mįsles apie gamtą ir jos reiškinius — saulę, mėnulį, debesis, vėją, ugnį, dūmus, rasą. Tai dalykai, kuriuos žmogus matė diena iš dienos, dirbdamas ir ilsėdamasis, keliaudamas ir triūsdamas savo paties sodyboje ar laukuose. Nuo vienų, kaip saulė, perkūnija, lietus, jis pats buvo daugiau ar mažiau priklausomas, kitus, kaip ugnį, jis pajungė sau ir nuolatos naudojo, treti — mėnulis, rasa — vien savo forma, spalvomis bei kitomis ypatybėmis patraukdavo jo dėmesį. Žmogus savo vaizduotėje juos lygino vienus su kitais, konstatavo jų bendrumus ir skirtumus, ir tai kėlė jam atitinkamas asociacijas, buvo akstinas atsirasti mįslių vaizdams.

Juo daugiau mįslių apie kurį objektą sukurta, tuo įvairiau ir išradingiau jis menamas. Antai saulė mįslėse iškyla ir savo bendriausiu pavidalu, kokia ji kasdien matoma dangaus skliaute (5356—5359, 5367, 5371), ir pavaizduojamas jos užtekėjimas (5372—5375) bei nusileidimas (5368), ir atkreipiamas dėmesys į jos spindulius (5360—5363, 5376). Mėnulis menamas,

lyginant jo išvaizdą su įvairiais daiktais: blynu (5405, 5406), raguoliu (5409), paploču (5407, 5408), lėkšte (5416), duonos rieke (5411), lauku arkliu (5418). Mįslėse nurodoma vieta, kur jis dažniausiai matomas: ant stogo (5408), vidur dvaro (5405, 5412), už lango (5419), už vartų (5418). Net prisimenamas jo atspindys tvenkinyje (5413), šulinyje (5414—5416). Įvairiais aspektais aptariami lietus ir sniegas. Daug variantų turi visoje Europoje plačiai žinoma mįslė apie sniegą ir saulę. Štai vienas iš būdingiausių lietuviškų jos pavyzdžių:

Atlėkė paukštis be sparnų,
Tūpė į medį be šakų,
Atėjo boba be dantų,
Suėdė paukštį be sparnų.

(Sniegas, saulė, žemė)

Šis variantas gana artimas pirmajam žinomam šios mįslės užrašymui iš X amžiaus [39]. Lygiai taip pat įvairiapusiškai kuriami ryto saulėje žėrinčios rasos (5504—5516), tarp kalnų ir klonių vingiuojančios ir nuotaikingai čiurlenančios upės (5476—5495), po puodu plevenančios ugnies (5534—5544) ir *dangų parėmusių* dūmų (5551, 5552, 5559, 5560) vaizdai.

Iš augalų mįslėse dažniausiai menamos žemės ūkio kultūros: rugys, žirnis, linas, svogūnas, kopūstas, agurkas, aguona, apynys. Taip pat buvo mėgstamos mįslės apie vaisius ir uogas: obuolį, vyšnią, slyvą, riešutą ir kt. Vaisiai gana dažnai vaizduojami kartu su medžiais bei krūmais, ant kurių jie auga. Tuo tarpu miško augmenija, išskyrus lazdyną ir dar vieną kitą medį, mįslėse beveik neatstovaujama.

Vienuose mįslių apie rugį tipuose atkreipiamas dėmesys į jo paskirtį ir vegetacijos procesus:

Tu, tėve, būk ir supūk.
Pats aš eisiu saulutės pažiūrėt
Ir našlaičių papenėt.

Kituose kalbama apie jį kaip žiemkentį (5597, 5599) arba apie jo varpos sandarą (5600). Mįslės apie žirnį plačiausiai žinomas tas tipas, kuriame gretinama jo stiebas, ankštis ir grūdas:

Tėvas draikalas,
Motina kabalas,
Vaikai pabiručiai.

Linas siejamas su moterų darbais (5647), vaizduojamas jo stiebas (5647—5651), žiedo spalva (5649, 5651).

Kaip kultūrinė augmenija, taip ir naminiai gyvuliai bei paukščiai mįslėms davė daugiau medžiagos, negu laukiniai. Iš pastarųjų kiek dažniau menamas vilkas, tačiau ir šis žvėris dažniausiai vaizduojamas kartu su naminiais gyvuliais kaip

[39] Žr. A. Aarne, Vergleichende Rätselforschungen, „FF Communications", Nr. 28—29, p. 4.

jų naikintojas (6074—6088). Tuo tarpu arklys, avis, karvė, kiaulė, šuo, višta, žąsis aptariami labai įvairiai. Menama ir jų, ypač arklio (5962—5972), karvės (5938—5988), atskiros kūno dalys, ir arklys su raiteliu (5979—5981), ir karvės melžimas (5995—5999), ir kiaulė su žindančiais paršais (6017—6027). Kai kurie šios tematikos mįslių tipai yra bendri daugeliui Europos ir kitų žemynų tautų.

Gausu mįslių apie žmogų, ypač jo veidą, akis, ausis, dantis, liežuvį. Daug dėmesio skiriama atskirų kūno dalių išvaizdai, aptariamos jų funkcijos bei ypatybės. Kaip išmoningai menamos kūno dalys, matyti, pavyzdžiui, iš mįslių apie akis ir regėjimą:

Dviem pupom visą lauką apsėja.

Du kamoliuku į dangų įmesiu.

Dešimts tūkstančių apkabina ir nesuspaudžia.

Trumpos vadelės toli pasiekia.

Švyst pazarą po suolu.

Prie mįslių apie žmogų gretinasi tos, kuriose menama apranga, papuošalai, maistas. Kai kurie iš šių dalykų pavaizduoti taip, kaip jie atrodo, naudojami žmogaus:

Du juodžiai keliu kūbrina. *(Batai)*

Raitas joja, už ausų kojas pasidėjęs. *(Akiniai)*

Tipų ir variantų gausumu išsiskiria mįslės, kuriose menama duona (6524—6530).

Mįslėse apie pastatus, baldus, namų apyvokos reikmenis apstu etnografinių buities detalių, daugiau ar mažiau atspindinčių liaudies materialinės kultūros raidą. Pavyzdžiui, mįslės apie namo sąsparas (6574, 6575) primena senovinį statybos būdą, kada surėsti sienojų galai išsikišdavo į lauką. Kitose mįslėse atgaminamas dūminės pirkios aukštinio vaizdas (6694—6696), dar kitose apibūdinama medinė milžtuvė (6904), puodšakės (6856, 6857) ir kt.

Stambią tematinę grupę sudaro mįslės apie valstiečių darbo įrankius. Lauko ir namų darbo įrankiai, atskiri darbo procesai, dirbąs žmogus ir net darbiniai gyvuliai šiose mįslėse dažnai susilieja į vieną bendrą kompleksą. Aptariama ne tik darbo įrankių išvaizda, bet ir patys darbai, dirbant sklindą garsai, bendra darbo nuotaika. Antai mįslėje apie malimą rankinėmis girnomis sakoma:

Bėga meška marmindama,
Baltus ūsus purtydama.

Toks kūrinėlis primena ir gūdų girnų ūžesį, ir byrančių miltų vaizdą, ir pagaliau girnas sukantį žmogų, nors apie jį čia ir nieko nesakoma.

Mįslėse atsispindi atskiri arimo padargų raidos etapai. Jose kalbama apie medinį arklą — žambį, apie arimą jaučiais (7219—7221, 7230, 7234), išnykusį XIX a., apie du noragus (7209, 7213, 7214), paprastai naudojamus prie medinio arklo. Arklą išstūmusį geležinį plūgą atpažįstame iš mįslėse akcentuojamo jo blizgesio. Jis menamas *sidabrinio balandžio* (7211), *šviesaus vabaliuko* (7215), *šviesaus ponaičio* (7216) įvaizdžiais, visada pažymint ir jo funkciją — *po žeme lando.*

Neapeiti mįslėse ir kiti darbo įrankiai bei darbai su jais. Tipų ir variantų gausumu pasižymi mįslės apie akėčias, piautuvą, dalgį, grėblį, mintuvus, verpimo ratelį, audimo stakles ir kt. Tai vis mįslės, kuriose menami objektai valstiečių nuolatos vartojami ir gerai pažįstami. Ištisus šimtmečius liaudies gyvenime jie vaidino svarbų vaidmenį ir, matyt, dėl to buvo greičiau prisimenami, dažniau panaudojami, kuriant mįsles. Žmogus, suaugęs su jais kasdieniniame gyvenime ir buityje, ir savo meninėje kūryboje skyrė jiems daugiau dėmesio.

Mįslės, kaip ir kiti liaudies poetinės kūrybos žanrai, turi savitą kompozicinę struktūrą bei poetiką. Tad kokios gi būdingiausios mįslių meninės išraiškos priemonės, kuo ypatingas jų stilius?

Mįslės apimtis ir struktūra visų pirma priklauso nuo to, kas joje menama — vienas atskiras dalykas ar ištisos daiktų grupės. Nuo menamų objektų kiekio priklauso mįslės apimtis ir jos vaizdo komponentų deriniai. Todėl kai kurios mįslės yra labai trumpos, pavyzdžiui, „Trijų lentų dvaras" *(Grikis)*, o kitos — žymiai ilgesnės ir sudėtingesnės, pavyzdžiui:

Motina didelė,
Tėvas dar didesnis,
Sūnus sukčius,
Duktė žabalė.

(Žemė, dangus, vėjas, naktis)

Tačiau ne vien menamųjų objektų kiekis lemia mįslės apimtį. Tas pats daiktas vienoje mįslėje gali būti aptartas tik vienu aspektu, o kitoje apibūdintas labai įvairiapusiškai. Kartais tenkinamasi jo palyginimu su kitu objektu, o kartais toje pačioje mįslėje išskaičiuojamos kelios jo išorės žymės, pasakoma funkcija, egzistavimo bei naudojimo aplinkybės arba iškeliami įvairūs kiti bruožai. Antai šešėlį lietuvių mįslėse labiausiai mėgstama minti, nurodant ypatumus, išskiriančius jį iš daugelio kitų įprastinių dalykų:

Eina per ugnį — nedega,
Eina per vandenį — neskęsta,
Eina per šiaudus — nešnabžda.

Arba:

Eina per vandenį — netekši,
Eina per žemę — pėdų nedaro.

Bet, akcentuojant išskirtines žymes, anaiptol neišsemiamos visos šešėlio minimo galimybės. Todėl greta naudojamos ir kitos konstrukcijos. Vienais atvejais šešėlis menamas, atkreipiant dėmesį į kontrastingas, viena kitą neigiančias jo ypatybes:

Už žmogų didesnis,
Už plunksną lengvesnis,—

kitais — iškeliamos neįtikėtinos žymės: „Guli ant kelio rąstas — nei perlipt, nei aplink apeit". Dar kitoje mįslėje apie šešėlį atkreipiamas dėmesys į situaciją, susijusią su jo pasirodymu: „Einu vienas — pažiūrau, kad dvieje". Pagaliau šešėlis neužmirštas ir kaip nuo atitinkamų sąlygų priklausąs gamtos reiškinys:

Saulė pagimdė,
Naktis palaidojo.

Iš šių pavyzdžių matyti, kad į bet kurį objektą gali būti mįsles menančio žmogaus pažiūrėta įvairiausiais aspektais, ir tai kiekvieną kartą paveikia kūrinėlio struktūrą. Bet kadangi yra nemažai objektų, kuriuos aptariant, iškeliamos vienodos ar panašaus pobūdžio žymės, dažnai visa tai išreiškiama tapačiomis konstrukcijomis. Pavyzdžiui, tokiais pat neįtikėtinais kontrastais, kaip cituotoji mįslė apie šešėlį, menamas ir pipiras:

Už žirnį mažesnis,
Už velnią piktesnis.

Panašiai menamas ir balnas:

Už arklį didesnis,
Už šunį mažesnis.

Lygiai taip pat konstruojama kiek labiau išplėsta mįslė apie šarką:

Už žemę juodesnis,
Už sniegą baltesnis,
Už slenkstį mažesnis,
Už stogą aukštesnis.

Panašiai sudarytos mįslės apie kriaušę (5855) ir dar kai kuriuos kitus objektus.

Mįslių struktūriniai tipai paprastai priklauso nuo menamojo daikto prigimties ir savitumų. Todėl vieniems objektams minti dažniausiai naudojamos vienos konstrukcijos, kitiems — kitos. Pavyzdžiui, mįsles apie medinius daiktus (arklą, mintuvus, ratelį, smuiką, kryžių, svirtį ir daugelį kitų) mėgstama pradėti, galima sakyti, formule virtusiu teiginiu „Miške gimęs. . ." Mįslėse apie odos, molio, stiklo dirbinius dažnai griebiamasi daikto istorijos, pavyzdžiui:

Kai jaunas buvau,
Tai su ponais derėjau,
Kai pasenau —
Nei šuva kaulų neėda. *(Batas)*

Kad jaunas buvau,
Aukso krėsle sėdėjau,
Kai pasenau —
Nei šuva kaulų neėda.

(Puodas, puodo šukės)

Populiarios senų mįslių konstrukcijos panaudojamos, kuriant naujas mįsles. Antai nesena mįslė apie dviratį (7413) sukurta, nusižiūrėjus į mįsles apie arklį (5969), karvę (5983, 5984), arimą jaučiais (7221—7224), vežimą (7354—7364). Formos sekimą nesunku pastebėti šiose mįslėse-dialoguose:

— Kur tu teki, krive?
— Kas tau rūpi, skuste?

(Upė ir pieva)

— Kur tu eini, veltena?
— Kas tau darbo, skutena!

(Pieva ir avis)

Pasitaiko, kai mįslėse ne dėl užmiršimo ar supainiojimo, o dėl menamų daiktų panašumo griebiamasi ne tik tų pačių sintaksinių derinių, bet ir giminingų vaizdų, pavyzdžiui: „Maža moterėlė daug drapanėlių turi" *(Žąsis)* —„Mažutė bobutė šimtu andarokėlių mūvi" *(Kopūstas)*.

Kai kurios lietuvių liaudies mįslės turi įvadines bei pabaigos formules. Tačiau tokių mįslių užrašyta palyginti nedaug. Tik A. Šleicherio lietuvių skaitiniuose po kiekvienos mįslės sutrumpintai įrašytas klausimas „Kas tai?" Tuo pačiu, tik redublikuotu, klausimu pradedamos kai kurios Dieveniškių apylinkėse surinktos mįslės. Pasitaiko ir kitais žodžiais išreikštų įvadinių kreipinių: „Atmink mano mįslę" ir pan. Įdomesnės yra tos formulės, kurios organiškai įsilieja į pačią mįslę ir su ja rimuojasi, pavyzdžiui:

Užminsiu mįslę,
Per pilvą gyslę,
Tame pilve jomarkas.

(Avilys)

Mįslė mįslelė —
Per vidurį pilvo gyslelė.

(Žvakė)

Mįslė mįslelė —
Per pilvą gyslelė.
Kai gysla truks —
Pilvas įdubs.

(Balkis)

Tačiau tokių išplėstų formulių, kaip vokiškosios, kuriose pabrėžiamas sunkumas įminti atitinkamą mįslę arba užminėjas sakosi matęs negirdėtą dalyką [40], lietuvių mįslių rinkiniuose neaptikta. Jos lietuvių mįslėms nebūdingos.

[40] Žr. F. Löwental, Studien zum germanischen Rätsel, Heidelberg, 1914, p. 122.

Mįslių vaizdai labai įvairūs. Jų spalvų gama plati ir toli gražu ne monotoniška. Poetinio žodžio priemonėmis sukuriami įspūdingi daiktų paveikslai, ryškiai atskleidžią žmogų supančio pasaulio detales ir stebiną mįslių kūrėjų vaizduotės polėkiu. Į akis krinta mįslių tendencija sudvasinti, sužmoginti gamtą ir jos reiškinius. Antai ryto saulėje sublizgusi rasa mįslėje iškyla kaip graži jaunamartė:

Šio ryto martaitė —
Aksomo kepuraitė.

Perkūnija ir lietus personifikuojami kosėjančio tėvo ir verkiančios motinos paveikslais:

Tėvas sužvairavo, sukosėjo,
Motina raudoti pradėjo,
Žmonės iš to didį džiaugsmą turėjo.

Linas su savo lieknu stiebu apibūdinamas kaip *aukštas ponaitis,* o jo vaiskus žiedas — *melsva skrybėlaitė* (5651). Morka kai kuriose mįslėse pavaizduota kaip marti, kurios kasos kyšo ore (5713), burokėlis — kaip brolis, po žeme raudonas kelnes gavęs (5706), ir pan.

Mįsles menąs žmogus mėgo drąsiausius sugretinimus. Jo fantazija iš daiktų ir gyvulių pasaulio mus nuveda į žmonių visuomenę, asociatyviniais ryšiais susiedama, atrodo, nieko bendra neturinčias sąvokas:

Bajorai geria,
Bačka dejuoja.

(Paršai žinda)

Tik labai lakios vaizduotės ir poetinio talento žmonės galėjo taip įdomiai išreikšti paprasčiausią buities vaizdą. Nors ir labai tolimos mįslėje sugretintos sąvokos, jų derinys sukelia atitinkamą nuotaiką ir palieka gilų įspūdį. Mįslių vaizdai padeda žmogui pažvelgti į materialaus pasaulio daiktus ir reiškinius nekasdieniškai ir nenuobodžiai.

Pats žmogus mįslėse sudaiktinamas. Prisimintina populiari mįslė apie žmogų, kur jo kojos lyginamos su šakėmis, liemuo — su aviliu (6294). Atskiroms kūno dalims priskiriamos daiktų arba gyvūnų funkcijos bei žymės: akys — tai pupos, kuriomis visi laukai apsėjami (6314), nosis — kalnelis (6327), dantys — baltos vištelės (6386), liežuvis — raudonas šunelis (6372) ir pan.

Mįslių vaizdai visada kuo nors siejasi su atskiromis menamo daikto žymėmis. Kiekvienu atveju jų tarpusavio santykį galima kuo nors motyvuoti. Menant vėją, paprastai akcentuojamas jo nuolatinis judėjimas. Jis parodomas kaip niekad nenustygstąs nenuorama — tarsi žmogus palangėmis beldžiasi,

į vidų prašosi (5461), lekia kaip žirgas nekaustytas (5468) arba bastosi lyg koks valkata:

Ėjo ėjo
Ir vietos neturėjo.

Upės paveikslas taip pat dažniausiai kuriamas, nusakant jos amžiną judėjimą:

Dieną naktį bėga,
Niekad nepabėga.

Rasa žmogui priminė perlus, karolius ar kitus žėrinčius daiktus (5504—5515), liepsnos liežuviai — žalą karvę, dangų laižančią (5535). Dar ryškesnis loginis ryšys tarp menamojo ir pavaizduotojo daikto jaučiamas mįslėse apie vienos kategorijos daiktų grupes (ratų stipinai, dvi akys), kur operuojama giminystės ryšiais saistomų žmonių (dvylika brolių, dvi sesytės) paveikslais. Pastarasis mįslių bruožas pastebimas jau senovės indų vedose [41]. Jis būdingas visų tautų mįslėms.

Daugelio mįslių vaizdai yra puošnūs. Juose mėgstamos įspūdingos metaforos. Paprasčiausiems Lietuvos laukų augalams ar buities reikmenims dažnai suteikiami nepaprasti išorės bruožai. Apie žydintį žirnį kalbama kaip apie įspūdingą *qžuolaitį kunkuolaitį* (5607), jurgino žiedas mįslėje sušvinta kaip viršum medžio pakilusi saulė (5902), arpuojami grūdai rieda per *aukštus kalnus,* per *geležinį tiltą* (5623).

Kai kurie mįslių vaizdai yra dviprasmiški, sukurti, remiantis dviem skirtingomis to paties žodžio prasmėmis, pavyzdžiui: „Teka teka ir niekuomet neišteka" *(Upė).* Kai kuriais atvejais mįslių paveikslai iš pirmo žvilgsnio primena obsceniškus dalykus, tačiau iš tikrųjų įminimas esti visai kitoks — jame nebūna nieko nepadoraus. Ir vis dėlto šių mįslių sukeltos asociacijos nėra atsitiktinės. Jos neretai panaudojamos sąmoningai, kaip savita jumoro priemonė. Panašiai kaip ir patarlėse bei priežodžiuose, mįslėse nevengiama vulgarių, literatūrinėje kalboje nevartojamų žodžių.

Mįslėse kartais vaizduojami paradoksalūs dalykai ar aplinkybės, prieštaraujančios sveikai logikai. Tačiau ir tokiais atvejais, įminus mįslę, paaiškėja, kuo atitinkamas vaizdas siejasi su tikrove. Tokios yra mįslės apie žirnį — žmogelį, vasarą dėvintį kailinius (ankštis), o žiemą — ne (5615), apie aguoną — moterį, išlindusią pro savo pačios akis (5782), ir pan. Taip sužmogindamas, išdabindamas, puošniai nuspalvindamas savo kasdieninės aplinkos daiktus, mįsles menąs žmogus patirdavo estetinį pasitenkinimą.

Nemaža mįslių yra ritmingų ir rimuotų. Trumpus, lakoniškus, kūrinėlius eilėdaros elementai padaro dar monolitiškes-

[41] A. Jolles, Einfache Formen, 2 Aufl., Halle, 1956, p. 117.

nius. Ritmingumas ir garsų sąskambiai suteikia mįslėms muzikalumo, sustiprina jų vaizdų keliamą įspūdį.

Kai kurie tyrinėtojai, pastebėję, kad mįslėse pasitaiko atskirų dainų motyvų, bando net samprotauti apie liaudies dainų eilėdaros įtaką mįslėms [42]. Tačiau lietuvių mįslės dainų eilėdaros bruožais nepasižymi. Mįslių ritmikos nesaisto melodinis intonavimas. Jose, skirtingai nuo liaudies dainų, gana dažnai rimai yra aiškiai išreikšti. Gal tik kai kurių mįslių eilučių pabaigoje pasitaikančios deminutyvinės daiktavardžių formos jas šiek tiek artina prie dainų.

Ritmingos mįslės dažniausiai sudaro dvieilius:

Mėsos stirta,
Geležim paspirta.

(Arklys pakaustytas)

Višta nupešta,
Po palėpe pakišta.

(Bruktuvė)

Neretai pasitaiko ir ketureilių:

Leidžiau palį
Pas kurpalį —
Nei man palio,
Nei kurpalio.

(Leido pagalį į obelę)

Kartais toje pačioje mįslėje ritmingos eilutės persipina su neritmingomis:

Marių panos,
Šilkų kasos,
Pančekos vandenyje mirksta.

(Nendrės)

Gana dažni rimuotų ir nerimuotų eilučių deriniai:

Atpuruoja purelė
Su devynioms skūrelėms.
Kas į ją pažiūri,
Tas gailiai verkia.

(Svogūnas)

Daugiausia aliteracijų ir asonansų mįslėse atsirado, pamėgdžiojant atitinkamus garsus. Šių sąskambių dėka mįslėse dažnai atgyja darbo garsų sukeliamas įspūdis:

Paukštė šmaukštė
Pabalėmis šmaukštė,
Parėjus ant tvoros pasikorė.

(Dalgis)

Tersu kepersu visą lauką iškepersavo.

(Akėčios)

Pirmajame pavyzdyje žodžiais *paukštė šmaukštė* tarsi pakartojamas šienaujant girdimas žolės šnarėjimas. Antroje mįslėje

[42] Žr. J. Zaube, Latviešu mīklu forma, „Latviešu folkloras krātuves materiali", B. 11., Rīgā, 1941, p. 36.

žodžiais *tersu kepersu* atgaminamas per grumstuotą dirvą šokinėjančių akėčių ir jų keliamų garsų vaizdas.

Eufoninėmis priemonėmis mįslėse kuriami stilistiniai neologizmai, vaizduojami menamųjų objektų veiksmai:

Du stariniai starina,
Du vanagai kabina,
Šnopšlys paskui eina.

(Jaučiai, žagrė ir artojas)

Nemažas vaidmuo čia priklauso ir ištiktukams:

Po paklode dik dik dik!

(Upės vanduo po ledu)

Pykšt pokšt ant lentos,
Kybur vybur ant tvoros.

(Skalbinys)

Visos šios priemonės pagyvina mįslių asociatyvinę kalbą. Ritmas ir garsų sąskambiai padeda mįslėms lengviau išsilaikyti žmonių atmintyje.

Be apžvelgtų klasiškųjų, arba tikrųjų, mįslių [43], yra mažiau populiarių mįslių rūšių. Tai klausimų mįslės, kurias lietuvių tautosakos leidiniuose įprasta vadinti minklėmis, mįslės-uždaviniai, šarados, kryžiažodžiai, rebusai. Iš jų liaudiškiausios yra minklės ir mįslės-uždaviniai.

M i n k l ė s nėra tokios poetiškos ir vaizdingos, kaip įprastinės klasiškosios mįslės, tačiau ir jos Lietuvoje turi senas tradicijas. Nemažai jų randama pirmuosiuose žinomuose smulkiosios lietuvių tautosakos rinkiniuose [44], datuojamuose XVII—XVIII amžiais, taip pat A. Šleicherio lietuvių skaitiniuose [45]. Visa tai rodo, kad minklės šalia įprastinių mįslių lietuvių jau seniai menamos.

Minklės yra ribojamos klausimo formos, kuria neįmanoma ką nors aptarti. Įspūdžio jose pasiekiama ne menamųjų dalykų charakteristikomis, o klausimų sąmojingumu ir tam tikru apgaulingumu, pavyzdžiui: „Po kokiu medžiu kiškis lyjant slepiasi?" *(Po šlapiu)*, „Kokių akmenų vandenyje daugiausia?" *(Šlapių)*, „Ką neužvedi prieš kalną?" *(Kamuolį)*, „Kas galva žemyn keliu eina?" *(Vinis kurpės paduose)*, „Į ką kiškis bėga, kai metus pabaigia?" *(Į antrus)* ir pan. Užklaustasis, stengdamasis tokias minkles įminti, dažniausiai suka galvą, o iš tikrųjų atsakymas būna nelauktai paprastas.

---

[43] Tikrųjų mįslių terminas vartojamas vokiečių *(eigentliches Rätsel)*, anglų *(true riddle)* ir daugelio kitų Vakarų Europos tautų folkloristinėje literatūroje; žr. L. B ø d k e r, The Nordic Riddle. Terminology and Bibliography, Copenhagen, 1964, p. 20.

[44] Smulkioji lietuvių tautosaka XVII—XVIII a.

[45] A. S c h l e i c h e r, Litauisches Lesebuch und Glossar.

Minklės sąmojis geriausiai suvokiamas iš atsakymo į jos klausimą. O atsakymas kartais būna išsamesnis, negu tikrųjų mįslių. Jeigu, įmenant mįsles, užtenka tik įspėti, kas užminimu nusakyta, tai minklių atsakymus neretai prireikia motyvuoti. Antai į klausimą „Kokio šunies zuikis labiausiai bijo?" paprastai atsakoma: „Balto, nes jam rodosi, kad išsivilkęs veja". Paaiškinimais atsakoma į minkles „Dėl ko gaidys užsimerkęs gieda?" *(Kad atmintinai moka)*, „Dėl ko jautis priėdęs atsigula?" *(Kad negal atsisėst)* ir kt. Tokie atsakymų motyvai įspūdingi savo netikėtumu. Jie nežinantį nustebina nelauktu paprastumu.

Sąmojingumo pasiekiama minklėse ir kitomis priemonėmis. Jose, kaip ir mįslėse, mėgstami dviprasmiškumai: „Kada mergina panaši į vandenį?" *(Kada teka)*, „Kokie metai trumpiausi?" *(Nauji Metai)*. Tačiau yra ir tokių minklių, kuriose sąmojo nedaug. Jos tiesiog įdomios tuo, kad, norint jas atminti, reikia tam tikro įžvalgumo. Jomis, kaip ir mįslėmis, galima rungtyniauti, išbandyti, kieno geresnė orientacija. Antai minklėmis „Kas audžia be staklių?" *(Voras)*, „Kas nepenims tunka?" *(Ledas)* beveik nepasakoma nieko juokingo. Jas menant, daugiau juoko būna, kai užklaustasis neįstengia teisingai atsakyti ir paaiškėja jo klaida, nesugebėjimas suvokti šiaip nesunkiai suprantamo dalyko.

Minklės turi nemažai bendra su kitais tautosakos žanrais. Visų pirma pažymėtina, kad neretai jų turinys būna toks pat, kaip ir atitinkamų mįslių. Sugretinę mįslę „Gyvas — lavonas, miręs — raudonas" *(Vėžys)* su minkle „Kas numiręs parausta?" *(Vėžys)*, mįslę „Kiek ant dangaus žvaigždelių, tiek ant žemės skylelių" *(Ražiena)* su minkle „Kada visos skylės yra atviros ir kada visos uždaros?" *(Kad javai nukirsti, atviros, ir kad nenukirsti, neatviros)*, matome, jog jas vienas nuo kitų skiria ne tiek turinys, kiek forma. Yra minklėmis virtusių atskirų dainų frazių: „Kas yra be žiedo?" *(Papartis)*, „Kas margas nerašytas?" *(Genys)*. Į minkles įėjo vienas kitas pasakų motyvas: „Kodėl kiškio lūpos perplėštos?" *(Nuo juoko)*.

Tai rodo, kad minklėmis galima paversti beveik visa, kas tik įmanoma išreikšti klausimo forma. Tuo pačiu minklėms atsiranda pavojus virsti paprasto pasikalbėjimo klausimais, neturinčiais nieko bendra su liaudies poezija. Ribojamos formos, nedaug išsiskiriančios iš eilinių kalbos faktų, minklės ir negalėjo pasiekti tokio meninio tobulumo, kaip tikrosios mįslės.

Kaip matyti iš pavadinimo, m į s l ė s-u ž d a v i n i a i yra tam tikros užduotys, kurias sprendžiant, neužtenka spėti, o reikia daugiau ar mažiau paskaičiuoti. Jų užmenamoji dalis sudėtingesnė, negu kitų mįslių: uždavinio sąlygą dažniausiai

sudaro neilgas siužetinis pasakojimas. Kartais tai būna tikri matematikos uždaviniai. Juos sprendžiant, žmogui tenka gerokai palaužyti galvą. Toks yra lietuvių liaudyje gana paplitęs uždavinys apie jaučius, karves ir veršius, kurių nustatytą skaičių reikia nupirkti už duotą pinigų sumą (7780). Kitą mįslių-uždavinių tipą sudaro pasakojimai apie kokių dalykų padalijimą vienos šeimos nariams (7764—7769). Šiuose uždaviniuose matematika labai paprasta: tereikia susiorientuoti, kad tas pats asmuo būna vieno iš minėtų šeimos narių tėvas, kito sūnus ar pan. Tai bene populiariausias iš visų lietuviškų mįslių-uždavinių tipų.

Prie mįslių-uždavinių pritampa mokinių mėgstamos mįslės apie raides. Šiose mįslėse kalbama apie daiktus ir žmones, kurių pavadinimuose atitinkamai kartojasi menamasis garsas ar raidė. Pavyzdžiui, mįslėje apie raidę (ir garsą) „d" sakoma:

Danguj yra,
Ant žemės nėra,
Prie diedelio du,
Prie bobutės nė vieno.

Klaidinantis pradas ir užminimo forma šiuose kūrinėliuose (dažniausiai jie būna eiliuoti) primena tikrąsias mįsles, tačiau kadangi juose neapsieinama be minėto pasikartojančio garso skaičiavimo, juos galima vadinti ir mįslėmis-uždaviniais [46].

Populiaresnės mįslės-uždaviniai, kaip ir kita tautosaka, keliauja iš tautų į tautas. Pavyzdžiui, lietuvių liaudies gana plačiai žinoma mįslė-uždavinys apie perkėlimą per upę kopūsto, ožkos ir vilko (7781) lygiai taip sprendžiama ir lenkų [47]. Tarptautiniu mastu yra paplitusi mįslė-uždavinys apie skrendančias žąsis (7779), aukščiau minėti kūrinėliai apie šeimos narius ir kt. Jų populiarumą lėmė aptariamos įdomios situacijos, intriguojantis sprendimo sudėtingumas. Pasakojamieji-siužetiniai elementai, kuriais mįslės-uždaviniai iš dalies suartėja su pasakojamąja tautosaka, palengvino jų migravimą iš vienų tautų į kitas.

Kintant liaudies kultūrai ir žmonių pramogavimo būdams, ilgainiui žymiai susiaurėjo natūralaus mįslių gyvavimo sfera. Jos šiandien jau nėra taip intensyviai menamos, kaip, sakysime, XIX a. Lietuvos kaime. Į užmarštį nuėjo ir daugelis liaudies buities dalykų, kurie ištisus šimtmečius buvo aptariami mįslių vaizdais. Jie virto muziejiniais eksponatais ir kultūros istorijos objektais, kaip iš dalies ir pats mįslių žanras.

[46] Kai kurie tyrinėtojai šio tipo kūrinėlius vadina mįslėmis apie žodžius ir raides: žr. В. В. Митрофанова, Специфика русских народных загадок и их связь с другими жанрами фольклора, «Русский фольклор», X, М.—Л., p. 89.

[47] Žr. J. Krzyżanowski, Zagadka i jej problematyka, „Zagadnienia rodzajów literackich", t. V, z. 2(9), Łódź, 1962, p. 7.

Tačiau mįslės ne visai pasitraukė iš gyvenimo. Poetinė patirtis, sukaupta tradiciniame lietuvių mįslių repertuare, nėra užmiršta. Tik, pasikeitus švietimo ir kultūros skleidimo būdams, ji daugiau panaudojama naujomis formomis. Kaip vaikų estetinio auklėjimo priemonė, mįslės skelbiamos mokykliniuose vadovėliuose, populiariuose vaikams skirtuose leidiniuose, transliuojamos per radiją. Jos padeda šių dienų žmogui nuklysti mintimis į daug šimtmečių trukusią balanos gadynę, pasigrožėti anų laikų žmogaus poetine išmone.

GARSŲ PAMĖGDŽIOJIMAI

Vienas iš žaismingiausių smulkiosios tautosakos žanrų yra gamtos garsų pamėgdžiojimai. Tai trumpi, kartais eiliuoti kūrinėliai, kuriais imituojami įvairių gyvių balsai ir kai kurių darbų metu girdimi garsai, suteikiant jiems prasminį turinį. Gyvosios ir negyvosios gamtos garsai pakartojami žmonių kalba, išlaikant atitinkamus sąskambius ir perteikiant tų garsų žmogui sukeltą nuotaiką. Antai populiariu vyturio čiulbėjimo pamėgdžiojimu

Čivyru, čivyru, pavasaris,
Jurai, mesk skrandą į pašalį!

iš dalies atkuriami atskiri, paukšteliui čiulbant, girdimi garsai ir išreiškiamos gaivališkos emocijos, susijusios su gamtos atbudimu bei prasidedančiais lauko darbais. Paukštelis čia prabyla kaip pavasario skelbėjas. Jo balsas tarsi susilieja su pavasarį valstiečio patiriamais džiaugsmais ir rūpesčiais. Žodžių intonavimas, ritmo ir rimo elementai harmonizuojasi su natūraliu paukštelio čiulbėjimu.

Savo bendra tendencija suteikti gyviams bei gamtos reiškiniams mąstančių ir net kalbančių būtybių bruožus garsų pamėgdžiojimai iš dalies gimininga gyvulinėms pasakoms, kuriose taip pat beveik išimtinai veikia ir kalba gyvuliai, žvėrys, paukščiai. O tais atvejais, kai gyvulinėse pasakose pereinama prie eiliuotų intarpų, šie du žanrai visiškai suartėja. Gyvulinėse pasakose neretai pasitaiko intarpų, imituojančių ir įprasminančių atskirų gyvių balsus. Antai plačiai žinomoje lietuvių pasakoje apie naminius gyvulius ir paukščius, įsikūrusius jaučio ar plėšiko trobelėje, pasakojama, kaip gyvuliai, kovodami su įsibrovėliu vilku ar plėšiku, šūkauja — kalba kaip žmonės. Dažniausiai pamėgdžiojamas gaidys, kuris, tupėdamas ant krosnies ar laktos, rėkia:

Priduok man — perplėšiu,
Priduok man — perplėšiu! [48]

[48] Lietuvių tautosaka, III, Pasakos, Vilnius, 1965, p. 117.

Panašiai gaidžio balsas imituojamas ir savarankiškuose pamėgdžiojimuose, pavyzdžiui:

Paduok — pakarsiu!
Paduok — pakarsiu!

Todėl kai kurie folkloristai gyvulinių pasakų dainuojamuosius intarpus skelbia kartu su visa kita garsų pamėgdžiojimų medžiaga [49].

Garsų pamėgdžiojimai, kaip ir gyvulinės pasakos, dažnai suaugusiųjų sakomi vaikams. Formos žaismingumu ir tematika jie atitinka vaiko psichiką ir kartais tarnauja didaktiniams tikslams: mėgdžiojant gyvius, pajuokiamos vaikų ydos (8206, 8242) ir pan. Dėl to kai kurie tyrinėtojai yra linkę garsų pamėgdžiojimus laikyti vaikų tautosaka [50]. Tačiau garsų pamėgdžiojimuose gana daug ir tokių motyvų, kurie negalėjo būti skiriami vaikams. Juose liečiamos kai kurios socialinių santykių ir gamybinės patirties problemos, pasitaiko obscenišku posakių. Visa tai rodo, kad garsų pamėgdžiojimai priklauso ne vien vaikų tautosakai.

Nemažai bendrų bruožų garsų pamėgdžiojimai turi su etiologinėmis sakmėmis, kuriose aiškinama, kodėl atskiri paukščiai tariamai pradėję kalbėti tais ar kitais prasmingais žodžiais. Sakmėse pasakojama apie griežlės ir putpelės, griežlės ir dudučio ginčą dėl skolos, apie volungę, atsisakiusią eiti kartu su kitais gyviais kasti ežerų ir upių, ir pan. Anot sakmių, šie atsitikimai lėmę, kad paukščiai pradėję nuolat kartoti atitinkamus prasmingus žodžius: griežlė visą laiką šaukianti „Trys, trys, trys!", putpelė — „Puspūrė, puspūrė!", dudutis — „Du, du, du!". Volungė, kuri už bausmę turinti teisę gerti tik tiek, kiek ji sugaunanti ore lietaus lašų, amžinai prašanti lietaus: „Lyk, lyk, lyk!" Tokiais pat žodžiais šių paukščių balsai įprasminami ir kai kuriuose garsų pamėgdžiojimuose.

Į garsų pamėgdžiojimus panašios trumpos vaikų dainelės apie paukščius. Jose pasitaiko pamėgdžiojimo tipo garsų, bet jie paprastai būna neprasmingi, dėl skambumo įsiterpę į paukščio apdainavimą. Ypač populiarios dainelės apie gandrą:

Busil, busil, ka, ka, ka,
Tavo pati ragana:
Tau bandelės nekepė,
Kad ir kepė — nedavė.

Kai kuriuose lietuvių tautosakos leidiniuose šitokios dainelės buvo skelbiamos kartu su gamtos garsų pamėgdžiojimais [51].

[49] Žr. H. Tampere, Eesti rahvalaule viisidega, III, Tallinn, 1958, p. 243—244.

[50] Žr. V. Greble, Latviešu bērnu folklora, „Folkloras instituta raksti", I, Rīgā, 1950, p. 122—126.

[51] Žr. J. Elisonas, Gamtos garsu pamėgdžiojimai lietuvių tautosakoje, „Tautosakos darbai", VI, Kaunas, 1939.

Tačiau taip daryti netikslinga, kadangi iš esmės tai nėra to paties žanro kūriniai. Nevienoda yra garsų pamėgdžiojimų ir dainelių paskirtis. Mėgdžiojimais kiekvienu atveju siekiama sudaryti tariamai prasmingos paukščių, gyvulių, darbo įrankių kalbos įspūdį. Žmogus, kaip gyvenimo stebėtojas ir vertintojas, juose tarsi neegzistuoja. Tuo tarpu dainelėse apie paukščius žmogus kalba savo vardu. Jis apdainuoja atitinkamą gyvį. Garsų pamėgdžiojimai skiriasi nuo vaikų dainelių ir savo forma. Jie iš esmės ne dainuojami, o sakomi. Tiesa, juose pastebima melodijos pradų, bet tie pradai ne tokie būdingi, kad dėl jų garsų pamėgdžiojimus būtų galima vadinti dainuojamąja tautosaka.

Lietuvių liaudies garsų pamėgdžiojimai pradėti rinkti XIX a. antroje pusėje. Vienas iš pirmųjų jais susidomėjo ir 1881 m. nedidelį pluoštą paskelbė A. Becenbergeris [52]. Vėliau Rytų Prūsijoje ir Klaipėdos krašte garsų pamėgdžiojimus rinko ir publikavo V. Kalvaitis [53]. Šiaurės rytų Lietuvoje surinktų pamėgdžiojimų XX a. pradžioje paskelbė A. R. Niemis ir A. Sabaliauskas [54]. Tuo pat metu greta kitos tautosakos pamėgdžiojimai pradėjo rodytis periodinėje lietuvių spaudoje („Vasaros darbai") ir vaikams skirtose skaitinių knygelėse. Vėliau įvairių rinkėjų pastangomis daug jų pateko į Kauno valstybinio universiteto leidinius („Tauta ir žodis", „Mūsų tautosaka", „Kosmos"). Daug garsų pamėgdžiojimų iš Lietuvių tautosakos archyvo, Lietuvių mokslo draugijos rankraštinių fondų, savo asmeninių rinkinių ir spausdintų šaltinių 1939 m. paskelbė J. Elisonas [55]. Lietuvių tautosakos rankraštyne šiuo metu saugoma apie 4000 garsų pamėgdžiojimų užrašymų.

Garsų pamėgdžiojimuose pasitaiko tarptautinių motyvų. Vienas iš populiarių lietuviškų kregždės pamėgdžiojimų tipų

Kad išlėkiau — pilnos miegos,
Kad parlėkiau — tuščios miegos.
Kad tu kur užspringtum!

turi artimų estiškų [56] ir vokiškų [57] atitikmenų. Galima įžiūrėti tam tikrą giminingumą taip pat kai kuriuose lietuviškuose

---

[52] A. Bezzenberger, Litauische Forschungen, Göttingen, 1882, p. 89—91.

[53] W. Kalwaitis, Lietuwiszkų Wardų Klėtelė, Tilžėje, 1910, p. 85—86.

[54] A. R. Niemi ir A. Sabaliauskas, Lietuvių dainos ir giesmės šiaur-rytinėje Lietuvoje, [Helsinki(Ryga), 1912], p. 335—338.

[55] J. Elisonas, Gamtos garsų pamėgdžiojimai..., p. 237—351.

[56] Žr. E. Laugaste, Die estnischen Vogelstimmendeutungen, „FF Communications", Nr. 97, Helsinki, 1931, p. 40—41; iš E. Laugastės ten pat pateiktų nuorodų matyti, kad šio pamėgdžiojimo atitikmenų turi taip pat švedai ir danai.

[57] Žr. R. Beitl, Deutsche Volkskunde, Berlin, 1933, p. 384.

(8195) ir estiškuose [58] varnos pamėgdžiojimuose ir dar viename kitame tekste. Tačiau apskritai tie patys motyvai lietuvių ir kitų tautų garsų pamėgdžiojimuose nėra dažni. Greičiausiai jų tarptautinį plitimą varžė tai, kad mėgdžiojamieji garsai skirtingose kalbose priminė nevienodos prasmės žodžius.

Visus kitus gyvius savo balsų išraiškingumu pranoksta paukščiai. Jų balsuose nuolatos girdime spontaniškai išsiliejančias gaivališkas nuotaikas, pastebime daug subtilaus žaismingumo. Todėl nemažai paukščių žmogus pavadino giesmininkais, čiulbuonėliais, lakštutėmis, čiauškutėmis, nepagailėdamas jiems ir kitų meilažodžių bei švelnių epitetų. Paukščių balsai labiausiai palietė žmogaus vaizduotę, sužadindami atitinkamas nuotaikas, kurios garsų pamėgdžiojimuose buvo išreikštos poetinėmis priemonėmis.

Labai išraiškingai ir įvairiai lietuviškuose garsų pamėgdžiojimuose įprasmintas kregždės balsas. Neišplėstais, nesudėtingais posakiais mėgdžiojamos kregždės, klykaujančios ant vanago ar kito savo priešo: „Vagis, vagis!", „Vyt, vyt, vyt, vagis, vagis!" Šie ir panašūs šūksniai atitinkamai intonuojami, stengiamasi perteikti žodžiais paukštelio nerimą. Kituose kregždės pamėgdžiojimuose pereinama prie visuomeninių motyvų. Paukštelis tariamai pageidauja, kad broliai pasidalytų žemę ir kiekvienas atskirai statytųsi trobas (7932—7934) — mat, tada atsirasią daugiau palėpių kregždėms lipintis lizdus. Taip atskiri paukščių gyvenimo momentai persipina su žmonių gyvenimo reiškiniais. Ypač dažnas minėtas tarptautinis motyvas, kur kregždė skundžiasi, jog išskrisdama palikusi pilnus aruodus (kluonus), o pavasarį radusi tuščius (7941—7955). Kregždės pamėgdžiojimuose pajuokiami piemenys (7963—7971), mergos (8021) ir apskritai kai kurie žmonių veiksmai (8017—8022). Tai vis šelmiški motyvai, nestokoją juoko efektų. Kartu pamėgdžiojimai atspindi ir socialinius prieštaravimus — pavyzdžiui, juose kalbama apie šeimininkę, blogai maitinančią šeimyną:

Čatyrila, matyrila,
Kepė bobutė pautienėlę,
Liepė vyreliams nesakyt.
Aš vyreliams pasakiau —
Man galvelę grrrikšt!

Taip kregždė pamėgdžiojimuose gyvena žmonių rūpesčiais ir džiaugsmais, ji čia iškyla kaip sąmojingas ir dažnai neabejingas žmonių gyvenimo stebėtojas.

Nuotaikingai lietuvių mėgdžiojamas vieversys. Jo pamėgdžiojimų tematika tokia pat įvairi, kaip ir kregždės. Paukštelis, skelbdamas pavasarį, dažnai sakosi palikęs vaikus nele-

[58] Žr. E. Laugaste, Die estnischen Vogelstimmendeutungen, p. 74—75.

sintus (8219—8222), jis šaukia žmonių vaikus bėgti žaisti į atšilusius pašalius (8237—8239), o suaugusius — mesti kailinius (8246—8248), lyg ir primindamas, kad laukia skubūs lauko darbai. Pajuokiami vaikai (8240—8242) arba, kaip kregždės pamėgdžiojimuose, rūstaujama, kad piemenys daug valgo (8251). Tad šis pilkas laukų paukštelis pamėgdžiojimuose parodomas kaip mielas ir linksmas žmogaus draugas. Šviesus, giedras, nemonotoniškas jo čiulbėjimas darė žmogui įspūdį. Tai tarsi optimistiškas pasakojimas apie save ir žmogaus gyvenimą.

Varnėno pamėgdžiojimų užrašyta palyginti nedaug. Populiarus yra lakštingalos mėgdžiojimo tipas, kuriame Jurgis (variantuose — Juozas, Jokūbas ir kt.) raginamas kinkyti, paplakti ir važiuoti (8045—8057). Šį pamėgdžiojimą jau XVIII a. savo „Metuose" panaudojo K. Donelaitis. Mėgstama mėgdžioti laukų paukštį pempę. Ji tariamai sveikina žmogų (8087—8090), išdidžiai šaukia, kad iš jos niekas „nepasidyvys", kad ji kiaušinius dės, vaikus perės (8105—8111) ir pan. Ryškiausias volungės mėgdžiojimų tipas — tai barimas Ievos, kad neganytų po pievą (8284—8298). Šis motyvas įvairiai vystomas, dažniausiai gąsdinant tijūno bausmėmis, primenančiomis baudžiavos laikus. Be minėto lietaus šaukimo (8277—8280), volungei taip pat priskiriamas raginimas eiti grybauti (8301—8304).

Tetervino pamėgdžiojimas dažniausiai būna dvinaris. Paukštis pavasarį šaukiąs:

Parduosiu kailinius,
Pirksiu pačią!

o rudenį:

Parduosiu pačią,
Pirksiu kailinius!

Kiek įvairiau imituojamas strazdo balsas. Tačiau ir jo pamėgdžiojimuose išsiskiria kai kurie vyraujantys tipai. Būdingas strazdo, žiemai išskrendančio į šiltesnius kraštus, pamėgdžiojimas, kuriame jis kaip tikras savo krašto patriotas pasakoja svetur sudžiūvęs, nors ir gerai misdamas, o savoj šaly nutukęs, nors ir kirminėlius lesęs, vandenėlį gėręs (8151, 8152). Tokie pat išplėsti yra kai kurie karvelio pamėgdžiojimai. Juose įdomiai vystomas pavasario sėjos motyvas:

Cit, broliuk, neverk,
Ateis pavasaris,
Padūks vyrai,
Pradės žirnius barstyt,
O mudu surinksim.

Prieš akis čia iškyla sėjėjų ir laukuose lesinėjančių paukščių vaizdas, sukuriama giedra, optimistinė nuotaika. Šis optimizmas, matyt, lėmė, kad kūrinėlis pradėjo gyvuoti liaudyje

ne tik kaip balso pamėgdžiojimas, bet ir kaip paguodos žodis, sakomas verkiančiam vaikui.

Kai kurie paukščių mėgdžiojimai siejasi su liaudies tikėjimais ir prietarais. Pelėdos arba apuoko, naktį atskridusio į sodybą, ūbavimas prietaringų žmonių būdavo suprantamas kaip ženklas, esą tuose namuose atsirasiąs pavainikis. Aiškinant šį prietarą, dažnai pasinaudojama apuoko (variantuose — pelėdos) balso pamėgdžiojimu. Apuokas klausiąs: „Kuo vystys, kuo vystys?" Šarkos pasirodymą prie namų prietaringi žmonės laikydavo ženklu, kad atvyksiąs svečias. Matyt, todėl šarkos balsas pamėgdžiojimuose neretai įprasminamas kaip raginimas laukti svečių (8156).

Iš naminių paukščių daugiausia mėgdžiojami gaidys, višta, žąsis, kalakutas. Jų pamėgdžiojimuose gaidžio giedojimas (7805—7817) skiriamas nuo išgąsdinto gaidžio riksmo (7820—7826), kiaušinį padėjusios vištos kudakavimas (8255—8266) — nuo viščiukus vedžiojančios perekšlės kvaksėjimo (8269—8270), žąsies riksmas (8316) — nuo ramaus gagenimo (8320—8322) ir pan. Vienuose kūrinėliuose pateikiami paukščių dialogai, kituose višta neva kreipiasi į žmogų, pranešdama apie padėtą kiaušinį, dar kituose šeimininkai raginami rytą keltis ir pan. Nesudėtingi šių paukščių balsai dažniausiai įprasminami neišplėstais sakiniais bei trumpais sušukimais.

Iš gyvulių ir žvėrių kiek dažniau mėgdžiojami šuo, katė, avis, vilkas. Jų pamėgdžiojimai būna nesudėtingi, monotoniški, kaip ir jų pačių balsai. Mėgstami gyvulių pamėgdžiojimuose dialogai, ypač kai gyvuliai tariamai reiškia savo interesus. Pavyzdžiui, ėriukai ganykloje skundžiasi aviai, kad trumpa žolė, o ši juos ragina tenkintis tokia, kokia yra (8354—8362). Vieni iš šių pamėgdžiojimų turi tvirtesnes tradicijas ir gana pastoviai išlaiko kai kuriuos motyvus, kituose stipresnis improvizacinis pradas. Pavyzdžiui, pasinaudojant garsų sąskambiais, vilko staugimą mėgstama pradėti tradiciniu nusiskundimu („Aū! Neturiu namų!"), tuo tarpu šuns lojimas imituojamas daugeliu skirtingos prasmės, tik panašiai skambančių žodžių.

Mažiau dėmesio pamėgdžiojimų žanre skiriama darbų metu girdimiems garsams. Tik kūlimas spragilais buvo gana gausiai ir įvairiai įprasmintas. Kūlimo garsų pamėgdžiojimai, kaip ir pats darbas, ritmingi, jais apytikriai atspindimi natūralių garsų pasikartojimo tempai, kurie yra nevienodi, kuliant nevienodam žmonių skaičiui. Tačiau šie skirtumai parodomi sąlygiškai, kadangi variantuose gana dažnai tos pačios žodinės formulės taikomos skirtingam spragilų skaičiui. Pavyzdžiui, žodžiu „Ubags, ubags..." dažniausiai mėgdžiojamas kūlimas vienu spragilu, tačiau, kai kurių pateikėjų nurodymu, tuo pačiu žodžiu būdavę mėgdžiojami ir du spragilai. Žodžiais

Lenta nutašyta,
Kampe pastatyta...

pamėgdžiojamas trijų, keturių, penkių, šešių ir septynių spragilų kūlimas.

Spragilų garsų pamėgdžiojimuose retai pasitaiko su pačiu darbo įprasminimu susietų motyvų:

Pliek rugelį —
Šoks grūdelis...

Dažniausiai kūlimas mėgdžiojamas atsitiktiniais prasmingais žodžiais, ieškant sąskambių ir ritmo efektų.

Greta negausių instrumentinės muzikos imitacijų savitą ir variantais gana turtingą grupę sudaro varpų skambėjimo pamėgdžiojimai. Jie nepasižymi pastoviais turinio motyvais; tik vienas kitas jų tekstas siejasi su religiniais vaizdiniais:

Dingu dangu,
Dūš į dangų,
Kūns po žemėm...

arba su liaudies padavimų motyvais:

Martyn brolau,
Gilijoj skendau!

Varpų, kaip ir spragilų, pamėgdžiojimuose daugiausia jumoristinių motyvų, žaismingai išreiškiančių vieną ar kitą atsitiktinę mintį:

Šen lindęs,
Ten lindęs,
Į šieną įlindęs...

Taukų blyno prikabino,
Bim bam, bim bam!

Iš tų pamėgdžiojimų galima spręsti, kad varpų skambėjimas liaudies poezijos kūrėjų buvo įprasmintas savitai, atsiribojant nuo religinio misticizmo.

Beveik visi varpų skambėjimo pamėgdžiojimai yra lokalizuoti. Jais nepretenduojama perteikti bendrą bet kurių varpų skambėjimo įspūdį, o konkrečiai imituojami to ar kito miestelio, tos ar kitos bažnyčios varpų garsai.

Formos atžvilgiu galima įžiūrėti kelis garsų pamėgdžiojimų tipus, skirtingai santykiaujančius su imituojamais garsais ir nevienodai išvystytus. Mažiausiai išvystytą tipą sudaro tie pamėgdžiojimai, kuriuose nesudėtingi gyvių balsai pakeičiami panašiai skambančiais prasmingais žodžiais[59]: pempės rykavi-

[59] Pamėgdžiojimo kaip tautosakos kūrinio nesudaro beprasmiai onomatopėjiniai gamtos garsų pakartojimai: karvės — mū!, varnos — kvar!, gegutės — kukū ir kt.

mas sutapatinamas su žodžiais „Gyvi, gyvi!", varnos balsas — su „Ark, ark!" arba „Dvars, dvars!", griežlės — su „Bręsk, bręsk!", putpelės — su „Puspėdė, puspėdė!" ir pan. Kitas pamėgdžiojimų tipas — kiek sudėtingesni kūrinėliai, kuriuose beprasmis garsas derinamas su keliais panašiai skambančiais prasmingais žodžiais, pavyzdžiui:

Kukuriekū,
Žiūrėkit vaikų!

(Gaidys)

Šva, šva, kur mano šiūpelė?

(Gaigalas)

Burkū, burkū!
Duokit žirnių!

(Karvelis)

Mū-mū!
Duokit dobilų!

(Karvė)

A-ū!
Neturiu namų...

(Vilkas)

Pirmojo ir antrojo tipo pamėgdžiojimais imituojami gyviai, kurių balsai susideda tik iš kelių nuolatos pasikartojančių garsų. Jie paprastai rėkia, klykauja, staugia. Tiesa, ir tarp šio tipo pamėgdžiojimų pasitaiko labiau išplėstų kūrinėlių, net pereinančių į eiliuotą formą, pavyzdžiui:

Kra, kra, pavasaris,
Tėvas duonos nebeturi,
Močia vaikų nebepeni.
Kra, kra, kra!

(Varna)

Tačiau apskritai monotoniški garsai dažniausiai ir mėgdžiojami trumpais, vieno ar dviejų—trijų žodžių sušukimais.

Gausiausi, labiausiai išvystyti ir įvairiausiomis formomis išreikšti paukščių giesmininkų pamėgdžiojimai sudaro trečią tipą. Juose ne tiek atkuriamas atskirų garsų skambėjimas, kiek perteikiama bendra to ar kito paukščio čiulbėjimo keliama nuotaika, atskiri intonavimo bei balso moduliavimo niuansai. Jie dažniausiai susideda tik iš prasmingų sakinių, kuriems suteikiamas nemažas minties krūvis, išreiškiama tam tikra idėja:

Svetimoj šaly buvau,
Alų midų gėriau —
Sudžiūvau, sudžiūvau.
Į savo kraštą parlėkiau,
Kirminėlius lesiau,
Vandenėlį gėriau —
Nutukau, nutukau.

(Strazdas)

Tiesa, ir šio tipo pamėgdžiojimuose kartais pavartojamas vienas kitas beprasmis garsas, tačiau jis tarsi paskęsta visa-

me prasminių žodžių audinyje. Ne tiek prie jo derinami visi kiti žodžiai, kiek jis, kaip būdinga autorinės poezijos kūriniams ir liaudies dainoms, tarnauja prasminiam kontekstui, paryškindamas jo sąskambius ir dažnai ritmiką:

Čyru vyru pavasaris,
Palikau vaikelius nelesintus.
Parėksiu — palesinsiu,
Pakirsiu ledelį — pagirdysiu.

(Vieversys)

Tokie ir panašūs pamėgdžiojimai neretai būna gana ilgi ir primena neposminius eilėraščius. Jų palyginti su kitais pamėgdžiojimų tipais yra daugiausia.

Ketvirtu pamėgdžiojimų tipu galima laikyti įvairių gyvių dialogus. Jie būtinai yra lydimi paaiškinamosios dalies, kurioje nurodoma, kokiose situacijose koks gyvulys ar paukštis ką sako. Būdingas šio tipo pamėgdžiojimo pavyzdys yra gyvulių, vestuvių metu šeimininko blogai maitinamų, kalba. Išalkęs veršis rėkia: „Ar ilgai bus veselijos?", gaidys atsiliepia: „Per nedėlią!", o kiaulė priduria: „Bus pabaiga, bus pabaiga!" Tik žąsinas, užsilipęs ant avižų krūvos, džiaugiasi: „O, kad gerai, o, kad gerai". Panašių pokalbių pasitaiko seno vilko ir vilkiukų, varlių, avių ir ėriukų pamėgdžiojimuose. Juose jau pastebimi siužeto elementai, iš dalies artinantys juos prie gyvulinių pasakų.

Meninio įspūdžio garsų pamėgdžiojimuose pasiekiama įvairiausiomis išraiškos priemonėmis. Jau pats gyvūnų ir net daiktų perkėlimas į mąstančių ir kalbančių būtybių kategoriją veda į meninio vaizdavimo sritį. Pavyzdžiui, meninį prasimanymą tuojau pajuntame, išgirdę paaiškinimą, kad šuo, sušertas botagu, cypdamas prašąs: „Alaus, alaus!", kad žąsys, visu pulku eidamos į avižas, tariamai šnekučiuojasi: „Martynai, ar yr vilks avižos? — Yr-nėr, yr-nėr!", kad kurapkos, po dirvas bėginėdamos, būkštaujančios: „Bus plekšt!" Realumo jausmas čia savotiškai susiderina su fantastika. Įasmenintų gyvūnų ir daiktų kalba šiuose pamėgdžiojimuose panaudojama kaip meninė išmonė, savotiškai performuojanti realią tikrovę ir daiktų santykius. Tai veikia žmogaus vaizduotę, teikia jam estetinį pasigėrėjimą.

Beveik visais garsų pamėgdžiojimais siekiama juoko efektų. Todėl ir kalbama juose, nepaisant logikos, o tik siekiant atkreipti dėmesį į ką nors juokinga. Antai jumoristinę gaidelę tuojau pajuntame, išgirdę kielės pamėgdžiojimą, kuriame šis mažas paukštelis giriasi išspardęs ledus kaip niekį (7917); arba kregždė čiauška apie vyrus, kad jie

Ir nesėti, neravėti,
O vis dėlto dygsta.

(8028)

Tokie vaizdai įgyja populiarumo liaudyje dėl neįprastų, netikroviškų ir užtat įspūdingų vaizdinių (kielė tariamai spardo ledą, žmogus sugretinamas su daržovėmis ir pan.), skatindami į gyvenimo reiškinius pažiūrėti naujai, nekasdieniškai ir sukeldami juoką. Jų metaforika ir personifikacijos lengvai suvokiama vaikams.

Pamėgdžiojimai labai ekspresyvūs, dinamiški. Ypač tai pasakytina apie paukščių giesmininkų balsus imituojančius kūrinėlius. Juose stengiamasi išlaikyti tuos tempus bei garsų pulsavimą, kuriais pasižymi natūralus čiulbėjimas:

Atsinešč vandenėlio,
Išsivirč kruopytėlių;
Tai tik gardžios kruopytėlės —
Su pieneliu gurrrkšt!

(Kregždė)

Trumpi skiemenys, trūkčiojąs ritminis bangavimas bei garsų sąskambiai atgamina bendrą paukštelio balso virpėjimo įspūdį ir sužadina atitinkamą nuotaiką.

Pamėgdžiojimuose labai daug ištiktukų, kreipinių, pakartojimų. Beveik ištisai iš jų susideda klasiškieji lakštingalos pamėgdžiojimai:

Jurgut, Jurgut!
Kinkyk, kinkyk!
Paplak, paplak!
Važiuok, važiuok!
Stabdyk, stabdyk!
Tprr... tprr!

Čia balsas kapojamas, jaučiamos ryškios pauzės, po kurių tonas vėl palaipsniui keliamas. Pabaigoje arklio stabdymo garsais perteikiama ir paukščio balso moduliacija, ir natūraliai užbaigiama iš pamėgdžiojimo turinio plaukianti mintis.

Daug garsų pamėgdžiojimų yra eiliuotų. Labiausiai eilėdaros dėsniams paklūsta tie kūrinėliai, kuriais imituojami ritmingi, periodiškai pasikartoją darbų garsai (spragilų pupsėjimas, besisukančių neteptų ratų cypimas, sukamų girnų ūžimas ir pan.). Jų ir melodija pasižymi aiškiai pabrėžtu ritmu, pastoviu akcentų periodiškumu. Tai ypač būdinga spragilų bei varpų garsų pamėgdžiojimams. Štai vienas iš jų (kulia keturiese):
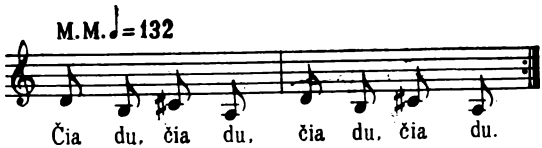
Dėl teksto trumpumo pamėgdžiojimo melodija neišvystyta, tačiau aiškus muzikinis motyvas ir stiprus ritminis pradas jau leidžia jį sieti su dainuojamąja tautosaka.

Ritmingumas jaučiamas ir paukščių giesmininkų balsų pamėgdžiojimuose, tačiau juose dažniausiai nėra pastovių pėdų: kirčiuoti ir nekirčiuoti skiemenys kaitaliojasi laisvai. Atskiros eilutės ne tiek įforminamos ritmo, kiek susidaro dėl tam tikro jose reiškiamos minties išbaigtumo, nepastoviais periodais pasikartojančių akcentų, sąskambių ar paralelinių sintaksinių konstrukcijų:

Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!
Mano pieva šakaliuota —
Pasidursi kojas.
Atjos, atjos tijūnas —
Apdaužys alkūnes.

Šiame volungės pamėgdžiojime aiškiai jaučiami kiekvienos eilutės akcentai. Čia ryškios pauzės tarp eilučių, o kiekviena eilutė sudaro daugiau ar mažiau išbaigtą minties atkarpą. Be to, dvi pirmosios ir dvi paskutinės eilutės rimuojasi.

Šio tipo pamėgdžiojimai taip pat turi melodijos žymių, tik jų muzikinis intonavimas neaiškus. Jie paprastai atliekami recitatyvu (parlando), pavyzdžiui:

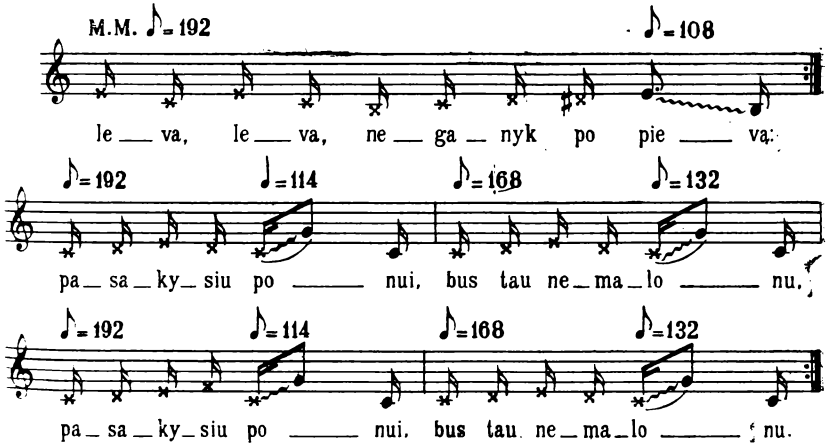

Melodiniai vingiai šiame pamėgdžiojime derinasi su paukščio balso niuansais — čia prasiveržiančiais sušukimais, čia monotonišku čiauškėjimu. Tempas greitas, ypač ryškus glisandinis pabaigos nutęsimas.

Toliau nuo eiliuotosios liaudies poezijos stovi gyvulių, roplių, naminių ir kai kurių laukinių (nečiulbančių) paukščių

balsų pamėgdžiojimai. Tai daugiausia neritmingi, nutęsiami sušukimai ar dialogai. Toks yra iš daržo genamo ožio riksmas: „Neišturė-ė-ėsių!", toks dialogu išreikštas žaliųjų varlių kurkimas:

— Pons mirė, pons mirė!
— Koks, koks, koks?
— Jurgeušas, Jurgeušas, Jurgeušas!

Abu šie pamėgdžiojimai atitinkamai intonuojami, atskiri žodžiai ar skiemenys nutęsiami, tačiau dainuojamajai tautosakai būdingų melodijos elementų jie beveik neturi.

Gal būt, nė vienas kitas tautosakos žanras nėra toks turtingas įvairiausių sąskambių, kaip garsų pamėgdžiojimai. Beveik kiekvieno kūrinėlio fonetinei poetikai būdingi garsų pakartojimai, dažname pamėgdžiojime į akis krinta gausūs asonansai bei aliteracijos. Prie eiliuotos posminės struktūros artėjančiuose kūrinėliuose mėgstami ryškūs eilučių pabaigos sąskambiai:

Čia, čia, čia!
Kur vaikai su pačia?
Aš nelėksiu iš čia
Nei diena, nei nakčia.

(Strazdas)

Svarbų vaidmenį, organizuojant garsus ir išgaunant sąskambius, čia vaidina onomatopėjiniai žodžiai ir kiti impulsyvūs garsai.

Tai, ką liaudis sukuria ir per šimtmečius išpuoselėja, įvairiausiomis formomis įeina į tolimesnes kiekvienos tautos kultūros pakopas. Šiuo atžvilgiu nesudaro išimties ir aptartasis lietuvių liaudies poetinės kūrybos žanras — garsų pamėgdžiojimai. Kaip poezijos kūrinėliai, kurių esminis bruožas yra jautrus įsiklausymas į gamtos pulsą, jie atitiko daugelio lietuvių literatūros kūrėjų dvasinį nusiteikimą, jų pasaulėjautos santykį su gamta. Todėl, jau pradedant K. Donelaičio „Metais", lietuviški gamtos garsų pamėgdžiojimai ne kartą organiškai įsiliejo į grožinę lietuvių literatūrą.

Iš liaudiškų pozicijų, su didele liaudies kalbos ir poezijos nuovoka vaizdavę gamtą lietuvių rašytojai — K. Donelaitis, A. Baranauskas, M. Valančius, Žemaitė, Maironis, A. Vienuolis-Žukauskas, P. Cvirka, K. Jakubėnas, L. Gira ir daug kitų — įvairiausiais atvejais ir būdais pasinaudojo tautosakiniais garsų pamėgdžiojimų motyvais. Garsų pamėgdžiojimų melodinių elementų galima rasti profesionaliojoje lietuvių muzikoje (pvz., M. Petrausko „Spragilų dainelė"), jų tekstai gausiai panaudojami populiariose vaikams skirtose skaitinių knygelėse ir kitur.

JUOKAVIMAI

Gana daug smulkiosios lietuvių tautosakos žanrų teorinėje literatūroje menkai tenušviesta. Kai kurie iš jų (įvairios replikos, reagavimai į situacijas, etiketo formulių iškraipymai) dažniausiai išgirstami tik pasikalbėjimuose kaip sudėtinė teksto dalis ir todėl kartais yra maišomi su patarlėmis bei priežodžiais arba visai neišskiriami iš kitų kalbos faktų. Ne visiems panašiems žanrams liaudis davė pavadinimus, tačiau tai netrukdė juos nuolat vartoti, kai tik jų prireikdavo kalbantis. Kitą žanrų grupę sudaro įvairi parodinio tipo tautosaka — žegnonių ir maldų iškraipymai, žargono pajuokimai, greitakalbės, atvirkštinė kalba ir pan. Visa ši marga, nevienalytė liaudies žodinė kūryba yra satyrinio-jumoristinio pobūdžio, ji gyvuoja beveik išimtinai kaip juokavimo priemonė. Atsižvelgiant į šį vienijantį bruožą, ji sąlyginai pavadinama bendru j u o k a v i m ų vardu.

Visa suminėtoji tautosaka buvo kuriama ir kultivuojama nevienodo amžiaus žmonių. Dalis jos labiau mėgstama vaikų, negu suaugusiųjų. Greitakalbės, vardų pajuokimai, įvairūs erzinimai, iš dalies žegnonių ir maldų parodijos — tai daugiausia vaikų ir paauglių fantazijos produktas, natūraliai atsiradęs, jiems bendraujant, išdykaujant ir žaidžiant, rodant savo vaikišką išmintį ir reiškiant sąmojį. Šiuos dalykus kartu su vaikų dainelėmis ir žaidimais priimta vadinti vaikų tautosaka. Taip daro lietuvių kaimynų latvių, rusų, vokiečių ir daugelio kitų tautų folkloristai, ši plati sąvoka palaipsniui įsigali ir lietuvių tautosakos moksle.

Tačiau visa tai, kas plačiąja prasme vadinama vaikų tautosaka, savo ruožtu dalijasi į skirtingus žanrus. Vieni iš jų (lopšinės, vaikų dainos) priklauso dainuojamosios tautosakos sričiai, kiti (įvairaus pobūdžio vaikų žaidimai) artėja prie vaidybinio-draminio ar choreografinio meno formų, treti (pravardžiavimai, erzinimai) iš dalies siejasi su priežodžiais ir kitais šnekamosios kalbos vaizdingumo elementais. Kai kurios vaikų folklorui priskiriamos formulės bei dainelės (kreipimaisi į saulę, lietų, boružę) turi daug bendrų bruožų su liaudies magija. Taigi visa tai, kas vienu požiūriu gali būti vadinama vaikų tautosaka, kitais požiūriais galima skirstyti į dainuojamąją, choreografinę ir smulkiąją tautosaką [60]. Pastarasis skirstymo būdas leidžia geriau įsigilinti į kūrinėlių meninės išraiškos formų specifiką.

Parodinio tipo kūrinėliams būdingas lengvas turinys, jumoristinis tonas. Trumpesni dalykėliai (žegnojimosi parodijos),

[60] Į atskirus tomus, skirtus dainoms, smulkiajai tautosakai bei žaidimams, ši medžiaga dedama ir „Lietuvių tautosakos" penkiatomyje.

galima sakyti, išreiškia atsitiktinę mintį, kuri susidaro, panaudojus žodžius dėl atitinkamų sąskambių. Kartais šiose parodijose būna vos vienas kitas prasmingas žodis:

Vardas varna,
Darže šarka,
Be palyžia,
Pakulyčia,
Paklivinkšt!

Su žegnojimusi tokį kūrinėlį sieja tik pirmasis žodis, primenąs autentiško religinio teksto pradžią, ir tai, kad, jį tariant, rankomis pavaizduojamas kryžiaus ženklas. Visas juokingumas glūdi užmačioje imituoti ir perprasminti tai, kas būdavo laikoma šventu religiniu aktu. Tam tikri sąskambiai ir akcentai suteikia parodijai žaismingumo. Jų dėka kūrinėlį būdavo lengviau prisiminti ir pakartoti.

Yra ir ilgesnių žegnojimosi parodijų, kuriose nuosekliau vystomą tam tikra mintis ir jau pastebimos siužeto užuomazgos, pavyzdžiui:

Vardan dievo tėvo,
Nėra namie tėvo.
Išvažiavo į Kauną
Parvežt žilą kiaulę
Su šešiais paršiukais,
Su devyniais kuiliukais.

Pirmieji tikrojo žegnojimosi žodžiai čia pavartojami kaip išeities taškas, o toliau autentiškojo teksto formos ir turinio visai nepaisoma. Dažnai tokios parodijos būna ilgesnės už tikrąjį žegnojimąsi.

Panašaus pobūdžio yra maldų parodijos. Jos taip pat beveik visuomet pradedamos, pakartojant pirmuosius atitinkamos maldos žodžius („Tėve mūsų", „Sveika, Marija"), o toliau monologo ar dialogo forma ką nors pasakojant. Labiau paplitusios parodijos turi tipines pradžias: po įprastinio kreipinio „Tėve mūsų" dažniausiai eina panašiai skambantys žodžiai „aš ne jūsų...", „pareik iš Prūsų..."; po kreipinio „Sveika, Marija"—„silkę prarijo..." ir pan. Viename kitame kūrinėlyje pavartojamos iškraipytos maldų frazės arba išskaičiuojami šventųjų vardai. Svarbų vaidmenį ir čia vaidina įvairūs sąskambiai: rimai, aliteracijos, asonansai.

Daugiausia parodijuojama malda „Tėve mūsų". Jos, kaip ir žegnojimosi, parodijų turinys labai įvairus, eiliuota forma pasakoma visa, kas tik skambiai rimuojasi. Pastovesniais motyvais pasižymi tik vadinamosios „ubagų" „Tėve mūsų", kuriose yra užuominų apie elgetų buitį:

Tėve mūsų, pareik iš Prūsų, parnešk baltą abrūsą ir duonos riekelę. Abrūsu nusišluostysiu vieną ūsą ir numesiu, o duonos riekelę suvalgysiu... (8578)

Tuo pačiu principu sukurtos ir kitų maldų, atsidūsėjimų, kai kurių katekizmo tekstų parodijos.

„Dešimties dievo įsakymų" parodijos primena vaikų mėgstamus sužaismintus skaičiavimus iki dešimties. Pavyzdžiui, giminingi yra tokie tekstai:

„Dešimt dievo įsakymų":

Viens vinį kala,
Antras antrą galą,
Trets trinį trynė,
Ketvirts kekį pynė...

(8602)

Skaičiavimas iki dešimties:

Vienas — pienas,
Dujei — tujei,
Trys — nurys,
Keturi — tujei nieko neturi...

(8622)

Su religiniu tekstu abu kūrinėlius galima sieti tik tuo, kad ir viename, ir kitame skaičiuojama iki dešimties. Visa kita su „Dešimties dievo įsakymų" mokymu neturi nieko bendra. Todėl galima abejoti, ar tai nėra vieno ir to paties žanro kūrinėliai, tik vienu atveju vienaip, kitu atveju kitaip pavadinti.

Parodijuojami ir pamokslai. Jų parodijos pradedamos evangelijos žodžiais „Anuo metu", o toliau pasakojami įvairiausi linksmi dalykai. Šių kūrinėlių kalba neritminga, bet juose mėgstami atskirų žodžių sąskambiai. Kai kuriose pamokslų parodijose pasinaudojama vestuvinių oracijų stiliumi ir motyvais:

Aną metą zuikis tare savo apaštalams: „Klausykite, kelnes, marškinius tampykite..., kad kilbasais tvoras tvėrė, kada katės lojo, šunys giedojo, kad strielčius zuikiai šaudė..." (8610)

Nevengiama jose ir vulgarių posakių, vadinamųjų blevyzgų.

Religinių tekstų parodijos išblaškydavo nuolatos kartojamų maldų sukeltą nuobodulį, jas sakąs žmogus pramogaudavo, pasinaudodamas religinių tekstų stiliumi. Parodijose atsiskleidžia liaudies abejingumas atskiriems religinės praktikos aktams.

Parodinio tipo yra taip pat žargono pajuokimai. Jais šaipomasi iš svetima kalba mėgstančių kalbėti, bet jos gerai nemokančių žmonių. Žargono pajuokimo tendencija dažniausiai plaukia ne iš noro niekinti svetimą kalbą, o iš kritiško žvilgsnio į tuos, kurie linkę žeminti savąją kalbą. Pretenzijos kalbėti svetima (daugiausia lenkų) kalba Lietuvos kaime seniau siedavosi su kai kurių visuomenės elementų orientacija į nutautėjusį bajorų luomą. Taigi žargono pajuokimas iš dalies atspindėjo ir luominių bei klasinių santykių sukeltas nuotaikas.

Pajuokiant žargoną, mėgstama kreiptis į kitą žmogų sakiniais, kuriuose persipina dviejų kalbų žodžiai: „Prošu, pan,

do viduru. Pririšk konia pri baslio". Pateikiami taip pat žargonu kalbančių žmonių pasakojimai apie kokį nors atsitikimą, pavyzdžiui: „Puidu, puidu pžez kelmyną — paleciala pempė. Pasižiūriu — trys kiaušiniai. Na, nikai bendzi, tegu, išperėk". Kartais, pasakant žargono pavyzdį, nurodoma, koks konkretus asmuo taip kalbąs, bet dažniausiai kalbėjimas žargonu priskiriamas ne atskiriems konkretiems žmonėms, o tam tikrai jų kategorijai.

Atokiau nuo parodijų stovi greitakalbės, liaudies kartais vadinamos ir greitašnekėmis. Tai neilgi, dažniausiai vieno sakinio apimties posakiai, kuriuose pasikartoja keletas sunkiai ištariamų garsų junginių, pavyzdžiui: „Gervė gyrūnė gyrėsi gerą girą girioje gėrusi", „Šešios žąsys su šešiais žąsyčiais", „Apinasris, apinasris, apinasrapalaikis" ir kt. Tokius sakinius reikalaujama greitai ištarti arba kartoti pagrečiui kelis kartus, o tai darant, dažnai suklystama, arba, susiliejus atskiriems garsams, pasigirsta naujas, dažnai juokingas arba dviprasmiškas žodis. Nauji žodžiai atsiranda beveik visose greitakalbėse, kurias reikia kartoti. Pavyzdžiui, kartojant žodžius „Tie sūriai, tie sūriai...", išeina „Surietė, surietė...", kartojant „Lėkiau, lėkiau...", išeina „Kiaulė, kiaulė..." ir pan. Suklydimuose bei dviprasmiškumuose ir glūdi visas greitakalbių įdomumas.

Greitakalbės mėgstamos ir sakomos vaikų. Vaikai jomis rungtyniauja, bandydami, kuriam pavyks ištarti nesuklydus. Jiems patinka greitakalbių dviprasmiškumai. Tačiau apskritai greitakalbės nėra labai populiarus lietuvių vaikų tautosakos žanras. Iki šiol jų surinkta kelios dešimtys tipų, kurių tik dalis turi bent kiek daugiau variantų.

Greitakalbių žanras žinomas daugelio tautų[61]. Jis gana populiarus Jungtinėse Amerikos Valstijose[62]. Anglijoje greitakalbės pradėtos skelbti jau XVII a.[63] Tačiau dėl skirtingos atskirų kalbų specifikos neįmanomas tų pačių kūrinių tarptautinis plitimas. Jiems keliauti iš vienų tautų į kitas, kalbančias skirtingomis kalbomis, nėra ir pagrindo, kadangi jais ne tiek siekiama perteikti atitinkamą semantinį turinį, kiek išgauti fonetinius efektus.

Savotiškas vaikų žaidimas yra vadinamoji atvirkštinė kalba. Tai kalbėjimo būdas, kai žodžiai iškraipomi, sukeičiant jų skiemenų vietą („Tu kur karva vaibu gaišęspra?" — Kur

---

[61] Rusų greitakalbių pavyzdžių žr. В. П. Аникин, Русские народные пословицы, поговорки, загадки и детский фольклор, М., 1957, p. 230—231; latvių — V. Greble, Latviešu bernu folklora, p. 122—126.

[62] Žr. Standard Dictionary of Folklore, Mythology and Legend, vol. II, p. 1117.

[63] Ten pat, p. 1119.

tu vakar buvai pragaišęs?) arba prieš kiekvieną skiemenį kartojant tą patį papildomą garsų junginį („Kerbėkergo kerkiškerkis kerper kerdirkervokerną, kernuokergas, kerbe keržikerpokerno"— Bėgo kiškis per dirvoną, nuogas, be žipono). Tuo būdu žodžių prasmė gerokai užtemdoma — ją tenka šifruoti. Atitinkamais šifrais vaikai paprastai naudojasi, norėdami, kad jų kalbos nesuprastų kiti žmonės. Atvirkštinės kalbos estetinė funkcija nežymi.

Viena iš mėgstamų erzinimosi formų yra tikrinių vardų iškraipymai ir pajuokimai. Jais siekiama pasityčioti iš konkretaus asmens, atitinkamame jumoristiniame kontekste paminėjus jo vardą. Ieškant garsų sąskambių, juose prie pajuokiamojo vardo prikergiami atitinkami pravardžiavimai, atsitiktiniai raginimai, klausimai, pažadai, pavyzdžiui:

Juozai garbūzai,
Duok miltų buzai!

Barbora, šok per tvorą —
Gausi pupų porą.

Mikai, Mikai,
Ar visi indikai?

Yra ir labiau išplėstų pajuokimų, savo forma artėjančių prie trumpų dainelių:

Raulai, Raulai,
Maišyk kiaulai.
Kiaulė nemėgo —
Raulas pabėgo,
Raulas per mišką —
Kiaulė už kiškų.

Skambūs ir ritmingi, pajuokimai dažnai ne sakomi, o išdainuojami nesudėtingomis talalinių melodijomis. Taigi jie iš dalies priklauso dainuojamajai tautosakai.

Vardų pajuokimų paskirtis — sukelti klausytojų juoką. Jais stengiamasi prabilti originaliai ar išraiškingai. Todėl nors daugelis vardų pajuokimų turi senas tradicijas ir yra vartojami gana pastovia forma, dažnai, rungtyniaujant jais, neapsieinama be improvizacijos — senų posakių bei frazių perkūrimo ir naujų išgalvojimo.

Panašiai, kaip asmenų vardai, pajuokiami ir vietovių pavadinimai. Tik pastaruosiuose pajuokimuose kartais dar griebiamasi ir liaudiško vietovių vardų etimologizavimo („Grinkiškėje nerasi plikų kiškių — gal išbėgo į Čekiškę", „Šaukėnuose nieks nešaukia"). Jais taip pat pašiepiami konkretūs asmenys — atitinkamų vietovių gyventojai.

Pasikalbėjimų metu, ypač bendraujant su linksmais, jumorą mėgstančiais žmonėmis, galima išgirsti įvairiausio pobūdžio

šmaikščių pastabų, konstatavimų. Daugelis jų yra įgiję pastovų tradicinį turinį bei formą ir žinomi visoje Lietuvoje. Antai žiovaujančiam žmogui kartais pastebima: „Žiovuliukas eina pas Merkeliuką"; kam nors sunkiai atsidusus, pajuokaujama: „Ar toli vežimas pargriuvo?"; kosėjančiam primenama: „Kosėk nekosėk — vėdaro negausi". Tokie ir panašūs pasakymai nuotaikingi, jais tarsi kokiomis intermedijomis įsiterpiama į pokalbį. Jie pasižymi idiomatiškumu: jų prasmė dažnai suvokiama tik dėl to, kad žinoma, kas pagal tradiciją atitinkamu posakiu norima pasakyti. Savo trumpumu ir konstatuojamuoju pobūdžiu jie giminingi priežodžiams ir dažnai patenka į patarlių ir priežodžių rinkinius.

Tačiau yra šio tipo posakių ir žymiai ilgesnių, kiek kitokios struktūros. Pavyzdžiui, vestuvininkų nuotaiką ir savijautą mėgstama hiperboliškai apibūdinti, pavaizduojant ne vieną, o dažniausiai dvi situacijas (8756). Ilgesniuose šio tipo kūrinėliuose linkstama į eiliuotą formą, kartais prabylama oracijų stilių primenančiais linksmais kreipiniais:

Kad su manim kalbėsi,
Ilgą amžių turėsi,
Ant baltos ožkos jodinėsi.

Ir neeiliuotuose šio tipo posakiuose mėgstami garsų sąskambiai: „Susirinkite, visi šventieji, tik ne visi draug, kad nebūt per daug". Garsiniams efektams kartais tokiuose pastebėjimuose ir kreipiniuose, atrodo, skiriama daugiau reikšmės, negu prasminiam turiniui. Atskiros frazės dalys juose nuolatos kartojamos tik dėl to, kad jos patraukia savo išraiškingu skambėjimu.

Posakiuose apie situacijas daugeliu atvejų atsispindi liaudies prietarai, tikėjimai, tradiciniai papročiai ir vaizdiniai. Pavyzdžiui, iki šių laikų neišnyko paprotys sakyti, kam nors užmynus ant kojos: „Tavo veselijoj šoksiu". Panašiai perspėjama: „Nesupk velnio ant kojų". Apie pasirodžiusią vaivorykštę kartais sakoma: „Laumė ragana pirtį kūrena — vanosis". Su užgavėnių papročiais siejasi samprotavimai apie Kanapinską ir Kumpinską (8768). Tai rodo, kad tradiciniais posakiais būdavo ne tik juokaujama, bet ir reiškiama šimtmečius liaudies sąmonę veikusi pasaulėžiūra.

Juokaujama ir dialogų forma. Vaikai, o kartais ir suaugusieji mėgsta paerzinti vieni kitus, nerimtai atsakydami į klausimus. Jumoristiniams atsakymams būdingas naivus priekabumas ir vaikiškos kalbos manieros:

— Ar iš tolo?
— Iš kiaulių atolo!

— Kur eini?
— Kur katinai rainil

— Kaip vardas?
— Rankovė.
— Kaip pavardė?
— Išsimovė.

Yra ir rimtesnio pobūdžio replikų. Jos logiškesnės, atsakymus su klausimais, teiginiais jose sieja prasminiai ryšiai. Jose ne tiek paisoma sąskambių; kiek ironiškai reaguojama į kito žmogaus kalbą, pavyzdžiui:

— Sušalau.
— Per šventą Joną tokių sušalėlių pilni ravai būna.

Kaip neįtikėtina, kad galima mirti nuo šalčio pačiu karščiausiu metų laiku, taip nerimtu palaikomas ir toks nusiskundimas. Šios replikos ironija, paniekinantis reagavimas į pašnekovo kalbą ryškiai atskleidžiamas hiperbolišku grioviuose gulinčių sušalusių žmonių vaizdu.

Sąmojingas žmogus, nemėgstąs sustingimo ir kalbos štampų, sugeba pajuokauti bet kuriomis progomis. Nepaprastai įvairiai, išradingai pasijuokiama iš žmonių etiketo, mandagumo reiškimo būdų. Visų ir visur praktikuojami linkėjimai, pasisveikinimai, dėkojimai sąmojingo žmogaus savotiškai perkuriami ir naujai įprasminami. Antai suaugęs žmogus, kartais už ką nors dėkodamas gerai pažįstamam jaunuoliui ar vaikui, palinki gauti gerą pačią „su vienu dančiu ir tuo klibančiu", kitas palinki gyventi „šimtą metų be tų metų", trečias pasinaudoja įspūdinga hiperbole ar palyginimais, linkėdamas vaikui dideliam užaugti (8972—8974), arba žada už paslaugą pats atsilyginti — atnešti per vestuves „vandens su rėčiu" (8971). Tinkama proga, su nuovoka ir skoniu panaudota tokia ironija ar groteskas paprastai neįžeidžia, o tik prajuokina ir tą, kuriam palinkima, ir tuos, kurie klausosi iš šalies.

Mėgstama pajuokauti ir atsakant į pasveikinimus, linkėjimus, padėkas. Vienas žmogus pasveikina ar ką nors palinki kitam rimtai, visų ir visuomet panašiais atvejais sakomais žodžiais, o pasveikintasis replikuoja šmaikščiu kalambūru ar ironiška pastaba. Išdykaudamas vaikas kartais tik ir laukia, kad jam kas nors pasakytų „ačiū". Į tai jis bematant atkerta: „Pabučiuok į pečių!" O nesulaukdamas jis net bando griebtis provokacijos, ragina jo užmačios nežinantį draugą, kad tas ištartų žodį „ačiū". Suaugęs žmogus, esant atitinkamoms aplinkybėms, į tą pačią padėką gyvai atsakys: „Su ačiū (dėkui) neatkiši" ir pan. Tokių atsakymų yra įvairiausių rūšių ir tipų, jais linksmai, kartais net gana įžūliai reaguojama į tradicines mandagumo formules.

Iškraipant ir paverčiant juokais sveikinimus, padėkas, linkėjimus, prisilaikoma atitinkamų normų. Ypač laisvai čia elgiasi suaugusieji, bendraudami su vaikais, ir mažiausiai taip elgtis

leistina vaikams, kai jie kalba su suaugusiais. Čia galioja tie patys dėsniai, kaip ir rimto žmonių santykiavimo atvejais [64]. Negana to, jeigu įprastinės elgesio taisyklės galioja visur ir visada, tai prie jumoristinių jo formų dažniausiai prieinama tik savoje aplinkoje, t. y. gerai pažįstamų žmonių tarpe.

Prie anekdotų žanro artėja dialogai, kuriais pavaizduojamas neprigirdinčio žmogaus ir praeivio nesusikalbėjimas. Pasinaudojant panašiai skambančiais skirtingos prasmės žodžiais, juose sukuriamos komiškos situacijos:

— Tėvai, ar besveiks?
— Geldelę kertu.
— Ką pati bedirb?
— Senoji persprogo, naują dirbu.

Laukiama atsakymo apie užkalbinto žmogaus pačią, o šis, nenugirdęs klausimo, prabyla apie geldelės persprogimą — iš to susidaro klaidinga aliuzija, kurią suvokus, išryškėja visas nesusikalbėjimo komizmas.

Nesusikalbėjimo dialogai nėra gausūs. Jie išsiskiria iš kitų dialogais reiškiamų jumoro formų tuo, kad yra specialiai sakomi, o ne natūraliai kyla iš pasikalbėjimų ar tam tikrų situacijų. Dėl kai kurių siužetiškumo elementų jie iš dalies lygiuojasi į pasakojamąją tautosaką. Tačiau, būdami labai trumpi ir dažnai be įvadinių paaiškinimų, jie daugiau ar mažiau siejasi ir su nesiužetine liaudies kūryba.

PREKIŲ GYRIMAI. UŽŠAUKIMAI. PIEMENŲ ŠŪKSNIAI

Savitą tautosakos žanrą sudaro prekių gyrimai, kurių feodalizmo ir kapitalizmo laikais dažnai būdavo galima išgirsti turguose ir mugėse. Jie daug kuo skyrėsi nuo visos kitos tautosakos. Prekių gyrimai tarnavo praktiniams reklamos tikslams, buvo kuriami daugiausia improvizuojant ir labiau, negu kiti žanrai, priklausė nuo atskirų kūrėjų individualybės. Kiekvienas reklamuotojas turėdavo savitą stilių, kartodavo savo pamėgtas frazes ir mažiau, negu dainininkas, pasakotojas ar vestuvinių oracijų sakytojas, buvo saistomas tradicinių motyvų. Todėl prekių gyrimai beveik neplito variantų pavidalu. Jie gyvavo daugiau kaip atskiriems prekiautojams būdingos reklaminės kalbos pavyzdžiai.

[64] Apie normalius etiketo tipus žr. Т. В. Цивьян, К описанию этикета как семиотической системы, kn.: Симпозиум по структурному изучению знаковых систем. Тезисы докладов, М., 1962, p. 79—83.

Prekių gyrimų Lietuvoje mažai teužrašyta. Jie, kaip praktiniais tikslais sakomos kalbos, nebuvo laikomi tautosaka. Ilgai tautosakos rinkėjai bei rinkimo organizatoriai liaudies poetinės kūrybos ieškojo tik valstiečių masėse, beveik visai neskirdami dėmesio kitų socialinių sluoksnių kuriamam meniniam žodžiui. O reklaminės kalbos daugiausia būdavo sakomos prekybininkų ir savo gamintas prekes pardavinėjančių amatininkų. Todėl jos ir liko tautosakos rinkėjų ilgai nepastebėtos.

Iš negausių prekių gyrimų užrašymų matyti, kad jie buvo gana įvairūs ir savo turiniu, ir forma. Konkuruodami vieni su kitais, pardavėjai visų pirma stengdavosi iškelti savo prekių reikšmę gyvenime. Antai muilo pardavėjai akcentuodavo, kokie švarūs ir gražūs bus jų muilu išskalbti baltiniai (9220); karolių bei kitų blizgučių pardavėjai tikindavo pirkėjas, kad jų siūlomais papuošalais pasidabinusios merginos patrauks vaikinų dėmesį (9222), pakinktų ir žvangučių pardavėjai viliodavo vaikinus, pabrėždami, kaip naujų žvangučių skambėjimas žavės merginas (9223). Prekių gyrimais gundoma nepraleisti geros progos, nes kitą kartą tokia nepasikartosianti, pavyzdžiui:

Prašom, prašom gardžių baronkėlių, pieneliu maišytų, aguonėlėm pabarstytų, su cukreliu pasaldytų. Kas šiandien nusipirksit, kitą turgų prašysit — nebegausit! (9217)

Kaip savotiškos įsiteikimo priemonės prekių gyrėjai dažnai griebdavosi jumoro. Juoko efektų būdavo pasiekiama skambiomis formulių tipo frazėmis: "...viens už dyką, trys už litą, už vieną litą keturi!" (9220). Tuo būdu pirkėjai užintriguojami, jiems lyg ir žadamas nemokamas priedas. Linksmai nuskambėdavo vaikiškų drabužių pardavėjo į giriamąją kalbą įterpta pastaba: „...kam bus ilga, nukirpsit, kam bus striuka, pridursit" (9219). Sąmojinga užuomina, kad parvežtas rūbelis gali vaikui netikti, matyt, neatbaidydavo pirkėjų. Priešingai, ji palankiai nuteikdavo žmones linksmo prekiautojo atžvilgiu. Panašiai turėjo veikti ir kai kurių po kaimus vaikščiojančių amatininkų, garsinančių savo darbą, žodžiai:

Kam reik puodų taisyt, kam bliūdelių, kam rundelėlių?! Pataisysiu — nebėgs vandenėlis, o jei ir bėgs, tai čirškės.

Svarbų vaidmenį reklaminėse kalbose vaidindavo retorinės priemonės. Kalbėtojai visuomet pradėdavo ir baigdavo ryškiais kreipiniais. Jų kalbai būdingas pakeltas tonas, pakartojimai ir užklausimai: „Kam duot, kam suvyniot?" (9224) ir pan. Retorinėmis puošmenomis būdavo stengiamasi pakelti klausytojų nuotaiką ir sužadinti ryžtingumą pirkti reklamuojamą prekę.

Kaip pažymi P. Bogatyriovas, rusų prekiautojų ir amatininkų šūksniai gyvavo dainelių forma arba būdavo sakomi

eilėmis [65]. Kuri iš šių formų būdingesnė lietuviškiems prekių gyrimams, sunku pasakyti, kadangi iki šiol jų per mažai surinkta. Kaip matyti iš cituotų pavyzdžių, dalis jų buvo ir nedainuojamų, ir neeiliuotų, o daugiau oracijų tipo. Šiose kalbose, be įvairių retorinių puošmenų, pasitaiko ir eilėdaros pradų: mėgstami garsų sąskambiai, rimuojami atskiri žodžiai, įterpiama ritmingų frazių.

* *
*

Su prekių gyrimais daugiau ar mažiau siejasi vadinamieji mugių užšaukimai. Kol buvo daug neraštingų žmonių, vietoj rašytinių skelbimų, garsinant būsimas muges, naudotasi gyvu žodžiu. Iki pirmojo pasaulinio karo, o kai kuriose Lietuvos vietose ir vėliau, būdavo specialūs skelbėjai, kurie vietos administracijos pavedimu skelbdavo aplinkinių miestelių turgus bei prekymečius. Be oficialių žinių, jie už tam tikrą atlyginimą pranešdavo turguose ir privačius dalykus: kas ir kur parduoda žemę, mišką, kas ką pametė ar ką rado ir pan.

Prieš pradėdami tokius pranešimus, skelbėjai sakydavo įžanginės kalbas, šaukdami žmones susirinkti arčiau ir dažnai stengdamiesi užintriguoti minią šmaikštesniais posakiais. Šiose įžanginėse kalbose galima pastebėti liaudies poetinės kūrybos pradų. Štai apytikriai perpasakota garsaus Pasvalio turgų skelbėjo Karpuškos, vietinių žmonių vadinto šūkdytoju, įvadinė kalba:

Susirinkit, susirinkit! Pranešiu gerą naujieną. Džiaugsitės, kas girdėsit, gailėsitės, kas negirdėsit. Nu, jau dabar susirinkot, bet dar palaukit. Moterėlės, turėkit kantrybės! Aš nepavydėsiu, visiem pasakysiu. O! dar viena mamutė atbėga, atskub! Palaukim, palaukim dar tos. Kad ji negirdės, verks — per blauzdas ašaros tekės...

Po to būdavo pranešama apie būsimą turgų ar kokia kita žinia.

Užšaukimų, kaip ir prekių gyrimų, užrašyta labai mažai. Nustojus muges skelbti gyvu žodžiu, jie buvo greitai užmiršti, ir šiandien jau nedaug kas begali juos iš atminties pakartoti. Nesaistomi jokių eilėdaros pradų, kurių dar galima pastebėti prekių gyrimuose, ir beveik kiekvieną kartą sakomi kiek kitaip, daugiau ar mažiau improvizuojami, jie ir neturėjo aiškiai apčiuopiamų kontūrų, pagal kuriuos būtų galima juos tiksliai atgaminti iš atminties.

---

[65] П. Г. Богатырев, Выкрики разносчиков и бродячих ремесленников — знаки рекламы, kn.: Симпозиум по структурному изучению знаковых систем. Тезисы докладов, М., 1962, p. 39.

* *
*

Savo funkcijomis, tematika ir meninės išraiškos priemonėmis savitą tautosakos žanrą sudaro piemenų šūksniai. Tai signalai, kuriais piemenys kreipdavosi vieni į kitus arba stengdavosi paveikti gyvulius. Gyvuliai būdavo raginami tvarkingai eiti į ganyklą arba iš ganyklos, vidudienį — sugulti ar pradėti zylioti ir bėgti į namus. Visa tai būdavo bandoma jiems įteigti šūksniais, tradicijos būdu ėjusiais iš vienos piemenų kartos į kitą.

Tam tikras poetinis pradas pastebimas tuose piemenų šūksniuose, kuriais būdavo kreipiamasi į žmones. Jų prisireikdavo, kai piemenys, kerdžiaus vadovaujami, anksti rytą turėdavo išginti viso kaimo gyvulius į ganyklą ir vakare juos parvaryti namo arba kai ganydami norėdavo susišaukti vieni su kitais. Pavyzdžiui, iš XIX a. pradžios yra išlikę užrašyti keli šūksniai, kuriais rytą išgindami piemenys ragindavo kiekvienos sodybos šeimininkus išvaryti į gatvę ir perduoti jiems savo gyvulius. Vienuose iš tų šūksnių barami šeimininkai, kurie laiku neatsikelia ir neišvaro savo karvių:

Tinginiai, miegaliai, snaudaliai!
Varykite karveles!

(9230)

Kituose, priešingai, vyrauja švelnūs, draugiški motyvai. Juose aukštinamos laiku gyvulius išvarančios merginos:

Mergužės lelijužės,
Plonų drobių audėjužės,
Žalių šilkų siuvėjužės,
Varykite karveles!

(9230)

Pastarasis motyvas aiškiai siejasi su tradicinėmis liaudies dainomis. Šio šūksnio įvaizdžiai ir ištisos eilutės yra perimtos iš dainos.

Tačiau tokių šūksnių yra palyginti nedaug. Daug daugiau žinoma gyvuliams tvarkyti skirtų šūksnių, arba signalų. Jų turinys paprastesnis, negu tų, kuriais kreipiamasi į žmones. Juose nedaug dėmesio skiriama žodžių vaizdingumui ir reiškiamos minties įdomumui. Jie ne tiek atliko meninę funkciją, kiek nuolatos kartojamais garsais turėjo atitinkamai paveikti gyvulius. Todėl vietoj vaizdinių-stilistinių priemonių juose vyrauja įsakmiai kartojami ir įvairiai moduliuojami signalai.

Kadangi šūksniai išreiškia skirtingus įsakymus bei raginimus, dažniausiai jie turi specialius, tik juose vartojamus žodžius *(stingo, ėdra, stajok, gir, drebulia, brr, džiole, lio* ir kt.). Tačiau kompoziciniu ir melodiniu atžvilgiu šie šūksniai vieni nuo kitų nedaug tesiskiria. Jie paprastai susideda iš kreipinių

į gyvulius ir nuolat kartojamų atitinkamų signalinių garsų. Antai, norint sustabdyti einančias karves, būdavo šaukiama:

Stingo, karvytės, stingo,
Stingo, žaliukės, stingo,
Stingo, stingo!

(9232)

Panašiai piemenys ragindavo karves sugulti:

Gulagalvė, dribakojė,
Gulagalvė, dribakojė,
Tprugul, tprugul!

(9234)

Norėdami, kad karvės pradėtų zylioti, taip pat primygtinai kartodavo:

Gizzz, gizzz,
Gylys uodegon,
Gylys uodegon,
Karvės ežeran,
Karvės ežeran!

Tokiais pat būdais būdavo šaukiamos kiaulės ir kiti gyvuliai.

Piemenys tikėdavo, kad gyvuliai šūksnius supranta ir jiems paklūsta. Tai matyti iš daugelio pateikėjų nurodymų, pavyzdžiui:

Kai sako: „Kukšt, kukšt, brrr...", tai kiaulės klauso — bėga namo pačios. Kad ir dieną pasakytų, vis tiek kiaulės parkurtų namo. (9248)

Šūksniai būdavo atitinkamai intonuojami, o kai kurie ir dainuojami. Jų melodijos trumpos, rečitatyvinio pobūdžio. Nuolatos kartojamais tais pačiais žodžiais ir frazėmis siekiama tam tikro nuotaikos stabilumo, o tai reikalavo, kad ir melodija būtų nesudėtinga. Todėl melodiniai intervalai nedideli, dažniausiai einantys sekundomis ir retai kada peržengiantys kvartos ribas, pavyzdžiui:

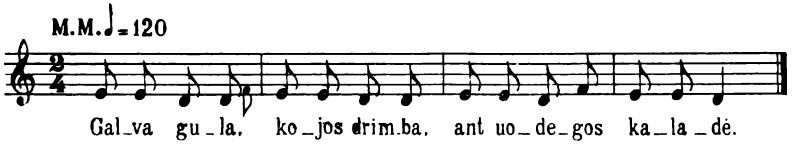

Taip monotoniškai dainuojant, buvo pasiekiama didesnio įtaigumo.

Piemenų šūksniai sudaro lyg ir pereinamąją pakopą tarp smulkiosios ir dainuojamosios tautosakos. Pateikėjų pastabose dažniausiai nurodoma, kad piemenys šūksnius dainuoja, nors yra ir tokių paaiškinimų, kuriuose sakoma, kad piemenys šaukia, rėkia, birbia ir pan. Ypač aiškiai su dainuojamąja tautosaka siejasi prie raliavimų artėją šūksniai, kuriais gyvuliai raginami ramiai ėsti.

Staiga susikaupęs piktumas ar nepasitenkinimo nuotaikos kartais išreiškiama keiksmais. Tai nuo seniausių laikų įsigalėjusi ekspresyvaus reagavimo forma, natūraliai kylanti iš atitinkamos žmogaus dvasinės būsenos. Keikdamasis žmogus dažniausiai reiškia savo piktus linkėjimus kitam žmogui, jį plūsta ir niekina. Tačiau kartais keikiamasi ir neturint galvoje kito asmens, o staiga patyrus kokią nesėkmę ar pajutus nemalonių jausmų antplūdį. Keikiamasi tradiciniais žodžiais ir sakiniais, kurie savo ištakomis neretai siekia gilią senovę.

Keiksmai turi daug bendra su magija. Pasakos apie užburtas pilis, miegančias karalaites, sakmės apie akmenimis paverstus žmones, prasmegusius dvarus ir kai kurie kiti pasakojamosios bei dainuojamosios tautosakos kūriniai kalba apie pirmykščio žmogaus tikėjimą magine atitinkamų žodžių ir veiksmų galia. Užkeikti žmonės bei daiktai patiria tam tikras metamorfozes, prasmenga kiaurai žemę ir pan. Panašių dalykų linkima ir daugeliu prakeiksmų: „Kad tave švents perkūns užtrenktų", „Kad tu skradžiom nugrimstum!", „Kad tave tūkstantis velnių ir liciperių po plauką išpešiotų!" ir pan. Anot sakmių ir kai kurių prietarų, tokie pikti linkėjimai dažnai išsipildą, tai yra pasireiškianti maginė prakeiksmo žodžių galia. Palinkėjus pikto, kas nors skaudžiai nukenčia, nors šį lemtingą linkėjimą ištaręs žmogus, praėjus pykčio antplūdžiui, ir gailėtųsi tai padaręs. Todėl prietaringi žmonės prakeiksmų bijodavo. A. Becenbergeris nurodo, kad dar XIX a. antrojoje pusėje, jam renkant kalbinę ir tautosakinę medžiagą, sunku būdavę iš kai kurių lietuvių iškvosti keiksmažodžių, nes šie būkštavę, kad keiksmas neatsigrįžtų prieš tą, kuris be reikalo jį ištars [66].

Keiksmuose persipina įvairių epochų liaudies pasaulėžiūros elementai, senojo pagoniškojo tikėjimo ir krikščionių religijos vaizdiniai. Antai vienuose lietuvių keiksmuose kreipiamasi į mitologines būtybes — perkūną (kai kuriuose variantuose jis vadinamas dievaičiu, žr. 9099), laumę, griebiamasi maginių skaičių. Visa tai, be abejo, savo ištakomis siekia pagonybės laikus. Su krikščionybe siejasi dalis keiksmų, kuriuose minimas velnias, Liucipierius, pragaras ir panašūs dalykai. Keičiantis žmonių pasaulėžiūrai, antgamtinėmis jėgomis nustojama tikėti, tačiau atitinkami keiksmai dėl to neišnyksta. Jie iš tradicijos tebevartojami ir toliau. Keikiamasi ir tada, kai apskritai bet kokia magine keiksmų galia nebetikima.

Keiksmai tariami ne tiktai su vidine jėga, stipriai akcentuojant žodžius, bet ir ieškant tinkamos vaizdinės išraiškos.

[66] A. Bezzenberger, Litauische Forschungen, p. 56.

Todėl daugelio keiksmų pagrindą sudarą žodžiai — velnias, rupūžė, perkūnas, žaltys ir kiti — keikiant apipinami įvairiais kitais vaizdingais žodžiais, ir sukuriami reljefingi, rūstūs linkėjimai. Keikiąsis žmogus dažnai savotiškai improvizuoja — priklausomai nuo dvasinės būsenos tradicinį keiksmą jis išreiškia savaip, suteikdamas jam savitą vaizdinį atspalvį. Vaizdingesnieji keiksmai turi didesnės ar mažesnės meninės vertės. Jie įspūdingiau veikia žmogaus sąmonę.

Antai, užuot trumpai pasakius „Kad tave perkūnas!", kartais piktas linkėjimas praplečiamas: „Kad perkūns, pakilęs dešimt klasterių, tave į žemę įtrenktų!" Taip išsakytas nutrenkimo vaizdas yra žymiai gyvesnis. Jis palieka keleriopai stipresnį įspūdį, negu įprastasis neišplėstas jo prototipas. Kitu atveju užsirūstinęs žmogus sušunka: „Perkūne, kodėl tu netrenki iš giedro dangaus?" Kaip perkūnas, netikėtai trenkęs, kai dar nematyti jokio debesio, suglumina ir nustebina, taip ir tokiu keiksmu išsiveržia staiga sužadintas pyktis. Žmogų užrūstinęs faktas atrodo toks keršto šaukiąs, kad pasigendama baisaus atpildo tuojau pat, nė minutės nelaukiant. Panašia ekspresija pasižymi ir daug kitų keiksmų.

Priklausomai nuo keiksmų turinio, kitaip tariant, nuo juose reiškiamo piktumo laipsnio, įvairuoja ir jų forma. Atsižvelgiant į tai, galima įžiūrėti kelis keiksmų tipus. Patys pikčiausi yra vadinamieji prakeiksmai: „Kad tave dievaitis užmuštų!", „Kad tave devyni velniai!", „Kad tu pasikartum ant sausos šakos!", „Kad tu marškiniuose neišsitektumei!", „Kad tau liežuvis kotu atsistot!", „Kad tave metas į metą drugys mėtytų!", „Kad tu per visą amžių stiptum!" ir kt. Juose linkima kitam žmogui pačių baisiausių dalykų: gėdingos mirties, amžinų kančių ir kitų klaikių nelaimių.

Daug santūresni yra plūstamojo pobūdžio keiksmai: „Tu laume prakeikta!", Ei tu, rugienų rupūže!", „Tu žalčio išnara!", „Lįsk vabalo blauzdon!" ir kt. Tai piktas pravardžiavimas arba įkyrėjusio žmogaus varymas šalin, nelinkint jam nieko lemtingo. Šitokiais keiksmais netrokštama keršto, o tik išsakoma neapykanta, pasipiktinimas.

Trečią tipą sudaro keiksmai, kuriais reiškiami nepikti linkėjimai: „Kad tave dryži paraliai!", „Kad tau naginė prarytų!", „Kad tave zuikis subadytų!" ir pan. Juose pasinaudojama prakeiksmų forma, bet linkimi dalykai būna visai nebaisūs. Už jų tariamo rūstumo slypi atlaidi šypsena.

Pagaliau paminėtini ir keiksmų iškraipymai. Juose atskiri keiksmų žodžiai pakeičiami kitais, panašiai skambančiais, bet nieko bendra su blogio linkėjimu neturinčiais žodžiais: „Kad tave per krūmus!", „Rupūs miltai, saldūs kleckai!" ir pan. Žmogus pykteli, užeina staigus noras nusikeikti, bet susigriebiama

ir tarsi sustojama pusiaukelėje. Piktas keiksmo turinys neutralizuojamas, susikaupusi pagieža paverčiama juoku.

Lietuvių liaudies keiksmų nedaug tesurinkta. Nors jie pradėti fiksuoti jau XVII—XVIII a. kalbiniuose darbuose, bet niekada nebuvo imtasi sistemingo ir pastovaus jų rinkimo. Daugiausia jų pateko į įvairius kalbinius darbus, ypač žodynus, kur jie buvo cituojami kaip lietuviškos frazeologijos pavyzdžiai. XX a. pradžioje iš J. Brodovskio, G. Neselmano, F. Šleicherio, A. Becenbergerio, S. Daukanto, taip pat iš įvairių kitų leidinių bei rankraščių sukaupęs, kelias dešimtis lietuviškų keiksmų bei latviškų jų atitikmenų paskelbė J. Lautenbachas [67]. Į Lietuvių tautosakos rankraštyną keiksmų pateko palyginti nedaug, kadangi juos užrašinėjo tik tie tautosakos rinkėjai, kurie nesiribojo pagrindiniais tautosakos žanrais, o stengėsi fiksuoti visus lietuvių dvasinės kultūros reiškinius.

UŽKALBĖJIMAI

Viena iš plačiausiai praktikuotų ir labiausiai su poetine liaudies kūryba susijusių magijos rūšių yra užkalbėjimai. Tai įvairiausių tipų žodinės formulės, naudotos, siekiant atitinkamai paveikti tokius fizinius ir psichinius reiškinius, kaip žmonių ir gyvulių ligos, meilė, derlius, orai ir kt. Jos dažniausiai būdavo derinamos su atitinkamais maginiais veiksmais. Užkalbėjimų žodžiai būdavo sakomi į duoną, druską ar vandenį. Vienais atvejais užkalbėtojai skaudamą vietą glostydavo, kitais — pūsdavo į ją kvapą, į šalį nusispiaudavo, skaudamą kūno dalį rišdavo tam tikru raišteliu, tepdavo riebalais, barstydavo miltais ir pan. Kai kurie iš šių veiksmų rodo, kad magija buvo derinama ir su liaudies medicina.

Tačiau svarbiausią vaidmenį šiame procese vaidino žodinės formulės, kurių dėka ir visas šio maginio poveikio būdas pavadintas užkalbėjimu (tarmėse — užžadėjimas, atžadėjimas, užvardijimas, atkalbėjimas ir kt.). Panašios darybos žodžiais užkalbėjimai vadinami ir kitomis kalbomis [68]. Kai kurie tyrinėtojai mano, kad dalis užkalbėjimų gal ir niekados nebuvo lydima pagalbinių maginių veiksmų [69].

Užkalbėjimų kilmė siejama su pačia primityviausia žmogaus sąmonės išsivystymo stadija, kada, pagal animistinę gal-

---

[67] Я. И. Лаутенбах, Очерки из истории литовско-латышского народного творчества, II, Юрьев, 1915.

[68] Plg. rusų *заговоры*, vokiečių *Zaubersprüche*, anglų *exorcisms*, lenkų *zamówienie*, latvių *buramie vārdi*.

[69] С. А. Токарев, Религиозные верования восточно-славянских народов XIX—начала XX в., М.—Л., 1957, p. 123.

voseną, fiziniai ir dvasiniai žmogaus negalavimai būdavo personifikuojami, suvokiami kaip tam tikros būtybės, galinčios įsikurti žmogaus ar gyvulio organizme [70]. Kai kurie tyrinėtojai mano, kad maginiai vaizdiniai ir apeigos atsirado anksčiau, negu pirmykštės religijos. Religija su įvairiomis antgamtinių jėgų garbinimo formomis įsigalėjusi tada, kai magai įsitikinę, kad tos jėgos yra nuo jų valios nepriklausomos. Tada jie buvę priversti joms nusilenkti, maldauti, o ne įsakinėti. Tuo būdu pereita nuo magijos prie religijos [71]. Tačiau tolesnė religijos ir magijos istorinė raida rodo, kad jos viena kitos nepakeitė. Magija nuo seniausių laikų reiškėsi greta religijos. Jos lyg ir pasiskirstė veiklos sritimis, viena kitą daugiau ar mažiau veikdamos ir iš dalies tarpusavy rungtyniaudamos. Daugelis užkalbėjimų buvo stipriai paliesti įvairių religinių sistemų. Jie persipynė su maldomis, perėmė religinius vaizdinius.

Užkalbėjimų, kaip magijos rūšies, senumą liudija iš antikos ir ankstesnių epochų išlikę atskirų formulių užrašymai, kurių atitikmenų sutinkama iki pat šių laikų įvairiose tautose. Antai kai kurios užkalbėjimų formulės, užfiksuotos IX ir X m. e. amžiais ir gana artimų variantų turinčios XIX a. sudarytuose tekstų rinkiniuose, randamos jau senovės indų vedose [72]. Iš jų matyti ir tai, kad užkalbėjimai, kaip ir pasakų motyvai, keliauja iš tautų į tautas, nepaisant valstybių sienų, kalbų ir religinių skirtumų. Apie tam tikrą užkalbėjimų turinio ir formos bruožų pastovumą galima spręsti ir iš lietuviškosios užkalbėjimų medžiagos, kurios pirmieji žinomi užrašymai siekia XVI a. vidurį, o paskutinieji — mūsų laikus. Ji, palyginta su rusų, baltarusių, lenkų, latvių, vokiečių ir daugelio kitų tautų kalbomis užfiksuotais atitinkamais pavyzdžiais, taip pat patvirtina tarptautinio užkalbėjimų plitimo dėsningumus.

Įvairūs tyrinėtojai yra bandę klasifikuoti užkalbėjimus bei apskritai liaudies magiją. Vieni ją grupavo, atsižvelgdami į būdus arba priemones, kuriomis naudojantis, mėginama perteikti maginė galia. Antai Dž. Frezeris, visoms magijos formoms taikęs simpatinės magijos terminą, skyrė dvi pagrindines magijos rūšis: vadinamąją homeopatinę magiją, kuri grindžiama principu, kad panašūs dalykai duoda panašius rezultatus, ir užkrečiamąją, arba kontaktinę, magiją, pagal kurią du kūnai ar daiktai, daugiau ar mažiau susilietę, gali veikti vienas kitą ir tam sąlyčiui pasibaigus [73]. Tarybinis etnografas ir religijos istorikas S. Tokarevas užkalbėjimus bei magines apei-

[70] Žr. А. М. Астахова, Художественный образ и мировоззренческий элемент в заговорах, М., 1964, p. 1—2.

[71] Žr. Дж. Фрезер, Золотая ветвь, вып. 1, М.—Л., 1931, p. 63—76.

[72] Žr. G. Eis, Altdeutsche Zaubersprüche, Berlin, 1964, p. 9, 12.

[73] Žr. Дж. Фрезер, Золотая ветвь, вып. 1, p. 19—20.

gas klasifikuoja pagal tai, kokio tikslo jomis siekiama[74]. Jis skiria gydomosios, kenkimo, meilės, ūkinės ir antraeilės magijos rūšis[75], kurios savo ruožtu smulkiau skirstomos pagal maginio veikimo būdus. Kaip atskirą gydomosios magijos dalis traktuojama profilaktinė magija, kuria stengiamasi apsisaugoti nuo ligų bei epidemijų.

Lietuvių liaudis plačiausiai naudojo gydomąją magiją. Užkalbėjimais nuo rimtesnių ir sunkesnių ligų užsiiminėdavo ne bet kuris eilinis žmogus, o atskirose apylinkėse pagarsėję šio dalyko žinovai. V. Mansika, XX a. trečiajame dešimtmetyje rinkęs užkalbėjimus Lietuvoje, pastebėjo, kad užkalbėtojai dažniausiai išsiskirdavo iš eilinių valstiečių „savo vidiniu išprusimu, minties aštrumu, stipria valia, energija, sąmoju arba fiziologinėmis ypatybėmis"[76]. Jie turėdavę didelę gyvenimo patirtį ir kaimynų tarpe būdavę autoritetingi. Žinias, kaip ir nuo ko užkalbama, jie slėpdavo ir tik prieš mirtį jas perteikdavo kuriam nors iš savo palikuonių. Taigi gydomoji magija kai kuriems žmonėms būdavo savotiška profesija, kai tuo tarpu ūkinės magijos (sodinamų kopūstų, bičių užkalbėjimų ir pan.) dažniausiai atitinkamais momentais imdavosi kiekvienas, kas tiktai ja tikėdavo ir kam jos prisireikdavo.

Tačiau užkalbėjimais būdavo gydomos ne visos ligos. Gydant žmones ar gyvulius nuo gyvatės įkirtimo, pasiutusio šuns įkandimo, o žmones — nuo rožės, gumbo, rėmens, grižo, nikstelėjimo, kraujavimo, dedervinių, karpų ir kt., šaukdavosi užkalbėtojų arba užsikalbėdavo patys, tuo tarpu kai kurios kitos ligos (trūkis, kaulų lūžimas) buvo gydomos racionaliosios medicinos priemonėmis. Taigi tikroji liaudies medicina ir užkalbėjimai buvo tarsi pasidaliję veiklos sferomis.

Lietuvoje užkalbėjimais plačiausiai buvo gydomi gyvatės įkąstieji žmonės bei gyvuliai. Šių užkalbėjimų daugiausia ir užrašyta. Jų formulės labai įvairios ir nevienodai išvystytos. Gana gausus šių užkalbėjimų tipas, kuriame kreipiamasi į gyvatę, įsakant jai, kartais grasinant arba nuolankiai maldaujant, kad ji iš ligonio (žmogaus arba gyvulio) atsiimtų savo geluonį, tinimą, pyktį (9258, 9272, 9277 ir kt.). Stengiamasi atspėti įkandusios gyvatės spalvą — išskaičiuojamos ištisos serijos spalvų derinių bei atspalvių (9272). Buvo tikima, kad, atspėjus gyvatės spalvą ar vardą, galima ją ir jos nuodus atitinkamai paveikti. Atskiruose užkalbėjimuose nuo gyvatės kreipiamasi į saulę, mėnesį, aušrinę žvaigždę, „dangaus galybę", „žemės žemybę" (9264, 9275—9288).

[74] Žr. С. А. Токарев, Религиозные верования восточно-славянских народов, p. 122—146.

[75] Panašiu principu išdėstoma užkalbėjimų medžiaga ir šiame leidinyje.

[76] V. J. Mansikka, Litauische Zaubersprüche, „FF Communications", Nr. 87, Helsinki, 1929, p. 24.

Užkalbant nuo pasiutusio šuns įkandimo, dažniausiai būdavo ligoniui supenimas su duona „Sator" formulės įrašas (9297), praktikuotas visoje Europoje ir senovės Romoje. Užkalbėjimuose nuo rožės pasakojama apie kokį nors įvykį iš Kristaus ar Marijos gyvenimo, o užbaigiant pageidaujama, kad lygiai taip atsitiktų ir ligoniui (9301—9304). Panašus principas vyrauja lietuviškuose užkalbėjimuose nuo kraujavimo (9307, 9308). Užkalbėjimai kaip profilaktinė priemonė naudojami, stengiantis išvengti gyvatės įkirtimo (9295, 9296), šuns įkandimo (9298, 9299), blogų akių poveikio (9344, 9345). Palyginti nedaug žinoma universalių užkalbėjimų formulių, naudojamų, gydant nuo bet kurių ligų (9346—9348).

Apie kenkimo magiją Lietuvoje daugiausia sužinome iš vadinamųjų raganų ir raganių bylų. Išliko aprašymų, kaip XVI—XVIII a. Lietuvoje ir Rytų Prūsijoje buvo teisiami ir kankinami žmonės, įtarti užsiiminėją kenkimo magija [77]. Kenkimo tikslais naudotų žodinių formulių užfiksuota labai mažai. Jų, be abejo, ir buvo daug mažiau, negu gydymo ar ūkinių užkalbėjimų. Be to, saugumo sumetimais jos buvo labai slepiamos. Iš nedaugelio užfiksuotų jų pavyzdžių vieni yra buvę sakomi, norint atimti iš svetimų karvių pieną (9351), kiti — atšaldyti dviejų žmonių meilę (9381, 9382). Su kenkimo magija sietina M. Pretorijaus XVII a. aprašyta ceremonija, kaip lietuvių burtininkas, vadinamas „monininku", „zaltonu" ir kt., naudojo žalčius ir kalbėjo atitinkamus žodžius („Szmikszt per Esże!", „Szmikszt per arrůdda!", „Szmikszt per tvartus!"), norėdamas pakenkti kaimynų derliams, grūdams bei gyvuliams [78].

Gana daug žinoma užkalbėjimų, kuriais siekiama padidinti ūkinę sėkmę. Tai užkalbėjimai nuo tariamųjų raganų, nuo įvairių kenkėjų — pelių, vabzdžių, kirmėlių. Būdavo užkalbamos bitės, kad joms gerai sektųsi, daržovės, kad derėtų, ir pan. Pavyzdžiui, sodinant kopūstus, būdavo raginama, kad jie užaugtų dideli kaip sodintojo galva (9371), kieti kaip ant lysvės specialiai padėtas akmuo (9372) ir pan. Iš buitinės-ūkinės sferos kai kurie užkalbėjimai nuveda ir į socialinių santykių sritį. Tai vadinamieji vagies pririšimai (9375) ir paleidimai (9376). Pastarieji užkalbėjimai susiję su tikėjimu, esą vagį galima maginiu būdu sulaikyti taip, kad jis negalėtų pajudėti iš vietos, kol pats užkalbėtojas jo nepaleisiąs.

Nedaug užfiksuota lietuviškų meilės magijos pavyzdžių. Tarp negausių užkalbėjimų, kuriais siekiama sužadinti meilę, yra vieno teksto užrašymas iš XVI a. vidurio. Tai viena iš pačių seniausių žinomų lietuviškų užkalbėjimo formulių: „Kaip

[77] Keletą šių bylų 1842 m. paskelbė L. Jucevičius; žr. L. A. Jucevičius, Raštai, Vilnius, 1959, p. 476—497.

[78] W. Mannhardt, Letto-Preussische Götterlehre, Riga, 1936, p. 547.

tu tą juostą turi apie save, taip duok, mielas dieve, kad tu mylėtumeis su savo vyru" (taip K. Gailienė užkalbėjusi A. Narkuvienę, triskart alum apliedama jos juostą ir pinigų maišelį ir kiekvieną kartą sakydama užkalbėjimo žodžius). Savo idėjiniu turiniu ir forma šis tekstas artimas daugeliui kitų XIX—XX a. užrašytų užkalbėjimų. Įdomu, kad kai kuriuose meilės užkalbėjimuose atsiribojama nuo dievo, saulės, mėnesio ir, atrodo, bandoma pasitelkti į pagalbą nelabąsias jėgas (9378).

Su magijos pagalba žmonės bandydavo paveikti gamtos reiškinius — perkūniją, lietų, saulę, šaltį. Antai, norint, kad išsisklaidytų debesys ir šviestų saulė, būdavo perplėšiamas į dvi dalis augalas, vadinamas debesylu, ir sakomi atitinkami žodžiai (9386). Su šia magijos forma iš dalies siejasi vaikų dainelės-kreipiniai į saulę, lietų. Tačiau jos nuo visų kitų užkalbėjimų gerokai skiriasi savo forma ir atlikimo būdu. Jos paprastai yra dainuojamos, o ne sakomos, ir, kiek galima spręsti iš daugelio turimų užrašymų, nelydimos jokių maginių veiksmų.

Be maginių dainelių į saulę ir lietų, su liaudies magija siejasi įvairūs vaikų šūksniai, kuriais siekiama savotiškai hipnotizuoti kai kuriuos gyvūnus arba juos panaudoti, buriant ateitį. Vaikai, ypač piemenys, ganydami gyvulius, mėgdavo specialiais žodžiais ir veiksmais priversti iškrikti skrendančių gervių bei žąsų virtines (9409—9413). Šūksniai būdavo tariami garsiai, juos atitinkamai intonuojant ir dažniausiai sukant apie galvą kepurę ar kurį kitą daiktą. Taip būdavo pramogaujama, o ne siekiama kokios naudos. Žaisdavo vaikai taip pat su boruže, vadinama dievo karvyte (9420—9428). Sugautas vabalėlis raginamas skristi, ir iš to, į kurią pusę jis pasuka, sprendžiama, koks bus oras, ar dar toli pietūs ir pan. Veiksmo esmė paprastai nusakoma trumpų dainelių tipo žodžiais — kreipiniais. Panašiomis dainelėmis merginos prašydavo gegutę iškukuoti, ar greitai jos ištekėsiančios (9417—9419). Kreipiniai į gyvius su užkalbėjimais turi tiek bendra, kiek jais atitinkamas sutvėrimas raginamas paklusti žmogaus valiai, o kai kuriems iš jų būdingi ateities spėjimai jau veda į atskirą burtų sritį.

Religiniai-kultiniai pradai vyrauja negausiose, iki XX a. pradžios išsilaikiusiose maldelėse į mitines būtybes: Žemyną (9393, 9394), mėnulį (9395—9403), Gabiją (9405—9408). Jos kalbamos atitinkamomis progomis — pamačius jauną mėnesį, užžarstant nakčiai ugnį židinyje. Maldelėse antgamtinių būtybių prašoma, kad šios duotų gerą derlių, sveikatos, grožio, kad nakčiai užžarstytos žarijos židinyje neužgestų. Maldaujamu tonu jos išsiskiria iš užkalbėjimų maginių formulių, bet mitologiniu turiniu nepritampa ir prie krikščionių religinių

maldų. Tai įdomūs senosios lietuvių religijos faktai. Atskiri jų elementai (mėnulio, Žemynos, Gabijos įvaizdžiai), kaip ir krikščionių maldų motyvai, yra įėję į užkalbėjimus. Tuo būdu mitinės maldelės įdomios ne tik kaip reti senojo lietuvių tikėjimo reliktai. Jos padeda geriau suprasti ir kai kuriuos užkalbėjimų vystymosi bruožus.

Nors užkalbėjimais daugiausia siekiama ne meninių, o utilitarinių tikslų, jų kalba gana vaizdinga. Užkalbėtojai daugeliu atvejų kalbėdavo labai emocingai, atskleisdami tam tikrą vidinį savo nusiteikimą. Pavyzdžiui, ne tik didelis susikaupimas, bet ir fantazijos polėkis jaučiamas tokiame užkalbėjime nuo gyvatės įkandimo:

Akmuo be šaknų, papartis be žiedo, paukštis be pieno. Juoda, pilka, dryža, ruda, raudona, melsva *(tark kitas spalvas)*, keikiu aš tave, kad eitumei ant dievo sūdo į sausus miškus, į tyrus, kad nesopėtų ir netintų. Keikiu aš tave!

Čia matome liaudies dainoms būdingas paraleles (akmuo be šaknų, papartis be žiedo...), liga suasmeninama. Kalbama metaforomis, ligą varant „ant dievo sūdo", į miškus, į tyrus. Visi šie kalbos vaizdingumo elementai harmonizuojasi, sudarydami išbaigto meno kūrinėlio įspūdį. Todėl užkalbėjimai traktuojami ne vien kaip etnografinė medžiaga, bet ir kaip meninė kūryba.

Pati užkalbėjimų prigimtis susijusi su žmogaus tikėjimu nepaprasta žodžio galia. Užkalbėjimuose žodis iškyla ne vien kaip sutartinis garsinis ženklas, bet ir kaip reiškinys, turįs antgamtinio poveikio. Siekiant panaudoti šią žodžio galią, stengiamasi jį pavartoti kuo išraiškingiau, imamasi įvairių poetinio vaizdingumo priemonių. Pavyzdžiui, dalis užkalbėjimų pasižymi gausiais meilažodžiais ir pakartojimais:

Aukseli, sidabrėli, eik namulio gulti. Saulė eina, mėnas eina, niekam blėdos nedaro,— eik namulio gulti, eik namulio gulti, eik namulio gulti. Amen, amen, amen.

Suasmenintą gyvatės nuodo galią čia stengiamasi paveikti gražumu, kalbama romiai, nuolankiu tonu, tačiau, primygtinai kartojant reikalavimo žodžius, sukuriama atitinkama nuotaika, sudaroma savotiška nenumaldomumo atmosfera. Iš viso užkalbėjimo teksto jaučiamas valingas ir nuoseklus tikslo siekimas.

Kituose užkalbėjimuose įspūdingais vaizdais išsakoma neapykanta ligos sukėlėjui. Grėsmingu, pagiežos pilnu žodžiu tarsi norima nustelbti ligos veikimą ar įbauginti gyvatę, pavyzdžiui:

Ažužadu nuo kirmėlės baltam arkliui. Nekenčia tavęs saulė, nekenčia tavęs mėnuo, nekenčia tavęs žvaigždės, nekenčia tavęs dangus, nekenčia tavęs pati, nekenčia tavęs vaikai, nekenčia tavęs visa pamilija, ir aš tavęs nekenčiu. Amen, amen, amen.

Čia nieko neprašoma ir neįsakoma, o visos emocijos reiškiamos neapykantos žodžiais. Atrodo, kad visa, kas gyva, net ir sudvasinti visatos kūnai, sukyla prieš ligos nešėją. Šitokiu sutelktu grasinimu užkalbėtojas tikisi ligą atitinkamai paveikti.

Ypač ekscentriškomis sąvokomis kalbama kai kuriuose meilės sužadinimo tikslais sakomuose užkalbėjimuose (9378). Žmogus dėl meilės meta iššūkį ir šviesiai saulei, ir baltam mėnuliui, ir žvaigždėms, ir medžiams, ir pačiam dievui, nes, matyt, tiki, kad tik tuomet nelaboji jėga padės jam pasiekti norimo tikslo. Jis negali būti be mylimo žmogaus, kaip žemė be vandens, kaip vaikas be motinos, trokšta, kad ir mylima moteris pajustų jam tokią pat bekraštę aistrą. Dramatiškas užkalbėtojo monologas nuskamba kaip savotiškas himnas. Jis labai monolitiškas, emocionalus.

Užkalbėjimams būdingas asociatyvinis mąstymas. Juose papasakojami tam tikri idealūs pavyzdžiai ir pageidaujama, kad idealiai išsipildytų ir tai, ko siekiama: reikalaujama, kad rėmuo išeitų iš ligonio ir apsigyventų žaliame krūme, kaip žuvis kad gyvena vandenyje (9337), kad žmogui išgąstis taip pat nepakenktų, kaip paukšteliui nepakenkia jį lizdelyje išgąsdinęs žaibas (9341), ir pan. Nuostabiai gyvai perteikiamas gyvatės vaizdas, kai į ją kreipiamasi vardais, sukurtais, atsižvelgiant į galimus jos spalvų derinius (9272), jos, šliaužiančios tarp žolių ir lapų, sukeliamus garsus („Čiužu čiužute, šlamu šlamute..."— 9289), pabrėžiant jos kaip šaltakraujo gyvio prigimtį (gyvatė vadinama šaltauodege — 9266). Krinta į akis laipsniavimai, ką nors skaičiuojant mažėjančia tvarka (nuo devynių iki vieno — 9316). Matyt, buvo tikima, kad taip pat palaipsniui turės mažėti ir užkalbamas blogis. Užkalbėjimuose epitetų negausu, jie primena liaudies dainų epitetus (*saldžioji* bitelė, *aukso* gegnė, *mėlynosios* marios). Gana daug užkalbėjimų formulėse pasitaiko liaudies dainoms būdingų mažybinių bei maloninių formų — deminutyvų ir kitų poetinių bei stilistinių puošmenų.

Nuo prašymo, reikalavimo, grasinimo kai kuriuose užkalbėjimuose pereinama prie epiškesnės formos. Siužetiškumo pradai jaučiami religiniais motyvais sukurtuose užkalbėjimuose, kuriuose panaudojami pasakojimų apie šventuosius fragmentai. Kai kurios formulės ištisai sudarytos iš dialogų. Tokiuose užkalbėjimuose dalyvauja du žmonės, sutartinai išreikšdami savo bendrą norą (9317, 9318).

Užkalbėjimai išsiskiria iš kitų tautosakos žanrų savo funkcijų ypatingumu, savitais magiško žodžio ir veiksmų deriniais. Tačiau juose vartojamos vaizdingumo priemonės rodo ir tam tikrą jų giminingumą su kita tautosaka. Atskiri užkal-

bėjimų įvaizdžiai ir motyvai turi šį tą bendra su liaudies dainomis. Užkalbėjimai siejasi su pasakose neretai pasitaikančiais magiškais daiktais, žodžiais ir ištisais dainuojamaisiais intarpais.

Tai rodo, kad užkalbėjimai nėra koks izoliuotas, nuo kitų liaudies dvasinės kultūros formų atsiribojęs reiškinys. Jie gerokai papildo visą kitą tautosaką, kaip medžiaga, atspindinti ilgą, nepaprastai sudėtingą žmonijos sąmonės raidos istoriją. Savo ištakomis siekdami pačius seniausius žmonijos kultūros klodus ir išsilaikę beveik iki pat šių laikų, užkalbėjimai padeda suprasti, koks sunkus ir ilgas yra žmogaus nueitas kelias, laužant ištisus tūkstantmečius jo sąmonę kausčiusius varžtus, siekiant geriau pažinti ir pajungti gamtą.

KAZYS GRIGAS

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

Žmogus

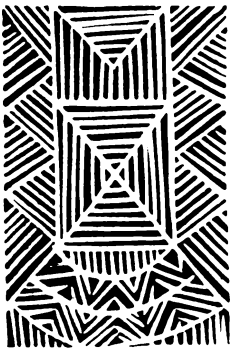

BENDROS DVASINĖS IR FIZINĖS YPATYBĖS

PROTAS

1. Sena patarlė amžinai nepasens.
1934, Utena. LTR 469(282/93)

2. Meška ima jėga, o žmogus — razumu.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(200)

3. Protas kojas vaduoja.
MžŽ, p. 271

4. Protas rankas ir kojas vaduoja.
1910, LMD I 240(772)

*5. Galva visą žmogų vedžioja.
LST, p. 193

6. Protas išmintį vedžioja.
A 1910. Nr. 6, p. 30

7. Paukštį plunksnos gražina, o žmogų — protas.
1909, Veiveriai. LMD I 881(295)

8. Didelė išmintis mažoj galvoj sutelpa.
1962, Varėna. LTR 3503(101)

9. Žinia greita, mislis dar greitesnė.
MžŽ, p. 289

10. Mislis — ne kašelė.
MžŽ, p. 140

PRIGIMTIS. PAPRATIMAS

11. Prigimimas yra jautresnis už visus sargus.
MžŽ, p. 194

12. Prigimimas — ne vežimas, neišversi.
1934, Tauragė. LTR 465(36/657)

13. Veislė veislės neatleidžia.
LST, p. 597

14. Nuo savęs neišbėgsi.
1923, Ylakiai. LTR 3378(1311)

15. Koks paukštis, tokia ir giesmė.
1931, Dusetos. LTR 70b(1973)

16. Koks snapas, tokia ir daina.
1910, Prienai. LMD I 683(90)

17. Paukštis gieda kaip snaps augęs.
KlvK, p. 108

18. Iš plunksnų gali numanyt, kas per paukštis.
LST, p. 281

19. Pažinsi paukštį nuo plunksnų.
1937, Plateliai. LTR 3399(119)

20. Nuo nagų pažink paukštį.
MžŽ, p. 144

21. Nuo veido pažinsi žmogų.
MžŽ, p. 277

22. Kokiam liekne augęs, tokiu ir atsiduoda.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1783)

23. Pasiutusių miltų pasiutus ir košė.
TTŽ 1912, p. 72

24. Oželis vos užgimęs, o jau žilas.
1910. LMD I 240(694)

25. Ožys visuomet žilas.
1928, Šakiai. LMD I 261(73)

26. Kaip nori gyvatę versk, jin vis paliks gyvatė.
1922, Linkuva. LTR 3378(530)

27. Maža gyvatė, didelė gyvatė — vis tiek gyvatė.
1960, Pandėlys. LTR 3462(74)

28. Velniu buvęs, aniolu nepaliks.
Šiauliai. LTR 267(450)

29. Kas gimęs kovu, tas kovas, kas povu, tas povas.
MžŽ, p. 117

30. Kas varna gimęs, lakštingala nečiulbės.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1587)

31. Obuoliai nuo alksnių nekrinta.
A 1910, Nr. 6, p. 29

32. Alksniu gimęs, ąžuolu nebūsi.
1962, Varėna. LTR 3503(85)

33. Geras medis negal pikto vaisiaus atnešti.
MžŽ, p. 135

34. Pelėda neišperi vanagėlio raibojo.
LST, p. 237

35. Iš varlės nebuvo ir nebus gegužės.
Tauragnai. LTR 2145(239)

36. Koks lopšely, toks grabely.
1963, Akmenė. LTR 3786(216)

37. Koks iš lopšio, toks į grabą.
TTŽ 1914, p. 34

38. Koks gimė, toks ir mirs.
1913. LMD I 232(268)

39. Koks velnias gimė, tokis ir dvės.
TŽ III, p. 379

40. Kurs iš velnio gimęs, tas į peklą žiūr.
RzD, p. 109

41. Koks vilks gimė, toks ir karš.
TŽ I, p. 314

42. Vilkas gimė, vilkas ir dvės.
Panevėžys. LTR 771(469)

43. Laukas gimė, laukas ir karš.
Priekulė. BLF, p. 51

44. Kad šuva laukas, tai nė vilkas jo laukumo neišės.
TTŽ 1914, p. 34

*__45.__ Iš jaučio vis jautis.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(110)

46. Kuprotą oželį tik vilko dantis pataiso.
TŽ III, p. 388

47. Kuprotą tik kapas ištaiso.
1934, Marijampolė. LTR 451(368/14)

48. Ožka ir priėdusi bliauna.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2586)

49. Rambaus arklio ir rimbas nepataisys.
TŽ III, p. 375

50. Blogo lazda nepataiso.
1937, Marijampolė. LTR 1261(32)

51. Geras ir žodžio paklauso, pikto nė lazda nepataiso.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(157)

52. Ar gal pardelis savo šlakus keist?
SchLG, p. 92

53. Vilkas plauką maino, būdo nemaino.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(317/1)

54. Vilkas pavasaryje permaino gaurus, bet ne prigimimą.
MžŽ, p. 66

55. Varną prausk nepraus,— vis juoda.
Panevėžys. LTR 771(473)

56. Varna perta ar neperta,— vis juoda.
DDŽ, p. 165

57. Tokia varna perta, tokia neperta.
LMD I 226(252)

58. Juodos varnos nei nuplausi, nei numazgosi.
1930, Joniškis. LTR 30(2310)

59. Juodo varno ir su muilu neišprausi.
LTR 3533(605)

60. Varna be šokčiojimo nestovi.
LST, p. 167

61. Žvirblis be strapčiojimo nepastovi.
1910. LMD I 240(122)

62. Kumelys ir žarde žvengia.
1950, Kupiškis. LTR 2993(504)

63. Kumelio skūra ir ant tvoros žvengia.
Liškiava. LTR 347e(2584/13)

64. Eržilo oda ir ant balkio žvengia.
1959. LTR 3477(375)

65. Vilks nekaukęs nebus.
Marijampolė. LTR 732(321/1)

66. Iš miško parėjęs, į mišką žiūri.
Joniškis. LTR 64(558)

67. Girios paukštis vis į girią žiūri.
VLCh II, p. 452

68. Iš miško gautas, į mišką veizi.
TŽ I, p. 314

69. Augintas vilkas sugrįžt į mišką.
A 1910, Nr. 4, p. 20

70. Vilkas — iš miško, vilkas — į mišką.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(73)

71. Kiškis visados nori būti, kur gimęs.
LST, p. 359

72. Laukinė antis, namuose užaugusi, grįžta pas savąsias.
MžŽ, p. 126

73. Iš gražiausios pievos varlė šoka į balą.
A 1910, Nr. 5, p. 23

74. Vilkas nepaliks sveikos avies.
1937, Seirijai. LTR 1049(250/55)

75. Lapė ir sapne vištas skaito.
1910. LMD I 421(75)

76. Kiaulė, dieną neknisusi, knisa naktį.
VSk, p. 52

77. Kiekvienas turi savo papratimą.
Marijampolė. LTR 824(19)

78. Papratimas blogesnis už prigimimą.
VSk, p. 237

79. Pripratimas biauresnis ir už prigimimą.
Kretinga. LTR 552(888)

80. Pripratimas — antras prigimimas.
1958, Seredžius, LTR 3157(1116)

81. Kaip jauns papratęs, taip sens darysi.
SchLG, p. 92

82. Kad pripranta, tai nė galo neberanda.
1930, Joniškis. LTR 30(2466)

*__83.__ Giria būsi, giria ir pasiliksi.
LST, p. 535

84. Ko puodas prigėręs, tuo ir šukės atsiduoda.
1934, Utena. LTR 469(282/122)

85. Kuo naujas puodas prisigeria, tuo ir senas atsiduoda.
1908, Marijampole. LMD I 881(70)

86. Moteriškei norėdams įtikti, vadink ją dailia.
1922, Biržai. LTR 3378(1089)

87. Kur boba, ten jau turgus, kur dvi — ten jomarkas.
LTR 66(591)

88. Kur bobų kapa, ten nėr parėtko.
Panevėžys. LTR 66(1299)

89. Kur velnias nepajėgia, ten bobą siunčia.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 277

90. Boba ir velnią apgauna.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(27)

91. Boba perša — velnias šliūbą duoda.
KrvP I, p. 288

92. Ilgas plaukas — trumpas protas.
TŽ III, p. 375

93. Ožka — ne galvijas, merga — ne šeimyna.
LST, p. 139

94. Ožka — ne galvijas, merga — ne žmogus.
1922, Linkuva. LTR 3378(523)

95. Motriška gaspadorium — velnias urėdu.
Kretinga. LTR 3253(13)

96. Mergos lieptas slidus — ir be ledo paslysta.
1962, Varėna. LTR 3503(298)

97. Kur kepurę mesi, ten mergą sau surasi.
1957, Anykščiai. LTR 3017(112)

98. Nėr nė vieno vyro, kurs neturėtų vilko danties.
LST, p. 205

99. Jautis neina iš vagos, senas bernas — iš mados.
1934—1935, Ramygala. LTR 741(90)

100. Be saulės nėra šilimos, be meilės nėra gyvenimo.
1927—1928, Šilalė. LTR 465(231)

***101.** Daug ant žemės dulkių, bet ne kiekviena į akį įkrenta.
1962, Varėna. LTR 3503(367)

102. Širdžiai tinka,— ir akys limpa.
1930, Joniškis. LTR 30(1722)

103. Kad širdžiai netinka, tai nė akys nekimba.
1930, Joniškis. LTR 30(759)

104. Kur širdis, ten ir akys.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(314/43)

105. Kad kūnas kūnui nedabojas, prigimimas piestu stojas.
MžŽ, p. 182

106. Patiko ir prie širdies prilipo.
TTŽ 1913, p. 16

107. Nors ir iš pirties, by tik prie širdies.
TŽ I, p. 313

108. Kad ir ankšta, bile miela.
1957. LTR 3043(161)

109. Baimė su meile drauge nevaikšto.
1867. VPŽ, p. 8

110. Syla meilės neįgysi.
1957, Anykščiai. LTR 3067(287)

111. Syla meilės neįgysi, kerštu dievo neišprašysi.
1923, Kurkliai. LTR 3378(977)

112. Meilės ir kosulio nepaslėpsi.
1940, Palanga. LTR 2284(446)

113. Ugnies, vandens ir meilės nepaslėpsi.
ST, p. 29

114. Kur du,— nenuobodu.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(252)

115. Kur du jauni, ten poterių nekalba.
1930, Joniškis. LTR 30(780)

116. Jaunas su jaunu, namie pasilikę, poterių nekalba.
TTŽ 1912, p. 81

117. Jei tyli, tai myli.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(107)

118. Kas myli, tas tyli.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(188)

119. Meilė yra kaip rasa: neskir medų nei metėles.
KlvK, p. 111

120. Ne tas myli, kurs žada, tas, kurs veda.
1961—1962, Seredžius. LTR 2549(2)

121. Nenoriu vesti, gaila pamesti.
Pasvalys. LTR 618(4/92)

122. Ilgai mylėjus, sunku pamesti.
VD 1912, p. 2

123. Vabalėlis ant tvoros, ir tas ieško sau poros.
1958, Seredžius. LTR 3157(901)

124. Sena meilė nerūdija.
A 1910, Nr. 6, p. 29

125. Meilė — ne seilė, nenurysi.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/353)

126. Meilė kaip seilė — veikiai išnyksta.
LMD I 226(139)

127. Greita meilė — kaip seilė.
1932, Griškabūdis. LTR 436(156/28)

128. Tavo meilė kaip vilko seilė.
1959, Ramygala. LTR 3202(55)

129. Širdis yra ne milo skiautė.
SD 1

130. Širdis — ne ragelis.
LMD I 226(356)

131. Širdelė — ne ožkos ragelis.
1959, Šeduva. LTR 3239(121)

132. Širdis — ne ragelis, nepapūsi — ne vėjelis.
MžŽ, p. 246

133. Dūšelė — ne avelė, šieno nepaduosi.
Alytus. LTR 769(255)

134. Kam patinka močia, o kam — duktė.
1934, Panevėžys. LTR 771(276)

135. Meilės kaip seilės, bučinio kaip šiupinio, malonės kaip košės.
LKŽ I, p. 913

136. Bučinio kaip šiupinio, meilės kaip košės.
1926, Jurbarkas. LTR 618(28)

137. Besimylėdami vienas kitam nosį nukanda.
1936, Vaškai. LTR 985(306)

138. Iš meilės penkios poros ant šiaudo pagul.
Palanga. LTR 66(544)

139. Myli kai gegulė savo vaikus.
MT I, p. 46

AMŽIUS

140. Žmogaus amžius kaip vanduo.
BŽ, p. 76

141. Amžius veidą išaria ir be noragų.
1957, Utena. LTR 2996(54)

142. Senatvė veidą išaria be noragų.
1962, Varėna. LTR 3503(104)

143. Amžius stipruolį kupron suvaro, o gudruolį vaiku padaro.
1957, Utena. LTR 2996(55)

144. Amžius gaišina gražybę.
VSk, p. 206

145. Dviejų amžių negyvensim.
1934, Šilalė. LTR 465(36/598)

146. Dukart negyvensi.
Pajstrys. LTR 771(119)

147. Ne su saule gyvensim.
A 1910, Nr. 1, p. 6

148. Saulė savo eile bus, o mums žemė akis užgrius.
BŽ, p. 35

149. Saulės niekas nepragyveno.
1957, Kamajai. LTR 2989(1115)

150. Kojomis žemės neišgyvensi.
SD 20

151. Ne marių širdis, ne saulės amžius.
TTŽ 1913, p. 22

152. Augantysis užauga, senstantysis pasensta.
1934, Šilalė. LTR 465(36/29)

153. Greitai žmogus užaugi, dar greičiau pasensti.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(318/18)

154. Kas metai vis pakalnėn.
LMD I 863(527)

155. Kas gimė, tas ir mirs.
VD 1911, p. 41

156. Nuo lopšio netoli grabas.
MžŽ, p. 131

157. Be jaunatvės nėra senatvės.
Girkalnis. LTR 2215(502)

158. Kad buvai jaunas, tai būsi ir senas.
1935, Valkininkai. LMD III 191(94)

159. Kiek žmogaus, tiek ir vieko.
1912, Vilkaviškis. LMD I 211(46)

160. Kiek žmogaus, tiek ir proto.
VD 1911, p. 59

161. Iš dantų pažinsi metus.
1930, Joniškis. LTR 30(2301)

162. Žmogus senyn, liga jaunyn.
1893. LMD I 283(3)

163. Mažam ašaros nereikia pirkt.
Utena. LMD I 714(201)

164. Kai vaikas griūva, angelas paduškėlę padeda.
TŽ IV, p. 513

165. Kai vaikas puola, angelas priegalvį pakiša, kai senis puola, velnias akmenį pabruka.
LTR 3533(144)

166. Kai senas griūva, velnias akėčias pakiša.
TŽ IV, p. 513

167. Jaunystė — ponystė.
LST, p. 197

168. Jaunystė — kvailystė.
Marijampolė. LTR 732(330/10)

169. Dainuok dainelę, kol turi jauną širdelę.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(89)

170. Jaunam ir pelė dantis duoda.
1936, Dusetos. LTR 778(626)

171. Ką jaunas pablūdys, nė dievas nesūdys.
1959, Ramygala. LTR 3200(155)

172. Būdamas jaunu ar bagotu — kur nujosi, ten pristosi.
1928, Rozalimas. LTR 2202(1)

173. Jaunas ir turtingas kur nujos, ten pristos.
LMD I 240(322)

174. Jauną rūbai, seną zūbai dabina.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(73)

175. Jauną dantys, seną rūbai dabina.
VD 1912, p. 2

176. Jauni šoka — žemė dreba, seni šoka — dantys kleba.
Pasvalys. LTR 618(4/503)

177. Kol senas koją iškels, jaunas šimtą metrų nuskris.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(98)

178. Jaunas gražumu, senas meilumu.
1935, Veliuona. LTR 745(207)

179. Jaunam — griešyt, senam — atgailauti.
1959. LTR 3477(376)

180. Senam — griekai, jaunam — niekai.
1931, Joniškis. LTR 200(128)

181. Sens — protu, jauns — gvoltu.
KlvK, p. 108

182. Senam dera patarti, jaunam — paklausti.
TŽ III, p. 375

183. Jaunas seno nepamokys.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1195)

184. Ką senieji pasakys, tai jaunieji nepadarys.
LTR 3356(41/5)

185. Jei jaunas nelinksmas, senas nepamaldus.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(32)

186. Kas nedūko želdamas, tas uždūks žildamas.
1955, Kupiškis. LTR 2993(502)

187. Pats pasiutimas žilstant ir dygstant.
Kretinga. LTR 3253(3)

188. Žilė galvon — velns uodegon.
1922, Šiauliai. LTR 3378(837)

189. Žilis galvoj — svilis uodegoj.
VPŽ, p. 51

190. Žilis galvoj — devyni nakšiai uodegoj.
JŽ I, 2, p. 318

191. Juo plikas, juo trakas, juo šąla, juo bėga.
Palanga. LTR 2284(440)

192. Senas braška, o jaunas lūžta.
Marijampolė. LTR 732(270/10)

193. Senas medis braška, jaunas — lūžta.
TŽ IV, p. 516

194. Senas treška treška ir nelūžta, o jaunas pokšt, ir nebėra.
1959, Ramygala. LTR 3454(65)

195. Jaunas medis linksta, senas — lūžta.
LTR 3649(281)

196. Žalias linksta, sausas lūžta.
1935, Rokiškis. LTR 713(211)

197. Seno sveikata — jauno liga.
TŽ III, p. 382

*__198.__ Jaunų skūrelių garbarnėj daugiau, ne ką senų.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(138)

199. Su saiku gyvensi — su laiku pasensi.
1930, Joniškis. LTR 30(1445)

200. Be tvarkos gyvensi — nelaiku pasensi.
1957, Utena. LTR 2996(47)

201. Jauns gal, sens tur mirti.
1910, Telšiai. LMD I 241(16)

202. Nunokęs obuolys ir be vėjo krinta, o žalias turi būti vėjo nudaužomas.
MtG IV, p. 331

203. Senis džiaugiasi stovėdamas, jaunikaitis — važinėdamas, vaikas — kuldamasis.
MžŽ, p. 228

204. Veršis didyn — ragai platyn.
1931, Dusetos. LTR 70b(1781)

205. Senesnis katinas — kietesnė uodega.
LMD I 863(209)

206. Katė senyn — nagai aštryn.
TTŽ 1912, p. 23

207. Meška senyn — nagai aštryn.
1893. LMD I 283(2)

208. Žmogus senyn — nagai aštryn.
1925—1927, Betygala. LTR 554(142)

209. Kuo ožys senyn, tuo ragas kietyn.
1957. LTR 3043(195)

210. Juo vilkas senyn, juo dantys aštryn.
VD 1912, p. 2

211. Seno ir skvernai moka.
1935, Veliuona. LTR 747(207)

212. Senam krosnį velniai kūrena.
1959. LTR 3477(408)

213. Seno žvirblio pelais nesugausi.
TŽ IV, p. 516

214. Seną šunį neveik gali prijaukinti.
LST, p. 145

215. Seno vilko neapgausi.
Paįstrys. LTR 771(398)

216. Senas vilkas uodegą į aketį nekiša.
KlvK, p. 110

217. Senas jautis vagos negadina.
Alytus. LTR 769(253)

218. Senystė — ubagystė.
1912, Šakiai. LMD I 261(77)

219. Senystė — ne ponystė.
TTŽ 1912, p. 81

220. Senatvė pati yra liga.
MžŽ, p. 214

221. Nuo senatvės nėra nė daktaro, nė vaistų.
1961, Šeduva. LTR 3622(95)

222. Senatvės sulaukti visi nori, o sulaukę guodžiasi.
MžŽ, p. 234

223. Prie barzdos reik ir lazdos.
LST, p. 205

224. Prie lazdos reik ir terbos.
1959, Ramygala. LTR 3200(148)

225. Lazda — senatvės parama.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(114)

226. Senas pavirsta ir negirtas.
1910. LMD I 240(816)

227. Senelis — kaip puodelis, greitai susikulia.
1910. LMD I 240(820)

228. Ant senatvės per šiaudą neperžengsi.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(193)

*229. Kas be dantų, tam reikia lentų.
LT III, 2, p. 461

230. Pavalgęs — dirbti, pasenęs — mirti.
1934, Tauragė. LTR 465 (36/2615)

231. Pasigėręs — gultų, iškaršęs — mirtų.
LST, p. 139

232. Girtam — gulti, senam — mirti.
TŽ III, p. 375

233. Miršta ne senas, tik nunokęs.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(242)

234. Gerbk senus, nes ir pats pasensi.
1922, Biržai. LTR 3378(1040)

235. Prieš žilą galvą turi atsistot.
KlvK, p. 112

236. Žilo plauko sveikas protas.
LTR 3533(571)

237. Senas žmogus — tai namų raktas.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(16)

238. Kaip iš metų, taip iš razumo išėjo.
1962, Varėna. LTR 3503(310)

*239. Senas ir mažas, abu tokie.
Dusetos. LTR 778(121)

240. Ar sens, ar mažas.
1936, Girkalnis. LTR 981(85)

241. Taip paseno, kad ir giltinę jau užmiršo.
LMD I 863(482)

*242. Jau dievas jo ir metrikas pametė.
1959, Ramygala. LTR 3200(113)

243. Bernas arkly — merga lopšy.
1935, Rokiškis. LTR 713(299)

244. Merga su kanape užauga, su šunim pasensta.
1912, Vilkaviškis. LMD I 257(408)

245. Merga auga kaip kanapė, o sensta kaip lepšis.
Alunta. LTR 2235(200)

246. Mergelkos su kanapiais išaug, su kopūstais pasenst.
1958, Varniai. LTR 3148(571)

*247. Kai dievas dangų tvėrė, tai tavim cvekelius vežiojo.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(9)

248. Nesenas: kai Rygą mūrijo, treigys buvo.
1918. LTR 3017(49)

249. Jeigu nenori būt senas, pasikark jaunas.
1959. LTR 3477(220)

250. Nesenas — ta pati galva ant pečių.
TTŽ 1913, p. 22

251. Jauns arklys — dar pirma galva.
LST, p. 197

***252.** Su subine vieno amžiaus esu.
BLF, p. 52

SVEIKATA. LIGOS. MIRTIS

253. Sveikata už viską mielesnė.
MžŽ, p. 240

254. Sveikata ir už auksą brangesnė.
LMD I 257(136)

255. Jei sveikas, tai ir turtingas.
1930, Joniškis. LTR 30(510)

256. Pagalinčiam — pievos dirvos, negalinčiam — lazdos tarbos.
1935, Rokiškis. LTR 713(364)

257. Sveikas būdamas, ligą pakeli.
MžŽ, p. 161

***258.** Gerai dūšiai vis gerai.
LST, p. 195

259. Be akių nė pasaulis nemielas.
1934, Šilalė. LTR 465(36/229)

260. Ant akių pažiūrėjęs, sveikatos klausk.
LMD I 227(1)

261. Pažiūrėjęs į akis, neklausk sveikatos.
BŽ, p. 35

262. Aš sveiks kaip žuvis.
SchLG, p. 113

263. Sveikas kaip ridikas.
VSk, p. 201

264. Liga nešaukiama ateina.
1950—1960. LTR 3631(76)

265. Ligos neprašyk — pati supras ateiti.
1931, Dusetos. LTR 70b(3101)

266. Liga nežiūri į akis.
1961, Šeduva. LTR 3622(92)

267. Žmogaus liga pašaly.
LST, p. 211

268. Liga raita atjoja, pėsčia atstoja.
DAbc, p. 50

269. Liga pėsčia nevaikšto: raita jodinėja.
1959, Šeduva. LTR 3454(46)

270. Liga raita joja, sveikata pėsčia vaikščioja.
TTŽ 1912, p. 82

271. Liga — ne sesuo.
1910. LMD I 240(525)

***272.** Atsimena liga jaunystės.
LST, p. 189

273. Ar duok, dieve, sveikatą, ar tą pačią atimk.
1877. LMD I 677(469)

274. Nėra pakalnės, ir negali kąsnio nuryti.
1945, Kupiškis. LTR 2993(491)

275. Kosulys — ne sopulys.
1962, Varėna. LTR 3503(339)

276. Slogos neblogos, duos dievs ir kitas.
1912, Eržvilkas. LTR 3017(10)

277. Serga — gumbas votį jodo.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3033)

278. Serga, serga, ateina nedėlia — nėr kas kavot.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(3)

279. Serga vaitoja — nuo burnos kąsnis neatstoja.
1935, Pandėlys. LTR 714(10)

280. Ar sergu, ar dar sirgsiu: trečia diena — devints kepals.
Girkalnis. LTR 1976(63)

281. Sugis, kol ženysis.
1930, Joniškis. LTR 30(1583)

282. Sveikas kaip ridikas kiauru viduriu.
1911, Pušalotas. LMD I 220(10)

283. Ligoniui negelbsti nė auksinė lova.
VD 1911, p. 59

284. Kalnan dūsaudamas, iš kalno vaitodamas.
TŽ III, p. 375

285. Sukrypau, sugriuvau, kaip Grįžulio ratai.
1887, Joniškis. LTR 1208(1313)

286. Ne tas medis lūžta, katras braška.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(90)

287. Girgždantis medis ilgiau stovi.
A 1910, Nr. 4, p. 20

288. Traškančioji eglė ilgiau stovi.
DDŽ, p. 166

289. Traškus medis ilgiau patenka, nekaip diktas.
TŽ I, p. 350

290. Sausas medis braška, o žalias lūžta.
MžŽ, p. 286

***291.** Sausas medis lūžta, žalias linksta.
LST, p. 549

292. Supuvęs medis braška bebraška, sveikas trakšt ir nulūžo.
VD 1911, p. 60

293. Geriau sirgti, nekaip mirti.
LMD I 226(40)

294. Su myriu nejuokauk.
MžŽ, p. 223

295. Gimęs — prastirpęs, numiręs — užaušęs.
MžŽ, p. 190

296. Žemė esam, žeme pavirsim.
TŽ I, p. 314

297. Ką žemė duoda, tą ir priima.
MžŽ, p. 194

298. Numirsme, viską užmiršme.
1910, Žagarė. LMD I 483(32)

299. Giltinei visi lygūs.
LTR 3533(92)

300. Neveizdi giltinė dantų.
LST, p. 205

301. Mirtis dantų neskaito.
1928, Šakiai. LMD I 261(150)

302. Smertis nerašyta, ateina neprašyta.
1961, Ramygala. LTR 3622(44)

303. Smertis metrikų nežiūri.
1961, Ramygala. LTR 3622(45)

304. Mirtis ateis nešaukiama.
A 1910, Nr. 6, p. 30

305. Smertis ir lovoj atranda.
1930, Joniškis. LTR 30(2897)

306. Nuo giltinės po puodu nepasivoši.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2539)

307. Nuo smerties niekur nepasikavosi — nė po puodu nepasivoši.
1959, Ramygala. LTR 3200(158)

308. Smertis eina kartu su žmogumi.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(78)

309. Žmogus eina, ir smertis kartu eina.
1959, Ramygala. LTR 3454(66)

310. Mirtis už kalnieriaus visiems.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(90)

311. Mirtis ne už kalnų, bet už pečių.
Kretinga. LTR 3253(5)

312. Mirtis už pečių, o mintis už metų.
1958, Seredžius. LTR 3157(1030)

313. Mirtis už pečių, o mislys už marių.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(127)

314. Eidamas gult, nežinai, ar kelsies.
1930, Joniškis. LTR 30(2201)

315. Šiandien raudons, ryt lavons.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

316. Kaip puta nyksta, taip žmogus išblykšta.
LST, p. 199

*__317.__ Dienoj — viekas, adynoj — smertis.
1961, Ramygala. LTR 3622(43)

*318. Diena mano — amžius mano.
LMD I 227(248)

319. Prieš smertį nėra žolės.
KlvK, p. 112

320. Yr žolė pro ligą, pro smertį nėr.
LST, p. 587

321. Žolė nuo ligos, bet ne nuo smerčio.
MžŽ, p. 291

322. Nuo mirties neišbėgsi.
1957, Anykščiai. LTR 3067(246)

323. Smertis nežiūri, kad liks vyžos nenunešiotos.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(195)

324. Dieve duok mirt, o ne pražūt.
LST, p. 389

325. Jei giltinė barščių neužkuls, ir tu žilo plauko sulauksi.
1922, Šiauliai. LTR 3378(836)

326. Jau žiūri į šarkų bažnyčią.
1911. LTR 3017(21)

327. Eis jau šarkų bažnyčion.
Utena. LMD I 714(12)

*328. Jau jis rakalį sapnuoja.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(42)

329. Jam grabas į užpakalį stuksi.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(43)

330. Tėvukas jau šaukštą padėjo.
1956, Kupiškis. LTR 2993(285)

331. Kaip sirgo, taip sirgo, bile gerai numirė.
A 1911, Nr. 1, p. 11

332. Giltinei marškinius pažadėjo.
LMD I 863(526)

*333. Kai atvažiuos Lopetinskas su Grabinsku, tada ženysiuos.
1959, Šeduva. LTR 3239(38)

334. Aš esu padarius rokundą su Lopetinskiu.
1960, Kartena. LTR 3426(327)

*335. Jau tas nuvažiavo gelumbių derėti.
1912, Eržvilkas. LTR 3017(57)

336. Mirtis visus sulygins.
ŠD, p. 56

337. Ant kapinių daugel kryžių, bet jokių bėdų.
Utena. KrvP I, p. 71

338. Gyvenimas, šioks ar toks, mirtį atneša.
1934, Šilalė. LTR 465(36/841)

339. Vienodas galas ir pono, ir ubago.
1930, Joniškis. LTR 30(1960)

MIEGAS. VALGIS. APRANGA

340. Miegas ir už medų saldesnis.
1959. LTR 3477(216)

341. Žiovėlėnas mirkliūčią ima.
LT III, p. 460

342. Pilvą moliu nepridrėbsi.
DAA, p. 45

343. Su pilvu nepasiginčysi.
1957, Kamajai. LTR 2989(1137)

344. Parduok marškinius — pirk duoną.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(18)

345. Sula — saldi, gira — gardi.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3097)

346. Valgyk, kad kailis kaulų nepamestų.
MžŽ, p. 103

347. Nežinai žmogus, nuo ko tunki.
1910, Prienai. LDM I 683(168)

348. Nuo valgymo nebūsi bagotas, tik pilvotas.
1957, Kupiškis. LTR 2993(485)

349. Jei alkanas — niekas nemato, o nuogą — visi.
Utena. LMD I 714(171)

350. Alkanas per lauką pereisi, nuogas — ne.
1934, Šilalė. LTR 465(36/185)

351. Alkanas — per kreisą, nuogas — nė per slenkstį.
Liškiava. LTR 347e(2584/30)

352. Nevalgęs pereisi tris keturis laukus, o nuogas nei per slenkstį neperžengsi.

LST, p. 137

353. Pilvas — ne gromata, niekas nemato, ką įdėjai, o ką ant savęs užsidėjai — visi pamato.

1945, Kupiškis. LTR 2993(489)

***354.** Per pilvą nėr vieškelio.

LST, p. 205

355. Kas ant pilvo — visi mato, kas į pilvą — nieks nemato.

1958, Liudvinavas. LTR 3064(37)

356. Geras drabužis blogą nepataisys, menkas gerą nepabaidys.

MžŽ, p. 54

357. Aprėdytas ir kelmas kitaip atrodo.

1912. LTR 3017(92)

358. Aprenk kuolą, ir tas bus gražus.

1959. LTR 3477(480)

GEROVĖS SIEKIMAS. NORAI

359. Žuvis ieško kur giliau, žmogus — kur geriau.

1912, Keturvalakiai. LMD I 280(178)

360. Žuvis ieško gilumos, žmogus — gerumos.

1958, Seredžius. LTR 3157(48)

361. Kur sielai gera, ten kūnas dera.

TŽ III, p. 376

***362.** Kur dūšia mėgsta, čia kūnas tarpsta.

LST, p. 199

363. Lengviau yra lipti, nekaip dribti.

1910, Šiauliai. LMD I 682(49)

364. Geriau lipti į kalną, nekaip kristi.

MžŽ, p. 119

365. Kas žiba, tas traukia.

KlvK, p. 111

366. Kas sau teikia, to nepeikia.

VSk, p. 143

367. Pirmasis kąsnis virėjai.
DAA, p. 43

368. Kai gaspadinė badu numiršta, tai po pečium kavoja.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(34)

369. Visi dantys minkštą duoną mėgsta.
TŽ III, p. 378

370. Ir asilas žvengia, avižas pamatęs.
TTŽ 1911, p. 46

371. Kurs arklys avižų papiltų neėsti?
LST, p. 199

372. Katras arklys avižų neėda?
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/9)

373. Nerasi tokio arklio, kur avižų neėstų.
1959, Šeduva. LTR 3180(72)

374. Kuri katė pieno nelaka?
LST, p. 125

375. Burna tai nedurna: kai ką prikiši, tuoj ir išsižioja.
1945, Kupiškis. LTR 2993(501)

376. Burna nedurna: kai neši, ir žiojasi.
1957, Anykščiai. LTR 3067(28)

377. Jo burna nedurna: duodama žiojas.
Utena. LMD I 714(166)

378. Tėvas miela, motina miela, savi nasrai dar mieliau.
LTR 3533(527)

379. Duok dieve rasti, bet ne pamesti.
MžŽ, p. 203

*__380.__ Dieve duok pavydą, nekaip nuoskundą.
LST, p. 345

381. Duok dieve putroj kankalą, pievoj karklyną.
MžŽ, p. 201

382. Ką į dūšią įdedi, nei penki neišims.
LST, p. 61

383. Į dūšią įdėjus, ir dumčiai neišims.
NsŽ, p. 152

384. Ką pilvan įdėsi, sau pasidėsi.
TŽ III, p. 376

385. Kas burnon, tas ne iš burnos.
1935. LTR 3585(38)

386. Ten žąsys lek, kur gerti gaun.
LMD I 226(288)

387. Kur jaučia, ten ir siaučia.
SD 1

388. Klupiniu prie šiupinio.
LST, p. 121

389. Taboka kelią rodo.
MžŽ, p. 251

***390.** Tiesūs keliai per žirnius.
LST, p. 159

391. Platus kelias į žirnius.
MžŽ, p. 185

392. Tiesus kelias pro pupas.
VSk, p. 183

393. Kiaulei žirniai ne iš kelio.
TTŽ 1913, p. 31

394. Viską dievas davė, tik žmogaus norams galo nedavė.
Kretinga. LTR 3253(20)

395. To laukiam, ko norim, o kas atsitinka, tą turim pakelti.
MžŽ, p. 19

396. Ko nežinom, to nenorim.
A 1910, Nr. 7, p. 6

397. Artimesni marškiniai, nekaip sermėga.
LMD I 226(10)

398. Nei vienas į savo ranką nekanda.
DAA, p. 42

399. Į save vis ranka riestesnė.
Tverečius. LTR 1824(338)

400. Visų nagai į save riesti.
Pajstrys. LTR 771(477)

401. Ir šventuolio nagai į save palinkę.
1928, Rozalimas. LTR 2202(40)

402. Visų nagai po savim kasa, ne nuo savęs.
1923. LTR 3378(1150)

403. Kiekvieno rankos į save traukia.
1908, Marijampolė. LMD I 881(90)

404. Nė vienas grėblys negrėbia nuo savęs.
1910. LMD I 240(665)

405. Tik viena ližė nuo savęs viską meta, daugiau kožnas ant savęs griebia.
Panevėžys. LTR 864(101)

406. Visi į save traukia, tik ližė nuo savęs.
1957, Anykščiai. LTR 3067(356)

407. Kožna višta savęspi rausia.
MtG IV, p. 331

408. Visi į save artyn, tik višta tolyn.
1960, Pandėlys. LTR 3462(37)

409. Kas dieną mintyje, tas naktį sapne.
Pasvalys. LTR 618(4/291)

410. Kas galvoj, tas kalboj.
1923, Ylakiai. LTR 3378(1307)

411. Kas galvoj, tas ir ant liežuvio.
1963, Utena. LTR 3613(2234)

412. Kas kam rūpi, ant liežuvio tupi.
Marijampolė. LTR 732(321/9)

413. Ko širdis pilna, tas iš burnos plūst.
Palanga. TD VII, p. 151

414. Sukasi ant dūšios, tai ir ant liežuvio.
MžŽ, p. 233

***415.** Dūma — širdies kūma.
LST, p. 193

416. Žiūri kaip katinas į lašinius.
Alytus. TŽ V, p. 597

*417. Gerais norais pragaras grįstas.
1962, Varėna. LTR 3503(75)

*418. Akvata aršiau nevalios.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(119)

*419. Ukvata pikčiau nevalios.
LTR 3621(78)

420. Ant gero oro nėr blogo noro.
1959, Seduva. LTR 3201(156)

421. Norinčiam vis pigu.
TD III, p. 118

422. Norą mesk per tvorą.
1959, Ramygala. LTR 3202(70)

423. Ir akys ištįso belaukiant.
1935, Veliuona. LTR 746(237)

424. Laukia kaip gervė giedros.
1931, Užventis. LTR 267(602)

INDIVIDUALŪS BRUOŽAI

GUDRUMAS. KVAILUMAS

425. Su gera galva visur gausi vietą.
1931, Dusetos. LTR 70b(2529)

426. Geros galvos ne visiems dalijamos.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(75)

427. Gerai gražus rėdyt, o protingas mokyt.
1962, Varėna. LTR 3503(23)

428. Pagal drabužį sutinka, pagal protą išlydi.
LTR 3043(13)

429. Dažnai, rudine apsivilkusi, vaikšto gili išmintis.
1957, Krokialaukis. LTR 3017(79)

430. Gudrus ir po žeme mato, kvailas ir po kojom nepastebi.
Alytus. TŽ V, p. 600

431. Kur razumas pirkioj, tai ten ir dievas.
1965, Dieveniškės. LTR 3801(84)

432. Bepig su plaukuotu peštis, su išmintingu bartis.
LST, p. 261

433. Bepigu su plaukuotu peštis, o su išmintingu kalbėtis.
MžŽ, p. 30

434. Su protingu — bartis, su plaukuotu — peštis.
1910, Prienai. LMD I 683(41)

*__435.__ Kytras galvą išneša.
LST, p. 295

*436. Mažas krūmas — didžios šaknys.
LST, p. 203

437. Netark, kad mažas, bet daug išmanąs.
A 1910, Nr. 4, p. 20

*438. Ne vakarykščia varna.
LST, p. 307

*439. Tai galva su pakauše.
LST, p. 553

440. Ne iš kelmo išspirtas.
Gruzdžiai. LMD I 676(179)

441. Ne vakar dygęs, ne rytojui augęs.
MžŽ, p. 273

442. Neklausk seną, ale buvočių.
JŽ I, 2, p. 258

443. Klauskis buvolo, ale ne seno.
1923, Kurtuvėnai. LTR 3378(902)

444. Ir mėtytas, ir vėtytas.
1923, Vilkaviškis. LTR 436(158/205)

445. Pritinka prie tanciaus ir prie rožančiaus.
1936, Papilė. LTR 1011(144)

446. Ne vieno pečiaus duoną valgęs.
LST, p. 591

447. Ir gudri višta į dilgynes įbrenda.
1913. LMD I 232(171)

448. Ir kytra višta uodegą įsidilgina.
1913. LMD I 232(211)

449. Ten gudri lapė uodegą prisvilusi.
BLF, p. 53

450. Vienas auga į protą, kitas — iš proto.
Telšiai. LMD I 241(93)

451. Kad vieko neteksi, protą priimsi.
LST, p. 197

452. Kad amžiaus neteksi, protą įgysi.
MžŽ, p. 3

453. Kai vietos neteksi, tai protą paseksi.
KlvK, p. 108

454. Durnių pirkti nereikia.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(49)

455. Neieškok kvailių su žiburiu: rasi ir patamsy.
VD 1911, p. 41

456. Bepročio nereikia su žiburiu ieškoti — pats pasirodys.
1936, Šunskai. LTR 914(307)

457. Kvailio nereiks ieškot su šakaliu — jis pats pasirodys.
1893. LMD I 1063(1211)

458. Kiekvienas savaip iš proto kraustosi.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(23)

459. Kožnas kitaip durnas.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(101)

460. Kvailiems įstatymų nerašo.
1936, Marijampolė. LTR 914(14/19)

461. Durno paukščio durna ir giesmė.
1959, Dūkštas. LTR 3484(10)

462. Didelis juokas — maža išmintis.
1934, Šilalė. LTR 465(36/352)

463. Iš ko mulkį pažinsi, kad ne iš juoko?
Klaipėda. LTR 2268(134)

464. Kokia galva, tokia kalba.
Suvalkų gub. ŽS 1894, III—IV, p. 495

465. Yra ko klausyt, nėra ko kitam pasakyt.
VD 1911, p. 23

466. Daug sakyt — mažai klausyt.
1911, Anykščiai. LMD I 1002(11/31)

467. Kalba skatiko verta.
Dusetos. LTR 778(195)

468. Sakė pasakė: nei vežt, nei nešt.
1931, Dusetos. LTR 70b(2525)

469. Nei penki, nei devyni.
1911. LMD I 869(237)

470. Nei rogės, nei ratai.
MtG IV, p. 332

471. Nei tvora, nei mietas.
1911. LMD I 869(236)

472. Kaip kakarykū, taip kakarykū.
SchLG, p. 83

473. Eik su mulkiu vėžiauti, paliksi ir be krytelės.
LTR 3533(77)

474. Eik su kvailiu vėžiauti,— jis varles begaudo.
Vilkaviškis. LTR 627(1045)

475. Nei rasti, nei pamesti.
1912, Eržvilkas. LTR 3017(51)

476. Su juo nei rask, nei pamesk.
TŽ I, p. 368

477. Ką su durnium — nei radus, nei pametus.
1962, Varėna. LTR 3503(210)

478. Su juo rasti — tai geriau pamesti.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3121)

479. Geriau su išmintingu pamesti, nekaip su kvailiu rasti.
MžŽ, p. 203

480. Bėda su kvailiu gerą daiktą rasti.
LTR 465(326)

481. Su juo nei pūsti, nei aušinti.
Kretinga. LTR 3253(47)

482. Bėda su tokiu: nei pūsti, nei aušinti.
1937, Plateliai. LTR 3399(11)

483. Su durnu du turgu.
Liškiava. LTR 347e(2584/22)

484. Su kvailiu du turgu, su plikiu nėr ko peštis.
1912. LMD I 284(25)

485. Su durnu du turgu, su protingu — nė vieno.
1959. LTR 3477(235)

486. Su girtu dvi kalbi, su durnu du turgu.
DAbc, p. 52

487. Su durniu prasidėk — žirnių kraitę pasidėk.
Pajstrys. LTR 771(412)

488. Su durniu susidėk — pupų rėtį pasidėk: pakol ės, patol tylės.
VD 1912, p. 2

489. Su durnu prasidėk — pupų rėtį pasidėk: kai tik žiosis, mesk į dantis.
Užventis. LTR 267(496)

490. Klausk durniaus razumo.
TŽ IV, p. 512

491. Duok durniui kelią.
1957. LTR 3043(129)

492. Su durniu rokuotis — ir pats paliksi durnius.
1937, Plateliai. LTR 3399(192)

493. Tuščiam klausimui nėra atsakymo.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(510)

494. Ką kvailas sugadins, ir protingas nepataisys.
TŽ III, p. 376

495. Durnius duoda, išmintingas ima.
MžŽ, p. 57

496. Glušą ir bažnyčioj muša.
1935, Veliuona. LTR 746(233)

497. Paikutis ir į bažnyčią pylos gauna.
TD VII, p. 148

498. Kvailam ir purvas auksu žiba.
Pasvalys. LTR 618(4/412)

499. Durnam ir kašelė zvanija.
TŽ IV, p. 510

500. Durniui ir kašelė kaip vargonai.
1936, Dusetos. LTR 778(409)

501. Durnam ir sliekas — kilbasa.
1934, Ramygala. LTR 741(24)

502. Galva didelė, bet protas mažas.
1962, Varėna. LTR 3503(96)

503. Tamstos galva tuščia kaip daržinė pavasarį.
MžŽ, p. 261

504. Kvaila galva nei plinka, nei žyla.
1959. LTR 3477(394)

505. Gero tėvo vaiks, iš mandrumo paiks.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(151)

506. Išperėts, ale nesutupėts.
Palanga. LTR 2284(450)

507. Išperėjo, ale nesutupėjo — penkto balkio nedateko.
1959, Ramygala. LTR 3202(62)

508. Jam trečio balkio nedastoja.
1922, Kruonis. LTR 3378(331)

509. Tam galvoje vieno balkio trūksta.
1937, Plateliai. LTR 3399(144)

510. Jo ne visi namie.
1923, Kruonis. LTR 3378(330)

511. Nei keptas, nei virtas.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(94)

512. Moma įbruka krūtį, ale išminties neįbruka vaikams.
LST, p. 231

513. Ar taip asilui dėsi kepurę, ar kitaip — vis tiek ausys matyt.
1937, Seirijai. LTR 1049(250/12)

514. Ir augi, ir nebręsti.
LST, p. 279

515. Augęs augęs ir nebrendęs.
LMD I 227(268)

516. Augęs ir išmintį peraugęs.
Biržai. LTR 1834(1059)

517. Paseno, o protą neįgavo.
MžŽ, p. 172

518. Ir sensta, ir nebrensta.
1958, Seredžius. LTR 3157(834)

519. Barzda kaip ožio, o protelio nė jokio.
1958, Seredžius. LTR 3157(839)

520. Ką dievas nori nubausti, tam atima protą.
1959. LTR 3477(355)

521. Kam razumo nedavė dievas, tam ir žmonės nepamačys.
1960, Varėna. LTR 3428(40)

522. Girtas išsimiegos, o kvailas niekuomet.
VD 1911, p. 40

523. Girtas prasiblaivys, bet kvailas nepragudrės.
TŽ III, p. 376

524. Jei nėr proto, ar su lopeta įmesi?
1936, Papilė. LTR 1011(193)

525. Šaukštu proto neįkrėsi.
1958, Seredžius. LTR 3157(520)

526. Kad žmogus pats protą neima, kiti jam neduos.
SchLG, p. 104

527. Koks šeimoj, toks ir viešumoj.
1928, Pasvalys. LTR 552(1135)

528. Kai ant ko sudegęs, kai ant ko nedakepęs.
VD 1912, p. 1

529. Galva gera, tik ant prastų pečių uždėta.
Panevėžys. LTR 864(64)

530. Du kvaili, trečias be proto.
Tauragnai. KrvP I, p. 496

531. Išvažiavo kvailas, sugrįžo durnas.
1912, Šakiai. LMD I 261(193)

532. Daug žino, maža išmano.
1931, Dusetos. LTR 70b(2266)

533. Esi daug matęs, maža tesupratęs.
1934, Šilalė. LTR 465(36/656)

534. Dar tu ką supranti — tik klumpę ir durpę.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(41)

535. Tu žinai, kas nuo nosies ant lūpos.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(260)

536. Išmano tiek, kaip iš nosies į gerklę.
Pajstrys. LTR 771(182)

537. Ar išmano kiaulė pipirus?
Gruzdžiai. LMD I 676(81)

538. Ar išmano kiaulė pipirus — mislija, kad žirniai.
TTŽ 1912, p. 82

539. Bene kiaulė debesį pažįsta?
1935, Veliuona. LTR 746(204)

540. Išmano kiaulė debesį.
TŽ IV, p. 511

541. Kvailas per visą pilvą.
Sasnava. LTR 732(330/9)

542. Paikas kaip avies vaikas.
Gruzdžiai. LMD I 676(67)

543. Kvailas kaip nukirptas avinas.
1958, Seredžius. LTR 3157(1190)

544. Kad protą dalijo, kame tu buvai?
1934, Šilalė. LTR 465(36/1315)

545. Proteli, proteli, pareik bent pavalgyti.
TŽ I, p. 314

546. Gudri kaip višta perekšlė.
LTR 3621(107)

547. Pas jį tiek galvoj proto, kiek vištos kulne.
1959, Ramygala. LTR 3202(51)

548. Durnas kaip čebato aulas.
1962, Varėna. LTR 3531(12)

549. Ar tu esi girts, ar taip dirbts?
1960, Kartena. LTR 3426(326)

550. Ko tu čia blūdiji kaip šuo mėnesienoj?
TŽ I, p. 315

551. Pilnas proto, kaip kaminas, dūmų prirūkęs.
MžŽ, p. 283

PLEPUMAS. TYLUMAS

552. Kas daug šneka, mažai daro.
Alytus. LTR 769(254)

553. Kas daug plepa, daug ir meluoja.
LTR 3533(174)

554. Daug kalbėdamas, sumeluosi ir nenorėdamas.
Varėna. KrvP I, p. 304

555. Liežuvis valgydina ir reikalą gadina.
1959, Kriūkai. LTR 3769(24)

556. Skylės liežuviu neužlopysi.
1935, Veliuona. LTR 744(260)

557. Žodžiais kailinių nepasiūsi.
DAbc, p. 52

558. Žodžiais drabužio nepamuši.
MžŽ, p. 54

559. Su žodžiais maišelio neprikrausi.
VPŽ, p. 43

560. Liežuviu nepasiklosi.
DAA, p. 48

561. Veizėti reik žodžiui vietos.
DDŽ, p. 166

562. Taisyk žodžiui vietą kaip svečiui patalą.
1931, Dusetos. LTR 70b(2294)

563. Žengi žingsnį ir žiūrėk, sakai žodį ir galvok.
1958, Seredžius. LTR 3157(479)

564. Geriau tyla, negu byla.
1910. LMD I 240(228)

565. Tyla — gera byla.
A 1910, Nr. 3, p. 18

566. Tyla byla — gera žmona.
KlvK, p. 109

567. Be reikalo burnos neaušink.
1959, Šeduva. LTR 3238(114)

568. Apmąstyk viską, ką sakai, bet nesakyk viską, ką mąstai.
KrvP I, p. 84

569. Geriau yra kojomis apsibristi, nekaip liežuviu.
VSk, p. 201

570. Pasakytas žodis yra sidabrinis, o nepasakytas — auksinis.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(25)

571. Iš daug kalbos mažai naudos.
1912, Lukšiai. LMD I 261(238)

572. Kas daug moka, mažai kalba.
1939, Kelmė. LTR 3379(126)

573. Skubink su darbu, o ne su žodžiu.
1960, Pandėlys. LTR 3462(51)

574. Daug žinok, bet maža bylok.
1910. LMD I 240(220)

575. Duok dieve viską žinoti, bet ne viską byloti.
1928, Pasvalys. TŽ V, p. 623

576. Mažiau kalbėk, daugiau žinok.
1957, Anykščiai. LTR 3067(228)

577. Daug klausyk, menkai kalbėk.
KlvK, p. 110

578. Pasičėdyk burną košei valgyti.
VD 1912, p. 14

579. Kalbėkim ir kitam kartui dar padėkim.
1959, Ramygala. LTR 3201(49)

580. Kas tyli, tą visi myli.
TŽ III, p. 385

581. Tyliam nepramuš galvos.
DAbc, p. 50

582. Kalbos — vežimais, o naudos — už grašį.
SD 21

583. Jo kalbos ir į vežimą nesukrausi.
MžŽ, p. 233

584. Tavo liežuvis ir marias išlaktų.
1959, Šeduva. LTR 3239(76)

585. Žmogus kaip žmogus, bet liežuvis — marias išlaktų.
1958, Seredžius. LTR 3157(56)

586. Plepa kaip košė.
1958, Vabalninkas. LTR 3158(117)

*__587.__ Kalbi kaip pupų privalgęs.
1955, Kupiškis. LTR 2993(401)

588. Tauški kaip medvyčių klumpės.
Sasnava. LTR 732(330/4)

589. Kad ir kad kaip višta, kiaušį padėjus.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

*__590.__ Ta avelė kaip avelė, ir vėl nuo galo.
1959, Šeduva. LTR 3180(150)

591. Čerška kaip šarka prieš lietų.
Daugai. KrvP I, p. 325

592. Loja kaip šuo mėnesienoje.
1939, Kelmė. LTR 3379(36)

593. Loja kaip šuva, ant mėnulio dabodamas.
1965, Varėna. LTR 3767(9)

*__594.__ Nuvažiavo kaip ratai be atsajų.
1960, Varėna. LTR 3428(30)

595. Išėjom iš kalbos kaip ubags iš maldos.
LST, p. 283

596. Kalba — kaip skalbte skalbia.
SD 21

***597.** Ir audžia, ir meta.
LST, p. 521

***598.** Pats audžia, pats meta.
LST, p. 315

599. Čia kala, čia mala, čia ir zalatina.
Lukšiai. KrvP I, p. 238

600. Vienas kala, antras zalatija.
MžŽ, p. 104

601. Viens kal, kits mal, trets zalatij.
1922, Šiauliai. LTR 3378(839)

602. Vienas veja, antras pavijoja.
MžŽ, p. 177

603. Išsišnekėjęs bešneki.
TTŽ 1911, p. 15

604. Kalba kalbą atveda.
1923, Griškabūdis. LTR 436(156/30)

605. Penkios bobos ir Tamošius — ir susdarė visas kermošius.
1962, Varėna. LTR 3503(321)

606. Vienas tyli, kitas klauso.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/308)

607. Tyli it žuvis vandeny.
A 1910, Nr. 5, p. 24

608. Tyli kaip kiaulė, ant ausų mežama.
1947—1948, Sidabravas. LTR 2683(196)

609. Stovi kaip melžiamas.
1930, Pandėlys. LTR 52(52)

610. Ėriukas, ir vilko nešamas, tyli.
1934, Šilalė. LTR 465(36/671)

611. Tyli kaip avelė kerpama.
1936, Šeduva. LTR 852(13/52)

612. Tu gali kalbėt kaip devyni nebyliai.
BLF, p. 50

613. Juokas į sveikatą išeina.
LTR 3533(134)

614. Žertas galvos neprakulia.
MžŽ, p. 288

615. Štuka galvą nepramuši.
KlvK, p. 109

616. O daina dainelė — linksmumo martelė.
KlvK, p. 111

617. Daina dieną trumpina.
Alytus. TŽ V, p. 602

618. Daina dieną trumpina, daina darbą lengvina.
Merkinė. KrvP I, p. 351

619. Su daina ir darbas spartesnis.
1958, Seredžius. LTR 3157(229)

620. Dainuoja jaunas, dainuoja ir senas.
1930, Joniškis. LTR 30(2877)

621. Kas veseilioj tyli, to niekas nemyli.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(199)

622. Tų juokelių iki kelių.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/110)

623. Ko juokies kaip juoko kaulelį radęs?
TŽ IV, p. 512

***624.** Ar seniai pametei juokų kaulelį?
1922, Šiauliai. LTR 3378(838)

625. Juokiasi kaip geležėlę radęs.
1934, Panevėžys. LTR 771(218)

626. Ko juokies — ar geležėlę radai?
TŽ IV, p. 512

627. Džiaugiasi lyg karvė negyvu veršiu.
1935, Veliuona. LTR 746(227)

628. Nerodyk dantų — nieks jų nepirks.
1934, Punskas. LMD III 74(54)

629. Šypsosi kaip pratašymas.
1910, Prienai. LMD I 683(227)

***630.** Apteks lūpos dantis.
LST, p. 253

631. Širdžia gedėk, koja trepsėk.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(166)

632. Jei kalbi — prabliūvi, jei tyli — dūšia skaust.
LST, p. 61

633. Ašaros veikiausiai nudžiūsta.
MžŽ, p. 13

634. Iš tų baikų visaip taikos.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(61)

635. Smagu, gerai, tik neilgai.
TTŽ 1911, p. 23

636. Susiraukęs kaip devynios pėtnyčios.
Marijampolė. LTR 823(29)

637. Susiraukęs kaip naginė.
1934, Utena. LTR 469(282/99)

638. Susiraukęs kaip suodžius braukęs.
1910, Linkuva. LMD I 1002(180/44)

639. Susiraukė kaip rūgštulį kandęs.
MžŽ, p. 235

640. Susiraukusi kaip naktis rūsta.
MžŽ, p. 235

641. Linksmas kaip šuo sūpuoklėse.
1960, Pandėlys. LTR 3462(136)

642. Eina kaip žemę pardavęs.
Pajstrys. LTR 771(149)

643. Nuliūdęs kaip žemes pardavęs.
LST, p. 367

644. Nuliūdo kaip žirgą pardavęs.
LMD I 227(249)

645. Nuliūdo kaip nuo bulvienės bliūdo.
1912. LMD I 284(33)

***646.** Ne tą koją šiandien pirma iš lovos iškėlei.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/59)

647. Ko dūsauji? Kokį norėsi, tokį gausi.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/227)

648. Čiaupos kaip marti, vakar vesta.
1934, Šilalė. LTR 465(36/395)

649. Geriau šunį erzinti, nekaip piktą žmogų.
MžŽ, p. 13

650. Tokios piktos kalbos, kokios vilko maldos.
DAA, p. 46

651. Piktos gaspadinės ir duona rūgšti.
1958, Vabalninkas. LTR 3151(112)

***652.** Perėmė apvyniai misą.
LST, p. 315

653. Pikta kaip rudenį musė.
1961. LTR 362(83)

654. Pažįstu tave, žolele, jog esi notrynėlė.
MžŽ, p. 291

655. Kol šuo duoną suėda, tol ans gers, kad suėda — ir vėl loja.
TD VII, p. 151

656. Šnypščia it kirmis po laužu.
MžŽ, p. 248

657. Šnypščia kaip gyvatė.
MT III, p. 178

658. Šnypščia kaip žaltys be ožkos pieno.
MžŽ, p. 286

659. Šnypščia lyg žaltys, pieno negavęs.
KlvK, p. 111

660. Purškia kaip ešerys varžoj.
Marijampolė. LTR 732(315/17)

661. Bamba lyg ubagas, trupinius pabėręs.
1935, Veliuona. LTR 746(170)

662. Murmena kaip elgeta, kruopas pabėręs.
JK, p. 201

663. Ko bambi kaip ubags, pupas pabėręs?
Raseiniai. LTR 2248(60)

664. Burbuliuoj kaip pelkė pervažiuota.
1922, Ylakiai. LTR 3378(1272)

665. Barška kaip sena skranda.
1936, Šunskai. LTR 914(289)

666. Burbia kaip avis, į uodegą įkirpta.
1936, Klovainiai. LTR 985(92)

667. Visur užkliūna kaip kreivieji ratai.
IvK 1866, p. 71

668. Dygus kaip ežys.
KlvK, p. 110

669. Kieno burna karti, tam ir medus nesaldus.
DAA, p. 41

670. Nors medumi teptum, vis degutu dvoks.
MžŽ, p. 135

671. Piktoji ožka vilkui kliūna.
IvK 1866, p. 71

672. Piktas šuva namus gina.
1913. LMD I 232(297)

673. Piktoji kalė namus gina.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

674. Šuva piktas — namams diktas.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(147)

675. Raguota karvė visą pulką išvaiko.
1934, Ramygala. LTR 741(46)

676. Kad kiaulė ragus turėtų, visus išbadytų.
1910, Šiauliai. LMD I 215(229)

677. Nedavęs dievas kiaulei ragų,— visą svietą išbadytų.
IvK 1866, p. 72

678. Įduok kiaulei ragus — visą svietą išbadys.
LTR 3440(76)

679. Ko taip šauki kaip ustovas?
1957, Anykščiai. LTR 3067(185)

680. Kas pyksta, tam ragai dygsta.
1935, Rokiškis. LTR 713(291)

681. Kas pyks, tam uodega digs.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1694)

682. Pyks — nevyks.
1922, Linkuva. LTR 3378(502)

***683.** Už piktumą nemokama.
MtG IV, p. 332

684. Kokiam žmogui tai nedašoksi, tai peršoksi, o vis neįtiksi.
1962, Varėna. LTR 3503(319)

685. Prie jo nė su devyniais pagaliais neprieitum.
1959, Ramygala. LTR 3201(42)

***686.** Nei atsistojęs, nei atsiklaupęs.
Dusetos. LTR 778(144)

***687.** Dvie daug, o vieno maža.
1959, Dūkštas. LTR 3537(161)

688. Nė saulės duktė negal jam įtikti.
LST, p. 403

689. Nepatiko kūmai prėskas.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(168)

690. Švelnus kaip šilta vilna.
1958, Vabalninkas. LTR 3151(109)

691. Švelnus — nors už ančio dėk.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(315/2)

692. Švelnumas — nors į ausį kišk.
1936, Šeduva. LTR 852(13/297)

693. Nors prie žaizdos dėk.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(111)

TVIRTUMAS. SILPNUMAS

694. Nugalinčio pievos ir dirvos.
1959. LTR 3477(554)

695. Ne tas drūtas, kurs muša, bet tas, kurs atlaiko.
VD 1912, p. 2

696. Savęs neįveikęs, kito neįveiksi.
1922, Ylakiai. LTR 3378(1277)

697. Be valios nėra galios.
LTR 465(236)

698. Kas bus, kas nebus, žemaitis nepražus.
SD 161

699. Jis eina per ugnį, per vandenį.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(222)

700. Tai jam paprasta brasta.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(14)

701. Gajus kaip ragana skandinama.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 280

***702.** Kad jį į žaką įdėtų, tik išsikastųs.
LST, p. 287

703. Be mano vieko nebus nieko.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/59)

704. Be savo vieko niekur nėr nieko.
1962, Varėna. LTR 3503(14)

705. Ne cukrinis, neišteši.
1959, Šeduva. LTR 3201(261)

706. Lepiam žmogui neveik įtiksi.
MžŽ, p. 127

707. Skundas — silpnų žmonių ginklas.
A 1910, Nr. 7, p. 6

708. Bepigu nedejuoti, kad yra kam guosti.
DAA, p. 40

709. Palaikiausias ratas baisiausiai girgžda.
KlvK, p. 111

710. Stena stena — nepasako, kur gyvena.
Panevėžys. LTR 613(155)

711. Kad negalėsi, tada pastenėsi.
1877. LMD I 677(414)

712. Nukrito, koptų nepastatęs, nuskendo, liepto nepamatęs.
DAA, p. 46

713. Koks tu malačius, kaip vilko kalačius.
1959, Švenčionėliai. LTR 325(87)

714. Koks geras — kaip supuvęs keras.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1859)

715. Išglebęs kaip lepšė.
1922, Linkuva. LTR 3378(452)

716. Išvipus kaip tvora.
1957, Anykščiai. LTR 3067(337)

717. Kas neišvipęs, tas neišstipęs.
Kretinga. LTR 3253(7)

718. Nebūk išvipęs, nebūsi išstipęs.
JŽ I, 2, p. 662

719. Sudavė kaip kiškis kumelei.
TŽ III, p. 375

720. Baisiai stiprus — tarp pirštų kaip kiaušis išskido.
MžŽ, p. 97

721. Sušilo kaip varlę gainiodamas.
A 1910, Nr. 6, p. 29

722. Nuilso it šuo, varlę ginęs.
DAA, p. 48

APSILEIDIMAS. ŠVARA. NEPRITIKIMAS

723. Kokios bobos, tokios trobos.
1936, Šeduva. LTR 852(13/151)

724. Ten velniai vaikus vedžioja.
1960, Klaipėda. LTR 3426(267)

725. Netikusiai kiaulei ir ant Joninių žemė įšalus.
1936, Marijampolė. LTR 914(291)

726. Nešluota troba piršlius išvaiko.
TŽ III, p. 383

*__727.__ Ji ir veršio iš kuknios neišsivaro.
1959, Šeduva. LTR 3180(9)

728. Tai grėbstymai, tai vėpstymai — vyža duonoj.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(4)

729. Pro subatą pėtnyčia matos.
1934, Panevėžys. LTR 771(368)

*__730.__ Subata per pėtnyčią matyt.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/230)

*__731.__ Mėsininks per audėjos langą žiūr.
BLF, p. 50

*__732.__ Valgių besą — svečių nesą.
LST, p. 165

733. Gana praustis — varna už vaiką nuneš.
1935, Veliuona. LTR 746(166)

734. Nesiprausk taip baltai: varna belėkdama kai pamatys, gali per sūrį pagauti.
1930, Kretinga. LTR 66(694)

735. Ji kaip saulė ilgai prausias.
KlvK, p. 109

736. Bepigu kiaulei: nei burną prausi, nei kojas ausi.
1930, Panevėžys. LTR 1039(2883)

737. Gera kiaulei: nei jai snukį prausti, nei lovą kloti.
1957. LTR 3043(187)

738. Nusitepęs kaip bulves kepęs.
1923, Ylakiai. LTR 3378(1280)

739. Paišina kaip aukštinio kamštis.
1948, Kupiškis. LTR 2993(334)

740. Murzinkus kaip kiaulę žindęs.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/193)

741. Kojos juodos,— gali ropes sėti.
1937, Židikai. LTR 1279(127/28)

742. Sprands juods kaip ašies gals.
1930, Kretinga. LTR 66(748)

743. Baltas kaip pečiaus kakta.
1937, Obeliai. LTR 1325(115)

744. Baltas it bato aulas.
ST, p. 45

745. Baltas kaip deguto puta.
A 1910, Nr. 6, p. 30

746. Baltas kaip pavasario sniegas.
Šešuoliai. LTR 600(180/13)

747. Smirdi kaip šeškas.
1928, Pasvalys. TŽ V, p. 615

748. Panosėj lašas, pakaušy šašas.
KlvK, p. 111

749. Jam lekets po nosim.
1959, Šeduva. LTR 3180(48a)

750. Paėmė mergą, vyžoj vežamą.
GK 1936, Nr. 1(9), p. 16

751. Aš jaunikis, nuog kiaulių likęs.
1952, Dieveniškės. LTR 2919(361)

752. Išsiskleidę lyg perkūno ūsai.
ŠD, p. 50

753. Ūsuos biesas kratinį krato.
1930, Joniškis. LTR 30(1871)

754. Tupi kaip višta ant kiaušinių.
1957. LTR 3043(236)

755. Sėdi kaip pelėda čiukure.
LMD I 863(257)

756. Sėdi kaip velnias ropėse.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(75)

757. Sėdi kaip boba ropėse.
1936, Šeduva. LTR 852(13)

758. Stovi kaip pupų Jėzus.
TŽ IV, p. 516

759. Stovi kaip Pilypas kanapėse.
1925—1927, Betygala. LTR 554(74)

760. Vyrs nei į kanapes nestatydints.
SchLG, p. 113

761. Iš pupų nevaromas.
TŽ IV, p. 511

762. Ji tokia iš pupų nevaroma.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/27)

763. Pupose radęs, nevarytum.
1936, Dusetos. LTR 778(836)

764. Ją į kanapes pastačius, tai nė viens žvirblis nelėktų.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(76)

765. Nei šioks, nei toks, kaip gervės vaiks.
TŽ I, p. 314

766. Pastyręs kaip žirnių kirmis.
DDŽ, p. 166

767. Lipa kaip atbula karvė į medį.
1934, Marijampolė LTR 451(380/5)

768. Rangosi kaip šuva ant girnų.
Šeduva. LTR 852(13/4)

769. Graibo kaip girtas mietus.
TŽ I, p. 314

***770.** Girioj augęs.
LST, p. 275

771. Po kelmu augęs.
LST, p. 317

772. Girioj augęs, grybo kotą žindęs.
A 1910, Nr. 6, p. 29

773. Miške gimęs, miške krikštytas.
1939, Kelmė. LTR 3379(162)

774. Naktį gimęs, miške krikštytas,— nieko nepažįsti.
1959, Šeduva. LTR 3180(148)

775. Miške gimusi, bačkoj augusi, pro volę penėta, o saulės neregėjusi.
MžŽ, p. 285

776. Bačkoj augintas, pro špuntą penėtas.
1937, Papilė. LTR 1202(657)

777. Kašelėj gimęs, užkrosny augęs.
BLF, p. 51

***778.** Daug žinai,— naktį gimęs, kūzube krikštytas.
LST, p. 533

779. Ant pečiaus gimdytas, maiše augytas.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(176)

780. Užpečky gimęs, maiše krikštytas.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/48)

781. Kaime gimęs, užpečky augęs.
Kretinga. LTR 3253(94)

***782.** Gal iš vidurio ulyčios?
1948, Kupiškis. LTR 2993(389)

783. Irgi buvolas: buvo sykį bažnyčioj, dusyk melnyčioj.
1958, Seredžius. LTR 3157(17)

784. Esu du kartus malūne, tris — bažnyčioje buvęs, o tu dar niekus man tauziji.
VSk, p. 112

785. Iš jo tiek naudos, kiek iš šuns uodegos.
1958, Seredžius. LTR 3157(274)

786. Tiek naudos, kiek iš ožio pieno.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 277

787. Kaip iš ožio: nei pieno, nei vilnos.
Kalvarija. LTR 732(301/11)

788. Iš ožio nei pieno, nei vilnos.
IvK. 1866, p. 72

789. Ne to medžio birbynė.
1910, Seda. LMD I 459(56)

790. Ne to krūmo paukštis.
LMD I 856(416)

791. Jis nevertas vyžo vėrimo.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(62)

792. Nei šuo pamestą neėstų.
SchLG, p. 98

793. Nei šuo, nei uodega.
1934, Kalvarija. LTR 459(379/14)

794. Bus nei šuo, nei kėdalė.
1964, Žemalė. LTR 3661(47)

795. Nė šuo, nė kėdelė, nė duonos bandelė.
1958, Seredžius. LTR 3157(664)

796. Jei šuo kiaulės nepiauna, neužmesi.
1922, Linkuva. LTR 3378(482)

797. Mesk šunį ant kiaulės, kad jis nepiauna.
1959. LTR 3477(285)

***798.** Ko iš kiaulės daugiau nori, kaip dešrų?
1958. LTR 3075(144)

799. Nei dievo malda, nei velnio rogės.
1961, Alytus. LTR 3461(107)

800. Nei dievui garbė, nei velniui smarvė.
VD 1911, p. 40

801. Nei dievui lazda, nei velniui kačerga.
1958, Rietavas. LTR 3151(44)

802. Nei dievui žvakė, nei biesui šakės.
TŽ IV, p. 514

***803.** Nei šiam dievui, nei tam dievui.
1956, Varėna. LTR 3767(27)

804. Nei jis dievui tinka, nei jo velniui reikia.
TŽ III, p. 383

805. Tiko kaip Barbė prie Miko.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(158/142)

806. Nei velnias, nei gegutė.
1927, Betygala. LTR 554(347)

807. Nei velnias, nei gegutė, nei bulbių vagutė.
1961, Alytus. LTR 3461(105)

***808.** Nei akėčios, nei vežėčios.
Dusetos. LTR 778(98)

809. Nei ratai, nei rogės, tik senbernis nusprogęs.
LTR 1066(84)

810. Tu darbininkas: pririštą ir supančiotą vištą paganai.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/173)

811. Netikęs nei prie sienų, nei prie durų.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(79)

812. Tas niekam netinka, kaip tik meškoms vadžiot.
SchLG, p. 110

813. Važiuoja kaip Užminijų gagrė.
LKŽ III, p. 15

SAVARANKIŠKUMAS

814. Svetimu protu netoli tenujosi.
DAA, p. 44

815. Klausykis kito rodos, ale ir savo razumo nepamesk.
1957, Anykščiai. LTR 3067(193)

816. Savo proto nepamesk ir kito klausyk.
TŽ I, p. 314

817. Tam galva yr uždėta, kad subinė lapų nepribirtų.
TŽ I, p. 315

818. Viso svieto nesuvaikysi.
1910, Prienai. LMD I 683(175)

819. Kaip vienas smuikija, taip antras šoka.
Palanga. LTR 2284(463)

820. Bėda su tokiu: koks vėjas pučia, po tuo linksta.
1937, Plateliai. LTR 3399(14)

821. Jį gali ant piršto vyniot.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(45)

***822.** Jį tik stumk ir trauk.
1959, Šeduva. LTR 3201(260)

***823.** Ką vienas šuo darė, tą ir kitas.
TTŽ 1912, p. 47

824. Jei vienas šuo uodegą riečia, tai ir kitam reikia.
TTŽ 1913, p. 31

825. Kad viena karvė uodegą kelia, tai ir kitos bėga.
TD VII, p. 148

826. Jeigu vienas nosį piautų, tai ir visi.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(101)

827. Geriau be galvos, negu be mados.
1956, Raudonė. LTR 3010(42)

DRĄSA. BAILUMAS

828. Be drąsos ir žingsnio nežengsi.
1936—1937, Šešuoliai. LTR 1177(175)

829. Be drąsos liksi ir be duonos.
1930, Joniškis. LTR 61(153)

830. Bijosi grieko — neturėsi nieko.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(28)

831. Be grieko nebus nieko.
Joniškis. KrvP I, p. 218

832. Drąsiems ir dievas padeda.
1957. LTR 3043(123)

833. Rizika — ne muzika.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(115)

834. Vieną kartą mirsi, ne du.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(536)

835. Verčiau galas su išgąsčiu, negu išgąstis be galo.
1958, Seredžius. LTR 3157(390)

836. Baikštus žmogus miršta daug kartų, drąsus — kartą.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(89)

837. Bailus lapo išsigąsta, drąsus ir vilko nebijo.
1934, Šilalė. LTR 465(36/358)

838. Į sapną tikėk — į saują bezdėk.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(121)

839. Dėl miško braškėjimo nei miškan neik.
VD 1911, p. 60

840. Jei vilko bijosi, tai vilkui ir teksi.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1223)

841. Bijai vilko — neik miškan.
1927—1929, Alytus. LTR 807(1367)

842. Nelaikyk gyvulio — neturėsi nuopuolio.
VLCh II, p. 453

843. Jei bijosi, tai ir baidys.
1934, Utena. LTR 469(282)

844. Su baime maža laimė.
1930, Joniškis. LTR 30(1609)

845. Baimė sylos neduoda.
1957, Anykščiai. LTR 3067(134)

846. Nebūk per lėtas — dalies neteksi, nebūk per drąsus — akis išdegsi.
KlvK, p. 110

*__847.__ Reik drąsos prie mėsos.
LST, p. 145

848. Prie drąsos reik ir galios.
SD 21

849. Prie tos mėsos reik tik drąsos, prie tos drąsos reik ir spėkos.
TŽ I, p. 314

850. Perdaug drąsų rauna giltinė.
MžŽ, p. 167

*__851.__ Drąsos reik su ubagais muštis.
LST, p. 347

852. Gėda bėgti, bet išbėgus sveika.
1922, Ylakiai. LTR 3378(1265)

*__853.__ Bėgusio pėdai, stovinčio kraujai.
LST, p. 341

854. Paskui pabėgėlio — pėdos, paskui pasilikusio — kraujas.
1930, Kretinga. LTR 66(727)

855. Geriau zuikiu, negu vilku.
1930, Joniškis. LTR 30(2222)

856. Be baimės nėra laimės.
1936, Šešuoliai. LTR 992(434)

857. Ne tokia bailė, kokia smarvė.
1959, Ramygala. LTR 3202(105)

858. Mėšlą reik lenkti ne dėl baimės, bet dėl smarvės.
Kretinga. LTR 552(959)

859. Vilkas šuns nebijo, bet nekenčia, kai loja.
Utena. LMD I 714(322)

860. Baimės plačios akys.
LTR 3533(33)

861. Svetimoj girioj didesnis garsas.
MžŽ, p. 65

***862.** Vieną avį kerpa, o kita dreba.
LST, p. 381

863. Vieną avį kerpant, kitai kinkos dreba.
A 1910, Nr. 6, p. 29

***864.** Avį kerpant, ožka dreba.
LST, p. 533

865. Bailus ir kiškio išsigąsta.
Marcinkonys. KrvP I, p. 188

866. Kiškis ir lapo bijo.
Subačius. LMD I 858(45)

867. Zuikis ir savo ausų bijo.
1958, Seredžius. LTR 3157(337)

868. Bugštus dveja guli.
MžŽ, p. 38

869. Kas nuo baimės bėga, tas į duobę įpuola.
DDŽ, p. 168

870. Baidytas vilkas ir stripungalio bijo.
1935, Daugėliškis. LTR 792(131)

871. Gąsdinta karvė ir krūmo bijo.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(172)

872. Nuo baimės mirusiam bezdalais skambina.
DAbc, p. 55

873. Prie tamsos daugiau drąsos.
1936, Papilė. LTR 1011(145)

874. Delmone spriges mušti bile kas gali, ale kad reikia ištraukt — nebėr.
BLF, p. 51

***875.** Viena klešnė pilna, kita kaip užrišt.
1960, Varėna. LTR 3428(46)

876. Tyli kaip pelė po šluota.
1959, Šeduva. LTR 3151(131)

877. Bijo lyg šalnos.
1926, Vaškai. LTR 618(4)

878. Dreb kaip epušės lapas.
1931, Užventis. LTR 267(612)

879. Bijo kaip kiškis lapo.
LTR 465(333)

880. Bijosi kaip vagis nupuolusio lapo.
Aukštadvaris. LTR 846(1516)

881. Bijosi kaip kurmis kelio.
MžŽ, p. 122

882. Bijos it velnias perkūno.
DAA, p. 49

***883.** Sielą pirštan neša.
1965, Švendubrė. LTR 3804(14)

884. Slapstos lyg kipšas nuo perkūnijos.
KlvK, p. 112

885. Bijo kaip velnias kryžiaus.
1921, Kruonis. LTR 3378(81)

886. Bijo kaip kipšas švęsto vandens.
Jurbarkas. LTR 618(28/268)

887. Bijo kaip merga pelėdos balso.
1937, Jurbarkas. LTR 1207(4)

***888.** Ar nebijai, kad zuikiai subadytų?
Vilkaviškis. LTR 325(266/137)

889. Drąsūs kaip žvirbliai erškėčiuose.
1928, Suvainiškis. LTR 12(294)

890. Bepigu neginti, kad bėga.
LMD I 227(255)

891. Bijo kaip pernykščio sniego.
Prienai. LTR 618(8)

892. Aš tavęs tiek bijau, kiek pernykščio sniego.
1935, Veliuona. LTR 745(196)

893. Kad kiškiui ne kojos, būt visus išmušęs.
VM, p. 40

894. Iš to strioko nepermanė nė smoko.
1922, Linkuva. LTR 3378(561)

895. Kad baisu, apsidenk maišu.
1936, Dusetos. LTR 778(280)

896. Nusigandau,— net marškiniai atšalo.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(102)

897. Iš baimės ir pasturgalis marškinius grobsto.
MžŽ, p. 76

UŽSISPYRIMAS. UŽGAIDOS

898. Pasakė — kaip kirviu įkirto.
1922, Kruonis. LTR 3378(110)

899. Atsikirto kaip kirvis į akmenį.
1937, Papilė. LTR 1202(532)

900. Atsikirto kaip dalgis į akmenį.
LTR 465(36/35)

901. Užsispyręs kaip ožys.
1958, Varniai. LTR 3148(565)

902. Nenusileidžia nė per aguonos grūdą.
1958, Seredžius. LTR 3157(740)

903. Įkibęs kaip kirmis į mėsą.
MtG IV, p. 332

904. Ant jo galvos gali ir kuolą tašyti.
1935, Veliuona. LTR 746(165)

905. Atsimušė kaip į sieną.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(25)

906. Atsimuša kaip žirniai į sieną.
1930, Joniškis. LTR 30(67)

907. Prilipo kaip žirniai prie sienos.
1957, Krokialaukis. LTR 3017(74)

908. Ar žodį sakai, ar žirnius beri į sieną, tai jam tas pats.
1962, Varėna. LTR 3503(189)

909. Kaip vanduo nuo žąsies nurietėjo.
IvK 1866, p. 73

910. Spiriasi kaip ožka, į turgų vedama.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(111)

911. Rėkia kaip ožys, į turgų vedamas.
DDŽ, p. 166

912. Atbulas kaip vėžys.
1934, Utena. LTR 469(282/44)

913. Ar jam, ar akmeniui.
SchLG, p. 107

914. Nei išlupt, nei išgraužt.
1932, Alvitas. LTR 436(104)

915. Kad ir ginsiu, betgi tpruč nesakysiu.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(25)

916. Kad rėteliu vandenio nepasėmiau, nors rėtelį išploviau.
1960, Kupiškis. LTR 2993(513)

917. Šoka kaip gaidys, o negal nė kaip višta.
1930, Kretinga. LTR 66(768)

918. Šoka lyg varlė prieš dalgį.
A 1910, Nr. 6, p. 30

919. Juo dvesia, juo spardos.
LTR 66(577)

920. Neiškenčia kaip šuva nestaugęs.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(163)

921. Neiškenčia lyg vilkas nestaugęs.
A 1910, Nr. 6, p. 29

922. Nenurimsta kaip vilkas negiedojęs.
1936, Šeduva. LTR 852(13/234)

***923.** Užsimanė Kristė siaust.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/78)

924. Užsigeidė snaigalą paragauti.
SchLG, p. 96

925. Užsigeidė sniegala smerčio.
LST, p. 165

926. Užsigeidė kaip ožka pipirų.
LST, p. 165

927. Užsigeidžia kaip sena boba ridikų.
LTR 3423(12)

928. Užsigeidė kaip bobutė Rymo ridiko.
Mosėdis. LMD I 218(71)

929. Užsimanė dangiškų migdolų.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(73)

930. Ar neužsimanysi marciponų su migdolais?
1958, Liudvinavas. LTR 3064(98)

931. Ar nenori teliuko jaknų?
1922, Linkuva. LTR 3378(467)

932. Veizi apsisprendęs kaip velnias į rupūžę.
TD VII, p. 153

933. Veizdi kaip čerapakas į kiaušius.
TD III, p. 127

934. Žiūri kaip driežlas į kiaušinius.
MT III, p. 177

935. Žiūri kaip driežas į gegužę.
1911. LMD I 869(25)

936. Daug žinosi — greit pasensi.
1936, Papilė. LTR 1011(90)

937. Kai viską žinosi, senas būsi.
Pasvalys. LTR 618(4/185)

938. Nevyk dievą į medį: kai įvysi, nė su pyragu neišprašysi.
1922, Linkuva. LTR 3378(524)

939. Nevyk dievo į medį su botagu — nebeišprašysi nė su pyragu.
Seda. TŽ I, p. 314

***940.** Kits žentą ima išlepęs, kits bėdoj būdams.
LST, p. 543

SMARKUMAS. BLAŠKYMASIS. TRIUKŠMAVIMAS

941. Tokia smarki, kad iš peklos velnius išvaikytų.
1961, Šeduva. LTR 3622(78)

942. Laksto kaip aitvaras.
MžŽ, p. 2

943. Laksto kaip Bizas, jaują uždegęs.
Raseiniai. LTR 2248(58)

944. Blaškos it dantį geliamas.
1936, Šunskai. LTR 914(279)

945. Devyni avinai galvoje mušasi.
1939, Kelmė. LTR 3379(157)

946. Laksto kaip katė su pūsle.
Pajstrys. LTR 771(298)

947. Eina kaip amžinas žydas.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(176)

948. Eina per svietą kaip pinigas.
Joniškis. KrvP II, p. 35

949. Sukinėjas kaip perkūnas apie Oškinio grinčią.
Ariogala. LTR 749(42)

950. Įvirto kaip čigonas į pirtį.
1937, Plateliai. LTR 3399(158)

951. Vaikščioji su raktais kaip šventas Petras.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(107)

952. Čiūdijas kaip per užgavėnes.
1930, Joniškis. LTR 64(341)

953. Greitas kaip aitvaras.
Merkinė. KrvP III, p. 98

954. Greitas kaip vijurkas.
Tytuvėnai. KrvP III, p. 102

955. Greits kaip kibirkštis.
LST, p. 277

956. Lėkiau, tai lėkiau, net vyža ugnį skėlė.
1957, Anykščiai. LTR 3067(220)

957. Kad eina, net vyžos ugnį skelia.
GK 1936, Nr. 1(9), p. 16

958. Duok, vyža, ugnies!
VLCb II, p. 452

959. Lekia kaip velnias su pipirais.
1935, Veliuona. LTR 747(180)

960. Greitas kaip raišas velnias.
Pasvalys. KrvP III, p. 101

961. Ar ženytis nori, kad taip duris trankai?
1959, Šeduva. LTR 3180(40)

962. Šokinėja kaip velnias po bajoro kelnes.
1913, Pušalotas. LTR 3017(4)

963. Kaip laumė naktimis baldos.
DAA, p. 41

964. Blaškosi it laumė po jaują.
MžŽ, p. 34

965. Baldos lyg Morkus po peklą.
1935, Veliuona. LTR 745(199)

966. Ans baldos kaip dvasia po kaulus.
BLF, p. 53

967. Brazda kaip biesas po kaulinyčią.
1935, Žemaičių Kalvarija. LTR 709(128)

968. Baldosi kaip nekrikštyta dūšia.
Pasvalys. TŽ V, p. 618

969. Valkiojas kaip dūšia be vietos.
1930, Pandėlys. LTR 52(40)

970. Trankosi kaip velnias, perkūno genamas.
1935, Kalvarija. LTR 828(42)

971. Nesiusk kaip Hitleris prieš galą.
LTRn, p. 481

972. Rėkia kaip velnias blauzdą laužtų.
1960, Pandėlys. LTR 3462(119)

973. Ko rėki kaip kiaulė maiše?
1960, Kupiškis. LTR 2993(515)

974. Ko žiopčioji kaip karosas?
MžŽ, p. 289

975. Ko čiaupais kaip šuo prieš žaibus?
TŽ I, p. 315

976. Ko vaipaisi kaip šuo prieš mėnulį?
Raseiniai. LTR 2248(56)

977. Vaipos kaip biesas prieš žaibus.
1911, Mosėdis. LMD I 218(95)

978. Tytinasi kaip velnias prieš debesį.
1910, Prienai. LMD I 683(161)

979. Dainuoja kaip varna eglės viršūnėje.
Telšiai. LTR 272(77)

LENGVABŪDIŠKUMAS. PASILEIDIMAS

980. Vienas gyvena, antras mojuoja.
MžŽ, p. 142

981. Žmogus vislab pakel, tikt geras dienas ne.
BLF, p. 54

982. Duona burną išgadino.
LT III, p. 460

983. Gardi duona burną gadina.
1934, Utena. LTR 469(282)

984. Raškažius pasturgalį drasko.
MžŽ, p. 203

985. Iš raškažio marškiniai nugarą drasko.
1957. LTR 3043(254)

986. Išėjo šunims šėko piauti.
MžŽ, p. 243

987. Išėjo šunims autų skalbti.
1930, Joniškis. LTR 30(403)

988. Išėjo šunims uodegų mezgiot.
1936, Šeduva. LTR 852(13/273)

989. Išėjo šunims blakstienų kapot.
1948, Kupiškis. LTR 2993(682)

990. Eisi šunims blusų kaustyti.
1935, Šakiai. KrvP II, p. 39

991. Eisi tu ožkų kaustyti.
Gaurė. KrvP II, p. 39

992. Nuvažiavo Krokuvon varnų kaustyti.
1939, Kelmė. LTR 3379(68)

993. Nuvažiavo Tauragėn rupkių kaustyt.
1939, Kelmė. LTR 3379(69)

994. Pasileidęs kaip ubago paršas.
TTŽ 1912, p. 23

995. Pasileido kaip ubago botagas.
MžŽ, p. 35

996. Ištvirkęs kaip ubago rimbas.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/68)

997. Pasileidęs kaip beržo tvora.
A 1910, Nr. 3, p. 17

998. Pasileidęs kaip žabinė tvora.
1934, Pajstrys. LTR 771(366)

999. Pasileido kaip lapų ryšys.
1935, Veliuona. LTR 744(245)

*1000. Jis nuo koto nusmuko.
LST, p. 587

1001. Ežiomis atėjo, ežiomis išeis.
MžŽ, p. 61

1002. Palaidas kaip devyni vėjai.
1939, Kelmė. LTR 3379(62)

1003. Vėjo pamušalas.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(159)

1004. Vėjo botagas.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(158)

1005. Vėjo vaiks vėjus gaudo.
LDM I 227(143)

1006. Vėjas buvo, vėjais nuėjo.
VD 1912, p. 14

1007. Išmokinsi tu vėją.
A 1910, Nr. 1, p. 6

1008. Dūšia norėtų rojun, o kūnas traukia gojun.
Merkinė. KrvP I, p. 537

1009. Paskui kekšės kurpes neša, paskui šelmio virves veja.
MžŽ, p. 109

1010. Šuniui bėgant, penki kilometrai ne iš kelio.
1960, Pandėlys. LTR 3462(109)

1011. Šuniui dvi mylios — ne kelias.
1930, Kretinga. LTR 66(769)

1012. Nekalti bernai, tik kalti busilai.
MT I, p. 70

1013. Jos vyras smilgose sudegė.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1208)

1014. Ščyra merga visuomet su vaiku.
1947—1948. LTR 2683(207)

TAUPUMAS. IŠLAIDUMAS

1015. Dėk grūdą prie grūdo — pripilsi aruodą.
Palanga. LTR 2284(464)

1016. Ką į aruodą įpilsi, tas tik tavo.
MžŽ, p. 13

1017. Grūdelis prie grūdelio — štai ir pūrelis.
VD 1911, p. 22

1018. Lašas po lašo — ir jūrios.
1912, Vilkaviškis. LMD I 211(26)

1019. Dėl to biškelio nebus iš kelio.
TŽ I, p. 313

1020. Dėl biškelio — ne iš kelio.
1900—1905, Šiluva. LMD I 262(14)

1021. Kad ir musė — vis mėsa.
1934, Panevėžys. LTR 771(229)

1022. Ir skatikas — pinigai.
Utena. LMD I 714(152)

1023. Dėk skatiką prie skatiko — surinksi rublį.
1962, Varėna. LTR 3503(276)

1024. Skatikai ir rublį pagimdo.
1936, Marijampolė. LTR 914(14/51)

1025. Kas negerbia kapeikos, nevertas nė skatiko.
TTŽ 1912, p. 6

1026. Kas kapeikos nebrangina, tas kapeikos nevertas.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(198)

1027. Dėk karnelę prie karnelės, ir bus vyželė.
1958, Seredžius. LTR 3157(461)

***1028.** Nutrauk — bus mažiau, pridėk — bus daugiau.
LST, p. 183

1029. Taupumas — ne skūpumas.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(188)

***1030.** Zopostinys geresnis, nei turtinys.
LST, p. 187

1031. Zopostas — ne nopostas.
MžŽ, p. 291

1032. Zopostas kojų nepainioja.
KlvK, p. 108

1033. Atstankingas pareina turtingą.
MžŽ, p. 167

1034. Atstanka valgio neprašo.
MžŽ, p. 20

1035. Tegu stovi — daiktas valgyt neprašo.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(96)

1036. Alkūnės nelopęs, neparduosi milą.
Rozalimas. LTR 2202(25)

1037. Naują rūbą ne tiek nešiosi, kiek lopytą.
MžŽ, p. 208

1038. Pirma kaulą nugraužk, paskui raumenį ėsk.
1931, Užventis. LTR 267(571)

1039. Ką vasarą koja paspiri, tą žiemą į burną paimi.
VD 1911, p. 23

1040. Čėdyk jaunystėj — turėsi senystėj.
MtG IV, p. 332

1041. Begerdamas midų, pritrūksi vandens.
Aukštadvaris. LTR 846(1615)

1042. Kas lengvai ateina, lengvai ir išeina.
TŽ I, p. 368

1043. Kas pigiai pelno, tas pigiai ir išleidžia.
Kalvarija. LTR 732(301/12)

1044. Kaip laimėti, taip ir išbarstyti.
SchLG, p. 86

1045. Kas nupuolė, tas prapuolė.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(89)

1046. Kas nuo vežimo nupuolė, tas ir prapuolė.
LMD I 226(80)

1047. Kas iškrito iš maišo, tas ir pragaišo.
A 1911, Nr. 1, p. 12

1048. Šiandien valgysim, rytoj dantis į gembę pakabinsim.
BLF, p. 53

1049. Iš papo į snapą.
TD VII, p. 150

1050. Kas vilko nasruos, tai ir gerklėj.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(7)

1051. Kas vilko nasruose, tas uodegoj.
JŽ II, 3, p. 49

1052. Ką įgijo, tą ir prarijo.
ŽS 1894, III—IV, p. 494

1053. Kad yr — kertai, kad nėr — kentai.
BLF, p. 51

1054. Kol yra, tai ir ant stalo, ir po stalu.
1959, Šeduva. LTR 3239(15)

***1055.** Ar ilgai šuniui dešra?
LST, p. 253

1056. Ar ilgam šuniui dešra po kaklu?
1904, Skaistgiris. LMD I 332(7)

1057. Rudenį švaistos, pavasarį graibstos.
1959, Šeduva. LTR 3238(126)

1058. Labs ryts, skilandi! Vakar pakoriau, šiandien prapioviau.
VLCh II, p 451

1059. Kaip neseniai, taip neilgai.
Tverečius. LTR 1824(352)

1060. Ką gali suvalgyt šiandien, nepalik rytojui.
1950—1960. LTR 3631(35)

1061. Nečėdyk, ne tėviškė: čia supūstijęs, kitur nueisi.
LST, p. 71

GIRTAVIMAS

1062. Gerk, tik nepasigerk.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(36)

1063. Gana gerti, reik ir akis panerti.
MžŽ, p. 165

1064. Gerk gėręs ir dūmok namo.
1911. LMD I 869(144)

1065. Gerk ir ūkę tverk.
MžŽ, p. 262

1066. Gerai būtų gerti, kad nereiktų pagirioti.
1910. LMD I 240(206)

1067. Gerai gerti, bet sunku pagirioti.
MžŽ, p. 160

1068. Tas gal gerti, kas pagirių nepažįsta.
DAA, p. 40

1069. Girtas dainuosi, blaivus vaitosi.
LTR 3521(438)

1070. Ir pijokas nori, kad jo vaikai būtų blaivūs.
1957, Anykščiai. LTR 3067(340)

1071. Girtas šoka, kad ir nemoka.
Merkinė. KrvP II, p. 320

1072. Girtas dūksta kaip drignių užėdęs.
KlvK, p. 110

1073. Girtas — niekur nepagirtas.
Tverečius. LMD I 485(4)

1074. Ką negirtas galvoja, tą girtas iškloja.
1958, Seredžius. LTR 3157(100)

1075. Girtam ir viešakelis siauras.
LKŽ III, p. 348

1076. Blaivus tarp girtų — kaip žąsinas tarp kiaulių.
MžŽ, p. 33

1077. Girto vargai — žmonėms juokai.
Druskininkai. KrvP III, p. 8

1078. Girtą barti — kaip su žąsinu arti.
1939, Kelmė. LTR 3379(57)

1079. Girto malda kaip vilko pasninkas.
Pasvalys. KrvP III, p. 6

1080. Girto malda ant ožio ragų mainoma.
1939, Kelmė. LTR 3379(60)

1081. Girtam visur patalas.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(948)

1082. Girtam ir baloj sausa.
TŽ III, p. 378

1083. Girtą velnias nesuka.
1930, Kretinga. LTR 66(556)

***1084.** Girts ir važiuots, pagiriomis — nei pėsčias.
LST, p. 103

***1085.** Girtas penkiais šešiais, o pagiriomis nei vienais.
LST, p. 103

1086. Girto dovana — mulkio džiaugsmas.
1912, Šakiai. LMD I 261(7)

1087. Kai girtas pažada, velnias juokias.
LTR 3017(77)

1088. Kas girts nebagots, tas ir dvės, neturės.
1911, Šiauliai. LMD I 215(4)

1089. Girtam marios ligi kelių.
VD 1912, p. 2

1090. Girtam ir ožkos kaustytos.
1904. LMD I 332(8)

1091. Girtam ir ožka velniu virsta.
Dusetos. LTR 778(20)

1092. Galvai sukantis, kojų nesuvaldysi.
MžŽ, p. 239

1093. Girtai bobai visas svietelis girtas.
1957, Anykščiai. LTR 3067(163)

1094. Gėrimas saldus — gyvenimas kartus.
1958, Seredžius. LTR 3157(286)

1095. Aukso nagai, vilko gerklė.
TŽ IV, p. 509

1096. Aukso nagai, smako nasrai.
1961, Kretinga. LTR 3440(74)

1097. Girtuokliui rąstai, sparai ir lotos neįstringa gerklėn.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(220)

1098. Girtuoklio gerklė ir trobas praryja.
1958, Seredžius. LTR 3157(97)

1099. Degtinė į trobą — protas laukan.
1910. LMD I 240(137)

1100. Girtuoklio vaikai nuogi.
1934, Utena. LTR 465(282/14)

1101. Juo kreivas medis, juo jis kriukis, juo girtuoklis, juo giliukis.
KlvK, p. 110

1102. Kas pijokas, tas ir laidokas.
LTR 3533(184)

1103. Girtas kaip pėdas.
Merkinė. KrvP II, p. 316

1104. Pasigėrė kaip žolelė.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/39)

1105. Girtas kaip šiaučius.
1925—1927, Betygala. LTR 554(44)

*1106. Kur miežiai telpa, nereik rugių.
LST, p. 123

1107. Kur miežiai gul, rugiai netelpa.
SchLG, p. 89

1108. Pragerk nors gaidžio ašarą.
1952, Dieveniškės. LTR 2919(364)

1109. Tau į sveikatą, sau į živatą.
LTR 3621(92)

1110. Kad negersi, tai netversi.
VLCh I, p. 244

1111. Mažulėlis užgimiau, girtutėlis numiriau.
TTŽ 1912, p. 70

1112. Girtuokliui ir lašas yra brangus.
SD 20

1113. Kad patiko — nė lašelio nebeliko.
1937, Židikai. LTR 1279(35/2)

1114. Alus mane nepaveiks,— man dar midaus reiks.
MžŽ, p. 138

*1115. Tu mane, dieve, atpirkai ir sutvėrei, o aš tave padirbau ir pragėriau.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/59)

IŠVAIZDA

1116. Panašūs kaip du vandens lašai.
Kretinga. LTR 3253(59)

1117. Panašus — kaip iš akies trauktas.
Pasvalys. LTR 618(4/445)

1118. Gražus kaip laumės vaikas.
1957, Kamajai. LTR 2989(1234)

1119. Graži kaip saulės duktė.
Babtai. KrvP III, p. 71

1120. Tokia merga akims paganyti.
LKŽ I, p. 53

1121. Tokią pamatęs, savo Oną mesk į šoną.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(82)

1122. Graži kaip pupų velnias.
1935, Veliuona. LTR 745(203)

***1123.** Gražus — tarp akių nosis.
LST, p. 195

1124. Ilgas kaip smilga.
1950—1960. LTR 3631(105)

1125. Aukštas kaip šaukštas, ilgas kaip smilga.
LTR 1278(206)

1126. Girioj augęs, į medžius žiūrėjęs.
VD 1912, p. 2

1127. Augęs, užaugęs ir dar ūgterėjęs.
LST, p. 583

1128. Didelis kaip žardas.
1959, Ramygala. LTR 3201(113)

1129. Ir paguldytas tokis, ir pastatytas tokis.
1962, Varėna. LTR 3503(254)

1130. Koks paritus, toks pastačius.
MžŽ, p. 118

1131. Drūta boba — nė su girnomis nesumaltum.
LST, p. 191

1132. Drūtas kaip bosas.
LKŽ II, p. 535

1133. Nusitaukinėjęs — gali šeimynos eiti samdyti.
1923, Ylakiai. LTR 3378(1327)

1134. Ar šeimynos eini samdyti su riebiu snukiu?
MžŽ, p. 212

1135. Tokia drūta, kad baronką suvalgysi, kol aplink apeisi.
1934, Panevėžys. LTR 771(439)

1136. Drūta kaip žaliom varlėm penėta.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

1137. Auga derlinga it Raudondvario meška.
MžŽ, p. 49

1138. Sudžiūvęs kaip smerčio kurmonas.
1959, Šeduva. LTR 3454(44)

1139. Išdžiūvus kaip Čičinsko mūkelė.
1961, Panevėžys. LTR 3621(44)

1140. Išdžiūvusi kaip kačių mūkelė.
1958, Vabalninkas. LTR 3151(150)

1141. Sudžiūvęs kaip žaltys ant lukšto.
TD III, p. 109

1142. Sudžiūvęs kaip gembė.
Seda. TŽ I, p. 315

***1143.** Taip daug priėdė, kad už uodegos pilvo nematyt.
MžŽ, p. 24

1144. Kad ir maža bulvikė, bet miltinga.
1935, Veliuona. LTR 745(223)

1145. Vyrs kaip pypkis, subinė kaip knypkis.
SchLG, p. 103

1146. Vyrs kaip vyrs, tik rūra pastir's.
1922, Linkuva. LTR 3378(445)

1147. Nei priekio, nei užpakalio — kas gi ją mylės.
1950, Kupiškis. LTR 2993(323)

1148. Tęvas ilgas — mergininkas, trumpas drūtas — darbininkas.
Kretinga. LTR 552(1023)

1149. Aukšta tęva — už stalelio, žema drūta — už grėblelio.
1912, Anykščiai. LMD I 724(280)

1150. Aukšta tęva — bajorėliui, žema drūta — mužikėliui.
MžŽ, p. 25

1151. Trumpa drūkta — darbininkė, ilga tęva — raštininkė.
LTR 272(42)

1152. Ilga laiba širdį gnaibo.
1930, Joniškis. LTR 30(447)

1153. Ilgas plaukas — moters puoša, vyro luoša.
Lentupis. KrvP III, p. 189

1154. Reta barzda kaip karaliaus giria.
MžŽ, p. 206

1155. Kudlota kaip raganos šluota.
MžŽ, p. 201

1156. Pasišiaušęs kaip ožio barzda.
1958, Vabalninkas. LTR 3151(106)

1157. Juoda kaip puodkėlė.
1961. LTR 3621(88)

1158. Juodas kaip pečiadangstė.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(99)

1159. Juodas kaip puodas.
KlvK, p. 110

1160. Baltas kaip obelis.
1962, Varėna. LTR 3531(39)

1161. Baltas kaip pašuka.
1935, Tauragnai. LTR 545(131/42)

1162. Baltas kaip pieno puta.
Šešuoliai. LTR 600(180/11)

1163. Išbalęs kaip avižos grūdas.
SD 21

1164. Išblyškęs kaip avižinis alus.
MžŽ, p. 89

1165. Išbalęs kaip Kražių vienuolė.
1912. LTR 3017(35)

1166. Išbalęs kaip drobė.
1937, Šilavotas. LTR 1200A(103)

1167. Ružavas kaip iš pieno plaukęs.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/96)

1168. Paraudo kaip gaidžio skiauterė.
1939, Kelmė. LTR 3379(29)

1169. Raudonas kaip putinas.
LTR 3303(77)

1170. Raudona nosis kaip kalakuto.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(121)

1171. Raudonos kojos lyg gužučio.
1935, Veliuona. LTR 745(239)

1172. Kokios gražios tavo kojos, kad ir šuo negraužtų.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(111)

1173. Akys plačios kaip Žarėnų ganyklos.
Telšiai. LMD I 863(2/16)

1174. Akys kaip šakės, nosis kaip tošis, dantys kaip vargonai.
1936, Šeduva. LTR 896(108)

1175. Apsiašarojęs kaip Kleberio ožka.
1922, Linkuva. LTR 3378(451)

1176. Balsas kaip lakštingalos.
1936—1937, Šešuoliai. LTR 1177(269)

1177. Atšalęs kaip numirėlio pilvas.
1922, Linkuva. LTR 3378(468)

1178. Išsišiepęs kaip giltinė.
1937, Šilavotas. LTR 1200(102)

1179. Išpleręs kaip sena vyža.
1934, Panevėžys. LTR 771(187)

1180. Eina skersas lyg šuo iš jomarko.
1934, Marijampolė. LTR 451(371/7)

1181. Eina kaip lazdą prarijęs.
Ašmena. KrvP II, p. 23

1182. Stovi kaip baslį prarijęs.
Rokiškis. LTR 3356(40/1)

1183. Stovi kaip nudiegtas.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(144)

1184. Status kaip ant lentos prikaltas.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/96)

1185. Šaltos rankos — kiba pinigus skaitei?
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/94)

1186. Nesušalsi nei po žiemos vartais.
1957, Anykščiai. LTR 3067(105)

1187. Apsirėdė kaip pelėda povo plunksnomis.
LMD I 863(533)

1188. Nors nežmoniškai, bet kitoniškai.
A 1910, Nr. 6, p. 30

1189. Dabinies kaip kerdžiaus pati.
1928, Lukšiai. LMD I 261(354)

1190. Vienas galas dega, kitas ir nerūksta.
1937, Zarasai. LTR 2257(19)

***1191.** Viens galas dega, kitas rūksta.
1940, Zarasai. LTR 2381(32)

1192. Vienas galas rūksta, kitas dūksta.
1935, Rokiškis. LTR 713(173)

1193. Iš pryšakio ponas, iš užpakalio — kiauras žiponas.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(630)

1194. Durstinių žentas, lopinių marti.
LST, p. 267

1195. Tinka kaip šuniui penkta koja.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/265)

1196. Dera kaip kiaulei balnas.
1939, Kelmė. LTR 3379(15)

1197. Tinka kaip karvei balnas.
ST, p. 62

1198. Pritinka kaip kiaulei naginės.
1939, Kelmė. LTR 3379(29)

1199. Tai pritinka kaip kumščia ant akies.
LST, p. 325

***1200.** Šarka ant uodegos nuneš.
1935, Kupiškis. LTR 2993(454)

Šeima

VEDYBOS. VYRAS IR ŽMONA

1201. Bėda vedus, bėda nevedus.
TTŽ 1912, p. 69

1202. Nevedus vargai, parvedus vaikai.
KlvK, p. 108

1203. Nesiženijęs nebūsi, apsiženijęs pražūsi.
1931, Joniškis. LTR 369(37)

1204. Nesigailėk anksti atsikėlęs ir jaunas vedęs.
TŽ IV, p. 514

1205. Nesigraudink anksti atsikėlus ir jauna ištekėjus.
1962, Varėna. LTR 3503(51)

1206. Jauns vedęs, jauna tekėjusi, nesigailėki: užaugs sūnūs kaip broliai, dukters kaip sesers.
LST, p. 221

1207. Vesti — tai ne arklį mainyti.
1958, Seredžius. LTR 3157(57a)

1208. Pačią vesti — ne riestainis pirkti.
1911. LMD I 869(75)

1209. Kad reikia pačią vesti, ir naktis trumpa.
DAA, p. 41

1210. Pirma pataisyk gūžtelę, paskui gauk vištelę.
1913, Pušalotas. LTR 3017(84)

1211. Rudenį tesiųsk piršlį.
DAA, p. 46

1212. Turi mergą — lauk piršlių.
1931, Dusetos. LTR 70b(2225)

1213. Dukrelė — paukštelė: plunksnytės sužėlė, ir purpt nuo motinėlės.
A 1910, Nr. 1

***1214.** Kumele gimusi, pavalkų nevengs.
LST, p. 199

***1215.** Kumelė pavalkais nemauta nebus.
LMD I 227(284)

1216. Nė vienas arklys nedvėsė, pavalkais nemautas.
1935, Panevėžys. LTR 785(68)

1217. Jei nori būt geras, tai mirk, jei blogas — ženykis.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(1)

1218. Po puodu pasivožęs, pačios nerasi.
VD 1911, p. 22

1219. Būk akyla — ant velykų gausi vyrą.
Batakiai. LTR 66(525)

1220. Gražiai nečiulbėsi — žento neturėsi.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/222)

1221. Velnias vyžus nuplėšė, kol juos į porą suvedė.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(69)

1222. Prieš ženatvę ir vyža patvory šokinėja.
1927, Betygala. LTR 554(363)

1223. Gyvenimas be žmonos — lyg daržas be tvoros.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 273

1224. Su noru nors po tvora.
1962, Varėna. LTR 3503(36)

***1225.** Su viena dūšia nors ir po grūšia.
1962, Varėna. LTR 3503(35)

***1226.** Rasis tokis mėmė, katras ir mane ėmė.
1962, Varėna. LTR 3531(30)

1227. Duok, dieve, rūgštį, o mergai — berniūkštį.
1912. LTR 3017(61)

1228. Nors patvorėly, by tik savo porelėj.
TTŽ 1911, p. 10

1229. Nors ir už ožio, bile čipką užvožė.
1935, Panevėžys. LTR 785(40)

1230. Kad ir už ožio, bile čipką užvožė, kad ir už jaučio, bile vyrą gaučiau.
1959, Ramygala. LTR 3201(248)

1231. Kad ir vargu, bet su merga.
TŽ IV, p. 512

1232. Šioks toks, iš pupų nevaromas — bile vyras.
MžŽ, p. 246

1233. Vyras blogiausias už dėdę geresnis.
1962, Varėna. LTR 3503(65)

1234. Blogas vyras — ne našlystė.
1929, Seirijai. LTR 807(1590)

1235. Už gero vyro — kaip už mūro, už prasto — kaip už kelmo.
TŽ III, p. 381

1236. Geriau duoną valgyt blogo vyro, o ne gero vaiko.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/101)

1237. Vely su žila kasa, su žalia rūta numirt, ne ką už tokio ištekėt.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(6)

1238. Ne ką už kvailos galvos, vely už mėšlo krūvos.
1935. LTR 3585(16)

***1239.** Kits iš visos mėsos išsirenka plaučius.
1959, Šeduva. LTR 3180(146)

1240. Dangus brangus, vyras — dar brangesnis.
1925—1927, Betygala. LTR 554(63)

1241. Vaikai — dievo rasa, vyras — iki grabo.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(51)

1242. Vyras šiaudinis, vaikas auksinis, o vyras vis brangesnis.
1962, Varėna. LTR 3503(162)

1243. Nenorinčią vedęs, nepasidžiaugsi.
MžŽ, p. 146

1244. Gavusi nežadėtą, nors bėk iš svieto.
VPŽ, p. 15

1245. Mešką vedęs, meška ir džiaugsis.
DDŽ, p. 167

1246. Ji tol gera, kol merga, kol velnias kasose supintas.
1958, Seredžius. LTR 3503(161)

1247. Kaip apsivesi, paleis velnią iš kasų.
1958, Seredžius. LTR 3157(851)

1248. Pažinsi, šikšna, degutą, kai ištekėsi.
1935, Rokiškis. LTR 713(376)

1249. Ištekėjau — suplepėjau.
1965, Lauksodis. LTR 3786(202)

1250. Trys dienelės džiaugsmo, visas amžius skausmo.
1922, Linkuva. LTR 3378(429)

***1251.** Iš trijų dienų džiaugsmo visam viekui kauksmo.
1959, Ramygala. LTR 3200(91)

1252. Iš pačios gražumo nebūsi sotus.
1910, Šiauliai. LMD I 215(211)

1253. Pačios gražybe neapsidengsi.
LK, p. 29

1254. Nepinsi gražumą į vainiką.
LST, p. 137

1255. Iš veido sviesto nesuksi.
1910, Šiauliai. LMD I 215(210)

1256. Ne sviestą suks iš kaktos, kad graži marti.
JŽ II, 3, p. 16

1257. Iš kaktos sviesto netepsi, iš nosies žvakės nedegsi.
1958, Rietavas. LTR 3151(20)

1258. Iš gražumo sviesto nesuksi, o gyventi reiks.
Papilė. LTR 2229(48)

1259. Gražumu puodo neužtrinsi.
TŽ IV, p. 510

1260. Su žmogum gyvensi, ne su pinigais.
1935, Rokiškis. LTR 713(424)

1261. Mergos pasoga ligi slenksčio.
1935, Veliuona. LTR 746(198)

1262. Ieško ne mergos, bet dalios.
1930, Joniškis. LTR 30(2338)

1263. Ir ožka ištekėtų, kad pinigų turėtų.
1925, Panevėžys. LTR 613(157)

1264. Kad ir ožkelė raguota, bile tik piniguota.
1919, Slavikai. LMD I 230(47)

1265. Kad ir akla, bet tik su kraičiu.
1930, Joniškis. LTR 30(2363)

1266. Kad ir senas, bil bagotas.
1935, Rokiškis. LTR 713(440)

1267. Kad ir kuprota, bet tik bagota.
1930, Joniškis. LTR 30(2362)

1268. Žentinė — kad ir naginė.
LTR 66(811)

1269. Be kraičio mergos nė velnias nejos.
1930, Joniškis. LTR 30(2053)

1270. Be pasogos — ne nuotaka, be pinigų — ne jaunikis.
1958, Seredžius. LTR 315(525)

1271. Neturi pinigų — nesiženyk.
TTŽ 1912, p. 71

1272. Gal biednas, kad neženotas?
1948, Kupiškis. LTR 2993(349)

1273. Geriau po seno barzda, nekaip po jauno lazda.
1935, Eržvilkas. KrvP II, p. 225

1274. Vely po senio ūsą, ne po jauno bizūną.
TŽ IV, p. 517

***1275.** Užu seno po barzdos, užu jauno po botagu.
1939, Užpaliai. LTR 2068(43)

1276. Jauna — paika, sena — pikta.
LTR 3533(123)

1277. Kad ir sena, bile pana.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

1278. Taisos kaip senas jauną vesti.
SD 20

1279. Dera kaip senam jauna pati.
TŽ III, p. 383

***1280.** Ant seno kailio reikia naujo botago.
1961, Šeduva. LTR 3622(89)

1281. Nauja rykštė ant senos subinės.
SchLG, p. 95

***1282.** Senai subinei naują botagą.
LST, p. 549

1283. Pirmutinis vedimas nuo dievo, antrasis — nuo žmonių, o trečiasis — nuo velnio.
MtG IV, p. 48

*1284. Dieve, sprangyk su pirmutiniu kąsniu, ne antru.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(58)

1285. Dieve, sprangyk su pirmutiniu kąsniu, ne keliais.
1962, Varėna. LTR 3503(18)

*1286. Kad su pirmutiniu kąsniu nepaspringau, antro nebereikia.
1959, Ramygala. LTR 3202(88)

1287. Pirmoji pati, kad ir netikus, geresnė už antrąją gerą.
TŽ V, p. 515

1288. Prie našlelės duonos gausi, bet širdelės neatsigausi.
Kretinga. LTR 2269(286/1)

1289. Pas našlelę jodams, neškis baslį įsmeigti arkliui prisirišti.
1887, Joniškis. LTR 1208(1388)

1290. Aš už našlio — kaip už baslio.
Joniškis. KrvP I, p. 137

1291. Ką už našlio, tai geriau už baslio.
1935, Panevėžys. LTR 785(184)

1292. Ko mergelė dyro, bau nenor ji vyro?
LST, p. 225

1293. Verčiau jaunai martaut, negu senai mergaut.
VD 1911, p. 23

1294. Oi, netekėčia, kad nepasenėčia.
Kupiškis. LTR 2294(81)

*1295. Jau ji liko kačėnų graužt, nabašninkų praust.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(155)

1296. Pasiliksi, mergele, rugienų grėbstyt.
1958, Seredžius. LTR 3157(737)

1297. Tekėjau, tekėjau ir tekio neregėjau.
1952, Dieveniškės. LTR 2919(360)

1298. Daug yra tekučių, bet mažai vedučių.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

*1299. Kad po velykų, tai ir kakaryko.
1959, Ramygala. LTR 3201(60)

1300. Visi po porą, tik aš vienas pagal tvorą.
TTŽ 1913, p. 21

1301. Nėra kas bučiuoja — nėra kas kumščiuoja.
1938, Kupiškis. LTR 2993(312)

1302. Gaspadinė tris sąsparas namų turi, o gaspadorius — vos vieną.
Dusetos. LTR 1736(22)

1303. Boba laiko tris kerčias trobos, o vyras — vos vieną.
1937, Šimkaičiai. LTR 1307(139)

1304. Moma gali devynetą vaikų adata išpenėt, o tėvas — nė šešiais žirgais vieną.
LST, p. 231

***1305.** Nakties gegutė viską padaro,— ir močia nebegera.
1956, Kupiškis. LTR 2993(205)

1306. Nakties gegužė dienos gegužę prakukuoja.
1935, Veliuona. LTR 744(240)

1307. Žmona — nakties gegutė, ji visad perkukuoja.
1962, Varėna. LTR 3504(257)

1308. Gera motė vyrui kelią daro.
LST, p. 217

1309. Pikta motė vyrui kelią užkerta.
LST, p. 237

1310. Gera ir dora motė vyrui kelią rodo, o bloga — užkerta.
MžŽ, p. 141

1311. Broliui sesuva tada miela, kai bagota, vyrui pati, kai sveika.
1960, Varėna. LTR 3428(67)

1312. Gerai važiuot žmonėsna, jei arklys geras ir pati graži.
1962, Varėna. LTR 3503(11)

1313. Dėl svečio turėk, dėl vyro galėk.
1910. LMD I 240(139)

1314. Tas nemes, kits neves.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(159/218)

1315. Nori užlaikyt sekretą — nesakyk pačiai.
1922, Linkuva. LTR 3378(441)

1316. Ar šiaip veržk, ar taip veržk — vis mano pati.
TTŽ 1912, p. 81

1317. Dieną — po velniais, naktį — po vienais kailiniais.
Panevėžys. LTR 864(61)

1318. Bloga pati ir gerą vyrą pagadina.
1930, Joniškis. LTR 30(2062)

1319. Putra šalta — pati kalta, putra karšta — pati kalta.
VD 1912, p. 2

1320. Pats su pačia — kaip šuo su kate.
TŽ I, p. 315

1321. Žmona tik zyzti ir į akis lįsti.
Kretinga. LTR 3253(46)

1322. Ji jį laiko po padu.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(61)

1323. Jis ją išmokys per kačergą šokt, ant špygos miegot.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(7)

1324. Kailis iškaištas gležnesnis, o pati — tylesnė.
MžŽ, p. 103

1325. Pati — ne rankovė, nenupiausi.
1934, Ramygala. LTR 741(34)

***1326.** Ne rankovė, nebenuardysi.
1959, Ramygala. LTR 3200(129)

1327. Numirė boba — liko mergai lova.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(86)

1328. Vyrui ar žmona numirė, ar pirtis sudegė, tai tas pats.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(80)

1329. Pati mirė — dalis gimė.
TTŽ 1912, p. 81

1330. Ta ant lentos — kitai už rankos.
Pasvalys. LTR 618(4/576)

***1331.** Viens grabe — kits nage.
LST, p. 247

TĖVAI IR VAIKAI. NAŠLAIČIAI. AUKLĖJIMAS

1332. Be šunų namai kurti, be vaikų — akli.
1930, Panevėžys. LTR 1039(2885)

1333. Kurti namai be šunų, akli langai be vaikų.
1912, Kupiškis. LMD I 349(18)

1334. Bėda su vaikais, bėda be vaikų.
Pasvalys. LTR 618(4/187)

1335. Juo vaikai, juo vargai.
MtG IV, p. 48

1336. Bus vaikų, bus ir vargų.
Girkalnis. LTR 749(4)

1337. Ar vieneri marškiniai, ar vienas vaikas?
1935, Veliuona. LTR 745(198)

1338. Viens vaiks išaugo paiks.
Šiauliai. LTR 3496(10)

1339. Vienas vaikas nevaikščioja žeme, ale sienom.
1961, Šeduva. LTR 3621(4)

***1340.** Sūnus vienas apdirba sienas.
Dusetos. LTR 778(153)

1341. Bijok šunies ir vienturtės duktės.
Kretinga. LTR 3253(40)

1342. Pirmas vaikas su stangelėm vystomas, paskutinis — su padelkais.
1962, Varėna. LTR 3503(217)

***1343.** Negimus — nemiela, nemirus — negaila.
LST, p. 235

1344. Negimus neskauda, nemirus negraudu.
VD 1911, p. 98

1345. Dieve duok mažą gimdyt, didelį augyt.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(47)

1346. Tėvai senyn, vaikai gražyn.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(51)

1347. Negimdytas — ne vaikas.
Pasvalys. TŽ V, p. 624

1348. Negimdytas — ne vaikas, nežindytas — ne veršis.
1960, Šeduva. LTR 3540(79)

1349. Neaugintas — ne vaikelis, nelakintas — ne šunelis.
1962, Varėna. LTR 3503(28)

1350. Neaugintas — ne šuva, negimdytas — ne vaikas.
1959, Dūkštas. LTR 3537(9)

1351. Nedėtas — ne pautas, neperėtas — ne vaikas.
1912, Šakiai. LMD I 261(141)

1352. Nelaižytas,— ir nemalonus.
TŽ I, p. 313

1353. Savi vaikai su sparnais, svetimi — su ragais.
1957, Kamajai. LTR 2989(1158)

1354. Ar svetimas vaikas, ar akėčių kuolas, tai vis tiek.
LTR 2199(4)

1355. Savo paršelis geresnis, negu kito vaikelis.
1930, Joniškis. LTR 30(1647)

1356. Ir pelėda savo vaikus giria.
1957, Anykščiai. LTR 3067(344)

1357. Savas vis gražiausias, nors būtų ir pelėdos vaikas.
VLCh II, p. 453

1358. Nors ir apuokas, bet mano vaikas.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2248)

1359. Ar karalienės, ar kavolienės vaikas — vis tiek vaikas.
1957, Anykščiai. LTR 3067(117)

1360. Tik gegutė nesirūpina savo vaikais.
1930, Joniškis. LTR 30(2700)

***1361.** Į katrą pirštą piausi, tas skaudės.
Užventis. LTR 267(459)

1362. Tėvo bei motinos visados švelnios rankos.
1913, LMD I 232(68)

1363. Motinos rankos yra švelnios.
DAbc, p. 51

1364. Motinos meilė kas dieną nauja.
KlvK, p. 108

1365. Už tėvo galvos vaiko nė plaukas nenukrinta.
VSk, p. 3

1366. Už tėvo nugaros ger kytrauti.
SchLG, p. 99

1367. Tėvas sūnaus nepakars.
1937, Seirijai. LTR 1049(250/59)

1368. Tėvas muša vaiką mylėdamas, o svetimi — nekęsdami.
1957, Anykščiai. LTR 3017(109)

1369. Tėvų pabarimas — sviestu patepimas.
1935, Veliuona. LTR 745(246)

1370. Motinos mušimas — sviestu tepimas.
ŠD, p. 53

1371. Motinos dūžis — sviesto gniūžis.
1913. LMD I 282(84)

1372. Motinos dūžis — sviesto gniūžis, o pamotės žodis — tulžies kodis.
ŠD, p. 48

1373. Močiakos ranka skaudesnė, negu motinos pagalys.
1925—1927, Betygala. LTR 554(10)

1374. Ir gera teta — tai vis ne motina.
Merkinė. KrvP IV, p. 375

1375. Kad tėvas numirė — pusė našlaičio, o kad motina numirė, tai jau visas našlaitis.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1347)

1376. Tėvas miršta — stogai nuplyšta, motina miršta — vaikai išsklysta.
1936, Papilė. LTR 1011(310)

1377. Siratystė sunkesnė už akmenį.
VPŽ, p. 41

1378. Našlaičių ašaros akmenį praskelia.
VD 1911, p. 41

1379. Parvestinis visad paskutinis.
1930, Joniškis. LTR 30(1268)

1380. Suskato, kad matušės neteko.
MžŽ, p. 237

1381. Pamotės duona karti.
TTŽ 1911, p. 46

1382. Kokie tėveliai, tokie vaikeliai.
Pajstrys. LTR 771(252)

1383. Koks mėnuo, toks ir laikas, koks tėvas, toks ir vaikas.
Marijampolė. LTR 732(321/6)

1384. Koks tėvas, toks ir vaiks — kaip iš tėvo kailio išniręs.
TD VII, p. 152

1385. Koks tėvas, toks ir sūnus.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(64)

1386. Koks žaltys, tokie ir žalčiukai.
LTR 66(603)

1387. Sūnaus garbė tėvo švarku dėvi.
TŽ III, p. 378

*1388. Sūnaus gamas takuose tėvo.
JŽ I, 2, p. 409

1389. Vaikas seka tėvo taką.
1962, Varėna. LTR 5303(351)

1390. Kur tėvas ponas, ten ir vaikai ponaičiai.
1925—1927, Betygala. LTR 554(28)

1391. Tėvelis dūdininkas, sūnelis būgnininkas.
1913. LMD I 232(111)

1392. Tėvas adatą vogė, sūnus — kumelę.
BŽ, p. 12

1393. Kaip senieji švilpė, taip jaunieji šoko.
SchLG, p. 96

1394. Jaunieji senųjų dainą dainuoja.
LST, p. 587

1395. Kaip senieji giedojo, taip jaunieji dainuoja.
BLF, p. 52

1396. Kaip paukščiai giedojo, taip ir paukšteliai gieda.
LTR 3533(150)

1397. Paukšteliai senųjų giesmę gieda.
MžŽ, p. 214

*1398. Kaip kalnai nedegs, kad balos dega.
Panevėžys. LTR 767(253)

1399. Vilkiukai vilką seka.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3658)

1400. Kokia sėkla, toks ir vaisius.
1959. LTR 3477(275)

1401. Koks medis, toks ir vaisius.
1912, Šakiai. LMD I 261(49)

*1402. Koks medelis, toks vagelis.
Daugėliškis. LTR 792(131/7)

1403. Koks medžias, tokios ir skiedros.
1952, Dūkštas. LTR 3460(192)

1404. Koks vilks, tokie ir vilkiukai.
1887, Raseiniai. LMD I 229(252)

1405. Žila kiaulė, žili ir paršeliai.
DDŽ, p. 166

1406. Kiaulė žila, paršai dar žilesni.
TTŽ, 1913, p. 22

1407. Kokia obelis, tokie ir obuoliai.
1887, Raseiniai. LMD I 229(236)

1408. Obuolys nuo obelies netoli ritasi.
Marijampolė. LTR 823(31)

1409. Obuoliai obelį seka.
1913. LMD I 232(201)

1410. Vienos motinos,— nevienodi vaikai.
SD, p. 161

1411. Visi vienos motinos, ne visi vienos išminties.
1913. LMD I 232(170)

1412. Vienas brolis kunigas, kitas — vagis.
1947—1948. LTR 2683(183)

***1413.** Sūnus tėvo vyžų neišavi.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(94)

1414. Dėl vaikų galėk, dėl giminių turėk.
TŽ IV, p. 510

1415. Giminėms turėk, vaikams galėk.
TŽ I, p. 316

1416. Mūsų vaikai — mūsų vargai.
SchLG, p. 101

1417. Kieno vaikai, to ir klapatai.
LMD I 226(127)

1418. Sveiki vaikai — geri laikai.
1930, Joniškis. LTR 30(1513)

1419. Maži vaikai — maži rūpesčiai.
1887, Raseiniai. LMD I 229(240)

1420. Maži vaikai — maži vargai, didi vaikai — didi vargai.
KlvK, p. 108

1421. Maži vaikai — maži vargai, auga vaikai — auga ir vargai.
A 1910, Nr. 6, p. 29

1422. Maži vaikai kuprą laužia, o dideli — širdį graužia.
1900, Joniškis. LTR 1208B(1141)

1423. Tolei vaikai, kolei sterblėje.
TŽ IV, p. 516

1424. Vaikai, kol skverne laikai.
1957, Anykščiai. LTR 3067(373)

1425. Tol vaikai, kol skverne laikai, paleidai iš skverno — nesuvaikai.
A 1910, Nr. 6, p. 30

1426. Vaikai, kol sterblėje laikai, o kai paleidi iš sterblės — nesugauni kaip varlės.
1956, Šimonys. LTR 2993(625)

***1427.** Kumeliukas nuo kumelės pavalkų nenumauna.
1964, Palūšė. LTR 3716(124)

***1428.** Kiek kumelė kumelių atveda, o nuo jos pavalkai nenulekia.
1958, Dūkštas. LTR 3167(170)

***1429.** Atriekta riekė nebeprilips.
1938, Dusetos. LTR 1725(10)

1430. Gimus dukteriai, išvesk arklius iš tvarto.
ŠD, p. 42

1431. Sūnus parneš, duktė išneš.
1930, Joniškis. LTR 30(2686)

1432. Dėkui dievui — duktė ištekėjo, neduok dieve — sūnus nori ženytis.
1957, Anykščiai. LTR 3067(150)

1433. Dukrelė suskato — motušė suprato.
MžŽ, p. 237

1434. Kas tėvų neklauso, valgo duoną sausą.
Užventis. LTR 267(534)

***1435.** Kas tėvų neklauso, tas paklausys skūros šunio barškančios.
ŽS 1894, III—IV, p. 491

1436. Šunies kailio klausysi, kad manęs neklausai.
MžŽ, p. 114

1437. Kas tėvo motinos neklauso, tas šunies balso klauso.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1666)

1438. Neklausysi tėvų, tai klausysi šunų.
1921, Kruonis. LTR 3378(86)

1439. Kas tėvų neklauso, eina šunim šėko piauti.
1931, Dusetos. LTR 70(1592)

1440. Dabar tėvo neklausė, kitą dieną, šunį apsikabinęs, verks.

1922, Linkuva. LTR 3378(508)

1441. Tol klausiau tėvų, kol žąsino bijojau.

1934, Tauragė. LTR 465(36/3351)

1442. Tol klausiau tėvų, kolei vištų bijojau.

1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(121)

1443. Vaikų darbais tėvo galva žilsta.

TŽ III, p. 384

1444. Sūnus obuolius valgo, o tėvas dantis šimpa.

Valkininkai. LTR 1075(18/7)

1445. Motina vergauja, dukra valiūkauja.

JŽ I, 1, p. 359

1446. Tėvui tarbos sutrūko bevelkant, o vaikams — nuo tėvo bevagiant.

MžŽ, p. 252

1447. Tėvai perplėšė užančius, vaikams benešdami, o vaikai — nuo tėvų išnešdami.

A 1910, Nr. 6, p. 30

1448. Ką sudėjo tėvelis, tai prarado sūnelis.

LST, p. 609

1449. Ką tėvelis sudėjo dūsaudamas, tai sūnelis prarado klykaudamas.

DAbc, p. 49

1450. Vaikų duona karti.

LTR 771(476)

1451. Vienas tėvas šešetą vaikų išmaitina, o šešetas vaikų vieną tėvą neišmaitina.

1913. LMD I 232(235)

1452. Vienam tėvui yra lengviau dešimt vaikų išmaitint, nekad dešimčiai vaikų vieną tėvą.

1900, Joniškis. LTR 1208B(1142)

1453. Tėvai verkia, kad vaikas nevalgo, vaikas verkia, kad tėvas valgo.

Gruzdžiai. LMD I 676(192)

1454. Sūnaus namai ne visada tėvą šildo.

1928, Alytus. TŽ V, p. 597

1455. Tėvai peni vaikus žuvimis, o vaikai tėvus — šunimis.

Marijampolė. LTR 732(270/1)

1456. Nevaryk tėvą į mišką.
MžŽ, p. 140

1457. Pamislijęs tepešk tėvą.
MžŽ, p. 181

1458. Apsimislyk, tėvą pešdams!
Joniškis, LTR 1194(1460)

1459. Nepasitaisęs tėvą nenupeši.
BLF, p. 52

1460. Sukaito kaip tėvą pešęs.
1910, Šiauliai. LMD I 215(223)

1461. Giriamas vaikas visuomet paikas.
Jieznas. KrvP II, p. 298

1462. Gražumu glostomam ragai dygsta.
TTŽ 1911, p. 8

1463. Lepinamam vaikui ragai dygsta.
1931, Dusetos. LTR 70b(2678)

1464. Duok vaikui valią — pats būsi nevalioj.
1900, Joniškis. LTR 1208B(1137)

1465. Gerumu net velnią dirbti priversi.
Kražiai. KrvP II, p. 260

1466. Kits kūdikis žodžio bijosi, kits nei mūšio.
SchLG, p. 86

*__1467.__ Meška, gile užgauta, baubia, šaka prislėgta — tyli.
LST, p. 71

1468. Jei tėvas vaiko neišmokys, tai žmonės išmokys.
Valkininkai. LTR 1075(18/11)

1469. Jei nemušė tėvas motina, muš visas svietas.
VD 1912, p. 2

1470. Tėvo diržas mokina, brolio — pykdina.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3357)

1471. Katros motina nebarė, tą žmonės peikia.
1958, Seredžius. LTR 3157(50)

1472. Jei mažo nemuši, didelis tave muš.
LTR 3533(764)

1473. Jei tėvai nelupa vaikų iš mažų dienų, tai vaikai senatvėj tėvus lups.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(43)

1474. Tankiai reik būt motinai už vaiką mažesnei.
1900, Joniškis. LTR 1208B(1136)

1475. Bark Jonelį, o ne Joną.
Joniškis. LTR 64(195)

1476. Jonas mokės, ko išmoko Jonukas.
TTŽ 1912, p. 6

1477. Ko jau Jonukas neišmoks, tai ir Jonas nemokės.
Dusetos. LTR 778(48)

1478. Kalk geležį, kol karšta, palenk dukterį, kol jauna.
1962, Varėna. LTR 3503(272)

1479. Lenk medį, kol žalias, mokyk vaiką, kol mažas.
1962, Varėna. LTR 3503(273)

1480. Lenk čiepelį, kol jis jaunas.
KlvK, p. 111

1481. Lenk medį, kol jaunas: paskui nebeprilenksi.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1931)

1482. Lenk medį, kol dar prilenki, bausk vaiką, kol dar priveiki.
Palanga. LTR 2234(579)

1483. Vaiką mylėk kaip dūšią, bet krėsk kaip grūšią.'
Valkininkai. LTR 1075(17/4)

1484. Beržo rykštė kaulo nelaužo.
1937, Žagarė. LTR 1156(254)

1485. Su rykšte kūdikį į kapus nenuvarysi, su pyragu neparvadinsi.
DAbc, p. 53

1486. Nuo diržo dar niekas nesirgo.
LTR 3533(765)

1487. Išsiverkęs bus sveikesnis.
KlvK, p. 108

1488. Už vieną muštą duoda dešimt nemuštų.
1962, Varėna. LTR 3503(158)

1489. Už vieną kailį dirbtą dešimtį duoda nedirbtų.
DAbc, p. 51

1490. Dirbta oda brangesnė.
1923, Šatės. LTR 3378(1682)

1491. Prašveistas vaikas doresnis.
MžŽ, p. 250

1492. Sodžiaus vaikelis — miesto paršelis.
VD 1911, p. 59

1493. Miesto veršiukas — ulyčios berniukas.
Zarasai. LTR 465(138/5)

ANYTA IR MARTI. ŽENTAS

1494. Anyta — velnio pramanyta.
1936, Salakas. LTR 811(309)

1495. Anytėlė — ne motinėlė, tikrai nepamigdys.
1962, Varėna. LTR 3503(159)

1496. Anytai neįtiksi, kad ir angelu būsi.
Raseiniai. KrvP I, p. 61

1497. Anytos kalbos šiurkščios, tik kol anūko susilaukia.
Nedzingė. KrvP I, p. 62

1498. Anyta — velnio pramanyta, marti — gerklėj karti.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(33)

1499. Marti anytai karti.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(148)

1500. Marti ir šešurui karti.
ŠD, p. 54

1501. Marti už metų karti.
1958, Rietavas. LTR 3151(19)

1502. Marti kaip pipiras karti.
1928, Dusetos. LTR 12(117)

1503. Kokia ji marti, kad nebūtų karti.
1928, Pasvalys. TŽ V, p. 618

1504. Marčiai dantis gelia, o anyta dejuoja.
TŽ III, p. 386

1505. Kada gi marti buvo gera?
Dusetos. LTR 778(177)

1506. Ištekėjusi gegutės dainas prisiminė.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1004)

1507. Marti ateis — velnią atves namuos.
1935, Rokiškis. LTR 713(460)

1508. Pikta marti — duona rūgšti.
1959, Šeduva. LTR 3454(37)

1509. Dvi katės maiše — dvi marčios namuos.
1957, Kamajai. LTR 2989(1071)

1510. Negirk dienos be vakaro, marčios — be metų.
1919, Naumiestis. LMD I 230(16)

1511. Negirk marčios nemitulės, kad išmis — pagirsi.
1910. LMD I 240(602)

1512. Geras žentas blogo sūnaus neatstoja.
1928, Pasvalys. TŽ V, p. 623

1513. Sūnaus varomas, lipk ant pečiaus, žento — smuk lauk.
1887, Joniškis. LTR 1208(1387)

1514. Žentas — ožkų apžlebentas.
1959, Ramygala. LTR 3200(95)

1515. Jeigu eini į žentus, išsidurk akį, jei į užkurius — abi.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(75)

1516. Užkuriui ir pekloj vietos nėr.
1935, Panevėžys. LTR 785(75)

1517. Per velykas visi gieda „Aleliuja", o žentas — „Kursai kentėjai".
1965, Veliuona. LTR 3786(142)

1518. Užkurys per velykas gieda „Kurs kentėjai".
1957, Anykščiai. LTR 3067(327)

1519. Užkurys — ne namų kūrys, ale ir dūdorius — ne gaspadorius.
1952, Obeliai. LTR 3017(120)

GIMINĖS

1520. Tolimi gentys — didelė meilė, artimi gentys — vieni barniai.
DAbc, p. 50

1521. Geriau pas svetimą, kaip pas giminę.
Pajstrys. LTR 771(174)

1522. Prie kūmos netolimas kelias.
DAA, p. 43

1523. Švogeriško šieno ir arklys neėda.
MžŽ, p. 251

1524. Kokia čia giminė — devintas vanduo nuo kisieliaus.
1934, Panevėžys. LTR 771(254)

1525. Devintas vanduo nuo kisieliaus.
1912, Šiauliai. LMD I 261(179)

1526. Giminė nuo tokio vandenio, kur velnias autus mazgojo.
1959, Ramygala. LTR 3200(66)

1527. Dešimtas šlakis.
Kretinga. LTR 66(873)

1528. Giminė nuo širmos kumelės.
1934, Panevėžys. LTR 771(153)

1529. Giminės nuo pančio radimo.
VD 1912, p. 2

1530. Kokia čia giminė: ant vienos saulės vystyklai yr džiūvę.
1931, Užventis. LTR 267(374)

1531. Žento tėvo kūmo brolis.
1911, Šiauliai. LMD I 214(1)

1532. Pribūk, laime,— atsiras gentys ir prieteliai.
VPŽ, p. 38

1533. Ne tiek sūrio trupinių, kiek yra mano giminių.
A 1910, Nr. 6, p. 30

1534. Mieste giminė pavalkams pasikabinti.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2119)

1535. Kaip iš jaknų nėr mėsos, taip iš švogriaus pamilijos.
1935. LTR 3585(19)

1536. Pusseserystė — pavojinga giminystė.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(1)

Socialinė priespauda. Klasiniai santykiai

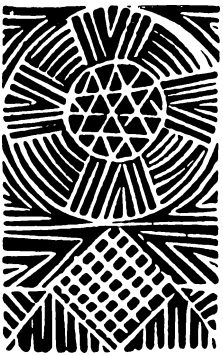

BAUDŽIAVA

1537. Baudžiava mums privinčiavota kaip marti.
LST, p. 53

1538. Dvaro vartai platūs įeiti, siauri išeiti.
1926, Rozalimas. LTR 618(1)

1539. Eisi į dvarą — gausi mušt, neisi — gausi mušt.
Subačius. LMD I 858(3/17)

1540. Kur dvaras, ten ašaros.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(468)

1541. Visi dvarai ašaroms mazgoti.
1958, Seredžius. LTR 3157(172)

1542. Dvaras tolėliau — žmonėms gerėliau.
Švenčionys. KrvP I, p. 538

1543. Dvare šuo už žmogų brangesnis.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1666)

1544. Sveikatos neturi — neik į dvarą.
1936, Šeduva. LTR 852(13/93)

1545. Dvaro lenkis iš tolo.
1958, Seredžius. LTR 3157(175)

1546. Kur kalnelis, tai dvarelis, kur lomelė, tai kaimelė.
Krekenava. LTR 3378(2198)

1547. Kur kalnelis, ten dvarelis, kur pakalnėlis, ten bravorėlis.
1877. LMD I 677(403)

1548. Kur sodelis, ten dvarelis, kur kalnelis, ten kruogelis.
LMD I 1063(1065)

1549. Kur rūmai, ten dūmai.
VPŽ, p. 26

1550. Ėst — ponui, dirbt — žmogui.
1930, Joniškis. LTR 30(2175)

1551. Vienam gerai, o visiems blogai.
IvK 1866, p. 72

1552. Ponas ir pekloj katile sėdės, o mužiks kurstys.
Linkuva. LTR 1834(1319)

1553. Duok dieve ponams sotį, o žmonėms kantrybę.
MžŽ, p. 225

1554. Būro visados juodos panagės.
SchLG, p. 76

1555. Ponai — velnio monai.
1930, Joniškis. LTR 30(1193)

1556. Tie ponai — svieto monai.
1930, Joniškis. LTR 30(1766)

1557. Pons — ne brolis.
1846. DDŽ, p. 166

1558. Dvaras — ne kaimynas, o ponas — ne brolis.
KrvP I, p. 538

1559. Dvaras — ne kaimynas, ponas — ne draugas.
1959. LTR 3477(271)

1560. Kožnas bajoras — bieso tavoras.
IvK. 1851, p. 44

1561. Bajoras — šunų tavoras.
DAbc, p. 341

1562. Bajors — šunies tavors, mužiks — aukso guziks.
Tauragė. LTR 2271(2)

1563. Mužiks — aukso guziks bajoro kelnėms susegti.
Kretinga. LTR 2269(286/2)

1564. Kunigs už poną ponesnis, ponas už šunį šunesnis.
1958, Seredžius. LTR 3157(502)

1565. Ponas bagotas, šuo kudlotas,— kas man lig to.
SD 1

1566. Su dievu — visaip, su ponu — niekaip.
1930, Joniškis. LTR 30(1459)

1567. Ponas — ne šėtonas, jo neatsižegnosi.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(704)

1568. Ponas ir juokaudamas tankiai nudažo kailį.
DAA, p. 46

1569. Ponas ir juokdamasis tankiai kailį nudyžia.
MžŽ, p. 150

1570. Ponui šimts lazdų — niekai.
Viekšniai. LTR 69(295)

1571. Kas tas yra geram bajorui šimts vėzdų.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

1572. Bajorui lazdų neužtenka.
Girkalnis. LTR 1050(11/216)

1573. Ar ponas, ar šuva — abu kanda.
1949, Žiežmariai. LTR 2746(10)

1574. Ponų malonė iki vartų.
Subačius. LMD I 858(3/13)

1575. Poniška loska ant keršo arklio joja.
NNM

1576. Ponų pažadai margu arkliu jodinėja.
Alytus. TŽ V, p. 597

1577. Greitesnis mužiko ištesėjimas, o ne pono prižadėjimas.
ŽS 1894, III—IV, p. 494

1578. Ar didžiuliui kloniokis, ar velniui uodegą šluostyk.
SD 21

1579. Ponu nesidenk, vandeniu nesiremk.
Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700(1/47)

1580. Ponu nepasišelpsi, vandeniu nepasiremsi.
Raseiniai. LTR 1929(44)

*__1581.__ Bažnyčioj dievelis, lauke velnelis.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

1582. Ponai geri, bet tie šunys pikti.
1930, Joniškis. LTR 30(1319)

1583. Bailus kaip kunigystos žmogus.
LTR 733(110)

*__1584.__ Kiaušinis veršį vaduoja.
1959, Dūkštas. LTR 3537(197)

1585. Mažu būdamas, su dideliais ponais nesibroliauk.
LMD I 705(151)

1586. Geru būdamas, ponams neįtiksi.
1936, Aukštadvaris. LTR 733(99)

1587. Neik su velniu riešutaut, neik su ponu sėbraut.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(67)

1588. Su ponu — tai ne su žmogum.
1930, Joniškis. LTR 30(1569)

1589. Ponu patikėsi — gero neregėsi.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(446)

1590. Be žmogaus darbo ponai badu dvėstų.
1930, Joniškis. LTR 30(3105)

1591. Ponų nebūtų, kad žmonės laukų neartų.
Pasvalys. TŽ V, p. 623

1592. Nuo pono vogti — ne grieks.
1930, Joniškis. LTR 30(1061)

1593. Ponams — akis užtept.
SchLG, p. 111

1594. Pakanka mums tos dvaro loskos.
DAA, p. 43

1595. Pučias ponas, pučias ir žmogus.
1930, Joniškis. LTR 30(1175)

1596. Mužikas pilkas, bet jo protą nesurijo vilkas.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(453)

1597. Mužiks ir poną apšiks.
LTR 66(670)

1598. Bajoras aukštas — kišenėj šaukštas.
1913. LMD I 282(12)

1599. Giriasi kaip bajoras su popieriais.
Šeduva. LTR 852(13/1)

1600. Juokas iš pono čebatų.
TŽ IV, p. 511

1601. Ožka šoko per tvorą, išspyrė bajorą.
1911. LMD I 403(41)

1602. Šlėkta — iš meškos, meška — iš peklos.
TŽ IV, p. 515

1603. Bailūs kaip ponai po kunigystos.
1935, Aukštadvaris. LTR 733(255)

1604. Nusigando kaip šlėkta kiškio.
ŠD, p. 52

1605. Jis šuniško gimimo, poniško palikimo.
1934, Punskas. LMD III 74(33)

1606. Poniško gimimo — ubagiško mirimo.
TTŽ 1912, p. 70

1607. Ponų giminės, ubago veislės.
TD III, p. 130

1608. Šuo loja — pons važiuoja.
1913. LMD I 232(139)

1609. Šlėktelė, ką dantimis blusaunas.
1960, Pandėlys. LTR 3428(42)

1610. Dabar ne kunigysta: žmogaus ant šunies niekas nemaino.
1949. LTR 2746(24)

1611. Pupos žydi — bajorams badas.
1930, Šeduva. LTR 30(1175)

1612. Aimanuoja kaip šlėktelė, pavasario sulaukęs.
Daugai. KrvP I, p. 28

1613. Bajorystė — menka ponystė.
MžŽ, p. 25

1614. Bajoro baltos rankos, ale juoda duona.
MžŽ, p. 25

1615. Ką pons valgo, tai ir šuva neėstų.
1914. LMD I 157(14)

1616. Tijūnas greitas, nepavys ir raitas.
Zarasai. LTR 2212(62)

KAPITALISTINIAI PRIEŠTARAVIMAI

1617. Bagotas — bagotyn, biednas — biednyn.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(198)

1618. Ant vieno bagoto šimtai ubagų.
1930, Joniškis. LTR 61(64)

1619. Iš mužikų išbėgo, o bajorų nepavijo.
TŽ I, p. 350

1620. Pono nepavijęs, mužiko nepametęs.
1923, Ylakiai. LTR 3378(1329)

1621. Iš ubagų išėjęs, į ponus neatėjęs.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(177)

1622. Didžių nepavijom, mažų išbėgom.
LST, p. 265

1623. Iš šiaudų išėjęs, o šieno nepavijęs.
LST, p. 109

1624. Vilku vilkėti, lape lapėti, iš avino kailio neišbėgti.
JŽ I, 1, p. 180

1625. Ponus priteksi — kelnių neteksi.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(9)

1626. Nuo vieno sieto atrišo, prie antro pririšo.
1856. LMD I 671(1864)

1627. Vakar buvo naginė, šiandien čeverykas.
MžŽ, p. 41

1628. Kai iš vyžos pastoja naginė, tai nežino, kaip besididžiuoti.
1959, Ramygala. LTR 3200(110)

1629. Negali susirokuot, kai vyža batu tapo.
1960, Pandėlys. LTR 3462(91)

1630. Amerikonui daugiau dolerių, negu proto.
Joniškis. KrvP I, p. 55

1631. Elgetos vardas — poniška duona.
JK, p. 201

1632. Kol vienas praturtės, dešimts nubiednės.
Joniškis. LTR 64(888)

1633. Lengva nusigyventi, sunku prasigyventi.
1960, Pandėlys. LTR 3462(151)

1634. Yra daug laimingų, bet daugiau vargingų.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1152)

1635. Viens badaun, o kits turtus kraun.
1931, Joniškis. LTR 200(232)

1636. Bagotas biednam, o biednas bulvei skūrą lupa.
1935, Panevėžys. LTR 785(53)

1637. Geria kraują kaip dėlė.
Merkinė. KrvP II, p. 211

1638. Visi tyko iš to biedno artojo.
1931, Joniškis. LTR 200(232)

1639. Dieve duok iš pono ubagą, o ne iš ubago poną.
Dusetos. LTR 70b(3093)

1640. Neduok dieve, kad iš ubago stoja ponas.
1962, Varėna. LTR 3503(38)

1641. Nėra didesnio šėtono, kaip iš ūkininko ponas.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(156/195)

1642. Bloga, iš mužiko pono sulaukus.
Dusetos. LTR 70b(3091)

1643. Buvo geras, kol jam nepriklausė dvaras.
1928, Pasvalys. TŽ V, p. 623

1644. Dvarus padalino — naujų ponų prigamino.
Kėdainiai. KrvP I, p. 539

1645. Dvarus išdalino — visi velniai pas gaspadorius išėjo.
1930, Joniškis. LTR 30(224)

***1646.** Kad ant visos sėdynės sėdi, tai ne ant pusės.
1936, Širvintos. LTR 1201A(1)

***1647.** Ant pradalgės nėra giminės.
1935, Veliuona. LTR 746(217)

1648. Mušasi kaip tėvo žemę dalydami.
ŠD, p. 53

1649. Barasi kaip broliai atsidalindami.
1935, Utena. LTR 545(131/44)

1650. Brolis mano, valgyk duoną savo.
Pajstrys. LTR 771(98)

1651. Broleli mano, kūryk taboką savo.
1935, Rokiškis. LTR 713(28)

1652. Brolis ne brolis, iš grūšios lauk!
1937, Papilė. LTR 1202(1140)

1653. Giminė ne giminė, lipk iš grūšios.
1913. LMD I 232(251)

1654. Bagočius bagotyn, jo ranka kietyn.
Viduklė. LTR 1962(136)

1655. Žmonėms nesergant, vaistininkai raukosi.
MžŽ, p. 291

1656. Slūžba — tūžba.
KlvK, p. 108

1657. Dirba kaip samdininkas.
1910, Prienai. LMD I 683(142)

1658. Samdytas — ne gimdytas.
1928, Dusetos. LTR 12(48)

1659. Negimdyts — ne vaiks, nesamdyts — ne šeimyna.
1887, Joniškis. LTR 1208(1385)

1660. Iš darbininkų pažinsi gaspadorių.
1930, Joniškis. LTR 30(2295)

1661. Gaspadoriui tik darbas rūpi, o ne alga.
1930, Joniškis. LTR 30(2227)

1662. Bernas žino, kada šventa, o gaspadinė — kada pėtnyčia.
1937, Pakuonis. LTR 1270(39)

1663. Šuniui — ne pasninkas, piemenei — ne šventė.
TŽ I, p. 315

1664. Piemeniui visi lašeliai, tik ne visi kąsneliai.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(318/20)

1665. Didūs mažučių neužjaučia.
1934, Šilalė. LTR 465(36/535)

1666. Visur darbininkui vėjas į akis.
1958, Seredžius. LTR 3157(922)

*__1667.__ Nors ankšta pirkelė, bet gardi duonelė.
1962, Varėna. LTR 3503(39)

1668. Su gaspadorium vienoj lovoj negulėsi, o su svečiais vienam stale nesėdėsi.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/8)

*__1669.__ Ne tas arklys avižas ėda, katras dirba, o tas, katras stainioj stovi.
1959, Ramygala. LTR 3200(165)

*__1670.__ Širdis — ne maria, užteks ir učiečko.
1938, Žagarė. LTR 1427(113)

*__1671.__ Ir pas velnią ant kamino išbūsi.
1958, Vaškai. LTR 3158(93/13)

1672. Pėsčias važiuoto ne draugas.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(108)

1673. Pėsčias — į pėsčią, važiuotas — į važiuotą.
1922, Kruonis. LTR 3378(103)

1674. Ateina kalėdos — ūkininkams bėdos.
1925, Molėtai. LTR 618(33)

1675. Tiršta putra šeimynos negainioja.
1936, Papilė. LTR 1011(228)

1676. Jaučiui, ir tam įkyri jungas vilkti.
1925. TŽ III, p. 383

1677. Darbininkai sujudės — visi ponai nugarmės.
1958, Seredžius. LTR 3157(193)

BAŽNYČIA IR KUNIGAI

1678. Kur ponas, ten ir klebonas.
LTR 2653(40)

1679. Kunigai su ponais vieną ieną traukia.
1910, Šatės. LMD I 716(11)

1680. Už stalo galo tik ponai ir kunigai.
1930, Joniškis. LTR 30(1874)

1681. Velnias, ponas ir klebonas — visi lygūs nevidonai.
1955, Varėna. LTR 2936(73)

1682. Ubago neprašyk, ponas neduos, kunigas pažadės, dievas negirdės.
1948. LTR 2653(4)

1683. Velnias dvare gimė, klebonijoje užaugo.
Pasvalys. LTR 3017(66)

1684. Kunigai — ne draugai, ponai — ne tarnai.
1936, Salakas. LTR 811(224)

1685. Alus — ne vanduo, kunigas — ne piemuo.
A 1911, Nr. 1, p. 11

1686. Kunigų kaip varnų, neprikirpsi jiems sparnų.
LTR 2653(39)

1687. Baltos rankos tik pono ir kunigo.
1930, Joniškis. LTR 30(2070)

1688. Ponu nesidenk, vandeniu nesiremk, kunigu netikėk.
LM 1938, Nr. 10

1689. Su ponu į turgų nevažiuok, su klebonu į teismą nestok.
LTRn, p. 410

1690. Vyžotas nenueisi nei prie pono, nei prie klebono.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(462)

1691. Nei pats velnias nelaimės, kai klebonas bylinės.
LTR 2653(19)

1692. Kunigo ranka toli siekia.
1930, Joniškis. LTR 30(2381)

1693. Kas turi pinigų, nebijo ponų nė kunigų.
1877. LMD I 677(3)

1694. Kas turi daug pinigų, tas nebijo nei kunigų.
LST, p. 65

1695. Pinigas ir klebonui geliuot neduoda.
1958, Seredžius. LTR 3157(246)

1696. Pinigas ir už kunigą iškalbingesnis.
TŽ V, p. 594

1697. Ašarom į dangų neįsiprašysi.
Marijampolė. LTR 824(22)

1698. Dangus — brangus.
1910, Šiauliai. LMD I 483(41)

1699. Dangus brangus — neįsipirksi.
1934, Šilalė. LTR 465(36/416)

1700. Dangus — brangus, tik ponams patogus.
KrvP I, p. 359

1701. Grašis ir į dangų kelią suranda.
Pakruojis. KrvP III, p. 65

1702. Auksas ir į dangų palydi.
LTR 2653(7)

1703. Turtingą ir į dangų įleis, kai pažvangins pinigais.
LlRn, p. 410

1704. Ir velnią už pinigus į dangų įleis.
1930, Joniškis. LTR 30(2274)

1705. Už pinigus kunigas ir velnią dangun nuvaro.
LTR 2759(44)

1706. Už pinigus gali velnią ir angelą nupirkti.
1961, Kretinga. LTR 3471(74)

1707. Ir dangus turi vartus, aukso raktais atrakinamus.
Vilkaviškis. KrvP IV, p. 347

1708. Pinigas ir dangun vartus atidaro.
Alytus. TŽ V, p. 594

1709. Pinigas ir pragaro vartus atrakina.
Alytus. TŽ V, p. 594

1710. Be pinigų ir iš peklos išspirs.
SD 161

1711. Be pinigų neišganytas.
Utena. LMD I 714(93)

1712. Be pinigų neik į karčiamą ir į kleboniją.
LTRn, p. 411

1713. Be pinigo neprieisi prie kunigo.
Viduklė. LTR 1696(211)

1714. Kunigas — poniškas ubagas.
LTR 3621(82)

1715. Rublis sutinka užgimus, rublis palaidoja.
1931, Kretinga. LTR 272(36)

1716. Be pinigo nei gimti, nei mirti.
Alytus. KrvP I, p. 235

1717. Kunigas už dyką nelaiko mišių.
1930, Joniškis. LTR 30(2390)

1718. Kunigas dievą už pinigus pardavinėja.
1930, Joniškis. LTR 30(2389)

1719. Kunigas dievą prašo, kai skatiką mato.
TŽ V, p. 595

1720. Kunigui ir daktarui vis naujas pinigas.
LTR 2541(647)

1721. Daktaras laukia, kad sirgtų, o kunigas — kad mirtų.
1930, Joniškis. LTR 30(235)

1722. Kunigas ir ant kelmo valgo duoną.
TTŽ 1911, p. 45

1723. Kunigas, ir ant akmens atsisėdęs, badu nemirs.
LM 1938, Nr. 10

1724. Kunigs gal ir ant ledo pragyventi.
LMD I 227(283)

1725. Kunigo ranka visą familiją dengia.
1930, Joniškis. LTR 30(2359)

1726. Ir kunigėlio nagai į save riesti.
LM 1938, Nr. 10

1727. Kristus buvo basas, o kunigai aukse kasas.
1948. LTR 2656(33)

1728. Klebono platus žakas — niekad neprikrauji.
LST, p. 67

1729. Kunigo kišenės nepripilsi, nors ir pražilsi.
1930, Joniškis. LTR 30(2385)

1730. Kunigo kišenius, o ubago krepšys netur dugno.
1912, Šakiai. LMD I 261(198)

1731. Ubago tarbos ir klebono maišo neprikrausi.
MžŽ, p. 262

1732. Girtuoklio gerklė, kunigo kišenė — neužveriami.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(96)

1733. Kunigs ir ubags neprisotinami.
1938, Viduklė. LTR 1564(17)

1734. Kalėdininkai tik kunigai ir ubagai.
1930, Joniškis. LTR 30(2348)

1735. Vargamistra ir ubagas — abu iš tarbos gyvena.
Dusetos. LTR 778(214)

1736. Kunigo tiesa ant liežuvio, o jo dora — kišenėje.
TŽ V, p. 595

1737. Kunigas žmogų už vištą bara, o pats grobia dvarą.
LTRn, p. 411

1738. Kunigas renka dūsaudamas, o velnias neša tūpaudamas.
1960, Varėna. LTR 3428(62)

1739. Kunigų surinkimas — bieso pragėrimas.
LMD I 677(314)

1740. Ką nuo kunigo gausi — su velniu pasidalysi.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(171)

1741. Kunigo naudą visi velniai gaudo.
1911, Šiauliai. LMD I 215(37)

1742. Kam kunigui laikai: nei jo pati, nei vaikai.
1948. LTR 2656(1)

1743. Lietuvninkams prie raumens, o kunigams prie kaulelių.
LST, p. 69

1744. Kunigų pinigais pekla brukavota.
TŽ V, p. 595

1745. Kas ant ko, o velnias ant popo.
1936, Salakas. LTR 811(46)

1746. Mes, biednieji lietuvninkai, edelmonais, kunigais į peklą netilpsim.
LST, p. 69

1747. Pekla velniais remta, kunigais dengta, davatkomis pakurta.
1951, Vilkija. LTR 2851(72)

1748. Kunigais bus pekla klota ir dengta.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(21)

1749. Ką kunigas sako, klausyk, bet ką kunigas daro, nedaryk.
LMD I 483(39/64)

1750. Ką kunigas sako, klausyk, bet ką daro, nematyk.
VD 1911, p. 59

1751. Kada kunigas perša, tada velnias vinčiavoja.
VnL 1901, Nr. 52

1752. Boba piršlys — velnias veselėj šoka, kunigs piršlys — velnias šliūbą duoda.
1922, Linkuva. LTR 3378(534)

1753. Klebonas valgys, ką turės, gaspadinė — ką norės.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(119)

VALDŽIA IR TEISĖ

1754. Karaliai ilgas rankas turi — gali toli prisiekti.
LST, p. 65

1755. Vyresnybė visad pučias.
1912, Šakiai. LMD I 261(16)

1756. Kieno galia, to ir valia.
LMD I 226(78)

1757. Kieno galia, to ir teisybė.
DAbc, p. 51

1758. Kieno valia, to ir tiesa.
MtG III, p. 541

1759. Kieno valia, to ir dalia.
VLCh II, p. 454

1760. Kas plaka, tas ir laka.
TTŽ 1913, p. 21

1761. Velnio muštas, velniui nepasiskųsi.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3535)

1762. Yra pasauly teisybė, bet kad akla.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

1763. Teisybė kaip rėty vanduo.
A 1911, Nr. 1, p. 11

1764. Teisybė ant galo lazdos.
Žarėnai. LMD I 701(607)

1765. Kur pinigai, ten teisybė, kur syla, ten galybė.
1939, Šeduva. LTR 852(13/145)

1766. Ponas dievas aukštai, o karalius toli.
SchLG, p. 94

1767. Dangus aukštai, o pons toli.
IvK, 1866, p. 73

1768. Iki dievo aukštai, iki caro toli.
KrvP III, p. 174

1769. Žodis iš burnos — kūns be galvos.
TD VII, p. 152

***1770.** Taip darydamas, išeisi Luokės keliais.
DAA, p. 44

1771. Vaito maišą daryk kaip vėdarą, o visuomet tuščias.
LMD I 226(449)

1772. Su teismu prasidėk, tai ir kelnes pasidėk.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 281

1773. Didžiųjų vagių niekas nenaikina, o mažuosius karsto.
1910. LMD I 240(146)

***1774.** Vabalus leidžia, o muses spendžia voratinkliu.
LST, p. 81

1775. Didieji vagys mažesnius novija.
MžŽ, p. 149

1776. Kieno kišenė ilgesnė, to ir teisybė didesnė.
VD 1911, p. 40

1777. Pinigų turėdamas, bylą išloši.
1938, Šimkaičiai. LTR 1547(393)

1778. Pinigų neturėsi — bylą pralaimėsi.
1930, Joniškis. LTR 30(2568)

1779. Balvai ir vandenį atgrąžina.
LST, p. 53

1780. Kieno puskvortė, to ir viršus.
VD 1912, p. 14

1781. Per kyšį ir į plyšį.
Alytus. TŽ V, p. 596

1782. Už kyšį padarys plyšį.
1950—1960. LTR 3631(20)

1783. Žmonai kyšio neduosi — pas vyrą bylą praloši.
Alytus. TŽ V, p. 596

1784. Girikto drikertus už dyką nečiupinėsi.
MtG IV, p. 48

1785. Kyšių neima, bet be dovanų neprisileidžia.
Alytus. TŽ V, p. 596

1786. Sauso nieks neklauso.
NNM

1787. Liežuvio sauso niekas neklauso.
1913, Tauragė. LMD I 282(40)

1788. Jei tepsi, tai važiuosi, o sauso nieks neklauso.
1962, Varėna. LTR 3503(208)

1789. Nepatepęs nevažiuosi.
1911, Pušalotas. LMD I 220(8)

1790. Neteptais ratais toli nevažiuosi.
Kretinga. LTR 552(966)

1791. Kas tepa, tas važiuoja.
TŽ IV, p. 512

1792. Kaip tepa, taip ir važiuoja.
Palanga. LTR 2284(711)

1793. Kurs gerai tepa — lengvai važiuoja.
KlvK, p. 110

1794. Pateptais ratais greičiau nuvažiuosi.
DAA, p. 43

1795. Tepti ratai slidžiau rieda.
1923, Šatės. LTR 3378(1649)

1796. Plunksna rašo — patept prašo.
1958, Seredžius. LTR 3157(179)

1797. Plunksna rašo — ditkos prašo.
DDŽ, p. 167

1798. Plunksna rašo — skatiko prašo.
IvK 1858, p. 46

1799. Raštininkų kaktom pekla grįsta.
1893. LMD I 1063(1156)

1800. Kas, į seimą renkant, nežada?
1930, Joniškis. LTR 61(689)

1801. Žadėjo duoną, o davė akmenį.
1910, Šiauliai. LMD I 215(237)

1802. Nuo Ainošiaus prie Kaipošiaus.
Kretinga. LTR 3253(116)

1803. Kai seimas susėda, visus pinigus suėda.
Alytus. TŽ V, p. 598

1804. Visi šiaučiai seime sėdi.
1930, Joniškis. LTR 30(1934)

1805. Valdžios pažadais sotus nebūsi.
Pasvalys. TŽ V, p. 623

1806. Kauno pažadais sotus nebūsi.
Alytus. TŽ V, p. 596

PINIGAI

1807. Auksas šaltas, o žmogų kaitina.
1963, Varėna. LTR 3503(125)

1808. Auksas veža, auksas neša.
1930, Joniškis. LTR 30(2040)

1809. Be aukso ir šviesybė temsta.
LMD I 227(279)

1810. Be pinigų nieks tavęs nematys.
1928, Šakiai. LMD I 261(208)

1811. Žmogus be skatiko — kaip diena be saulės.
TŽ III, p. 377

1812. Be dvylekio nėr nė proto.
1910. LMD I 240(67)

1813. Be pinigų nė iš namų.
Girkalnis. LTR 2215(521)

1814. Be pinigų į turgų — be druskos namo.
1934—1935, Igliškėliai. LTR 873(29)

1815. Penkiais pirštais nieko nenupirksi.
1913, Gruzdžiai. LMD I 678(4/8)

1816. Ir šuo mėsą pirktų, kad pinigų turėtų.
1959. LTR 3477(338)

1817. Ėst ir šuva mėsą, tik pinigų nėsą.
VLCh II, p. 452

1818. Pons, kol pilns karmons.
1930, Joniškis. LTR 30(1194)

1819. Be pinigų — ne ponas, kad ir gražus ant jo žiponas.
Ašmena. KrvP I, p. 235

1820. Nekoks jau čia ponas, jei tuščios delmonės.
1958, Seredžius. LTR 3157(53)

1821. Pinigai po pasaulį vedžioja.
1930, Joniškis. LTR 30(1185)

1822. Pinigui visi keliai atviri.
1928, Alytus. TŽ V, p. 594

1823. Kur pinigai, ten ir draugai.
1909, Veiveriai. LMD I 881(270)

1824. Lobis draugus daro, neturtas pravaro.
ST, p. 53

1825. Grašis visur pagarboj — ir klebonijoj, ir karčiamoj.
Linkuva. KrvP III, p. 65

1826. Kad pinigų turi, visi pažįsta.
Palanga. LTR 2284(695)

1827. Auksinis plaktukas ir geležines lubas prakala.
1932, Marijampolė. LTR 451(368/6)

1828. Sidabrinė yla ir per sieną lenda.
1939, Kražiai. LTR 267(491)

1829. Auksinė yla storą maišą praduria.
1963, Varėna. LTR 3503(121)

1830. Sidabro yla ir velnio maišą praduria.
ST, p. 26

1831. Sidabrine yla dangų pragręši.
1936, Ramygala. LTR 741(13)

1832. Sidabrine kulka ir velnią nušauna.
1936, Marijampolė. LTR 914(14/59)

1833. Auksu pakaustyta kiaulė žirgą atstoja.
Alytus. TŽ V, p. 594

1834. Pinigas prausia, pinigas ir purvina.
Alytus. TŽ V, p. 594

1835. Kas turi skambančių, tas turi ir šokančių.
LST, p. 181

1836. Kas moka, tam ir šoka.
1928, Alytus. TŽ V, p. 599

1837. Dieve duok vyžotų, o piniguotų.
LST, p. 177

1838. Bile yr paskambočių, bus ir paslūgočių.
1936, Šunskai. LTR 914(295)

1839. Kai nėra paskambočių, nėra ir paslūgočių.
Ariogala. LTR 749(43)

1840. Per auksą pragaran, per auksą ir dangun.
TŽ V, p. 594

1841. Už pinigą ir velnias šoka.
TD VII, p. 150

1842. Už pinigus ir velnias kazoką šoka.
1939, Raseiniai. LTR 2040(274)

1843. Su pinigais ir velnią ant stogo užvarysi.
1948, Kupiškis. LTR 2993(444)

1844. Už pinigus ir velnias poteriauja.
1958, Seredžius. LTR 3157(289)

1845. Ir juodą darbą pinigas padaro baltu.
1928, Alytus. TŽ V, p. 594

1846. Rublis šneka, rublis tyli.
1912, Raseiniai. LMD I 219(58)

1847. Pinigas kalba, pinigas tyli.
1959. LTR 3477(224)

1848. Už pinigus tik tėvo motinos nenupirksi.
1911, Telšiai. LMD I 236(16)

1849. Žmogus pinigus renka — velnias piniginę siuva.
1934, Marijampolė. LTR 451(378/6)

1850. Auksas kreivais keliais vaikščioja.
1928, Alytus. TŽ V, p. 594

1851. Auksas ašarose mirksta, kraujuose braido.
1962, Varėna. LTR 3503(131)

1852. Pinigai — galvažudžiai.
LST, p. 183

1853. Turi pinigų — turi ir neramybę.
1931, Panevėžys. LTR 785(237)

1854. Pinigas pinigą kala.
LTR 3533(414)

1855. Pelnas pelną varo.
LMD I 863(596)

1856. Rublis rublį veja.
TTŽ 1911, p. 45

1857. Kas turi litų, važiuoja karieton, kas neturi lito, bėga šunio vieton.
1937, Leipalingis. LTR 1068(125)

1858. Pinigai ėsti neprašo.
TTŽ 1912, p. 82

1859. Skatikas laiku už rublį brangesnis.
TŽ III, p. 386

1860. Šilingas — menkas pinigas, bile netuščia kišenė.
1893. LMD I 1063(1221)

1861. Tol draugai, kol atskirai pinigai.
1928, Alytus. TŽ V, p. 595

1862. Pinigai slidūs.
LTR 3623(45)

1863. Pinigas — slidus daiktas.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(128)

1864. Pinigas — vėjo brolis.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2777)

1865. Turtuolio padas auksu pamuštas, o širdis titnagu grįsta.
1963, Utena. LTR 3613(2246)

1866. Lobingam ir draugas atrodo priešas.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1971)

1867. Juo turtingesnis, juo šykštesnis.
DAbc, p. 54

1868. Kas bagotas, tas pilvotas.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1570)

*__1869.__ Bagočius — ragočius, puikočius.
LST, p. 51

1870. Bagots kaip šuo kudlots.
1936, Eržvilkas. LTR 945(171)

1871. Bagotas kaip šuva blusų.
1930, Joniškis. LTR 30(117)

1872. Bagotas kaip ruduo — piktas kaip šuo.
1932, Griškabūdis. LTR 436(156/9)

1873. Aukštos trobos — drūtos bobos.
TTŽ. 1913, p. 22

*__1874.__ Kas turtings, tas ir išmintings.
1931, Kražiai. LTR 267(414)

1875. Su stipresniu negrumkis, su turtingu nesipešk.
MžŽ, p. 260

1876. Kvailas, kol buvo vyžotas, gudrus, kai tapo čebatuotas.
Alytus. TŽ V, p. 594

1877. Neskūps — nebagots, nebagots — neslaunus.
JŽ I, 1, p. 182

1878. Bagotam vogti, o senam meluoti.
SD 21

1879. Bepigu senam meluoti, turtingam vogti.
1925, Molėtai. LTR 618(33)

1880. Gera plikam peštis, senam meluot, o bagotam vogt.
1930, Dusetos. LTR 70b(475)

1881. Bagotas vagis ponu vadinamas ir už stalo sodinamas.
Kr, p. 76

1882. Bagotam visur durys atdaros.
1930, Joniškis. LTR 3017(103)

1883. Bagotam ir velnias padeda.
Kr, p. 76

1884. Bagotam velnias vaikus supa.
1913, Žasliai. LMD I 228(4)

1885. Bagotam velnias per tvorą kiša.
1911, Šiauliai. LMD I 214(43)

1886. Kas daug tur, tam velns ir pro tvorą kiš.
1910, Šiauliai. LMD I 215(216)

1887. Bagočiui velnias ir košę pučia.
1938, Obeliai. LTR 1479(78)

1888. Bagotam ir velnias košėn taukų prideda.
1930, Panevėžys. LTR 1039(2316)

1889. Turtingam ir aitvaras neša.
1928, Alytus. TŽ V, p. 600

1890. Turtingam bakanais kelias grįstas.
1957. LTR 3043(137)

1891. Bepigu šerti, kad yra su kuo.
LTR 465(308)

1892. Bepig išmanyti po pievą ganyti.
Subačius. LMD I 858(1/90)

***1893.** Veršis lankoj, paršas aruode,— kada nenutukę?
LST, p. 169

1894. Prie pilno aruodo ir kiaulė pagaspadinauja.
Pajstrys. LTR 771(354)

1895. Nedvės žiurkė ant aruodo.
A 1911, Nr. 1, p. 10

1896. Nestips pelė ant aruodo.
Marijampolė. LTR 732(315)

1897. Sunku kaip pelei aruode.
TŽ III, p. 378

***1898.** Aklas badas, duonai esant.
LST, p. 87

1899. Vartosi kaip inkstas taukuose.
Jurbarkas. LTR 618(28/431)

1900. Gyvena kaip inkstas taukuose.
1934, Šilalė. LTR 465(36/769)

1901. Pasilikau varguose kaip spirgutis taukuose.
1948, Lekėčiai. LTR 2670(128)

1902. Gerai gyvena — kaip dievo ausy.
1893. LMD I 1063(1164)

1903. Gyvena kaip pas dievą už pečiaus.
KrvP III, p. 22

1904. Gyvena kaip dievo užanty.
1930, Joniškis. LTR 30(328)

1905. Pinigų kaip šieno.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(76)

1906. Jisai pinigų turi daugiau kaip razumo.
1935, Veliuona. LTR 745(205)

1907. Čia tik gegutės pieno nėra.
Merkinė. KrvP I, p. 331

1908. Gervės pieno jiems tik trūksta.
Pajstrys. LTR 771(169)

1909. Jam tik gulbės pieno trūksta.
LTR 3533(633)

1910. Gyvena gerai, tik paukščio pieno nėra.
LKŽ III, p. 374

1911. Tektinai — neturtinai.
TŽ V, p. 621

1912. Bus sėklai ir vėplai.
Tverečius. LT III, p. 459

1913. Nei sėklos, nei vėplos.
Žemaičių Kalvarija. LMD I 860(208)

1914. Ganės ir žemaičio vaikams.
1959, Ramygala. LTR 3201(246)

1915. Biednojo arklys greit paauga, bagotojo — duktė.
1929, Seirijai. LTR 807(1590)

1916. Šykštu, kytru, — vis primanai, su neturinčiu vis blogai.
1950, Kupiškis. LTR 2993(536)

1917. Biednam dešimt skūrų nulupa, kol bagočiui vieną.
1936, Pajstrys. LTR 771(101)

1918. Kol bagočius nubiednės, tai biednasis ir išdvės.
1935, Rokiškis. LTR 713(341)

1919. Kol riebusis sulys, liesasis padvės.
LMD I 226(301)

1920. Kol riebusis sukūs, liesusis kapuose supus.
1958, Seredžius. LTR 3157(131)

1921. Kol kudlotas nupliks, plikas nušals.
VPŽ, p. 25

1922. Lobingam sunku mirti, biednam sunku sirgti.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1969)

***1923.** Ponas miršta badu, kunigas šalčiu, o vargdienis gardžiu valgymu.
Apie 1850. LMD I 227(173)

1924. Gyvena katė, gyvena ir šuva: katė ant pečiaus, šuva ant šalčio.
1958, Seredžius. LTR 3157(408)

***1925.** Lobis — kūlys.
LST, p. 573

***1926.** Lobis — šiaudų kūlys.
LST, p. 181

1927. Svieto lobis — šiaudų kūlys.
LST, p. 551

1928. Lobis budina, vargas migina.
DAbc, p. 51

1929. Lobis budina, vargas žadinte žadina.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1967)

1930. Plikis neturi nei genčių, nei bičiulių.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2813)

1931. Ne pro visus šunis balta duona.
SchLG, p. 98

1932. Ne kiekviena burna putrai srėbti.
MžŽ, p. 226

1933. Duonelė gardi, bet brangi.
VPŽ, p. 14

1934. Biedns žyvijasi — bagots dyvijasi.
LTR 852(13/38)

1935. Bagotas dyvijas, kuo biednasis žyvijas.
1936, Papilė. LTR 1011(273)

1936. Bagotas nežino, iš ko biednas gyvena, o biednas nežino, kur bagotas pinigus deda.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(40)

1937. Sotus alkaną nepažįsta.
LST, p. 77

1938. Peniukšlė kiaulė nežino, ko žieminė žviegia.
1958, Rietavas. LTR 3151(35)

1939. Vargšas ieško valgio, turtuolis — apetito.
1963, Utena. LTR 3613(1973)

1940. Retai plikis tepašoka į vaitus.
1910. LMD I 240(790)

1941. Vyžoto ir per akinius niekas nemato.
TŽ III, p. 337

1942. Biednam visos durys uždarytos.
1957, Kamajai. LTR 2989(1117)

1943. Bėda biednam, šalta nuogam.
1937, Šimkaičiai. LTR 1307(122)

1944. Plikam visur yra šalta.
1937, Plateliai. LTR 3399(104)

1945. Biednojo žmogaus visuomet kišenė kiaura.
Kretinga. LTR 66(528)

*__1946.__ Žuvis trokšta be vandenio.
LST, p. 559

1947. Ubagą poteriai peni.
1934, Ramygala. LTR 741(51)

1948. Ubags sviesto nevalgo.
1935, Veliuona. LTR 745(251)

1949. Kur gaus ubags sviesto ratams tepti?
BFL, p. 52

1950. Kas duos ubagui vaiką?
1938, Seredžius. LTR 3157(548)

1951. Kas tau duos ubagui iš armotos šauti.
1948, Kupiškis. LTR 2993(683)

1952. Ubago aruodai ant pečių.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(271)

1953. Elgetos duona lengva, bet neskani.
Raguva. KrvP II, p. 43

1954. Ubagui ir plikiui niekas neužvydi.
MžŽ, p. 186

1955. Velijuos perkąs, nekaip prašąs.
LST, p. 525

1956. Velijuos numirštąs, nekaip ubagaująs.
LST, p. 525

1957. Duok dieve duot, ne prašyt.
1962, Varėna. LTR 3503(223)

1958. Geriau duoti, ne prašyti.
1957. LTR 3043(179)

1959. Gerai gauti, bet dar geriau duoti.
TŽ III, p. 379

1960. Neturtas skystą košę verda.
1955, Kupiškis. LTR 2993(483)

1961. Iš neturto skystą košę verda.
Pasvalys. LTR 618(4)

1962. Maža turėdams, skystai kepa.
LST, p. 69

1963. Biednam ir vabalas mėsa.
1960, Pandėlys. LTR 3462(88)

1964. Iš tuščios daržinės pelėda išlekia.
TŽ I, p. 367

1965. Reti kaip pavargėlio rugiai.
DAA, p. 43

1966. Neturtingam vis vėjas į akis.
VD 1911, p. 41

1967. Menkam visi vėjai skaudūs.
Utena. LMD I 714 (188)

1968. Jei biednas, tai ir durnas.
1957, Kamajai. LTR 2989(1118)

1969. — Dėl ko durnas?
— Kad biednas.
— Dėl ko biednas?
— Kad durnas.
1962, Varėna. LTR 3503(88)

1970. Dėl vyžočių nėr paslūgočių.
1936, Kupiškis. GK 1936, Nr. 1(9), p. 16

1971. Čebatas vyžai ne klapčius.
1934, Šilalė. LTR 465(390)

1972. Šuva berno neturi ir neturės.
1935, Veliuona. LTR 744(262)

1973. Šuniui berno nereikia.
1957, Vilkija. LTR 3017(105)

1974. Toksai tabakas ne mūsų pypkei.
1959. LTR 3477(382)

1975. Tos avižos ne dėl to žąsino.
VPŽ, p. 47

1976. Katėms šieno nieks neduoda, nes ir ožkos suėda.
1923, Linkuva. LTR 3378(562)

1977. Gražus dangus, tik ne dėl Martyno.
1952, Dūkštas. LTR 3460 (111)

1978. Ne tai dūdai ragas.
1957, Anykščiai. LTR 3067(237)

1979. Ne tiem skrebam lopinys.
1912. LMD I 212(125)

1980. Geriau biedno grašis, kaip bagočiaus šimts.
1910, Šiauliai. LMD I 215(239)

1981. Plikis gera širdžia vaišina svetį.
DAA, p. 46

1982. Plikas kaip bažnyčios žiurkė.
1938, Žagarė. LTR 1427(122)

1983. Plikas kaip tilvikas.
KlvK, p. 110

1984. — Batuotasis, kur eini?
— Pas vyžuotąjį duonos prašyti.
1958, Seredžius. LTR 3157(976)

1985. Vyža duoną uždirba, batas pradirba.
1934, Utena. LTR 469(282/86)

1986. Vyža čebatus uždirba.
GK 1936, Nr. 1(9), p. 16

1987. Vyža parauna batus.
MžŽ, p. 166

1988. Vyža batus pergyvena.
1910, LMD I 240(1000)

1989. Badauja kaip buožė, devynias karves turėdamas.
LTU, p. 459

1990. Laukia nesulaukia kaip buožės karo.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(71)

1991. Tada ponai dvarus atgaus, kai kibiru Nemuną išsems.
1960, Pandėlys. LTR 3462(107)

NELAIMĖS IR VARGAI

1992. Kur pėdos, ten ir bėdos.
DAA, p. 48

1993. Nėr to kampelio, kad nebūt kryželio.
TTŽ 1911, p. 46

1994. Koją už kojos vargai dėlioja.
1935, Rokiškis. LTR 713(74)

1995. Kur mes su užpakaliu, ten ir botagas su mazgu.
TTŽ 1914, p. 34

1996. Jei čia išbėgsi, kitur vargas jau moja.
KlvK, p. 108

1997. Norint čia išbėgsi, kitur vargas atsitūpęs tavęs lauks.
LST, p. 75

1998. Skersą vargą pereisi, bet išilgą — niekuomet.
1935, Veliuona. LTR 746(208)

1999. Laiko dantys aštrūs, vargo — dar aštresni.
1931, Dusetos. LTR 70b(2932)

2000. Bado nagai aštrūs.
LMD I 257(142)

2001. Įstatymas galingas, vargas — galingesnis.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1110)

2002. Jei varge gimei, tai varge ir mirsi.
1962, Varėna. LTR 3503(361)

2003. Nuogas gimei, nuogas ir mirsi.
Suvalkų gub. ŽS 1894, III—IV, p. 493

2004. Bėda bėdą veja.
BKL, p. 199

2005. Vargas vargą remia.
SD 27

2006. Bėda bėdą veja, vargas vargą spiria.
MžŽ, p. 29

2007. Vargas vargą prispiria.
LST, p. 52

***2008.** Neganda susiremia ragais.
LST, p. 71

2009. Bėda ir nešaukta ateina.
Alytus. LTR 1049(250/161)

2010. Viena bėda — ne bėda.
1930, Joniškis. LTR 30(1907)

2011. Viena bėda — ne bėda, viena liga — ne liga.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(31)

2012. Viena bėda — ne bėda, bet dvi trys — žmogų suėda.
1931, Užventis. LTR 267(554)

2013. Viena bėda — ne bėda, kad aplink penkios šešios bėdos, tada yra bėda.
1937, Plateliai. LTR 3399(148)

2014. Kai bėdos apsėda, tai ir pakaušį praėda.
1935, Rokiškis. LTR 713(298)

2015. Viena bėda nevaikščioja.
TŽ III, p. 376

2016. Bėda be dantų, o žmogų suvalgo.
Merkinė. KrvP I, p. 251

2017. Vieną bėdą pamatęs, lauk ir daugiau.
LMD I 863(60)

2018. Duok dieve pinigų, o bėdų bus.
1930, Joniškis. LTR 61(220)

2019. Gera naujiena pėsčia vaikščioja, bloga — raita jodinėja.
Pasvalys. LTR 618(4/64)

2020. Su bėda visur bėda.
VD 1912, p. 2

2021. Bėdos ne tvorom laipioja, bet žmonėm.
Joniškis. LTR 282(115)

2022. Bėdos žmonėmis, ne medžiais, eina.
1935, Panevėžys. LTR 785(74)

2023. Bėdos vargai neina miškais, o žmonių sprandais.
1938, Seirijai. LTR 1578(106)

2024. Nelaimė nevaikšto medžių viršūnėmis, vis po žmones.
1931, Vaškai. LTR 338(543)

2025. Bėda medžiais neina.
TTŽ 1913, p. 22

2026. Bėdos nereikia su žiburiu ieškoti.
1937, Šimonys. LTR 1204(62/29)

2027. Nelaimė kelio nesiklausia.
1958, Seredžius. LTR 3157(1a)

2028. Bėdõs nei aria, nei akėja, o pati išdygsta.
1962, Varėna. LTR 3503(107)

2029. Ir geriausia šluota iš namų bėdų neiššluosi.
Merkinė. KrvP IV, p. 376

2030. Kad ne vargai, ne bėdos, tai vis būt kalėdos.
VD 1912, p. 2

2031. Bėdos, kad ne kalėdos. Atėjo kalėdos, ir vėl tos pačios bėdos.
1938, Kruopiai. LTR 1803(7)

2032. Per adventą — dvasia šventa, per kalėdas — senos bėdos.
1937, Kaltinėnai. LTR 1217(72)

***2033.** Stroks — ne brolis.
LST, p. 77

2034. Stroks — ne brolis, strokienė — ne sesuo.
TD VII, p. 152

2035. Vargas — ne brolis, bėda — ne sesuo.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/368)

2036. Kur trumpa, ten trūksta.
Kalvarija. LTR 732(301/1)

2037. Kur laiba, čia ir trūksta.
SchLG, p. 100

2038. Džiaugsmas trumpas, vargas ilgas.
1936, Marijampolė. LTR 823(23)

2039. Viena netrūksta, tai kita plyšta.
1959, Dūkštas. LTR 3537(200)

2040. Dangus aukštai, ant žemės kietai.
1912, Šakiai. LMD I 261(146)

2041. Dangus aukštai, žemė kieta: gyvas neįlįsi, reikia ant žemės vargti.
Klaipėda. LTR 2268 (123)

2042. Aukštas dangus — neįlipsi, kieta žemė — neįlįsi.
1934, Šilalė. LTR 465(36/139)

2043. Dangus brangus aukštai, pekla ant žemės.
1887, Joniškis. LTR 1208(1410)

2044. Iki saulė užtekės, rasa akis išės.
LST, p. 59

2045. Lauk, šuneli, kol pastips kumelė.
TTŽ 1912, p. 74

2046. Ateitis — rūkuose, praeitis — varguose.
1957, Utena. LTR 2996(56)

2047. Nors imk ir gyvas lįsk į žemę.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(158/111)

2048. Gyvas į žemę neįlįsi.
1911, Klovainiai. LMD I 214(69)

2049. Ką bepadarys — gyvs į žemę neįlįs.
1923, Linkuva. LTR 3378(478)

2050. Gyvam duobės nėra.
Babrai. KrvP III, p. 14

2051. Sopulys visiems suteikia iškalbą.
MžŽ, p. 224

2052. Sopulys yra iškalbingas.
LMD I 240(844)

2053. Menturį turi, bet miltų neturi.
LMD I 240(555)

2054. Gyvena šventu dūku ir taboku.
Marijampolė. KrvP III, p. 26

*2055. Sausas šaukštas burną plėšia.
1959, Dūkštas. LTR 3537(183)

2056. Barščiai dangum užbaltinti.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(105/119)

2057. Tokios vestuvės, kaip gaidžio skerstuvės.
1936, Šeduva. LTR 852(13/267)

2058. Buvo laikai, kada barankom snigo.
1930, Joniškis. LTR 30(127)

2059. Gyvena kaip kunigystos ponai Gineitiškių miške.
Aukštadvaris. LTR 733(112)

2060. Gražiai gyvename ir tvoras kūrename.
1930, Kretinga. LTR 66(562)

2061. Gerai gyvenam: tvoras kūrenam, kai tvorų neteksim — patys sudegsim.
1947—1948, Sidabravas. LTR 2683(195)

2062. Vargstam kaip bitės į aulį.
1960, Klaipėda. LTR 3426(268)

2063. Kur skausta, ten ir užsigaun.
LTR 3662(34)

2064. Kur skauda, ten kliūva.
1961, Šeduva. LTR 3622(91)

2065. Kam klius, tam klius, o tau, striuki, bus.
MžŽ, p. 229

2066. Kam klius, kam neklius, o tam striukiui beuodegiui tikrai klius.
1934, Panevėžys. LTR 771(285)

2067. Kam teks, kam neteks, o bizniui vis teks.
1957, Anykščiai. LTR 3067(190)

2068. Kam tu biednas padejuosi, kad visi juokias atsijuosę.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/2)

2069. Kumečio gyvenimas — kaip kariamo šuns juokas.
1958, Seredžius. LTR 3157(254)

***2070.** Žalnierystė — menka ponystė.
LST, p. 335

2071. Žalnierystė — ne ponystė.
KlvK, p. 109

2072. Namie bėda su vaikais, o mieste — su ubagais.
LST, p. 233

***2073.** Ten vilkas bėga, kur viena avelė.
1959, Dūkštas. LTR 3537(199)

***2074.** — Kur, vilke, bėgi?
— Kur viena avelė.
1936, Salakas. LTR 811(338)

2075. Duona — avižinė, putra — dirsinė.
LMD I 240(178)

2076. Maža puota be duonos.
DAA, p. 42

2077. Pirkta duona peilio bijo.
1912, Raseiniai. LMD I 219(6)

2078. Pirkta duona neskalsi.
1916. VM, p. 47

2079. Ko verki: gal duoną perki?
TTŽ 1913, p. 21

2080. Suvalgėm klevo lapą ir išgėrėm gaidžio ašarą.
1936, Kalvarija. LTR 973(52/21)

2081. Nedaug buvo, ir tas pražuvo.
TTŽ 1912, p. 45

2082. Čia nėra nei pūst, nei aušyt.
Baičiai. TD VII, p. 150

2083. Yra sulos — nėr duonos, yra duonos — nėr sulos.
TŽ IV, p. 511

2084. Bulba — biedno pasilkas.
1936, Šešuoliai. LTR 992(400)

2085. Netur nė druskos grūdo.
MžŽ, p. 148

2086. Nei kuralo, nei viralo, nei to velnio duonos.
Daugėliškis. LTR 792(131/10)

2087. Žiemos dantys ilgi.
1932, Alvitas. LTR 436(156/48)

2088. Geri žiemos dantys — viską suryja.
1930, Dusetos. LTR 70b(1513)

2089. Vasarėlė — motinėlė, o žiemelė — močiakėlė.
1877. LMD I 677(510)

2090. Išpažinsi vasarą be karvės, žiemą — be kailinių.
Pasvalys. LTR 618(4/252)

2091. Daugiau dienų, nekaip kilbasų.
1950, Kupiškis. LTR 2993(534)

2092. Vaikų kaip grikių, o duonos nė plutos.
KlvK, p. 108

2093. Vaikų kaip pupų, duonos nė plutos.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

*2094. Dievs nežiūri į aruodą.
LST, p. 217

2095. Kas metelis — tai vaikelis.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(39)

2096. Biedno vis vaikeliai patvoriais turkso.
1935, Daugėliškis. LTR 792(131)

2097. Vieni marškiniai ant tvoros, kiti ant skūros.
TTŽ 1911, p. 40

2098. Vis siuvam — vis nuogi, vis skalbiam — vis juodi.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(98)

2099. Lopas ant lopo, o tame lope skylė.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(158/57)

2100. Be karvės visados pasninkas.
Girkalnis. LTR 1050(11/170)

2101. Be karvės pasninkas, be arklio šventė.
Liškiava. LTR 374e(2584/3)

2102. Be karvės pasninkas, be avies šalta.
Girkalnis. LTR 1050(11/90)

2103. Bengias gavėnia, bengias ir veršio mėsa.
1935, Žemaičių Kalvarija. LTR 709(101)

2104. Tai kad nusigyveno — iš adatos išėjo.
1935, Rokiškis. LTR 713(167)

2105. Septyni kaimai, o arkliukas vienas.
1910. LMD I 421(80)

2106. Ožka prasigyvenant — ožka nusigyvenant.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2587)

2107. Ožka — prasikurt ir pasibaigt.
1961, Panevėžys. LTR 3621(47)

2108. Ožka — pirma prakurtis, antra prapultis.
1959, Ramygala. LTR 3201(23)

2109. Veži daktarėlį į namus — vesk karvutę pro vartus.
1958, Seredžius. LTR 3157(355)

***2110.** Į Karaliaučių reik važiuot su pora jaučių.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(1)

2111. Kaip stovi, taip brangus.
1932, Alvitas. LTR 436(158/117)

2112. Gyvenu kaip žirnis prie kelio.
LTR 3501(40)

2113. Gyvena kaip žirnis prie kelio: kas eina, tas skina, kas nori, tas mina.
KrvP III, p. 24

2114. Gera kaip žirniams prie kelio.
VD 1911, p. 40

2115. Gerai kaip į dilgėles pataikius.
Vilkaviškis. KrvP II, p. 147

2116. Vargstam kaip pelė po žliauktus.
MžŽ, p. 290

2117. Taip rūdij, kaip žiedas rūdyne.
1962, Varėna. LTR 3503(201)

***2118.** Bešnypščiame kaip šlapią kūrendami.
LST, p. 63

2119. Šnypščiam kaip šlapi medžiai degdami.
DAbc, p. 53

2120. Gyvenam kaip šlapias nedega.
1962, Varėna. LTR 3503(199)

2121. Smilksta kaip žalias nedegąs.
1910, Prienai. LMD I 683(186)

2122. Du kubilai vyžų, trečias baravykų.
Dusetos. GK 1936, Nr. 1(9), p. 16

2123. Mintu kaip šuo lukštais.
VD 1912, p. 2

2124. Perkando kaip šuo muselę.
1958, Varniai. LTR 3148(570)

2125. Šalta gryčia kaip vilkinyčia.
MT II, p. 137

2126. Džiūva kaip šeškas, į spąstus uodegą įkišęs.
1958, Seredžius. LTR 3157(528)

2127. Gyvena kaip lapė po ekėčiomis.
MtG IV, p. 47

2128. Skursta kaip rupūžė moly.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(186)

2129. Pypia it varlė, ratų prispausta.
MžŽ, p. 183

2130. Vargst kaip muselė po išrūgas.
1912, Raseiniai. LMD I 219(28)

2131. Įkrito kaip šeškas į sląstus.
1937, Plateliai. LTR 3399(156)

2132. Įklimpau kaip musė į išrūgas: nei suėst, nei išlipt.
1934, Dusetos. LTR 12(113)

2133. Sukas kaip nuogas dilgynėj.
Utena. LMD I 714(279)

2134. Kur eini, čia nusidauži, ką imi, čia nusigremži.
LST, p. 299

2135. Kokis jo gyvenimas — nei dugnan, nei kraštan.
1962, Varėna. LTR 3503(301)

2136. Vaipykis, vargeli, atkandęs akmenėlį.
LMD I 240(957)

2137. Laižykis, nabagėli, prikandęs akmenėlį.
1928, Pasvalys. TŽ V, p. 613

2138. Naujas žiuponas — senos skylės.
1957, Marcinkonys. LTR 3017(122)

2139. Daug darbo, maž pelno.
MžŽ, p. 180

2140. Daug darbo — maža duonos.
VPŽ, p. 11

2141. Kas iš to darbo, kad nėra pažytko.
1935, Rokiškis. LTR 713(434)

2142. Pirmiau pats nusibaigsi, negu darbus užbaigsi.
LMD I 240(741)

2143. Už darbų saulės nemato.
1930, Joniškis. LTR 30(1847)

2144. Dirba kaip juodas jaučias.
1921, Kruonis. LTR 3378(50)

2145. Prakaitu aukso neįsigysi.
1928, Alytus. TŽ V, p. 594

2146. Ar Brazilija, ar Argentina — katra blogesnė, velniai žino.
1958, Seredžius. LTR 3157(344)

2147. Amerika — ne motina, veltui dolerių neduoda.
1959, Šeduva. LTR 3180(10)

2148. Žmogus kaip šunelis tur vargti sviete.
MžŽ, p. 275

Pasaulėžiūra. Moralė. Žmonių santykiai. Veikla

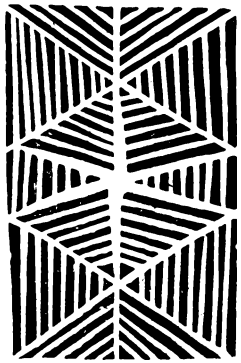

GYVENIMO SUPRATIMAS

ATEISTINĖ GALVOSENA. RELIGINIS FANATIZMAS

2149. Dangus brangus, žemė dar brangesnė.
1923, Kruonis. LTR 3378(315)

2150. Kas anksti keliasi, tam ir dievas padeda.
TŽ V, p. 598

2151. Atsargų žmogų ir dievas saugoja.
KrvP I, p. 151

2152. Kai pats nesirūpinsi, ir dievas neaprūpins.
TŽ V, p. 625

2153. Dėl dievo galima, bet dėl žmonių negalima.
1959. LTR 3477(318)

2154. Griekas tam niekas, kam altorius arti.
1958, Seredžius. LTR 3157(564)

2155. Ne velnių, bet blogų žmonių bijokime.
LTR 3533(729)

2156. Ubago neprašyk, ponas neduos, kunigas pažadės, dievas negirdės.
LTR 2653(4)

2157. Nors ir kryžiaus galą nukąsk, o kitaip nebus.
VD 1912, p. 14

2158. Iš tų pačių šventieji, iš tų pačių ir prakeiktieji.
1930, Joniškis. LTR 61(544)

2159. Iš tų pačių šventi, bet ne iš kitų ir prakeikti.
1931—1932, Zarasai. LTR 70b(2878)

2160. Supūva ir šventas, ir prakeiktas.
1958, Seredžius. LTR 3157(384)

2161. Ir vagis prašo dievo pagalbos.
1936, Ramygala. LTR 785(41)

2162. Meldžiasi kaip vagis, eidamas vogti.
Kr, p. 77

2163. Ir pas dievą nėr teisybės.
1937, Šešuoliai. LTR 1177(33)

2164. Dievas tik turtingiems geras.
1959. LTR 3477(199)

2165. Kam dievas, kam dievutis.
1938, Raseiniai. LTR 1818(55)

2166. Kad prisiekčiau (pasiekčiau), poną dievą nupeščiau.
LTR 1208B(1433)

2167. Kaip tu man, dieve, taip ir aš tau.
1928, Rozalimas. LTR 2202(41)

2168. Tik vyžotiems penktadienis.
LTRn, p. 411

2169. Vaikams putros duokit, ne egzortas.
1951. LTR 2843(439)

2170. Žuvis neišganys, kiaulė nepragaišys.
1896, Valkininkai. LMD I 253(3)

2171. Jautis nepaskandins, lydeka neišganys.
TTŽ 1912, p. 81

2172. Silkė į dangų neįves.
1958, Seredžius. LTR 3157(404)

2173. Seredą seredyk, o mėsą terebyk.
1957, Vilkija. LTR 3017(98)

2174. Tam pasninkas, kas su kojom žemės nesiekia.
VD 1912, p. 1

2175. Poteriai — ne putra, nesurugs.
1911, Telšiai. LMD I 236(1)

2176. Poteriai — ne kleckai, nesurugs.
Linkuva. LTR 272(36)

2177. Iš poterių košės nevirsi.
1910, Prienai. LMD I 683(171)

2178. Ubago poteriai — kaip vilko pasninkas.
1928, Rozalimas. LTR 2202(52)

2179. Šventi rykai, nešventi dalykai.
1910. LMD I 240(881)

2180. Dievą garbina, velniui tarnauja.
1955. LTR 3477(358)

2181. Dievas glėby, velnias širdy.
Marijampolė. LTR 732(270)

2182. Akys prie dievo, mintys prie velnio.
1936, Juodupė. LTR 1137(50)

2183. Dievui meldžias, velnią už uodegos tampo.
TŽ III, p. 385

2184. Kryžių nešioja, o velnią vilioja.
TŽ V, p. 595

2185. Žegnojas, o širdy velnią nešiojas.
1960, Varėna. LTR 3428(63)

2186. Kas „Bromą" skaito, tas po peklą braido.
TTŽ 1912, p. 82

2187. Bažnyčioj pondievą su glėbiais grobsto, o namie — velniai pro pažastis lando.
1937, Papilė. LTR 1202(1264)

2188. Bažnyčioj dievelis, lauke velnelis.
LMD I 483(40/22)

2189. Bažnyčioje plytas laižo, bet svetimas pupas aižo.
1958, Seredžius. LTR 3157(68)

2190. Šventu dedas, o šašu vedas.
1958, Seredžius. LTR 3157(381)

2191. Šventas, tik necūdaunas.
LMD I 580(191)

2192. Barzdelė kaip Jėzaus, o akys kaip velnio.
1925—1926, Saločiai. LTR 68(283)

2193. Barzda švento Jono — dantys kaip šėtono.
TTŽ 1911, p. 45

2194. Kur davatka, tai ten ir velnias.
1957, Anykščiai. LTR 3067(201)

2195. Prie paprasto žmogaus vienas velnias, o prie davatkos — devyni.
Pasvalys. LTR 618(4/502)

2196. Davatka — velnio uošvienė.
1936, Panevėžys. LTR 864(100)

2197. Davatka — meletka.
Girkalnis. LTR 1050(111/90)

2198. Davatkai mieliausi pletkai.
Dusetos. KrvP I, p. 401

2199. Davatkos liežuvis lig kelių.
1931—1932, Zarasai. LTR 70b(2372)

2200. Jei rožančius iki kelių — liežuvis iki žemės.
1928, Rozalimas. LTR 2202(50)

2201. Davatka kalba rožančių — velnią nešioja už ančio.
1952, Marijampolė. LTR 2863(68)

2202. Iš davatkos nei dievui žvakės, nei velniui šakės.
1931, Dusetos. LTR 70b(2378)

2203. Važiuoja kaip davatkos į Šidlavą.
1930, Joniškis. LTR 30(1909)

2204. Davatkauna, kol vaiką pasigauna.
Vilkaviškis. KrvP I, p. 401

2205. Dievobaimingas kaip gužutis klioštoryje.
1925—1927, Betygala. LTR 554(77)

2206. Trauk trauk dievo garbę už uodegos.
TŽ IV, p. 516

2207. Dievui daugiau rūpi, kaip mums.
LST, p. 565

2208. Dar daugiau dievs turi, nekaip išdavė.
LST, p. 387

2209. Dar dievo daržą nenuganei.
LST, p. 387

2210. Kas dievo žadėta, bus ir attesėta.
LST, p. 401

2211. Dievs neveikus, ale atmenus.
LST, p. 391

PRIETARAI

2212. Ieškok paparčio žiedo — visa žinosi.
ŠD, p. 57

2213. Pirmi gaidžiai velnią baido.
TŽ III, p. 377

2214. Kad laumė joja, ir veršis yra šlapias.
TD VII, p. 152

2215. Šarka ant stogo — svečias namuose.
Aukštadvaris. LTR 733(88)

2216. Raston tarbon žuvys eina.
1912, Biržai. LMD I 378(63)

2217. Medaus neturėsi, jei su bičiuliais barsies.
ŠD, p. 51

2218. Kuriam pečių — katė buria svečių.
Daugėliškis. LTR 792(131/5)

2219. Cypia pečius — bus svečias.
1928, Pasvalys. LTR 552(1138)

2220. Pirmadienį kelionės nepradėk.
ŠD, p. 51

*2221. Gal mielių atėjai skolinti, kad neatsisėdi?
1935, Kupiškis. LTR 2993(449)

2222. Piktas sapnas veik įvyksta.
KlvK, p. 109

2223. Geras sapnas neįvyksta, bet piktas įvyksta.
MžŽ, p. 101

*2224. Tu, tur būt, turi vilko plauką.
1935, Veliuona. LTR 745(249)

2225. Baubia lyg baublys į sunkius metus.
Aukštadvaris. LTR 846(1501)

2226. Gieda kaip višta prieš galą.
1936, Šeduva. LTR 852(13/6)

LIKIMAS. SĖKMĖ. LAIMĖS NEPASTOVUMAS

2227. Kam kas skirta, tai kaip koja įspirta.
1962, Varėna. LTR 3503(303)

2228. Žadėtoji nepraeis.
IvK 1866, p. 71

2229. Jeigu dievas padės, kiaulės nesuės.
1959. LTR 3477(398)

2230. Kad mano bus, tai ir griausmas neužmuš.
LTR 1618(162)

2231. Katras mano bus — nė perkūnas neužmuš.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(204)

2232. Kieno dalia — ir jaujos gale.
LST, p. 357

2233. Į kito dalią neįsipirksi.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(236)

2234. Nuo savo nelaimės nepasislėpsi.
1959. LTR 3477(267)

2235. Kur vargas žmogų traukia, nuo jo neišsisuksi.
1962, Varėna. LTR 3503(302)

2236. Vilko mėsa vis medžian traukia.
1962, Varėna. LTR 3531(3)

2237. Nesulaikysi upės bėgimo — nepramatysi savo likimo.
1958, Seredžius. LTR 3157(261)

2238. Neišsižadėk turmos ir tarbos.
1959. LTR 3477(229)

2239. Senos mergos ir ubago lazdos niekad neišsižadėk.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(112)

2240. Atmink gerus laikus, neužmiršk ir blogus.
1934, Šilalė. LTR 465(36/132)

2241. Jei gyventina, prisigyvens, jei vargtina, prisivargs.
LST, p. 353

2242. Savą kas gi naštą nešioti turim.
LST, p. 519

2243. Kiekvienas turi savo naštą.
LMD I 240(442)

2244. Ne vis taip sekasi, kaip viens nori.
LST, p. 133

2245. Ne visada ropė taip kepa, kaip pilvui reikia.
VD 1912, p. 2

2246. Be dalios grįžk atgalios.
1896, Valkininkai. LMD I 253(5)

2247. Jei be dalios, eik atgalios.
1935. LTR 3585(40)

2248. Kas iš to anksti kėlimo, kad nėr dievo padėjimo.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(64)

2249. Sunku ūkį vilkti, kad laimės nėra.
MžŽ, p. 262

2250. Jam mano dalia — tai kaip bulvė žalia.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(118)

2251. Vilkas neveizi, ar daug, ar maža yra avių.
MžŽ, p. 277

2252. Ir ženklintą avį vilkas neša.
LMD I 858(35)

2253. Žmogus šaudo — dievas kulkas gaudo.
1934, Utena. LTR 469(282/50)

***2254.** Medų sėji, pipirus piausi.
LST, p. 365

2255. Medų sėjau, pipirai dygsta.
DAbc, p. 53

2256. Pasėjo ropę — išaugo krienas.
1928, Šakiai. LMD I 261(168)

2257. Kur sėtos ropės, ridikai dygsta.
VSk, p. 80

2258. Dievas davė, kipšas pagavo.
MžŽ, p. 159

2259. Šoviau varną — nušoviau šerną.
1958, Seredžius. LTR 3157(560)

***2260.** Davė dievas veršiui telioką.
1959, Dūkštas. LTR 3537(195)

2261. Nelaimės priskubina senatvę.
MžŽ, p. 214

***2262.** Su dalia ir grybauti.
1936, Salakas. LTR 811(153)

2263. Laimės replėm nepritrauksi, o nelaimė ir pati atein.
1910, Šiauliai. LMD I 215(200)

2264. Laimės su ranka nepaimsi.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(135)

2265. Nelaimę sutinki, pro laimę praeini.
1936, Girkalnis. LTR 1016(2/12)

2266. Gerą ir su replėmis nepritrauksi, o piktas ir pats ateis.
MžŽ, p. 205

2267. Gero reikia paieškoti, blogas pats ateis.
1930, Joniškis. LTR 61(453)

***2268.** Parėjo kaip musę kandęs.
1959, Šeduva. LTR 3238(127)

2269. Eina kaip šunį pabučiavęs.
MtG IV, p. 332

2270. Prakišau kaip ubagas poterius.
1924—1947, Duokiškis. LTR 2989(1201)

2271. Taip bloga, taip negera.
Panevėžys. LTR 864(58)

2272. Eidamas pamesi, sėdėdamas nerasi.
1930, Joniškis. LTR 30(2192)

2273. Tau penkios bėdos, devynios bažnyčios.
Vilkaviškis. LTR 325(268/93)

2274. Kad sekasi, tai ir vedasi.
1913. LMD I 232(207)

2275. Kad nerūgo, tai ir nekepė.
1928, Šakiai. LMD I 261(92)

2276. Čia kalk, čia nelenda.
VSk, p. 116

***2277.** Sekas kaip švedui žėbos.
1965, Varėna. LTR 3767(40)

2278. Nei bėgt, nei rėkt.
LTR 3533(329)

2279. Nei šaukti, nei plaukti.
1912, Raseiniai. LMD I 219(18)

2280. Nei traukt, nei stumt.
1961, Panevėžys. LTR 3621(68)

2281. Nei pakartas, nei paleistas.
SD 20

2282. Nei ratais, nei rogėm.
1935, Rokiškis. LTR 713(345)

2283. Še tau, boba, devintinės!
MžŽ, p. 243

2284. Še tau, šunie, devintinės!
VPŽ, p. 44

2285. Papuolė kaip aklai vištai grūdas.
Pajstrys. LTR 771(356)

2286. Kam dievas duoda, tam ir dribtelėja.
1934, Panevėžys. LTR 771(228)

2287. Kad dievs davė, tai ir dribtelėjo.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

2288. Kyla kaip ant mielių.
MžŽ, p. 138

2289. Eina kaip iš pypkės.
1958, Seredžius. LTR 3157(667)

2290. Ir velnias duoda, ir dievas neatima.
1963, Varėna. LTR 3503(363)

2291. Laimingi valandų neskaičiuoja.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(98)

2292. Ledas slidus, žmogaus gyvenimas dar slidesnis.
VSk, p. 91

2293. Žmogaus gyvenimas už ledą slidesnis.
1931—1932, Zarasai. LTR 70b(3102)

2294. Nelaimė su laime visada ein kartu.
Šiauliai. LTR 267(379)

2295. Laimė dainuoja, vargas dejuoja.
1928, Alytus. TŽ V, p. 603

2296. Linksmybė su smūtnybe kas adyną mainos.
BLF, p. 54

2297. Tos pačios akys verkia, tos pačios juokias.
BŽ, p. 34

*__2298.__ Kur dangus, tenai pašalėj ir pekla.
LST, p. 565

2299. Visaip pasitaiko gyvenime: ir ant suolo, ir po suolu.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(88)

2300. Tas pats ant suolo, tas pats po suolu.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(156/186)

2301. Viena diena yra motina, o kita — pamotė.
1910. LMD I 240(980)

2302. Ne kas ryts labs ryts.
SD 161

2303. Ne kasdien švento Jono.
Suvalkai. LMD I 187(319)

2304. Ne kasdien švento Jono — tik kartą į metus.
TTŽ 1912, p. 70

2305. Šviežiena — ne kas diena.
1931, Užventis. LTR 267(560)

2306. Šiandien juokies, rytoj verksi.
1930, Joniškis. LTR 30(2694)

2307. Teksi dievui apskutinėtas ir aplupinėtas.
1935, Veliuona. LTR 744(267)

2308. Po kauksmo atvirst džiaugsmo.
SchLG, p. 84

2309. Vikrus patsai bėdą užbėga, ant tylaus vėjas užpučia.
TŽ III, p. 384

2310. Greitasis patsai susiieško, o lėtajam vėjas užpučia.
1957, Anykščiai. LTR 3017(115)

2311. Ant lėto vėjas užneša, greitas pats užbėga.
Kruonis. LTR 2168(59)

2312. Ant stovinčio užeina, bėgantis pats užbėga.
VD 1912, p. 2

2313. Nuo vilko bėgo — ant meškos užbėgo.
TŽ IV, p. 514

2314. Nuo vilkelio bebėginėdamas, užbėgsi meškiuką.
MžŽ, p. 138

2315. Nuo lapės bėgdamas, ant vilko užbėgo.
BLF, p. 53

2316. Nuo lietaus bėgo, po palašu pataikė.
VD 1911, p. 40

2317. Nuo lietaus bėgau, po lašiniu patekau.
1959, Šeduva. LTR 3238(128)

2318. Iš prūdo šokau, į ežerą įšokau.
Užventis. LTR 267(551)

2319. Žarijos besisaugodamas, liepsnon įkrito.
VD 1911, p. 22

2320. Saugodamasis dūmų, į ugnį įkrisi.
MžŽ, p. 213

2321. Kas man šiandien, tai tau rytoj.
LST, p. 357

2322. Kaip kitiems dievs davė nueidams, taip mums duos pareidams.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

2323. Pons dievs visiems atiduod: vieniems nueidamas, kitiems pareidamas.
1923, Ylakiai. LTR 3378(1326)

2324. Laimė pėsčia atein, važiuota išvažiuoj.
1900—1905, Šiluva. LMD I 262(10)

2325. Laimė yra it stiklas, nes veikiai susikulia.
MžŽ, p. 228

2326. Belaukiant laimės žadėtos, užklupo bėdos netikėtos.
Merkinė. KrvP I, p. 223

2327. Kaip gerai, taip neilgai.
1931, Dusetos. LTR 70b(1719)

2328. Ir bėgantį viesulu šluba bėda paveja.
Merkinė. KrvP IV, p. 342

2329. Vakar bagotas — šiandien jau ir vyžotas.
1931, Dusetos. LTR 70b(2245)

2330. Nė vienas dar su dievu pirštais nesudūrė.
Pasvalys. LTR 618(4/194)

*2331. Dar su dievu pirštais nesudūrei.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(132)

2332. Žinai, ką beri, bet nežinai, ką piausi.
1958, Seredžius. LTR 3157(694)

2333. Kad žmogus savo nelaimę žinotų, po kubilu pasikavotų.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(318/23)

2334. Kad žinotum, kur pulsi, tai atsisėstum.
1912, Šakiai. LMD I 261(128)

2335. Kad žinotau, kur suklupsiu, tą vietą šalimi apeitau.
TŽ III, p. 379

2336. Jei žinotum, kad krisi, pats atsisėstum.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(98)

2337. Nieks nežino galo vežimo.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(158/348)

2338. Nieks nežino, kas už šieno vežimo.
1934, Marijampolė. LTR 451(380/19)

2339. Tu mane padaryk žinančiu, o aš tave — bagotu.
Kretinga. LTR 552(1035)

2340. Nežinomas kaip smerčio adyna.
1936, Panevėžys. LTR 785(455)

OPTIMIZMAS

2341. Pakol dūšia kūne, patol širdyje viltis.
MžŽ, p. 162

2342. Rasi įspis saulė ir į mūsų langą.
LMD I 226(208)

2343. Nenusimink, dūšele, ir vėl tekės saulelė.
KlvK, p. 111

2344. Kad ir varlele šokuoti, bile ant šio svieto būti.
1923. LMD I 219(36)

2345. Kol gyvena, tol burblena.
1935, Rokiškis. LTR 713(168)

2346. Žuvims vanduo, paukščiams oras, o žmogui visa žemė priklauso.
1962, Varėna. LTR 3503(329)

2347. Varge būdams, turi verstis kaip gali.
LST, p. 83

2348. Kas prabūta — kaip nebūta.
VM, p. 42

2349. Ką darysi — verkdamas kaktą neištaisysi.
1932, Alvitas. LTR 436(158/134)

2350. Verkdamas kaktos neištaisysi.
A 1910, Nr. 6, p. 29

2351. Gegutės balsu skurdo nenusikratysi.
1934, Šilalė. LTR 465(36/893)

2352. Nėra to blogo, kad neišeitų ant gero.
1959. LTR 3477(284)

2353. Blogai rodo — gerai išeis.
TTŽ 1912, p. 10

2354. Bėda daug gali.
Rozalimas. LTR 2202(50)

2355. Vargas daug gali.
1911, Anykščiai. LMD I 1002(11/16)

2356. Bėda kojas taiso.
KlvK, p. 108

2357. Bėda kojas taiso, bėda proto randa.
1937, Krekenava. LTR 1261(38)

2358. Bėda kojas taiso, bėda tolimo kelio nepaiso.
1962, Varėna. LTR 3503(108)

2359. Bėdoj atsiras pinigai.
MžŽ, p. 18

***2360.** Atranda svotba rūbus, rabata gražius.
LST, p. 175

2361. Svotba rūbus, o rabata gražius.
SchLG, p. 97

2362. Bus pataps, bus ir spasabs.
Girkalnis. LTR 2215(152)

2363. Nėr bėdos be rodos.
1959, Šeduva. LTR 3180(122)

2364. Rūpestis budina žmogų.
LMD I 863(168)

2365. Badas — geriausias kukorius.
1926, Liudvinavas. LTR 826(136)

2366. Nesigraudink, kūdą skerdęs,— puode brinks.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(264)

2367. Paprasi, kai geriau nerasi.
Užventis. LTR 267(455)

2368. Ir šuo kariamas pripranta.
A 1911, Nr. 1, p. 12

2369. Kai paprasi, ir pekloj bus gera.
Pasvalys. LTR 618(4/425)

2370. Kai sotus, tai bagotas.
1945, Kupiškis. LTR 2993(490)

2371. Ar pakulų, ar vilnų — bile pilvas pilnas.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(178)

2372. Dievas davė dantis, dievas duos ir duonos.
A 1911, Nr. 1, p. 12

2373. Bus dantys — bus ir duonos.
1957. LTR 3043(157)

2374. Dievas davė giedrą, duos ir lietų.
MžŽ, p. 69

2375. Dievas davė ligą, duos ir sveikatą.
LKŽ II, p. 620

2376. Gims diena, gims dienai maistas.
LST, p. 351

2377. Rytdiena atsineš savo duoną.
TŽ III, p. 375

2378. Kai dievas laikys, tai ir kraikys.
1935. LTR 3585(4)

2379. Kad dievas laiko, tai ir maito.
1922, Kruonis. LTR 3378(339)

2380. Nuo dirsių nemirsiu.
1912, Prienai. LMD I 247(89)

2381. Kur nueisiu, čia namai, kur numirsiu, čia kapai.
KlvK, p. 112

2382. Kur gyveni, ten namai, kur numirsi, ten kapai.
TTŽ 1913, p. 29

2383. Kai pralobsim, tai giedosim, kai pavargsim, tai beverksim.
MžŽ, p. 177

2384. Pūslėtos rankos vargo nebijo.
TŽ III, p. 384

2385. Velnias neims, dievui nereikia.
1935, Rokiškis. LTR 713(174)

2386. Kelnes pasiklojom, andaroku užsiklojom. Kaip tie guli, katrie nieko neturi?
1959, Liudvinavas. LTR 3186(11)

2387. Atsigulei be patalo, pasikėlei be klapato.
1962, Varėna. LTR 3503(41)

2388. Basas toliau kasas.
Kupiškis. LTR 2196(145)

2389. Kam pypkė rūksta, tam nieko netrūksta.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1492)

2390. Neturiu nieko — nebijau nieko.
1957, Krokialaukis. LTR 3017(76)

2391. Visur gerai, visur gerai, bet sa šaly geriausia.
1962, Varėna. LTR 3503(340)

2392. Savam krašte ir saulė šviesiau šviečia.
1959. LTR 3477(374)

2393. Geriau tėvynėj elgetauti, negu svetimoj šaly ponauti.
1934, Šilalė. LTR 465(36/723)

2394. Savam krašte ir žiema maloni.
1931, Joniškis. LTR 200(577)

2395. Savo krašte ir tvoros žydi.
1931, Joniškis. LTR 200(607)

2396. Dūmas tėvynės už svetimą ugnį šviesesnis.
A 1910, Nr. 2, p. 9

2397. Gimtinėj ir juoda pluta — pyragai.
LKŽ III, p. 314

2398. Savo namų ir dūmai saldūs.
Apie 1850. Žemaitija. LMD I 227(143)

2399. Nors ubagu mirsiu, savo krašto neužmiršiu.
VSk, p. 231

2400. Nors ubagu mirsiu, bet namų neužmiršiu.
DAbc, p. 56

2401. Visur gerai, o namieje geriausiai.
1913. LMD I 232(88)

2402. Svetur gerai, bet namie vis geriau.
Žemaičių Kalvarija. LMD I 860(171)

2403. Gera svetimoj šaly, bet ir ten miltų kalno nerasi.
TŽ III, p. 382

2404. Visur gražu, bet svetur neramu.
VD 1911, p. 22

2405. Iš svetimos šalies ir kregždė išskrenda, ne tik žmogus pabėga.
MT II, p. 114

2406. Ir aklas kelią namo suranda.
Alytus. TŽ V, p. 601

2407. Namai namaičiai, norint po smilga.
SD 27

2408. Kad ir smilgeliai, bet vis nameliai.
1908, Marijampolė. LMD I 881(20)

2409. Savo namučiai, kad ir smilgučiai, meilesni už svetimus.
MžŽ, p. 223

2410. Kad ir šunio būdoj, bile tik savoj.
1957, Kamajai. LTR 2989(1140)

2411. Ankšti namai, bet vis savi.
TŽ III, p. 377

2412. Svetimas kampas ankštas.
TŽ III, p. 384

2413. Namie visada, o čia — kaip kada.
1896, Valkininkai. LMD I 677a(90)

2414. Namai — kaip pats išmanai.
1962, Varėna. LTR 3503(94)

2415. Savas kampelis daug vertas.
Žarėnai. LMD I 701(116)

2416. Savoj kerčioj kiekvienas ponas.
1910, Šiauliai. LMD I 682(81)

2417. Savo kieme ir gaidys gudrus.
Pajstrys. LTR 771(405)

2418. Ant savo sąšlavyno ir gaidys narsus.
Girkalnis. LTR 2215(224)

2419. Ir višta pučiasi, savo gūžtoj tupėdama.
TŽ III, p. 383

2420. Ir šuo savo namuose drąsesnis.
MžŽ, p. 54

2421. Ir pelė savo urve ginasi.
LMD I 227(175)

2422. Ir bitutė savo namelius gina.
Valkininkai. KrvP IV, p. 338

2423. Gera paukšteliui rudenį išskristi, kad pavasarį vėl gali sugrįžti.
TŽ III, p. 386

2424. Namai pragarai, bet ir be jų negerai.
Dusetos. LTR 778(47)

2425. Kieme gerai, ė namie dar geriau.
1935. LTR 3585(25)

2426. Kiekviena pušis savo šilui ošia.
A 1911, Nr. 1, p. 11

2427. Kur pušis išaugo, ten ir graži.
1934, Utena. LTR 469(282/91)

2428. Kiekvienam savas kampas malonu.
TŽ III, p. 377

***2429.** Niekur nerasi miltų kalnus.
LST, p. 137

2430. Miltų kalno neužeisi.
A 1911, Nr. 1, p. 10

2431. Ir ten miltų kalnų nerasi supiltų.
VLCh I, p. 243

2432. Eik skersai išilgai — miltų kalnų neprieisi.
TTŽ 1912, p. 71

2433. Ten gera, kur mūsų nėra.
1911, Klovainiai. LMD I 214(28)

2434. Kur mūsų nėra, veršiai midų geria.
LMD I 257(203)

2435. Kur mūs nėr, ten veršiai midų ger, o kur mes esam, vis putrelę.
TTŽ 1914, p. 12

2436. Kur mūsų nėra, ten kalnas miltų.
1959, Ramygala. LTR 3201(241)

2437. Kur veršiai midų geria, ten jaučiai kviečius dera.
MžŽ, p. 138

2438. Ir ten kepti karveliai nelekia burnon.
VLCh II, p. 452

2439. Kur mūsų nėra, ten ir upės pienu plaukia.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1807)

2440. Aukso kalnai tik ten, kur žmonės negyvena.
Veliuona. KrvP I, p. 169

2441. Niekur nerasi aukso kalno.
Panevėžys. LTR 613(154)

2442. Visur duona su pluta.
LMD I 240(998)

***2443.** Tu nerasi duonos be plutos ir anties iškeptos.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/10)

2444. Tai prastas paukštis, kuris į savo lizdą dergia.
KlvK, p. 111

2445. Kur pinigas muštas, ten ir giliuoja.
1928, Šakiai. LMD I 261(108)

2446. Kur pinigas muštas, ten giliuoja, kur gimęs, ten traukia.
1950, Kupiškis. LTR 2993(523)

2447. Kas savo kalbą niekina — kitos neišmoks.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1655)

2448. Velnias tau tevergauja, ne žmogus.
DAbc, p. 54

2449. Liuosas ir po keru begyvena.
DAbc, p. 54

2450. Karei kilus, pamesk valgį, galąsk dalgį.
MžŽ, p. 106

2451. Būk narsus kaip raudonarmietis prie Stalingrado.
LTRn, p. 481

2452. Kas su fašistais susidėjo, tas į bedugnę nuriedėjo.
LTRn, p. 481

GYVENIMO DĖSNINGUMAI

GYVENIMO ĮVAIRUMAS IR NEPASTOVUMAS

2453. Genys margs, sviets dar margesnis.
Klaipėda. LTR 2268(134)

2454. Genys margs, žmogaus gyvenims dar margesnis.
DAbc, p. 48

2455. Margai sviete nusiduoda.
VSk, p. 146

2456. Daug galvų — daug sapnų.
BLF, p. 52

2457. Kas galva, tai protas.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1686)

2458. Kas galva, tai razumas, kas šalis, tai naravas.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(117)

2459. Kas soda, tai mada.
IvK 1851, p. 44

2460. Kas soda, tai mada, kas kiemas, tai būdas.
1913. LMD I 282(29)

2461. Kas gomurys — mainos rūgštis.
1910, Prienai. LMD I 683(220)

2462. Kožnas savo rūgštį turi.
1935, Veliuona. LTR 744(235)

2463. Kiekviena šeimininkė kitaip puodus maišo.
ST, p. 61

2464. Nėra girios be medžių, bet medžiai ne visi su lapais.
1961—1962, Varėna. LTR 3549(5)

2465. Visa ko datirsi, kol su šiuo pasauliu persiskirsi.
TŽ I, p. 314

2466. Viso buvo, kol mūsų nebuvo, viso bus, kai mūsų nebebus.
Pasvalys. LTR 618(4/154)

2467. Vieni ginas nagais, kiti — ragais.
1930, Joniškis. LTR 30(2790)

2468. Laikas bėga — viską ėda.
1958, Seredžius. LTR 3157(940)

2469. Laiko dantys aštrūs: laikas ir kalnus sugraužia.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(183)

2470. Kas praėjo, tas negrįš.
1960, Pandėlys. LTR 3462(130)

2471. Ir duris uždarius, laikas bėga.
VPŽ, p. 18

***2472.** Diena vakarop, metai galop.
NsŽ, p. 136

2473. Vakar dienos nesuieškosi.
TŽ III, p. 375

2474. Kiti metai — kiti lapai.
VD 1911, p. 41

2475. Kiti metai — kiti lapai, kit ir obuoliukai.
1961, Panevėžys. LTR 3622(53)

2476. Kiti metai — kiti ratai.
Pasvalys. LTR 618(4/190)

2477. Kiti metai — kiti ratai, kiti ir vežėjai.
VD 1912, p. 14

2478. Nauji laikai — nauji vaikai.
1958, Seredžius. LTR 3157(266)

2479. Nauji medžiai, nauji ir kirtėjai.
1922, Ylakiai. LTR 3378(1240)

2480. Kiti kirtėjai — kiti vežėjai.
IvK 1850, p. 44

2481. Kas adyna, tai navyna.
1961, Panevėžys. LTR 3621(62)

2482. Vieni dygsta, kiti nyksta.
VD 1911, p. 41

2483. Yra pradžia — bus ir pabaiga.
1957, Kamajai. LTR 2989(1125)

2484. Ir platus su kraštu, ir gilus su dugnu.
LMD I 227(285)

2485. Ilgas su galu, gilus su dugnu.
Eržvilkas. KrvP III, p. 189

2486. Juk ir gilus vanduo su dugnu.
MžŽ, p. 56

2487. Ir didelis kamuolys turi galą.
1937, Plateliai. LTR 3399(154)

2488. Ir didis kamuolys galą priryt.
BLF, p. 53

2489. Atras vanduo taką.
1934, Šilalė. LTR 465(36/119)

2490. Atras ugnis taukus.
LST, p. 257

2491. Ugnis taukus suras, arklys — kelią.
1961, Šeduva. LTR 3622(40)

2492. Prieis ožka prie vežimo.
1910, Šiauliai. LMD I 215(220)

2493. Ateis ožka prie vežimo. Šieno bliaus, ale negaus.
1931, Užventis. LTR 267(590)

2494. Duona — ne marti, bus suvalgyta.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(231)

2495. Išeis kaip alyva į viršų.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(243)

*2496. Duona susivalgo, drabužis susidėvi.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(123)

2497. Vilkas vilkęs pames.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/89)

2498. Vilkas vilkęs pames, ale kai voverė nutvers, tai į medį įtrauks.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/167)

2499. Dingo kaip ugny.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(231)

2500. Suiro kaip Ukmergės pilis.
LMD I 240(857)

2501. Nunešė kaip upė šapus.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(114)

*2502. Katė knygas pagavo.
LST, p. 541

2503. Išnyko kaip žydo bitės.
TŽ I, p. 368

2504. Kaip Čiužo bitės nuštilo.
BLF, p. 54

2505. Pasirodė it jaunas mėnuo.
TTŽ 1913, p. 21

2506. Buvo, buvo ir dugnas išpuvo.
1938, Šilavotas. LTR 1448(56)

PRIEŽASTINGUMAS

2507. Koks puodelis, toks dangtelis.
Šilutė. BLF, p. 50

2508. Koks butelis, toks dūmelis.
JŽ I, 1, p. 257

2509. Koks pečius, toks ragaišis.
ŽS 1894, III—IV, p. 492

2510. Koks stogas, toks ir lašas.
BKL, p. 199

2511. Pagal stogą ir lašas.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(78)

2512. Pagal būdą ir dūdos.
Kretinga. LTR 3253(68)

2513. Koks prūdelis, toks malūnėlis.
LMD I 869(105)

2514. Kokia tvanka, toks ir prūdas.
A 1910, Nr. 7, p. 6

2515. Kokia troba, toks ir pamatas.
TTŽ 1913, p. 22

2516. Koks ponas, toks ir žiponas.
1930, Joniškis. LTR 30(562)

2517. Koks pons, toks ir kroms.
1931, Užventis. LTR 267(599)

2518. Koks pons, toks ir pasamons.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(195)

2519. Koks yra ponas, toks padonas.
KlvK, p. 110

2520. Koks edelmons, toks ir padons.
LST, p. 67

2521. Koks žmogelis, toks ir kirvelis.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(317/17)

2522. Koks ors, toks nors.
Palanga. LTR 2284(501)

2523. Pagal nosį ir tabakas.
1911. LMD I 869(187)

2524. Kokia galva, tokia ir kepurė.
1957, Kamajai. LTR 2989(1129)

2525. Sulig Jurgio ir kepurė.
TŽ III, p. 379

2526. Koks žmogus, toks ir prots, kokia šalis, toks ir įprotis.
DAA, p. 41

2527. Kokia šalis, toks ir įprotis.
VPŽ, p. 25

2528. Kokie rūbai, tokie ir zūbai.
IvK 1851, p. 44

2529. Koks paukštis, toks ir lizdas.
Marijampolė. LTR 824(17)

2530. Koks arklys, toks ir pakinktas.
1937, Salakas. LTR 2257(27)

2531. Kokia mėsa, tokia ir sriuba.
DAbc, p. 50

2532. Sriuba mėsą seka.
LTR 3533(500)

2533. Kiekviena žuvis savo sriubą nuverda.
MžŽ, p. 226

2534. Riebi žuvis — riebi sriuba.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(896)

2535. Kokios kiaulės, tokios ir dešros.
Marijampolė. LTR 823(32)

2536. Kokie miltai, tokia košė.
1925—1927, Betygala. LTR 554(51)

2537. Kokie šiaudai, tokie ir grūdai.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(52)

2538. Koks miške kelmas, toks jo ir šešėlis.
TŽ IV, p. 513

2539. Kokia daina, tokie ir žodžiai.
1958, Seredžius. LTR 3157(105)

2540. Tuščias žakas nestovi stačias, o pilnasis neveik virsta.
KlvK, p. 107

2541. Kur bitinėlis, ten ir bitelės.
LMD I 227(199)

2542. Kur dūmai, ten ir ugnis.
1934, Marijampolė. LTR 451(368/21)

2543. Kur dūmai rūksta, ten ir ugnies yra.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(173)

2544. Kur eiti vyža, čia velkas ir apyvara.
RzD, p. 109

2545. Kur naginės, ten ir apyvarai.
TTŽ 1913, p. 16

2546. Kur ȳra, čia byra.
SchLG, p. 82

2547. Kur kirvis, ten ir kotas.
Pasvalys. TŽ V, p. 608

2548. Kame kotas, ten tur būt ir kirvis.
DAA, p. 41

2549. Kur šuva, ten ir uodega.
TTŽ 1912, p. 24

2550. Kur lapė, ten ir uodega.
1960, Klaipėda. LTR 3426(145i)

***2551.** Kur lyja, čia ir laša.
LST, p. 123

2552. Kur perkūnija, čia turi būti ir lietus.
LMD I 863(158)

2553. Kame yra šviesos, ten ir šešėlių esti.
ST, p. 34

2554. Kur paukštis lekia, ten plunksnos krinta.
TTŽ 1911, p. 46

2555. Kur paukštis nenulekia, ten plunksnų nepalieka.
VLCh II, p. 452

2556. Kur paukštis nutupia, ten ir plunksną palieka.
1909, Veiveriai. LMD I 881(294)

2557. Kur medžius ranto, ten ir skiedros laksto.
LMD I 226(402)

2558. Kur tankiai eina, ten žolė neželia.
Vilkaviškis. LMD I 280(140)

2559. Ėjusio — pėdos, gulėjusio — guolis.
1935, Rokiškis. LTR 713(195)

2560. Kremtant riešutus, dantys atsikanda.
1911. LMD I 869(222)

2561. Kliudyts kelmas vežimą verčia.
LST, p. 359

2562. Paukštis į krūmus, vanduo į šlaitus traukiasi.
MžŽ, p. 177

2563. Be šiaudų nebus grūdų.
1930, Joniškis. LTR 30(110)

2564. Be korių nėra nei medaus.
Seirijai. LTR 449(250/221)

2565. Nėra mirties be priežasties.
Pasvalys. LTR 618(4/471)

2566. Be nuotarsties nėra mirties.
1935, Tauragė. LTR 545(131)

2567. Lendrė nesvyruoja, nepučiant vėjui.
MžŽ, p. 241

2568. Ūsų nenusvilęs, nosies nenudeginsi.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3466)

2569. Kas skausta, tas priskausta.
SD 27

2570. Kas važiuoja, tas ir kelią žino.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(535)

2571. Kas rastų genio vaikus, kad jie neklegėtų.
1936, Marijampolė. LTR 914(14/11)

2572. Kas genio vaikus žinotų, kad pats neklyksėtų.
Daugėliškis. LTR 792(131/6)

2573. Lapė loja — save pasakoja.
1923, Šatės. LTR 3378(1674)

2574. Kas česnako nekremta, tas nė nesmirdi.
TTŽ 1914, p. 35

2575. Česnako neėdęs, nesmirdėsi.
TŽ I, p. 314

2576. Kas šunį karti nori, tas jam ir virvę randa.
1910. LMD I 240(426)

2577. Jei norėsi šunį užgaut, tai ir lazdą gausi.
1962, Varėna. LTR 3503(12)

2578. Stipinis visados guli pas šunį.
LST, p. 321

2579. Strypas vis prie šunies guli.
DAbc, p. 55

2580. Kas pirmiau į maišą, tas paskiau iš maišo.
1912, Šakiai. LMD I 261(10)

2581. Kas kartis nori, tas ir štrikį atranda.
TD VII, p. 149

2582. Kas parašyta, nebus nė kirviu ištašyta.
1957, Kamajai. LTR 2989(1074)

2583. Kokia viera, tokia ir apiera.
1923, Kruonis. LTR 3378(338)

2584. Juo giliau į mišką, juo daugiau malkos.
MžŽ, p. 100

2585. Eik miškan toliau, rasi medžių daugiau.
1962, Varėna. LTR 3503(193)

2586. Juo dega, juo karšta.
VSk, p. 116

2587. Kuo ilgiau, tuo daugiau.
LST, p. 543

2588. Aukštom kojom visos tvoros žemos.
Rokiškis. LTR 1921(60)

2589. Aukštos kojos — žemos tvoros.
1910. LMD I 240(52)

2590. Aukštą medį visi vėjai laužo.
1937, Marijampolė. LTR 1261(32)

2591. Juo aukštesnis daikts, juo sunkesnis puolis.
LST, p. 355

2592. Aukštą visi pamato.
1912, Šakiai. LMD I 261(41)

2593. Didelius daiktus iš toli matysi.
1959. LTR 3477(489)

2594. Dideliam laivui plačių vandenų reikia.
LTR 3533(60)

2595. Didelei žuviai reikia gelmės.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(889)

2596. Brangi žuvis nenardo visų akivaizdoj.
LTR 465(342)

2597. Gerą paukštį dviemi kulkomi šauna.
LMD I 227(186)

2598. Mažai skylei mažo kamščio reikia.
TŽ IV, p. 513

2599. Jei užsidegė vienam miško krašte, tai užsidegs ir kitame.
1936, Širvintos. LTR 1201A(31)

2600. Nuplaktas ir nenorėdamas vaipos.
MžŽ, p. 185

2601. Ar verk, ar juokis, vis šieptis reikia.
LTR 2145(330)

2602. Sunki našta sunkiai pečius sveria.
A 1910, Nr. 6, p. 29

2603. Sunkesnis vežimas prieš kalną.
MžŽ, p. 193

2604. Nauja šluota gražiai šluoja.
LST, p. 129

2605. Apsišlavė kaip nauja šluota.
LMD I 863(288)

2606. Atlaidas be ubagų neapsieina.
Seirijai. LTR 1049(250/238)

2607. Kad tik būtų laužų, o gyvačių netruks.
1931, Seda. MT III, p. 178

2608. Bėda balos, o varlių bus.
1935, Veliuona. LTR 746(194)

2609. Yra varlių — rasis ir busilas.
MT I, p. 70

2610. Kada gi pekloj velnio nebuvo?
TTŽ 1913, p. 31

2611. Raistas nebus be velnio.
VLCh I, p. 244

2612. Balai esant, kipšo netruks.
MžŽ, p. 111

2613. Sviets griekais, pekla velniais pereit.
LST, p. 407

2614. Vinis vinį varo.
1930, Joniškis. LTR 30(1963)

2615. Kylys kylį varo.
Stalupėnai. BLF, p. 50

2616. Kylys kylį varo, o šlėga visus.
Palanga. LTR 2284(737)

2617. Pleiškas pleišką, o kirvis abudu.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(171)

2618. Klynas klyną varo, ir abudu žemėn krinta.
TŽ III, p. 379

2619. Šarka nuo mieto — kita į jos vietą.
VD 1911, p. 22

2620. Varna nuo mieto — kita į vietą.
1936, Papilė. LTR 1011(249)

2621. Viena varna nuo kuolo — penkios šešios ant kuolo.
1935, Veliuona. LTR 747(219)

2622. Vienas velnias išėjo, o kitas toks parėjo.
MžŽ, p. 167

2623. Pelės šokinėja, kol katė miega.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2744)

2624. Katins iš namų — pelės iš kampų.
LST, p. 119

2625. Katins į namus — pelės į kampus.
LK, p. 29

2626. Katins į namus — žiurkės į kertes.
1911, Šiauliai. LMD I 215(104)

2627. Katei įsisukus, nešmižinėja pelės.
VPŽ, p. 24

AIŠKIOS TIESOS. IŠIMTYS

2628. Saulė visiems šviečia.
VM, p. 48

2629. Saulė kelmo nelenkia.
TTŽ 1911, p. 40

2630. Saulė ir eglės kelmo neaplenkia.
Paįstrys. LTR 771(414)

2631. Nė vieno medelio saulė nelenkia.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(317/10)

2632. Vis nugara užpakaly lieka.
TTŽ 1914, p. 35

2633. Aušra dieną duoda.
Rokiškis. LTR 1897(26)

2634. Rytas aušta — dieną žada.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2944)

2635. Ir šalčiausia žiema bijo pavasario.
KlvK, p. 112

2636. Kuri jūra žuvim nedvokia?
1934, Tauragė. LTR 465(36/1512)

2637. Nieks dar nematė, kad šuo mylėtų katę.
MžŽ, p. 139

2638. Malūne buvęs, neišeisi neišsimiltavęs.
1923, Griškabūdis. LTR 436(156/18)

2639. Malėjos miltinos rankos.
VSk, p. 112

2640. Kas miltus vartoja, miltuotas pastoja.
RzD, p. 109

2641. Miltus mali — dulkės dulka.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(971)

2642. Nuogas lietaus nebijo.
1935, Veliuona. LTR 747(194)

2643. Nuogas balos nebijo.
1936, Marijampolė. LTR 914(14/91)

2644. Akys nemato — širdį neskauda.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(186)

2645. Varnių purvo nebraidžiojęs, kunigu nebūsi.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3681)

2646. Kas juodas, tas ne baltas.
Marijampolė. LTR 824(13)

2647. Baltas balto nesuteps.
1934, Šilalė. LTR 465(36/221)

2648. Aklam ir dieną tamsu.
1958, Seredžius. LTR 3157(501)

2649. Aklas ir ant lygaus kelio suklumpa.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(923)

2650. Ko aklas verktų, kad kelią matytų?
A 1910, Nr. 5, p. 23

2651. Ko aklas kelio klaustų, kad pats regėtų?
1962, Varėna. LTR 3503(83)

2652. Aklam veidrodžio nereikia.
1934, Skaudvilė. LTR 542(144)

2653. Nenuskęs sėlena vandens bliūde.
Kretinga. LTR 3253(118)

2654. Aukštyn nenukrisi.
1939, Kelmė. LTR 3379(100)

2655. Ne į dangų krinta, į žemę.
Pajstrys. LTR 771(323)

2656. Ant žemės sėdįs netur kur nukristi.
VSk, p. 146

2657. Ant žemės sėdėdamas, kur nukrisi?
1934, Šilalė. LTR 465(36/60)

2658. Nuo vandens nepasigersi.
KlvK, p. 110

2659. Vandens gėręs, nebūsi girtas.
VD 1911, p. 40

2660. Balti debesys žemės neatvilgys.
SD 15

2661. Po padu plaukai neauga.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(142)

***2662.** Šiluma nelaužo kaulų.
LST, p. 153

2663. Pečius vasarą molis, o šaltymetėj — brolis.
IvK 1851, p. 43

2664. Molis — mūsų visų brolis.
DDŽ, p. 165

2665. Kailiniai krosnies nešildo.
VM, p. 41

2666. Kailiniai pečiaus nešildo, kakalį nekaitina.
MžŽ, p. 102

2667. Kurgi rasi šunies būdoj duonos?
TD VII, p. 150

2668. Dalgis žolei ne brolis.
TTŽ 1912, p. 82

2669. Bepig pavandeniui plaukti.
A 1911, Nr. 1, p. 12

2670. Lengva ugnį kurti prie sauso kelmo.
A 1911, Nr. 1, p. 12

2671. Bepigu prie kelmelio ir ugnelė kūryti.
LTR 618(63)

2672. Ne ėdžios į arklį eina, o arklys į ėdžias.
Kruonis. LTR 3378(12)

2673. Ar arklys pas ėdžias, ar ėdžios pas arklį?
1938, Šimkaičiai. LTR 1629(71)

2674. Ėdžios prie arklio neina.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(63)

2675. Daug medžių, maža kirtėjų.
VSk, p. 127

2676. Ne visuomet ir danguj jomarkas.
1937, Plateliai. LTR 3399(84)

2677. Ir žuvis ne visuomet gelmes mėgsta.
MžŽ, p. 135

2678. Kartais ir karvė kiškį paveja.
LST, p. 291

2679. Tankiai muša karčiamoj ir negirtus.
DAA, p. 46

2680. Ir nuo gero šaulio zuikis pabėga.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(514)

2681. Ir ant saulės yra taškų.
1934—1935, Igliškėliai LTR 873(29/12)

2682. Rodos, nė negriovė, o perkūnas kirto.
TTŽ 1911, p. 47

2683. Kriaučius nuogas, šiaučius basas.
1950—1960. LTR 3631(37)

2684. Šiaučius basas, kriaučius nuogas, ūkininkas pasturlakų duoną valgo.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(65)

2685. Kriaučius vis nuplyšusiais rūbais vilki.
Utena. LMD I 714(140)

2686. Puodžius vis iš šukelės valgo.
1930, Dusetos. LTR 70b(1479)

2687. Puodžius šukėj verda.
1957, Anykščiai. LTR 3067(255)

PAVIRŠUTINIŠKAS ĮSPŪDIS IR TIKROVĖ

2688. Ne visada taip yr, kaip atrodo.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(21)

2689. Ne tiek saulės, kiek pro langą.
SD 21

2690. Ne tiek šviesos, kiek pro langą.
1913. LMD I 232(97)

2691. Mėnuo šviečia, bet nešildo.
VPŽ, p. 29

2692. Kiaulė lauke dvokia, o ant stalo kvepia.
MžŽ, p. 59

2693. Arti bažnyčia — toli dievas.
LTR 2145(330)

2694. Kam bažnyčia arti, tam dangus toli.
LTR 3533(159)

2695. Arti bažnyčia — toli dievas, toli bažnyčia — arti dievas.
1935, Pasvalys. LTR 785(36)

2696. Bažnyčia ant pečiaus — dievas toli.
1930, Kretinga. LTR 66(1237)

2697. Ne tas sotus, kuris laižos.
TŽ III, p. 380

2698. Ne vis auksas, kas auksu žėri.
LST, p. 365

2699. Ne viskas yra auksas, kas žiba.
MžŽ, p. 288

2700. Ne viskas auksas, kas žiba, ne viskas smala, kas kiba.
ŽS 1894, III—IV, p. 494

2701. Barščiai vienu vardu, tik ne visi gardu.
1937, Šunskai. LTR 1261(28)

2702. Visų dantys balti.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 274

2703. Visų balti dantys, o nežinai, kas už dantų yra.
VSk, p. 198

2704. Ant visų žolynų bitelė leidžias, bet ne iš visų medų ima.
Rozalimas. LTR 2202(45)

2705. Ne visi tie yra medėjai, kurie kumpąsias triūbas nešioja.
LST, p. 307

2706. Ne visi tie yra kukoriai, kurie ilgais peiliais elgiasi.
LST, p. 307

2707. Ar vienas margas šuva pasaulyje?
Kr, p. 76

2708. Ar vienas šuva su uodega?
TTŽ 1913, p. 21

2709. Ir batas turi ausis, tik negirdi.
1958, Seredžius. LTR 3157(464)

2710. Ne šulinys gilus, o virvė trumpa.
1960, Pandėlys. LTR 3462(71)

2711. Ne marios šypą skandina, o vėjas.
Liškiava. LTR 347e(2584/16)

2712. Siūloma prekė pigi.
Palanga. LTR 2284(495)

2713. Arklio be likšties neparduos.
LTR 353(20)

2714. Viena kregždė pavasario nepadaro.
1911, Suvalkai. LMD I 187(246)

2715. Viena blezdinga neatneša pavasario.
VD 1911, p. 23

2716. Dėl vieno paukščio nebus pavasaris.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(194)

2717. Iš didelio debesio mažas lietus.
1911, Šiauliai. LMD I 215(2)

2718. Didis būrys — mažas lytutis.
RzD, p. 109

2719. Iš didelio būrio nebeliko nė dūrio.
Kretinga. LTR 3253(27)

2720. Kad ir mažutis, ale pasiutęs.
Pasvalys. LTR 618(4/407)

2721. Pelynos karčios, bet reikale naudingos.
1957, Anykščiai. LTR 3067(253)

2722. Nežiūrėk, ką pipiras mažas,— bet kartus.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(156/120)

2723. Ne tas ponas, kurio gražus žiponas.
1930, Joniškis. LTR 30(2512)

2724. Menka žolė ilgai žydi.
Pasvalys. TŽ V, p. 623

2725. Iš mažos gilės didelis ąžuolas užauga.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1033)

2726. Mažas grūdelis didžiu medžiu užauga.
LST, p. 519

2727. Maža skylė didį laivą paskandina.
1934, Utena. LTR 465(282/89)

2728. Iš mažos skylės didelė pasidaro.
1931, Dusetos. LTR 70b(2228)

2729. Kad nuo didumo pareitų, tai karvė zuikį sugautų.
VSk, p. 56

***2730.** Mažas keras didį vežimą verčia.
LST, p. 363

2731. Mažas kupstas didelį vežimą verčia.
Marijampolė. LTR 823(8)

2732. Ir mažas kupstas vežimą verčia.
KlvK, p. 111

2733. Ne didysis akmuo vežimą verčia,— mažasis.
1893. LMD I 1063(1173)

2734. Maža gyvatė didį jautį užmuša.
TTŽ 1911, p. 46

2735. Mažas gyvatės kandis, bet sopulys didelis.
DAA, p. 45

2736. Ąžuolas griuvo, o nendrė išliko.
1934—1935, Igliškėliai. LTR 873(29/19)

2737. Musės įkyrios ne didumu, bet daugumu.
VSM, p. 66

2738. Kad ir uodas, o arklį iš vėžės išmuša.
1957, Kamajai. LTR 2989(1136)

2739. Šuo, kuris daug loja, nekanda.
Palanga. LTR 2284(610)

2740. Kad ir birbia, bet nekanda.
1957, Anykščiai. LTR 3067(183)

2741. Dveigys užvaro treigį.
MžŽ, p. 258

2742. Nekart regim treigį, užeitą per dveigį.
IvK 1851, p. 42

2743. Klišas eiklus, šveplas — šnekus.
1922, Kruonis. LTR 3378(213)

2744. Tykus šuva iš pasalų kanda.
1957, Anykščiai. LTR 3067(311)

2745. Kuri kiaulė dieną nekniso, tai naktį knisa.
Pasvalys. LTR 618(4/260)

2746. Lėtoji kiaulė gilesnę šaknį knisa.
LMD I 226(318)

2747. Tykas vanduo gilus.
LST, p. 159

2748. Vanduo tylus, ale gilus.
MžŽ, p. 274

2749. Tykus vanduo krantus plėšia.
1910. LMD I 257(404)

2750. Gilus vanduo neteka srauniai.
A 1910, Nr. 7, p. 6

2751. Ramiam raiste velniai dėbso.
1934, Marijampolė. LTR 436(368/11)

***2752.** Aukšti butai, šalti barščiai.
LST, p. 259

***2753.** Margi dvarai, šalti barščiai.
LST, p. 521

2754. Kur vilkas vaikus veda, ten blėdies nedaro.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(154)

2755. Kur vilkas vaikus veda, ten avių nepiaus.
1922, Linkuva. LTR 3378(497)

2756. Nuo savo lauko lapė viščiukų neneša.
1957, Krokialaukis. LTR 3017(85)

2757. Iš tolo duona kvapingesnė.
TTŽ 1912, p. 82

2758. Kas iš toliau, tai slauniau.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(156/132)

2759. Anapus kalno garsus varpas.
LMD I 863(143)

2760. Tik už kalno garsūs varpai.
VLCh II, p. 453

2761. Iš tolo — varpas, iš arti — kašelė.
Utena. LMD I 714(147)

2762. Už kalno — būbinas, prieini — kašelė.
LTR 3521(441)

2763. Už marių ir jautis grašis.
1925—1927, Betygala. LTR 554(13)

2764. Už jūrų jautis už trečioką, ale eik parsigabenk jį.
MtG IV, p. 331

2765. Už marių jautis dvylekis, bet auksinas jo parvežimas.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(192)

2766. Per marias žiūrint — karvė, nueini — teliukas.
1934, Ramygala. LTR 741(31)

2767. Už mylios ir adata svarą sveria.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(183)

2768. Per skylutę viskas kitaip atrodo.
1912, Šakiai. LMD I 261(175)

2769. Naktį visos katės pilkos.
Jurbarkas. LTR 618(28/241)

2770. Vandeny visi daiktai kreivi.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3636)

2771. Ne toks velnias juodas, kaip jį maliavoja.
1934, Panevėžys. LTR 771(321)

2772. Ne toks velnias baisus, kaip nušnekamas.
VD 1912, p. 2

2773. Ne taip įkando, kaip išsigando.
VD 1911, p. 23

2774. Tas pats vagis, tik kita kepurė.
VD 1912, p. 2

2775. Tas pats mėšlas, tik iš kito pasienio.
1935. LTR 3585(42)

2776. Kur žiūri, ten mėsa, kur piauni, ten kaulas.
1960, Pandėlys. LTR 3462(149)

***2777.** Gražus obuolys — tuščias vidurys.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(255)

2778. Gražus paukštis, negražiai giest.
LST, p. 275

2779. Graži klėtka, negražus paukštis.
LST, p. 275

2780. Gera mėsa, bet neįkandama.
LMD I 863(478)

2781. Skanu kaip du medu su degutu.
Mosėdis. LMD I 218(46)

2782. Saldu gardu kaip du medu, tik degutu trenkia.
1958, Seredžius. LTR 3157(92)

2783. Mačiau lekiant, nemačiau nusileidžiant.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

BENDRAVIMO NORMOS

GERAS IR BLOGAS ELGESYS

2784. Darbuokis it amžinai gyvensiąs, elkis it rytoj mirsiąs.
A 1910, Nr. 7, p. 5

2785. Būk, koks nori rodytis, ir būsi geras žmogus.
LTR 3649(277)

2786. Ant gero žiedo ir bitė sėda.
1934, Šilalė. LTR 465(36/128)

2787. Geram gers, piktam pikts.
LST, p. 273

2788. Kur žmogus žmoniškas, ir darbas kitoniškas.
TTŽ 1913, p. 30

2789. Blogam ir danguje bloga, geram ir pekloj gera.
TŽ IV, p. 509

2790. Geram visur gerai.
LTR 3533(660)

2791. Blogam žmogui visur bloga.
Utena. LMD I 714(31)

2792. Geram visi geri, blogam visi blogi.
TŽ I, p. 314

2793. Auksas ir pelenuose žiba.
A 1910, Nr. 6, p. 30

2794. Auksą ir pelenuose pažinsi.
LTR 465(36/138)

2795. Pažins auksą pelenuose, o mane ir skaruliuose.
Alytus. LTR 769(259)

2796. Kas nori kitus prausti, pats turi būti nupraustas.
1877. LMD I 677(274)

2797. Kas tau malonu — ir kitam daryk, o kas tau nemalonu — ir kitam nedaryk.
LST, p. 357

2798. Kas tau sunku, ir kitam nelengva.
LMD I 227(202)

2799. Kas tau gera, tas ir kitam dera.
TŽ III, p. 378

2800. Pats nebūk piktas, piktasis tau nieko nedarys.
BLF, p. 53

2801. Ko pats nenori, to ir kitam nedaryk.
1913. LMD I 232(72)

2802. Ko sau nenori, to ir kitam nelinkėk.
MžŽ, p. 130

2803. Nekask duobės kitam, nes pats jon įgriūsi.
1913, Žasliai. LMD I 228(30)

2804. Kas kitam duobę kasa, tas pats įpuola.
Klaipėda. LTR 2268(150)

2805. Nevyk kitam virvės — pats pasikarsi.
TTŽ 1913, p. 16

2806. Kas kitam kilpas spendžia, pats įkliūva.
1930, Kretinga. LTR 66(631)

2807. Kas kitam kilpą stato, patsai į ją įlenda.
1959. LTR 3477(505)

2808. Pakol kitą apgausi, pats piktą paragausi.
MžŽ, p. 166

2809. Geriau būti be galvos, negu be slovos.
1958, Anykščiai. LTR 3067(158)

2810. Geri darbai toli girdėt, o blogi — dar toliau.
1926, Jurbarkas. LTR 618(28)

2811. Blogi darbai akis bado.
1930, Joniškis. LTR 30(2087)

2812. Geri darbai miškuose slepiasi, pikti — keliais vaikšto.
TŽ III, p. 379

2813. Blogi darbai — nuo kalniuko, o geri — prieš kalniuką.
1962, Varėna. LTR 3503(80)

2814. Ne tiek grybų, kiek šungrybių.
1912. LMD I 284(14)

2815. Piktas piktą gimdo.
1930, Joniškis. LTR 30(2608)

2816. Piktu piktą varo.
DAbc, p. 49

2817. Pikts piktą gena.
1958, Varėna. LTR 3148(566)

2818. Pelų vis daugiau, kaip grūdų.
1957, Kamajai. LTR 2989(1123)

2819. Bloga žolė nesėta auga.
1937, Rokiškis. LTR 1094(178)

2820. Menka žolė išdygsta ir nesėjama.
A 1910, Nr. 7, p. 5

2821. Notrynės auga nesėtos, o kviečiai ir pasėti neauga.
DAA, p. 46

2822. Kūkalio nesėja, jis pats atsiranda.
TŽ III, p. 379

2823. Blogas įvyksta, geras išnyksta.
LKŽ I, p. 765

***2824.** Pikts kirvis neveik prapuola.
LST, p. 317

2825. Kožnas žmogus turi savo broką.
LST, p. 299

2826. Aniuolų žemėje nėra — visi griešni žmonės.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(147)

2827. Kame žuvis be ašakų, mėsa be kaulų?
MžŽ, p. 292

2828. Nėra namų be dūmų.
LMD I 227(206)

2829. Nėr rūmo be dūmo.
MžŽ, p. 210

2830. Nėr tų namų, kur nebūt samanų.
TTŽ 1914, p. 34

2831. Nėr to namo, kad nebūtų amo.
VLCh II, p. 452

2832. Kurioj duboj dulkių nėra?
VD 1911, p. 23

2833. Katroj troboj dulkių nerasi?
1934, Tauragė. LTR 465(36/1708)

2834. Kiekvienas daiktas turi savo šešėlį.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(620)

2835. Kiekvienas obuolys turi savo kirminą.
TŽ III, p. 375

2836. Kiekvienoje dirvoje yra kūkalių.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(314/35)

2837. Kožnas šuo su blusa.
MžŽ, p. 34

2838. Gulinčiam blusa pašonėj.
1935, Rimšė. LTR 3585(30)

2839. Yra žmonių — nėra žmogaus.
1939, Kelmė. LTR 3379(225)

2840. Gerieji retai sėti.
LKŽ III, p. 242

2841. Baltojo svieto nedaug tėra.
MžŽ, p. 27

2842. Nuo velnio gali atsižegnoti, o nuo pikto žmogaus neatsižegnosi.
1937, Plateliai. LTR 3399(82)

2843. Nuo šunio — lazda, nuo velnio — kryžius, o nuo kokio žmogaus tai nėr nieko.
1962, Varėna. LTR 3503(215)

2844. Dievo korots, velnio pristots.
Gaurė. LTR 66(532)

2845. Lenkis jo ir pėdų.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(129)

2846. Kur eisi — save atrasi.
MžŽ, p. 122

2847. Blogos ausys gero žodžio neklauso.
KrvP I, p. 283

2848. Žodis skriaudžia, žodis ir glaudžia.
TŽ III, p. 376

2849. Iš tos pačios burnos ir šiltas, ir šaltas.
DAA, p. 40

2850. Geras žodis gerus darbus gimdo.
Alytus. KrvP II, p. 195

2851. Gers žodis gerą vietą randa.
LST, p. 351

2852. Žodis širdin kelią suranda.
1962, Varėna. LTR 3503(68)

2853. Piktą žodį visi girdi.
TŽ III, p. 377

2854. Gerą žodį vienas girdi, o piktą — šimtai.
Alytus. TŽ V, p. 598

2855. Už vieną kaltą dešimt nekaltų kenčia.
1936, Panevėžys. LTR 785(244)

2856. Už vieno blogo žmogaus nukenčia dešimts gerų.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(118)

2857. Ką piktas įdės, to ir geras neišims.
MžŽ, p. 80

2858. Blogo neperleidęs, gero nematysi.
1887, Raseiniai. LMD I 229(56)

2859. Pikto neprityręs, doro nepažinsi.
Kazlų Rūda. LTR 732(344/2)

2860. Be blogo nebus gero.
1936, Papilė. LTR 1011(111)

2861. Noras būtų į dangų eiti, bet griekai neleidžia.
DAbc, p. 47

2862. Visiems rods būtų eit į dangų, bet kad griekai neįleidžia.
1893. LMD I 1063(1157)

2863. Nedėka — svieto alga.
KlvK, p. 111

2864. Už gera blogu užmoka.
1962, Varėna. LTR 3503(216)

2865. Aš jam kalną pyliau, jis man duobę kasa.
LTR 465(36/103)

2866. Aš jam su duona metu, o jisai man su akmeniu atsvaido.
MžŽ, p. 86

2867. Glostai katę, o ji tau nagus rodo.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 277

2868. Parodė katė nagus.
1957. LTR 3043(261)

2869. Su mano šniūru mane patį riša.
TŽ I, p. 315

***2870.** Bus pirmutinė skiedra į kaktą.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(34)

2871. Ką naktį padarė tamsioj kamaroj, tai dieną pasirodo ant stogo.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/232)

2872. Tamsos darbas šviesoje pasirodo.
TTŽ 1912, p. 82

2873. Sopulys užgis, o žodis blogas amžiais liks.
1962, Varėna. LTR 3503(291)

2874. Atminimas — ne vežimas.
1957, Jieznas. LTR 1071(101)

2875. Atminims — ne vežims, neišveši.
LTR 465(36/28)

2876. Jei nekaltas esi, duris uždaryk, o jei kaltas — kojas taisyk.
MžŽ, p. 264

2877. Vagie, kepurė dega.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1237)

2878. Vagiui ir kepurė dega ant galvos.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(61)

2879. Supranta katė, pieną paliejus.
LTR 3649(274)

2880. Nusimano katinas, pelenus pribiaurojęs.
MžŽ, p. 180

2881. Kas nusidėjo, pabūgsta ir vėjo.
LMD I 227(183)

2882. Kaltas visad dreba.
Pajstrys. LTR 771(270)

2883. Kaltas būdamas, greitai nurausta.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1554)

2884. Jį pašinai duria.
MtG IV, p. 332

***2885.** Apsivilko pelėdos sermėga.
LST, p. 253

2886. Pelėda šviesos bijo.
1912, Šakiai. LMD I 261(80)

***2887.** Nerimsta, vilko skūron įlindęs.
Dusetos. LTR 778(65)

***2888.** Šuns balsas neit į dangų.
LST, p. 375

2889. Šunų balsai dangaus nesiekia.
A 1910, Nr. 5, p. 23

2890. Ar raudosi, ar giedosi — vis tiek kaltas.
1957, Anykščiai. LTR 3067(107)

2891. Blogai padarei — sau rasi, gerai padarei — sau rasi.
1937, Šimonys. LTR 1204(57/51)

2892. Negerai pradėjęs, gerai nepabaigsi.
Zarasai. LTR 456(138/4)

2893. Velnias sėjo, velnias ir piauna.
1962, Varėna. LTR 3503(283)

2894. Velnio vestuvės — velnio ir laidotuvės.
1935, Rokiškis. LTR 413(169)

2895. Velnio bitės, velnio medus.
TTŽ 1911, p. 15

2896. Ir dievą apvylė, ir velnią apgavo.
Kr, p. 76

2897. Koks gyvenimas, toks ir mirimas.
Panevėžys. LTR 864(93)

2898. Koks numirims, toks ir pakasims.
LST, p. 359

2899. Šuniui šuns galas.
1861—1962, Seredžius. LTR 3549(534)

2900. Kaip pasiklosi, taip išsimiegosi.
LK, p. 48

2901. Kaip darysi, taip ir atrasi.
LMD I 257(148)

2902. Kaip padėjai, taip rasi.
1962, Varėna. LTR 3503(289)

2903. Kaip palikai, taip atrasi.
BLF, p. 52

***2904.** Ką pirma mesi, tą paskiau rasi.
1962, Varėna. LTR 3503(63)

2905. Ką nueidamas pamesi, tai pareidamas rasi.
1910, Prienai. LMD I 683(72)

2906. Kaip išeisi, taip sugrįši.
1934, Utena. LTR 469(282/5)

***2907.** Kaip įmaišysi, taip ir kepsi.
LST, p. 117

2908. Ką išsivirsi, tą ir valgysi.
LMD I 869(243)

2909. Gerai išvirsi, gerai ir pavalgysi.
1910. LMD I 240(207)

2910. Kaip pabalnosi, taip ir išjosi.
Palanga. LTR 2284(611)

2011. Kaip pasėsi, taip nupiausi.
Šiauliai. LTR 267(412)

2912. Ką pasėsi, tą ir piausi.
VPŽ, p. 24

2913. Ką įsėsi, tą dagosi.
KlvK, p. 110

2914. Kokią sėklą sėsi, tokie diegai digs.
Pasvalys. LTR 618(4/432)

2915. Vėją sėsi — audrą dagosi.
1957. LTR 3043(75)

2916. Vėjus sėsi — audras valysi.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(38)

2917. Vėją pasėjęs, audros susilauksi.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 276

2918. Ką jaunas pasėsi, senas nupiausi.
TŽ III, p. 379

2919. Jaunystės griekai — senatvės vargai.
1930, Joniškis. LTR 30(2271)

2920. Ko brido, tą išbrido.
MžŽ, p. 116

***2921.** Ko breda, tą išbreda.
LST, p. 295

2922. Ko norėjai, tą gavai.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(225)

2923. Pačiam kelmui šaknis pasmirdo.
1913. LMD I 232(285)

2924. Smala pažįsta degutą.
LST, p. 321

2925. Pažink, šikšna, degutą.
MžŽ, p. 179

2926. Iš savo burnos — ant savo galvos.
1961, Šeduva. LTR 3622(68)

2927. Kur nuginei, ten ir ganyk.
A 1910, Nr. 6, p. 30

2928. Prisivirei putros,— gali dabar srėbti.
1912, Eržvilkas. LTR 3017(45)

2929. Pritaisę rasalą, patys tesrebia.
MžŽ, p. 202

2930. Išmoks, kai akys iššoks.
1910, Prienai. LMD I 683(22)

2931. Tada išmoks, kai akys iš kaktos iššoks.
1912, Biržai. LMD I 378(70)

2932. Išmoks, kai dantys iššoks.
1931, Papilė. LTR 1011(211)

2933. Gavęs per nosį, ilgai žinosi.
VD 1911, p. 41

2934. Kaltą ir iš bažnyčios veda.
MžŽ, p. 29

2935. Užeina pasiutęs nerimastį.
MžŽ, p. 173

2936. Prilips ožys liepto galą.
Šiauliai. LMD I 215(40)

2937. Ožys lipo, kol galą liepto prilipo.
1962, Varėna. LTR 3503(7)

***2938.** Priteks ragai ausis.
LST, p. 319

2939. Sykis nemeluos.
LST, p. 373

***2940.** Viens karts nemeluoja.
LST, p. 381

2941. Sutiks dveigys treigį.
TŽ I, p. 313

2942. Lig laiko puodas vandenį neša.
1910, Vilkaviškis. LMD I 211(35)

2943. Puods vandenį neša, iki ąsa nutrūksta.
LST, p. 319

2944. Užtrūko jam karvutė.
1935, Veliuona. LTR 745(250)

2945. Užtrūko ir tau žiemmilžėlė.
1937, Plateliai. LTR 3399(151)

2946. Plėšikų galas — ubagystė.
MžŽ, p. 185

2947. Su išplėštais turtais trečioji karta nesidžiaugs.
MžŽ, p. 185

2948. Neteisus turts neskels.
SchLG, p. 100

2949. Nekaltas kraujas nepragaiš.
1935, Valkininkai. LMD III 191(79)

2950. Nekaltas kraujas šaukia į dangų.
TŽ I, p. 314

2951. Nekaltas kraujas niekad nežūsta, šaukia atkeršijimo.
1962, Varėna. LTR 3503(204)

2952. Nori mėsos — eik vilkui už berną.
1936, Dusetos. LTR 778(86)

2953. Nori mėsos — stok prie vilko.
1930, Viekšniai. LTR 69(457)

2954. Nešioja vilkas avis į krūmą,— parneš ir jo kailį į dūmą.
MžŽ, p. 169

2955. Be vienybės nėr galybės.
LMD I 856(156)

2956. Kur vienybė, ten galybė.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1461)

2957. Vienybė — galybė, dvilinka netrūksta.
1922, Biržai. LTR 3378(1036)

2958. Daug rankų didžią naštą pakelia.
A 1910, Nr. 2, p. 9

2959. Daug šunų ir vilką papiauna.
Priekulė. BLF, p. 50

2960. Šimtas uodų kumelę suėda.
A 1910, Nr. 3, p. 18

2961. Bendra jėga ir kalnus nuverčia.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(67)

2962. Sutarimas kalnus varto.
1931, Joniškis. LTR 200(36)

2963. Dvilinka netrūksta.
LST, p. 97

2964. Šluotos surištos neperlauši.
1957, Anykščiai. LTR 3067(302)

2965. Virbas nulūžta, o virbų šluota nelūžta.
ŠD, p. 55

2966. Keturios akys daugiau mato, nei viena.
LST, p. 357

2967. Dvi akys daugiau mato, nei viena.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(438)

2968. Dvi galvos — tai ne viena.
1930, Joniškis. LTR 30(259)

2969. Kur du stos, visados daugiau padarys.
1958, Seredžius. LTR 3157(518)

2970. Kur stos du trys — viską padarys.
1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/217)

2971. Kur du, tai ne vienas.
1934, Punskas. LMD III 74(45)

2972. Kitaip negalima, kaip tik talkiškai.
1950, Kupiškis. LTR 2993(511)

2973. Talka — pilvo alga.
ŽS 1894, III—IV, p. 495

2974. Ant vanago visos varnos iš vieno eina.
Viduklė. LTR 1962(200)

2975. Apniko kaip varnos vanagą.
LTR 465(36/40)

2976. Krykščia kaip šarkos ant vanago.
LTR 3649(284)

2977. Apipuolė kaip žvirbliai kikilį.
MžŽ, p. 112

2978. Vienoki paukščiai lakioja krūvoje.
KlvK, p. 111

2979. Dieve duok vienam gimt, ale ne vienam dirbt.
LST, p. 97

2980. Dieve duok vienam gimti, ne vienam būti.
SD, p. 161

2981. Vienas vyras — ne talka.
1958, Seredžius. LTR 3157(444)

2982. Vienas lauke — ne karys.
1963, Utena. LTR 3613(2074)

2983. Vienas pražūsi kaip širšė išrūgose.
1958, Seredžius. LTR 3157(569)

2984. Vienas ir košės bliūde prasmegsi.
1958, Vaškiai. LTR 3158B(93/237)

2985. Vienas kaip pirštas.
1959, Šeduva. LTR 3201(276)

2986. Vienas visko neapžiosi.
LMD I 856(428)

2987. Vienas — kaip iš kelmo išspirtas.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(229)

2988. Maladec, prie kito pridėts, o vienas — niekam tikęs.
Kretinga. LTR 3253(51)

2989. Ranka už ranką, širdis už širdį.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(143)

2990. Ranka ranką mazgoja.
KlvK, p. 108

2991. Ranka ranką plauna — abi baltos.
Kretinga. LTR 552(956)

2992. Ranka ranką plauna, kad abi baltos būtų.
BŽ, p. 10

2993. Ranka ranką mazgoja, koja koją paspiria.
TTŽ 1912, p. 46

2994. Ranka ranką mazgoja, koja koją kilnoja.
1950—1960. LTR 3631(16)

2995. Koja koją kilnoja.
1950—1960. LTR 3631(9)

2996. Akis akį daboja.
1938, Šimkaičiai. LTR 1547(141)

***2997.** Bėda yra, kad sermėga sermėgą ėda.
1887, Raseiniai. LMD I 229(68)

2998. Sermėga sermėgą ėda.
DDŽ, p. 167

2999. O, tai laikai, kad sermėga sermėgą ėda.
1937, Plateliai. LTR 3399(184)

3000. Kai savas šuva kanda, labiau sopa.
1923, Kruonis. LTR 3378(337)

3001. Ne taip skauda, kai svetimas šuo kanda.
1934, Utena. LTR 469(282/41)

3002. Varnas varnui akies nekirs.
Marijampolė. LTR 732(270/3)

3003. Šuva šuns nepiaus.
Šimkaičiai. LTR 749(37)

3004. Meistras meistrui už akių nelenda.
Kretinga. LTR 552(1053)

3005. Per žmones — į žmones, per aniuolus — į dangų.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(213)

3006. Vėjas kalnus griauna, žodis žmogų kelia.
1963, Utena. LTR 3613(1975)

3007. Dirbančiam padėk, prašančiam žadėk.
1930, Joniškis. LTR 30(2118)

3008. Dalykimės kad ir musę, bet per pusę.
Vilkaviškis. KrvP I, p. 356

3009. Mano mielės, tavo tirštimai.
1936, Šeduva. LTR 852(13/18)

3010. Šiandien man, rytoj tau.
KlvK, p. 111

3011. Visi vieną dūdą pučia.
1932, Griškabūdis. LTR 436(158/36)

3012. Kas iš to bėgimo, kad nėr sutarimo.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1699)

3013. Akių daug mato, širdžių maža teužjaučia.
1934, Šilalė. LTR 465(36/4)

3014. Apsiėjo dievas be batvinių, apsieisim ir mes be jo.
1962, Varėna. LTR 3503(312)

3015. Vargas ant kapčiaus sėdėjo, su kapčiais ir išėjo.
1960, Pandėlys. LTR 3462(103)

3016. Traktorėliai atbildėjo, visos ežios išdulkėjo.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(437)

3017. Kolūkis — mano ūkis, dėl to aš jį ir ginu.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(36)

3018. Vieningas kolūkis — gausus ir derlius.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(471)

3019. Kai kolūkyje būsi, niekuomet nežūsi.
LTU, p. 459

DRAUGIŠKUMAS. KAIMYNYSTĖ

3020. Kalnas su kalnu tik nesusieina, o žmogus su žmogum vis susieina.
MžŽ, p. 104

3021. Kalnas su kalnu susieina,— žmogus su žmogum nesusieis!
Užventis. LTR 267(458)

3022. Akmuo su akmeniu, ir tai sueina, o žmogui su žmogum — nėr dyvo.
1947, Tauragnai. LTR 2541(555)

3023. Tik nelaimėje tepažįsti draugą.
1908, Marijampolė. LMD I 881(45)

3024. Draugą bėdoje pažinsi.
1937, Plateliai. LTR 3399(25)

3025. Pažįsti žmogų, nelaimės sutiktas.
1912, Vilkaviškis. LMD I 211(37)

3026. Kol lūpos saldžios, tai visi laižo.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(25)

*__3027.__ Kruvino alviens baidos, pieningą kiekviens laižo.
LST, p. 361

3028. Kartaus nieks nelaižo, saldų — visi.
LTR 3662(33)

3029. Laižyk kruviną, o taukuotas ir pats apsilaižys.
DPM, p. 86

3030. Kur skauda, ten rankos, kur miela, ten akys.
Marijampolė. LTR 732(321/10)

3031. Kai giedi, visi girdi, kai raudi, niekas nemato.
TŽ IV, p. 512

3032. Blogi draugai ir gerą išveda iš kelio.
1935, Rokiškis. LTR 713(33)

3033. Su kokiu sutapsi, tokiu ir tapsi.
1912, Šakiai. LMD I 261(48)

3034. Su kuo sutiksi, tuo ir pats tapsi.
1937, Salakas. LTR 2257(21)

3035. Su kokiu draugausi, tokį vardą gausi.
1937, Seirijai. LTR 1049(250/52)

3036. Apsiėmei su čigonu gerti, apsiimk ir pasikarti.
Varėna. KrvP I, p. 88

3037. Atitiko kirvis kotą.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(314/14)

*__3038.__ Atitiko kablys kotą.
LST, p. 255

3039. Atitiko kaplys kotą.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(44)

3040. Toks tokį pažino ir ant alaus pavadino.
VPŽ, p. 47

3041. Toks tokį pažino ir pas save pavadino.
ŠD, p. 54

3042. Toks tokį pažino ir į kūmus pavadino.
1930, Kretinga. LTR 66(788)

3043. Toks su tokiu ir kely susitinka.
1928, Kretinga. LTR 552(978)

3044. Toks tokį toli mato.
1962, Varėna. LTR 3503(227)

3045. Toks su tokiu — žodis po žodžio.
1936, Papilė. LTR 1011(230)

3046. Sutinka, kad vanduo per jųdviejų tarpą neperbėgtų.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(158/258)

3047. Dieve, apsaugok nuo draugų, o nuo priešų patsai apsiginsiu.
1959. LTR 3477(491)

3048. Ko pykti — reiks susitikti.
TTŽ 1913, p. 21

3049. Tarp susiedų nėr ko pykt, ba reikia susitikt.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/132)

3050. Nesijuok, kad kaimyno pirtis dega.
1919, Pušalotas. TŽ I, p. 315

3051. Kaimynas artimesnis už giminaitį.
1939, Kelmė. LTR 3379(226)

3052. Gentys — prie stalo, o kaimynai — bėdoj.
TD VII, p. 151

3053. Giminės tik ant alaus, o kaimynas — visada.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/43)

3054. Giminė — ant džiaugsmo, susiedas — ant šauksmo.
1936, Dusetos. LTR 778(838)

3055. Susiedystė — ne brolystė.
1959, Šeduva. LTR 3180(59)

3056. Nedoras susiedas — didi nelaimė.
MžŽ, p. 236

3057. Nedoras susiedas — kaip krislas aky.
MžŽ, p. 146

3058. Koks čia be darbas, kad pas kaimyną banketas.
TTŽ 1913, p. 22

3059. Ateik prašomas, išeik nevaromas.
LTR 3533(22)

3060. Ateik belaukiamas, išeisi bemylimas.
1910. LMD I 240(39)

3061. Atėjau neprašytas, išeisiu nevarytas.
LTR 2199(4)

***3062.** Nekviestam nėr suolo.
LST, p. 235

3063. Neprašytam suolas netašytas.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(99)

3064. Nekviestam — po suolu.
KlvK, p. 108

3065. Neprašytam svečiui vieta pas duris.
1934, Punskas. LMD III 74(62)

3066. Neprašytam šaukšto nėr.
1912, Kalvarija. LMD I 235(20)

3067. Ne kožnam svečiui skaurada šiūruojama ir pautienė kepama.
LST, p. 233

3068. Kad gaspadorius linksmas, svetys dar linksmesnis.
MžŽ, p. 29

3069. Su šunimis — ne svečias, su vaikais — ne viešnia.
LST, p. 241

3070. Svečias dvejus namus gaišena.
1912, Rimšė. LMD I 607(12/13)

3071. Svečias svečio bodis, o gaspadorius — abiejų.
LST, p. 241

3072. Svečias, neilgai buvęs, meilesnis.
1961, Šeduva. LTR 3621(14)

3073. Ankstyvas svečias neilgai vieši.
1935, Rokiškis. LTR 713(192)

3074. Svečias ir žuvis trečią dieną smirdi.
Šeduva. LTR 852(13/23)

3075. Tas ne svečias, kurį duona užkepa.
TTŽ 1913, p. 30

3076. Duona užkepė — jau ne svečias.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(152)

3077. Svečias išeis, savas paliks.
1922, Linkuva. LTR 3378(547)

3078. Gera lot, reikia jot.
1938, Dusetos. LTR 1618(151)

3079. Pabūkit, kol eisit.
1935, Veliuona. LTR 744(254)

3080. Še pirštines, še botagą,— nakvok.
1937, Židikai. LTR 1279(351/27)

3081. Atvažiuok į svečius, kai bus avins rage, žąsins kakle.
Šiauliai. LTR 3496(35)

3082. Temus auš, maišius keps,— svečias neis nevalgęs.
LST, p. 243

3083. Maišiusi minkys, minkiusi keps,— svečias nevalgęs neis.
LST, p. 229

3084. Kieno balius, to ir tabakas.
TTŽ 1911, p. 47

3085. Svetys į trobą, o svečio akys ant lentynos.
MžŽ, p. 127

3086. Svečio akys plačios.
Tverečius. LTR 1824(333)

*__3087.__ Duok, o malduok.
BLF, p. 52

3088. Namie privalgius, ir svečiuose gausi.
LST, p. 233

3089. Ateik privalgęs, ir čia gausi.
Girkalnis. LTR 2215(378)

3090. Namie prisivalgyk, tai ir kiemuos ką gausi.
SchLG, p. 90

3091. Ateik neprivalgęs, ir čia negausi.
LST, p. 339

3092. Ateik nevalgęs — išeisi išalkęs.
1937, Marijampolė. LTR 1261(30/20)

3093. Svečių valgis iki vartų.
1913. LMD I 232(267)

3094. Ožio pienu girdė, gaidžio kiaušiniais vaišino.
TŽ III, p. 385

3095. Per barzdą varvėjo — dantys neregėjo.
DDŽ, p. 166

3096. Visko buvo, tiktai raginimo stigo.
MžŽ, p. 201

3097. Viso buvo — paukščio pieno nebuvo.
VPŽ, p. 50

3098. Prašau į mus, kai mūs nebus.
1935. LTR 3585(26)

3099. Ne blynais namai dengti — nesuvalgys.
TTŽ 1913, p. 30

3100. Namai — ne lašiniai, katės nesuės.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(16)

3101. Namai — ne zuikis, nepabėgs.
Palanga. LTR 2284(630)

3102. Namai — ne šakaliai, nesudegs.
TTŽ 1911, p. 40

3103. Eini save rodyt, kitų žiūrėt.
LST, p. 217

3104. Einu kitų pažiūrėt, savęs pasirodyt.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(203)

3105. Sutilpsim, kad tik danguj tiek vietos būt.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(205)

3106. Dėl dievo garbės susirinko visos Barbės.
Vabalninkas. KrvP I, p. 412

3107. Prisiuliojau kaip šuva šuliny.
1957, Anykščiai. LTR 3067(262)

ATLAIDUMAS. MANDAGUMAS. NUOLANKUMAS

3108. Neteisk kito, kol jo kaily nesi buvęs.
TŽ III, p. 356

3109. Visi tokie dūmkuriai esame.
VSk, p. 208

3110. Juk ir gauruotas turi širdį.
MžŽ, p. 66

*3111. Argi negras kaltas, kad jisai nebaltas?
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(215)

3112. Neatimk nuo elgetos lazdos, nes šunes papiaus.
JK, p. 201

3113. Arklys ir keturiomis kojomis suklumpa.
IvK 1866, p. 72

3114. Kumelė ir keturiomis kojomis apsibrenda.
DAbc, p. 49

3115. Arklys ant keturių kojų suklumpa, e žmogui ant vieno liežuvio — nėr dyvo.
LTR 2199(4)

3116. Arklys ir tai privargsta, o žmogui — nėr dyvo.
1947. LTR 2541(350)

*3117. Ir šimtą duots klumpa.
BLF, p. 50

3118. Iššoksta žodis nepaikam, paslysta koja negirtam.
Utena. LTR 456(138)

3119. Kaip danguj, taip ir ant žemės.
Šiauliai. LMD I 215(231)

3120. Kaip danguj, taip ir ant žemės, o ant ledo visur slysta.
MtG IV, p. 48

3121. Kas nedirba, tas neklysta.
1930, Joniškis. LTR 30(634)

3122. Dėl skonio nesiginčijama.
LTR 3533(53)

3123. Durnius nesupras, protingas nieko nesakys.
Kretinga. LTR 3253(33)

3124. Kaip moku, taip šoku.
VLCh I, p. 244

3125. Kas kaip moka, taip ir šoka.
Pajstrys. LTR 771(234)

3126. Kaip moka, taip storojas.
1962—1963. LTR 3623(47)

3127. Kaip kas išmano, taip save gano.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1401)

3128. Ne visi gražūs, ne visi gabūs.
LTR 3533(707)

3129. Ir šventi puodus kulia.
1913. LMD I 232(118)

3130. Visi šventieji puodus išskaldo.
1930, Kretinga. LTR 66(806)

3131. Kuo vadinsi, tuo nepagadinsi.
TTŽ 1914, p. 12

3132. Pirksi nepirksi, o paderėt galima.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(459)

*3133. Žodis galvos nepramuša.
LST, p. 385

3134. Juokai galvos nepramuša.
TŽ III, p. 377

3135. Liežuvis — ne botagas, subinės nepraplaks.
TŽ I, p. 313

3136. Prastą žodį pamink po padu.
MžŽ, p. 291

3137. Ką matęs, ką girdėjęs, pamink po kojomis.
LST, p. 61

3138. Vyk — neprivyk, mušk — neužmušk.
1912. LMD I 284(20)

3139. Daužk — neuždaužk, gink — neprigink.
1923, Ylakiai. LTR 3378(1315)

3140. Eina — dėkui, neina — ir tai dėkui.
1950—1960. LTR 3631(101)

3141. Kas buvo — pražuvo.
1925, Krinčinas. LTR 618(10)

3142. Kas buvo, tai supuvo.
A 1910, Nr. 1, p. 6

3143. Praeita — užmiršta.
MžŽ, p. 188

3144. Praeitoji — užmirštoji, jos neminėk.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(980)

3145. Sena byla tegu dyla.
1959, Ramygala. LTR 3202(143)

3146. Kas pernykštį mini, tam į kaktą vinį.
VD 1911, p. 23

3147. Kapinėse visiems vietos užteks.
1958, Seredžius. LTR 3157(222)

3148. Ir kiaulė, pro kiaulę eidama, sukriuksi.
1930, Joniškis. LTR 30(406)

3149. Ne tam gėda, kas daug ėda, bet tam, kas prisipila ir neišėda.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(122)

3150. Lipšni kalba apmaudą mažina.
MžŽ, p. 130

3151. Mandagumu puodą neuždarysi.
MžŽ, p. 141

3152. Tegul bus šiandien ir ant tavo bambos kermošius.
Balninkai. LTR 2235(196)

3153. Tegul jau ant tavo pilvo bus turgus.
1956, Zarasai. LTR 2982(43)

***3154.** Tegul bus ir ant tavo ulyčios kermošius.
1959, Šeduva. LTR 3180(62)

3155. Lai tašo nors baslį ant galvos,— bile neįkerta.
1893. LMD I 1063(1198)

3156. Ar aviena, ar kiauliena — vis per vieną.
JŽ I, 1, p. 179

3157. Ant palinkusio karklo visos ožkos lipa.
1936, Kybartai. LTR 830(5)

3158. Ant kumpos liepos visos ožkos lipa.
1936, Kybartai. LTR 960(354)

***3159.** Kumpuota liepa visos ožkos kopinėja.
LST, p. 361

3160. Ant palinkusio medelio ne tik ožkos — ir ožkeliai.
Rokiškis. LTR 1921(142)

3161. Palinkusį medį visos ožkos graužia.
TŽ I, p. 313

3162. Žemas karklynas visoms ožkoms užkliūva.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(153)

3163. Per žemą tvorą visos ožkos šokinėja.
TŽ III, p. 376

3164. Ant pakelės kiečio visi šunys telžia.
1957, Kamajai. LTR 2989(1160)

3165. Ant palinkusios kupros vaikai sėdi.
LTR 465(36/51)

3166. Kas bėga, tą ir muša.
1931, Plungė. LTR 217(103/10)

3167. Kuris arklys bėga, tą ir plaka.
VD 1911, p. 23

3168. Katras veža, tam ir deda.
TTŽ 1911, p. 45

3169. Kas lėtesnis, tas kaltesnis.
LTR 3533(181)

VAIDAI. BYLINĖJIMASIS. KERŠTAS. PRIEVARTA

3170. Apmaudui pašokus, valdyk rankas ir liežuvį.
MžŽ, p. 8

3171. Liežuviu gali plakti, bet rankoms neduok valios.
MžŽ, p. 185

3172. Liežuviu lok, ale rankų nekilok.
1923, Kurkliai. LTR 3378(995)

*__3173.__ Tykam galvos nepramuš.
LST, p. 377

3174. Kam pyktis: verčiau gražiuoju akis išsilupinėti.
1935, Veliuona. LTR 744(231)

3175. Ieško nepametęs.
LMD I 863(444)

3176. Nepametęs neieškok.
MžŽ, p. 81

3177. Nepadėjęs neieškok.
NNM

*__3178.__ Keikestis pro burną išeit, pro nosį atlenda.
LST, p. 357

3179. Keiksmas pro burną išeina, pro nosį pareina.
VM, p. 42

3180. Lazda turi du galus.
Pajstrys. LTR 771(304)

3181. Lazda turi du galu: vienas — man, kitas — tau.
1930, Joniškis. LTR 30(826)

3182. Diržo du galai: vienas man į nagus, kitas tau į ragus.
1936, Marijampolė. LTR 886(29)

***3183.** Kas Motiejui, tas ir Andriejui.
1936, Salakas. LTR 811(161)

3184. Kaip tu man, taip ir aš tau.
Žemaičių Kalvarija. LMD I 860(228)

3185. Kokiu saiku seikėsi, tokiu ir tau bus atseikėta.
ST, p. 621

3186. Kaip užgeria, taip ir atgerk.
TTŽ 1913, p. 21

3187. Kaip užgersi, taip padėkavos.
1935, Veliuona. LTR 744(225)

3188. Kaip pasveikinsi, taip tave atsveikins.
1910, Šiauliai. LMD I 682(35)

3189. Kaip palinkėsi, taip tau atlinkės.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1558)

3190. Kaip užkerta, taip atkerta.
1959, Ramygala. LTR 3201(16)

3191. Kaip kas šaukia, taip ir atsiliepia.
IvK 1866, p. 73

3192. Kaip pagiry šaukia, taip girioj atsišaukia.
VLCh II, p. 452

3193. Koks klausimas, toks ir atsakymas.
SchLG, p. 84

3194. Dvaras dvaru, o mudu vis geru.
TTŽ 1912, p. 70

3195. Tegu avinai daužos,— kam čia žmonėms daužytis.
1959, Panevėžys. LTR 3454(77)

3196. Verčiau budavotis, negu provotis.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(102)

3197. Budavokis, ne provokis.
Šiauliai. LTR 3496(16)

3198. Geriau šiaudinė taika, negu auksinis teismas.
1936, Ukmergė. LTR 1201A(6)

3199. Į provą eidams, pirma namie apsisūdyk.
LST, p. 537

3200. Du pešasi, o trečiam kudlos krenta.
1950, Kupiškis. LTR 2993(519)

3201. Du pešasi, o trečias kišenes krausto.
1957, Anykščiai. LTR 3067(141)

3202. Kur du pešasi, ten trečias naudojasi.
1909, Varėna. LMD I 881(335)

3203. Po vainų varnai tunka.
KlvK, p. 110

*__3204.__ Mūšis gražio prašo.
1931, Užventis. LTR 267(505)

3205. Kad kitus muši, tai ir pats gausi.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1313)

3206. Pyrags prieš pyragą.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

3207. Akis už akį, dantis už dantį.
1921, Kruonis. LTR 3378(72)

3208. Tu man šulinio neuždegsi.
1910, Prienai. LMD I 683(216)

3209. Gaisras negesinamas išsiplečia.
VPŽ, p. 15

3210. Ugnis nekurstoma nesikūrena.
Žarėnai. LMD I 701(304)

3211. Ugnis dega ir nekurstoma.
1912, Šakiai. LMD I 261(20)

3212. Pragaras ir nekurstomas kūrenas.
VD 1911, p. 22

3213. Juo dega, juo kursto.
DAbc, p. 55

3214. Maži šunyčiai ir didžius sujudrina.
KlvK, p. 109

3215. Pats muša, pats rėkia.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/27)

3216. Pati kiaulė maišą drasko ir pati žviegia.
TTŽ 1912, p. 82

3217. Dvi katės vienam maiše nesutiks.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(7)

3218. Du katinu viename maiše nesutelpa.
1913. LMD I 232(150)

3219. Piaunasi kaip katės maiše.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(193)

3220. Du gaidžiu vienam mėšlyne nesutinka.
VD 1911, p. 40

3221. Du gaidžiai ant vienos miežienos nesutinka.
MžŽ, p. 138

3222. Kaip gaidžiai: dieną pešasi, o naktį ant vienos laktos tupi.
LMD I 863(428)

3223. Pirma meiliai, paskui — peiliai.
ST, p. 16

3224. Liksiu neliksiu, bet kibsiu.
MžŽ, p. 112

3225. Aš tau parodysiu, kur pipirai auga.
1935, Veliuona. LTR 744(193)

3226. Aš tau parodysiu, kur vėžiai žiemavoja.
1935, Veliuona. LTR 746(221)

3227. Aš tau parodysiu, iš kur kojos dygsta.
1959, Šeduva. LTR 3238(110)

3228. Jis man atsirugs mamos pienu.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(158)

3229. Jie jį pagal nykštį ima.
MtG IV, p. 332

3230. Pats skęsta ir kitą skandina.
1932, Kelmė. LTR 3379(172)

3231. Dovis prieš dovį.
A 1910, Nr. 1, p. 6

3232. Aš jam šmiku šmaku, jis man — bam!
1957. LTR 3043(92)

3233. Suės jis mane be duonos ir druskos.
1910, Prienai. LMD I 863(133)

3234. Šaukšte nori paskandinti.
MžŽ, p. 243

3235. Kad sumanytų, tai šaukšte vandens nuskandintų.
MžŽ, p. 154

3236. Primanytų, tai šaukšte prigirdytų.
1949. LTR 2746(154)

3237. Kad primanytų, pirštu nudurtų.
TŽ IV, p. 512

3238. Drumstame vandeny žuvys gaudomos.
1934, Marijampolė. LTR 451(368/9)

3239. Žmogus žmogų kaip žuvis žuvį ryja.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3806)

3240. Žmogus žmogui kaip vilkas vilkui.
1930, Joniškis. LTR 30(2008)

3241. Ar nori į raudoną dvarą pasisėsti?
LMD I 863(637)

***3242.** Persibando kaip žiema su vasara.
LST, p. 141

3243. Sutinka kaip akmuo su kirviu.
LST, p. 241

***3244.** Jiedu — kaip kirvis su akmeniu.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(231)

3245. Sutinka kaip ašmens kirvių.
LST, p. 241

3246. Sutinka kaip akmuo su kirviu, ugnis su vandeniu.
MžŽ, p. 238

3247. Sutinka kaip ugnis su vandeniu.
VPŽ, p. 43

3248. Sutinka kaip šuo su kate.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3164)

3249. Myli kaip šuo katę.
Liškiava. LTR 347e(2584/14)

3250. Myli kaip katinas pelę.
1957. LTR 3043(265)

3251. Aš tave taip myliu, kaip katė žiurkę.
1959, Ramygala. LTR 3202(67)

3252. Myli kaip vilkas ožką.
TŽ III, p. 378

3253. Myli kaip šuo ubagą.
1959. LTR 3477(369)

3254. Susidraugavo kaip avinas su vilku.
Alytus. TŽ V, p. 598

3255. Baras kaip Rutkiškės bajorai su klebonu.
LTR 465(294)

3256. Pyksta dėl mašalo žarnų.
1934, Ramygala. LTR 741(36)

3257. Susibarė dėl vištos žarnų.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/144)

3258. Baido, kailinius išsivertęs.
MžŽ, p. 99

3259. Barnus ir bartis moka.
LKŽ I, p. 539

3260. Ar tu, durniau, liaukis, ar tu, plikiau, traukis.
1936, Šeduva. LTR 852(13/70)

3261. Ar žirnius atimk, ar kiaulę užmušk.
TŽ IV, p. 509

3262. Susisėsim gentiškai, susipešim šuniškai.
Žarėnai. LMD I 701(13)

3263. Sėsim draugiškai, ėsim dešrą šuniškai.
LST, p. 319

3264. Per vainą visaip prisieina: ir gyvą pagauna, ir negyvą nušauna.
1961, Telšiai. LTR 3622(24)

3265. Ko jūs dabar taip visi užpuolėt ant manęs, lyg būčiau dievo daržą nuganęs.
1935, Veliuona. LTR 745(220)

3266. Jūs mane mokinat per kačergą šokt.
1962, Varėna. LTR 3503(176)

3267. Pritiko kaip šuniui botagas.
MžŽ, p. 196

3268. Patiko kaip šuniui lazda.
TŽ III, p. 267

3269. Suraitė jį kaip baranką.
1959, Ramygala. LTR 3201(128)

3270. Sudorojo kaip šiltą vilną.
1935, Pandėlys. LTR 714(252)

3271. Išvijo lyg kanapinis lašininį.
1934, Punskas. LMD III 74(40)

3272. Baltrus žuvis valgė — Tadas atsirūgo.
Kelmė. KrvP I, p. 198

3273. Katei — žertas, pelei — smertis.
MžŽ, p. 288

3274. Katei — džiaugsmas, pelei — verksmas.
1930, Dusetos. LTR 70b(343)

3275. Kam vaina, kam daina.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(107)

3276. Kad nenori bučiuot, tai ir dvasia smirdi.
1959, Troškūnai. LTR 3158B(13/227)

3277. Gvoltu bučiuojamam dvasia smirdi.
Šiauliai. LTR 267(390)

3278. Prievarta — gera žmona.
SchLG, p. 93

3279. Prievarta bažnyčion nuvarytas, poterių nekalbės.
TŽ III, p. 380

3280. Į bažnyčią įvarytas, nedaug „Tėve mūsų" skaitysi.
MtG IV, p. 332

ĮKYRUMAS. KIŠIMASIS. ABEJINGUMAS

3281. Įkyrus kaip dieglys šone.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(145)

3282. Nori sveikam ligą įkalbėti.
1937, Plateliai. LTR 3399(94)

3283. Įkalba sveikam ligą.
TŽ IV, p. 511

3284. Kaip kuisis į akis lenda.
IvK 1866, p. 72

3285. Lenda it šapas į uodegą.
DAbc, p. 52

3286. Prilipo kaip dagys prie padalkų.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(24)

3287. Prisikabino kaip velnias prie davatkos.
Jurbarkas. LTR 618(28/254)

3288. Prikibo kaip degutas prie kulno.
1935, Panevėžys. LTR 785(64)

3289. Prikibo kaip smala prie tekinio.
1931, Užventis. LTR 267(589)

3290. Prisikabino kaip girts prie tvoros.
1947—1948, Sidabravas. LTR 2683(174)

3291. Nusibodo kaip miežių gira.
1935, Veliuona. LTR 745(230)

3292. Užstok velniui duris, tai jis per aukštinį.
1962, Varėna. LTR 3503(169)

3293. Daėdė kaip davatkai poteriai.
Joniškis. KrvP I, p. 350

3294. Tas pats ir tas pats — kaip bažnyčioj.
1961, Šeduva. LTR 3622(67)

3295. Kirba it utis po šašu.
VM, p. 42

3296. Atsibodo kaip dvaro košė.
Kr, p. 76

3297. Atsibodo kaip ilgoji pėtnyčia.
KrvP I, p. 152

3298. Ilga kaip devyni pasninkai.
KrvP III, p. 185

3299. Groja kaip Labanoro dūda.
Tauragnai. KrvP III, p. 127

***3300.** Be jo nestos turgus.
LST, p. 259

3301. Be jo niekur turgus.
RzD, p. 109

3302. Reikalingas kaip tuščiam tvartui kaištis.
1964, Veliuona. LTR 3661(35)

3303. Reikalingas kaip tilte skylė.
A 1911, Nr. 1, p. 11

3304. Reikalingas kaip karpa ant nosies.
1958, Seredžius. LTR 3157(445)

3305. Išlindo kaip yla iš maišo.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(154)

3306. Iššoko kaip Pilypas iš kanapių.
Mosėdis. LMD I 218(84)

3307. Kad du barasi, trečias nelįsk į jų tarpą.
MžŽ, p. 28

***3308.** Kad savo šunys piaujas, nesikišk nei vienas.
LST, p. 223

3309. Kur savi šunes piaunasi, ten svetimas uodegos nekišk.
Suvalkų gub. ŽS 1894, III—IV, p. 492

3310. Savi šunes susipiovė, jie ir susigerins.
1959. LTR 3477(403)

3311. Kur barasi arba pinigus skaito, iš ten bėk šalin.
MžŽ, p. 242

3312. Kas tau darbo lig svetimo skarbo.
DAA, p. 40

3313. Daug bėdos su savais griekais, kam gi dar rūpintis svetimais niekais.
Druskininkai. KrvP I, p. 386

3314. Nekliudyk svetimos bėdos,— nei su vyža neišveši.
VLCh II, p. 453

3315. Nesirk svetima liga.
1937, Plateliai. LTR 3399(74)

3316. Su savo triskatikiu nesikišk.
Punskas. LMD III 74(67)

***3317.** Uosk į savo antį.
LST, p. 379

3318. Pažiūrėk pirma į savo antį, o paskui į kito.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(156/136)

***3319.** Kožnas savo nosį kasykime.
LST, p. 361

3320. Kožnas savo nosį kasinėja.
MžŽ, p. 108

***3321.** Kožnas savą niežą kasykim.
LST, p. 543

3322. Nemaišyk kito puodo, tik žiūrėk, kad tavo neprisviltų.
1936, Šeduva. LTR 852(13/244)

3323. Savo ganyk, kito nematyk.
1930, Joniškis. LTR 30(1717)

3324. Ką matai, nematyk, ką girdi, negirdėk.
Pasvalys. LTR 618(4/313)

3325. Nekišk liežuvio, kur nereikia.
1960, Pandėlys. LTR 3462(129)

3326. Į svetimus barščius nagų nekišk.
TTŽ 1911, p. 46

3327. Dėl tos skylės visi tylės.
1910, Prienai. LMD I 683(276)

3328. Dėl tos skylės visi tylės, tik tu vienas išsižiojai.
VLCh II, p. 451

3329. Ne mano banda, ne mano pupos — kas man darbo.
MžŽ, p. 45

3330. Ne mano kiaulės, ne mano pupos.
DAbc, p. 54

3331. Ne mano kiaulės, ne mano kopūstai.
1939, Kelmė. LTR 3379(180)

3332. Nei mano pupos, nei tavo kiaulės.
1957. LTR 3043(170)

3333. Ne mano vadelės, ne mano kumelė, ne aš ir važiuosiu.
ŠD, p. 56

3334. Nei mano ratai, nei mano atsajos.
LTR 3503(211)

3335. Ne mano ratai, ne mano ienos.
1958, Seredžius. LTR 3157(581)

3336. Ne ma maišas, ne ma grūšios.
1956, Varėna. LTR 3767(14)

3337. Tegul baras, kad jų dvaras,— mano palivarkas.
1936, Dusetos. LTR 778(438)

***3338.** Kas šaukia, tešaukia, o mudu, boba, važiuokim.
LMD I 227(143)

***3339.** Šauk šaukiąsis,— motin, mudu važiuosiva.
MtG IV, p. 48

3340. Jis pro pirštus į viską žiūri.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(170)

3341. Aš nei po vilkui, nei po meškai.
1935, Veliuona. LTR 746(218)

3342. Jis nei po Jėzum, nei po Kristum.
1936, Panevėžys. LTR 785(444)

3343. Nei už biesą, nei už liesą.
1936, Salakas. LTR 811(45)

3344. Pondieve, padėk ir bėgančiam, ir vejančiam.
1930, Joniškis. LTR 30(271)

IŠDIDUMAS. BEGĖDIŠKUMAS. KUKLUMAS

3345. Kas iš vyžų juokias, vyžos nevertas.
Valkininkai. GK 1943, Nr. 31, p. 388

3346. Nebūk nei didis, nei tridis.
TŽ I, p. 313

3347. Nespiauk į vandenį, kad kartais neprisieitų gerti.
1936, Širvintos. LTR 1201A(37)

3348. Brandūs rugeliai žemai linksta, tuščiavarpiai tiesiai stovi.
1957, Utena. LTR 2996(177)

3349. Su gandrais išsikelsi, su varnomis nukrisi.
1911, Mosėdis. LMD I 218(53)

3350. Su ereliais skridęs, su vištom tūpsi.
1950—1960. LTR 3631(147)

3351. Pakilo kaip liūtas, nutūpė kaip uodas.
VLCh II, p. 453

3352. Šoko kaip levas, krito kaip lapas.
TTŽ 1912, p. 6

3353. Lėkė kaip sakalas, nutūpė kaip vabalas.
1912, Šakiai. LMD I 261(52)

3354. Aukštai skrenda — žemai krenta.
LTR 2145(310)

3355. Kurs aukštai lekia, žemai nupuola.
KlvK, p. 110

3356. Nekilk aukštai — krisi žemai.
A 1910, Nr. 6, p. 30

3357. Aukštai lėkė, žemai tūpė.
1936, Jurbarkas. LTR 981(5)

3358. Dangun šoko — balon nutūpė.
1957, Utena. LTR 2996(37)

3359. Kas aukštai lipinėja, tas skaudžiai puola.
LST, p. 355

3360. Kas perdaug aukštai kyla, tam Perkūnas liepia grįžti.
1912, Vilkaviškis. LMD I 257(402)

3361. Nelaipiok aukštyn: kiti nutvers už kojos.
MžŽ, p. 155

3362. Nežiūrėk per aukštai, kad akis neprikrėstum.
Palanga. LTR 2284(449)

3363. Kas aukštai nosį kelia, į adveriją susimuša.
1912, Vilkaviškis. LMD I 257(401)

3364. Neriesk aukštyn nosies — gali nulūžti.
1958, Seredžius. LTR 3157(116a)

3365. Nosimi debesų nesiek.
1958, Seredžius. LTR 3157(134a)

3366. Neturi šimto — nedėk kepurės ant stalo.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/261)

3367. Eina, kad kiaušinis nuo galvos nenukristų.
1930, Kretinga. LTR 66(550)

3368. Be raudonos kepurės neprieisi.
Dusetos. LTR 778(14)

*__3369.__ Didžiuojas iš didžio, nei kiaulė iš migio.
LST, p. 265

3370. Didžiu vedas, šašu dedas.
1930, Joniškis. LTR 3017(102)

3371. Plačiai žengęs, siaurai mynęs.
1930, Kretinga. LTR 66(708)

3372. Rūkytų ir kiaulė pypkę, bet apatinė lūpa trumpesnė.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(34)

3373. Už didelės nosies turgo nemato.
1962, Varėna. LTR 3503(171)

*__3374.__ Už nosies turgaus neregi.
LST, p. 331

3375. Dera žąsį, perka vištą.
TŽ III, p. 377

3376. Į žaką nori lįst, o į krepšį netelpi.
MtG IV, p. 332

3377. Šoko į batus, pataikė į kaliošus.
Kretinga. LTR 3253(38)

***3378.** — Dėl ko tos varlės kuprotos?
— Už tai, kad nevystytos.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(132)

3379. Pučiasi kaip varlė prieš jautį.
1959. LTR 3477(381)

3380. Šiaušies kaip ežys su dygliais.
MžŽ, p. 245

3381. Pasišiaušęs kaip ežys.
1922, Ylakiai. LTR 3378(1273)

3382. Pasipūtęs kaip kalakutas.
1923, Ylakiai. LTR 3378(1279)

3383. Pasipūtęs kaip višta perekšlė.
1958, Valkininkai. LTR 3151(104)

3384. Pakėlė kaip šunį ant girnų.
1931, Užventis. LTR 267(595)

3385. Nukėlė kaip šunį nuo girnų.
SD 1

3386. Nė skaityt, nė rašyt nemoku — galiu būt žydų karalius.
1960, Kartena. LTR 3426(365)

3387. Juo katiną glostai, juo ans uodegą kelia.
Palanga. LTR 2234(615)

3388. Juo katę glostai, juo ji pučias.
SchLG, p. 84

3389. Katė glostoma kuprą kelia.
1913. LMD I 232(148)

3390. Pats pėsčias eina, o didybę vežte veža.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

3391. Kaip valdonas penkių pilių pučiasi.
MžŽ, p. 200

3392. Ragu dangų rėžia, barzda žemę šluoja.
Šiauliai. LMD I 215(230)

3393. Nosį aukščiau savęs kelia.
LT III, p. 461

3394. Abu galu rieč.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

3395. Akim žvaigždes šaudo, o ant šiaudo griūva.
KrvP I, p. 76

3396. Kad ir pas kitą ėmęs, betgi įsirėmęs.
TŽ IV, p. 513

3397. Galvą iš mandrumo laužia,— utėlės pakaušį graužia.
LTR 1596(139)

3398. Žmogaus — sprindis, panaberijos — sieksnis.
1935, Pandėlys. LTR 714(226)

3399. Kad aš ir ne kas, bet man ne bile kas.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(138)

3400. Lipa kaip tešla iš kubilo.
LTR 3533(585)

*__3401.__ Ant tokių pasistojus, į kitus žiūriu.
1950, Kupiškis. LTR 2993(322)

3402. Tu tai tu, aš treti metai kaip tamsta.
LMD I 668(17)

3403. Kam Jonas, o tau dėdė.
Pajstrys. LTR 771(259)

3404. Kam kiaulė, o tau tetulė.
Pajstrys. LTR 771(258)

3405. Vely būt prastu žmogum, ne puikia kiaule.
TTŽ 1911, p. 47

3406. Įeinant akys svyla, išeinant — pakaušis.
MžŽ, p. 161

3407. Geros akys dūmų nebijo.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(59)

3408. Prisimerkęs visur įeisi.
TTŽ 1912, p. 23

3409. Begėdis visuomet priėdęs.
1937, Laižuva. LTR 1314(30)

3410. Begėdžio akys užpakalyje — nesvyla.
MžŽ, p. 30

3411. Iš tos gėdos jis paraudonavo kaip sūris.
1931, Naumiestis. LTR 267(538)

3412. Šuva gėdos nežino.
TŽ III, p. 376

3413. Kadai šuo gėdos turėjęs!
LST, p. 289

*__3414.__ Ar turi šuo gėdos?
LST, p. 253

3415. Ir šuo kelia koją į svotbą.
LST, p. 281

3416. Šunio akys, o kiaulės natūra.
Tverečius. LTR 1824(351)

3417. Jo šunies akys, kiaulės drąsumas.
1922, Linkuva. LTR 3378(507)

3418. Kiaulės akis turėdamas, visur įlįsi.
Marijampolė. LTR 732(270)

3419. Įjunko kaip kiaulė į žirnius.
LMD I 240(266)

3420. Lenda lyg kiaulė į žirnius.
1935, Veliuona. LTR 747(182)

3421. Lendi kaip kiaulė į barščius.
1930, Gaurė. LTR 66(262)

3422. Paprato kaip kiaulė į bulbes.
1931, Užventis. LTR 267(576)

3423. Įprato kaip šeškas į kiaušinius.
TTŽ 1912, p. 46

3424. Leisk kiaulę po stalu — ana ir ant stalo lips.
Telšiai. LTR 272(45)

3425. Įsileisk kiaulę bulbėsna, tai ji neknis iš krašto.
1962, Varėna. LTR 3503(57)

3426. Leisk kiaulę į svirną,— ir į aruodą įšoks.
1958, Vabalninkas. LTR 3151(125)

3427. Įsileisk velnią į pirtį — tuoj užlips ir ant plautų.
Tauragnai. LTR 2145(239)

3428. Įsileisk velnią į bažnyčią — lips ir ant altoriaus.
Marijampolė. LTR 732(270/6)

3429. Gėdą dalino, kai manęs nebuvo.
Merkinė. KrvP II, p. 266

3430. Kur buvai, kai gėdą dalino?
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(105)

3431. Ateina kaip vilkas veseilion.
Ašmena. KrvP I, p. 139

3432. Sarmata — ne armata, neužmuš.
1934, Ramygala. LTR 741(19)

3433. Kad arklį sega, ir varlė koją kelia.
SD 15

3434. Barzda dar nežėlė, o jau senius mokina.
MžŽ, p. 287

3435. Tu su juo kiaulių neganei.
1936, Marijampolė. LTR 886(99)

3436. Vištos kiaušinis nepamokys.
TŽ III, p. 376

3437. Kiaušis vištą mokina.
MžŽ, p. 111

3438. Dveigys treigį moko.
1939, Kelmė. LTR 3379(213)

PAGYROS

3439. Gera prekė pati save giria.
DAA, p. 40

3440. Katras savęs negiria, to ir žemė nekelia.
1936, Dusetos. LTR 778(754)

3441. Kas savo negiria, tą iš turgaus varo.
TTŽ 1911, p. 46

*__3442.__ Kiekvienas ubagas giria savo kuikį.
LST, p. 297

3443. Kožnas kromininks giria savo kromą.
LST, p. 297

3444. Kožnas kalvis kirviu darytu girias.
LST, p. 297

3445. Kožna lapė savo uodegą giria.
1896, Valkininkai. LMD I 677a(132)

3446. Girias kaip lapė su uodega.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

3447. Giriams — gers, skalbiams — balts.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

3448. Geras giriamas, gražus dabinamas.
VD 1911, p. 23

3449. Blogo neišgirs, gero neišpeiks.
VSk, p. 208

3450. Gerą peiksi — neišpeiksi, blogą girsi — neišgirsi.
1936, Eržvilkas. LTR 945(129)

3451. Giriamo neišpeiksi, peikiamo neišgirsi.
1959. LTR 3477(496)

3452. Negiriamą neišgirsi, nepeikiamą neišpeiksi.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/218)

3453. Kas giria — kitam skiria, kas peikia — sau teikia.
TŽ III, p. 379

3454. Kas blogą peikia — sau teikia, kas giria — kitam skiria.
1958, Rietavas. LTR 3151(32)

3455. Negirk badą, kad tėvs badu mirė.
A 1911, Nr. 1, p. 11

3456. Ką čia badą girt, kad tėvas badu numirė.
1911, Suvalkai. LMD I 187(251)

3457. Negirk nei gumbo, nei voties, nes abudu lygiai skauda.
Marijampolė. LTR 2291(665)

3458. Nėra ko girt nei voties, nei sopulio.
TŽ IV, p. 513

3459. Savo blogo neišgirsi, kito gero neišpeiksi.
VLCh II, p. 452

3460. Būk girtinas, bet negirkis.
Rozalimas. LTR 2202(58)

3461. Nesidžiauk giriamas, neverk baramas.
A 1910, Nr. 3, p. 18

3462. Kas save giria, tą perkūnas spiria.
1930, Viekšniai. LTR 69(441/55)

3463. Bepigu girtis, kad niekas nežino.
1936, Šešuoliai. LTR 992(430)

3464. Pirma padaryk, paskui pasigirk.
TŽ III, p. 376

3465. Negirk darbą pradėtą, bet baigtą.
1959. LTR 3477(516)

3466. Lauke pasigirsi, namie neberasi.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

3467. Išėjęs pasigirsi — namo parėjęs, nerasi.
TŽ IV, p. 511

3468. Gyrėsi telias vilką papiausiąs.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 276

3469. Gyrėsi gaidys vanagą pagausiąs.
1939, Kelmė. LTR 3379(9)

3470. Gyrėsi gaidys, kad vanagą pabaidys.
1958, Seredžius. LTR 3157(532)

3471. Katė pečių pajudins.
1913, Lazdijai. LMD I 233(26)

3472. Pagyrų barščiai be druskos.
1912, Lukšiai. LMD I 261(230)

3473. Pagyros barščiai visada prasti.
Marijampolė. LTR 823(11)

3474. Pagyrų puodas niekad netaukuotas.
A 1911, Nr. 1, p. 11

3475. Gyriaus puods netaukuots.
BLF, p. 50

3476. Gyriaus puods netaukuots, barščiai nedaryti.
Palanga. LTR 2284(527)

3477. Pernai žąsį valgė — šiemet pilve girgsi.
1912, Vilkaviškis. LTR 3017(47)

3478. Giria kaip pelėda savo vaikus.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 276

3479. Giriasi kaip višta, kiaušinį padėjus.
1930, Joniškis. LTR 30(349)

3480. Šuva pats sau uodegą pasikelia.
1957, Anykščiai. LTR 3067(301)

3481. Kas šuniui uodegą pakels, jei jis pats nepasikels?
1931, Vaškai. LTR 338(545)

3482. Kas pakels šunelį ant girnų, kad pats neužlips?
1920, Seda. TŽ I, p. 313

3483. Kas katei uodegą pakels, kad ne ji pati?
TŽ IV, p. 512

3484. Kad karvė uodegos pati nepasikelia, tai niekas jai nepakels.
VD 1911, p. 98

3485. Iš tolo ir mares išlaka, o priėjęs — nei krašto.
LST, p. 283

3486. Kad šuo nebūtų šikęs, tai būtų zuikį sugavęs.
SchLG, p. 99

3487. Kad ne klaimo durys, būtų kiškį nudūręs.
1963, Utena. LTR 3613(1626)

3488. Kad zuikiams ne kojos, būtų visus išmušę.
MžŽ, p. 291

3489. Tušti puodai garsiai skamba.
1934, Tauragė. LTR 465(31/3404)

3490. Tušti indai ir varpai garsiai skamba.
A 1910, Nr. 5, p. 23

3491. Tušti puodai už varpą balsiau skamba.
1928, Kretinga. LTR 552(958)

3492. Šiandien ožkos pakaustytos, ryt ir arkliai bus basi.
1922, Šiauliai. LTR 3378(852)

SUKTUMAS. KLASTA. MAINAI

3493. Su klasta netoli eisi.
KlvK, p. 110

3494. Jis suktas kaip virvė.
1935, Veliuona. LTR 744(204)

3495. Suka kaip Truskavos klebonas.
Panevėžys. LTR 864(73)

3496. Suko, kol padarė štuką.
1930, Joniškis. LTR 30(1699)

3497. Suko suko, kaip varna prie vištuko.
1928, Lukšiai. LMD I 261(361)

3498. Nedėk į antį, nes per rankovę išlįs.
Marijampolė. LMD I 875(177)

3499. Nedėk į kišenę,— netilps nė į maišą.
1935, Veliuona. LTR 747(193)

3500. Vilko nage buvęs.
MžŽ, p. 282

3501. Vilko neštas ir pamestas.
MžŽ, p. 282

3502. Velnio nurytas ir išspiautas.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(139)

3503. Tai ne boba, bet kaištis nuo peklos.
1934, Punskas. LMD I 74(26)

***3504.** Į ugnį statyta ir nedegta.
TD III, p. 130

3505. Abu labu tokiu — kotas į kotą.
VPŽ, p. 5

3506. Abudu toki: per tvorą permetus, vienas antro neatsvertų.
Marijampolė. LTR 823(16)

3507. Abu susvėrus ant vienos šakelės, nepersisvertų.
Šimonys. LTR 1204(57/42)

***3508.** Ant vieno kurpaliaus siūti.
LST, p. 251

***3509.** Meška su lokiu abudu tokiu.
LST, p. 303

3510. Tas yr ant visų keturių segtas.
TŽ I, p. 313

3511. Tu važiuotas, ir aš ne pėsčias.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

3512. Vienas jojamas, o kits žabojamas.
1910, Prienai. LMD I 683(233)

3513. Vienas joja, o kitas važiuoja.
VD 1911, p. 40

3514. Toks jojams, toks važiuojams.
TD VII, p. 148

3515. Vienas velnias jojamas, kitas važiuojamas.
1932, Alvitas. LTR 436(158)

3516. Vienas velnias ariamas, kitas akėjamas.
Vilkaviškis. LMD I 280(251)

3517. Visi velniai, visi raguoti.
1935, Veliuona. LTR 745(254)

3518. Visi velniai su ragais, mažieji su ragučiais.
RzD, p. 109

3519. Visi velniai juodi.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/28)

3520. Visi velniai, visi juodi — nei vieno nėra balto.
1935, Veliuona. LTR 745(253)

3521. Visi velniai vienu juodžiu.
TTŽ 1914, p. 12

3522. Visi velniai, visi muzikantai.
1957, Vilkija. LTR 3017(73)

3523. Tiek velnias, tiek biesas — abudu juodu.
BŽ, p. 10

3524. Vienas velnias, o kitas šėtonas, ir abu lygiu.
1962, Varėna. LTR 3503(74)

3525. Už kipšą geresnis, už velnią piktesnis.
Palanga. LTR 2284(704)

3526. Suktas vyras tiesaus žodžio nebegirdi.
TŽ V, p. 598

3527. Slidus kaip ungurys.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(884)

3528. Jis tave pašarvos — nė lapė nesulos.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(162)

***3529.** Galėtų jis pautą po angim paimti.
LST, p. 271

3530. Ji gudri — iš po raudonos gyvatės kiaušinius išlotų.
1959, Šeduva. LTR 3239(72)

3531. Tavo liežuvis šuniui žadėtas, bet tau įdėtas.
1931, Plungė. LTR 200(84)

3532. Tavo liežuvį pondžius šuniui žadėjęs, tau įdėjęs.
MžŽ, p. 129

3533. Burna, nebūk durna, mokėk loti — būsi soti.
TTŽ 1914, p. 12

3534. Greitas kaip skalikas, slidus kaip skatikas.
Pasvalys. KrvP III, p. 101

3535. Muštas nemuštą neša.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(315/4)

3536. Malonė ant vytuvų lentelės išsitenka.
TŽ I, p. 350

3537. Doras — vyžotas, sukčius — čebatuotas.
TŽ III, p. 380

3538. Kupčystė — ne brolystė.
1912, Laukuva. LTR 3017(71)

3539. Ką nulygsi — nemokėsi.
TTŽ 1912, p. 81

3540. Ką nuderėsi, to nemokėsi.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

3541. Nuo pirmo turgaus nebėk.
1935, Veliuona. LTR 745(226)

3542. Ilgai derėsi — brangiai mokėsi.
1930, Joniškis. LTR 30(2311)

3543. Padarysiu, kad nė lapė nelos.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(158/340)

***3544.** Mainai varnams, priedai vaikams.
LST, p. 127

***3545.** Po mainininko langais varnos kranksi.
1911, Seda. LMD I 194(118)

***3546.** Mainininko vartuose varnai krankia.
LST, p. 127

3547. Mainas trečioj dienoj stimpa.
1936, Salakas. LTR 811(237)

3548. Mainas vienam strainas.
1922, Kruonis. LTR 3378(44)

3549. Mainas — monas, kas apgavo, tas ir ponas.
1959, Šeduva. LTR 3238(103)

3550. Jis išmainė arklį ant budės.
1935, Veliuona. LTR 744(205)

3551. Be tiesos nėr nei šviesos.
Girkalnis. LTR 1050(11/39)

3552. Alus be apynių, o žmogus be teisybės niekam netinka.
1935, Rokiškis. LTR 713(46)

3553. Ko nematęs, nesakyk.
VD 1911, p. 40

3554. Duoną druską ėsk, teisybę į akis rėžk.
BŽ, p. 35

3555. Teisybė — karti strova.
MžŽ, p. 253

3556. Teisybė akis bado.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(33)

3557. Už teisybę nakvynės negausi.
1928, Kretinga. LTR 552(968)

3558. Kas teisybė, tai ne melas.
1911. LMD I 869(84)

3559. Teisybė kaip taukai ant viršaus pasirodo.
LMD I 863(170)

3560. Kreivas su tiesiu nesutinka.
1856. LMD I 671(88)

3561. Kumpas medis su tiesiu nesutinka.
MžŽ, p. 255

3562. Vis teisingas bus laimingas.
KlvK, p. 110

3563. Su teisybe niekur nežūsi.
1959. LTR 3477(532)

3564. Su teisybe kur eisi, ten nežūsi.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

3565. Vierna ranka per visą žemę kanka.
Palanga. LTR 2284(468)

3566. Kad tiesiai eisi, visur išeisi.
TTŽ 1913, p. 21

***3567.** Už kiek pirkau, už tiek pardaviau.
1931, Užventis. LTR 267(532)

3568. Meluosi — netoli važiuosi.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(368)

3569. Melu toli nenuvažiuosi.
TŽ III, p. 377

3570. Su neteisybe netoli nuvažiuosi.
1936, Biržai. LTR 853(17)

3571. Su teisybe kiaurai svietą eisi, o su melagyste — nei lig vartų.
MžŽ, p. 253

3572. Su melu visą svietą pereisi, bet atgal nebesugrįši.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

3573. Melagis pasaulį pereis, bet nesugrįš.
Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700(1/59)

3574. Melu gerai svečiuosna važiuoti, bet sunku namo grįžti.
TŽ III, p. 377

3575. Meluodamas toli nuvažiuosi, bet kaip sugrįžt?
1959, Liudvinavas. LTR 3186(161)

3576. Melagiui platus kelias nueiti, bet siauras sugrįžti.
TŽ III, p. 381

3577. Iš melagio pasakų šiaudų kūlys.
1962, Varėna. LTR 3503(163)

3578. Melagiui ir tiesą sakant, nieks nebeklauso.
SD 27

3579. Melo trumpos kojos.
1959. LTR 3477(514)

3580. Netikėk melagiui nei už sienos esančiam.
MžŽ, p. 255

3581. Kaip aklas kelio nemato, taip melagis teisybės.
1962, Varėna. LTR 3503(102)

3582. Kas meluoja, tas ir vagia.
1957, Anykščiai. LTR 3067(196)

3583. Kas melagis, tas ir vagis.
LTR 3533(182)

3584. Dantis praėdė, kol tiesą sumojo.
Kr, p. 76

3585. Ji padaro iš balos dvarą, iš dvaro balą.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(49)

3586. Melo — be galo, teisybės nė biskio.
TTŽ 1912, p. 70

3587. Tiesos — kaip rėtin vandenio.
1913, Lazdijai. LMD I 233(15)

3588. Čia teisybė kaip pečiaus šviesybė.
DDŽ, p. 165

3589. Tavo teisybė — užpečkio šviesybė.
1913. LMD I 282(15)

3590. Graži būt pasaka, jei nemeluotum.
1922, Linkuva. LTR 3378(470)

***3591.** Pradėjo miltais varyt.
1959, Panevėžys. LTR 3454(88)

3592. Meluoja, ale nei galą nepakavoja.
MtG IV, p. 332

3593. Meluok melą, išvesk į galą.
1911, Šiauliai. LMD I 215(106)

3594. Meluok melą, išvesk galą — bus tavo teisybė.
1911, Žagarė. LMD I 483(32)

3595. Liežuvis be kaulo — visaip gal apvirsti.
Kretinga. LTR 552(1021)

3596. Kas sumeluoja, tai kaip vašku suvaškuoja.
1952, Dieveniškės. LTR 2919(365)

***3597.** Melagis tiesiog eiti, teisybė užkluoniais.
LST, p. 303

3598. Teisybė visada slinkte slenka, o melagystė lėkte lekia.
1923. LTR 3378(1152)

3599. Nemeluosi — neparduosi.
1958, Seredžius. LTR 3157(319)

3600. Meluok — save vaduok.
A 1910, Nr. 6, p. 29

3601. Piemuo meluoja — savo kailį vaduoja.
MžŽ, p. 271

3602. Kad meluoja, save vaduoja,— kad tu vagi, kur tu dedi?
1922, Linkuva. LTR 3378(538)

3603. Meluoti nemoku, teisybės nežinau.
A 1910, Nr. 6, p. 30

3604. Nemoku meluoti, tiesos — nei pradėti.
DAbc, p. 54

3605. Melo — nė ant siūlo galo, teisybės nė tą tiek.
TTŽ 1913, p. 30

3606. Ji nemeluoj ir nieko teisybės nesako.
1960, Šilutė. LTR 3426(168)

PAŽADAI

3607. Rudenį težadėk grūdus.
LMD I 226(500)

3608. Daugiau ištesėk, mažiau prižadėk.
1959, Šeduva. LTR 3454(34)

3609. Kas sykį pažadėta, turi būti atitesėta.
KlvK, p. 110

3610. Pakilnotas nepus, pažadėtas nežus.
TTŽ 1912, p. 82

3611. Kurs daug pažad, tas menkai attesa.
BLF, p. 54

3612. Kas greitai prižada, tas negreitai duoda.
LTR 3533(175)

3613. Kas veikiai prižada, nuo to sunku gauti.
Palanga. LTR 2284(454)

3614. Greiti pažadai vėjais laksto.
1930, Joniškis. LTR 30(2212)

***3615.** Ant alksnio obuolį rodo.
1931, Kražiai. LTR 267(416)

3616. Neklausyk, kas žada, eik, kas veda.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

3617. Reikia eiti už vedančio, ne už žadančio.
1929, Viekšniai. LTR 69(14/66)

3618. Dėkui tam, kas veda, o ne tam, kas žada.
Alunta. LTR 2235(199)

3619. Ačiū, kas veda, išlup, kas žada.
Pasvalys. LTR 618(4/405)

*3620. Ne tam dėkui, kurs žada kojas auti, bet tam **dėkui,** kuris auna.
TŽ IV, p. 514

3621. Kad jis kalba — miltai byra, o kad jam reik duoti, tai nėra nė pelų.
MžŽ, p. 32

3622. Duosi neduosi, bet pažadėt gali.
Joniškis. KrvP I, p. 51

3623. Prižadėjo ir padėjo.
1959, Ramygala. LTR 3202(94)

3624. Nė plunksnų, nė maišo, ir pats pragaišo.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(230)

3625. Pažadėsi — patiešysi, neištesėsi — nesugriešysi.
Alytus. LTR 769(231)

3626. Žadinys — kaip sapne radinys.
VD 1911, p. 59

3627. Žadinys — kaip ant kelio radinys.
1931, Užventis. LTR 267(574)

3628. Pažadais penėtas, kojas ištiesė.
Alytus. TŽ V, p. 597

3629. Matysi kaip savo nugarą.
Pajstrys. LTR 771(306)

3630. Pamatysi kaip savo ausis.
1910, Linkuva. LMD I 1002(47)

3631. Pažadėk, o neatitesėk,— būsi amžins bičiulis.
BLF, p. 51

3632. Žadėjo stuomenį nuo nosies iki lūpos.
1910. LMD I 240(1004)

APKALBOS

3633. Vėjo ir kalbų nesugaudysi.
1930, Viekšniai. LTR 69(448)

3634. Kiemas uždaromas, o žmonių liežuvis neuždaromas.
1939, Kelmė. LTR 3379(185)

3635. Svetima burna — ne daržas, neuždarysi.
1934—1935, Marijampolė. LTR 873(256/27)

3636. Ant svetimos burnelės neuždėsi skarelės.
1934—1935, Igliškėliai. LTR 873(29/13)

3637. Šnekančiam burną neužimsi.
TTŽ 1912, p. 72

3638. Burnos niekam neužimsi.
1959, Ramygala. LTR 3454(70)

***3639.** Negali žmonėms burną užkimšt.
LST, p. 309

3640. Visiems dantų neuždarysi.
LMD I 863(259)

3641. Šuva loja — vėjas nešioja.
TŽ III, p. 375

3642. Šuo loja, o žmogus važiuoja.
MžŽ, p. 249

3643. Mėnulis neboja, kad šuva loja.
TŽ III, p. 385

3644. Lojęs nelojęs, juk tik sykį tur paliaut.
BLF, p. 54

3645. Šunelis, noris pikčiausias, vienas neilgai loja.
BLF, p. 54

3646. Žodis žvirbliu išlekia, jaučiu sugrįžta.
DAA, p. 161

3647. Žodis žvirbliu išlekia, o jaučiu parbūbauja.
KlvK, p. 110

3648. Žmonės ką kalba — iškalba.
LMD I 257(220)

3649. Įmestą vanduo neša, pradėtą žmonės šneka.
TTŽ 1912, p. 71

3650. Žmonės negimusį pakrikštija, nemirusį pakavoja.
1900—1905, Šiluva. LMD I 262(3)

3651. Žmonės ką giria — išgiria, ką peikia — išpeikia.
LMD I 257(213)

3652. Bloga kalba raita joja, o gera pėsčia eit.
LMD I 227(287)

3653. Viena apkalba gimdo kitą.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(244)

3654. Žmonių kalbos — marių vilnys.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(168)

3655. Žmonių kalbos — kaip marių bangos.
1960, Pandėlys. LTR 3462(85)

*__3656.__ Prieš vestuves ir naginpalaikiai ant sumėžinio šokinėja.
1959, Šeduva. LTR 3180(7)

3657. Angies gylis gilia tik arti, o žmogaus — pasiekia labai toli.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(175)

3658. Ilgas liežuvis vaidus gimdo.
Marijampolė. KrvP III, p. 188

3659. Liežuvis yra skaudesnis už botagą.
1910. LMD I 240(523)

3660. Liežuvis be peilio papiauna.
TŽ III, p. 384

3661. Dikčiau skauda nuo liežuvio, nekaip nuo botago.
VSk, p. 219

3662. Liežuvis žmogų pakaria ir paleidžia.
TTŽ 1911, p. 46

*__3663.__ Liežuvis — mažas mėsos stukelis, tas žmogų pakaria ir paleidžia.
LST, p. 201

3664. Liežuvis — mažas šmotelis, jis pakaria ir palaidoja.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(191)

3665. Ant jo vardo žmonės jau šunis karia.
1939, Kelmė. LTR 3378(37)

3666. Nelodyk šunų su liežuviu.
1962, Varėna. LTR 3503(180)

*__3667.__ Ams amą ama, o patį amą visi šunys loja.
LST, p. 337

3668. Dėl ilgo liežuvio ne vieno dantys išgriuvo.
1910. LMD I 240(138)

3669. Už liežuvį per liežuvį.
A 1910, Nr. 6, p. 30

3670. Sau — niekai, kitam — griekai.
1930, Joniškis. LTR 30(2668)

3671. Svetimi griekai neduoda miego.
1930, Joniškis. LTR 30(1550)

3672. Kuo pats yra, tuo ir kitą regi.
Gruzdžiai. LMD I 676(163)

3673. Kas kitus peikia, tas sau kenkia.
Alytus. TŽ V, p. 602

3674. Kurs ant kito buria, tas pats turi.
LST, p. 299

3675. Patsai darkus būdamas, nedrabstyk kitus purvais.
KlvK, p. 111

3676. Kaustytam visi kaustyti.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(114)

3677. Pirtis pirtį vanoja, ir abidvi ruočkės.
Marijampolė. LTR 823(15)

3678. Pirtis jaują vainoja, o abi suodinos.
LST, p. 317

3679. Pirtis jaują kolioja, abiejų akys išrūkę.
TTŽ 1912, p. 45

3680. Pirtis su jauja vainojas, o abi tokios: vienas suodė, kita — sutrė.
Vilkaviškis. LMD I 280(8)

3681. Juokėsi puodas, kad katilas juodas.
1962, Varėna. LTR 3503(186)

3682. Puodas katilą vainoja, o abudu toki.
MžŽ, p. 199

3683. Puodas puodą vainoja, o abu juodi.
Panevėžys. LTR 2198(113)

3684. Puodas puodą peikia, o abiejų dugnai juodi.
BŽ, p. 10

3685. Puodas puodą peikia — abu svyla.
TŽ IV, p. 515

3686. Kas gelta serga, tam visi geltoni.
Seda. TŽ I, p. 314

3687. Ant savęs vežimo nemato, ant kito — šapelį.
1938, Girkalnis. LTR 1552(34)

3688. Ant savęs nieko nemato, ant kito vežimą sukrato.
Rozalimas. LTR 2202(43)

3689. Ant kito ir šiaudą pamato, o ant savęs — nė kūlio.
LTR 2199(2)

3690. Kito akyje ir šapą matai, o savojoje — nė rąsto.
LMD I 240(460)

3691. Iš adatos ko ne vežimas.
BŽ, p. 12

3692. Iš adatos vežimą priskaldo.
KlvK, p. 109

3693. Iš adatos šakes padarė.
Zarasai. LTR 2982(26)

3694. Iš šiaudo vežimą priskaldo.
Šeduva. LTR 852(13/45)

3695. Kas tupi ant tako — ir ant kito sako.
1930, Kretinga. LTR 66(1263)

3696. Kuo pats kvepia, tuo ir kitą tepa.
Kretinga. LTR 3253(32)

3697. Savo kupros nė vienas nemato.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3008)

3698. Savo kupros niekas nemato, o į svetimą visi žiūri.
1910. LMD I 240(811)

3699. Dar neužgimė, o jau pakrikštijo.
LT III, p. 460

3700. Kas rėdos, tas pliuškis, kas nesirėdo, tas suskis.
VD 1911, p. 98

3701. Blogas būsi, kad kalbėsi, o netikęs, kad tylėsi.
IvK 1858, p. 46

3702. Savas — baltas ir nevelėtas, kito — juodas ir nedėvėtas.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3007)

3703. Dėkui, kas iškalbėjo, išlup tam, kas atsakė.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/28)

3704. Toli nešant, ir gaidys pavirst į aviną.
1937, Plateliai. LTR 3399(136)

3705. Girdi zvanijant, ale nežino, kokioj bažnyčioj.
MtG IV, p. 47

3706. Girdėjai, kad zvanai zvanijo, bet nežinai, kurioj šaly.
1962, Varėna. LTR 3503(17)

3707. Vilką minim — vilkas čia.
1962, Varėna. LTR 3503(32)

3708. Vilką mini — vilkas keliu bėga.
1912, Kupiškis. LMD I 349(20)

3709. Vilkas minimas keliu bėga.
MT II, p. 129

3710. Vilką mini, o vilkas už durų.
Pajstrys. LTR 771(474)

PRISITAIKYMAS. PATAIKAVIMAS. VEIDMAINYSTĖ

3711. Visiems neįtiksi.
MžŽ, p. 283

3712. Visam svietui neįtiksi.
1957, Anykščiai. LTR 3067(374)

3713. Dieną naktį nemigsi — visiems neįtiksi.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/117)

3714. Kad ir be kailio liksi, visiems neįtiksi.
1922, Biržai. LTR 3378(1038)

3715. Dar tas negimė, katras visam svietui įtiktų.
Marijampolė. LTR 823(25)

3716. Greičiau šventu paliksi, nekaip visiems įtiksi.
1922, Biržai. LTR 3378(1098)

3717. Į kurią pusę vėjas pučia, į tą ir medžiai linksta.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1096)

3718. Kur vėjas pučia, čia plunksnas neša.
LMD I 863(385)

3719. Kaip dūduoja, taip ir šoka.
1910, Prienai. LMD I 683(91)

3720. Kaip vienas griežia, taip antras šoka.
Pasvalys. LTR 618(4/451)

3721. Turi taip šokti, kaip muzika groja.
1957, Anykščiai. LTR 3067(322)

3722. Arti pragaro gyvendams, ir velnią į kūmus turi vadinti.
1937, Plateliai. LTR 3399(6)

3723. Kas su varna gyvena, varna ir krankia.
1957, Kamajai. LTR 2989(1064)

3724. Tarp vilkų ir žmogus turi kaukti.
1925—1927, Betygala. LTR 3017(93)

3725. Kas per šunį išsiduod, tur kaip šuo lot.
SchLG, p. 98

3726. Kai du sako, kad naktis, trečias turi eiti gulti.
Kražiai. LTR 267(546)

3727. Su verkiančiais verk, su linksminančiais linksminkis.
TŽ I, p. 315

*3728. Kieno vežime sėdėsi, to ir giesmę giedosi.
LST, p. 359

3729. Ant kieno skrynios sėdi, tam ir kraitį krauk.
1934, Šilalė. LTR 465(36/48)

3730. Ant kokios skrynios sėdi, tokią ir giesmę traukia.
Dovilai. TD VII, p. 148

3731. Ant kieno suolo sėdi, to ir giesmę giedok.
1927, Alytus. LTR 807(567)

3732. Kieno suole sėdž, iš to knygų reik giedot.
RzD, p. 109

3733. Kieno duoną valgai, tam į akis žiūrėk.
TŽ III, p. 387

3734. Kieno duoną ėdi, tam ir giesmę giedi.
1930, Joniškis. LTR 30(732)

*3735. Kur losi, čia ir laksi.
LST, p. 123

3736. Kur šuo loja, ten ir laka.
Marijampolė. LTR 823(17)

3737. Kam loji, to ir duoną valgyk.
Palanga. LTR 2284(470)

3738. Kame lojai, ten ir ėsk.
MžŽ, p. 105

3739. Lakalas lója, lesalas deda.
1937, Salakas. LTR 3257(24)

3740. Lakalas loja, lesalas gieda, o tepalas rieda.
1952, Dūkštas. LTR 3460(116)

3741. Dviem ponam netarnausi.
1928, Kretinga. LTR 552(965)

*3742. Nebūk per saldus — visi laižys.
LST, p. 365

3743. Nebūk saldus, nebūk ir kartus.
TŽ III, p. 379

3744. Nebūk saldus — sulaižys, nebūk kartus — išspiaus.
Paįstrys. LTR 771(318)

3745. Nebūk nei saldus, nei kartus: saldų praris, kartų išspiaus.
A 1910, Nr. 5, p. 23

3746. Tamsta esi saldus it pienas,— bijau, kad nesurūgtum.
1922, Biržai. LTR 3378(1110)

3747. Būk nei šiltas, nei šaltas.
1962, Varėna. LTR 3503(20)

3748. Su mažu pasirodyk, su daugiu pasislėpk.
LST, p. 373

3749. Lenk saulę ir mėnesį, o žvaigždes pasiausk.
MžŽ, p. 292

3750. Glaudus veršelis dvi karvi žinda.
1910. LMD I 240(248)

3751. — Čigone, kokios tu vieros?
— O kokia tamstai patinka?
MžŽ, p. 40

*3752. Ir vyžą kai kada čebatu vadini.
Dusetos. LTR 778(183)

3753. Saldus liežuvėlis kaip meletos.
LMD I 863(519)

3754. Dvilinkliežuvis — tai peklos menturis.
LKŽ II, p. 696

3755. Dvilinkliežuviui netikėk.
VSk, p. 108

3756. Viena ranka glosto, antra peša.
DDŽ, p. 167

3757. Viena ranka žegnoja, kita kryžiavoja.
LTR 2653(1)

3758. Geriau akyse nelaižyk, o už akių nekramtyk.
1962, Varėna. LTR 3503(19)

3759. Akyse vienaip, o už akių kitaip.
1930, Joniškis. LTR 30(56)

3760. Akyse giria, už akių spiria.
Krosna. KrvP I, p. 36

3761. Akys' aniuolas, už akių velnias.
1937, Jūžintai. LTR 1115(17)

3762. Akyse lapė, už akių šernas.
1937, Šimonys. LTR 1204(77)

3763. Akyse lapė, už akių vilkas.
Raseiniai. LTR 1760(43)

3764. Akyse motina, už akių pamotė.
1937, Rokiškis. LTR 1094(178)

3765. Akys' kaip šilkas, už akių kaip vilkas.
Šimonys. LTR 1204(60/34)

3766. Čion šilkas, ten vilkas.
VD 1911, p. 59

***3767.** Verčias ir vilku, ir lape.
LST, p. 333

3768. Pasislėpęs vilko nasruos, lapės uodegą rodo.
A 1910, Nr. 6, p. 29

3769. Kartais ir vilkai yra meilūs.
1939, Kelmė. LTR 3379(16)

3770. Karvelio balselis, o vanago nageliai.
MT I, p. 87

3771. Kalba — karvelis, darbais — vilko brolis.
MT I, p. 87

3772. Nors karvelio balsu ulba, bet vilko akimi žiūri.
MT I, p. 88

3773. Karvelio plunksna už kepurės, o vilko dantys nasruose.
MT I, p. 88

3774. Prieš stipresnį — balandėlis, prieš silpnesnį — vanagėlis.
MT II, p. 116

3775. Lakštingala, kuri kumeliukus piauna.
1930, Joniškis. LTR 30(800)

3776. Gieda kaip lakštingala, kuri kumeles piauna.
Marijampolė. KrvP II, p. 269

3777. Lapės liežuvis — gyvatės gylis.
1937, Plateliai. LTR 3399(64)

3778. Su šaukštu sriubdo, su kotu akis bado.
1959, Šeduva. LTR 3180(93)

3779. Su šaukštu duoda, o su kotu bado.
TD III, p. 130

3780. Kaip Pilotas rankas nusiplauja.
1958, Seredžius. LTR 3157(584)

3781. Glostė, kol reikėjo, raitė, kai galėjo.
Kvėdarna. KrvP III, p. 56

3782. Besibučiavo, kol savo gavo.
Vilkaviškis. KrvP I, p. 240

***3783.** Gegužė, rupūžė, per dieną kukavo, kukavo, vakare vištą pagavo.
1958, Rietavas. LTR 3151(48)

3784. Gegužė — rupūžė: vasarą kukavo, žiemą vištą pagavo.
1935, Veliuona. LTR 744(200)

3785. Velnias, ne gegutė, kad žiemą kukuoja.
TTŽ 1913, p. 31

3786. Iš gegužės pavirto į vanagą.
LMD I 863(303)

3787. Linguoja, tik nekukuoja.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/44)

3788. Verkia šunio ašarom.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(108)

3789. Neraudok sausoms ašaroms.
LKŽ I, p. 270

3790. Nuo šunų bėgdams, į bažnyčią įbėgo ir šventu paliko.
TD III, p. 130

DOSNUMAS. ŠYKŠTUMAS. PAVYDAS. SAIKINGUMAS. GOBŠUMAS

3791. Nesigailėk davęs, džiaukis gavęs.
1910, Šiauliai. LMD I 215(174)

3792. Kas duoda, tas ir turi.
DAA, p. 49

3793. Kas duoda, tas ir gauna.
1958, Seredžius. LTR 3157(1002)

3794. Kas eidamas beria, tas grįždamas renka.
LTR 3533(777)

3795. Prakaituota ranka dosni, sausa — šykšti.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(49)

3796. Vargšus šelpia ne turtingi, bet gailestingi.
1959. LTR 3477(548)

3797. Mielaširdingas ir ant kūlio pragyvens, godus — nė ant aukso.
TD VII, p. 148

3798. Nešykštus neturtingas, nedosnus negarbingas.
MžŽ, p. 57

3799. Davė ragaišio ir kišenes prikaišė.
1913, Pušalotas. LTR 3017(26)

3800. Davei arklį, duok ir balną.
1935, Veliuona. LTR 744(197)

3801. Jeigu duoda, tai imk.
1912, Šakiai. LMD I 261(138)

3802. Kad duoda, imk, kad muša, bėk.
LMD I 257(216)

3803. Duodams imk, siunčiams neik.
LST, p. 347

3804. Tas negimė nė negims, kas duodams neims.
SD 161

3805. Ką dievs duost, kišk į žaką.
LST, p. 113

3806. Ėmėjų būtų daug, bet kad tų davėjų maža.
1934, Šilalė. LTR 465(36/665)

3807. Daug yra imančių, bet maža duodančių.
1934, Šilalė. LTR 465(36/493)

3808. Šiaudų varpais zvanys, kad gims dovanų karalius.
LKŽ II, p. 422

3809. Dovanų karalius jau mirė.
1931, Užventis. LTR 267(619)

3810. Dovanų karalius yr numiręs, vaĩkų nepaliko, o vaikų vaikai nieko nedovanoja.
TD VII, p. 150

3811. Dovanoms reikia greito arklio.
1910. LMD I 240(159)

***3812.** Ateik nuogs — parsineši antyje.
LST, p. 339

3813. Bus ir nuogam už ančio.
1919, Slavikai. LMD I 230(17)

3814. Prikuls jisai nuogaliui antį.
VLCh II, p. 451

3815. Kad sapne rasiu, duosiu.
LST, p. 289

3816. Nesitikėk ant krikšto mamos marškinių: savo turėk.
1936, Marijampolė. LTR 914(14/25)

3817. Nesitikėk ant podės marškinių: siūk sau iš maišo.
TTŽ 1912, p. 71

3818. Duok, dar ir pabučiuok.
1958, Rietavas. LTR 3151(42)

***3819.** Už uogą kumelys, už virbą šakalys.
LST, p. 553

3820. Kitam geras — pats sau ledokas.
1921, Kruonis. LTR 3378(45)

3821. Nepadaręs sau blogo, nepadarysi kitam gero.
1959. LTR 3477(360)

3822. Savęs nenuskriaudęs, kito nesušelpsi.
Pajstrys. LTR 771(402)

***3823.** Pasiūla — gera žmona.
LST, p. 593

3824. Gera širdelė — plika subinėlė.
Raseiniai. LMD I 219(82)

3825. Kas skūps, tas neglūps.
1922, Linkuva. LTR 3378(529)

3826. Dovanotam arkliui nežiūrėk į dantis.
1922, Kruonis. LTR 3378(97)

3827. Dovana į dantis nežiūri.
Pasvalys. TŽ V, p. 603

3828. Ubagui mažai ko trūksta, o šykštuoliui viso ko negana.
MžŽ, p. 259

3829. Kas piniguose, tas pančiu apsijuosia.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(43)

3830. Nei pats valgo, nei kitam duoda.
1937, Alytus. LTR 1049(133)

***3831.** Guli kaip šuo ant šėko.
JR, p. 522

3832. Guli kaip šuo ant kupetos: nei pats ėda, nei jaučiui duoda.
KlvK, p. 110

3833. Kaip šuo, atsigulęs ant šieno: nei pats ėda, nei kitam duoda.
A 1910, Nr. 4, p. 20

3834. Tris skatikus davęs, dešimtį skaito.
VPŽ, p. 47

3835. Akmenio galvai prasimušt pas jį negausi.
Panevėžys. LTR 864(72)

3836. Tame kieme tegausi akmenį dantį išmušti.
MžŽ, p. 253

3837. Iš jo nė su peštuku neišpeši.
1910, Šiauliai. LMD I 215(148)

3838. Tai skūpumas: kalk — nevarva.
1962, Varėna. LTR 3503(197)

***3839.** Už savo per jūrą perplauks.
Kretinga. LTR 3253(45)

3840. Prie šykštuolio visuomet po pietų.
MžŽ, p. 284

***3841.** Kiets ožys milžt.
LST, p. 295

3842. Nei arklys arklio veltui nekaso.
VD 1911, p. 40

3843. Ir nugaros už dyką nieks nepakasys.
1934, Panevėžys. LTR 771(189)

3844. Su „ačiū" neatliksi, su pyragu neužkiši.
LMD I 240(853)

3845. Ne už dėkui arklys nuperkamas.
LKŽ II, p. 264

3846. Skūps sudėjims — velnių pragėrims.
1912. LMD I 219(88)

3847. Skūpuolis pinigus renka — velnias mašną siuva.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(104)

3848. Šykštus dusyk trotija, o tinginys patrūksta.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(22/8)

3849. Užkasti pinigai nešildo.
MžŽ, p. 266

3850. Gaila varškės, gaila žento.
Užpaliai. LTR 272(40)

3851. Malonu žents, ale gaila varškės.
SchLG, p. 104

3852. Kitoj rankoj vis baranka didesnė.
Tverečius. LTR 1824(334)

3853. Kitoj rankoj vis šmotas pyrago didesnis.
1959, Dūkštas. LTR 3537(182)

3854. Pavydas pavydėjo ir pats neturėjo.
1958, Rietavas. LTR 3151(43)

3855. Pavydi akių kaktoj.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(86)

3856. Šuo pavydi šuniui kuknion eiti.
LST, p. 155

3857. Kad įmanytum, tai kitam kąsnį iš gerklės ištrauktum.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/106)

*__3858.__ Ožys keikiamas tunka.
LST, p. 315

*__3859.__ Neimsi glėbiu lobį, pradėdamas gyvent.
LST, p. 183

*__3860.__ Daug turėdams — daug išleidi, maž turėdams — mažu praminti.
LST, p. 263

3861. Griebi, kur riebi.
1930, Joniškis. LTR 30(2205)

3862. Kūda riebi, bile tik prigriebi.
1912, Lankeliškiai. LTR 3017(54)

3863. Kas moka ėsti, moka ir duoną riekti.
TTŽ 1912, p. 81

3864. Pilvas — ne laukai: du trys viedrai, ir pribraukai.
1935, Veliuona. LTR 745(233)

3865. Kiek teks, tiek pakaks.
TTŽ 1913, p. 30

***3866.** Ne tuktinai, bet mistinai.
LST, p. 133

3867. Tektinai — ne tuktinai.
MžŽ, p. 254

3868. Kai nėra žuvies, gerai ir grybas.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(87)

3869. Žvirblis prilesa ir po biškį.
1960, Šeduva. LTR 3540(72)

3870. Nesidžiauk radęs,— verksi pametęs.
1912. LMD I 284(8)

3871. Nesidžiauk radęs, neverk pametęs.
A 1911, Nr. 1, p. 10

3872. Vilką vijus ir nepavijus, gerai ir uodega.
MT II, p. 136

3873. Vilkui išbėgus, nors uodega būtų likus.
MT II, p. 136

3874. Vilką vijus, kad nors uodega tektų.
TTŽ 1913, p. 21

3875. Vilkui trasinėjus, labu ir uodega.
MžŽ, p. 258

3876. Vilkui bėgant, tverk prie uodegos.
BLF, p. 54

***3877.** Vis bėgančio uodega.
1960, Varėna. LTR 3428(65)

3878. Į grabą susidėjęs, nenusineši.
1935, Veliuona. LTR 747(158)

3879. Nieks čion nieko neužgyveno, ir nieko ten nenusineši.
1910, Žagarė. LMD I 483(32)

3880. Rublį įsikandęs, nemirsi.
Žemaičių Kalvarija. LMD I 860(223)

3881. Liaukis, ir skanų radęs.
KlvK, p. 110

3882. Ir gardų radus, reikia paliauti.
A 1910, Nr. 6, p. 30

3883. Gero daikto daug nereikia.
Pandėlys. KrvP II, p. 248

***3884.** Per daug du grybu į barščius.
LST, p. 141

3885. Du grybu per riebu.
IvK 1851, p. 44

3886. Vienas ant visko numoja, kitas ir uodus žaboja.
LTR 3521(442)

3887. Kas per daug, tai nesveika.
Mosėdis. LMD I 218(141)

3888. Kas per daug, tai še lauk.
1896, Valkininkai. LMD I 677a(4)

3889. Viena uodega neatbūsi dviejų kermošių.
1930, Pandėlys. LTR 52(37)

3890. Nuo vieno jaučio dviejų odų nedyrina.
MžŽ, p. 280

3891. Nuo vienos ožkos nenulupsi dviejų kailių.
TTŽ 1913, p. 23

3892. Jam dvi skūras nutraukė.
MtG IV, p. 332

3893. Kas daug nori, tas mažai turi.
1912. LMD I 284(23)

3894. Daug norėsi, maža turėsi.
Pajstrys. LTR 771(120)

3895. Daugnoris — mažaturis.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/110)

***3896.** Daug norėdamas, ant mažo atsisėdi.
LST, p. 343

3897. Kas plačiai rėžia, tam siaurai tetenka.
DAA, p. 41

3898. Gyvenk, kaip išgali, valgyk, kaip išsitenki.
LST, p. 351

3899. Gyvenam ne kaip norim, bet kaip galim.
VPŽ, p. 16

3900. Daryk, kaip galima, o ne kaip norima.
MžŽ, p. 63

*3901. Ką apžiosiu, ir nukąsiu.
LST, p. 113

3902. Kąsk tiek, kiek apžioji.
Pajstrys. LTR 771(241)

3903. Tokį kąsnį kąsk, kokį apžioji.
KlvK, p. 110

3904. Daug apžiosi — mažai nukąsi.
1912, Vilkaviškis. LMD I 211(94)

3905. Daug norėdamas, mažu kakinkis.
VSk, p. 134

3906. Daug su vežimu veža.
1958, Seredžius. LTR 3157(541)

*3907. Kas nenori trečioko, tas negaus šeštoko.
LST, p. 179

3908. Pyrago ieškodamas, duonelę prarasi.
KlvK, p. 111

3909. Pyragų ieškojo — ir duonos neteko.
1962, Varėna. LTR 3503(334)

3910. Bemeilindamas kepalo, nustosi ir riekės.
VD 1911, p. 23

3911. Prisivalgę juodos duonos, užsimano pyragų.
1912, Vilkaviškis. LMD I 280(187)

3912. Duonos privalgęs, eina ieškoti pyragų.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(182)

3913. Gardu radęs, nenori mesti.
Kr, p. 76

3914. Gardų radęs, ieško dar gardesnio.
1930, Joniškis. LTR 30(386)

3915. Gaidį duotas, aviną graibo.
LMD I 227(243)

3916. Aviną duotas, dar gaidžio nori.
1958, Liubavas. LTR 1562(64)

3917. Kas daug turi, dar daugiau nori.
Pajstrys. LTR 771(267)

3918. Kas daug tur, tam daug reik.
1923, Linkuva. LTR 3378(566)

*3919. Kada upei šapų pakako?
LST, p. 179

3920. Akys — marios, pilvas — pragaras.
VLCh II, p. 451

3921. Akys už pilvą didesnės.
1938, Eržvilkas. LTR 1672 (28/24)

3922. Akys graibo, širdis nepriim.
SchLG, p. 73

3923. Akys — duobės.
1935, Veliuona. LTR 744(195)

3924. Valgant ir apetitas atsiranda.
LTR 3477(550)

3925. Gobšio kiauras žakas — niekad neprikrausi.
MžŽ, p. 111

3926. Besočiui ir druskos nereikia.
Girkalnis. LTR 1050(11/45)

3927. Ryja kaip smakas pakulas.
1962, Varėna. LTR 3531(25)

3928. Surijo kaip aitvaras pakulas.
1912. LTR 3017(33)

3929. Jis pagatavs iš ubago terbą atimti.
1925, Linkuva. LTR 272(36)

3930. Už kapeiką duotų akį išlupt.
Suvalkai. LMD I 187(337)

3931. Jis už litą ir utėlę į Rygą nugintų.
Pakuonis. LTR 66(866)

3932. Už litą eitų kad ir į peklą.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(158/288)

3933. Į grabą žiūri, o pinigus renka.
1934—1935, Igliškėliai. LTR 873(29/10)

*3934. Kad ir akys kaista, bi širdžiai gera.
1950, Kupiškis. LTR 2993(524)

3935. Bekrimsdams dantį atkando.
LMD I 705(6111)

3936. Akys mato, bet dantys dar nepriprato.
Merkinė. KrvP I, p. 38

3937. Užteko katei vėdaro.
TTŽ 1912, p. 47

3938. Svetima nauda nešildo.
MtG IV, p. 332

3939. Svetimi pinigai nešildo.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(120)

3940. Barganaudamas — kada gaudamas, savo turėdamas — kada norėdamas.
1936, Joniškis. LTR 1178(18)

3941. Geriau savi barščiai, kaip svetimos kilbasos.
1934, Ramygala. LTR 741(42)

3942. Su savo banda visur landa.
1896, Valkininkai. LMD I 253(2)

3943. Aš su sa bandu visur lendu.
1963, Varėna. LTR 3503(119)

3944. Su savo duona visur stalas.
A 1911, Nr. 1, p. 12

3945. Su savo duona visur gausi suolą.
KlvK, p. 108

3946. Svetima duona pilve kruta.
1934—1935, Ramygala. LTR 741(100)

3947. Neskani duona, svetimu peiliu riekta.
LMD I 226(161)

3948. Sava duona gardesnė už svetimus pyragus.
Alytus. TŽ V, p. 601

3949. Savas rūbas menkas geresnis už svetimą šilką.
1962, Varėna. LTR 3503(184)

3950. Geresnė naginė sava už svetimą batą.
Ratnyčia. KrvP II, p. 208

3951. Savi marškiniai už svetimą švarką brangesni.
TŽ III, p. 388

3952. Stori marškiniai, bet savi.
TŽ III, p. 377

***3953.** Nors su lopu, bile savu.
LST, p. 367

3954. Norint lopyta sermėga, bile sava.
LMD I 226(170)

3955. Ant savo spalių turiu ir valią.
Dusetos. LTR 1724(68)

3956. Savo daržan gali ir per tvorą kopti.
TŽ III, p. 377

3957. Savi kailiniai, tai sava ir šilima.
1935, Rokiškis. LTR 713(449)

3958. Svetimi kailiniai nešildo.
DDŽ, p. 165

3959. Svetimas rūbas žmogaus nešildo.
1962, Varėna. LTR 3503(185)

3960. Namų druska nesūra, kaimyno — neskalsi.
1923, Šatės. LTR 3378(1646)

3961. Šokit, vaikeliai,— savi kampeliai.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(12)

3962. Po savo stogu visaip patogu.
1936, Girkalnis. LTR 1016(2/5)

3963. Po svetimu stogu nekrauk lizdo.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2873)

3964. Jei savo neturėsi, tai ir svetimu neprilobsi.
1962, Varėna. LTR 3503(30)

3965. Svetimos avalynės belaukdamas, ilgai vaikščiosi basas.
MžŽ, p. 24

3966. Svetima ugnis kojų nešildo,— reikia turėt savo.
1962, Varėna. LTR 3503(146)

3967. Iš svetimo vežimo nors į purvyną.
Raseiniai. LMD I 219(63)

3968. Nesėsk į svetimą vežimą: ilgai nevažiuosi.
1961, Šeduva. LTR 3621(8)

3969. Ant svetimos kumelės netoli nujosi.
1938, Tauragė. LTR 1499(175)

3970. Ne savu jojęs, klane nusėsi.
1910. LMD I 240(641)

3971. Savo pažinęs, ir klane nusodina.
LMD I 227(169)

3972. Savo pažinęs, ir bažnyčioje ima.
MVD, p. 53

3973. Gerk vandenį iš savo šulinio.
ŠD, p. 49

3974. Kito negeisk, savo neapleisk.
TTŽ 1912, p. 72

3975. Kito nenorėk, savo neapleisk — būsi teisingas.
Marijampolė. LTR 732(315/16)

3976. Svetimo netykok, savo nepamesk.
SD 161

3977. Kalbelę per vieną, o tabaką — katras sau.
1911. LMD I 869(22)

3978. Bepigu, po kito stalu kojas pakišus, sėdėt.
Rozalimas. LTR 2202(32)

3979. Smagu po kito stalu kojas pakišt.
SchLG, p. 96

3980. Tu nuo manęs tošies neplėši.
SD 1

***3981.** Šis laiko ragus, o ans melžia.
LST, p. 323

3982. Aš karvę už ragų laikysiu, o tu melši?
1936, Marijampolė. LTR 914(14/43)

3983. Šis laiko ragus, o anas surantys.
MžŽ, p. 139

3984. Tu krošėsi, o aš kakalį kursiu?
LST, p. 161

3985. Kas sėja, o kas piauna.
Pajstrys. LTR 771(252)

3986. Vieni sėja, kiti piauja.
BLF, p. 54

3987. Vienas tepė, kitas važiavo.
TTŽ 1912, p. 45

3988. Vienas šerną užmušė, o kitas mėsą valgo.
1910. LMD I 240(983)

3989. Savo taupo, kito laupo.
1936, Papilė. LTR 1011(288)

***3990.** Bepigu rėžt svetimą skūrą.
LST, p. 175

*3991. Svetimą skūrą neskaudu rėžyti.
LST, p. 523

3992. Bepigu iš svetimo kailio nerėžti plačias naginės.
LMD I 227(255)

3993. Ant svetimos barzdos gerai mokytis skusti.
1957, Marcinkonys. LTR 3017(121)

3994. Bepig rėžt iš svetimos nugaros.
KlvK, p. 108

3995. Bepigu iš svetimos kišenės nemokėti.
1934, Šilalė. LTR 465(36/271)

3996. Bepigu prie sukurtos ugnies nesišildyti.
Rozalimas. LTR 2202(14)

3997. Ant kito kišenės kožnas durnius gudrus.
Pajstrys. LTR 771(70)

3998. Ant kito gero visi ponai.
1935, Rokiškis. LTR 713(278)

3999. Kad tik būtų medaus,— musių tuoj bus.
1934—1935, Igliškėliai. LTR 873(29/14)

4000. Bus dantys, kurie duoną suvalgys.
MžŽ, p. 39

4001. Kad tavo šunį svetimi piauna, bėk ginti.
MžŽ, p. 181

4002. Sava našta nesunki.
1935, Rokiškis. LTR 713(165)

4003. Man tavo bėda tik bėdelė.
LKŽ I, p. 576

4004. Namų putra nesūri.
VD 1911, p. 23

4005. Pačių gira nerūgsta.
MžŽ, p. 70

4006. Ne taip tavi mirė, kaip mano sirgo.
1947—1948, Sidabravas. LTR 2683(178)

4007. Sava ašara sūri, o svetima tik šlapia.
1958, Seredžius. LTR 3157(433)

4008. Kito liga pirštais badoma.
Kretinga. LTR 3253(34)

4009. Svetima liga pirštu maišoma.
1923, Šatės. LTR 3378(1652)

4010. Nuo svetimos nelaimės galvos neskauda.
MžŽ, p. 241

4011. Kam gi bėda, kad tau dantį sopa?
1957, Kamajai. LTR 2989(1146)

4012. Svetima našta visuomet sunki.
SD, p. 161

4013. Svetimi dūmai akis graužia.
DAA, p. 43

4014. Svetimi dūmai didžiau akis graužia.
BŽ, p. 35

4015. Savi dūmai akių negraužia, tik svetimi.
1935, Rokiškis. LTR 713(163)

4016. Svetima dvasia visados dvokia.
MžŽ, p. 241

4017. Svetima ranka žarijoms žarstyti.
TTŽ 1912, p. 46

4018. Svetimomis rankomis tik žarijas žarstyti.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3090)

4019. Kam nieżti, tas kasos.
LMD I 226(410)

4020. Ne tėvo žemė, ne sūnus aria.
1958, Seredžius. LTR 3157(553)

4021. Ne tėvo arklys, ne sūnus važiuoja.
TŽ III, p. 379

4022. Ne tėvas pirko, ne sūnus važiuoja.
TŽ IV, p. 514

4023. Dievas žino, kieno jaučiai, bi mano veršiai.
LMD I 226(363)

4024. Nesvarbu, kieno buliukai, bile mano teliukai.
1958, Seredžius. LTR 3157(1298)

4025. Kur nieżti, ten nagai.
1912. LMD I 284(32)

4026. Kam neskaust, tas nedejuoja.
DDŽ, p. 165

4027. Kam nekartu, tas nesirauko.
DAA, p. 54

4028. Kieno kiaulės serga, tas ir žynio ieško.
SD 161

4029. Kieno gyvulys serga, tas ir vaisto ieško.
MžŽ, p. 272

4030. Kiekvienas savo iešmą drožia.
TD III, p. 130

4031. Kam dvoks, tas ir palaidos.
Pasvalys. LTR 618(4/226)

4032. Svetimus daržus laistai, saviesiems džiūstant.
VSk, p. 81

4033. Nešiojas kaip katė vaiką.
Gruzdžiai. LMD I 676(160)

SKOLOS

4034. Skola — ne zuikis, nepabėgs.
Palanga. LTR 2284(707)

4035. Skola — ne rona, neužgis.
Liudvinavas. LTR 732(312/2)

***4036.** Skola — ne moma.
LST, p. 77

4037. Imdamas galvok apie atidavimą.
1930, Joniškis. LTR 61(534)

4038. Suk, mataruok — kas priguli, atiduok.
TTŽ 1913, p. 30

4039. Skolos žmogų pribaigia.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3061)

4040. Piauna skolos kaip dalgis, netinka širdžiai nė valgis.
MžŽ, p. 220

4041. Skolos daiktus išveda, patį varyte išvaro.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3068)

4042. Skolintas arklys ant lygaus kelio klumpa.
TŽ III, p. 383

4043. Tas bagotas, kas niekam nekaltas.
TŽ I, p. 367

4044. Šuo be skolos.
LST, p. 79

4045. Dievas be grieko, šuva be skolos.
1935, Veliuona. LTR 747(154)

4046. Velnias dūšios, o šuva skolos neturi.
TTŽ 1911, p. 47

4047. Bargas — vargas.
1926, Vaškai. LTR 618(4)

4048. Imdamas sakalo akis turi, atiduodamas — šuns.
LST, p. 279

4049. Kai prašo, tai sakalo akys, o kai reikia duot — vanago nagai.
1962, Varėna. LTR 3503(294)

4050. Skolindamas — draugas, atiduodamas — priešas.
TŽ III, p. 375

4051. Pasiskolint — dievo duota, o atiduot — velnio pramanyta.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(47)

4052. Skolinti — dievo išmislas, atiduoti — velnio išmislas.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(184)

4053. Jei nori netekt draugų — paskolink pinigų.
1930, Joniškis. LTR 30(2280)

4054. Kas verkia prašydamas, tas verks ir atiduodamas.
1912, Šakiai. LMD I 261(121)

4055. Skola verkdama grįžta.
1959, Šeduva. LTR 3180(12)

***4056.** Skola kojų neturi.
1947—1948, Sidabravas. LTR 2683(191)

***4057.** Užmokės lopeta.
LST, p. 163

4058. Po mirties rugiais atpiaus.
1911, Šiauliai. LMD I 214(44)

4059. Posmert kviečiais atkirs.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/19)

4060. Užmokės, kada kiškis šunį vys.
MžŽ, p. 268

4061. Užmokės, kad akmuo plauks.
MžŽ, p. 268

4062. Atiduos skolą, kad akmuo žydės.
1912, Anykščiai. LMD I 724(67)

4063. Atiduos, kai kuolai žaliuos.
1925—1926, Saločiai. LTR 68(282)

4064. Atiduos, kai ant alksnių grūšnios užaugs.
Šeduva. LTR 852(13/74)

4065. Atiduos ant švento Niekados.
Kupiškis. KrvP I, p. 144

***4066.** Atiduos per šventą Nigdą.
Šeduva. LTR 852 (13/32)

4067. Dievas tešla atiduos.
LT III, p. 461

***4068.** Parnešk ant barono rago.
1937, Merkinė. LTR 1041(41)

VOGIMAS

***4069.** Kurs ars — nepavargs, kurs vogs — nepralobs.
LST, p. 125

4070. Kurs vogs, tas nepralobs.
LST, p. 611

4071. Vogsi — nepralobsi.
1957, Anykščiai. LTR 3067(364)

4072. Vis vogus, tai nenulobus.
VLCh II, p. 451

***4073.** Už ėdmenis kentės sėdmenys.
LMD I 240(951)

4074. Už svetimą naudą ne vienas rauda.
TTŽ 1912, p. 82

4075. Pavogtas vienas daiktas iš namų išveda tris.
Panevėžys. LTR 864(90)

4076. Pavok, pakavok — nerūpės pirkti, nutvers, pakars — nerūpės mirti.
Užventis. LTR 267(424)

4077. Lunką vogęs, su šikšna užmokesnį gausi.
MžŽ, p. 268

4078. Lunką vogęs, šikšna užmokėsi.
LTR 3533(281)

4079. Nėr pigiau, kai pavagia, bet nėr blogiau, kai pagauna.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(361)

4080. Girtuoklį nosis, o vagį pirštai išduoda.
1925—1927, Betygala. LTR 554(147)

4081. Vagis moka raktus slėpti.
MžŽ, p. 271

4082. Kas moka vogt, tas moka ir kavot.
1922, Linkuva. LTR 3378(537)

4083. Savo vagies šuo neloja.
LST, p. 319

4084. Namų vagies nenusaugosi.
TŽ IV, p. 514

4085. Nuo namiškio raktų neišdabosi.
MžŽ, p. 144

4086. Namų vagiui raktai dar nepramanyti.
Pasvalys. TŽ V, p. 624

4087. Kas vagia, tam viens kelias, kieno pavogė, tam šimts kelių.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(230)

4088. Vagiui vienas kelias, vejančiam — daug kelių.
SD 20

4089. Vagiui viens grieks, o apvogtam — dešimts.
LMD I 226(283)

4090. Vogusiajam viens grieks, gedaujančiam — penki šeši.
BLF, p. 54

4091. Vagis miškan — kaip žuvis ežeran.
1930, Dusetos. LTR 70b(1377)

4092. Nenutvėręs už rankos, nesakyk — vagis.
TŽ IV, p. 514

4093. Nepagautas — ne vagis.
1937, Alytus. LTR 1049(250/124)

4094. Vagį reikia nubart — po sausa šaka pakart.
TTŽ 1912, p. 72

4095. Vyk vagį iš kolūkio kaip kiaulę iš pupų.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(72)

4096. Nuo kamuoliuko ant kumeliuko.
1959, Ramygala. LTR 3200(74)

4097. Pradėjęs nuo adatos, užsės ir ant arklio.
1922, Linkuva. LTR 3378(518)

4098. Nuo virvelės — prie kumelės.
Pasvalys. LTR 618(4/265)

4099. Nuo adatėlės — ant kumelėlės.
1930, Pandėlys. LTR 52(66)

4100. Nuo paršelio — lig arklelio.
TŽ I, p. 315

4101. Nuo kuoliuko — ant arkliuko.
1912, Prienai. LMD I 247(82)

4102. Nuo peiliuko — ant arkliuko.
1935, Rokiškis. LTR 713(69)

4103. Nuo adatos — prie peiliuko, nuo peiliuko — ant arkliuko.
1959, Šeduva. LTR 3239(32)

4104. Dirbk, prociavok, truputį privok ir būsi bagotas.
1957, Anykščiai. LTR 3067(148)

4105. Vagi, ale kur dedi?
Šiauliai. LTR 3496(21)

4106. Blogas padėjimas ir gerą sugundo.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(216)

4107. Blogas padėlys ir gerą išveda iš kelio.
1957, Anykščiai. LTR 3067(391)

4108. Blogs padėjims ir geras akis pagadina.
1930, Joniškis. LTR 30(141)

ŽMONIŲ VEIKLOS VERTINIMAS

REIKŠMINGI DALYKAI IR SMULKMENOS

4109. Žiūrėk, iš ko duoną valgai.
1935, Veliuona. LTR 745(257)

4110. Nemesk kelio dėl takelio.
Alytus. LTR 769(258)

4111. Nelenk kelio dėl takelio.
1919, Slavikai. LMD I 230(10)

4112. Dėl biskelio neis iš kelio.
Utena. LMD I 714(44)

4113. Pametęs kelią, keiksi takelį.
DAA, p. 46

4114. Geriau vienas kelias, nekaip šimtas takų.
1934, Šilalė. LTR 465(36/864)

4115. Tiesiog arčiau, aplink greičiau.
1911, Suvalkai. LMD I 187(250)

4116. Tiesiai — rytoj, aplinkui — šiandien.
A 1911, Nr. 1, p. 10

4117. Rytoj tiesiog, šiandien aplinkui važiuosim.
MžŽ, p. 255

4118. Stačiai — stačiau, aplink — arčiau.
1937, Salakas. LTR 2257(22)

4119. Geriau aplinkui mylią, negu tiesiog į skylę.
TTŽ 1912, p. 74

4120. Geriau žvirblis rankoje, negu briedis girioje.
KlvK, p. 109

4121. Geresnis žvirblis rankoje, nekaip elnis girioje.
LMD I 227(77)

4122. Verčiau vienas žvirblis saujoj, ne ką dešimts ant stogo.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(124)

4123. Verčiau žvirblis saujoje, nekaip kurapka ore.
LTR 3533(548)

4124. Geriau žvirblis rankoje, nei sakalas padangėje.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 282

4125. Geriau šiandien zylė, kaip rytoj tetervinas.
1935, Panevėžys. LTR 785(116)

4126. Gali sviesti dešrą, jei žinai lašinių paltį nukrisiant.
MžŽ, p. 164

4127. Dėl vieno grūdo neprarask pūdo.
LTR 3569(47)

4128. Dėl vienos gijos audeklas negenda.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(520)

4129. Dėl vieno žydo bus kermošius.
1921, Kruonis. LTR 3398(91)

4130. Devyni vieno nelaukia.
1935, Veliuona. LTR 746(175)

4131. Dėl vienos žuvies į vandenį nešoks.
Palanga. LTR 2284(653)

4132. Neveizėk į pigumą, bet į gerumą.
DAA, p. 42

4133. Pigiai pirksi, brangiai užmokėsi.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

4134. Pigią mėsą šunes ėda.
1912, Šakiai. LMD I 261(105)

4135. Pigi mėsa — šuniui sriuba.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(223)

4136. Brangus — nesprangus.
LTR 465(343)

4137. Brangu, užtat nesprangu.
Kretinga. LTR 3253(10)

4138. Per marę išplaukęs, pašalėj nebskęsi.
1937, Plateliai. LTR 3399(113)

4139. Per jūrą išplaukęs, klane neskęsi.
1923, Šatės. LTR 3378(1684)

4140. Jūrą perplaukęs, klane nuskendo.
1910. LMD I 240(345)

4141. Upę perbridęs, šaukšte prigėrė.
Pajstrys. LTR 771(459)

4142. Iki namų privažiavęs, į vartus nepataikė.
Kelmė. KrvP III, p. 176

4143. Visą jautį suėdęs, uodega užspringo.
SD 21

4144. Jautį prarijęs, uodegos nebeįveikė.
MžŽ, p. 190

4145. Mėsą prarijęs, su kaulu užspringo.
MžŽ, p. 269

4146. Deguto šaukštu medaus statinę pagadinsi.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(778)

4147. Nuparkus avis visą kaimenę užkrečia.
1909, Veiveriai. LMD I 881(311)

4148. Nors ant šluotos, bet važiuotas.
A 1910, Nr. 6, p. 30

4149. Kad ir ant šluotos, bet tik važiuotas.
1913, Gruzdžiai. LMD I 678(8/81)

4150. Kad ir ant šluotos, bile arklys veža.
1930, Kretinga. LTR 66(650)

4151. Kad ir ant kiaulės, bile raitas.
1934, Panevėžys. LTR 771(289)

4152. Kad nėr šuns, tai nors kate piudo.
1887, Raseiniai. LMD I 229(269)

***4153.** Šunų neturėdamas, katėmis siundyk.
LST, p. 155

4154. Jeigu jau joji į peklą, tai nors ant gero arklio.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(88)

4155. Jei pragaran jot, tai ant gero arklio.
1962, Varėna. LTR 3503(179)

4156. Kad su kūdu arkliu į dangų, geriau su riebiu į peklą.
1958, Vabalninkas. LTR 3151(135)

4157. Ko aš turiu uodegai lenktis, tai geriau galvai.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1769)

4158. Kad jau kelmas parovė kleboną, terauna ir zakristijoną.
1937, Plateliai. LTR 3399(50)

4159. Kad man nėra „tpru", tai „nu" nereik.
1893. LMD I 1063(1176)

4160. Pavogė arklį — mesk ir kamanas šalin.
Kretinga. LTR 552(1059)

4161. Kad pavogė arklį, pridėk ir balną.
1910. LMD I 240(361)

4162. Nudvėsė karvė — lai perkūns muša ir ožką.
TTŽ 1914, p. 12

4163. Nėra karvelės, nereik ir virvelės.
Daugėliškis. LTR 792(131/14)

4164. Lokys numirė, mesk ir trimitas.
LST, p. 125

4165. Numirė meška, atliko ir dūdos.
MžŽ, p. 56

4166. Parovė giltinė kirvį, tegul rauna ir kotą.
1911, Mosėdis. LMD I 218(66)

4167. Kad velnias atėmė kirvį, terauna ir kotą.
MžŽ, p. 278

4168. Kad suvalgei košę, imk ir puodą.
DDŽ, p. 168

4169. Suėdei mėsą, suėsk ir kaulus.
LTR 3303(70)

4170. Bažnyčią plėšia — koplyčią dengia.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(148)

4171. Daugiau iškados, negu vigados.
Joniškis. KrvP I, p. 390

4172. Ne tiek naudos, kiek baldos.
LTR 3533(357)

4173. Didelis šauksmas, ale mažas džiaugsmas.
1912, Lankeliškiai. LTR 3017(62)

4174. Rankos netekęs, pirštinės verkia.
Pasvalys. TŽ V, p. 619

4175. Galvos netekęs, kepurės verkia.
TŽ III, p. 388

4176. Nors dūmai akis ėda, bet šilta.
LMD I 226(146)

4177. Blogas pinigas — netuščia mašna.
1910, Prienai. LMD I 683(45)

4178. Nesvarbu plunksnos, bile mėsa patinka.
Kretinga. LTR 3253(41)

4179. Eketėn patekęs, kailinių nesigailėk.
Antalieptė. KrvP II, p. 41

4180. Eketėn įkritęs, pats riskis.
VD 1911, p. 22

***4181.** Užkliuvusis kelmą kerta.
LST, p. 567

4182. Medį be skiedros nenukirsi.
MžŽ, p. 219

4183. Kai nori miego, tai ir ant akmenų minkšta.
1959. LTR 3477(276)

4184. Juoda duona — ne badas.
Utena. LTR 456(69/2)

4185. Juoda duona — ne badas, balta — ne valgis.
Kr, p. 76

4186. Juoda duona — ne badas, stori marškiniai — ne nuogas.
Liškiava. LTR 347e(2584/8)

4187. Ašakota duona — ne badas, stori marškiniai — ne nuogalė.
1937, Marijampolė. LTR 1264(512)

4188. Stori marškiniai — ne nuogalis.
KlvK, p. 109

4189. Storą dėvėjęs — nenutrūkęs, juodą valgęs — neišalkęs.
Raseiniai. LMD I 219(84)

4190. Stori rūbai odos negadina.
1934, Tauragė. LTR 465(3082)

4191. Iš bado ir varškė gardu.
1928, Lukšiai. LMD I 261(302)

4192. Iš bado ir šuva varškę ėda.
Pajstrys. LTR 771(196)

4193. Iš bado ir šuva varškę bado.
1934—1935, Ramygala. LTR 741(86)

4194. Iš bado bet kuo bado.
1928, Pasvalys. TŽ V, p. 603

***4195.** Nemitęs vilks peles kasa.
LST, p. 73

4196. Šuniui ir musė gerai.
MtG IV, p. 332

4197. Alkanam vanagui ir varlė mėsa.
1959. LTR 3477(551)

4198. Alkanam ir vabalas mėsa.
1959, Ramygala. LTR 3202(85)

4199. Alkanam duona rūpi.
VM, p. 35

4200. Alkanam duona kvepia.
1959. LTR 3477(332)

4201. Alkanam mėsa sapnuojasi.
TŽ III, p. 376

4202. Kas kam, o alkanam duona.
VLCh II, p. 454

4203. Alkanam ir juoda duona skani.
Pasvalys. TŽ V, p. 604

4204. Alkanam sausa duona už medų skanesnė.
VSk, p. 88

4205. Alkanam ir duona su medum.
1926, Leipalingis. LTR 618(5)

4206. Kai pragaišite badu, tai ir juoda duona bus su medum.
LTR 3533(143)

4207. Duona už auksą brangesnė.
1930, Joniškis. LTR 30(2190)

4208. Ne galvoj kiaulei paršai, kai ją pačią svilina.
1962, Varėna. LTR 3531(37)

4209. Ar daug kiaulė gali savo vaikų pagailėti, kad ją jau ant ugnies neša?
1959, Ramygala. LTR 3201(27)

4210. Ne žmogus yra vyžai, o vyža yra žmogui.
1908, Marijampolė. LMD I 881(23)

4211. Ne nosis tabakui, bet tabakas nosiai.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2272)

4212. Ne šluota kotui, o kotas šluotai.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(158)

4213. Čeverykų gailėsi, tai šokt nemokėsi.
1957, Anykščiai. LTR 3067(138)

4214. Kad gera klumpė koją graužia, tai kęsk, jeigu bloga, tai trenk.
VD 1911, p. 41

4215. Senam arkliui kritus, niekas nevaitoja.
MžŽ, p. 273

4216. Boba iš ratų — ratams lengviau.
DDŽ, p. 167

4217. Boba iš ratų — kumelei lengviau.
1937, Papilė. LTR 1202(1282)

4218. Boba iš ratų — ratų nekrato.
1936, Eržvilkas. LTR 945(381)

4219. Balandžio nauda: vėjui plunksnos, vanagui mėsa.
Girkalnis. LTR 1050(11/204)

4220. Gaila kaip pernykščio sniego.
1923, Tverečius. LT III, 2, p. 461

4221. Pernykščias sniegas niekam nerūpi.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(329/20)

***4222.** Su dievu, duonele, pasikepsim ragaišio.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(132)

4223. Tai kad parnešu — du tuščiu, trečią nepilną.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(127)

4224. Pelnys du tuščiu, trečią nepilną.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(158/313)

4225. Dėl tų niekų prisirinksi griekų.
VD 1911, p. 98

4226. Kas liko, tai Miko.
1928, Šakiai. LMD I 261(87)

4227. Kas liko, tai Miko, kas išsmuko, tai Simuko.
Marijampolė. LMD I 875(143)

4228. Tiek bėdos, kiek lig tvoros.
1923, Šiauliai. LTR 3378(896)

4229. Dėl tokios bėdos bobos giedos.
Babrai. KrvP I, p. 418

4230. Arklys labiau mėgsta avižas, neķaip auksą.
MžŽ, p. 24

4231. Piauk paskutinę ožkelę, bile soti būt dūšelė.
DAA, p. 43

GREITOS IŠVADOS. NESUSIGAUDYMAS

4232. Negirk pradžios, girk pabaigą.
1962, Varėna. LTR 3503(152)

4233. Negirk dienos be vakaro.
LTR 1229(2)

4234. Negirk dienos be vakaro, o žmogaus — be mirties.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(118)

4235. Girk dieną vakare, žmogų — pagrabe.
1934, Šilalė. LTR 465(814)

4236. Diena vakaru girias.
Veliuona. KrvP I, p. 438

4237. Negirk mergą pirm ryto nei dieną pirm vakaro.
MžŽ, p. 208

4238. Negirk mitulio, girk dveigį treigį.
1911, Klovainiai. LMD I 214(31)

4239. Nesidžiauk veršiu, bet jaučiu.
1930, Joniškis. LTR 30(3232)

4240. Nesijuok iš ryto, nes vakare verksi.
VD 1912, p. 2

4241. Nespręsk apie derlių iš želmens.
TŽ III, p. 375

4242. Neperšokęs nepasakyk „op".
TŽ I, p. 313

4243. Per tvorą neperlipęs, nesakyk „op".
Linkuva. LTR 272(36)

4244. Neperšokęs per upelį, nesakyk „op".
VLCh I, p. 244

***4245.** Tas dar ant keršo arklio tebėr.
TŽ I, p. 314

***4246.** Dar toli braška.
LST, p. 563

4247. Anksti balnojo, vėlai išjojo.
Joniškis. LTR 64(37)

4248. Anksti pabalnosi, vėlai teišjosi.
1913. LMD I 282(5)

4249. Kas anksti balnoja, vėlai išjoja.
TD VII, p. 149

4250. Kas anksti išein, tas vėlai parein.
1900—1905, Šiluva. LMD I 262(39)

***4251.** Už pirų pirtis, už marių marti — kur kūmai, kur pyragai?
LST, p. 163

4252. Dar vaiko nėr, o jau kūmus prašo.
Raudondvaris. KrvP I, p. 383

4253. Negaląsk peilio, kol zuikis ant lauko.
1957. LTR 3043(128)

4254. Nekaisk puodą, kol paukštį nenušovei.
TTŽ 1911, p. 46

4255. Voverė ant šakos, o jau kailį dera.
1928, Pasvalys. TŽ V, p. 608

4256. Dar voveris šakose, o jau puodą kaičia.
Alytus. LTR 769(235)

4257. Voverė ant šakos, o jau iešmą droži.
LST, p. 383

4258. Šarka dar medy — jau iešmą drožia.
DAbc, p. 53

4259. Varna miške — iešmą drožia.
TŽ I, p. 313

4260. Meška dar miške, o jau kailį raižo.
1910. LMD I 240(561)

4261. Dar arklio neturi, o jau pavalkus mieruoja.
Dusetos. KrvP I, p. 361

4262. Veršis negimęs — jau peilį galanda.
1935, Veliuona. LTR 747(222)

4263. Miške staklės, ant avių vilnos, o jau milą audžia.
TŽ IV, p. 513

4264. Vilnos lauke, staklės miške, o jau milelį matuoji.
1958, Seredžius. LTR 3157(578)

4265. Įdavė vilkui avis ganyti.
VD 1912, p. 2

4266. Atidavė lapei žąsis ganyt.
1931, Kupiškis. LTR 213(78/280)

4267. Ant arklio jojo, arklio ieškojo.
1937, Rokiškis. LTR 1106(49)

4268. Šyviu joja, šyvio ieško.
1912, Vilkaviškis. LMD I 211(10)

***4269.** Ant kumelės joji, o kumelės ieškai.
LST, p. 89

4270. Kepurė ant galvos — kepurės ieško.
TŽ IV, p. 512

4271. Pirštinės už juostos — pirštinių ieško.
1936, Papilė. LTR 1011(130)

4272. Akis bado, ir nemato.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(159)

4273. Eina per mišką ir medžių nemato.
Alytus. KrvP II, p. 35

4274. Nemunu plaukia — vandens gert šaukia.
1922, Kaunas. LTR 3378(1238)

4275. Eina per marias, vandenio ieškodamas.
1939, Kelmė. LTR 3379(150)

4276. Žiūri į saulę ir saulės nemato.
1962, Varėna. LTR 3503(265)

4277. Žiūri knygon, mato špygą.
1957, Anykščiai. LTR 3067(336)

4278. Šviesoj akis išsibadė.
Dusetos. LTR 778(200)

4279. Griaudžia rytuose, o jis į vakarus dairosi.
Utena. KrvP III, p. 109

4280. Klausi meškos, o meška čia pat.
TD VII, p. 149

4281. Buvo Ryme ir popiežiaus nematė.
1922, Kruonis. LTR 3378(94)

4282. Buvo pekloj, o velnio nematė.
1937, Ramygala. LTR 1085(574)

4283. Čia reikėjo, bet ne vėjo.
ST, p. 34

4284. Tu kalbi apie akėčias, o aš apie vežėčias.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(101)

4285. Vienas kalba apie ratus, kitas — apie batus.
TŽ III, p. 385

4286. Aš tavęs klausiu apie miltus, o tu man dainuoji apie tiltus.
Zarasai. KrvP I, p. 135

4287. Tave klausiu apie žąsis, o tu man atsakai apie antis.
VSk, p. 69

4288. Aš tave klausiu apie antis, o tu man nuo žąsų atsakymą duodi.
LST, p. 255

4289. Susikalba kaip kiaulė su žąsinu.
Pajstrys. LTR 771(395)

4290. Susimatom — nesusikalbam.
1957, Vilkija. LTR 3017(97)

4291. Nevežk medžių į mišką.
1936, Šeduva. LTR 852(13/179)

4292. Išėjo lyg varlės į Varšuvą.
TTŽ 1911, p. 47

4293. Taisos it varna į užmarį lėkti.
A 1910, Nr. 2, p. 9

4294. Dairosi kaip varna, į dausas lėkdama.
TTŽ 1911, p. 48

4295. Lekia kaip varna dausosna.
TŽ III, p. 389

4296. Grįžta kaip varna, norėdama pažiūrėti, ar toli nulėkė.
Mosėdis. LMD I 218(33)

4297. Apsižiūrėjo marti į devintus metus, kad šuva be uodegos.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(138)

4298. Pamatė trečiuose metuose, kad kalė be uodegos.
1913, Lazdijai. LMD I 233(36)

4299. Apsigavo kaip merga penktu vaiku.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(215)

4300. Išsišoko kaip merga su trečiu vaiku.
Marijampolė. LMD I 875(153)

4301. Išsirinko visų kirvių kaplį.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(233)

4302. Rinkos rinkos ir išsirinko iš viso mėsos bliūdo veršio uodegą.
1936, Papilė. LTR 1011(312)

BERGŽDŽIOS PASTANGOS. NEĮMANOMI DALYKAI. PERSISTENGIMAS

***4303.** Visus galus negali aptekti.
LST, p. 85

***4304.** Ausys ragų neprilygsta.
LST, p. 583

4305. Aklam kelio neparodysi.
1937, Obeliai. LTR 1325(145)

4306. Aklas matančio nevedžioja.
VD 1911, p. 23

4307. Aklas būdamas, kitam kelio nerodyk.
Panevėžys. LTR 1831(21)

4308. Aklas aklą netoli teves.
TTŽ 1914, p. 12

4309. Aklas neregį vedžioja.
MžŽ, p. 271

4310. Ieško kaip aklas adatos.
TŽ III, p. 278

4311. Kakta sienos nepramuši.
A 1910, Nr. 4, p. 20

4312. Galva akmenio nesudaužysi.
1937, Seirijai. LTR 1049(250/26)

4313. Kumščiu akmenio nesudaužysi.
1935, Rokiškis. LTR 713(442)

4314. Delnu kūjo neatmuši.
VD 1911, p. 40

4315. Prieš vėją nepapūsi.
1912, Vilkaviškis. LMD I 211(12)

4316. Pūsk prieš vėją.
SchLG, p. 102

4317. Ką pūsi prieš vėją?
LST, p. 63

4318. Dumplėmis vėjo neatpūsi.
LTR 3533(70)

4319. Dulkės prieš vėją neatpūsi.
Žarėnai. LMD I 701(189)

4320. Prieš vėją nepapūsi, prieš vandenį nepaplauksi.
TŽ IV, p. 515

4321. Vėjo laukuose nepagausi.
1913, Lazdijai. LMD I 233(16)

4322. Vėjo po laukus nesugainiosi.
Telšiai. LMD I 241(134)

4323. Vaikykis vėją ant lauko.
1930, Kretinga. LTR 66(1280)

4324. Kada gi pagavai vėją lauke?
1928, Dusetos. LTR 12(150)

4325. Vėją su žaku tu nori sugauti.
BLF, p. 50

4326. Ne su regzčiu vėją gaudyti.
LTR 3533(343)

4327. Su kiauru maišu vėją gaudo.
Marijampolė. LMD I 875(30)

4328. Aukščiau bambos neiššoksi.
Pajstrys. LTR 771(89)

4329. Šok nešokęs, aukščiau bambos neiššoksi.
1931, Biržai. LTR 338(547)

4330. Per savo šešėlį dar nei vienas neperšoko.
KlvK, p. 112

4331. Sau į nosį negali pabučiuoti.
TTŽ 1912, p. 82

4332. Kojomis nosies nenušnypši.
SD 15

4333. Ylos maiše nepaslėpsi.
DAA, p. 40

4334. Iš dainos žodžio neišmesi.
1877. LMD I 677(283)

4335. Velnio iš maldos neišmesi.
1935, Veliuona. LTR 747(226)

4336. Iš delno plauko neišrausi.
A 1911, Nr. 1, p. 12

4337. Iš pliko nėr kas pešti.
A 1910, Nr. 6, p. 29

4338. Pešk iš delno, kad jis tuščias.
TTŽ 1911, p. 47

4339. Kas nupliko, nuo to jau nieko nebnupeši.
SD 21

4340. Dienos pirštu neužlaikysi.
1912, Šakiai. LMD I 261(164)

4341. Su rėčiu vandens neparneši.
SD 21

4342. Semi su rėčiu vandenį.
MžŽ, p. 214

4343. Akmenio plaukt neišmokysi.
Rokiškis. LTR 1921(60)

4344. Išmokyk, žmogau, akmenį plaukti.
VD 1911, p. 2

4345. Vilku nearsi.
MT II, p. 135

***4346.** Vilku nei arsi, nei akėsi.
Dusetos. LTR 778(72)

4347. Su vilku nearsi, su meška neakėsi.
SD 21

4348. Vilku nearsi, nors pabarsi ir pakarsi.
VPŽ, p. 43

4349. Kada matei vilku ariant?
MT II, p. 135

4350. Šaukštu upės neišsemsi.
LMD I 226(219)

4351. Marių neišsemsi, žvaigždžių nesuskaitysi.
A 1911, Nr. 1, p. 11

4352. Jūros neišsemsi, upės neišgersi.
VD 1911, p. 23

4353. Upės neužtvenksi, jūrės neišsemsi.
MžŽ, p. 263

4354. Dangaus aukštybės, marių gilybės virve neišmatuosi.
1962, Varėna. LTR 3503(135)

4355. Berk žirnius į sieną — bene prilips.
MžŽ, p. 130

4356. Noris vis bersi žirnius į sieną, nelips.
MžŽ, p. 290

4357. Iš sienos šešėlio neiškirsi.
1934—1935, Marijampolė. LTR 873(256/33)

4358. Kelmą prausk neprausęs — vis tiek bus juodas.
1958, Vabalninkas. LTR 3151(114)

***4359.** Katilą išpuišintą nenušveisi.
LST, p. 119

4360. Pirm, neng plunksnos paaugo, negali lėkti.
LST, p. 205

4361. Aukštas dangus — neįkopiamas.
1939, Kelmė. LTR 3379(208)

4362. Prieš mėnulį nesušilsi.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(362)

4363. Varlė jaučio neprarys.
MžŽ, p. 275

4364. Lauko nepereisi, kelio neišmatuosi.
TŽ III, p. 376

4365. Kam pūsti, kad nebirbia?
MžŽ, p. 32

4366. Raito pėsčias nepavysi.
LTR 3533(461)

4367. Vėžliu būdamas, kiškio nepavysi.
1960, Pandėlys. LTR 3462(101)

4368. Per viršų ir arklys neveža.
VLCh II, p. 453

4369. Iš negyvo gyvo nepadarysi.
TTŽ 1913, p. 22

4370. Į klaną puolęs, sausas nekelsi.
A 1910, Nr. 5, p. 23

4371. Paskliundon įpuolęs, sausas nekelsi.
1936, Aukštadvaris. LTR 733(87)

4372. Ne mietu susijuosi, ne maišu pasiremsi.
VD 1911, p. 40

4373. Su aliejum ugnies neužgesinsi.
VPŽ, p. 42

4374. Jaučiu bebūdamas, nebaubsi kaip bulius.
KlvK, p. 108

4375. Jaučiui sprando nenulenksi.
Joniškis. LTR 64(632)

4376. Pelais duonos neatminkysi.
1935, Rokiškis. LTR 713(444)

4377. Iš pelų dulkės neišvarysi.
DAbc, p. 51

4378. Iš pelų ir kevalų virvę nenuvysi.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(179)

4379. Jei neprivalgei, neprilaižysi.
1934, Panevėžys. LTR 771(217)

4380. Jei neprivalgei, tai ir neprigramdysi.
1962, Varėna. LTR 3503(355)

***4381.** Jei valgyte neprivalgysi, laižyte neprilaižysi.
LST, p. 111

4382. Ką neprimiegojai, neprisnausi.
Utena. LMD I 714(104)

4383. Snausk nesnausk — miegot reiks.
Utena. LMD I 714(271)

4384. Iš sniego košės nevirsi.
A 1910, Nr. 5, p. 23

4385. Iš adatos kirvio nepadirbsi.
TŽ III, p. 379

***4386.** Už virbo šakalys, už kulšies kumelys.
1931, Kražiai. LTR 267(394)

4387. Iš tos giros nebus alaus.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(78)

***4388.** Iš tų miltų nekepsi duonos.
LST, p. 219

4389. Iš tų pelų nebus grūdų.
IvK 1866, p. 73

4390. Iš tų šiaudų nebus grūdų.
MžŽ, p. 244

4391. Iš tų taukų nebus vėdarų.
DAA, p. 40

4392. Ubago terbos neprikiši.
Kretinga. LTR 552(1012)

4393. Ubagui krepšių neprikrausi.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(65)

4394. Elgetą pripenėsi, bet krepšio nepridėsi.
1910, Prienai. LMD I 683(12)

4395. Kiauro maišo nepripilsi.
LMD I 227(201)

4396. Kiauro maišo nepripilsi, kad pildamas ir apilsi.
VD 1911, p. 23

4397. Ar nupirksi iš žąsino avižas?
1937, Papilė. LTR 1202(922)

4398. Tiek tu gausi, kaip iš žąsino avižų.
1939, Kelmė. LTR 3379(65)

4399. Prašo pas ubagą lazdos.
1962, Kruonis LTR 3378(104)

4400. Gausi iš ubago lazdą.
1928, Duokiškis. LTR 12(286)

4401. Ubagas nuo ubago reikalauja remento.
MžŽ, p. 202

4402. Sulauksi kaip iš bergždžios karvės veršį.
1928, Lukšiai. LMD I 261(370)

4403. Gausi iš šunio kaulą.
Zarasai. LTR 2212(81)

4404. Ir galą gausi — neragausi.
SD 20

4405. Bene sugaus vėžys zuikį.
MžŽ, p. 231

4406. Dieve duok iš ožkos avelę, iš kiaulės — kumelę.
MžŽ, p. 156

4407. Duok dieve ožkai kumelį turėti.
1939, Kelmė. LTR 3379(211)

4408. Duok dieve ožkai kumelį — visi raiti jotų.
TŽ I, p. 314

4409. Pamatysi žąsiną per tvorą šlapinantis.
1935, Veliuona. LTR 746(210)

4410. Dirbęs prociavojęs — ir numirs nekaštavojęs.
1923, Linkuva. LTR 3378(567)

4411. Tiek ėjus, tiek nėjus.
SchLG, p. 80

4412. Ko norėt, kad numiręs bežiūrėt.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

4413. Moka rašyti, bet nemoka skaityti.
DAA, p. 42

4414. Moka šokinėti, o nemoka vaikščioti.
LMD I 226(138)

4415. Ėmė ir prapuolė kaip pono batai: vienas vandeny sudegė, kitas ugny nuskendo.
Tauragė. LTR 465(36/666)

4416. Spangys žiūrės, kaip šlubis šoks.
Marijampolė. LTR 732(315/11)

4417. Numynė žvirblis pelėdai koją.
LMD I 220(9)

4418. Išsiilgo kaip žuvis kranto.
1923, Kruonis. LTR 3378(332)

4419. Ne dyvas, kad šuva prarijo kirvį.
Vilkaviškis. LMD I 280(40)

4420. Nenusidaužk kaip Vaitkaus šuo į smilgą.
1937, Plateliai. LTR 3399(77)

4421. Iškaitau kaip Barbė nuo mutinio.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(49)

4422. Pirma, negu gaidys pautą padės.
MžŽ, p. 184

4423. Nebūk šventesnis už patį popiežių.
1959, Šeduva. LTR 3201(281)

4424. Viso svieto beverkdamas, akių nustosi.
BŽ, p. 34

4425. Visų verksi — akių neteksi.
TTŽ 1911, p. 15

4426. Gerasis šuo nuolat persiloja.
MžŽ, p. 67

4427. Pluta atšokusi nebeprilips.
TŽ IV, p. 515

4428. Garbink dievą, neužmiršk nė velnio.
Priekulė. TD. VII, p. 149

ATKAKLUMAS. KANTRYBĖ

4429. Kas ieško, tas randa.
1934, Šilale. LTR 465(36/1306)

4430. Kas ieško, tas patį velnią suras.
1930, Joniškis. LTR 30(2407)

4431. Kas veja, tas ir paveja.
TŽ III, p. 376

4432. Ieškok kaip duonos, tai rasi.
1956, Raudonė. LTR 3010(41)

4433. Ieškok kaip alkanas duonos.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(133)

4434. Ieškok kaip aukso ir rasi.
Marijampolė. LTR 732(301/5)

4435. Badydamas ir danguje skylę išdursi.
1935, Rokiškis. LTR 713(128)

4436. Klabink duris, tai atklabinsi.
1937, Alytus. LTR 1049(250/126)

4437. Trauk rūgštį su prakaitu.
MžŽ, p. 209

4438. Kantrybė dangų pelno.
1957. LTR 3043(142)

4439. Be kantrybės nėra galybės.
Vilkaviškis. KrvP I, p. 219

4440. Kas kantresnis, tas vyresnis.
LMD I 227(253)

4441. Kentąs pakenčia, laukiąs palaukia.
1910. LMD I 240(435)

4442. Akmuo kantrus, o žmogus — dar kantresnis.
Perloja. KrvP I, p. 44

4443. Geras vaisius ilgai noksta.
A 1910, Nr. 5, p. 23

*__4444.__ Keikdams iškeikia, melsdams išmeldžia.
LST, p. 293

4445. Lašas po lašo ir akmenį pratašo.
1962, Varėna. LTR 3503(270)

4446. Lauk galo — bus visko.
1934, Panevėžys. LTR 771(303)

4447. Srėbk sriubą — ant galo žuvies rasi.
1887, Raseiniai. LMD I 229(50)

4448. Srėbk sriubą — žuvį ant dugno rasi.
MžŽ, p. 226

4449. Gončui valia priginti, valia nepriginti, o zuikiui reik išbėgti.
1937, Plateliai. LTR 3399(196)

*4450. Ginkis, numiręs neginsies.
LST, p. 351

4451. Gina kaip pempė vaikus.
VSk, p. 120

4452. Skęstantysis ir už šiaudo griebiasi.
1896, Valkininkai. LMD I 677a(101)

4453. Skenduolis ir į britvą tveria.
SchLG, p. 96

4454. Bėdoj žmogus ir už britvos stveriasi.
1935, Tauragnai. LTR 535(131/77)

4455. Kuo turiu, tuo duriu.
IvK 1852, p. 37

4456. Katruo pirštu dasiekia, tuo pasikaso.
1962, Varėna. LTR 3503(328)

APDAIRUMAS. PROGOS. NUOSEKLUMAS. TVARKINGUMAS

4457. Apsukrus vandeny neskęsta, ugnyje nedega.
1937, Marijampolė. LTR 1261(34)

4458. Akylas niekuomet nepaklysta.
1934, Šilalė. LTR 465(36/141)

4459. Akylas niekuomet negaišta.
MžŽ, p. 2

4460. Akylas visuomet randa.
1934, Šilalė. LTR 465(36/140)

4461. Akių pasiklausk.
MžŽ, p. 2

4462. Akių pasiklausk ir atrasi.
1928, Viekšniai. LTR 69(245)

4463. Nėra padėties be išeities.
1959. LTR 3477(561)

4464. Moki žodį — žinai kelią.
DAbc, p. 49

4465. Kelias ant liežuvio galo.
Kr, p. 77

4466. Rasi ant liežuvio galo.
SD 15

4467. Kas pasiklausia, tas neklysta.
1962, Varėna. LTR 3503(194)

4468. Paklausais pasaulį išeisi.
LTR 3533(386)

4469. Ant liežuvio Amerika.
Kretinga. LTR 3253(66)

4470. Su liežuviu ir Rygą atranda.
1935, Rokiškis. LTR 713(406)

4471. Namie augintas — atras kelią.
1930, Joniškis. LTR 30(1040)

4472. Žino ir višta, kuomet ant laktų lėkti.
MžŽ, p. 284

4473. Vienuoliktas dievo įsakymas — nežiopsok.
1958, Seredžius. LTR 3157(66)

4474. Jei veja, tai bėk, jei muša, tai rėk.
VD 1912, p. 2

4475. Proga pasitaiko, bet nesikartoja.
Alytus. TŽ V, p. 598

4476. Gera proga — reta.
1930, Joniškis. LTR 30(2218)

4477. Kalk geležį, kol ji karšta.
KlvK, p. 111

4478. Plėšk, kol plyšta.
Šeduva. LTR 852(13/20)

4479. Kada liepa plyšta, tada plėšk.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

4480. Lupk liepą, pakol lupasi.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(81)

4481. Lupk karnas, kada lupasi.
LTR 3533(285)

4482. Lupk žievę, kol brazdas atšokęs.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 276

4483. Kol plyšta, plėšk, kol pešasi, pešk.
TTŽ 1913, p. 30

4484. Plėšk lunką, kad plyšta, kad prikeps — nespėsi.
LST, p. 625

4485. Pešk velnią, kolei šeriasi, o kai nesišers, tai ir su kabliu neišpeši.
1952, Dūkštas. LTR 3460(189)

4486. Srėbk, kol šilta,— kai atauš, ir nosį nulauš.
MžŽ, p. 226

4487. Eina kaip po visų šventų vantų rišt.
1958, Seredžius. LTR 3157(1103)

4488. Po pietų šaukštas.
VPŽ, p. 38

4489. Dovanok, šaukštai po pietų.
1934, Šilalė. LTR 465(36/569)

4490. Nunešė šuva ant uodegos.
1930, Joniškis. LTR 30(927)

4491. Buvo medus ant lūpų, pats burnon neįėjo.
Tverečius. LTR 1824(330)

4492. Nedrožk per ilgą iešmą.
LST, p. 135

4493. Ilgai iešmą bedrožiant, šuva kepsnį pagaus.
KlvK, p. 110

4494. Ant ilgo iešmo šuva pečenką neša.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(49)

4495. Ne čėsas trobą šluoti, kai jau svečiai už vartų.
Jurbarkas. LTR 1207(4)

4496. Neatšersi arklį, reikiant važiuoti.
LST, p. 133

4497. Ne laikas lakinti šunį, kada vilkas kieme.
1911, Mosėdis. LMD I 218(106)

4498. Ne tuokart laiks šunis lakinti, kad reik medžioti.
Kretinga. LTR 562(967)

4499. Ponai parvažiavo — gaidžiai nemušti.
Plungė. LTR 284(433/26)

4500. Višta nemušta — ponas atvažiavo.
TTŽ 1913, p. 22

4501. Arklius išvogus, rakina tvartą.
1957, Utena. LTR 2996(75)

4502. Ligoniui mirus, nebereik žolių.
MžŽ, p. 129

4503. Iš vakaro nemiga — iš ryto nekela.
1910, Prienai. LMD I 683(74)

4504. Šiandie nemiga — rytoj nekila.
LTR 3533(517)

4505. Atsigulsi nevalgęs — atsikelsi nemigęs.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(214)

4506. Kas pasako „a", tas turi pasakyti ir „b".
1934—1935. LTR 873(331/1)

4507. Jei užsimojai, tai ir kirsk.
1962, Varėna. LTR 3503(27)

4508. Apsiėmei būt karve, tai duok pieno.
1938, Šimkaičiai. LTR 1547(315)

4509. Peršokai per šunį, peršok ir per uodegą.
TTŽ 1913, p. 31

4510. Jei peršokai per arklį, tai šok ir per jo uodegą.
1936, Liudvinavas. LTR 824(199/15)

4511. Pirkai žuvų, pirk ir pipirų.
1928, Dusetos. LTR 12(143)

4512. Lazdą piaunies pasiremti.
MtG IV, p. 48

4513. Kam tu lazdą kirstum, kad nepasiremtum.
1922, Linkuva. LTR 3378(527)

4514. Kad katės lotų, šunų nereiktų.
TTŽ 1912, p. 69

4515. Kurpė purvo nesibaido.
1960, Pandėlys. LTR 3462(153)

***4516.** Sopags — purvo brolis.
LST, p. 147

4517. Batas — purvo brolis.
Žarėnai. LMD I 701(283)

4518. Atradę siūlą, atrasime ir kamuolį.
LTR 2199(4)

4519. Radęs siūlo galą, rasi ir kamuoliuką.
VD 1911, p. 60

4520. Suseks siūlas kamuolį.
A 1910, Nr. 5, p. 23

4521. Atitiks siūlas kamuolį.
MžŽ, p. 15

4522. Ant ko mieruota, ant to ir siūta.
IvK 1851, p. 44

4523. Viskas gerai, bet savo laiku.
1908, Marijampolė. LMD I 881(91)

4524. Viskas yra gerai su saiku ir savo laiku.
1958, Seredžius. LTR 3157(809)

4525. Ateis laikas — bus ir vaikas.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(705)

4526. Kai bus laikas, dievas duos ir vaiką.
1930, Gaurė. LTR 66(238)

4527. Kad dugną dėsim, tada regėsim.
Pasvalys. TŽ V, p. 606

4528. Pažiūrėsim, kuomet dugną dėsim.
VD 1911, p. 41

4529. Pamatysma, kada dugną įstatysma.
Kretinga. LTR 3253(74)

4530. Kiaulių neganęs, ponu nebūsi.
Alytus. LTR 769(248)

4531. Kiaulių neganei — nieko nežinai.
1928, Šakiai. LMD I 251(143)

4532. Veršiu nebirbęs, jaučiu nebaubsi.
1910, Mosėdis. LMD I 218(31)

4533. Veršiu nebliovęs, jaučiu nebaubsi.
KlvK, p. 108

4534. Vienu kamščiu daug langų neužkimši.
LKŽ II, p. 209

4535. Du zuikius vysi — nieko nepagausi.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(140)

4536. Ką išginęs, tą ganyk.
KlvK, p. 111

4537. Du kartu kunigas pamokslo nesako.
MžŽ, p. 56

4538. Rugius piausi, apie rugius ir kalbėk.
TTŽ 1911, p. 45

4539. Su pelais susimaišiusį kiaulės suėda.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(217)

4540. Nesimaišyk su pelais,— kiaulės suės.
JK, p. 201

4541. Durna galva — kojoms vargas.
TTŽ 1914, p. 12

4542. Kas ne galvoje, tai kojose.
KlvK, p. 111

4543. Neturėjo boba bėdos — nusipirko kiaulaitę.
A 1910, Nr. 6, p. 29

4544. Kalta pelė, bet kalta ir skylė.
1958, Seredžius. LTR 3157(163a)

4545. Kieno spraga, to ir skriauda.
1910. LMD I 240(450)

4546. Palietą pieną visos katės laižo.
1910. LMD I 240(702)

4547. Palietą pieną visi šunys laka.
VD 1911, p. 40

4548. Ant palieto pieno šunės ir katės.
1937, Seirijai. LTR 1049(250/44)

4549. Palieto pieno gana bus šunims ir katėms.
1962, Varėna. LTR 3503(297)

4550. Tarp dviejų auklių vaikas be nosies.
ŠD, p. 53

4551. Tarp dviejų auklių vaikas be galvos.
1959. LTR 3477(359)

4552. Tarp dviejų auklių vaikas be galvos ar be nosies.
MžŽ, p. 22

4553. Tarp devynių ožių ožka bergždžia palieka.
JK, p. 201

4554. Jei dvi gaspadinės, tai šuva visada alkanas, o jei dvi niankos, tai vaikas be nosies.
1962, Varėna. LTR 3503(315)

4555. Sviestu košės nepagadinsi.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(8)

*4556. Prie vietos kelmas, kad ir plikas, vis tiek apželia.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(67)

*4557. Kurs akmuo ant vietos — apsamanoja, o kurį mėto — plikas.
LST, p. 181

4558. Ir akmuo, vietoj gulėdamas, apželia.
Joniškis. LTR 64(552)

4559. Ant vietos ir akmuo samanoja.
1937, Leipalingis. LTR 1076(91)

4560. Akmuo, vis ritams, neapželia.
SchLG, p. 73

4561. Daugel ko mokąs nieko gerai nemoka.
VPŽ, p. 11

4562. Devyni amatai — dešimtas badas.
1911, Pušalotas. LMD I 220(17)

4563. Šimtas darbų neduos skarbų.
1928, Viekšniai. LTR 69(218)

4564. Kas visus darbus dirba, tas visus badus kenčia.
1939, Eržvilkas. LTR 2004(74)

4565. Barbė devyndarbė.
Vilkaviškis. LKŽ II, p. 313

ATSARGUMAS

4566. Atsarga gėdos nedaro.
1930, Joniškis. LTR 30(44)

4567. Atsargios ožkos ir vilkas nepiauja.
1937, Marijampolė. LTR 1261(32)

4568. Saugokis, žmogeli, ir dievas saugos.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(98)

4569. Gulinčią bėdą nekrutink.
VD 1911, p. 41

4570. Giltinės miegančios nežadink.
MžŽ, p. 286

4571. Bėdos neieškok — pati tave susiras.
1958, Seredžius. LTR 3157(478)

4572. Nelįsk prie smalos — nebūsi smaluotas.
VD 1912, p. 1

4573. Nelįsk prie sakų — nebūsi sakuotas.
1939, Kelmė. LTR 3379(234)

4574. Įkliuvus uodegai, ir pats įkliūsi.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1133)

4575. Ir sienos su ausim.
Dusetos. LTR 778(180)

4576. Laukas turi akis, o siena — ausis.
Tverečius. LTR 1824(350)

4577. Lauko — akis, miško — ausis.
Kruonis. LTR 3378(35)

4578. Laukas akylas, miškas ausylas.
1930, Viekšniai. LTR 69(443)

4579. Laukas akytas, miškas ausytas.
BŽ, p. 37

4580. Laukas akyvas, miškas klausyvas.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/233)

4581. Laukai gal toli regėti, o giria toli girdėti.
IvK 1852, p. 35

4582. Tamsoje randasi ausis, šviesoje — akis.
MžŽ, p. 252

4583. Akys dvi, kelių šimtai.
LTR 465(36/8)

4584. Neužgesinęs kibirkšties, sulauksi pirkšnies.
MžŽ, p. 184

4585. Iš menkos kibirkšties didis kyla gaisras.
MžŽ, p. 111

4586. Su ugnia nereikia žaist.
LST, p. 149

4587. Apsirikimas — ne šieno vežimas.
TD VII, p. 149

4588. Tam lydeka Nemune, kad aukšlės nesnaustų.
1958, Seredžius. LTR 3157(47)

4589. Tam ir lydeka prūde, kad karosas nesnaustų.
VD 1911, p. 40

4590. Tam ir vanagas, kad vištos nesnaustų.
MT II, p. 115

4591. Šuns dantys nepirkti.
1958, Seredžius. LTR 3157(345)

4592. Šunio dantys nederami.
1957, Anykščiai. LTR 3067(305)

4593. Neprašys dantų šuva: savais įkąs.
1931, Dusetos. LTR 70b(1997)

4594. Netrauk šunio už uodegos, nes įkąs.
MžŽ, p. 258

4595. Nevadink vilko iš miško.
LMD I 226(300)

4596. Ganyk avis, ir vilko nematydams.
LMD I 227(57)

4597. Nereik vilkui kelią rodyti.
MžŽ, p. 147

4598. Neleisk ožio daržan, kiaulės bulbėsna.
TŽ III, p. 377

4599. Nevesk ožį į daržą: kops ir patsai.
LST. p. 313

4600. Įsileisk utį į kailį, tai ir nebeišvarysi.
TD VII, p. 151

*__4601.__ Strampus išmėtęs, neturėsi kuomi šunų atsiginti
LST, p. 185

4602. Be laiko strypus neišlaidyk.
DDŽ, p. 166

4603. Neišmėtyk pirm laiko strypų — po tam nesurinksi
1923. LTR 3378(1132)

4604. Neišmėtyk strypinus, lig šunį nematęs.
BLF, p. 51

4605. Nemesk lazdos, šunų dar nepraėjęs.
TŽ III, p. 386

4606. Nekišk pirštą į ugnį.
TŽ I, p. 314

4607. Nekišk piršto tarp durų.
TŽ I, p. 367

4608. Nekišk pirštų tarp durų — nuvers.
MžŽ, p. 113

4609. Antyje gluodeno nelaikyk.
MžŽ, p. 263

4610. Sušalusį žaltį nedėk į antį.
SD 161

4611. Neimk gyvatės į rankas, pakol gylio neištraukei.
MT III, p. 177

4612. Nedėk į antį, ba per rankovę išlįs.
Marijampolė. LTR 823(14)

4613. Tu tikėk gulinčiu, ale ne miegančiu.
TD VII, p. 152

*__4614.__ Nenusitikėk vilku raišu, pats kojas nepakūlęs.
LST, p. 311

4615. Vilkui kojos nepadaužęs, netark, kad raišas.
DAbc, p. 49

4616. Ant dantų nepadėjęs, netikėk.
LMD I 863(282)

4617. Niekam netikėk — niekas neapgaus.
TŽ IV, p. 514

4618. Visi geri, kai miega.
1957, Anykščiai. LTR 3067(358)

4619. Žmogus — ne rankovė, neišversi.
1934, Tauragė. LTR 465(31/3795)

4620. Žmogus ne ragaišis — piaute neperpiauti, laužte neperlaužti.
1958, Seredžius. LTR 3157(257)

4621. Žmogus — ne pyragas, neperlauši.
VD 1912, p. 2

*__4622.__ Ne bandukė — neperlauši, nepažiūrėsi.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(216)

*__4623.__ Neperkandęs kevalo, branduolio neragausi.
1962, Varėna. LTR 3503(330)

4624. Su didžiais kaip su ugnim elkis: ne arti, nes sudegsi, ne toli, nes sušalsi.
MžŽ, p. 50

4625. Bijok šuns iš pryšakio, arklio — iš užpakalio, o blogo žmogaus — iš visų pusių.
Girkalnis. LTR 2215(589)

4626. Tokio žmogaus bėk ir pėdų.
LST, p. 379

4627. Neik su velniu riešutauti.
1959. LTR 3477(230)

4628. Neik su velniu obuoliauti.
1934, Marijampolė. LTR 451(373/10)

4629. Neik su velniu obuoliauti — paliksi be obuolių ir be maišelio.
1923, Šatės. LTR 3378(1664)

4630. Eidamas su velniu obuoliauti, liksi be tarbos ir be obuolių.
MžŽ, p. 230

4631. Su velniu ropių nepasėsi.
TŽ III, p. 377

4632. Su plikgalviu nepeškis, su meška negrumkis.
MžŽ, p. 186

4633. Su plikgalviu neik į peštynę.
MžŽ, p. 186

4634. Velei nesikaut plikam su gauruotu.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(507)

4635. Kalbėk ir akmenį rankoj turėk.
DDŽ, p. 165

4636. Su žmogum kalbėk, už karvošiaus akmenį turėk.
MžŽ, p. 107

4637. Su tokiu žmogum kalbėk, tai tik akmenį rankoj turėk.
BŽ, p. 44

4638. Būk žmogus, turėk akmenį kišenėj.
1922. LTR 3378(559)

***4639.** Geriaus miera, nekaip viera.
LST, p. 103

4640. Miera — viera, bezmėnas — teisybė.
1935, Panevėžys. LTR 785(47)

4641. Neramus miegas, kad alus kubile rūgsta.
1910. LMD I 240(632)

4642. Šalts miegas, alų jaučiant kubile.
LST, p. 151

4643. Eini iš namų dienai — duonos paimk visai nedėliai.
Merkinė. KrvP II, p. 36

4644. Nekirsk šakos, ant kurios pats sėdi.
1957. LTR 3043(177)

4645. Nespiauk į tą košę, kad neprisieitų pačiam išėsti.
Kretinga. LTR 3253(97)

4646. Nespiauk į vandenį, kad nereiktų atsigerti.
1928, Kalvarija. LTR 552(1157)

4647. Nespiauk į klaną: rasi po čėso iš jo atsigersi.
SchLG, p. 84

4648. Lig neatsigėręs, nespiauk į vandenį.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1960)

4649. Kas gal pirkt katiną maiše?
VLCh II, p. 452

4650. Katės maiše nederėk.
A 1911, Nr. 1, p. 10

4651. Katę maiše pirkęs, nesidžiaugsi.
TŽ III, p. 380

4652. Paršelį perkant, reik jį iš žako ištrauktis.
BLF, p. 53

4653. Devynis kartus atmatuok, dešimtą nupiauk.
1957, Krokialaukis. LTR 3017(86)

4654. Dešimtį kartų mieruok, vieną kartą piauk.
1923, Šatės. LTR 3378(1639)

4655. Atdaryk akis, šiaip atdarysi kolytą.
TD VII, p. 149

4656. Ko akimis nepriveizėsi, tai kišene užmokėsi.
IvK 1866, p. 73

4657. Nereikėjo užsimerkti,— neturėtum ko verkti.
MžŽ, p. 269

4658. Nebridęs nežinosi, ar gilu.
1931, Kražiai. LTR 267(507)

4659. Lig neprapūtęs, netark šaltas.
VD 1911, p. 40

4660. Neparagavęs viralo, nesakyk, kad šaltas.
Pasvalys. TŽ V, p. 623

4661. Kas liežuvį nudega nuo karšto, tas ir šaltą pučia.
TTŽ 1911, p. 46

4662. Sykį kopūstais nasrus išdegęs, ir pro daržą eidams, pučia.
1911, Suvalkai. LMD I 187(243)

4663. Kas pienu nudegė, tas ir šaltą vandenį pučia.
LTR 3533(189)

***4664.** Kūdikis nudegęs bijosi ugnies.
LST, p. 123

4665. Susiprasi, bet laiko nebrasi.
LMD I 240(869)

4666. Vėlai susiprasi — nieko neberasi.
1908, Marijampolė. LMD I 881(125)

4667. Paleidęs akmenį iš rankos, nesulaikysi.
1959. LTR 3477(524)

4668. Balsas, iš burnos išėjęs, nebesugrįžta.
VPŽ, p. 8

4669. Paleistas plunksnas nesurinksi.
TTŽ 1912, p. 71

4670. Musę prarijęs, nebeišspiausi.
DDŽ, p. 167

4671. Paleisi arklį už karčių — už uodegos neišlaikysi.
1912, Vilkaviškis. LMD I 257(395)

4672. Iš rankos paleidęs, nebenutversi.
1910, Žagarė. LMD I 483(267)

4673. Tuomet moka vandenį branginti, kad šuliniai išdžiūsta.
MžŽ, p. 274

4674. Platūs vartai išeiti, bet siauri sugrįžti.
A 1910, Nr. 6, p. 30

Darbas

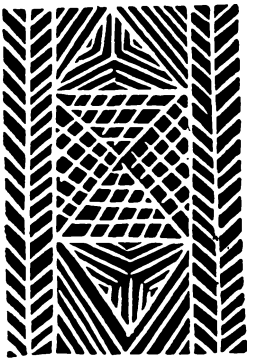

DARBO REIKŠMĖ

4675. Darbai — tai ne vargai.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(143)

4676. Darbas gėdos nedaro.
1962, Varėna. LTR 3503(144)

4677. Darbas myli darbininką.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(68)

4678. Be darbo ilgu, su darbu sunku.
1934, Šilalė. LTR 465(36/226)

4679. Darbas nepadirbtas nepaliks.
1893. LMD I 1063(1203)

4680. Darbas žmogaus nelenkia.
1963, Utena. LTR 3613(2071)

4681. Darbas darbą lenkia.
1934, Šilalė. LTR 465(36/428)

4682. Kad bus darbo, tai bus ir uždarbio.
1893. LMD I 1063(1208)

4683. Kiek darbo, tiek ir naudos.
A 1910, Nr. 6, p. 29

4684. Koks darbas, tokia ir alga.
1910. LMD I 240(468)

4685. Kiek uždirbsi, tiek ir gausi.
1960, Pandėlys. LTR 3462(104)

4686. Darbas dėl akių duonos nepelno.
1930, Joniškis. LTR 61(283)

*4687. Akmuo stakutis, vanduo neramutis.
LST, p. 87

4688. Kas nori turtingu pastoti, tas turi nemiegoti.
MžŽ, p. 260

4689. Aitvaras visiems darbštiesiems turtus neša.
1934, Šilalė. LTR 465(36/131)

4690. Kai kruti, tai užkruti.
1950, Kupiškis. LTR 2993(528)

4691. Jei nori turėt, reik pakrutėt.
1930, Gaurė. LTR 66(221)

4692. Katras gaspadorius neprižiūri, tas nieko neturi.
DB, p. 30

4693. Darbo šaknys karčios, bet vaisiai saldūs.
1893. LMD I 1063(1205)

4694. Bitutės sunkus darbelis, bet saldus vaiselis.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(452)

4695. Bitės saldus medus, bet sunkus darbas.
1962, Varėna. LTR 3503(269)

4696. Be darbo nėr ir skarbo.
1937, Čedasai. LTR 1322(42)

4697. Be vargo nėr četvergo.
1937, Juodupė. LTR 1137(18)

*4698. Duona ne per vėjus ateit.
LST, p. 97

4699. Duona ne per vėją atėjo.
1913. LMD I 232(117)

4700. Nė vienam vėjas neatnešė kepsnės.
1910. LMD I 240(664)

4701. Rasi, kai dirbt paprasi.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2923)

4702. Prasigyvenau iš penkių pirštų.
1959, Šeduva. LTR 3201(265)

*4703. Nuo vištytės iki karvytės.
Dusetos. LTR 778(127)

4704. Nieko nepradėsi — nieko nelaimėsi.
1958, Seredžius. LTR 3157(124)

4705. Rankos neprikišęs, neturėsi.
SD 20

4706. Karvelis kepęs neatlėks.
SchLG, p. 83

4707. Keptas karvelis neatlėks pats į burną.
LST, p. 121

4708. Laukia keptų karvelių.
1962, Varėna. LTR 3503(307)

4709. Pilvas kruėti išmokina.
Pasvalys. LTR 618(4/505)

4710. Akim nepavalgysi
Kr, p. 76

4711. Nedarei kugelio, tai ir lokšeno nevalgysi.
LT III, p. 460

4712. Kas aria ir piauna, to avys nebliauna.
1896, Valkininkai. LMD I 253(6)

4713. Kas pirma piauna, to avys nebliauna.
MžŽ, p. 33

4714. Dabok vagą — rasi grucės.
1927, Betygala. LTR 554(337)

4715. Priarsi vagelę — prie aruodo prikelsi lentelę.
1913, Gruzdžiai. LMD I 678(1/45)

4716. Arklio nugara javai dera.
TŽ III, p. 384

4717. Bus pilni kluonai — bus pilni aruodai.
1926, Rozalimas. LTR 618(1)

4718. Bus aruode — bus ir puode.
1962, Varėna. LTR 3503(54)

4719. Bus grūdų aruode — bus mėselės puode.
1937, Šimkaičiai. LTR 1307(175)

4720. Kiek atrieksi, tiek ir valgysi.
DAA, p. 41

4721. Kiek sėsi, tiek piausi.
MžŽ, p. 181

4722. Nesėjęs nepiausi.
DDŽ, p. 167

4723. Ir mūsų laukai — ne velnio močios plaukai: nesėsi ir neauga.
1958, Seredžius. LTR 3157(717)

4724. Sienos nepalaižysi, akmens nepagrauši.
BŽ, p. 44

4725. Prakaito nebraukęs, gero nepadarysi.
DAA, p. 43

4726. Dirvos nearęs, ragaišio neragausi.
1960, Pandėlys. LTR 3462(78)

4727. Nespaudęs norago, nekąsi pyrago.
VPŽ, p. 33

4728. Darbo nedirbęs, taukų nelaižysi.
Palanga. LTR 2284(702)

4729. Mėšlų nekapstęs, taukų nelaižysi.
Palanga. LTR 2284(745)

4730. Purve negraibysi — taukų nelaižysi.
Palanga. LTR 2284(462)

4731. Duonos nekepęs, jos kvapo neieškok.
1934, Šilalė. LTR 465(36/515)

4732. Ragaišio nemaišė, pyrago nekepė.
Pajstrys. LTR 771(386)

4733. Kad nori duonos, eik per kluoną.
LKŽ VI, p. 175

4734. Lovoj gulėdamas, žuvies nesugausi.
LKŽ III, p. 710

4735. Gulėsi — nieko neturėsi.
LKŽ III, p. 710

4736. Ką iškasi, tą sulesi.
VPŽ, p. 24

4737. Gaidys ką iškas, tą sules.
1929, Viekšniai. LTR 69(261)

4738. Kas kas, tas ir les.
VLCh I, p. 244

4739. Giliau kasi, daugiau rasi.
1930, Joniškis. LTR 30(346)

4740. Kiek iškasi, tiek palesi.
TTŽ 1912, p. 46

4741. Žemę kasi — auksą rasi.
1930, Joniškis. LTR 30(2891)

4742. Ir višta ne veltui kasa.
MžŽ, p. 278

4743. Višta besikrapštydama vis ką nors iškrapšto.
TŽ III, p. 377

***4744.** Višta, po savim kasusi, ieško.
LST, p. 383

***4745.** Višta, perlėkusi per tvorą, ir ta kapstosi.
1959, Šeduva. LTR 3180(123)

4746. Prilesus višta per tvorą peršoka ir vėl lesa.
JK, p. 201

4747. Gaidys, per tvorą šokęs, kasa grūdą.
MžŽ, p. 261

***4748.** Per tvorą kopęs, valgyk.
LST, p. 141

4749. Vilką kojos peni.
A 1910, Nr. 6, p. 30

4750. Vilkas bėgiodamas bile ką užbėga.
SD 27

4751. Juo vilkas bėga, juo jis tunka.
KlvK, p. 108

***4752.** Bėga vilkas — tunka vilkas, guli (stovi) vilkas — džiūsta vilkas.
LST, p. 93

4753. Guli šuva, guli ir jo uodega.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(583)

4754. Adata visą svietą užado.
1930, Joniškis. LTR 30(2017)

4755. Vasarą po vežimą, žiemą po saujelę išnešioja.
MžŽ, p. 276

4756. Ką vasarą suvežiosi, tą žiemą išpešiosi.
SD 1

4757. Sunku šieną vežti, bet lengva žiemą pešti.
DAA, p. 45

4758. Pavasaris barsto, o ruduo renka.
1963, Utena. LTR 3613(2256)

4759. Vasaros prakaitas žiemą šildo.
1958, Seredžius. LTR 3157(281)

4760. Vasarą nedirbęs, žiemą kuo misi?
VSk, p. 180

4761. Išpiausime visas pelkes — sugrauš gyvuliai visas kerpes.
1888. LMD I 1063(480)

DARBŠTUMAS. TINGINIAVIMAS

4762. Gims diena, gims dienai darbas.
A 1910, Nr. 7, p. 6

4763. Ateina diena, atsineša ir savo darbą.
Utena. LMD I 714(15)

4764. Darbas kelia, darbas guldo.
1930, Joniškis. LTR 30(2117)

4765. Diena darbu linksma.
TŽ III, p. 376

4766. Darbus darbą, kalbus kalbą randa.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(45)

4767. Darbutis gauna darbą, o šnekutis — šnektą.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(20)

4768. Darbštus randa darbą, kalbus — kalbą, o tinginys — nieko.
1959. LTR 3477(301)

4769. Daugiau dirbk, mažiau kalbėk.
1932, Vilkaviškis. LTR 436(156/236)

4770. Darbščiam žmogui trumpa diena.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(19)

4771. Darbininkui žmogui ir ilgiausia diena per trumpa.
1962, Varėna. LTR 3503(278)

4772. Šnekėk greitai — diena trumpa.
LST, p. 153

4773. Skubinkis — ir šiandien bus vakaras.
KlvK, p. 109

4774. Darbų iki langų.
Balbieriškis. LTR 618(14)

4775. Mirsim, o darbo vis nepabaigsim.
1957, Anykščiai. LTR 3067(226)

4776. Ir mirsim — nebus čėso.
1934, Panevėžys. LTR 771(191)

4777. Nebūk galįs, būk daręs.
TTŽ 1912, p. 82

4778. Verpk su gija, malk su kruopa, tai būsi gaspadinė.
LMD I 257(187)

4779. Valgyk, kad pilvas plyštų, dirbk, kad akys lįstų.
ŽS 1894, III—IV, p. 495

4780. Kas ars, tas nepavargs.
DAbc, p. 51

4781. Darbymetėj ir akmuo kruta.
NNM

4782. Tinginį paragink, mieguistą pažadink.
Raseiniai. LMD I 219(37)

4783. Dirbti negalėdamas, bile ką beanuoji.
MžŽ, p. 4

4784. Nuo darbo rankos nenupliš.
Pajstrys. LTR 771(333)

4785. Taupyk duoną rytojui, ne darbą.
1930, Viekšniai. LTR 69(387/4)

4786. Pyragą pasidėk rytojui, o ne darbą.
LMD I 257(198)

4787. Ką gali šiandien padaryti, neatidėliok rytojui.
LTR 649(263)

4788. Sukis greitai — veikiau į vietą tropysi.
MžŽ, p. 73

4789. Ausk — nesnausk.
Šiauliai. LTR 3496(23)

***4790.** Iš namų apsirėdyk, girioj išsivilk.
LST, p. 109

4791. Būk prie darbo pirmutinis — nebūsi prie valgio paskutinis.
Salantai. LTR 622(15)

4792. Geras ūkininkas pirmas kelia, o pastaras gula.
MžŽ, p. 262

4793. Darbus atlikus, smagu švęsti.
MžŽ, p. 17

4794. Skruzdė nedidelė, o kalnus kasa.
1910. LMD I 421(78)

4795. Darbšti kaip skruzdėlė.
TŽ III, p. 384

4796. Darbšti kaip bitė.
TŽ III, p. 384

***4797.** Linko, ale duoną minko.
LST, p. 125

4798. Geram arkliui nereikia botago.
1934, Šilalė. LTR 465(36/825)

4799. Ji namų namininkė, darbų darbininkė.
LTR 3533(126)

4800. Jei šokt, tai nemiegot.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(79)

4801. Laikas — pinigai.
1934, Tauragė. LTR 465(36/187)

4802. Kas pirmesnis, tas geresnis.
VPŽ, p. 23

4803. Kas pirmesnis, tas geresnis, kas paskuo, tas kaip šuo.
TD VII, p. 149

4804. Kas paskui slenka — likučius renka.
1896, Valkininkai. LMD I 677(38)

***4805.** Paskutinį šunes piauja.
LST, p. 315

4806. Kas pirmiau, tam daugiau.
1930, Joniškis. LTR 30(554)

4807. Pirmutiniam visad daugiau tenka.
Pajstrys. LTR 771(349)

4808. Paskutiniam paršui papas po uodega.
1922, Kruonis. LTR 3378(100)

***4809.** Išvažiuok, dievui nežinant.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/160)

4810. Ankstybasis nepypčioja.
DAA, p. 39

4811. Neverk, anksti kėlęs,— toliau nujosi.
1937, Jurbarkas, LTR 1207(4)

4812. Anksti atsikėlęs, nesigraudensi.
1937, Salakas. LTR 2257(18)

4813. Ankstyvas darbas vaisius didina.
TŽ V, p. 598

4814. Ankstybas darbas — trigubas vaisius.
1936, Seirijai. LTR 887(75)

4815. Ankstyvas visada uradlyvas.
Jurbarkas. LTR 618(29/5)

4816. Anksti eidamas į lovą, anksti eik iš lovos.
LTR 465(36/127)

4817. Ankstybasis burną šluosto, o vėlybasis — akis.
1910. LMD I 240(12)

4818. Ankstyvo — dantis, vėlyvo — akis.
Kruonis. LTR 1834(1574)

4819. Anksti kėlęs dantis rakinėja, vėlai kėlęs akis krapštinėja.
1912. LMD I 219(66)

***4820.** Ankstyboji varna dantis krapšto, vėlyboji — akis.
LST, p. 531

4821. Ankstyvoji varnelė — dantelius, vėlyvoji — akeles.
Panevėžys. LTR 1850(2/2)

4822. Ankstybs stypso, vėlybs pypso, ankstybs — akeles, akeles, vėlybs — dantelius, dantelius.
1931, Šiauliai. LTR 369(77)

4823. Kytrasis duoną valgo, lėtasis sienas laižo.
BLF, p. 51

4824. Darbštus — klojiman, tinginys — vežiman.
Marcinkonys. KrvP I, p. 373

4825. Be žiburio nėra knyburio.
1934, Šilalė. LTR 465(266)

4826. Geriau vėliau, kaip niekada.
Šiauliai. LMD I 215(43)

4827. Pirmyn paskutinis — atgal pirmutinis.
1960, Pandėlys. LTR 3462(117)

4828. Kol tinginys pasijudins, vikrusis nudirbs.
MžŽ, p. 281

4829. Tinginys du sykiu daro.
1912, Kalvarija. LMD I 235(18)

4830. Tinginys dusyk eina, šykštuolis dusyk moka.
TTŽ 1911, p. 23

4831. Už pagulėjimą didelis pabėgėjimas.
LMD I 257(171)

4832. Ne darbininkas trūkį gaun, ale tinginys.
LMD I 258(150)

4833. Tinginys greičiau patrūksta.
TTŽ 1911, p. 23

4834. Duona uždirbt reikia abiem rankom, tai ir laužk abiem.
1957, Anykščiai. LTR 3067(144)

4835. Balta duonelė šeimynos nemigdo.
1962, Varėna. LTR 3503(42)

4836. Su prakaitu uždirbta duona skani.
1959. LTR 3477(414)

4837. Prakaito nepridėjęs, duonos nevalgysi.
LMD I 227(143)

4838. Juodos rankos pasaulį peni.
TŽ III, p. 385

4839. Juodos rankos — balta duona.
Pasvalys. TŽ V, p. 608

4840. Juodos rankos — balta putra.
MžŽ, p. 100

4841. Baltos rankos — juoda duona, juodos rankos — balta duona.
Girkalnis. LTR 2215(477)

4842. Mužikėlio juodos panagės, bet balta duona.
MžŽ, p. 143

4843. Juodos gaspadinės rankos — balta duona, baltos rankos — juoda duona.
MžŽ, p. 100

4844. Darbininko visuomet juodos rankos.
LMD I 240(107)

4845. Baltos rankos juodo darbo bijo.
1930, Joniškis. LTR 30(2071)

4846. Baltos rankos arklo bijo.
1936, Aukštadvaris. LTR 904(213)

4847. Juodos rankos, baltos kojos — darbininkė, baltos rankos, juodos kojos — tinginė.
Dusetos. LTR 1736(28)

4848. Juodos rankos — darbininkė, juodos kojos — tinginėlė.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(149)

4849. Darbininkas duoną gamina, tinginys badą augina.
1962, Varėna. LTR 3503(53)

4850. Darbas duoną pelno, tinginystė — vargą.
1931, Dusetos. LTR 70b(3072)

4851. Darbas — ne vargas, tinginystė — ne laimė.
Marijampolė. KrvP I, p. 364

4852. Darbas gėdos nedaro, tinginiavimas šunų lodyti išvaro.
Alytus. TŽ V, p. 598

4853. Jei vasarą sausom kojom vaikščiosi, žiemą sausu liežuviu gyvensi.
1911, Pušalotas. LMD I 1002(10/39)

4854. Rugiapiūtėj pavėsy — žiemą padvėsi.
TŽ III, p. 388

4855. Kas rasą nebraukia, geros duonos nevalgys.
SchLG, p. 94

4856. Nuo žvejo sausų kelnių žuvis šalinasi.
1958, Seredžius. LTR 3157(290)

4857. Iš miego duonelės nekepsi.
KlvK, p. 109

4858. Iš guolio nekepsi raguolio.
Linkuva. LTR 272(36)

4859. Iš miego sviesto nesuksi.
1910. LMD I 240(302)

4860. Iš miego šiupinio neišvirsi.
Palanga. LTR 2284(445)

4861. Iš miego košės nevirsi, kad ir virsi — nevalgysi.
1962—1963, Palanga. LTR 3623(13)

4862. Į triūbą nepūtęs, pieno negausi.
MžŽ, p. 259

4863. Kokie pradalgiai, tokie ir valgiai.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(46)

4864. Kas darbadienių neturi, tas į tuščią maišą žiūri.
LTR 3469(126)

4865. Tinginiui ir malda nepadeda.
TŽ III, p. 377

4866. Tinginiui visados blogi metai.
1930, Joniškis. LTR 30(1761)

4867. Tinginius badas piauna.
ŠD, p. 55

4868. Tinginiui duonos nėra.
A 1911, Nr. 1, p. 11

4869. Gulinčiam duonos nėr.
1912, Kalvarija. LMD I 235(21)

4870. Verkia duona, tinginio valgoma.
1962, Varėna. LTR 3503(33)

4871. Duonelė verkia, veltui valgoma.
TŽ I, p. 314

4872. Saulė verkia, tinginiui duoną valgant.
1959, Šeduva. LTR 3180(4)

4873. Kas nedirba, tam šaukšto nėra.
LMD I 856(111)

4874. Kas nedirba, mielas vaike, tam ir duonos duot nereikia.
1957. LTR 3043(104)

4875. Kas nedirba, tas tenevalgo.
TŽ I, p. 368

4876. Kas nemok pelnyti, tas tenemok ir valgyti.
SD 21

4877. Patinginiausi — su išvirkščiu šaukštu valgysi.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(188)

***4878.** Kai neturėsi ko burnon paimt, ant lentynos dantis padėsi.
1936, Varėna. LTR 3767(6)

*4879. Šalta varškė keliamosios karvės.
LST, p. 151

4880. Keliamosios karvės liesa varškė.
1910. LMD I 240(434)

4881. Bėda šunį siundyt, kurs pats nepiauja.
RzD, p. 109

4882. Slinkiui visuomet šventa.
TD VII, p. 150

4883. Tinginiui tiktų, kad kas diena būtų šventa.
SD 161

4884. Dirba kaip kaulą pilve turėdamas.
LKŽ V, p. 430

4885. Vilkas žemės nežiūri.
JK, p. 201

4886. Pijokas išmiegti, bet slinkis niekuomet.
1937, Plateliai. LTR 3399(118)

4887. Nieks be makaro ingio nepavaro.
DAA, p. 46

4888. Tinginiui kolūkyje ne gyvenimas.
LTR 3462(105)

4889. Gulėdamas šersi — stačias važiuosi.
VD 1912, p. 2

4890. Gulėdamas šersi — stačias važiuosi, stačias šersi — gulėdamas važiuosi.
Kražiai. LTR 267(439)

4891. Kaip šeria, taip važiuoja.
Marijampolė. LTR 824(1)

4892. Gulinčiu akmeniu ir vanduo nebėga.
1962, Varėna. LTR 3503(316)

4893. Tinginystė gėda, o ne darbas.
KlvK, p. 107

4894. Neartas laukas akis bado.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 276

4895. Neravėtas linas mergai veidus trina.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 276

4896. Tinginės linai, o nevaleikos vaikai — visad geri.
Paežerėliai. LTR 749(39)

4897. Nevalos — vaikai, neverpėjos — linai.
SchLG, p. 91

***4898.** Ant jo pūdymo varlės karunką gieda.
1923, Josvainiai. LTR 3378(1727)

4899. Penkios gaspadinės, o nėra ko valgyti.
LTR 3621(98)

4900. Jo namai dangum dengti.
LT III, p. 460

4901. Dangum dengtas, lauku tvertas.
1904, Skaistgiris. LMD I 332(8)

4902. Jo trobos dangum dengtos, lauku tvertos.
1931, Dusetos. LTR 70b(3279)

4903. Talką daro tinginys, talkon eina smagurys.
LTR 792(131/3)

4904. Miegelis — man, darbelis — kitam.
Šimkaičiai. LTR 749(35)

4905. Miegelis — man, darbelis — svetam svietui.
Kretinga. LTR 3253(65)

4906. Dieną vapsos, naktį rasos,— kada gali atlikti?
TD III, p. 62

4907. Už miego ir atilsio nėra.
1949, Žiežmariai. LTR 2746(193)

***4908.** Kad kas suverptų, tai ir austų.
Dusetos. LTR 778(178)

4909. Tinginys ir kelią su koja rodo.
1912, Šakiai. LMD I 261(12)

4910. Drybso kaip apipuvęs rąstas.
1938, Dusetos. LTR 1736(111)

4911. Basa vaikščioja, ba šuo vyžų nenupynė.
LT III, p. 460

4912. Prie darbo kaip regis, o prie valgio kaip sudegęs.
Salantai. LTR 622(8)

4913. Prie šaukšto pirmutinis, prie darbo paskutinis.
1962, Varėna. LTR 3503(332)

4914. Prie darbo valininkas, prie valgio galininkas.
TTŽ 1912, p. 82

4915. Prie darbo apsivilkęs, prie valgio išsivilkęs.
Palanga. LTR 2284(739)

4916. Serga tinginio liga.
1936, Panevėžys. LTR 785(253)

4917. Ropes graužti lengviau, negu sodinti.
1931, Dusetos. LTR 70b(2283)

4918. Prie košės visi vyrai.
Telšiai. LMD I 864(1/19)

***4919.** Vilko liga serga.
LTR 778(62)

4920. Guli kaip vilkas avietyne.
1959, Šeduva. LTR 320(154)

4921. Guli kaip lokys lauže.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 276

4922. Kaip vilkas — vieno kaulo.
Smilgiai. MT II, p. 131

4923. Nerangus kaip kelmas.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(148)

4924. Miklus kaip rungas.
Suvalkai. LMD I 187(276)

4925. Tave reik siųst smerčio ieškot, tai ilgai gyvensi.
Šunskai. LTR 732(315/24)

***4926.** Jį reikia tik smerčio pasiųsti parnešti, tai bent ilgai pagyventum.
1935, Veliuona. LTR 747(167)

4927. Jis geras kurmonas smerčiui siųst.
1959, Šeduva. LTR 3454(45)

4928. Nuėjo kaušo — pati užaušo.
1930, Kretinga. LTR 66(696)

4929. Kai nuėjo kaušo, tai ir išaušo.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(120)

4930. Nuėjo boba rasalo ir pati prišalo.
TTŽ 1912, p. 6

4931. Išėjo — kaip vilkaduobėn įkrito.
MT II, p. 135

4932. Velkas kaip vėžys su mielėm.
1922, Linkuva. LTR 3378(428)

4933. Išėjo kaip ežys mielių.
TTŽ 1911, p. 46

4934. Eina ėjęs ir vis čia.
1930, Joniškis. LTR 30(304)

4935. Ot, kad eina — net nekruta.
1923, Kurkliai. LTR 3378(981)

4936. Ateina kaip žaibas žingine.
1928, Lukšiai. LMD I 261(345)

4937. Styrina kaip žirnių privalgęs.
MžŽ, p. 228

4938. Greitas kaip apatinysis girnų akmuo.
DDŽ, p. 166

4939. Greitas, kad šuo atbulas pavytų.
Marijampolė. LMD I 675(78)

4940. Spartus kaip atbulas jautis.
1934, Marijampolė. LTR 914(14/56)

4941. Ponu būti nėra kaip, o dirbti nesinori.
MžŽ, p. 52

4942. Per pasiuntinius vilkas netunka.
VLCh II, p. 452

4943. Per paslus vilkas nebus sotus.
TŽ IV, p. 515

4944. Per paslą vilkas nestaugia.
Josvainiai. MT II, p. 132

4945. Kad nėr kam, reik dirbti pačiam.
MžŽ, p. 147

4946. Visi ponai — kas vergaus?
MžŽ, p. 278

4947. Aš pons, tu pons,— kas neš kašelę?
LST, p. 91

4948. Tu pons, aš pons, o kas neš mūsų terbas?
TTŽ 1912, p. 82

4949. Kad visi bus ponai, kas kašeles nešios?
SchLG, p. 94

4950. Aš pons, tu pons, o kas kiaules turės ganyti?
Klaipėda. LTR 2268(126)

4951. Kad visi ponai būtų, kas kiaules ganytų?
Kretinga. LTR 217(103/148)

4952. Aš tamista, tu tamista, o kas kiaules ganys?
1961, Šeduva. LTR 3631(1)

4953. Šuo šunį, šuo šunį, šuo uodegą vikst.
DAbc, p. 55

***4954.** Šuo, šuo, šunio uodega vikst, ir nebėra.
1923, Šiauliai. LTR 3378(901)

***4955.** Tekėk, šuo, tekėk, uodega.
LST, p. 327

4956. Eik, šunie, eik, uodega, eik pats, pone.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(97)

4957. Eik, šunie, eik, uodega,— ir nė vienas neina.
1962, Varėna. LTR 3503(363)

4958. Mykolas liepė Jonui, Jonas Petrui, Petras šuniui, tas su uodega vinks, ir po visam.
VSk, p. 10

***4959.** Miegantį pabudini, tinginį pasiunti — tik ne tuščia vieta.
LST, p. 129

4960. Norint tinginys, tai ne tuščia vieta.
MžŽ, p. 256

4961. Iš darbo nebūsi bagotas, tik kuprotas.
VD 1911, p. 60

4962. Tinginys, kuris pavalgęs neprigula.
1962, Kalvarija. LTR 3517(1533)

4963. Ką gali padaryt rytoj, nedaryk šiandieną.
1950—1960. LTR 3631(34)

***4964.** Tinginys guli, ale išmintį turi.
LTS, p. 329

4965. Kam skubėt — mūsų diena, mūsų naktis.
Palanga. LTR 2284(447)

***4966.** Ne rugiai krinta, ne kviečiai byra.
LST, p. 131

4967. Ko taip skubini, bene rugiai byra?
1958, Liudvinavas. LTR 3075(210)

4968. Kas do stroks, kol pagada. Kai lis, pasitrauksma į pastogę.
1926, Užventis. LTR 267(355)

***4969.** Dar po nedėlios šešios dienos — suspėsi.
1965, Lauksodis. LTR 3786(170)

4970. Darbai visada palaukia.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(44)

4971. Darbas — ne zuikis, nepabėgs.
1912, Šakiai. LMD I 261(132)

4972. Darbas — ne vilkas, miškan nepabėgs.
GK 1940, Nr. 3—4, p. 276

4973. Miego reikia pasidžiovint: gal kada neteks miegoti.
1959, Panevėžys. LTR 3454(91)

SUGEBĖJIMAS DIRBTI. IŠTVERMĖ

4974. Akys pamatys, rankos padarys.
1930, Joniškis. LTR 30(2912)

4975. Ne šventieji puodus lipdo.
1934, Panevėžys. LTR 771(326)

4976. Pradžia galvą laužo.
TŽ IV, p. 515

4977. Pradžia darbą gaišina.
1913. LMD I 232(281)

4978. Pirmoji vaga vis esti kreiva.
1957, Kamajai. LTR 2989(1066)

4979. Pirmuosius šunelius visuomet skandina.
1911, Mosėdis. LMD I 218(122)

***4980.** Pirmieji šunyčiai skęsta.
LST, p. 549

4981. Eidami eiti, dirbdami dirbti mokomės.
1934, Šilalė. LTR 465(36/623)

4982. Ardami arti, piaudami piauti mokomės.
VPŽ, p. 6

*4983. Geri miltai mokina kepėją, o geri linai — verpėją.
LST, p. 101

4984. Viena diena kitą moko.
TŽ III, p. 376

4985. Diena dieną mokina.
KlvK, p. 108

4986. Kas nieko nedirba, tas nieko nemoka.
1960, Pandėlys. LTR 3462(67)

*4987. Su žinia žėkai giest.
LST, p. 405

4988. Lietuvis išjoja į mišką, o grįžta važiuotas.
LST, p. 565

4989. Gabi virėja ir iš kirvio sriubą išverda.
Marijampolė. KrvP II, p. 78

4990. Buklus ir su žąsinu moka arti.
VPŽ, p. 10

4991. Buklus ir žąsinu paaria.
1937, Marijampolė. LTR 1261(30/42)

4992. Geras kalvis ir varlę pakausto.
1958, Seredžius. LTR 3157(77)

4993. Gero darbininko darbas ieško.
Merkinė. KrvP II, p. 249

4994. Geras ašvienis artoją mokina.
LMD I 863(424)

4995. Gera audėja ir tvoroje išaudžia.
Užpaliai. KrvP II, p. 140

4996. Koks artojas, toks ir arklas.
TŽ III, p. 387

4997. Koks artojas, tokia žagrė.
VD 1911, p. 41

4998. Koks darbininkas, toks ir darbas.
1937, Salakas. LTR 2257(25)

4999. Darbas meistrą giria.
Raseiniai. LTR 2448(152)

5000. Darbas meistrą moko ir giria.
1934, Šilalė. LTR 465(36/420)

5001. Darbe pažinsi amatininką.
1962, Varėna. LTR 3503(59)

5002. Gerą amatininką iš rankų pažinsi.
Merkinė. KrvP II, p. 199

5003. Iš darbo pažinsi darbininką, iš amato — amatininką.
1934, Šilalė. LTR 465(36/1060)

5004. Arimo vaga rodo gaspadorių.
1936, Aukštadvaris. LTR 902(278)

5005. Ūkininką pažįstame iš lauko, o šeimininkę — iš pietų.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3476)

5006. Duona — kaip aguona.
1911, Dusetos. LMD I 1002(3)

***5007.** Be gijos verpsi, be balso ausi.
1938, Eržvilkas. LTR 1567(40)

***5008.** Be balso verpė, be būdo audė.
1938, Žagarė. LTR 1427(116)

5009. Koks išmanymas, toks ir padarymas.
LTR 3533(235)

5010. Ranka rankai nelygu.
1934, Tauragė. LTR 465(36/2902)

5011. Kur vienas pėsčias daeis, ten kitas važiuotas nedavažiuos.
Valkininkai. LTR 1075(18/14)

5012. Vienam ir ant stogo auga, kitam ir iš rankų ištraukia.
1962, Varėna. LTR 3503(264)

5013. Kitam tai ir yla skuta, o tau nė peilis neima.
1913. LMD I 232(287)

5014. Kai kam yla skuta, kitam nė britva neima.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(13)

5015. Blogas išknaiso, o geras sutaiso.
1957, Anykščiai. LTR 3067(129)

5016. Eina kaip per sviestą.
1912, Lankeliškiai. LTR 3017(24)

5017. Blogos rankos ir gerą pagadins.
1930, Joniškis. LTR 61(178)

5018. Ne visų dantim peles gaudyti.
TŽ IV, p. 514

5019. Akys — baisininkės, rankos — darbininkės.
1931, Užventis. LTR 267(577)

5020. Akys — nuobodninkės, rankos — darbininkės.
1938, Šimkaičiai. LTR 1819(45)

5021. Ko akys nusigąsta, rankos padaro.
BŽ, p. 34

5022. Lengva pasakyti, bet ne padaryti.
1930, Joniškis. LTR 30(817)

5023. Greitai pasaką pasakysi, bet ne taip greitai darbą padarysi.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(540)

5024. Ne vienu kirčiu yra medis nukertamas.
1913. LMD I 232(92)

5025. Plonai verpsi — pasėdėsi, smulkiai malsi — pastovėsi.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

5026. Blogas darbas šuoliais lekia, geras darbas pamažu slenka.
1936, Kybartai. LTR 960(354)

5027. Miklą riešutą neveiku perkąsti.
VSk, p. 127

5028. Be pradžios nėra nė galo.
TŽ III, p. 379

5029. Be pradžios ir galo nebus.
1930, Kretinga. LTR 66(1238)

5030. Be pradžios neieškok ir pabaigos.
TTŽ 1911, p. 45

5031. Be pamatų nėr pastatų.
1963, Kėdainiai. LTR 3569(46)

5032. Kokia pradžia, tokia ir pabaiga.
LTR 3533(230)

5033. Tegu dievas padeda, kas gerai pradeda.
Pasvalys. LTR 618(4/300)

5034. Geriau nepradėjus, negu nepabaigus.
KlvK, p. 110

5035. Ne tas vyras, kurs pradeda, bet tas, kurs pabaigia.
VD 1912, p. 2

5036. Ne tas gers, kas gerai pradeda, bet tas, kas gerai pabaigia.
1923, Ylakiai. LTR 3378(1319)

5037. Kad pradėjai, tai ir baik.
LKŽ I, p. 458

5038. Nesidžiauk, darbo nepabaigęs.
LKŽ II, p. 727

5039. Daryk gudriai, veizėk galo.
TŽ I, p. 313

***5040.** Veik užkabina, bet neveik išnarina.
LST, p. 555

5041. Veiku pagadinti, bet neveiku pataisyti.
SD 161

5042. Pagadinti lengva, bet pataisyk, kad gudrus.
Pajstrys. LTR 771(346)

5043. Blogoje brigadoje vis bėda: sodina kukurūzus — balanda išauga.
1963, Utena. LTR 3613(1974)

5044. Bėda paskutinė, kad netikus gaspadinė.
1921, Kruonis. LTR 3378(57)

***5045.** Košė troboje, pienas klėtyje.
LMD I 227(293)

5046. Nemoka nei šuniui uodegos užmegzt.
LT III, p. 460

5047. Kaip iš kiaulės astronomas, toks iš tavęs agronomas.
Kr, p. 77

5048. Dirba kaip su svetimais nagais.
1930, Joniškis. LTR 30(3138)

5049. Darbuja kaip šlapias dega.
1962, Varėna. LTR 3531(31)

5050. Dirba kaip akėčiom.
1959, Ramygala. LTR 3200(118)

5051. Pynė pynė kaip bajoras vyžą.
1958, Seredžius. LTR 3157(473)

5052. Kad ir nebalta, bile vandenį matė.
LTR 3621(102)

5053. Kas duonos nemoka tiesiai atriekti, tas ir vagos nemoka tiesiai išvaryti.
1959, Šeduva. LTR 3180(95)

5054. Devyni gaidį peša.
1957, Anykščiai. LTR 3067(152)

5055. Devyni vyrai gaidį piovė.
1877. LMD I 677(71)

5056. Ne darbas, kai penki vyrai vieną mazgą riša.
1957, Kamajai. LTR 2989(1114)

5057. Gerai negerai — šmaukšt braukšt ir padarai.
1962, Varėna. LTR 3503(322)

5058. Dirbo dievui — išėjo velniui.
1930, Joniškis. LTR 30(213)

5059. Už tokį darbą tas nė pekloje negaus vietos.
1937, Plateliai. LTR 3399(150)

5060. Tiesi vaga kaip virvė kišenėj.
TD VII, p. 153

5061. Tavo darbas kaip girto malda.
LMD I 226(246)

***5062.** Ta kumelė kaip avelė.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/114)

5063. Kreivi kaip Grigo ratai.
1934, Tauragė. LTR 465(36/1794)

5064. Susisukę kaip Grižo ratai.
1958, Seredžius. LTR 3157(147)

***5065.** Čia žvirblio galvelė, čia mašalo žarnelė.
1961, Panevėžys. LTR 3621(50)

5066. Ant ko mieruota, ant ko pasiūta.
LMD I 863(550)

5067. Kalė kirvį, nukalė adatą.
LTR 3533(156)

5068. Gražino gražino ir numažino.
Utena. LMD I 714(53)

5069. Tu čia gražinsi, kol sumažinsi.
Pajstrys. LTR 771(433)

5070. Virė virė ir papylė.
Daugėliškis. LTR 792(131/17)

5071. Viskas gerai, tik vainikas kreivai.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/45)

5072. Tai išdegė darbas, kaip raganai alus.
1962, Varėna. LTR 3503(346)

5073. Sėjo pūrą — kulia saują.
Pajstrys. LTR 771(404)

5074. Išaugo javai į katės kelį.
Vilkaviškis. LMD I 280(141)

MOKSLAS. AMATAI

5075. Duok dieve visa mokėti, ne visa dirbti.
TŽ IV, p. 510

5076. Metus gyvenk, šimtą metų renkis.
1950, Kupiškis. LTR 2993(522)

5077. Nemokėdamas ir vyžų nenupinsi.
1914, Zarasai. LTR 3017(95)

5078. Nemokėdamas ir naginių nepasiūsi.
Subačius. LMD I 858(1/68)

5079. Ir kuolą nutašyt reikia mokėt.
1958, Seredžius. LTR 3157(85)

5080. Niekas negimsta mokėdamas.
1934, Panevėžys. LTR 771(336)

5081. Mokslo galo nerasi.
1910, Šiauliai. LMD I 215(201)

5082. Amžių pragyveni besimokydamas.
LMD I 257(197)

5083. Žmogus ir miršta besimokydamas.
1934, Marijampolė. LTR 451(373/15)

5084. Pasensti besidabindamas, numiršti besimokydamas.
VD 1912, p. 1

5085. Užaugi besidabindamas, pasensti besimokydamas.
A 1910, Nr. 6, p. 30

5086. Tol mokinamės, kol gyvi esame.
MžŽ, p. 257

5087. Jaunas dabiniesi, senas mokiniesi.
TTŽ 1912, p. 74

5088. Ko sensti, to mokinies.
1934—1935, Simnas. LTR 873(93)

5089. Kad ir pasensi, viską neišmanysi.
BLF, p. 52

5090. Gyveni ir mokais, o durnium numirsi
Plungė. KrvP III, p. 28

5091. Mokėti visi nori, bet mokytis ne visi.
MžŽ, p. 141

5092. Visi nori mokėti, bet retas teįstengia mokytis ir šio to išmokti.
LTR 3649(278)

5093. Girioj lokius išmokina, o žmogaus neišmokina.
LST, p. 275

5094. Mešką gal išmokinti, žmogaus nebeišmokins.
1912, Biržai. LMD I 378(69)

5095. Akmenį plaukt greičiau išmokytai.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(195)

5096. Bėda išmokyti karvę į medį lipti.
1905, Pilviškiai. LMD I 580(106)

5097. Pro vieną ausį įėjo, pro kitą išėjo.
MžŽ, p. 197

5098. Kaip iš akių, taip ir iš pometės.
1923, Kurtuvėnai. LTR 3378(908)

5099. Senas jautis sunkiai mokslą priima.
MtG IV, p. 332

***5100.** Išmoks, kad ir akys iššoks.
LST, p. 283

5101. Ko jaunas neišmoksi, to senas nežinosi.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(70)

5102. Mokykis, kol jaunas,— senas neišmoksi.
1931, Dusetos. LTR 70b(2768)

5103. Ką išmoksi mažas, neužmirši senas.
1958, Seredžius. LTR 3157(144)

5104. Ką mokėsi, kitų neklausinėsi.
1928, Rokiškis. LTR 12(166)

5105. Ką išmoksi, to ant pečių nenešiosi.
1962, Varėna. LTR 3503(43)

5106. Amato ant pečių nenešiosi.
1962, Varėna. LTR 3503(56)

5107. Amatas duonos neprašo, strėnų nelaužo.
1938, Marijampolė. LTR 1658(577)

5108. Ką moki, tas gerai.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(69)

5109. Amatą mokėdamas, duonos nemaldausi.
Varėna. KrvP I, p. 53

5110. Amatą mokėdamas, šunų nelodysi.
1930—1936, Jieznas. LTR 3223(7)

5111. Kalvis, ir ant akmens atsisėdęs, duoną valgys.
1934, Tauragė. LTR 465(36/486)

5112. Remeslas turi aukso dugną.
LST, p. 145

5113. Iš nagų geriau gyventi, kaip ant žemės.
Dusetos. LTR 1736(45)

5114. Be mokslo išminčium nebūsi.
Girkalnis. LTR 1050(11/115)

5115. Be mokslo — kaip be akių.
1927—1929, Alytus. LTR 807(1455)

5116. Už vieną mokintą duoda dešimtį nemokintų.
Pabaiskas. LTR 730(5)

5117. Mokslas kišenės neplėšia.
LTR 3533(296)

5118. Mokslo nė vagys nepavogs, nė ugnis sudegins, nė vanduo užlies.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(198)

5119. Kas skaito rašo, duonos neprašo.
1912, Trakai. LMD I 1002(5/10)

5120. Beraščiui ir akiniai nepadeda.
1957, Utena. LTR 2996(39)

5121. Kas nemoka skaityti, tam negelbsti nei akiniai.
VGM, p. 70

5122. Nemokytas ir iš atžagarios knygos moka skaityti.
MžŽ, p. 22

5123. Mokslo šaknys karčios, bet vaisiai saldūs.
1962, Varėna. LTR 3503(64)

5124. Kas raštą skaito, tas peklą braido.
1893. LMD I 1063(1155)

5125. Raštą skaityti — peklą braidyti.
Vilkaviškis. LTR 627(1036)

5126. Skaito — kaip ledą kramto.
1958, Seredžius. LTR 3157(147)

5127. Šimtus skaito — penkių neišmano.
1931, Joniškis. LTR 200(601)

5128. Iš didelio rašto išėjo iš krašto.
1962, Varėna. LTR 3503(100)

DARBO ĮRANKIAI

5129. Pirštu duonos neatrieksi.
1910. LMD I 240(743)

5130. Pirštu duonos neatrieksi, liežuviu mėnulio nepasieksi.
Kr, p. 77

5131. Balana duonos neatrieksi.
1938, Zarasai. LTR 1534(51)

5132. Pirštu skylės nepragręši.
1935, Rokiškis. LTR 713(443)

5133. Irklu marės neperplauksi.
LMD I 227(177)

5134. Zuikio ranka nepagausi.
1937, Alytus. LTR 1049(250/177)

5135. Meškos smilga nenudursi.
Utena. LMD I 714(189)

5136. Vilko su yla nudurt negalėsi, kad ragotinės neturėsi.
Klaipėda. LTR 2268(126)

5137. Be tinklo žuvų nepagausi.
1936, Šešuoliai. LTR 992(410)

5138. Be tinklo nesugausi, be ginklo nenušausi.
MžŽ, p. 29

5139. Virbalu košės nekabinsi.
1960, Pandėlys. LTR 3462(92)

5140. Kad tiršta — su pirštu, kad skysta — su šaukštu.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

5141. Bepigu su replėmis karštą geležį nenuturėti.
MžŽ, p. 205

5142. Artojas be botago — kaip šuva be uodegos.
1930, Joniškis. LTR 61(22)

5143. Botago neturėjęs, piemuo nebūsi.
Aukštadvaris. LTR 846(1620)

5144. Be pielos medžio nenupiausi.
1927—1929, Alytus. LTR 807(1444)

5145. Vedega kirvio neatstos.
ŠD, p. 49

5146. Arkliu tiek neapkulniuosi, kiek traktorium apvažiuosi.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(447)

5147. Nagais neatmegsi, kai dantų reik.
LMD I 227(160)

5148. Be malkos duonos neiškepsi.
1937, Alytus. LTR 1049(250/131)

5149. Pirštu dešros neiškepsi.
DAA, p. 43

5150. Kurpius be drato nepasiuva bato.
MžŽ, p. 54

5151. Be vandens ugnies neužgesinsi.
1934, Šilalė. LTR 465(36/359)

5152. Sunkios girnos plonai mala.
Alytus. TŽ V, p. 600

5153. Geros girnos viską mala.
1910, Mosėdis. LMD I 218(82)

5154. Geros girnos gerai mala.
LTR 3533(87)

5155. Kietų girnų prasti miltai.
MžŽ, p. 71

***5156.** Naujas peilis seną varo.
LST, p. 129

5157. Aštrus peilis — boba užsėdus raita į Vilnių nujotų.
1922, Kruonis. LTR 3378(226)

5158. Aštrus peilis — nors į Rygą jok.
1957, Biržai. LTR 3043(227)

5159. Aštrus kaip karvės liežuvis.
LTR 465(36/34)

5160. Britvos brolis, kaplio vaiks.
1931, Vilkaviškis. LTR 325(266/30)

DARBO PATIRTIS

5161. Ūkininko akys gyvulį peni.
BŽ, p. 34

5162. Šeimininko akis arklį šeria.
TŽ III, p. 379

5163. Gaspadorius per žingsnį, namai — per sieksnį.
TD III, p. 115

5164. Netaisyk stogo — supus, neparemk namų — sugrius.
LMD I 226(510)

5165. Kiek šieno, tiek pieno.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(53)

5166. Karvei duok šieno, karvė duos tau ir pieno.
1937, Židikai. LTR 1279(351/4)

5167. Kur užmėžta — kaip užrėžta.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(37)

***5168.** Kur šūds, čia grūds.
LST, p. 123

***5169.** Be šūdo nėr nei grūdo.
1936, Šešuoliai. LTR 992(421)

5170. Blogas ūkininkas, kurio dirvas tik vyturiukai tetręšia.
1934, Šilalė. LTR 465(36/255)

5171. Laukas lauku tręšias, miškas — mišku.
1893. LMD I 1063(1169)

5172. Kai sėjo, grūdas klausė, kiek mėšlo dėjo.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(40)

5173. Ant akmens pasėsi — ant lentos kepsi.
1934, Šilalė. LTR 465(36/150)

5174. Sausą žemę ūkininkas įveikia, o šlapia žemė — ūkininką.
TŽ IV, p. 516

5175. Du kartu arsi — dvi riekes rieksi, tris kartus arsi — tris riekes rieksi.
TD III, p. 30

5176. Duonos neperminkysi, kisieliaus nepervirinsi.
1936, Papilė. LTR 1011(102)

5177. Duoną minkyk, kad sienos rasotų.
Kretinga. LTR 66(538)

***5178.** Paršelis — grūdų maišelis.
Tverečius. LTR 2239(226)

***5179.** Karvelė — ilga paltelė.
Tverečius. LTR 2239(225)

5180. Meitėlis penyboj, o karvė ganyboj tunka.
JŽ I, 2, p. 410

5181. Linas išguli šilką, o pakula — vilką.
1962, Varėna. LTR 3503(213)

5182. Guli linas sulig šilku, guli vilnos sulig vilku.
MT II, p. 137

***5183.** Kad linas stovi — auksą išstovi, kad vilnos stovi — mėšlą išstovi.
1927, Kražiai. LTR 325(243)

5184. Guli linas — suguli šilką, guli vilnos — suguli vilką.
TŽ V, p. 610

5185. Linelis rengia, avelė dengia.
1958, Seredžius. LTR 3157(1139)

5186. Nė velnias negali lino mūkos iškentėti.
LMD I 863(134)

***5187.** Žirnis ir per jaučio skūrą gali išlįsti.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/141)

5188. Plona varpa nešte neša, stora varpa vežte veža.
1935, Rokiškis. LTR 713(70)

5189. Byra dirvoj, byrės ir jaujoj.
Joniškis. LTR 30(120)

***5190.** Gerų nepavijo, piktų išbėgo.
LST, p. 103

5191. Koks valgis, toks ir dalgis.
VD 1911, p. 40

5192. Pirm valgio nėr šokio.
LST, p. 143

5193. Pradalgė siaura, kai pilvas tuštėja.
1958, Seredžius. LTR 3157(89)

5194. Dalgio neišpustęs, pievos nešienausi.
1957, Utena. LTR 299(76)

5195. Barščiai debesuoti — darbai pavėsuoti.
1958, Seredžius. LTR 3157(857)

5196. Arklys neėdęs žagrės netrauks.
1934, Šilalė. LTR 465(36/183)

5197. Arklio nešėręs, nevažiuosi.
1938, Antalieptė. LTR 1534(522)

5198. Abrakas arkliui nesunkus.
LMD I 226(6)

5199. Arkliui nesunku avižos vežti.
1938, Alytus. LTR 1450(2)

5200. Nešerti arkliai ir be Liepojos kieme suklups.
LMD I 226(505)

5201. Su raišu kumeliu netoli tejosi.
DAbc, p. 49

5202. Raišas ir ant slenksčio suklumpa.
TŽ III, p. 378

5203. Visokiam darbui savas laikas.
1893. LMD I 1063(1210)

5204. Rytas už vakarą gudresnis.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(839)

5205. Nakties darbai — dienos juokai.
VPŽ, p. 30

5206. Dienos darbas iš nakties darbo juokias.
1957, Anykščiai. LTR 3067(149)

5207. Iš nakties darbo diena juokias.
1896, Valkininkai. LMD I 253(7)

***5208.** Diena nakčiai juokėsi.
LST, p. 95

*5209. Šviesa tamsai juokėsi.
LST, p. 157

5210. Kas greitai bėga, tas pavirsta.
VPŽ, p. 22

5211. Palengva jodams, toliau nujosi.
LMD I 226(161)

5212. Palengva toliau stengi.
1856. LMD I 671(97)

5213. Jei pamažu vysi, veikiau prinoksi.
DAA, p. 45

5214. Pamažu toliau nuvažiuosi.
TŽ IV, p. 515

5215. Nori užtrukti, tai skubinkis.
MžŽ, p. 270

5216. Skubėk, jei nori sugaišti.
DAA, p. 44

5217. Skubrus kaip užsidegęs.
MžŽ, p. 221

*5218. Zovada bėgdams, kūliais virsi.
LST, p. 171

5219. Staigiai šokęs, akis išsidursi.
MžŽ, p. 227

5220. Ūmai griebsi — dantis išdegsi.
1931, Joniškis. LTR 200(759)

5221. Greitai bėgęs, nieko nepeši.
1930, Kretinga. LTR 66(560)

*5222. Lėtasis pas greitąjį pareis.
LST, p. 545

*5223. Greitasis pas lėtąjį pareis.
LST, p. 105

5224. Darbas saikus, ne taikus.
LTR 3533(47)

5225. Ir be stroko dūšia išeis iš kūno.
1935, Veliuona. LTR 744(202)

5226. Striokas macies netur.
1912, Lankeliškiai. LTR 3017(81)

*5227. Čia žodis, čia darbs.
LST, p. 263

*5228. Skubinams nekepa, užmirštas sudega.
LST, p. 147

5229. Ko skubyk, tai nesiseka.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(57)

5230. Greit susiųsi — greit iširs.
Gruzdžiai. LMD I 676(99)

5231. Greitas darbas — kreivas vaikas.
1912, Keturvalakiai. LMD I 280(82)

5232. Greitus darbus vėjai renka.
1959. LTR 3477(493)

5233. Skubos darbą velnias renka.
ST, p. 13

5234. Skubos darbas — šuniui.
1934, Tauragė. LTR 465(36/3069)

5235. Iš medžio iškritusiam, ir tai duoda pailsėti.
1961, Panevėžys. LTR 3621(65)

LIAUDIES KALENDORIUS. ORAS. METEOROLOGIJA

5236. Pavasarį — diena, rudenį — savaitė.
1935. LTR 3585(20)

5237. Pavasarį sėjims per dieną vėlinas — rudenį per nedėlią.
1888. LMD I 1063(462)

5238. Kai atšyla, ir meška iš laužo pakyla.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(460)

5239. Saulė pilnus pamatus vaikų priperi.
VPŽ, p. 40

5240. Pavasario laikas — dirba senas ir vaikas.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(456)

5241. Pavasaris dainuodamas varo visus į laukus.
KlvK, p. 111

5242. Jei spiečius per rugius lekia — vyk, jei per rugieną — akmeniu pavaryk.
TŽ III, p. 383

5243. Žiūrėk lauko vasarą, o sodo — rudenį.
1962, Varėna. LTR 3503(49)

5244. Vasaros diena — žingsnis, žiemos — sprindžiukas.
1962—1963, Šeduva. LTR 3623(74)

5245. Ilgos dienos — darbininkės, trumpos — pletkininkės.
Rodūnė. KrvP III, p. 193

***5246.** Vasarą su vartais, žiemą su snargliu užgaišti.
LST, p. 167

5247. Vasarą — vartai, žiemą — nosis.
1911. LMD I 869(31)

5248. Vasarą vartus kilnosi, žiemą nosį šluostysi.
VSk, p. 180

***5249.** Ant trijų karalių saulė jau gaidžio žingsnį žengia.
1959, Šeduva. LTR 3180(119)

***5250.** Nuo grabnyčių kreiva vėžė.
1888. LMD I 1063(507)

***5251.** Nuo grabnyčių pavaža krypsta.
TŽ IV, p. 514

***5252.** Nuo užgavėnių kreiva vėžė.
Šiauliai. GK 1935, Nr. 1(5), p. 209

***5253.** Ant švento Kazimiero pavaža krypsta.
LTR 2199(4)

***5254.** Nuo grabnyčių zylė praded žagres kalt.
1888. LMD I 1063(420)

***5255.** Nuo grabnyčių meška ant antro šono apsiverčia.
1964, Ignalina. LTR 3700(52)

***5256.** Po grabnyčių dieną teškės, naktį braškės.
1958. Seredžius. LTR 3157(1176)

***5257.** Nuo grabnyčių nebereik šildyt gryčių.
Šiauliai. LTR 3496(30)

***5258.** Skubykit verpti: vyturys kuodą pridirbs.
TD I, p. 36

5259. Meleta susuks kuodelį, kad anksti nesuverpsi.
1962, Vištytis. LTR 3517(60)

***5260.** Jau uždegs kuodelį kielė.
LST, p. 537

*5261. Diena ilgyn — sieksnis verpalo trumpyn.
Kretinga. LTR 552(1061)

5262. Diena ilgyn — sieksnis trumpyn.
1952, Dieveniškės. LTR 2919(356)

*5263. Gavėnas per žardą pervirto.
1956, Kupiškis. LTR 2993(175)

*5264. Nuo Kazimiero jautis atsigeria.
1964, Ignalina. LTR 3700(39)

*5265. Nuo švento Juozapo lydeka nerštan, o gervė raistan.
1962, Varėna. LTR 3503(236)

*5266. Nuo blovieščiaus kiaulė, ant liuobos į lauką išvilkta, atsigauna.
LMD I 1063(433)

*5267. Ant blovieščių gužutis atneša po sparnu kielę ir paludienius.
MžŽ, p. 34

5268. Garnys ant uodegos atneša ir vėl išneša pusdienius.
MT V, p. 69

5269. Gervės išlekia — pietus išneša, gervės parlekia — pietus parneša.
1923, Kruonis. LTR 3378(376)

5270. Kregždė parlėkdama parneša pusdienį.
1888. LMD I 1063(439)

5271. Kielė išspardo ledą.
MžŽ, p. 112

5272. Kielė atlėkė — ledus stumdo.
1959, Ramygala. LTR 3201(218)

*5273. Nuo Jurgio dievas daržinę atidaro.
1964, Ignalina. LTR 3700(40)

*5274. Šventas Jurgis kartais su šieno vežimu parvažiuojąs.
BLF, p. 80

*5275. Ir švents Jurgis ne su šieno vežimu atvažiuoja.
LMD I 863(353)

*5276. Lig švento Jurgio turėk ir ožkai.
1888. LMD I 1063(453)

*5277. Jurgis ant šiumelio parjoja.
BLF, p. 80

*5278. Nuo švento Jurgio ir našlė arklą išneša laukan.
1962, Varėna. LTR 3503(235)

*5279. Kol nėra ant medžio, nebus ir po medžiu.
1964, Vilkija. LTR 3661(16)

5280. Kad yra ant medžio, bus ir po medžiu.
1877. LMD I 677(363)

5281. Kai aušrinė sykiu su saule užtekės, tai jautis žolės priės.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(54)

5282. Žagrė užpučia žiburį.
1927, Dusetos. LTR 12(201)

5283. Arklas laukan — balana iš sienos.
Kupiškis. KrvP I, p. 112

*5284. Lig sekminių nėmesk kailinių.
1912, Šakiai. LMD I 261(83)

5285. Dalgė pievon — lašiniai verkia.
Merkinė. KrvP I, p. 355

5286. Dalgė pievon — balana sienon.
TŽ IV, p. 510

5287. Piautuvas užžibina žiburį.
1927, Dusetos. LTR 12(202)

*5288. Šventas Jonas — pieno ponas.
VSk, p. 190

*5289. Šventas Jonas — menkas ponas.
1936, Papilė. LTR 1011(178)

*5290. Švents Jons — menks pons, su šieno vežimu teatvažiuoj.
1931, Užventis. LTR 267(102)

*5291. Šventas Jonas — nebūt ponas: su žolynu ir su uoga, ir su blauzda nuoga.
DB, p. 58

*5292. Švents Jons — menks pons, šventa Ona — gera žmona: atneš duonos ir smetonos.
1937, Kaltinėnai. LTR 1167(430)

*5293. Šventa Ona — piovėja.
TŽ IV, p. 516

*5294. Šventa Ona — duonos ponia.
Plungė. LTR 284(415)

***5295.** Ona — gera žmona, aptep duoną su smetona.
1900, Joniškis. LTR 1208(948)

***5296.** Šventa Ona — gera žmona, atvažiavo su šviežiu ragaišiu. TŽ IV, p. 515

***5297.** Šventa Ona — gera žmona: duoda pieno po uzboną.
TŽ IV, p. 515

***5298.** Šventa Ona — tai bent žmona: neša pieną, duoną ir smetoną. DB, p. 58

***5299.** Po šventos Onos padvečerkos nėr mados, po švento Roko nė su pietais nebėr stroko.
1931, Užventis. LTR 267(93)

***5300.** Lig Parcinkulio šienas džiūna po krūmu, o po Parcinkulio — nė ant krūmo.
LTR 3253(124)

5301. Po kupeta išsimiega gaspadorius, po rike — bernas.
1964, Vilkija. LTR 3661(24)

***5302.** Gaspadorius išsimiega kupety, o berniokas — mendely. 1959, Betygala. LTR 3201(238)

5303. Per šienapiūtę primiega šeimininkas, o per rugiapiūtę — ir bernas. Pasvalys. LTR 618(4/449)

***5304.** Gegužė su miežio akuotu užsprings.
1888. LMD I 1063(475)

5305. Kai tiktai spragilo balsą išgirsta, tuoj kopūstai ima sukti galvas. 1888. LMD I 1063(487)

***5306.** Ant švento Jackaus valgyk šviežių kviečių klecką.
MžŽ, p. 114

***5307.** Ant žolinės javų pilnos šalinės.
Alytus. KrvP I, p. 80

***5308.** Po švento Roko su vakariene nėr strioko.
Šiauliai. LTR 3436(32)

***5309.** Lig Baltramiejui bręsta, po Baltramiejui vysta.
TŽ IV, p. 513

5310. Dienelės trumpyn — darbeliai mažyn.
1958, Seredžius. LTR 3157(696)

5311. Kad sietyns atein lig auštant į pietus — laiks rugius sėti. 1888. LMD I 1063(491)

***5312.** Nuo švento Mataušo ir vanduo ataušo.
TŽ IV, p. 513

***5313.** Po švento Mataušo ir žemė ataušo.
1930, Gaurė. LTR 66(237)

***5314.** Po švento Mataušo visiem košė ataušo.
1959, Ramygala. LTR 3454(42)

***5315.** Po švento Mataušo kepaliušas už pečiaus.
1959, Ramygala. LTR 3454(41)

***5316.** Visi šventi atėjo — pats renkis į gryčią ir po pažasčia viską nešk. 1959, Šeduva. LTR 3454(19)

***5317.** Ar eisi po visų šventei vantų rinkt?
TTŽ 1912, p. 74

***5318.** Šventa Barbora naktį pavaro.
DB, p. 58

5319. Pagada kaip pinigas.
1937, Šilavotas. LTR 1200A(109)

5320. Su dalgiu giedros nelauksi.
DAbc, p. 50

5321. Su dalgiu nelauksi giedros, bet su grėbliu.
SchLG, p. 76

5322. Dalgė nelaukia pagados.
1961. LTR 3621(78)

5323. Dalgiui geriau lietus, o grėbliui — pagada.
1931, Dusetos. LTR 70b(2823)

5324. Lyjant piauk, giedroj grėbk.
1963, Utena. LTR 3613(2012)

5325. Lietus pusę bado, o pagada čielą badą padaro.
1900, Joniškis. LTR 1208B(950)

5326. Kas ne pastogėje, tas dar ne tavo.
1961—1962, Seredžius. LTR 3549(13)

5327. Nė spartos, nė brandos.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(56)

***5328.** Dangus su žeme maišosi.
1964, Vilkija. LTR 3661(21)

5329. Dangu su žeme sulipęs.
TŽ I, p. 314

5330. Kas per šaltis, kad nelyja?
Marijampolė. LMD I 875(118)

5331. Tamsi naktis, lyg varno sparnas.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(106)

***5332.** Kiek pirmas sniegas išbūna dienų, tiek bus žiemų.
1959, Šeduva. LTR 3180(74)

5333. Kiek vieversys sniego užgiedos, tiek jo dar pridės.
1936, Salakas. LTR 811(44)

5334. Kokia žiema, tokia ir vasara.
A 1910, Nr. 7, p. 263

5335. Rugsėjis sausio pagados pasiklausia.
1910. LMD I 240(215a)

5336. Sausas kovas, šlapias mojus — bus javeliai kaipo gojus.
Salakas. LTR 456(173)

5337. Jei uosis pirm ąžuolo ūgliuojas, tai tą metą kožnas sausumoj voliojas.
BLF, p. 82

5338. Jei ąžuols pirm uosio praded pumpuriuoti, tai tą metą reiks daug vandeny braidžioti.
BLF, p. 82

***5339.** Lig švento Jono nė visi neišprašom lietaus, po švento Jono — ir viena boba.
1888. LMD I 1063(476)

***5340.** Jeigu per visų šventę ledu, tai per kalėdas bradu.
1958, Liudvinavas. LTR 3075(1)

***5341.** Visi šventi su ledu — šventas Jurgis su lapu.
1935, Veliuona. LTR 744(273)

***5342.** Martynas ant ledo — kalėdos ant vandenio.
1959, Šeduva. LTR 3180(137)

***5343.** Švents Martyns su ledu — kalėdos su lytu.
1922, Šiauliai. LTR 3378(816)

***5344.** Kalėdos baltos — velykos šaltos.
1936, Dusetos. LTR 778(542)

***5345.** Kalėdos šiltos — velykos šaltos, kalėdos juodos — velykos baltos.
Šiauliai. LTR 3496(22)

PAGALBINĖ RODYKLĖ

Pagalbinė rodyklė pridedama, siekiant padėti susirasti tome reikiamą patarlę ar priežodį, taip pat norint išryškinti atskiras patarlių ir priežodžių grupes pagal tekstuose minimus objektus, jų požymius, veiksmus ar būsenas. Tuo tikslu į rodyklę įtraukti visi žodžiai, kurie turinio atžvilgiu susieja atskiras patarles ir priežodžius. Rodyklėje yra pateikiami ir patvaresni žodžių junginiai (pažyminys su pažymimuoju žodžiu, žodžių samplaikos, turinčios vieną prasmę, ir pan.).

Žodis, pakartojamas tame pačiame lizde antraštine forma (arba pridedant priešdėlį), žymimas pirmąja raide, pvz.: prie a k i s — sava a. (skaityk — sava akis), prie g a r m ė t i — nug. (skaityk — nugarmėti).

a

a — 4506
abrakas — 5198
ačiū — 3619, 3844
adata — 1304, 1392, 2104, 2767, 3691—3693, 4097, 4099, 4103, 4310, 4385, 4754, 5067
adyna — 317, 2296, 2481; smerčio a.— 2340
adventas — 2032
adverija — 3363
agronomas — 5047
aguona — 5006; žr. *grūdas*
aimanuoti — 1612
Ainošius — 1802
aitvaras — 942, 953, 1889, 3928, 4689
aižyti — 2189
akėčios — 166, 808, 4284, 5050; žr. *kuolas*
akėti — 2028, 3516, 4346, 4347
aketis — 216
akylas, akytas, akyvas — 1219, 4458—4460, 4578—4580
akiniai — 1941, 5120, 5121
akis — 101—104, 148, 259—261, 266, 423, 846, 1063, 1117, 1121, 1123, 1174, 1199, 1321, 1515, 1593, 1666, 1966, 2044, 2182, 2192, 2297, 2644, 2811, 2930, 2931, 2966, 2967, 2996, 3002, 3004, 3013, 3030, 3057, 3174, 3207, 3284, 3362, 3395, 3406, 3554, 3556, 3679, 3733, 3758—3765, 3778, 3855, 3920—3923, 3930, 3934, 3936, 4013—4015, 4176, 4272, 4278, 4424, 4425, 4461, 4462, 4576, 4577, 4582, 4583, 4655, 4656, 4686, 4710, 4779, 4817—4822, 4894, 4974, 5019—5021, 5098, 5100, 5115, 5219; begėdžio akys — 3410; geros akys — 3407, 4108; kiaulės akys — 3418; plačios akys — 860, 1173; sakalo akys — 4048, 4049; sava a.— 3690; svečio akys — 3085, 3086; šeimininko a.— 5162; šunies, šunio, šuns akys — 3416, 3417, 4048; ūkininko akys — 5161; vilko a.— 3772

akivaizda — 2596
aklas — 1265, 1762, 2406, 2648—2652, 3581, 4305—4310; žr. *badas, langas, višta*
akmuo — 165, 899, 900, 913, 1377, 1378, 1723, 1801, 2136, 2137, 2866, 3022, 3243, 3244, 3246, 3835, 3836, 4061, 4062, 4183, 4312, 4313, 4343, 4344, 4442, 4445, 4557—4560, 4635—4638, 4667, 4687, 4724, 4781, 4938, 5095, 5111, 5173, 5242; didis a.— 2733; girnų a.— 4938; gulintis a.— 4892; mažas a.— 2733
akuotas: miežio a.— 5304
akvata — 418, 419
alga — 1661, 4684; pilvo a.— 2973; svieto a.— 2863
aliejus — 4373
alyva — 2495
alkanas — 349—351, 1937, 4198—4205, 4433, 4554; žr. *vanagas*
alksnis — 31, 32, 3615, 4064
alkti: iša.— 3092, 4189
alkūnė — 1036
altorius — 2154, 3428
alus — 1114, 1685, 3040, 3053, 3552, 4387, 4641, 4642, 5072; avižinis a.— 1164
amas — 2831, 3667
amatas — 4562, 5003, 5106, 5107, 5109, 5110
amatininkas — 5001, 5003; geras a.— 5002
Amerika — 2147, 4469
amerikonas — 1630
amžinas — žr. *bičiulis, žydas;* amžinai — 1, 2784
amžius — 141, 143—145, 252, 318, 452, 1250, 2873, 5082; saulės a.— 151; žmogaus a.— 140
andarokas — 2386
Andriejus — 3183
angelas — 164, 165, 1496, 1706
angis — 3529; žr. *gylis*
aniolas, aniuolas — 28, 2826, 3005, 3761
anyta — 1494—1496, 1498, 1499, 1504; žr. *kalba*
anksti — 1204, 1205, 2150, 4247—4250, 4811, 4812, 4816, 4819
ankstybas, ankstyvas — 4810, 4815, 4818; žr. *darbas, svečias, varna*
ankštas — 2412; žr. *namai, pirkia;* ankšta — 108
ántis — 4287, 4288; iškepta a.— 2443; laukinė a.— 72
añtis — 691, 2201, 3498, 3812—3814, 4609, 4610, 4612; savo a.— 3317, 3318
antras — 600, 602, 980, 1283, 1284, 1286, 1288, 1626, 3506, 3756, 5255
anūkas — 1497
apatinis — žr. *lūpa*
apetitas — 1939, 3924
apgauti — 90, 215, 2808, 2896, 3549, 4617
apiera — 2583
apynys — 652, 3552
apyvara, apyvaras — 2544, 2545
apkalba — 3653
apleisti — 3974, 3975
aplink, aplinkui — 4115—4119
apmaudas — 3150, 3170
apnikti — 2975
apsieiti — 2606, 3014
apsigauti — 4299
apsiimti — 3036, 4508
apsirikimas — 4587
apsukrus — 4457
aptekti — 630, 4303
apuokas — 1358
apvilti — 2896
ardyti: nua.— 1326
Argentina — 2146
arimas — žr. *vaga*
arklas — 4846, 4996, 5278, 5283
arklys — 243, 371—373, 1207, 1216, 1289, 1430, 1523, 1669, 1915, 2101, 2105, 2491, 2530, 2672—2574, 2713, 2738, 3113, 3115, 3116, 3167, 3433, 3492, 3550, 3800, 3842, 3845, 4097, 4100—4103, 4150, 4160, 4161, 4230, 4261, 4267, 4368, 4496, 4501, 4510, 4625, 4671, 5146, 5162, 5196—5199; dovanotas a.— 3826; geras a.—

1312, 4154, 4155, 4798; greitas a.— 3811; jaunas a.— 251; keršas a.— 1575, 4245; kūdas a.— 4156; margas a.— 1576; nešertas a.— 5200; rambus a.— 49; riebus a.— 4156; senas a.— 4215; skolintas a.— 4042; tėvo a.— 4021; žr. *nugara*
armata, armota — 1951, 3432
árti — 1078, 1591, 2028, 3516, 4020, 4069, 4345—4349, 4712, 4726, 4780, 4982, 4990, 5175; paa.— 4991; pria.— 4715; žr. *laukas*
artì (prieveiksmis) — 2693—2695, 2761, 3657, 3722, 4624; arčiau — 4115, 4118
artimas — žr. *gentis;* artimesnis — 397, 3051
artojas — 499, 4996, 4997, 5142; biednas a.— 1638
aruodas — 1015, 1016, 1893, 1895—1897, 2094, 2426, 4715, 4718, 4719; pilnas a.— 1894, 4717; ubago aruodai — 1952
ąsa — 2943
asilas — 370, 513
astronomas — 5047
aš — 3010, 3181, 3182, 3184
ašaka — 2827
ašakotas — žr. *duona*
ašara — 163, 633, 1540, 1541, 1697, 1851; gaidžio a.— 1108, 2080; našlaičių ašaros — 1378, 4007; sausos ašaros — 3789; sava a.— 4007; svetima a.— 4007; šunio ašaros — 3788
ašaroti: apsia.— 1175
ašis — žr. *galas*
ašmenys: kirvių ašmens — 3245
aštrus — 2469, 5159; žr. *peilis*
ašvienis: geras a.— 4994
atbulas — 912; žr. *jautis, karvė*
ateitis — 2046
atgal, atgalios — 2246, 2247, 4827
atidavimas — 4037
atilsis — 4907
atitikti — 3037—3039, 4521
atkeršijimas — 2951
atlaidas — 2606
atlikti — 3844, 4906
atmenus — 2211
atminimas — 2874, 2875
atminti — 2240
atrodyti — 357, 1866, 2688, 2768
atsajos — 594, 3334
atsakymas — 493, 3193, 4288
atsarga — 4566
atsargus — žr. *ožka, žmogus*
atsibosti — 3296, 3297
atsigauti — 1288
atsiliepti — 3191
atsiminti — 272
atsitikti — 395
atskirai — 1861
atstanka — 1034
atstankingas — 1033
atstoti — 268, 1512
atviras — 1822
atžagarus — žr. *knyga*
audėja: gera a.— 4995; žr. *langas*
audeklas — 4128
audra — 2915—2917
auginti, augyti — 776, 779, 1345, 1349, 1350, 4471; žr. *vilkas*
augti — 245, 441, 450, 514—516, 770—772, 775, 777, 781, 1126, 1127, 1137, 1421, 2661, 2819, 2821, 3225, 4723, 5012; iša.— 246, 1338, 2256, 2427, 5043, 5074, paa.— 1915; už a.— 72, 152, 153, 244, 1126, 1683, 2725, 2726, 4064, 5085
auklė — 4550—4552
auksas — 254, 498, 1702, 1727, 1807—1809, 1833, 1840, 1850, 1851, 1865, 2145, 2698—2700, 2793—2795, 3797, 4230, 4434, 4741, 5183; žr. *dugnas, guzikas, kalnas, nagas, raktas*
auksinas — 2765
auksinis — žr. *yla, plaktukas, teismas*
aukšlė — 4588
aukštas — 1125, 1598, 2592, 4361; a. tęvas — 1149, 1150; žr. *butas, dangus, koja, medis, troba;* aukštesnis — žr. *daiktas;* aukštai — 2040, 2041, 2043, 3354—3357, 3359,

3360, 3362, 3363; aukščiau — 3393, 4328, 4329
aukštybė: dangaus a.— 4354
aukštyn — 2654, 3361, 3364
aukštinis — 3292; žr. *kamštis*
aulas: bato a.— 744; čebato a.— 548
aulys — 2062
ausylas, ausytas — 4578, 4579
ausis — 4304, 4575—4577, 4582; blogos ausys — 2847; savo a.— 3630
austi — 597, 598, 4789, 4908, 5007, 5008; iša.— 4995
aušinti, aušyti — 481, 482, 2082
aušra — 2633
aušrinė — 5281
aušti — 2634, 3082; iša.— 4929; uža.— 295, 4928
autas — 987, 1526
auti — 736, 3620
avalynė: svetima a.— 3965
avėti: iša.— 1413
aviena — 3156
avietynas — 4920
avinas — 945, 3081, 3195, 3254, 3704, 3915, 3916; nukirptas a.— 543; žr. *kailis*
avis — 74, 133, 590, 666, 862—864, 2073, 2074, 2102, 2251, 2755, 2954, 4263, 4265, 4406, 4596, 4712, 4713, 5062, 5186; kerpama a.— 611; nuparkus a.— 4147; žr. *vaikas*
aviža — 370, 1669, 1975, 4230, 4397, 4398, 5199; papiltos avižos — 371; žr. *grūdas*
avižinis — žr. *alus, duona*
ąžuolas — 32, 2736, 5337, 5338; didelis ą.— 2725

b

b — 4506
bačka — 775, 776
badas — 368, 1590, 1611, 1723, 1923, 2365, 3455, 3456, 4184—4187, 4191—4194, 4206, 4562, 4564, 4849, 4867, 5325; aklas b.— 1898, žr. *nagai*
badauti — 1635, 1989
badyti — 2811, 3556, 3778, 3779, 4193, 4194, 4272, 4436; išb.— 676—678; sub.— 888
bagočius — 1654, 1869, 1887, 1917, 1918, 1980
bagotas — 172, 348, 1088, 1266, 1267, 1311, 1617, 1618, 1636, 1868, 1870—1872, 1877, 1878, 1880, 1882—1885, 1888, 1915, 1934—1936, 2329, 2339, 2370, 4043, 4104, 4961; žr. *ponas, vagis;* bagotyn — 1654
baidyti — 843, 2213, 3258; žr. *vilkas;* baidytis — 3027, 4515; pab.— 356, 3470
baigti — 3465, 5037; pab.— 2892, 4775, 5034—5036, 5038; pasib.— 2107; užb.— 2142
baika — 634
baikštus — žr. *žmogus*
bailė — 857
bailus — 837, 865, 1583, 1603
baimė — 109, 844, 845, 856, 858, 860, 869, 872, 897
baisininkė — 5019
baisus — 2772; baisu — 895; baisiausiai — 709
bajoras — 1150, 1560—1562, 1572, 1598, 1599, 1601, 1611, 1614, 1619, 5051; geras b.— 1571; Rutkiškės b.— 3255
bajorystė — 1613
bakanas — 1890
bala — 73, 1082, 1398, 2608, 2612, 2643, 3358, 3585
balana — 5131, 5283, 5286
balanda — 5043
balandis (paukštis) — 3774; žr. *nauda*
balda — 4172
baldytis — 963, 965, 966, 968
balius — 3084
balkis — 64, 507—509
balnas — 1196, 1197, 3800, 4161
balnoti — 4247, 4249; pab.— 2910, 4248
balsas — 1176, 4668, 5007, 5008; gegutės b.— 2351; karvelio b.— 3770, 3772; pelėdos b.— 887; spragilo

b.— 5305; šunies, šuns b.— 1437, 2888, 2889
balsiai: balsiau — 3491
baltas — 743—746, 1160—1162, 2646, 2647, 2991, 2992, 3111, 3447, 3520, 3702, 5052, 5344, 5345; žr. *dantis, darbas, debesis, duona, koja, putra, ranka, svietas*
balti: išb.— 1163, 1165, 1166
baltinti: užb.— 2056
Baltramiejus — 5309
Baltrus — 3272
balvas — 1779
bam — 3232
bamba — 3152, 4328, 4329
bambėti — 661, 663
banda — 4622; duonos bandelė — 795; sa, savo b.— 3942, 3943
banda (kaimenė) — 3329
bandyti: persib.— 3242
banketas — 3058
banga: marių bangos — 3655
baranka, baronka — 1135, 2058, 3269, 3852
baravykas — 2122
Barbė — 805, 3106, 4421; B. devyndarbė — 4565
Barbota: šventa B.— 5318
barganauti — 3940
bargas — 4047
barnis — 1520
barnus — 3259
baronas — žr. *ragas*
baronka — žr. *baranka*
barstyti — 4758; išb.— 1044
barščiai — 325, 2056, 2701, 3421, 3884, 5195; gyriaus b.— 3476; pagyros b.— 3473; pagyrų b.— 3472; savi b.— 3941; svetimi b.— 3326; šalti b.— 2752, 2753
barškėti — 665
barti — 1078, 1471, 1475, 1737, 3461; bartis — 432, 434, 1649, 2217, 3255, 3259, 3307, 3311, 3337; nub.— 4094; pab.— 4348; susib.— 3257
barzda — 223, 519, 1275, 2192, 2193, 3095, 3392, 3434; ožio b.— 1156; reta b.— 1154; seno b.— 1273; svetima b.— 3993
basas — 2388, 2683, 2684, 3492, 4911
baslys — 1182, 1289—1291, 3155
batas — 1629, 1985, 1987, 1988, 2709, 3377, 4285, 4517, 5150; pono batai — 4415; svetimas b.— 3950; žr. *aulas*
batuotas — 1984
batviniai — 3014
baublys — 2225
baubti — 1467, 2225
baudžiava — 1537
bausti — 1482
bažnyčia — 496, 497, 783, 784, 1581, 2187—2189, 2273, 2693—2696, 2934, 3279, 3280, 3294, 3428, 3705, 3790, 3972, 4170; šarkų b.— 326, 327; žr. *žiurkė*
bėda — 337, 480, 482, 820, 940, 1201, 1334, 1674, 1943, 1992, 2004, 2006, 2009—2018, 2020—2022, 2025, 2026, 2028, 2029, 2031, 2035, 2072, 2273, 2309, 2354, 2356—2359, 2363, 2608, 2997, 3024, 3052, 3313, 4003, 4011, 4228, 4229, 4454, 4543, 4571, 4881, 5043, 5096; gulinti b.— 4569; netikėta b.— 2326; b. paskutinė — 5044; svetima b.— 3314; šluba b.— 2328; bėdos vargai — 2023, 2030
bedugnė — 2452
begėdis — 3409; žr. *akis*
bėgimas — 3012; upės b.— 2237
bėginėti — 2314
bėgti — 191, 825, 852, 853, 869, 1010, 1244, 1857, 2073, 2074, 2278, 2313, 2315—2317, 2468, 2471, 3166, 3167, 3311, 3541, 3708, 3709, 3790, 3802, 3876, 4474, 4626, 4751, 4752, 5210, 5218, 5221; išb.— 14, 322, 852, 1619, 1622, 1624, 3837, 4449, 5190; pab.— 2405, 2680, 3101, 4034, 4971, 4972; perb. — 3046; užb. — 2309, 2311, 2313—2315, 4750; bėgantis — 2312, 2328, 3344, 3877
bendras — žr. *jėga*
bengtis — 2103

bepig, bepigu — 736, 890, 1879, 1891, 1892, 2669, 2671, 3463, 3978, 3990, 3992, 3994—3996, 5141
beprotis — 456
beraštis — 5120
bergždžias — žr. *karvė*
bernas — 243, 1012, 1662, 1972, 1973, 2952, 5301—5303; senas b.— 99
berniukas: ulyčios b.— 1493
berniūkštis — 1227
berti — 908, 2332, 3794; pab.— 661—663
beržas — žr. *rykštė, tvora*
besotis — 3926
beuodegis — žr. *striukis*
bezdalai — 872
bezdėti — 838
bezmėnas — 4640
biauroti: prib.— 2880
biaurus: biauresnis — 79
bičiulis — 1930, 2217; amžinas b.— 3631
biednas — 1272, 1617, 1915, 1917, 1918, 1922, 1934—1936, 1942, 1943, 1963, 1968, 1969, 1980, 2068, 2096; žr. *artojas, lietuvninkas, pasilkas, žmogus*
biednėti: nub.— 1632, 1918
biesas — 753, 802, 967, 977, 3343, 3523; žr. *pragėrimas, tavoras*
bijoti, bijotis — 830, 837, 840, 841, 843, 859, 866, 867, 870, 871, 877, 879—882, 885—888, 891, 892, 1441, 1442, 1466, 1693, 1694, 2077, 2155, 2384, 2390, 2635, 2642, 2643, 2886, 3407, 4625, 4664, 4845, 4846
byla — 564, 1777, 1778, 1783; gera b.— 565; sena b.— 3145; tyla b.— 566
bildėti: atb.— 3016
bylinėti — 1691
byloti — 574, 575
birbynė — 789
birbti — 2740, 4365
byrėti — 2546, 3621, 5189
biskis, biškis — 1019, 1020, 3586, 3869, 4112
bitė — 2062, 2422, 2541, 2704, 2786, 2787, 4694, 4695, 4796; Čiužo bitės — 2504; velnio bitės — 2895; žydo bitės — 2503
bitinas — 2541
Bizas — 943
biznius — 2067
bizūnas — 1274
blaivyti: prasib.— 523
blaivus — 1069, 1070, 1076
blakstienai — 989
blaškytis — 944, 964
blauzda — 972; nuoga b.— 5291
blėdis — 2754
blezdinga — 2715
bliauti — 48, 2493
blynas — 3099
blykšti: išb.— 316, 1164
bliūdas: bulvienės b.— 645; košės b. — 2984; mėsos b. — 4302; vandens b.— 2653
bliūti: prab.— 632
blogas — 50, 356, 1217, 2789, 2792, 2823, 3449, 3450, 3454, 3701, 5015; savo b.— 3459; žr. *ausis, brigada, darbas, draugas, kalba, klumpė, laikai, metai, motė, naujiena, noras, padėjimas, padėlys, pati, pinigas, ranka, sūnus, ūkininkas, vyras, žmogus, žodis, žolė;* blogesnis — 78, 2146; blogiausias — žr. *vyras;* bloga — 1642, 2271, 2352, 2789, 2791, 2858, 2860, 2864, 3821; blogai — 1551, 1916, 2353, 2891; blogiau — 4079
blovieščiai, blovieščius — 5266, 5267
blūdyti — 550; prab.— 171
blusa — 990, 1871, 2837, 2838
blusautis — 1609
boba — 87, 89—91, 605, 723, 757, 928, 1303, 1327, 1752, 2283, 3338, 3503, 4216—4218, 4229, 4543, 4930, 5157, 5339; drūta b.— 1131, 1873; girta b.— 1093; sena b.— 927; žr. *kapa*
bodėtis — 3071
bosas — 1132

botagas — 939, 1275, 1995, 3080, 3135, 3267, 3659, 3661, 5142, 5143; naujas b.— 1280, 1282; ubago b.— 995; vėjo b.— 1004
boti — 3643
braidyti — 1851, 2186
braidžioti — 2645
branginti — 4673
brangus — 1112, 1240, 1242, 1490, 1543, 1698—1700, 1859, 2111, 2149, 3951, 4136, 4207; žr. *duona, žuvis;* brangesnis — 1242, 1490, 1859, 3951, 4207, 5343; brangu — 4137; brangiai — 3542, 4133
bradas — 5340
branda — 5327
branduolys — 4623
brandus — žr. *rugiai*
branginti — 1026
brasta: paprasta b.— 700
braškėjimas: miško b.— 839
braškėti — 193, 286, 290, 292, 4246
braukyti: prib.— 3864
bravoras — 1547
brazdas — 4482
brazdėti — 967
Brazilija — 2146
brėsti — 514, 515, 518, 5309
briedis — 4120
brigada: bloga b.— 5043
brinkti — 2366
bristi — 2920; 2921; apsib. — 569, 3114; išb.— 2920, 2921; perb.— 4141
britva — 4453, 4454, 5014; žr. *brolis*
brokas: savo b.— 2825
broliautis — 1585
brolis — 1206, 1311, 1412, 1557, 1558, 1649—1652, 2033—2035, 2663, 2664, 2668; britvos b.— 5160; purvo b.— 4516, 4517; vėjo b.— 1864; vilko b.— 3771; žento tėvo kūmo b.— 1531; žr. *diržas*
brolystė — 3055, 3538
„Broma"— 2186
brukavoti — 1744
brukti: įb.— 512
būbinas — 2762
bučinys — 135, 136
bučiuoti — 1301, 3276, 3277; bučiuotis — 3782; pab.— 2269, 3818, 4331
būda: šunio, šunies b.— 2410, 2667
būdas — 53, 2460, 2512, 5008
budavotis — 3196, 3197
budė — 3550
budinti — 1928, 1929, 2364
būgnininkas — 1391
bugštus — 868
būgti: pab.— 2881
buklus — 4990, 4991
bulba, bulbė, bulvė — 738, 1636, 2084, 3422, 3425, 4598; maža b.— 1144; žalia b.— 2250; žr. *vaga*
buliukas — 4024
bulius — 4374
bulvienė — žr. *bliūdas*
buožė — 1989, 1990
būras — 1554
burblenti — 2345
burbti — 666
burbuliuoti — 664
būrys: didelis b.— 2719; didis b.— 2718
burna — 279, 375—377, 385, 413, 578, 736, 982, 983, 1039, 1769, 1932, 2055, 2438, 2849, 3178, 3179, 3533, 3637—3639, 4668, 4707, 4817, 4878; karti b.— 669; savo b.— 2926; svetima b.— 3635, 3636
burti — 2218, 3674
busilas — 1012, 2609
butas — 2508; aukštas b.— 2752
būti — 71, 83, 100, 252, 257, 296, 319, 320, 348, 354, 420, 465, 493, 544, 654, 697, 698, 703, 704, 708, 732, 783, 784, 831, 856, 937, 940, 1027, 1028, 1053, 1054, 1070, 1203, 1215, 1217, 1219, 1252, 1298, 1301, 1363, 1464, 1474, 1496, 1503, 1505, 1516, 1533, 1535, 1571, 1585, 1586, 1591, 1627, 1634, 1641, 1647, 1727, 1762, 1805, 1806, 1812, 1817, 1838—1839, 1876, 1898, 1907, 1010—1912, 1944, 1970, 1993, 2018, 2030,

2050, 2058, 2065, 2081, 2083, 2141, 2157, 2163, 2219, 2230, 2231, 2248, 2249, 2251, 2301, 2325, 2344, 2347, 2348, 2362, 2363, 2369, 2373, 2433—2436, 2439, 2451, 2464, 2466, 2483, 2494, 2506, 2543, 2548, 2552, 2553, 2563—2566, 2582, 2607—2612, 2638, 2645, 2681, 2688, 2703, 2705, 2706, 2716, 2785, 2800, 2809, 2826, 2828—2832, 2836, 3839, 2841, 2860—2862, 2870, 2883, 2955, 2980, 2992, 2997, 3012, 3019, 3066, 3072, 3096—3098, 3105, 3108, 3109, 3115, 3116, 3141, 3142, 3152, 3154, 3346, 3386, 3405, 3429, 3430, 3500, 3520, 3533, 3551, 3562, 3580, 3594, 3621, 3631, 3672, 3742—3745, 3746, 3747, 3769, 3806, 3807, 3810, 3813, 3868, 3873, 3999, 4000, 4104, 4129, 4159, 4163, 4206, 4210, 4231, 4245, 4252, 4367, 4374, 4387, 4389—4391, 4446, 4463, 4491, 4508, 4524—4526, 4530, 4549, 4572, 4573, 4682, 4696, 4697, 4717—4719, 4733, 4776, 4777, 4778, 4791, 4868, 4869, 4873, 4883, 4907, 4941, 4943, 4945, 4949, 4951, 4961, 5028, 5029, 5031, 5086, 5114, 5192, 5279, 5280, 5299, 5308, 5336; atb.— 3889; išb. — 1671; pab. — 3079; prab.— 2348; prib.— 1532

buvočius — 442

buvolas — 443, 783

c

caras — 1768

cypti — 2219

cūdaunas — 2191

cukrinis — 705

cvekas — 247

č

čebatuotas — 1876

čiaupytis — 975

čiaupotis — 648

čebatas — 1971, 1986, 3752; pono čebatai — 1600; žr. *aulas*

čebatuotas — 3537

čėdyti — 1040, 1061; pasič.— 578

čerapakas — 933

čerškėti — 591

čėsas — 4495, 4647, 4776

česnakas — 2574, 2575

četvergas — 4697

čeverykas — 1627, 4213

Čičinskas — žr. *mūka*

čigonas — 950, 3036, 3751

čielas — 5325

čiepas — 1480

čipkas — 1229, 1230

čiūdytis — 952

čiukuras — 755

čiulbėti — 1220

čiupinėti — 1784

Čiužas — žr. *bitė*

d

dabinti — 174, 175, 3448; dabintis — 1189, 5084, 5085, 5087

daboti — 593, 2996, 4714; dabotis — 105; išd.— 4085

dagys — 3286

dagoti — 2913, 2915

daiktas — 1035, 2591, 2770, 2834, 4041; aukštesnis d.— 2591; didelis d.— 2593; geras d.— 480, 3833; pavogtas d.— 4075

dailus — 86

daina — 16, 169, 616—619, 1394, 2539, 3275, 4334; gegutės d.— 1506

dainuoti — 169, 620, 979, 1069, 1394, 2295, 4286

dairytis — 4279, 4294

daktaras — 221, 1720, 1721, 2109

dalgė, dalgis — 900, 918, 2450, 2668, 4040, 5191, 5194, 5285, 5286, 5320—5323

dalia, dalis — 846, 1262, 1329, 1759, 2232, 2233, 2246, 2247, 2250, 2262

dalykas: nešventi dalykai — 2179

dalinti, dalyti — 426, 3429, 3430; dalytis—1648, 3008; atsid.— 1649; išd.— 1645; pad.— 1644; pasid.— 1740

dangiškas — žr. *migdolai*

dangtis — 2507

dangus — 247, 1240, 1697—1705, 1707, 1708, 1767, 1831, 1840, 1977, 2040, 2041, 2043, 2056, 2149, 2172, 2298, 2655, 2676, 2694, 2789, 2861, 2862, 2888, 2889, 2950, 3005, 3105, 3119, 3120, 3358, 3392, 4156, 4435, 4438, 4900—4902, 5328, 5329; aukštas d.— 2042, 4361; žr. *aukštybė*
dantis — 161, 170, 175, 176, 210, 229, 300, 301, 369, 489, 628, 630, 944, 1048, 1174, 1444, 1504, 1609, 2016, 2193, 2372, 2373, 2560, 2932, 3095, 3207, 3584, 3640, 3668, 3826, 3827, 3836, 3935, 3936, 4000, 4011, 4593, 4616, 4818—4822, 4878, 5018, 5147, 5220; balti dantys — 2702, 2703; laiko dantys — 1999, 2469; savi dantys — 4592; šunio, šuns dantys — 4591, 4592; vargo dantys — 1999; vilko d.— 46, 98, 3773; žiemos dantys — 2087, 2088
darbadienis — 4864
darbas — 573, 618, 619, 1661, 2139, 2143, 2788, 3058, 3312, 3329, 3465, 3771, 4563, 4564, 4675—4684, 4686, 4696, 4728, 4762, 4764—4768, 4774, 4775, 4784—4786, 4791, 4793, 4850—4852, 4893, 4904, 4905, 4912—4915, 4961, 4970—4972, 4977, 4993, 4998—5001, 5003, 5023, 5038, 5056, 5059, 5061, 5072, 5195, 5203, 5224, 5227, 5310; ankstybas, ankstyvas d.— 4813, 4814; baltas d.— 1845; blogas d.— 2810, 2811, 2813, 5026; dienos d.— 5206; geras d.— 2810, 2812, 2813, 2850, 5026; greitas d.— 5231, 5232; juodas d.— 1845, 4845; nakties d.— 5205—5207; piktas d.— 2812; savo d.— 4763; skubos d.— 5233, 5234; sunkus d.— 4694, 4695; tamsos d.— 2872; vaikų darbai — 1443; žmogaus d.— 1590; žr. *darbininkė, šaknis, vaisius*
darbymetė — 4781
darbininkas — 810, 1148, 1660, 1666, 1677, 4677, 4832, 4844, 4849, 4998, 5003; geras d.— 4993; žr. *žmogus*
darbininkė — 1151, 4847, 4848, 5019, 5020, 5245; darbų d.— 4799
darbštus — 4689, 4768, 4795, 4796, 4824; žr. *žmogus*
darbuiti — 5049
darbuotis — 2784
darbus — 4766
darbutis — 4767
daryti — 81, 552, 823, 1305, 1308, 1749, 1750, 1770, 1771, 1824, 2349, 2754, 2797, 2800, 2801, 2901, 3444, 3900, 4711, 4777, 4829, 4963, 5039; (riebinti) 3476; atid.— 1708, 4655; pad.— 184, 1305, 1782, 1845, 2049, 2339, 2714, 2871, 2891, 2969, 2970, 3464, 3496, 3543, 3585, 3821, 4369, 4787, 4903, 4969, 4974, 5021—5023, 5057; užd.— 1942, 2471, 2876, 3634, 3635, 3640; (pariebinti) 3151; pasid.— 2728
darkus — 3675
daržas — 1223, 4598, 4599, 4662; dievo d.— 2209, 3265; savas d.— 4032; savo d.— 3956; svetimas d.— 4032
daržinė — 503, 5275; tuščia d.— 1964
datirti — 2465
daug — 532, 533, 552—554, 571, 574, 577, 687, 936, 1298, 1634, 1886, 2139, 2140, 2355, 2415, 2456, 2675, 2841, 2958, 2959, 3013, 3149, 3280, 3313, 3611, 3806, 3807, 3860, 3883, 3884, 3887, 3888, 3893, 3894, 3896, 3904—3906, 3917, 3918, 4088, 4209, 4534; daugel — 4561; daugiau — 576, 1028, 1630, 1634, 2207, 2208, 2584, 2585, 2587, 2818, 2966, 2967, 2969, 3608, 4171, 4739, 4769, 4806, 4807
daugis — 3748
daugnoris — 3895
daugumas — 2737
dausos — 4294, 4295
daužyti: daužytis — 3195; sud.— 4312, 4313
daužti — 3139; nusid.— 2134, 4420; užd.— 3139

davatka — 1747, 2194—2198, 2201—2203, 3287, 3293; žr. *liežuvis*
davatkauti — 2204
davėjas — 3806
dažyti: nud.— 1568
debesis — 539, 540, 978, 3365; balti debesys — 2660; didelis d.— 2717
dėbsoti — 2751
dėdė — 1233, 3403
deginti: nud.— 2568
degti — 1190, 1191, 1257, 1398, 2119—2121, 2586, 2877, 2878, 3050, 3211, 3213, 3504, 5049; išd.— 4662; nud.— 4661, 4663, 4664; sud.— 528, 1013, 1328, 2061, 3102, 4624; užd.— 943, 3208; užsid.— 2599, 5217
degtinė — 1099
degutas — 670, 1248, 2781, 2782, 2924, 2925, 3288; žr. *puta, šaukštas*
dejuoti — 708, 1504, 2295, 4026; pad.— 2068
dėkavoti: pad.— 3187
dėkui — 3140, 3620, 3845
dėlė — 1637
dėlioti — 1994
delmonas — 847; tuščia delmonė — 1820
delnas — 4314, 4336, 4338
dengti — 1725, 1747, 1748, 3099, 4170, 5185; dengtis — 1579, 1688; apsid.— 895, 1253
derėti — (lygti) 335, 2437, 3375, 3542, 4255, 4650; nud.— 3540; pad.— 3132; (tikti) 361, 1196, 1279, 2799
derėti (vaisių duoti) — 4716
dergti — 2444
derlingas — 1137
derlius — 4241; gausus d.— 3018
dešimt, dešimtis — 1488, 1489, 1632, 1917, 2856, 3834, 4089, 4122, 4654, 5116
dešimtas — 1527, 4562
dešra — 798, 1055, 1056, 2535, 3263, 4126, 5149
dėti — 691, 693, 1015, 1023, 1027, 1351, 1936, 3168, 3479, 3498, 3499, 3366, 3739; dėtis — 2190, 3370; įd.— 353, 382—384, 702, 2857, 3531, 3532; pad.— 579, 2902, 3177, 3479, 3623; pasid.— 1772; prid.— 1028, 1888, 384, 4161, 4394; sud.— 1448, 1449; užd.— 3636; užsid.— 353
dėvėti — 1387, 4189; susid.— 2452, 2496
devynetas — 1304
devyni — 469, 685, 945, 1002, 2273, 4130, 4554, 4562, 4653, 5054, 5055
devintas — 1524, 1525, 4297
devintinės — 2283, 2284
didelis — 1128, 1345, 1472, 4794; žr. *ąžuolas, būrys, daiktas, debesis, galva, gyvatė, išmintis, juokas, kamuolys, laivas, meilė, nosis, pabėgėjimas, ponas, raštas, skylė, sopulys, šauksmas, vaikas, vežimas, žuvis;* didesnis — 1641, 1776, 3852, 3853, 3921
didybė — 3390
didinti — 4813
didis, didus — 1622, 1665, 3346, 3369, 3370, 4624; žr. *akmuo, būrys, gaisras, jautis, kamuolys, laivas, medis, našta, nelaimė, šaknis, šuo, vagis, vaikas, vargas, vežimas;* didyn — 204
didumas — 2729, 2737
didžiulis — 1578
didžiuotis — 1628, 3369
diegas — 2914
dieglys — 3281
diegti: nud.— 1183
diena — 280, 317, 318, 409, 617, 618, 1250, 1251, 1317, 1510, 1811, 2091, 2301, 2376, 2472, 2633, 2634, 2648, 2745, 2871, 3074, 3222, 3547, 3783, 4233—4237, 4340, 4643, 4762, 4763, 4765, 4906, 4965, 4969, 4984, 4985, 5207, 5208, 5236, 5237, 5256, 5261, 5262, 5310, 5332; d. naktis — 3713; geros dienos — 981; ilga d.— 4771, 5245; mažos dienos — 1473; trumpa d.— 4770, 4772, 5245; vakar d.— 2473; vasaros d.— 5244; žie-

mos d.— 5244; žr. *darbas, juokai, gegužė*
dievas — 111, 171, 242, 247, 273, 276, 324, 394, 431, 520, 521, 677, 800—804, 832, 938, 939, 1115, 1227, 1283—1285, 1345, 1432, 1553, 1566, 1581, 1639, 1640, 1682, 1718, 1719, 1768, 1837, 1903, 1957, 2018, 2094, 2150—2153, 2156, 2163—2165, 2167, 2181—2183, 2188, 2202, 2207, 2208, 2210, 2211, 2229, 2253, 2258, 2260, 2286, 2287, 2290, 2307, 2322, 2323, 2330, 2331, 2372, 2374, 2378, 2379, 2385, 2693, 2695, 2696, 2735, 2844, 2896, 2979, 2980, 3014, 3047, 3805, 4023, 4045, 4051, 4067, 4222, 4406—4408, 4428, 4526, 4568, 4809, 5033, 5058, 5075, 5273; ponas d.— 2166; žr. *ausis, daržas, garbė, įsakymas, išmislas, malda, padėjimas, pagalba, rasa, užantis*
dievobaimingas — 2205
dyglys — 3380
dygti — 187, 441, 680, 681, 1462, 1463, 2255, 2257, 2482, 2914, 3227; išd.— 2028, 2820
dygus — 668
dykas — 1717, 1784, 3843
diktas — 674; žr. *medis*
dingti — 2499
dilgėlė — 2115
dilgynė — 447, 2133
dilti — 3145
dirbti — 230, 1465, 1550, 1657, 1669, 2144, 2979, 3007, 3121, 4104, 4410, 4564, 4701, 4728, 4760, 4769, 4779, 4783, 4873—4875, 4884, 4941, 4945, 4981, 4986, 5048, 5050, 5058, 5075, 5240; žr. *oda*; apd.— 1340; nud.— 4828; pad.— 1115, 4385, 4679; prad.— 1985; užd.— 1985, 1986, 4685, 4834, 4836
dyroti — 1292
dirsė — 2380
dirva — 694, 2836, 4726, 5170, 5189; pieva d.— 256
diržas — 1470, 1486, 3182; brolio d.— 1470; tėvo d.— 1470
ditka — 1797
dyvas — 3022, 3115, 3116, 4419
dyvytis — 1934, 1935
dyžti: nud.— 1569
doleris — 1630, 2147
dora: kunigo d.— 1736
doras — 3573; žr. *motė, susiedas;* dora — 2859; doresnis — 1491
doroti: sud.— 3270
dosnus — 3795, 3798
dovana — 1785, 3811, 3827; girto d.— 1086; žr. *karalius*
dovanoti — 3810; žr. *arklys*
dovis — 3231
drabužis — 428, 558, 2496; geras d.— 356; menkas d.— 356
drąsa — 828, 829, 847—849, 851, 873
draskyti — 984, 985, 3216
drąsumas: kiaulės d.— 3417
drąsus — 832, 837, 846, 850, 889; žr. *žmogus;* drąsesnis — 2420
dratas — 5150
draugas — 1559, 1672, 1684, 1823, 1824, 1861, 1866, 3023, 3024, 3047, 4050, 4053; blogas d.— 3032
draugauti — 3035; susid.— 3254
draugiškai — 3263
drebėti — 862—864, 878, 2882
drėbti: prid.— 342
drybsoti — 4910
dribti — 363; dribtelėti — 2286, 2287
driežas, driežlas — 934, 935
drignės — 1072
drikertas: girikto d.— 1784
drobė — 1166
drūktas — žr. *trumpas*
drumsti — žr. *vanduo*
druska — 1814, 3472, 3926; kaimyno d.— 3960; namų d.— 3960; žr. *grūdas*
drūtas — 695, 1132, 1135, 1136; žr. *boba, trumpas, žemas*
du — 114, 115, 145, 483—486, 687, 1116, 2781, 2782, 2968, 2969, 2271, 3180—3182, 3200—3202, 3217, 3218,

3220, 3221, 3307, 3726, 3741, 3750, 3884, 3885, 3889—3892, 4223, 4224, 4550—4552, 4554, 4583, 5175; dukart, du kartus, dusyk, du sykiu — 146, 3848, 4829, 4830, 4537; du trys — 2012, 2970
duba — 2032
dūda — 1978, 2512, 3011, 4165; Labanoro d.— 3299
dūdininkas — 1391
dūdorius — 1519
dūduoti — 3719
dugnas — 1730, 2135, 2484—2486, 2506, 3684, 4448, 4527—4529; aukso d.— 5112
dūkas: šventas d.— 2054
dukra — 1213, 1433, 1445
duktė — 134, 1206, 1430—1432, 1478, 1915; saulės d.— 688, 1119; vienturtė d.— 1341
dūkti — 186, 1072, 1192
dulkė — 101, 2641, 2832, 2833, 4319, 4377
dulkėti - - 2641; išd.— 3016
dūma — 415
dūmas — 551, 1549, 2320, 2398, 2508, 2542, 2543, 2828, 2829, 2954, 3407, 4013—4015, 4176; savi dūmai — 4015; svetimi dūmai — 4013—4015; tėvynės d.— 2396
dumčius — 383
dūmkuris — 3109
dūmoti — 1064
dumplės — 4318
duobė — 869, 2050, 2803, 2804, 2865, 3923
duona — 344, 446, 655, 728, 829, 982, 983, 1236, 1288, 1434, 1722, 1801, 1898, 1984, 1985, 2076, 2079, 2083, 2092, 2093, 2140, 2372, 2373, 2442, 2443, 2494, 2496, 2667, 2757, 2866, 3075, 3076, 3233, 3733, 3734, 3737, 3863, 3908, 3909, 3912, 3947, 4000, 4109, 4199, 4200, 4202, 3205, 4207, 4222, 4376, 4388, 4432, 4433, 4643, 4686, 4698, 4699, 4731, 4733, 4785, 4797, 4823, 4834, 4836, 4837, 4849, 4850, 4857, 4868—4872, 4874, 5006, 5053, 5119, 5129—5131, 5148, 5176, 5177, 5292, 5295, 5298; ašakota d.— 4187; avižinė d.— 2075; balta d.— 1931, 4185, 4835, 4839, 4841—4843; brangi d.— 1933; d. druska — 3554; elgetos d.— 1953; gardi d.— 983, 1667, 1933, 2412; gera d.— 4855; juoda d.— 1614, 3911, 4184—4186, 4203, 4206, 4841, 4843; minkšta d.— 369; pamotės d.— 1381; pasturlakų d.— 2684; pirkta d.— 2077, 2078; poniška d.— 1631; rūgšti d.— 651, 1508; sausa d.— 4204; sava d.— 3948; savo d.— 1650, 2377, 3944, 3945; svetima d.— 3946; vaikų d.— 1450; velnio d.— 2086; žr. *banda, kvapas, ponia*
duoti — 273, 276, 297, 324, 377, 394, 495, 521, 526, 598, 677, 845, 1227, 1345, 1432, 1464, 1488, 1489, 1553, 1639, 1640, 1682, 1695, 1752, 1783, 1801, 1837, 1950, 1951, 1957—1959, 1976, 2018, 2208, 2147, 2156, 2169, 2258, 2260, 2286, 2287, 2290, 2322, 2372, 2374, 2375, 2633, 2979, 2980, 3087, 3171—3612, 3621, 3622, 3779, 3791—3793, 3800—3806, 3816, 3818, 3830, 3832—3834, 3915, 3916, 3930, 4049, 4051, 4288, 4406—4408, 4526, 4874, 5075, 5116, 5166; atid.— 2323, 4038, 4048, 4050, 4052, 4054, 4062—4067; įd.— 4265; išd.— 2208, 4080; išsid.— 3725; nusid.— 2455; pad.— 133; sud.— 719
durys — 811, 961, 1882, 1942, 2471, 2876, 3065, 3292, 3710, 4436, 4607, 4608; klaimo d.— 3487
dūris — 2719
durnas — 375—377, 459, 483, 485, 486, 489, 499, 501, 531, 548, 1075, 1968, 1969, 3533; žr. *galva, giesmė, paukštis*
durnius — 454, 477, 487, 488, 490—492, 495, 500, 3123, 3260, 3997, 5090
durpė — 534

durstinys — žr. *žentas*
durti — 2884, 4455; nud.— 3237; prad.— 1829, 1830; sud.— 2330, 2331
dusauti — 284, 647, 1449, 1738
dūšia — 133, 362, 382, 383, 414, 632, 969, 1008, 1225, 2343, 4046, 4231, 5225; gera d.— 258; nekrikštyta d.— 968; soti d.— 4231
dūžis: motinos d.— 1371, 1372
dvaras — 1539—1548, 1558, 1559, 1643—1645, 1683, 1737, 1991, 3194, 3337, 3585; margi dvarai — 2753; raudonas d.— 3241; žr. *košė, loska, vartai*
dvasia — 966, 3276, 3277; svetima d.— 4016; šventa d.— 2032
dveigys — 2741, 2742, 2941, 3438; d. treigys — 4238
dveji — 3070
dvėsti — 39, 42, 919, 1088, 1216, 1590, 1895; išd.— 1918; nud.— 4162; pad.— 1919, 4854
dvylekis — 1812, 2765
dvilinka — 2957, 2963
dvilinkliežuvis — 3754, 3755
dvokti — 670, 2636, 2692, 4016, 4031
džiaugsmas — 1250, 1251, 2038, 2308, 3054, 3274; mažas d.— 4173; mulkio d.— 1086
džiaugtis — 203, 627, 1245, 2947, 3461, 3791, 3870, 3871, 4239, 4651, 5038; pasidžiaugti — 1243
džiūti — 1530, 2126, 4752; išdžiūvęs — 1139, 1140; nud.— 633; sudžiūvęs — 1138, 1141, 1142

e, ė

edelmonas — 1746, 2520
ėdmenys — 4073
ėdžios — 2672—2674
eglė; traškanti e. — 288; žr. *kelmas, viršūnė*
egzortos — 2169
eiklus — 2743
eiti — 99, 308, 309, 314, 327, 473, 474, 642, 699, 839, 841, 947, 948, 957, 990, 991, 1133, 1134, 1180, 1181, 1439, 1515, 1539, 1587, 1712, 1984, 2022, 2023, 2025, 2113, 2134, 2162, 2216, 2247, 2269, 2272, 2289, 2294, 2432, 2544, 2558, 2559, 2585, 2672, 2674, 2764, 2846, 2861, 2862, 2888, 2952, 2974, 3079, 3082, 3103, 3104, 3140, 3148, 3199, 3367, 3390, 3493, 3564, 3566, 3571, 3597, 3616, 3617, 3652, 3726, 3803, 3856, 3912, 3932, 4112, 4273, 4275, 4411, 4487, 4627—4630, 4633, 4643, 4662, 4733, 4830, 4903, 4934, 4935, 4956, 4957, 4981, 5016; ape.— 1135, 2335; ate.— 264, 265, 302, 304, 1001, 1042, 1507, 1621, 1674, 2221, 2263, 2266, 2267, 2324, 2493, 3059—3061, 3089, 3091, 3092, 3431, 3812, 4763, 4936; dae.— 5011; ję.— 1538, 3406, 3408, 5097; iše.— 238, 595, 613, 986—989, 1001, 1042, 1538, 1621, 1623, 1645, 1770, 2352, 2353, 2495, 2622, 2638, 2906, 3015, 3059—3061, 3077, 3092, 3178, 3179, 3566, 4250, 4292, 4674, 4931, 4933, 5097; nue.— 1006, 1061, 1690, 2905, 2322, 2323, 2381, 2766, 3576, 4928—4930; pare.— 66, 545, 1033, 2268, 2322, 2323, 2622, 2729, 2905, 3179, 3467, 4250, 5222, 5223; pere.— 350, 352, 1998, 2613, 2573, 4364; prae.— 2228, 2265, 2470, 3143, 3144; prie.— 685, 1713, 2432, 2492, 2762, 3368, 3485; prisie.— 3264, 3347; sue. — 3022; susie. — 3020, 3021; uže.— 2430, 2742, 2935
ekėčios — 2127
eketė — 4179, 4180
elgeta — 662, 3112, 4394, žr. *duona, vardas*
elgetauti — 2393
elgtis — 2706, 2784, 4624
elnis — 4121
ėmėjas — 3806
epušė — žr. *lapas*
erelis — 3350
ėriukas — 610
erškėtis — 889

erzinti — 649
eržilas — žr. *oda*
ėsti — 371—373, 488, 792, 1038, 1523, 1550, 1615, 1669, 1803, 2468, 2997—2999, 3149, 3263, 3554, 3738, 3832, 3833, 3863, 4134, 4192, 5196; daė. — 3293; išė. — 44, 2044, 3149, 4645; praė. — 2014, 3584; priė. — 48, 1143, 3409; suė. — 655, 1803, 1976, 2012, 2132, 2229, 2960, 3100, 3233, 4143, 4169, 4539, 4540; užė. — 1072
ešerys — 660
ežeras — 2318, 4091
ežia — 1001, 3016
ežys — 668, 3380, 3381, 4933

f

familija — 1725
fašistas — 2452

g

gabenti: parsig. — 2764
gabus — 3128; žr. *virėja*
gadinti — 217, 555, 983, 4190; išg. — 982; pag. — 1318, 3131, 4108, 4146, 4555, 5017, 5041, 5042; sug. — 494
gagrė: Užminijų g. — 813
gaidys — 917, 2417, 2418, 3220—3222, 3469, 3470, 3704, 3915, 3916, 4422, 4499, 4737, 4747, 5054, 5055; pirmi gaidžiai — 2213; žr. *ašara, kiaušinis, skerstuvės, skiauterė, žingsnis*
gaila — 1343, 3850, 3851, 4220
gailestingas — 3796
gailėti — 4213; pag. — 4209; gailėtis — 1204, 1206, 3791, 4179
gainioti — 721, 1675; sug. — 4322
gaisras — 3209; didis g. — 4585
gaišenti, gaišinti — 144, 3070, 4977; pragaišyti — 2170
gaišti — 4459; prag. — 1047, 3624; sug. — 5216; užg. — 5246
gajus — 701
galas — 82, 339, 394, 590, 835, 971, 1190—1192, 2226, 2337, 2472, 2485, 2487, 2488, 3180—3182, 3394, 3586, 3592—3594, 4303, 4404, 4446, 4447, 5028, 5029, 5039; ašies g. — 742; jaujos g. — 2232; kryžiaus g. — 2157; g. lazdos — 1764; liepto g. — 2936, 2937; liežuvio g. — 4465, 4466; mokslo g. — 5081; plėšikų g. — 2946; siūlo g. — 3605, 4519; stalo g. — 1680; šuns g. — 2899; g. vežimo — 3337
galąsti — 2450
galėti — 18, 201, 214, 256, 274, 612, 711, 821, 874, 904, 917, 1304, 1313, 1414, 1415, 1706, 1724, 2153, 2354, 2355, 2842, 2972, 3132, 3171, 3364, 3386, 3529, 3781, 3899, 3900, 4303, 4963, 4331, 4360, 4777, 4783, 4787, 5136; išg. — 3898; pag. — 256
galia — 697, 848, 1756, 1757
galybė — 1765, 2955—2957, 4439
galima — 2153
galingas — 2001; galingesnis — 2001
galininkas — 4914
galva — 5, 188—190, 250, 251, 410, 411, 435, 439, 464, 509, 547, 581, 614, 615, 817, 827, 904, 945, 1092, 1769, 2456—2458, 2524, 2809, 2878, 2968, 3133, 3134, 3155, 3173, 3367, 3397, 3670, 3835, 4010, 4157, 4175, 4208, 4270, 4312, 4542, 4551, 4555, 4976; didelė g. — 502; durna g. — 4541; gera g. — 425, 426, 529; kopūsto g. — 5305; kvaila g. — 504, 1238; maža g. — 8; savo g. — 2926; tėvo g. — 1365, 1443; tuščia g. — 503; žila g. — 235; žvirblio g. — 5065
galvažudys — 1852
galvijas — 93, 94
gamas: sūnaus g. — 1388
galvoti — 563, 1074
gaminti: prig. — 1644
gandras — 3349
ganėti — 1914
ganyba — 5180
ganykla: Žarėnų ganyklos — 1173

ganyti — 1892, 2927, 3127, 3323, 3435, 4265, 4530, 4531, 4536; išg.— 1711, 2170, 2171; nug. — 2209, 3265; pag.— 810, 1120
garbarnė — 198
garbė — 800; dievo g.— 2206, 3106; sūnaus g.— 1387
garbingas — 3798
garbinti — 2180, 4428
gardus — 345, 3882, 3914; žr. *duona, valgymas;* gardesnis — 3914, 3948; gardu — 2701, 3913, 4191; žr. *saldus*
garmėti: nug.— 1677
garnys — 5268
garsas — 861
garsus — žr. *varpas;* garsiai — 3489, 3490
gąsdinti — žr. *karvė*
gaspadinauti: pag.— 1894
gaspadinė — 368, 1302, 1662, 1753, 4554, 4778, 4843, 4899; netikus g.— 5044; pikta g.— 651
gaspadorius — 95, 1302, 1519, 1645, 1660, 1661, 1668, 3068, 3071, 4692, 5004, 5163, 5301, 5302
gaudyti — 1005, 1741, 2253, 3238, 4326, 4327; sug.— 3633
gauruotas — 3110, 4634
gausus — žr. *derlius*
gauti — 386, 647, 659, 1210, 1219, 1230, 1244, 1288, 1740, 1949, 1959, 2493, 2577, 2922, 2933, 3035, 3088—3091, 3205, 3557, 3613, 3782, 3791, 3793, 3835, 3836, 3907, 3940, 4398, 4400, 4403, 4685, 4767, 4862; atg.— 1991
gavėnas — 5263
gavėnia — 2103
gėda — 852, 3149, 3411—3414, 3429, 3430, 4566, 4676, 4852, 4893
gedauti — 4090
gedėti — 631
gegulė, gegutė, gegužė — 35, 139, 806, 807, 935, 1360, 3783—3786, 5304; dienos g.— 1306; nakties g.— 1305—1307; žr. *balsas, daina, pienas*
geisti — 3974; užsig.— 924—928
gelbėti — 283, 5121
geležėlė — 625, 626
geležis — 1478, 4477; karšta g.— 5141
geliuoti — 1695
gelmė — 2595, 2677
gelta — 3686
gelti — 944, 1504
gelumbė — 335
gembė — 1048, 1142
genys — 2453, 2454; žr. *vaikas*
gentys — 1930, 3052; artimi g.— 1520; tolimi g.— 1520
gentiškai — 3262
geras — 51, 655, 714, 1217, 1246, 1305, 1505, 1582, 1586, 1643, 2164, 2240, 2266, 2267, 2787, 2789, 2790, 2792, 2823, 2840, 2857, 3032, 3447—3450, 3820, 4106, 4107, 4618, 4725, 4896, 5015, 5017, 5036, 5190; kito g. 3459, 3998; žr. *akis, amatininkas, arklys, ašvienis, audėja, bajoras, byla, daiktas, darbas, darbininkas, diena, drabužis, duona, dūšia, galva, girnos, kalba, kalvis, klumpė, kurmonas, laikai, linas, medis, mėsa, miltai, motė, naujiena, noras, oras, paukštis, prekė, proga, sapnas, šaulys, širdis, šuo, tėvas, teta, ūkininkas, vaikas, vaisius, vieta, vyras, žentas, žiedas, žmogus, žmona, žodis;* geresnis — 1030, 1233, 1287, 1355, 3525, 3949, 3950, 4121, 4802, 4803; geriausias — žr. *kukorius, šluota;* gera — 361, 1366, 1589, 1880, 2114, 2271, 2352, 2369, 2403, 2423, 2433, 2789, 2799, 2858, 2860, 2864, 3078, 3821, 3934; gerai — 635, 1066, 1067, 1312, 1551, 1793, 1910, 1959, 2115, 2327, 2353, 2391, 2401, 2402, 2424, 2425, 2790, 2891, 2892, 2909, 3574, 3868, 3872, 3993, 4196, 4523, 4524, 4561, 5033, 5036, 5057, 5071, 5108, 5154; geriau — 359, 364, 564, 569, 649, 827, 855, 1236, 1291, 1521, 1542, 1958, 1959, 1980, 2367, 2393, 2402, 2425, 2809, 3198, 3758, 3941,

4114, 4119, 4120, 4124, 4125, 4156, 4157, 4639, 4826, 5034, 5113, 5323; geriausia(i) — 2391, 2401, 2402; geru — 3194
gerbti — 234, 1025
gėrimas: saldus g.— 1094
gerinti: susig.— 3310
gerklė — 536, 1097, 1498, 3857; girtuoklio g.— 1098, 1732; vilko g.— 1050, 1095
gerti — 1041, 1062—1068, 1110, 1637, 2434, 2435, 2437, 2659, 3036, 3347, 3973, 4274; atg. — 3186; atsig.— 4646—4648; išg.— 2080, 4352; pasig.— 231, 1062, 1104, 2658; prag.— 1108, 1115; prig.— 84; prisig.— 85; užg.— 3186, 3187
geruma, gerumas — 360, 1465, 4132
gervė — 424, 5265, 5269; žr. *pienas, vaikas*
gesinti — 3209; užg.— 4373
gesti — 4128
giedoti — 17, 922, 1395—1397, 1517, 1518, 2226, 2383, 2778, 2890, 3031, 3728, 3731, 3732, 3734, 3740, 3776, 4229, 4898, 4987
giedra — 424, 2374, 5320, 5321, 5324
giesmė — 15, 1397, 3728, 3730, 3731, 3734; durna g.— 461
gija — 4128, 4778, 5007
gilė — 1467; maža g.— 2725
gilybė: marių g.— 4354
gylis: angies g.— 3657; gyvatės g.— 3777, 4611; žmogaus g.— 3657
giliukis — 1101
giliuoti — 2445, 2446
giltinė — 241, 299, 300, 306, 325, 332, 850, 1178, 4166; mieganti g.— 4570
gilus — 2484, 2485, 2747, 2748; žr. *išmintis, šulinys, vanduo;* gilesnis — žr. *šaknis;* gilu — 4658; giliau — 4739
gimdyti — 779, 1345, 1347, 1348, 1350, 1658, 1659, 2815, 2850; pag.— 1024
gimimas: poniškas g.— 1606; šuniškas g.— 1605
giminaitis — 3051
giminė — 1414, 1415, 1521, 1524, 1526, 1528—1530, 1533, 1534, 1647, 1653, 3053, 3054; ponų g.— 1607
giminystė — 1536
gimti — 29, 30, 32, 38—43, 71, 155, 295, 773—775, 777, 778, 780, 781, 1214, 1329, 1343, 1344, 1430, 1683, 1716, 2002, 2003, 2376, 2446, 2979, 2980, 3650, 3715, 3804, 3808, 4762, 5080; užg.— 24, 1111, 1715, 3699
gimtinė — 2397
ginčytis — 3122; pasiginčyti — 343
Gineitiškiai — žr. *miškas*
ginklas — 707, 5138
ginti — 672, 673, 2422, 3017, 4001, 4451; gintis — 2421, 2467, 4450; apsig.— 3047; atsig.— 4601
giñti — 722, 890, 915, 970, 2817, 3139; išg.— 4536; nug. — 2927; prig.— 3139
gira — 345, 4005, 4387; miežių g.— 3291
girdėti — 1682, 2156, 2709, 2810, 2853, 2854, 3031, 3137, 3324, 3526, 3705, 3706, 4581
girdyti — 3094; prig.— 3236
girgsėti — 3477
girgždėti — 709; žr. *medis*
giria — 67, 83, 770, 772, 1126, 2464, 3192, 4120, 4121, 4581, 4790, 5093; karaliaus g.— 1154; svetima g.— 861; žr. *paukštis*
giriktas — žr. *drikertas*
gyrius — žr. *puodas*
girnos — 768, 1131, 3384, 3385, 3482, 5152—5155; geros g.— 5153, 5154; kietos g.— 5155; sunkios g.— 5152; žr. *akmuo*
girtas — 226, 232, 486, 522, 523, 549, 769, 1069, 1071—1076, 1078, 1081—1085, 1087—1091, 1103, 1105, 1111, 2659, 2679, 3118, 3290; žr. *boba, dovana, malda, vargas*
girti — 1356, 1510, 1511, 3439—3443, 3445, 3447, 3448, 3450—3458, 3460—3462, 3465, 3478, 3651, 3760,

4232—4235, 4237, 4238, 4999, 5000; žr. *vaikas;* girtis — 1599, 3444, 3446, 3460, 3463, 3468—3470, 3479, 4236; išg. — 3449—3452, 3459, 3651; pag.— 1073, 1511; pasig.— 3464, 3466, 3467
girtuoklis — 1097, 1101, 1112, 4080; žr. *gerklė, vaikas*
gyti: sug.— 281; užg.— 2873, 4035
gyvas — 2047—2050, 3264, 3469, 5086; žr. *veršis*
gyvatė — 26, 27, 657, 2607; didelė g.— 27; maža g.— 27, 2734; raudona g.— 3530; žr. *gylis, kandis*
gyvenimas — 100, 338, 1223, 2135, 2299, 2897, 4888; kartus g.— 1094; kumečio g.— 2069; žmogaus g.— 2292, 2293, 2454
gyventi — 145—147, 199, 200, 710, 980, 1258, 1260, 1735, 1900, 1902—1904, 1910, 1924, 1936, 2054, 2059—2061, 2112, 2113, 2120, 2127, 2241, 2345, 2382, 2440, 2449, 2784, 3722, 3723, 3859, 3879, 3898, 3899, 4853, 4925, 5076, 5090, 5113; išg.— 150; nusig.— 1633, 2104, 2106; pag.— 4926; perg.— 1988; prag.— 149, 1724, 3797, 5082; prasig.— 1633, 2106, 4702; prisig.—2241; užg.—3079
gyvulys — 842, 4029, 4761, 5161
glaudus — žr. *veršis*
glausti — 2848
glėbys — 2181, 2187, 3859
glostyti — 2867, 3387, 3388, 3756, 3781; žr. *katė*
gluodenas — 4609
glūpas — 3825
glušas — 496
gnaibyti — 1152
gniūžis: sviesto g.— 1371, 1372
gobšys — 3925
godus — 3797
gojus — 1008, 3536
gomurys — 2461
gončas — 4449
grabas — 36, 37, 156, 329, 1241, 1331, 3878, 3933
Grabinskas — 333
grabnyčios — 5250, 5251, 5254—5257
graibyti — 769, 3922
graibstytis — 1057
gramdyti: prig.— 4380
grašis — 582, 1701, 1825, 1980, 2360, 2361, 2763, 3204
graudentis, graudintis — 1205, 2366, 4812
graudu — 1344
graužti — 1172, 1422, 3161, 3397; išg.— 914; nug.— 1038; sug.— 2469
gražybė — 144; pačios g.— 1253
gražinti — 7, 5068, 5069
grąžinti: atg.— 1779
gražumas — 178, 1254, 1258, 1259, 1462; pačios g.— 1252
gražus — 358, 427, 1118, 1119, 1122, 1123, 2427, 3128, 3448, 3590; žr. *koja, marti, obuolys, pati, paukštis, žiponas;* gražiausias — 1357; gražu — 2404; gražiai — 1220, 2604, 2778; gražyn — 1346
grėblys — 404, 1149, 5321, 5323
grėbstymai — 728
grėbti — 404, 5324
greitas — 953—955, 960, 1616, 2310, 2311, 3534, 4938, 4939, 5222, 5223; žr. *arklys, darbas, meilė, pažadai;* greitesnis — 1577; greit, greitai — 3612, 4788, 5023, 5210, 5221, 5230; greičiau — 4115
gręžti: prag.— 1831
gremžti: nusig.— 2134
griausmas — 2230
griausti — 2682, 4279
griauti — 3006; (griaudžioti) 2682
grybas — 2814, 3868, 3884, 3885; žr. *kotas*
gryčia — 5257, 5316; šalta g.— 2125
griebti — 405, 3861, 5220; prig.— 3862
griekas — 180, 830, 831, 1592, 2154, 2613, 2861, 2862, 3670, 4045, 4089, 4090, 4225; jaunystės griekai — 2919; savi griekai — 3313; svetimi griekai — 3671

griešyti — 179; sug.— 3625
griešnas — žr. *žmogus*
griežti — 3720
Grigas — žr. *ratai*
grįsti — 1865, 1890
Grižas — žr. *ratai*
grikis — 2092
grinčia: Oškinio g.— 949
grįsti — 1799
griūti — 164, 166, 2736, 3395; įg.— 2803; sug.— 285
grįžti — 72, 2246, 2470, 3360, 3574, 3794, 4055, 4296, 4988; sug.— 531, 2423, 2906, 3572, 3573, 3575, 3576, 3646, 4668, 4674
Grįžulis — žr. *ratai*
grobstyti — 897, 2187
grobti — 1737
gromata — 353
groti — 3299, 3721
grucė — 4714
grūdas — 1015, 1017, 2285, 2537, 2563, 2818, 3607, 4127, 4389, 4390, 4747, 5168, 5169, 5172; aguonos g.— 902; avižos g.— 1163; druskos g.— 2085; mažas g.— 2726; žr. *maišas*
grumtis — 1875, 4632
grūšia, grūšnia — 1225, 1652, 1653, 3336, 4064
gudrėti: prag.— 523
gudruolis — 143
gudrus — 430, 546, 1876, 2417, 3530, 3997, 5042, 5204; gudresnis — 5204; žr. *lapė, višta;* gudriai — 5039
gulbė — žr. *pienas*
guldyti — 4764; pag.— 1129
gulėti — 868, 1107, 1668, 2386, 2559, 2578, 2579, 2838, 3831, 3832, 4613, 4734, 4735, 4752, 4753, 4869, 4889, 4890, 4921, 4964, 5184; žr. *akmuo, bėda;* pag.— 138, sug.— 5184
gulti — 231, 232, 314, 4792; atsig.— 2387, 4505; prig.— 4962
gumbas — 277, 3457
gundyti: sug.— 4106
guolis — 2559, 4858
guosti — 708; guostis — 222
guzikas: aukso g.— 1562, 1563
gūžta — 1210; savo g.— 2419
gužutis — 1171, 2205, 5267
gvoltas — 181, 3277

h

Hitleris — 971

i

iena — 1679, 3335
ieškoti — 123, 359, 360, 455—457, 1262, 1939, 2026, 2212, 3175—3177, 3908, 3909, 3912, 3914, 4028, 4029, 4267—4271, 4275, 4310, 4429, 4430, 4432—4434, 4571, 4731, 4744, 4925, 4993, 5030; pai.— 2267; sui.— 2473; susii.— 2310
iešmas — 4257—4259; ilgas i.— 4492—4494; savo i.— 4030
įgyti — 110, 111, 452, 1052; įsigyti — 2145
įkyrėti — 1676
įkyrus — 2737, 3281
yla — 3305, 4333, 5013, 5014, 5136; auksinė y. — 1829; sidabrinė y.— 1828, 1831; sidabro y.— 1830
ilgas — 1124, 1125, 2038, 2485, 3298; i. laibas — 1152; i. tęvas — 1148, 1151; žr. *diena, iešmas, liežuvis, paltis, peilis, pėtnyčia, plaukas, ranka;* ilga — 1056; ilgai — 1055, 1059, 2327, 2724, 3072, 3073, 3542, 3465, 3965, 3968, 4443, 4493, 4925, 4926; ilgiau — 2587; ilgam — 1056; ilgyn — 5261, 5262
ilgu — 4678
ilsėti: pai.— 5235
ilsti: api.— 4396; nui.— 722
įmanyti — 3857
imti — 2, 341, 495, 526, 940, 1226, 1785, 2047, 2134, 2385, 2704, 3229, 3396, 3801—3804, 3807, 4037, 4048, 4168, 4611; ati.— 273, 2290, 3112, 3261, 3929, 4167; iši.— 382, 383, 2857; pai.— 750, 1039, 2264, 3529; peri.— 652; prii.— 297, 451, 3922; uži.— 3637, 3638

indas: tuščias i.— 3490
ingis — 4887
inkstas — 1899, 1900
įprasti — 3423
įprotis — 2526, 2527
irklas — 5133
irti — 2546; sui.— 2500
įsakymas: dievo į.— 4473
įstatymas — 460, 2001
išeitis — 4463
išgąstis — 835
išglebti — 715
iškada — 4171
išilgas — žr. *vargas*
iškalba — 2051
iškalbingas: iškalbingesnis — 1696
išlepti — 940
išlup — 3619
išmanymas — 5009
išmanyti — 437, 532, 536—538, 540, 1892, 2414, 3127, 5089, 5127
išminčius — 5114
išmintingas — 432, 433, 479, 495, 1874
išmintis — 6, 512, 516, 1411, 4964; didelė i. — 8; gili i. — 429; maža i. — 462
išmislas: dievo i. — 4052; velnio i. — 4052
išmokti — 1476, 1477, 2447, 2930—2932, 5092, 5100—5103, 5105
išpažinti — 2090
išrūgos — 2130, 2132, 2983
išsigąsti — 837, 865, 2773
išsiilgti — 4418
ištesėjimas: mužiko i.— 1577
išvipti — 716—718
išvirkščias — žr. *šaukštas*
įtikti — 86, 684, 688, 706, 1496, 1586
įveikti — 696

j

Jackus: šventas J.— 5306
jaknos — 1535; teliuko j.— 931
jauja — 943, 964, 3678—3680, 5189; žr. *galas*
jaučias — žr. *jautis*
jaukinti: prij.— 214
jaunas — 81, 115, 116, 158, 170—185, 192, 194, 201, 249, 620, 1204—1206, 1274—1276, 1278, 1293, 1393—1395, 1478, 1480, 1481, 2918, 5087, 5101, 5102; žr. *arklys, lazda, liga, medis, mėnuo, pati, širdis*
jaunatvė — 157
jaunikaitis — 203
jaunikis — 751, 1270
jaunystė — 167, 168, 272, 1040; žr. *griekas*
jausti — 387
jautis — 45, 99, 1230, 1676, 2110, 2171, 2437, 2763—2765, 3379, 3646, 3647, 3832, 3890, 4023, 4143, 4144, 4239, 4363, 4374, 4375, 4532, 4533, 5264, 5281; atbulas j.— 4940; didis j.— 2734; juodas jaučias — 2144; senas j.— 217, 5099; žr. *skūra*
jautrus: jautresnis — 11
javai — 4716, 5074, 5307, 5336
jėga — 2; bendra j.— 2961
Jėzus — 2192, 3342; pupų J.— 758
jodinėti — 269, 1576, 2019
jomarkas — 87, 1180, 2676
Jonas — 1475—1477, 3403, 4958; šventas J.— 2193, 2303, 2304, 5288—5292, 5339; Jonelis — 1745; Jonukas — 1476, 1477
Joninės — 725
joti — 270, 1269, 1575, 2214, 3078, 3512—3515, 3652, 3970, 4154, 4155, 4267—4269, 4408, 5201, 5211; atj.— 268; išj.— 2910, 4247—4249, 4988; nuj.— 172, 173, 814, 3969, 4813, 5211
judėti: suj.— 1677
judinti: paj.— 3471
judrinti: suj.— 3214
jungas — 1676
junkti: įj.— 3419
juodas — 1157—1159, 2098, 2646, 2771, 3519, 3520, 3523, 3681, 3683, 3684, 3702, 4189, 4358, 5345; žr. *darbas, duona, jautis, koja, panagė, pluta, ranka, sprandas*

juodis — 3521
juokas — 613, 622, 1077, 1600, 3134; didelis j.— 462; dienos juokai — 5205; kariamo šuns j.— 2069; žr. *kaulas*
juokauti — 294, 1568
juoktis — 623, 625, 626, 1087, 1569, 2068, 2297, 2306, 2601, 3050, 3345, 3681, 4240, 5206—5209
juosta — 4271
juosti: atsij.— 2068; susij.— 4372
Juozapas: šventas J.— 5265
jūra, jūrė, jūrios — 1018, 2636, 2764, 3839, 4139, 4140, 4352, 4353
Jurgis — 2525, 5273, 5277; šventas J.— 5274—5276, 5278, 5341

k

kabinti: apsik.— 1440; pak.— 1048; pasik.— 1534; prisik.— 3287, 3290; užk.— 5040
kablys — 3038, 4485
kačėnas — 1295
kačerga — 801, 1323, 3266
kailiniai — 557, 1317, 2090, 2665, 2666, 3258, 4179, 5284; savi k.— 3957; svetimi k.— 3958
kailis — 346, 1324, 1568, 1569, 3108, 3601, 3714, 3891, 4255, 4260, 4600; avino k.— 1624; dirbtas k.— 1489; savo k.— 3108; senas k.— 1280; svetimas k.— 3992; šunies k.— 1436; tėvo k.— 1384; vilko k.— 2954
kaimynas — 1558, 1559, 3051—3053, 3058; žr. *druska, pirtis*
kaimas — 781, 1546, 2105
kaimenė — 4147
Kaipošius — 1802
kaisti: išk.— 4421; suk.— 1460
kaišti: išk.— 1324
kaištis — 3302, 3503
kaitinti — 1807, 2666
kakalis — 2666, 3984
kakaryko, kakarykū — 472, 1299
kakintis — 3905
kakti — 3565
kaklas — 3081
kakta — 1256, 1257, 2349, 2350, 2870, 2931, 3146, 3855, 4311; pečiaus k.— 743; žr. *raštininkas*
kalačius: vilko k.— 713
kalakutas — 1170, 3382
kalba — 410, 464, 467, 486, 571, 582, 583, 595, 604, 3633, 3771, 3977, 4766, 4768; anytos kalbos — 1497; bloga k.— 3652; gera k.— 3652; lipšni k.— 3150, piktos kalbos — 650; savo k.— 2447; žmonių kalbos — 3654, 3655
kalbėti — 554, 572, 576, 577, 579, 587, 596, 612, 632, 1847, 2201, 3279, 3621, 3648, 3701, 4284, 4285, 4538, 4635—4637, 4769; kalbėtis — 433; įk.— 3282, 3283; išk.— 3648, 3703; susik.— 4289, 4290
kalbus — 4766, 4768
kalė — 4298; pikta k.— 673
kalėdininkas — 1734
kalėdos — 1674, 2030—2032, 5340, 5342—5345
kaliošas — 3377
kalnas — 284, 311, 364, 1398, 1546—1548, 2469, 2603, 2759, 2760, 2762, 2813, 2865, 2961, 2962, 3006, 3020, 3021, 4794; aukso k., kalnai — 2440, 2441; miltų k., kalnai — 2403, 2429—2432, 2436
kalnierius — 310
káltas — 1012, 2855, 2876, 2882, 2883, 2890, 2934, 3111, 3169, 4043, 4544
kalti — 599—601, 1478, 1854, 2276, 3838, 5067; nuk.— 5067; prak.— 1827
kalvis — 3444, 5111; geras k.— 4992
kamanos — 4160
kamara: tamsi k.— 2871
kaminas — 551, 1671
kampas — 1993, 2624, 2625, 3961; savas kampelis — 2415, 3961; savo k.— 2428; svetimas k.— 2412
kamštis: aukštinio k.— 739; mažas k.— 2598

kamuolys — 4096, 4518—4521; didelis k.— 2487; didis k.— 2488
kamštis — 4534
kanapė, kanapis — 244—246, 759, 760, 764, 3306
kanapinis — 3271
kandis: gyvatės k.— 2735
kankalas — 381
kantrybė — 1553, 4438, 4439
kantrus — 4440, 4442
kapa: bobų k.— 88
kapas — 47
kapai — 1485, 2381, 2382
kapčius — 3015
kapeika — 1025, 1026, 3930
kapinės — 337, 3147
kaplys — 3039, 4301; žr. *vaikas*
kapstytis — 4745
Karaliaučius — 2110
karalienė — žr. *vaikas*
karalius — 1754, 1766; dovanų k.— 3808—3810; trys karaliai — 5249; žydų k.— 3386; žr. *giria*
karas, karė — 1990, 2450
karčiai — 4671
karčiama — 1712, 1825, 2679
karieta — 1857
karys — 2982
karklas: palinkęs k.— 3157
karklynas — 381; žemas k.— 3162
karmonas — 1818
karna — 1027, 4481
karosas — 974, 4589
karpa — 3304
karstyti — 1773
karštas — 4477, 4661; žr. *geležis;* karšta — 2586
karšti — 41, 43; iškaršęs — 231
karta — 2947
kartas — 2940, 4653, 4654
karti — 2368, 2576; žr. *juokas;* kartis — 2851; pak.— 1058, 1367, 2281, 2805, 3036, 4094, 4348; pasik.— 249, 2805, 3036
kartus — 1498—1503, 2721, 2722, 3028, 3743—3745, 4693, 5123; žr. *burna, gyvenimas, strova;* kartu — 4027
karunka — 4898
karvė — 627, 825, 1197, 1989, 2090, 2100—2102, 2109, 2678, 2729, 2944, 3484, 3750, 3982, 4163, 4508, 4703, 5096, 5166, 5179, 5180; atbula k.— 767; bergždžia k.— 4402; gąsdinta k.— 871; raguota k.— 675; žr. *liežuvis*
karvelis — 3771; keptas, kepęs k., kepti karveliai — 2438, 4706—4708; žr. *balsas, plunksna*
karvošius — 4636
kasa — 1246, 1247; žila k.— 1237
kasinėti — 3320
kasyti — 3819, 3321, 3842; pak.— 3843; kasytis — 4019; pasik.— 4456
kąsnis — 274, 279, 367, 1284—1286, 1664, 3857, 3903
kasti — 402, 2803, 2804, 2865, 4738, 4739, 4741, 4742, 4744, 4747, 4794; kastis — 1727, 2388; išk. — 4736, 4737, 4740; išsik. — 702; užk.— 3845
kąsti — 398, 639, 1573, 2268, 2739, 2740, 2744, 3000, 3001, 3902, 3903; atk.— 2136; atsik. — 2560; įk.— 2773, 2780; nuk.— 137, 2157, 3901, 3904; perk.— 2124; prik.— 2137
kašelė — 10, 499, 500, 777, 2761, 2762, 4947, 4949
katė — 206, 374, 946, 1320, 1509, 1924, 1976, 2502, 2623, 2627, 2637, 2769, 2867, 2868, 2879, 3100, 3217, 3219, 3248, 3249, 3251, 3273, 3274, 3388, 3471, 3483, 3937, 4033, 4152, 4153, 4514, 4546, 4548, 4549, 4650, 4651; glostoma k.— 3389; žr. *kelis, mūka*
katilas — 1552, 3681, 3682, 4359
katinas — 205, 416, 2624—2626, 2880, 3218, 3250, 3387, 4649
kauksmas — 1251, 2308
kaukti — 65
kaulas — 346, 966, 1038, 1484, 1743, 2662, 2776, 2827, 3595, 4145, 4169, 4403, 4884, 4922; juoko kaulelis — 623, 624

kaulinyčia — 967
Kaunas — žr. *pažadas*
kaustyti — 1090, 3676; pak.— 3492
kaušas — 4928, 4929
kautis — 4634
kavolienė — žr. *vaikas*
kavoti — 278, 368, 4082; pak.— 3592, 3650; pasik.— 307, 2333
Kazimieras — 5264; šventas K.— 5253
kazokas — 1842
kėdalė, kėdelė — 794, 795
keikestis — 3178
keiksmas — 3179
keikti — 3858, 4113, 4444
keisti — 52
kekšė — 1009
kelionė — 2220
kelias — 389, 393, 491, 881, 1010, 1011, 1019, 1020, 1308—1310, 1701, 1822, 1890, 2027, 2112—2114, 2406, 2491, 2570, 2650, 2651, 2812, 3032, 3043, 3581, 3627, 3708, 3709, 4087, 4088, 4107, 4110—4114, 4305, 4307, 4364, 4464, 4465, 4471, 4583, 4597; kreivi keliai — 1850; lygus k.— 2649, 4042; Luokės keliai — 1770; platus k.— 391, 3576; siauras k.— 3576; tiesus k.— 390, 392; tolimas k.— 1522, 2358
kėlimas: anksti k.— 2248
kelis — 622, 1089, 2199, 2200; katės k. — 5074
kelmas — 357, 440, 771, 1235, 1722, 2538, 2629, 2671, 2923, 2987, 4158, 4181, 4358, 4556, 4923; eglės k.— 2630; kliudytas k.— 2561; sausas k.— 2670
kelnės — 1625, 1772, 2386; bajoro k.— 962, 1563; žvejo sausos k.— 4856
kelti — 3006, 3363, 3387, 3389, 3393, 3415, 3433, 3440, 4370, 4371, 4764, 4792, 4811, 4819; žr. *karvė;* keltis — 314, 2150; atsik.— 1204, 1205, 4505, 4812; išsik. — 3349; nuk. — 3385; pak.— 395, 981, 2958, 3384, 3481—3484; pasik. — 2387, 3480, 3481, 3484
kenkti — 3673
kentėti — 1053, 2855, 4073; išk.— 5186; nuk.— 2856
kepalas — 280, 3910
kepaliušas — 5315
kepėja — 4983
kepsnė, kepsnys — 4493, 4700
kepti — 511, 738, 1962, 2245, 2275, 2907, 3068, 3082, 3083, 4388, 4857, 4858, 5173; išk.— žr. *antis;* nedak.— 528; užk.— 3075, 3076
kepurė — 97, 513, 2524, 2525, 2774, 2877, 2878, 3366, 3773, 4175, 4270; raudona k.— 3368
keras — 2449; mažas k.— 2730; supuvęs k.— 714
kerčia: sava k.— 2416; trobos k.— 1303
kerdžius — žr. *pati*
kermošius — 605, 3152, 3154, 3889, 4129
kerpė — 4761
keršas — žr. *arklys*
kerštas — 111
kertė — 2626
kęsti — 4214, 4441; išk.— 920, 921; nek.— 859, 1368; pak.— 4441
keturi — 2966, 3113—3115, 3510
kevalas — 4378, 4623
kiaulaitė — 4543
kiaulė — 76, 393, 537—540, 608, 676—678, 736, 737, 740, 751, 796—798, 973, 1076, 1196, 1198, 1894, 2170, 2229, 2535, 2692, 2745, 3148, 3216, 3261, 3330—3332, 3369, 3372, 3404, 3419—3422, 3424—3426, 3435, 4028, 4095, 4151, 4208, 4209, 4289, 4406, 4530, 4531, 4539, 4540, 4598, 4884, 4950—4952, 5047, 5266; auksu pakaustyta k.— 1833; lėta k.— 2746; netikus k.— 725; peniukšlė k.— 1938; puiki k.— 3405; žila k.— 1405, 1406; žr. *akis, drąsumas, natūra*
kiauliena — 3156
kiauras — žr. *kišenė, maišas, žakas, žiponas*

kiaušinis, kiaušis — 754, 934, 1584, 3367, 3423, 3436, 3437, 3479, 3530; gaidžio kiaušiniai — 3094
kibiras — 1991
kibirkštis — 955, 4584; menka k.— 4585
kibti — 103, 2700, 3224; įk.— 903; prik.— 3288, 3289
kiemas — 2425, 2460, 3090, 3634, 3836, 4497, 5200; savo k.— 2417
kielė — 5260, 5267, 5271, 5272
kietas — žr. *girnos, ožys, žemė;* kietesnis — žr. *uodega;* kietyn — 1654
kietis: pakelės k.— 3164
kikilis — 2977
kilbasa — 501, 2091; svetima k.— 3941
kylys — 2615, 2616
kilnoti — 2994, 2995; pak.— 3610
kilometras — 1010
kiloti — 3172
kilpa — 2806, 2807
kilti — 2288, 2450, 3356, 3360; pak.— 3351
kimšti: užk.— 3639
kinkos — 863
kipšas — 884, 886, 2258, 2612, 3525
kirbėti — 3295
kirminas: savo k.— 2835
kirmis — 656, 903; žirnių k.— 766
kirpti — 862—864; žr. *avis;* įk.— 666; nuk.— žr. *avinas;* prik.— 1686
kirsti — 1053, 2682, 3002, 4507; atk.— 3190; atsik. — 899, 900; įk.— 898, 3155; užk.— 1309, 1310, 3190
kirtėjas — 2480, 2675; naujas k.— 2479
kirtis — 5024
kirvis — 898, 899, 2521, 2545, 2548, 2582, 2617, 3037, 3243, 3244, 3246, 3444, 4166, 4167, 4301, 4385, 4419, 4989, 5067, 5145; piktas k.— 2824; žr. *ašmenys*
kisielius — 5176
kišenė — 1598, 1736, 1776, 3201, 3499, 4638, 4656, 5060, 5117; kiaura k.— 1945; kito k.— 3997; kunigo k., kišenius — 1729, 1730, 1732; svetima k.— 3995; tuščia k.— 1860
kyšis — 1781—1783, 1785
kiškis — 71, 719, 865, 866, 879, 893, 1604, 2678, 3487, 4060, 4367
kišti — 216, 692, 1885, 1886, 3325, 3326; prak. — 2270; prik. — 375, 4392; kištis — 3308, 3316
kitas — 3670, 3673—3675, 3695, 3696, 3820, 3852, 3853, 3886, 3974, 3975, 3978, 3979, 3987—3989, 3997; žr. *geras, kišenė, liga*
kitoniškas — 2786; kitoniškai — 1188
kytras — 435, 4823; žr. *višta;* kytryn — 1916
kytrauti — 1366
klabinti — 4436
klaimas — žr. *durys*
klanas — 3970, 3971, 4139, 4140, 4370, 4647
klapatas — 1417, 2387
klapčius — 1971
klasta — 3493
klaupti: atsik.— 686
klausimas — 3193; tuščias k.— 493
klausinėti — 5104
klausyti — 465, 466, 577, 606, 816, 1434—1442, 1749, 1750, 1786—1788, 2847, 3578, 3616; klausytis — 815
klausyvas — 4580
klausti — 260, 261, 442, 490, 2651, 4280, 4286—4288; klaustis — 443, 2027; pak.— 182; pasik.— 4467
Kleberis — žr. *ožka*
klebonas — 1678, 1681, 1689—1691, 1695, 1753, 3255, 4158; Truskavos k.— 3495; žr. *žakas*
klebonija — 1683, 1712, 1825
kleckai — 2176; šviežių kviečių kleckas — 5306
klegėti — 2571
klešnė — 875
klėtis — 5045
klevas — žr. *lapas*
klykauti — 1449
klyksėti — 2572
klimpti: įk.— 2132

klynas — 2618
klioštoris — 2205
klysti — 3121, 4467; pak.— 4458
klišas — 2743
kliūti — 2064—2066; įk.— 4574; užk.— 667
kliudyti — 3314; žr. *kelmas*
kliūti — 671; įk. — 2806; užkliuvusis — 4181; užk.— 3162
klojimas — 4824
kloniotis — 1578
kloti — 737, 1748; išk. (pasakyti) — 1074; pasik.— 560, 2386, 2900; užsik.— 2386
klumpė — 534; bloga k.— 4214; gera k. — 4214; medvyčių klumpės — 588
kluonas — 4733; pilnas k.— 4717
klupti — 3117, 4042; suk. — 2335, 2649, 3113, 3115
knyburys — 4825
knyga — 2502, 3732, 4277; atžagaria k.— 5122
knypkis — 1145
knisti — 76, 2745, 2746, 3425
kodis: tulžies k.— 1372
koja — 3, 4, 150, 177, 430, 569, 631, 646, 736, 893, 1032, 1039, 1092, 1195, 1994, 2174, 2227, 2356—2359, 2876, 2993—2995, 3113—3115, 3118, 3137, 3361, 3415, 3433, 3488, 3579, 3620, 3628, 3966, 3978, 3979, 4056, 4214, 4332, 4417, 4541, 4542, 4614, 4615, 4794, 4909; aukštos kojos — 2588, 2589; baltos kojos — 4847; gražios kojos — 1172; juodos kojos — 741, 4847, 4848; raudonos kojos — 1171; sausos kojos — 4853; trumpos kojos — 3579
kolyta — 4655
kolūkis — 3017, 3019, 4095, 4888; vieningas k.— 3018
kopinėti — 3159
koplyčia — 4170
koptos — 712
kopūstas — 246, 3331, 4662; žr. *galva*
kopti: įk.— 4361
korys — 2564
koroti — 2844
kosulys — 112, 275
košė — 135, 136, 578, 586, 1887, 1888, 1960, 2177, 2536, 4168, 4384, 4555, 4645, 4861, 4918, 5045, 5139, 5314; dvaro k.— 3296; pasiutusi k.— 23; skysta k.— 1961; žr. *bliūdas*
kotas — 1000, 2547, 2548, 3037—3039, 3505, 3778, 3779, 4166, 4167, 4212; grybo k.— 772
kovas (mėnuo): sausas k.— 5336
kovas (paukštis) — 29
kraikyti — 2378
kraitė: žirnių k.— 487
kraitis — 1265, 1269, 3729
kramtyti — 3758
kranksėti — 3545
krankti — 3546
krantas — 2749, 4418
krapštyti: išk.— 4743
kraštas — 2135, 2484, 3425, 3485, 5128; miško k.— 2599; savas k.— 2392, 2394; savo k.— 2395, 2399
kratinys — 753
kratyti — 753, 4218; nusik.— 2351
kraujas — 853, 854, 1637, 1851; nekaltas k.— 2949—2951
kraustyti — 3201
krauti — 1635, 3729; prik.— 559, 1728, 1731, 3925, 4393
Kražiai — žr. *vienuolė*
kregždė — 2405, 2714, 5270
kreisas — 351
kreivas — 3560, 4978, 5063; žr. *kelias, medis, vaikas, vėžė*
krepšys — 3376, 4393, 4394; ubago k.— 1730
krėsti — 1483; įk — 525; prik.— 3362; užk.— 4147
kriaučius — 2683—2685
krienas — 2256
krikštas — žr. *marškiniai*
krykšti — 2976
krikštyti — 773, 774, 778, 780; žr. *dūšia;* pak.— 3650, 3699
krimsti — 2560, 2574, 3935

krypti: suk.— 285
krislas — 3057
Kristė — 923
kristi — 31, 202, 364, 2336, 2554, 2618, 2655, 3200, 3352, 3354, 3356, 4215; įk.— 2131, 2319, 2320, 4180; išk.— 1047; nuk.— 712, 1365, 2654, 2656, 2657, 3349, 3367
Kristus — 1727, 3342
krytelė — 473
kriukis — 1101
kriuksėti: suk.— 3148
kryžiavoti — 3757
kryžius — 337, 885, 1993, 2184, 2843; žr. *galas*
Krokuva — 992
kromas — 2517; savo k.— 3443
krominkas — 3443
krosnis — 212, 2665
krošėti — 3984
krūmas — 790, 781, 2562, 2954, 5300; mažas k.— 436
kruogas — 1548
kruopa — 4778; kruopos — 662
krutėti — 4690, 4709, 4781, 4935; pak.— 4691; užk.— 4690
krutinti — 4569
krūtis — 512
krūva — 2978; mėšlo k.— 1238
kruvinas — 3027, 3029
kubilas — 2122, 2333, 3400, 4641, 4642
kūdas — 2366; žr. *arklys;* kūda riebi — 3862
kūdikis — 1466, 1485, 4664
kudlos — 3200
kudlotas — 1155, 1921; žr. *šuo*
kugelis — 4711
kuikis: savo k.— 3442
kuisis — 3284
kūjis — 4314
kūkalis — 2822, 2836
kuknia — 727, 3856
kukorius — 2706; geriausias k.— 2365
kukuoti — 3783—3785, 3787; perk.— 1307; prak.— 1306
kukurūzai — 5043
kūlys — 1925, 3689, 3797; šiaudų k.— 1926, 1927, 3577
kūliai — 5218
kulka — 2253, 2597; sidabrinė k.— 1832
kulnas — 3288; vištos k.— 547
kulšis — 4386
kulti — 3129, 5073; kultis — 203; prak.— 614; prik.— 3814; susik.— 227, 2325; užk. (pagerinti) — 325
kūma — 689, 1522, širdies k.— 415
kūmai — 3722, 4251, 4252; kūmas — žr. *brolis*
kumelė — 719, 1214, 1215, 1392, 1427, 1428, 2045, 2960, 3114, 3333, 3776, 4098, 4099, 4217, 4269, 4406, 5062; svetima k.— 3969; širma k.— 1528
kumelys — 62, 1428, 3819, 4386, 4407, 4408; raišas k.— 5201; žr. *skūra*
kumeliukas — 1427, 3775, 4096
kumetis — žr. *gyvenimas*
kumpas — žr. *liepa, medis, triūba*
kumpuotas — žr. *liepa*
kumščia, kumštis — 1199, 4313
kumščiuoti — 1301
kūnas — 105, 361, 362, 1008, 1769, 2341, 5225
kunigas — 1412, 1564, 1679, 1680, 1682, 1684—1688, 1693, 1694, 1697, 1705, 1713, 1714, 1717—1724, 1727, 1733, 1734, 1737, 1738, 1740, 1742, 1743, 1746—1752, 1923, 2156, 2645, 4537; žr. *dora, kišenė, maišas, nagai, nauda, pinigas, ranka, surinkimas, tiesa*
kunigysta — 1603, 1610; žr. *ponas, žmogus*
kucdas, kuodelis — 5258—5260
kuolas — 358, 904, 2621, 4063, 4101, 5079; akėčių k.— 1354
kupčystė — 3538
kupeta, kupetys — 3832, 5301, 5302
kupra — 143, 1422, 3389; palinkusi k.— 3165; savo k.— 3697, 3698; svetima k.— 3698
kuprotas — 47, 1267, 3378, 4961; žr. *oželis, varlė*

kupstas: mažas k.— 2731, 2732
kuralas — 2086
kurapka — 4123
kurčias — žr. *namai*
kūrenti, kūryti — 212, 2060, 2061, 2118, 2671; kūrentis — 3210, 3212
kūrys: namų k.— 1519
kūryti (rūkyti) — 1651
kurmis — 881
kurmonas: geras k.— 4927; smerčio k.— 1138
kurpalius — 3508
kurpė — 1009, 4515
kurpius — 5150
kurstyti — 1552, 3210—3213
kurti — 2670; pak.— 1747; prasik.— 2107
kūsti: suk.— 1920
kūzubas — 778
kvailas — 430, 460, 494, 522, 523, 530, 531, 541, 543, 1876; žr. *galva*
kvailys — 455, 457, 474, 479, 480, 484
kvailystė — 168
kvapas: duonos k.— 4731
kvapingas: kvapingesnis — 2757
kvepėti — 2692, 3696, 4200
kviečiai — 2437, 2821, 4059, 4966; žr. *kleckas*
kviesti — 3062, 3064

l

Labanoras — žr. *dūda*
labas — 3505
laibas — žr. *ilgas;* laiba — 2037
laidokas — 1102
laidoti: pal.— 1715, 4031
laidotuvės: velnio l.— 2894
laikai — 2058, 2999; blogi l.— 2240; geri l.— 1418, 2240; nauji l.— 2478
laikas — 199, 200, 1383, 2468, 2469, 2471, 2942, 4497, 4498, 4525, 4526, 4602, 4603, 4665, 4801, 5311; pavasario l.— 5240; savas l.— 5203; savo l.— 4523, 4524; žr. *dantis*
laikyti — 842, 1303, 1424—1426, 1717, 1742, 2378, 2379; atl.— 695; išl.— 4671; sul.— 2237, 4667; užl.— 4310
laimė — 856, 1532, 2249, 2263—2265, 2294, 2295, 2324, 2325, 4851; maža l.— 844; žadėta l.— 2326
laimėti — 1044, 1691, 4704; pral.— 1778
laimingas — 1634, 2291, 3562
laipioti — 2021, 3361
laivas: didelis l.— 2727; didis l.— 2727
laižyti — 1352, 2189, 3026—3029, 3742, 3758; laižytis — 2137, 2697; apsil.— 3029; pril.— 4379, 4381; sul.— 3744
lakalas — 3739, 3740
lakinti — 1349
lakioti — 2978
lakstyti — 942, 943, 946, 2557, 3614
lakštingala — 30, 1176, 3775, 3776
lakta — 3222, 4472
lakti — 374, 1760, 3735, 3736; išl.— 584, 585, 3845
landa — 3942
landyti — 2187
langas — 2342, 2689, 2690, 4774, 4534; aklas l.— 1333; audėjos l.— 731; mainininko langai — 3545
lanka — 1893
lapas — 817, 837, 866, 879, 2464, 2474, 2475, 3352, 5341; epušės l.— 878; klevo l.— 2080; nupuolęs l.— 880; žr. *ryšys*
lapė — 75, 1624, 2127, 2315, 2550, 2573, 2756, 3445, 3446, 3528, 3543, 3762, 3763, 3767, 4266; gudri l.— 449; žr. *liežuvis, uodega*
lapėti — 1624
lašas — 748, 1018, 1112, 1113, 1664, 2510, 2511, 4445; vandens lašai — 1116
lašėti — 2551
lašiniai — 416, 3100, 5285; žr. *paltis*
lašinys — 2317
lašininis — 3271
laukas — 350, 352, 1581, 1591, 2188, 2692, 2982, 3466, 3864, 4253, 4264, 4321—4324, 4364, 4576—4581, 4723, 4901, 4902, 5005, 5171, 5241, 5243, 5266, 5278, 5283; neartas l.— 4894; savo l.— 2756

laukas (būdvardis) — 43; žr. *šuva*
laukinis — žr. *antis*
laukti — 395, 423, 424, 1212, 1721, 1990, 1997, 2017, 2045, 2326, 3060, 3965, 4130, 4441, 4446, 4708; pal.— 4441, 4970; sul.— 1612, 1642, 1990, 4402; susil.— 1497, 2917
laukumas: šunio l.— 44
laumė — 963, 964, 2214; žr. *vaikas*
laupyti — 3989
laužas — 656, 2607, 4921, 5238
laužyti — 1484, 2590, 2662
laužti — 972, 1472, 3397, 4834; perl.— 2964
lavonas — 315
lazda — 50, 51, 223—225, 801, 1181, 1570, 1572, 2577, 2843, 3112, 3180, 3181, 3268, 4399, 4400, 4512, 4513, 4605; jauno l.— 1273; lazdos tarbos — 256; ubago l.— 2239; žr. *galas*
ledas — 96, 1724, 2292, 2293, 3120, 5126, 5271, 5272, 5340—5343
ledokas — 3820
leisti — 1774, 2861, 3424, 3426; leistis — 2704; atl.— 13; įl.— 1703, 1704, 2862; įsil.— 3425, 3427, 3428; išl.— 1043, 3860; nusil.— 2783; pal.— 1247, 1425, 1426, 2281; žr. *plunksna;* perl.— 2858; prisil.— 1785
leketas — 749
lėkti — 386, 734, 764, 956, 959, 2438, 2554, 2783, 3353, 3355, 3357, 3598, 4293—4295, 4360, 4472, 5026; atl.— 4706, 4707; išl.— 1964, 3646, 3647, 5269; nul.— 1428, 2555; parl.— 5269
lendrė — 2567
lengvas: lengva — 1633, 2670, 2798, 4757, 5022, 5042; lengvai — 1042; lengviau — 363, 4216, 4217, 4917
lengvinti — 618
lenkti — 858, 1479—1482, 2629, 2631, 3749, 4111; lenktis — 1545, 2845, 4157; apl.— 2630; nul.— 4375; pal.— 1478; pril.— 1481, 1482
lenta — 229, 1184, 1330, 5173; lentelė — 4715; vytuvų lentelė — 3536
lentyna — 3085, 4878
lepinti — žr. *vaikas*
lepšė, lepšis — 245, 715
lepus — žr. *žmogus*
lesalas — 3739, 3740
lesti — 4738, 4746; pal.— 4740; pril.— 3869; žr. *višta;* sul.— 4736, 4737
lėtas — 846, 2310, 2311, 3169, 4823, 5222, 5223; žr. *kiaulė*
levas — 3352
liautis — 3260, 3881; paliauti — 3644, 3882
lydeka — 2171, 4588, 4589, 5265
lydėti: išl.— 428; pal.— 1702
lieknas — 22
liepa — 4479, 4480; kumpa, kumpuota l.— 3158, 3159
Liepoja — 5200
liepsna — 2319
lieptas — 712; mergos l.— 96; žr. *galas*
liepti — 3360, 4958
liesas — 1919, 1920, 3343; žr. *varškė*
lieti: pal.— 2879; žr. *pienas*
lietus, lytus — 591, 2316, 2317, 2374, 2552, 2642, 5323, 5325, 5339, 5343; mažas l.— 2717, 2718
lietuvis — 4988
lietuvninkas: biednas l.— 1746
liežuvis — 411, 412, 414, 555, 556, 560, 569, 584, 585, 1736, 2200, 3115, 3170—3172, 3325, 3351, 3352, 3595, 3659—3664, 3666, 3669, 4469, 4470, 4661, 5130; davatkos l.— 2199; ilgas l.— 3658, 3668; karvės l.— 5159; lapės l.— 3777; saldus l.— 3753; sausas l.— 1787, 4853, žmonių l.— 3634; žr. *galas*
liga — 162, 220, 257, 264—266, 268—272, 320, 321, 2011, 2735, 3282, 3283; jauno l.— 197; kito l.— 4008; svetima l.— 3315, 4009; tinginio l.— 4916; vilko l.— 4019; žmogaus l.— 267
lyginti: sul.— 336
lygti: nul.— 3539
ligonis — 283, 4502

lygus — žr. *kelias*
likimas: savo l.— 2237
likštis — 2713
likti — 751, 829, 1113, 1295, 1327, 2632, 2719, 2873, 3224, 4226, 4227; išl.— 2736; pal.— 28, 1060, 2555, 2556, 2903, 3077; pasil.— 83, 854, 1901, 1296
likutis — 4804
linas — 4897, 5181—5185; geri linai — 4983; neravėtas l.— 4895; tinginės linai — 4896; žr. *mūka*
linguoti — 3787
linkėti — 2802; atl.— 3189; pal.— 3189
linksmas — 185, 641, 3068, 4765; linksmesnis — 3068
linksmybė — 2296
linksmintis — 3727
linksmumas — žr. *marti*
linkti — 195, 196, 291, 820, 3348, 4797; pal.— 401; žr. *kupra, medis*
lipinėti — 3359
lipšnus — žr. *kalba*
lipti (kibti) — 102, 907, 4356; pril.— 106, 1429, 3286, 4355, 4427
lipti (kopti) — 363, 364, 767, 1653, 2937, 3157, 3158, 3400, 3424, 3428; įl.— 2042; išl.— 2132; pril.— 2936, 2937; užl.— 3427, 3482
lįsti — 1828, 2047, 2276, 3004, 3284, 3285, 3307, 3376, 3420; 3421, 3943, 4572, 4573; atl.— 3178; įl.— 2041, 2042, 2048, 2049, 2807, 2887, 3418; išl.— 3305, 3498
lysti: sul.— 1919
litas — 1857, 3931, 3932
lyti — 2551, 4968, 5324, 5330
lytus — žr. *lietus*
liuoba — 5266
liuosas — 2449
liūsti: nul.— 643—645
liūtas — 3351
lizdas — 2529, 3963; savo l.— 2444
ližė — 405, 406
lobingas — 1866, 1922
lobis — 1824, 1925, 1926, 1928, 1929, 3859; svieto l.— 1927
lobti: nul.— 4072; pral.— 2383, 4069—4071; pril.— 3964
lokys — 3509, 4164, 4921, 5093
lokšenas — 4711
loma — 1546
lopas — 2099, 3953
lopeta — 524, 4057
Lopetinskas, Lopetinskis — 333, 334
lopinys — 1979; žr. *marti*
lopyti — 1036; žr. *rūbas, sermėga;* užl.— 556
lopšys — 36, 37, 156, 243
loska: dvaro l.— 1594; poniška l.— 1575
lošti: išl.— 1777; pral.— 1783
lota — 1097
loti — 592, 593, 655, 859, 1608, 2573, 2739, 3078, 3172, 3533, 3543, 3641—3645, 3725, 3735—3740, 4514; išl.— 3530; persil.— 4426; sul.— 3528
lova — 305, 646, 737, 1327, 1668, 4734, 4816; auksinė l.— 283
lubos — 1827
lukštas — 1141, 2123
lunkas — 4077, 4078, 4484
Luokė — žr. *kelias*
luoša: vyro l.— 1153
lūpa — 535, 630, 3026, 3632, 4491; apatinė l.— 3372
lupinėti: apl.— 2307; išsil.— 3174
lupti — 1473, 1636, 4480—4482; luptis — 4480, 4481; išl.— 914; nul.— 1917
lūžti — 195, 196, 286, 290, 291, 2965; nul.— 292, 2965, 3364

m

macis — 5226
mačyti: pam.— 521
mada — 99, 827, 2459, 2460, 5299
mainas — 3544, 3547—3549
maininkas — žr. *langas, vartai*
mainyti — 53, 1080, 1207, 1610; mainytis — 2296, 2461; išm.— 3550; perm.— 54
maistas — 2376

maišas — 779, 780, 895, 973, 1047, 1509, 2580, 3216—3219, 3305, 3336, 3499, 3624, 3817, 4333, 4372, 4649—4651; grūdų m.— 5178; kiauras m.— 4327, 4395, 4396; kunigo m.— 1731; storas m.— 1829; tuščias m.— 4864; vaito m.— 1771; velnio m.— 1830
maišelis — 559, 4629
maišyti — 2463, 3082, 3083, 3322; įm.— 2907.
maitinti, maityti — 2379; išm.— 1451, 1452
makaras — 4887
malačius — 713
maladec — 2988
malda — 595, 4335, 4865; dievo m.— 799; girto m.— 1079, 1080, 5061; vilko maldos — 650
maldauti, malduoti — 3087, 5109
malėja — žr. *ranka*
maliavoti — 2771
malka — 2584, 5148
malonė — 135, 3536; ponų m.— 1574
malonus — 1352, 2394; malonu — 2428, 2797, 3851
malti — 599, 601, 2641, 4778, 5025, 5152—5154; sum.— 1131
malūnas — 784, 2513, 2638
mama, moma — 512, 1304, 4036; žr. *marškiniai, pienas*
mandagumas — 3151
mandrumas — 505, 3397
manyti: išm. — 2414; num. — 18; perm.— 894; pram.— 1494; 1498; prim.— 3236, 3237; sum.— 3235
mano — 2230, 2231, 3009
marciponai — 930
marė, marės, maria, marios — 313, 584, 585, 1089, 1670, 2711, 2763, 2765, 2766, 3485, 3920, 4138, 4251, 4275, 4351, 5133; žr. *banga, gilybė, širdis, vilnis*
margas — 2453, 2454; žr. *arklys, dvaras, šuo;* margesnis — 2453, 2454; margai — 2455
marškiniai — 332, 344, 397, 896, 897, 985, 1337, 2097, 3952; krikšto mamos m.— 3816; podės m.— 3817; savi m.— 3951; stori m.— 3952, 4186—4188
martauti — 1293
marti — 648, 1498—1505, 1507, 1509, 1510, 1537, 2494, 4251, 4297; gražį m.— 1256; linksmumo martelė — 616; lopinių m.— 1194; m. nemitulė — 1511; pikta m.— 1508
Martynas — 1977, 5342; šventas M.— 5343
mąstyti — 568; apm.— 568
mašalas — žr. *žarna*
mašna — 3847; tuščia m.— 4177
mataruoti — 4038
Mataušas: šventas M.— 5312—5315
matyti — 349, 353, 355, 430, 513, 533, 730, 1143, 1719, 1750, 1810, 1941, 2143, 2593, 2637, 2644, 2650, 2783, 2858, 2966, 2967, 3013, 3031, 3044, 3137, 3323, 3324, 3373, 3553, 3581, 3629, 3687, 3688, 3690, 3697, 3698, 3936, 4272, 4273, 4276, 4277, 4281, 4282, 4306, 4349, 4596, 4604, 5052; matytis — 729; pam.— 353, 370, 712, 734, 1121, 2017, 2592, 3630, 3689, 4298, 4409, 4529, 4974; pram.— 2237; susim.— 4290
matuoti — 4264; atm.— 4653; išm.— 4354, 4364
matušė — 1380, 1433
mauti — 1215, 1216; num.— 1427
mazgas — 1995, 5056
mazgoti — 1526, 1541, 2990, 2993, 2994; num.— 58
mažas — 163, 239, 240, 1111, 1345, 1472, 1479, 1585, 1622, 1665, 2720, 2722, 3748, 3896, 5103; žr. *akmuo, bulvė, diena, džiaugsmas, galva, gilė, gyvatė, grūdas, išmintis, kamštis, keras, krūmas, kupstas, laimė, lietus, puota, protas, rūpestis, skylė, stukas, šmotas, šuo, vagis, vaikas, vargas;* mažesnis — 1474, 1775; maž, maža — 532, 533, 574, 687,

1962, 2139, 2140, 2675, 3013, 3806, 3807, 3860, 3894, 3905; mažai — 552, 571, 3828, 3893, 3904; mažiau — 576, 1028, 1298, 3608, 4769; mažyn — 5310
mažaturis — 3895
mažinti — 3150; num.— 5068; sum.— 5069
medėjas — 2705
medis — 286, 767, 789, 938, 939, 1126, 1401, 1402, 1479, 1481, 1482, 2022, 2025, 2464, 2498, 2557, 2585, 2631, 2675, 3717, 4182, 4258, 4273, 4291, 5024, 5096, 5144, 5235, 5279, 5280; aukštas m.— 5290; didis m.— 2726; diktas m.— 289; geras m.— 33; girgždantis m.— 287; jaunas m.— 193, 195; kreivas m.— 1101; kumpas m.— 3561; naujas m.— 2479; palinkęs m.— 3160, 3161; sausas m.— 290, 291; senas m.— 193, 195; supuvęs m.— 292; sveikas m.— 292; šlapias m.— 2119; tiesus m.— 3561; traškus m.— 289; žalias m.— 290, 291; žr. *viršūnė*
medus — 119, 340, 669, 670, 2217, 2254, 2255, 2564, 2704, 2781, 2782, 9399, 4204—4206, 4491; saldus m.— 669, 4695; velnio m.— 2895; žr. *statinė*
medvytė — žr. *klumpė*
medžias — 1403, 2236
medžioti — 812, 4498
mėgti — 362, 369, 2677, 4230
meilė — 100, 109—113, 119, 125, 126, 128, 135, 136, 138; didelė m.— 1520; greita m.— 127; motinos m.— 1364; sena m.— 124
meilinti — 3910
meilumas — 178
meilus — 3769; meilesnis — 2409, 3072; meiliai — 3223
meistras — 3004, 4999, 5000
meitėlis — 5180
melagis — 3573, 3576, 3578, 3580, 3581, 3583, 3597; žr. *pasaka*
melagystė — 3571, 3598
melas — 3558, 3569, 3572, 3574, 3579, 3586, 3593, 3594, 3605
meleta, meletka — 2197, 3753, 5259
melnyčia — 783
melsti — 4444; melstis — 2162, 2183
meluoti — 553, 1878—1880, 2939, 2940, 3568, 3575, 3582, 3590, 3592—3594, 3599—3604, 3606; sum.— 554, 3596
melžti — 609, 3981, 3982
mėmė — 1226
mendelis — 5302
mėnesiena — 550, 592
mėnesis, mėnulis, mėnuo — 593, 976, 2691, 3643, 3749, 4362, 5130; jaunas mėnuo — 2505
menkas — 1967; žr. *drabužis, kibirkštis, ponas, ponystė, rūbas, žolė;* menkai — 577, 3611
mėnulis — žr. *mėnesis*
mėnuo (dangaus kūnas) — žr. *mėnesis*
mėnuo (metų dalis) — 1383
menturis — 2053; peklos m.— 3754
merga — 93, 94, 97, 243—246, 750, 887, 1120, 1212, 1227, 1231, 1246, 1262, 1269, 1292, 1296, 1327, 4299, 4300, 4895; sena m.— 2239; ščyra m.— 1014; žr. *lieptas, pasoga*
mergauti — 1293
mergininkas — 1148
merkti: prisim.— 3408; užsim.— 4657
mes — žr. *aš*
mėsa — 847, 849, 903, 1021, 1239, 1535, 1816, 1817, 1963, 2173, 2531, 2532, 2776, 2827, 2952, 2953, 3988, 4145, 4169, 4178, 4197, 4198, 4201, 4219, 4719; gera m.— 2780; pigi m.— 4134, 4135; veršio m.— 2103; vilko m.— 2236; žr. *bliūdas, stukas*
mėsininkas — 731
mesti — 97, 450, 489, 597, 598, 797, 1121, 1314, 2866, 2914, 3913, 4110, 4160; įm.— 524, 3649; išm.— 4334, 4335; pam. (liautis) — 121, 122, 2450, 2497, 2498; (netekti) 242, 346, 379, 475—479, 624, 792, 815,

1620, 2272, 2905, 3175, 3176, 3501, 3870, 3871, 3976, 4113; perm.— 3506; užm.— 796
meška — 2, 207, 812, 1245, 1467, 1602, 2313, 3341, 3509, 4165, 4260, 4280, 4347, 4632, 5094, 5135, 5238, 5255; Raudondvario m.— 1137
meškiukas — 2314
mėšlas — 858, 2775, 4729, 5172, 5183; žr. *krūva*
metai, metas — 154, 161, 238, 312, 1501, 1510, 2095, 2304, 2472, 2474—2477, 3402, 4297, 4298, 5076, 5337, 5338; blogi metai — 4866; sunkūs metai — 2225
mėšlynas — 3220
metėlė — 119
mėtyti — 444
metras — 177
metrikos — 242, 303
mezgioti — 988
mėžti: užm.— 5167
midus — 1041, 1114, 2434, 2435, 2437
miegas — 340, 3671, 4183, 4887, 4859—4861, 4904, 4905, 4907, 4973; neramus m.— 4641; šaltas m.— 4642
miegoti — 1323, 2623, 4613, 4618, 4688, 4800, 4973; miegantis — 4959; žr. *giltinė;* išm.— 4886; išsim.— 522, 2900, 5301, 5302; prim.— 4382
mieguistas — 4782
mielas — 259, 1311; žr. *vaikas;* mieliausias — 2198; miela — 108, 378, 1343, 3030; mieliau — 378
mielaširdingas — 3797
mielės — 2221, 2288, 3009, 4932, 4933
miera — 4639, 4640
mieruoti — 4261, 4522, 4654, 5066
miestas — 1534, 2072; žr. *paršas, veršis*
mietas — 471, 769, 2619, 2620, 4372
miežis — 1106, 1107; žr. *akuotas, gira*
miežiena — 3221
migdyti — 4835; pam.— 1495
miginti — 1928
migti — 3713, 4505; prim.— 5303
Mikas — 805, 4226, 4227
Mykolas — 4958
migdolai — 930; dangiški m.— 929
migis — 3369
miklas, miklus — 4924; žr. *riešutas*
milas — 1036, 4263, 4264; žr. *skiautė*
mylėti — 117, 118, 120, 122, 139, 580, 621, 1147, 1368, 1483, 2637, 3060, 3249—3253, 4677; mylėtis — 137
mylia — 1011, 2767, 4119
miltai — 2053, 2536, 2640, 2641, 3591, 3621, 4286, 4388, 5155; geri m.— 4983; pasiutę m.— 23; prasti m.— 5155; žr. *kalnas*
miltuoti: išsim.— 2638; miltuotas — 2640
minėti — 3144, 3146, 3707—3710
minkyti — 3083
minkštas — žr. *duona;* minkšta — 4183
minti — 2113, 3371
mintis — 312, 409, 2182
mirimas — 2897; ubagiškas m.— 1606
myris — 294
mirkliūčia — 341
mirkti — 1851
mirti — 38, 155, 201, 230—233, 293, 324, 834, 836, 872, 1217, 1329, 1343, 1344, 1376, 1716, 1721, 1723, 1922, 1923, 2002, 2003, 2380, 2399, 2400, 2784, 3455, 3650, 3809, 3880, 4006, 4076, 4502, 4775, 4776, 5083; num.— 295, 298, 331, 368, 1111, 1237, 1327, 1328, 1375, 1956, 2381, 2382, 3456, 3810, 4164, 4165, 4410, 4412, 4450, 5084, 5090
mirtis — 301, 304, 310—313, 322, 336, 338, 2565, 2566, 4058, 4234
misas — 652
mislis — 9, 10, 313
mislyti — 538; apsim.— 1458; pam.— 1457
misti — 2123, 3866, 4760; žr. *vilkas;* išm.— 1511
mišios — 1717
miškas — 66, 68—70, 773—775, 839, 841, 1456, 2023, 2538, 2584, 2585, 2812, 4091, 4259, 4260, 4263, 4264,

4273, 4291, 4577—4580, 4595, 4972, 4988, 5171; Gineitiškių m.— 2059; žr. *braškėjimas, kraštas*
mitulys — 4238
močia — 134, 1305; žr. *plaukas*
močiaka — 2089; žr. *ranka*
mojuoti — 980
mojus: šlapias m.— 5336
mokėti (duoti pinigus) — 683, 1836, 3539, 3540, 3542, 3995, 4830; užm.— 2864, 4057, 4060, 4061, 4078, 4133, 4656
mokėti (sugebėti ką daryti) — 211, 572, 1071, 1476, 1477, 3124—3126, 3259, 3386, 3533, 3603, 3604, 3863, 4081, 4082, 4213, 4413, 4414, 4464, 4561, 4673, 4876, 4986, 4990, 5046, 5053, 5075, 5077—5080, 5091, 5092, 5104, 5108—5110, 5121, 5122
mokinti, mokyti — 427, 1470, 1479, 3266, 3434, 3437, 3438, 4983—4985, 4994, 5000; mokintas, mokytas — 5116, 5122; mokintis, mokytis — 4981, 4982, 5082—5088, 5090—5092, 5102; išm.— 1007, 1323, 1468, 4343, 4344, 4709, 5093—5096; pam.— 183, 3436
mokslas — 5099, 5114, 5115, 5117, 5118; žr. *galas, šaknis, vaisius*
molis — 342, 2128, 2663, 2664
moma — *žr. mama*
monas — 3549; svieto monai — 1556; velnio monai — 1555
Morkus — 965
motė: bloga m.— 1310; dora m.— 1310; gera m.— 1308, 1310; pikta m.— 1309
moteris — žr. *puoša*
moteriškė — 86
moti — 1996; num.— 3886; sum.— 3584; užsim.— 4507
Motiejus — 3183
motina — 378, 1213, 1374—1376, 1410, 1411, 1445, 1471, 1474, 1495, 2089, 2147, 2301, 3339, 3764; tėvas m.— 1437, 1848; žr. *dūžis, meilė, mušimas, pagalys, ranka*
motriška — 95
muilas — 59
mūka: Čičinsko mūkelė — 1139; kačių mūkelė — 1140; lino m.— 5186
mulkis — 463, 473; žr. *džiaugsmas*
mūras — 1235
mūryti — 248
murmenti — 662
murzinkus — 740
musė — 653, 1021, 1774, 2124, 2130, 2132, 2268, 2737, 3008, 3999, 4196, 4670
mušimas, mūšis — 1466, 3204; motinos mušimas — 1370
mušti — 496, 695, 874, 906, 1368, 1469, 1472, 1488, 1761, 2445, 2446, 2679, 3138, 3166, 3205, 3215, 3535, 3802, 4474; muštis — 851, 945, 1648; atm.— 4314; atsim.— 905, 906; išm.— 893, 2738, 3488; pam.— 558, 1865; pram.— 615, 3133, 3134, 3173, 4311; susim.— 3363; užm.— 2230, 2231, 2734, 3138, 3261, 3432, 3988
mutinys — 4421
muzika — 833, 3721
muzikantas — 3522
mužikas — 1150, 1552, 1562, 1563, 1596, 1597, 1619, 1620, 1642, 4842; žr. *ištesėjimas*

n

nabagas — 2137
nabašnikas — 1925
nagai — 20, 206—208, 400, 402, 1331, 2467, 2867, 2868, 3182, 3326, 4025, 5113, 5147; aukso n.— 1095, 1096; bado n.— 2000; kunigo n.— 1726; svetimi n.— 5048; šventuolio n.— 401; vanago n.— 4770, 4049; vilko n.— 3500
naginė — 637, 1198, 1268, 1627, 1628, 2545, 5078; plati n.— 3992; sava n.— 3950
naginpalaikis — 3656
naikinti — 1773
nakšis — 190
naktis — 409, 774, 778, 963, 1209, 1317, 2745, 2769, 2871, 3222, 3726,

4906, 4965, 5208, 5256, 5318, 5331; rūsta n.— 640; tamsi n.— 5331; žr. *darbas, diena, gegutė*
nakvynė — 3557
nakvoti — 3080
netekti — 451—453, 1625, 1380, 3909, 4053, 4174, 4175
namas, namai — 72, 672—674, 1507, 1509, 1813, 2215, 2381, 2382, 2400, 2407, 2408, 2414, 2424, 2624—2626, 2828, 2830, 2831, 3070, 3099—3102, 4075, 4142, 4643, 4790, 4900, 5163, 5164; ankšti n.— 2411; kurti n.— 1332, 1333; savi n.— 2411; savo n.— 2398, 2409, 2420, 2422; sūnaus n.— 1454; svetimi n.— 2409; žr. *druska, kūrys, namininkė, putra, raktas, sąspara, vagis*
namie, namieje — 510, 2072, 2187, 2401, 2402, 2413, 2425, 3088, 3090, 3199, 3466, 4471
namo — 1064, 1814, 2406, 3467, 3574
namininkė: namų n.— 4799
namiškis — 4085
naravas — 2458
nardyti — 2596
narinti; išn.— 5040
narsus — 2418, 2451
nasrai — 3773, 4662; savi n.— 378; smako n.— 1096; vilko n.— 1050, 1051, 3768
našlaitis — 1376; žr. *ašara*
našlė — 1288, 1289, 5278
našlys — 1290, 1291
našlystė — 1234
našta: didi n.— 2958; sava n.— 2242, 4002; savo n.— 2243; sunki n.— 2602; svetima n.— 4012
natūra: kiaulės n.— 3416
nauda — 571, 582, 785, 786, 4172, 4683; balandžio n.— 4219; kunigo n.— 1741; svetima n.— 3938, 4074
naudingas — 2721
naudotis — 3202
naujas — 1364; žr. *botagas, kirtėjas, laikai, medis, peilis, pinigas, puodas, rykštė, ponas, rūbas, šluota, vaikas, žiponas*
naujiena: bloga n.— 2019; gera n.— 2019
navyna — 2481
nebylys — 612
nedėka — 2863
nedėlia — (savaitė) 4643, 5237; (sekmadienis) 278, 4969
neganda — 2008
negras — 3111
nekaltas — žr. *kraujas*
nekela, nekila — 4503, 4504
nelaimė — 2024, 2027, 2261, 2263, 2265, 2294, 2333, 3023, 3025; didi n.— 3056; savo n.— 2234; svetima n.— 4010
nemiga — 4503, 4504
nemitulė — žr. *marti*
Nemunas — 1991, 4274, 4588
nendrė — 2736
neramybė — 1853
neramus — žr. *miegas*
neramutis — 4687
neregys — 4309
nerimastis — 2935
nerimti — 2887
nerštas — 5265
nerti: pan.— 1063
nešioti — 1037, 2184, 2201, 2242, 2705, 2954, 4949; nešiotis — 2185, 4033; išn.— 4755; nun.— 323
nešti — 376, 468, 610, 883, 1009, 1447, 1738, 1808, 1889, 2252, 2756, 2942, 2943, 3501, 3535, 3704, 4209, 4947, 4948, 5188; atn.— 33, 338, 2715, 5268, 5269; atsin.— 2377, 4763; išn.— 435, 1431, 1447, 5268, 5269, 5278; nun.— 733, 1200, 2501, 4490; nusin.— 3878, 3879; parn.— 1431, 2954, 4068, 4223, 4341, 4926; parsin.— 3812; užn.— 2311
neteisybė — 3570
netikęs — 1287; žr. *gaspadinė, kiaulė*
neturtas — 1824, 1960, 1961
neturtingas — 1966
nevala — 4897

nevaleika — žr. *vaikas*
nevalia — 418, 419, 1464
neverpėja — 4897
nevidonas — 1681
nianka — 4554
niekada — 4826; šventas N.— 4065
niekas — 2154; niekai — 180, 784, 1570, 3670, 4225; svetimi n.— 3313
niekinti — 2447
niežas: savas n.— 3321
niežėti — 4019, 4025
Nigdas: šventas N.— 4066
nykštys — 3229
nikti: apn.— 2975
nykti — 316, 2482; išn.— 126, 2503, 2823
nirti: išn.— 1384
nokti (sirpti) — 4443; nun.— 233; žr. *obuolys*
nokti (vyti): prin.— 5213
nopostas — 1031
noragas — 141, 142, 4727
noras — 422, 1224, 2522, 2861; blogas n.— 420; geri norai — 417; žmogaus norai — 394
norėti — 71, 86, 395, 396, 421, 554, 647, 798, 931, 961, 1008, 1070, 1292, 1315, 1432, 1753, 2113, 2244, 2576, 2577, 2581, 2600, 2785, 2796, 2801, 2802, 2922, 2952, 2953, 3241, 3276, 3282, 3376, 3893, 3894, 3896, 3899, 3900, 3905, 3907, 3913, 3916, 3917, 3940, 3975, 4053, 4183, 4296, 4412, 5091, 5092, 5215, 5216; norėtis — 4941
nosis — 137, 535, 536, 749, 826, 1123, 1174, 1257, 2523, 2568, 2933, 3178, 3179, 3304, 3363—3365, 3374, 3393, 3632, 4080, 4211, 4331, 4332, 4486, 4550, 4552, 4554, 5247, 5248; didelė n.— 3373; raudona n.— 1170; savo n.— 3319, 3320
notrynė — 654, 2821
novyti — 1775
nu — 4159
nugalintis — 694
nugara — 985, 2632, 3843; arklio n.— 4716; savo n.— 3629; svetima n.— 3994; tėvo n.— 1366
numirėlis — žr. *pilvas*
nuobodninkė — 5020
nuogalė, nuogalis, nuogalius — 3814, 4187, 4188
nuogas — 349—352, 1943, 2003, 2098, 2133, 2642, 2643, 2683, 2684, 3812, 3813, 4186; žr. *blauzda*
nuopuolis — 842
nuoskundas — 380
nuotaka — 1270
nuotarstis — 2566
numirimas — 2898
nusibosti — 3291
nusidėti — 2881
nusigąsti — 896, 1604, 5021
nusileisti — 902
nusimanyti — 2880
nusiminti — 2343
nustoti — 3910, 4424

o

obelis — 1160,1407—1409
obuoliauti — 4628—4630
obuolys — 31, 1407—1409, 1444, 2475, 2835, 3615, 4629, 4630; gražus o.— 2777; nunokęs o.— 202; žalias o.— 202
oda — 3890, 4190; dirbta o.— 1490; eržilo o.— 64
Ona — 5295; savo O.— 1121; šventa O.— 2592—2594, 2596—2599
op — 4242—4244
oras — 2346, 2522, 4123; geras o.— 420
Oškinis — žr. *grinčia*
ošti — 2426
oželis, ožkelis — 24, 3160; kuprotas oželis — 46
ožys — 25, 209, 519, 787, 788, 901, 911, 1229, 1230, 2936, 2937, 3858, 4553, 4598, 4599; kietas o.— 3841; žr. *barzda, pienas, ragai*
ožka — 48, 93, 94, 864, 910, 926, 991, 1090, 1091, 1263, 1264, 1514, 1601,

1976, 2106—2108, 2492, 2493, 3157—3163, 3252, 3492, 3891, 4162, 4406—4408, 4553, 5276; atsargi o.— 4567; Kleberio o.— 1175; paskutinė o.— 4231; pikta o.— 671; žr. *pienas, ragelis*
ožkelis — žr. *oželis*

p

pabaiga — 2483, 4232, 5030, 5032
pabarimas: tėvų p.— 1369
pabėgėjimas: didelis p.— 4831
pabėgėlis — 854
padalkos — 3286
padangė — 4124
padarymas — 5009
padas — 1322, 2661, 3136; žr. *turtuolis*
padėjimas: blogas p.— 4106, 4108; dievo p.— 2248
padėlys: blogas p.— 4107
padelkai — 1342
padėti — 832, 1883, 2150, 2229, 3007, 3344, 5033, 5120
padėtis — 4463
padonas — 2519, 2520
paduška — 164
padvečerka — 5299
pagada — 4968, 5319, 5322, 5323, 5325, 5335
pagalba: dievo p.— 2161
pagalys — 685; motinos p.— 1373
pagarba — 1825
pagauti — 734, 2258, 2502, 3264, 3469, 3783, 3784, 4079, 4093, 4321, 4324, 4535, 5134; pasig.— 2204
pagyros — žr. *puodas*
pagirios — 1068, 1084, 1085
pagirioti — 1066, 1067
pagirys — 3192
pagrabas — 4235
pagulėjimas — 4831
paikas — 497, 505, 542, 1276, 1338, 1461, 3118
painioti — 1032
paisyti — 2358
paišinas — 739
pajėgti — 89
pakakti — 1594, 3865, 3919
pakalnė — 154, 1547; (noras) — 274
pakasimas — 2898
pakaušė, pakaušis — 439, 2014, 3397, 3406
pakelė — žr. *kietis*
pakinktas — 2530
paklausaĩ — 4468
pakula, pakulos — 2371, 3927, 3928, 5181
palaidas — 1002
palašas — 2316
palengva — 5211, 5112
palikimas: poniškas p.— 1605
palikti — 74, 1060
palivarkas — 3337
paltis: ilga p.— 5179; lašinių p.— 4126
paludieniai — 5267
pamaldus — 185
pamatas — 2515, 5031, 5239
pamažu — 5026, 5213, 5214
pamilija — 1535
pamokslas — 4537
pamotė — 2301, 3764; žr. *duona, žodis*
pamušalas: vėjo p.— 1003
pana — 1277
panaberija — 3398
panagė: juodos panagės — 1554, 4842
panašus — 1116, 1117
panosė — 748
pantis — 3829; žr. *radimas*
papartis — žr. *žiedas*
papas — 1049, 4808
paprastas — žr. *brasta, žmogus*
paprasti — 81, 2367, 2369, 3422
papratimas — 78; savo p.— 77
papulti — 2285
parama: senatvės p.— 225
parcinkulis — 5300
pardavinėti — 1718
pardelis — 52
parduoti — 344, 642—644, 1036, 2713, 3567, 3599
parėtkas — 88
parkti: nup.— 4147

paršas — 1405, 1406, 1893, 4100, 4208, 4652, 5178; miesto paršelis — 1492; paskutinis p.— 4808; savo paršelis — 1355; ubago p.— 994
parvestinis — 1379
parvežimas — 2765
pasaka — 3590, 5023; melagio p.— 3577
pasakoti — 2573
pasalos — 2744
pasamonas — 2518
pasaulis — 259, 1762, 1821, 2465, 2707, 3573, 4468, 4838
pasenėti — 1294
pasenti — 199, 200, 241
pasienis — 2775
pasileisti — 994, 995, 997, 999
pasilkas: biedno p.— 2084
pasitaikyti — 2299
pasiūla — 3823
pasiuntinys — 4942
pasiutimas — 187
paskambočius — 1838, 1839
paskliunda — 4371
paskui, paskuo — 1038, 1210, 2580, 3223, 3466, 4803, 4804
paskutinis — 1342, 1379, 4791, 4805, 4827, 4913; žr. *bėda, ožka, paršas, vaikas*
paslas — 4943, 4944
paslūgočius — 1838, 1839, 1970
pasninkas — 1663, 2100—2102, 2174, 3298; vilko p.— 1079, 2178
pasoga — 1270; mergos p.— 1261
pastaras — 4792
pastatas — 5031
pastogė — 4968, 5326
pasturgalis — 897, 984
pasturlakai — žr. *duona*
pašalė — 2298, 4138
pašinas — 2884
pašonė — 2838
pašuka — 1161
patalas — 562, 1081, 2387
patapas — 2362
patarlė: sena p.— 1
patarti — 182
patekti — 289
patepimas: sviestu p.— 1369
pati — 1208, 1209, 1218, 1287, 1311, 1315, 1316, 1319, 1320, 1324, 1325, 1329, 1742; bloga p.— 1318; graži p.— 1312; jauna p.— 1279; kerdžiaus p.— 1189; žr. *gražybė, gražumas*
patikti — 106, 134, 689, 1113, 3268, 3751, 4178
patogus — 1700; patogu — 3962
patrūkti — 4833
pats — (vyras) 1320; tas p.— 3294
patvorys — 2096
paukštelis — 1396, 1397
paukštis — 7, 15, 17—20, 790, 1213, 1396, 2346, 2529, 2554—2556, 2562, 2716, 2978, 4254; durnas p.— 461; geras p.— 2597; girios p.— 67; gražus p.— 2778; prastas p.— 2444; žr. *pienas*
pautas — 1351, 3529, 4422
pautienė — 3067
pavalkai — 1214—1216, 1427, 1428, 1534, 4261
pavargėlis — žr. *rugiai*
pavasaris — 503, 1057, 1612, 2423, 2635, 2714—2716, 4758, 5236, 5237, 5241; žr. *laikas, sniegas*
pavaža — 5251, 5253
pavėsis — 4854
pavydas — 380, 3854
pavydėti — 3854—3856
pavijoti — 602
pavyti — 1619, 1620, 1622, 1623
pažadai — 3628; greiti p.— 3614; Kauno p.— 1806; ponų p.— 1576; valdžios p.— 1805
pažastis — 2187, 5316
pažinti — 19—21, 161, 463, 539, 654, 774, 1068, 1248, 1660, 1826, 1937, 2794, 2795, 2859, 2924, 2925, 3023—3025, 3040—3042, 3971, 3972, 5001—5003, 5005
pažytkas — 2141
pečenka — 4494
pečiadangstė — 1158

pečiai — 250, 311—313, 1952, 2602, 5105, 5106; prasti p.— 529
pečius — 368, 446, 779, 1513, 1903, 1924, 2218, 2219, 2509, 2663, 2666, 2696, 3471, 5315; žr. *kakta, šviesybė*
pėdas — 1103
pėdos, pėdai — 853, 854, 1992, 2559, 2845, 4626
peikti — 366, 1471, 3450—3454, 3651, 3673, 3684, 3685; išp.— 3449—3452, 3459, 3651
peilis — 2077, 3223, 3660, 4102, 4103, 4253, 4262, 5013; aštrus p.— 5157, 5158; ilgas p.— 2706; naujas p.— 5156; senas p.— 5156; svetimas p.— 3947
pekla — 40, 941, 965, 1516, 1552, 1602, 1710, 1744, 1746—1748, 1799, 2043, 2186, 2298, 2369, 2610, 2613, 2789, 3503, 3932, 4154, 4156, 4282, 5059, 5124, 5125; žr. *menturis*
pelai — 213, 2818, 5621, 4376—4378, 4389, 4539, 4540
pelė — 170, 876, 1896, 1897, 2116, 2421, 2623—2625, 2627, 3250, 3273, 3274, 4195, 4544, 5018
pelėda — 34, 755, 1187, 1356, 1964, 2886, 3478, 4417; žr. *balsas, sermėga, vaikas*
pelenai — 2793—2795, 2880
pelynos — 2721
pelkė — 664, 4761
pelnas — 1855, 2139
pelnyti — 1043, 4224, 4438, 4876
pempė — 4451
penėti — 775, 776, 1136, 1455, 1947, 3628, 4749, 4838, 5161; išp.— 1304; prip.— 4394
penyba — 5180
peniukšlė — žr. *kiaulė*
penki — 382, 469, 605, 1010, 1815, 2273, 3391, 4899, 5056, 5127; p. šeši — 1085, 2013, 4090
penktadienis — 2168
penktas — 507, 1195, 4299
perekšlė — žr. *višta*
perėti — 1351; išp.— 34, 506, 507
Perkūnas — 3360; perkūnas — 882, 949, 970, 2231, 2682, 3462, 4162; žr. *ūsai*
perkūnija — 884, 2552
pernai — 3477
pernykštis — 3146; žr. *sniegas*
perti — 56, 57
pėsčias — 268—270, 1084, 1672, 1673, 2324, 3390, 3511, 3652, 4366, 5011
pešioti: išp.— 4756
pešti — 1457, 1458, 1460, 3756, 3837, 4337, 4338, 4483, 4485, 4757, 5221; peštis — 432, 434, 484, 1875, 1880, 3200—3202, 3222, 4483, 4632; išp.— 4485; nup.— 1459, 2166, 4339; susip.— 3262
peštynė — 4633
peštukas — 3837
pėtnyčia — 636, 729, 730, 1662; ilgoji p.— 3297
Petras — 4958; šventas P.— 951
piauti — 796, 797, 826, 986, 1361, 1439, 2254, 2332, 2755, 2776, 2893, 2912, 3003, 3985, 3986, 4231, 4653, 4654, 4712, 4713, 4721, 4722, 4982, 5324; piautis — 3219, 3308; atp.— 4058; nup.— 1325, 2911, 2918, 4653; pap.— 2959, 3112, 3468; prap.— 1058; susip.— 3310
piautuvas — 5287
piela — 5144
piemenė — 1663
piemuo — 1664, 1685, 3601, 5143
pienas — 374, 659, 787, 788, 1167, 2439, 2879, 3746, 4508, 4663, 4862, 5045, 5165, 5166, 5297, 5298; gegutės p.— 1907; gervės p.— 1908; gulbės p.— 1909; mamos p.— 3228; ožkos p.— 658; ožio p.— 786, 3094; paukščio p.— 1910, 3097; palietas p.— 4547—4549; žr. *ponas, puta*
pieningas — 3027
pietai, pietūs — 3840, 4488, 4489, 5005, 5269, 5299
pietūs (pasaulio šalis) — 5311

pieva — 73, 381, 694, 1892, 5194, 5285, 5286; žr. *dirva*
pigumas — 4132
pigus — 2712; žr. *mėsa;* pigu — 421, 4079; pigiai — 1043, 4133
pijokas — 1070, 1102, 4886
piktas — 51, 653, 1276, 1872, 2266, 2787, 2800, 2815—2817, 2857, 2859, 5190; žr. *darbas, gaspadinė, kalė, kalba, kirvis, marti, motė, ožka, sapnas, šuo, žmogus, žodis;* piktesnis — 3525; pikčiausias — 3645; pikta — 2808, 2859
pykti — 680—682, 3048, 3049, 3256; pyktis — 3174
piktumas — 683
pyla — 497
Pilypas — 759, 3306
pilis: Ukmergės p.— 2500; žr. *valdonas*
pilnas — 875, 2371; žr. *aruodas, kluonas, šalinė, žakas*
Pilotas — 3780
pilti — 2865, 4396; pap.— 5070; žr. *aviža;* prip.— 1015, 1729, 4395, 4396; prisip.— 3149; sup.— 2431
pilvas — 342, 343, 353—355, 384, 541, 1143, 2245, 2371, 3153, 3477, 3864, 3920, 3921, 3946, 4709, 4779, 4884, 5193; numirėlio p.— 1175; žr. *alga*
pilvotas — 348, 1868
pinigas — 946, 1022, 1185, 1260, 1263, 1270, 1271, 1693—1696, 1703—1706, 1708—1713, 1716, 1718, 1765, 1777, 1778, 1803, 1810, 1813, 1814, 1816, 1817, 1819, 1821—1823, 1826, 1834, 1841—1845, 1847—1849, 1852—1854, 1858, 1860—1864, 1905, 1906, 1936, 2018, 2359, 2445, 2446, 3311, 3829, 3847, 3933, 4053, 4801, 5319; blogas p.— 4177; kunigų pinigai — 1744; naujas p.— 1720; svetimi pinigai — 3939; užkasti p.— 3849
piniginė — 1849
piniguotas — 1264, 1837
pinti — 1254, 5051; sup.— 1246
piovėja — 5293
pipiras — 537, 538, 926, 959, 1502, 2254, 2255, 2722, 4511
pypkė, pypkis — 1145, 1974, 2289, 2389, 3372
pypti — 2129
pyragas — 938, 939, 1485, 2397, 3206, 3844, 3908, 3909, 3911, 3912, 4251, 4621, 4727, 4732, 4786; svetimi pyragai — 3948; žr. *šmotas*
pirai — 4251
pirkia — 431; ankšta p.— 1667
pirkšnis — 4584
pirkti — 344, 454, 628, 1208, 1816, 1955, 2079, 3132, 3375, 3567, 4022, 4076, 4133, 4511, 4649, 4651, 4652; žr. *duona;* įsip.— 1699, 2233; nup.— 1706, 1815, 1848, 4397; nusip.— 4543
pirmadienis — 2220
pirmas — 251, 367, 1288, 1342, 2213, 3541, 4792, 4978—4980, 5332; pirmesnis — 4802, 4803; pirma — 1038, 1210, 2580, 3223, 3464; pirmiau — 4806; pirmyn — 4827
pirmutinis — 1283—1286, 2870, 4791, 4807, 4913
piršlys — 726, 1211, 1212, 1752
pirštas — 720, 821, 883, 1361, 1815, 2330, 2331, 3237, 3340, 4008, 4009, 4080, 4340, 4456, 4606—4608, 4702, 5129, 5130, 5132, 5140, 5149
piršti — 91, 1751
pirštinė — 3080, 4174, 4271
pirtis — 107, 950, 1328, 3427, 3677—3680, 4251; kaimyno p.— 3050
piudyti — 4152
plakti — 1760, 3167, 3171; nup.— 2600; prap.— 3135
plaktukas: auksinis p.— 1827
platus — 2484; žr. *akis, kelias, naginė, vanduo, vartai;* plačiai — 3371, 3897
plaučiai — 1239
plaukas — 53, 1365, 2224, 2661, 4336; ilgas p.— 92, 1153; velnio močios plaukai — 4723; žilas p.— 236, 325

plaukti — 2279, 2439, 2669, 4061, 4274, 4343, 4344; išp.— 4138, 4139; pap.— 4320; perp.— 4140
plaukuotas — 432, 433
plautai — 3427
plauti — 2991, 2992; išp.— 916; nup.— 58
pleiškas — 2617
plepėti — 553, 586; sup.— 1249
plerti: išp.— 1179
plėsti: išsip.— 3209
plėšikas — žr. *galas*
plėšti — 2055, 2749, 4170, 4478, 4479, 4483, 4484; išp.— žr. *turtas;* nup.— 1221; perp.— 1447
pletkai — 2198
pletkininkas — 5245
plikas — 191, 1880, 1921, 1944, 1982, 1983, 4337, 4556, 4557, 4634; žr. *subinė*
plikgalvis — 4632, 4633
plikis, plikius — 484, 1930, 1940, 1954, 1981, 3260
plikti — 504; nup.— 1921, 4339
plyšys — 1781, 1782
plyšti — 2039, 4478, 4479, 4483, 4484; nup.— 1376; žr. *rūbai*
plyta — 2189
pliuškis — 3700
plonas — žr. *varpa*
plunksna — 7, 18, 19, 1213, 1796—1798, 2554—2556, 3624, 3718, 4178, 4219, 4360; karvelio p.— 3773; paleistos plunksnos — 4669; povo plunksnos — 1187
pluta — 2092, 2093, 2442, 2443, 4427; juoda p.— 2397
podė — žr. *maršKiniai*
pometė — 5098
ponaitis — 1390
ponas — 339, 1193, 1390, 1550, 1553, 1555—1559, 1564—1570, 1573, 1579, 1580, 1582, 1586—1593, 1595, 1597, 1603, 1608, 1615, 1620, 1621, 1625, 1639, 1642, 1677—1682, 1684, 1687—1690, 1693, 1700, 1767, 1818—1820, 1881, 1923, 1991, 2156, 2416, 2516—2519, 2723, 3549, 3741, 3998, 4499, 4500, 4530, 4941, 4946—4951, 4956, 5291; bagotas p. — 1565; didelis p.— 1585; kunigystos p.— 2059; menkas p.— 5289, 5290, 5292; nauji ponai — 1644; pieno p.— 5288; žr. *batai, čebatai, giminė, malonė, pažadai, prižadėjimas;* ponesnis — 1564
ponauti — 2393
pondievas — 2187, 3344
pondžius — 3532
ponia: duonos p.— 5294
ponystė — 167, 219, 2071; menka p.— 1613, 2070
poniškas — žr. *duona, gimimas, loska, palikimas, ubagas*
popas — 1745
popieriai — 1599
popiežius — 4281, 4423
pora — 123, 138, 1221, 1228, 1300
posmert — 4059
poteriai — 115, 116, 1947, 2175—2177, 2270, 3279, 3293; ubago p.— 2178
poteriauti — 1844
povas — 29; žr. *plunksna*
pradalgė, pradalgys — 1647, 4863; siaura p.— 5193
pradėti — 2220, 2892, 3465, 3591, 3604, 3649, 3859, 4097, 4704, 5033—5037; prasid.— 487, 1772
pradžia — 2483, 4232, 4976, 4977, 5028—5030, 5032
praeitis — 2046
pragaišti — 1047, 2949
pragaras — 417, 1840, 2424, 3212, 3722, 3920, 4155; žr. *vartai*
pragėrimas: bieso p.— 1739; velnių p.— 3846
prakaitas — 2145, 4437, 4725, 4836, 4837; vasaros p.— 4759
prakaituotas — žr. *ranka*
prakeiktas — 2158—2160
prakišti — 2270
prakurtis — 2108
praminti — 3860

prapulti — 1045, 1046, 2824, 4415
prapultis — 2108
prarasti — 1448, 1449, 3908, 4127
prastas — 3473; žr. *miltai, paukštis, pečiai, vyras, žmogus, žodis*
prašyti — 265, 302, 1034, 1035, 1682, 1719, 1796—1798, 1858, 1955, 1957, 1958, 2156, 2161, 3007, 3059, 3061, 3063, 3066, 3098, 3204, 4049, 4054, 4252, 4399, 5119; žr. *svečias;* įsip.— 1097, 1697; išp.— 111, 938, 939
pratašymas — 629
prausti — 55, 736, 737, 1295, 1834, 2796, 4358; praustis — 733—735; išp.— 59; nup.— 2796
prekė: gera p.— 3439; siūloma p.— 2712
prėskas — 689
priedai — 3544
priegalvis — 165
priekis — 1147
priešas — 1866, 3047, 4050
prietelius — 1532
prievarta — 3278, 3279
priežastis — 2565
prigimimas — 11, 12, 54, 78—80, 105
priklausyti — 1643, 2346
prilygti — 4304
primanyti — 1916
priprasti — 82, 2368, 3936
pripratimas — 79, 80
prisiminti — 1506
pryšakys — 1193, 4625
pritekti — 1625, 2938
pritirti — 2859
prižadėjimas: pono p.— 1577
proga — 4475; gera p.— 4476
protas — 3, 4, 6, 7, 160, 181, 428, 450—453, 458, 517, 519, 520, 524—526, 530, 544, 545, 547, 551, 1099, 1596, 1630, 1812, 2357, 2457, 2526; mažas p.— 502; savo p.— 816; sveikas p.— 236; svetimas p.— 814; trumpas p.— 92
protingas — 427, 434, 485, 494, 3123
prova — 3199
provotis — 3196, 3197
prūdas — 2318, 2513, 2514, 4589
pūdas — 4127
pūdymas — 4898
puikočius — 1869
puikus — žr. *kiaulė*
pulkas — 675
pulti — 165, 2334, 3359, 4370; apip.— 2977; įp.— 869, 2804, 4371; nup.— 1045, 1046, 3355; žr. *lapas;* užp.— 3265
puodas — 84, 227, 306, 307, 1159, 1218, 1259, 2366, 2463, 2507, 2942, 2943, 3129, 3130, 3151, 3322, 3681—3685, 4168, 4254, 4256, 4718, 4719, 4975; gyriaus p.— 3475, 3476; naujas p.— 85; pagyrų p.— 3474; senas p. — 85; tuščias p.— 3489, 3491
puodkėlė — 1157
puodžius — 2686, 2687
puolis — 2591
puoša: moters p.— 1153
puota: maža p.— 2076
pupa — 392, 587, 663, 761—763, 1232, 1611, 2093, 3329, 3330, 3332, 4095; svetimos pupos — 2189; žr. *Jėzus, rėtis, velnias*
pūras — 1017, 5073
purkšti — 660
purvas — 498, 3675, 4515, 4730; Varnių p.— 2645
purvynas — 3967
purvinti — 1834
pusdieniai, pusdienis — 5268, 5270
pusė — 1646, 3008, 3717, 4625, 5325
puskvortė — 1780
pūslė — 946
pūslėtas — žr. *ranka*
pusseserystė — 1536
pūsti — 481, 482, 820, 1887, 2082, 2567, 3011, 4316, 4317, 4365; pūstis — 1595, 1755, 2419, 3379, 3388, 3391; atp.— 4318, 4319; pap.— 132, 4315, 4320; pasip. — 3382, 3383; prap.— 4659; užp.— 2309, 2310
pūstyti: sup.— 1061
pušis — 2426, 2427

puta — 316; deguto p.— 745; pieno p.— 1162
pūti — 3610; apip.— žr. *rąstas;* išp.— 2506; sup.— 1920, 2160, 3142; žr. *keras, medis*
putinas — 1169
putra — 381, 1319, 1932, 2075, 2169, 2175,. 2435, 2928; balta p.— 4840; namų p.— 4004; tiršta p.— 1675

r

rabata — 2360, 2361
radimas: pančio r.— 1529
radinys — 3626, 3627
ragaišis — 2509, 3799, 4222, 4620, 4726, 4732; šviežias r.— 5296
ragana — 701, 5072; žr. *šluota*
ragas — 204, 209, 676, 678, 680, 1353, 1462, 1463, 1978, 2008, 2467, 2938, 3081; 3182, 3392, 3518, 3981—3983, 4304; barono r.— 4068; ožio ragai — 1080
ragauti — 4404, 4623; par.— 924, 2808, 4660
ragelis — 130, 132; ožkos r.— 131
raginimas — 3096
raginti: par.— 4782
ragočius — 1869
ragotinė — 5136
raguolis — 4858
raguotas — žr. *karvė*
raibas — žr. *vanagas*
raitas — 268—270, 1616, 3652, 4151, 4366, 4408
raistas — 2611, 5265; ramus r.— 2751
raišas — 4615, 5202; žr. *kumelys, velnias, vilkas*
raityti — 3781; sur.— 3269
rakalis — 328
rakinti: atr.— 1707, 1709
raktas — 951, 4081, 4085, 4086; aukso raktai — 1707; namų r.— 237
rambus — žr. *arklys*
ramus — žr. *raistas;* ramu — 2404
rangytis — 768
rangus: ner.— 4923
ranka — 4, 399, 403, 1330, 1654, 2264, 2958, 2989—2994, 3030, 3170—3172, 3756, 3757, 3780, 3852, 3853, 4092, 4120, 4121, 4124, 4174, 4611, 4635, 4637, 4667, 4672, 4705, 4784, 4834, 4974, 5002, 5010, 5012, 5019—5021, 5134; baltos rankos — 1614, 1687, 4041, 4843, 4845—4847; blogos rankos — 5017; ilga r.— 1754; juodos rankos — 4838—4841, 4843, 4844, 4847, 4848; kunigo r.— 1692, 1725; malėjos rankos — 2639; močiakos r.— 1373; motinos rankos — 1362, 1363; prakaituota r.— 3795; pūslėtos rankos — 2384; sausa r.— 3795; savo r.— 398; svetima r.— 4017, 4018; šaltos rankos — 1185; tėvo rankos — 1362; vierna r.— 3565
rankovė — 1325, 1326, 3498, 4612, 4619
rantyti — 2557; sur.— 3983
rasa — 119, 2044, 4855, 4906; dievo r.— 1421
rasalas — 2929, 4930
rąstas — 1097, 3690; apipuvęs r.— 4910
rasti — 82, 379, 455, 475—480, 623, 625, 626, 763, 1218, 2272, 2357, 2367, 2403, 2429, 2431, 2441, 2443, 2571, 2576, 2585, 2667, 2833, 2851, 2891, 2902, 2904, 2905, 3466, 3467, 3815, 3870, 3871, 3881, 3882, 3913, 3914, 4429, 4432, 4434, 4447, 4448, 4460, 4466, 4519, 4665, 4666, 4701, 4714, 4739, 4741, 4766, 4768, 5081; žr. *tarba;* rastis — 1226, 2609; atr.— 305, 2360, 2489, 2490, 2581, 2846, 2901, 2903, 4462, 4470, 4518; atsir.— 2822, 2359; sur.— 97, 1701, 2406, 2491, 2852, 4430
rašyti — 302, 460, 1796—1798, 3386, 4413; par.— 2582; žr. *skaityti*
raštas — 5124, 5125; didelis r.— 5128
raštininkas — žr. *kakta*
raštininkė — 1151
raškažis, raškažius — 984, 985

ratai — 470, 594, 809, 1949, 2129, 2282, 2476, 2477, 3334, 3335, 4216—4218, 4285; Grigo r.— 5063; Grižo r.— 5064; Grįžulio r.— 285; kreivi r.— 667; netepti r.— 1790; (pa)tepti r.— 1794, 1795
ratas — 709
raudonarmietis — 2451
raudonas — 315, 1169; žr. *dvaras, gyvatė, kepurė, koja, nosis*
Raudondvaris — žr. *meška*
raudonuoti: par.— 3411
raudoti — 2890, 3031, 3789, 4074
raukytis — 1655, 4027
raukti: susir.— 636—640
raumuo — 1038, 1743
rausti (kasti) — 407
rausti: nur.— 2883; par.— 1168
rauti — 850, 4166, 4167; išr.— 4336; par.— 1987, 4166
ravėti — žr. *linas*
razumas — 2, 238, 431, 490, 521, 1906, 2458; savo r.— 815
rėdyti — 427; rėdytis — 3700; apr.— 357; apsir.— 1187, 4790
regėti — 775, 1297, 1589, 2651, 2742, 3095, 3374, 3672, 4522, 4527, 4581
regztis — 4326
reikalas — 555, 567, 2721
reikalauti — 4401
reikalingas — 3302—3304
reikėti — 163, 223, 224,, 229, 454, 561, 804, 824, 847—849, 851, 858, 874, 1106, 1114, 1209, 1258, 1280, 1286, 1973, 2026, 2041, 2100, 2245, 2385, 2594, 2595, 2598, 2601, 2652, 3048, 3049, 3078, 3325, 3617, 3621, 3781, 3811, 3883, 3918, 3926, 4159, 4163, 4283, 4514, 4586, 4798
rėkti — 911, 972, 973, 2278, 3215, 4474
rementas — 4401
remeslas — 5112
remti — 1747, 2005; remtis — 1579, 1688; įsir. — 3396; pasir. — 1580, 4372, 4512, 4513; susir.— 2008
rengti — 5185; rengtis — 5076; apr.— 358
replės — 2263, 2266, 5141
retas — 1965; žr. *barzda;* retai — 2840
rėtis — 916, 1763, 3587, 4341, 4342; pupų r.— 488, 489
rėžti — 3392, 3554, 3897
ridikas — 263, 282, 927, 2257; Rymo r. — 928
riebus — 1919, 1920, 3861; žr. *arklys, kūdas, snukis, sriuba, žuvis;* riebu — 3885
riedėti — 1795, 3740; nur.— 2452
riekė — 3910, 5175; atriekta r.— 1429
riekti — 5175; atr.— 4720; žr. *riekė*
riestainis — 1208
riestas — 399, 1726
riesti — 824, 3364, 3394
riešutas — 2560; miklus r.— 5027
riešutauti — 1587, 4627
rietėti: nur.— 909
Ryga — 248, 3931, 4470, 5158
rykas: šventi rykai — 2179
rikė — 5301
rykštė — 1485; beržo r.— 1484; nauja r.— 1281
Rymas — 4281; žr. *ridikas*
rimbas — 49; ubago r.— 996
rimti — 2887; nur.— 922
rinkti — 1738, 1800, 1849, 3794, 3933, 4758, 4804; rinktis — 4302; išsir.— 1239, 4301, 4302; sur.— 1023, 4669; susir.— 3106
risti: ristis — 1408, 4180; par.— 1130
ryšys: lapų r.— 999
rišti — 2869; atr.— 1626; prir.— 1626; sur.— žr. *šluota;* užr.— 875
ryt, rytoj — 1048, 2306, 2321, 2784, 3010, 3492, 4116, 4117, 4125, 4504, 4963
rytai — 4279
rytas — 2302, 2634, 4237, 4240, 4503, 5204
rytdiena — 237
rytėti: prir.— 2488
ryti — 1596, 3239, 3927; nur.— 125, 3502; prar.— 1052, 1098, 1182, 3745,

4144, 4145, 4363, 4670; sur.— 2088, 3928
rytoj — žr. *ryt*
rytojus — 1060, 4785—4787
rizika — 833
roda — 815, 2363
rodas — 2862
rodyti — 389, 628, 1310, 2353, 2867, 3103, 3615, 4909, 5004; rodytis — 2785; par.— 2868, 3225—3227, 4305; pasir.— 456, 457, 2505, 2871, 2872, 3104, 3559, 3748
rogės — 470, 809, 2282; velnio r.— 799
rojus — 1008
Rokas: šventas R.— 5299, 5308
rokunda — 334
rokuotis — 492; susirokuoti — 1629
rona — 4035
ropė — 741, 756, 2245, 2256, 2257, 4631, 4917
rožančius — 445, 2200, 2201
rūbas — 174, 175, 2360, 2361, 2528; menkas r.— 3949; naujas r.— 1037; nuplyšę rūbai — 2685; savas r.— 3949; stori rūbai — 4190; svetimas r.— 3959
rublis — 1023, 1024, 1715, 1846, 1856, 1859, 3880
rūdynas — 2117
rudinė — 429
rūdyti — 2117
ruduo — 653, 1057, 1211, 1872, 3423, 3607, 4758, 5236, 5237, 5243
rugiai — 1106, 1107, 4058, 4538, 4966, 4967, 5242, 5311; brandūs r.— 3348; pavargėlio r.— 1965
rugiapiūtė — 4854, 5303
rugiena — 1296, 5242
rugsėjis — 5335
rūgštis — 1227, 2461, 4437; savo r.— 2462
rūgštulys — 639
rūgštus — žr. *duona*
rūgti — 2275, 4005; atsir.— 3228, 3272; sur.— 2175, 2176, 3746
rūkai — 2046
rūkyti — 3372
rūkti —1190—1192, 2389; išr.— 3679; prir.— 551
rūmai, rūmas — 1549, 2829
rungas — 4924
ruočkė — 3677
rūpestis — 2364; maži rūpesčiai — 1419
rūpėti — 412, 1661, 2207, 4199, 4221
rūpintis — 1360, 2152, 3313; aprūpinti — 2152
rupkė — 993
rupūžė — 932, 2128, 3783, 3784
rūra — 1146
rūstas — žr. *naktis*
rūta: žalia r.— 1237
ružavas — 1167

s

sa — žr. *banda, šalis*
saikas — 199, 3185, 4524
sakai — 4573
sakalas — 3353, 4124; žr. *akis*
sakyti — 466, 468, 563, 568, 570, 908, 915, 1749, 1750, 3123, 3553, 3578, 3606, 3695, 3726, 4092, 4242—4244, 4660; ats.— 3703; pas.— 184, 465, 710, 898, 4506, 5002, 5023; žr. *žodis*
sakuotas — 4573
saldus — 345, 2398, 3026, 3028, 3742—3746, 4693, 4694, 5123; žr. *gėrimas, liežuvis, medus;* saldu gardu — 2782
samana — 2830
samdininkas — 1657
samdyti — 1133, 1134, 1658, 1659
sapnas — 409, 838, 2456, 3626, 3815; geras s.— 2223; piktas s.— 2222, 2223;
sapnuoti — 328; sapnuotis — 4201
sargas — 11
sarmata — 3432
sąspara: namų s.— 1302
sąšlavynas: savo s.— 2418
saugoti — 2151, 4568; saugotis — 2319, 2320, 4568; aps.— 3047; nus.— 4084

sauja — 838, 4122, 4123, 4755, 5073
saulė — 100, 147—149, 735, 775, 1530, 1811, 2044, 2143, 2342, 2343, 2392, 2628—2631, 2681, 2689, 3749, 4276, 4872, 5239, 5249, 5281; žr. *amžius, duktė*
sausas — 196, 1786, 1788, 4370, 4371; žr. *ašara, duona, kelmas, kelnės, koja, kovas* (mėnuo), *liežuvis, medis, ranka, šaka, šaukštas, žemė*
sausis — 5335
sausuma — 5337
savaip — 458
savaitė — 5236
savas — 1357, 2410, 3077, 3702, 3952—3954, 3970; žr. *akis, ašara, barščiai, dantis, daržas, dūmas, duona, griekas, kailiniai, kampas, kerčia, marškiniai, kraštas, laikas, naginė, namai, nasrai, našta, niežas, rūbas, šilima, šuo, vagis, vaikas*
savęs — 14, 366, 384, 399—408, 696, 1726, 2846, 2891, 3393, 3440, 3453, 3454, 3462, 3600—3602, 3670, 3673, 3687—3689, 3820, 3822, 4331
savo — 3323, 3441, 3816, 3839, 3940, 3964, 3966, 3971, 3972, 3974—3976, 3989; žr. *antis, ausis, banda, blogas, brokas, burna, darbas, duona, gūžta, iešmas, kailis, kalba, kampas, kiemas, kirminas, kraštas, kromas, kuikis, kupra, laikas, laukas, likimas, lizdas, namai, našta, nelaimė, nosis, nugara, Ona, papratimas, paršas, protas, ranka, razumas, rūgštis, sąšlavynas, spalis, sriuba, stogas, šešėlis, šilas, šulinys, šuo, taboka, triskatikis, uodega, urvas, vaikas, viekas*
sėbrauti — 1587
sėdėti — 755—757, 1522, 1641, 1646, 1668, 1804, 2272, 2656, 2657, 3015, 3165, 3728—3732, 3978, 4644; pas.— 5025
sėdynė — 1646
sėdmenys — 4073
segti — 3433, 3510; sus.— 1563
seikėti — 3185; ats.— 3185
seilė — 125—127, 135; vilko s.— 128
seimas — 1800, 1803, 1804
sėjimas — 5237
sėkla — 1400, 1912, 1913, 2914
sekminės — 5284
sekretas — 1315
sekti — 1389, 1399, 1409, 2532; pas.— 453; sus.— 4520
sektis — 2244, 2274, 2277, 5229
sėlena — 2653
semti — 4342; išs.— 1991, 4350—4353; pas.— 916
senas — 81, 166, 158, 174—185, 192, 194, 201, 211, 212, 226, 232—234, 239, 240, 248—250, 442, 443, 620, 937, 1266, 1275—1279, 1293, 1393—1395, 1397, 1878—1880, 2918, 5087, 5101—5103, 5240; žr. *arklys, barzda, bernas, byla, boba, jautis, kailis, medis, meilė, merga, patarlė, peilis, puodas, skylė, skranda, skūra, subinė, sveikata, šuo, vilkas, vyža, žmogus, žvirblis;* senesnis — 205; seniai — 1059, 2326; senyn — 206—210, 1346
senatvė — 157, 142, 220—222, 228, 1473, 2261; žr. *parama, vargas*
senbernis — 809
senis — 165, 203, 227, 3434; žr. *ūsas*
senystė — 218, 219, 1040
senti — 152, 153, 245, 517, 518, 5088, 5089; pas.— 230, 234, 241, 244, 246, 936, 5084, 5085
sereda — 2173
seredyti — 2173
sermėga — 397, 2997—2999; lopyta s.— 3954; pelėdos s.— 2885
sesuo, sesuva — 271, 1206, 1311, 2034, 2035
sėsti — 2786, 3263, 3968; aps.— 2014; atsis.— 1723, 2221, 2334, 2336; pasis.— 3241; susis.— 3262
sėti — 741, 2254, 2255, 2257, 2819—2822, 2840, 2893, 2914—2916, 3985, 3986, 4721—4723, 5073, 5172, 5311;

įs.— 2913; pas.— 2256, 2911, 2912, 2917, 2918, 4631, 5173
siauras — 1075; žr. *kelias, pradalgė, vartai;* siaurai — 3371, 3897
siausti — 387, 923; pas.— 3749
sidabras — žr. *yla*
sidabrinis — žr. *yla, kulka*
sieksnis — 3398, 5163, 5262; žr. *verpalas*
siekti — 1692, 2174, 2889, 3365; pris.— 1754, 2166
siela — 361, 883
siena — 811, 905—908, 1339, 1340, 1828, 3580, 4311, 4355—4357, 4575, 4576, 4724, 4823, 5177, 5283, 5286
sietas — 1626
sietynas — 5311
sykis — 2939
syla — 110, 111, 845, 1765
silkė — 2172
silpnas — 3774; žr. *žmogus*
Simukas — 4227
siratystė — 1377
sirgti — 277—280, 293, 331, 1486, 1655, 1721, 1922, 3315, 3686, 4006, 4028, 4029, 4916, 4919
siūlas — 4518, 4520, 4521; žr. *galas*
siūlyti — žr. *prekė*
siundyti — 4153
siusti — 971; pasiutęs — 2720, 2935; žr. *košė, miltai*
siųsti — 89, 3803, 4925, 4927; pas.— 4926
siūti — 1849, 2098, 3508, 3847, 4522; pas.— 557, 5066; sus.— 5230
skaičiuoti — 2291
skaityti — (raštą) 2186, 3280, 3386, 4413, 5121, 5122, 5124—5127; skaityti rašyti — 5119; (skaičiuoti) 75, 301, 3834; sus.— 4351
skalbti — 596, 987, 2098, 3447
skaldyti: išs.— 3130
skalikas — 3534
skalsus — 2078, 3960
skambėti — 3489—3491; skambantys — 1835
skambinti — 872
skandinti — 2711, 3230; nus. — 3235; pas.— 2171, 2727, 3234
skanus — 3881, 3947, 4203, 4836; skanesnis — 4204; skanu — 2781
skara — 3636
skarbas — 4563, 4696; svetimas s.— 3312
skaruliai — 2795
skatikas — 467, 1022—1025, 1719, 1798, 1811, 1859, 3534, 3834
skaudėti — 1344, 1361, 2064, 2644, 3001, 3030, 3457, 3661, 4010, 4026
skaudus: skaudesnis — 1373, 3659; skaudu — 3991
skaurada — 3067
skausmas — 1250
skausti — 632, 2063, 2569; pris.— 2569
skelti — 956, 957
skelsti — 2948
skenduolis — 4453
skersas — 1180; žr. *vargas*
skersti — 2366
skerstuvės: gaidžio s.— 2057
skęsti — 3230, 4138, 4139, 4416, 4457; skęstantis — 4452; nus.— 712, 2653, 4140
skiauterė: gaidžio s.— 1168
skiautė: milo s.— 129
skiedra — 1403, 2557, 2870, 4182
skilandis — 1058
skylė — 556, 2099, 2768, 3303, 3327, 3328, 4119, 4435, 4544, 5132; didelė s.— 2728; maža s.— 2598, 2727, 2728; senos skylės — 2138
skinti — 2113
skirti — 119, 2227, 3453, 3454; persis.— 2465
skystas — žr. *košė;* skysta — 5140
skysti: išs.— 720
skleisti: išsis.— 752
skola — 4034—4036, 4038—4041, 4044—4046, 4055, 4056, 4062
skolinti — 2221, 4050, 4052; žr. *arklys;* pask.— 4053; pasisk.— 4051
skonis — 3122
skranda: sena s.— 665

skrebai — 1979
skriauda — 4545
skriausti — 2848; nus.— 3822
skrynia — 3729, 3730
skristi — 3350, 3354; išs.— 2405, 2423; nus.— 177, 2654
skruzdė, skruzdėlė — 4794, 4795
skuba — žr. *darbas*
skubėti — 4965, 5216
skubinti, skubyti — 573, 4967, 5228, 5229; skubintis — 4773, 5215; prisk.— 2261
skubrus — 5217
skundas — 707
skūpas — 1877, 3825; žr. *sudėjimas*
skūpumas — 1029, 3838
skūpuolis — 3847
skūra — 1636, 1917, 2097, 3892; jaučio s.— 5187; jauna s.— 198; kumelio s.— 63; sena s.— 198; svetima s.— 3990, 3991; šunio s.— 1435; vilko s.— 2887
skurdas — 2351
skursti — 2128
skusti — 3993
skųsti: pasis.— 1761
skutinėti: aps.— 2307
skvernas — 211, 1424, 1425
slapstytis — 884
sląstai, spąstai — 2126, 2131
slaunus — 1877; slaunu — 2758
slėgti: pris.— 1467
slenkstis — 351, 352, 1261, 5202
slėpti — 4081; slėptis — 2812; pas.— 112, 113, 4333; pasis.— 2234, 3748, 3768
slidus — 2392, 3527, 3534; slidesnis — 2292, 2293; slidžiau — 1795
sliekas — 501
slinkis — 4882, 4886
slinkti — 3598, 4804, 5026
slysti — 3120; pas.— 96, 3118
sloga — 276
slova — 2809
slūžba — 1656
smagurys — 4903
smagus: smagu — 635, 3979, 4793
smakas — 3927; žr. *nasrai*
smala — 2700, 2924, 3289, 4572
smarkus — 941
smarvė — 800, 857, 858
smegti: pras.— 2984
smertis — 302, 303, 305, 307—309, 317, 319—321, 323, 925, 3273, 4925—4927; žr. *adyna, kurmonas*
smetona — 5292, 5295, 5298
smilga — 1013, 1124, 1125, 2407—2409, 4420, 5135
smilkti — 2121
smirdėti — 747, 2574, 2575, 3074, 3276, 3277
smirsti: pas.— 2923
smokas — 894
smuikyti — 819
smukti — 1513; išs. — 4227; nus.— 1000
smūtnybė — 2296
snaigala, sniegala — 924, 925
snapas — 16, 17, 1049
snarglys — 5246
snausti — 4383, 4789; pris.— 4382
sniegas — 4384, 5332, 5333; pavasario s.— 746; pernykščias, pernykštis s.— 891, 892, 4220, 4221
snigti — 2058
snukis — 737; riebus s.— 1134
soda — 2459, 2460
sodas — 1548, 5243
sodinti — 1881, 4917, 5043
sodžius — žr. *vaikas*
sopagas — 4516
sopėti — 3000, 4011
sopulys — 275, 2051, 2052, 2873, 3458; didelis s.— 2735
sotinti: pris.— 1733
sotis — 1553
sotus — 1252, 1805, 1806, 1937, 2370, 2697, 3533, 4231, 4943; žr. *dūšia*
spaliai: savo s.— 3955
spangys — 4416
sparas — 1097
spardyti — 919
sparnas — 1353, 1686, 5267; varno s.— 5331

sparta — 5327
spartus — 4940; spartesnis — 619
spasabas — 2362
spąstai — žr. *sląstai*
spausti: pris.— 2129
spėka — 849
spęsti — 1774, 2806
spėti — 4484; sus.— 4969
spiauti — 3347; išs.— 3502, 3744, 3745, 4670
spiečius — 5242
spirgutis — 1901
spirti — 2002, 3462, 3760; spirtis — 910; įs.— 2227; išs.— 440, 1601, 1710, 2987; pas. — 1039, 2993; pris.— 2007
spraga — 4545
spragilas — žr. *balsas*
sprandas — 4375; juodas s. — 742; žmonių sprandai — 2023
sprangyti — 1284, 1285
sprangus — 4136; sprangu — 4137
spręsti — 4241
sprigė — 874
sprindis — 3398, 5244
springti: pas.— 1286; užs.— 4143, 4145, 5304
sraunus: srauniai — 2750
srėbti — 1932, 2928, 2929, 4486
sriuba — 2531, 2532, 4135, 4447, 4448, 4989; riebi s.— 2534; savo s.— 2533
stačias — 4889, 4890; stačiai — 4118; stačiau — 4118
stainia — 1669
staklės — 4263, 4264
stakutis — 4687
stalas — 1054, 1149, 1668, 1881, 2692, 3052, 3366, 3424, 3944, 3978, 3979, žr. *galas*
Stalingradas — 2451
stangelė — 1342
statinė: medaus s.— 4146
statyti — 760, 3504; pas.— 712, 764, 1129
stątus — 1184
staugti — 920, 921, 4944
stebėti: pas.— 430
stenėti — 710, 711
stengti — 5212
sterblė — 1423, 1426
stigti — 3096
stiklas — 2325
stipinis — 2578
stipruolis — 143
stiprus — 720; stipresnis — 1875, 3774
stipti — 1896, 3547; išs.— 717, 718; pas.— 2045
styrinti — 4937
stirpti: pras.— 295
stirti: pas.— 766, 1146
stogas — 1376, 2215, 2510, 2511, 2871, 4122, 5012, 5164; savo s.— 3962; svetimas s.— 3963
storas — 4189; žr. *maišas, marškiniai, rūbai, varpa*
storotis — 3126
stoti — 1638, 1689, 2953, 2969, 2970, 3300; (tapti) — 1640; ats.— 1833; atsis.— 235, 686; pas.— 1628, 2640; pasis.— 3401; pris.— 172, 173, 2844; užs.— 3292
stovėti — 60, 203, 287, 288, 609, 758, 759, 853, 1182, 1183, 1669, 2111, 2312, 2540, 3348, 4752, 5183; išs.— 5183; pas.— 61, 5025
strainas — 3548
strampas — 4601
strėnos — 5107
strigti: įst.— 1097
strypas, strypinas — 2579, 4602—4604
stripungalis — 870
striokas, strokas — 894, 2033, 2034, 4968, 5225, 5226, 5299, 5308
striukis — 2065; s. beuodegis — 2066
strokienė — 2034
strova: karti s.— 3555
stukas: mažas mėsos stukelis — 3663
stuksėti — 329
stumti — 822, 2280
stuomuo — 3632
subata — 729, 730
subinė — 252, 817, 1145, 3135; plika s.— 3824; sena s.— 1281, 1282

sudėjimas: skūpas s.— 3846
sūdyti (teisti) — 171; apsis.— 3199
sugauti — 213, 1426, 4325, 4405, 4734
sukčius — 3537
sukinėtis — 949
suktas — 3494; žr. *vyras*
sukti — 1255, 1256, 1258, 3495—3497, 4038; suktis — 414, 2133, 4788; įsis.— 2627; išsis.— 2235; susis.— 5064
sula — 345, 2083
sumėžinis — 3656
sunkus — 4002, 4012, 5198; žr. *darbas, girnos, metai, našta;* sunkesnis — 1377, 2591, 2603; sunku — 1067, 1633, 1897, 1922, 2249, 2798, 3574, 3613, 4678, 4757, 5199; sunkiai — 5099
sūnus — 1206, 1340, 1367, 1385, 1391, 1392, 1413, 1431, 1432, 1444, 1448, 1449, 1513, 4020—4022; blogas s.— 1512; žr. *gamas, garbė, namai*
suodinas — 3678
suodžiai — 638
suodžius — 3680
sugauti — 2729, 3486
suolas — 2299, 2300, 3062—3064, 3731, 3732, 3945
sūpuoklės — 641
suprasti — 265, 533, 534, 1433, 2879, 3123
supti — 1884
sūras, sūrus — 3960, 4007
surinkimas: kunigų s.— 1739
sūris — 734, 3411; žr. *trupinys*
sūrus — žr. *sūras*
susiedas — 3049, 3054; nedoras s.— 3056, 3057
susiedystė — 3055
susiprasti — 4665, 4666
suskasti — 1380, 1433
suskis — 3700
sutarimas — 2962, 3012
sutikti (sutarti) — 3046, 3217, 3220, 3221, 3243, 3245—3248, 3560, 3561; (sueiti) — 428, 1715, 2265, 2941, 3025, 3034; susit.— 3043, 3048, 3049
sutrius — 3680
svaidyti: ats.— 2866
svaras — 2767
svarbus: svarbu — 4024, 4178
svečias, svetys — 562, 732, 1313, 1668, 1981, 2215, 2218, 2219, 3067—3072, 3074—3077, 3082, 3083, 3085, 3088, 3574, 4495; ankstyvas s.— 3073; neprašytas s.— 3065; žr. *akis, valgis*
sveikas — 255, 257, 262, 263, 282, 1311, 1487, 3282, 3283; žr. *medis, protas, vaikas;* sveikesnis — 1487; sveika — 852, 3887
sveikata — 253, 260, 261, 270, 273, 613, 1109, 1544, 2735; seno s.— 197
sveikinti: ats.— 3188; pas.— 3188
sverti — 2602, 2767; ats.— 3506; persis.— 3507
svetas — žr. *svietas*
svetimas — 1368, 1521, 3309, 3964, 3976; žr. *ašara, avalynė, barščiai, barzda, batas, bėda, burna, daržas, dūmai, duona, dvasia, giria, griekas, kailiniai, kailis, kampas, kilbasa, kišenė, kumelė, kupra, liga, nagai, namai, našta, nauda, nelaimė, niekai, nugara, peilis, pinigas, pyragas, protas, pupa, ranka, rūbas, skarbas, skūra, stogas, šalis, šilkas, šuo, švarkas, ugnis, vaikas, vežimas*
svetys — žr. *svečias*
svetur — 2402, 2404
sviestas — 1255—1258, 1948, 1949, 4555, 4859, 5016; žr. *gniūžis, patepimas, tepimas*
svietas — 677, 678, 818, 948, 1093, 1244, 1469, 2148, 2344, 2453, 2455, 2613, 3571, 3572, 3712, 3715, 4424, 4754; baltas s.— 2841; svetas s.— 4905; žr. *alga, lobis, monai*
svilinti — 4208
svilis — 189
svilti — 3406, 3410; nus.— 2568; pris.— 3322

svirnas — 3426
svyruoti — 2567
svotba — 2360, 2361, 3415

š

šaka — 1467, 3507, 4255—4257, 4644; sausa š.— 4094
šakalys — 457, 3102, 3819, 4386
šakės — 802, 1174, 2202, 3693
šaknis — 2746, 2923; darbo šaknys — 4693; didžios šaknys — 436; gilesnė š.— 2746; mokslo šaknys — 5123
šalinė: pilna š.— 5307
šalis — 2335, 2458, 2526, 2527, 3706; sa š.— 2931; svetima š.— 2393, 2403, 2405
šalna — 877
šaltas — 2849, 3747, 4659—4661, 5344, 5345; žr. *barščiai, gryčia, miegas, rankos, vanduo, varškė, žiema*
šalti — 191; atš.— 896, 1177; įš.— 725, nuš.— 1921; priš.— 4930; suš.— 1186, 4624; žr. *žaltys*
šaltymetė — 2663
šaltis — 1923, 1924, 5330
šapas — 2501, 3285, 3687, 3690, 3919
šarka — 591, 1200, 2215, 2619, 2976, 4258; žr. *bažnyčia*
šarvoti: paš.— 3528
šašas — 748, 2190, 3295, 3370
šaudyti — 2253, 3395
šauksmas — 3054; didelis š.— 4173
šaukštas — 330, 525, 1125, 1598, 3066, 3234, 3236, 3778, 3779, 4141, 4350, 4488, 4489, 4873, 4913, 5140; deguto š.— 4146; išvirkščias š.— 4877; sausas š.— 2055; vandens š.— 3235
šaukti — 304, 679, 2009, 2279, 2950, 2951, 3191, 3192, 3338, 3339, 4274; atsiš.— 3192
šaulys: geras š.— 2680
šauti — 1951, 2259, 2597; nuš.— 1832, 2259, 3264, 4254
ščyras — žr. *merga*
šeima — 527
šeimyna — 93, 1133, 1134, 1659, 1675, 4835
šeimininkas — 5303; žr. *akis*
šeimininkė — 2463, 5005
šėkas — 986, 1439, 3831
šelmis — 1009
šelpti — 3796; pasiš.— 1580; suš.— 3822
šernas — 2259, 3762, 3988
šerti — 1891, 4889—4891, 5162, 5197; žr. *arklys*
šešėlis — 2538, 2553, 4357; savo š.— 2834, 4330
šešetas — 1451
šeši — 1304; žr. *penki*
šeškas — 747, 2126, 2131, 3423
šeštokas — 3907
šešuras — 1500
šėtonas — 1567, 1641, 2193, 3524
šiandien, šiandieną — 1048, 1060, 2306, 2321, 2329, 3010, 3492, 4117, 4125, 4504, 4787, 4963
šiaučius — 1105, 1804, 2683, 2684
šiaudas — 138, 228, 1623, 2537, 2563, 3395, 3689, 3694, 4390, 4452; žr. *kūlys, varpa*
šiaudinis — žr. *taika*
šiaušti: šiauštis — 3380; pasiš.— 1156, 3381
Šidlava — 2203
šiemet — 3477
šienapiūtė — 5303
šienas — 133, 1623, 1905, 1976, 3833, 4757, 5165, 5166, 5300; švogeriškas š.— 1523; žr. *vežimas*
šiepti: šieptis — 2601; išsiš.— 1178
šikti — 3486; apš.— 1597
šikšna — 1248, 2925, 4077, 4078
šykštuolis — 3828, 3840, 4830
šykštus — 3795, 3798, 3848; šykštesnis — 1867; šykštu — 1916
šilas: savo š.— 2426
šildyti — 1454, 2665, 2666, 2691, 3849, 3938, 3939, 3958, 3959, 4759; šildytis — 3996
šilingas — 1860
šilima, šiluma — 100, 2662; sava š.— 3957

šilkas — 3765, 3766, 5181, 5182, 5184; svetimas š.— 3949
šiltas — 2849, 3747, 5345; žr. *vilna;* šilta — 4176, 4486
šilti: atš.— 5238; suš.— 721, 4362
šiluma — žr. *šilima*
šimtas — 177, 1570, 1571, 1618, 2854, 2960, 3117, 3366, 4087, 4114, 4563, 5127
šypas — 2711
šypsotis — 629
šipti — 1444
širdis — 102—104, 106, 107, 129—132, 413, 631, 1152, 1288, 1422, 1670, 2181, 2185, 2341, 2644, 2852, 2989, 3013, 3110, 3922, 3934, 4040; gera š.— 1981, 3824; jauna š.— 169; marių š.— 151; turtuolio š.— 1865; žr. *kūma*
širmas — žr. *kumelė*
širšė — 2983
šiumelis — 5277
šiupinys — 135, 136, 388, 4860
šiūruoti — 3067
šyvis — 4268
šlaitas — 2562
šlakai — 52
šlakis — 1527
šlapias — 2118, 2120, 2214, 4007; žr. *medis, mojus, žemė*
šlėga — 2616
šlėkta — 1602, 1604, 1609, 1612
šliūbas — 1752
šlubas — žr. *bėda*
šlubis — 4416
šluostyti — 1578
šluota — 876, 4148—4150, 4212; geriausia š.— 2029; nauja š.— 2604, 2605; raganos š.— 1155; surišta š.— 2964; virbų š.— 2965
šluoti — 2604, 3392; žr. *troba;* apsiš.— 2605
šmiku šmaku — 3232
šmižinėti — 2627
šmotas: mažas š.— 3664; pyrago š.— 3853
šnekėti — 552, 603, 656—659, 1846, 3637, 3649, 3772; įsiš.— 603; nuš.— 2772
šnekta — 4767
šnekus — 2743
šnekutis — 4767
šnypšti — 2118, 2119; nuš.— 4332
šniūras — 2869
šokčiojimas — 60
šokinėti — 962, 1222, 2623, 3163, 3656, 4414
šokis — 5192
šokti — 73, 176, 819, 917, 918, 1071, 1323, 1393, 1601, 1752, 1835, 1836, 1841, 1842, 2318, 3124, 3125, 3266, 3352, 3358, 3377, 3719—3721, 3961, 4213, 4329, 4416, 4510, 4800, 5219; atš.— 4427; daš.— 684; įš.— 2318, 3426; išš.— 2930—2932, 3118, 3306, 4328, 4329; išsiš.— 4300; paš.— 1940, 3170; perš.— 684, 4242, 4244, 4330, 4509, 4510
šokuoti — 2344
šonas — 1121, 3281, 5255
špyga — 1323, 4277
špuntas — 776
štilti: nuš.— 2504
štrikis — 2581
štuka — 615, 3496
šūdas — 5168, 5169
šukė — 84, 2686, 2687
šulinys — 3107, 3208, 4673; gilus š.— 2710; savo š.— 3973
šungrybis — 2814
šuniškas — žr. *gimimas;* šuniškai — 3262, 3263
šuo, šuva — 244, 550, 592, 593, 641, 649, 655, 722, 768, 792—797, 823, 824, 859, 920, 975, 976, 986—990, 1010, 1011, 1055, 1056, 1172, 1180, 1195, 1320, 1332, 1333, 1341, 1349, 1350, 1438—1440, 1455, 1543, 1564, 1573, 1608, 1610, 1615, 1663, 1816, 1817, 1857, 1871, 1872, 1924, 1931, 1972, 1973, 2045, 2123, 2124, 2148, 2269, 2284, 2368, 2420, 2549, 2576—2579, 2637, 2708, 2739, 2837, 2843, 2899, 2959, 3003, 3069, 3107,

3112, 3164, 3248, 3249, 3253, 3267, 3268, 3384, 3385, 3412—3415, 3480—3482, 3486, 3531, 3532, 3641—3643, 3645, 3665—3667, 3725, 3736, 3790, 3831—3833, 3856, 4044—4046, 4060, 4083, 4134, 4135, 4152, 4153, 4192, 4193, 4196, 4297, 4403, 4419, 4490, 4493, 4494, 4497, 4498, 4509, 4514, 4547—4549, 4554, 4593, 4594, 4601, 4604, 4605, 4625, 4979, 4980, 4753, 4803, 4805, 4852, 4881, 4911, 4939, 4953—4958, 5046, 5110, 5142, 5234; didis š.— 3214; geras š.— 4426; kudlotas š.— 1565, 1870; laukas š.— 44; margas š.— 2707; mažas šunytis — 3214; piktas š.— 672, 674, 1582; savas š.— 3000, 3309, 3310; savo š.— 3308; senas š.— 214; svetimas š.— 3001, 4001; tykus š.— 2744; Vaitkaus š.— 4420; žr. *akis, ašara, balsas, būda, dantis, galas, juokas, kailis, skūra, tavoras, uodega;* šunesnis — 1564

šuolis — 5026

šuva — žr. *šuo*

švaistytis — 1057

švarkas: svetimas š.— 3951; tėvo š.— 1387

švedas — 2277

šveisti — 4359; praš.— žr. *vaikas*

švelnumas — 692

švelnus — 690, 691, 1362, 1363

šventas — 2158—2160, 2190, 2191, 3129, 3130, 3716, 3790, 4975; visi šventi — 4487, 5316, 5341; žr. *Barbora, dalykas, dūkas, dvasia, Jackus, Jonas, Juozapas, Jurgis, Kazimieras, Ona, Martynas, Mataušas, Niekada, Nigdas, Petras, rykas, Rokas;* šventesnis — 4423; šveñta — 1662, 4882, 4883

šventė — 1663, 2101; visų š.— 5317, 5340

šventuolis — žr. *nagai*

šveplas — 2743

švęsti — 4793; švęstas — žr. *vanduo*

šviesa — 2553, 2690, 2872, 2886, 3551, 4278, 4582, 5209

šviesybė — 1809; pečiaus š.— 3588; užpečkio š.— 3589

šviesus: šviesesnis — 2396; šviesiau — 2392

šviesti — 2392, 2628, 2691

šviežias — žr. *kleckas, ragaišis*

šviežiena — 2305

švilpti — 1393

švogeriškas — žr. *šienas*

švogrius — 1535

t

tabakas — 1974, 2573, 3084, 3977, 4211

taboka, tabokas — 389, 2054; savo t.— 1651

Tadas — 3272

taika: šiaudinė t.— 3198

taikyti: pat.— 2115, 2316, 3377, 4142; taikytis — 634

taisyti — 562, 2356—2358, 2876, 5164; taisytis — 1278, 4293; išt.— 47, 2349, 2350; pat.— 356, 494, 1210, 5041, 5042; pasit.— 1459; prit.— 2929; sut.— 5015

takas: tėvo t.— 1388, 1389

talka — 2973, 2981, 4903

talkiškai — 2572

tamista, tamsta — 3402, 4952

Tamošius — 605

takas — 2489, 3695, 4110, 4111, 4113, 4114; tėvo t.— 1388, 1389

tampyti — 2183

tamsa — 873, 4582, 5209; žr. *darbas*

tamsta — žr. *tamista*

tamsus — žr. *kamara, naktis;* tamsu — 2648

tancius — 445

tankus: tankiai — 2558

tapti — 1629, 3033, 3034; sut.— 3033

tarba, terba — 224, 1446, 1735, 2238, 3929, 4630, 4948; ubago t.— 1731, 4392; žr. *lazda, rasti*

tarnas — 1684

tarnauti — 2180, 3741

tarpas — 3046, 3307
tarpti — 362
tarti — 437, 4615, 4659
tašyti — 904, 3063, 3155; išt.— 2582
taukai — 1888, 1889—1901, 2490, 2491, 3559, 4391, 4728—4730
taškas — 2681
taukinėti: nusit.— 1133
taukuotas — 3029, 3474—3476
taukšti — 588
taupyti — 3989, 4785
taupumas — 1029
Tauragė — 993
tavo — 1016, 3009, 3010
tavoras: bieso t.— 1560; šunies, šunų t.— 1561, 1562
teikti — 3453, 3454; sut.— 2051
teisybė — 1757, 1762—1765, 1776, 2163, 3552, 3554—3559, 3563, 3564, 3571, 3581, 3586, 3588, 3589, 3594, 3598, 3603, 3605, 3606, 4640
teisingas — 3562, 3975
teismas — 1689, 1772; auksinis t.— 3198
teisti — 3108
teisus — žr. *turtas*
tekėti — (bėgti) 2750, 4955; (kilti) 2343; užt.— 2042; (eiti už vyro) 1206, 1294, 1297; išt.— 1205, 1237, 1248, 1249, 1263, 1432, 1506
tekinis — 3289
tekis — 1297
tekti — 840, 2067, 2307, 3865, 3867, 3897, 4807; tektinai — 1911
tekutis — 1298
telias — 3468
teliokas — 2260
teliukas — 2766, 4024; žr. *jaknos*
telžti — 3164
temti — 1809, 3082
tepalas — 3740
tepimas: sviestu t.— 1370
tepti — 670, 1257, 1788, 1791—1793, 1795, 1949, 3696, 3987; nusit.— 738; pat.— 1789, 1796; sut.— 2647; užt.— 1593
terba — žr. *tarba*
terebyti — 2173
tesėti: at(i)t.— 2210, 3609, 3611, 3631; išt.— 3608, 3625
tetervinas — 4125
tešla — 3400, 4067
teta: gera t.— 1374
tetulė — 3404
tėvai — 1346, 1382, 1434, 1435, 1438, 1439, 1441, 1442, 1447, 1453, 1455, 1473; žr. *pabarimas*
tėvas — 378, 1304, 1367, 1368, 1375, 1376, 1383—1385, 1390—1392, 1440, 1444, 1446, 1448, 1449, 1451, 1452, 1454, 1456—1460, 1468, 1470, 3455, 3456, 4022; geras t.— 505; „Tėve mūsų"— 3280; žr. *arklys, brolis, diržas, galva, kailis, motina, nugara, ranka, švarkas, takas, vaikas, vyža, žemė*
tęvas — žr. *aukštas, ilgas*
tėvynė — 2393; žr. *dūmas*
tėviškė — 1061
tėvukas — 330
težti: išt.— 705
tiesa — 1758, 3551, 3578, 3584, 3587, 3604; kunigo t.— 1736
tiesus — 3560; žr. *kelias, medis, vaga, žodis;* tiesiai — 3348, 3566, 4116; tiesiog — 3597, 4115, 4117
tiešyti: pat.— 3625
tijūnas — 1616
tykas, tykus — 3173; žr. *šuva, vanduo*
tikėti — 838, 1688, 3580, 3755, 4613, 4616, 4617; tikėtis — 3816, 3817; nusit.— 4614; pat.— 1589
tykoti — 1638, 3976
tikti — 102, 103, 804, 805, 811, 812, 1195, 1197, 2988, 3552, 3701, 4040, 4883, 4884, 5044; įt.— 684, 688, 706, 1496, 1586, 3711—3716; prit.— 445, 1198, 1199, 3267
tyla — 564, 565; žr. *byla*
tylėti — 117, 118, 488, 580, 606—608, 610, 611, 621, 876, 1467, 1846, 1847, 3327, 3328, 3701

tilpti — 1106, 1107, 1746, 3376, 3499; sut.— 8, 3105, 3218
tiltas — 3303, 4286
tylus — 581, 2309, 2748
tilvikas — 1983
tinginiauti — 4877
tinginė — 4847, 4848; žr. *linas*
tinginiavimas — 4852
tinginys — 3848, 4768, 4782, 4824, 4828—4830, 4832, 4833, 4849, 4865—4868, 4870, 4872, 4883, 4888, 4903, 4909, 4959, 4960, 4962, 4964; žr. *liga*
tinginystė — 4850, 4851, 4893
tinklas — 5137, 5138
tirštas — žr. *putra;* tiršta — 5140
tirštimai — 3009
tytintis — 978
titnagas — 1865
toli — 1408, 1542, 2693—2696, 2810, 3044, 3493, 3568—3570, 3575, 3657, 3704, 3969, 4246, 4308, 4581, 4624, 5201; toliau — 2758, 4813, 5211, 5212, 5214; iš tolo — 2757, 2761, 3485
tolimas — žr. *gentis, kelias*
tošis — 1174, 3980
tpru — 4159
tpruč — 915
trakas — 191
traktorius — 3016, 5146
trankytis — 970
trasinėti — 3875
traškus — žr. *medis*
traukti — 365, 403, 406, 822, 1008, 1117, 2206, 2235, 2236, 2246, 2280; trauktis — 2562, 3260; įt.— 2498; išt.— 874; nut.— 1028, 3892; prit.— 2263, 2266
trečias — 508, 601, 1283, 2947, 3074, 3200—3202, 3307, 3547, 3726, 4223, 4224, 4928, 4300
trečiokas — 2764, 3907
treigys — 248, 2741, 2742, 2941, 3438; žr. *dveigys*
trenkti — 2782, 4214
trepsėti — 631
tręšti — 5170; tręštis — 5171
tridis — 3346
trigubas — 4814
trimita — 4164
trinti: užt.— 1259
trys — 1250, 1251, 1302, 1303, 3834, 4075, 5175, žr. *du, karalius*
triskatikis: savo t.— 3316
triūba — 4862; kumpa t.— 2705
troba — 723, 1098, 1099, 2515, 2833, 3085, 4495, 4902, 5045; aukšta t.— 1873; nešluota t.— 726
trokšti — 1946
trotyti — 3848
trūkis — 4832
trukti: užt.— 5215
trūkti — 1908, 1909, 2036, 2037, 2039, 2607, 2612, 2389, 2957, 2963; nut.— 2943; prit.— 1041; sutr.— 1446; užt.— 2944, 2945
trumpas — 2038, 2710, 4771; t. drūtas (drūktas) — 1148, 1150, 1151; žr. *diena, koja, protas;* trumpesnis — 3372; trumpa — 2030; trumpyn — 5261, 5262, 5310
trumpinti — 617, 618
trupiniai — 661; sūrio t.— 1533
Truskava — žr. *klebonas*
tu — 3010, 3181, 3182, 3184, 3185, 3208, 3402
tukti — 347, 3203, 3858, 3866, 3867, 4751, 4752, 4942, 5180; nut.— 1893
tulžis — žr. *kodis*
tūpauti — 1738
tupėti — 754, 2419, 3222, 3695; sut.— 506, 507
tūpti — 3350, 3357; nut.— 3351, 3353, 3358
turėti — (būti savininku) 77, 98, 169, 676, 830, 842, 1040, 1088, 1212, 1220, 1263, 1271, 1313, 1414, 1415, 1544, 1693, 1694, 1730, 1753, 1754, 1777, 1778, 1816, 1826, 1835, 1853, 1857, 1886, 1906, 1916, 1930, 1962, 1972, 1989, 2053, 2085, 2217, 2243, 2386, 2390, 2825, 2834, 2835, 3366, 3413, 3414, 3418, 3644, 3674, 1792, 3816,

3854, 3860, 3893, 3894, 3917, 3918, 3940, 3964, 3966, 4046, 4048, 4056, 4153, 4407, 4455, 4601, 4635—4638, 4691, 4692, 4705, 4735, 4864, 4878, 4884, 5136, 5226, 5276; (privalyti) 201, 235, 2148, 2242; (laikyti) 1305
turgus — 87, 483—486, 910, 911, 1689, 1814, 3153, 3300, 3301, 3373, 3374, 3441, 3541
turksoti — 2096
turma — 2238
turtas — 1635, 4689; išplėšti turtai — 2947; neteisus t.— 2948
turtėti: prat.— 1632
turtinai — 1911
turtingas — 173, 255, 1033, 1703, 1874, 1875, 1879, 1889, 1890, 2164, 3796, 3798, 4688; turtingesnis — 1867
turtinys — 1030
turtuolis — 1939; žr. *padas, širdis*
tuščias — 1771, 4223, 4224, 4338; žr. *daržinė, delmonas, galva, indas, kišenė, klausimas, maišas, mašna, puodas, tvartas, varpas, vidurys, vieta, žakas*
tuščiavarpis — 3348
tūžba — 1656
tvanka — 2514
tvarka — 200
tvartas — 1430, 4501; tuščias t.— 3302
tvenkti: užt.— 4353
tverti — (būti patvariam) 1110; (kurti) 1065; nut.— 2498, 3361, 4672
tvirkti: išt.— 996
tvora — 63, 422, 471, 716, 1223, 1224, 1300, 1601, 1885, 1886, 2021, 2060, 2061, 2097, 2395, 2588, 3290, 3506, 3956, 4228, 4243, 4409, 4745—4748, 4995; beržo t.— 997; žabinė t.— 998; žema t.— 2589, 3163

u

ubagas — 339, 595, 661, 663, 851, 1618, 1621, 1639, 1640, 1682, 1733—1735, 1947—1951, 1954, 2072, 2156, 2270, 2399, 2400, 2606, 3253, 3442, 3828, 3929, 4393, 4399—4401; poniškas u.— 1714; žr. *aruodas, botagas, krepšys, lazda, paršas, poteriai, rimbas, tarba, veislė*
ubagauti — 1956
ubagystė — 218, 2946
ubagiškas — žr. *mirimas*
učiečkas — 1670
ugnis — 113, 699, 956—958, 2320, 2490, 2491, 2499, 2542, 2543, 2670, 2671, 3210, 3211, 3246, 3247, 3504, 3996, 4209, 4373, 4415, 4457, 4586, 4606, 4624, 4664, 5118, 5151; svetima u.— 2396, 3966
ūkė, ūkis — 1065, 2249, 3017
ūkininkas — 1641, 1674, 2684, 5005, 5174; blogas ū.— 5170; geras ū.— 4792; žr. *akis*
ūkis — žr. *ūkė*
ukvata — žr. *akvata*
Ukmergė — žr. *pilis*
ulyčia — 3154; žr. *berniukas, vidurys*
ulioti: prisiu.— 3107
ungurys — 3527
uodas — 2738, 2960, 3351, 3886
uodega — 188, 190, 205, 216, 448, 449, 666, 681, 793, 824, 825, 988, 1143, 1200, 1578, 2126, 2206, 2549, 2550, 2708, 3285, 3309, 3387, 3446, 3480, 3481, 3483, 3484, 3872—3877, 3889, 4143, 4144, 4157, 4297, 4298, 4490, 4509, 4510, 4574, 4594, 4671, 4753, 4808, 4953, 4955—4958, 5046, 5142, 5268; lapės u.— 3768; savo u.— 3445; šunio, šuns u.— 785, 4954; veršio u.— 4302; vilko u.— 1051
uoga — 3819, 5291
uosis — 5337, 5338
uosti — 3317
uošvienė: velnio u.— 2196
upė — 2439, 2501, 3919, 4141, 4350, 4352, 4353; žr. *bėgimas*
upelis — 4244
uradlyvas — 4815
urėdas — 95
urvas: savo u.— 2421
ūsai — 753, 2568; perkūno ū.— 752; senio ūsas — 1274

ustovas — 679
utėlė, utis — 3295, 3397, 3931, 4600
uzbonas — 5297
užantis — 1447; dievo u.— 1904
uždarbis — 4682
užgauti — 1467, 2577
užgavėnės — 952, 5252
užjausti — 1665, 3013
užkluoniai — 3597
užklupti — 2326
užkrosnis — 777
užkurys — 1515, 1516, 1518, 1519
užmaris — 4293
Užminijai — žr. *gagrė*
užmiršti — 241, 298, 2240, 2399, 2400, 3143, 4428, 5103, 5228; užmirštoji — 3144
užmokesnis — 4077
užpakalis — 329, 1147, 1193, 1995, 2632, 3410, 4625
užpečkis — 780, 781; žr. *šviesybė*
užsimanyti — 923, 929, 930, 3911
užsispirti — 901
užtekti — 1572, 1670, 3147, 3937
užvydėti — 1954

v

vabalas — 123, 1774, 1963, 3353, 4198
vadelės — 3333
vadinti — 3131, 1881, 3752; pav.— 3040—3042; parv.— 1485
vaduoti — 3, 4, 1584, 3600—3602
vadžioti — 812
vaga — 99, 217, 4714, 4715, 5053, 5060; arimo v.— 5004; bulvių v.— 807; pirmoji v.— 4978; tiesi v.— 5060
vagelis — 1402
vagis — 880, 1412, 2161, 2162, 2774, 2877, 2878, 3583, 4080, 4081, 4088, 4089, 4091—4095, 5118; bagotas v.— 1881; didis v.— 1773, 1775; mažas v.— 1773; namų v.— 4084, 4086; savas v.— 4083
vaidai — 3658
vaikas — 143, 164, 165, 203, 512, 724, 1040, 1070, 1241, 1242, 1304, 1332—1339, 1342, 1346—1351, 1355, 1358—1360, 1365, 1368, 1376, 1382—1384, 1389, 1390, 1410, 1414—1417, 1421, 1423—1426, 1446, 1447, 1451—1453, 1455, 1464, 1468, 1473, 1474, 1479, 1482, 1659, 1742, 1884, 1950, 2072, 2092, 2093, 2095, 2096, 2169, 2204, 2754, 2755, 3069, 3165, 3810, 4033, 4252, 4299, 4300, 4451, 4525, 4526, 4550—4552, 4554, 4897, 5239, 5240; avies v.— 542; dideli vaikai — 1422; didi vaikai — 1420; genio vaikai — 2571, 2572; geras v.— 1236; gero tėvo v.— 505; gervės v.— 765; giriamas v.— 1461; girtuoklio vaikai — 1110; kaplio v.— 5160; karalienės v.— 1359; kavolienės v.— 1359; kreivas v.— 5231; laumės v.— 1118; lepinamas v.— 1463; maži vaikai — 1419—1422; mielas v.— 4874; nauji vaikai — 2478; nevaleikos vaikai — 4896; paskutinis v.— 1342; pelėdos v.— 1357; prašveistas v.— 1491; savi vaikai — 1353; savo v.— 139, 1356, 1360, 3478, 4209; sodžiaus vaikelis — 1492; sveiki vaikai — 1418; svetimas v.— 1353, 1354; vaikų vaikai — 3810; vėjo v.— 1005; žemaičio vaikai — 1914; žr. *darbas, duona*
vaikyti: vaikytis — 4323; išv.— 675, 726, 941; suv.— 818, 1425
vaikščioti — 109, 269, 270, 429, 951, 1339, 1850, 2015, 2019, 2024, 2812, 4414, 4853
vaina — 3203, 3264, 3275
vainikas — 1254, 5071
vainoti — 3682, 3683
vaipytis — 976, 977, 2136, 2600
vaisius — 1400, 1401, 4694, 4813, 4814; darbo vaisiai — 4693; geras v.— 4443; mokslo vaisiai — 5123; piktas v.— 33
vaistas — 221, 4029
vaistininkas — 1650
vaišinti — 1981, 3094
vaitas — 1940; žr. *maišas*

Vaitkus — žr. *šuo*
vaitoti — 284, 1069, 4215
vakar — 2329; žr. *diena*
vakarai — 4279
vakaras — 1510, 2472, 3783, 4233—4237, 4240, 4503, 4773, 5204
vakarienė — 5308
vakarykščias — žr. *varna*
valanda — 2291
valdyti — 3170; nuv.— 1092
valdonas: pilių v.— 3391
valdžia — žr. *pažadai*
valgydinti — 555
valgymas — 348; gardus v.— 1923
valgis — 732, 1034, 1939, 2450, 4040, 4185, 4791, 4863, 4912, 4914, 4915, 5191, 5192; svečių v.— 3093
valgyti — 346, 352, 446, 1035, 1048, 1236, 1434, 1444, 1453, 1615, 1650, 1722, 1753, 1948, 2684, 2686, 2908, 3082, 3083, 3092, 3477, 3830, 3898, 3924, 3988, 4109, 4189, 4505, 4711, 4720, 4748, 4779, 4823, 4837, 4855, 4861, 4870—4872, 4899, 5111, 5306; pav.— 230, 545, 2909, 4962, 4710; priv.— 587, 3088, 3089, 3091, 3912, 4379—4381, 4937; prisiv.— 3090, 3911; suv.— 1060, 1135, 2016, 2080, 2494, 3099, 4168; susiv.— 2496, 4000
valia — 697, 1464, 1756, 1758, 1759, 3171, 3955, 4449
valininkas — 4914
valyti — 2916
valiūkauti — 1445
valkiotis — 969
vanagas — 2974—2976, 3469, 3470, 3774, 3786, 4219, 4590; alkanas v.— 4197; raibas v.— 34; žr. *nagai*
vanduo — 113, 140, 607, 699, 909, 916, 1041, 1526, 1579, 1580, 1685, 1688, 1763, 1779, 1946, 2346, 2489, 2562, 2658, 2659, 2748, 2750, 2770, 3046, 3246, 3247, 3347, 3587, 3649, 3973, 4131, 4274, 4275, 4320, 4341, 4342, 4415, 4457, 4646, 4648, 4673, 4687, 4892, 4942, 4943, 5052, 5118, 5151, 5312, 5338, 5342; devintas v.— 1524, 1525; drumstas v.— 3238; gilus v.— 2486, 2750; platūs vandenys — 2594; šaltas v.— 4663; švęstas v.— 886; tykas, tykus v.— 2747, 2749; žr. *bliūdas, lašas, šaukštas*
vanta — 4487, 5317
vapsa — 4906
vardas — 2701, 3035, 3665; elgetos v.— 1631
vargamistra — 1735
vargas — 1202, 1335, 1336, 1416, 1421, 1901, 1928, 1929, 1994, 1996, 1997, 2001, 2002, 2005—2007, 2035, 2038, 2046, 2136, 2235, 2295, 2347, 2355, 2384, 3015, 4047, 4541, 4675, 4697, 4850, 4851; didi vargai — 1420; girto vargai — 1077; išilgas v.— 1998; maži vargai — 1420, 1421; senatvės vargai — 2919; skersas v.— 1998; žr. *bėda, dantis*
vargdienis — 1923
vargingas — 1634
vargonai — 500, 1174
vargšas — 1939, 3796
vargti — 2041, 2062, 2116, 2130, 2148, 2241; pav.— 2383, 4069, 4780; priv.— 3116; prisiv.— 2241
varyti — 761—763, 1232, 1456, 1513, 1855, 2614—2616, 2618, 2816, 3059, 3061, 3591, 5241; įv.— 3280; išv.— 4041, 4377; išsiv.— 727; nuv.— 1485, 1705, 3279; prav.— 1824; užv.— 1843, 2741
varlė — 35, 73, 474, 721, 722, 918, 1426, 2129, 2344, 2608, 2609, 3379, 3433, 4197, 4292, 4363, 4898, 4992; kuprota v.— 3378; žalia v.— 1136
varna — 30, 55—58, 60, 733, 734, 979, 992, 2259, 2620, 2621, 2974, 2975, 3349, 3497, 3545, 3723, 4259, 4293—4296; ankstyba, ankstyva v.— 4820, 4821; vakarykščia v.— 438; vėlyba, vėlyva v.— 4820, 4821
varnas — 59, 1686, 3002, 3203, 3544, 3546; žr. *sparnas*

Varniai — žr. *purvas*
varpa: plona v.— 5188; stora v.— 5188
varpas — 2761, 3491; garsus v.— 2759, 2760; šiaudų varpai — 3808; tuščias v.— 3490
varškė — 3850, 3851, 4191—4193; liesa v.— 4880; šalta v.— 4879
Varšuva — 4292
vartai — 1574, 1707, 1708, 2109, 3093, 3571, 4142, 4495, 5246—5248; dvaro v.— 1538; maininko v.— 3546; pragaro v.— 1709; platūs v.— 4674; žiemos v.— 1186
vartyti — 2962; vartytis — 1899
vartoti — 2640
varvėti — 3095, 3838
varža — 660
vasara — 1039, 2089, 2090, 2663, 3242, 3784, 4755, 4756, 4760, 4853, 5243, 5246—5248, 5334; žr. *diena, prakaitas*
vaškas — 3596
vaškuoti: suv.— 3596
važinėti — 203
važiuoti — 813, 1312, 1608, 1689, 1788—1793, 1857, 2203, 2570, 3333, 3338, 3339, 3513—3515, 3568, 3574, 3642, 3968, 3987, 4021, 4022, 4117, 4496, 4889—4891, 5197; važiuotas — 1084, 1672, 1673, 2324, 3511, 4148, 4149, 4988, 5011; atv.— 333, 3081; dav.— 5011; išv.— 531, 2324, 4809; nuv.— 335, 594, 992, 993, 1794, 3569, 3570, 3575, 5214; priv.— 4142
vėdaras — 1771, 3937, 4391
vedega — 5145
vedimas — 1283
vedutis — 1298
vedžioti — 5, 6, 724, 1821, 4306, 4309
veidas — 21, 141, 142, 1255, 4895
veidrodis — 2652
veik, veikiai — 2325, 3613; veikiau — 5213; veikiausiai — 633
veikti: įv.— 696, 4144; pav.— 1114; priv.— 1482
veikus — 2211; veiku — 5027, 5041
veislė — 13; ubago v.— 1607
veizdėti, veizėti — 68, 300, 561, 932, 933, 4132, 5037, 5038
vėjas — 132, 202, 820, 1005—1007, 1666, 1966, 1967, 2309—2311, 2567, 2590, 2711, 2881, 2915—2917, 3006, 3614, 3633, 3641, 3717, 3718, 4219, 4283, 4315—4327, 4698—4700, 5232; devyni vėjai — 1002; žr. *botagas, brolis, pamušalas, vaikas*
vėlai — 4247—4250, 4666; vėliau — 4826
vėlybas, vėlyvas — 4817, 4818, 4822; žr. *varna*
velytis — 1955, 1956
velykos — 1219, 1299, 1517, 1518, 5344, 5345
velnias — 28, 39, 40, 89—91, 95, 165, 166, 188, 212, 724, 756, 800, 801, 804, 806, 807, 882, 885, 932, 941, 959, 962, 970, 972, 978, 1083, 1087, 1091, 1221, 1246, 1247, 1269, 1283, 1317, 1465, 1494, 1498, 1507, 1526, 1578, 1581, 1587, 1645, 1671, 1681, 1683, 1691, 1704—1706, 1738, 1740, 1741, 1745, 1747, 1751, 1752, 1761, 1832, 1841—1844, 1849, 1883, 1888, 2146, 2155, 2180—2185, 2187, 2188, 2192, 2194, 2195, 2201, 2202, 2213, 2290, 2385, 2448, 2610, 2611, 2613, 2622, 2751, 2771, 2772, 2842—2844, 2893, 2896, 3287, 3292, 3427, 3428, 3502, 3515—3525, 3722, 3761, 3785, 3846, 3847, 4051, 4167, 4282, 4335, 4428, 4430, 4485, 4627—4631, 5058, 5186, 5233; pupų v.— 1122; raišas v.— 960; žr. *bitė, duona, išmislas, maišas, medus, monai, laidotuvės, plaukas, pragėrimas, rogės, uošvienė, vestuvės*
veltui — 3842, 4742
vengti — 1214
vėpla — 1912, 1913
vėpstymai — 728
verčiau — 835, 1293, 3196, 4122, 4123
vergauti — 1445, 2448, 4946

vėrimas: vyžo v.— 791
verksmas — 3274
verkti — 1440, 1453, 2079, 2297, 2306, 2349, 2350, 2383, 2601, 2650, 3461, 3727, 3788, 3870, 3871, 4054, 4055, 4174, 4175, 4240, 4424, 4425, 4657, 4813, 4870—4872, 5285; išsiv.— 1487
verpalas — žr. *sieksnis*
verpėja — 4983
verpti — 4778, 5007, 5008, 5025, 5258; suv.— 4908, 5259
versti — 26, 2561, 2730—2733; verstis — 2347, 3767; išv.— 12; išsiv.— 3258; priv.— 1465
veršis — 204, 727, 1348, 1584, 1893, 2214, 2260, 2434, 2435, 2437, 4023, 4239, 4262, 4402, 4532—4534; glaudus v.— 3750; miesto v.— 1493; negyvas v.— 627; žr. *mėsa, uodega*
vertas — 791, 1025, 1026, 2415, 3345
verti: užv.— 1732
veržti — 1316
veseilia, veselė — 621, 1752, 3431
vesti — (versti eiti, lydėti) 910, 911, 2109, 2934, 4308; atv.— 604, 1507; įv.— 2172; išv.— 1430, 3032, 3593, 3594, 4041; suv.— 1221; (duoti vaisių) 2754, 2755; atv.— 1428; (imti pačią) 120, 121, 648, 1201, 1202, 1204, 1206—1209, 1243, 1245, 1278, 1314, 3616—3619; apsiv.— 1247; parv.— 1202; vestis — (dėtis) 2190, 3370; (sektis) 2274
vestuvės — 2057, 3656; velnio v.— 2894
vėtyti — 444
vėzdas — 1571
vėžė — 2738; kreiva v.— 5250, 5252
vežėčios — 808, 4284
vežėjas — 2477, 2480
vėžiauti — 473, 474
vežimas — 12, 582, 583, 1046, 2492, 2493, 2561, 2732, 2733, 2874, 2875, 3687, 3688, 3691, 3692, 3694, 3728, 3906, 4755, 4824; didelis v.— 2731; didis v.— 2730; sunkesnis v.— 2603; svetimas v.— 3967, 3968; šieno v.— 2338, 4587, 5274, 5275, 5290; žr. *galas*
vežioti: suv.— 4756
vėžys — 912, 4405, 4932
vėžlys — 4367
vežti — 468, 1808, 2109, 3390, 3906, 4291, 4368, 4757, 5188, 5199; išv.— 2875, 3314
vidurys: tuščias v.— 2777; v. ulyčios — 782
viedras — 3864
viekas — (amžius) 317, 451, 1251; (jėga) 159, 703; savo j.— 704
vienas — 446, 450, 485, 509, 600—602, 687, 862, 875, 980, 1085, 1190—1192, 1216, 1225, 1302—1304, 1337—1340, 1451, 1488, 1489, 1551, 1618, 1626, 1632, 1635, 1668, 1679, 1917, 1632, 2010—2013, 2015, 2017, 2073, 2074, 2244, 2330, 2467, 2701, 2707, 2708, 2714—2716, 2854, 2856, 2966—2968, 2971, 2979—2988, 3115, 3181, 3182, 3217, 3218, 3220—3222, 3308, 3506, 3508, 3513, 3515, 3516, 3524, 3645, 3756, 3757, 3886, 3889—3891, 3986—3988, 4075, 4087—4090, 4114, 4122, 4127—4131, 4285, 4534, 4654, 4922, 4984, 5011, 5024, 5056, 5116, 5339; vieneri — 1337
vienybė — 2955—2957
vieningas — žr. *kolūkis*
vienturtis — žr. *duktė*
vienuolė: Kražių v.— 1165
viera — 2583, 3751, 4639, 4640
viernas — žr. *ranka*
viesulas — 2328
viešakelis, vieškelis — 354, 1075
viešėti — 3073
viešnia — 3069
viešuma — 527
vieta — 425, 453, 969, 1516, 2335, 2619, 2620, 3065, 3105, 3147, 4556—4559, 4788, 5059; gera v.— 2851; tuščia v.— 4959, 4960
vieversys — 5333

vigada — 4171
vijurkas — 954
vikrus — 2309, 4828
vykti — 682
vilioti — 2184
vilkaduobė — 4931
vilkas — 41, 42, 44, 53, 54, 65, 70, 74, 210, 610, 671, 837, 840, 841, 855, 859, 921, 922, 1399, 1404, 1596, 1624, 2073, 2074, 2251, 2252, 2313—2315, 2497, 2498, 2754, 2755, 2952—2954, 2959, 3240, 3252, 3254, 3341, 3431, 3468, 3501, 3502, 3707—3710, 3724, 3763, 3765—3767, 3769, 3872—3876, 4265, 4345—4349, 4497, 4567, 4595—4597, 4615, 4749—4752, 4885, 4920, 4922, 4942—4944, 4972, 5136, 5181, 5182, 5184; augintas v.— 69; baidytas v.— 870; nemitęs v.— 4195; raišas v.— 4614; senas v.— 215, 216; žr. *akis, dantis, gerklė, kailis, kalačius, liga, malda, mėsa, nagas, nasrai, pasninkas, seilė, skūra, uodega*
vilkelis — 2314
vilkėti — 1624, 2685
vilkinyčia — 2125
vilkiukas — 1399, 1404
vilna — 787, 788, 2371, 4263, 4264, 5182—5184; šilta v.— 690, 3270
vilnis: marių vilnys — 3654
Vilnius — 5157
viltis — 2341
vinčiavoti — 1751; priv.— 1537
vinis — 2614, 3146
viralas — 2086, 4660
vyras — 98, 760, 1013, 1145, 1146, 1219, 1230, 1232, 1240—1242, 1292, 1303, 1308—1311, 1313, 1328, 1783, 2981, 4918, 5035, 5055, 5056; blogas v.— 1234, 1236; blogiausias v.— 1233; geras v.— 1235, 1318; prastas v.— 1235; suktas v.— 3526; žr. *luoša*
virbalas — 5139
virbas — 2965, 3819, 4386; žr. *šluota*
virėja — 367; gabi v.— 4989
vyresnybė — 1755
vyresnis — 4440
virsti — (griūti): apv.— 3595; įv.— 950; pav.— 226, 5210; (tapti) 1091; pav.— 3786
viršūnė: eglės v.— 979; medžių viršūnės — 2024
viršus — 1780, 2495, 3559, 4368
virti — 511, 1960, 1961, 2177, 2687, 4384, 5070; išv.— 2909, 4860, 4989; išsiv.— 2908; prisiv.— 2928
virvė — 1009, 2576, 2710, 2805, 3494, 4098, 4163, 4354, 4378, 5060
visas — 1646; žr. *šventas*
vysti — 5309
vystyklai — 1530
vystyti — 1342, 3378
viščiukas — 2756
višta — 75, 407, 408, 589, 754, 810, 917, 1210, 1442, 1737, 2226, 2419, 3350, 3375, 3436, 3437, 3479, 3783, 3784, 4472, 4500, 4590, 4703, 4742—4746; akla v.— 2285; gudri v.— 447; kytra v.— 448; v. perekšlė — 546, 3383; prilesus v.— 4746; žr. *kulnas, žarna*
vištukas — 3497
vyti — (varyti) 938, 939, 1856, 2004, 2006, 3138, 3872, 3874, 4095, 4431, 4474, 5213; vejantis — 3344, 4088; įv.— 938; išv.— 3271; pav.— 1616, 1619, 1620, 1622, 1623, 2328, 3872, 4088, 4366, 4431, 5190; priv.— 3138; (sukti) 602, 1009, 2805
vyturys — 5170, 5258
vytuvai — žr. *lenta*
vyža, vyžas — 323, 728, 750, 956—958, 1027, 1221, 1222, 1628, 1629, 1671, 1985—1988, 2122, 2544, 5314, 3345, 3752, 4210, 4911, 5051, 5077; sena v.— 1179; tėvo vyžos — 1413; žr. *vėrimas*
vyžočius — 1970
vyžotas, vyžuotas — 1690, 1837, 1876, 1941, 1984, 2168, 2329, 3537
vogti — 1392, 1446, 1592, 1878—1880, 2162, 3582, 3602, 4069—4072, 4077,

4078, 4082, 4087, 4090, 4105; apv.— 4089; išv.— 4501; pav.— 4075, 4076, 4079, 4087, 4160, 4161, 5118; priv.— 4104
volė — 775
voratinklis — 1774
votis — 277, 3457, 3458
voverė, voveris — 2498, 4255—4257
vožti: pasiv.— 306, 307, 1218; užv.— 1229, 1230

z

zakristijonas — 4158
zalatinti, zalatyti — 599—601
zylė — 4125, 5254
zyzti — 1321
zopostas — 1031, 1032
zopostinys — 1030
zovada — 5218
zūbai — 174, 2528
zuikis — 855, 867, 888, 2680, 2729, 3101, 3486, 3488, 4034, 4253, 4405, 4449, 4535, 4971, 5134
zvanas — 3706
zvanyti — 499, 3705, 3706, 3808

ž

žabinis — žr. *tvora*
žaboti — 3512
žadėti — 120, 1244, 1800, 1801, 2210, 2228, 2634, 3007, 3551, 3552, 3607, 3610, 3616—3620, 3632; žr. *laimė*; paž.— 332, 1087, 1682, 3609—3611, 3622, 3625, 3631; prižadėti — 3608, 3612, 3613, 3623
žadinys — 3626, 3627
žadinti — 1929, 4570; paž.— 4782
žagrė — 4997, 5196, 5254, 5282
žaibas — 975, 977, 4936
žaisti — 4586
žaizda — 693
žakas — 702, 3376, 3805, 4325, 4652; kiauras ž.— 3925; klebono ž.— 1728; pilnas ž.— 2540; tuščias ž.— 2540
žalčiukas — 1386
žalias — 196, 2121; žr. *bulvė, medis, obuolys, rūta, varlė*
žalnierystė — 2070, 2071
žaltys — 658, 659, 1141, 1386; sušalęs ž.— 4610
žardas — 62, 1128, 5263
Žarėnai — žr. *ganykla*
žarija — 2319, 4017, 4018
žarna: mašalo ž.— 3256, 5065; vištos ž.— 3257
žąsinas — 1076, 1078, 1441, 1975, 3081, 4289, 4397, 4398, 4409, 4990, 4991
žąsis — 386, 909, 3375, 3477, 4266, 4287, 4288
žėbos — 2277
žegnoti — 3757; žegnotis — 2185; atsiž.— 1567, 2842
žėkas — 4987
želmuo — 4241
želti — 186, 2558, 3434; apž.— 4556, 4560; suž.— 1213
žemaitis — 698; žr. *vaikas*
žemas — 2588; ž. drūtas — 1149, 1150; žr. *karklynas, tvora;* žemai — 3354—3357
žemė — 101, 148, 150, 176, 296, 297, 430, 642, 643, 725, 1339, 2040, 2041, 2043, 2047—2049, 2149, 2174, 2200, 2346, 2618, 2655—2657, 2660, 2826, 3119, 3120, 3392, 3440, 3565, 4741, 4885, 5113, 5313, 5328, 5329; kieta ž.— 2041, 2042; sausa ž.— 5174; šlapia ž.— 5174; tėvo ž.— 1648, 4020
ženatvė — 1222
žengti — 563, 828, 3371, 5249; peržengti — 228, 352
ženytis — 281, 333, 961, 1203, 1217, 1271, 1432; apsiž.— 1203
ženotas — 1272
žentas — 940, 1220, 1513—1515, 1517, 3850, 3851; durstinių ž.— 1194; geras ž.— 1512; žr. *brolis*
žentinė — 1268
žėrėti — 2698
žertas — 614, 3273
žibėti — 365, 498, 2699, 2700, 2793

žiburys — 455, 456, 2026, 4825, 5282, 5287
žydas — 4129; amžinas ž.— 947; žr. *bitė, karalius*
žydėti — 1611, 2395, 2724
žiedas — 2117, geras ž.— 2786; paparčio ž.— 2212
žiema — 1039, 2089, 2090, 2394, 3242, 3784, 3785, 4755—4757, 4759, 4760, 4853, 4854, 5246—5248, 5332, 5334; šalčiausia ž.— 2635; žr. *dantis, diena, vartai*
žiemavoti — 3226
žiemmilžė — 2945
žievė — 4482
žilas — žr. *galva, kasa, kiaulė, plaukas*
žilė, žilis — 188—190
žilti — 186, 187, 504, 1443; praž.— 1729
žindyti — 1348
žinginė — 4936
žingsnis — 563, 828, 5163, 5244; gaidžio ž.— 5249
žinia — 9, 4987
žynys — 4028
žinoti — 314, 347, 396, 532, 535, 574—576, 778, 936, 937, 1628, 1662, 1936, 1938, 2146, 2212, 2332—2340, 2570, 2572, 2703, 2933, 3412, 3463, 3603, 3705, 3706, 4023, 4126, 4464, 4472, 4531, 4658, 4809, 4811, 5101
žiopčioti — 974
žiopsoti — 4473
žioti: žiotis — 376, 377, 489; apž.— 2986, 3901—3904; išsiž.— 375, 3328
žiovėlėnas — 341
žiponas, žiuponas — 2516; gražus ž.— 1819, 2723; kiauras ž.— 1193; naujas ž.— 2138
žirgas — 644, 1304, 1833
žirnis — 390, 391, 393, 538, 906—908, 2112—2114, 3261, 3419, 3420, 4355, 4356, 4937, 5187; žr. *kirmis, kraitė*
žįsti — 740, 772
žiuponas — žr. *žiponas*
žiūrėti — 66, 67, 266, 303, 323, 326, 416, 563, 731, 934, 935, 1126, 2094, 2722, 2766, 2776, 3103, 3322, 3340, 3362, 3401, 3698, 3733, 3772, 3826, 3827, 3933, 4109, 4276, 4277, 4412, 4416, 4864, 4885, 5243; apsiž.— 4297; paž.— 260, 261, 3104, 3318, 4528, 4622; priž.— 4692
žiurkė — 1895, 2626, 3251; bažnyčios ž.— 1982
živata — 1109
žyvytis — 1934, 1935
žlebenti: apž.— 1514
žliauktai — 2116
žmogus — 2, 5, 7, 21, 94, 153, 159, 160, 162, 208, 308, 309, 316, 347, 359, 360, 521, 526, 585, 684, 981, 1077, 1260, 1283, 1312, 1468, 1471, 1542, 1543, 1550, 1553, 1558, 1590, 1591, 1595, 1610, 1655, 1737, 1807, 1811, 1849, 2012, 2016, 2021, 2022, 2024, 2148, 2235, 2253, 2333, 2346, 2364, 2405, 2440, 2448, 2521, 2526, 2788, 2825, 2839, 2843, 3005, 3006, 3020—3022, 3025, 3115, 3116, 3195, 3239, 3240, 3398, 3552, 3639, 3642, 3648—3651, 3662, 3663, 3665, 3724, 3959, 4039, 4210, 4234, 4235, 4344, 4442, 4454, 4568, 4619—4621, 4626, 4636—4638, 4680, 5083, 5093, 5094; atsargus ž.— 2151; baikštus ž.— 836; biednas ž.— 1945; blogas ž.— 2155, 2791, 4625; darbininkas ž.— 4771; darbštus ž.— 4770; drąsus ž.— 836; geras ž.— 2785, 2856; griešnas ž.— 2826; kunigystos ž.— 1583; lepus ž.— 706; paprastas ž.— 2195; piktas ž.— 649, 2842; prastas ž.— 3405; senas ž.— 237; silpnas ž.— 707; žr. *amžius, darbas, gylis, gyvenimas, kalba, liežuvis, liga, noras, sprandas*
žmona — 1223, 1307, 1321, 1328, 1783, 5298; gera ž.— 566, 3278, 3823, 5292, 5295—5297
žmoniškas — 2788; nežmoniškai — 1188
žodis — 51, 557—559, 561—563, 573, 908, 1466, 1769, 2539, 2848, 2852, 3006, 3045, 3118, 3133, 3646, 3647,

4334, 4464, 5227; blogas ž.— 2873; geras ž.— 2847, 2850, 2851, 2854; pamotės ž.— 1372; pasakytas ž.— 570; piktas ž.— 2853, 2854; prastas ž.— 3136; tiesus ž.— 3526
žolė — 319—321, 654, 1104, 2558, 2668, 4502, 5281; bloga ž.— 2819; menka ž.— 2724, 2820
žolynas — 2704, 5291
žolinė — 5307
žūti — 2951, 3019, 3563, 3564, 3610; praž.— 324, 698, 1203, 2081, 2983, 3141
žuvis — 262, 359, 360, 607, 1455, 1946, 2170, 2216, 2346, 2533, 2636, 2677, 2827, 3074, 3238, 3239, 3272, 3868, 4091, 4131, 4418, 4447, 4448, 4511, 4734, 4856, 5137; brangi ž.— 2596; didelė ž.— 2595; riebi ž.— 2534
žvaigždė — 3395, 3749, 4351
žvakė — 802, 1257, 2202
žvanginti: paž.— 1703
žvejas — žr. *kelnės*
žvengti — 62—64, 370
žviegti — 3216
žvirblis — 61, 764, 889, 2977, 3646, 3647, 3869, 4120—4124, 4417; senas ž.— 213; žr. *galva*

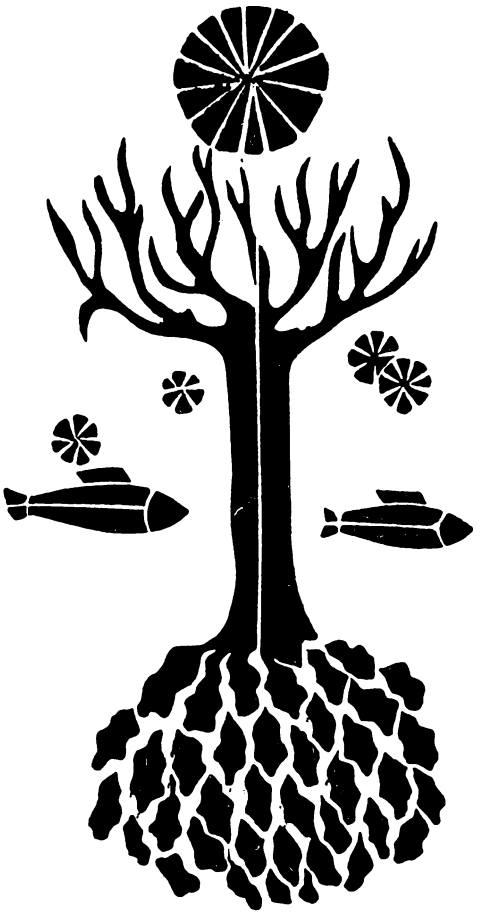

MĮSLĖS • MINKLĖS

MĮSLĖS

Negyvoji gamta. Gamtos reiškiniai. Laikas

DANGUS

5346. Balta paklodė visą svietą dengia.
ŽS 1894, III—IV, p. 497

5347. Kai mėlynas — juokiasi,
Kai pilkas — verkia.
1958, Seredžius. LTR 3157(1505)

5348. Mėlynoj pievelėj piemenėlis baltas avis gano. *(Dangus, saulė ir debesys)*
1962, Ignalina. LTR 3492(37)

5349. Juodas katilas, pilnas varškės prikratytas. *(Dangus ir žvaigždės)*
1960, Pandėlys. LTR 3462(161)

5350. Pilnas stogas langelių. Visi pro juos žiūri ir nieko nemato. *(Dangus ir žvaigždės)*
1961, Varėna. LTR 3464(121)

5351. Pilnas rėtis trupinių. *(Dangus ir žvaigždės)*
SchLG, p. 57

5352. Pilna marška trupinių. *(Dangus ir žvaigždės)*
1962, Alytus. LTR 3501(44)

5353. Pilna marška trupinių
Ir kamputis lašinių. *(Dangus, žvaigždės ir mėnulis)*
1950, Alytus. LTR 2874(59)

5354. Laukas nematuotas,
Avys neskaitytos,
Piemuo raguotas. *(Dangus, žvaigždės, mėnuo)*
JMK, p. 8

5355. Dundulys kalnas, geležinis arklas,
Kai sužvinga, toli girdis.
(Dangus, žaibas ir griausmas)
1937, Salakas. LTR 2257(70)

Žr. **5425, 5426.**

SAULĖ

5356. Mažas obuolėlis visus apšviečia.
1910, Žagarė. LMD I 483(210)

5357. Auksinis obuolėlis po žemę ritinėja.
TŽ I, p. 319

5358. Auksinis obuolėlis pro langą šviečia.
TŽ I, p. 319

5359. Aukso paklodė
Visą svietą apglobia. *(Šviesa, saulės spinduliai)*
JMK, p. 9

5360. Pro langą skiedros byra. *(Saulės spinduliai)*
TTŽ 1911, p. 24

5361. Iš lango langan aukso sienojis.
LTR 3649(193)

5362. Už marių kerta —
Per langą skiedros šoka. *(Saulės spinduliai)*
LTR 3301(39)

5363. Lauke tašo, į kambarius skiedros lekia.
(Saulės spinduliai)
1936, Liudvinavas. LTR 823(161/31)

5364. Viešnia laukiama, kasdien ateinanti.
1915—1924. LTR 882(2/8)

5365. Vidury dvaro
Torielka karo.
1922, Kruonis. LTR 3378(126)

5366. Dega visą dieną, bet nesudega.
1936, Širvintos. LTR 1201A(29)

5367. Viršuj medžio ugnė kūrinasi.
1952, Dieveniškės. LTR 2919(427)

5368. Pušis linko, niekieno nelenkiama.
TTŽ 1914, p. 28

5369. Avis ledą praperdė.
LMD I 802(14/7)

5370. Balta avelė ledą prabezdėjo.
1895. LMD I 1063(757)

5371. Gale lauko
Katilėlis plauko.
1962, Ignalina. LTR 3492(38)

5372. Gale lauko bačka trūko. *(Saulė užtekėjo)*
JMK, p. 9

5373. Gale lauko pragaras liepsnoja. *(Saulė teka)*
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/17)

5374. Gale lauko ugnelė kūrenas. *(Saulė leidžiasi)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(407)

5375. Aukso lenta praskilo —
Visas svietas sukilo. *(Saulė užtekėjo)*
JMK, p. 9

5376. Šluoju šluoju — neiššluoju,
Nešu nešu — neišnešu. *(Saulės spinduliai)*
1896, Ramygala. LTR 3473(136)

5377. Močia pasislepia — tėvas pasirodo.
(Saulė ir mėnuo)
1962, Valkininkai. LTR 3507(231)

5378. Ant dangaus šypla,
Miške vypla,
Ežere troškutis. *(Saulė, varna, žuvis)*
MT III, p. 180

Žr. **5348**, **5456—5459**, **5496**, **5516.**

AUŠRA

5379. Mėlynu mesta,
Rudu atausta,
Aukso peiliu rėžta.
LTRn, p. 414

5380. Gale lauko puods plyšta. *(Aušta)*
LST, p. 409

5381. Balta karvė langus laižo. *(Diena aušta)*
1962, Valkininkai. LTR 3538(256)

NAKTIS

5382. Meška langą ažudengė.
Rokiškis. LTR 3356(39/1)

5383. Juodas jaučias po tvora guli.
1927, Dieveniškės. LMD I 579(11)

5384. Už lango meška.
1938, Salakas. LTR 1550(64)

5385. Pušis langą užugulė.
1935, Rimšė. LTR 3585(241)

5386. Juoda višta
Po palėpe pakišta.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1561)

5387. Juoda marška visus gulti pavarė.
1961, Varėna. LTR 3464(117)

5388. Dvylas jautis visas nendres išlaužo.
(Naktį visi sugula)
LST, p. 465

5389. Juoda karvė subliovė —
Visą svietą sugriovė. *(Atėjo naktis, visi sugulė)*
TTŽ 1912, p. 78

5390. Per visą svietą pušis lūžo,
Per vidurį geniai kirto. *(Naktis, gaidžiai)*
1895. LMD I 1063(832)

5391. Dviejų rūšių rūbus turiu. Tūkstančiai metų praėjo, o jie vis dar nesuskylėjo. *(Diena ir naktis)*
1962, Valkininkai. LTR 3538(292)

5392. Juoda karvė subliovė —
Visos tvoros sugriuvo,
Balta karvė subliovė —
Visos tvoros suskėlė. *(Diena ir naktis)*
LT I, p. 302

Žr. **5425, 5426.**

ŠEŠĖLIS

5393. Eina per ugnį — nedega,
Eina per vandenį — neskęsta,
Eina per šiaudus — nešnabžda.
JMK, p. 130

5394. Per vandenį eidams, neprigeria, o per ugnį — nesudega.
KlvK, p. 106

5395. Eina per vandenį — netekši,
Eina per žemę — pėdų nedaro.
LTR 3649(201)

5396. Eina keliu — nedunda,
Lenda šienu — nečiuža.
JKM, p. 130

5397. Už žmogų didesnis, už plunksną lengvesnis.
TD VII, p. 157

5398. Einu vienas — pažiūrau, kad dvieje.
1962, Lazdijai. LTR 3517(2950)

5399. Saulė pagimdė,
Naktis palaidojo.
1962, Valkininkai. LTR 3538(246)

5400. Saulei tekant, gimsta, leidžiantis — miršta.
1950, Alytus. LTR 2874(74)

5401. Guli ant kelio rąstas — nei perlipt, nei aplink apeit.
1963, Utena. LTR 3613(2169)

VAIVORYKŠTĖ

5402. Auksu mesta,
Sidabru atausta,
Deimanto peiliu rėžta.
TTŽ 1912, p. 7

5403. Auksu mesta,
Sidabru atausta,
Deimantu vedžiota.
1962, Kriūkai. LTR 3769(57)

5404. Marga karvė dangų laižo.
1936, Marijampolė. LTR 824(190/5)

Žr. **5529.**

5405. Vidur dvaro
Blynas karo. *(Mėnuo)*
VLCh II, p. 450

5406. In kamino blynas.
1935, Rimšė. LTR 3585(233)

5407. Vidury kiemo gul praplotis. *(Mėnesėlis)*
SchLG, p. 61

5408. Ant stogo paplotis. *(Mėnuo)*
JMK, p. 10

5409. Gale gryčios raguolis kabo. *(Mėnuo)*
1947, Rokiškis. LTR 2524(41)

5410. Prieš mūsų klėtelę
Kabo duonos kampelis.
1960, Pandėlys. LTR 3462(171)

5411. Ant bobutės grytelės
Kabo duonos riekelė,
Šunys loja —
Pasiekti negali. *(Mėnuo)*
LTR 3414(128)

5412. Vidury dvaro senis šypsosi.
1934—1935. LTR 873(385/9)

5413. Viduj prūdo
Kraštas bliūdo. *(Mėnas)*
1952, Dieveniškės. LTR 2919(371)

5414. Šuliny sūris. *(Mėnuo)*
JMK, p. 10

5415. Šulnio gale sūris. *(Mėnuo)*
1895. LMD I 1063(857)

5416. Torielka šulny. *(Mėnuo)*
1937, Salakas. LTR 2257(62)

5417. Ant aukštinio — blynas. *(Mėnesėlis)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 198

5418. Laukas arklys per vartus žiūri.
JMK, p. 10

5419. Palšas jautis pro langą žiūri.
1948, Baisogala. LTR 2674(58)

5420. Pėtnyčiom, subatom
Gimė kumeliukas aukso patkavom. *(Mėnuo)*
1935, Rimšė. LTR 3585(74)

5421. Pradėjau sent —
Pradėjau temt.
LTRn, p. 414

Žr. **5353**, **5354**, **5377**, **5422**, **5547**, **6067**, **6202**, **7339.**

ŽVAIGŽDĖS

5422. Šimtą avių vienas piemuo gano.
(Žvaigždės ir mėnuo)
1962, Valkininkai. LTR 3507(231)

5423. Danguj žibà, miške klibà, ežere tersketas.
(Žvaigždės, medžiai, endrės)
1937, Salakas. LTR 2257(69)

Žr. **5349—5354.**

SIETYNAS

5424. Vidury marių virkščių saujelė.
1960, Dūkštas. LTR 3538(241)

ŽEMĖ

5425. Močia didelė,
Tėvas dar didesnis,
Sūnus sukčius,
Duktė žabalė. *(Žemė, dangus, vėjas, naktis)*
JMK, p. 8

5426. Pati plati,
Pats dar platesnis,
Sūnus sukčius,
Duktė akla. *(Žemė, dangus, vėjas, naktis)*
TTŽ 1911, p. 48

Žr. **5446**, **5456—5458**, **5496**, **6803**, **7336**, **7337.**

MOLIS

5427. Žalias nežaliuoja, sausas nedega.
1895. LMD I 1063(875)

AKMUO

5428. Diena naktis guli, niekad nesupūva.
1926, Semeliškės. LTR 459(73)

5429. Užaugo ant lauko be šaknų.
1926, Semeliškės. LTR 459(559)

5430. Nei gema, nei auga, nei miršta, bet yra.
1936, Seirijai. LTR 887(141)

5431. Vasarą nesušyla,
Žiemą nesušąla.
1924—1927. LTR 882(72)

5432. Vienas sako: pagulėsiu,
Kitas sako: pakrutėsiu,
Trečias sako: pabėgėsiu. *(Akmuo, žolė, vanduo)*
1915—1924. LTR 882(2/10)

Žr. **5493.**

VANDUO

5433. Sidabrinis laukas be takų.
KlvK, p. 106

5434. Kaip nori piauk — neperpiausi,
Kaip nori kirsk — neperkirsi.
1958, Seredžius. LTR 3157(1512)

5435. Po paklode dig dig dig. *(Vanduo po ledu)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(568)

5436. Po dvikarte teka. *(Vanduo po ledu)*
SchLG, p. 67

Žr. **5432, 6535, 7322, 7326, 7404, 7405.**

DEBESIS

5437. Be sparnų lekia,
Be kojų eina.
JMK, p. 11

5438. Be sparnų skrendu,
Be kojų brendu.
1896, Ramygala. LTR 3473(6)

5439. Juodas jautis dangų laižo.
JMK, p. 11

5440. Nei ilgas, nei trumpas — pasaulį išlaksto.
1926, Semeliškės. LTR 459(367)

5441. Gandras padangėje,
Gandro kojos žemėje. *(Debesis ir lietus)*
1958, Seredžius. LTR 3157(1502)

5442. Marikė rikė
Padangiais lakstė,
Kukuliais drabstė. *(Debesis ir lietus)*
1924, Joniškėlis. LTR 3378(947)

5443. Paukštė šmaukštė per marias lėkė, o uodega gvoltu rėkė. *(Debesis ir perkūnija)*
1951, Joniškis. LTR 2838(18)

5444. Senas jautis baubia. *(Debesys ir griaustinis)*
1961, Varėna. LTR 3464(126)

Žr. **5348.**

LIETUS

5445. Ir laibas, ir ilgas, atsitūpė žolėj — nesimato.
LTR 3414(130)

5446. Vienas lieja, antras geria, trečias auga.
(Lietus, žemė, žolė)
1962, Valkininkai. LTR 3538(230)

Žr. **5441, 5442, 5454, 5455, 5528, 5529.**

5447. Balta drobulė visą pasaulį užgulė.
JMK, p. 13

5448. Balta pūkelė po orą laksto.
TŽ I, p. 318

5449. Be rankų, be kojų — aukščiau budilkų skraido.
1965, Dieveniškės. LTR 3801(16)

5450. Be kojų, be sparnų įskrido į medį.
JMK, p. 13

5451. Už marių kerta — namo skiedros krinta. *(Sninga)*
LT I, p. 302

5452. Vienoj pusėj girios kerta, kiton pusėn skiedros lekia.
LTR 3414(462)

5453. Ir vėto, ir mėto —
Pilnus laukus primėto.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/46)

5454. Lėkiau kaip angels —
Puoliau kaip velnias. *(Sniegas arba lietus)*
LST, p. 413

5455. Matau — negirdžiu,
Girdžiu — nematau. *(Sniegas ir lietus)*
VLCh II, p. 449

5456. Atlėkė paukštis be sparnų,
Tūpė į medį be šakų,
Atėjo boba be dantų,
Suėdė paukštį be sparnų. *(Sniegas, žemė, saulė)*
JMK, p. 14

5457. Atlėkė paukštis be sparnų,
Įsitūpė į medį be šakų,
Atėjo mergužėlė be kojų,
Suvalgė paukštį be dantų. *(Sniegas, žemė, saulė)*
MžŽ, p. 224

5458. Atlėkė paukštis be sparnų,
Nutūpė į medį be šakų,
Nušovė strielčius be nagų,
Suėdė ponia be dantų. *(Sniegas, žemė, vėjas, saulė)*
1937, Šiluva. LTR 1059(65)

5459. Strielčius nušovė be šautuvo,
Virėja išvirė be ugnies,
Ponai suvalgė be dantų.
(Pakilusi saulė ištirpina sniegą)
1922, Šiauliai. LTR 3378(711)

VĖJAS

5460. Be kojų, be rankų duris atidaro.
JMK, p. 11

5461. Be rankų, be kojų — palangiais beldžiasi, į vidų prašosi.
JMK, p. 11

5462. Be kojų, be rankų,
O vartosi, trankos.
TD VII, p. 157

5463. Be kojų eina, be rankų dirba.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1084)

5464. Meška bėga —
Visa giria dreba.
JMK, p. 11

5465. Tilindis tilindis,
Be rakto klėtin įlindęs.
1960, Pandėlys. LTR 3462(208)

5466. Už žemę didesnis,
Už plunksną lengvesnis.
1930, Kretinga. LTR 66(316)

5467. Ėjo ėjo
Ir vietos neturėjo.
1947, Radviliškis. LTR 2524(217)

5468. Brolio žirgas nekaustomas.
1915—1924. LTR 882(1/442)

5469. Vienas kitą paveja
Ir pavijęs pralenkia. *(Vėjas ir medžiai)*
1962, Valkininkai. LTR 3538(226)

5470. Paukštytis be nasrų ryja paukštytį be sparnų. *(Vėjas bei rasa)*
BLF, p. 46

Žr. **5425, 5426, 5458, 7337—7339.**

ŠALTIS

5471. Žilas jautis išgėrė vandens klaną.
JMK, p. 15

5472. Be rankų, be kojų —
Gražiai teplioja.
JMK, p. 15

5473. Be rankų, be kirvio pastatė tiltą.
JMK, p. 15

5474. Kala be kaltelio,
Kerta be kirvelio —
Tiltas pasidaro.
LTRn, p. 414

5475. Be kirvio, be kirvelio,
Be grąžto, be grąžtelio,
Be medžio, be medelio
Padirba tiltą.
JRR, p. 539

UPĖ

5476. Aukso juosta laukus juosia.
1950, Alytus. LTR 2874(73)

5477. Per uolas sidabrinė juosta tęsiasi. *(Dunojėlis)*
KlvK, p. 106

5478. Tarpu kalnų kalnų
Bėga arkliai be balnų. *(Upelis)*
1896, Ramygala. LTR 3473(129)

5479. Tarp dviejų kalnų juodas žirgas bėga.
Ožkabaliai. MtG II, p. 196

5480. Bėga bėga, akmenis čiupinėdama, pakraščius žiūrinėdama.
VD 1911, p. 42

5481. Dieną naktį bėga,
Niekad nepabėga.
1962, Valkininkai. LTR 3538(235)

5482. Dieną naktį teka ir niekad neišteka.
LTR 3518(1466)

5483. Bėga bėga ir niekados neišbėga.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/7)

5484. Citė ritė su antvožu. *(Užšąlusi upė)*
LT III, p. 462

5485. — Kur teki, krive?
— Kas tau rūpi, skuste. *(Upė ir pieva)*
LST, p. 413

5486. — Kur tu bėgi, kumpuringe?
— Kas tau darbo, kirpše! *(Bėgantis vanduo ir pieva)*
TTŽ 1912, p. 78

5487. — Vingurgalvi, kur vingiuoji?
— Skusta brasta, kas tau darbo? *(Upelis ir pieva)*
JMK, p. 128

5488. — Vingurgurkli, kur gurguliuoji?
— Praskustgalvi, kas tau darbo? *(Upė ir pieva)*
ŽRV, p. 40

5489. — Vingurgurkli, kur gurkliuoji?
— Tylėk, skvanke praskustoji!
TŽ I, p. 101 *(Šnekesys upės su pieva)*

5490. — Kinka ringa, kur tu bėgi?
— Skuste plike, ko tu klausi? *(Upė ir pieva)*
SchLG, p. 66

5491. — Kur tu bėgi, patekole?
— Kas tau darbo, skutena! *(Upė ir pieva)*
VSk, p. 230

5492. — Kreivarangi, kur tu bėgi?
— Susi pliki, kas tau darbo! *(Upelis ir kupstas)*
1934, Marijampolė. LTR 451(344/7)

5493. Vienas sako: bėkim bėkim,
Antras sako: čia stovėkim,
Trečias sako: čia linguokim. *(Upė, akmuo, nendrė)*
JMK, p. 127

5494. Vienas sako: lėkim lėkim!
Antras sako: pastovėkim!
Trečias sako: čyru vyru,
Aš pakelsiu šimtą vyrų. *(Upė, ledas, tiltas)*
1962, Valkininkai. LTR 3538(234)

5495. Žemkeliu nuėjau, žemkeliu parėjau, pas nemigį nakvojau, devynširdį valgiau.

(Keliu nuėjau, keliu parėjau, pas upelį nakvojau, obuolį valgiau)

1935, Veliuona. LTR 745(195)

MARIOS

5496. Alus be putos,
Duona be plutos,
Graži panelė be vainiko. *(Marios, žemė, saulė)*

1946, Saločiai. LTR 3583(96)

EŽERAS

5497. Dirva be takų,
Pervažiavus — be vėžių.

KlvK, p. 106

5498. Dirvonai be takų,
Ąžuolai be šakų. *(Ežeras ir meldai)*

1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(138)

5499. Lygūs laukai be takų,
Auga medžiai be šakų. *(Ežeras ir meldai)*

1939, Užpaliai. LTR 2068(59)

5500. Dvaras be tvartų, o kurtai be ausų. *(Ežeras ir žuvys)*

1957, Anykščiai. LTR 3067(393)

Žr. **7338**, **7402**.

VILNIS

5501. Bėga be kojų, muša be rankų.

1961, Varėna. LTR 3464(229)

5502. Vienam šone ežero tašo, kitan šonan skiedros lakioja. *(Vilnys ir putos)*

LTR 3585(223)

ŠALTINIS

5503. Lauko gale katiliukas verda.
ŽRV, p. 24

RASA

5504. Šio ryto martaitė —
Aksomo kepuraitė.
JMK, p. 13

5505. Panelė karolius pabėrė.
1924—1927. LTR 3521(114)

5506. Mergelė, į pirtį eidama, karolius paberia, o išeidama susirenka.
JMK, p. 12

5507. Ėjau naktį,
Pamečiau sagtį;
Mėnuo rado,
Saulė pagavo.
SchLG, p. 63

5508. Lėkė meška per tiltą,
Pametė aukso kilpą;
Ėjo mėnuo — nerado,
Ėjo saulė — atrado.
TŽ I, p. 317

5509. Pamečiau žiedą po variniu tiltu. Atmirado mėnuo, sugaišino saulė.
LST, p. 601

5510. Vaikščiojo panelė po pievelę ir išbarstė aukso perlus. Mėnuo matė — nepasakė, saulė kėlėsi ir surinko.
JMK, p. 12

5511. Ėjo panaitė, pametė perlus. Mėnulis matė, bet nesakė, o saulė surinko.
1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/337)

5512. Ėjau per lieptus —
Pražudžiau raktus.
Mėnulis pažibino,
Saulelė rado.
LT III, p. 463

5513. Varė pana tulukus
Ir pametė raktukus.
Mėnuo rado,
Saulė pakavojo.
1922, Kruonis. LTR 3378(176)

5514. Ganė pana teliukus
Ir pametė rakčiukus.
Kai saulė užtekėjo,
Rakčiukai atsirado.
1930, Kretinga. LTR 66(292)

5515. Žalia paklodė, perlais nusagstyta.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/30)

5516. Nusiprausiau ne vandeniu, nusišluosčiau ne abrūsu.
(Rasa, saulė)
Ožkabaliai. MtG II, p. 194

Žr. **5470**, **5896.**

LEDAS

5517. Nei šertas, nei girdytas, o diena dienon tunka.
JMK, p. 15

5518. Senas ąsotis — kasmet naujas dangtis.
1962, Valkininkai. LTR 3538(258)

5519. Čyru vyru,
Pakelsiu šimtą vyrų.
1915—1924. LTR 882(1/330)

5520. Pušis langus užgriuvo.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(9)

Žr. **5435**, **5436**, **5494**, **6185**, **7352.**

EKETĖ

5521. Opšraus subinė apskretusi.
LST, p. 409

5522. Toli žirgas žvengia,
Arti kamanos skamba. *(Dievaitis)*
LST, p. 411

5523. Turkų žemėj žirgas žvengia, lenkų žemėj kamanos blizga. *(Griaustinis ir žaibas)*
1876, Liudvinavas. LMD I 601(3)

5524. Už trijų kalnų bulius baubia. *(Griausmas)*
1936, Kalvarija. LTR 824(195/1)

5525. Dundutis dunda po vandeniniu tiltu. *(Perkūnas)*
1936, Marijampolė. LTR 823(160/5)

5526. Eina jautis baubdamas,
Dangų ragais rėždamas. *(Griaustinis ir žaibas)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(285)

5527. Eina ožys rėkdamas,
Ragu dangų drėksdamas. *(Perkūnas ir žaibas)*
1934, Liudvinavas. LTR 451(350/9)

5528. Tėvas sužvairavo, sukosėjo,
Motina raudoti pradėjo,
Žmonės iš to džiaugsmą didį turėjo.
(Pavasario perkūnas ir lietus)
1935, Veliuona. LTR 747(130)

5529. Tėvo šautuvas nenutildomas,
Motinos ašaros nesulaikomos,
Dukters kasa nesupinama.
(Griaustinis, lietus ir vaivorykštė)
1935, Veliuona. LTR 745(18)

5530. Žemai žemaitis,
Aukštai dievaitis;
Nukris dievaitis,
Užmuš žemaitį.
TD III, p. 156

5531. Kryku bildu debesy,
Kikimieža vandeny,
O sebutis pelene. *(Perkūnija, vėžys, ugnis)*
TD III, p. 115

5532. Trinugarė danguje,
Barborėlė pelene,
Atbulinis vandeny,
Kėkštakojis pagiry. *(Perkūnas, žarija, vėžys, kiškis)*
1934, Kalvarija. LTR 451(364/17)

Žr. **5355, 5443, 5444.**

AIDAS

5533. Gyvena be kūno,
Kalba be liežuvio,
Niekas jo nemato,
Bet kiekvienas girdi.
JMK, p. 130

UGNIS

5534. Raudonas juodą laižo. *(Ugnis krosnyje)*
JMK, p. 36

5535. Žala karvė dangų laižo. *(Ugnis krosnyje)*
Dieveniškės. MtG IV, p. 184

5536. Žala žalaičiulė dangų laižo. *(Liepsna krosnyje)*
LT III, p. 463

5537. Raudonu votagu per juodą šikną muša.
(Liepsna eina pro krosnies kaktą)
1962, Alytus. LTR 3501(239)

5538. Raudonas kančius juodą šikną plaka.
(Ugnis, puodas)
1962, Kalvarija. LTR 3517(1203)

5539. Raudonas liežuvis juodą velnią laižo.
(Puodas ant ugnies)
1937, Šiluva. LTR 1059(70)

5540. Raudonais dirželiais per juodą... plaka.
(Liepsna ir puodas)
JMK, p. 36

5541. Dudė dudena po variniu tiltu. *(Ugnis ir katilas)*
LST, p. 447

5542. Plumpė plumpena po variniu tiltu. *(Ugnis ir katilas)*
1946, Saločiai. LTR 2582(193)

5543. Žib žibutė po variniu tiltu. *(Ugnis ir katilas)*
TD III, p. 62

5544. Lapė lapena po variniu tiltu. *(Plytoje ugnis)*
JMK, p. 36

5545. Viena raudona įeina — visus išvaiko.
JMK, p. 35

5546. Negyvs gyvą pakoroja. *(Ugnis, pelenai)*
1895. LMD I 1063(825)

5547. Žiba žibutis pelenuos,
Kekerėžis vandeny,
Trupingalvis ant dangaus. *(Ugnis, žuvis, mėnuo)*
VD 1912, p. 7

5548. Žibur žėbso,
Katė vėpso,
Kemža kerus nešioja.
(Ugnis duonkepėje, krosnies anga, ližė)
LST, p. 447

5549. Pernai žirgas šokinėjo, o šįmet pėdas pažint.
VD 1911, p. 41 *(Ugniavietė)*

5550. Už auksą gražesnis,
Už blusą mažesnis. *(Kibirkštis)*
TTŽ 1913, p. 24

Žr. **5531, 5559—5561, 5563—5568, 6565, 6674—6676, 6832, 6833, 6837, 6842, 6843, 6848.**

DŪMAI

5551. Šėmas jautis dangų laižo.
SchLG, p. 57

5552. Be rankų, be kojų — dangumi lipa.
1936. Marijampolė. LTR 823(160/14)

5553. Vos gimęs, o jau žilas.
MŽŽ, p. 56

5554. Juodas mužikėlis iš šalies į šalį kraipos.
1896, Ramygala. LTR 3473(293)

5555. Sukasi, vyniojasi — niekaip nelūžta.
1892, Svedasai. LTR 414(225)

5556. Matai jį lekiant,
Jis lekia, tau matant,
O be sparnų.
VSk, p. 20

5557. Žilas jautis pastoges lando.
(Dūmai, kur troba be kamino)
Joniškis. LTR 1194(156)

5558. Pro siaurą rankovę visos marios išbėga.
(Dūmai rūksta iš kamino)
1962, Valkininkai. LTR 3538(270)

5559. Tėvs neužgimė —
Sūnus dangų parėmė.
(Ugnis dar neįpūsta, o dūmai jau kur nuėję)
LST, p. 447

5560. Tėvas negimęs — sūnus padangėmis skraido.
(Ugnis ir dūmai)
1962, Valkininkai. LTR 3507(199)

5561. Tėvas negimęs — sūnus ant stogo.
(Dūmai ir ugnis)
Skaistgirys. LTR 1194(114)

5562. Sūnus į krygę išjojo, o tėvs dar negimęs.
SchLG, p. 57

5563. Dar tėvas negimė, o jau sūnus į karą išėjo.
(Ugnis ir dūmai)
JMK, p. 16

5564. Tėvs negimęs — vaiks po svietą vaikščioj.
(Dūmai ir ugnis)
LTR 3649(59)

5565. Tėvas negimęs —
Sūnus pražilęs. *(Ugnis ir dūmai)*
JMK, p. 15

5566. Brolis seseriai kasos nesupina. *(Ugnis ir dūmai)*
JMK, p. 16

5567. Sesers kasos nesupinamos,
Brolio žirgas nesuturimas. *(Ugnis ir dūmai)*
JMK, p. 16

5568. Tėvas po krosnies, o sūnus ant stogo.
(Ugnis ir dūmai)
TD VII, p. 157
Žr. **6674—6676, 6685, 6689, 6947.**

GAISRAS

5569. Raudonas gaidys,
Juoda skiauterė.
1962, Valkininkai. LTR 3538(203)

NUODĖGULIS

5570. Trumpas drūktas jaučio ragas,
Tame rage saulė teka.
TTŽ 1912, p. 15

ŽARIJA

5571. Tėvo pinigai nesuskaitomi.
JMK, p. 35

5572. Pilnas aruodas raudonų kiaušinių. *(Žarijos krosnyje)*
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(81)
Žr. **5532, 6844, 6945, 6958—6961.**

METAI

5573. Mano tėvas turi lygius laukus,
Tame lauke — ąžuolas,
Tame ąžuole — dvylika šakų,
Ant kiekvienos šakos — keturios šakelės.
(Metai, 12 mėnesių, 4 savaitės kiekviename)
LST, p. 569—571

5574. Stovi medžias (ąžuolas) su dvylika šakų, ant kiekvienos šakos — po keturis lizdus, kiekviename lizde — po šešis vaikelius ir septinta motina. *(Mėnesiai, savaitės, dienos)*
JMK, p. 17

5575. Dvylika šakelių supasi aukštai,
Kiekvienoj šakelėj keturi lizdai,
Kiekvienam lizdely —
Septyni vaikeliai.
1962, Kalvarija. LTR 3518(297)

5576. Dvylika erelių,
Penkiasdešimt du karveliai,
Pusketvirto šimto žvirblių.
(Metų mėnesiai, savaitės, dienos)
1895. LMD I 1063(877)

5577. Dvylika štarelių,
Penkiasdešimt karvelių,
O trys šimtai drabnų paukštelių.
(12 mėnesių, 50 savaičių ir 300 dienų)
1934, Igliškėliai. LTR 451(341/13)

5578. Dvylika kranklių, penkiasdešimt dvi kuosos, trys šimtai varnų atnešė vieną kiaušinį.
(12 mėnesių, 52 savaitės, 300 dienų — vieni metai)
1962, Kalvarija. LTR 3517(2277)

5579. Trys šimtai zylučių, penkiasdešimt karvelių, dvylika erelių, keturios žąsys — vieną kiaušinį padeda.
1934, Sintautai. LTR 451(365/13)

5580. Yra tokie namai. Tuos namuos yra dvylika langų. Ant tų langų po keturis stiklus. Ant tų stiklų po septynias paukštes.
LTR 3301(90)

5581. Trys šimtai penkiasdešimt šeši vieversiai, penkiasdešimt trys varnos, dvylika kranklių, vienas sakalas.
1934, Lazdūnai. LTR 2441(731)

SAVAITĖ

5582. Septynios tetulės vienoj lovoj guli.
1958, Seredžius. LTR 3157(1527)

5583. Gale šešių lieptų atilsio vainikas.
KlvK, p. 105

5584. Šešios mylios tilto,
Gale to tilto lelija žydi.
LT I, p. 301

5585. Šešios skoterts vario,
Septinta — sidabro.
TŽ I, p. 321

5586. Šeši ponai dirba, o septintas poilsiauja.
1962, Valkininkai. LTR 3507(234)

5587. Šešios pušys lauko gale,
O sekmoji — dievo name.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(102)

5588. Pusė ąžuolo žalia, pusė sausa, galelis auksinis.
1896, Ramygala. LTR 3473(185)

Žr. **5573**, **5574**, **5576—5578.**

ŽIEMA — VASARA

5589. Balta karvė subliovė,—
Visas tvoras išgriovė. *(Žiema)*
1948, Dieveniškės. LTR 2678(27)

5590. Balta karvė subliovė —
Visas tvoras išgriovė,
Juoda karvė subliovė —
Visas tvoras pakėlė. *(Vasara ir žiema)*
1961, Varėna. LTR 3464(105)

5591. Ateina viešnia,
Suvalgo svečią. *(Ateina vasara, ištirpsta sniegas)*
TŽ I, p. 321

Gyvoji gamta

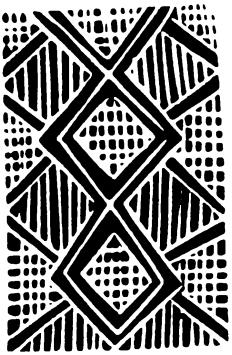

AUGMENIJA

JAVAI

5592. Lauke gimęs, lauke augęs, namo eina gulti.
1962, Valkininkai. LTR 3538(217)

Žr. **6703.**

MIEŽIS

5593. Aš ponaitis
Kaip karalaitis,
Mano ūsai
Kaip patųsai.
1965, Dieveniškės. LTR 3800(28)

RUGYS

5594. Tu, tėve, būk ir supūk!
Pats aš eisiu saulaitės pasižiūrėt
Ir našlaičių papenėt. *(Rugio daigas ir grūdas)*
JRR, p. 455

5595. Tu, tėve, būk ir supūk, o aš eisiu ant kalno pažiūrėt, ar aukštai saulė. *(Rugio daigas ir grūdas)*
TTŽ 1912, p. 78

5596. Vieni sako: eisim saulės žiūrėtų,
Kiti sako: eisim našlaičių penėtų. *(Šiaudai ir varpos)*
JMK, p. 112

5597. Muškieta pumpurė,
Ką pernai nušovė,
Tai šiemet atsiėmė.
(Pernai rugius pasėjo, šiemet nupiovė)
1895. LMD I 1063(821)

5598. Gema raudonas,
Gyvena žalias,
Miršta geltonas.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1458)

5599. Rudenį gimęs,
Vasarą augęs.
1961, Varėna. LTR 3464(248)

5600. Dvi seselės lenktynių eina. *(Rugio varpa)*
1936, Marijampolė. LTR 823(160/34)

Žr. **5666**, **7248.**

ŽIRNIS

5601. Tėvas sieksnininkas,
Močia sprindininkė,
Vaikai — kaip čižyliukai.
JMK, p. 113

5602. Tėvas sieksnynas,
Mama pumplelė,
Vaikai pabiručiai.
1937, Salakas. LTR 2257(65)

5603. Tėvas tutlis,
Motina pamplė,
Vaikučiai pabiručiai.
JMK, p. 113

5604. Tėvas tislis,
Močia pūslė,
Vaikai binbir binbir binbiriukai.
(Žirnio virkščia su ankštim)
1937, Jūžintai. LTR 1915(36)

5605. Tėvas tyselis,
Motina pamparutė,
Vaikai pabiručiai.
SchLG, p. 69

5606. Tėvas draikalas,
Motina kabalas,
Vaikai pabiručiai.
1962, Ignalina. LTR 3492(69)

5607. Ąžuolaitis kunkuolaitis, devynšakis devynlapis, viršuj mėnuo teka.
VD 1912, p. 7

5608. Beržalapis, šimtašakis, viršuj mėnuo žydžia.
Dieveniškės. MtG IV, p. 184

5609. Pasėjau riduolaitį,
Išdygo kankuolaitis,
Pakėlė didį svirną,
Kikis koją pakirto.
(Žirnis pasėtas išdygo, jį dalgis nupiovė)
1895. LMD I 1063(908)

5610. Buvau mažas — garbiniuotas,
Kai užaugau — kankaluotas,
Kai pasenau — pats pavirtau.
ŽS 1894, III—IV, p. 498

5611. Pirma buvo lakštuotas,
Paskui buvo pakankaluotas,
Pamikirto gudas koją,
Įkopino aukštyn svirne.
LST, p. 425

5612. Jauns — palakštus,
Pasenęs — suskrabus.
TD VII, p. 157

5613. Daug sesyčių vienam lopšy supas. *(Žirniai ankštyje)*
KlvK, p. 105

5614. Tėvai paputę,
O vaikai pasiutę. *(Žirniai ankštyse)*
JMK, p. 113

5615. Vasarą su kailiniais,
Žiemą be kailinių.
TTŽ 1911, p. 24

5616. Žiemą nuogas, o vasarą kailiniuotas.
1934, Igliškėliai. LTR 451(339/5)

5617. Vasarą su kailinėliais,
Žiemą su trinytėliais. *(Žirnis arba pupa)*
TŽ I, p. 320

5618. Vasarą su kailiniais, žiemą ir be marškinių.
1949, Utena. LTR 2742(129)

5619. Atbėg zuikutis per lunkų tiltelį — šmukšt už tiltelio. *(Kad žirnius sėja)*
JMK, p. 64

5620. Čičirikas pipirikas
Šmakšt molynėn gultų. *(Žirniai sėjant)*
VD 1911, p. 42

5621. Sučirška, pabarška ir eina molynėn gultų.
1957, Anykščiai. LTR 3067(418)

5622. Bėgo ridelis,
Nelabai didelis,
Per molinį tiltą
Su kubilu miltų. *(Žirnis per grendymą)*
LT III, p. 463

5623. Ritasi rituolis per aukštus kalnus, per geležinį tiltą. *(Žirnis varpuojant)*
SchLG, p. 69

5624. Nedidelis neskrybėlis — per aukštus kalnus, per kabarzdynus.
1930, Kretinga. LTR 66(284)

5625. Ridu ridu mažas riduliukas
Geležiniu tiltu,
Moleliu išpiltu.
1962, Valkininkai. LTR 3507(202)

5626. Atsirita statinė miltų
Per karninį tiltą.
1936, Kalvarija. LTR 824(197/6)

5627. Ant pilių kalno totorkos šoka.
LTR 3518(1573)

5628. Po molieną molienukę maskoliukai šokinėja. *(Žirniai, padžiauti pečiuj)*
1934, Marijampolė. LTR 451(359/11)

Žr. **7167.**

AVIŽA

5629. Ant pilių kalno totorkos šoka.
(Avižos, padžiautos pečiuj)
1934—1935, Marijampolė. LTR 873(160/4)

5630. Sprog sprogelė —
Kivyno galvelė.
LTRn, p. 418

GRIKIS

5631. Trijų lentų dvaras.
1922, Kruonis. LTR 3378(141)

5632. Maža bačkelė
Trijų lentelių.
JMK, p. 116

5633. Trim sąsparom klėtelė.
1948, Užpaliai. LTR 2718(54)

5634. Svirnas in trijų kampų.
1952, Dieveniškės. LTR 2919(414)

5635. Trijų lentelių staldelis, vidury balsis guli.
LST, p. 419

5636. Trijų palų tvartas,
Viduryje baltas.
TTŽ 1911, p. 48

5637. Trijų palų tvartas, vidury baltas baronėlis.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(252)

5638. In trijų kampų tvartas,
Vidury ožys baltas.
1927, Dieveniškės. LMD I 579(15/10)

5639. Trisąsparė kamarytė, pilna miltų.
1915—1924. LTR 882(1/172)

5640. Trikampė dėžutė padaryta,
Pilna miltų privaryta.
1924, Utena. LTR 3666(280)

5641. Ant raudono stulpelio juodi broliai rymo.
1962, Valkininkai. LTR 3538(222)

5642. Pasėjau pipirais,
Išdygo skatikais,
Pražydo marčiomis,
Iškaršo mergomis.
LST, p. 417

LĘŠIS

5643. Du studliukai buksvose.
1962, Kalvarija. LTR 3518(891)

5644. Du šturliukai kelnėse.
1962, Kalvarija. LTR 3517(1220)

VIKIS

5645. Žiemą žali, o vasarą netur žiedo. *(Borvikai)*
SchLG, p. 56

PUPA

5646. Maža maža vygelė, o toj vygelėj guli mažas kūdikis.
SchLG, p. 63

Žr. **5617.**

LINAS

5647. Ąžuolėlis šimtašakis marčių mergų šaukia. *(Lino stiebas)*
LST, p. 601

5648. Lygus ąžuolėlis,
Ant viršūnės gurgulėlis.
JMK, p. 116

5649. Ąžuolėlis žaliukėlis,
Devynšakis devynlapis,
Vosilkom pražydo.
1948, Vilkija. LTR 2717(98)

5650. Laibas žalnierius su daug galvų.
KlvK, p. 105

5651. Aukštas ponaitis,
Melsva skrybėlaitė. *(Linas žydi)*
TTŽ 1913, p. 24

5652. Mėnuo sulig pietų viršuj medžio šviečia, o popiet pragaišta. *(Lino žiedas)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 193

5653. Stovi ant lauko, linguoja — mėlynos akys.
1958, Seredžius. LTR 3157(1538)

5654. Bėras, žalias, mėlynas, gelsvas, žilas ir baltas.
KlvK, p. 105

Žr. **6186**. **7025.**

SĖMENYS

5655. Blizga kaip auksas,
Bėga kaip vanduo.
JMK, p. 112

KANAPĖ

5656. Vasarą eglelė,
Žiemą karvelė.
JMK, p. 117

5657. Vasarą eglelis,
Žiemą pienelis.
LTR 3649(84)

5658. Pusė girios žaliuoja, kita pusė sausa.
(Kanapės, arba pleiskės, apačioje sausos, viršuje grūdinė žalia)
LST, p. 419

5659. Javą sėja, bet vaisiaus neveda. *(Pleiskė kanapė)*
1936, Kalvarija. LTR 824(195/3)

5660. Stovi eglė. Toj eglėj ant kiekvienos šakos po lizdžiuką, tame lizdžiuke po kiaušiniuką.
1936, Tytuvėnai. LTR 1059(156)

5661. Šakos šakotinės.
Visos šakos su lizdais,
Visi lizdai su vaikais.

1926, Rozalimas. LTR 618(3)

5662. Ąžuols ąžuols, ąžuolėlis,
Ant to ąžuolo šimts šakelių,
Ant tų šakelių po lizdelį,
O lizdely po vaikelį.

VD 1912, p. 7

5663. Ąžuolinis, kebeldinis:
Šimtas šakų šakotinių;
Kiek šakelių, tiek lapelių,
Kiek lapelių, tiek lizdelių,
Kiek lizdelių, tiek kiaušelių.

JMK, p. 117

5664. Ąžuolėlis šimtašakis:
Katroj šakoj po lizdelį,
Katram lizde po kiaušelį,
Katram kiaušy po vaikelį.

1910, Žagarė. LMD I 483(186)

5665. Ąžuolas skaitytinis,
Šimtašakis rašytinis,
Kiekvienam lizdely —
Po vaikelį.

LTRn, p. 417

GUBA

5666. Devyni broliai vieną kepurę dėvi. *(Rugių guba)*

1947, Rokiškis. LTR 2537(42/22)

5667. Tupi tupikas,
Ant to tupiko
Tupi medikas. *(Mendelis piūties metu)*

LST, p. 441

RAŽIENA

5668. Ne tiek danguj žvaigždžių,
Kiek ant žemės skylių. *(Rugiena)*
LST, p. 443

5669. Kiek ant dangaus žvaigždelių,
Tiek ant žemės skylelių.
SchLG, p. 58

5670. Pernai žirgas šokinėjo, o šiemet dar pėdos žymu. *(Rugienos)*
JMK, p. 113

5671. Pilni laukai adatų pribadyti.
1895. LMD I 1063(827)

5672. Šimtą akių turi — nė viena nemato. *(Rugienos)*
1862, Valkininkai. LTR 3538(218)

BULVĖ

5673. Žalia žolė, bet ne žolė,
Su uodega, bet ne pelė.
JMK, p. 122

5674. Iš pažiūros pelė, bet ne pelė.
Anykščiai. LTR 597(13)

5675. Augo gėlė dešimčia šaknų, ant tų šaknų — dešimt obuolių.
1937, Užventis. LTR 1058(27/15)

5676. Baltos vištelės po žemėmis miega.
1926, Semeliškės. LTR 459(125)

5677. Tarp kalnų, tarp duobių tupi paukštis ant kiaušinių. *(Bulba)*
JMK, p. 122

5678. Motina lauke, vaikai žemėje.
1962, Kriūkai. LTR 3769(60)

5679. Vištos ant žemės, o kiaušiniai po žeme.
1926, Semeliškės. LTR 458(236)

5680. Aukštai žydi, žemai vaisių veda.
1962, Ignalina. LTR 3492(70)

5681. Pilnas laukas akmenų.
1937, Rokiškis. LTR 1123(16)

5682. Sesė žemėj —
Kasos lauke.
1927. LTR 816(88)

5683. Ant žemės glėbys —
Žemėje obuolys. *(Bulvių keras)*
1963, Utena. LTR 3613(2273)

5684. Plaukų glėbys, kiaušinių rėtis. *(Bulvių keras)*
1934, Šilalė. LTR 465(35/78)

5685. Sauja žarnų, glėbys kleckų. *(Bulvienai su bulvėmis)*
1936, Kupiškis. LTR 893(214)

5686. Lapų rieškučios, kukulių rezginės.
1936, Marijampolė. LTR 827(172)

5687. Užminsiu mįslę,
Po padu pūslę,
Ant šono votį,
Po padu sotį.
1925, Liškiava. LTR 374e (2581/12)

5688. Įminsiu mįslę keturgyslę.
Kas tą mįslę neįmys,
Tai to pilvas užkirmys.
1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/326)

5689. Įminsiu mįslę,
Per pilvą gyslę,—
Šyvų kumelių jomarkas. *(Bulvės verda)*
1936, Marijampolė. LTR 823(160/57)

5690. Pabėrė bėrikus,
Pastatė statikus,
Sušaukė kukuočius. *(Išvertė bulves, pastatė bliūdus, sušaukė šeimyną)*
1936. LTR 830(1)

5691. Gale klojimo kleckus maino. *(Bulves sodina)*
1923, Vyžuonos. LTR 3378(1804)

BULVIENA

5692. Kur tik eini, ten ramu,—
Pilnas laukas akmenų.
JMK, p. 122

5693. Raudons gaidelis po žemele lenda.
Joniškis. LTR 1208(1194/91)

5694. Raudoni gaidžiukai po žemėm tupi.
1946, Kupiškis. LTR 2435(47)

5695. Raudonas gaidys po mėšlais guli.
Panevėžys. LTR 597(389)

5696. Po žemėm raudoni gaidžiukai kapojas.
1937, Salakas. LTR 1046(123)

5697. Po žeme raudona vištukė karkia. *(Batvinis)*
1962, Alytus. LTR 3501(58)

5698. Raudonas gaidelis po žeme gieda. *(Morka, burokas)*
JMK, p. 121

5699. Tupi gaidukas
Su raudonais pentinukais. *(Barštis)*
Marijampolė. LTR 451(366/41)

5700. Stuk stuk stovai, devinstovai,— po žeme gaidukai gieda. *(Suaugę barščiai)*
1937, Kalvarija. LTR 1191(41)

5701. Kalnely raudonos vištelės prieš saulę šildosi.
1931, Liškiava. LTR 374e(2571/107)

5702. Raudona kirmėlėlė po žemę voliojasi.
Pagirys. LTR 1153(172)

5703. Raudona bačkelė,
Žalia špuntelė. *(Morka arba burokas)*
1937, Rokiškis. LTR 1095(99)

5704. Gaidžiukas žemėje, ant viršaus uodegėlė. *(Batvinis)*
JMK, p. 121

5705. Žyds pirty,
Barzda lauke. *(Batvinis)*
Užventis. LTR 1058(20/6)

5706. Mano brolis skrad žemę nuėjo — raudonas kelnes rado.
LT III, p. 463

5707. Saldus kaip cukrus,
Raudonas kaip kraujas.
JMK, p. 121

Žr. **6827—6829.**

MORKA

5709. Rudu rudu rudenėlė,
Žalia tavo kepurėlė. *(Morka)*
JMK, p. 121

5709. Ruda rudinytė,
Žalia kepurytė.
TŽ I, p. 317

5710. Raudonas žmogelis žalia barzdele.
1946, Saločiai. LTR 2584(266)

5711. Pana pirty,
Kasos lauke.
JMK, p. 121

5712. Mergaitė tamsoj,
Jos kasos šviesumoj.
1965, Dieveniškės. LTR 3801(27)

5713. Marti viduj,
Kasos ore.
TŽ I, p. 317

5714. Pana dvare,
Jos kasos ore.
1962, Alytus. LTR 3501(42)

5715. Geltona vištelė po žeme karkina.
JMK, p. 121

5716. Geltona panelė
Su šimtu žalių skarelių.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(112)

5717. Ant kuolo žali žaliuonai žaliavo. *(Morkva)*
1964, Ignalina. LTR 3700(27)

5718. Išvirta dešra žemėj žaliuoja. *(Morkvas)*
KlvK, p. 105

Žr. **5698**, **5703.**

SĖTINYS

5719. Po žaliuoju ąžuolu
Apsisukau į kamuolį. *(Kručkas arba ropė)*
JMK, p. 122

5720. Žalia žalia žolė, bet ne žolė.
JRR, p. 535

RIDIKAS

5721. Juods kaip puods,
Žalia kaip vanta. *(Ridikas su lapais)*
LST, p. 423

5722. Ožys troboj, barzda ore.
LTR 3578(212)

ROPĖ

5723. Auga darže, bet ne žolė,
Su uodega, bet ne pelė.
LTR 3301(93)

5724. Pasėjau parakėliu, o išdygo kamuolėliu. *(Roputė)*
LTR 3517(1228)

SVOGŪNAS

5725. Ožiuks žaliais rageliais.
1924, Joniškėlis. LTR 3378(940)

5726. Šimtakojis, raudonpilvis,
Snarglys lig žemės.
1895. LMD I 1063(859)

5727. Senas senas senelis sulopytais kailinėliais.
VD 1911, p. 42

5728. Maža moteriškėlė šilkuose šnabžda.
1962, Klaipėda. LTR 3526(213)

5729. Spanguliukas, žvanguliukas trejais kailinaičiais.
LMD I 802(14/5)

5730. Atgūmuoja gūmutis
Su devyniomis skrandutėmis.
VSk, p. 218

5731. Maža maža moteriškėlė dvejais trejais kailiniokais.
BLF, p. 44

5732. Senas senas seneliukas
Dvejais trejais kailiniukais.
1947, Rokiškis. LTR 2537(45/13)

5733. Baltas ponaitis,
Geltonas žiponaitis.
Ožkabaliai. MtG II, p. 198

5734. Gražus gražus ponaitis, devyneriais kailiniais apsiraitęs.
1937, Salakas. LTR 2257(12)

5735. Devyniais kailiniais,—
Labai šalčio bijo.
1922, Šiauliai. LTR 3378(767)

5736. Piktas ponaitis,
Raudonas kailinaitis.
1961, Varėna. LTR 3464(113)

5737. Atpuruoja purelė
Su devynioms skūrelėms,
Kas į ją pažiūri,
Tas gailiai verkia.
JMK, p. 124

5738. Panelė balta,
Marškiniai raudoni;
Kai juos velki,
Tai verki.
JMK, p. 124

5739. Trumpa drūkta panelė, daug rūbų apsivilkus. Į ją veizint, ašaros bėga.
TTŽ 1912, p. 15

5740. Pana raudonskruostė, su devyniom skarom susisupus. Kas tą paną pabučiuos, tas verks.
1895. LMD I 1063(917)

5741. Atvažiavo ponia
Su raudona suknele,
Kai ją nuvilkinėjo,
Visi verkė.
1936, Širvintos. LTR 1201A(57)

5742. Atvežė ją niemčiai
Raudonoj sukienkoj.
Kai ją visi vilko,
Tai ir visi verkė.
LTR 3585(44)

5743. Vasarą darže bujoja,
Žiemą gryčioj žiemavoja,
Kas jį pauosto,
Ašaras šluosto.
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/23)

5744. Ruda panelė visą svietą rėkdo.
1962, Varniai. LTR 3561(199)

KOPŪSTAS

5745. Mažiuks vyruks, galva už jį visą didesnė.
1934, Keturvalakiai. LTR 451(335/15)

5746. Marti šių metų —
Šimtas nuometų.
LT I, p. 299

5747. Maža moteriškėlė su devyniais kailiniais.
BLF, p. 44

5748. Lops ant lopo — adatos nė dūrio.
SchLG, p. 60

5749. Lops ant lopo — adatos nė dygsnio.
Palanga. LTR 2284(706)

5750. Maža bobutė šimtu kepurėlių.
JMK, p. 123

5751. Moteratė vienkojatė šimtą rūbų dėvi.
SchLG, p. 60

5752. Vienkojėlis žmogus šimtą šiūbų turi.
LST, p. 421

5753. Žiuponėlė papurgalvė šimtu šiūbų vilki.
(Kopūsto galva)
LST, p. 599

5754. Mažutė bobutė šimtu andarokėlių mūvi.
1937, Salakas. LTR 2257(60)

5755. Vienkojis babožius,
Lopų galvelė.
KlvK, p. 104

5756. Šimtas lapų,
Šimtas palapių,
Patsai ant vienos kojos. *(Bastutis, arba kopūstas)*
NSk, p. 149

5757. Šimtu vyta,
Šimtu pyta,
Šimtu pavijota.
JMK, p. 123

5758. Šimtatolūbis pro tvorą žiūri.
1936, Biržai. LTR 853(23)

5759. Galva be nosies.
1936, Marijampolė. LTR 823(161/87)

AGURKAS

5760. Maža maža verpelė be svikio, be vagio.
VSk, p. 86

5761. Auga stambas, ant to stambo užauga paršiukas.
1926, Semeliškės. LTR 459(456)

5762. Be langelių, be durelių
Pilna gryčiukė žmonelių.
1926, Ramygala. LTR 3473(8)

5763. Be durų, be langų pilna bažnyčia žmonių.
BŽ, p. 19

5764. Lipau per tvorą —
Sumindžiau poną
Su ruda rudine,
Su žalia kepure.
1962, Valkininkai. LTR 3507(212)

5765. Grigas grigulis
Miške atsigulęs,
Lapą pasiklojęs,
Lapu užsiklojęs.
JMK, p. 124

5766. Vieną lapą pasiklojęs, kitu užsiklojęs.
1915—1924. LTR 882(1/20)

5767. Padėjo višta kiaušinį šimtatrynį.
1932, Linkuva. LTR 468(199)

5768. Višta derevišta ded kiaušinius derevištinius.
1922, Linkuva. LTR 3378(575)

5769. Atlėkė paukštis vasarinis,
Padėjo kiaušinį šimtatrynį.
1932, Linkuva. LTR 569(198)

5770. Skrenda paukštis sakalinis,
Neša lizdą neketines,
Deda kiaušį šimtatrynį.
1935, Kupiškis. LTR 597(450)

5771. Tas kukutis pažemutis
Nešė lizdą susuktinį,
Dės kiaušinį šimtatrynį.
1935, Panevėžys. LTR 597(420)

5772. Skrenda paukštė alavinė,
Neša gūžtą susuktinę,
Dės kiaušinį šimtatrynį.
1933, Utena. LTR 405(141)

5773. Atlėkė paukštis devyngurklis,
Susuko lizdą raizgotinį,
Dės kiaušinį šimtatrynį.
1935, Naujamiestis. LTR 597(445)

5774. Atlėkė paukštis vijo,
Suko lizdą kalavijo,
Deda kiaušinius šimtatrynius.
1935, Panevėžys. LTR 597(459)

5775. Atlekia paukštis mojaus mėnesį,
Neša lizdą — visą mišką,
Deda kiaušus šimtatrynius,
Veda vaikus po septynius.
1932, Žeimelis. LTR 568(195)

ARBŪZAS

5776. Nei langų, nei durų —
Pilna pirkia vyrų.
1926, Dieveniškės. LMD I 627(73)

5777. Skrenda paukštis rudeninis,
Neša gūžtą aketinę,
Dės kiaušinį šimtatrynį.
1933, Utena. LTR 405(220)

5778. Pats kaip kibiras, o prikabintas kaip prie virvės.
JMK, p. 125

5779. Ponaitis karaliūnaitis, su lapu apsidengęs. *(Dynas)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 191

5780. Dviejų palų tvartas,
Uosio vagiu užkaltas. *(Dynas)*
1936, Marijampolė. LTR 825(16/2)

SAULĖGRĄŽA

5781. Ąžuolas ąžuolaitis,
Šimtašakis, šimtalapis,
Ant viršūnės saulė teka. *(Saulėžiedis)*
JMK, p. 120

AGUONA

5782. Kad jauna buvau, rože žydėjau,
Kai pasenau, akis įgijau,
Pro tas akis pati išlindau.
LST, p. 415

5783. Kai jauna buvau, mergavau,
Kai marti buvau, martavau,
Kai pasenau, akis gavau,
Per tas akis pati išlindau.
1936, Liudvinavas. LTR 823(161/41)

5784. Buvau merga,
Buvau marti,
Čepčius mezgiau,
Akis dariau,
O kai pasenau,
Pro tas akis pati išlindau.
TŽ I, p. 316

5785. Augavau, martavau; kai pasenau, akis įgijau, pro tas akis pati išlindau.
1910, Šiauliai. LMD I 483(179)

5786. Dygau dygusi
Ir užaugau augusi, Boba tapau,
Mergavau mergavusi, Boba tapusi, akis gavau,
Martavau martavusi; Per tas akis pati išlindau.
LST, p. 577

*5787. Mergavau mergavau,
Martavau martavau.
Kai pasenau —
Bulvienėn įlindau.
1936, Kupiškis. LTR 893(43)

5788. Maža klėtelė, visa skatikėliu dengta.
LST, p. 569

5789. Bažnytėlė šilingėliais dengta.
1895. LMD I 1063(758)

5790. Aukšta lazdelė,
Didelė galvelė.
JMK, p. 120

5791. Ant lauko kuolelis,
Ant to kuolelio dvarelis,
Tam dvarely šimts panelių.
BLF, p. 44

5792. Stovi stambas, ant to stambo — galva, toj galvoj — nesuskaitoma suma. Ožkabaliai. MtG II, p. 189

5793. Stovi palka, ant tos palkos — galka. Galiu prisiekt, kad yra galkoj šimtas.
1926, Balbieriškis. LTR 693(1)

5794. Aukštas žalnierius, raudonas kalnierius. Galiu prisiekti, kad vidury tūkstantis yra.
1934, Kalvarija. LTR 451(355)

5795. Stovi kampe prūsas su skardine skrybėle, skarbų nesuskaito.
1926, Semeliškės. LTR 459(394)

5796. Svyru vyru,
Aš pakėliau šimtą vyrų.
1957, Anykščiai. LTR 3067(417)

5797. Sviru lingu — net du šimtu pakelia.
1932, Linkuva. LTR 568(195)

5798. Tėvs styplys,
Motina pampsa,
Vaikai čiučiuriukai.
1960, Klaipėda. LTR 3426(269)

5799. Sena merga breivaitė, pilna galva glindų.
1926, Vaškai. LTR 613(171)

5800. Jauna pana viena koja
Šimtą vyrų pakiloja.
1934, Merkinė. LTR 451(352)

5801. Be langų, be durų, viduj pilna žmonių.
1930, Plateliai. LTR 470(28)

5802. Kai buvau mergelė,
Raudonai dėvėjau,
O kai ištekėjau,
Ašaras barščiau.
1958, Seredžius. LTR 3157(1553)

APYNYS

5803. Užminsiu mįslę, mįslių tėvą, pumpuruotą, kobotuotą.
Ožkabaliai. MtG II, p. 190

5804. Ne paukštis, aukštai lipa kiaušį dėti.
VSk, p. 93

5805. Paukštelis papurgalvis aukštyn lekia pauto dėti.
LST, p. 599

5806. Vištelė kuoduotė lipa aukštai dėtų, vaikelių perėtų.
Panemunėlis. LTR 597(476)

5807. Vytė vatė voveratė
Lip į medį kiaušių dėti.
1910, Žagarė. LMD I 483(187)

5808. Vytinaitė voveraitė lipa aukštai kiaušinių dėti.
LTR 597(644)

5809. Vytinis kamantinis, aukštyn lėkdamas, kiaušius deda.
JMK, p. 117

5810. Tirnags titirnags, aukštyn lipdamas, žemyn kiaušius leidžia.
SchLG, p. 55

5811. Susuktinis pakunktinis lipa aukštyn kiaušinių dėti.
1932, Linkuva. LTR 568(195)

5812. Kielė lapielė lipo dangun lizdelio sukti.
Ramygala. LTR 597(414)

5813. Korino porino, lipo aukštyn pautų dėti.
JMK, p. 118

5814. Siūrina pūrina,
Lipa aukštyn dėtų,
Vaikelių perėtų.
Utena. LTR 597(467)

5815. Sniegena puorina, lipk aukštyn dėtų, žemyn perėtų.
Salamiestis. LTR 597(463)

5816. Stov ąžuolas ąžuolėlis
Šimtu šakų šakutėlių.
Kožnoj šakoj po lizdelį,
Kožnam lizde po kiaušelį.
1930, Plateliai. LTR 470(28)

5817. Nudurts atgyja,
Nenudurts neatgyja.
SchLG, p. 55

5818. Be rankų, be kojų lipa į dangų.
VD 1911, p. 24

5819. Be rankų, be kojų į medį įkopė.
VLCh II, p. 450

5820. Be rankų, be kojų po medžius laipioja.
1936, Kupiškis. LTR 893(172)

5821. Berankis, bekojis —
Medžian įsivyniojęs.
1915—1924. LTR 882(1/217)

5822. Metų žolė už krūmus aukštesnė.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1579)

Žr. **5852.**

AGRASTAS

5823. Tėvas su adatytėm,
Močia su gromatytėm,
Vaikai su uodegaitėm.
LTR 3414(324)

AVIETĖ

5824. Raudonas puodelis,
Baltas kamštelis.
1958, Seredžius. LTR 3157(1534)

5825. Raudona skylukė,
Baltas kočiukas.
1934, Šunskai. LTR 451(353)

5826. Raudona mergelė,
Balta širdelė.
1962, Valkininkai. LTR 3507(223)

5827. Balta avytė,
Raudona galvytė.
LTR 3301(49)

5828. Kūnas raudonas —
Visiems tinka,
Širdis balta —
Ant vietos palieka.
JMK, p. 125

ŽEMUOGĖ

5829. Sėdi panelė kalne. Visi jai eina į ranką bučiuoti.
JMK, p. 125

5830. Sėdi panelė ant kalnelio su raudona kepurėle. Kas tik eina, tas prieš ją lenkiasi.
JMK, p. 125

5831. Stovi panytė
Su raudona kepuryte,
Kas pro ją praeina,
Žemai galvą lenkia. *(Uoga)*
1935, Rokiškis. LTR 712(286)

5832. Graži graži mergelė. Kas pro ją eina — pasveikina. *(Uoga)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(1448)

5833. Puiki panelė kožną vieną suk iš kelio. *(Uoga)*
JMK, p. 125

5834. Raudona panelė kiekvieną suka iš kelio.
TTŽ 1912, p. 78

OBELIS

5835. Močia kaip rezginė,
Vaikai kaip kankolai. *(Obelis ir obuoliai)*
LT I, p. 300

5836. Mama kaip rezginės,
Vaikai kaip čiunčiuliai.
1928, Salakas. LTR 1550(23)

5837. Užkopk mane,
Paskanink save,
Palengvink mane.
LST, p. 421

5838. Kudlos juda,
Inkstai cimburuojas.
1923, Šiauliai. LTR 3378(794)

5839. Kojomis minta, rankomis kitiems atiduoda.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/31)

Žr. **5847.**

OBUOLYS

5840. Apskritas kamuoliukas,
Raudonas šoneliukas.
JMK, p. 109

5841. Senas senas seneliukas,
Tai ten rūroj šakaliukas.
1936, Anykščiai. LTR 843(25)

5842. Senas dieduliukas,
Uodegoj virbaliukas.
1924—1938. LTR 3521(45)

5843. Gražus gražus ponaičiukas,
Šikinytėj šakaliukas.
1937, Salakas. LTR 2257(51)

5844. Viršuj medžio duona rūgsta.
JMK, p. 109

5845. Ant medžio gira rūgsta.
1962, Valkininkai. LTR 3538(179)

5846. Vidury miško rūgštis rūgsta.
1896, Ramygala. LTR 3473(348)

5847. Aukštas kaip dvaras,
Platus kaip pilis,
Geltons kaip vaškas. *(Obelis ir obuolys)*
LST, p. 421

5848. Taip aukštas, kaip stogas,
Taip mažas, kaip pelė,
Taip saldus, kaip medus.
LST, p. 423

5849. Tyko tykutis,
Kabo kabutis.
Kai kabutis nukrito,
Tykutis pagavo.
JMK, p. 109

5850. Leidžiau palį
Pas kurpalį —
Man nei palio,
Nei kurpalio. *(Leido pagalį į obelę)*
1922, Šiauliai. LTR 3378(759)

5851. Nusiųst nusiunčiau, parnešt parnešė, o pats neparėjo. *(Pagalys, su kuriuo numuša obuolį)*
ŽS 1894, III—IV, p. 496

5852. Šakalikų rūgštikų,
Šakalikų kirtikų,
Šakalikų burtikų. *(Obuoliai, riešutas, apvyniai)*
LST, p. 421

Žr. **5495**, **5835**, **5881.**

KRIAUŠĖ

5853. Aš pati kaip rezginė, vaikai kaip kankalai.
1924—1927. LTR 3521(73)

5854. Motin ryzgutė,
Vaikai šturliukai.
1936, Marijampolė. LTR 825(16/8)

5855. Sykį už stogą didesnis,
Sykį už pelę mažesnis,
Žalias kaip žolė,
Saldus kaip medus.
SchLG, p. 60

5856. Mažas kaip žolė ir su uodega kaip pelė, ale ne pelė.
LTR 3517(945)

5857. Saldus — ne medus, pakabintas nevarva.
1939, Marijampolė. LTR 451(345/4)

Žr. **5881.**

VYŠNIA

5858. Aukso kupkas,
Vyno smokas,
Akmens širdis.
TŽ I, p. 316

5859. Juods kaip špoks,
Vyno smoks,
Akmens širdelė.
1895. LMD I 1063(783)

5860. Juoda makštelė,
Vyno lašelis.
1958, Seredžius. LTR 3157(1545)

5861. Juoda makštelė,
Vyno lašelis,
Kaulo širdelė.
1962, Varniai. LTR 3578(206)

5862. Visas mėsos, tik pilviukas kaulo.
LTR 3492(71)

5863. Raudonas kaip kraujas,
Apskritas kaip obuolys,
Gardus kaip medus.
1893, Ramygala. LTR 3473(111)

5864. Raudonas ponaitis,
Pilve akmenaitis.
1930, Batakiai. LTR 66(281)

5865. Maža žmonikė į aukštą krasą sėdi, raudonai aprėdyta.
BLF, p. 46

SLYVA

5866. Aukštas kalpokas,
Vyno smokas,
Akmens širdis.
JMK, p. 110

5867. Visas mėsos, o pilvukas kaulo.
TŽ I, p. 316

5868. Mėsos kūnas, kaulo pilvas.
1939, Užpaliai. LTR 2068(128)

5869. Aukso pilviukas, kaulo Mykoliukas.
1949, Utena. LTR 2742(150)

5870. Mykoluko kaulukas, o aksomuko pilvukas.
1962, Kalvarija. LTR 3517(1197)

5871. Jonukas —
Aksomo pilvukas.
1934, Šunskai. LTR 451(354/6)

5872. Molio Motiejukas — aksomo pilvukas.
ŽS 1894, III—IV, p. 497

ŠERMUKŠNIS

5873. Viršuj medžio ugnis dega. *(Šermukšnis prinokęs)*
1964, Dieveniškės. LTR 3770(159)

RIEŠUTAS

5874. Mažam puodely
Gardi košelė.
JMK, p. 110

5875. Mažas puodelis,
Skani tyrelė.
NSk, p. 142

5876. Maža puodynytė,
Gardi košytė.
1936, Anykščiai. LTR 843(28)

5877. Mažučiukas puodeliukas,
Gardus viraliukas.
LT I, p. 300

5878. Mackam puodely
Skani gručelė.
LST, p. 423

5779. Praskleisk lapus — rasi kietumą ir minkštumą.
1895. LMD I 1063(836)

5880. Iš kaulelio brakšt,
Į skilandį šmakšt.
LST, p. 601

5881. Šaly šypė,
Šaly kliokė,
Šaly kelio pabaisa. *(Riešutas, uoga, gyvatė)*
JMK, p. 111

5882. Kabo kabikas,
Galelis plikas.
JMK, p. 110

5883. Striukas bukas vokietukas,
Kaulo kailiniukai.
JMK, p. 110

5884. Striukas bukas vokietukas
Su mediniais kailiniukais.
VD 1911, p. 42

5885. Maža maža moteriškėlė kaulo kailinėliais.
BLF, p. 45

5886. Aukštai pakabytas,
Tvirtai prirakytas,—
Aukso kailinėliais.
LTR 3649(171)

5887. Maža maža kamarėlė aukštai pakabinta, diktai užrakinta.
1946, Vabalninkas. LTR 2477(4/26)

5888. Aukštai stovi,
Silpnai kabo,
Galas laukas. *(Riešutys)*
JMK, p. 111

5889. Stipriai stovi,
Silpnai kybo,
Pats apžėlęs,
Galiuks pliks.
1937, Šiluva. LTR 1059(63)

5890. Vyrs išsinėręs,
Gals apžėlęs.
1936, Tytuvėnai. LTR 1059(160)

5891. Stangriai stovi,
Linksmai kadaruoja.
1896. LMD I 1063(851)

5892. Žaliose supynėse balti broliai supas.
1962, Kriūkai. LTR 3769(59)

5893. Dvi geldelės,
Dvi pliauskelės.
TŽ I, p. 317

5894. Dvi geldelės,
Dvi pliauskelės,
Dvi valgomos,
Dvi žemėn metamos.
LT I, p. 302

5895. Nuėjau miškan be kirvio, be peilio, parsinešiau dvi pliauskeli, dvi geldeli.
VD 1911, p. 41

Žr. **5852.**

GĖLĖ

5896. Maža moteriškėlė
Su aukso kepurėle. *(Gėlė su rasos lašu)*
BLF, p. 46

Žr. **6235.**

RŪTA

5897. Maža mergelė,
Kasos garbiniuotos.
1958, Seredžius. LTR 3157(1536)

5898. Šile gimęs, šile augęs, mergų laukęs nesulaukęs, paseno.

TŽ I, p. 320

5899. Rašytinis karpytinis, šimtalapis vienastiebis.

1949, Kaltinėnai. LTR 2771(766)

Žr. **6428.**

BIJŪNAS

5900. Ąžuolaitis kunkuolaitis, viršūnėj mėnuo teka.

1934, Igliškėliai. LTR 451(340)

5901. Stovi žalnierius
Su raudonu kalnierium.

LTR 3301(106)

JURGINAS

5902. Viršum medžio saulė teka.

1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(599)

5903. Keturlapis, keturšakis,
Ant viršūnės saulė teka.

JMK, p. 125

5904. Užminsiu mįslę keturgyslę,— viršuj saulė teka.

1934, Marijampolė. LTR 451(444/17)

5905. Šimtas lapų, šimtas palapių, o viršūnėj saulė teka.

1962, Valkininkai. LTR 3538(252)

RAMUNĖ

5906. Kol maža buvau, žole žėliau,
Kai užaugau, marčia tapau.

LST, p. 601

VIKSVOS

5907. Du lekia,
Du stovi,
Du ant vietos linguoja.
TTŽ 1911, p. 24

AJERAS

5908. Šilkų kasos,
Vandeny pančiakos.
JMK, p. 128

5909. Ninių mergos,
Sėrų kasos,
Vandeny galvos.
Ožkabaliai. MtG II, p. 191

ASIŪKLIS

5910. Kamara in kamaros, kamara in kamaros, in viršaus pelšūdis.
1915—1924. LTR 882(1/254)

5911. Kadys ant kadžio, o ant to kadžio pelės šūdas.
1964, Palūšė. LTR 3716(138)

NENDRĖ

5912. Marių mergelė,
Šilkų kaselė,
Vokiškai klega.
LTR 3538(247)

5913. Marių panos,
Šilkų kasos,
Pančiakos vandeny mirksta.
VLCh II, p. 450

5914. Balta avis juoda galva ledą praperdė.
LST, p. 421

Žr. **5423, 5493.**

VARNALĖŠA

5915. Stovi duonyla lauko gale. Kurs ateit, tam duost. *(Dagys)*
LST, p. 423

DAGILIS

5916. Gražus gražus ponaitis lauko gale tupi.
1895. LMD I 1063(776)

SAMANA

5917. Makavykas netoli baravyko. Žiemą žaliuoja, o vasarą neturi žiedo.
1961, Varėna. LTR 3464(154)

5918. Skara skarinėja,
Tvoroms lipinėja.
SchLG, p. 64

5919. Višta medy pešta,
Namo nešta,
Kampan įkišta. *(Samanos tarp sienojų)*
1960. LTR 3285(32)

Žr. **6567—6571.**

AŽUOLAS

5920. Šakos šakotinės. Visos šakos su lizdais, visi lizdai su vaikais. *(Ąžuolas su gilėmis)*
1959. LTR 3477(579)

5921. Gyvas gyvus penėjau,
Numiręs vėl gyvus nešiojau.
1926, Semeliškės. LTR 459(406)

5922. Kada gyvas buvau, gyvus penėjau,
Kada numiręs buvau, gyvus nešiojau,
Gyvis apačiomis vaikščiojo. *(Ąžuolas ir valtis)*
LST, p. 579

GILĖ

5923. Dvi geldutės, Yloj kotas,
Dvi lentytės, Katile dugnys.
TTŽ 1912, p. 78

5924. Dvi geldaitės,
Dvi paltaitės,
Ant viršaus kepuraitė užmauta.
JMK, p. 107

5925. Ėjau į girią,
Iškėliau dvi geldi
Ir dvi lašinių palti. *(Giles rinkti ir lukštenti)*
LST, p. 417

5926. Nuėjau į mišką be kirvio, be peilio, pasidariau dvi geldeles ir katilui dugną.
VD 1912, p. 7

5927. Nueisiu į mišką, nusikirsiu medį be piūklo, be peilio, padirbsiu katilui dugną, ylai kotą, dvi geldikes, dvi lašinių paltikes. *(Nuskins gilę)*
1958 Varniai. LTR 3148(542)

5928. Ruda rudinėlė,
Žalia kepurėlė. *(Gilis)*
TŽ I, p. 317

5929. Duktė ištek į svietą, subinę namie paliekt.
(Gilė nukrinta, kotelis su kepurėle lieka ant šakos)
BLF, p. 44

5930. Kromo duktė graudžiai verkia, ant žemės tekėdama, tėvui subinę paliekti.
LST, p. 417

Žr. **5920.**

EGLĖ

5931. Tokia žiemą, tokia vasarą.
LTR 3649(60)

5932. Ožkutė tytyrnagė tokia žiemą, tokia vasarą.
LTR 3301(99)

Žr. **5934.**

KADAGYS

5933. Nežydi, bet vaisių veda. *(Kadugys)*
LTR 3518(670)

5934. Visas sviets alų daro,
Tik keturi kiemai nedaro.
LST, p. 419 *(Kadagys, eglė, pušis, ėglius)*

MIŠKAS

5935. Vasarą kailiniuose,
Žiemą širmuliuose.
1896, Ramygala. LTR 3473(116)

5936. Žiemą nusirengia, o vasarą apsirengia.
(Lapuočių miškas)
1960, Pandėlys. LTR 3462(194)

MEDIS

5937. Vasarą su kailiniais,
Žiemą ir be marškinių.
LTR 3518(102)

5938. Močia vidury, vaikai aplinkui.
1934. LTR 451(362/25)

5939. Pernai močia mirė,
Šiemet vaikai gimė.
1950, Biržai, LTR 2787(96)

Žr. **5423**, **5469**, **6170**, **7497**, **7498**.

ŠERDIS

5940. Su medžiu lygus,
Niekad saulės nemato.
JRR, p. 471

5941. Miške gimęs,
Miške augęs,
Miško medžio nematęs.
JMK, p. 106

5943. Kai užgimsta, saulės nemato,
Kai numiršta, saulę pamato.
LTR 3649(214)

5942. Girioj gimęs,
Girioj augęs,
Niekad saulės nematė. *(Šerdė)*
VLCh II, p. 450

ŠAKNIS

5944. Girioje gimė, girioje augo, o girios nematė.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(85)

BRAZDAS

5945. Po medžio žieve gyvenu, visą medį maitinu. Spėkit, kas toks esu?
1934, Rietavas. LTR 542(82)

KELMAS

5946. Mergą išveda,
Krėslą palieka. *(Miške kelmas)*
TŽ I, p. 321

RĄSTAS

5947. Miške gimęs, miške augęs, parein namo voliotis.
Skaistgiris. LTR 1194(135)

GRYBAS

5948. Ant kojytės kepurytė.
JMK, p. 126

5949. Mažutis gražutis ėjo per žemę ir atrado raudoną kepurėlę.
JMK, p. 126

5950. Stovi kazokas pagiry ant vienos kojos.
LTR 3301(68)

5951. Stovi pana girioj ant vienos kojos su kepeliušu.
1934, Kalvarija. LTR 451(364/19)

5952. Nedaug gyveno,
Greitai paseno,
Po mirties vietoj grabo
Ant siūlo kabo.
1962, Kalvarija. LTR 3518(104)

BARAVYKAS

5953. Kojos baltos kaip sniegas, o galva juoda kaip anglis.
1931, Liškiava. LTR 374e(2571/101)

5954. Nuėjau į girią be kirvių, be peilių, parsinešiau ylai kotą, katilui dugną.
1937, Kudirkos Naumiestis. LTR 1191(522)

5955. Stovi ponas su raudona kepure. Kas tik eina, tai prisilenkia prie jo.
1964, Dieveniškės. LTR 3770(157)

GYVŪNIJA

ARKLYS

5956. Mėsinė stirta
Keturiais spyriais paspirta.
Šimonys. LTR 597(211)

5957. Mėsos stirta
Geležim paspirta. *(Arklys pakaustytas)*
JMK, p. 84

5958. Ant geležies torielkų mėsa šokinėja.
(Pakaustytas arklys)
1895. LMD I 1063(919)

5959. Gyva mėsa guli ant geležinės lėkštės.
(Arklys pakaustytas)
Panevėžys. LTR 597(289)

5960. Mėsinis tiltas
Geležimis paspirtas. *(Arklys pakaustytas)*
Panevėžys. LTR 597(212)

5961. Kaulinė pirkaitė, geležinės durelės.
(Pakaustyta arklio kanopa)
LTR 3649(87)

5962. Keturi kala,
Šimtų šimtai švilpia.
Kupiškis. LTR 597(217)

5963. Keturi tatatuoja,
Penktas kelią šluoja.
Panevėžys. LTR 597(220)

5964. Keturi darbininkai dirba, vienas šluoja.
JMK, p. 84

5965. Keturi trept trept,
Daugiau kaip du šimtai šliukšt ir šliukšt.
TTŽ 1913, p. 23

5966. Keturiese skaito.
JMK, p. 84

5967. Keturi kepastuoja,
Du bėga,
Du veja,
Šeši šimtai švilpia.
LTR 597(213)

5968. Keturi šimtai tatatu tatatuoja,
Šimtai šimtų kelią šluoja. *(Arklys bėga)*
Kupiškis. LTR 597(225)

5969. Du bėga, du veja,
Šeši šimtai švilpia.
JRR, p. 454

5970. Keturi kulia,
Du žiba,
Du klauso.
Alytus. LTR 597(642)

5971. Dujen šviečia,
Keturi kala,
Šimtų šimtai švilpia.
Kupiškis. LTR 597(226)

5972. Du bėga,
Du veja,
Du žiūri,
Du klauso,
Šeši šimtai paskui švilpia.
1935. LTR 3585(68)

5973. Keturių broliukų užpakaly barzdytės. *(Arklio kojos)*
1933, Alunta. LTR 405(136)

5974. Keturiem diedam barzdos atgal. *(Arklio kojos)*
1960, Pakruojis. LTR 3786(205)

5975. Mėsų puode geležis verda. *(Arklys pažabotas)*
1926, Semeliškės. LTR 459(179)

5976. Pilnas kelias torielkėlių. *(Arklio pėdos)*
1923, Šiauliai. LTR 3378(802)

5977. Du kurpaliai palėpėj. *(Kumelės speniai)*
1915—1924. LTR 882(1/308)

5978. Kai tik vienas pajudėjo,
Tuoj keturi pariedėjo. *(Arklys ir ratai)*
LTR 3492(55)

5979. Vienas turi šešias kojas, o eina ant keturių.
Balbieriškis. LTR 593(1) *(Arklys ir raitelis)*

5980. Aštuonios kojos, trys galvos, o viena uodega.
TTŽ 1911, p. 48 *(Joja dvisėda)*

5981. Atlinguoja kibilda,
Ant tos kibildos kubulda,
Ant tos kubuldos visa valdžia.
(Arklys, balnas, raitelis)
1936, Liudvinavas. LTR 824 (189/27)

Žr. **6075, 6077, 6078, 6080, 6428, 7226, 7266, 7346, 7357, 7359—7365, 7389.**

ASILAS

5982. Pilkas — ne vilkas,
Ilgaausis — ne kiškis,
Su kanopom — ne arklys.
1936, Paežeriai. LTR 825(79/23)

KARVĖ

5983. Du rinkst,
Du minkst,
Du bėga,
Du genas,
Vienas eina —
Šmikšt pataukšt,
Šmikšt pataukšt. *(Karvės ragai, ausys, kojos, uodega)*
TTŽ 1912, p. 15

5984. Du kriūkai,
Du lapūkai,
Keturi ilgiai
Ir kabaldūnas.
LTR 3414(114)

5985. Du stačiukai,
Du klapčiukai,
Keturi Adomėliai. *(Karvės ragai, ausys, speniai)*
1895. LMD I 1063(765)

5986. Du Stasiukai,
Du klaustukai,
Keturi Adomėliai. *(Karvės ragai, ausys, speniai)*
1935, Pasvalys. LTR 888c(1082)

5987. Du Jasiukai,
Du Stasiukai,
Keturi Adomai.
1935, Rimšė. LTR 3585(246)

5988. Vienu šakaliuku du pečiukus pakūrena.
(Karvė laižo nosį)
1936, Anykščiai. LTR 843(14)

5989. Viena pušine dvi krosnis išvalo.
(Karvė liežuviu valosi nosį)
1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/346)

5990. Viena šluota dvi trobas šluoj. *(Liežuvis į nosį)*
1922, Šiauliai. LTR 3378(774)

5991. Mėsinis kunkulas,
Kur palieti — teka. *(Karvę melžia)*
1936, Anykščiai. LTR 843(15)

5992. Keturios kartys kaba, nesiek nei dangaus, nei žemės, o balts vanduo bėg. *(Karvės speniai)*
KlvK, p. 104

5993. Keturi kurpaliai po klėčia. *(Karvės speniai)*
LTR 3301(112)

5994. Keturi broliai vieną dūdą put. *(Karvės speniai)*
JMK, p. 87

5995. Keturi broliukai į vieną duobelę meža. *(Speniai)*
1932, Klovainiai. LTR 3378(578)

5996. Keturios sesers į vieną duobutę meža.
(Karvės speniai)
SchLG, p. 59

5997. Keturios sesutės vienon duobelėn ašaras lieja.
(Karves melžiant)
1962, Valkininkai. LTR 3507(210)

5998. Keturios panelės vienon duobelėn siurena.
(Karvę melžia)
1964, Dieveniškės. LTR 3370(218)

5999. Keturi ponaičiai į vieną čerpukę čiurškia.
(Kai karvę melžia)
1934, Marijampolė. LTR 451(344/12)

Žr. **6254—6256.**

JAUTIS

6000. Du bėga, Du riogso,
Du gena, Du kiokso,
Du spokso, Vienuoliktasis pliekia.
JRR, p. 453

6001. Du skūkso,
Du riogso,
Penkts kare gina. *(Jaučio ausys, ragai, uodega)*
LST, p. 431

6002. Mažu būdams, į keturias dūdas pučia,
O užaugęs šlaitais vaikščioja.
(Veršis, mažas būdams, keturis papus žinda, užaugęs aria)
LST, p. 431

6003. Kai mažas buvau,
Keturis valdžiau,
Kai užaugau,
Kalnus verčiau.
KlvK, p. 104

6004. Kai mažas buvau,
Keturiom dūdelėm dūdavau,
Kai jaunas buvau,
Kalnus varčiau,
Kai pasenau, *(Veršis karvę žindo, jaučiu arė,*
Jaunime šokau. *iš jaučio odos pasiuvo batus)*
LTR 873(257/4)

6005. Kai mažas buvau,
Keturis valdžiau,
Kai užaugau,
Kalnus varčiau,
Kai pasenau,
Tančių šokau.
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/30)

6006. Kai mažas buvau,
Rankas laižiau,
Kai užaugau,
Kalnus verčiau,
Kai pasenau,
Tancių šokau. *(Jaučio oda)*
1936, Marijampolė. LTR 823(161/89)

6007. Jaunas kalnus verčiau,
Numiręs mergas šokti vedžiau. *(Jautis, batai)*
1935, Žagarė. LTR 1058(121/5)

6008. Buvo gyvas — pats vaikščiojo, o miręs kitus nešioja.
1935, Kazlų Rūda. LTR 874(400/37)

6009. Kada gyva,
Ėda žolę,
Kada numiršta,
Ėda mėsą. 1930, Panevėžys. LTR 1039(2217)

6010. Gyvas būdamas, virves laikiau, numiręs šunis šaukiau. *(Jaučio ragai)*
1936, Marijampolė. LTR 823(160/28)

Žr. **7219—7221, 7230, 7234.**

VERŠIS

6011. Kai buvau mažas, per ragelį gėriau,
O kai suaugau, vestuves iškėliau.
(Veršiukas žinda spenį, vėliau papiaunamas pokyliui)
1955, Kupiškis. LTR 2993(542)

KIAULĖ

6012. Neserga — dejuoja.
LT I, p. 300

6013. Nei sopa, nei serga, o vis dejuoja.
TTŽ 1913, p. 47

6014. Nieko nesopa, o vis stena.
1896, Ramygala. LTR 3473(157)

6015. Po žemę vaikšto —
Dangaus nemato,
Nieko neskauda —
Vis dejuoja.
LTR 3414(138)

6016. Dangun žiūri,
Dangaus nemato.
LT I, p. 300

6017. Bajorai geria,
Bačka dejuoja. *(Paršai žinda)*
1962, Alytus. LTR 3501(48)

6018. Gėrėjai geria, o bačka skamba. *(Kiaulė su paršeliais)*
LST, p. 433

6019. Stalas urzda, o šeimyna valgo. *(Kiaulė su paršais)*
TD VII, p. 155

6020. Šeimyna valgo, o stalas šneka. *(Kiaulė su paršiukais)*
1936, Marijampolė. LTR 824(190/14)

6021. Bačka stora,
Bajorai midų geria. *(Kiaulė su paršiukais)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(923)

6022. Totoriai valgo,
Botagai mirga. *(Paršiukai)*
LT I, p. 300

6023. Lašai stogą partraukė. *(Kad kiaulė paršyčius žindo)*
SchLG, p. 59

6024. Capliai pargriauna budinką.
1927, Dieveniškės. LMD I 579(15/1)

6025. Lašai pilį pargriovė. *(Paršai žinda kiaulę)*
TŽ I, p. 318

6026. Lašai pušį pargriovė. *(Kiaulė ir paršai)*
LTR 3649(101)

6027. Zvaneliukais suzvanijo —
Bažnyčia pargriuvo. *(Kiaulė su paršais)*
1940, Dūkštas. LTR 2381(189)

Žr. **6081—6088.**

AVIS

6028. Sala bėga —
Bala kruta.
JMK, p. 91

6029. Priebalas bėga —
Visa bala liunga.
LTR 3585(230)

6030. Meška bėga —
Visas miškas dreba.
1934, Vilkaviškis. LTR 451(346/13)

6031. Žemė sukrutėjo —
Visa pieva sudrebėjo.
LT I, p. 302

6032. Vėjas pūstelėjo —
Visa bala liumptelėjo.
1934, Igliškėliai. LTR 451(339/12)

6033. Per kalnus bėgioja kailiniai.
1962, Ignalina. LTR 3492(86)

6034. Kailiniai po pievas laksto.
1963, Utena. LTR 3613(1592)

6035. — Kur tu eini, veltena?
— Kas tau darbo, skutena! *(Pieva ir avis)*
Subačius. LTR 597(239)

6036. Ant bobinio kalno geležiniai jaučiai aria.
(Kad avį kerpa)
VLCh II, p. 450

6037. Ant mėsų kalno geležiniais jaučiais aria. *(Avį kerpa)*
1934, Aleksotas. LTR 613(183)

6038. Mėsų kalną geležies plūgai aria. *(Avį kerpa)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(282)

6039. Ant pypalo kalno pypalukas arė. *(Avį kerpa)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(600)

6040. Matė kertant, nematė griūvant.
(Kai avį kerpa, matosi, bet kai vilna krinta, nesigirdi)
LST, p. 451

6041. Šarka šiene krykščia. *(Žirklėm avį kerpa)*
Salamiestis. LTR 597(469)

6042. Šiene šarka čižena. *(Žirklės avį kerpa)*
1952, Dieveniškės. LTR 2919(389)

Žr. **6075—6077, 6079, 6080.**

OŽKA

6043. Du broliukai į vieną duobelę meža. *(Ožkos speniai)*
TŽ I, p. 319

Žr. **6074, 6078.**

ŠUO

6044. Šerangė varangė
Po suolu pasirangė.
JMK, p. 91

6045. Pastaly malka.
1915—1924. LTR 882(1/178)

6046. In keturių kuolelių putrų maišelis.
LTR 3585(225)

6047. Du žibina, *(Šuo gulėdamas žiūri dviem* ***akim,***
Keturi kloja, *keturios kojos paruošia* ***guolį,***
Viens guli. *o jis pats atsigula)*
LST, p. 435

6048. Keturi broliai patalą taiso, o vienas atsigula.
TŽ I, p. 320

6049. Loja kaip šuo,
Bėga kaip šuo,
Tik ne šuo. ***(Kalė)***
SchLG, p. 59

6050. Loja kaip šuo,
Bėga kaip šuo, Uosto kaip šuo,—
Ėda kaip šuo, Nėr šuo. ***(Kalė)***
TD VII, p. 155

Žr. **6069**, **6076**, **6081—6084**, **6086—6089.**

KATINAS

6051. Kabo kabikas, Kad nekabėtų kabikas,
Žiūri žiūrikas. Nežiūrėtų žiūrikas.
JMK, p. 90

6052. Tupi tupikas, Prašo dievo tupikas, ***(Katinas***
Karo karikas, Kad nupultų karikas. ***ir lašiniai)***
ŽS 1894, III—IV, p. 497

6053. Pliks stypso,
Gauruots vypso. ***(Katinas ir lašiniai)***
TŽ I, p. 112

6054. Pliks pakabints,
Gauruotas šypsos. *(Kad katė į pakabintą mėsą žiūri)*
SchLG, p. 59

6055. Raudonas kypso,
Pūkuotas vypso. *(Į mėsą katinas)*
1895. LMD I 1063(840)

6056. Pūkuotas žmogiukas juodus paukščius gaudo.
(Katinas — žiurkės)
1895. LMD I 1063(889)

6057. Ir su ūsais, ir su uodega, ir plaukuotas kaip katė, bet ne katė.
1938, Seredžius. LTR 3157(1440)

Žr. **6086, 6175.**

PELĖ

6058. Patamsėmis lando —
Sau maistą randa.
JMK, p. 93

6059. Apvali skylelė,
Pūkuots vagelis. *(Urva pelės ir pelė)*
LST, p. 433

6060. Apvali skylelė,
Pūkuotas vanagėlis. *(Pelė urve)*
MžŽ, p. 263

EŽYS

6061. Atsirita kamuolys, pilnas adatų prismaigstytas.
1935, Veliuona. LTR 745(179)

KURMIS

6062. Juoda kiaulė žemę rauso.
JMK, p. 93

6063. Kunigaikštis keliaudamas kalnus ir kaukaras stato.
KlvK, p. 104

6064. Juodas juodvarnėlis po žemėmis vaikšto.
1958, Seredžius. LTR 3157(1578)

KIŠKIS

6065. Kypštakojis pagiry,
Atbulainis vandeny. *(Zuikis, vėžys)*
KlvK, p. 105

6066. Pakizeris pagiry,
Strimuks vandeny. *(Zuikis, vėžys)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 197

6067. Struobis šile,
Kreivulis danguj,
Strumbloks ežere. *(Kiškis, mėnuo, vėžys)*
LST, p. 433

6068. Šiuša šiloj,
Tronys girioj,
Traškabambis vandeny. *(Zuikis, medžiotojas, vėžys)*
1895. LMD I 1063(915)

6069. Kilk, sterva,—
Eina lerva,
Lygų neša,
Mikytą veda. *(Zuikis, medinčius, muškieta, šuo)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 197

6070. Karvė subliovė,
Tvorą sugriovė,
Raudona rože pražydo. *(Kiškis nušautas)*
JMK, p. 92

Žr. **5532, 6200, 7520.**

VILKAS

6071. Kumeliukas pagiryje žvengia, namo neina.
VSk, p. 153

6072. Miške gimęs, miške augęs,
Išėjo į lauką — raudą rauda.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1443)

6073. Už girios ėriukai laukia,
Bet namo netraukia.
Ožkabaliai. MtG II, p. 197

6074. Atbėgo nuogi basi,
Pagavo kikimiki,
Nusivijo kamantininkai. *(Atėjo vilkai, pagavo ožką, nuvijo piemenys)*

LST, p. 435

6075. Atėjo kudubudu,
Paėmė kidibidį.
Duokit kamandikį,
Vysiu kudubudu,
Atimsiu kidibidį. *(Vilkas paėmė avį. Duokit arklį, pavysiu vilką, atimsiu avį)*

JMK, p. 88

6076. Atbėga kidibidi,
Atsiveja kudubudu.
Paprašyčiau paručnikų,
Kad pavytų kudubudu
Ir atimtų kidibidi. *(Avis, vilkas, šuo)*

Šimonys. LTR 613(155)

6077. Atlėkė šaltibukis,
Pagriebė stribukį.
Kad pagriebčiau kamantinį,
Privyčiau šaltibukį,
Atimčiau stribukį. *(Atlėkė vilkas, pagriebė avelę. Kad pagriebčiau arklį, privyčiau vilką, atimčiau avelę)*

TTŽ 1912, p. 6

6078. Atbėgo štukubuku,
Pagavo štikibikį.
Aš paėmiau kubuldoką,
Suginiau štukubuku,
Atėmiau štikibikį. *(Vilkas, ožka, arklys)*

Skaistgiris. LTR 1194(133)

6079. Atbėgo duku duku
Ir pagavo dvikipikę.
Duok, žmogau, kamantinę,
Aš ginsiuos duku duku
Ir atimsiu dvikipikę. *(Atbėgo vilkas, pagavo avį. Duok, žmogau, šautuvą, aš vysiuos vilką ir atimsiu avį)*

1934, Kretinga. LTR 542(87)

6080. Atlėkė činčibiras,
Pagavo kinkibirą.
Paimk kamančiką,
Suvyk činčibirą,
Atimk kinkibirą. *(Vilkas, avis, arklys)*

1920, Linkuva. LTR 613(94)

6081. Atbėgo takutis,
Paklausė sargučio:
— Kur kniustas guli? *(Vilkas, šuva ir* ***kiaulė)***
TŽ I, p. 319

6082. Ėjo mucikas,
Sustiko puciką:
— Ar neregėjai šniputės? *(Vilkas, šuva,* ***kiaulė)***
LT III, p. 462

6083. Atėjo kidikis, klausia vidikio, kur kristina guli. Atsakė vidikis:
— Kidi vidi, nežinau. *(Vilkas, šuo ir* ***kiaulė)***
Ožkabaliai, MtG II, p. 197

6084. Bėg bezdžionis per kluoną, žiūr žiūronis per tvorą.
— O tu, mielas bezdžionėli, pabaidyk man tą šiušį.
1895. LMD I 1063(760) *(Vilkas, šuva,* ***kiaulė)***

6085. Žiūri žiūrons per tvorą,
Eit gogons per kiemą:
— Gogone, ei gogone, *(Žiūrons — vilks, gogons —*
Atsiųsk man bizdonę! *žąsins, bizdonė —* ***kiaulė)***
LST, p. 435

6086. — Sveika, knerpe!
— Sveiks, drieliau!
— Kur gul ūdra?
— Namo gale.
— O girdelius? *(Vilkas klausia* ***katės,***
— Po klėčia. *kur guli kiaulė ir* ***šuva)***
1895. LMD I 1063(848)

6087. Tamsi naktis. Atein žibs, klausia tulytės, **kur gul** kniusa.
— Gale kūtės birbynuose! *(Vilks, šuva,* ***kiaulė)***
1895. LMD I 1063(864)

6088. Atbėgęs trikulas klausė skalatausko, kur **vaituoklė** birbyčiuose. *(Vilkas klausė šuns, kur guli kiaulė šiauduose)*
1934, Marijampolė. LTR 451(344/29)

MEŠKA

***6089.** Sterva, lerva, kelkis: ateina šidi vidis, dygulu **nešinas,** bėreliu vedinas. *(Meška, medžiotojas su šautuvu ir šunimi)*
TŽ I, p. 102

6090. Pramušiau ledą — Pramušiau sidabrą —
Radau sidabrą, Radau auksą.
SchLG, p. 59

6091. Boselis be lankų.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(78)

6092. Apskrita bačkelė
Be jokio lankelio.
1937, Viduklė. LTR 1059(268)

6093. Daili bačkelė
Be jokio lankelio.
JMK, p. 94

6094. Graži graži bačkelė
Be špuntelės, be lankelio.
TŽ I, p. 101

6095. Be špuntelės, be lankelio — pilna mėsos bačkelė. *(Kiaušis)*
1931, Užventis. LTR 267(643)

6096. Alavo bačkelė be skylės.
LTR 3585(247)

6097. Ponaičiukas be skylės,
Ir jo rūbai be siūlės.
Užpaliai. LTR 3414(172)

6098. Kunigo marškiniai be siūlės. *(Pauts)*
LST, p. 433

6099. Mažoj bačkelėj dvejopas alus.
JMK, p. 94

6100. Vienoj šulaitėje nevienoks alus.
1935, Veliuona. LTR 744(163)

6101. Vienoj bačkelėj du trunkai.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(159)

6102. Vienoj dėčkelėj dvi rūgštys.
1952, Dūkštas. LTR 3460(76)

6103. Vienoj štukoj
Dvi gatunkos —
Nėr nei skylės,
Nėr nei špunkos.
1895. LMD I 1063(870)

6104. Nei semta, nei pilta —
Pilna bačka syvų.
1937, Salakas, LTR 2257(54)

6105. Atsirita bertainis be šulų, be lankų, o dvejops alus viduj. *(Kiaušis)*
SchLG, p. 59

6106. Parplauk boselis iš Engelando be šulų ir stypų, su dvejopu pyvu: baltu ir geltonu.
TD VII, p. 155

6107. Šviesi gryčia be langų, be durų.
JMK, p. 95

6108. Pilna bačka vyno.
1915—1924. LTR 882(1/163)

6109. Mažutis ąsotėlis, skani tyrelė.
1934, Merkinė. LTR 451(532/4)

Žr. **6113, 6120, 7314.**

PAUKŠTIS

6110. Du kartu gimsta,
Vieną kartą miršta.
JRR, p. 454

6111. Lopas ant lopo,
Kurpas ant kurpo —
Niekur siūlo galo nėra.
TŽ I, p. 319

6112. Be rankų, be kirvio namus pastato.
(Paukštis suveja lizdą)
1910, Žagarė. LMD I 483(203)

6113. Šiaudų dirva
Akmenais sėta,
Gyvi dygsta. *(Lizdas, kiaušiniai, paukščiukai)*
1932, Klovainiai. LTR 338(577)

VIŠTA

6114. Eina ponia per dvarą su šimtu suknelių,
Papūtė vėjelis — grynas kūnelis.
1962, Lazdijai. LTR 3517(2955)

6115. Ylasnukė ir menturkojė šimtą šūbų turi.
LST, p. 437

6116. Šimtamarškinė, nuogašikinė.
LTR 3649(242)

6117. Ėjo panytė šimtamarškinė,
Papūtė vėjelis — pasimatė šikinė.
1936, Anykščiai. LTR 843(43)

6118. Šimtarūbė, minkštamarškinė,
Papučia vėjas — nuoga šikinė.
1937, Salakas. LTR 2257(53)

6119. Du kartu užgimęs, o atbulas akėja.
BLF, p. 46

6120. Nuo kertelės į kertelę
Nešioja bačkelę. *(Višta su kiaušiniu)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 193

GAIDYS

6121. Plunksninė kepurė,
Raginė burna,
O mėsinė barzda.
KlvK, p. 105

6122. Kaulo burna,
Mėsos barzda,
Du kartu gimsta,
Vieną kartą miršta
Ir velnio nebijo.
1962, Ignalina. LTR 3492(57)

6123. Dukart gimęs —
Velnias bijo.
TŽ I, p. 318

6124. Dukart gimęs, nė karto nekrikštytas, o velnias labiausiai jo bijo.
1935, Veliuona. LTR 746(129)

6125. Du kartu gimsta, nė karto nekrikštytas — visi jo klauso.
1924—1938. LTR 3521(143)

6126. Nei žemdirbys, nei kalvis, nei dailidė, o pirmas sodžiuje darbininkas.
JMK, p. 97

6127. Gaspadorius gieda be knygos.
TŽ I, p. 321

6128. Ateina ubagas ant dviejų kriukių su mėsos barzda, su kaulo burna.
JMK, p. 96

6129. Atein ubagas su dviem kriukiais,
O jo ploščius šimtastukis,
Kaulo burna,
Mėsos kepurė.
1910, Žagarė. LMD I 483(183)

6130. Ateina ubagas ant dviejų kriukių,
Jo sermėga šimto stukių,
Lops ant lopo —
Adatos nė dūrio.
1937, Raseiniai. LTR 1059(148)

6131. Atėjo diedukas iš bruko,
Jojo gunčelė šimto stukų,
O nei vienos siūlės nėra.
TTŽ 1913, p. 47

6132. Aš pažįstu tokį poną, kuris turi tūkstantį žiponų.
1934, Kudirkos Naumiestis. LTR 451(347/1)

6133. Kipiri kipiri poni su raudona kepure.
1927, Dieveniškės. LMD I 579(15/12)

Žr. **5390.**

ANTIS

6134. Sulopinėta, sukurpinėta — į vandenį įmesta, neskendo.
Panevėžys. LTR 597(589)

6135. Kurpinių kurpiniai —
Be siūlų marškiniai.
Salos. LTR 597(586)

6136. Maža klėtis, visa skatikėliais dengta.
Naujamiestis. LTR 597(590)

6137. Balta šulelė,
Raudonas capelis.
Skapiškis. LTR 597(585)

6138. Baltos kojelės,
Geltonas snapelis. *(Antinas)*
JMK, p. 98

ŽĄSIS

6139. Ateit ubags ant dviejų krukių,
Atneš sermėgaitę nuo dviejų stukių.
LST, p. 436 *(Žąsis: dvi kojos ir plunksnos)*

6140. Ateit ubags — ant lops lopo, per tuos lopus vanduo nepereit (neperteka). *(Žąsis ir jos plunksnos)*
LST, p. 437

6141. Lopinių lopiniai —
Be siūlių marškiniai.
LT I, p. 303

6142. Milo sermėga, šimtu lopinių užlopyta.
JMK, p. 97

6143. Sulopinėtas, sukarpinėtas — įmestas į vandenį, neskęsta.
TTŽ 1912, p. 78

6144. Lops ant lopo,
Kurps ant kurpo —
Ant marios neskęsta.
1895. LMD I 1063(809)

6145. Maža moterėlė daug drapanėlių turi.
LST, p. 571

6146. Maža kiemo mergelė daug drabužėlių turi.
1961, Varėna. LTR 3464(137)

6147. Balta panytė,
Raudona galvytė.
LTR 3649(246)

6148. Šilų mergos,
Šilkų kasos,
Žiemą vasarą basos.
1948, Kupreliškis. LTR 2727(23)

6149. Kurklių mergos,
Šilkų kasos,
O žiemą vasarą basos.
1960, Pandėlys. LTR 3462(191)

6150. Balta bačkelė,
Raudona špunkelė.
JMK, p. 97

6151. Lopa eina,
Ragu ėda,
Trumpi rūbai.
1935, Veliuona. LTR 746(115)

6152. Ant lentukių vaikščioja,
Ragu žolę ėda.
JMK, p. 98

6153. Vienas galas kaip grąžtas, kits — kaip spatas, pats vidurys — kaip kamuolys.
LTR 3303(19)

6154. Kai jauna buvau, ant vandenio supaus, o kai numiriau, po galva palindau.
1962, Alytus. LTR 3501(234)

6155. Pavasarį geltonas, rudenį baltas. *(Žąsiukas)*
JMK, p. 97

Žr. **6157.**

GULBĖ

6156. Balta neskalbta.
1962, Kalvarija. LTR 3518(431)

6157. Balta balta —
Niekad nevelėta. *(Žąsis, gulbė)*
1958, Rietavas. LTR 3151(80)

6158. Pūkinė bačkelė,
Raudona volelė.
1939, Užpaliai. LTR 2068(63)

6159. Vidury bliūdo
Puta plūdo.
LTR 3518(1405)

GUŽAS

6160. Ir už stogą didesnis,
Ir už tvoras mažesnis,
Ir už sniegą baltesnis,
Ir už žemę juodesnis.
1895. LMD I 1063(780)

6161. Laibakojis, raudonkojis po pelkes klampoja.
(Gužutis)
1958, Seredžius. LTR 3157(1559)

GARNYS

6162. Kibyklų kojos,
Kubuntų kaulai,
Ant aukšto kalno vaikus veda.
1934—1935, Šunskai. LTR 873(232/6)

KREGŽDĖ

6163. Šakė dvinagė,
Vokiški rūbai,
Adverniškai šneka.
TTŽ 1912, p. 40

6164. Vienam gale šakė,
Kitam gale kriukis,
Vokiški rūbai,
Lotyniška šnekė.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1551)

6165. Viename gale šakė,
Antrame — vąšas,
O vidurys —
Kaip kamuolys.
VSk, p. 79

6166. Juoda žmonelė
Molinėj būdelėj
Kukoriškai gieda.
MžŽ, p. 118

VYTURYS

6167. Čyrukas vyrukas, ore pasikabinęs, verkia.
1958, Seredžius. LTR 3157(1561)

GENYS

6168. Marga marginaitė šile pakabinta.
LST, p. 429

6169. Žemė piaulo,
Žagrė kaulo,
O žiedų artojas.
1934—1935, Gudeliai. LTR 873(30/5)

6170. Piaulų žemė,
Kaulo žagrė,
Trijų dažų artojas. *(Genys medį kapoja)*
TTŽ 1913, p. 23

6171. Juodas nedažytas,
Margas nerašytas.
1896, Ramygala. LTR 3473(247)

ŠARKA

6172. Balta kaip sniegas,
Juoda kaip žemė.
1936, Anykščiai. LTR 843(34)

6173. Už žemę juodesnis, Už slenkstį mažesnis,
Už sniegą baltesnis, Už stogą aukštesnis.
JMK, p. 98

6174. Ilgs kaip cygelis,
Žiba kaip špygelis.
LST, p. 435

VARNA

6175. Strova šeimyną suėdė. *(Varna parnešė į lizdą katę. Varnai nulėkus, katė varniukus suėdė)*
MžŽ, p. 275

Žr. **5378.**

PELĖDA

6176. Dieną aklas,
Naktį mato.
1962, Ignalina. LTR 3492(78)

ŽUVIS

6177. Turi sparnus, bet nelekia,
Neturi kojų, bet nepavysi.
JMK, p. 105

6178. Vandenyje uodega vimpčioja,
Be vandens žiopčioja.
ŽRV, p. 24

6179. Čik čik — visa piniguota.
1963, Saratovo sritis. LTR 3616(219)

6180. Šen blikst, ten blikst, visa piniguota.
1964, Ignalina. LTR 3718(38)

6181. Maža maža klėtelė, skatikėliais dengta.
1915—1924. LTR 882(1/270)

6182. Kybur vybur vandeny,
Čeberykšt pelenuose.
LTRn, p. 417

6183. Mečiau ne lazdą,
Užmušiau ne kuosą,
Nupešiau ne plunksnas,
Suvalgiau ne mėsą. *(Žuvį sugavo)*
1935. LTR 823(159)

Žr. **5378**, **5500**, **5547**, **6202**, **7322**, **7323**, **7328—7330.**

LYDEKA

6184. Už mislį spraunesnis,
Už zuikį mažesnis.
BLF, p. 45

6185. Marga karvė dangų laižo. *(Lydekaitis po ledu)*
1964, Ignalina. LTR 3700(55)

LYNAS

6186. Žuvis, žolė — vienu vardu. *(Lynas ir linas)*
LST, p. 433

SILKĖ

6187. Galva be plaukų,
Pienas be spenių.
1960, Šeduva. LTR 3540(98)

VĖŽYS

6188. Po ledu žirklės.
VD 1911, p. 42

6189. Po ledu dvejos žirklės.
1915—1924. LTR 882(1/305)

6190. Kemarinis paukštis,
Po kaklu pautai.
Ožkabaliai. MtG II, p. 197

6191. Gyvas — lavonas,
Numiręs — raudonas.
VLCh II, p. 450

6192. Levinis Levonas,
Numirė raudonas.
1962, Kalvarija. LTR 3517(946)

6193. Kas tai zo ponas,
Kad posmert raudonas?
1964, Dieveniškės. LTR 3770(234)

6194. Gyvs būdams, juods buvau,
Numiręs raudons pastojau.
LST, p. 435

6195. Eina pirtin juodas,
Išeina raudonas.
JMK, p. 105

6196. Trumpas striukas vokietukas, kaulo kailinėliai.
LTR 3649(238)

Žr. **5531**, **5532**, **6065—6068.**

VARLĖ

6197. Kiverzė keverzė
Per dvarą joja —
Nė šuo neloja.
1922, Linkuva. LTR 3378(576)

GYVATĖ

6198. Iš kelmo šipavo
Ir koją užgavo.
1896, Ramygala. LTR 3473(76)

6199. Šile šibla,
Trake vibla,
Visų medžių vijoklė.
1931, Truskava. LTR 281(238/3)

6200. Šaly kelio baisuoklė,
Medy isuoklė,
Keliu bėga trinkutis. *(Gyvatė, gegutė ir kiškis)*
MT III, p. 179

6201. Šiušapėdė, lipamedė, toligirda.
(Gyvatė, voverė, gegužė)
MT III, p. 180

6202. Šili šilutė,
Žibi žibutė,
Danguj — elnias. *(Gyvatė, žuvis, mėnuo)*
LT I, p. 300

Žr. **5881.**

SLIEKAS

6203. Ateina ponaitis — Nuginkit vištas —
Raudona sermėgaite. Šunų nebijau.
SchLG, p. 64

6204. Ateina ponaitis
Su raudona mandieraite.
— Uždarykit vištas —
Aš šunų nebijau.
VD 1912, p. 6

6205. Eina ponaitis
Su ruda sermėgaite,
Raudona kepuraite.
— Aš šunų nebijau,
Tik mane atginkit nuo vištų.
1937, Raseiniai. LTR 1059(149)

6206. Gražus ponaitis ein per kiemą:
— Sudaryk vištas — šunų nebijau.
1895. LMD I 1063(777)

6207. Šunų nebijąs svečias vištų baidosi.
KlvK, p. 105

6208. Raudonas ponaitis po žeme lenda.
1930, Kretinga. LTR 66(307)

BITĖ

6209. Mažas vyriukas,
Jo aštrus kirviukas.
JMK, p. 101

6210. Mažutis vyrelis, Kad tik duoda —
Jam aštrus kirvelis. Tuoj negyvas.
1924, Krinčinas. LTR 1188(240)

6211. Maža maža karvelė,
Gardus saldus pienelis.
TŽ I, p. 320

6212. Būtų paukštis, bet plaukuotas,
Būtų žvėris, bet sparnuotas.
1937, Marijampolė. LTR 1191(493)

6213. Maža kulipkėlė žmonėm valgyt neša.
1935, Rokiškis. LTR 712(497)

6214. Mažas vabalas už visus daugiausia dirba.
1932, Surviliškis. LTR 536(124)

6215. Atlėkė paukštė kudabinė,
Vijo lizdą reketinį,
Dėjo kiaušą šimtatrynį,
Išperėjo vaiką be ausų.
LTR 873(160)

6216. Ėjau kelią,
Kelyje sutikau,
O savo mielą nepažinau.
Dėjau į antį — nepalaikiau,
Nešiau rankoje — išmečiau.
MžŽ, p. 32

6217. Namie palikau,
Ant kelio sutikau,
O tik savo nepažinau.
SchLG, p. 56

6218. Namie palikau,
Lauke patikau
Ir savo gero nepažinau. *(Bičių spiečius)*
LTR 597(491)

6219. Ruda kiaulelė,
Rudesni paršeliai,
O trijų lentų staldelyje. *(Bitės avilyje)*
LST, p. 427

6220. Krijų krijeliai,
Pikti šuneliai,
Nei jiems duonos paduoti,
Nei atsiginti.
1937, Obeliai. LTR 1095(132)

6221. Tamsiam kambarėly moterėlė audžia audeklą be staklių. *(Bičių avilys)*
1937, Rokiškis. LTR 1096(70)

6222. Sėdi panaitė tamsioj seklyčioj,
Audžia be staklių ir be nyčių.
JMK, p. 100

6223. Smagi panaitė smagiai siuva. Jeigu įduria adata — labai skauda.
1937, Alytus. LTR 807(1345)

6224. Gražios panytės,
Sušukuotos galvytės.
Tamsioj kamarytėj
Mezga gražias karbatkytes.
1926—1935, Rokiškis. LTR 712(807)

6225. Siuv siuvėjas tamsinyčioj be siūlo, be adatos.
JMK, p. 100

6226. Sėdi mergelė tamsiam kambarėly, siuva be adatos, be siūlų gražų siuvinėlį.

LTR 597(496)

6227. Sėdi ponios tamsoj, siuva kepures be siūlo. *(Bitės korį lipdo)*

1929, Simnas. LTR 807(1623)

6228. Be staklių, be siūlų audinį išaudžia.

1934. LTR 451(362/49)

6229. Plumpė šašė
Gromatą rašė.
Nunešė karaliui:
Karalius taip neparašė,
Kaip plumpė šašė. *(Bitė ir koriai)*

LTR 888c(1057)

6230. Šašė rašė.
Niekas taip neparašė,
Kaip ta šašė. *(Bičių korys)*

1926, Rozalimas. LTR 1039(1219)

6231. Sesuo rašė,
Karalius rašė.
Nieks taip neparašė,
Kaip sesuo parašė.

1930, Kupiškis. LTR 1039(1209)

6232. Neaustas, neverptas pasidaro šešianytis. *(Bičių korys)*

1937, Seirijai. LTR 1186(695)

6233. Be adatos susiūta,
Be peilio išausta. *(Bitės korys)*

1935, Rokiškis. LTR 712(651)

6234. Lėkė paukštis pro namus: *(Bažnyčioje dega*
— Ak dieve, mano procia dega. *žvakės; bitė)*

1937, Kalvarija. LTR 1159(537)

6235. Miela mergele, lipk man ant galvos: tau bus saldu, man bus lengva. *(Bitė ir gėlė)*

1930, Panevėžys. LTR 1039(2218)

Žr. **6766—6769.**

VAŠKAS

6236. Pelas už javą brangesnis.
TTŽ 1911, p. 48

6237. Patamsy gimstu,
Su ugnia mirštu. *(Vaškas, žvakė)*
1896, Ramygala. LTR 3473(32)

SKRUZDĖLĖ

6238. Didi darbininkė, Didžius kelius sumynė,
Didi prociauninkė, Didžius pilius pastatė.
LTR 3649(187)

6239. Sens senelis, ant kupros kuprots, ant sylės bagots: ko šimts arklių nepavež, tai jis ant kupros paneš.
(Skruzdėlė velka už save didesnį daiktą)
1960, Pakruojis. LTR 3786(204)

SKRUZDĖLYNAS

6240. Gale lauko katilėlis verda.
VD 1911, p. 42

6241. Juodas puodas gale lauko verda.
1936, Anykščiai. LTR 843(31)

6242. Juodas puodas gulbiniuotas
Gale lauko verda.
VSk, p. 133

6243. Gale lauko žydas juką verda.
1937, Salakas. LTR 2257(14)

ŽIOGAS

6244. Mažutis spriknutis dideliais žingsniais eina.
JMK, p. 104

6245. Daug muzikantų pievoje groja.
1963, Utena. LTR 3613(1563)

6246. Žalias žaliokas medyje gieda.
1934, Keturvalakiai. LTR 451(336/26)

6247. Žalia žolelė, Ant žalio stalo
Žalias jautelis Žalius pietus valgo.
LTRn, p. 416

VORAS

6248. Verpia be ratelio, audžia be staklių.
1962, Ignalina. LTR 3492(75)

6249. Be staklių, be nyčių
Priaudžia trinyčių.
1964, Ignalina. LTR 3718(33)

6250. Aštuonkojis ponas tinklais paukščius gaudo.
1962, Ignalina. LTR 3492(58)

VORATINKLIS

6251. Neverpiamas, neaudžiamas, o visgi drobulė.
TTŽ 1912, p. 15

6252. Kabo tinklelis —
Ne rankų darbelis.
1896, Ramygala. LTR 3473(36)

6253. Ant lubų kertelėj — ne rankom dirbta.
1934. LTR 451(362/22)

SPARVA

6254. Vadino Barbora spingotą į Balbieriškio karčiamą arielkos gerti.

— Neisiu, Barbora, bijausi kulkotų.

— Nebijok kulkotų. Eisim pro žiūrį, pro girdį, pro klubo vartus į Balbieriškio karčiamą arielkos gert.

(Musė vadino sparvą į karvės šoną kraujo gert. Ši bijo uodegos, bet musė sako, kad eis pro akis, ausis, pro snukį)

1936, Liudvinavas. LTR 824(189/57)

6255. Atlėkė byzguotas pas byzguotą ir sako:

— Lėksim į Rygio karčiamą alaus midaus gerti!

— Nelėksiu. Bijau kracisos.

— Nebijok kracisos. Lėksim pro rygį, pro girdį, pro klubo vartus ir į rygio karčiamą. Gersim alų midų.

(Atlėkė sparva pas sparvą: „Lėksim pas karvę ir gersim kraują...")

1940, Šunskai. LTR 2274(674/1)

6256. Atėjo barbočius pas spingočių ir sako:

— Einam karčiamėlėn midaus gert.

Spingočius sako:

— Aš bijau vingočiaus.

Barbočius sako:

— Neisim pro vingočių. Eisim pro matę, pro girdę ir pro krungo vartus.

(Atėjo varmas pas uodą ir sako: „Eikim pas karvę kraujo gert". Uodas sako: „Bijau uodegos". Varmas sako: „Neisim pro uodegą. Eisim pro akis, pro ausis ir pro ragus".)

1936, Alytus. LTR 865(21)

UODAS

6257. Aš užminsiu mįslį, mįslių brolį šiaudakojį. Be mįslio nieks neatmįs.

1934, Igliškėliai. LTR 451(341/7)

Žr. **6256.**

PRŪSOKAS

6258. Raudoni ponai,
Pailgi dvarai. *(Prūsokai, plyšiai)*

LT I, p. 303

6259. Margas dvaras,
Raudoni ponai.

JMK, p. 103

6260. Vaikščioja po sieną su raudonu kaptonu.
LTR 3285(56)

6261. Abi labi tvoromis lipinėjo.
1935, Veliuona. LTR 744(190)

JUODVABALIS

6262. Juodas kaip anglis, bet ne anglis,
Knisa kaip kiaulė, bet ne kiaulė,
Lekia kaip paukštis, bet ne paukštis.
TŽ I, p. 317

6263. Juodas kaip velnias, ale ne velnias,
Lekia kaip paukštis, ale ne paukštis,
Knisa kaip kiaulė, ale ne kiaulė.
1895. LMD I 1063(787)

6264. Skrenda juodas — ne varnas,
Su ragais — ne jaučias.
LTR 3414(62)

6265. Eina kaip meška,
Knisa kaip šernas,
Baubia kaip jautis. *(Mėšlavabalis)*
JMK, p. 102

BLUSA

6266. Juods žirgelis visą svietą išlaksto.
LST, p. 429

6267. Juoda višta
Po tvora pakišta. *(Blusa po siūle)*
1934—1935, Šunskai. LTR 873(232/1)

6268. Šokinėja velnias
Po tavo kelnes.
1936, Dusetos. LTR 878(245)

6269. Juods bulius šokinėja po daržą.
1935, Šunskai. LTR 826(233)

6270. Juodas jautis nendres laužo.
VLCh II, p. 450

6271. Juoda kumelaitė: nei pagaut, nei pažabot.
1927, Alytus. LTR 807(1345)

6272. Juoduks, mažiuks — pažabot negali.
1937, Marijampolė. LTR 1072(221)

6273. Mažas gyvulėlis didelį kubilą pajudina.
JMK, p. 103

6274. Mažkickas kaip aguonos grūdaitis — kaladę paverčia.
LT III, p. 464

6275. Išlindo, įlindo — dilgt!
Kupiškis. LTR 597(498)

6276. Maža mažutė, juoda juodutė, kai pakliudai, tai baidos.
1960, Dūkštas. LTR 3537(52)

6277. Juoda panytė aukštai kazoką šokinėja.
1927, Šešuoliai. LTR 618(79)

6278. Senelis kaip pipiriukas, o žingsnis kaip arklio.
1936, Kupiškis. LTR 822(287)

6279. Juodas šoka — juodo pėdų nėr.
1937, Salakas. LTR 1046(58)

6280. Juods arklys šoka —
Pėdų nepažint.
LST, p. 427

6281. Juodas jautis šoka —
Pėdų nė žymelės.
1934, Marijampolė. LTR 451(344)

6282. Juodi jaučiai šokinėja — pėdų nepalieka.
1937, Rokiškis. LTR 1123(56)

6283. Bėga juodis — pėdų nėra.
1937, Rokiškis. LTR 1121(75)

6284. Šoko jautis, šoko —
Nėr pėdų nė znoko.
1935, Rokiškis. LTR 712(60)

6285. Šeši jaučiai šokinėjo,
O jų pėdų nežymėjo.
Raguva. LTR 597(507)

6286. Šoka kaip liūtas, bet pėdų nežymu.
Krekenava. LTR 597(505)

6287. Peršoko juodas šuniukas per tvorą — pėdų nežymu.
1936, Kalvarija. LTR 973(53)

6288. Šoko jautis per sumatą —
Nėra pėdos nei čebato.
Palėvenė. LTR 768(598/55)

6289. Juoda karvė persivertė per tvorą — ir pėdų nežymu.
1937, Kalvarija. LTR 1191(86)

6290. Pernai jautis šokinėjo —
Šįmet pėdai žymu.
Panevėžys. LTR 597(497)

6291. Žmogus turi ir ieško.
1936, Onuškis. LTR 899(64)

UTĖLĖ

6292. Gyvas gyvuliukas ant gyvo stalo pietus valgo.
JMK, p. 103

6293. Kerša kiaulė saldžiai knisa.
JMK, p. 103

Žr. **6294.**

Žmogus

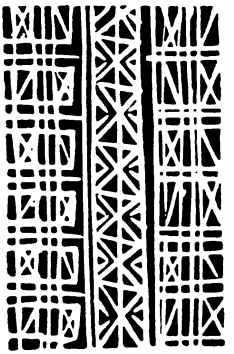

KŪNO DALYS. ŽMOGAUS GYVENIMAS

ŽMOGUS

6294. Ant šakės avilys,
Ant avilio kamuolys,
Ant kamuolio miškai,
O tuose miškuose kiškiai.
(Žmogus: ant kojų liemuo, ant liemens galva, galvoj utėlės)
LST, p. 467

6295. Šakė dvinagė.
Ant tos šakės avilys,
Ant to avilio kamuolys,
Ant to kamuolio giria,
O toj girioj daug paukščių.
SchLG, p. 69

6296. Du mietu.
Int tų mietų bačka,
Int tą bačką kelmelis,
Int tą kelmelį krūms,
Į tą krūmą daug paukštyčių.
BLF, p. 46

6297. Du mieteliu.
Ant tų du mietelių būgnelis,
Ant to būgnelio kėselis,
Ant to kėselio karklynas,
Tame karklyne žvirbliai lakioja.
LTR 3649(244)

6298. Iki pusryčių — keturiais,
Iki pietų — dviem,
Po pietų — trimis.
(Kūdikiu būdams — rėplioja, užaugęs — ištisas vaikštinėja, senyn eidams — lazda pasiramstos, lazdos nusitvėręs)
LST, p. 467

6299. Anksti rytą vaikščiojo ant keturių, dieną — ant dviejų, vakare — ant trijų.
JMK, p. 19

6300. Dvidešimt gražių, trisdešimt tvirtų, keturiosdešimt protingų ir šimtas durnų.
(Dvidešimt metų žmogus yra gražiausias, trisdešit — tvirčiausias, keturiosdešimt — protingiausias ir, šimtą metų turėdamas, esti durniausias)
1936, Šeduva. LTR 896(14)

6301. — Kur eini, išilgini?
— Kas tau rūpi, skersini? *(Žmogus ir slenkstis)*
SchLG, p. 69

6302. Katilas nuskendo,
O lankts palieka. *(Žmogus numiršta, o vardas ne)*
LTR 3649(134)

6303. Šikšna Katarina,
Kada reikia, tada ima. *(Vardas)*
1934, Igliškėliai. LTR 451(339/2)

KŪDIKIS

6304. Atėj svečias be dantų, prašo mėsos be kaulų.
1927, Dieveniškės. LMD I 579(15/9)

6305. Ateit svečias be dantų,
Papiauna aviną be kaulų. *(Kūdikis bei krūtis)*
LST, p. 463

6306. Gyvs gyvulatis
Ant gyvo stalo
Gyvus pietus valgė.
(Kad kūdikis ant motinos kelių krūtį žind)
SchLG, p. 60

6307. Mažas gyvuonukas gyvą duonukę valgo ir niekad ant stalo nepasideda. *(Vaikas žinda)*

1962, Kalvarija. LTR 3517(1775)

6308. Asilui žvengiant, visi girdi, vienam miela.
(Kai vaikas verkia, girdi visi, bet tai nė vieno taip nejaudina, kaip motinos)

LST, p. 561

6309. Yva yvavo,
Keturios liepos lingavo,
Visi girdėjo —
Tik dviems pagailėjo.

SchLG, p. 61

Žr. **6298, 6811—6815, 6818.**

KAREIVIS

6310. Išeina ant šešių,
Pareina ant trijų.
(Kareivis į karą išjoja raitas, o grįžta su rementais)

SchLG, p. 68

SKERDŽIUS

6311. Vienas kelis šimtus suvaldo.

1964, Dieveniškės. LTR 3770(187)

PLAUKAI

6312. Tanki tanki tankynėlė,
Bet ne tankynėlė.

JRR, p. 535

AKYS

6313. Dvi žvaigždeli, kur panori, ten nueina.

BŽ, p. 36

6314. Dviem pupom visą lauką apsėja.

1937, Užventis. LTR 1058(25/12)

6315. Dvi maži pupeli visą svietą apsėja.
BLF, p. 44

6316. Dvi pupi miškus ir laukus apsėja.
JMK, p. 21

6317. Du kamuoliuku į dangų įmesiu.
1937, Žasliai. LTR 1242(553)

6318. Dešimts tūkstančių apkabina ir nesuspaudžia.
1934, Kalvarija. LTR 451(364/15)

6319. Trumpos vadelės toli pasiekia.
LTR 3301(63)

6320. Trumpos vadelaitės toli veda.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(250)

6321. Už žaibą greitesnis,
Už žvaigždę mažesnis,
Visus laukus apžioja
Ir dangų apjoja.
1962, Valkininkai. LTR 3538(263)

6322. Švyst pazara po suolu.
1935, Veliuona. LTR 745(177)

6323. Aplink dangų aptenka, o apie kaklą ne.
TTŽ 1912, p. 40

6324. Du upeliai tekə per kalnus dieną naktį ir niekuomet nesusieina.
TD VII, p. 154

6325. Dvi seseri vienu keliu ėjo, viena antros nematė.
LTR 3649(17)

6326. Du kaimynai šaly gyvena — viens kito nesimato.
LTR 3649(16)

6327. Abipus kalnelio žiba dvi žvakelės. *(Akys ir nosis)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(625)

6328. Dvi žvakeli, vidury kalnelis. *(Akys ir nosis)*
JMK, p. 21

6329. Dvi žvakelės, vidury altorėlis. *(Akys ir nosis)*
1934, Šunskai. LTR 451(354/31)

6330. Dvi seselės per kalnelį nesusieina.
SchLG, p. 55

6331. Dvi panelės per vieną eželę nesusieina.
ŽS 1894, III—IV, p. 496

6332. Dvi seselės per kalnelį žiūri.
1934, Rietavas. LTR 542(99)

6333. Stovi dvi seselės už kalnelio. Sueit susieina, matyt nesimato.
1933, Utena. LTR 405(228)

6334. Gauruots gauruotą susitiko —
Pakavojo vieną pliką.
1962, Varniai. LTR 3574(136)

6335. Dieną kai kada,
Naktį visada. *(Blakstienos užsimerkia)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(111)

Žr. **6395**, **6401**, **6402**, **6404**.

VERKIMAS

6336. Nusiprausė ne lytu, ne snigtu,
Apsišluostė ne austu, ne verptu.
1926, Seinai. LTR 613(186)

6337. Pas neneršą buvau, žemskyroj gulėjau, atsijas valgiau, nei snigtu, nei lytu nusiprausiau, nei verptu, nei austu apsišluosčiau.
(Pas pamotę buvau, ežioj gulėjau, dirsių duoną valgiau, ašaromis prausiausi, savo plaukais nusišluosčiau)
SchLG, p. 62

NOSIS

6338. Vienas broliukas tarp dviejų sesučių gyvena.
1964, Dieveniškės. LTR 3770(172)

6339. Penki pesliai vieną lokį traidina.
LST, p. 465 *(Penki pirštai nosį šnypščia)*

6340. Penki pesliai pempę traidina. *(Nosį valo)*
1930, Kretinga. LTR 66(943)

6341. Vienom žirklėm dvi skyles kerpa. *(Nosį šnypščia)*
1895. LMD I 1063(869)

6342. Ką mužikas žemėn meta,
Tą ponas kišenėn deda. *(Snarglys)*
Rokiškis. LTR 3356(39/5)

6343. Aplink nosį sukasi, bet į rankas nesiduoda. *(Kvapas)*
1936, Paežeriai. LTR 825(79/41)

Žr. **6327—6329, 6395.**

AUSYS

6344. Du ratu pagiry stovi.
LST, p. 461

6345. Po gojeliu du rateliu.
1937, Panevėžys. LTR 1039(2801)

6346. Du ratu per mūrą nesusieina.
1926, Semeliškės. LTR 459(229)

6347. Du kiškeliai pagiry.
1959. LTR 3477(425)

6348. Du broliai gyvena, niekados vienas kito nemato.
1926, Semeliškės. LTR 459(56)

6349. Stovi du žmonės, klauso ir niekada neatsiklauso.
1926, Semeliškės. LTR 459(463)

Žr. **6395.**

BURNA

6350. Vartai stovi,
Už vartų — balti šunys,
Už šunų sėdi sargas,
Kas įpuls, tas pražus.
Pušalotas. LTR 597(160)

6351. Viens pirty maudos,
Du už durų baldos. *(Liežuvis ir lūpos)*
1958. LTR 3631(190)

6352. Dviems vartams atsivėrus, arklys žvengia. *(Liežuvis)*
1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/382)

6353. Mėsiniam puode mėsa verda. *(Burna ir liežuvis)*
JMK, p. 23

6354. Mįslių tėvs klane guli. *(Liežuvis)*
LST, p. 463

6355. Melo tėvas klane guli. *(Liežuvis)*
1961, Varėna. LTR 3464(171)

6356. Raudona lentelė papeliučky vartos. *(Liežuvis)*
TŽ I, p. 317

6357. Pakrosnyje kaladė. *(Liežuvis)*
1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/381)

6358. Papečky lopeta. *(Liežuvis)*
1915—1924, Užpaliai. LTR 882(1/72)

6359. Papečy pliauskė. *(Burnoj liežuvis)*
1937, Rokiškis. LTR 1094(27)

6360. Baloj lentelė nesupūsta. *(Liežuvis)*
JMK, p. 23

6361. Lentelė vandeny plaukia — niekad nenuskęsta. *(Liežuvis)*
1934, Marijampolė. LTR 451(349/2)

6362. Guli tėvas kluone — niekad saulės nemato. *(Liežuvis)*
1947, Radviliškis. LTR 2524(188)

6363. Guli lentelė
Per vidurį tiltelio —
Nenupūva
Ir nenudžiūva. *(Liežuvis)*
1896, Ramygala. LTR 3473(114)

6364. Šuliny lentelė — kai kada kliba, kai kada nekliba.
(Burnoj liežuvis)
1925, Liškiava. LTR 374e(2579/25)

6365. Užu kalno vilkas tabalą šoka. *(Liežuvis)*
1952, Dieveniškės. LTR 2919(376)

6366. Užu balto beržyno vilkas tabalą šoka.
(Liežuvis už dantų)
1926, Dieveniškės. LMD I 627(37)

6367. Anoj pusėj beržynėlio taleliuoja, šokinėja.
JMK, p. 23 *(Liežuvis už dantų)*

6368. Raudonas gaidys gieda po slenksčiu. *(Liežuvis)*
BLF, p. 45

6369. Raudonas gaidys tvarte gieda. *(Liežuvis)*
1930, Girkalnis. LTR 869(185)

6370. Raudona vištelė patvoriais bėgioja. *(Liežuvis)*
1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/380)

6371. Šalia kelio būdelė, toj būdelėj raudonas šunelis loja.
1937, Rokiškis. LTR 1094(32) *(Burnoj liežuvis)*

6372. Raudonas šunelis tvarte loja. *(Liežuvis)*
VD 1911, p. 23

6373. Raudonas šuniukas po slenksčiu loja. *(Liežuvis)*
1915—1924. LTR 882(1/109)

6374. Lojęs lojęs šunelis šmukšt po slenksčiu. *(Liežuvis)*
LST, p. 561

6375. Lojęs šunelis šmakšt į uždurėlį. *(Liežuvis)*
VSk, p. 200

6376. Daili daili kamarėlė pilna kultuvėlių ir po slenksčiu raudonas šunelis loja. *(Burna, dantys ir liežuvis)*
1930, Plateliai. LTR 470(28)

6377. Pilna gryčia baltų kultuvyčių, po tom kultuvytėm raudonas šuo guli. *(Burna, liežuvis ir dantys)*
1937, Rokiškis. LTR 1096(76)

6378. Aplink tvartą balti takeliai, viduje avinas bliauna. *(Dantys ir liežuvis)*
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(137)

6379. Raudoni dvarai,
Balti ponai. *(Dantys)*
1924—1938. LTR 3521(130)

6380. Raudonoj dieškoj balti blynai. *(Dantys)*
1964, Dieveniškės. LTR 3770(163)

6381. Pilna troba baltų žmonių. *(Dantys)*
1925, Liškiava. LTR 374e(2576/59)

6382. Maža trobelė pilna kultuvėlių.
1937, Užventis. LTR 1058(32/25)

6383. Pilna kamarėlė baltų kultuvėlių. *(Burna ir dantys)*
1930, Šilalė. LTR 1039(2283)

6384. Maža maža kamaraitė, pilna kultuvių prikrauta.
(Burna ir dantys)
1933, Židikai. LTR 788(259/14)

6385. Pilnos laktos baltų vištų. *(Dantys)*
1934, Šilalė. LTR 465(35/14)

6386. Pilna laktelė
Baltų vištelių. *(Dantys burnoj)*
LST, p. 461

6387. Pilna laktelė
Baltų vištelių,—
Raudonas gaidys. *(Dantys ir liežuvis)*
LTR 3662(13)

6388. Baltos vištos ant raudonų lakčių tupi. *(Dantys)*
1960, Alytus. LTR 3426(625)

6389. Raudona laktelė, balti gaidžiukai. *(Dantys)*
TŽ I, p. 317

6390. Ant raudonos laktelės balti gaidžiukai piaunas.
(Dantys)
TŽ I, p. 322

6391. Balti gaideliai papečy gieda. *(Dantys)*
1939, Užpaliai. LTR 2068(167)

6392. Pilnas stalčius baltų šaukštelių. *(Dantys)*
1936, Anykščiai. LTR 843(12)

6393. Baltos lentelės papeliučky šiepias. *(Dantys)*
TŽ I, p. 318

6394. Tvora balta, nieko neužleidžia. *(Dantys)*
1925, Liškiava. LTR 374e(2580/21)

6395. Vienas sako,
Vienas kvėpsi,
Du klauso,
Du mato. *(Burna, nosis, ausys, akys)*
1934, Šunskai. LTR 451(354/33)

6396. Skylė ne grąžtu gręžiama, ne kumščiu užkišama.
(Gerklė)
JMK, p. 22

Žr. **6423, 6872.**

6397. Dvylika kulia, vienas varto. *(Dantys ir liežuvis)*
JMK, p. 22

6398. Trisdešimt du kulia, Mikalojus varto.
(Dantys ir liežuvis)
1935, Veliuona. LTR 745(160)

6399. Dvi dvylikos kulia, vienas varto.
(Liežuvis ir dantys)
1939, Užpaliai. LTR 2068(108)

6400. Šakočium kapoja, lopeta duobėn verčia.
(Dantys ir liežuvis)
1925, Liškiava. LTR 374e(2579/24)

6401. Balelėj
Nuklimpo kumelė,
Penki vyrai traukė, *(Bliūdas su koše, šaukštas,*
Du vanagai laukė. *pirštai, akys)*
JMK, p. 24

6402. Mažutė balelė —
Nuklimpo kumelė.
Penki vilkai traukia,
Du vanagai laukia. *(Bliūdas, pirštai ir akys)*
Joniškėlis. LTR 597(120)

6403. Balinėj balaitėj
Nuklimpo kumelaitė,
Penki vilkai traukė,
Du sakalai laukė. *(Bliūdas ir šaukštas)*
1929, Alytus. LTR 807(1738)

6404. Penki kiša,
Viens kibina,
Šeši peša, *(Valgo: penki pirštai, šeši dantys,*
Du žibina. *vienas liežuvis, dvi akys žibina)*
1895. LMD I 1063(834)

6405. Penki vyrai rąstą neša. *(Pirštai ir šaukštas)*
1962, Valkininkai. LTR 3507(233)

6406. Dešimt vyrų vieną maišą kemša.
(Dešimts pirštų, viena burna)
1958, Seredžius. LTR 3157(1520)

6407. Stovi aplink duobę, lazdas laižo ir kaišo. *(Bliūdas)*
1934, Tverečius. LTR 1138(134)

6408. Kirviais sukapoja,
Mentim suvolioja
Ir šulnin sumarmaliuoja.
1960, Pandėlys. LTR 3462(174)

6409. Pro vargonus, pro žiūronus penki vilkai kiaulę neša. *(Mėsą valgo)*
1936, Liudvinavas. LTR 823(161/28)

6410. Pašmukšt pataukšt — ir nebeliko.
(Šaukštas, valgant košę)
1944, Laukuva. LTR 2467(30/3)

ŠIRDIS

6411. Muša muša, o nieko neužmuša.
1960, Pandėlys. LTR 3462(178)

KRŪTIS

6412. Kunigai, ponai živoja,
Niekas ant stalo nekiloja.
1926, Rozalimas. LTR 1039(2678)

6413. Neverdamas, nekepamas nė ant stalo dedamas,— visi žmonės valgo.
TD VII, p. 155

6414. Šilts, minkštas, neimamas ir ant stalo nededamas,— visi ponai ir karaliai valgo.
1937, Vegeriai. LTR 1170(451)

6415. Ugnis nesikūrina —
Mažam valgis gatavs.
1926, Rozalimas. LTR 1039(2679)

6416. Nė keptas, nė virtas,— valgoms.
1926, Rozalimas. LTR 1039(2680)

6417. Nevirtas saldus gardus ir valgomas.
1926, Rozalimas. LTR 1039(2683)

Žr. **6305—6307.**

RANKA

6418. Viena lentelė penkiais nėgeliais apkalinėta.
1930, Kretinga. LTR 66(286)

PIRŠTAI

6419. Penki kazokai su geležiniais pakaušiais.
SchI.G, p. 63

6420. Penki kareiviai raginiais pakaušiais.
1958, Seredžius. LTR 3157(1521)

6421. Vienos motutės penki vaikučiai ir visi vienu vardu.
1962, Ignalina. LTR 3492(53)

6422. Dešimts gončių po mišką laksto ir kiškio nesugauna. *(Pirštai po čiuprynąj*
TŽ I, p. 317

6423. Dešimt dirba, o ką uždirba, trisdešimt du suvalgo. *(Pirštai ir dantys)*
JMK, p. 23

Žr. **6339**, **6401**, **6402**, **6404—6406**, **6512**, **7068.**

MIEGAS

6424. Saldus gardus,
Bliūde nepanešamas.
TTŽ 1913, p. 47

6425. Saldus gardus,
Ant torielkos nepadedamas.
LMD I 802(14/18)

VESTUVĖS

6426. Krova krovėjo,
Liepa žydėjo,
Čypu vypu vanagėlis,
Ant šakos tupėdams.
SchLG, p. 65

6427. Atbėga bėgūnas,
Ant bėgūno kapkasas,
Ant kapkaso lipikas,
Ant lipiko juoda varna,
Už juodos varnos žolynėliai žaliuoja. *(Kvieslys)*

1945, Pilviškiai. LTR 874(429)

6428. Smaks marmaks,
Ant to marmako lipiks,
Ant to lipiko juoda varna žaliu kuodu.
(Arklys, jaunikis — kavalierius, už jo kepurės — rūtos)

1895. LMD I 1063(849)

MIRTIS

6429. Ateina tylėdama,
Išeina giedodama.

1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(253)

LAIDOTUVĖS

6430. Einu keliu šakeliu,
Radau vindą vinduojantį,
Ant to vindo gegutę kukuojančią. *(Žmogų lydi)*

1935. LTR 823(159/9)

6431. Einu keliu pakele,
Randu tašant betašant,
Aukso žvaigždę bešvytruojant
Ir gegutę bekukuojant.

1962, Kalvarija. LTR 3518(1390)

6432. Miestas. Tame mieste gaidžiai gieda, bet žmonės nesikelia. *(Kapai)*

1962, Kalvarija. LTR 3517(494)

MARŠKINIAI

6433. Vieni ant tvoros,
Kiti ant nugaros. *(Baltiniai)*
1932, Linkuva. LTR 568(198)

6434. Mėsininkas žiūri pro audėjaus langą.
(Baltiniai suplyšę)
1934, Keturvalakiai. LTR 451(335/5)

KAILINIAI

6435. Vienas vilkas penkias avis neša.
(Kailiniai, pasiūti iš penkių avių kailių)
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(301)

KELNĖS

6436. Dešimts vyrų traukia liną per klojimą.
JMK, p. 26

6437. Dešimts viliokų
Traukė tinklą ant pirdokų. *(Kelnes aunasi)*
1934—1935, Kazlų Rūda. LTR 873(353)

6438. Dešimts vyrų lelijonų
Traukia tinklą ant pirdono. *(Aunasi kelnėm)*
1937, Simnas. LTR 1187(452)

6439. Dešimt dešimt dešimtokų
Traukia tinklą ant pirdokų.
1934—1935, Marijampolė. LTR 873(210/9)

PIRŠTINĖ

6440. Penki tvartai,
Vienos durys. *(Pirštinė pirštuota)*
JMK, p. 27

6441. Penki tvartai,
Vieni vartai.
TTŽ 1913, p. 48

6442. Penkios klasės,
Vienos durys.
1963, Utena. LTR 3613(2210)

6443. Mažas mažas avinėlis,
Penkios kojos.
TŽ I, p. 321

6444. Vienoj skylelėj penki kuoleliai.
1915—1924. LTR 882(1/97)

6445. Puiki panelė,
Šone uodegėlė. *(Trumpinė pirštinė)*
1923, Skuodas — Mosėdis. LTR 3378(1596)

6446. Plikas į gauruotą šmakšt.
JMK, p. 27

6447. Plikas į gauruotą lenda.
MžŽ, p. 184

AUTAI

6448. Dieną — trapu trapu,
Naktį — karu karu. *(Autkojai)*
1949, Kaltinėnai. LTR 2771(774)

6449. Kas tur — du tur, o kas netur, tas netur nė vieno.
1960, Klaipėda. LTR 3426(271)

KOJINĖ

6450. Dieną kilbasa,
Naktį makštis.
TŽ I, p. 320

6451. Dieną dešra, o naktį mašna.
LTR 3517(1196)

Žr. **6479.**

KURPĖS

6452. Dieną nešioja kaulus, naktį žiopso.
LST, p. 463

6453. Dieną kaulus nešioja, naktį miega. *(Klumpės)*
1962, Alytus. LTR 3501(146)

6454. Dieną su kaulu,
Naktį be kaulo. *(Šliurės)*
1937, Šiluva. LTR 1059(68)

6455. Juodas šuo keliu bėga —
Pilni nasrai mėsos.
BLF, p. 45

6456. Dieną tapu tapu, o naktį karu karu. *(Klumpės)*
1963, Utena. LTR 3613(1602)

NAGINĖS

6457. Du kurmiai,
Keturios uodegos. *(Naginės apivaros)*
1895. LMD I 1063(772)

6458. Dvi kiaulaitės,
Keturios uodegaitės.
JMK, p. 25

6459. Viena kiaulė su dviem paršiukais.
1937, Viduklė. LTR 1059(270)

VYŽOS

6460. Dvi kiaulikės,
Keturios uodegikės. *(Vyžos su apyvartėmis)*
1936, Girkalnis. LTR 980(2)

6461. Nupintas liepinis krūmas: dieną uždarytas, naktį atidarytas.
1896, Ramygala. LTR 3473(364)

6462. Višta pešta,
Namo nešta,
Tvoron įkišta. *(Karna vyžoms pinti)*
LT III, p. 463

6463. Kai jaunas buvau,
Tai su ponais derėjau,
Kai pasenau —
Nei šuva kaulų neėda.
1915—1924. LTR 882(1/170)

6464. Dieną kaulus nešioja,
Nakčia po suolu nakvoja.
1922, Kruonis. LTR 3378(130)

6465. Dieną kaulus nešioja, naktį žiopso.
1933, Utena. LTR 405(229)

6466. Dieną vaikščioja,
Naktį žiopso.
1935, Kazlų Rūda. LTR 874(400)

6467. Dieną — po stalu,
Naktį — po lova.
1963, Utena. LTR 3613(1565)

6468. Du broliai vienas kitam neužsileidžia.
1895. LMD I 1063(770)

6469. Ant kelio du juodvarniai kapojas.
TŽ I, p. 319

6470. Du juodvarniai keliu eina.
1910, Žagarė. LMD I 483(199)

6471. Du juodvarniai keliu krankia.
1895. LDM I 1063(768)

6472. Du juodžiai keliu kūbrina.
1947, Panemunėlis. LTR 2524(135)

6473. Du juodvarniai be vidurių.
1935, Rokiškis. LTR 712(451)

6474. Du juodi puodai gale lauko pastatyti.
LTR 465(35/116)

6475. Juodas puodas pilnas mėsos, bet ne visada.
1934, Plungė. LTR 542(79)

6476. Turi kojas, bet ant galvos vaikščioja.
1935, Marijampolė. LTR 823(160)

6477. Ant galvos pastatytas, ant kojų vaikščioja. *(Vinis bate)*
LTR 3301(51)

6478. Ugnyje užgimęs, ant galvos vaikščioja. *(Vinis)*
VSk, p. 51

6479. Papiauna jautį —
Randa avį,
Papiauna avį —
Randa žmogų. *(Batas, kojinė, koja)*
LTR 1039(2221)

6480. Avis be vilnų.
1936, Kupiškis. LTR 894(100)

6481. Dieną dešra,
Naktį mašna. *(Bato aulas)*
1936, Anykščiai. LTR 843(9)

6482. Penkupalio tvartas,
Uosio vagių kaltas.
1934, Igliškėliai. LTR 451(351/19)

Žr. **6007.**

DIRŽAS

6483. Dieną lankas, naktį žaltys.
1962, Kalvarija. LTR 3518(615)

6484. Dieną kaip ratas,
Naktį kaip žaltys,
Kas mane įspės,
To būsiu vyras.
1936, Širvintos. LTR 1201A(49)

6485. Dešimts vyrų
Traukė lyną
Apie pirdžios klojimą. *(Juosiasi diržą)*
TŽ I, p. 317

JUOSTA

6486. Eik, sesele, vienu keliu, aš eisiu kitu,— susitiksim už kalno.
TŽ I, p. 321

6487. Dieną kaip lankas,
Naktį kaip žaltys,
Tas bus mano vyras,
Kas mane įmins.
1934, Vilkaviškis. LTR 451(346/23)

LIETSARGIS

6488. Giedroje — kertėj stovi, po lietų — vaikščioja.
VD 1912, p. 7

LAZDA

6489. Nei akių, nei ausų,
O aklus vedžioja.
JMK, p. 25

6490. Be akių —
Veda neregius.
VD 1911, p. 24

6491. Be kojų, be akių, be rankų — neregiui kelią rodo.
1936, Marijampolė. LTR 823(96)

6492. Pats nemato, o kitiems rodo.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(86)

6493. Neregys neregį veda. *(Lazda aklą)*
1958, Seredžius. LTR 3157(1431)

PAGALVIS

6494. Be rankų, be kojų, marškinių prašo.
1964, Ignalina. LTR 3700(61)

UŽVALKALAS

6495. Jautis ėjo gert prie ežero, o pilvą namie paliko. *(Skalbiami užvalkalai)*
KlvK, p. 105

6496. Eina jautis vandens gert, o pilvą namie palieka. *(Impilas)*
JMK, p. 58

6497. Eina jautis
Į upę plautis,
O pilvą namieje palieka.
MžŽ, p. 270

6498. Ėjo karvė gerti — pametė pilvą. *(Paluška)*
1962, Alytus. LTR 3501(150)

ANTKLODĖ

6499. Šipkilys tipkilys:
— Lipk ant manęs.
1933, Utena. LTR 405(220)

6500. Keturi kampai —
Bobų darbai.
1962, Kalvarija. LTR 3518(404)

AKINIAI

6501. Raitas joja, už ausų kojas pasidėjęs.
1933, Utena. LTR 405(221)

6502. Kojos ant ausų, galva ant nosies.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(498)

6503. Kas ten tarai tarai, kad ant ausų kojos?
Užpaliai. LTR 3414(165)

PYPKĖ

6504. Mažutėj geldytėj šiltas vėdaras aušta.
1924—1938. LTR 3521(121)

KAROLIAI

6505. Apie pirtį kiaulių takas. *(Uždėti karoliai)*
1931, Vaškai. LTR 338(555)

6506. Aplink gryčią kiaulių takas.
TŽ I, p. 318

6507. Geltonas žaltys ant kaklo apsivyniojęs.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/54)

6508. Po pripečku daug gramozdų.
1964, Dieveniškės. LTR 3770(233)

ŽIEDAS

6509. Mėsinis kubilas,
Geležinis lankas.
JMK, p. 25

6510. Pilnas puodas mėsos, abu galai kiauri.
1962, Ignalina. LTR 3492(52)

6511. Šulinys be dugno.
JMK, p. 25

6512. Mėsos darželis,
O misingio tvorelė. *(Pirštai bei žiedai)*
LST, p. 465

6513. Apskritus paritus, be dugno.
1895. LMD I 1063(753)

6514. Atėjo tas, žinau kas, atnešė tą, žinau ką, gaila to, kad nemačiau jo. *(Bernas mergai atnešė žiedą)*
1940, Šunskai. LTR 2274(674/11)

6515. — Buvo keturios kojos labai greitos.
— Kodėl ne dvi?
— Buvo tas, žinau kas, davė tą, žinau ką. Gaila to, kad nemačiau jo.
(Buvo pas vieną merginą raitas jaunikis, bet tos merginos nebuvo namie. Išvykdamas jaunikaitis paliko žiedą. Parvykus mergina rado žiedą, tik jai buvo gaila, kad nematė to jaunikio.)
1936, Marijampolė. LTR 825(16)

VAINIKAS

6516. Aš ne gėlelė, bet iš gėlelių,
Aš ne lapelis, bet iš lapelių.
1958, Seredžius. LTR 3157(1532)

PINIGAI

6517. Karališkam mieste kapoja,
O į mumis skiedrelės lakioja.
1896, Ramygala. LTR 3473(28)

6518. Senas vyras kerta ąžuolą, o skiedros lekia į visas pasaulio šalis.
Širvintos. LTR 1201A(50)

6519. Gale prūdo ąžuolą kapoja —
Po visą svietą skiedras nešioja.
1965, Dieveniškės. LTR 3801(13)

6520. Baltas, apskritutis,
Visam svietui meilutis. *(Sidabrinis pinigas)*
1896, Ramygala. LTR 3473(80)

6521. Apskritas, mažutis, visiems reikalingas.
1915—1924. LTR 882(104)

6522. Juodas žebrokas visą svietą dengia.
1934, Marijampolė. LTR 451(358/1)

6523. Niekas nesopa, o vis stena. *(Skola)*
JMK, p. 132

MAISTAS

DUONA

6524. Dundinis kalnas,
Geležinis sargas. *(Duonos kepalas ir peilis)*
LTR 3585(242)

6525. Dundulis kalnas,
Geležinis arklas. *(Duoną riekiant)*
1937, Salakas. LTR 2257(10)

6526. Peiliais piausto, o kraujo nei lašo.
1962, Valkininkai. LTR 3507(232)

6527. Muša mane pagaliais, degina mane ugnimi, piausto peiliais ir visi mane myli.
1934, Igliškėliai. LTR 451(340/7)

6528. Esu balta, visai nekalta, o šeimininkė mane kumščiuoja.

1963, Utena. LTR 3613(1550)

6529. Putoj boba duriama. *(Duona minkoma)*

LST, p. 451

6530. Pilnas gurbas aviniokų, visi be uodegų.

(Duona, pakepta pečiuj)

1937, Obeliai. LTR 1078(131)

Žr. **6673**, **6781**, **6786**, **6788**.

RAGAIŠIS

6531. Kilo kilo —
Sėdynė prisvilo.

1962, Kriūkai. LTR 3769(8)

DRUSKA

6532. Nuo vandens gimusi,
Vandens bijosi.

VD 1911, p. 42

6533. Vandeny gimė,
Vandeny augo,
Su motina pasimatė ir numirė.

1934, Igliškėliai. LTR 451(340/5)

6534. Iš motinos gimsta, su motina pasimato ir miršta.

1934, Kalvarija. LTR 451(364/8)

6535. Užu marių marti,
Lietuvos jaunikis. *(Druska ir vanduo)*

LT I, p. 302

6536. Auga be šaknies,
Žydi be žiedo,
Slūžija visam svietui.

ŽS 1894, III—IV, p. 496

Žr. **6850**.

PIENAS

6537. Baltas skystimėlis —
Gardus valgymėlis.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/15)

6538. Baltas, bet ne sniegas,
Skystas, bet ne vanduo.
1960, Pandėlys. LTR 3462(173)

6539. Imčiau paimčiau balto alaus nuo gyvos mėsos.
1896, Ramygala. LTR 3473(31)

SŪRIS

6540. Su marškiniais gimė,—
Nuogas vaikščioja.
LTR 3518(621)

6541. Balta višta,
Už kazilo užkišta.
JMK, p. 59

6542. Balta višta nupešta
Ir į tvorą pakišta.
1930, Kretinga. LTR 66(336)

6542. Linienoj teliukas. *(Sūris, suspaustas rankovėje)*
LT III, p. 462

SPIRGIS

6543. Negyvas rėkia.
1962, Alytus. LTR 3501(57)

SKILANDIS

6544. Dumbas vyras,
Žalia bamba.
1962, Kalvarija. LTR 3518(405)

6545. Mažas bernelis,
Šaly bambelė.
LTR 3301(37)

PIPIRAS

6546. Už žirnį mažesnis,
Už velnią piktesnis.
JMK, p. 111

6547. Už žirnį mažesnis,
Už vilką piktesnis.
1934—1935, Marijampolė. LTR 873(174/4)

6548. Už pupą mažesnis,
Už šunį piktesnis.
1962, Valkininkai. LTR 3538(250)

6549. Senas senelis surūkusiais kailinėliais.
1895. LMD I 1063(897)

6550. Sens senutėlis
Surūkusiais skrebutėliais,
Kur pridedi,
Ten pritinka.
1895. LMD I 1063(845)

6551. Ciciungulis mažiukulis, kur pribėga, ten pritinka.
1934, Igliškėliai. LTR 451(341/8)

MEDUS

6552. Ne žmogaus padarytas —
Gardumas neapsakytas.
1962, Kalvarija. LTR 3518(628)

ALUS

6553. Ant geltono vandens baltos gulbės plaukia.
(Alus rūgdamas)
BLF, p. 44

Žr. **6825**.

Namai ir jų aplinka

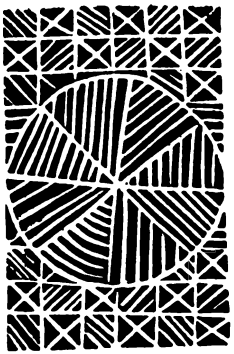

PASTATAI. ĮRENGINIAI

NAMAS

6554. Akmens kojos,
Medžio liemuo,
Stiklo akys,
Šiaudų kepurė.
JMK, p. 28

6555. Sėdi senelė
Su akmeninėm kojom,
Su medžio liemeniu,
Su šiaudų kepeliušu,
Su stiklo akim. *(Troba)*
1910, Žagarė. LMD I 483(202)

6556. Stov senis be kojų,
Šiaudine kepure,
Pypkę rūko.
1962, Varniai. LTR 3561(151)

6557. Mėsa džiūsta, *(Troba: sienojai po stogu*
Plunksnos pūsta. *sausi, o stogas pūva)*
LST, p. 447

6558. Mėsa džiūsta,
Kaulai trūnija,
Plaukai truša,
Plunksnos pūsta. *(Troba)*
MžŽ, p. 259

6559. Višta pūsta,
Sparnai džiūsta, *(Trobos sienos pūsta, stogas*
Vidury viščiukai tarpsta. *džiūsta, vaikai stuboj auga)*
1934, Kalvarija. LTR 451(355/2)

6560. Tups ant tupo,
Tups ant tupo,
Ant to tupo šiaudinis. *(Ant balkių trobos stogas)*
Skaistgiris. LTR 1194(113)

6561. Keturi meitėliai vieną maršką tampo. *(Dūminė gryčia)*
1947, Panemunėlis. LTR 2524(128)

6562. Meška negyva —
Viduriuose kruta. *(Butas)*
VSk, p. 141

6563. Meška stovi, žarnos kruta.
1934, Igliškėliai. LTR 451(340/8)

6564. Meška tupi,
Grobai kuša.
BLF, p. 44

6565. Pykšt paukšt pilių kalnas,
Pilių kalne ožių ragas,
Ožių rage saulė teka. *(Namas, kakalys ir ugnis)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 194

SIENA

6566. Šilo žirgas balines samanas ėda. *(Sienojas)*
1952, Dūkštas. LTR 3460(63)

6567. Ne tiek ponaičių,
Kiek patalaičių. *(Sienojai ir samanos)*
TTŽ 1913, p. 23

6568. Kas ponaitis,
Tai patalaitis. *(Rąstai ant samanų sienoj)*
TTŽ 1913, p. 47

6569. Merga ant mergos, merga ant mergos, kožna patalą tur. *(Medžiai sienų samanose)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 193

6570. Avinas ant avino,
Tarp avinų taukai. *(Sienos sienojai ir tarp jų samanos)*
TŽ I, p. 319

6571. Silkė ant silkės, vidury taukai. *(Sienojai ir samanos)*
LTR 3649(184)

6572. Nedaromas pasidaro. *(Plyšys sienų)*
ŽS 1894, III—IV, p. 497

6573. Nei dievas sutvėrė,
Nei žmogus padarė. *(Sienoj plyšys)*
1964, Ignalina. LTR 3718(36)

Žr. **6557**, **6559**.

SĄSPARA

6574. Meškos nagai surakinti.
LST, p. 443

6575. Meškos nagos duonos prašo.
GK 1937, Nr. 1(13), p. 16

Žr. **6604**.

BALKIS

6576. Ožys tvarte,
Ragai lauke.
JMK, p. 29

6577. Ožys praore,
O jo ragai ore.
1937, Seirijai. LTR 1187(581)

6578. Ragai lauke,
Visas bravore.
1938. LTR 830(1)

6579. Jautis viduj,
Ragai ore.
Panevėžys. LTR 597(57)

6580. Jaučiai pirkioj, o ragai lauke.
1927, Alytus. LTR 807(1345)

6581. Jaučiai tvarte,
Ragai lauke.
1926, Seirijai. LTR 887(127)

6582. Jautis kamaroj,
Jo ragai už kamaros.
1935, Rokiškis. LTR 712(50)

6583. Jautis pievoj, o jo ragai ore.
1932, Merkinė. LTR 528(9)

6584. Ožys name,
Ožio barzda lauke.
1935, Kazlų Rūda. LTR 874(400)

6585. Čigonė gryčioj,
Kasos ulyčioj.
1915—1924, Užpaliai. LTR 882(1/223)

6586. Merga pirty, o jos bizos lauke.
1915—1924. LTR 882(1/300)

6587. Burlokas grinčioj,
Barzda lauke.
1937. LTR 1242(229)

6588. Senis pirty,
Barzda lauke.
1934—1935, Kazlų Rūda. LTR 873(385)

6589. Marti praory,
O jos kojos ore.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(329)

6590. Trys ponaičiai pirkioj, o jų kojos lauke.
1926, Semeliškės. LTR 459(224)

6591. Ponia viduj,
Krūtys ore.
1926, Pasvalys. LTR 68(421)

6592. Vienas galas gryčioj,
Kitas ulyčioj.
1946, Kupiškis. LTR 2517(26)

6593. Stuboj abrūsai,
Lauke galai.
LST, p. 445

6594. Trys bobos aklos
Viduryje peklos.
TTŽ 1912, p. 67

6595. Trys bobos užlaiko dangų, kad nenukristų.
1932, Linkuva. LTR 568(195)

6596. Galvą skauda,
Dūšia alpsta,
Duris matau —
Ir negaliu išeiti.
MžŽ, p. 26

6597. Per diedo pilvą trys gyslos.
1952, Dieveniškės. LTR 2919(381)

6598. Mįslė mįslelė —
Per pilvą gyslelė.
Kai gysla truks —
Pilvas įdubs.
1936, Pasvalys. LTR 888c(818)

6599. Kad ne kybės,
Kad ne kabės,
Būt dangus sugriuvęs.
1937, Marijampolė. LTR 1192(261)

6600. Tik gyslelė trūko —
Visas pilvas įdubo.
1937, Simnas. LTR 1166(58)

6601. Rausvas jautis palubėj pririštas.
1926, Semeliškės. LTR 459(377)

Žr. **6560.**

LUBOS

6602. Griūčiau eičiau pro duris, kad velnio dantys nelaikytų.
1934, Keturvalakiai. LTR 451(335/12)

6603. Eičiau lįsčiau pro duris, kad nebūčiau surišta.
1934. LTR 451(362/12)

STOGAS

6604. Kad tų kibždų pakabždų nebūtų, tai dangus būtų seniai pargriuvęs. *(Stogas su sparais bei lotomis)*
SchLG, p. 65

6605. Kad ne kybės, kad ne kabės, dangus sugriūtų.
VD 1911, p. 41

6606. Reti kaulai,
Stori lašiniai. *(Lotos ir stogas)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 193

6607. Ant vieno žirgo daug raitelių joja. *(Stogas su giveliais)*
1936, Liudvinavas. LTR 823(161/9)

6608. Aukštyn šaknys,
Žemyn viršūnė. *(Vandens liktys po stogu)*
SchLG, p. 67

6609. Kiaulė su šimtu spenių. *(Ledų žvakės po stogu)*
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(58)

Žr. **6557**, **6559**, **6560**.

DURYS

6610. Šonas šyla,
Šonas šąla,
Galva džiūsta,
Kojos pūsta.
JMK, p. 30

6611. Stovi ant vištos kojos, o kai gula, jaučio vietą užgula.
TTŽ 1913, p. 23

6612. Kai stovi, tai ant vištos kojos apsisuka, o kai parpuola, tai jaučio vietą užima.
1934, Igliškėliai. LTR 451(341/1)

6613. Dvi panelės sėdi, trečia bėginėja. *(Staktos ir durys)*
1933, Utena. LTR 405(221)

6614. Stovi dvi panos,
Galvos juodos, nigdi neišteka. *(Durų staktos)*
1924—1936. LTR 3521(124)

6615. Stovi dvi panos, nigdu neišteka.
1924—1927. LTR 3521(48)

6616. Dvi sesytės neteka,
Trečia pieva neželia. *(Durų staktos ir asla)*
1960, Dūkštas. LTR 3537(180)

Žr. **6641**, **6800—6802**.

DURŲ RANKENA

6617. Kur buvęs, kur nebuvęs, kapt už bambos.
TŽ I, p. 319

6618. Kur nekliūt, kur nebūt,— čiupt bobai už bambos.
1934, Šunskai. LTR 451(354/8)

6619. Maža moterėlė dieną naktį sveikinama.
VSk, p. 76

6620. Stovi pana prie durų. Kas eina, tas ją sveikina.
1936, Tytuvėnai. LTR 1059(162)

Žr. **6639, 6640.**

SKLĄSTIS

6621. Ten brūkšt, ten brūkšt — vis ant vietos. *(Skląstas)*
TTŽ 1911, p. 24

6622. Visą naktį džiūsta,
Rytą šalin rūksta. *(Sklendė)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(558)

SPYNA

6623. Sudžiūvėlis sukepėlis,
Nei pats valgo,
Nei kitam duoda.
JRR, p. 539

6624. Neloja, nekanda,
O į namus neleidžia.
JMK, p. 32

6625. Mažiukas šunytis susirietęs guli; neloja, nekanda ir įeiti neleidžia.
LTRn, p. 425

6626. Kabo senelė. Diedukas jai burną krapšto.
1963, Utena. LTR 3613(1601) *(Spyna ir raktas)*

6627. Jurgutis Grigutę skvirbina. *(Raktas ir spyna)*
MžŽ, p. 221

RAKTAS

6628. Geležinėj balelėj
Nulindo kumelė.
JMK, p. 33

6629. Į duris įeina, o į stubą niekad neįeina.
TTŽ 1913, p. 48

Žr. **6626, 6627.**

SLENKSTIS

6630. Maža kumelėlė dieną naktį jojama.
JMK, p. 31

6631. Seni jauni, didi maži vienu arkliu jodinėja.
1895. LMD I 1063(850)

6632. Visi joja,
Niekas nepašeria.
JMK, p. 31

6633. Dieną naktį joja, o nieks jo nepašeria.
1910, Žagarė. LMD I 483(184)

6634. Miške gimęs, miške augęs,
Parein namo painiotis.
JMK, p. 32

6635. Apžėlęs senis,
Visi per jį lipa.
1937, Viduklė. LTR 1059(271)

6636. Žemas žemaitukas, mažas mažaitukas visiems į tarpkojį žiūri.
1959. LTR 3477(456)

6637. Nušašėlis nuparkėlis į visų kiškas žiūri.
1934, Marijampolė. LTR 451(334/11)

6638. Senas diedukas visiem uodegas bučiuoja.
1924—1938. LTR 3521(148)

6639. Strykt ant arklio,
Kapt už bambos. *(Slenkstis, durų rankena)*
1895. LMD I 1063(899)

6640. Dieną naktį jodinėja,
Juodą ranką čiupinėja. *(Slenkstis, klingė)*
TŽ I, p. 320

6641. Kiaulė gul, o lašiniai laksto. *(Slenkstis, durys)*
1962, Varniai. LTR 3561(203)

Žr. **6301.**

LANGAS

6642. Žiba dieną,
Žiba naktį.
SchLG, p. 60

6643. Žiūri dieną, žiūri naktį, tik nieko nemato.
GK 1937, Nr. 1(13), p. 17

6644. Pats nemato, o kitiems rodo.
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/19)

6645. Dieną ir naktį išplėtęs akis.
TTŽ 1912, p. 78

6646. Dieną naktį žiūri, niekad neužmiega.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/53)

6647. Žiba žėri — neprisiekia nei dangaus, nei žemės.
LST, p. 443

6648. Apie stubą ežerėliai.
LST, p. 441

6649. Ant sienų margos katės laipioja.
1959. LTR 3477(431)

6650. Marga kiaulė tvoroj įkišta.
LT III, p. 461

6651. Marga kaliukė tvoron įsiskiepinus.
1960, Alytus. LTR 3426(631)

6652. Balta višta
Tvoron įkišta.
Dieveniškės. MtG IV, p. 184

6653. Keturi keturnykai, penktas aulas.
(Langai ir aukštinis)
1915—1924. LTR 882(1/165)

Žr. **6800—6802.**

LANGINĖS

6654. Bėgęs bėgęs — taukšt.
TTŽ 1912, p. 8

6655. Slenku pilvu taukš! *(Iš vidaus užstumiamos langinės)*
1895. LMD I 1063(843)

6656. Šunys už lango čypia, bet ne visuomet.
TŽ I, p. 321

6657. Margi marginėliai ant sienos pakabinti.
LTR 3613(1937)

GRINDYS

6658. Gyva būdama, miške siūbavau, o numirus padus bučiavau.
1958, Seredžius. LTR 3157(1454)

KROSNIS

6659. Žiemą brolis,
Vasarą molis.
JRR, p. 457

6660. Visa meška subiniuota. *(Kakalys)*
LST, p. 441

6661. Meška šakaliuota. *(Pečius)*
1938, Salakas. LTR 1550(28)

6662. Meška su kišene. *(Pečius)*
1952, Dieveniškės. LTR 2919(379)

6663. Kertėj trupinys.
JMK, p. 34

6664. Kambary trupinys,
Visiem mielas. *(Pečius)*
GK 1937, Nr. 1(13), p. 17

6665. Tupi kampe trupinys —
Neišveža nė arklys. *(Pečius)*
JMK, p. 34

6666. Kambary trupinys —
Nei pavežt, nei panešt. *(Pečius)*
GK 1937, Nr. 1(13), p. 17

6667. Kertėje trupinys —
Boboms rūpestis.
TTŽ 1912, p. 67

6668. Stovi boba gryčioj, o galva ore. *(Pečius)*
JMK, p. 35

6669. Dieną biednas, naktį bagots.
(Pečius, ant nakties grūdų pribertas)
1894. LMD 564(14/8)

6670. Popilių kalne panos šokinėja.
(Kai padžiauna grūdus į pečių)
1934, Igliškėliai. LTR 451(339/4)

6671. Tėvas tutis,
Sūnus patributis,
Duktė pačiokšt. *(Pečius, kačerga, šluota)*
JMK, p. 35

6672. Tėvas tūtis,
Močia pažerutė,
Čiukšt pasekėja. *(Pečius, kačerga, šluota)*
1931, Ramygala. LTR 281(238/24)

6673. Tėvas stuplys,
Motina parklamba,
Vaikai kukuliukai. *(Krosnis, ližė, duonos kepalai)*
1895. LMD I 1053(909)

6674. Tėvo skrynia nepakeliama,
Brolio žirgas nenuturimas,
Sesės kasos nesupinamos. *(Pečius, dūmai, ugnis)*
TŽ I, p. 317

6675. Motinos kraitis nepanešamas,
Brolio žirgas nepajojamas,
Sesės kasos nesupinamos. *(Pečius, dūmai, liepsna)*
JMK, p. 34

6676. Motina drūkta,
Duktė raudona,
Sūnus drąsuolis į debesis pasikėlė.
(Krosnis, ugnis ir dūmai)
1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/303)

6677. Pykšt pokšt pilies vartai,
Dun dun ožio ragas,
Tame rage saulė teka. *(Krosnis, kada kūrenasi)*
1934, Sintautai. LTR 451(365/3)

6678. Prie krosnies galo
Pakalą prikalo, *(Prie krosnies galo boba*
O prie kamino *šildosi; priėjusi prie ka-*
Uostus prikabino. *mino, susipaišė uostus)*
ŽRV, p. 24

Žr. **5534—5537, 5548, 5572, 5628, 5629, 6565, 6927, 6963.**

KAMINAS

6679. Senas senelis sėdi ant stogo ir pypkę rūko.
JMK, p. 33

6680. Sena vyrena
Ant stogo pypkę rūkena.
1922, Linkuva. LTR 3378(584)

6681. Aukštas ponaitis ant stogo pypkę rūko.
1936, Anykščiai. LTR 843(13)

6682. Sėd senis ant kalno ir pypkę rūko.
1962, Varniai. LTR 3561(87)

6683. Už kalno senelis liuikelį kūrija.
GK 1937, Nr. 1(13), p. 16

6684. Aukšta pana pypkę rūko.
JMK, p. 33

6685. Pro rankovę kunigas vyną geria.
(Dūmai pro kaminą eina)
1926, Dieveniškės. LMD I 627(73)

6686. Ilgakaklis midų geria.
JMK, p. 33

6687. Juodas veršis dangun bezda.
1962, Alytus. LTR 3501(236)

6688. Kumelys į dangų bezda.
1922, Kruonis. LTR 3378(169)

6689. Treigys kumelys į dangų kvėpuoja.
(Iš kamino dūmai rūksta)
1962, Alytus. LTR 3507(201)

6690. Aukštas ponaitis — labai juodas.
1934, Šunskai. LTR 451(354/51)

6691. Pilna skrynia aksomo. *(Suodžiai)*
LTR 3518(1558)

6692. Mito mito aksomito,
Pilna skrynia aksomito. *(Kamino suodžiai)*
1934, Igliškėliai. LTR 451(342/3)

Žr. **5558, 6678.**

STUBURAS

6693. Senas senas seneliukas trim triūbom triūbuoja.
(Stuburas dūminėse pirkiose)
1937, Salakas. LTR 2257(56)

AUKŠTINIS

6694. Vidur pirkios blynas.
1960, Alytus. LTR 3426(633)

6695. Kunigo rankovė midų geria. *(Ant lubų dūmų langas)*
Joniškis. LTR 1208(1194/48)

6696. Juodas jautis visą šulinį vandenio išgeria.
1926, Semeliškės. LTR 459(107)

Žr. **6653.**

PEČIADANGTĖ

6697. Vilko gerklė lepšiu užlopyta.
TTŽ 1911, p. 40

TRIKOJIS

6698. Trys seselės vieną vainikėlį nešioja.
LST, p. 445

6699. Trys žiuponatės vieną vainiką nešė.
SchLG, p. 66

6700. Trys bernužiai vieną kepurę dėvi.
MžŽ, p. 259

6701. Stovi, ugnį apžergęs.
TŽ I, p. 319

KLOJIMAS

6702. Trumpas drūtas ponaičiukas,
Šiaudinis kepeliušiukas.
1915—1924. LTR 882(1/231)

6703. Pilna šliampa vėgėlių. *(Pilna skūnia javų)*
LST, p. 439

6704. Tėvas surukėlis,
Močia sudubėlė,
Brolis razbaininkas,
Sesuo pašliužėlė. *(Klojimas, jauja, kultuvas, šluota)*
JMK, p. 44

6705. Tėvas surūkėlis,
Motina sudubėlė,
Brolis peštukas,
Sesuo pašliužėlė. *(Klojimas, asla, spragilas, šluota)*
1934, Plungė. LTR 542(72)

6706. Tėvas kuprius,
Motka plazas,
Vaikai pasiutiniai. *(Klojimas, asla, spragilai)*
1961, Varėna. LTR 3464(217)

6707. Aš pats ponas kapitonas,
Mano sūnus razbainykas,
O duktė lakštingala. *(Kluonas, spragilas, vėtyklė)*
1961, Alytus. LTR 3461(79)

6708. Keturi broliai vieną kepurę dėvi. *(Bragas)*
SchLG, p. 56

PIRTIS

6709. Guli meška negyva,
Viduriuose kruta.
TŽ I, p. 316

MALŪNAS

6710. Turi sparnus, bet nelaksto.
JMK, p. 51

6711. Augęs miške,
Gimęs miške,
Išėjo ant lauko — sukasi.
JMK, p. 51

6712. Pana sukas keturiom rankom.
1895. LMD I 1063(829)

6713. Ketursparnis žvirbliukas
Ant kalnelio dailiai sukas.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1575)

6714. Juods kaip velnias,
Į kaktą — kryžius.
TD VII, p. 156

6715. Keturi broliai nesiekia nei žemės, nei dangaus.
(Malūno sparnai)
VSk, p. 115

6716. Keturi broliai vėju eit — nesiekia nė dangaus, nė žemės.
TD VII, p. 156

6717. Keturi balandžiai
Po orą sklando. *(Malūno sparnai)*
BLF, p. 45

BAŽNYČIA

6718. Žieminė vasarė
Visą svietą suvarė.
1927, Pašvitinys. LTR 618(77)

6719. Pumpurė nazarė
Visą svietą suvarė.
1927. LTR 618(88)

6720. Pilnas tvartas avių — vienas baronas.
(Žmonės bažnyčioj ir kunigas)
1925, Liškiava. LTR 374e(2576/12)

6721. Pilnas tvartas avelių.
Vienas baronas,
Ir tas bliuvonas.
1964, Linkmenys. LTR 3717(66)

6722. Pilnas tvartas avių. Visos tyli, tik vienas baronas bliauna.
1965, Dieveniškės. LTR 3801(30)

6723. Lauko gale stuobrys. Į tą stuobrį visi paukščiai lek.
1923, Kurtuvėnai. LTR 3378(786)

6724. Vidurin laukų kūgis, tam kūgin ulbis sparnus taiso. *(Kunigas bažnyčioj)*
1925, Liškiava. LTR 374e(2582/33)

6725. Vidurin laukų
Bandelė taukų.
1925, Liškiava. LTR 374e(2582/7)

6726. Juodas varnas kruksi —
Visa giria linksi. *(Kunigas pamokslą sako)*
1937, Salakas. LTR 2257(78)

6727. Varnas medy krukterėj —
Visa giria linkterėj.
1925, Alytus. LTR 374e(2582/4)

6728. Šuva loja kubilan. *(Kunigas sakykloje)*
LTR 3649(110)

Žr. **6234.**

TVORA

6729. Surazgytas sumazgytas,
Pakluonėj pastatytas. *(Žabinė tvora)*
TŽ I, p. 320

6730. Šaipais nesišaipai —
Vis ant tavęs lipsiu.
1915—1924. LTR 882(2/11)

6731. Du broliukai viena juosta susijuosę. *(Kuolai, basliai tvoroj)*
VD 1911, p. 42

ŽARDAS

6732. Žiemą nuogas, vasarą rūbuotas.
LTR 3585(46)

6733. Vasarą apsidengęs, žiemą grynas.
Dieveniškės. MtG IV, p. 184

ŠULINYS

6734. Viena akis aukštyn žiūri.
TŽ I, p. 321

6735. Senas senis, įdubus subinė.
1895. LMD I 1063(896)

6736. Keturi kampai —
Dievo darbai,
Vidury kankals svyruoja.
MžŽ p. 249

6737. Keturi kampai —
Žmonių darbai,
Vidury dauba svyruoja.
1962, Valkininkai. LTR 3538(279)

6738. Keturi kampai —
Dievo darbai,
Žąsino snapas ir kankalas. *(Šulinys su svirtim)*
1936, Liudvinavas. LTR 823(161/5)

6739. Keturi dievo padarai, penktas žąsino snapas.
(Šulinys ir svirtis)
1934, Šunskai. LTR 451(354/5)

6740. Keturkampė paduškaitė —
Šeši arkliai nepaveža.
1934, Marijampolė. LTR 451(33/9)

6741. Vidur dvaro
Žarna karo.
1952, Dieveniškės. LTR 2919(433)

6742. Tupi tupikas, — Kad tu čia netupėtum,
Kari karikas. Tai aš čia nekarėčiau.
(Šulinys ir svirtis)
1896, Ramygala. LTR 3473(250)

Žr. **6749**, **6753—6755**, **6897**.

6743. Namams kloniojas, o laukams uodegą rodo.
TTŽ 1912, p. 15

6744. Miške gimęs,
Miške augęs,
Parein namo kloniotis.
1910, Žagarė. LMD I 483(189)

6745. Krūme augęs, krūme gimęs, parėjęs namo, laukams kojas rodo.
TD VII, p. 156

6746. Už žmogų didesnis, kas prieina, tam lenkiasi.
1934, Keturvalakiai. LTR 451(335/14)

6747. Aukštas ponaitis žemai galvą lenkia.
JMK, p. 47

6748. Aukšta panelė žemai klonijas.
TŽ I, p. 317

6749. Aukšta panelė —
Ilga kaselė,
Duobelė įdubus. *(Šulinys su svirčiu)*
1915—1924, Vyžuonos. LTR 882(4/1)

6750. Aukštas ponas. Kai prieit — galvą lenkia.
TD VII, p. 156

6751. Aukštas kanė, po kaklu galva.
1934, Sintautai. LTR 451(365/19)

6752. Aukšta boba su ilga nosim.
1930, Kretinga. LTR 66(296)

6753. Aukšta aukšta merga, po nosies burbulas. *(Svirtis ir šulinys)*
JMK, p. 47

6754. Sena sena bobelė,
Po nosia kurkulas. *(Šulinio kartis, žiemą apšalus)*
1895. LMD I 1063(852)

6755. Graži graži panelė apsisnargliavus šimkuoja. *(Šulinio kartis)*
1895. LMD I 1063(901)

6756. Ubago nosis taukuota. *(Svirtis apšalus)*
1936, Juodupė. LTR 813(35)

6757. Meškos snukis taukuotas. *(Svirtis žiemą)*
JMK, p. 46

6758. Ubago lazda taukuota. *(Svirties kartis apšalus)*
TŽ I, p. 319

6759. Vyskupo lazda taukuota.
1962, Valkininkai. LTR 3507(222)

6760. Ponas geria,
Pono kančius šoka.
TTŽ 1912, p. 78

6761. Antis ant marių,
Uodega ant krašto.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(65)

6762. Kabo kunkulas — nesiekia nei dangaus, nei žemės.
1934, Kalvarija. LTR 451(364/1)

6763. Senis, į skylę žiūrėdams, rėkia.
1934, Merkinė. LTR 451(352/9)

Žr. **6738**, **6739**, **6742**.

AVILYS

6764. Mįslė dvigyslė — pilvo gale jomarks.
Panevėžys. LTR 1039(1391)

6765. Užminsiu mįslę,
Per pilvą gyslę,
Tam pilve jomarks.
JMK, p. 101

6766. Mįslė per mįslę:
Per pilvą dvigyslė,
Pilvo gale prekymetis. *(Bitės avilyje)*
1936, Marijampolė. LTR 784(642)

6767. Sėdi pana pėdžioj,
Toj panoj turmas,
Tame turme turgus. *(Bitė)*
LTR 3649(38)

6768. Stov rutulys patvory,
Turi širdį vidury. *(Avilys su bitėmis)*
Tirkšliai. LTR 597(480)

6769. Drevė.
Tarp tos drevės — turmas,
Tarp to turmo — turgus. *(Avilys su bitėm)*
1935, Pasvalys. LTR 888c(1075)

6770. Pro mažą plyšelį kermošius groja.
1936, Anykščiai. LTR 843(11)

6771. Pilna stonė klepkų. *(Pilnas avilys medaus)*
LST, p. 439

6772. Pilna šova saldžių blynų.
1958, Seredžius. LTR 3157(1492)

6773. Galva nukirsta,
Širdis išimta —
Šimtą metų gyvena.
1961, Varėna. LTR 3464(176)

6774. Keturi milžinai po viena kepure sutelpa.
TD VII, p. 154

6775. Gražus jautukas,
Medinės kojos,
Vabalai pilvą ėda.
1934, Keturvalakiai. LTR 451(336/22)

Žr. **6219**, **6221**.

ĖDŽIOS

6776. Dieną naktį ėda — vis blogas.
1924, Joniškėlis. LTR 3378(933)

DUMPLĖS

6777. Pilvas šikšninis, dugnis medinis, skylelė apatinė įdėta geležinė: „Už-ta-ta!"
Krekenava. LTR 3378(2195)

KARŠTUVAI

6778. Šešuols, kemuols, šimtašakis, belapis.
TD VII, p. 155

STALAS

6779. Keturios panelės po vienu skėčiu. *(Stalo kojos)*
JMK, p. 39

6780. Keturi brolaičiai po viena kepure.
1962, Ignalina. LTR 3492(51)

6781. Skivyto kojos, kamanto liemuo, ant kamanto liemens linų laiškas, ant linų laiško rugių želmuo.
(Stalas, staltiesė, duona)
SchLG, p. 65

6782. Keturi stulpai,
Viršuj lenta,
Ant lentos linas,
Ant lino molis,
Moly kiaulė įsiknisus tarp žolių guli.
(Stalas, bliūdas ir mėsa)
1936, Dusetos. LTR 878(254)

6783. Tiltas. Ant tilto ežeras, po tą ežerą ančiukai nardo.
(Stalas, bliūdas, šaukštai)
1935, Rokiškis. LTR 712(489)

6784. Stovi ąžuolas,
Ant ąžuolo liepa,
Ant liepos linai,
Ant linų molis,
Molyje žirniai, *(Žirninė sriuba su kiauliena*
Žirniuose kiaulė. *mėsa stovi ant skobnio)*
JMK, p. 133

6785. Ąžuols,
Ant to ąžuolo beržas,
Ant to beržo molis,
Ant to molio paršas,
Ant to paršo varnos sulėkusios belesančios.
(Stalo kojos, stalo lenta, molinis dubenis, dubenyje mėsa, valgo žmonės)
1960, Kartena. LTR 3426(328)

6786. Lino liemuo, rugio raumuo, stibiriko kojos.
(Stalas, staltiesė, duona)
1934, Šilalė. LTR 465(35/165)

6787. Sustačiau statinį,
Surenčiau rentinį,
Pabėriau biručius,
Sušaukiau tikučius.
(Stalas, bliūdas, šaukštai, darbininkai)
1895. LMD I 1063(841)

6788. Pastačiau statinį,
Paritau ratinį,
Pabėriau birukus,
Pašaukiau kuosiukus,
Kad surinktų birukus.
(Stalas, duonos kepalas, šaukštai, žmonės)
VD 1912, p. 7

6789. Keturkojis nevaikščiodamas daug žmonių maitina.
1958, Seredžius. LTR 3157(1433)

SUOLAS

6790. Miške gimęs, miške augęs, parėjęs namo, visiems subines bučiuoja.
TŽ I, p. 318

6791. Du lydžiu galvas surėmę.
JMK, p. 30

6792. Du lydžiai, sudūrę galvas, guli.
1957, Anykščiai. LTR 3067(394)

6793. Du kurtai sudurta.
1934—1935, Marijampolė. LTR 873(174/1)

6794. Nuo kumburio lig kumburio guli boba išsitiesus.
(Per grindis suolai)
1915—1924. LTR 882(1/172)

KĖDĖ

6795. Visi jodo,
Niekas nepašeria.
1949, Kriūkai. LTR 2875(266)

LOVA

6796. Naktį turi dūšią, dieną neturi.

1924—1938. LTR 3521(91)

6797. Turi kojas, bet nevaikščioja, turi plunksnas, bet neskraido, turi šiaudų, bet neėda, turi dūšią, bet ne visuomet.

NSk, p. 149

6798. Tur kojas — neina, tur plunksnas — nelek, dieną naktį šildo.

1962, Varniai. LTR 3561(152)

6799. Tur keturias kojas — nevaikščioj, tur šiaudų — nevalgo, kitsyk tur dvi dūšias, kitsyk tris, kitsyk — nė vienos.

1960, Klaipėda. LTR 3426(274)

6800. Viens laukia dienos, kits laukia nakties, o trečias sako: man vis tas pats. *(Lova, durys, langas)*

JMK, p. 41

6801. Vienas laukia dienos,
Antras laukia nakties,
Trečias sopa ir šąla akis. *(Langai, lova, durys)*

1936, Anykščiai. LTR 843(52)

6802. Trys ginčijas. Vienas sako: „Aš noriu dienos",— antrasis: „Aš noriu nakties",— trečiasis sako: „Man viens miers, ar diena, ar naktis". *(Lova, durys ir langs)*

BLF, p. 45

6803. Juodtakis,
Ant juodtakio medtakis,
Ant medtakio šnabžtakis,
Ant šnabžtakio baltakis, *(Žemė, lova, šiaudai,*
Ant baltakio tysoks. *paklodė, žmogus)*

TTŽ 1912, p. 24

6804. Tasytė, šnibždytė, mėsytė.

(Patale šiaudai, žmogus guli)

1895. LMD I 1063(910)

6805. Šnabžda tysalas, žalia mėsa ant to dar užtįsta.

TD VII, p. 156

6806. Menu menu mįslę keturgyslę, ant galo burbuliukas.
1962, Valkininkai. LTR 3538(180)

6807. Vidur dvaro
Meška karo.
1962, Valkininkai. LTR 3538(181)

6808. Viduj dvaro
Zvanas karo.
1958, Dūkštas. LTR 3167(109)

6809. Kirkilų dvaras pakilai stovi.
Ožkabaliai. MtG II, p. 193

6810. Siutar mutar, musia pasikorė.
TŽ I, p. 316

6811. Keturios pušys
Liemenimis mušės,
Vidury asiliuks žveng. *(Lopšys, tame kūdikis)*
SchLG, p. 61

6812. Tarp keturių eglaičių žvingiliukas žvengia.
(Vaikas lopšy verkia)
TTŽ 1912, p. 40

6813. Keturios pušės
Liemenimis mušės,
Vidury kankalėlis. *(Lopšy vaikas)*
VD 1912, p. 6

6814. Keturis keturnytėlis,
Penktas supuolėlis,
Šeštas gyvulėlis. *(Lopšys, supėjas, vaikas lopšyje)*
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(335)

6815. Karklų krūme asilas žvengia. *(Lopšys ir vaikas)*
LTR 3303(36)

6816. Keturkampis,
Keturgyslis,
Liūlia liūlia —
Visi guli.
1895. LMD I 1063(805)

6817. Du murliukai, du turliukai, kietakartis ir Steponas.
Kupiškis. LTR 3378(1483)

6818. Kaba kabikas,
Guli čiurikas —
Keturios kojos
Ir kabaldūnas. *(Vaikas guli lopšyje)*
1964, Ignalina. LTR 3666(281)

6819. Tįsta tįsutis,
Girgžda girgždutis,
Ant galo kukulis.
1934—1935. LTR 873(385/6)

KARSTAS

6820. Kas tą daro, tam to nereikia,
Kas tą perka, to nenori,
Kam to reikia, apie tai nežino.
TTŽ 1913, p. 48

6821. Kas dirba — nežino kam,
Kas perka — ne sau.
1934, Marijampolė. LTR 451(342/1)

NAMŲ APYVOKOS REIKMENYS

KUBILAS

6822. Visas miškas lygus, o dvi pušys aukštesnės.
1922, Šiauliai. LTR 3378(742)

6823. Lygus miškas, tik dvi pušys aukštesnės.
1936, Anykščiai. LTR 843(37)

6824. Visos pušys gražios, tik dvi apkramtytos.
1935, Alytus. LTR 869(1291) *(Cėberio ausys)*

6825. Lazdynas, lazdyno viduryje eglė, eglės viduryje trys vainą kelia dėl mūsų gero. *(Kubilas su alumi)*
TŽ I, p. 101

6826. Jauna buvo — pilna buvo, kai paseno — pasilenkė.
JMK, p. 49 *(Bačka)*

6827. Raudoni gaigalai po prūdą plauko. *(Buroks kubile)*
1937, Užventis. LTR 1058(18/11)

6828. Lazdų krūme aržuolas, tam aržuole ežeras, tam ežere raudonos antukės nardo.
(Aržuoliniai statinės šulai, lazdų laukai, užraugti burokai) VD 1912, p. 7

6829. Lazdynas, už to lazdyno eglynas, už to eglyno ežeras, tame ežere raudoni karosai. *(Batviniai bačkoj)*
1937, Užventis. LTR 1058(14/1)

6830. Lazdų krūmas, tam lazdų krūme ežeras, tam ežere dvi sesutės maudos ir turi po penkis bernus. *(Duoną minko)*
1962, Alytus. LTR 3501(227)

KATILAS

6831. Juodas velnias ant ugnies sėdžia.
1910, Žagarė. LMD I 483(207)

6832. Juodas velnias ant aukso krasios sėdi.
(Sagonas ant ugnies)
Ožkabaliai. MtG II, p. 195

6833. Ant aukso krėslo juodas velnias sėdi.
JMK, p. 37 *(Ugnis ir katilas)*

6834. Juoda višta ant raudonų kiaušinių sėdi.
TŽ I, p. 315

6835. Juodas jautis už ausų pakartas.
1935, Ramygala. LTR 741(115)

6836. Juodas šuniukas už ausyčių pakartas.
1924—1927. LTR 3521(69)

6837. Mikė turškia su raudonom turkšlėm.
LTR 3649(94) *(Katilas ant ugnies)*

6838. Tupi kertėj katinas,
Kai palieti — bažinas.
1936, Anykščiai. LTR 343(30)

6839. Juodis juodis, juodžio uodega taukuota.
1934—1935, Šunskai. LTR 873(232/4)

6840. Kad jaunas buvau, aukso krėsle sėdėjau, kai pasenau — nei šuva kaulų neėda. *(Puodas, puodo šukės)*
JMK, p. 37

6841. Gimiau — sukausi,
Augau — verčiausi,
Jaunas maudžiausi ir kaitinausi,
Senas pelenavausi;
Numiriau — išmetė į lauką,
Mano kūną nei žvėris ėda, nei paukštis lesa.
LTRn, p. 425 *(Molinis puodas)*

6842. Juoda višta ant raudono kiaušio tupi.
JMK, p. 36 *(Puodas ant ugnies)*

6843. Juodas čigonas ant raudono arklio.
VD 1910, p. 10 *(Puodas ant ugnies)*

6844. Sėdi ponaitis in guzikų ir nemeckai kalba.
(Puodas ir žarijos)
1964, Ignalina. LTR 3718(27)

6845. Juoda poniutė raudonoj karietoj važiuoja.
1934—1935. LTR 873(385/7)

6846. Raudoną kiaušinį višta juoda peri.
1962, Varniai. LTR 3561(81)

6847. Geležiniam krėsle velnias sėdi.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(656)

6848. Ant pazaro
Meška karo. *(Puodas ant ugnies)*
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/91)

6849. Čigonas židiny sėdž.
TŽ I, p. 320

6850. Susimušė Kalubinskas su Palubinsku —
Nepadarė provos be Seinų ponios.
(Kai puodas verda, tai įdeda druskos)
1934, Šunskai. LTR 451(353/2)

6851. Lomoj gulėjęs, vežtinai parėjęs, išsijotas ir ant stalo dedamas. *(Molio puodai, bliūdai)*
1914, Skaistgiris. LMD I 483(36)

Žr. **5538—5540, 6947.**

PUODUKAS

6852. Maža maža moteriškėlė, dieną naktį bučiuojama.
BLF, p. 44

6853. Mažą panelę visi bučiuoja.
1936, Marijampolė. LTR 824(190/38)

STIKLINĖ

6854. Maža maža moteriškėlė, dieną ir naktį bučiuojama.
VSk, p. 214

STIKLIUKAS

6855. Kol jaunas buvau, karaliui tarnavau, abu galus rodžiau. Kai pasenau, nereikalingas tapau,— ir šunes neėda.
1964, Ignalina. LTR 3718(109)

PUODŠAKĖS

6856. Ne jautis, o su ragais, žviegimo daug, o šerių nė vieno.
1936, Paežeriai. LTR 825(79/19)

6857. Vieną oželį turiu, ir tą koše šeriu. *(Puodekėlė)*
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(246)

BLIŪDAS

6858. Viduryje prūdo plauko žąsis. *(Bliūdas ir šaukštas)*
1937, Rokiškis. LTR 1096(83)

6859. Apie duobę šakaliai. *(Apie bliūdą šaukštai)*
1937, Rokiškis. LTR 1119(27)

6860. Yra ežeras. Tame ežere dažnai žmonės maudos.
(Šaukštai ir bliūdas)
1926, Semeliškės. LTR 459(363)

6861. Molys,
Tame molyje rugys,
Tame rugyje kiaulė,
Toje kiaulėje beržas auga.
(Bliūdas, bliūde košė, košėje spirginiai ir beržinis šaukštas)
1937, Rokiškis. LTR 1096(173)

6862. Pastatė stačius,
Pabėrė bibinkus,
Pašaukė kuodzikus.
(Pastatė bliūdą, pabėrė šaukštus, pašaukė šeimyną)
1926, Marijampolė. LTR 826(403/1)

6863. Pastatyk statiką,
Paberk bėrikų,
Sušauk uosikus.
(Bliūdas, šaukštai, vyrai valgytojai)
LT I, p. 303

6864. Paberk bėrikus,
Padėk teliukus,
Pavadink sylaščiukus,
Pastatyk stačiukus.
(Ant stalo bliūdas, šaukštai, žmonės)
1937, Rokiškis. LTR 1095(77)

Žr. **5690, 6401—6403, 6407, 6782, 6783, 6785, 6787, 6851, 6871, 6873, 6877.**

LĖKŠTĖ

6865. Kol jauna buvau, ponams, kunigams į stalą slūžijau; kad pasenau — šunys kaulus neėda.
LTR 3649(223)

ŠAUKŠTAS

6866. Miške gimęs, miške augęs, atėjęs į namus, smaližauja.
(Medinis šaukštas)
1947, Biržai. LTR 2683(160)

6867. Miške gimęs,
Miške augęs —
Visiems gerkles maišo.
JMK, p. 44

6868. Miške gimęs,
Miške augęs,
Namo parėjo —
Į valgį pateko.
TTŽ 1912, p. 40

6869. Pabiro pabiručiai — *(Biručiai — šaukštai*
Suvadino kuosaičius. *kuosaičiai — šeimyna)*
LST, p. 465

6870. Čerškučiai barškučiai eina į ežerą vandenio gerti. *(Žmonės valgo iš vieno bliūdo)*
1936, Liudvinavas. LTR 823(161/21)

6871. Antis prūde —
Uodega krante. *(Šaukštas bliūde)*
1936, Marijampolė. LTR 914(676)

6872. Medinis vežioja,
Kaulinis kapoja, *(Šaukštas,*
O šlapias Martynas dėlioja. *dantys, liežuvis)*
1896, Ramygala. LTR 3473(53)

6873. Šiukšlys tėvas,
Parara motina, *(Šaukštai,*
O pabiručius vaikus veda. *(bliūdas, samtis)*
1936, Kalvarija. LTR 874(388/8)

Žr. **6401, 6403, 6405, 6410, 6783, 6787, 6788, 6858—6864.**

SAMTIS

6874. Kunigo lūpa taukuota.
JMK, p. 45

6875. Kunigo barzda riebaluota.
1962, Alytus. LTR 3501(241)

6876. Popo pilvas riebus.
1964, Dieveniškės. LTR 3770(226)

6877. Antis ežere,
Uodega ant kaklo. *(Samtis bliūde)*
1936, Marijampolė. LTR 823(160/68)

PEILIS

6878. Pusė geležies, pusė medžio, o medį ėda.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3616(90)

6879. Pusė geležies, pusė medelio —
Dailiai dailiai raiko duonelę.
ŽRV, p. 9

Žr. **6524, 6526.**

KEPTUVĖ

6880. Juoda višta po sparu pakišta.
1936, Marijampolė. LTR 824(190/20)

6881. Geležinis grendinaitis,
Grikinis klojimaitis. *(Blynas keptuvėje)*
1936, Onuškis. LTR 899(65)

6882. Geležinis tvartas, kvietiniais dengtas.
(Blynai su keptuve)
1937, Seirijai. LTR 1186(620)

6883. Geležinis tvartas, avižiniais šiaudais dengtas.
(Blynas ant keptuvės)
1937, Alytus. LTR 1189(330)

6884. Geležinis padas,
Kiaulių peredokas,
Grikinė paklodė. *(Raguolis ant keptuvės)*
1915—1924. LTR 882(1/131)

TARKA

6885. Pažiūrėti būtų nieko, ale kad suplyšus.
1934, Keturvalakiai. LTR 451(335/13)

6886. Kad ir suplyšęs, kad ir pasenęs, o darbą paliepus atlieka.
1934, Keturvalakiai. LTR 451(335/27)

BUTELIS

6887. Merga rielė,
Gale skylė.
1937, Leipalingis. LTR 1160(70)

6888. Ponas turtingas,
Jo ašaros visiems žalingos. *(Degtinės butelis)*
1936, Zarasai. LTR 878(89)

VIRDULYS

6889. Vidury marių ugnis kūrenas.
TŽ I, p. 319

6890. Vidury marelių ugnelė kūrenas.
1936, Anykščiai. LTR 843(42)

6891. Vidury ežero ugnį kūrena, ir neužgęsta.
1936, Anykščiai. LTR 843(41)

6892. Į dangų skylelė,
Į žemę skylelė,
Per vidurį vanduo ir ugnelė.
1896, Ramygala. LTR 3473(34)

KIBIRAS

6893. Per marias tiltas pargriuvo.
1964, Ignalina. LTR 3700(56)

6894. Per marias lieptelis. *(Kibiro seilas)*
1926, Dieveniškės. LMD I 627(73)

6895. Katino uodega per ežerą pertiesta.
(Pasaitas per viedrą)
JMK, p. 48

6896. Per marias liepa linksta. *(Viedro saitas)*
VLCh II, p. 451

6897. Blusa šoko avino guolin. *(Viedras, leidžiamas šulnin)*
LT I, p. 302

6898. Kai įkišu, marma,
Kai ištraukiu, varva. *(Kibiras, vandenį semiant)*
JMK, p. 48

6899. Du tupikai tupėjo — pakelėj bulis paliko.
(Tai kad kibirus ant sniego pastatai, atėmus pažymys pasiliekt)
SchLG, p. 59

6900. Du broliu po viena kepure sėdi. *(Kibirai po naščiais)*
JMK, p. 48

6901. Du broliai pakarti eina vandenio atsigerti.
(Kibirai su naščiais)
1936, Paežeriai. LTR 825(79/38)

6902. Dvejos marios ant lanko kaba. *(Kibirai ant naščių)*
JMK, p. 48

6903. Vienas lankas dvejas marias laiko.
(Naščiai su viedrais)
1962, Kalvarija. LTR 3518(528)

MILŽTUVĖ

6904. Visas medžias lygus, tik viena šaka išsidavus.
Dieveniškės. MtG IV, p. 184

VANTA

6905. Visas plotas apželtos,
Per du gniaužtus plikumos.
1895. LMD I 1063(892)

6906. Žalia varna paputžandė paverč poną ir mužiką.
(Vanta pirty)
1895. LMD I 1063(907)

6907. Eina ponas Vis duoda —
Su žaliu žiponu, Vis nori.
1922, Linkuva. LTR 3378(571)

ŠLUOTA

6908. Panelė kertelėj —
Žalioj jupelėj. *(Lapuota šluota)*
JMK, p. 44

6909. Graži panelė —
Žalia jupelė,
Lanku susijuosus.
TTŽ 1913, p. 23

6910. Graži mergelė —
Žalia suknelė,
Balta juosta juosi. *(Skujinė)*
1962, Valkininkai. LTR 3538(276)

6911. Tup kertutėj atsitūpus su žaliu sijonu.
LTR 3649(216)

6912. Višta surišta,
Į kampą įkišta.
1959. LTR 3477(569)

6913. Surištas, susuktas,
Kampan užbruktas.
1896, Ramygala. LTR 3473(204)

6914. Krūme augęs, krūme gimęs, pareit namo visus kampus išuostinėti.
BLF, p. 45

6915. Ant balto dvaro užaugus, eit į butus visus kampus išuostinėt.
MtG IV, p. 333

6916. Miške gimęs, miške augęs, atėjęs į kambarį, pasišvaisto ir vėl kampe stovi. *(Beržinė šluota)*
1947, Biržai. LTR 2683(161)

6917. Panelė po gryčią pašoka ir vėl kertėn atsistoja.
JMK, p. 44

6918. Išeina panelė iš kampo pasivaikščioti po kambarį, pasivaikščiojus vėl į kampą atsistoja.
1937, Šiluva. LTR 1059(77)

6919. Mergelė po aslą šokinėja.
1962, Kalvarija. LTR 3518(375)

6920. Graži merga, pančiu susijuosusi, po aslą šokinėja.
1936, Marijampolė. LTR 823(19)

6921. Maža maža moteriškėlė visus kampus išlando.
TD VII, p. 157

6922. Juoda kalaitė visus kampus apšokinėja.
1962, Valkininkai. LTR 3538(267)

6923. Sėtojosi, matojosi ir po suolu pasikopė.
LT III, p. 463

6924. Šatojasi, matojasi —
Kampe kavojasi.
1948, Dieveniškės. LTR 2657(61)

6925. Sukės sukės vidury,
Atsistojo kumbury.
1958, Dūkštas. LTR 3078(22)

6926. Šen brūkšt, ten brūkšt — šmakšt į kampą.
1936, Liudvinavas. LTR 823(161/2)

6927. Žala karvė žemę laižo. *(Pušinė ir pečius)*
1924—1938. LTR 3521(415)

6928. Meška senyn —
Nagai aštryn.
LTR 3585(66)

Žr. **6671, 6672, 6704, 6705.**

VEIDRODIS

6929. Be akių, bet viską mato.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/29)

6930. Pasakyk teisybę,
Kad turiu gražybę.
JMK, p. 50

ŠEPETYS

6931. Ant medinės uolos juodi krūmai želia.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/35)

6932. Ąžuolinis, kerulinis, šimtašakis, o belapis.
JMK, p. 43

6933. Du gniaužtai plikumos, du gniaužtai apžėlę.
1937, Salakas. LTR 2257(15)

6934. Surazgiots, sumazgiots po karklyną žvirblius vaiko.
SchLG, p. 65

6935. Suraišiotas, sumazgiotas po karklyną kiaules vaiko.
MžŽ, p. 244

6936. Striukas bukas vokiečiukas vidur girios paukščius gaudo.
TŽ I, p. 317

6937. Striukas bukas vokiečiukas po kūlynus lando, paukščius gainioja.
1895. LMD I 1063(846)

6938. Po mišką akėjo — medžių nekliudė.
1961, Varėna. LTR 3464(142)

6939. Negyvs gyvą velka.
LST, p. 445

6940. Žila kiaulė per šerius bezda. *(Šepečiu galvą šukuoja)*
1936, Liudvinavas. LTR 823(161/64)

ŠUKOS

6941. Stuk stuk sturgis,
Parjos Jurgis iš Berlyno,
Baidys žvirblius iš karklyno.
LTR 3301(59)

6942. Ant bubino kalno su geležinėmis akėčiomis akėja.
JMK, p. 44

6943. Pro regyklą,
Pro girdyklą
Penki vyrai
Vieną jautį veda.
1958, Varniai. LTR 3148(555)

6944. Šiužeika marčią veža. *(Šukos utėlę)*
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/53)

MALKOS

6945. Padeda riekes — išima trupinius. *(Malkos ir žarijos)*
JMK, p. 35

6946. Sudėjo riekėm —
Išėmė trupiniais.
1937, Trakai. LTR 1242(225)

6947. Pakukšt pagiry,
Abrakas vandeny,
Trikubilius danguje,
O jesiutė kamine. *(Pakuros, puodas, dūmai, juška)*
1960—1961, Rudamina. LTR 3530(425)

6948. Kai baltas buvau, žalią kepurę turėjau, kai užaugau, į šimtą dalių suskilau. *(Beržas, malkom suskaldytas)*
1935, Rokiškis. LTR 712(589)

6949. Kai augau — balau, žalią kepurę nešiojau, kai užaugau — į šimtą dalių suskilau, o kai sušilau — auksu pavirtau ir iš aukso miltais pasidariau. *(Beržas)*
Pandėlys. LTR 712(746)

BALANA

6950. Prieš kalną — zovada, o pakalnėn — anei žingsnio. *(Deganti balana)*
1957, Anykščiai. LTR 3067(405)

6951. Baltai valgo,
Juodai spiaudo. *(Balana dega)*
1964, Dieveniškės. LTR 3770(229)

DEGTUKAS

6952. Mažas kirminėlis kibirkštimis šaudo.
1958, Seredžius. LTR 3157(1435)

6953. Mažas bernelis,
Juoda galvelė.
1963, Utena. LTR 3613(1979)

6954. Raudonas gaidelis bėga per kartelę. *(Uždegtas degtukas)*
1896, Ramygala. LTR 3473(106)

6955. Gražus dailus ponaičiukas, kai užpyksta — pats pranyksta.
1962, Kalvarija. LTR 3518(208)

6956. Pilnas namelis raudongalvėlių. *(Degtukų dėžutė)*
1963, Utena. LTR 3613(1539)

ŽARSTEKLIS

6957. Koja nupiauta,
Ant šatros užmauta.
1922, Kruonis. LTR 3378(172)

6958. Pilna kūtė žalų karvių. Viena karvė dvyla kad įeina, visas išvaiko. *(Žarijos ir žarsteklis)*
TŽ I, p. 317

6959. Pilna kūtė raudonų gyvulėlių. Vienas juodas įsisuka — visus išgainioja.
(Po pečium žėravo anglys, su kačerga išmaišė)
1895. LMD I 1063(838)

6960. Pilnas laukas raudonų karvyčių. Viena juoda atbėgo, ragais visas išgainiojo. *(Kačerga ir žarijos)*
JMK, p. 35

6961. Pilna kūtelė sartų arkliukų. Įeina kumelė žabala —visus išvaiko. *(Žarijos, šluojamos iš pečiaus)*
1937, Pasvalys. LTR 1780(410)

6962. Kalelė išvaro iš papečio vaikus.
JMK, p. 30

6963. — Šturmi murmi, kur tu lendi?
— Stupri kupri, kas tau darbo?
LTR 3649(119) *(Kačerga, kišama į pečių)*

Žr. **6671, 6672.**

ŽVAKĖ

6964. Lino šerdė, vaško liemuo.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(654)

6965. Lino širdis, taukų drabužis.
1936, Marijampolė. LTR 823(160/9)

6966. Marškonė mergaitė,
Taukų sermėgaitė.
1938, Eržvilkas. LTR 1672(29/5)

6967. Bitės liemuo,
Lino gelmuo,
Viršuj mėnuo teka.
JMK, p. 39

6968. Pakulinis vaikas,
Taukų sermėgėlė,
Aukso kepurėlė.
JMK, p. 39

6969. Lininė širdis,
Lajinė skraistė,
Sidabro galva.
KlvK, p. 105

6970. Lino linojėlis,
Bičių sijonėlis,
Aukso žiedu žydi.
TTŽ 1914, p. 28

6971. Siūlų siela,
Ugnies galva,
Galvijo kūnas.
1962, Valkininkai. LTR 3538(288)

6972. Mėsinis kubilas,
Kanapinė uodega,
Aukso kepurė.
1935, Rimšė. LTR 3585(73)

6973. Balta panelė su pakuliniu pilvu, aukso kepuraite.
1937, Tytuvėnai. LTR 1059(150)

6974. Balta panaitė,
Raudona kepuraitė.
1962, Kalvarija. LTR 3517(934)

6975. Ateina Stasiukas —
Aksomo pilviukas,
Taukų marškinaičiai,
Aukso kepuraitė.
1934, Šunskai. LTR 451(353/5)

6976. Nuoga viešnaitė apšviečia svečius.
KlvK, p. 105

6977. Mįslė mįslelė —
Per vidurį pilvo gyslelė.
TŽ I, p. 319

6978. Ant lino žiedo bitutė dūzgia.
1949, Vilkaviškis. LTR 2749(42)

6979. Pliks kaip tilviks, anty marškiniai.
JMK, p. 38

6980. Panelė plika, marškiniai anty.
1910, Žagarė. LMD I 483(193)

6981. Po svietą nuogas vaikščioja, anty marškinius nešiojasi.
1934, Marijampolė. LTR 451(334/2)

6982. Plikas be drobinių, drobiniai anty.
BLF, p. 45

6983. Viršuj taukai,
Apačioj plaukai.
LST, p. 449

6984. Aplinkui taukai,
Vidury plaukai.
1960, Alytus. LTR 3426(624)

6985. Vaško kumelaitė,
Linų uodegaitė.
JMK, p. 39

6986. Stovi žmogus ant kalno. Juo ilgiau stovi, juo trumpesnis tampa. *(Deganti žvakė)*
LST, p. 449

6987. Ąžuolas sudega — nei anglių, nei pelenų.
JMK, p. 38

6988. Sudegė supleškėjo — anei anglių, nei pelenų.
LT I, p. 300

6989. Ąžuolas sudegė — pelenų neliko.
1964, Ignalina. LTR 3700(53)

6990. Briedis bręda —
Upė šąla. *(Žvakės liejamos)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 198

Žr. **6234, 6237.**

6991. Stovi pati plika, turi anty marškinius ir visiem į akis žiūri.

ĮŽ I, p. 316

6992. Viduj dvaro
Vyža karo.

1938, Salakas. LTR 1550(12)

6993. Stiklinė stubelė,
Graži žmonelė.

LMD I 187(118)

6994. Stikliniam kalne ugnelė dega.

1936, Liudvinavas. LTR 823(161/8)

Darbai
ir darbo įrankiai

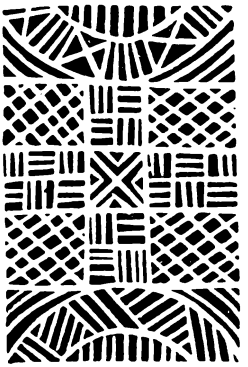

GIRNOS

6995. Eina meška baubdama,
Baltą pusnį pūsdama.
1925, Giedraičiai. LTR 618(93)

6996. Lekia (eina, bėga) meška niaurodama,
Baltas pusnis pustydama.
JMK, p. 50

6997. Bėga meška marmindama,
Baltus ūsus purtydama.
1964, Linkmenys. LTR 3717(62)

6998. Du vilku pilku. Abudu piaunas, o balti kraujai bėga.
SchLG, p. 58

6999. Du šuniokai riejas —
Balti kraujai bėga.
1962, Varniai. LTR 3574(137)

7000. Du zuikiai piaunas —
Balti kraujai bėga.
1895. LMD I 1063(766)

7001. Du kiškiukai piaunas —
Baltas kraujas teka.
1937, Salakas. LTR 2257(71)

7002. Du pikčiurnos burzgia — baltas ašaras lieja.
1962, Valkininkai. LTR 3507(221)

7003. Dili dili baroniuką — baltas kraujas bėga.
1964, Ignalina. LTR 3718(116)

7004. Du žili meitėliai putoja.
LT III, p. 463

7005. Du žilu tekiu tik putoja, putoja. *(Girnos mala)*
1965, Dieveniškės. LTR 3801(19)

7006. Du stukučiai,
Du mukučiai,
Vienas matarlokas.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(494)

RĖTIS

7007. Miške augo, miške lapojo, namo parėjęs — ant rankų typu tapu, typu tapu.
ŽRV, p. 28

7008. Šimtaakis kaugę krauna.
1910, Šiauliai. LMD I 483(39)

7009. Daug skylių —
Nėr per ką išlįst.
TTŽ 1914, p. 28

7010. Naujas daiktas —
Visas skylėtas.
LTR 3414(137)

7011. Nors ir naujas, bet vis skylėtas.
1934, Marijampolė. LTR 451(343/7)

7012. Šimtakis stirtą meta. *(Sietas)*
LTR 3649(185)

7013. Nors naujas, bet jau skylėtas. *(Sietas)*
1963, Užpaliai. LTR 3613(1947)

NIEKOČIA

7014. Kiaulė su keturiom ausim.
Dieveniškės. MtG IV, p. 184

PIESTA

7015. Meška stovi —
Ausys šoka. *(Piestas ir piesta)*
1915—1924. LTR 882(1/161)

7016. Meškos ausys šokinėja.
1922, Kruonis. LTR 3378(121)

7017. Trinugaris žirgas,
Dvinugaris raitelis,
Balto vario kamanos.
JMK, p. 65

7018. Girioj augęs, namie loja.
LST, p. 455

7019. Miške gimęs, miške augęs, parėjo namo lot.
JMK, p. 65

7020. Girioj gimiau,
Namie sutvėrė,
Turiu loti kaip šuva.
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/2)

7021. Šuva be žarnų loja.
1936, Anykščiai. LTR 843(23)

7022. Gale klojimo šuo be žarnų loja.
JMK, p. 65

7023. Kalė kaukia be žarnų.
JMK, p. 65

7024. Kunigo kalelė be žarnų loja.
1896, Ramygala. LTR 3473(244)

7025. Šuo loja —
Dantys byra. *(Linus mina)*
1915—1924. LTR 882(1/162)

7026. Šuva loja —
Kaulai byra.
LTR 3649(130)

7027. Ė šunelis loja loja —
Baltos kruopos byra byra.
1935, Rimšė. LTR 3585(75)

7028. Už beržyno talalojus loja.
LT III, p. 463

7029. Meška viau viau,
Kaulai bir bir.
LTRn, p. 422

7030. Viau viau meška,
Biri biri kaklai,
Vikst vikst uodega. *(Mintuvai ir paliai)*
TTŽ 1912, p. 78

7031. Du stuka,
Du luka,
Vept vept.
TŽ I, p. 321

7032. Sudžiūtsubinė kaulus kremta.
(Mintuvai bei linai arba kanapės)
LST, p. 455

BRUKTUVĖ

7033. Višta nupešta,
Po palėpe pakišta.
JMK, p. 65

7034. Višta nupešta
Ir po strieku pakišta.
1962, Lazdijai. LTR 3517(2952)

7035. Višta nupešta,
Tvoron įkišta. *(Brauktuvė)*
1937, Obeliai. LTR 1090(8)

7036. Miške gimiau ir užaugau, namie parėjęs, per žilą barzdą glosčiau.
1935, Žagarė. LTR 1058(121/6)

LINŲ ŠUKAVIMAS

7038. Gale dvaro
Šilko pilį daro. *(Linus šukuoja)*
1962, Ignalina. LTR 3422(43)

VERPSTĖ

7038. Pernykštis kumeliukas, šiųmetės žarnos.
1915—1924. LTR 882(1/34)

7039. Girioj augęs,
Lapu lapojęs,
Parėjęs namo,
Prie moteriškės pristojęs.
1962, Klaipėda. LTR 3526(394)

7040. Girioj gimęs, girioj augęs, namo parvažiavęs: „Cypo capo, cypo capo", prie mergos pristojęs. *(Ratynas)*
TD VII, p. 156

7041. Miške gimęs, miške augęs, parėjęs namo, prie moters prilipo.
1936, Marijampolė. LTR 824(190/30)

7042. Girioj augęs,
Mergų laukęs.
SchLG, p. 68

7043. Miške gimęs,
Miške augęs,
Mergų laukęs
Ir sustraukęs.
1957, Anykščiai. LTR 3067(404)

7044. Po turgų vežiotas,
Ant rankų nešiotas,—
Namie tarp moterų sukas. *(Ratinys)*
1895. LMD I 1063(833)

7045. Ant trijų kojų stovi, ant dviejų bėga, pikta boba peša mano plaukus. *(Verpia)*
1925. LTR 618(107)

7046. Kiaulė trikojė
Bebėgdama priūdroja.
1958, Varniai. LTR 3148(558)

7047. Kur buvus, kur nebuvus — kapt už ožio barzdos.
1945, Kupiškis. LTR 2477(13/4)

7048. Rieda bėga — vis ant vietos.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(62)

7049. Penki suka,
Dešimt kruta,
Vienas spiaudo. *(Rateliu verpia)*
1958, Seredžius. LTR 3157(1479)

7050. Biesiukas, biesiukas
Aplink raistą sukas.
1960, Alytus. LTR 3426(615)

7051. Per pilvą vieškelis, tarp vartų veselija.
JMK, p. 54

7052. Dvi panelės malūnėlį turi.
JMK, p. 54

7053. Mergos varstotas —
Labai barzdotas.
1934, Igliškėliai. LTR 451(339/13)

7054. Ožys treigys —
Malkų glėbys.
JMK, p. 53

7055. Ožys treigys —
Ragų glėbys.
1958, Seredžius. LTR 3157(1469)

7056. Meška šakaliuota.
1924—1938. LTR 3521(104)

7057. Du šiaučiukai,
Du kriaučiukai,
Keturi Adomėliai.
JMK, p. 54

7058. Čyru čyru ant trijų kojelių.
1930, Kretinga. LTR 66(283)

7059. Suvitu vatu,
Sumitu matu,
Ant viršaus gut.
LTR 3649(158)

7060. Parpla tarpla žmones rėdo.
1958, Seredžius. LTR 3157(1460)

7061. Minsiu mįslę:
Mįslių tėvą bočių Joną,
Domininkų barzdelę.
1934, Igliškėliai. LTR 451(338/6)

7062. Užminsiu mįslę: mįslių tėvą Dobūtoną, bočių Joną,— Domininko barzdelė.
1934—1935, Marijampolė. LTR 873(174/3)

7063. Girios žirgas Rėzos šieną ėda.
Ožkabaliai. MtG II, p. 197

7064. Rinkti žirgai,
Pamarėnų šienai. *(Vindas ir kuodelis)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 197

7065. Septyni broliukai — nėr vieno ant krašto.
(Ratelio ratas)
1915—1924. LTR 882(1/129)

7066. Seno diedelio barzdelė kreta. *(Kuodelis)*
1934, Keturvalakiai. LTR 451(360/3)

7067. Skiun, avele,— bebėgdama priėsi.
(Verpėja ir verpstis)
JMK, p. 55

7068. Penkios avytaitės vieną kūgį peša.
(Penki pirštai peša iš kuodelio)
LT III, p. 462

7069. Dešimt avelių vieną skiltį graužia. *(Verpia)*
1915—1924. LTR 882(1/306)

7070. Du trina,
Du ritina,
Penki peša,
Du žibina. *(Verpia)*
1922, Šiauliai. LTR 3378(731)

7071. Avutė bėga —
Bobutė žarnas traukia.
1934—1935, Kazlų Rūda. LTR 873(353/5)

ŠPŪLĖ

7072. Maža avelė bebėgdama priėda.
VD 1912, p. 7

7073. Meška bebėgdama priėda.
1936, Tytuvėnai. LTR 1059(151)

7074. Avis bubelė bevedama priėst.
LST, p. 457

7075. Šiuriutė buriutė bebėgdama priėda.
JMK, p. 55

7076. Maža žmonelė bebėgdama priėda.
SchLG, p. 65

7077. Maža maža motinėlė bebėgdama pripampa.
TD VII, p. 157

7078. Žmonelė bėga bėga ir papampa.
TD VII, p. 157

7079. Be akių, be galvos, bėgdamas priėda.
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/32)

7080. Ei skiude, pilke, bebėgdama priėsi.
1962, Kalvarija. LTR 3518(238)

7081. Judink mane,
Krutink mane,
Kad pilvelis augtų.
SchLG, p. 65

7082. Mane kočiok,
Mane judink,
Kad mano pilvelis didėtų.
1962, Varniai. LTR 3561(150)

7083. Atrituoja ritelis,
Nelabai didelis,
Per aukštus kalnus,
Per mūrinius tiltus.
VLCh II, p. 451

KAMUOLYS

7084. Pilnas akmuo kryželiukų.
1964, Ignalina. LTR 3700(26)

7085. Keliai keliai —
Tik du galai.
1962, Valkininkai. LTR 3507(304)

7086. Keliai keliai,
Eik — du galai.
1926, Dieveniškės. LMD I 627(73/13)

7087. Vis keliai,
Vis keliai,
O tik du galai. *(Siūlas)*
JMK, p. 55

7088. Šimtas kelių — du galai.
1960, Eišiškės. LTR 3281(27)

7089. Du migliukai vienoj saujoj. *(Siūlo galai kamuolyje)*
1931, Liškiava. LTR 374e(2565/63)

7090. Šeši žirgai neužveža —
Viena boba užneša.
VSk, p. 73

7091. Mažas daiktelis, kaip vištos kiaušelė — prieš kalną nei tūkstantis vaikų neužveža.
LST, p. 441

7092. Prieš kalną tūkstantis arklių neužvežtų, o į pakalnę pats nusirita.
1934, Kalvarija. LTR 451(364/5)

7093. Striukas, mažutis —
Už stimburio nepakelsi.
1924—1927. LTR 3521(79)

7094. Lengvutis, apskritutis, o už uodegos nepakelsi.
1963, Utena. LTR 3613(1552)

ŠEIVA

7095. Kiškis bėga —
Tarpu kojų braška. *(Suka šeivas)*
1964, Dieveniškės. LTR 3770(199)

MESTUVAI

7096. Ore stovi nuogas, gryčion įėjęs, apsivelka, o oran išeina vėl nuogas.
1936, Zarasai. LTR 894(96)

STAKLĖS

7097. Krūme augęs,
Krūme gimęs,
Parein namie baldytis.
TD VII, p. 156

7098. Seni kaulai,
Naujos žarnos. *(Staklės ir audeklas)*
JMK, p. 53

7099. Stuk stuk stovai
Devintovai,
Pušų krūmai —
Raibi gaidžiai gieda.
1936, Seirijai. LTR 887(150)

7100. Šen brūkšt, ten brūkšt, abu galu taukšt!
(Audžiant staklių muštuvai)
1926, Balbieriškis. LTR 693(1)

7101. Šen brūkšt, ten brūkšt — abudu galai lygūs.
1962, Kalvarija. LTR 3517(1265)

7102. Kere keryklė,
Kampe kampyklė,
Jūrose lydeka nardo. *(Audžia staklėse)*
LTRn, p. 423

7103. Merga pavasarį peni peni ir niekad nepripeni.
(Audžia)
1926, Semeliškės. LTR 459(556)

7104. Cingalai galai —
Vieni kankalai,
Vipkis taukšt, taukšt!
1935, Užventis. LTR 1058(3/20)

7105. Šimtais vadžiojau — vieno pasigedau.
(Siūlo audėja apmetuose)
MžŽ, p. 172

7106. Ganiau Rymo lauke žirgus, nei du šimtus, nei tris šimtus,— vienas prapuolė, ir to pagedau. *(Audeklas)*
LTR 3414(323)

7107. Išginiau kalnais,
Parginiau kloniais,
Šimtais skaičiau,
Vienos neradau
Ir tos pasigedau. *(Audžiant siūlas nutrūko)*
TTŽ 1913, p. 48

7108. Kalnais nuginiau,
Kloniais parginiau,
Šimtų šimtais skaičiau,
Vieno pasigedau
Ir tą radau. *(Meta audeklą)*
LTRn, p. 423

7109. Megztas sumegztas, per tvorą mestas, įkištas, ištrauktas ir vėl padėtas. *(Staklės ir audimas)*
1936, Zarasai. LTR 898(41)

7110. Dimną sėklą sėjau,
Keturi diegai dygsta —
Ne bet kas pažįsta. *(Audimo raštas)*
1934—1935, Marijampolė. LTR 873(257/5)

ŠAUDYKLĖ

7111. Ruda pelytė patvoriais nardo.
Ožkabaliai. MtG II, p. 195

7112. Šmugždi paukštytė po statinėlius landžioj.
JMK, p. 53

7113. Raiba vištaitė po statiniais bėgioja.
KlvK, p. 105

7114. Lingė lakstė po dirvonus,
Šile žarnas draikė. *(Šautuvs po audeklą)*
1895. LMD I 1063(810)

7115. Ir šen brūkšt, ir ten brūkšt — ir vis ant daikto.
1935, Rimšė. LTR 3585(57)

7116. Lydeks nėrė —
Aukštyn girią pakėlė. *(Audeklas ir šaudyklė)*
LTR 3649(211)

7117. Čia žemė, čia žemė, vidury žuvis plaukia. *(Šaudyklė audžiant)*
1925, Kruonis. LTR 3378(170)

7118. Lidi lidi laidė
Po šilą skraidė,
Žarnas paliko,
Namo parskrido. *(Šeiva audžiant)*
1962, Valkininkai. LTR 3507(264)

ADATA

7119. Maža moterėlė visą svietą apdengia.
LST, p. 569

7120. Viena bobelė visą svietą apsiuva.
1926, Semeliškės. LTR 459(74)

7121. Plona plona panelė visą svietą apdaro.
1934, Ylakiai. LTR 542(84)

7122. Plika panelė visą svietą aprėdo.
1895. LMD I 1063(830)

7123. Šviesi panelė visą svietą rėdo.
1936, Marijampolė. LTR 824(190/8)

7124. Senio seneliuko plieno kailiniukai, linų uodega.
1936, Imbradas. LTR 898(18) *(Adata su siūlu)*

7125. Geležinė kumelaitė,
Kanapinė uodegaite.
TŽ I, p. 316

7126. Gelžies kumelėlė,
Linų uodegėlė.
1930, Plateliai. LTR 470(28)

7127. Geležinė kumelaitė,
Kanapinė uodegaitė,
Kur kas nori,
Ten važiuoja.
1925, Alytus. LTR 597(642)

7128. Geležinis meitėlis, kanapinė uodega.
Kupiškis. LTR 597(126)

7129. Geležinė kiaulė, lininė uodega.
1933, Utena. LTR 405(228)

7130. Kiaulė geležinė,
Uodega pakulinė.
TŽ I, p. 320

7131. Kiaulė švino,
Uodega lino.
1895. LMD I 1063(885)

7132. Geležinis šunelis, linų uodegėlė.
1914, Skaistgiris. LMD I 483(36)

7133. Kiaulė liną velka.
LTR 330(35)

7134. Šiūtur mūtur — musė pasikorė. *(Adata siuvant)*
1926, Balbieriškis. LTR 693(1)

7135. Laiba panelė,
Mažutė skylelė:
Penki turi,
Penki duria.
TŽ I, p. 317

7136. Pakulinėj balaitėj
Nuklimpo kumelaitė.
Dvi sesutės traukė,
Dvi laukė. *(Siuva)*
1950, Valkininkai. LTR 2786(217)

PIRŠČIUKAS

7137. Maža maža kepuraitė, ne ant galvos maunama.
1930, Kretinga. LTR 66(934)

7138. Dailus dailus brylelis, ne ant galvos, bet ant piršto maunamas. *(Siuvimo pirštukas)*
ŽRV, p. 7

7139. Mažutis namelis —
Šimtas langelių. *(Pirštelis)*
JMK, p. 56

7140. Mažutė gryčelė —
Daug langelių.
LTR 3649(148)

7141. Pilnas puods mėsos,
Abudu galu kiauru.
SchLG, p. 62

7142. Cicilija panele,
Pažyčyk dūdelę
Raudonukui užsikišti. *(Pirštukas)*
1934, Sintautai. LTR 451(365/6)

ŽIRKLĖS

7143. Du galai,
Du žiedai,
Du ragai,
Per vidurį cviekas.
1937, Salakas. LTR 2257(76)

7144. Du apskritūs,
Trečias ilgas,
Visam svietui reikalingas.
1960, Dūkštas. LTR 3537(136)

7145. Du ratukai,
Du galukai,
Vidury tvakst.
1935. LTR 823(159/11)

Žr. **6041, 6042.**

VIRBALAI

7146. Keturi broliai pakliuvo į nelaisvę, penktas atėjo vaduoti — ir pats pakliuvo.
JMK, p. 57

7147. Keturi kunigai mišias laiko, penktas oran lakioja.
1962, Valkininkai. LTR 3507(298)

7148. Keturi eržilai stov stainioj, o penkts apie stainią laksto. 1960, Pakruojis. LTR 3786(203) *(Mezginys)*

KOČĖLAS

7149. Čia brūkšt, ten brūkšt — abu galai lygūs.
1948, Marijampolė. LTR 2692(37)

LAIDYNĖ

7150. Trikampas tvartukas —
Raudonas veršiukas. *(Prosas)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(1387)

7151. Juodas juodas karosėlis ant visokio ledo šliaužioj.
1922, Šiauliai. LTR 3378(754) *(Prosas)*

7152. Mažas traukinukas,
Riestas kaminukas,
Kur pervažiuoja —
Lygu palieka. *(Prosas)*
1934, Naumiestis. LTR 451(332/4)

ŽLUGTAS

7153. Kertėje trupinys —
Boboms rūpestys.
VSk, p. 144

7154. Stovi kertėj trupinys,
Rytoj mergai rūpestys.
JMK, p. 58

7155. Pykšt pokšt ant lentos,
Kybur vybur ant tvoros. *(Skalbinys)*
KlvK, p. 105

7156. Tunkšt taukšt ant lentos,
Sidir vidir ant tvoros. *(Baltinius skalbia)*
1935, Kamajai. LTR 670(14)

7157. Tykšt takšt ant lentos,
Žybur vybur ant tvoros. *(Drabužius iškabo, padžiaun)*
Skaistgiris. LTR 1194(118)

7158. Pliaukšt pliaukšt ant lentos,
Penki sieksniai uodegos. *(Kultuvė ir audeklas)*
1941, Salakas. LTR 2430(259)

7159. Marga vištaitė patvoriais karkina. *(Drabužius merga džiausto)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 190

KULTUVĖ

7160. Višta nupešta,
Tvoron įkišta.
1937, Salakas. LTR 2257(72)

Žr. **6704.**

SPRAGILAS

7161. Lekia žąselės —
Ąžuolinės galvelės.
Lekia ir šneka:
— Taku taku...
1896, Ramygala. LTR 3473(120)

7162. Lekia žąsiukės
Ąžuolinėm nosiukėm,
Lėkdamos sako:
— Tai tai mes! *(Kulia spragilais)*
LTRn, p. 421

7163. Aplink galvą sukasi,
Rankose verčiasi,
Tuksi beldžiasi,
O nieko nesako. *(Kultuvas)*
JMK, p. 64

7164. Mediniai galai, per vidurį šikšna. *(Kultuvas)*
1915—1924. LTR 882(1/443)

7165. Iš vieno galo ąžuolinis, iš kito lazdinis, per vidurį šikšna.
JMK, p. 64

7166. Suvaržluots, sukaršluots,
Skūnės kampe pastatyts.
TD VII, p. 156

7167. Trenkė perkūnas iš aukštai,
Trūko dorė — pabiro vaikai. *(Spragilas, žirniai)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(598)

7168. Šiaudiniai zvanai zvanina — stuboj girdėt.
1934, Igliškėliai. LTR 451(339/7)

Žr. **6705—6707.**

KŪLYS

7169. Šimtas brolelių viena juostele susijuosė.
JMK, p. 69

7170. Šimtų šimtai broliukų viena juosta juosi.
1962, Valkininkai. LTR 3538(219)

7171. Tūkstančiai brolių viena juosta sujuosti. *(Pėdas)*
JMK, p. 69

KULIAMOJI

7172. Ryja ryja — nepriryja.
1962, Kalvarija. LTR 3518(443)

ŠAKĖ

7173. Ožkos akys šiene.
LST, p. 457

7174. Medinė ranka,
Geležiniai pirštai.
1935, Veliuona. LTR 745(190)

7175. Du galai ir galas.
TTŽ 1911, p. 24

ŠIENO PEŠTUKAS

7176. Barzdoj pašinas. *(Šiene peštukas)*
JMK, p. 69

7177. Plaukuos rakštis. *(Peštukas)*
TŽ I, p. 319

7178. Kūgy pašinas. *(Peštukas kūgiui pešti)*
1936, Marijampolė. LTR 824(190/13)

7179. Mažutis kumeliukas visą šieną suėdė.
LTR 3649(143)

REZGINĖS

7180. Surazgytas sumazgytas,
Ant vagilio kluono pakabytas.
JMK, p. 68

7181. Surazgytas sumazgytas ir ant sienos pakabytas.
1934, Marijampolė. LTR 451(344/25)

AKSELIS

7182. Tėvas mūkys,
Motina pūkys,
Vaikai pabiručiai.
1962, Kalvarija. LTR 3518(599)

7183. Iš vilko nasrų šimtas kibirkščių byra. *(Piauna akselį)*
LTR 3538(281)

KIRVIS

7184. Girion eina — namo žiūri,
Namo eina — girion žiūri.
LTRn, p. 422

7185. Eini miškan — žiūri namo,
Eini namo — žiūri miškan.
1936, Anykščiai. LTR 843(18)

7186. Medžian eina — namo dairosi,
Iš medžio eina — medžian dairosi.
Dieveniškės. MtG II, p. 184

7187. Lenkiasi lenkiasi, parėjęs namo, išsitiesia.
JMK, p. 45

7188. Linguoja linguoja, ateina į pirkią — nesisėda.
1958, Seredžius. LTR 3157(1458)

7189. Vienas galas ilgas,
Antras striukas,
Vienas galas smailas,
Antras bukas. *(Kirvis ir kirvakotis)*
TŽ I, p. 319

7190. Pusė geležies, pusė medžio — medį ėda.
1962, Ignalina. LTR 3492(61)

7191. Mėlyns baltą parit. *(Su kirviu beržą nukerta)*
1895. LMD I 1063(815)

PIŪKLAS

7192. Šimtadantis slibinas medžius graužia.
1963, Utena. LTR 3613(1553)

7193. Begalvis šimtadantis slibinas medžius graužia.
1958, Seredžius. LTR 3157(1462)

7194. Retadantė po kiemus skraido.
1926, Dieveniškės. LMD I 627(73)

7195. Kitam kanda, pats rėkia.
1947, Saločiai. LTR 2584(265)

7196. Tūtinas suladinas —
Marti medį pažadina.
1915—1924. LTR 882(1/93)

7197. Du broliukai tampos,
Balti kraujai bėga. *(Malkas piauna)*
TŽ I, p. 319

GRĄŽTAS

7198. Dyvinas bernas,
Įvijos kelnės.
JMK, p. 46

7199. Baronas vidury, o ragai ore.
LT III, p. 463

7200. Meška lazdą prabezdėjo. *(Grąžtu pragręžia skylę)*
TŽ I, p. 319

7201. Kur šuva lindo, ten skylė liko.
1930, Kretinga. LTR 66(282)

OBLIUS

7202. Gražus oželis sausus medžius graužia.
1962, Kalvarija. LTR 3518(622)

7203. Čiukšt brukšt — pro aukštinį skiedros lenda.
(Abliavoja)
LT I, p. 302

KULBĖ

7204. Ne tiek dvare dvaronų,
Kiek avino galvoj ronų.
VLCh II, p. 450

7205. Ne tiek danguj aniuolų,
Kiek barono galvoj ronų.
1927—1929, Alytus. LTR 807(521)

7206. Nėr tiek Vilniuj kromų,
Kiek pas baroną ronų.
1922, Kruonis. LTR 3378(129)

ARIMAS

7207. Miške gimęs, miške augęs, išėjo ant lauko — į žemę lenda. *(Arklas)*
JMK, p. 60

7208. Mėlyns balandis
Po dirvą skrenda. *(Plūgas arba pamarinkis)*
TD VII, p. 157

7209. Du mėlynu balandžiu
Po žemę sklando. *(Noragai)*
BLF, p. 45

7210. Balti balandžiai po žemę lando. *(Plūgas)*
1934, Plungė. LTR 1781(42)

7211. Sidabrinis balandis
Po žeme sklando. *(Plūgas žemę aria)*
1934, Plateliai. LTR 542(106)

7212. Po žemėm balti gaidžiai gieda. *(Noragas po žemėm)*
1948, Užpaliai. LTR 2718(50)

7213. Du melsvi kurmiai žemę verčia. *(Noragai)*
KlvK, p. 104

7214. Po žemėm du paršiukai knisas. *(Noragai)*
LT I, p. 300

7215. Šviesus vabaliukas po žemėmis landžioja. *(Plūgas)*
1935, Rokiškis. LTR 712(142)

7216. Šviesus ponaitis po žeme lando. *(Plūgas)*
1922, Šiauliai. LTR 3378(773)

7217. Geležinė adata giliai bado,
Kad nebūtų bado. *(Plūgas)*
1962, Valkininkai. LTR 3358(224)

7218. Du žili meitėliai po žemėm žviegia. *(Arklas)*
Anykščiai. LTR 597(127)

7219. Dvi štari štarina,
Dvi vanagi kabina. *(Du jaučiai, du noragai)*
LST, p. 453

7220. Du starai starino,
Du vanagai kabino,
Žalią mėsą dalino. *(Aria jaučiais)*
GK 1938, Nr. 1—2, p. 213

7221. Du stariniai starina,
Du vanagai kabina,
Šnopšlys paskui eina. *(Jaučiai, žagrė ir artojis)*
SchLG, p. 58

7222. Du naru narina,
Du vanagu kabina,
O tas piršlys nabagas
Paskui sėlina. *(Artojas)*
VLCh II, p. 449

7223. Du staru starina,
Du vanagu kabina
Ir lingė linguoja. *(Aria)*
1962, Valkininkai. LTR 3538(224)

7224. Du tubinai tubina,
Du vanagai kabina,
Šešios akys, dvi uodegos,
Snipšlys paskui seka. *(Aria)*
Betygala. LTR 597(232)

7225. Du stūmiku,
Du traukiku,
Šešios akys,
Trys pasturgaliai. *(Aria)*
Siesikai. LTR 597(241)

7226. Du duduriu,
Du skumburiu,
Šešios akys,
Dvi uodegos. *(Pora arklių aria)*

Panevėžys. LTR 597(227)

7227. Du durekliai, du stūmekliai, o Kanapinskas tarp vidurio. *(Arklas, žagrės ienos ir virvės)*

1936, Kupiškis. LTR 893(48)

7228. Tysu tysu, padubaki,—
Šešios akys, trys subinės. *(Aria)*

Igliškėliai. LTR 451(351)

7229. Tas jautis tavarakis —
Trys užpakaliai,
Šešios akys. *(Artojas)*

Palėvenė. LTR 597(249)

7230. Pryšaky mėsa ir užpakaly mėsa, vidury geležis bei medis. *(Artojas, žagrė bei jaučiai)*

BLF, p. 44

7231. Šnypšlys badaklis kasdien mėsą ėda, tik nedėlioj ne. *(Žagrė)*

JMK, p. 62

7232. Parlėkęs namo, visą žiemą miega. *(Arklas)*

JMK, p. 60

7233. Stovi velnias ant kalno su auksiniais čebatais. *(Žagrė)*

1936, Anykščiai. LTR 843(44)

7234. Guli žiuponė. Ateit kunigs, pasikrato buksvas:
— Dieve, padėk. *(Žagrė, jaučiai bei artojis)*

LST, p. 459

7235. Kelines pasidėjęs:
— Še, dieve, padėk!
(Kad artojis, art išėjęs, velketus pasideda)

SchLG, p. 55

7236. Atskris vieversys,
Visiems pilvus išdraskys. *(Ariama žemė)*

JMK, p. 64

7237. Nosia bado —
Auksą veda. *(Žagrė)*

1923, Svėdasai. LTR 3414(404)

7238. Murza keverza visą lauką apkeverzoja. *(Plūgas)*
1936, Anykščiai. LTR 843(27)

7239. Boba ragana, jos kojos kaip šakės, visą svietą ji peni, o pati nuoga. *(Arklas)*
JMK, p. 60

7240. Boba kaip ragana — visiem duonos duoda. *(Žagrė)*
GK 1938, Nr. 1—2, p. 213

7241. Visus žmones maitina, o pati alkana. *(Žagrė)*
LTRn, p. 420

7242. Patys nieko neturi, o maitina visą pasaulį. *(Traktorius ir plūgas)*
1963, Utena. LTR 3613(2275)

7243. Pats užsidirbęs, nevalgo. *(Plūgas)*
1937, Salakas. LTR 2257(68)

7244. Juodas vabalas dirva rėplioja. *(Traktorius)*
1960, Lazdijai. LTR 3426(636)

7245. Juodas vabalas rėplioja,
Žemę iš žolių vaduoja. *(Traktorius)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(240)

7246. Juoda meška be kojų bėga per lauką riaumodama. *(Traktorius)*
LTRn, p. 500

7247. Neėda, tiktai geria,
Penkias vagas iš karto aria. *(Traktorius)*
1958. LTR 3631(178)

7248. Kai pernai kunigs važinėjo,
Šie metai vėžės žymėjo. *(Rugiai įvagoti)*
LTR 3649(180)

Žr. **7514.**

AKĖČIOS

7249. Surazgytas sumazgytas,
Lauko gale pastatytas.
ŽRV, p. 24

7250. Miške gimęs,
Miške augęs,
Išėjęs ant lauko, kepersuojas.
TŽ I, p. 317

7251. Dantyta boba pavasarį grumstus žarsto.
1926, Semeliškės. LTR 459(444)

7252. Suplyšus paklodė
Visus laukus išjodė.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(57)

7253. Skylėta paklodė po laukus lakstė.
1934, Marijampolė. LTR 451(358)

7254. Vėpla kerėpla visus laukus apkeverzoja.
1962, Valkininkai. LTR 3507(280)

7255. Apie penkiolika žmonių, vienoj kupetoj susirangę, po laukus laksto — daug gyvuliam škados daro.
1926, Semeliškės. LTR 459(471)

7256. Keverza keverzoja —
Nei šuva neloja.
LT I, p. 300

7257. Kevarža varža
Per lauką varžo —
Nei šunys neloja.
JMK, p. 63

7258. Keverza keverzojo —
Gale lauko atsistojo.
1963, Utena. LTR 3613(2090)

7259. Tersu kepersu — visą lauką iškepersavo.
JMK, p. 63

7260. Keturis keperkis.
1960, Alytus. LTR 3462(614)

7261. Tuturst, keverst,
Namų neverst.
1926, Dieveniškės. LMD I 627(73)

7262. Tuturs, kepers, nebėk — pavysiu.
TŽ I, p. 317

7263. Serafinas skersas,
Jis prie tanciaus greitas,
Jis nemoka šokti,
Tiktai maklekoti.
LKŽ VII, p. 776

7264. Šepetukas repetukas
Po molynus šokinėja.
1922, Kruonis. LTR 3378(128)

7265. Šurza keverza gale lauko stovi.
1959, Dūkštas. LTR 3484(116)

7266. Šlinkstinis padarinis,
Dviuodegis, šešiaakis. *(Akėja dviem arkliais)*
1935, Skuodas. LTR 597(229)

7267. Du vilkai veža, devynios varnos kapinėja.
(Žmogus akėja)
1958, Seredžius. LTSR 3157(1482)

RĖŽIAI

7268. Pilns lauks abrūsų primėtyts. *(Rėžių ežios)*
1923, Kurtuvėnai. LTR 3378(784)

PIAUTUVAS

7269. Mažas žirgelis visą svietą išlaižo. *(Piautuvas piūtyje)*
LST, p. 457

7270. Kuprotas diedelis visus laukus apžiūri.
1924—1938. LTR 3521(92)

7271. Senas senas diedukėlis visus laukus apeina.
1935, Rimšė. LTR 3585(65)

7272. Kuprotas senelis visą lauką apibėga.
1936, Širvintos. LTR 1201A(48)

7273. Mažas kuprotukas visus laukus apkupruoja.
1962, Alytus. LTR 3501(151)

7274. Giminietis susirietęs,
Visą lauką apirietęs.
LT I, p. 299

7275. Mano giminaitis
Kaip šuva susiraitęs.
LTR 3414(365)

7276. Riestas riestukas
Geležiniais dantukais
Girelę paklojo,
Visus medžius nuklojo.
1962, Valkininkai. LTR 3538(282)

DALGIS

7277. Vilaidė laidė
Žolę baidė,
Namo parėjo —
Ant vartų pasikorė. *(Dalgė)*
JMK, p. 67

7278. Oi, laidė vylaidė
Žolę baidė,
Parėjęs ant tvoros pasikorė.
1936, Tytuvėnai. LTR 1059(165)

7279. Vilniaus paukštė
Pabaliais šmaukštė.
1948, Saldutiškis. LTR 2594(80)

7280. Vaišviliškių paukštelė,
Per mišką šmaukštelė. *(Dalgė)*
1934, Marijampolė. LTR 451(344/27)

7281. Užubalių paukštė
Uodega šmaukštė. *(Dalgė)*
1915—1924. LTR 882(1/274)

7282. Plienis ungurys girią verčia.
KlvK, p. 104

7283. Žuvis begrobė
Visą girią išgriovė. *(Dalgė)*
VLCh II, p. 450

7284. Kybė kabė
Visus laukus apskabė.
1947, Radviliškis. LTR 2524(253)

7285. Juoda lydeka nėrė —
Žalią girią pakėlė.
SchLG, p. 56

7286. Juoda lydekėlė
Po žalia gul perynėle. *(Dalgis po šienu)*
LST, p. 451

7287. Kitus muša, o pats žvengia.
TTŽ 1912, p. 8

7288. Žolės pavalgysiu —
Dantis atšipinsiu,
Smėlio palesiu —
Vėl išgaląsiu.
1896, Ramygala. LTR 3473(223)

7289. Gyvulius šerdamas,
Žmones penėdamas,
Ein per laukus žvengdamas.
JMK, p. 66

7290. Lauko gale žirgs žveng. *(Dalgį pusto)*
1895. LMD I 1063(811)

7291. Gale lauko ragana rėkia.
1922, Kruonis. LTR 3378(173)

7292. Žiba kaip žaltys,
Ėda kaip arklys.
JMK, p. 66

7293. Eina laukan — namo žiūri,
Eina namo — laukan žiūri.
(Dalgis, nešamas ant pečių)
JMK, p. 67

7294. — Kur tu eini, knyse linke?
— Kas tau darbo, skusta plike! *(Dalgis ir pieva)*
1961, Alytus. LTR 3461(159)

7295. — Lenkiu kupra, kur tu eini?
— Skusčiau pesčiau, kas tau darbo! *(Žolė ir dalgė)*
JMK, p. 67

7296. Lingė linkt,
Garnys garkt,—
Retadantis sugaudo. *(Žolė, dalgis, grėblys)*
1958, Seredžius. LTR 3157(1464)

7297. Oi, lingė linkt,
Garnys garkt,
Retadantis ir sugavo.
1939, Užpaliai. LTR 2068(57)

Žr. **5609.**

GRĖBLYS

7298. Šepetys repetys
Aukštą pilį pastatys.
VD 1911, p. 41

7299. Šepetys repetys
Gilį pilį pastatys. *(Kupeta)*
SchLG, p. 60

7300. Tėvas sieksninis,
Motina uolektinė,
Vaikai sprindinykai.
JMK, p. 68

7301. Tartila sieksnis,
Tartilienė mastas,
Tartiliukai po sprindžiuką.
JMK, p. 68

7302. Tintirio sieksnis,
Tintirienės uolektis,
Tintiriukų po gniaužtą.
TŽ I, p. 321

7303. Šešiolika arklių važinėja po kalnus, po pievas vienom vadelėm.
JMK, p. 68

7304. Dvylika žirgų vienu pavadžiu veda.
ŽS 1894, III—IV, p. 498

7305. Žuvis — lydeka,
Uodega — vilokė
Gartyną pastatė. *(Grėblys ir šieno kupeta)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 191

7306. Šepetukas repetukas patvoriais slankioja.
VSk, p. 126

7307. Ardė ardė, po pievelę braidė, kai namo parėjo — ant vartų pasikorė.

1934, Marijampolė. LTR 451(334/17)

Žr. **7296.**

BOTAGAS

7308. Medinė kumelaitė,
Kanapinė uodegaitė.

1936, Šakiai. LTR 914(472)

7309. Medžio šunelis, lino uodegėlė.

1914, Skaistgiris. LMD I 483(36)

7310. Piemuo su uodega ant galvos.

1930, Panevėžys. LTR 1039(2724)

7311. Vytas, pintas, sumazgytas,
Ant kartelės pakabintas,
Didelį pulką valdo.

Kupiškis. LTR 1044(97)

7312. Vitu vatu
Daržinėj ant ratų.

VD 1911, p. 42

7313. Nuvažiavo Jonas į turgų, pirko arklį be uodegos. Parvažiavo namo ir pritaisė uodegą.

1937, Simnas. LTR 1166(74)

7314. Ant viršūnės medžio atsisėdęs, ant velėnos kojas pasidėjęs, valgo gyvą negimusį.

(Kai vyrams atneša valgyti, tai jie ant botago atsisėda ir valgo kiaušinį)

1934, Igliškėliai. LTR 451(339/16)

7315. Šimtas jaučių,
Du šimtai ragų.
Kaip čia stoti,
Sugodoti,
Kaip tie jaučiai suvaldyti? *(Vytinis)*

TTŽ 1913, p. 23

VADŽIOS

7316. Vytu vatu
Daržinėj ant ratų.
TŽ I, p. 321

MĖŠLAS

7317. Našta įneša,
Vežimu neišveža. *(Mėšlas tvartuose)*
VD 1911, p. 42

DUOBĖ

7318. Kai man prideda, esmu mažesnis,
Kai atima — didesnis.
JMK, p. 131

7319. Kai atimi — daugiau,
Kai pridedi — mažiau.
VD 1911, p. 42

TINKLAS

7320. Lino liemuo,
Akmens šaknis,
Medžio viršūnė.
SchLG, p. 66

7321. Namai ūžia, šeimininkai tyli; atėjo žmonės, suėmė šeimininkus, o namai pro langus išlindo. *(Žvejoja tinklu)*
LTRn, p. 422

7322. Atvažiuoja akulioriai —
Išsigando gaspadoriai, *(Tinklas, bradinys,*
Namai per langus išlindo. *žuvys, vanduo)*
1936, Kalvarija. LTR 804(5)

7323. Atvažiuoja bakuliorius —
Pasibaidė gaspadorius,
O stuba per langus išlindo. *(Žuvis gaudo)*
1962, Kalvarija. LTR 3517(935)

7324. Ateina svečiai — išsigando namiškiai, namai per langus išlindo.

1962, Kalvarija. LTR 3518(587)

7325. Vagys vagia, gaspadoriai tyli, o namai pro langus lenda. *(Marška)*

1934, Sintautai. LTR 451(365/20)

7326. Stuba su svečiais pro langus išlindo. *(Tinklas vandenyje)*

LST, p. 603

7327. Stuba langais išeit. *(Nevadas iš po ledo pro aketę ištraukiamas)*

LST, p. 459

7328. Gaspadorius suėmė, o namai pro langus išėjo. *(Gaudant žuvis)*

VD 1911, p. 10

7329. Gaspadorius pakorė, o svečius išvirė. *(Bradinys, žuvis)*

1934, Tverečius. 1138(134)

7330. Negyvas gyvą tįsia. *(Tinklas ir žuvys)*

1964, Dieveniškės. LTR 3770(228)

BUČIUS

7331. Tūkstančiai langų, vienos durys. Kai įeini, amžinai neišeini.

1934, Tverečius. LTR 1138(134)

Susisiekimas

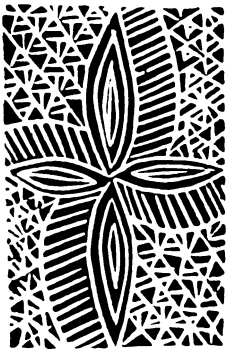

TAKAS

7332. Į kožną butą giesmas.
LST, p. 445

7333. Kiek prie trobos eismelis.
LST, p. 445

KELIAS

7334. Mano tėvo juostos niekas nesurango.
1935, Rimšė. LTR 3585(243)

7335. Riečiu dieną,
Riečiu naktį —
Tėvo diržą nesuriečiu.
SchLG, p. 59

7336. Tėvo juosta nesujuosiama,
Močios skrynia nepakeliama. *(Kelias ir žemė)*
1939, Užpaliai. LTR 2068(165)

7337. Tėvo juosta nesujuosiama,
Močios skrynia nepakeliama,
O brolio žirgas nenuturimas. *(Kelias, žemė, vėjas)*
LT I, p. 301

7338. Tėvo diržas nesulenkiamas,
Motės skrynia neuždaroma,
Sūnaus žirgas nesulaikomas. *(Kelias, ežeras, vėjas)*
VLCh II, p. 450

7339. Tėvo diržas nesulenkiamas,
Brolio žirgas nesulaikomas, *(Kelias,*
Mamos kubilas neužrakinamas. *vėjas, mėnulis)*
1962, Kalvarija. LTR 3518(1385)

7340. Eini dieną,
Eini naktį,
O kiemo galą neprieini.
LST, p. 409

7341. Kad atsitiestų, dangų paremtų,
Kad rankas turėtų, vagį sugautų.
LST, p. 409

7342. Kad atsikeltų, dangų paremtų,
Kad prašnekėtų, daug pasakytų,
Kad rankas turėtų, vagį pagautų.
JRR, p. 454

7343. Kad kalbėt mokėtų, daug pasakytų,
Kad rankas turėtų, vagį nutvertų,
Kad stačias atsistotų, dangų paremtų. *(Vieškelis)*
1910, Žagarė. LMD I 483(215)

7344. Viską girdi, viską mato, o nieko nesako.
TD VII, p. 155

7345. Guli senis išsitiesęs. Kai atsikels — dangų pasieks.
1936, Anykščiai. LTR 843(17)

7346. Eglė parvirto per visą svietą —
Genys genėjo per visą vieką. *(Kelias, arklys)*
LT I, p. 301

7347. Griūva ąžuolas per visą svietą —
Geniai genėjo per visą vieką.
LTR 3649(98)

7348. Be burnos, be rankų — kelią rodo. *(Kryžkelėj stulpas)*
TŽ I, p. 320

7349. Pats nemato —
Kitam rodo;
Nebylys ir kurčias,
O skaitlių veda. *(Kilometrų stulpas)*
LTR 3414(127)

Žr. **5495**, **7359**.

VĖŽĖS

7350. Pernai meška ėjo —
Šiemet pėdos žymu. *(Vėžos sniege)*
TŽ I, p. 319

TILTAS

7351. Mūsų tėvas, kupra kuprotas, visą svietą paneša.
LTR 3649(222)

7352. Šimtas arklių nepavež —
Mano tėvas ant kupros paneš. *(Tiltas ir ledas)*
JMK, p. 15

7353. Pirma sutiko,
Paskui paliko.
TŽ I, p. 317

Žr. **5494**.

VEŽIMAS

7354. Du bėga,
Du veja,
Viens kelią rodo. *(Ratai ir dyselys)*
JMK, p. 74

7355. Du bėga,
Du genas,—
Atspėk, kas gi. *(Ratai)*
1922, Šiauliai. LTR 3378(707)

7356. Du bėg,
Du vej
Ir niekuomet neprigen. *(Ratai)*
TD VII, p. 156

7357. Du bėg,
Du gin,
Du kelią skin. *(Ratai ir pora arklių)*
VD 1911, p. 24

7358. Du bėga,
Du veja,
Šeši šimtai tarška. *(Ratai)*
1962, Ignalina. LTR 3492(56)

7359. Du bėga,
Du veja,
Keturi patalą kloja. *(Arkliai ir vežimas, kelias)*
Igliškėliai. LTR 451(351)

7360. Du bėga,
Du veja,
Keturi tatatuoja,
Penki šimtai kelią šluoja. *(Arklys važiuojant)*
Kupiškis. LTR 597(224)

7361. Du bėga,
Du veja,
Keturi kepastuoja,
Šeši šimtai švilpia. *(Ratai, arklio koja ir uodega)*
LT I, p. 299

7362. Du bėga,
Du veja,
Du grūda,
Du mala,
Du klauso,
Du žiūri,
Daugiau šimto švilpauja. *(Ratai ir arklys)*
1933, Utena. LTR 405(230)

7363. Du bėga,
Du veja,
Du žibina,
Viens kibina. *(Arkliai ir vežėjas)*
1934, Igliškėliai. LTR 451(340/2)

7364. Aštuoni bėga,
Keturi veja,
Keturi žibina,
Septyni šimtai švilpia. *(Vežimas, pora arklių)*
TTŽ 1912, p. 40

7365. Atbėga titikas,
Ant to titiko vitikas,
Ant to vitiko skraistė, *(Arklys, ratai,*
Ant tos skraistės iškalbis. *žmogus, drapana)*
Kupiškis. LTR 597(206)

7366. Keturi broliai iš vienos duobės geria: du tyrą vandenėlį, o du drumstą. *(Ratų tekiniai)*
VD 1911, p. 41

7367. Pirmieji du broliu gryną vandenį geria, o du antru — sumieštą. *(Ratai važiuojant)*
TTŽ 1912, p. 15

7368. Du karveliai čystą geria,
Du karveliai drumstą geria. *(Ratai per balą)*
TTŽ 1914, p. 28

7369. Atrymuoja rymeta,
Ant tos rymetos visa kukelta,
Ant tos kukeltos visa manta.
1934, Marijampolė. LTR 451(357/2)

7370. Tututs kupets, nebėk — pavysiu. *(Ratai)*
JMK, p. 75
Žr. **5978**, **7389**.

RATAS

7371. Dvylika brolyčių vienoj lovoj miegti.
(Tekinio stipinai)
KlvK, p. 105

7372. Dvylik broliai į vieną lovą gul — nei viens krašte.
BLF, p. 45 *(Dvylik špykiai vieno tekinio)*

7373. Aplink vieną Marukytę dvylika bernyčių švaistos.
KlvK, p. 105 *(Stipinai apie stebulę)*

7374. Septyni broliai viename suole sėdi, o nei vieno krašte nėra. *(Rato stukai)*
TTŽ 1913, p. 47

7375. Dvylika brolelių vienoj lovelėj guli — nei vieno krašte nėra. *(Rato stipinai)*

1962, Kalvarija. LTR 3518(549)

7376. Dvylika mergaičių aplink mane vieną sukinasi. *(Špykiai rato)*

Ožkabaliai. MtG II, p. 196

7377. Dvylika brolių viena subine. *(Stebulė)*

Ožkabaliai. MtG II, p. 195

7378. Dvylika matukų, šeši gvardijonai ir vieną galvą laiko.

1934—1936, Marijampolė. LTR 873(314)

7379. Be pradžios, be pabaigos, bet ne dievas.

1936, Marijampolė. LTR 823 (160/26)

ROGĖS

7380. Atbėga biesytis,
Užrietęs nosytę.

VD 1910, p. 10

7381. Atbėga sesytės,
Užrietę nosytes.

JMK, p. 75

7382. Lekia ožiukas,
Užrietęs snukiuką.

1924—1938. LTR 3521(57)

7383. Atbėgo bėgutis žiemos keliu, riestu snukeliu.

1948, Užpaliai. LTR 2718(49)

7384. Viesaitis biesaitis,
Užrietęs nosaitę,
Brunkšt beržynėlin.

1940, Dūkštas. LTR 2381(186)

7385. Dvi seseri sviestą skuta.

LST, p. 601

7386. Dvi sesuti sviestą laižo.

VSk, p. 189

7387. Dvi sukumpusios bobos keliu šliauž.

1892. LMD I 1063(921)

7388. Čiužina vėžina — šmakšt į vėpūžę.
1962, Kalvarija. LTR 3517(1214)

7389. Vienas sako: man žiemą geriau,
Antras sako: man vasarą geriau,
Trečias sako: man vis tiek. *(Rogės, ratai, arklys)*
JMK, p. 75

BALNAS

7390. Už arklį didesnis,
Už šunį mažesnis.
1936, Liudvinavas. LTR 784(38)

7391. Už arklį aukštesnis,
Už slenkstį žemesnis.
LTR 3649(37)

7392. Už arklį didesnis,
Už kiaulę mažesnis,
Už varną juodesnis.
Skaistgiris. LTR 1194(120)

7393. Už šunį mažesnis,
Už jautį didesnis.
1935, Veisiejai. LTR 869(1322)

Žr. **5981.**

KELTAS

7394. Mažas, kuprotas,
Nieko bagotas —
Šimtą žmonių paneša.
LTR 3301(96)

LAIVAS

7395. Dirvons be kelių,
Ąžuols be šakų,
Eina šlajos be arklių. *(Plaukia valtimi)*
1937, Šiluva. LTR 1059(64)

7396. Važiuoju važiuoju — nėra vėžių,
Kertu kertu — nėra skiedrų. *(Valčia važiuojant)*
JMK, p. 73

7397. Nuvažiavo žmogus važiu,
Bėgo šuva ežia —
Nei važio vėžių,
Nei šunio pėdų. *(Eldija ir irklas ant upės)*
1935, Veliuona. LTR 746(114)

7398. Piauna piauna — kraujo nėr,
Važiuoja važiuoja — kelio nėr. *(Valtis)*
VSk, p. 225

7399. Važiuoja senis be vadelių,
Atsigrįžta — nėr vėželių. *(Valtis)*
1963, Utena. LTR 3613(2084)

7400. Važiuoja rožytė —
Užriesta nosytė;
Nei važio vėžių,
Nei arklio pėdų. *(Laivė)*
JMK, p. 73

7401. Važiuoja važiuoja, atsigrįžta — kelio nebėra.
JMK, p. 73

7402. Veda keliu be vadelių,
Atsigrįžus — nėr vėželių. *(Ežeras)*
1939, Užpaliai. LTR 2068(60)

7403. Kumelė be mulo,
Botagas be šniūro —
Žino kelią be vadelių. *(Eldija)*
1933, Utena. LTR 405(223)

7404. Medžiu jojau,
Medžiu mojau —
Po nosia myrio dabojaus. *(Laivas ir vanduo)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 193

7405. Kelias be dulkių,
Arkliai be šnirplių,
O botagai be papliaukšių. *(Vanduo, valtis ir irklai)*
1934—1935, Pilviškiai. LTR 873(226/4)

7406. Kumelė be kulšių,
Kelias be dulkių,
Botagas be panaros —
Mirtis ant nosies.
1946, Vabalninkas. LTR 2477(4/12)

7407. Ne arkliu važiuoja,
Ne botagu ragina,
Pirštu smertį gali pasiekti. *(Eldija važiuoja)*
1915—1924. LTR 882(1/169)

7408. Pons su ponia važiuoja,
Lazda mojuoja
Ir sako: „Dieve padėk!" *(Valčia važiuoja)*
1934—1935, Šunskai. LTR 873(232/5)

7409. Sparnai yra, o nelaksto,
Kojų nėra, bet neprivysi.
JMK, p. 73

7410. Juodas bulius eina keliu baubdamas. *(Garlaivis)*
BLF, p. 44

7411. Bėga liūtas, Nei nagų,
Krinta putos — O sustojęs rėkia: aūūū!
Nei pėdų, *(Garlaivis)*
1949, Utena. LTR 2742(120)

Žr. **5922.**

INKARAS

7412. Kai reikalingas — išmeta, kai nereikalingas — pakelia.
1960, Pandėlys. LTR 3462(206)

DVIRATIS

7413. Vienas bėga, vienas veja.
TŽ I, p. 320

7414. Atsirita ritinis,
Ant to ritinio kitinis,
Ant to kitinio lozūrėlis. *(Važiuoja dviračiu)*
1935, Veliuona. LTR 747(125)

7415. Joja Jonas per du lauku —
Be kumelės, be pavalkų. *(Dviračiu važiuojant)*
1922, Šiauliai. LTR 3378(771)

MOTOCIKLAS

7416. Kaip arkliukas, bet be kojų,
Kaip šuniukas, bet neloja,
Kas užsėda — neša vėju.
1960—1961, Eišiškės. LTR 3439(31)

TRAUKINYS

7417. Arklys kaip klojimas,
Uodega kaip žilvitis,
Kai žvengia: y-gi-gi-gi!
TŽ I, p. 320

7418. Juodas gaidys margas vištas veda.
1930, Kretinga. LTR 66(331)

7419. Daug namukų
Per lauką nurūko.
1962, Kalvarija. LTR 3518(206)

7420. Baisus žvėris atpūškuoja —
Dar tik pirmas Lietuvoje.
Rokiškis. LTR 3356(39/7)

LĖKTUVAS

7421. Baltas vabalėlis dangų raižo.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1155)

Muzikos instrumentai. Matavimo prietaisai. Ginklai

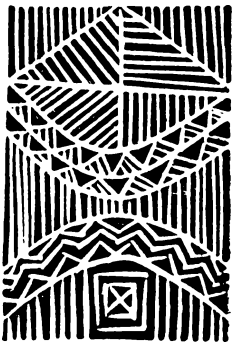

DŪDA

7422. Geltonas žaltys, ant kaklo apsivyniojęs, baubia. *(Žmogus su trimitu)*
MT III, p. 180

BŪGNAS

7423. Eina keliu baubdamas.
1935, Veliuona. LTR 744(155)

7424. Surazgiots sumazgiots — eina keliu baubdamas.
SchLG, p. 56

7425. Surazgytas sumazgytas — eina keliu maurodamas.
1875, Ramygala. LTR 808(203/3)

7426. Aš iš skūros —
Tempia ant lentos.
Rokiškis. LTR 3356(39/8)

7427. Tupi kampe katinas,
Kai pajudini — bažinas.
1926, Balbieriškis. LTR 593(1)

7428. Šunies galva, kiškio koja, o visi jam nusilenkia.
Kupiškis. LTR 1044(85)

SMUIKAS

7429. Girioj gimęs, Paimi ant rankelių —
Girioj augęs, Gailiai verkia. *(Smuika)*
VD 1910, p. 10

7430. Girioj kirsts,
Mieste pirkts,—
Ant rankelių verkia.
SchLG, p. 64

7431. Sudžiūvėlė, iškepėlė, eina keliu ir dainuoja.
1934. LTR 451(361/18)

7432. Pušis nukirsta,
Širdis išimta —
Eina keliu vaitodama.
1937, Salakas. LTR 2257(57)

7433. Arklys ant avino joja. *(Smičius ant skripkos)*
1937, Obeliai. LTR 1078(134)

7434. Negyva ranka, sienoj pakabinta, rėkia.
BLF, p. 45

7435. Girioj kirstas,
Mieste pirktas,
Plaukais gerbtas —
Ant rankelių verkia. *(Smičius)*
MžŽ, p. 223

ARMONIKA

7436. Įminsiu mįslį —
Geležinį bislį;
Kas tą mįslį įspės,
Šimtą metų gyvens.
1915—1924. LTR 882(1/88)

7437. Sulopytas sukurpytas, eina keliu bambydamas.
1924—1927. LTR 3521(71)

VARGONAI

7438. Lazdų krūme gaidys gieda.
1936, Marijampolė. LTR 823(161/88)

7439. Stuk stuk stovai devynstovai, lazdų krūme gaidžiai gieda.
VD 1912, p. 7

7440. Stuk stuk stovai devintovai, aukštai labai gražiai gieda.
TTŽ 1912, p. 40

7441. Viršum medžių gaidžiai gieda.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1596)

7442. Ant aukšto aukštono juodi gaidžiai gieda.
1934, Marijampolė. LTR 451(334/36)

VARPAS

7443. Gaidys ant laktos, gaidžio žarnos žemėj.
(Varps bažnyčioj, šniūrai)
1895. LMD I 1063(778)

7444. Gaidžiai laktose, o uodegos ant žemės.
TTŽ 1913, p. 23

7445. Juods gaidys ant tvoros tupi, uodega iki žemei, balsas iki dangui. *(Varpas, virvė, gausmas)*
LST, p. 479

7446. Ant aukšto kalno sidabro galva, kanapės uodega.
(Varpas bažnyčios bonoje)
1914, Skaistgiris. LMD I 483(36)

7447. Aukštas kalnas, sidabro galva, kanapėta uodega.
(Bažnyčios varpai su šniūrais)
1923, Kurtuvėnai. LTR 3378(787)

7448. Žvanga žvangutis, skamba skambutis ant aukšto kalno, kanapių uodega, sidabro galva.
NSk, p. 149

7449. Sužvingo žirgas ant aukšto kalno — geležinė galva, plieninis liežuvis.
TŽ I, p. 321

7450. Ant aukšto kalno širma kumelė žvengia.
1935, Ramygala. LTR 741(117)

7451. Ant aukšto kalno dievo bimbalas maumoja.
(Bažnyčios varpinė)
1937, Simnas. LTR 1166(130)

7452. Sužvingo žvingutis aukštame kalnely, ne savo gimdytus vaikus sušaukė. *(Varpai bažnyčioje)*
Joniškis. LTR 1194(141)

7453. Bim bam ant aukšto kalno.
1935, Rimšė. LTR 3585(249)

7454. Cilingu lingu ant aukšto kalno — sidabro galva, kanapių uodega.
1937, Šiluva. LTR 1059(71)

7455. Stuk stuk storiu
Gelantorių,
Viršum pušų
Gaidžiai gieda.
1962, Alytus. LTR 3501(56)

7456. Lazdų krūme gaidys gieda.
1935, Veliuona. LTR 745(146)

7457. Kaip Dylių mergos gieda, taip danguj girdis.
LTR 3649(230)

7458. Užeisiu ant trobos,
Patrauksiu už uodegos,
Tada ji pati sugiedos
1896, Ramygala. LTR 3473(37)

7459. Sietą trauk — jautis baub. *(Varpas bažnyčioj)*
Joniškis. LTR 1194(173)

7460. Girioj kerta — namo skiedros lekia.
(Kai bažnyčioj skambina ir varpų gausmas)
LST, p. 479

7461. Krekenavoj tašo, o čia skiedros atlekia.
(Varpai skambina)
1959, Ramygala. LTR 3202(155)

7462. Tupi katinas,
Kas pakliudžia — bažinas.
1962, Alytus. LTR 3501(50)

7463. Gyvas negyvą paliečia — negyvas sušneka.
1915—1924. LTR 882(1/168)

7464. Čiulba ulba vyturiukas.
Būtų nieko,
Tiktai kiauras jo pilvukas. *(Skambutis)*
TTŽ 1912, p. 40

7465. Gaidys paluby,
Gaidžio grobai pažemy.
(Svareliais užtraukiamas laikrodis)
1923, Šiauliai. LTR 3378(796)

7466. Gaidys ant laktos,
Gaidžio žarnos žemėj. *(Sieninis laikrodis)*
1910, Šiauliai. LMD I 483(39)

7467. Tupi kampe katinas,
Nekliudytas bažinas.
1935, Rimšė. LTR 3585(235)

7468. Eina be kojų,
Muša be rankų.
TTŽ 1912, p. 15

7469. Einu einu, o vis ant vietos.
JMK, p. 83

7470. Eina eina — niekur nenueina,
Muša muša — nieko neužmuša,
Rodo ir vis į save.
1958, Seredžius. LTR 3157(1528)

7471. Ein, ir važiuoj, ir ratai rieda, ir vis ant vietos.
1937, Šiluva. LTR 1059(67)

7472. Nevalgo, negeria, o vis gyvas.
JMK, p. 82

7473. Nei valgęs, nei gėręs, vis gyvas ir gyvas.
TŽ I, p. 318

7474. Nevalgo nei aguonos grūdo, negeria nei vandens lašo, o vis gyvas.
1962, Valkininkai. LTR 3538(273)

7475. Pats nieko nevalgo, o kitiems laiką rodo.
1936, Širvintos. LTR 1201A(55)

7476. Be dūšios,
Be kvapo —
Teisybę pasako.
TTŽ 1911, p. 48

7477. Ožka negyva — viduriai kruta.
1934, Marijampolė. LTR 451(334/26)

7478. Besylis, bekraujis,
Teisybę parodo.
1895. LMD I 1063(756)

7479. Be rankų, be kojų, o širdis vis tiek muša.
TD VII, p. 155

7480. Randu vindą vinduojant
Ir gegutę kukuojant.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1578)

7481. Lyber leiber trumpakojis,
Dieną naktį nemiegojęs.
TD VII, p. 155

7482. Su viena koja ein dieną ir naktį, o vis ant vietos. *(Laikrodžio švaistyklė)*
KlvK, p. 105

7483. Ant sienos mėnulis supasi. *(Laikrodžio švytuoklė)*
1935, Veliuona. LTR 745(186)

BEZMĖNAS

7484. Žmogus kūdas —
Galvos pūdas.
1937, Rokiškis. LTR 1121(18)

7485. Senis kūdas —
Buožės pūdas.
1936, Ramygala. LTR 741(111)

7486. Pats kūdutis, o galva kaip puodas.
1936, Girkalnis. LTR 980(6)

7487. Negyvas tikrą teisybę rodo.
1924, Krinčinas. LTR 1188(249)

7488. Bežarnis, bekraujis — visam svietui teisybę rodo.
Skaistgiris. LTR 1194(131)

7489. Bedūšis, bekraujis — visą tiesą pasako.
LTR 882(1/445)

7490. Be dūšios, be kvapo —
Teisybę pasako.
1937, Ramygala. LTR 1085(699)

7491. Pakabintas čekčelis teisybę parodo.
1936, Dusetos. LTR 878(257)

7492. Sviru sviru —
Ir pakeliu šimtą vyrų.
1935, Rokiškis. LTR 712(409)

7493. Įminsiu mįslę:
Per pilvą gyslę.
Kas tą mįslę įmins —
Šimtą metų gyvens.
1936, Anykščiai. LTR 843(22)

7494. Eina — nedaeina, ima —nepaima.
1926, Semeliškės. LTR 459(141)

SVARSTYKLĖS

7495. Turi liežuvį, kuris niekad nekalba, bet daug yra vertas.
TTŽ 1913, p. 48

TERMOMETRAS

7496. Kai šilta — kyla aukštyn,
Kai šalta — leidžiasi žemyn.
1960, Pandėlys. LTR 3462(175)

KARDAS

7497. Ožys stalde,
Ožio ragai lauke. *(Kardas, taip pat medis ir šakos)*
LST, p. 473

7498. Žirgs stalde,
Žirgo uodega lauke. *(Kardas, taip pat medis ir šakos)*
LST, p. 473

7499. Laiba panelė toli spiauna.
JMK, p. 71

7500. Plona merga toli spiaudo.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(261)

7501. Pasiutusi motina vaikus veda. *(Muškieta)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 194

7502. Medinė lova,
Geležinė boba,
Pasiutusius vaikus veda.
1934—1935, Pilviškiai. LTR 873(226/5)

7503. Paukštė šmaukštė
Per lauką lėkė,
Uodega baisiai rėkė.
JMK, p. 70

7504. Paukštė
Per marias šmaukštė,
Uodega gvoltu rėkė. *(Muškieta)*
TŽ I, p. 319

7505. Meška bėga — visa giria dreba. *(Šaudyklė)*
1910, Žagarė. LMD I 483(198)

7506. Gale lauko atsistojęs,
Lek per lauką išsižiojęs.
TD VII, p. 157

7507. Stovi kerčioj pasipūtęs,
Eina per lauką kaip padūkęs.
JMK, p. 70

7508. Stovi kertėj susibrukus,
Ein per lauką kaip padūkus. *(Muškieta)*
1895. LMD I 1063(844)

7509. Stov kampe papuręs,
Lek per lauką kaip pašiuręs.
TD VII, p. 156

7510. Tupi kertėj katinas, kai palieti — kaip pasiutęs lekia.
1936, Anykščiai. LTR 843(35)

7511. Kai stovi kampe, tyli, kai išleidžia lauk, eina baubdamas. *(Karabinas)*
1934, Marijampolė. LTR 451(358/14)

7512. Kampe čerepe smertis stovi.
1962, Valkininkai. LTR 3507(266)

7513. Žaidė raidė
Po šilą skraidė;
Žarnas paliko,
Pati namo parsmuko.
JMK, p. 70

7514. Neprietelius pakajuj guli, prietelius už vartų vargsta. *(Muškieta ir žagrė)*
Ožkabaliai. MtG II, p. 194

Žr. **6069**, **6079**, **6089**.

REVOLVERIS

7515. Kumpa kumelėlė toli spiria.
LTR 3649(227)

KULKA

7516. Atlėkė paukštis be sparnų,
Įkando žmogui be dantų.
JMK, p. 71

7517. Skrenda be sparnelių,
Kanda be dantelių.
TTŽ 1913, p. 24

7518. Juoda paukštė
Per mišką šmaukštė. *(Kulipka)*
JMK, p. 71

7519. Išsprukus iš skylės,
Lekia kelias mylias. *(Kulipka)*
JMK, p. 71

7520. Siunčia paslą į mylimą svečią. Svečiai bus ar nebus, o paslo ir nebėra. *(Kulka, kiškis)*
1939, Užpaliai. LTR 2068(168)

ŠRATAS

7521. Už pipirą mažesnis,
Už šunį piktesnis.
1936, Liudvinavas. LTR 823(161/36)

PATRANKA

7522. Bėra kumelaitė lauko gale nusižvengė.
KlvK, p. 104

7523. Iššutusi liepa pasiutusius vaikus veda.
SchLG, p. 63

7524. Išdubusi boba pasiutusius vaikus peri.
MžŽ, p. 198

TANKAS

7525. Stovi du vėžliai —
Plieniniai marškiniai.
Priešas pamato —
Kojas pakrato.
LTR 3518(557)

Raštas

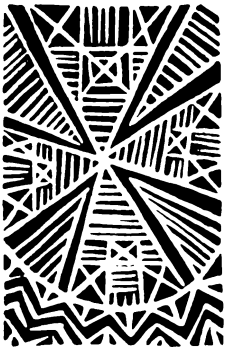

KNYGA

7526. Ne krūmas, bet su lapais,
Ne marškiniai, bet susiūti,
Ne žmogus, bet šnekėt moka.
1958. LTR 3631(184)

7527. Susiūtas, bet ne drabužis,
Su lapais, bet ne medis,
Ne žmogus, o viską pasakoja.
JMK, p. 80

7528. Baltos pievos,
Juodas šienas,
Piaut kartu
Tik gali vienas. *(Knygą skaito)*
Rokiškis. LTR 3356(39/12)

7529. Pabaudė pabaudė
Ir vėl suglaudė.
JMK, p. 80

7530. Be burnos, be liežuvio, bet daug ką pasako.
1961—1962, Eišiškės. LTR 3516(104)

7531. Marga karvė dangun žiūri.
1915—1924. LTR 882(1/17)

7532. Baltos lankos,
Juodos avys,
Kas išmano,
Tas jas gano.
KlvK, p. 105

7533. Pačėstna dirva,
Dyvna sėkla.
LST, p. 571

7534. Balta žemė,
Juoda sėkla. *(Knygos raštai)*
1895. LMD I 1063(880)

7535. Balti laukai,
Juodi grūdai,
Žąsinu aria.
VLCh II, p. 450

7536. Juoda sėkla,
Balta dirva,
Žąsele akėta.
KlvK, p. 105

7537. Balta dirva, juoda sėkla, žąsia užakėta — rets priėjęs diegą pažįsta. *(Laiškas arba raštas)*
LST, p. 469

7538. Baltu tiekta,
Juodu siekta.
Kas ją sodino,
Tas gerai žino.
1896, Ramygala. LTR 3473(2)

7539. Lygios lankos, *(Popiers, žodžiai,*
Pilkos avys, *raštininks su plunksna*
Piemenėlio už ausių botagėlis. *už ausių)*
SchLG, p. 63

7540. Rymo žemėj kaulo žagrė, mažas nedidelis aria.
(Žąsies plunksna, raštas)
Ožkabaliai. MtG II, p. 198

7541. Kurs kytras gimęs,
Su žąsele aria. *(Raštininks su plunksna)*
SchLG, p. 64

LAIŠKAS

7542. Aklas karvelis po visą svietą išlaksto.
LST, p. 469

7543. Marga karvė po visą svietą bėga.
LST, p. 469

7544. Marga telyčaitė visą svietą apeina.
JMK, p. 78

7545. Marga kalytė visą svietą aplaksto.
1939, Užpaliai. LTR 2068(66)

7546. Niekur nėjau, nevažiavau, bet už marių buvau.
1934, Marijampolė. LTR 451(344/21)

Žr. **7537**.

LAIKRAŠTIS

7547. Margas paukštelis viso pasaulio naujienas nešioja.
1958, Seredžius. LTR 3157(1486)

PIEŠTUKAS

7548. Stovi berniukas su mediniu švarkiu. Kur nosim pabraukia, ten žymė lieka.
1963, Utena. LTR 3613(1611)

7549. Aplinkui medis,
Vidury dažis. *(Paišelis)*
1934, Merkinė. LTR 451(352/10)

PLUNKSNA

7550. Nupiauk (man) galvą, *(Birbynė plunksnos,*
Išimk širdį, *kai plunksna*
Duok kalbėt. *drožiama rašyti)*
LST, p. 469

7551. Galva nupiauta,
Širdis išlupta,
Duoda gert — geria,
Liepia kalbėt — kalba. *(Rašomoji plunksna)*

JMK, p. 78

7552. Plieno plūgas aria šviesiame bare, tamsias vagas klodamas.

1936, Širvintos. LTR 1201A(56)

Žr. **7539—7541**.

RAŠALAS

7553. Stiklinis puodas,
Vanduo juodas.
Kai pasemi —
Ima kalbėt.

1958, Seredžius. LTR 3157(1489)

MINKLĖS

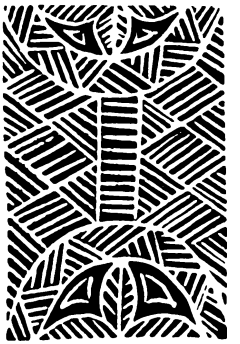

Negyvoji gamta. Gamtos reiškiniai. Laikas

7554. Dėl ko dangus aukštas?
— Dėl to, kad ne žemas.
LTRn, p. 430

7555. Kieno gražiausia juosta?
— Dangaus.
KlvK, p. 106

7556. Kas yra sylingiausia budintoja?
— Saulutė.
KlvK, p. 106

7557. Koks laikrodis be ratų?
— Saulė.
1958, Seredžius. LTR 3157(1498)

7558. Kas (yra) riebiausias ant svieto?
— Žemė *(kadangi iš jos visi: žmonės, gyvuliai, paukščiai tunka)*
LST, p. 485

7559. Kur žemės vidurys?
— Kur pats stovi.
1935, Ramygala. LTR 741(121)

7560. Kas yra be kraujo?
— Akmuo.
1935, Ramygala. LTR 741(121)

7561. Kas vandeny ir ant lauko vienu vardu?
— Akmuo.
JMK, p. 129

7562. Ko vėjas nepaneša?
— Akmens.
BŽ, p. 45

7563. Kokio akmens nėra vandenyje?
— Sauso.
1958, Seredžius. LTR 3157(14/13)

7564. Koks akmuo vandeny guli?
— Šlapias.
SchLG, p. 65

7565. Kokių akmenų vandenyje daugiau?
— Šlapių.
VD 1910, p. 10

7566. Kas auga be šaknų,
Kas lekia be sparnų,
Kas žydi be žiedų?
— Akmuo, vėjas ir papartis.
1922, Šiauliai. LTR 3378(736)

7567. Kas lekia be sparnų?
— Debesys.
JMK, p. 11

7568. Kokie kalnai per svietą keliauja?
— Kalnuoti debesys.
KlvK, p. 106

7569. Kas netelpa į bliūdą?
— Garai.
1934, Igliškėliai. LTR 451(339/15)

7570. Kas puode nesilaiko?
— Garas.
TTŽ 1913, p. 47

7571. Kurlink teka visi vandenys?
— Žemynlink.
KlvK, p. 105

7572. Kokiu keliu pusę metų važinėja, pusę metų vaikščioja?
— Upe.
Ožkabaliai. MtG II, p. 196

7573. Kas bėga be kojų?
— Upė, vanduo.
JMK, p. 127

7574. Kodėl jūroj vanduo sūrus?
— Kad jame gyvena silkės.
1959. LTR 3477(449)

7575. Kas nepenims tunka?
— Ledas.
LST, p. 483

7576. Kokio medžio šaknys į viršų?
— Ledai žiemą prie stogo.
VD 1910, p. 10

7577. Kokio medžio šaknys auga aukštyn?
— Ampalai ant stogo kraštų.
1936, Eržvilkas. LTR 945(308)

7578. Ko grinčioje nesimato?
— Šilimos.
JMK, p. 34

7579. Kas lekia be sparnelių?
— Vėjas.
LTRn, p. 429

7580. Kas pučia be lūpų?
— Vėjas.
1962, Ignalina. LTR 3492(63)

7581. Ko lauke nesugaudysi?
— Vėjo.
VD 1911, p. 42

7582. Ką nepermeti per stogą?
— Plunksnų.
LST, p. 481

7583. Ką nepermeti per stogą?
— Lengvybės pūko, sunkybės švino.
MžŽ, p. 198

7584. Kas ant vandens neskęsta?
— Plunksna.
JMK, p. 99

7585. Kas sunkesnis: ar svars plunksnų, ar svars švino?
— Abudu svaru vienaip sunkūs.
KlvK, p. 104

7586. Kas sunkesnis: pūkų kilogramas ar geležies kilogramas?
— Vienodo sunkumo.
1963, Utena. LTR 3613(1577)

7587. Kas nedaromas pasidaro?
— Dulkė.
LTR 3649(54)

7588. Kas eina šiaudais nešnabždėdamas?
— Šešėlis.
SchLG, p. 65

7589. Ką einant matai, o negirdi,
Ką girdi, o nematai?
— Šešėlį, vėją.
KlvK, p. 106

7590. Ką nepralenkia nei zuikis, nebėgdamas prieš saulę?
— Savo šešėlį.
KlvK, p. 105

7591. Kas tai, ko, matyti galint, nematai, o matyti negalint, matai?
— Tamsa.
BLF, p. 46

7592. Kas buvo vakar ir kas bus rytoj?
— Diena.
1896, Ramygala. LTR 3473(259)

7593. Kas vakarą miršta, o rytą gimsta?
— Diena.
1896, Ramygala. LTR 3473(266)

7594. Kokie metai trumpiausi?
— Nauji Metai.
LTRn, p. 430

Augmenija

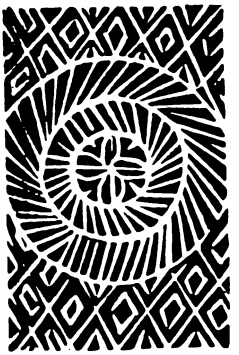

7595. Kada rugiai panašūs į laivą?
— Kada plaukia.
LTRn, p. 430

7596. Kada visos skylės atviros ir kada neatviros?
— Kada javai nukirsti, atviros, kad dar ne, neatviros.
SchLG, p. 58

7597. Kuris iš javų daugiausia nukenčia?
— Linas.
1934, Marijampolė. LTR 451(334/34)

7598. Kada padangės ant žemės?
— Linams žydint.
KlvK, p. 105

7599. Kas po žemele raudonas?
— Burokas.
1937, Rokiškis. LTR 1123(16)

7600. Kam biedni žmonės skūrą lupa?
— Bulvėms.
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/28)

7601. Kodėl roputės sutvertos?
— Kad ir vargužiai ką lupt turėtų.
KlvK, p. 104

7602. Kokioj žemėj sėja bulbes?
— Bulbes ne sėja, o sodina.
1896, Ramygala. LTR 3473(18)

7603. Kokia galva neturi nosies?

— Kopūsto.

1958, Seredžius. LTR 3157(4396)

7604. Koksai yra javas be grūdo?

— Pleiskė kanapė.

TTŽ 1913, p. 47

7605. Kas įlip į medį be kojų?

— Apynys.

1895. LMD I 1063(800)

7606. Kokių medžių daugiau girioj?

— Kreivų, apvalainų.

JMK, p. 107

7607. Kokių girioj medžių daugiausia?

— Stačių.

1934, Marijampolė. LTR 451(333/15)

7608. Koks medis be lapų žaliuoja?

— Eglė.

VSk, p. 192

7609. Koks medis žiemą žaliuoja?

— Eglė.

JMK, p. 107

7610. Kas per medis netur lapų?

— Eglė.

BLF, p. 44

7611. Miške auga ąžuolas dvišakis. Tos dvi šakos vėl dvišakės, o tos dar kartą dvišakės. Ant kiekvienos šakos po obuolį. Kiek iš viso obuolių?

— Nė vieno — ant ąžuolo obuoliai neauga.

1958. LTR 3631(214)

7612. Kas be žiedo uogą veda?

— Kadugys.

VD 1912, p. 7

7613. Koks medis žiemą vaisius veda?

— Kadugys.

VD 1910, p. 10

7614. Į girią jojęs, ką pirma kerti?

— Žievę.

LST, p. 481

7615. Kas yra be žiedo?
— Papartis.
KlvK, p. 105

7616. Kas samanotas gema?
— Grybas.
TTŽ 1913, p. 47

7617. Kas samanotas gimsta?
— Baravykas.
1937, Rokiškis. LTR 1116(40)

7618. Kas miške auga ant vienos kojos?
— Grybas.
1915—1924. LTR 882(1/177)

7619. Kas žiemą žaliuoja, o vasarą ruduoja?
— Kerpės.
VD 1911, p. 41

Gyvūnija

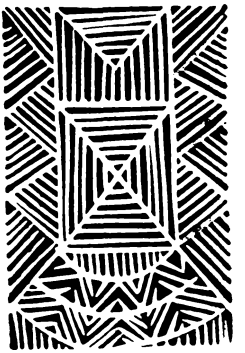

7620. Katras arklys taip pat mato kaip iš pryšakio, taip ir iš užpakalio?

— Aklas.

VD 1911, p. 42

7621. Ko arklys nepralenkia?

— Dyselio.

Ožkabaliai. MtG II, p. 198

7622. Dėl ko jautis priėdęs atsigula?

— Kad negal atsisėst.

VD 1910, p. 10

7623. Kas kietesnis už plieną?

— Kiaulės krukis.

SchLG, p. 59

7624. Kas su barzda gimė?

— Ožys.

1896, Ramygala. LTR 3473(112)

7625. Ką ožys daro, kai jam sukanka vienuolika metų?

— Eina dvyliktus metus.

1962, Kalvarija. LTR 3518(818)

7626. Kas bėga negenams?

— Šuo.

TŽ I, p. 101

7627. Dėl ko šuo uodegą judina?

— Dėl to judina, kad uodega mažesnė. Kad būt didesnė, uodega šunį judintų.

1962, Klaipėda. LTR 3526(387)

7628. Kodėl šuo su uodega vizgin?
— Dėl to, kad šuo yra stipresnis už uodegą.
IvK 1860, p. 54

7629. Dėl ko šuo guldamas trissyk apsisuka?
— Ieško priegalvio.
VD 1910, p. 11

7630. Kas gyvs gyvą ėda ir ant gyvo stalo sėdi?
— Katutis žinda, pasisėdęs ant katės.
1962, Vištytis. LTR 3517(93)

7631. Dėl ko lapė, bėgdama nuo šunų, atsižiūri?
— Dėl to, kad iš užpakalio akių neturi.
1896, Ramygala. LTR 3473(70)

7632. Kokio šunies labiau bijo zuikis?
— Balto, nes jam rodosi, kad išsivilkęs veja.
Ožkabaliai. MtG II, p. 196

7633. Ko zuikis neturi?
— Risčios, nes jis visada zovada bėga.
TTŽ 1913, p. 47

7634. Dėl ko kiškis risčia nebėga?
— Dėl to, kad nei jo tėvas niekad risčia nebėgo.
1935, Veliuona. LTR 746(141)

7635. Dėl ko zuikis sustojęs veiz?
— Veiz, ar toli nubėgęs.
1931, Užventis. LTR 267(142)

7636. Kad zuikis metų, kur jis bėga?
— Į antrą metą.
KlvK, p. 104

7637. Į ką zuikis bėga, kai metus pabaigia?
— Į antrus.
LTR 3649(259)

7638. Kokia nelaimė, kad zuikis per kelią perbėga?
— Kad nesugautas.
1893. LMD I 1063(1116)

7639. Iki kolei kiškis į mišką bėga?
— Lig sustoja.
1935. LTR 823(159/43)

7640. Ar toli zuikis bėg nuo savo gulyklos?
— Iš čia nematyti.
1931, Užventis. LTR 267(144)

7641. Po kokiu medžiu kiškis lyjant slepiasi?
— Po šlapiu.
VD 1910, p. 10

7642. Po kokiu kūlynu kiškis lyjant guli?
— Po šlapiu.
1893. LMD I 1063(1113)

7643. Kas rasą neša ant savo ragų?
— Briedis.
VSk, p. 153

7644. Kas rasą neša ant savo ragų?
— Elnias.
SchLG, p. 57

7645. Vilks eit daugiaus į girią, kaip į bažnyčią, ir jis ėd daugiaus mėsos žalios, kaip virtos, ir jis ger daugiaus vandens, kaip vyno, ir nuo tų trijų viens daikts yra netiesa.
— Jis lakte laka; vilkas negeria.
BLF, p. 45

7646. Koks artojas žemę aria be plūgo ir be arklio?
— Kurmis
1936, Marijampolė. LTR 823(160/21)

7647. Kam tiesiausias kelias?
— Paukščiams.
1958, Seredžius. LTR 3157(1417)

7648. Kas dukart ant svieto gimsta?
— Paukščiai.
1896, Ramygala. LTR 3473(42)

7649. Kas ant svieto du kartu gimęs?
— Višta.
VD 1911, p. 42

7650. Kas dukart gimsta?
— Vištelis.
JMK, p. 96

7651. Kas, atbulai dirbdamas, sau duoną uždirba?
— Višta.
TTŽ 1912, p. 64

7652. Kas atbulas duonos sau ieško?
— Višta.
TTŽ 1912, p. 40

7653. Dėl ko gaidys užsimerkęs gieda?
— Kad atmintinai moka.
VD 1910, p. 11

7654. Kur gaidys trims karaliams gieda?
— Smalininkuos ant rubežiaus prūsų, lenkų ir maskolių.
SchLG, p. 64

7655. Dėl ko žąsis plaukia?
— Kad kojomis negali dugną pasiekti.
1896, Ramygala. LTR 3473(163)

7656. Kokios žąsys eina į vandenį?
— Basos.
1937, Alytus. LTR 807(1483)

7657. Nuo kur žąsis vandenyje plaukia?
— Nuo krašto.
TTŽ 1913, p. 47

7658. Kada žąsis stovi ant vienos kojos?
— Kai kitą pakelia.
1960, Pandėlys. LTR 3462(200)

7659. Kas balta nenuplauta?
— Gulbė.
KlvK, p. 104

7660. Kada kurapkos esti gardžios?
— Kada jas valgo.
1896, Ramygala. LTR 3473(86)

7661. Kas margas nerašytas?
— Genys.
KlvK, p. 104

7662. Kas juodas nepuišytas?
— Kuosa.
LTRn, p. 430

7663. Tupėjo penkios varnos ant medžio. Atėjo medžiotojas. Pykšt! Dvi nukrito. Kiek liko ant medžio?
— Nei vienos.
VD 1911, p. 42

7664. Koks sviets pro langą lenda?
— Žuvys.
TD VII, p. 158

7665. Kas vandenyje ir ant lauko vienu vardu?
— Lynas ir linas.
VSk, p. 159

7666. Kas numiręs parausta?
— Vėžys.
TTŽ 1913, p. 24

7667. Kas numiręs susigėsta?
— Vėžys.
1893. LMD I 1063(1111)

7668. Kas yra gražesnis po smerčio, nekaip gyvs?
— Vėžys, kai jis išvirtas.
LST, p. 483

7669. Kada kūmų daugiausia?
— Pavasarį, kai rėkia varlės.
1936, Kalvarija. LTR 842(196/4)

7670. Kas ūžia be vėjo?
— Bitės.
JMK, p. 100

7671. Kas bažnyčioje puikus?
— Musė.
MžŽ, p. 143

7672. Kas vaikšto aukštyn kojomis?
— Musės lubomis.
1958, Seredžius. LTR 3157(1568)

7673. Kas audžia be staklių?
— Voras.
KlvK, p. 105

7674. Kas su savim namą nešioja?
— Sraigė.
1963, Utena. LTR 3613(1591)

7675. Koks butas netur stogo?
— Straigės.
TD VII, p. 158

Žmogus

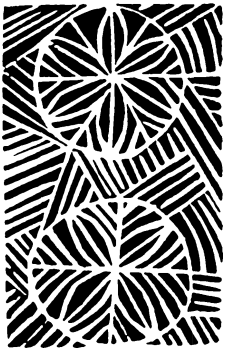

7676. Kas už genį margesnis?
— Svietas.
LTR 3649(196)

7677. Be ko žmogus negali gyventi?
— Be vardo.
1926, Biržai. LTR 68(463)

7678. Be ko nei viens negal būt?
— Be savo vardo.
SchLG, p. 67

7679. Kas nesupūva po žeme?
— Vardas *(arba* geras vardas).
LST, p. 485

7680. Kas prie visko tinka?
— Vardas.
VD 1910, p. 11

7681. Kas yra minkščiausia?
— Motinos keliai.
KlvK, p. 104

7682. Kur kožnas ponas?
— Savo kerčioj.
KlvK, p. 104

7683. Kas baltai raudona?
— Jumprovėlė.
KlvK, p. 104

7684. Kas palengvin darbą?
— Dainelė, ją dainuojant.
KlvK, p. 105

7685. Ko trims žmonėms pasaulyje nereikia?
— Aklam šviesos, kurčiam varpų, plikagalviui šukų.
TD VII, p. 158

7686. Kurs žmogus ir sveikomis akimis nemato?
— Beraštis.
1936, Rokiškis. LTR 924(137)

7687. Kodėl žmogus vejamas atsigrįžta?
— Dėl to, kad nugaroj akių neturi.
VD 1911, p. 60

7688. Kuomet geriausias čėsas valgyti?
— Kad išalkęs esi.
TD VII, p. 158

7689. Kas sulig ausų yra skoloj?
— Žmogus su paskolinta kepure.
TTŽ 1913, p. 47

7690. Koksai vanduo yra be dulkės?
— Ašara.
TTŽ 1913, p. 47

7691. Kas išlenda be skylės?
— Prakaitas.
1895. LMD I 1063(912)

7692. Kada mergina panaši į vandenį?
— Kada teka.
LTRn, p. 430

7693. Kas greičiausias?
— Mislis.
KlvK, p. 104

7694. Kas pasauly greičiausias?
— Mintis.
1936, Liudvinavas. LTR 824(189/66)

7695. Kas saldesnis už medų?
— Miegas.
LST, p. 485

7696. Ko nejauti ant savęs?
— Kaip užmiegi.
LTR 3303(32)

7697. Ko žmogus nejaučia?

— Augimo.

TTŽ 1913, p. 23

7698. Ką visi žmonės šioje valandoje veik?

— Eina senyn.

TD VII, p. 158

7699. Atsikeldams į ką įmini pirma?

— Į senystę.

LST, p. 481

7700. Kas didžiausias smarkininkas?

— Giltinė.

KlvK, p. 106

7701. Kas slidesnė už ungurį?

— Laimė.

KlvK, p. 104

7702. Iš ko kvailį pažinsi?

— Iš juoko.

1963, Utena. LTR 3613(2297)

7703. Kas žmogų pakaria ir vėl paleidžia?

— Liežuvis.

1924—1938. LTR 3521(102)

7704. Kada žmogus ant vienos kojos stovi?

— Kai kelnes aunasi.

1936, Šakiai. LTR 914(472)

7705. Kada dievas stovi ant vienos kojos?

— Kada kelnes maunasi.

JMK, p. 1

7706. Ko neišmeti aukščiau savęs?

— Kojų.

LTR 3303(13)

7707. Kas pasauly turi didžiausią kepurę?

— Kas turi didžiausią galvą.

1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/264)

7708. Ko velnias nežino?

— Kur boba peilį galanda.

1935, Veliuona. LTR 745(191)

7709. Kas su kepure be bailės sėdasi prieš kunigaikščius ir karalius?

— Kurmonas.

1896, Ramygala. LTR 3473(102)

Apsirengimas. Pinigai

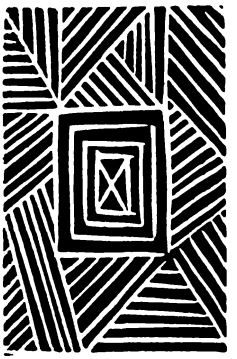

7710. Kiek dygsnių reik į gatavus marškinius?
— Nei vieno.
KlvK, p. 104

7711. Kas tuščiam kišeniuj yra?
— Nieko.
JMK, p. 26

7712. Kas yra tuščiame kišeny?
— Skylė.
VD 1912, p. 7

7713. Ko daugiausia tuščiame kišeniuje?
— Ruimo.
TTŽ 1914, p. 28

7714. Kas žmogų paguldo?
— Žąsies plunksnos.
1934, Marijampolė. LTR 451(358/20)

7715. Kaip reikia vaikščioti, kad batai neplyštų?
— Basam.
1935, Marijampolė. LTR 823(160)

7716. Kieno galva vis dyla?
— Bato vinies.
1935, Rokiškis. LTR 712(301)

7717. Kas galva vaikščioja?
— Bato vinis.
TTŽ 1912, p. 39

Maistas

7720. Kas didesnis už duonos kąsnį?
— Duonos kepalas.
VSk, p. 34

7721. Ko į sieną neįkiša?
— Kiaušinio.
1935, Veliuona. LTR 744(148)

7722. Kokių pelų javai brangiausi?
— Vaško (medus).
Ožkabaliai. MtG II, p. 196

7723. Kokiam pasmirdėliui milijonas žmonių tarnauja?
— Buteliukui.
1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/267)

● ● ● ● ● ●

7718. Kas galva žemyn eina keliu?
— Vinis kurpės paduose.
1910, Žagarė. LMD I 483(214)

7719. Kas be kojų, o visur vaikščioja?
— Pinigas.
VSk, p. 110

Pastatai. Įrenginiai

7724. Kas pasaulyje didžiausią kryžių neša?
— Vėjo malūnas.
1936, Paežeriai. LTR 825(79/10)

7725. Kas pasidaro nedaromas?
— Plyšys (plyšys sienoje).
LST, p. 485

7726. Kokie žirgyčiai ir neėdę spraunūs?
— Kurtinių žirgyčiai.
KlvK, p. 104

7727. Įeidamas į rūmą, ką pirma imi tarp rietų?
— Slenkstį.
MžŽ, p. 221

7728. Kas pirmiausia eina į mokyklą?
— Raktas.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1392)

7729. Kokia barzda neauga?
— Rakto.
TD VII, p. 158

7730. Kieno barzda geležinė?
— Rakto.
KlvK, p. 105

7731. Kas žiemą kambary šąla, o lauke — ne?
— Lango stiklas.
Šiauliai. LTR 3496(43)

7732. Kas mielas?

— Kakalys.

LST, p. 483

7733. Kas mielesnis už tėvą motiną?

— Krosnis.

LST, p. 605

7734. Ką arklys nepaveža?

— Pečių.

JMK, p. 34

7735. Kur dievo nėra?

— Klebonijoj ir dvaro jaujoj.

JMK, p. 1

Baldai. Namų apyvokos reikmenys

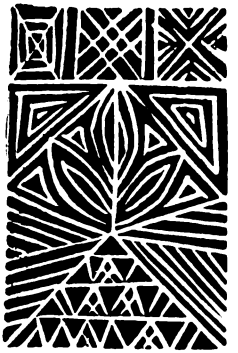

7736. Kas laiko ąžuolą?
— Lankai.
LST, p. 483

7737. Kas laiko kubilą?
— Lankas.
MžŽ, p. 125

7738. Kas yra tuščioj skrynėj?
— Daug vietos.
MtG IV, p. 333

7739. Kas yra į tuštį žaką?
— Daug vietos.
BLF, p. 46

7740. Kas skylėtas, o laiko vandenį?
— Kempė.
JMK, p. 126

7741. Ant kieno dantų auga plaukai?
— Ant šukų dantų.
TTŽ 1913, p. 47

7742. Kas save suėda?
— Žvakė.
LTR 3540(97)

Darbai ir darbo įrankiai

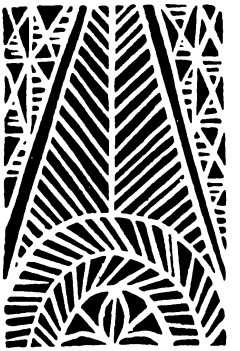

7743. Kaip ilgai vanduo esti rėtyje?
— Kolei išbėga.
1928—1934, Šilalė. LTR 465(35/262)

7744. Ką apie gryčią neapneši?
— Vandenio rėty.
1896, Ramygala. LTR 3473(271)

7745. Kas bėga ant trijų kojų?
— Ratelis.
1949, Utena. LTR 2742(127)

7746. Kuomet siuva šneideris veltui?
— Kad ans galą neužmezg.
BLF, p. 45

7747. Kur kryželių daugiausia?
— Kamuoly.
TŽ I, p. 321

7748. Ką neužvedi prieš kalną?
— Kamuolį.
LST, p. 483

7749. Ko prieš kalną negali užvežti?
— Kamuolį, paėmęs už galo siūlo.
JMK, p. 57

7750. Kas neritasi prieš kalną?
— Kamuolys.
SchLG, p. 59

7751. Su kokia lazda galima iš šiaudų grūdus išvyti?

— Spragilu.

VD 1911, p. 41

7752. Kas trimis dantimis šieną valgo?

— Šakės.

JMK, p. 69

7753. Ko nepažįsti išvirkščio?

— Regzčių (abidvi pusi lygios).

LST, p. 487

7754. Ko prie žagrės nereikia, o yra?

— Girgždukas.

1936, Marijampolė. LTR 825(16/103)

7755. Kuomi užaria lauką?

— Varsnomis.

LST, p. 487

7756. Kas nuo kalno nerieda?

— Akėčios.

JMK, p. 63

7757. Kai žmogus nuvažiuoja sėti javų, tai ką pirmiausia sako?

— Sako tprru, arklį stabdydamas.

TTŽ 1913, p. 47

7758. Koks venteris turi daugiau skylių: ar naujas, ar senas?

— Naujas.

TD VII, p. 158

7759. Kas nepalieka nė jokio pėdsako?

— Laivas.

KlvK, p. 106

Muzikos instrumentai. Matavimo prietaisai. Raštas

7760. Dėl ko varpas skamba?
— Dėl to, kad vidurys tuščias.
LTRn, p. 430

7761. Kas miręs gieda?
— Birbynė iš šiaudo.
1936, Kupiškis. LTR 893(86)

7762. Kas nemiegt naktį?
— Ziegorius.
TŽ I, p. 101

7763. Kas kalba be liežuvio?
— Knyga.
VD 1912, p. 7

MĮSLĖS — UŽDAVINIAI

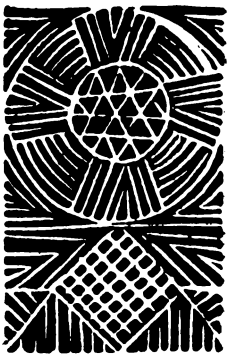

7764. Ėjo pats su pačia, brolis su seseria. Nešėsi sūrį. Tą sūrį piovė į keturias dalis ir kiekvienas ėmė po gabalą. Kiek dar gabalų liko?

(Ėjo vyras su žmona ir žmonos brolis, tai buvo iš viso trys. Visi ėmė po gabalą ir dar liko vienas gabalas)

1936, Kybartai. LTR 830(2)

7765. Pats su pačia, brolis su seseria nusipirko tris baronkas ir visi po čielą suvalgė. Kaip tai?

(Ta pati buvo vienam pati, antram sesuva)

1895. LMD I 1063(835)

7766. Ėjo brolis su seseria ir vyras su pačia. Rado keturis obuolius. Po vieną obuolį pasiėmė, ir vienas liko. Kaip tat atsitiko? *(Giminiečiai)*

TTŽ 1912, p. 64

7767. Aš nuėjau į svečius pas savo giminiečius. Turėjau tris barankas, o ten radau: du tėvus, du sūnus, senelį ir vaiko vaiką. Visiem po čielą daviau, bet tų trijų užtekau.

(Tebuvo jie trys: senutis, sūnus ir sūnaus sūnus)

1894. LMD I 564(14/3)

7768. Vienas diedelis, du tėveliai ir du sūneliai trijom porom čebatų apsiavė.

1896, Ramygala. LTR 3473(168)

7769. Keturiese ėjo, tris obuolius rado. Padalink kiekvienam po sveiką. *(Ėjo brolis, švogeris ir sesuva)*

Aukštadvaris. LTR 846(1794)

7770. Lekia dvylika gulbių. Vieną nušovė. Kiek atliko? *(Viena)*

1896, Ramygala. LTR 3473(117)

7771. Važiuoja senos markės „Moskvičius". Ant staigaus posūkio apsisuko. Kuris ratas nesisuko? *(Atsarginis)*

1958. LTR 3631(218)

7772. A ir b
Kabo palubėj.
A nupuolė, b nukrito —
Kas liko? *(„ir")*

1962, Kalvarija. LTR 3518(169)

7773. Pas kleboną vidury,
Pas bobutę yra dvi. *(Raidė „b")*

1962, Kalvarija. LTR 3518(203)

7774. Bobos — dvi,
Bekono — pryšaky,
Klebono — vidury. *(Raidė „b")*

1962, Kalvarija. LTR 3518(215)

7775. Danguj yra,
Ant žemės nėra,
Prie diedelio du,
O prie bobutės nė vieno. *(Litara „d")*

1896, Ramygala. LTR 3473(21)

7776. Sėdi trys katės. Priešais kožnos katės — dvi katės. Ar daug gi tų kačių? *(Trys)*

1896, Ramygala. LTR 3473(222)

7777. Keturi ant keturių. Keturi laukia keturių. Keturi atėjo, keturi nuėjo, keturi liko. Kas ten atsitiko?

(Stovi taburetė. Ant jos tupi katė ir laukia pelės. Pelė pasirodė, katė ją nusivijo. Liko taburetė)

1958. LTR 3631(213)

7778. Buvo susirinkę dešimt bobų, kurios puotavo. Pasibaigus puotai, jos visos viena su kita pasibučiavo. Kiek kartų jos bučiavosi?

(Kiekviena bučiavosi po devynis kartus, o kadangi jų buvo dešimt, tai bučiavosi devyniasdešimt kartų)

1934—1935. LTR 873(330/1)

7779. Lekia pulkas žąsų. Žmogus pamatęs sušunka:

— Vajė, šimtas žąsų lekia!

Viena žąsis iš to pulko atsiliepia:

— Jeigu mūsų būtų dvigubai daugiau tiek, kiek yra, ir dar pusė to, kiek yra, ir dar ketvirtis to, ir dar prisidėtum tu, tada būtų šimtas.

Kiek buvo žąsų? *(Trisdešimt šešios)*

1966, Punskas. LTR 3834(14)

7780. Nupirkt šimtą gyvulių už šimtą rublių, kad būtų jaučių, karvių ir telių. Už jaučius mokėt po dešimt rublių, už karves po penkis rublius, o už teliukus po pusę rublio. Kiek kokių bus gyvulių? *(Vienas jautis, devynios karvės ir devyniasdešimt telių)*

1894. LMD I 564(14/5)

7781. Ėjo žmogus, vedėsi vilką, ožką ir nešėsi kopūstą. Priėjo upę, rado valtį, bet valtis gali perkelti tik du. Ką žmogui daryti? Jei paims kopūstą, tai vilkas ožką papiaus. Jei kels vilką, tai ožka kopūstą sugrauš. Jei perkels ožką ir sugrįžęs nuveš kopūstą ar vilką ir ten paliks, tai vėl negerai: vilkas ožką suės, ožka — kopūstą. Kaip jis padarė?

(Žmogus pirmiausia nuvežė ožką, tada kopūstą, o grįždamas vėl perkėlė ožką į šį krantą ir paliko, o nuvežė vilką. Vilką ir kopūstą palikęs anam krante, o sugrįžęs perkėlė ožką ir nukeliavo toliau)

1966, Kuktiškės. LTR 3819(346)

ABĖCĖLINĖ MĮSLIŲ IR MINKLIŲ ĮMINIMŲ RODYKLĖ

a

adata — 7119—7136, 7746
  a. *, siūlas — 7124
  siūti — 7136; a., siūti — 7134
  kad galą neužmezg *(siuva šneideris veltui)* — 7746
agrastas — 5823
aguona — 5782—5802
agurkas — 5760—5775
aidas — 5533
ajeras — 5908, 5909
akėčios — 7249—7467, 7756
  akėti — 7267
  akėti, arklys — 7266
akėti — žr. *akėčios*
akiniai — 6501—6503
akis — 6313—6335
  a., nosis — 6327—6329
  blakstienos — 6335
  Žr. *burna, valgymas, žmogus*
aklas — žr. *arklys, lazda, žmogus*
akmuo — 5428—5432, 7560—7566
  a., papartis, vėjas — 7566
  a., vanduo, žolė — 5432
  sauso *(akmens nėra vandenyje)* — 7563
  šlapias *(a. vandeny)* — 7564, 7565
  Žr. *upė*
akselis — 7182, 7183
alus — 6353
  Žr. *kubilas*
ampalas — žr. *stogas*
anglis — žr. *žarsteklis*
antinas — žr. *antis*
antis — 6134—6138
antinas — 6138
antklodė — 6499, 6500
apynys, apvynys — 5803—5822, 7605
  Žr. *obuolys*
apivara, apyvartė — žr. *naginės, vyžos*
apmetai — žr. *staklės*
arbūzas — 5776—5780
  dynas — 5779, 5780
arimas — 7207—7248, 7754, 7755
  arklas — 7207, 7218, 7232, 7239
  arklas, žagrės ienos ir virvės — 7227
  arti — 7223—7225, 7228; a. arkliu — 7226; a. jaučiu — 7220
  artojas — 7222, 7229
  artojas, jaučiai, žagrė — 7221, 7230, 7234
  artojas, velketai — 7235
  jautis, noragas — 7219
  noragas — 7209, 7213, 7214
  noragas, žemė — 7212
  plūgas — 7208, 7210, 7215—7217, 7238, 7243
  plūgas, žemė — 7211
  rugiai: įvagoti r.— 7248
  traktorius — 7244—7247
  traktorius, plūgas — 7242
  žagrė — 7231, 7233, 7237, 7240, 7241

* Žodis, pakartojamas antraštine forma, žymimas pirmąja raide: a.— skaityk: adata.

girgždukas *(prie žagrės yra)* — 7754
varsna — 7755
žemė: ariama ž.— 7236
arklas — žr. *arimas*
arklys — 5956—5981, 7620, 7621, 7757
a. bėga — 5968
aklas *(a. taip pat mato kaip iš pryšakio, taip ir iš užpakalio)* — 7620
pakaustytas a.— 5957—5961
pažabotas a.— 5975
arklio kojos — 5973, 5974
arklio pėdos — 5976
arklį stabdyti — 7757
a., balnas, raitelis — 5981
a., dyselys — 7621
a., raitelis — 5979
a., ratai — 5978
dyselio *(a. nepralenkia)* — 7621
Žr. *akėčios, arimas, kelias, rogės, vestuvės, vežimas, vilkas*
armonika — 7436, 7437
arti — žr. *arimas*
asilas — 5982
asiūklis — 5910, 5911
asla — žr. *durys, klojimas*
ašara — 7690
Žr. *verkimas*
audėja — žr. *staklės*
audeklas — žr. *staklės, šaudyklė, žlugtas*
audimas — žr. *staklės*
augimas — 7697
aukštinis — 6694—6696
Žr. *langas*
ausys — 6344—6349
Žr. *burna*
austi — žr. *staklės, šaudyklė*
aušra — 5379—5381
aušti — 5380, 5381
aušti — žr. *aušra*
autai — 6448, 6449
autkojai — 6448
autkojis — žr. *autai*
avietė — 5824—5828
avilys — 6764—6775
a., bitės — 6766, 6768, 6769
a., medus — 6771
Žr. *bitė*
avis — 6028—6042
avį kirpti — 6036—6040; avį kirpti žirklėm — 6041, 6042
a., pieva — 6035
Žr. *vilkas*
aviža — 5629, 5630
a., pečius — 5629
ąžuolas — 5920—5922, 7611
ą., gilė — 5920
ą., obuolys — 7611
ą., valtis — 5922

b

bačka — žr. *kubilas*
bala — žr. *vežimas*
balana — 6950, 6951
balkis — 6576—6601
Žr. *namas*
balnas — 7390—7393
Žr. *arklys*
baltiniai — žr. *marškiniai*
baravykas — 5953—5955, 7617
barštis — žr. *burokas*
baslys — žr. *tvora*
bastutis — žr. *kopūstas*
batas — 6463—6482, 7715—7717
bato aulas — 6481
b., koja, kojinė — 6479
b., vinis — 6477, 7716, 7717; vinis — 6478
basam *(reikia vaikščioti, kad batai neplyštų)* — 7715
Žr. *jautis*
batvinis — žr. *burokas, kubilas*
bažnyčia — 6718—6728
b., kunigas — 6724, 6726, 6728
b., kunigas, žmonės — 6720
Žr. *bitė, varpas*
beraštis — žr. *žmogus*
bernas — žr. *žiedas*
beržas — žr. *kirvis, malkos*
bezmėnas — 7484—7494
bijūnas — 5900, 5901

birbynė — 7761
šiaudo b.— 7761
bitė — 6209—6235, 7670
bičių spiečius — 6218
b., avilys — 6219, 6221
b., bažnyčia, žvakė — 6234
b., gėlė — 6235
b., korys — 6227, 6229, 6230, 6232, 6233
Žr. *avilys*
blakstienos — žr. *akis*
blynas — žr. *keptuvė*
bliūdas — 6858—6864
b., šaukštas — 6858—6860
b., šaukštas, šeimyna (valgytojai, žmonės) — 6862—6864
b., košė, spirginiai, šaukštas — 6861
Žr. *bulvė, puodas, samtis, stalas, šaukštas, valgymas*
blusa — 6266—6291
b., siūlė — 6267
boba — 7708
b., peilis — 7708
Žr. *krosnis*
borvikas — žr. *vikis*
botagas — 7308—7315
vytinis — 7315
b., kiaušinis, valgyti — 7314
bradinys — žr. *tinklas*
bragas — žr. *klojimas*
brauktuvė — žr. *bruktuvė*
brazdas — 5945
briedis — 7643
bruktuvė — 7033—7036
brauktuvė — 7035
bučius — 7331
būgnas — 7423—7428
bulba — žr. *bulvė*
bulvė — 5673—5691, 7600, 7602
bulba — 5677
bulbė — 7602
bulvių keras — 5683, 5684
bulves sodinti — 5691
bulves virti — 5689
b., bliūdas, šeimyna — 5690
b., bulvienai — 5685
bulviena — 5692
bulvienai — žr. *bulvė*
burokas — žr. *kubilas*
burna — 6350—6396
b., akys, ausys, nosis — 6395
b., dantys — 6383, 6384, 6386
b., dantys, liežuvis — 6376, 7377
b., liežuvis — 6353, 6359, 6364, 6371
dantys — 6379, 6381, 6385, 6388—6394
d., liežuvis — 6366, 6367, 6378, 6387
gerklė — 6396
liežuvis — 6352, 6354—6358, 6360—6363, 6365, 6368—6370, 6372—6375
liežuvis, lūpos — 6351
burokas — 5693—5707, 7599
barštis — 5699, 5700
batvinis — 5697, 5704, 5705
b., morka — 5698, 5703
butas — žr. *namas*
butelis — 6887, 6888, 7723
degtinės b.— 6888

c, č

cėberis — žr. *kubilas*
čiupryna — žr. *pirštai*

d

dagilis — 5916
dagys — žr. *varnalėša*
daina — 7684
dalgė — žr. *dalgis*
dalgis — 7277—7297
dalgė — 7277, 7280, 7281, 7283
dalgį pustyti — 7290
d., gręblys, žolė — 7296
d., pieva — 7294
d., šienas — 7286
dalgė, žolė — 7295
Žr. *žirnis*
dangus — 5346—5355, 7554, 7555
d., debesis, saulė — 5348
d., griausmas, žaibas — 5355
d., mėnulis (mėnuo), žvaigždės — 5353, 5354
d., žvaigždės — 5349—5352

kad nežemas *(dangus aukštas)* — 7554
Žr. *žemė*
dantys — žr. *burna, šaukštas, valgymas*
darbininkai — žr. *stalas*
debesis — 5437—5444, 7567, 7568
kalnuoti debesys — 7568
d., griaustinis — 5444
d., lietus — 5441, 5442
d., perkūnija — 5443
Žr. *dangus*
degtukas — 6952—6956
uždegtas d.— 6954
degtukų dėžutė — 6956
diena — 7592, 7593
Žr. *metai, naktis*
dievaitis — žr. *perkūnija*
dynas — žr. *arbūzas*
diržas — 6483—6485
diržą juostis — 6485
dyselys — žr. *arklys, vežimas*
drabužis — žr. *žlugtas*
drapana — žr. *vežimas*
druska — 6532—6536
d., vanduo — 6535
žr. *puodas*
dubuo — žr. *stalas*
dūda — 7422
trimitas, žmogus — 7422
dulkė — 7587
dūmai — 5551—5568
d., kaminas — 5558
d., ugnis — 5559—5561, 5563—5568
d., troba be kamino — 5557
Žr. *kaminas, krosnis, malkos*
dumplės — 6777
dunojėlis — žr. *upė*
duobė — 7318, 7319
duona — 6524—6530, 7720
minkoma d.— 6529
duoną riekti — 6525
duonos kepalas — 7720
duonos peilis — 6524
d., pečius — 6530
Žr. *krosnis, kubilas, stalas, verkimas*
duonkepė — žr. *ugnis*
durys — 6610—6616
durų staktos — 6614
durų staktos, asla — 6616
d., staktos — 6613
Žr. *lova, slenkstis*
durų rankena — 6617—6620
Žr. *slenkstis*
dvaras — žr. *klebonija*
dviratis — 7413—7415
važiuoti dviračiu — 7414, 7415

e, ė

ėdžios — 6776
eglė — 5931, 5932, 7608—7610
Žr. *kadagys*
ėglius — žr. *kadagys*
eketė — 5521
eldija — žr. *laivas*
elnias — 7644
endrė — žr. *žvaigždės*
ežeras — 5497—5500
e., meldai — 5498, 5499
e., žuvys — 5500
Žr. *kelias, laivas*
ežia — žr. *rėžiai, verkimas*
ežys — 6061

g

gaidys — 6121—6133, 7653, 7654
kad atmintinai moka *(g. užsimerkęs gieda)* — 7653
Smalininkuos *(g. trims karaliams gieda)* — 7654
Žr. *naktis*
gaisras — 5569
galva — žr. *kepurė, šepetys, žmogus*
garas — 7569, 7570
garlaivis — žr. *laivas*
garnys — 6162
gegutė, gegužė — žr. *gyvatė*
gėlė — 5896
g., rasos lašas — 5896
Žr. *bitė*
geležis — žr. *pūkas*
genys — 6168—6171, 7661
g., medis — 6170

gerklė — žr. *burna*
gilė — 5923—5930
Žr. *qžuolas*
giltinė — žr. *mirtis*
girgždukas — žr. *arimas*
girnos — 6995—7006
girnomis malti — 7005
gyvatė — 6198—6202
g., gegutė, kiškis — 6200
g., gegužė, voverė — 6201
g., mėnuo, žuvis — 6202
Žr. *riešutas*
givelis — žr. *stogas*
grąžtas — 7198—7201
g., skylė — 7200
grėblys — 7298—7307
g., šieno kupeta — 7305
kupeta — 7299
Žr. *dalgis*
grendymas — žr. *žirnis*
griausmas — žr. *dangus, perkūnija*
griaustinis — žr. *debesis, perkūnija*
grybas — 5948—5952, 7616, 7618
gryčia — žr. *namas*
grikis — 5631—5642
grindys — 6658
Žr. *suolas*
grūdai — žr. *krosnis*
guba — 5666, 5667
rugių g.— 5666
mendelis — 5667
gulbė — 6156—6159, 7659
g., žąsis — 6157
guolis — žr. *šuo*
gužas — 6160, 6161
gužutis — 6161
gužutis — žr. *gužas*

i

impilas — žr. *užvalkalas*
inkaras — 7412
irklas — žr. *laivas*

j

jauja — žr. *klebonija, klojimas*
jaunikis — žr. *vestuvės, žiedas*
jautis — 6000—6010, 7622
jaučio ausys, ragai, uodega — 6001
jaučio oda — 6006
jaučio ragai — 6010
kad negal atsisėst *(j. priėdęs atsigula)* — 7622
j., batai — 6007
veršis, j., batai — 6004
veršis — 6002
Žr. *arimas*
javai — 5592, 7596
Žr. *klojimas*
joti — žr. *arklys*
jumprova — 7683
juodvabalis — 6262—6265
mėšlavabalis — 6265
juokas — žr. *kvailys*
juosta — 6486, 6487
jūra — žr. *vanduo*
jurginas — 5902—5905
juška — žr. *malkos*

k

kačerga — žr. *krosnis, žarsteklis*
kadagys — 5933, 5934, 7612, 7613
kadugys — 5933, 7612, 7613
k., eglė, ėglius, pušis — 5934
kadugys — žr. *kadagys*
kailiniai — 6435
kakalys — žr. *krosnis, namas*
kalė — žr. *šuo*
kaminas — 6679—6692
k., dūmai — 6685, 6689
suodžiai — 6691, 6692
Žr. *dūmai, krosnis*
kamuolys — 7084—7094, 7747—7750
k., siūlas — 7089
siūlas — 7087
kanapė — 5656—5665, 7604
pleiskė k.— 5659, 7604
Žr. *mintuvai*
kapas — žr. *laidotuvės*
karabinas — žr. *šautuvas*
kardas — 7497, 7498
k., *taip pat* medis, šakos — 7497, 7498
kareivis — 6310
karna — žr. *vyžos*

karoliai — 6505—6508
karstas — 6820, 6821
karštuvai — 6778
karvė — 5983—5999
karvės ausys, kojos, ragai, uodega — 5983
karvės ausys, ragai, speniai — 5985, 5986
karvės liežuvis, nosis — 5989, 5990
karvės nosis — 5988
karvės speniai — 5992—5996
karvę melžti — 5991, 5997—5999
Žr. *sparva*
katė — žr. *katinas, varna*
katilas — 6831—6838
k., ugnis — 6833, 6837
sagonas, ugnis — 6832
Žr. *ugnis*
katinas — 6051—6057, 7630
k., lašiniai — 6052, 6053
k., mėsa — 6055
k., žiurkės — 6056
katė, mėsa — 6054
katė, katutis — 7630
katutis — žr. *katinas*
kėdė — 6795
kelias — 7334—7349
k., arklys — 7346
k., ežeras, vėjas — 7338
k., mėnulis, vėjas — 7339
k., vėjas, žemė — 7337
k., žemė — 7336
vieškelis — 7343
kilometrų stulpas — 7349; kryžkelėj stulpas — 7348
Žr. *upė, vežimas*
kelis — 7684
motinos keliai — 7681
kelmas — 5946
miške k.— 5946
kelnės — 6436—6439, 7704, 7705
kelnes autis (mautis) — 6437, 6438, 7704, 7705
keltas — 7394
kempė — 7740
kepurė — 7707
turi didžiausią galvą *(kas turi didžiausią kepurę)* — 7707
Žr. *žmogus*
keptuvė — 6880—6884
k., blynas — 6881—6883
k., raguolis — 6884
kerčia — 7682
kerpės — 7619
kiaulė — 6012—6027, 7623
kiaulės krukis — 7623
k., paršai — 6018—6021, 6023, 6025—6027
paršai — 6017, 6022
Žr. *vilkas*
kiauliena — žr. *stalas*
kiaušinis — 6090—6109, 7721
kiaušis — 6095, 6105
pautas — 6096
žr. *botagas, lizdas, višta*
kiaušis — žr. *kiaušinis*
kibiras — 6893—6903
kibiro seilas — 6894
k., naščiai — 6900—6902
k., sniegas — 6899
k., vanduo — 6898
viedro saitas — 6896; pasaitas per viedrą — 6895
viedras, naščiai — 6903
viedras, šulnys — 6897
kibirkštis — žr. *ugnis*
kirvakotis — žr. *kirvis*
kirvis — 7184—7191
k., beržas — 7191
k., kirvakotis — 7189
kišenė — 7711—7713
nieko *(tuščiam kišeniui nėra)* — 7711
ruimo *(daugiausia tuščiame kišeniuje)* — 7713
skylė *(tuščiame kišeny)* — 7712
kiškis — 6065—6070, 7632—7640
nušautas k.— 6070
balto *(šunies labiau bijo zuikis)* — 7632
į antrą metą *(bėga metų zuikis)* — 7636; į antrus *(bėga zuikis, metus pabaigęs)* — 7637

iš čia nematyti *(ar toli zuikis bėg nuo gulyklos)* — 7640
kad nesugautum *(nelaimė, kad zuikis per kelią perbėga)* — 7638
lig sustoja *(k. į mišką bėga)* — 7639
po šlapiu *(medžiu k. lyjant slepiasi)* — 7641; *(kūlynu k. lyjant guli)* — 7642
risčios *(zuikis neturi)* — 7633
veiz, ar toli nubėgęs *(zuikis sustojęs)* — 7635
k., mėnuo, vėžys — 6067
zuikis, medinčius, muškieta, šuo — 6069
zuikis, medžiotojas, vėžys — 6068
zuikis, šuo — 7632
zuikis, vėžys — 6065, 6066
Žr. *gyvatė, kulka, perkūnija*
klebonija — 7735
k., dvaro jauja — 7735
klingė — žr. *slenkstis*
klojimas — 6702—6708
bragas — 6708
k., asla, spragilas — 6706
k., asla, spragilas, šluota — 6705
k., jauja, kultuvas, šluota — 6704
kluonas, spragilas, vėtyklė — 6707
skūnia javų — 6703
klumpės — žr. *kurpės*
kluonas — žr. *klojimas*
knyga — 7526—7532, 7763
knygą skaityti — 7528
kočėlas — 7149
kojos — 7706
Žr. *batas, žmogus*
kojinė — 6450, 6451
Žr. *batas*
kopūstas — 5745—5759, 7603
bastutis, arba k.— 5756
kopūsto galva — 5753
korys — žr. *bitė*
košė — žr. *bliūdas, valgymas*
kregždė — 6163—6166
kriaušė — 5853—5857
krosnis — 6659—6678, 7732—7734
kakalys — 6600, 7732
pečius — 6661, 6662, 6664—6666, 6668, 7734
k. kūrenasi — 6677
k., boba, kaminas — 6678
k., dūmas, ugnis — 6676; pečius, dūmai, ugnis — 6674
pečius, dūmai, liepsna — 6675
k., duonos kepalai, ližė — 6673
pečius, grūdai — 6669, 6670
pečius, kačerga, šluota — 6671, 6672
Žr. *ugnis, žarija*
kručkas — žr. *sėtinys*
krūtis — 6412—6417
Žr. *kūdikis*
kubilas — 6822—6830
k., alus — 6825
k., burokas — 6827
bačka — 6826; b., batviniai — 6829
cėberio ausys — 6824
duoną minkyti — 6830
lankas *(laiko kubilą)* — 7736; *(laiko qžuolą)* — 7737
statinės šulai, lankai, burokai — 6828
kūdikis — 6304—6309, 7683
k., krūtis — 6305;
k., krūtis, motina — 6306
vaikas, motina — 6308
vaikas žinda — 6307
Žr. *lopšys*
kulbė — 7204—7206
kuliamoji — 7172
kulipka — žr. *kulka*
kūlys — 7169—7171
pėdas — 7171
kulka — 7516—7520
kulipka — 7518, 7519
k., kiškis — 7520
kulti — žr. *spragilas*
kultuvas — žr. *klojimas, spragilas*
kultuvė — 7160
Žr. *žlugtas*
kumelė — žr. *arklys*
kunigas — žr. *bažnyčia*
kuodelis — žr. *ratelis*
kuolas — žr. *tvora*
kupeta — žr. *gręblys*

kupstas — žr. *upė*
kurapka — 7660
kada jas valgo *(kurapkos esti gardžios)* — 7660
kurčias — žr. *žmogus*
kurmis — 6062—6064, 7646
kurmonas — 7709
kurpės — 6452—6456
klumpės — 6453, 6456
šliurės — 6454
k., vinis — 7718
kuosa — 7662
kurtinys — žr. *stogas*
kvailys — 7702
iš juoko *(kvailį pažinsi)* — 7702
kvapas — žr. *nosis*
kvieslys — žr. *vestuvės*

l

laidynė — 7150—7152
prosas — 7150—7152
laidotuvės — 6430—6432
kapai — 6432
žmogų lydėti — 6430
laikraštis — 7547
laikrodis — 7465—7483, 7762
svareliais užtraukiamas l.— 7465
sieninis l.— 7466
laikrodžio švaistyklė — 7482
laikrodžio švytuoklė — 7483
ziegorius — 7762
laimė — 7701
laiškas — 7542—7546
laivas — 7395—7411, 7759
eldija — 7403
garlaivis — 7410, 7411
laivė — 7400
valtis — 7398, 7399
eldija, irklas, upė — 7397
valtis, irklai, vanduo — 7405
l., vanduo — 7404
plaukti valtimi — 7395; važiuoti valtimi — 7396, 7408; eldija važiuoti — 7407
ežeras — 7402
Žr. *rugys*
laivė — žr. *laivas*
langas — 6642—6653, 7731
lango stiklas — 7731
l., aukštinis — 6653
Žr. *lova*
languinės — 6654—6657
lankas — žr. *kubilas*
lapė — 7631
dėl to, kad iš užpakalio akių neturi *(l., bėgdama nuo šunų, atsižiūri)* — 7631
lašiniai — žr. *katinas*
lazda — 6489—6493
l., aklas — 6493
ledas — 5517—5520, 7575, 7576
Žr. *lydeka, stogas, tiltas, tinklas, upė, vanduo*
lėkštė — 6865
lėktuvas — 7421
lempa — 6991—6994
lęšis — 5643, 5644
lydeka — 6184, 6185
lydekaitis, ledas — 6185
lydekaitis — žr. *lydeka*
liemuo — žr. *žmogus*
liepsna — žr. *krosnis, ugnis*
lietsargis — 6488
lietus — 5445, 5446
l., žemė, žolė — 5446
Žr. *debesis, perkūnija, sniegas*
liežuvis — 7703
žr. *burna, valgymas*
linas — 5647—5654, 7597, 7598
lino stiebas — 5647
l. žydi — 5651
lino žiedas — 5652
Žr. *lynas, mintuvai*
linų šukavimas — 7038
linus šukuoti — 7038
lynas — 6186, 7665
l. ir linas — 6186, 7665
lizdas — žr. *paukštis*
ližė — žr. *krosnis, ugnis*
lopšys — 6806—6819
l., kūdikis — 6811
l., vaikas — 6812, 6813, 6815, 6818
l., supėjas, vaikas — 6814

lota — žr. *stogas*
lova — 6796—6805
l., durys, langas — 6800—6802
l., paklodė, šiaudai, žmogus — 6803
patalas, šiaudai, žmogus — 6804
lubos — 6602, 6603
Žr. *musė*
lūpos — žr. *burna*

m

malkos — 6945—6949
m., žarijos — 6945
beržas — 6948, 6949
dūmai, juška, pakuros, puodas — 6947
Žr. *piūklas*
malūnas — 6710—6717, 7724
vėjo m.— 7724
malūno sparnai — 6715, 6717
marios — 5496
m., saulė, žemė — 5496
marška — žr. *tinklas*
marškiniai — 6433, 6434, 7710
baltiniai — 6433, 6434
nei vieno *(dygsnio į gatavus marškinius)* — 7710
medinčius — žr. *kiškis*
medis — 5397, 5939, 7606, 7607
kreivų, apvalainų *(medžių daugiau girioj)* — 7606
stačių *(medžių girioj daugiausia)* — 7607
Žr. *genys, kardas, siena, vėjas, žvaigždės*
medus — 6552
Žr. *avilys*
medžiotojas — žr. *kiškis, meška*
meldai — žr. *ežeras*
mėnas — žr. *mėnulis*
mendelis — žr. *guba*
mėnesis — žr. *metai*
mėnesis (dangaus kūnas) — žr. *mėnulis*
mėnulis — 5405—5421
mėnas — 5413
mėnesėlis — 5407, 5417
mėnuo — 5405, 5408, 5409, 5411, 5414—5416, 5420
Žr. *dangus, kelias*
mėnuo (dangaus kūnas) — žr. *dangus, gyvatė, kiškis, mėnulis, saulė, ugnis, žvaigždės*
merga — žr. *žiedas*
mergina — 7692
kada teka *(m. panaši į vandenį)* — 7692
Žr. *žiedas*
mėsa — žr. *katinas, stalas, valgymas*
mestuvai — 7096
meška — 6089
m., medžiotojas, šautuvas, šuo — 6089
mėšlas — 7317
m., tvartas — 7317
mėšlavabalis — žr. *juodvabalis*
metai — 5573—5581, 7594
mėnesiai, savaitės — 5573
mėnesiai, savaitės, dienos — 5574, 5576—5578
Nauji m.— 7594
Žr. *kiškis, ožys*
mezginys — žr. *virbalai*
miegas — 6424, 6425, 7695, 7696
kai užmiegi *(nejauti ant savęs)* — 7696
miežis — 5593
milžtuvė — 6904
mintis — 7693, 7694
mislis — 7693
mintuvai — 7017—7032
m., linai *arba* kanapės — 7032
m., paliai — 7030
linus minti — 7025
mirtis — 6429, 7700
giltinė — 7700
mislis — žr. *mintis*
miškas — 5935, 5936
lapuočių m.— 5936
Žr. *kelmas*
molis — 5427
morka — 5708—5718
morkas — 5718
morkva — 5708, 5717

Žr. *burokas*
morkas — žr. *morka*
morkva — žr. *morka*
motina — žr. *kūdikis, kelis*
motociklas — 7416
musė — 7671, 7672
m., lubos — 7672
Žr. *sparva*
muškieta — žr. *kiškis, šautuvas*
muštuvai — žr. *staklės*

n

naginės — 6457—6459
naginės apivaros — 6457
naktis — 5382—5392
n., diena — 5391, 5392
n., gaidys — 5390
n., gulti — 5388, 5389
Žr. *žemė*
namas — 6554—6565
butas — 6562
dūminė gryčia — 6561
troba — 6555, 6558
n., kakalys, ugnis — 6565
troba: sienojai, stogas — 6557
trobos sienos, stogas, vaikai — 6559
trobos stogas, balkiai — 6560
naščiai — žr. *kibiras*
nendrė — 5912, 5913
Žr. *upė, žvaigždės* (endrė)
nevadas — žr. *tinklas*
niekočia — 7014
noragas — žr. *arimas*
nosis — 6338—6343
n., pirštai — 6339
kvapas — 6343
snarglys — 6342
Žr. *akis, burna*
nugara — žr. *žmogus*
nuodėgulis — 5570

o

obelis — 5835—5839
o., obuolys — 5835
Žr. *obuolys*
oblius — 7202, 7203
abliavoti — 7203
obuolys — 5840—5852
o., apvynys, riešutas — 5852
o., obelis — 5847
o., pagalys — 5851
obelis, pagalys — 5850
Žr. *ąžuolas, obelis, upė*
ožys — 7624, 7625
eina dvyliktus metus *(o. daro, kai sukanka vienuolika metų)* — 7625
ožka — 6043
ožkos speniai — 6043
Žr. *vilkas*

p

paduška — žr. *užvalkalas*
pagalys — žr. *obuolys*
pagalvis — 6494
Žr. *užvalkalas* (paduška)
paišelis — žr. *pieštukas*
paklodė — žr. *lova*
pakura — žr. *malkos*
paliai — žr. *mintuvai*
pamotė — žr. *verkimas*
papartis — 7615
Žr. *akmuo*
paršas — žr. *kiaulė*
patalas — žr. *lova*
patranka — 7522—7524
paukščiukas — žr. *paukštis*
paukštis — 6110—6113, 7647, 7648
p., lizdas — 6112
kiaušiniai, lizdas, paukščiukai — 6113
pautas — žr. *kiaušiniai*
pečiadangtė — 6697
pečius — žr. *aviža, duona, krosnis, šluota, žarsteklis, žirnis*
pėdas — žr. *kūlys*
peilis — 6878, 6879
Žr. *boba, duona*
pelė — 6058—6060
p., urvas — 6059, 6060
pelėda — 6176
pelenai — žr. *ugnis*
perkūnas — žr. *perkūnija*

perkūnija — 5522—5532
dievaitis — 5522
griausmas — 5524
perkūnas — 5525
perkūnas, kiškis, vėžys, žarija — 5532
pavasario perkūnas ir lietus — 5528
griaustinis, lietus, vaivorykštė — 5529
p., ugnis, vėžys — 5531
griaustinis, žaibas — 5523, 5526; perkūnas, žaibas — 5527
Žr. *debesis*
piautuvas — 7269—7276
p. piūtyje — 7269
piemuo — žr. *vilkas*
pienas — 6537—6539
piesta — 7015
p., piestas — 7015
piestas — žr. *piesta*
pieštukas — 7548, 7549
paišelis — 7549
pieva — žr. *avis, dalgis, upė*
pinigas — 6517—6523, 7719
sidabrinis p.— 6520
skola — 6523
pipiras — 6546—6551
pypkė — 6504
pirkia — žr. *stuburas*
piršČiukas — 7137—7142
pirštelis — 7139
pirštukas — 7142; siuvimo p.— 7138
pirštai — 6419—6423
p., čiupryna — 6422
Žr. *nosis, ratelis, valgymas, žiedas*
pirštelis — žr. *piršČiukas*
pirštinė — 6440—6447
pirštuota p.— 6440
trumpinė p.— 6445
pirštukas — žr. *piršČiukas*
pirtis — 6709
Žr. *vanta*
piūklas — 7192—7197
malkas piauti — 7197
plaukai — 6312
Žr. *verkimas*
plaukti — žr. *laivas*
pleiskė — žr. *kanapė*
plikagalvis — žr. *žmogus*
plyšys — žr. *prūsokas, siena*
plyta — žr. *ugnis*
plūgas — žr. *arimas*
plunksna — 7550—7552, 7582, 7584, 7585
birbynė plunksnos, kai p. drožiama rašyti — 7550
rašomoji p.— 7551
žąsies plunksnos — 7714
vienaip sunkūs *(svaras plunksnų, svaras švino)* — 7685
Žr. *raštas*
popierius — žr. *raštas*
prakaitas — 7691
priegalvis — žr. *šuo*
prosas — žr. *laidynė*
prūsokas — 6258—6261
plyšys — 6258
pūkas — 7583, 7586
p., švinas — 7583
vienodo sunkumo *(pūkų kilogramas, geležies kilogramas)* — 7586
puodas — 6838—6851
molinis p.— 6841
molio p., bliūdas — 6851
p., druska — 6850
p., šukės — 6840
p., ugnis — 6842, 6843, 6848
p., žarijos — 6844
Žr. *malkos, ugnis*
puodekėlė — žr. *puodšakės*
puodšakės — 6856, 6857
puodekėlė — 6857
puodukas — 6852, 6853
pupa — 5646
Žr. *žirnis*
pušinė — žr. *šluota*
pušis — žr. *kadagys*
puta — žr. *vilnis*

r

ragaišis — 6531
raguolis — žr. *keptuvė*
raitelis — žr. *arklys*

raktas — 6628, 7728—7730
Žr. *spyna*
ramunė — 5906
ranka — 6418
rasa — 5504—5516
r., saulė — 5516
Žr. *gėlė, vėjas*
rąstas — 5947
Žr. *siena*
rašalas — 7553
raštas — 7533—7541
raštininkas, plunksna — 7541; r., žąsies plunksna — 7540
raštininkas, popierius, žodžiai — 7539
raštininkas — žr. *raštas*
ratai — žr. *arklys, rogės, vežimas*
ratelis — 7039—7071, 7745
ratynas — 7040
ratinys — 7044
ratelio ratas — 7065
rato stipinai — 7345; rato stukai — 7374; rato špykiai — 7376; tekinio stipinai — 7371; stipinai apie stebulę — 7373; dvylik špykiai vieno tekinio — 7372
stebulė — 7377
kuodelis — 7066
vindas, kuodelis — 7064
verpėja, verpstis — 7067
verpti — 7045, 7069, 7070; rateliu v. — 7049; pirštai, kuodelis — 7068
ratynas — žr. *ratelis*
ratinys — žr. *ratelis*
ražiena — 5668—5672
rugiena — 5668, 5670, 5672
regztis — žr. *rezginės*
rėtis — 7707—7013, 7743, 7744
r., vanduo — 7744
kolei išbėga *(vanduo esti rėtyje)* — 7743
sietas — 7012, 7013
revolveris — 7515
rezginės — 7180, 7181, 7753
regztis — 7753
rėžiai — 7268
rėžių ežios — 7268
ridikas — 5721, 5722
r., lapai — 5721
riešutas — 5874—5895
riešutys — 5888
Žr. *obuolys*
riešutys — žr. *riešutas*
rogės — 7380—7389
r., ratai, arklys — 7389
ropė — 5723, 5724, 7601
roputė — 5724
kad vargužiai ką lupt turėtų *(roputės sutvertos)* — 7601
Žr. *sėtinys*
roputė — žr. *ropė*
rugiena — žr. *ražiena*
rugys — 5594—5600
rugio daigas ir grūdas — 5594, 5595
šiaudai ir varpos — 5596
pernai rugius pasėjo, o šiemet nupiovė — 5597
rugio varpa — 5600
kada plaukia *(rugiai panašūs į laivą)* — 7595
Žr. *arimas, guba*
ruimas — žr. *kišenė*
rūta — 5897—5899

s

sagonas — žr. *katilas*
samana — 5917—5919
s., sienojai — 5919
Žr. *siena*
samtis — 6874—6877
s., bliūdas — 6877
Žr. *šaukštas*
sąspara — 6574, 6575
saulė — 5356—5378, 7556, 7557
saulės spinduliai — 5360, 5362, 5363, 5376
šviesa, saulės spinduliai — 5359
s. teka — 5372, 5373, 5375
s. leidžiasi — 5374
s., mėnuo — 5377
s., varna, žuvis — 5378
Žr. *dangus, marios, rasa, sniegas*
saulėgrąža — 5781

saulėžiedis — 5781
saulėžiedis — žr. *saulėgrąža*
savaitė — 5582—5588
Žr. *metai*
sėmenys — 5655
senystė — 7698, 7699
eina senyn *(žmonės šioje valandoje)* — 7698
senti — žr. *senystė*
sėtinys — 5719, 5720
kručkas *arba* ropė — 5719
siena — 6566—6573, 7725
sienojas — 6566
sienojai ir samanos — 6567
rąstai ant samanų sienoj — 6568
medžiai sienų samanose — 6569
sienos sienojai ir tarp jų samanos — 6570
sienojai ir samanos — 6571
plyšys sienoje — 6572, 6573, 7725
Žr. *namas*
sienojas — žr. *namas, samana, siena*
sietas — žr. *rėtis*
sietynas — 5424
silkė — 6187
Žr. *vanduo*
siūlas — žr. *adata, kamuolys, staklės*
siūlė — žr. *blusa*
siūti — žr. *adata*
skaityti — žr. *knyga*
skalbinys — žr. *žlugtas*
skambutis — žr. *varpas*
skerdžius — 6311
skilandis — 6544, 6545
skylė — žr. *grąžtas, kišenė*
skląstas — žr. *skląstis*
skląstis — 6621, 6622
skląstas — 6621
sklendė — 6622
sklendė — žr. *skląstis*
skobnis — žr. *stalas*
skola — žr. *pinigas, žmogus*
skrynia — 7738
daug vietos *(tuščioj skrynėj)* — 7738
skripka — žr. *smuikas*
skruzdėlė — 6238, 6239
skruzdėlynas — 6240—6243
skujinė — žr. *šluota*
skūnia — žr. *klojimas*
slenkstis — 6630—6641, 7727
s., durys — 6641
s., durų rankena — 6639
s., klingė — 6640
Žr. *žmogus*
sliekas — 6203—6208
slyva — 5866—5872
smičius — žr. *smuikas*
smuika — žr. *smuikas*
smuikas — 7429—7435
smuika — 7429
skripka, smičius — 7433
smičius — 7435
snarglys — žr. *nosis*
sniegas — 5447—5459
s., lietus — 5455; s. *arba* lietus — 5454
s., saulė — 5459
s., saulė, žemė — 5456, 5457
s., saulė, vėjas, žemė — 5458
snigti — 5451
Žr. *kibiras, vėžės, žiema*
snigti — žr. *sniegas*
sparas — žr. *stogas*
sparva — 6254—6256
s., karvė — 6255
s., karvė, musė — 6254
varmas, karvė, uodas — 6256
spyna — 6623—6627
s., raktas — 6626, 6627
spirginiai — žr. *bliūdas*
spirgis — 6543
spragilas — 7161—7168, 7751
kultuvas — 7163, 7164
kulia spragilais — 7162
s., žirniai — 7167
Žr. *klojimas*
sraigė — 7674, 7675
straigė — 7675
sriuba — žr. *stalas*
staklės — 7097—7110
s., audeklas — 7098
audeklas — 7106, 7108
s., audimas — 7109
audimo raštai — 7110

austi — 7103; a. staklėse — 7102; a., staklių muštuvai — 7100; audžiant siūlas nutrūko — 7107
audėja, apmetai, siūlas — 7105
staktos — žr. *durys*
stalas — 6779—6789
stalo kojos — 6779
s., bliūdas, mėsa — 6782
s., bliūdas, šaukštai — 6783
s., bliūdas, šaukštai, darbininkai — 6787
s., dubuo, mėsa, žmonės — 6785
s., duona, staltiesė — 6781, 6786
s., duonos kepalas, šaukštai, žmonės — 6788
skobnis, sriuba, kiauliena — 6784
statinė — žr. *kubilas*
stiklinė — 6854
stikliukas — 6855
stogas — 6604—6609, 7577, 7726
s., ampalas — 7577
s., givelis — 6607
s., lotos — 6606
s., lotos, sparai — 6604
s., ledai — 7576
s., ledų žvakės — 6609
s., vandens liktys — 6608
kurtinių žirgyčiai — 7726
Žr. *namas*
straigė — žr. *sraigė*
stuburas — 6693
s. dūminėse pirkiose — 6693
stulpas — žr. *kelias*
suodžiai — žr. *kaminas*
suolas — 6790—6794
grindys, suolai — 6794
supėjas — žr. *lopšys*
sūris — 6540—6542
s., suspaustas rankovėje — 6542
svarstyklės — 7495
svietas — 7676
svirtis — 6743—6763
s. apšalus — 6756
svirties kartis apšalus — 6758
s. žiemą — 6757
s., šulinys — 6749, 6753
šulinio kartis — 6755
šulinio kartis apšalus — 6754
Žr. *šulinys*
svogūnas — 5725—5744

š

šaka — žr. *kardas*
šakė, šakės — 7173—7175, 7752
šaknis — 5944
šaltinis — 5503
šaltis — 5471—5475
šarka — 6172—6174
šaudyklė — 7111—7118
š., audeklas — 7116
š. audžiant — 7117
šautuvas, audeklas — 7114
šeiva audžiant — 7118
šaudyklė (šautuvas) — žr. *šautuvas*
šaukštas — 6886—6873
medinis š.— 6866
š., bliūdas — 6871
š., bliūdas, samtis — 6873
š., dantys, liežuvis — 6872
š., šeimyna — 6869
žmonės valgo iš bliūdo — 6870
Žr. *bliūdas, stalas, valgymas*
šautuvas — 7499—7514
karabinas — 7511
muškieta — 7501, 7504, 7508
muškieta, žagrė — 7514
šaudyklė — 7505
Žr. *meška, vilkas*
šautuvas (šaudyklė) — žr. *šaudyklė*
šeimyna — žr. *bliūdas, bulvė, šaukštas*
šeiva — 7095
sukti šeivas — 7095
Žr. *šaudyklė*
šepetys — 6931—6940
šepečiu galvą šukuoti — 6940
šerdė — žr. *šerdis*
šerdis — 5940—5942
šerdė — 5942
šermukšnis — 5873
prinokęs š.— 5873
šešėlis — 5393—5401, 7588—7590
š., vėjas — 7589
šiaudai — žr. *lova*

šienas — žr. *dalgis, grėblys*
šieno peštukas — 7176—7179
peštukas — 7176, 7177
peštukas kūgiui pešti — 7178
šilima — 7578
širdis — 6411
šliurės — žr. *kurpės*
šluota — 6908—6928
beržinė š.— 6916
lapuota š.— 6908
pušinė, pečius — 6927
skujinė — 6910
Žr. *klojimas, krosnis*
šneideris — žr. *adata*
šniūras — žr. *varpas*
špūlė — 7072—7083
šratas — 7521
šukos — 6941—6944, 7741
šukų dantys — 7741
š., utėlė — 6944
Žr. *žmogus*
šulinys — 6734—6742
š., svirtis — 6738, 6739, 6742
Žr. *kibiras, svirtis*
šuo — 6044—6050, 7626—7629
š., uodega — 6728
judina *(š. uodegą)* — 6727
š., guolis — 6047
ieško priegalvio *(š. guldamas)* — 7629
kalė — 6049, 6050
Žr. *kiškis, lapė, meška, vilkas*
šviesa — žr. *saulė, žmogus*
švinas — žr. *plunksna, pūkas*

t

takas — 7332, 7333
tamsa — 7591
tankas — 7525
tarka — 6885, 6886
termometras — 7496
tiltas — 7351—7353
t., ledas — 7352
Žr. *upė*
tinklas — 7320—7330, 7758
marška — 7325
t., bradinys, vanduo, žuvys — 7322
t. vandenyje — 7326
t., žuvys — 7330
bradinys, žuvis — 7329
nevadas, ledas — 7327
naujas *(venteris turi daugiau skylių)* — 7758
žuvis gaudyti — 7323, 7328
žvejoti tinklu — 7321
traktorius — žr. *arimas*
traukinys — 7417—7420
trikojis — 6698—6701
troba — žr. *dūmai, namas*
trimitas — žr. *dūda*
tvartas — žr. *mėšlas*
tvora — 6729—6731
žabinė t.— 6729
kuolai, basliai tvoroj — 6731

u

ugniavietė — žr. *ugnis*
ugnis — 5534—5550
u., duonkepė, krosnis, ližė — 5548
u., katilas — 5541—5543
u., krosnis — 5534, 5535
u., mėnuo, žuvis — 5547
u., pelenai — 5546
u., plyta — 5544
u., puodas — 5538, 5539
liepsna, krosnis — 5536, 5537
liepsna, puodas — 5540
kibirkštis — 5550
ugniavietė — 5549
Žr. *dūmai, katilas, krosnis, namas, perkūnija, puodas*
uodas — 6257
Žr. *sparva*
uoga — žr. *riešutas, žemuogė*
upė — 5476—5495, 7572, 7573
užšąlusi u.— 5484
u., akmuo, nendrė — 5493
u., ledas, tiltas — 5494
u., pieva — 5485, 5488—5490, 5491
u., vanduo — 7573
dunojėlis — 5477
upelis — 5478

upelis, kelias, obuolys — 5495
upelis, kupstas — 5492
upelis, pieva — 5487
bėgantis vanduo, pieva — 5486
Žr. *laivas*
upelis — žr. *upė*
urvas — žr. *pelė*
utėlė — 6292, 6293
Žr. *šukos, žmogus*
užvalkalas — 6495—6498
skalbiami užvalkalai — 6495
impilas — 6496
paduška — 6498

v

vadžios — 7316
vaikas — žr. *kūdikis, lopšys, namas*
vainikas — 6516
vaivorykštė — 5402
Žr. *perkūnija*
valgymas — 6397—6410, 7688
valgyti — 7688; mėsą v.— 6409
valgyti: akys, dantys, liežuvis, pirštai — 6404
kad išalkęs esi *(geriausias čėsas valgyti)* — 7688
šaukštas, valgant košę — 6410
bliūdas — 6407
bliūdas, akys, pirštai — 6402
bliūdas, akys, pirštai, košė, šaukštas — 6401
bliūdas, šaukštas — 6403
burna, pirštai — 6406
dantys, liežuvis — 6397—6400
pirštai, šaukštas — 6405
valgyti — žr. *botagas, kurapka, valgymas*
valgytojas — žr. *bliūdas*
valtis — žr. *gžuolas, laivas*
vanduo — 5433—5436, 7571
v., ledas — 5435, 5436
žemynlink *(teka vandenys)* — 7571
kad gyvena silkės *(jūroj v. sūrus)* — 7574
Žr. *akmuo, druska, kibiras, laivas, mergina, rėtis, stogas, tinklas, upė, žąsis*
vanta — 6905—6907
v. pirty — 6906
vardas — žr. *žmogus*
vargonai — 7438—7442
varlė — 6197, 7669
v. pavasarį — 7669
varmas — žr. *sparva*
varna — 6175, 7633
v., katė, varniukai — 6175
nei vienos *(varnos ant medžio)* — 7663
Žr. *saulė*
varnalėša — 5915
dagys — 5915
varniukas — žr. *varna*
varpas — 7443—7464
v., bažnyčioj — 7446, 7452, 7459, 7460
v. bažnyčioj, šniūrai — 7443, 7447
v., virvė — 7445
kad tuščias vidurys *(v. skamba)* — 7760
skambutis — 7464
bažnyčios varpinė — 7451
Žr. *žmogus*
varpinė — žr. *varpas*
varsna — žr. *arimas*
vasara — žr. *žiema*
vaškas — 6236, 6237, 7722
v., žvakė — 6237
važiuoti — žr. *dviratis, laivas, vežimas*
veidrodis — 6929
vėjas — 5460—5470, 7579—7581
v., medžiai — 5469
v., rasa — 5470
Žr. *akmuo, kelias, sniegas, šešėlis, žemė*
velketai — žr. *arimas*
venteris — žr. *tinklas*
verkimas — 6336, 6337
ašaros, duona, ežia, pamotė, plaukai — 6337
verpstė — 7038
verpstis — žr. *ratelis*
verpti — žr. *ratelis*
veršis — 6011
Žr. *jautis*

vestuvės — 6426—6428
arklys, jaunikis — 6428
kvieslys — 6427
vėtyklė — žr. *klojimas*
vėžės — 7350
v. sniege — 7350
vežėjas — žr. *vežimas*
vežimas — 7354—7370
ratai — 7355, 7356, 7358, 7370
ratų tekiniai — 7366
v., arkliai — 7364; ratai, arklys (arkliai) — 7357, 7361, 7362
v., arkliai, kelias — 7359
ratai, arklys, žmogus, drapana — 7365
ratai, dyselys — 7354
ratai, bala — 7368
ratai važiuojant — 7367
arklys važiuojant — 7360
arkliai, vežėjas — 7363
vėžys — 6188—6196, 7666—7668
Žr. *kiškis, perkūnija*
viedras — žr. *kibiras*
vieškelis — žr. *kelias*
vikis — 5645
borvikai — 5645
viksvos — 5907
vilkas — 6071—6088, 7645
v., arklys, ožka — 6078
v., arklys, avis — 6075, 6077, 6080
v., avis, šautuvas — 6079
v., avis, šuo — 6076
v., katė, kiaulė, šuo — 6086
v., kiaulė, šuo (šuva) — 6081—6084, 6087, 6088
v., kiaulė, žąsinas — 6085
v., ožka, piemenys — 6074
vilnis — 5501, 5502
vilnys, putos — 5502
vindas — žr. *ratelis*
vinis — žr. *batas, kurpės*
virbalai — 7146—7148
mezginys — 7148
virdulys — 6889—6892
virvė — žr. *varpas*
vyšnia — 5858—5865
višta — 6114—6120, 7649, 7651, 7652
v., kiaušinis — 6120
vištelis — 7650
vištelis — žr. *višta*
vytinis — 7315
vyturys — 6167
vyžos — 6460—6462
v., apyvartės — 6460
karna vyžoms pinti — 6462
voras — 6248—6250, 7673
voratinklis — 6251—6253
voverė — žr. *gyvatė*

z

ziegorius — žr. *laikrodis*
zuikis — žr. *kiškis*

ž

žagrė — žr. *arimas, šautuvas*
žaibas — žr. *dangus, perkūnija*
žakas — 7739
daug vietos *(į tuštį žaką)* — 7739
žardas — 6732, 6733
žarija — 5571, 5572
ž., krosnis — 5572
Žr. *malkos, perkūnija, puodas, žarsteklis*
žarsteklis — 6957—6963
kačerga, pečius — 6963
kačerga, pečius, anglys — 6959
ž., žarijos — 6958; kačerga, žarijos — 6960
pečius, žarijos — 6961
žąsinas — žr. *vilkas*
žąsis — 6139—6155, 7655—7658
ž.: dvi kojos ir plunksnos — 6139
ž. ir jos plunksnos — 6140
žąsiukas — 6155
basos *(žąsys eina į vandenį)* — 7656
kai kitą pakelia *(ž. stovi ant vienos kojos)* — 7658
kad kojomis negali dugną pasiekti *(ž. plaukia)* — 7655
nuo krašto *(ž. vandenyje plaukia)* — 7657
Žr. *gulbė, plunksna, raštas*
žąsiukas — žr. *žąsis*

žemė — 5425, 5426, 7758, 7759
ž., dangus, naktis, vėjas — 5425, 5426
kur pats stovi *(žemės vidurys)* — 7559
Žr. *arimas, kelias, lietus, marios, sniegas*
žemuogė — 5829—5834
uoga — 5831—5833
žiema—vasara — 5589—5591
vasara, žiema — 5590
žiema — 5589
vasara, sniegas — 5591
žiedas — 6509—6515
ž., bernas, merga — 6514; ž., jaunikis, mergina — 6515
ž., pirštai — 6512
žievė — 7614
žiogas — 6244—6247
žirklės — 7143—7145
Žr. *avis*
žirnis — 5001—5628
ž., dalgis — 5609
ž., grendymas — 5622
ž., pečius — 5628
ž. *arba* pupa — 5617
žirnius sėti — 5619, 5620
Žr. *spragilas*
žlugtas — 7153—7159
skalbinys — 7155
baltinius skalbti — 7156
drabužius džiauti — 7157, 7159
audeklas, kultuvė — 7158
žmogus — 6294—6303, 7677—7680, 7685—7687, 7689
ž.: kojos, liemuo, galva, utėlės — 6294
ž., slenkstis — 6301
ž., vardas — 6302; vardas — 6303, 7677—7680
aklam šviesos, kurčiam varpų, plikagalviui šukų *(pasaulyje nereikia)* — 7685
beraštis *(ir sveikomis akimis nemato)* — 7686
kad nugaroj akių neturi *(ž. vejamas atsigrįžta)* — 7687
ž. su paskolinta kepure *(sulig ausų skoloj)* — 7689
Žr. *bažnyčia, bliūdas, dūda, laidotuvės, lova, stalas, šaukštas, vežimas*
žodis — žr. *raštas*
žolė — žr. *akmuo, dalgis, lietus*
žuvis — 6177—6183, 7664
žuvį sugauti — 6183
Žr. *ežeras, gyvatė, saulė, tinklas, ugnis*
žvaigždės — 5422, 5423
ž., medžiai, endrė — 5423
ž., mėnuo — 5422
Žr. *dangus*
žvakė — 6964—6990, 7742
deganti ž.— 6986
liejamos žvakės — 6990
Žr. *bitė, vaškas*
žvejoti — žr. *tinklas*

GARSŲ PAMĖGDŽIOJIMAI

PAUKŠČIAI

ANTIS

7782. *Antis prilesus sako:*
Tap, tap, tap...
TD III, p. 130

7783. *Antys, eidamos artyn prie lesalo, kalba:*
Ką duosi, ką duosi?
O kai eina prilesę, tai sako:
Taip taip,
Taip taip.
1939, Kupiškis. LTR 2071(117)

7784. Sveikos gyvos, seselės!
Neminkit tiktai, susimildamos, ant kojų.
Baisogala. TD VI, p. 249

7785. Ryt, ryt, ryt, ryt.
1933, Tverečius. LTR 2441(302)

7786. Kvar, kvar, kvar!
Dvars, dvars, dvars!
Lygumai. LTR 3419(87)

7787. *Antinas rėkia:*
Šveiskis, šveiskis!
TD VI, p. 249

7788. *Gaigalas:*
Šva, šva, kur mano šiūpelė?
1937, Marijampolė. LTR 1264(638)

7789. *Laukinė antis:*
Pagaukit, pakarkit!
Pagaukit, pakarkit!
Ariogala. TD VI, p. 249

7790. *Antys laukinės:*
Slėpkitės, slėpkitės!
Obeliai. LTR 3419(71)

7791. *Laukinis antinas šaukia antelę:*
Eikš, eikš, eikš, antele, į mane!
Pas mane vandenėlis čystas,
Pas mane po sparneliu šilta.
TD VI, p. 249

Žr. **8369**, **8370**, **8372**.

APUOKAS

***7792.** Kuo vystys, kuo vystys?
BLF, p. 85

7793. Suvystyk, suvystyk, suvystyk!
TŽ I, p. 333

ČIRKŠLYS

7794. *Kai šalta, čirkšlys rėkia:*
Čirkš, čirkš, kentėk, kentėk...
Kai kiek užšyla, čirena:
Čirririri, pakentėjus bus gerai.
1941, Anykščiai. LTR 2424(59)

ČIURLYS

7795. Štras — naras,
Štarukas štarį!
Vilkaviškis. TD VI, p. 252

ČIVILIS

7796. Čivilis senelis,
Ant galvos kuodelis.
Čivirkš ta ta to,
Vaikų nerado.
Pušalotas. K 1920—1921, p. 95

DAGILIS

7797. Čiū, čiū, čiū, šuneli,
Te tabakierką!
Vilkaviškis. TD VI, p. 252

7798. Desu, desu, desu, plykst!
Vilkaviškis. TD VI, p. 252

7799. Vyrai mūrai,
Kas čia bus, kas čia bus,
Kad mus veža į kapus?
Skapiškis. TD VI, p. 252

7800. Vyrai laukuos aria,
Moterys, moterys blynus kepa.
1937, Marijampolė. LTR 1264(650)

DŽIUBĖ

7801. Trys, trys, trys kiaušinėliai
Vidury girios, pušiekšt!
Marijampolė. LTR 1190(356)

ERELIS

7802. Visus vaikus išėsiu!
Marijampolė. LTR 1264(645)

GAIDYS

7803. Kur eisi rytoj?
Vilkaviškis. TD VI, p. 327

7804. Kampe riekė!
Vilkaviškis. TD VI, p. 328

7805. Kakaryko!
Tėtė Rygoj!
TŽ I, p. 332

7806. Tėtė Rygoj,
Tėtė Rygoj!
NSk, p. 83

7807. Tota Rygoj,
Moma karčiamoj!
1936, Salakas. LTR 811(361)

7808. Tėtė Rygoj,
Mama Mintaujoj!
Zarasai. LMD I 784(4)

7809. Kakaryko!
Gaidys Rygoj,
Močia Bauskėj,
Tėvas Kaune,
Vaikai papeliučky.
— Ką jie dirba?
— Blusas renka.
— Kur jas deda?
— Į riedelį.
— Kur jas neša?
— Patvorėlin.
Kriklėnys. TD VI, p. 327

7810. Kakariekū!
Neturiu griekų!
1923, Kruonis. LTR 3378(343)

7811. Kukuriekū!
Žiūrėkit vaikų!
Baisogala. TD VI, p. 326

7812. Kakariekū!
Duokite rugių
Nors du grūdu.
1926, Tverečius. LMD I 474(1051)

7813. Kakariko! Pono dvarą pūsiu!
1961, Panevėžys. LTR 3622(10)

7814. Kakaryko!
Man tas ponas uodego!
1937, Ramygala. LTR 1149(341)

7815. Kakariekū!
Nebus svečių,
Balto pyrago,
Ilgo botago.
Skiemonys. LTR 1029(2792)

7816. Kakarykū ant tvoros,
O kas mane pakoros?
1937, Viduklė. LTR 1324(234)

7817. Kakaryko!
Grūdus lesu ne už dyko!
Per vasarą giedojau,
Slūžbą pilniavojau.
K 1920—1921, p. 95

1718. Tinginy, kelk!
Tinginy, kelk!
KlvK, p. 85

7819. Bus giedra, bus giedra!
KlvK, p. 85

7820. *Gaidys, kai gaudai vištas, tai, aplink lakstydamas, rėkia:*
Kad tu sudegtum,
Kad tu sudegtum!
1939, Kupiškis. LTR 2071(119)

7821. Mergoms katė padės,
Mergoms katė padės!
VD 1912, p. 8

7822. *Gaidys, pamatęs vanagą:*
Kur esat, kur esat, kur esat?
Šilalė. TD VI, p. 327

7823. Gabenkit man tą šelmį šen!
KlvK, p. 85

7824. *Supykęs gaidys gieda:*
Paduok — pakarsiu, paduok — pakarsiu!
Skapiškis. TD VI, p. 327

7825. Kad tau perkūnas,
Kad tau perkūnas,
Tau nepasiduosiu!
Ukmergė. TD VI, p. 327

7826. *Išgąsdintas gaidys sako:*
Padūkėlis, padūkėlis!
1939, Marijampolė. LTR 2186(46/5)

7827. Ko-ko-koo,
Ar aš bijau ko?
Vilkaviškis. TD VI, p. 328

7828. *Gaidys, iš žardynos pro tvorą lįsdamas gerti, sako:*
Nuo rytojaus lig rytojaus.
TD III, p. 130
Žr. **8264**, **8265**, **6368**, **6369**.

GANDRAS

7829. *Gandras pavasarį:*
Ka ka,
Kalendra,
Kelk akėčias!
Kuršėnai. LTR 3419(5)

7830. Klė, klė, klė,
Man varlė!
TD VI, p. 252

7831. Varlės, varlės, lįskit iš balos —
Aš jus surysiu, surysiu.
1937, Marijampolė. LTR 1264(632)

GEGUTĖ

7832. Kukū, kukū,
Pilna esi rapukų!
Keturvalakiai. VD 1911, p. 46

7833. Kukū!
Pagalvėlis pūkų.
Radviliškis. LTR 3419(44)

7834. Kukū, kukū!
Paduškėlė pūkų.
Negulėčiau aš viena,
Kad seselė būtų.
Vilkaviškis. TD VI, p. 256

7835. Kukū, kukū,
Bėk iš pono pupų!
Dotnuva. TD VI, p. 255

7836. Ku-ku-kū,
Neturiu vaikų!
Panevėžys. TD VI, p. 256

7837. Ku-kū, kas man vaikus išperės?
1937, Marijampolė. LTR 1264(652)

7838. Kukū, kukū,
Duos gegė taukų:
Pasitepsi ratus,
Važinėsi metus.
Surviliškis. TD VI, p. 255

7839. Kukū!
Duok man meškos taukų,
Aš patepsiu ratus,
Važiuosiu metus.
Pabaiskas. TD VI, p. 256

7840. *Pabaidyta gegutė skrisdama taip kukuoja:*
Užkukuos! Užkukuos!
Lėkdama dėti kiaušinių:
Kur kukuos, kur kukuos?
Kukū, kukū!
Sudėjus kiaušinį svetimam lizde:
Pakukuos! Pakukuos!
Kukū-ku! Kukū-ku!
MT I, p. 48

7841. *Gegutė barasi su kiele. Kielė:*
— Eik perėtų, eik perėtų!
Gegutė:
— Kas kukuos?
Vaškai. K 1922—1923, p. 98

GENYS

7842. Čiaku, čiaku,
Viršum medžių kirsiu šaką.
Vadokliai. TD VI, p. 257

7843. Tak, tak, taku,
Medį plaku.
Kai paplaksiu,
Kirmėlių rasiu!
Kazlų Rūda. TD VI, p. 257

7844. *Pavasarį juodasis genys rėkia:*
Gaspador, gaspador,—
Išvėdink kluoną!
1936, Aukštadvaris. LTR 846(156)

GERVĖ

7845. Kur, kur,
Kur, kur...
Į pietus.
Seirijai. TD VI, p. 257

7846. Gyr, gyr, jau negrįšiu,
Po šaltai žiemai sugrįšiu.
1937, Marijampolė. LTR 1264(647)

GRIEŽLĖ

7847. *Bryzėlė liepia bristi rugius:*
Brisk, brisk, brisk.
1940, Dusetos. LTR 2212(185)

7848. *Griežlė gieda, bręstant rugiams:*
Bręsk, bręsk!
Skapiškis. TD VI, p. 250

7849. *Bryzėlė, kai bręsta rugiai, sako:*
Brikst brykst,
Brikst brykst.
1940, Dusetos. LTR 2212(186)

7850. *Bręzlė, pamačiusi pavakarėj girtuoklį (piemenį), rėkianti:*
Grįžk, grįžk, grįžk!
Deltuva. TD VI, p. 250

7851. *Griežlė einantį vis grąžina atgal:*
Grįžk, grįžk!
Mat, bijo, kad neužliptų ant jos vaikų ir nesumindžiotų.
1941, Kupiškis. LTR 2413(186)

7852. Bręs, bręs grūdus,
Grūdus, rugius,
Rugius duonai, duonai.
Miežiškiai. TD VI, p. 250

7853. Vagys, vagys, vagys,
Bręst, bręst, bręst.
MžŽ, p. 252

7854. Kerša palša,
Kerša palša!
TŽ I, p. 333

7855. *Prieš gerus metus griežlė, įlindusi į dobilus ar kur kitur, šaukia:*
Ėsi, turėsi,
Ėsi, turėsi!
Jeigu artinasi blogi metai, tuomet šaukia:
Pliks paliks,
Pliks paliks!
Gruzdžiai. TD VI, p. 252

7856. *Griežlė prieš gerus metus rėkia:*
Kerš palš!
Kerš palš!
Prieš blogus:
Pliks paliks!
Pliks paliks!
1937, Viduklė. LTR 1324(228)

7857. Surėš, surėš, surėš!
1935, Kaltinėnai. LTR 542(57)

7858. Čar, čar!
Skėsk, plėšk!
Skėsk, plėšk!
Čar, čar!
Krėsk, krėsk!
Čar, čar, čar!
Ariogala. TD VI, 250

7859. — Krės, krės
Varškės!
— Kam, kam?
— Vaikam!
— Kieno?
— Griežlės!
Gudžiūnai. TD VI, p. 251

7860. — Krėsk, krėsk
Varškės!
— Kam, kam?
— Vaikam!
— Kokiem?
— Mažiem!
— Kieno?
— Marčios.
1937, Marijampolė. LTR 1264(623)

7861. — Krės, krės
Varškės!
— Kam, kam?
— Vaikams.
— Kokiems?
— Mažiems.
VD 1912, p. 8

7862. — Krėsk, krėsk
Varškės
Į galą
Dėžės!
— O kam?
— Vaikam!
— Kokiem?
— Mažiem!
Vilkaviškis. TD VI, p. 251

7863. — Krėsk, krės
Varškės!
— O kam?
— Vaikams!
— Kokiems?
— Mažiems!
— Keliems?
— Penkiems!
TD VI, p. 251

7864. Kris, kris,
Trys, trys.
Miežiškiai. TD VI, p. 252

7865. Trys, trys, trys!
Radviliškis. TD VI, p. 252

7866. — Kirsk, kirsk į rugius!
— Ką virei?
— Kukulius!
— Duok ir man paragaut.
— Negaliu — per skanu.
— Ėsk ėsk ir praryk.
KlvK, p. 86

7867. Griežk, griežk dantim...
Viešintos. TD VI, p. 252

7868. Skėsk, plėšk,
Skėsk, plėšk!
Josvainiai. TD VI, p. 252

Žr. **8136.**

KALAKUTAS

7869. Šuldu buldu, pavasaris!
Skapiškis. TD VI, p. 258

7870. Šuldu buldu,
Manęs neerzinkit!
Baisogala, Raseiniai. TD VI, p. 258

7871. Šuldu buldu, kalakutas,
Žiūrėkit, vyrai, koks aš drūtas!
Kavarskas. TD VI, p. 258

7872. Gul, gul, gul,
Šuldu buldu,
Gul, gul, gul.
1926, Tverečius. LMD I 474(1051)

7873. Iš kur tu,
Iš kur tu?
NSk, p. 83

7874. Kur kur kur čia,
Kur tu čia?
Sintautai. TD VI, p. 258

7875. Kur mano moteriškė,
Kur mano moteriškė?
Marijampolė. LTR 1264(637)

7876. Nemeluok, nemeluok, nemeluok!
TD VI, p. 258

KANARĖLĖ

7877. Ponai, ponai,
Jau devynios valandos,
Kelkitės, kelkitės!
1937, Marijampolė. LTR 1264(656)

KARVELIS

7878. *Karvelis bara savo žmoną:*
Kur buvai, kur buvai,
Rupūž, rupūž?
Panevėžys. TD VI, p. 262

7879. Kad tu surūgtum,
Kad tu surūgtum!
Grinkiškis. TD VI, p. 262

7880. Kepk bulkų,
Kepk bulkų!
Vilkaviškis. TD VI, p. 262

7881. Mes du, mes du, mes du, abudu...
1931, Aukštadvaris. LTR 1580(971)

7882. Rūgščių, rūgščių
Kopūstų, kopūstų!..
1935, Plateliai. LTR 542(68)

7883. Burkū, burkū,
Duokit žirnių!
Saločiai. TD VI, p. 258

7884. Burkū, burkū,
Pilnas aruodas grūdų.
1935, Šiauliai. LTR 542(69)

7885. Burkū, burkū,
Pati prie vaikų!
Užpaliai. TD VI, p. 261

7886. Burkūū, burkūū,
Gražūs mes abu!
Radviliškis. LTR 3419(54)

7887. Burkū, burkū, ū-ū-ū!
Dūšel, kur tu tu tu?
Viešintos. TD VI, p. 258

7888. *Patelė:*
Grūdų, grūdų,
Mano vaikam grūdų!
Patinas:
Duok, duok, duok!
Daugailiai. TD VI, p. 258

7889. Aš savo patelę bučiavau
Pritūpęs, pritūpęs.
Mūs du, mūs du.
Seirijai. TD VI, p. 258

7890. Kur tu,
Kur tu?
Panevėžys. TD VI, p. 261

7891. Kur tu, kur tu,
Mano žmonele?
1931. LTR 387(514/3)

7892. Jūzap, Jūzap,
Kur brūklis, kur brūklis?
1927. LTR 2145(242)

7893. Kur brūklis,
Kur brūklis?
1935, Salantai. LTR 542(67)

7894. Kur kūgis, kur kūgis,
Rupūžė, rupūžė?
1927, Batakiai. LTR 66(401)

7895. *Balandis, sukdamasis į vieną pusę:*
Kur kūjis, kur kūjis?
Sukdamasis į kitą pusę:
Kur kūlė, kur kūlė?
1937, Viduklė. LTR 1324(223)

7896. Prie ponų buvau,
Pyragus lesiau —
Sudžiūvau, sudžiūvau.
O kai išlėkiau,
Žirnius lesiau —
Taukai varvėjo,
Taukai varvėjo.
1928, Batakiai. LTR 66(397)

7897. Cit, broliuk, neverk,
Ateis pavasaris,
Padūks vyrai,
Pradės žirnius barstyt,
O mudu surinksim.
TŽ I, p. 332

7898. *Laukiniai karveliai, pargrįžę anksti pavasarį, kalbasi. Vienas išalkęs skundžiasi antrajam:*
Mirsiu, bra, nebūsiu,
Mirsiu bra, nebūsiu...
Antrasis guodžia pirmąjį:
Nemirk, bra, būūk,
Nebirk, bra, būūk!
Ateis vyrams durnybė,
Barstys grūdus po laukus —
Bus man ir tau,
Buus, buus...
GD, p. 78

7899. Kur tu, kur tu,
Ten aš, ten aš.
Padūks vyruks,
Žirnių pabers,
Sulesim mes.
MT I, p. 89

7900. Va kur, va kur
Ir tau, ir man
Užteks grūdų,
Užteks grūdų.
MT I, p. 89

7901. Brukū, brukū!
Drukšių ponas durnas —
Barsto grūdus po dirvas.
Aš paukščiukas razumnas —
Susirinkau, kukšt!
1964, Utena. LTR 3666(217)

7902. Rukšių ponas kaltūnas,
Burkū, burkū,
Sėja žirnius po dirvas,

Burkū, burkū.
Aš paukštelis razumnas,
Burkū, burkū,
Renku žirnius po dirvas,
Burkū, burkū.

1940, Salakas. LTR 2333(43)

7903. Brukū, brukū!
Pritūpęs prašiau,—
Neduoda žmonės žirnių, ir tiek.

Žemaitkiemis. TD VI, p. 260

7904. Pagiry buvau —
Daug žirnių radau.
Pasibaidžiau —
Žirnius palikau.

TD VI, p. 260

7905. Žalių uogų radau,
Negardžių uogų radau,
Tfū, tfū, tfū, tfū, tfū!

1938, Merkinė. LTR 1435(23)

7906. Jokūbai sūnau,
Pritūpęs prašau,
Prigulęs lesu.
Negardu radau.
Pfiu, pfiu, pfiu!

Kupiškis. TD VI, p. 260

7907. Mano tėvas totorius, totorius,
Marčios brolis bajoras, bajoras.

Raguva. TD VI, p. 260

7908. Marčios brolis totorius, totorius,
Ožkos pieno nenoriu, nenoriu.

1928, Batakiai. LTR 66(399)

KĖKŠTAS

7909. Čiūkš, čiūkš čebatuotas,
Antras galas degutuotas.

Sako, neva kėkštas, ūkanotą dieną kur įsileidęs į medį, taip rėkiąs. Pamėgdžiojimas primena, kad kėkšto uodegos apačia juoda.

TD VI, p. 262

7910. Bėk nuo vagių,
Viską slėpk, kė-kė!
Obeliai. LTR 3419(69)

KIELĖ

7911. Kusi... kusi... kusi!..
Vilkaviškis. TD VI, p. 262

7912. Katytė, katytė, ciu!
Radviliškis. TD VI, p. 262

7913. Mano kojos kaip piestos,
Aš pati kaip telyčia,
Kaip spirsiu!
Panevėžys. TD VI, p. 263

7914. *Kielė, sugrįžusi iš svetur, atsistoja ant ledo ir gieda:*
Aš kielė,
Mano kojos kaip piestos.
Aš tą sniegą sulesiu,
O ledus išspardysiu.
Panevėžys. TD VI, p. 263

7915. Kai nuskrisiu, tai aš savo kojom kaip piestais ledą razmušiu.
1933, Tverečius. LTR 2441(300)

7916. Aš pati kaip kupeta,
Mano kojos kaip piestos —
Sumušiu ledą kaip nieką.
1937, Marijampolė. LTR 1264(653)

7917. *Kieliukė kai parlekia, o randa ledą, tai šaukia:*
Paspirsiu ledą,
Paspirsiu ledą
Kaip niekį,
Kaip niekį.
1938, Raseiniai. LTR 1477(145)

7918. *Sako, kad kielė parskrendanti iš šiltųjų kraštų, atsitūpusi gužučiui ant uodegos. Parskridusi ji kalba:*
Paspyriau ledą — nuėjo po puta!
1966, Vilkija. LTR 3819(471)

7919. Deg deg sniegs,
Deg deg sniegs!
1937, Viduklė. LTR 1324(219)

Žr. **7841.**

KIKILIS

7920. Lyk, lyk, lyk!
Panevėžys. TD VI, p. 264

7921. Lys, lys, lys, lys!
Vabalninkas. NS, p. 335

7922. Trys, trys, trys kiaušinėliai
Vidury girios, pušiekšt!
1937, Marijampolė. LTR 1190(356)

7923. Cim, cim, mano vieno rieto šimtas vyrų nepakels.
1927. LTR 2145(247)

KREGŽDĖ

7924. *Kregždės, pamačiusios vanagą, klykia:*
Vagis, vagis!
Ariogala. TD VI, p. 264

7925. Vyt, vyt,
Vagis, vagis!
Raseiniai. TD VI, p. 264

7926. Vagis pavyt,
Vagis pavyt!
Panevėžys. TD VI, p. 264

7927. Vanage, vanage,
Paganyk!
1913, Pušalotas. LMD I 1080(26)

7928. *Kregždė, kai pamato vaikščiojant po kiemą mergą, tai tuoj šaukia:*
Julyt, pavyk!
Julyt, pavyk!
1939, Kupiškis. LTR 2071(112)

7929. Pešiu, pešiu vanagėlį,
Duosiu per kailį!
TD VI, p. 278

7930. *Kregždė, pamačiusi katiną, vaikams sako:*
Neatsiliepk, neatsiliepk, neatsiliepk!
1948, Griškabūdis. LTR 2591(19)

7931. *Kregždės, pamačiusios katiną, klykia:*
Vyt tą begėdį,
Vyt tą begėdį,
Kurs mūsų vaikus suėdė,
Kurs mūsų vaikus suėdė!
Žemaitkiemis. TD VI, p. 265

7932. *Skregždė džiaugias:*
Kad broliukai pasdalytų —
Mums trobelių pristatytų...
1940, Dūkštas. LTR 2381(59)

7933. Kad visi žmonės gyventų,
Man daugiau pašalėlių būtų.
1936, Dusetos. LTR 1081(25)

7934. Kad žmonės gyventų, man palėpes padirbtų.
1939, Šimonys. LTR 2083(361)

7935. Stato, stato naujus namus!
Kai pastatys naujus namus,
Tai aš išdraskysiu.
1938, Salakas. LTR 1484(42)

7936. Aš kregždytė, aš mažytė,
Aš negriešiju,
Tik lekioju, tik skrajoju,
Visus žmones tiešiju.
MT II, p. 113

7937. Daug lekiojau — kur buvojau,
Nepasakojau.
Nors išlėksiu, nors nulėksiu,
Bet namo sugrįšiu.
MT II, p. 113

7938. Vaikus išvedžiau, išperėjau,
Tai dabar jau skrisiu!
Nors skrajosiu, nors lekiosiu,
Bet namo sugrįšiu.
MT II, p. 113

7939. Aš kregždytė, aš mažytė,
Visus žmones myliu.
Kai jie dirba, kai jie vargsta,
Apie tai netyliu.
MT II, p. 113

7940. Akys kaip paltakis,
Akys kaip paltakis,
Uodega kaip raaapnykas.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(222/3)

7941. *Kregždutė, išlėkusi iš Lietuvos rudenį, o pavasarį vėl grįžusi, nutupia ant stogo ir, matydama tuščius laukus bei kiemus, čiauška:*
Palikau visa, palikau visa,
Atradau garrrščvą...
GD, p. 78

7942. Visa palikau,
Visa palikau,
Tik atradau vienus barrrščius.
Panemunis. TD VI, p. 267

7943. Visa palikau, visa palikau.
Sugrįžau į namus —
Neradau nė barščių.
1959, Šeduva. LTR 3202(9)

7944. Išlėkiau — palikau pilnus kluonus,
Pilnus aruodus.
Parlėkiau — tušti kluonai,
Tušti aruodai.
Kad jie perplyštų,
Kad jie perplyštų!
Vilkaviškis. TD VI, p. 266

7945. Palikau kluonus pridėtus, prilioduotus,
Parlėkiau — išėsta, išlykštyta, nėr nieko.
Kad jūs išbrinktumėt,
Kad jūs išbrinktumėt!
Vilkaviškis. TD VI, p. 266

7946. Išlėkiau, išlėkiau —
Palikau pilnus kluonus,
Pilnus kluonus!

Parlėkiau, parlėkiau —
Ištuštėta, išgvildėta.
Kad juos kirmėlės!
Vilkaviškis. TD VI, p. 266

7947. Išlėkdama pilnas miegas palikau,
Parlėkdama tuščias miegas atradau.
1946, Viekšniai. LTR 2489(93)

7948. Kad išlėkiau — pilnos miegos,
Kad parlėkiau — tuščios miegos!
Jei aš neteisybę kalbu,
Tai man galvelę nukirs.
BLF, p. 90

7949. Kad išlėkiau — pilnos miegos,
Kad parlėkiau — tuščios miegos.
Kad tu užspringtum!
Naumiestis. TD VI, p. 266

7950. Kai išlėkiau — pilnos miegos,
O kai parlėkiau — tuščios.
Rykit, rykit ir nusprokit!
Vainutas. TD VI, p. 267

7951. Kad išlėkiau — pilnos skūnios,
Kad parlėkiau — tuščios skūnios.
Kad jums bent dantys iškirmėtų!
BLF, p. 90

7952. Kad išlėkiau — pilnos miegos,
Kad parlėkiau — tuščios miegos.
Rytą vakarą lapienė,
Rytą vakarą lapienė,
Kots badu pastirk.
1931, Užventis. LTR 267(168)

7953.
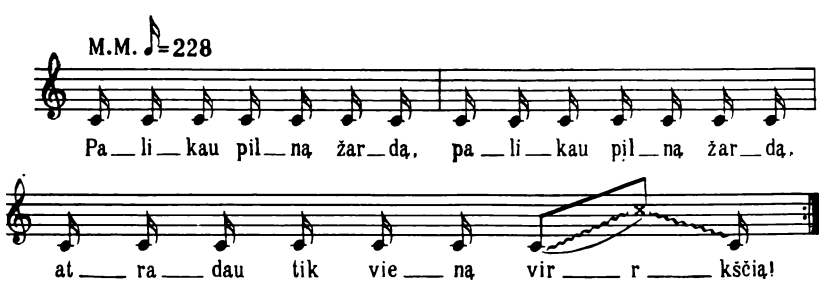
Palikau pilną žardą,
Palikau pilną žardą,
Atradau tik vieną virrkščią!

1935, Zarasai. Tekstas ir melodija LTR 721(70), LTRF pl. 882(12)

7954. *Kregždės giesmė prieš saulėtekį:*
Gaspadine, gaspadine, kelk!
Vikštu, vikštu, vikštu, vikštu.

1948, Griškabūdis. LTR 2591(10)

7955. Šeimininkė, šeimininkė,
Pavasaris, pavasaris,
Laikas rasodą sodinti!

1938, Radviliškis. LTR 1442(96)

7956. Čivičik, čivičik,
Telio mėsos.
Ponaičiuk, ponaičiuk,
Mano vieni groblai.

MT II, p. 113

7957. Geras vyras, geras vyras,
Aš jį labai myliu:
Vėlai gula, anksti kelias,
Laukan skuba dirbti.

MT II, p. 113

7958. Gaspadine, gaspadine,
Virk pusrytį, virk pusrytį.
Ale įdėk ir mėsos,
Ale gerą bruklį,
Ale gerą bruklį!

LTR 2787(184)

7959. Rytą vakarą vis lapynė, vis lapynė,
O mėsos nė kąsnio.

1937, Kaltinėnai. LTR 1217(120)

7960. Rytą vakarą lapienė,
Rytą vakarą lapienė,—
Aš josios nesrėbsiu.

Keturvalakiai. VD 1911, p. 46

7961. Rytą vakarą lapynė,
Dieną košė su taukais,—
Ir padvėsk.
Viekšniai. LTR 65(185)

7962. Vakarykštė, vakarykštė putrelė,—
Nesrėbsiu, nesrėbsiu!
Plungė. LTR 542(64)

7963. Pravalgo, prageria,
Pravalgo, prageria,—
Niekas tiek nesuvalgo,
Kiek piemuo, kiek piemuo!
Rimšė. LMD I 607(4/2)

7964. Piemuo — jaučiapilvis:
Namie ryja,
Laukan imas,
Ir vis jam maža.
Skapiškis. TD VI, p. 265

7965. Niekas tiek neprivalgo,
Kaip piemuo.
Namie privalgo, laukan įsideda
Ir da jam maža.
1939, Salakas. LTR 2144(2)

7966. Piemenėliai, piemenėliai,
Kur jums lenda?
Namie pavalgot,
Laukan įsidedat,
Ir vis maža.
Žemaitkiemis. TD VI, p. 265

7967. Tai man dyvas, tai man dyvas,
Kaip piemenėliai daro:
Namie valgo, namie valgo,
Laukan neša, laukan neša,
Ir dar vis jiems maža.
Ukmergė. TD VI, p. 265

7968. Piemenėliai — ne vargdienėliai:
Sočiai prisivalgo,
Pieno prigeria,

Tarbon įsideda,—
Kad jie ištintų...
Alovė. TD VI, p. 266

7969. Tas piemuo, tas piemuo
Gaspadorių pragaišys:
Pripus namie, pripus namie
Ir dar laukan neša.
1941. LTR 2430(317)

7970. Niekas tiek netinginiauja,
Kaip šitie piemenys!
Naktį miega, dieną miega,—
Kad jie padvėstų!
MT II, p. 109

7971. Vai tu, piemeni, vai tu, piemeni,
Ko tu laukan negeni?
Karvės alkanos, avys alkanos,
O tu mieguliuoji.
MT II, p. 109

7972. Kur buvęs, kur nebuvęs,
Po kubilu palindęs,
Čirr!
Šeduva. TD VI, p. 265

7973. Atsipiovęs, atsiriekęs,
Kaip jie gardžiai gurkia.
Pandėlys. TD VI, p. 270

7974. Atsinešč vandenėlio,
Išsivirč kruopytėlių.
Tai tik gardžios kruopytėlės,—
Su pieneliu gurrrkkšš!
Zarasai. LMD I 784(25)

7975. Pati virė,
Pati kepė,
Pati bugurkt.
Subačius. TD VI, p. 272

7976. Moterytės, moterytės,
Prisikepėt kiaušinytės,—
Gurkšt.
1939, Alunta. LTR 1993(235)

7977.
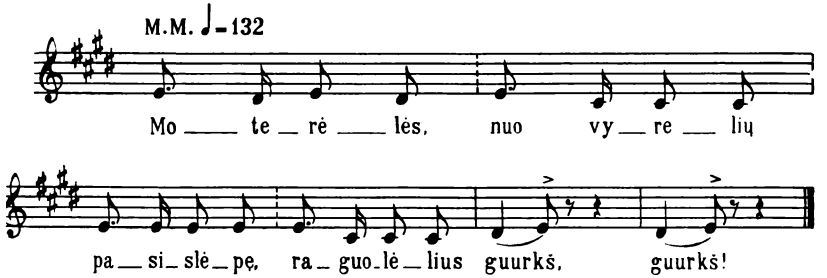
Moterėlės, nuo vyrelių
Pasislėpę, raguolėlius
Guurkš, guurkš!

1939, Rokiškis. Tekstas ir melodija LTR **2108(72)**, LTRF pl. 1151(6)

7978. Kepė, virė, gatavojo,
Ant priepečkio pasidėjus,
Čirrrkšt!

Papilys. NS, p. 335

7979. Išsiviręs, išsikepęs,
Kamarėlėn įsinešęs,
Su taukeliais apsitepęs,—
Gurrrrkšt!

TTŽ 1912, p. 16

7980. Verda Marė,
Kepa Marė
Kiaušinytį.
Išsivirs, išsikeps,
Kamarytėn įsineš,—
Gurkšt, gurkšt, gurkšt.

K 1920—1921, p. 95

7981. Gaspadinė ant sekminių
Prisivirė daug virtinių.
Įsinešus kamarėlėn,
Pasitepus su taukeliais,
Gurkt!

Subačius. TD VI, p. 271

7982. Puroniukas baltaplaukis,
Juodadiržis.
Išsiviręs baltų kruopų,
Užsinešęs ant pečiuko,
Gardžiai gurkęs.
TD III, p. 392

7983. Išsiviręs, išsikepęs,
Su sviesteliu užsitepęs,
Man biškį kyšt!
Zarasai. LMD I 784(1)

7984. Virė kepė, virė kepė
Močiakėlė pyragėlį,
Man galelį kyšt!
1937, Viduklė. LTR 1324(222)

7985. Virė kepė, virė kepė.
Kai vyrą pamatė —
Po padurku kyšt.
Batakiai. LTR 66(411)

7986. Prisivirus, prisikepus,
Su sviesteliu prisitepus,
Man kada-ne-kada vieną
Kyyyšt, kyyyšt...
MT II, p. 110

7987. Kunigs mirė —
Pyragaičius virė,
Su smetona rijo,
Man galiuką kyšt.
1938, Eržvilkas. LTR 1672(29/5)

7988. Du kunigai mirė —
Du pyragu virė,
Man galelį kyšt!
1939, Eržvilkas. LTR 2004(81)

7989. Virė mergos virtinėlius,
Bernams davė trupinėlius,
Liepė seniams nesakyt,
Liepė niekam nesakyt.
TD VI, p. 273

7990. Virė boba virtiniukų,
Davė manei trupiniukų,
Liepė niekam nesakyt.
Aš pasakiau, aš pasakiau —
Man liežuvį čirkšt!
Josvainiai. TD VI, p. 270

7991. Čatyrila, motyrila,
Kepė bobutė pautienėlę,
Liepė vyreliams nesakyt.
Aš vyreliams pasakiau —
Man galvelę grrrikšt!
1949, Švenčionys. LTR 2771(957)

7992. Virė boba kepalaičius,
Man galiuką kyšt —
Liepė niekam nesakyt.
Aš nubėgau, pasakiau —
Man galvelę šnirkšt!
Radviliškis. TD VI, p. 268

7993. Boba virė kunkulius —
Nesurenka trupinius.
Kai pareis vyrai, pasakysiu.
Bobai sprandą treekšt!
Krakės. TD VI, p. 268

7994. Virė marti lašinėlius,
Davė man tik trupinėlius —
Liepė bernams nesakyti,
O aš pasakiau ir gavau
Kruopų, kruopų.
MT II, p. 111

7995. Artojėliai artų,
Akėtojėliai akėtų,
Piemenėliai ganytų,
O motinėlė, namie pasilikus,
Kiaušinienę čirr-čirr-či!
Pandėlys. TD VI, p. 268

7996. Vyrai artų,
Vyrai artų —
Bobos kiaušinienę sprinnngsta.
1934, Dusetos. LTR 721(69)

7997. Vyrai artų,
Vyrai artų,
Dėl linų paskarrrtų.
1935, Dusetos. LTR 721(72)

7998. Vyreliai, vyreliai,
Ką jūsų moterėlės dirba, dirba?
Išsivirė vienam pienely košelę —
Mugurkt, mugurkt!
Vabalninkas. NS, p. 335

7999. Virė moterėlės košelę
Vienam pienely.
Pačios suvalgė,
Vyrams nedavė,
Gumurkt, gamurkt!
Kėdainiai. TD VI, p. 270

8000. Vyrai! Moterys kepė kiaušienę, liepė vyram nesakyt.
1940, Dūkštas. LTR 2359(70)

8001. Vyrai vyrai, jūs lauke ariat,
Moterys namie pautienę kepa.
Jūs nežiūrėkit, kad aš maža paukštytė,—
Kai aš paimsiu į savo rankas,
Tai net braškė-ės!
VD 1912, p. 8

8002. Vyrai, vyrai!
Moterys pautienę kepė,
Man liepė nesakyt.
Aš pasakiau —
Man galvelę grygžt!
NSk, p. 74

8003. Vyrai, vyrai,
Moterys vaikus maudo.
Parlėkite, išvaikykite.
1931, Alytus. LTR 295(48)

8004. Gaspador, gaspador,
Ką tavo gaspadinė veik?
Blynus kep,
Petelnę tep,—
Pati kaštavoj.
1938, Radviliškis. LTR 1442(95)

8005. Gaspadorius, gaspadinė,
Iš namų visus išginę,
Lašinius čirškina, čirškina.
MT II, p. 110

8006. Gaspadorius, gaspadinė
Kepė, virė, gatavojo,
Ant priepečkio pasidėjo —
Čir-r-rkšt!
TŽ I, p. 31

8007. Gaspadorius, gaspadinė
Išsivirė virtinėlių,
Užsidarė kamarėlėj
Su savo vaikeliais
Ir gurkšt gurinėlius.
MT II, p. 109

8008. Gaspadorius, gaspadinė
Barščių prisivirė,
Su duonele pliūūja.
MT II, p. 110

8009. Tetušiuks, mamulytė
Išsivirė, išsikepė —
Šeimynai neduoda!
1913, Pušalotas. LMD I 1050(27)

8010. Gaspadinė — pragarinė,
Ką pramanė, tą prarijo —
Gurkšt, gurrkšt...
MT II, p. 110

8011.
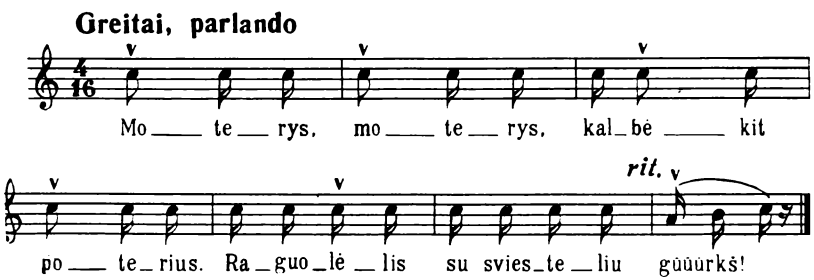
Moterys, moterys,
Kalbėkit poterius.

Raguolėlis su sviesteliu —
Gūūūrkš!
1957—1958, Kupiškis. Tekstas ir melodija LTR 3158A(59)

8012. Riekė merga duoną,
Riekė merga duoną —
Blinkst į kišenių!
VD 1912, p. 8

8013. Nuėjo boba į kamarą,
Atsiriekė duonos svarą,—
Pašmurkšt į kišenių,
Pašmurkšt į kišenių.
1937, Marijampolė. LTR 1264(630)

8014. Moterys vyrus apgavo,
Apgavo, apgavo:
Riekė, riekė duoną —
Pašmakšt į kišenių.
1930, Marijampolė. LTR 206(3)

8015. Pušis, pušis tai agurks,
Saldu gardu — gurkšt!
1931, Panemunėlis. LTR 295(45)

8016. Gerų linų,
Gerų linų,
Pinigų dėl vyyrų.
1935, Dusetos. LTR 721(75)

8017. Tai man dyvai,
Tai man dyvai,
Kaip tie žmonės gurkia.
TŽ I, p. 332

8018. Tai man dyvis,
Tai man dyvis,
Kad Jurgiukas
Murzinis, murzinis.
K 1920—1921, p. 95

8019. Tai man dyvai,
Tai man dyvai,
Kaip tuos blynus kepa:
Plaka plaka, plaka plaka,
Paskiau sviestu tepa.
Skapiškis. TD VI, p. 266

8020. Tai man dyvai,
Tai man dyvai,
Kaip tos vištos lesa:
Viena kasa, kita lesa
Ir vis gaidį peni.
MT II, p. 112

8021. Tai man dyvai,
Tai man dyvai,
Kaip tos mergos šoka:
Kojom mina,
Delnus trina —
Niekas neužmoka.
TD VI, p. 265

8022. Tai man dyvas,
Tai man dyvas,
Kaip gegužė peri:
Be lizdelių, be namelių,
Be jokių nočynų.
Pagiriai. TD VI, p. 265

8023. Gražios marčios, gražios marčios,
Juodi čeverykai.
Kai pamatė, nusigando
Viso sodžiaus vyrai.
MT II, p. 112

8024. Jūs, mergos, jūs, mergos,
Vėlai atsikėlę,
Plaukai susivėlę,
Akys užmiegotos.
Alvitas. TD VI, p. 277

8025. Vėlai kėlęs,
Susivėlęs,
Snarglys nutįsęs.
1931, Sintautai. LTR 387(514/1)

8026. Vyrai, vyrai, vyrai!
Anksti atsikėlę,
Plaukai susivėlę,
Nosys drykso, drykso.
1930, Alvitas. LTR 218(951)

8027. Tai tau vyras,
Tai tau vyras,
Kaip pipiras:
Žmoną muša,
Žmoną bara,
Kad nešioja čeverykus.
MT II, p. 112

8028. Geri vyrai, geri vyrai,
Kaip pipirai.
Ir nesėti, neravėti,
O vis dėlto dygsta.
MT II, p. 112

8029. Vokietike, vokietike,
Tavo trumpa šarkinikė.
Tirkšt!
1960, Šilutė. LTR 3426(202)

8030. Vyrai kaip vyrai,
Bobos kaip bobos,
Vaikai kaip agurrrkai.
1935, Dusetos. LTR 721(117)

8031. Kiaušiniai, kiaušiniai,
Vištos kaip agurkai.
Kiaušiniai, kiaušiniai,
Gaidžiai kaip pridurkai.
Pagiriai. TD VI, p. 277

8032. Mano vaikai,
Tavo vaikai,
Mano kaip agurkai.
Skapiškis. TD VI, p. 278

8033. Geri vaikai, geri vaikai,
Riebūs kaip pirštinės.
Kėpso pilvai, kėpso pilvai,
Kad jie tik neplyštų.
MT II, p. 109

8034. Geri vaikai, geri vaikai,
Bet tinginiai:
Duoną punta, pieną ryja,—
Ar tik neplyš?
MT II, p. 109

8035. Geri vaikai, gražūs vaikai,
Tik labai snargliuoti.
Kokia gėda, kokia gėda,
Kad praustis nemoka.

MT II, p. 109

8036. Čir, čir!
Kas iš tavęs kiaušinius išpirks, išpirks?

Pakruojis. TD VI, p. 277

8037.

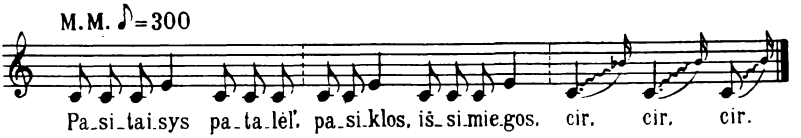

Pasitaisys patalėl',
Pasiklos, išsimiegos,
Cir, cir, cir!

1965, Lauksodis. Tekstas ir melodija LTR 3783(1306), LTRF mg. j. 514(37)

KUOLINGA

8038. Kurr, kurr?
Kiaulyt, kiaulyt!

Kupiškis. TD VI, p. 279

KUOSA

8039. Arsiu arsiu,
Akėsiu akėsiu,
Sėsiu sėsiu.

TŽ I, p. 332

8040. Kuos, kuos,
Ką duosi?

Vabalninkas. TD VI, p. 279

KURAPKA

8041. Čirr, nerušiok mano vaikų,
Čirr, nerušiok!

1937, Marijampolė. LTR 1264(648)

8042. Kirvuks, kirvuks!

Viduklė. TD VI, p. 280

8043. *Kurapka, pamačius medžiotoją, sako kitoms:*
Bus plekšt!

Radviliškis. LTR 3419(55)

8044. Klibikšt paklibikšt vaikščioju,
Vaikus vedžioju.

Sidabravas. TD VI, p. 279

LAKŠTINGALA

8045. Kinkyk, kinkyk, kinkyk,
Važiuok, važiuok, važiuok,
Vadelėk, vadelėk, vadelėk,
Tprrrrrrrr! Tprrrrr! Tprrrrr!

1950, Biržai. LTR 2787(93)

8046. Jurgi, Jurgi!
Kinkyk, kinkyk,
Vadelėk, vadelėk,
Važiuok, važiuok,
Plak, plak!

Zarasai. LMD I 784(31)

8047.

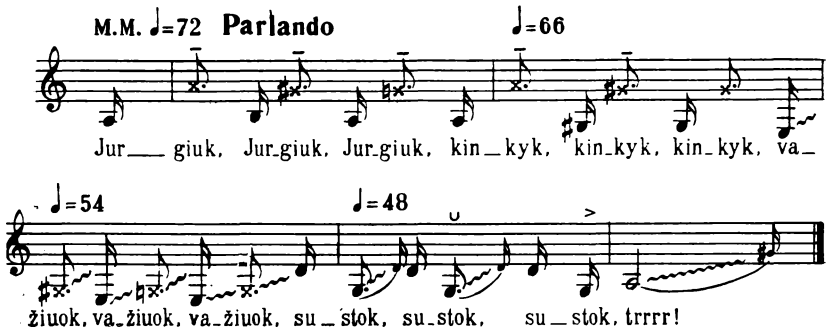

Jurgiuk, Jurgiuk, Jurgiuk,
Kinkyk, kinkyk, kinkyk,
Važiuok, važiuok, važiuok,
Sustok, sustok, sustok,
Trrrr!

1965, Lauksodis. Tekstas ir melodija LTR 3783(1307), LTRF mg. j. 514(38)

8048. Jurgut, Jurgut!
Kelk, kelk!
Kinkyk, kinkyk, kinkyk!
Patepk, patepk, patepk!
Važiuok, važiuok!
Paplak, paplak, paplak!
Bėruk, bėruk, bėruk!
Greičiau, greičiau!
Trauk, trauk, trauk!
Na, na, na, na, tir, tir...
Sustok, sustok!
Viekšniai. TD VI, p. 283

8049. Jurgiuk, Jurgiuk, Jurgiuk!
Kinkyk, kinkyk, kinkyk!
Paplak, paplak, paplak!
Važiuos, važiuos, važiuos...
Čekšt, čekšt, čekšt!
Čiuož, čiuož čiuoželė,
Vež, vež veželė,
Čiuož geras, čiuož negeras.
Baisogala. TD VI, p. 283

8050. Juozuk, Juozuk,
Kinkyk, kinkyk, kinkyk,
Važiuok, važiuok, važiuok!
Geras blogas, by tik savas,
Tit ir nuvažiuosi.
NSk, p. 67

8051. Jurgiuk, Jurgiuk!
Kinkyk, kinkyk!
Kur kišt, kur kišt?
Kelman, kelman.
Taburkšt!
1932, Šiauliai. LTR 369(93)

8052. Jurguti, jok, jok!
Sudrožk, sudrožk!
Paplak, paplak!
Važiuok, važiuok!
Vilkaviškis. TD VI, p. 280

8053. Jurgiuk, jok, jok!
Eibuk, eiruk,
Paplak, paplak!
Batakiai. LTR 66(415)

8054. Jurgut, Jurgut,
Jok, jok!
Motiej, Motiej,
Paplak, paplak!
Viduklė. TD VI, p. 284

8055. Jurgiuk, Jurgiuk!
Pavysiu, pavysiu!
Nuplaksiu, nuplaksiu!
Panevėžys. TD VI, p. 283

8056. Jokūb, Jokūb!
Jok, jok!
Gausi, gausi
Tarrbą, tarrbą!
Ariogala. TD VI, p. 280

8057. Jonuk, Jonuk!
Kinkyk, kinkyk!
Paplak, paplak!
Važiuok, važiuok!
Tikšt, tikšt!
Vilkaviškis. TD VI, p. 280

8058. Karpi, karpi, karpi!
Čiakš, čiakš, čiakš!
Važiuos, važiuos, važiuos!
Tikš, tikš, tikš,
Tikš, tikš, tikš!
Vabalninkas. NS, p. 336

8059. — Jurgut, Jurgut!
Kur važiuoji, kur važiuoji?
— Į turgų, į turgų!
— Ką pirksi, ką pirksi?
— Žirgą, žirgą!
— Kokį, kokį?
— Šėmą, šėmą!
— A-a, a-a, teip, teip!
Vilkaviškis. TD VI, p. 282

8060. Merga, merga, merga,
Kelkis, kelkis, kelkis!
Užsikėlus, užsikėlus, užsikėlus
Nestovėk, nestovėk, nestovėk:
Imk, imk, imk
Ratelį, ratelį, ratelį,
Verpk, verpk, verpk,
O suverpus, o suverpus, o suverpus
Nestovėk, nestovėk, nestovėk,
Bet, bet, bet
Ausk, ausk, ausk!

1936, Aukštadvaris. LTR 733(544)

8061. Vakaras, vakaras, jau vakaras,
Eisme, eisme, eisme
Gultų, gultų, gultų.
Gulėkim, gulėkim, gulėkim, gulėkim
Pusę nakties, pusę nakties, pusę nakties.
Jau pusnaktė, jau pusnaktė, jau pusnaktė,
Kelkimės, kelkimės, kelkimės,
Važiuokim, važiuokim, važiuokim,
Kinkyk, kinkyk, kinkyk.
Pakinkė, pakinkė, pakinkė,
Sėsk, sėsk, sėsk, sėsk,
Važiuok, važiuok, važiuok,
Šerk, šerk, šerk, šerk,
Sušerk, sušerk, sušerk,
Ptru, ptru, ptru, ptru.
Aušra, aušra, aušra,
Pabaiga, pabaiga, pabaiga.

Vabalninkas. NS, p. 336

8062. Paplak, paplak dalgelę,
Kinkyk, kinkyk kumelę!

Krinčinas. TD VI, p. 280

8063. — Eikim, boba, grybaut.
— Neturiu vyžų.
— Eikim, boba, karčiamon.
— Eikim nors tom pačiom!

Vyžų, vyžų, vyžų!
Čeriauk, čeriauk, čeriauk!
Nutilk, nutilk, nutilk!
1949, Salakas. LTR 2750(770)

LUKUTIS

8064. Lupk, lupk, lupk!
Smilgiai. TD VI, p. 286

8065. *Jei budutis (bado paukštelis) sako:* „Bud, bud", *tai bus geri metai, jei* — „Bad, bad", — *blogi, jei* — „Lup, lup", *tai lups žmones.*
1888. LMD I 1063(441)

8066. *Budutis prieš gerus metus šaukia:*
Bud, bud, bud!
Prieš blogus metus:
Bad, bad, bad!
Praneša, kad ponai lups žmones:
Lup, lup, lup!
TD VI, p. 286

8067. Dududu, dududu,
Iškuls šiaudus be grūdų.
1937, Viduklė. LTR 1324(220)

8068. Dududu, dududu,
Važiuoju keliu.
Saločiai. TD VI, p. 286

8069. Žmonės aria ir akėja,
O tu dykas...
Lup lup lup, lup lup, lup!
NSk, p. 74

8070. Dudutis, aš Petrutis.
Žmonės aria,
O aš sėdžiu —
Nesigėdžiu.
Dudutis, aš Petrutis.
Panevėžys. K 1920—1921, p. 95

8071. Petrai, Petrai, tu, tu, tu,
Žmonės aria, tu, tu, tu,

Ir akėja, tu, tu, tu,
Ką tik turi, tu, tu, tu,
Darže sėja, tu, tu, tu,
O tu drybsai, tu, tu, tu!
Ukmergė. TD VI, p. 286

8072. Žmonės aria ir akėja, o tu dykas... Lup lup lup, lup lup lup!..
Šv, p. 74

NYKŠTUKAS

8073. Pytus, pytus!
Gaurė. LTR 66(437)

8074. Vaikai, vaikai, ką darot,— visas sviets girdi?
KlvK, p. 85

PATARŠKA

8075. Pakakšt, pakšt!
Cypu, cypu, cypu!
TD VI, p. 287

8076. *Pentardos patinas:*
Pakart, pakart!
O patelė:
Paleist, paleist!
Radviliškis. LTR 3419(47)

8077. *Patinas rėkia:*
Nukirst, nukirst!
Ariogala. TD VI, p. 287

8078. Pagaus — pakars,
Pagaus — pakars.
Pakruojis. TD VI, p. 287

8079. *Patelė rėkia:*
Kur dėt, kur dėt?
Patinas atsako:
Činai, činai, činai,
Patvory, patvory.
Vadokliai. TD VI, p. 287

8080. Kur pats,
Kur pats?
Vadokliai. TD VI, p. 286

8081. Kur lįst, kur lįst?
Šeduva. LTR 896(111/2)

8082. Kur gūžta,— jau tūpsiu!
1937, Marijampolė. LTR 1264(646)

PELĖDA

8083. Ok vyv,
Ok vyv!
1913, Pušalotas. LMD I 1050(24)

8084. Ku-a, ku-a, ku-a,
Vystyk, vystyk, vystyk!
NSk, p. 74

8085. — Kuom vystysi, kuom vystysi?
— Šiaudų kūliu, šiaudų kūliu!
Viduklė. LTR 1324(224)

8086. Suvystyk, suvystyk, suvystyk,
Pamesk, pamesk
Pakrūmėn, pakrūmėn,
Ten, ten.
1938, Aukštadvaris. LTR 1580(984)

PEMPĖ

8087. Gyvi, gyvi!
NSk, p. 74

8088. Sveiki gyvi,
Sveiki gyvi!
Baisogala. TD VI, p. 289

8089. Sveiki gyvi, vaikučiai!
1937, Marijampolė. LTR 1264(628)

8090. Sveiki gyvi,
Sveiki gyvi,
Sveiki gyvi, vaikučiai!
1962, Kalvarija. LTR 3517(2437)

8091. Gyvi, gyvi,
Tavo vaikai klyvi.
Kėdainiai. TD VI, p. 293

8092. Gyvi, gyvi,
Mano vaikai gyvi!
Močia jauna,
Tėvas šieną piauna.
TD VI, p. 293

8093. *Pempė atskridus šaukia:*
Ar gyvi, ar gyvi?
O išskrisdama:
Išgaiškit, išgaiškit!
1936, Aukštadvaris. LTR 733(102)

8094. Gyvis, gyvis berkulys
Dangaus pečiaus nekūrys.
1931. LTR 387(514/5)

8095. Gyvis, gyvis berkulys,
Nusirito kaip kūlys.
1931. LTR 387(514/6)

8096. Gyvi, gyvis,
Žmonės iš tavęs pasidyvys, pasidyvys.
1938, Pakruojis. LTR 3419(25)

8097. Gyvis, gyvis barkūlys,
Senas mažo nepavys.
TD VI, p. 288

8098. Klyvi, klyvi,
Ar dar gyvi?
Troškūnai. TD VI, p. 289

8099. Knyve, knyve,
Dar jūs vaikai gyvi?
1931. LTR 295(49)

8100. Kyvi, kyvi, kyvi,
Bernužėliai, sveiki gyvi!
Duokiškis. TD VI, p. 288

8101. Knyvi, knyvi!
Tavo vaikai nebegyvi.
Leipalingis. TD VI, p. 288

8102. Motin, motin,
Klyvi, klyvi,
Tavo vaikai
Nebegyvi.

Panevėžys. TD VI, p. 293

8103. Klyvi, klyvi!
Mano vaikai visi gyvi.
Visi vaikšto po pelkynus
Ir nenori kepti blynus.

Daugailiai. TD VI, p. 288

8104. Knyvi, knyvi,
Mano vaikai beržyne,
O aš pati purvyne.

1931, Liškiava. LTR 374c(1458)

8105.

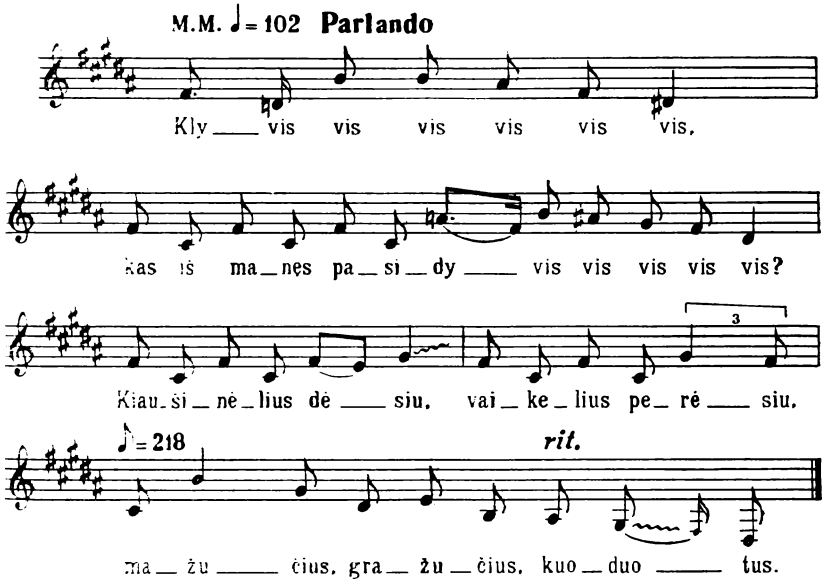

Klyvis vis vis vis vis vis,
Kas iš manęs pasidyvys vis vis vis vis?
Kiaušinėlius dėsiu,
Vaikelius perėsiu,
Mažučius, gražučius, kuoduotus.

1965, Lauksodis. Tekstas ir melodija LTR 3783(1308), LTRF mg. j. 514(40)

8106. Klyvis, klyvis,
Kas iš manęs pasidyvys?
Susidėsiu kiaušiniokus,
Išperėsiu vaikučiokus.
TŽ I, p. 331

8107. Klyvis, klyvis,
Kas iš manęs pasidyvys?
Pupų pūras,
Pelų maišas.
Vadokliai. TD VI, p. 293

8108. Klyvis, klyvis,
Kas mane padyvys?
Kiaušinėlius dėsiu,
Vaikelius perėsiu.
Kiaušinėliai taškuoti,
Vaikeliai kuoduoti.
Baisogala. TD VI, p. 292

8109. Klyvis, klyvis,
Kas mane padyvys?
Kiaušinėlius sudėsiu ant kelmuko,
Vaikelius išperėsiu pilkiukus, pilkiukus.
Panevėžys. TD VI, p. 292

8110. Gyvis, gyvis,
Kas mane padyvys?
Kiaušinėlius dėsiu,
Vaikus perėsiu,
Po balas vedžiosiu,
Nuo žmonių saugosiu.
Ukmergė. TD VI, p. 290

8111. Kyvis, kyvis, kyvis, kyvis,
Kas iš manęs pasidyvys?
Kiaušinėlius dėsiu,
Vaikelius perėsiu.
Kad ir dyvys — nenudyvys,
Aš visus mylėsiu,
Aš visus mylėsiu.
Kupiškis. TD VI, p. 291

8112. Klivikš, klivikš!
1935, Gruzdžiai. LTR 542(59)

8113. Vagis, vagis, vagis!
Klystu, klystu, klystu!
1935, Salantai. LTR 542(61)

8114. Styrink, styrink, styrink!
1935, Plateliai. LTR 542(58)

8115. *Pempė, tik atskridus, rėkia:*
Ivut, Ivut, kur kūlė?
Vasaros metu:
Gyvi, gyvi, gyvi,
Raseiniai. TD VI, p. 289

8116. *Pempės patinas sako:*
Kūlys, kūlys!
Patelė sako:
Gyvi, gyvi! Vilkaviškis. TD VI, p. 289

8117. Išklypi, išklypi!
Pagiriai. TD VI, p. 293

8118. Nevykęs, nevykęs!
Radviliškis. TD VI, p. 293

PERKŪNO OŽELIS

8119. *Kildamas į viršų, rėkia:*
Tikum, tikum, tikum!
Leisdamasis žemyn:
Me-ke-kia, mekia!
Ariogala. TD VI, p. 296

8120. *Lėkdamas oru:*
Kuckir, kuckir, kuckir,
Meee, meee!
1937, Plateliai. LTR 1180(33)

8121. Čeku, čeku, čeku, čeku,
Tavo motka be pančiakų,
E-e-e-e!.. NSk, p. 74

8122. Čeku, čeku,
Mergos be pančiakų,
E vyrai ir be keeelnių.
1912, Rimšė. LMD I 607(4/4)

8123. Butki, butki,
Telekš, telekš,
Po batvinius,
Po batvinius.
Duokiškis. TD VI, p. 296

8124. Du du du, du du du,
Važiuoju taisyt ratų.
Obeliai. LTR 3419(72)

PESLYS

8125. Lys, lys, lys!..
Šeduva. TD VI, p. 312

POVAS

8126. Valentinai, Valentinai!
Lygumai. LTR 3419(89)

8127. Visi durni, visi durni,
Tik aš vienas kytras —
Nieks neturi tokių plunksnų, kaip aš.
1937, Marijampolė. LTR 1264(635)

PUTPELĖ

8128. Puspėdė, puspėdė!
TŽ I, p. 333

8129. Plišk, plišk, plišk!
1936, Aukštadvaris. LTR 846(448)

8130. Čiuč, pamesk,
Čiuč, pamesk!
1931, Vilkaviškis. LTR 210(222/16)

8131. Lyk palyk, lyk palyk, lyk palyk!
Pandėlys. TD VI, p. 298

8132. Put palauk,
Put palauk,
Putpeliuk, palauk.
1926, Švenčionys. LMD I 474(1051)

8133. Pliks liks,
Kai nebliks,
Pliks paliks.
1926, Tverečius. LMD I 474(1051)

8134. Put purliukšt,
Put purliukšt.
Veliuona, TD VI, p. 299

8135. Kelk, Jurgut,
Darbas krut.
Dalgę plak,
Pievon kak.
Darbą tu
Ten atlik,
Put pilik,
Put pilik!
Ukmergė. TD VI, p. 298

8136. *Putpelė ir bryzgėlė nesuteikia. Pirmoji, geisdama valstiečiui gero derliaus, sako:*
Pūsk pelus,
Pūsk pelus!
Bryzgėlė norėtų, kad javai būtų retesni, todėl šaukia:
Brisk, brisk,
Brisk, brisk!
GD, p. 79

8137. Stok, palauk,
Stok, palauk!
Vilkas vaikus neša.
1937, Marijampolė. LTR 1264(626)

SĖJIKAS

8138. Sėk, sėk, sėk!
Batakiai. LTR 66(422)

8139. Ūkininke, sėk rugelius,
Sėk ir kvietelius.
TD VI, p. 299

SLANKA

8140. Tik, tik,
Kuuurr pati?
Sidabravas. TD VI, 299

8141. Durk, durk,
Kur minkšt, kur minkšt!
Kurtuvėnai. TD VI, p. 299

SNIEGENA

8142. Aš jau čia,
Aš jau čia!
Radviliškis. TD VI, p. 299

8143. Aš maža sniegenėlė — padrykt, padrykt!
1937, Marijampolė. LTR 1264(657)

STARTA

8144. Deg, deg, deg sniegs!
Šiluva. TD VI, p. 300

8145. Deg, deg pykt, šilt,
Šiurpt, šiurpt!
Raseiniai. TD VI, p. 300

STRAZDAS

8146. Čyrum čierum,
Man su vaikais nebus gero.
K 1920—1921, p. 96

8147. Trijų grybų viralas —
Keturių per didelis.
Pušalotas. TD VI, p. 301

8148. Čia, čia, čia!
Kur vaikai su pačia?
Aš nelėksiu iš čia
Nei diena, nei nakčia.
K 1920—1921, p. 96

8149. — Kur vyrai, kur vyrai?
— Lauke, lauke!
— Ką dirb, ką dirb?
— Ar, ar.
— Kur moterys, kur moterys?
— Pirty, pirty!
— Ką dirb, ką dirb?
— Ronas gydos, ronas gydos.

TD VI, p. 301

8150. — Kur vyrai, kur vyrai?
— Pirty, pirty!
— Ką dirba, ką dirba?
— Ronas kenčia, ronas kenčia.
— Ko deda?
— Titūno lapo, titūno lapo.

Pandėlys. TD VI, p. 301

8151. Turkijoj buvau,
Vyną gėriau, kviečius lesiau,
Ale kūdas buvau.
Kai parlėkiau į savo šalį,
Žvirgždus lesiau, vandenį gėriau,
Ale riebus buvau.

Keturvalakiai. VD 1911, p. 46

8152. Svetimoj šaly buvau,
Alų midų gėriau —
Sudžiūvau, sudžiūvau.
Į savo kraštą parlėkiau,
Kirminėlius lesiau,
Vandenėlį gėriau,—
Nutukau, nutukau.

VSk, p. 26

8153. *Maliavotstrazdis gieda:*

Pas girulę buvau, Į Praunius lėkiau,
Pas girulę buvau — Į Praunius lėkiau —
Kviečius lesiau, Uodega tvyskuliavo,
Kviečius lesiau. Uodega tvyskuliavo.

Raseiniai. TD VI, p. 302

SUOPIS

8154. Vai — i, va — i! . .
1937, Viduklė. LTR 1324(229)

ŠARKA

8155. Tšš, klausyk,
Ka ka ka ka!
Sidabravas. TD VI, p. 303

8156. Čirikšt, cha, cha, cha,
Bus svečių!
Viešintos. TD VI, p. 303

8157. Kas čia, kiek čia?
Batakiai. LTR 66(426)

8158. Taip dėk, šiaip dėk.
Radviliškis. LTR 3419(45)

8159. Aš turiu lizdą krūmuos, krūmuos!
1937, Marijampolė. LTR 1264(651)

8160. Karašo, karašo!
Kiek tata, kiek tata?
Maž tata!
TD VI, p. 303

8161. *Paukščiai, susirinkę prie dvėselienos, taip kalbasi.*
Šarka:
— Karašo, karašo, karašo!
Varna:
— Bi mėsa, bi mėsa, bi mėsa!
Juodvarnis:
— Vilk į krūmą, vilk į krūmą!
1937, Plateliai. LTR 1180(32)

TETERVINAS

8162. *Pavasarį:*
Parduosiu kailinius,
Pirksiu pačią!
Rudenį:
Parduosiu pačią,
Pirksiu kailinius.
BLF, p. 90

8163. *Rudenį:*

Bur, bur, bur,
Parduosiu pačią, pirksiu talūbą,
Parduosiu pačią, pirksiu talūbą...

Pavasarį:

Parduosiu talūbą, pirksiu pačią,
Parduosiu talūbą, pirksiu pačią...

Zarasai. LMD I 784(29)

8164.

Rudenį:	*Pavasarį:*
Parduok panelę,	Parduok šūbelę,
Nupirk šūbelę,	Nupirk panelę,
Parduok panelę,	Parduok šūbelę,
Nupirk šūbelę,	Nupirk panelę,
Parduok panelę,	Parduok šūbelę,
Nupirk šūbelę.	Nupirk panelę.

NS, p. 337

8165.

Rudenį:	*Pavasarį:*
Parduosiu pačią,	Parduosiu kelnes,
Pirksiu kelnes.	Pirksiu pačią.

Gudžiūnai. TD VI, p. 309

8166. Parduosiu kailinius ir batus,
Pirksiu pačią ir vaikus.

1937, Marijampolė. LTR 1264(629)

8167. *Tetervinas rudenį taip ulba:*

Parduosiu pačią ir ratus,
Pirksiu kailinius ir batus.

Pavasarį:

Parduosiu kailinius ir batus,
Pirksiu pačią ir ratus.

1931, Užventis. LTR 267(163)

8168.

Pavasarį:	*Rudenį:*
Parsiduosiu kailinėlius,	Parsiduosiu trinytėlius,
Nusipirksiu trinytėlius,	Nusipirksiu kailinėlius,
Burrr...	Burrr...

TD VI, p. 309

8169. Parduosiu pačią,
Pirksiu kailinius.
Parduosiu vaikus,
Pirksiu batus.
Pagiriai. TD VI, p. 309

8170. Parduosiu blogą pačią,
Pirksiu gerą.
Radviliškis. TD VI, p. 309

8171. Mano berniukas
Tavo berniukui
Akeles pervertė, pervertė.
Svėdasai. TD VI, p. 310

8172. Mano tėvas
Ir tavo tėvas.
Mano tėvas
Prieš tavo tėvą
Akis pervertė.
Anykščiai. TD VI, p. 310

8173. Kad būtų suderėt,
Būtų parvežta.
Krakės. TD VI, p. 308

8174. Du turiu katiliuku,
Trečią srebiu.
Batakiai. LTR 66(427)

TILVIKAS

8175. Til, til,
Skubyk rugius sėti!
Linkuva. TD VI, p. 311

8176. Nutilk, nutilk, nutilk!
Vilkaviškis. TD VI, p. 311

8177. Pliks tilviks, nupliks!
Užpaliai. TD VI, p. 311

8178. Vėl lįs,
Vėl lįs!
Radviliškis. LTR 3419(58)

8179. Lyt, lyt, lyt!
1938. LTR 1534(284)

8180. *Tilviko daina:*
Klieku, klieku,
Vištažarnis, vištažarnis,
Skilvys, skilvys!
VD 1912, p. 8

VAGIŠIUS

8181. Čiupk, čiupk ir nešk!
Panemunėlis. TD VI, p. 311

VANAGAS

8182. Lyk, lyk!
Bus lietaus, bus lietaus!
Lyk, lyk!
Pyts, pyts! Ariogala. TD VI, p. 312

VARNA

8183. Ark, ark! Šeduvа. TD VI, p. 312

8184. *Varna po švento Kazimiero rėkia:*
Aust, aust!
Jo jurginių:
Art, art, art!
1938, Aukštadvaris. LTR 1580(974)

8185. Kvarkt, kvarkt,
Imkit žagres art, art, art!
Deltuva. TD VI, p. 313

8186. Varrgas, vargas...
Sidabravas. TD VI, p. 312

8187. Dvaars, dvaars!
Betygala. TD VI, p. 312

8188. Karvoolia, karvoolia!..
1913, Pušalotas. LMD I 1050(23)

8189. Kringelis, kringelis!

TŽ I, p. 332

8190. Baba, duok kačergą!

1931, Gaurė. LTR 295(61)

8191. Pakark mane, pakark mane!
Pakark jį, pakark!

TD VI, p. 314

8192. Bus kito oro,
Duokit man sūrio!

1937, Marijampolė. LTR 1264(631)

8193. Kaune buvau,
Kaune buvau!
Po degimus vaikščiojau,
Po degimus vaikščiojau!

1931, Papilė. LTR 293(509)

8194. Kaip buvo, taip ir tebėra!

1939, Dusetos. LTR 2068(88)

8195. *Varna vasarą ant rugių gubos:*
Kak', kak'!
O žiemą ant mėšlyno:
Pyragas, pyragas!

NS, p. 337

8196. *Varna, ant dvėselienos atsistojus, rėkia:*
— Gardi mėsa, gardi mėsa!
Kita, šalia stovėdama, pritaria:
— Raumuo, raumuo!
Trečioji, baikštesnė, iš toliau sako:
— Kaip cukrus, kaip cukrus!

1962. LTR 3520(144)

8197. *Varna vasarą:* *Žiemą:*
Gauna, gauna! Kalokšt, kalokšt, kad būt!..

Tauragnai. LMD I 583(17)

8198. Kra kra, pavasaris,
Mane tėvas nelesinęs.
Kai aš pasenėsiu,
Ir jo nepenėsiu.

1936, Dusetos. LTR 1081(22)

8199. Kvar kvar, pavasaris,
Tėvas vaikų nelesinęs.
Kad ir lesinęs — šiaudais,
Kad ir girdęs — purvais.
Obeliai. TD VI, p. 314

8200. Gva gva, pavasaris,
Išleidė mane tėvas nelesinęs.
Pūrą miežių sulesino —
Daugiau neketina.
1940, Salakas. LTR 2333(44)

8201. Gva gva, pavasaris,
Mane tėvai nelesina.
Rugių pūrą sulesino,
Viedrą unda sugirdino.
1940, Dūkštas. LTR 2381(197)

8202. Gva gva, pavasaris,
Išleidė mane tėvas nelesinęs.
Du pūdu sulesino,
Daugiau nežadėjo.
Pur, pur, purr,
Reikia skrist.
1940, Salakas. LTR 2219(22)

8203.
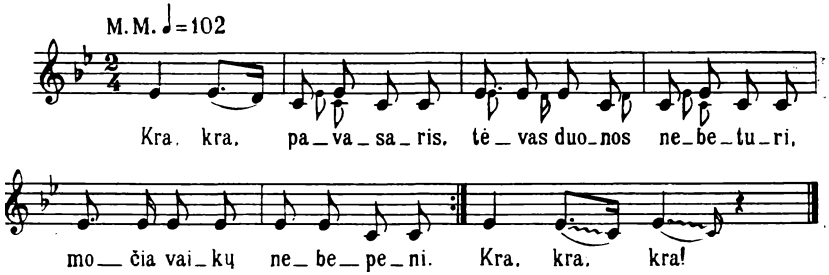
Kra kra, pavasaris,
Tėvas duonos nebeturi,
Močia vaikų nebepeni.
Kra, kra, kra!
1939, Rokiškis. Tekstas LTR 2108(71), melodija LTR 2872(127), LTRF pl. 1151(5)

8204. *Kai varnos klausia, kodėl jos galva juoda, ji atsako:*
Sirgau, sirgau!
Kai klausia, kodėl jos kojos juodos, ji atsako:
Po balas braidžiau!
Panevėžys. TD VI, p. 313

8205. *Varnos, vydamos vanagą, karkia:*
Neprietelius, neprietelius!
1936, Aukštadvaris. LTR 846(154)

8206. *Varna, jeigu vaikas burnos neprausęs, sako:*
Mano vaiks! Mano vaiks!
Jei nesiprausęs:
Varškė! Varškė!
1946, Viekšniai. LTR 2489(99)

8207. *Žmogui važiuojant blogais (skūriniais) `arkliais, varna rėkia:*
Už pusę auksino, už pusę auksino!
Varlė, iškišusi iš griovio galvą, atsiliepia:
Čvertė, čvertė, čvertė!
1929, Batakiai. LTR 66(293)

Žr. **8161, 8324, 8352.**

VARNAS

8208. *Juodvarnis:*
Ark, ark!
Raseiniai. TD VI, p. 257

8209. Art, art, art,— pavasaris!
NSk, p. 74

8210. Krun krun!
Tavo vaikas šile dega!
Krun, krun,
Kaip nuskris', ir pats sudegsi.
Krun, krun, krun!
1912, Rimšė. LMD I 607(4/3)

8211. *Varnas lėkdamas:*
Prie kaulo, prie kaulo!
TD VI, p. 314

Žr. **8161.**

VARNĖNAS

8212. Siu gint, siu gint, siu gint!
Betygala. TD VI, p. 314

8213. Čir čim, čir čim,
Vyvo, vyvo!
Saločiai. TD VI, p. 314

8214. *Pavasarį:*
Grįžau, grįžau, grįžau,
Buvau, buvau, buvau.
Teisybė — čia, čia, čia
Pačios neradau.
Išlėksiu, išlėksiu, išlėksiu.
Eik, eik, eik!
1931, Aukštadvaris. LTR 1580(973)

8215. Aš vyrs, aš vyrs,
Ėjau kel', ėjau kel',
Susitikau bried', bried'.
Aš tą bried' vytijau, vytijau —
Mėsos čieliem metam, metam,
Taukų dien', taukų dien'.
Pumpėnai. TD VI, p. 314

Žr. **8351.**

VIEVERSYS

8216. Kurkulys, kurkulys!
Batakiai. LTR 66(430)

8217. Su kelnėm, su kelnėm,
Vaikas su kelnėm!
1934, Dusetos LTR 721(82)

8218. Sveiki, vyrai,
Čiru viru, vyrai,
Gyvi, vyrai,
Čiru viru, vyrai!
Čiru viru, pavasaris.
1938, Aukštadvaris. LTR 1580(962)

8219. Čyru vyru, pavasaris,
Palikau vaikelius nelesintus.
Parlėksiu — palesinsiu.
Žaliu vyneliu pagirdysiu
Ir vėl išlėksiu.
VD 1912, p. 8

8220. Čyru vyru, pavasaris,
Palikau vaikelius nelesintus.
Parlėksiu — palesinsiu,
Pakirsiu ledelį — pagirdysiu.
1936, Kalvarija. LTR 973(55/3)

8221. *Patinėlis palieka prie vaikų patelę ir išlėkęs gieda:*
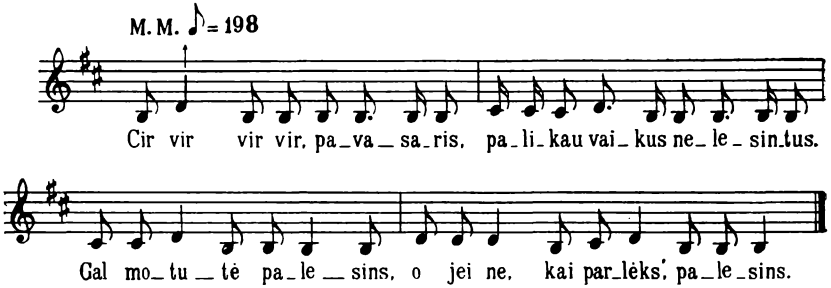
Čir vir vir vir, pavasaris,
Palikau vaikus nelesintus.
Gal motutė palesins,
O jei ne, kai parlėks', palesins.
1965, Lauksodis. Tekstas ir melodija LTR 3783(1304), LTRF mg. j. 514(35)

8222. Čyru vyru, pavasarį
Paliko vaikai nelesinti.
Kai parlėksiu, palesinsiu,
Šiaudų kūlį sudeginsiu.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(222/10)

8223. Čibir vibir, pavasaris,
Man tėvas paliko nelesinęs.
Palikau pilnus aruodus —
Neradau nė pusės.
Papilys. NS, p. 337

8224. Čiru viru, pavasaris,
Dar neišėjo pašalas.
Aruodėliai dyki,
O vaikeliai pliki.
Daujėnai. LTR 3419(137)

8225. Čibar čibar, pavasaris,
Mano vaikai nelesinti;
Tie, tie, tie plikagalviai
Mano tėvo aruodą išlesė!
Pušalotas. TTŽ 1912, p. 16

8226. Cyruli vyruli, pavasaris!
Tave tėvs daugiau neblesins.
BLF, p. 90

8227. Čir vir vir, pavasaris,
Mane tėvas nelesino,
Badu marino,
Ant karklyno duonos plutą pakabino —
Negaliu pasiekt,
Negaliu pasiekt!
Panevėžys. TD VI, p. 319

8228. Čibir vibir, pavasaris, pavasaris!
Išleido tėvelis nelesinęs, nelesinęs,
Su dyku gurkliu,
Su pliku pilvu.
Vabalninkas. NS, p. 337

8229. Čibar vibar, pavasaris,
Manęs tėvas nelesin.
Užlėkiau ant akmenėlio —
Atradau kirmėlėlę.
1913, Pušalotas. LMD I 1050(25)

8230. Čibir vibir, pavasaris!
Mane tėvas nebelesina.
Pilvą prapiovė,
Virkščių prikišė.
1936, Ramygala. LTR 1149(331)

8231. Čir vir vir, pavasaris, pavasaris!
Niekas mane nelesina —
Aš pats, aš pats, aš pats!
Biržai. NS, p. 338

8232. Čir vir, čir vir, pavasaris,
Mane tėvas nelesina.
Tenai mano gyvastis,
Palei tvorą žyvastis.
Panevėžys. TD VI, p. 319

8233. Čir vir vir, pavasaris,
Mane bobos nelesina.
Užaugs rugeliai,
Sukraus pėdelius —
Aš sotus būsiu,
Vaikelius penėsiu.
TD VI, p. 318

8234. Čir vir, pavasaris, pavasaris.
Man mamutė nelesino, nelesino.
Man kelnelių nepasiuvė, nepasiuvė,
Plikapilviai, juodanosiai, po pašalius, po pašalius.
Palikau klojims, daržins pilnus, pilnus —
Atradau dykus, dykus.
Zarasai. LMD I 784(26)

8235. Čiru viru, pavasaris,
Vaikai po pašales
Duobeles kasioja,
Po kiemelį vaikščioja.
TD VI, p. 316

8236. Čibir vibir, pavasaris, pavasaris,
Visi vaikai nuogapilviai, nuogapilviai,
Aš jiems pilvus prakirsiu, prakirsiu,
Virkščių prikišiu, prikišiu, prikišiu.
Panevėžys. TD VI, p. 317

8237. Čybur vybur, pavasarį
Išvariau vaikus į pašalį
Su nuogais pilvukais,
Su nuogais pilvukais.
Kupiškis. TD VI, p. 317

8238. Čiru viru, pavasaris —
Visi vaikai į pašalius
Su duonos kampais,
Su nuogais pilvais.
Grinkiškis. TD VI, p. 316

8239. Čibir, vibir, pavasaris —
Plikapilviai po pašales.
NS, p. 337

8240. Vytur vytur, grynapilviai,
Vytur vytur, grynapilviai.
1940, Dūkštas. LTR 2381(198)

8241. *Vaikus šidija vyturys:*
Tilvy, tilvy, nuogapilvis,
Tilvy, tilvy, bekelnis,
Tilvy, tilvy, beandarokis.
1940, Dusetos. LTR 2212(162)

***8242.** Ginučių vaikai grynapilviai, grynapilviai,
Neša laukan duoną, tru-upina, tru-upina!
1964, Palūšė. LTR 3716(122)

8243. Čydir vidir vidir,
Miegalė, miegalė, miegalė,
Tinginė, tinginė, tinginė,
Nuogapilvė, nuogapilvė, nuogapilvė!
Aš nageliais žemelę kapstysiu,
Tau pilvą draskysiu.
Skapiškis. TD VI, p. 325

8244. Nuogapilviai vaikai,
Nuogapilviai, nuogapilviai! . .
GD, p. 78

8245. Vaikai nuogapilviai,
Pašalėn, pašalėn!
1930, Užpaliai. LTR 218(316)

8246. Čivyru, čivyru, pavasaris,
Jurai, mesk skrandą į pašalį.
LTR 982(65)

8247. Čirevi, čirevi, pavasaris!
Mesk kailinius į kakalį.
BLF, p. 90

8248. Čivury, čivury, pavasaris,
Mesk kailinius, vindą į kakalį.
KlvK, p. 85

8249. Čiru viru, vyručiai,
Netoli Mauručiai.
TD VI, p. 324

8250. Čyru vyru,
Pribarstyk pipirų.
Aš juos sulesiu,
Strainesnis būsiu.
TD VI, p. 324

8251. Piemenėliai duonadergiai, duonadergiai,
Namie valgo, laukan dedas
Ir parginę kaip katelės žiūri,
Žiūri, žiūri, žiūri.
GD, p. 78

8252. Kad visi žmonės mirtų,
Tai man dirvonai liktų —
Tai man būtų kur vaikai perėti!
NSk, p. 67

8253. *Vieversys prašo dievą:*
Kad visi žmonės išmirtų,
Man dirvonų daugiau būtų.
1940, Dusetos. LTR 2212(183)

8254. *Vyturiuko daina:*
Kad prie karaliaus buvau,
Vyną medų gėriau,
Vyną medų gėriau —
Suvytau, suvytau.
Kad parlėkiau į žemaičių žemę —
Kirmėles, vabalėlius,
Kirmėles, vabalėlius —
Mano subinėlė tyvuliavo,
Tyvuliavo, tyvuliavo.
1937, Plateliai. LTR 1180(28)

VIŠTA

8255. *Višta, kiaušinį padėjus:*
Kapa kapa su dešimčia!
TŽ I, p. 332

8256. Kapa kapa dešimt — pasiimkite!
KlvK, p. 85

8257. Kapa kapa po litą,
Kapa kapa po litą!
Šaukėnai. LTR 3419(98)

8258. *Višta, padėjusi kiaušinį:*
Kat kat kat, kudakatkat!
Kat kat, kudakatkat!
Kapa kapa su dešimčia,
Kapa kapa su dešimčia!
Lygumai. LTR 3419(82)

8259. Kad kad dešimtis!
Gaurė. LTR 66(438)

8260. *Višta, sudėjusi kiaušinį, rėkia:*
Kut kut kuda!
Sudėjau kiaušinį,
O pati basa!
1935, Aukštadvaris. LTR 733(47)

8261. Kiaušius dedu, basa vaikščioju.
Nupirk nors nagines!
Gruzdžiai. TD VI, p. 330

8262. *Višta, sudėjusi kiaušinį:*
Padėsiu dar dešimt,
Padėsiu dar dešimt,
Padėsiu dar dešimt.
1948, Griškabūdis. LTR 2591(13)

8263. Kat kat kukatkų,
Kat kat kukatkų.
1939, Dusetos. LTR 2212(136)

8264. *Višta, padėjus kiaušinį:*
— Kuč kuč kudak!
Gaidys atsiliepia:
— O, kad tu sudegtum!
Pakuonis. LTR 66(439)

8265. *Višta, padėjus kiaušinį:*
— Kapa kapa dešimt!
Gaidys atsiliepia:
— A padūk', a padūk'!
Kretinga. LTR 66(440)

8266. Kud kud kudė!
Višta kiaušinį sudėj,
Kapą kiaušinių sudėj,
Kud kud kudė!
LTRn, p. 266

8267. *Višta, varoma po pečium, atsako:*
Kud kud, kad aš neisiu!
1936, Aukštadvaris. LTR 846(69)

8268. *Višta su viščiukais:*
Kut, kut, kut, nenueikitut.
Pamačiusi katiną:
Kvat, kvat, kvat, su pagaliu,
Kvat, kvat, kvat, su pagaliu!
Kvak pokšt, kvak pokšt!
Žodžiais „Kvak pokšt" ... pasakoma, kad višta puola katiną ir jam kerta.
Kuršėnai. LTR 3419(14)

8269. *Višta vaikams:*
Klapatas, klapatas —
Maži vaikai!
1935, Dusetos. LTR 721(106)

8270. *Višta viščiukams:*
Klapt, klapt,
Paskui mane!
Dusetos. LTR 721(105)

8271. *Višta ančiukams:*
Prigersite, prigersite!
1934, Dusetos. LTR 721(102)

8272. *Višta kudakina:*
Vyrams po dešimtį,
Vyrams po dešimtį!
VD 1912, p. 8

8273. *Višta, padėjusi kiaušinį, sako:*
Jau, jau sudėjau,
Jau, jau sudėjau!
Skapiškis. TD VI, p. 328

8274. Kad, kad, kad, kaudak,
Kad jis kur sukeptų!
Ukmergė. TD VI, p. 330

8275. Kad tu sudegtum,
Kad tu sudegtum!
TŽ I, p. 332

8276. *Višta nusigandusi:*
Sudegtų, sudegtų!..
NSk, p. 83

VOLUNGĖ

8277. Dieve, duok lietaus,
Dieve, duok lietaus!
KlvK, p. 85

8278. Rupūže, rupūže,
Bus lietaus!
1962, Klaipėda. LTR 3526(61)

8279. Fyn, fyn, kokie dyvai,
Fyn, fyn, bus lietaus,
Fyn, fyn, kokie dyvai,
Fyn, dieve, duok lietaus!
Vabalninkas. TD VI, p 331

8280. Lyk, lyk, lyk, lyk, lyk,
Tik, tik, tik, tik, tik!
Lys, lys, lys, lys, lys,
Žvėrys į urvus sulįs.
Tuomet aš gersiu,
Kol neprigersiu.
Kaunas. TD VI, p. 331

8281. Koks tas dievs,
Koks tas dievs?
Aš to dievo nepažįstu!
Bet kai tik pasirodo vanagas, tuoj volungė rėkia:
Dieve, dieve,
Aš be dievo nei adynos.
Panevėžys. TD VI, p. 334

8282. *Volungė prieš lietų rėkia:*
Ką virė, ką virė?
1946, Viekšniai. LTR 2489(87)

8283. *Volungė prieš šienapiūtę rėkia:*
Suk po pievą!
TD VI, p. 332

8284. Neganyk po pievą,
Pasakysiu dievui!
NSk, p. 74

8285. Ieva, Ieva,
Nesvoliok po pievą,
Čiukst!
1941, Kupiškis. LTR 2413(189)

8286. Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą —
Ateis tijūnas,
Nuraus kaltūną.
TŽ I, p. 331

8287. Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!
Atein tijūnas
Su dideliu bizūnu.
NSk, p. 338

8288. Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!
Ateis tijūnas —
Numaus alkūnes,
Ateis velnias —
Numaus kelnes.
Skapiškis. TD VI, p. 332

8289. Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!
Mano pieva šakaliuota —
Prasidursi kojas.
Atjos, atjos tijūnas,—
Apdaužys alkūnes.
TD VI, p. 333

8290. *Volungė, drausdama ganyt įžėlusias pievas, švilpauja:*
Neganyk po pievą,
Neganyk po pievą;
Pasakysiu tijūnui,
Tijūūnas urėdui,
Urėdas ponui,
Nutvers.
Antalieptė. GD, p. 78

8291. Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!
Pasakysiu Adomui —
Bus nosis raudona.

Ariogala. TD VI, p. 332

8292. *Grybautė šūkauna:*
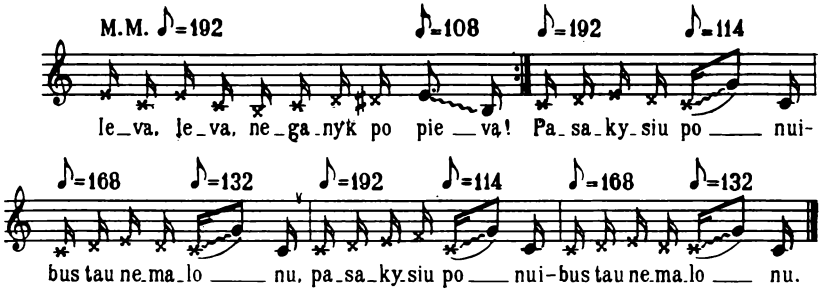
Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!
Pasakysiu ponui —
Bus tau nemalonu,
Pasakysiu ponui —
Bus tau nemalonu!

1935, Zarasai. Tekstas ir melodija LTR 721(109), LTRF pl. 882(15)

8293. Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą.
Pasakysiu ponui —
Paims kirvelį,
Nukirs galvelę.

VSk, p. 126

8294. Ieva, Ieva,
Neganyk po mano pievą!
Mano tėvas kavolis —
Padarys kirvelį,
Nukirs tau ploną kaklelį.
Boba, boba, duok tabokos,
Psiakrev, tu!

1938, Aukštadvaris. LTR 1580(986)

8295. Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!
Paimsiu kirvelį,
Iškirsiu pilvelį,
Padarysiu lovį.

Pušalotas. TD VI, p. 333

8296. Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!
Imk kirvelį, kirsk berželį —
Bus kiaulėms lovelis.
Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!

K 1920—1921, p. 96

8297. Ieva, Ieva,
Neganyk po pievą!
Pasakysiu starkui,
Starkas turi bizūną,
Iškapos tau skūrą.

1930, Užpaliai. LTR 218(319)

8298. Ieva, Ieva,
Jaučiai braido pievą!

1939, Kupiškis. LTR 1978(78)

8299. Stanislovai kanivolai,
Neganyk po pievą!
Nutversiu — pakarsiu,
Pliką paleisiu.

LMD I 1060(941)

8300. Piemenys po ievas,
Gyvuliai po pievas,
Surrešk!

1937, Viduklė. LTR 1324(221)

8301. Eikit, vyrai, grybų rauti!

BLF, p. 90

8302. Ėjo mergos grybų rauti,
O aš pati kukurauti.

Naumiestis. TD VI, p. 331

8303. *Volungė, arba lietaus paukštis, gieda:*
Grybų rybų rauti,
Į kašelę krauti!
LTR 982(66)

8304. *Volungė kviečia bobą:*
— Boba, boba, grybaut einam!
— Neturiu vyžų.
— Einam karčiamon!
— Nors tom pačiom!
1940, Dūkštas. LTR 281(61)

8305. *Volunge prieš lietų:*
Viau, viau!
Prieš giedrą:
Valantėjau, grybų raut!
Batakiai. LTR 66(434)

8306. Trijų grybų virals!
TŽ I, p. 331

8307. Trijų grybų viralas,
Keturių bus didelis.
Marijampolė. TD VI p. 334

8308. Kur buvo vyrs?
TŽ I, p. 331

8309. Tu padėsi —
Aš paimsiu,
Geram žmogui atiduosiu.
VD 1912, p. 8

8310. Valantėjau tėjau,
Ar pamiršai „Vardan dievo tėvo?"
Batakiai. LTR 66(433)

ZYLĖ

8311. *Zyliukė nuo pusiaužiemio šaukia:*
Priusgyt, priusgyt!
1938, Raseiniai. LTR 1477(57)

8312. Škon gyt,
Škon gyt,
Degėk šieną!
Surviliškis. K 1920—1921, p. 96

8313. Aš, maža žmonelė, išmokysiu mergeles aguonėlę sėti.
1937, Marijampolė. LTR 1264(655)

ŽALIAPILVĖ

8314. Činai, činai!
Panevėžys. TD VI, p. 335

ŽALIASPARNIS

8315. Aš či buvau,
Aš či buvau.
Panevėžys. TD VI, p. 335

ŽĄSIS

8316. Gert, gert!
Vilkaviškis. TD VI, p. 335

8317. Suk, boba, ratą,
Suk, boba, ratą.
K 1920—1921, p. 96

8318. — Martynai, ar yr vilks avižos?
— Yr — nėr, yr — nėr!
1937, Viduklė. LTR 1324(230)

8319. — Ar yr vilks rugiuose?
— Ne, ne, ne.
— Kad eisim, tad eisim,
Kad eisim, tad eisim.
BLF, p. 89

8320. *Žąsų pasikalbėjimas, einant iš staldo į ganyklą:*
Eisim, eisim,
Bėgsim, bėgsim,
Lėksim, lėksim,
Suplesnosim, suplesnosim
Į Kryžiono avižas.
LTR 982(50)

8321. *Žąsys, eidamos avižosan:*
Visą rado, visą rado, visą rado.

O kai jau veja jas iš avižų, tai:
Tu kalta, tu kalta, tu kalta!
Ir apgvošta, kol paežerėn atalekia ir patupia.
1933, Tverečius. LTR 2441(303)

8322. *Senės žąsys kalba:*
Eisim į žirnius,
Eisim į žirnius.
Žąsiukai atsako:
Klinkus pamatys,
Klinkus pamatys.
Žąsinai:
Lyvre žirniai,
Lyvre žirniai.
BLF, p. 89

8323. *Žąsys:*
Da, da, da, da...
Žąsinas:
Įžnybk, įžnybk!
Betygala. TD VI, p. 335

8324. *Kai pavasarį žąsis su žąsiukais išvaro į lauką, žąsinas, aukščiau atsistojęs, rėkia:*
— Kirvį radau, kirvį radau!
Žąsiukai klausia:
— Koks, koks?
O varna, ant ežios stovėdama, šaukia:
— Kaplys, kaplys!
1962, Anykščiai. LTR 3520(142)

8325. *Žąsinas:*
Gir ga ga, Jurgi, jok,
Gir ga ga, Jurgi, jok!
1937, Marijampolė. LTR 1264(639)

8326. *Žąsinas:*
Karoliau, kirvį radau.
Skapiškis. TD VI, p. 335

8327. *Laukinė žąsis:*
Gur, gur į šiltus kraštus.
Marijampolė. LTR 1264(649)

8328. *Laukinė žąsis:*
Girkt, girkt!
Radviliškis. TD VI, p. 335

Žr. **8368, 8370.**

ŽUVĖDRA

8329. Žuvų, žuvų, žuvų!
Kir, kir, kir, ki-i-r!
1935, Dusetos. LTR 721(85)

8330. Noriu žuvų, noriu žuvų,
Tų gardžių padarų!
1937, Marijampolė. LTR 1264(643)

ŽVIRBLIS

8331. Čir, čir, čir,
Jau kviečių yr.
Dusetos. TD VI, p. 336

8332. Čyge, dirbk,
Čyge, dirbk!
Zarasai. LMD I 784(27)

8333. *Žvirblis ant stogo apie kaminą šokinėja ir sako:*
Kaip spirsiu, ir nuvirs!
1965, Joniškis. LTR 3831(95)

8334. *Karklažvirblis, esant gražiam orui:*
U-ti-ti-ti su spancierka!
1946, Viekšniai. LTR 2489(89)

8335. *Karklažvirblis prieš lietų:*
Lys, lys, lys!
1946, Viekšniai. LTR 2489(88)

8336. Vyrai, vyrai,
Byrai, byrai,
Kviečių yra!
Panevėžys. TD VI, p. 336

8337. Vyrai kviečius sėjo,
O žvirbliai derėjo.
TŽ I, p. 332

8338. Vyrai, vyrai, čir, čir, čir,
Ar geri jūsų šiemet linai?
1935, Dusetos. LTR 721(77)

8339. *Žvirblis gieda:*
Čirrr, čirrr,
Kad daugiau žmonių būt,
Čirrr, čirrr,
Man pašalių daugiau būt.
1940, Dusetos. LTR 2212(184)

8340. Šimai, Šimai,
Tavo vaikų trys vežimai.
1935, Dusetos. LTR 721(84)

8341. Ateis pavasaris —
Bobos pradės kanapes sėt,
O mes visas surinksim.
TŽ I, p. 332

8342. Aš vyrs, aš vyrs!
Kas prieš mane?
Deltuva. TD VI, p. 336

8343. *Žvirblis žabuos arba ant medžio šakos gieda:*
Aš vyrs, aš vyrs!
O kai ant šiukšlyno:
Kirs, kirs.
1939, Kupiškis. LTR 1978(79)

8344. *Žvirbliai čirškia:*
Aš vyrs, aš vyrs!
Pamatę katiną:
Vyrai, lįskim į karklyną!
NSk, p. 107

8345. *Žvirblis:*
Ar aš ne vyrs?
Pamatęs vanagą:
Pašmurkšt į žagarus, į žagarus!
1937, Marijampolė. LTR 1264(634),

8346. *Žvirbliai čirškia:*
Vyrai, vyrai, vyrai,
Visi iš vieno, iš vieno, iš vieno!

Pamatę vanagą:
Vyrai, vyrai,
Kožnas sau, kožnas sau!

Šiluva. TD VI, p. 337

8347. Stovėkit visi išvien,
Meskit kepures į šen!

BLF, p. 90

8348. *Žvirbliai, ant žabų tupėdami, girias:*
Vyrs prie vyro,
Vyrs prie vyro!
Pamatę vanagą, rėkia:
Simon, Motiejau,
Lįskim į žabus!

Zarasai. LMD I 784(5)

8349. Nieko nebijokit —
Ir aš čia pat,
Ir aš čia pat...

Pabiržė. TD VI, p. 337

8350. *Žvirblis ir varnėnas pavasarį barasi dėl lizdo.*
Žvirblis:
— Aš čia gyvenau, gyvenau!
Varnėnas:
— Eikš eikš iš čia čia,
Mano lizdas, mano lizdas!

1938, Aukštadvaris. LTR 1580(976)

8351. *Žvirblis barasi pavasarį su varnėnu dėl inkilo, rėkdamas:*
— Į sielską, į sielską!
Varnėnas, iškišęs galvą iš inkilo, atsako:
— Važiuok!

Kurtuvėnai. TD VI, p. 315

8352. *Žvirbliai ant mėšlyno:*
— Tai alus, tai alus!
Varna ant šakos:
— Šarrmas, šarrmas!

Panevėžys. TD VI, p. 337

GYVULIAI IR ŽVĖRYS

AVIS

8353. Mehemė!
Trumpa žolė!

1926, Tverečius. LMD I 474(1051)

8354. *Gėriukas pavasarį sako aviai:*
— Maža žolelė, maža žolelė!
Avis atsako:
— Laba, laba!

NS, p. 338

8355. *Kai anksti pavasarį aveles išgena ganyt, tai maži aviniukai sako:*
— Maža zole-e-elė, nėr ko ė-ė-ėst!
O avinas atsako:
— Dobra, dobra, dobra.

1940, Skaudvilė. LTR 2376(3)

8356. *Jaunas ėriukas sako:*
— Stambi žolė,
Stambi žolė.
O senė avis atsako:
— Dobro, dobro,—
Bile bus.

1939, Marijampolė. LTR 2186(46/3—4)

8357. *Ėriukai:*
— Mėėė, maža žolelė!
Avis:
Geram gerai.

Viešintos. TD VI, p. 338

8358. *Pavasarį pirmą kartą išleisti į dirvas, ėriukai sako:*
— Juoda žemelė!
Senė avis atsiliepia:
— Gera, gera!

1931, Užventis. LTR 267(155)

8359. *Aviniukas laksto apie avį ir šaukia:*
— Nieko nė-ė-ė!
O avis pilna žolės gerkle atsako:
— Gerlum, gerlum, gerlum!
TD VI, p. 338

8360. *Avis pavasarį:*
— Skani žolelė!
Ėriukas:
— Ne-e-e!
Žolei paaugus, avis:
Didelė žolelė!
Ėriukas:
— Bet ne-e-eskani!
Kruopiai. TD VI, p. 338

8361. *Ėriukai rėkia:*
— Mė mė, mė mė,
Stambi žolė!
Avis atsako:
— Ėsk, ėsk, gera, gera
Ėsk, ėsk, gera, gera.
1960—1961, Rudamina. LTR 3530(443)

8362. *Avys pavasarį bliauna. Ėreliai:*
— Bė, maža žolė!
O senės:
— Pažemiui, vaikeli, pažemiui.
O kai jau būna žolės, tai ėrelis:
— Bė, stambi žolė, didelė žolė!
O avis:
— Paviršiam, vaikeli, paviršiam.
1933, Švenčionys. LTR 2441(9)

Žr. **8372.**

KARVĖ

8363. Duok man, duok man!
TŽ I, p. 333

8364. Mainykim, mainykim!
Raseiniai. TD VI, p. 339

8365. Mū-mū!
Duokit dobilų!
Saločiai. TD VI, p. 339

8366. *Veršiukas:*
Mū-mū!
Nerandu namų!
1926, Tverečius. LMD I 474(1051)

8367. *Veršis, rudeniop su avimis uždarytas, sako:*
Ar ilgai tas bus bankiets?
TD III, p. 130

8368. *Teliukas per vestuves, jau kelinta diena negaudamas ėsti, rėkia:*
— Ar ilgai bus veselijos?
Gaidys atsiliepia:
— Per nedėlią!
Žąsinas ant avižų kaugės:
— O kad gerai, tai gerai!
Kiaulės neėdusios:
— Bus pabaiga, bus pabaiga!
Vaškai. K 1922—1923, p. 98

8369. *Veršis bliauna:*
— Kada bus bankiets,
Kada bus bankiets?
O gaidys atšaukia:
— Rytą porytą,
Rytą porytą!
Antis patvirtina:
— Tap, tap, tap!
1958, Varniai. LTR 3148(539)

8370. *Vieną kartą veršis paliko neėdęs ir klausia:*
— Kada rengsi bankietą?
Žąsins atsako:
— Nuo nedėlios ligi nedėlios.
O antis patvirtino:
— Tap, tap!
Mažeikiai. LTR 2367(37)

8371. Mainykim, mainykim, mainykim!
1939, Marijampolė. LTR 2186(9)

8372. *Vienas ūkininkas išvažiavo, nepašėręs gyvulių. Gyvuliai įsinorėjo ėsti, bet nesulaukdami, kas jiems paduotų, pradėjo šaukti šeimininką vardu. Karvė šaukė:*

— Jokūbai, Jokūbai!

Avis:

— Gal nėr Jokūbo?

Avinas:

— Kad būtų, paduotų, kad būtų, paduotų!

Antis:

— Kėp, kėp, kėp tu sakai? Kėp tu sakai?

Papilys. TD VI, p. 349

KATĖ

8373. Kur man, kur man
Pienelio, pienelio?

Nevarėnai. TD VI, p. 339

8374. Miau, miau, tarnavau,
Algos negavau,—
Kur gaut?

Raseiniai. TD VI, p. 339

8375. Bijau, bijau, bijau!

Vilkaviškis. TD VI, p. 339

8376. *Katė, lakdama pieną, sako:*
Liks, liks, liks...—
ir nelieka.

1964, Griškabūdis. LTR 3819(436)

8377. Bijau Maraulienės,—
Tvoroms, tvoroms.
Lauriau, trauk, trauk!

1931, Skaudvilė. LTR 267(159)

8378. *Katė snausdama:*
Raumens, raumens...

Batakiai. LTR 66(442)

8379. *Katė ant krosnies burkuoja:*
Grėbliai, dalgės, šakės,
Grėbliai, dalgės, šakės.

1938, Pakruojis. LTR 3419(29)

8380. *Katė glostoma:*
Sakei pūrą —
Nė siekelio.
Anykščiai. TD VI, p. 339

8381. *Viena katė:*
— Į veselę, į veselę!
Kita:
— Ka purvyns, ka purvyns!
Trečia:
— Tvorrroms, tvorrroms!
1937, Viduklė. LTR 1324(235)

8382. *Katinas:*
— Patvory, patvory?
Katė:
— In pečiaus, in pečiaus!
Utena. TD VI, p. 340

8383. *Katinas:*
Kur jauja, kur jauja?
Katė:
Kur Laurius, kur Laurius?
1937, Viduklė. LTR 1324(236)

8384. *Katinas:*
Kur gaut, kur gaut?
Radviliškis. LTR 3419(57)

8385. *Katinas:*
Kur niaukt, kur niaukt,
Kur gaut nukniaukt?
Viešintos. TD VI, p. 339

8386. *Katinas:*
Kur peliaut, kur peliaut?
Kuršėnai. TD VI, p. 339

8387. *Katinas:*
Mauk, mauk, mauk!
Vilkaviškis. TD VI, p. 339

8388. *Katinas pavasarį:*
Vau va-au,
Pačios ieškau.
Kuršėnai. LTR 3419(9)

8389. Agurką, agurką...

1939, Žeimelis. LTR 3419(101)

8390. *Katinas gerinasi:*

Jurgi, Jurgi,
O tu kurgi?

Kuršėnai. LTR 3419(10)

8391. *Katinas rėkia morčiuj:*

Į Kauną, į Kauną!

1958, Rietavas. LTR 3151(67)

8392. *Katinai:*

— Einam, katin, į kluoną gult.
— Kad purvai, kad purvai.
— Einam, katin, į svečius.
— Nors tvorom — repetom, repetom!

Batakiai. LTR 66(444)

KIAULĖ

8393. Kriu, kriu,
Noriu rugių.

Saločiai. TD VI, p. 341

8394. *Kiaulė, pamačiusi ką ateinant, grasina:*

Grius, grius, grius!

1948, Griškabūdis. LTR 2591(20)

8395. *Kiaulė iš ryto:*

Kruopų, kruopų, kruopų miežienių.

Viešintos. TD VI, p. 341

8396. Kur kūgis?

Viduklė. TD VI, p. 341

8397. *Kiaulė piaunama žviegia:*

Vyyyrai, vyyyrai, vyyyrai!
Baigdamasi:
Bobos padarė, bobos padarė...

1937, Viduklė. LTR 1324(239)

8398. *Paršiukas rėkia:*

Ką virsi, ką virsi?
Kiaulė atsako:
Grūšių, grūšių.

Vilkaviškis. TD VI, p. 341

8399. *Paršiukas:*
Kur lįst, kur lįst?
TŽ I, p. 333

Žr. **8368.**

OŽKA

8400. Kiba ne velnias,
Kiba ne velnias!
Eržvilkas. TD VI, p. 341

8401. Kazimieri, eikš čionai!
Viešintos. TD VI, p. 342

8402. Nedraskyk,—
Čerkesinę pakratyk.
Radviliškis. TD VI, p. 341

8403. Ci-ba, ci-ba, cingu lingu,
Keliausiu į Rygą!
NSk, p. 107

8404. *Ožka:*
Leibuk, Leibuk!
Priėdusi:
Abromki, Abromki!
1939, Lygumai. LTR 3419(92)

8405. *Iš daržo mušamas ožys bliauna:*
Neišturė-ė-ėsiu!
Juodupė. TD VI, p. 342

PELĖ

8406. Šmiri, šmiri,
Duokit mėsos!
Vilkaviškis. TD VI, p. 342

ŠUO

8407. Au, au,
Duonos gavau!
Obeliai. LTR 3419(73)

8408. Au, au,
Vagis laikau, laikau!
Vilkaviškis. TD VI, p. 342

8409. Žens, žens, žens, žens!
Eržvilkas. TD VI, p. 342

8410. *Šuo loja:*
Kams, kams, kams!
Gavęs botagu:
Bajors, bajors! . .
1938, Žagarė. LTR 1427(57)

8411. *Svetimam žmogui įėjus į kiemą:*
Ubags, u-u-ubags!
Gavęs mušti:
Ponaitis, ponaitis!
BLF, p. 91

8412. *Šuo mušamas:*
Ai, ai, ai, skauda! . .
Kretinga. LTR 66(449)

8413. *Šuo muštas:*
Alaus, alaus, alaus.
Vilkaviškis. LTR 210(222/14)

8414. Alaus gaus,
Alaus gaus!
Vilkaviškis. TD VI, p. 342

8415. Skalaus, skalaus!
Vilkaviškis. TD VI, p. 343

8416. Še lauk, še lauk, še lauk!
Vilkaviškis. TD VI, p. 343

8417. *Susipykę šunys:*
Akys ne akys,
Akys ne akys,
Vis tiek! . .
Luokė. TD VI, p. 342

Žr. **8425.**

8418. A-ū!
Neturiu namų...
NSk, p. 107

8419. Aa ūūū!
Neturiu namų,—
Subudavok iš samanų!
1938, Merkinė. LTR 1435(25)

8420. Aū!
Kas mane seną papenės,
Numirusį palydės?
Anykščiai. TD VI, p. 343

8421. Aū, aū! Kas po mano smerts aveles piaus, piaus?
Pakruojis. TD VI, p. 343

8422. *Senis vilkas:*
Aū! Kas mane seną penės?
Vilkutis:
Aš nežinau, aš nežinau!
Senis vilkas:
Aū! Kas po mano galvos kumelius piaus?
Vilkutis:
Ogi aš, ogi aš!
Skaistgiris. LMD I 1060(52)

8423. *Vilkas prie savo vaikų staugia:*
Aū-ū-ū! Kas mane seną penės?
Vilko vaikai sako:
Nežinom, tėveli, nežinom. Ką sugausma, tai sugraušma, o ką išmesma, tai tau bus.
Vilkas vėl staugia:
Aū-ū-ū! Kas kumelėlį papiaus?
Vaikai sako:
Mes, mes! 1938, Salakas. LTR 1634(34)

8424. *Išalkęs vilkas staugia:*
Au, au, au,
Ėsti negavau!
Zuikis jam atsako:
Kas kaltas, kad durnas buvai!
Krinčinas. TD VI, p. 344

8425. *Vilkas ateina pas šunį ir dejuoja:*
— Pilvas sopa, pilvas sopa...
Kalė pribėgusi šaukia:
— Nevalgyk žalios mėsos,
Nevalgyk žalios mėsos!
Šuo tingėdamas kalei pataria:
— Sakyk jam, sakyk, poniute,
Sakyk jam, sakyk, poniute.
Panevėžys. TD VI, p. 344

VOVERĖ

8426. Voverėkšt, tėkšt, tėkšt...
1931, Užventis. LTR 267(162)

ROPLIAI

RUPŪŽĖ

8427. Karieta, karieta, karieta!..
1929, Batakiai. LTR 66(389)

8428. *Rupūžė, ką nors pamačius:*
Kur vag, kur vag, kur vag?
1929, Batakiai. LTR 66(390)

VARLĖ

8429. Kriaučka, kriaučka, kriaučka!
1958, Rietavas. LTR 3151(69)

8430. — Kriaučius, kriaučius.
— Koks, koks?
— Rėpšus Jeronimas.
1927. LTR 2145(244)

8431. Trys pirščiukai,
Trys pirščiukai,
Vienas lyčnas.
TŽ I, p. 332

8432. — Kūm, kūm, kūma, ką virei?
— Kumpį, kumpį!
TD VI, p. 247

8433. — Kūma, kūma, mirė pats?
— Mirė!
— Liko vaikų?
— Liko!
— Keli?
— Penki!
Panevėžys. TD VI, p. 247

8434. *Žalioji varlė pavasarį kukuoja:*
— Kūmai, kūmai, ko? Ko radai?
— Britvo.
— Ar aštri, ar aštri?
Kupiškis. TD VI, p. 247

8435. *Varlės pavasarį kukuoja:*
— Ar mirė pats?
— Mi, mi.
— Ar verkė pati?
— Ne, ne.
— Nugi dabar?
— Nu, nu.
Kupiškis. TD VI, p. 247

8436. *Žalioji varlė:*
— Kūma, kūma,
Ko verki, ko verki?
— Vaiks mirė,
Vaiks mirė!
1938, Raseiniai. LTR 1477(205)

8437. *Žalioji varlė pavasarį kurkianti:*
— Pons mirė, pons mirė.
— Koks, koks, koks?
— Jurgeušas, Jurgeušas, Jurgeušas.
1951, Kretinga. LTR 2895(3)

***8438.** *Varlės kalbasi:*
— Papiausiu, papiausiu, papiausiu,
Paskersiu, paskersiu, paskersiu.
— Su kuo, su kuo, su kuo?

— Su peiliu, su peiliu, su peiliu.
— Kokiuo, kokiuo, kokiuo?
— Baltkriauniu, baltkriauniu, baltkriauniu.
Šiauliai. LTR 3496(45)

8439. — Kotre, Kotre,
Peilį radau, peilį radau!
— Kokį, kokį?
— Baltkriaunį, baltkriaunį!
Zarasai. LMD I 784(7)

8440. — Katre, Katre, duok peilį!
— Ką piausi?
— Gandrą, gandrą!
1930, Viekšniai. LTR 65(186)

8441. — Kuotre, Kuotre,
Duok peilį, duok peilį!
— Kokį, kokį?
— Baltkriaunį, baltkriaunį!
— Ką veiksi, ką veiksi?
— Gandrą piausiu, gandrą piausiu!
Panevėžys. TD VI, p. 248

8442. — Endrius, Endrius!
— Katras, katras?
— Brokštas, Brokštas.
— Papiausiu, papiausiu.
— Katrą, katrą?
— Brokštą, Brokštą.
1938, Raseiniai. LTR 1477(144)

8443. *Kai mergina ruošiasi krikštynoms, varlės gieda:*
Barbe, Barbe, duok lopšį.
Plungė. TD VI, p. 248

8444. Kvarkt, kvarkt, tai man marti!
Kvarkt, kvarkt, baltarankė!
Siesikai. TD VI, p. 248

8445. *Kai eina per tiltą vaikinas, varlės kvarkia:*
Jerka, jerka!
Kai eina senis su ūsais:
Gut, gut!
1931, Šiauliai. LTR 295(40)

8446. *Varlės žaliosios, kai pro šalį eina vyras:*
Vyrs, vyrs, vyrs priaugęs,
Vyrs, vyrs, vyrs priaugęs!
Kai eina jaunas — be ūsų, be barzdos:
Gekis, gekis,
Gekis, gekis.
1950, Biržai. LTR 2787(89)

Žr. **8207.**

VABZDŽIAI

BIMBALAS

8447. *Bimbalas, atlėkdamas prie bandos, klausia:*
Bandą ganai,
Bandą ganai?
O paskum sako:
Pargink namo,
Pargink namo!
1929, Batakiai. LTR 66(387)

UODAS

8448. Broliuk, broliuk, aš meiliai pabučiuosiu.
1959, Šeduva. LTR 3202(10)

8449. Brolau, brolau...
Prigėręs kraujo ir nulėkdamas:
Spangy!
Višakio Rūda. K 1922—1923, p. 98

8450. *Uodas, zvimbdamas palei ausį:*
Broleli, broleli,
Duok kraujo lašelį.
Nulėkdamas:
Pimpis!
1946, Viekšniai. LTR 2489(98)

8451. *Uodas, lakstydamas aplink žmogų, kol įkanda, sako:*
Brolati, brolati, brolati!..
O kai jau pripamsta, nulėkdamas sako:
Vim-m-mpis.
1939, Žagarė. LTR 1964(48)

8452. Brolyt, brolyt, brolyt!
Kai įkanda:
Benkarts!
TŽ I, p. 332

ŽIOGAS

8453. *Žiogas:*
— Griež, griež, kur buvai?
Griežlė:
— Rugiuose.
Žiogas:
— Ką darei?
Griežlė:
— Kepiau pyragus.
Žiogas:
— Duok ir man.
Griežlė:
— Negaliu.
Žiogas:
— Kodėl ne?
Griežlė:
— Tik mažumytį teturiu.
1935, Pagėgiai. LTR 2284(130)

AUGALAI

ČESNAKAS

8454. — Nelupk tu mano nagų — aš tave apsaugosiu nuo visokių ligų,— *sako česnakas, kai žmogus jį lupa ir rengiasi valgyti.*
1931, Šiauliai. LTR 869(209)

KOPŪSTAI

8455. *Kopūstai augdami sako:*
Pasitrauk, pasitrauk, pasitrauk!
1931, Šiauliai. LTR 369(212)

RUGYS

8456. *Kai eini rudenį per rugių želmenis ir užmini rugelį, jis sako:*
— A, ta, ta, ta! Gal tave dievulis iš dangaus atanešė.
O kai pavasarį užmini, sako:
— Gal tave čiortas čia atanešė?!
1959, Dusetos. LTR 3205(52)

8457. *Rugiai, kol piovimo laikas, tai užėjus gaspadoriui pro juos, kalba:*
Piausi, gausi,
Piausi, gausi.
O jeigu laiku nenupiovei ir išbyrėjo, tai sako:
Aulys kvailys,
Aulys kvailys.
1939, Kupiškis. LTR 2071(114)

DARBO ĮRANKIAI

ARPAS

8458. Bus bunda, bus bunda.
1934, Dusetos. LTR 721(98)

GIRNOS

8459. Zū-ū, zū-ū melnyks
Su milinėms kelnėms.
1931, Gaurė. LTR 387(520)

8460. *Lėtai sukant girnas:*
Vilniuj buvau,
Vilniuj buvau.
Greitai sukant:
Kap tę, tep čia,
Kap tę, tep čia.
1939, Marijampolė. LTR 2186(46/1—2)

8461. *Lėtai sukant, girnos ūžia:*
Vilniuj buvau, kavą gėriau,
Vilniuj buvau, kavą gėriau!
Greitai sukant:
Kaip čia, taip ten, kaip čia, taip ten,
Kaip čia, taip ten, kaip čia, taip ten!
LTRn, p. 268

8462. *Pamažu sukamos:*
Rygoon, Rygoon...
Greitai sukamos:
Iš Rygos, iš Rygos...
1935, Dusetos. LTR 721(118)

8463. Suk, boba, ridiką —
Dieną sukus,
Gaus skatiką.
Kretinga. LTR 66(482)

***8464.** Garšvuos gera,
Garšvuos gera,
Šemeniškiuos dėl kralikų,
Šemeniškiuos dėl kralikų.
Pliapas dobras vyras,
Pliapas dobras vyras,
Pliapas dobras vyras.
NSk, p. 338

8465. Toliau geriau,
Toliau geriau,
Vis tiek pat,
Vis tiek pat.
TŽ I, p. 332

8466. *Girnos, sukamos greitai, sako:*
Šiai dienai, šiai dienai, šiai dienai...

Sukamos lėtai:
Ry-y-yt dienai, ry-y-yt dienai, ry-y-yt dienai.
1959, Utena. LTR 3205(195)

8467. *Girnos, iš lėto sukamos:*
Dėl senio, dėl senio...
Smarkiai sukamos:
Dėl Kazytės, dėl Kazytės...
Vaškai. K 1922—1923, p. 98

8468. *Pikliavojant:*
Visur ta pati,
Visur ta pati...
KlvK, p. 88

KULTUVĖ

8469. *Kultuvių kalba velėjant:*
Mano pliks, tavo pliks,
Nit nat nat nat,
Nit nat nat nat!
1958, Rietavas. LTR 3151(72)

MALŪNO SPARNAI

8470. *Greitai sukdamiesi:*
Rygoj geriau,
Rygoj geriau...
Iš lengvo sukdamiesi:
Kaip ten, taip ir čia,
Kaip ten, taip ir čia...
Vabalninkas. LTR 323(189)

PIŪKLAS

8471. Džiru virų,
Aš pakelsiu šimtą vyrų.
1959, Šeduva. LTR 3202(11)

8472. *Gaspadoriui piaunant su bernu, piela skamba labai greitai:*
Tekėk, saulele, tekėdama!
Tekėk, saulele, tekėdama!

Kada bernas su piemeniu piauna, žiūrėdami, ar saule aukštai ir kada bus pusrytis, jie traukia tyliai tyliai:

Te-kėk, sau-le-le, te-kė-da-ma!
Te-kėk, sau-le-le, te-kė-da-ma!

1950, Neretos. LTR 2867(11)

RATAI

8473. *Senas neteptas tekinis, į kalną važiuodamas:*

Kad būt, reiktų,
Kad būt, reiktų.
O pakalniui:
Kad nėr, ir nereik,
Kad nėr, ir nereik.

LTR 2758(159)

8474. *Netepti ratai sako:*

Kap čia bus,
Kap čia bus?
Patepti grybu, važiuojant iš vestuvių:
Buvo, kap nebuvo,
Buvo, kap nebuvo.

1960, Šilutė. LTR 3426(203)

8475. *Ratai, į dvarą važiuojant, sako:*

Kas bus, tas bus,
Kas bus, tas bus...
O iš dvaro važiuojant:
Kas buvo, tas buvo,
Kas buvo, tas buvo...

1923, Kruonis. LTR 3378(378)

8476. *Ratai girgžda, važiuojant į kalną:*

Pirko ponas deguto,
Pirko ponas deguto...
Nuo kalno važiuojant:
Nei pirko, nei nieko,
Nei pirko, nei nieko...

Keturvalakiai. VD 1911, p. 48

8477. *Netepti ratai:*

Pirks Jons deguto,
Pirks Jons deguto.

Atgal grįžtant:
Nepirko, nepirko,
Nepirko, nepirko.
1950, Biržai. LTR 2787(86)

8478. *Išvažiuojant neteptais ratais, jie girgžda:*
Duos pons deguto,
Duos pons deguto!
Grįžtant:
Anei davė, anei ką,
Anei davė, anei ką.
LTRn, p. 268

SPRAGILAI

8479. *Kai kulia vienas:*
Bus, bus,
Dvie kulia:
Bus daugiau,
Bus daugiau.
Trys:
Pats piktas,
Pats piktas.
Keturiosa:
Pati pikta,
Pati pikta.
1911. LTR 628(1713)

8480.

Kulia vienas:	*Dviese:*	*Trise:*
Vienas pienas,	Du badu,	Trys bastrys,
Vienas pienas.	Du badu.	Trys bastrys.

LTR 3530(439)

8481. *Vienu kultuvu kuliant:*
Pats, pats!
Dviem:
Ašei, tuje,
Ašei, tuje!
Trim:
Pats su pačia,
Duktė trečia.
1950, Biržai. LTR 2787(88)

8482. *Vienas kulia:*
Cupu lupu,
Cupu lupu.
Du ar keturi kulia:
Aš su pačiu,
Katė su šuniu.
Trys kulia:
Lenta nutašyta,
Kampe pastatyta.
1949, Rimšė. LTR 2771(71)

8483. *Kad kulia viens:*

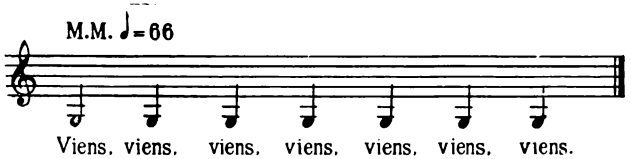

Viens, viens, viens, viens, viens, viens, viens...
Kad kulia du:
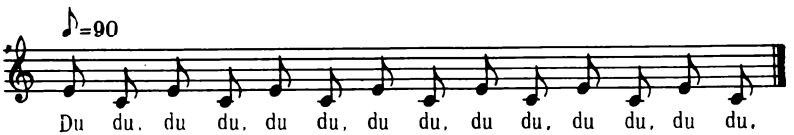
Du du, du du, du du, du du, du du, du du, du du...
Kad kulia trys:

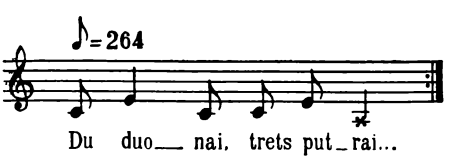

Du duonai,
Trets putrai...
Kad kulia keturi:
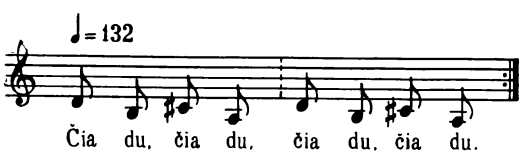
Čia du, čia du,
Čia du, čia du.

Kad kulia penki:

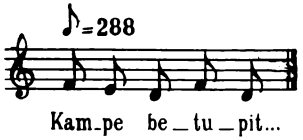

Kampe betupit...

Kad kulia šeši:

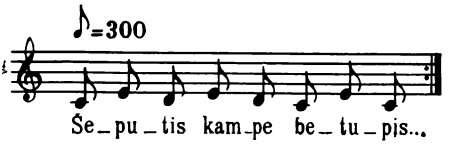

Šeputis kampe betupįs...

Kad kulia septyni:
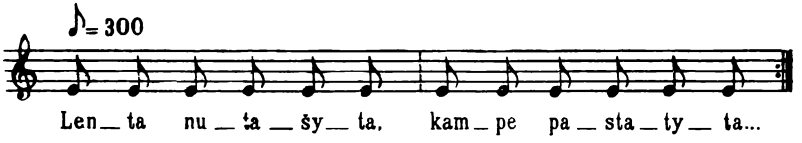
Lenta nutašyta,
Kampe pastatyta...

Kad kulia aštuoni:
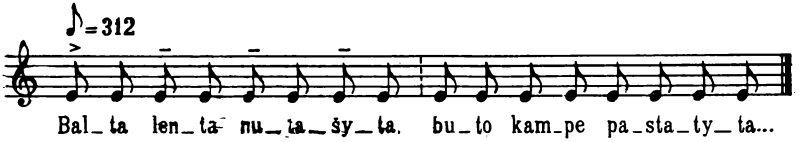
Balta lenta nutašyta,
Buto kampe pastatyta...

1938, Tauragė. Tekstas ir melodija LTR 3844(3), LTRF pl. 992(10, 11), 993(1—5)

8484. *Vienas:*
Ubags, ubags...
Dviese:
Tai tau,
Tai man.
Trise:
Kampe tupi,
Kampe tupi.
Keturiese:
Pats su pačia,
Šuo su kate.
Šešiese:
Pats su pačia,
Duktė trečia,
Senis, senė
Ir piemenė.

1938, Šeštokai. LTR 1926(356)

8485. *Kuliant spragilais. Vienas:*
Kubakšt, kubakšt.
Dviejuos: *Keturiuos:*
Du duona, Lenta nutašyta,
Trys putra. Kampe pastatyta.

1949, Ceikiniai. LTR 2771(678)

8486. *Kuliant su kultuvais (vienu kultuvu) rugius, sakoma:*
Pliek rugelį,
Pliek rugelį.
Kai apkulia rugius su dviem kultuvais, tai sako:
Pliek rugelį,
Šoks grūdelis,
Pliek rugelį —
Šoks grūdelis.
Kai kulia keliais kultuvais, visi sako:
Pliek rugį
Per prierugį,
Pliek rugį
Per prierugį.

1939, Dusetos. LTR 2068(7)

8487. *Jei kulia du, išeina šitaip:*
Tau — man,
Tau — man.
Jei kulia keturi, tai šitaip:
Du su pačia,
Du su pačia.

1940, Salakas. LTR 2378(97)

8488. *Dviese kulia:*
Bus ubags,
Bus ubags.
Trise: *Penkiese:*
Dieds bobą, Lenta nutašyta,
Šuo katę. Kampe pastatyta.
Keturiese: *Nežinia keli:*
Pats su pačia, Kampe tupi
Šuo su kate. Vokietukas.

1933, Vilkaviškis. LTR 420(67)

8489. *Kai du kulia, taip išeina:*
Ubags, ubags.
Kai trys:
Du duona,
Trys putra.
Kai keturi:
Pats su pačia,
Šuo su kate.
Kai penki:
Motutes tutes,
Kampe patūpęs.
Kai šeši:
Lenta nutašyta,
Kampe pastatyta.

BLF, p. 91

8490. *Kuliant dviese:*
Ašei, tujei —
Bernai dujei.

1959, Dusetos. LTR 3205(139)

8491. *Dviese kuliant:*
Pats su pačiu
Duoną nešu.
Pats su pačiu
Duoną nešu.

1940, Kupiškis. LTR 2387(69)

8492. Per dukneles,
Per paduškį! . .

1964, Tauragnai. LTR 3719(139)

8493. *Kulia trise:*
Bus duinas,
Bus duinas.
Keturiese:
Pats su pačia
Kaip du ratus.
Penkiese:
Šiūpelaitė nutašyta,
Buto kampe pastatyta.
Šešiese:
Kampe betupįs,
Kampe betupįs.

LTR 982(51)

8494. *Kuliant trise:*
Kubils be dugno,
Kubils be dugno.
Kuliant keturiese:
Lenta nutašyta,
Kerčioj pastatyta.
Penkiese:
Pats su pačia,
Merga trečia,
Piemenė ketvirta
Už durų pavirto.

1937, Žagarė. LTR 1156(71)

8495. *Spragilais trise kulia:*
Per kiškas,
Per kiškas,
Per kiškas.
1935, Pilviškiai. LTR 674(10a)

8496. *Kulia trise:*
Duona per kluoną,
Putra koją auna...
Batakiai. LTR 66(472)

8497. *Trise kuliant:*
Pats su pačia,
Piemuo trečias,
Senis, senė
Ir piemenė.
1940, Kupiškis. LTR 2387(70)

8498. *Kai trijuose kulia, tai išeina:*
Pats su pačia,
Trečias durnius,
Pats su pačia,
Trečias durnius.
1940, Salakas. LTR 2378(56)

8499. *Kulia keturiese:*
Pats su pačia,
Merga trečia.
Šešiese:
Lenta nutašyta,
Kampe pastatyta.
Viduklė. TD VI, p. 243

8500. *Kai su kultuvais kulia keturi:*
Pats su pačia,
Merga trečia,
Vaiks prie šalys
Kap šakalys.
1960, Užventis. LTR 3510(22b)

8501. *Kulia keturiese:*
Du kul, du gul.
1938, Tauragė. LTR 1497(40)

8502. *Kulia keturiese:*
Matute tute,
Kampe patūpę,
Tup vilks ant kupečio,
Tup vilks ant kupečio!
TŽ I, p. 332

8503. *Kulia keturiese:*
Keturi —
Nieko neturi...
Batakiai. LTR 66(476)

8504. *Kulia penkiese:*
Pats su pačia,
Duktė trečia,
Vienas sūnus
Ir piemenė.
Dusetos. LTR 721(96)

8505. *Kuliant penkiais spragilais:*
Penki —
Visi menki.
1929, Batakiai. LTR 66(480)

8506. *Kada kulia šešiuose:*
Lenta nutašyta,
Kampe pastatyta.
VD 1910, p. 11

8507. *Kuliant šešiese:*
— Kampe tupi vokietukas.
— O kuo vardu?
— Motiejukas.
1935, Pilviškiai. LTR 374(10b)

8508. *Kulia septyniese:*
Pats su pačia,
Duktė trečia,
Senis, senė
Ir piemenė.
1928, Batakiai. LTR 66(469)

8509. *Kulia septyniese:*
Marga višta nupešta,
Buto kampe pamesta.
1938, Tauragė. LTR 1497(43)

8510. *Kulia aštuoniese:*
Kampe tupi
Vokietukė.
VD 1910, p. 11

8511. *Kulia spragilais:*
Pats su pačia,
Varlė trečia,
Piemenė ketvirta
Už durų išvirto.
1961, Panevėžys. LTR 3622(14)

8512. Pats su pačia,
Varlė trečia.
Ketvirtoji
Varlės koji.
1925, Panevėžys. LTR 719(212)

8513. Pats su pačia,
Merga trečia
Po kupečia.
1912, Gruzdžiai. LMD I 424(11)

8514. *Miežius kuliant, kultuvai kalba:*
Pats su pačia,
Piemuo trečias,
Gers susiedas,
Gers ir svečias.
1939, Kupiškis. LTR 2207(5)

8515. Ašei, tuje — Senis, senė
Bernai duje. Ir piemenė.
1912, Biržai. LMD I 378(31)

8516. Ašen, tujen — Duktė treč,
Būsim dujen. Sens, senė
Pats su pač, Ir piemenė.
1957, Pabiržė. LTR 3046(80)

8517. *Rugius kuliant, kultuvai kalba:*
Juoda duona
Tai ne badas —
Valgo senas,
Valgo mažas.
1939, Kupiškis. LTR 2207(45)

8518. Duokit duonos,
Muškit buomus,
Bėk per kluonus,
Rasi bobą muliavotą —
Duos bandžikę pikliavotą.
Pakuonis. LTR 66(484)

8519. *Kai kulia, dėl lengvumo sako:*
Cupu lupu, ir aš lupu,
Cupu lupu, ir aš lupu...
1940, Dūkštas. LTR 2384(64)

SVIESTMUŠĖ

8520. *Kai sviestą plaka, tai šitaip išeina. Kolei plaka tankiai:*
Šuniui sviestas,
Man masliankos,
Šuniui sviestas,
Man masliankos.
Jei plaka retai, jau į pabaigą, tai taip išeina:
Atvažiuoja su šlynu, su šlynu,
Atvažiuoja su šlynu, su šlynu.
1940, Salakas. LTR 2378(98)

8521. *Kai sviestą jau baigia plakt, tai išeina šitie žodžiai:*
Atvažiuoja su moliu, su moliu!
1940, Salakas. LTR 2378(145)

MUZIKOS INSTRUMENTAI

DŪDA

8522. *Skūrinės dūdos grojimo pamėgdžiojimas.*

Ukas sako:	*Želeika:*
Buvo dūdoj velnias,	Dievaži, nežinau,
Buvo dūdoj velnias,	Visus laukus išlaksčiau —
Buvo dūdoj velnias.	Niekur velnio nemačiau.

1941, Švenčionys. LTR 2422(11)

KANKLĖS

8523. *Kanklės skamba:*
Mike broli, tancu tancu,
Mike broli, tancu tancu.
1950, Biržai. LTR 2787(85)

SMUIKAS

8524. Čiru, čiru, duok pipirų,
Kad neduosi, nečiruosiu.
VSk, p. 96

8525. Čiru, čiru, duok pipirų.
Kad neduosi, nečiruosiu,
O kad duosi, pačiruosiu.
NS, p. 334

8526. *Vienas smuikas groja:*
Buvo boba Vilniuj,
Buvo boba Vilniuj.
Antras plonai atsako:
Gal ji buvo, gal ir ne,
Gal ji buvo, gal ir ne.
Trečiasis smuikas šaukia:
Buvo, buvo, kaip nebuvo,
Buvo, buvo, kaip nebuvo.
Basedlė storai šaukia:
Buvo, buvo, buvo!
VSk, p. 28

8527. *Smuikas styguojamas:*
Punc, punc, punc...
Sustyguotas:
Margarytiškas!
Batakiai. LTR 66(463)

SKUDUČIAI

8528. *Skudučiai dūduoja.*
Pirmas:
Katė lipė žilvičian,
Katė lipė žilvičian.
Antras:
Gal lipė, gal nelipė,
Gal lipė, gal nelipė.
Trečias:
Šic, kate, žilvičian,
Šic, kate, žilvičian.
1950, Biržai. LTR 2787(84)

VARPAI

8529. *Alytaus bažnyčios varpai skamba:*
Brolau, skendau!
Batakiai. LTR 66(454)

8530. *Alovės bažnyčios didysis varpas skamba:*
Greičiau, brolau!
1931, Alovė. LTR 295(54)

8531. *Batakių bažnyčios vienas varpas skamba dvyliktą valandą:*
Jonau brolau, skendau prūde!
Batakiai. LTR 66(451)

8532. *Dyliavos koplytėlės varpai skamba:*
Kurkliai, Dyliai, Vesčiūnai,
Kurkliai, Dyliai, Vesčiūnai!
1931, Papilys. LTR 265(282/3)

8533. *Gaurės varpai:*
Cangu langu,
Dūšia dangun.
Gaurė. LTR 295(57)

8534. *Gilijos varpas:*
Martyn brolau,
Gilijoj skendau!
KlvK, p. 86

8535. *Girkalnio varpai:*
Danguj dūšia,
Kūns po žeme.
Girkalnis. LTR 295(53)

8536. *Karklės varpas:*
Dienoj miegok,
Nakty žvejok!
KlvK, p. 86

8537. *Kretingos bažnyčios varpai prieš pirmąjį pasaulinį karą skambėdavo:*
Palangos miestely!
Gaurė. LTR 66(457)

8538. *Pakuonio bažnyčios du varpai skambėdavo:*
Šen lindęs,
Ten lindęs,
Į šieną įlindęs.
Pakuonis. LTR 66(461)

8539. *Pandėlio varpai — mažiukas:*
Tindelin, Pandėlin.
Didysis:
Bim, bam...
1931, Pandėlys. LTR 295(52)

8540. *Papilio reformatų bažnyčios varpai taip skamba:*
Taukų blyno prikabino,
Bim bam, bim bam!
1931, Papilys. LTR 265(282/1)

8541. *Pilviškių bažnyčios du varpai:*
Dangaus negausi!
Batakiai. LTR 66(455)

8542. *Pilupėnų varpas:*
Riek duonos, pilk barščių
Daugiau, daugiau!..
KlvK, p. 87

8543. *Sintautų bažnyčios dviem varpais:*
Prans dailidė!
1931, Sintautai. LTR 387(522/1)

8544. *Sintautų bažnyčios dviem varpais:*
Skilandis, barščiai!
1931, Sintautai. LTR 387(522/2)

8545. *Subačiaus varpai taip skamba:*
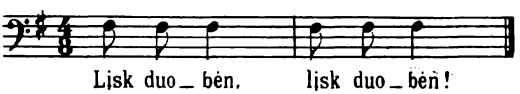
Lįsk duobėn,
Lįsk duobėn!
1958, Subačius. Tekstas ir melodija LTR 3158b(90b)

8546. *Šakių bažnyčios dviem varpais skambina:*
Po du grašiu beigelis!
1931. LTR 387(522/3)

8547. Dangui dūšia,
Kūns — po žeme,
O klebonui į kišenę.
Viduklė. LTR 783(621)

8548. Dingu dangu,
Dūš' į dangų,
Kūns po žemėm.
1959, Troškūnai. LTR 3158b(90)

***8549.** Talangu talangu,
Be durų, be langų.
Zuponių Pampiką
Nuplakė per pliką.
Talangu, talangu,
Be durų, be langų.
1931, Šiauliai. LTR 369(57)

8550. *Dvaro skambalas, kai skambina pietų, sako:*
Kirpkim vilnas,
Kirpkim vilnas!
1938, Raseiniai. LTR 1477(28)

8551. *Dvaro skambalas, kai skambina pietų, sako:*
Kur dingot,
Kur dingot?
1938, Raseiniai. LTR 1477(58)

VALGIAI

DUONA

8552. *Kai duona duonkepėj rūgsta, tai kalba:*
Lipsiu, lipsiu...
1939, Kupiškis. LTR 2071(113)

KOŠĖ

8553. *Košė virdama plepa:*
Keli vaikai,
Keli vaikai?
Vaškai. K 1922—1923, p. 98

8554. *Kai zacirka ant prieždos verda ir kunkuliuoja, tai klausia:*

Kiek vaikų,
Kiek vaikų?

1939, Kupiškis. LTR 2071(116)

8555. *Bulvės virdamos plepa:*

Kiek vaikų,
Kiek vaikų?

1934, Dusetos. LTR 721(100)

8556. *Kai bulvienė verda ir kleka, tai klausia:*

Keli valgys, keli valgys?

1941, Kupiškis. LTR 2413(190)

JUOKAVIMAI · KEIKSMAI · ŠŪKSNIAI

Juokavimai

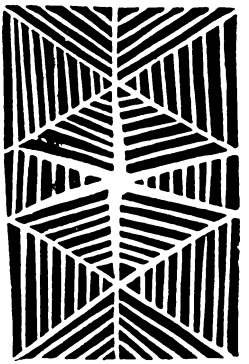

MALDOS

8557. Vardan duku,
Šešetuku,
Čia niekai,
Čia griekai,
Čia visa
Pakūta.

1930, Gaurė. LTR 66(492)

8558. Vardan varko,
Miške šarka,
Čia niekai,
Čia griekai,
Čia visa
Pakūta.

1936, Pumpėnai. LTR 771(68)

8559. Vardas varna,
Darže šarka,
Be palyžia
Kunkulyčia,
Paklivinkšt!

1937, A. Panemunė. LTR 1271(33)

8560. Vardan varnas,
Širdin šarkas.
Visi paukščiai
Margakakliai.
Štiš kanapių lest.

1940, Kamajai. LTR 2388(98)

*8561. Vardan darkū,
Berže šarkų.
Čia griekai,
Čia niekai,
Čia pikta
Pagunda.
MT II, p. 121

8562. Vardan darku,
Kepė šarką.
Rytoj rytą
Keps ir kitą.
1931, Kupiškis. LTR 213(65)

8563. Vardan dievo —
Skersai kiemo.
Vardan duka —
Per kvartūką.
Vardan darka —
Kieme šarka.
1937, Šiauliai. LTR 1260(246)

8564. *Ubagų žegnonė:*
Vardan tykšt, papartykšt. Čia griekas, čia niekas, čia visa pakusa. NSk, p. 182

8565. Vardunduką, parbambuką, sijoniki, raudoniki, badakšt!
1937, Viduklė. LTR 1324(245)

8566. Vardandišio, lakišio, šventa lenta, lepetakš.
GK 1941, Nr. 1—2(28—29), p. 148

8567. *Per vestuves ar gegužines „diedas" su šiaudų botagu rankoje vaikus suklupdo ir moko „žegnonės":*
— Škurele burele, batalija šlapt!
NSk, p. 182

8568. Vardan dievo tėvo,
Nėra namie tėvo:
Išvažiavo žagarų,
Atvažiavo be žarnų.
1966, Kuktiškės. LTR 3819(341)

8569. Vardan dievo tėvo,
Nėra namie tėvo.

Išvažiavo į Kauną
Parvešt žilą kiaulę
Su šešiais paršiukais,
Su devyniais kuiliukais.
1937, Šilavotas. LTR 1271(37)

8570. *Piemenų poteriai:*
Vardan dišio ir jonišio,
Šventa lenta ir lopeta.
Tėve mūsų, aš ne jūsų.
— Iš kur tujei?
— Iš Dukurnių.
— O ko ieškai?
— Penkių durnių.
— Kokio kiemo?
— Komoliuko.
— O ko ieškai?
— Puodeliuko.
NS, p. 54

8571. Pakalbėkit poterėlius
Užu pempės kiaušinėlius,
Užu tas dūšeles,
Kurios laipioja po pušeles.
Klyvis, klyvis,
Kas mane padyvys!
Čedasai. TD VI, p. 294

8572. Tėve mūsų, aš ne jūsų,
Duok diržiuką — susijuosiu.
Vardanduka, pagranduka,
Dūšia Mare, šmakšt.
LTR 783(622)

8573. — Tėve mūsų,
Aš ne jūsų.
— O kieno?
— Daminiuko.
Buvo pieno buteliukas.
— Kas išlaižė?
— Daminiukas.
NSk, p. 182

8574. — Tėve mūsų,
Aš ne jūsų.
— O kieno?
— Pono Klimo.
— Kur jis yra?
— Už klojimo.
— Ką jis dirba?
— Vyžas pina.
1930, Kretinga. LTR 66(499)

8575. — Tėve mūsų,
Aš ne jūsų.
— O kieno?
— Motiejuko.
Pusė pieno
Puodeliuko.
— Kas paliejo?
— Motiejukas.
— Kas sulaižė?
— Katiniukas.
Amen kukt,
Daržan smukt,
Ropes raut,
Maišan kraut.
Kupiškis. GK 1941, Nr. 1—2(28—29), p. 148

8576. — Tėve mūsų,
Aš ne jūsų.
— O kieno gi?
— Manielio,
Kur tupi ant kelio.
1949, Kupiškis. LTR 3913(53/4)

8577. *Piemenų poteriai:*
Tėve mūsų, kursai esi,
Tu kunigo vagis esi,
Kluono gale pupas lesi.
Jeigu tave niekas nebūtų pabaidęs,
Tu būtum visas pupas pabaigęs.
1946, Viekšniai. LTR 2489(17)

***8578.** Tėve mūsų, pareik iš Prūsų, parnešk baltą abrūsą ir duonos riekelę. Abrūsu nusišluostysiu vieną ūsą ir numesiu,

o duonos riekelę suvalgysiu. Tai niekad nenorėsiu valgyti ir neisiu žebravoti.
1932. LTR 374(2598)

8579. Tėve mūsų, neeik į Prūsus. Neduok duonos — neimsiu, neduok ropių — išbarstysiu. Duok lašinių gerą bryzą — gausi danguj gerą vietą.
1930, Batakiai. LTR 66(497)

8580. Tėve mūsų, nevesk į Prūsus. Ten juoda duona, aukštos lentynos — negalima prigauti.
1930, Kretinga. LTR 66(498)

***8581.** Tėve mūsų smerčio mūsų, gyvenimo amžino. Amen.
1946, Viekšniai. LTR 2489(2)

8582. *Piemenų poteriai:*
Sveika Marija,
Karvė duoną prarijo.
1946, Viekšniai. LTR 2489(19)

8583. Sveika Marija
Silkę prarijo.
1930, Batakiai. LTR 66(494)

8584. Amen bukt,
Daržan smukt,
Ropes raut,
Maišan kraut,
Turgun vežti ir parduot,
Visi vyrai išvaduot.
1937, Rokiškis. LTR 1054(37)

8585. Amen kukt,
Daržan smukt,
Ropes raut,
Maišan kraut.
Kur didesnės —
Po skatiką,
Kur mažesnės —
Po berlinką.
1937, Obeliai. LTR 1098(10)

8586. Amen kok,
Daržan šok
Morkų raut,

Terbon kraut,
Ubagam išdalyt,
Mergom akis išbadyt,
Kad takelio neberast,
Pas berniukus nepaprast.

LTR 3091(82)

8587. Amen kukt,
Maišan smukt,
Ropes raut,
Maišan kraut.
Atsidusęs:
Ach! Ant tvoros pasidėjęs,
Nuo uodegos pradėjęs.

NSk, p. 182

8588. Omin gušt,
Daržan smuk,
Griežčius rauk,
Tarbon krauk.
Griežčiai neparėjo —
Bobos susiriejo,
Dėl aguonos grūdo
Visos balon nusigrūdo,
Viena paliko,
Ir ta nupliko.

1937, Kupiškis. LTR 1040(24)

***8589.** Panele švenčiausia,—
Man pirmučiausia,
Šventa Benedikta,—
Man gražų, nepiktą!

1930, Batakiai. LTR 66(502)

***8590.** Šventas Antanai, meldžiu tave,
Džiaugias visos, vyrus gavę.
Ir aš tau viernai tarnaučiau,
Jei tik šįmet vyrą gaučiau
Geltonais plaukeliais,
Susuktais uosteliais.

1946, Viekšniai. LTR 2489(41)

8591. Pilve mano — dangau mano!
Širdis mano — dieve mano!

LTR 2758(161)

8592. Dieve, duok duonos,
Marija,— mėsos,
Aniuole sarge,—
Pusę kilbasos.
1934, Dusetos. LTR 721(26)

8593. Duos dievas duonos,
Marijėlė — mėsos,
Ponas mūsų Jėzusėlis —
Arielkėlės saldžios.
1935, Rimšė. LTR 1824(280)

8594. Juozapai, seneli,
Sugauk man genelį.
Aš genelį valgysiu,
Juozapėlį garbysiu.
1911, Mažeikiai. LMD I 488(7)

8595. Senelis, senelis
Sugavo genelį.
Aš genelį valgysiu
Ir senelį garbinsiu.
1912. LMD I 31(3)

8596. Šventa Barbora,
Subarbyk juos į porą.
Motina švenčiausia,
Sūdyk juos kuo greičiausia.
1936, Baisogala. LTR 988(94)

8597. Šventas Jurgi,
Dievo ricieriau,
Dengi mišką žaliais lapais —
Denk ir mane baltais čepčiais.
Šventa Barbora,
Rėdyk į porą,
Šventa Darata,
Guldyk greta,
Motina švenčiausia,
Būk svočia, būk svočia,
Būk geriausia svočiule.
1938, Žagarė. LTR 1503(21)

8598. Oi dieve brangus,
Yr aukštai dangus —
Kaip reiks įlipti,
Kad nebus kur įsikibti.
1950, Šatės. LTR 2758(47)

8599. Atmysim už dūšią,
Kurie susimušę.
Už Andriejaus
Ir Motiejaus,
Už Lukošiaus
Ir Tamošiaus.
Amžiną atilsį
Pagiedosim mes visi.
1936, Sasnava. LTR 784(356)

8600. *Kunigo giesmės pajuokimas:*
— Duonos po biškį!
O vargoninks atsako:
— Spirits su samčiu.
1946, Tirkšliai. LTR 2588(108)

8601. *Kunigo giedojimo šiepimas:*
— Juoda duona, tik ne dirsiuota!
Atsakąs vargoninkas:
— Pridėk lašinių — nueis sklandžiai.
1946, Tirkšliai. LTR 2588(113)

8602. *Dešimts dievo įsakymų:*
Viens vinį kala,
Antras antrą galą,
Trets trinį trynė,
Ketvirts kekį pynė,
Penkts pempę pešė,
Šešts sekmą segė,
Septints kamorėlį grindė,
Aštunts ašį tašė,
Devints dievą prašė,
Dešimts per pelkes braidė.
1931, Mažeikiai. LTR 285(61)

***8603.** *Devyni griekai svetimi:*
Pirms vinį kala,

Antras antrą galą,
Trets trinte trynė,
Ketvirts kamarėlę grindė,
Penki pempę pešė,
Šešts šešką dyrė,
Sekmas sekves siuvo,
Ašmas liekną braidė,
Devints dievą maldė.
1946, Viekšniai. LTR 2489(21)

8604. Pirmas vinį kala,
Antras antrą galą,
Trečias treinį trynė,
Ketvirtas kekę pynė,
Penktas pempę pešė,
Šeštas šešką dyrė,
Sekmas ašmą siuvo,
Ašmas liekną braidė,
Devintas dievą maldė.
1926, Klaipėda. LTR 2268(185)

8605. — Kiek dievų?
— Devyni.
— Kur gyvena?
— Eglyni.
— Ką daro?
— Vyžas pina.
— Kam?
— Kunigam.
1934, Švenčionys. LMD III 123(155)

8606. — Kiek dievų?
— Devyni.
— Kur anys?
— Eglyni.
— Ką veikia?
— Kepures siuva.
— Kam?
— Kunigam.
— Kokias?
— Raudonas.
1937, Alunta. LTR 1278(210)

8607. Anuo metu moters kalbėjo,
Kad kiaušinių vištos nedėjo.
O dėl to jos nedėjo,
Kad pelais penėjo
Ir šarmu girdė.
1932, Seredžius. LTR 461a(213)

8608. Moterėlės anuo metu kalbėjo,
Kad jų vištelės nedėjo.
O ką jos dės, ką jos perės,
Ką jos veisis, perės,
Kad jos miežpeliais palesytos,
Šakaliais pagirdytos.
Nors ir šiūpeliukėm vandens davė,
O jos vis nedėjo.
1931, Jankai. LTR 224(120)

8609. Anuo metu kiškis tarė savo mokytiniam: „Eikit į kleboną bulvių ropynuos, išlėks bobos su kačergom, su rezginėm, ir galą gausite". 1931, Kupiškis. LTR 282(64)

8610. Aną metą zuikis tarė savo apaštalams: „Klausykite, kelnes, marškinius tampykite. Aną metą, kada gelžinsnapiai lėkė per mūsų žemę, kada barankomis snigo, vaikai naktimis neužmigo, kad kilbasais tvoras tvėrė, kada katės lojo, šunys giedojo, kad strielčius zuikiai šaudė, varnos sutūpusios ant kelio snaudė, tada piemenims rojus buvo, pakol dangaus vartai nesugriuvo." 1937, Kaltinėnai. LTR 1217(224)

8611. Mano rankoj jūsų dūšios,
Kur norėsiu, ten nugrūsiu.
1951, Lazdijai. LTR 2895(16)

ŽARGONAS

8612. Celi bleli nekaciu
I po peciu pamesiu.
1934, Ariogala. LTR 461a(1402)

8613. Puidu, puidu pžez kelmyną. Paleciala pempė. Pasižiūriu — trys kiaušiniai. Na, nikai bendzi, tegu — išperėk.

1931, Šiauliai. LTR 369(63)

8614. Žyva, žyva, pakol gyva! Kai nudvės, pasilsės.

1931, Biržai. LTR 369(61)

8615. Prošu, pan, do viduru. Pririšk konia pri baslio.

1965, Lauksodis. LTR 3786(150)

8616. Prispardila, prispardila nemeckami čebatami. To daugiau nikagda negribės muštis.

1965, Lauksodis. LTR 3786(151)

8617. Moku jau ir maskoliškai:

Šaukšts — liška, Metai — godai,
Vėdars — kiška, Šuo — baks,
Strielba — rožė, Katins — sabaks.

LTR 2758(168)

8618. Peilis — noža, Botags — bičas,
Ožka — koza, Bajors — tričas.

1936, Šiluva. LTR 971(130)

8619. *Seniau vaikai ilgai ganydavo — iki šešiolikos metų. Pametę ganyti, mergos važiuodavo Rygon, fabrikan. Grįžta po pusmečio su parasonėliu, išmandrėjusios. Tai pamato žąsį ir klausia:*

— Tata mama, kas čia par paukštata — galva raudonata, koja kaip lopata?

1966, Kuktiškės. LTR 3819(312)

SKAIČIAI

8620. Viens, du, trys —
Kiaulė, paršas ir kuilys.

1939, Kelmė. LTR 3379(316)

8621. Viens — varlės piens, Šeši — šešką peši,
Du — padu, Septints — akmenis veži,
Trys — apsitrys, Aštunts — pakaštūns,
Keturi — ką turi? Devints — tu gvints,
Penki — varles renki, Dešimts — ten šimts.

1937, Viduklė. LTR 1324(244)

8622. Vienas — pienas,
Dujei — tujei,
Trys — nurys,
Keturi — tujei nieko neturi,
Penki — kam kumelį kinki?
Šeši — kam bobą peši?
Septyni — pušyne,
Aštuoni — pakluonėj,
Devyni — eglyne,
Dešimts — niekas nebeišims.
1936, Dusetos. LTR 1082(20)

8623. Aš, tu — tai du,
Gabrys — tai trys,
Ką tu čia turi — tai keturi,
Penki — visi menki,
Šeši — vanagą peši,
Septints — valgyti neši,
Aštunts — kaip špunts,
Devints — kaip gvints,
Dešimts — kaip šimts.
1937, Viduklė. LTR 1324(243)

8624. Tūkstantis —
Kaminėlis rūkstantis.
1966, Vilnius. LTR 3844(4)

GREITAKALBĖS. ATVIRKŠTINĖ KALBA

8625. Geri vyrai geroje girioje gerą girą geria ir gerdami gerą girą giria. TTŽ 1912, p. 68

8626. Gervė gyrūnė gyrėsi gerą girą girioje gėrusi.
TTŽ 1912, p. 68

8627. Žalioj girioj dėdė gerą girą gėrė ir gyrė, kad labai gera gira. 1937, Alunta. LTR 1278(110)

8628. *Pasakyk septynissyk:*
Šešios žąsys su šešiais žąsyčiais.
TTŽ 1912, p. 68

8629. Šešios dešimtys šešios žąsys su šešiais žąsyčiais.
1931, Truskava. LTR 281(240/5)

8630. Šikšna šikšnelė šikšniškai išdirbta.
1937, Rokiškis. LTR 1093(7)

8631. *Kartoti septynis kartus:*
Ši šikšnelė, ta šikšnelė šikšniška dirbta.
BLF, p. 94

8632. Ši šikšna, ta šikšna, visos šikšnos šikšniškai išdirbtos.
VLCh II, p. 310

8633. Užgimė vištelis iš viešpatybės.
1931, Truskava. LTR 281(240/3)

8634. Virvė, virvelė, virvikytė ir virvogalis.
1958, Seredžius. LTR 3157(1593)

8635. Geltons gaidys garsiai gieda girininko gardelyje.
MtG IV, p. 48

8636. *Sakyti greitai:*
Lėkiau, lėkiau...
(Išeina: kiaulė, kiaulė...)
1966, Šilavotas. LTR 3819(498)

8637. *Sakyti greitai daug kartų:*
Tie sūriai, tie sūriai...
1959, Dusetos. LTR 3205(59)

8638. Kiaura varva puodyna, kiaura varva puodyna...
(Išeina: Kiaula, varla, padlyna, kiaula, varla, padlyna)
1956, Kupiškis. LTR 2993(632)

8639. Apinasris, apinasris, apinasrapalaikis.
VD 1910, p. 11

8640. Pavalkai, pavalkai, pavalkapalaikiai.
1958, Troškūnai. LTR 3158A(58/1)

8641. Pavalkai, pavalkapalaikiai,—
Vilkas bėga pro pakapę.
LTR 778(109)

8642. Pavalkai, pavalkapalaikiai, vedas vištą su vištelėmis pro pakapį.
1923, Kurkliai. LTR 3378(1020)

8643. Pavalkai, pavalkai, pavalkapalaikiai, skrenda starkus pro pakapį, neša kirvį į akmenį.
1923, Vyžuonos. LTR 3378(1808)

8644. Pakapį, pakapį, pakapį, pakapėlį.
1959, Dusetos. LTR 3205(138)

8645. Eina žmogus pro tarpukapį.
1958, Troškūnai. LTR 3158A(58/4)

8646. Ėjo žmogus pro kapus, pro pakapes, nešė pavalkus, pavalkapalaikius.
1931, Truskava. LTR 281(240/1)

8647. Bėgo avelė pro pakapnį, pro pusprakapnį ir pro prakapnėlį.
1958, Dūkštas. LTR 3139(67)

8648. Eina starkas pro tarpugubį.
1931, Papilys. LTR 265(281/1)

8649. Skrido starkas pro gubas, po tarpugubį.
Salamiestis. LTR 599(347)

8650. Skrenda gervė pro tarpugurbį.
1958, Troškūnai. LTR 3158A(58/3)

8651. Bėgo zuikutis pro spragutę prie pakratų.
Griškabūdis. LTR 599(356)

8652. *Kartoti septynis kartus:*
Bliūdas plūduriuoj prūdo vidury.
BLF, p. 94

8653. Bliūdas prūde, pluta bliūde plūduriuoja.
JŽ I, 1, p. 221

8654. Prūdas, prūde bliūdas, bliūde pluta plūduriuoja.
1957, Anykščiai. LTR 3067(499)

8655. *Pasakyti greitai:*
Bliūdas prūde plūdur, tame bliūde putra, ant tos putros pluta, ant tos plutos puta.
ŽRV, p. 13

8656. Kad veikiam, tai veikim veikiai.
VD 1910, p. 11

8657. Kalvaitis kalvis kala kalvėj kaltą ant priekalo.
VD 1911, p. 46

8658. Kieto plieno spyna piestoj.
1937, Zarasai. LTR 1277(194)

8659. Kupeta su priekupečiu, kupeta su kupetatukšte.
1923, Kruonis. LTR 3378(362)

8660. Kupeta su kupetaite ir pakupetys su kupetviete.
1958, Seredžius. LTR 3157(1594)

8661. Lip vapsa į viksvą, ir ta viksva vis vizg.
VLCh II, p. 310

8662. Rasi rasoj rasi.
VD 1910, p. 11

8663. Rats ratą vytų, kad pavytų, sudraskytų.
VD 1910, p. 11

8664. *Pasakyti vienu atsikvėpimu:*
Dvylika kunigų, dvylika patronų.
Vienas sakė: „Saldus alus",
Kitas sakė: „Saldus alus",
Trečias sakė: „Saldus alus",
Ketvirtas sakė: „Saldus alus",
Penktas sakė: „Saldus alus",
Šeštas sakė: „Saldus alus",
Septintas sakė: „Saldus alus",
Aštuntas sakė: „Saldus alus",
Devintas sakė: „Saldus alus",
Dešimtas sakė: „Saldus alus",
Vienuoliktas sakė: „Saldus alus",
Dvyliktas sakė: „Saldus alus".
1923, Kruonis. LTR 3378(363)

* *
*

8665. Suntupetsunturusuntukas suntukvaisuntulas suntukaip suntučesuntubasuntuto suntuausuntulas. *(Petrukas kvailas kaip čebato aulas.)* 1966, Vilkija. LTR 3819(473)

8666. Tu kur karva vaibu gaišęspra? *(Kur tu vakar buvai pragaišęs?)* 1923, Kruonis. LTR 3378(358)

8667. Kirvaikirkai, kireikirsikirme kirį kirmiškirką. *(Vaikai, eisime į mišką.)* 1966, Vilkija. LTR 3819(473)

8668. *Adverniška kalba:*
Kerbėkergo kerkiškerkis kerper kerdirkervokerną, kernuokergas, kerbe keržiukerpokerno. *(Bėgo kiškis per dirvoną, nuogas, be žiupono.)*
Tauragnai. LMD I 583(16)

8669. *Vaikai, piemenys, taip kalbasi:*
— Faar faeifasi famaufadyfatis?
— Faeifasiu.
(— Ar eisi maudytis? — Eisiu.)
1966, Kuktiškės. LTR 3819(305)

8670. *Kad kiti nesuprastų, vaikai taip kalbasi:*
— Vernoverri veroverbuoverlio?
— Vernoverriu.
(— Nori obuolio? — Noriu.)
1966, Kuktiškės. LTR 3819(306)

VARDAI

8671. Adomėlis — kelmas,
Marceliūtė — velnias.
1937, Lyda. LTR 1236(22/28)

8672. Agota bagota:
Turi bitę kaip telyčią,
Bitiniuką kaip veršiuką.
1932, Dusetos. LTR 70(1265)

8673. Antanai pantanai,
Kur tavo pati?
Ant pečiaus, po pečium,
Su vištom tupi.
1938, Šimkaičiai. LTR 1601(68)

8674. Antanas papintanas,
Kirvio kotas maliavotas
Ir gražiai išrisavotas.
1932, Anykščiai. LTR 336(353)

8675. Antė kantė —
Kirvio kots maliavots,
Ant skiedryno pakavots.
1966, Joniškis. LTR 3831(140)

8676. Pas Barborą tvėrė tvorą.
TŽ I, p. 327

8677. Barbora, šok per tvorą —
Gausi pupų porą.
TTŽ 1912, p. 76

8678. Ei Barbora, lipk per tvorą —
Gausi vištų porą.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1054)

8679. Su Barbora nešok per tvorą.
1959, Šeduva. LTR 3180(101)

8680. Daratą pastatyk gale ratų.
1938. LTR 1534(62)

8681. Pas Daratą suko ratą.
TŽ I, p. 327

8682. Dominykas — raudonikas.
1946, Kupiškis. LTR 2572(134)

8683. Elena, Elena
Piovė gaidį balana.
Tolei piovė ir dryliavo,
Ligi gaidys galą gavo.
1933, Mažeikiai. LTR 438(88/11)

8684. Elžbiet, jau saulė popiet.
TŽ I, p. 327

8685. Elžbieta kieta,
Bulbienė nelieta.
1930, Kupiškis. LTR 61a(109)

8686. Su Jadvyga jum bepigu.
1959, Ramygala. LTR 3201(116)

8687. Prakiuro, pradubo kepurė Jokūbo.
Paystrys. LTR 771(367)

8688. Jonai, skani makaronai.
1937, Židikai. LTR 1279(173)

8689. Jonas — mažas ponas.
1959, Šeduva. LTR 3180(63b)

8690. Juozai garbūzai,
Duok miltų buzai.
1923, Kruonis. LTR 3378(347)

8691. Jurgi, Jurgi,
Ko tu burgi,

Ar tu sūrio
Neįkandi?
1939, Kretinga. LTR 2134(67)

8692. Azas Kazas ant kalniuko,
Jis nebijo nei velniuko.
Pūtė triūbą ir birbynę,
Vijo velnius per purvynę.
1937, Viduklė. LTR 1324(200)

8693. Kaza raza ragelis,
Varinis varpelis.
1966, Joniškis. LTR 3831(141)

8694. Kazys ožys didžiaragis,
Džiaugias, ožką darže radęs.
Ožka paskavojo —
Kazys apsraudojo.
1932, Anykščiai. LTR 336(37)

8695. *Kai vaikai nori pajuokti kitą vaiką, vardu Kazys, dainuoja:*
Kazelėkas — prastas grybas,
Kai palyja, sukirmyja.
1966, Vilkija. LTR 3819(469)

8696. Pigi rokunda su Kunigunda.
Pasvalys. LTR 618(4/106)

8697. Su Kunigund striuk rokund.
1960, Pakruojis. LTR 3786(210)

8698. Leonardas labai spardos.
1946, Kupiškis. LTR 2572(148)

8699. O Magduta
Bulbas skuta.
1946, Kupiškis. LTR 2572(126)

8700. Mare, pagiry aria.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(215/1)

8701. Mare,
Vilks pagiry aria.
Atnešk pietų
Plutų kietų,
Į pieną merktų.
1911. LMD I 1002(64)

8702. Mar, Mar,
Tavo vyrą kar,
Oi tu, Mar, nemiegok,
Savo vyrą ratavok.
1913, Pušalotas. LMD I 2(15)

8703. Kelkis, Mauša, jau išaušo.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(21)

8704. Martyns papartyns
Ganė vištas po karklynus,
Vienos vištos neparginė —
Nebeliko nei kiaušinio.
Naujamiestis. LTR 3091(88)

8705. Mikai, Mikai,
Ar visi indikai?
1923, Kruonis. LTR 3378(352)

8706. Mikai, keli tavo indikai?
— Vieną korė,
Kitą piovė,
Trečias liko,
Ir tas nupliko.
Seinai. LTR 1236(22/4)

8707. Mikas — plikas, tilvikas, indikas.
1938, Mažeikiai. LTR 438(88/8)

8708. Dui, Mikai, su ridikais.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/12)

8709. Ai Monika, duok pagrot armonika.
1938. LTR 1534(60)

8710. Su Morta kaip su čiortu.
1959, Ramygala. LTR 3201(115)

8711. Ona — gera žmona,
Davė duonos
Su smetona
Pėtnyčios rytą,
Katės aplaižytą.
1958, Vaškai. LTR 3158(35k)

8712. Onė — vaikių paliavonė.
1959, Šeduva. LTR 3180(63a)

8713. Petrai latrai, seniai buvai pekloje? Ar visi velniai namie?
1959, Troškūnai. LTR 3158b(35d)

8714. O Petriukas trumpas drūtas kaip plaktukas.
1946, Kupiškis. LTR 2572(132)

8715. Povilo nėr namie,
Povilo nėr namie.
Kai tas Povils parvažiavo,
Beržo košės paragavo.
LTR 550(112)

8716. Raulai, Raulai,
Maišyk kiaulai.
Kiaulė nemėgo,
Raulas pabėgo.
Raulas per miškų —
Kiaulė už kiškų.
1940, Lazdijai. LTR 2332(113)

8717. Rožė keliu nudrožė.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/41)

8718. Rožė keliu nudrožė,
Brido per miežius,
Dantis sugriežus.
1962, Kalvarija. LTR 3518(521)

8719. Saliamuta bulbas skuta.
1946, Kupiškis. LTR 2572(122)

8720. *Simas pajuokiamas:*
Simai Simai,
Trys vežimai.
Kai nuvirto —
Pusketvirto.
1966, Šilavotas. LTR 3819(530)

***8721.** Stapė — lapė, gaidžių vagis.
1960, Šeduva. LTR 3540(74)

***8722.** Stape, lape raudonsnape!
1939, Kretinga. LTR 3134(36)

8723. Tamošius Švilpa
Pamušo kilpą
Ant Baronų tilto

Už ragaišio iškepimą,
Už kukulių nevirimą.
1966, Joniškis. LTR 3831(138)

8724. Veronika —
Armonika,
Tir lir lia.
1946, Kupiškis. LTR 2572(121)

8725. Vincė pincė katinėlis,
Sauso medžio kobinėlis.
Nusipiauk uodegėlę,
Pasisiūk kepurėlę.
1966, Joniškis. LTR 3831(139)

8726. Vincuk, insuk, insuk ir paleisk.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(115/45)

8727. Vytas — tampytas,
Iš molio lipdytas.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1157)

VIETOVĖS

8728. Grinkiškėje nerasi plikų kiškių — gal išbėgo į Čekiškę.
VSk, p. 243

8729. Mankūniečiai — kiečiai,
Turi triūbų ir birbynių —
Vijo velnią per karklyną.
VD 1911, p. 29

8730. *Baudžiavos laikais Meironys buvo karališkiai, o Gaveikėnai — bajoriškiai. Gaveikėnų piemenys taip pasijuokdavo iš meironiškių:*
Meironiškiai — trumpakiškiai
Velnio vaiką ažusmaugė.
1964, Palūšė. LTR 3720(49)

*__8731.__ Alkau, alkau, še ratelis,
Važiuok duonos ant Orelės.
TŽ I, p. 327

8732. Priekuliški liški, padainuok man biškį.
Klaipėda. LTR 2284(562)

8733. Šaukėnuose nieks nešaukia.
VSk, p. 243

8734. Vilkijoje nėra vilko.
VSk, p. 243

8735. Stugliškiai ilgakiškiai
Turi dūdą ir zaleiką,
Peri bačkoj velnio vaiką.
Tauragnai. LMD I 583(15)

8736. Eisiu į Židikus,
Mainysiu kiaušius į ridikus.
1937, Židikai. LTR 1279(127/35)

8737. Iš Liubavo paršlubavo, iš Alvito parsirito.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(2)

ĮVAIRIOS SITUACIJOS

8738. *Kas ilgai prausias, sakoma:*
Perdaug būsi balta — gali varna nunešti.
1965, Lauksodis. LTR 3783(1321)

8739. *Kas nenori praustis, sako:*
Ir taip sudils veidas — lig senatvei paliks kaip špyga.
1965, Lauksodis. LTR 3783(1324)

8740. *Žiovaujančiam žmogui sakoma:*
Žiovuliukas eina pas merkeliuką.
1959, Ramygala. LTR 3201(118)

8741. *Snūduriuojančiam sakoma:*
Eik kinkyt arklio: važiuosime į Migonius.
TD I, p. 44

8742. *Ruošdamiesi gulti, sako:*
Važiuosim į Miegėnų miestelį.
1959, Šeduva. LTR 3239(37)

8743. *Kai vienas atsidūsta, kitas sako:*
Ar toli vežimas pargriuvo?
1965, Lauksodis. LTR 3786(159)

8744. *Kai kas priekaištaudamas daug kalba, sakoma:*
Ko čia murmi kaip avelė, uodegon įkirpta?
1965, Lauksodis. LTR 3783(1328)

8745. Vaikai, duokim žvirbliams sutūpt.
Taip sakoma sutemus, kol dar lempa nedegama.
1965, Lauksodis. LTR 3786(164)

8746. *Kai kas sėdėdamas snaudžia, tam sakoma:*
Ar jau tu žąsis ganai?
1959, Šeduva. LTR 3238(123)

8747. *Kai kas nors miegodamas knarkia, sakoma:*
Nagines suėdęs, ant apivarų burčija.
1959, Šeduva. LTR 3239(6)

8748. *Tam, kuris per daug juokiasi, sakoma:*
Pasijuok dar už trigrašį.
TD I, p. 45

8749. Nečiaudėk — nieks vėdaro nekepa.
1937, Židikai. LTR 1279(127/32)

8750. Nekosėk. Kosulį geriau mainyk į ridiką.
1937, Židikai. LTR 1279(127/34)

8751. Kosėk nekosėk — pyrago negausi.
1958, Vaškai. LTR 2158B(93/71)

8752. Kosėk nekosėk — vėdaro negausi.
1922, Linkuva. LTR 3378(436)

8753. *Kai kas parvirsta, sakoma:*
Jau jis zuikį sugavo.
1959, Šeduva. LTR 3180(65)

8754. *Jei žmona serga ir jai gresia mirtis, sakoma:*
Dievas turtus rodo.
1965, Lauksodis. LTR 3783(1320)

8755. Jau tas paskutinę žiemą minta.
Taip kartais sakoma apie silpną, ligotą ar seną, greitai mirsiantį žmogų. 1965, Lauksodis. LTR 3783(1336)

8756. *Eidami į vestuves, sako:*
Tpriuč, ba peršoksiu!
Grįždami iš vestuvių:
Škac, ba parpulsiu!
LMD I 187(292)

8757. *Jei kas atėjęs tuoj skuba išeiti, sakoma:*
Dar kojų nesušilai, o jau skubi.
1935, Kupiškis. LTR 2993(448)

8758. *Kai užmina ant kojos, sako:*
Tavo veselijoj šoksiu.
1966, Kuktiškės. LTR 3819(387)

8759. Užmynei ant kulnų — turėsi mane į vestuves paprašyt.
1959, Ramygala. LTR 3200(171)

8760. *Apie tą, kas eina viduriu kelio, o ne takeliu, sakoma:*
Tas į didelę kelionę išsiruošęs.
1964, Griškabūdis. LTR 3819(451)

8761. Mainyk pilvą su avia.
Taip sakoma tam, kas skundžiasi pilvo skausmais.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/76)

***8762.** Jei man pelė galvos nenukąs, rasi ateisiu.
LST, p. 539

***8763.** Susirinkite, visi šventieji, tik ne visi draug, kad nebūt per daug.
1942, Kvetkai. LTR 2461(69)

8764. Toks didelis vėjas — musėt kas pasikorė.
1959, Ramygala. LTR 3238(56)

8765. *Kai būna pūga, tai sako:*
Velnių veselija.
1964, Griškabūdis. LTR 3819(454)

8766. *Pradėjus griausti, sakoma:*
Atvažiuoja dėdė su dideliais ratais.
1939, Šeduva. LTR 3201(269)

8767. *Kai žmonės pamato vaivorykštę, kalba:*
Laumė ragana pirtį kūrena — vanosis.
1956, Kupiškis. LTR 2993(637)

***8768.** — Kas girdėt?
— Kanapinskas Kumpinską apvajavojo.
1931, Liškiava. LTR 374c(1446)

8769. Nesupk velnio ant kojų,— *sakoma tiems, kurie sėdėdami linguoja kojas.*
1959, Ramygala. LTR 3201(59)

8770. *Kai vėjas kamine kaukia, vaikai sako:*
Vėjo vaikai rėkia.
1938, Kupiškis. LTR 2993(638)

8771. Nevalgyk košės su duona — liežuvis nuluš.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/41)

8772. *Kai randa duonoj sausų miltų, tai sako:*
Duona perminkyta.
1964, Griškabūdis. LTR 3819(459)

8773. *Kai kas kreivai sustato gubų eilę, jam sakoma:*
Tavo uošvis bus kreivas.
Arba:
Tavo uošvienė bus kreiva.
1959, Ramygala. LTR 3239(141)

8774. Svečias nebuvėlis —
Duokit sūrio supuvėlio.
LMD I 668(12)

8775. O, svečias nebuvėlis. Reiks pečius pabučiuoti.
1966, Kuktiškės. LTR 3819(333)

8776. *Kai žmogus sveikindamasis paduoda šaltą ranką, jam sakoma:*
Šaltos rankos — bagotas.
Arba:
Šaltos rankos — šykštus.
1956, Kupiškis. LTR 2993(220)

8777. *Kai sveikinantis braška pirštai, sakoma:*
Būsma giminės.
1956, Kupiškis. LTR 2993(220)

8778. *Kai kas nors atsistoja taip, kad užstoja kitam šviesą (langą, žiburį ar pan.), tas, kam užstoja, paklausia:*
Ar stiklioriaus sūnus (duktė) esi?
1966, Šakyna. LTR 3819(238)

8779. *Koją nusimušus į akmenį, sakoma:*
Muzikantas pakavotas.
Šiluva. LMD I 144(28)

8780. *Kai moteris vaikšto su aukštyn atsivertusiu sijono padelkų krašteliu, jai sakoma:*
Būsi girta. Matyt, uliavosi.
1948, Kupiškis. LTR 2993(409)

8781. *Kai apivaras atsiriša, sakoma:*
Žmonės apkalba.
1948, Kupiškis. LTR 2993(412)

8782. *Kai atsirišdavo naginių apivarai, iš šalies būdavo sakoma:*
Arkliai avižose!
1966, Šakyna. LTR 3819(232)

8783. *Tam, kuriam atsileidžia vyžų apivaras, sakoma:*
— Kumelė avižose!
Užkalbintasis paprastai, atsikerta:
— Tu jos uodegą apžiosi.
TD I, p. 46

8784. *Kai vyrams užpakaly išsipešdavo iš kelnių marškiniai, pamatęs iš šalies, sakydavo:*
Po kiek nosiniai?
Arba:
Kiek mok nosiniai?
1966, Šakyna. LTR 3819(234)

8785. *Kai kam, paprastai moterims, apatinis drabužis išlenda pro viršutinį, pamatęs įspėja:*
Tau subata pro pėtnyčią matyt!
1966, Šakyna. LTR 3819(237)

8786. *Kai mergina, skalbdama žlugtą, apsipila pilvą, sakoma:*
Gausi girtuoklį vyrą.
1948, Kupiškis. LTR 2993(418)

***8787.** *Ko nors ieškančiam ir nerandančiam sakoma:*
Statyk kerčion šakutę!
1948, Kupiškis. LTR 2993(437)

8788. *Jei bevalgant nukrinta šaukštas, peilis, šakutė ar kąsnelis, sakoma:*
Alkanas skubinas.
1959, Ramygala. LTR 3201(145)

8789. *Kai išalkęs kiek užvalgo, sako:*
Badus atgavau.
1966, Kuktiškės. LTR 3819(383)

8790. Ir liežuvį nušluosto.
Vaikas nebenori gerti.
1965, Pakruojis. LTR 3783(1944)

8791. Ar turi smerčio marškinius, o kaulams tarbelę?
Sakoma juokais, o kartais ir piktai grasinant.
1959, Šeduva. LTR 3180(120)

8792. *Keldami vežimą, vyrai sako:*
Visi vyrai, dar ir Mikas!
1938, Šeštokai. LTR 1926(360)

8793. *Ką nors keliant, sakoma:*
Visi vyrai ir Baltrus!
1938, Šakiai. LTR 1926(500)

8794. *Keldami sunkų daiktą, vyrai šaukia:*
Ariop, vyrai kelia!
1938, Šeštokai. LTR 1926(360)

8795. *Kai muša sviestą, sako:*
Šunim sviestas,
Mum maslionkos.
1966, Kuktiškės. LTR 3819(379)

8796. Ar kelies? Še uodegą avies. Kai tą nugrauši, kitą gausi.
Taip sakoma, rytą žadinant.
1930, Šiauliai. LTR 369(205)

8797. *Kai kas sutinka pažįstamą žmogų, ir jo iš karto neatpažįsta, sako:*
— Būsi bagotas, nepažinau tavęs.
Tas atsako juokais:
— Kai būsiu bagotas, tai visi pažins.
1959, Dusetos. LTR 3205(36)

8798. *Seniau žmonės nežinodavo kilometrų. Kai kas klausdavo, kiek dar reikės eiti, sakydavo:*
Dar du jaučio pabaubimai.
1965, Lauksodis. LTR 3786(157)

8799. Duod ranką, tegul kiti nelanko.
TD III, p. 109

8800. Slogos neblogos, duok dieve geresnes.
1937, Židikai. LTR 1279(106/29)

8801. *Kai vaikai, čia valgę, čia vėl prašo duonos:*
— Mama, duok duonos!

Motina atsako:
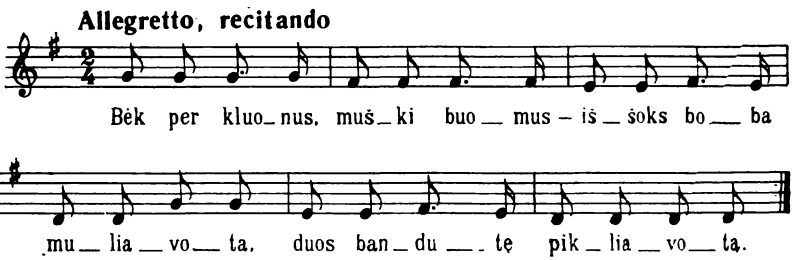
Bėk per kluonus,
Mušk į buomus —
Iššoks boba muliavota,
Duos bandutę pikliavotą.

1936, Pilviškiai. Tekstas ir melodija LTR 842(135)

8802. Atidarykit duris, išvarykit šunis.

1935, Veliuona. LTR 745(197)

8803. Lauk, vaikeli, nupirksiu baronkų skylę.

1965, Lauksodis. LTR 3786(160)

8804. Sėsk į galą ratų,
Tegu tavo kaulus krato.

1935, Švenčionys. LMD III 154(32)

8805. Kad su manim kalbėsi,
Ilgą amžių turėsi,
Ant baltos ožkos jodinėsi.

1940, Žagarė. LTR 2406(9)

8806. *Jei kuris vaikas ką sumeluodavo, sakydavom:*
Melagis melavo,
Per tiltą važiavo.
Ratukai pakrypo —
Melagis išvirto.

1966, Šilavotas. LTR 3819(476)

8807. *Jei kas gailėdavo ką duoti, dainuodavom:*
Šykštuolis pavyduolis
Krimto pelę kaip kumelę,
Pylė kraujus į geldelę,
Rito žarnas per tvorelę.

1966, Šilavotas. LTR 3819(477)

8808. *Kai kas ieško gerai matomo daikto ir neranda, kitas sako:*

Ne visi akli mato.

1966, Šilavotas. LTR 3819(513)

8809. Ar avižom klausai?

Sakoma ko neišgirdusiam pašnekovui.

1965, Vilkija. LTR 3786(121)

8810. *Apibendrinama šneka:*

Tai matai, ką oki pamatai.

Kartais dar pridedama:

Šitie supus, kitų nebus.

1966, Šilavotas. LTR 3819(523)

8811. Tur būt, stiklo dievą pabučiavai?

(Girtas.)

LKŽ II, p. 353

KLAUSIMAI, PRAŠYMAI, PASTEBĖJIMAI

8812. Rodos, rodos, tik neišlenda.

Taip pajuokiamas žmogus, kuris kalbėdamas vis sako „rodos".

1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/34)

8813. Sako pasako — pašmukšt į žaką.

VSk, p. 76

8814. Tiesa, kad kumelė liesa.

1937, Židikai. LTR 1279(127/25)

8815. Tokios tošies, grikių košės.

1930, Kretinga. LTR 66(776)

8816. Už juodą daugiau duoda.

1935, Veliuona. LTR 747(216)

8817. Gana gana, kad tu pana.

MžŽ, p. 165

8818. Diedai, kas bus abiedai?

LT III, p. 460

8819. Gers buvo, ale nepažinau.
1931, Užventis. LTR 267(448)

8820. *Vienam prašant ką nors paskolinti, kitas atsako:*
Žičkas mirė,
Žičkienė nebežičija,
Žičkiukai dar mažučiukai.
VD 1911, p. 65

8821. Tavo dėdė tešlą ėdė ir tau davė.
1937, Alunta. LTR 1278(219)

8822. Tetulė puodynę sukūlė.
1937, Alunta. LTR 1278(218)

8823. Tetulė, tavo nosis kaip skočiulė.
LMD I 668(13)

8824. Gaidys po kiemą skraidys.
1937, Židikai. LTR 1279(351/5)

8825. Siuntė mane
Prašyt tave,
Eisi neisi —
Tuščia tave.
1923, Kruonis. LTR 3378(356)

8826. Eik į trobą —
Gausi grobą,
Pabučiuok į ranką —
Gausi abaranką.
1937, Viduklė. LTR 1324(144)

8827. Eik į kertę —
Gausi perti,
Eik į trobą —
Gausi grobą.
1939, Kretinga. LTR 2134(51)

8828. Aš paplaksiu,
Tu palaksi.
Aš paplosiu,
Tu pajosi.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/229)

8829. Jei kartu, nekąsk kartu.
1958, Rietavas. LTR 3151(21)

* *
*

8830. — Dovanok!
— Dovanų karalius Rygoj be kelnių vaikščioj.
1937, Židikai. LTR 1279(106/28)

8831. — Ar iš tolo?
— Iš kiaulių atolo.
1959, Ramygala. LTR 3200(70)

8832. — Ar gardi košė?
— Košė ne garde — ant stalo.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/69)

8833. — Duok paragaut.
— Paragavičius mirė. Mirsi ir tu.
1939, Marijampolė. LTR 47(13)

8834. — Kur?
— Šalia vietos, tam daikte.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(215/25)

8835. *Kai vaikas klausia:*
— Kur?
Kitas atsako:
— Kur katins daro pur pur!
1966, Šakyna. LTR 3819(340)

8836. — Kur?
— Kamaroj ant lentynos, kur visos nočynos.
1966, Šilavotas. LTR 3819(484)

8837. — Kur Marė?
— Išvažiavo ant tiltelio.
1959, Šeduva. LTR 3180(57)

8838. — Kur gyveni?
— Po kepure.
1893. LMD I 1063(1118)

8839. — Kur eini?
— Pas kleinį.
1893. LMD I 1063(1119)

8840. — Kur eini?
— Kur katinai raini.
1966, Šilavotas. LTR 3819(519)

8841. — Kuo tu vardu?
— Jaujos kardu.
1893. LMD I 1063(1123)

8842. Kai lįs, duok per galvą.
Taip pajuokaujama, kai kas sako, jog greitai lis lietus.
Raseiniai. LTR 2248(63)

8843. — Da lyja.
— Jei dalija, eik, ir tau duos.
1936, Panevėžys. LTR 771(136)

8844. — Eik tu!
— Aš jau buvau, dabar eik tu.
1936, Panevėžys. LTR 771(140)

8845. — Iš kelio!
— Atvažiuoja Kaškelio!
Seinai. LTR 1236(22/19)

8846. — Tamsu.
— Išsišiepk ir pamatysi.
LMD I 332(8)

8847. — Šąla.
— Vyrai baloj kuolus kala.
KlvK, p. 110

8848. — Karšta.
— Neiškepsi.
1966, Kuktiškės. LTR 3819(308)

8849. — Sušalau.
— Per šventą Joną tokių sušalėlių pilni ravai.
1966, Kuktiškės. LTR 3819(307)

8850. *Vienam dejuojant, kad šalta, kitas sako:*
— Ant švento Jono daug tokių sušalo.
1959, Ramygala. LTR 320(220)

8851. — Sniegti.
— Mergos baloj miegti.
KlvK, p. 110

8852. — Eikit pietų.
— Akmenų kietų.
1958, Liudvinavas. LTR 3064(151)

8853. — Sūru.
— Kišk po skūru.
1950, Kupiškis. LTR 2993(535)

8854. Jei negražu, tai pasibrauk ražu.
1927, Betygala. LTR 554(355)

8855. Kad negražu, nutrink su ražu.
1910, Žagarė. LMD I 483(39)

8856. Kai baisu, tai apsidenk maišu.
1959, Švenčionėliai. LTR 3250(77)

8857. — Beržas.
— Tavo tėvas keršas.
1937, Plungė. LTR 1321(92)

8858. *Kai kam pasako „parše", tas atsikerta:*
Tavo tėvas vilnas karšia.
1966, Šilavotas. LTR 3819(533)

8859. — Vėjas pučia.
— Pūsk prieš vėją.
1937, Židikai. LTR 1279(106/41)

8860. — Kaip tavo pavardė?
— Kaip auksinė raidė.
— Kaip tavo vardas?
— Kaip auksinis kardas.
— Kiek tau metų?
— Kaip mašinoje granatų.
1965, Joniškis. LTR 3831(176)

8861. — Kaip tavo pavardė?
— Mano žila pabarzdė.
1960, Šeduva. LTR 3540(69)

8862. — Kaip vardas?
— Rankovė.
— Kaip pavardė?
— Išsimovė.
1937, Ramygala. LTR 1149(353)

8863. — Kaip vardas?
— Kiaulių gardas.
— Kaip pavardė?
— Žila pabarzdė.
1937, Židikai. LTR 1279(127/1)

8864. — Koks jo vardas? — Kokia pavardė?
— Jaujos žardas. — Klaimo pavartė.
1938, Dusetos. LTR 1618(32)

8865. — Kokia tavo pavardė?
— Pavardė — Kirvelis, vardas — Nusmuko.
Arba:
— Kokia tavo pavardė?
— Vardas nusmuko, pavardė į pakalnę nudardėj su ratukais, su mažiukais, su šyvąja kumele.
1936, Kalvarija. LTR 973(52/9)

8866. — Vardas — kirvelis, pavardė — nusmuko.
VD 1911, p. 23

8867. — Kas tau darbo?
— Pasikark šunį margą ir turėsi darbą!
1961, Panevėžys. LTR 3621(52)

8868. — Kadu?
— Kai kiaulė važiavo ledu.
1958. LTR 3631(201)

8869. Tadu, kai kiaulė važiuos ledu.
1936, Dusetos. LTR 778(543)

8870. — Kada?
— Tada, kada buvo pagada.
1933, Mažeikiai. LTR 438(91/11)

8871. *Jei vienas klausia ko nors, o antras nenori atsakyti, jie taip kalbasi:*
— Kada?
— Kai buvo pagada.
— Kada buvo pagada?
— Kai su ratais atvažiavo.
— Kada su ratais atvažiavo?
— Kai buvo pagada...
1936, Kalvarija. LTR 973(52/5)

8872. — Kada tai nusiduos?
— Kada boba kaltą pakrims.
LST, p. 115

8873. — Kada tai nusiduos?
— Kada kuolai žaliuos.
LST, p. 115

8874. — Kada tai nusiduos?
— Kada kiškis šunį vys.
LST, p. 115

8875. — Kada tai nusiduos?
— Kada karklas uogas neš.
LST, p. 115

8876. — Kano tu?
— Tėvo motkos, kaulo mėsos.
1923, Kruonis. LTR 3378(356)

8877. — Ką šiandie virsim?
— Katę su pupom.
1964, Vilkija. LTR 3661(27)

8878. *Kai vaikai klausia:*
— Ką vakare virsma?
Atsakoma:
— Trijų grybų viralą.
1964, Utena. LTR 3666(275)

8879. *Kai vaikai klausia:*
— Mama, ką šiandien virsim?
Atsakoma:
— Krakamulių su karapyščiais.
1966, Šilavotas. LTR 3819(506)

8880. — Ko vakarienės?
— Dilgėlių lapienės.
1939, Mažeikiai. LTR 438(91/17)

8881. Ką čia virsim: ar košės, ar troškės, ar piaustukų?
Taip erzina vaiką.
1964, Griškabūdis. LTR 3819(421)

8882. — Ką virėt?
— Juką.
— Ką piovėt?
— Šuniuką?
— O kokį?
— Rudą.
— Kieno?
— Gudo.
1934, Viduklė. LTR 993(38)

8883. *Šeimininkė, paklausta, ką skanaus verda, kai kada kandžiai atsako:*
Kibildą su klupsčiais.
1960, Varėna. LTR 3428(73)

8884. — Ką valgai?
— Kepenas.
— Duok man.
— Pats kaulas.
TD I, p. 31

8885. — Jau pavalgiau.
— Duok katei zūbus aplaižyt.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(71)

8886. — Kaip gyveni?
— Kaip žirnis prie tako.
1966, Kuktiškės. LTR 3819(343)

8887. — Ko nekepėt ragaišio?
— Kad katė neįmaišė.
1937, Židikai. LTR 1279(351/16)

8888. — Kas gero girdėti?
— Ogi vištelės pradėjo kiaušinius dėti.
TD I, p. 30

8889. Vat kokios kokelės: dvejos šakelės, vienos ilgesnės, kitos trumpesnės. Ignalina. LKŽ VI, p. 297

8890. — Kas tau sakė?
— Boba išsprogtakė.
1937, Židikai. LTR 1279(351/30)

8891. — Kas čia kvepia?
— Bulvės kepa.
1937, Židikai. LTR 1279(127/24)

8892. — Kaip šiemet bulvės?
— Penkias apžiojęs, pašvilpt gali.
1964, Pasvalys. LTR 3661(45)

8893. *Kai, eidamas pro dirbančius, klausia:*
— Ką čia darot?
Atsako:
— Padirbtiesiems akis dedam.
1966, Šakyna. LTR 3819(241)

8894. — Ar silkės geros?
— Nešoka ant akių.
1930, Gaurė. LTR 66(226)

8895. — Aš nekaltas.
— Kaip šuva baltas!
TTŽ 1912, p. 7

8896. Aš nekaltas: bėgo šuva baltas — ant manęs nelojo.
1965, Punskas. LTR 3786(137)

8897. — Ką valgysi?
— Kas pigu ir gardu.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(74)

8898. — Noriu duonos!
— Bėk pas kluoną —
Rasi senelį,
Gausi duonos kampelį.
Pasiimk maišą —
Gausi ragaišio.
1911—1912. LMD I 57(25)

8899. Nuo mėsos lūpa vėpsos, nuo varškės dantys barškės.
VLCh I, p. 244

8900. — Duok varškės.
— Nuo varškės dantys išbarškės.
TD I, p. 33

8901. — Duok sūrio.
— Apvirsk kūlio.
TD I, p. 33

8902. — Duok pyrago.
— Gausi ožio ragą.
1937, Židikai. LTR 1279(127/41)

8903. — Duok ragaišio.
— Ragaišio dar bobutė neįmaišė.
TD I, p. 33

8904. — Duok žirnių.
— Pagauk katę ant girnų.
TD I, p. 33

8905. — Duok riešutų.
— Pakratyk ožį už ragų.
TD I, p. 33

8906. — Duok peilį.
— Eik pas seilį, gausi peilį.
1964, Griškabūdis. LTR 3819(452)

8907. — Duok mėsos.
— Nuo mėsos lūpos vėpsos.
TD I, p. 33

8908. Nuo mėsos dantys vėpsos.
TTŽ 1912, p. 77

8909. — Duok mėsos.
— Bėk pas vilką — gausi mėsos.
TD I, p. 33

8910. — Aš noriu pieno.
— Kišk liežuvį į sieną.
1937, Židikai. LTR 1279(127/20)

8911. — Duok pieno.
— Šok į sieną.
1937, Židikai. LTR 1279(127/42)

8912. Turi po nosia vėją?
Taip sakoma, kai vaikas skundžiasi, kad karštas valgis. Liepiama pasipūsti.
1965, Vilkija. LTR 3786(114)

8913. — Noriu miego.
— Eik pas Pūkį į Miknaičius.
1964, Griškabūdis. LTR 3819(444)

8914. — Bulvės bėga!
— Daryk duris, kad neišbėgtų!
Taip juokaujama atsakant, kai kas praneša, kad iš puodo bėga viralas. 1936, Dusetos. LTR 778(99)

8915. — Duok siūlo!
— Kad siūlo, tai imk!
1966, Kuktiškės. LTR 3819(378)

8916. — Reikia eit pirkion.
— Paspėsi — ne blynais dengta.
NSk, p. 182

8917. — Ką?
— Tabakã.
1966, Kuktiškės. LTR 3819(300)

9818. — Ką?
— Gaidžio uodega.
Zarasai. LMD I 784(6)

8919. — Ar žinai ką?
— Žinau, tik kitiem nepasakau.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/12)

8920. *Kai nenugirdęs klausia:*
— Ką?
Atsako:
— Ar aukštai saulė?
1966, Šakyna. LTR 3819(239)

8921. — Kų sakai?
— Kusakas papiovė kumelę. Kvietė žarnų raišytų ir taukų dažytų.
1948, Kupiškis. LTR 2993(346)

8922. — Ką sakai?
— Akys kaip guzikai.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(215/43)

8923. — Ką sakai?
— Telėkia apuoko vaikai.
1966, Šilavotas. LTR 3819(485)

8924. — Ką darai?
— Kadarai, kadarai.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(215/45)

8925. — Ką veikia?
— Tave peikia.
1938, Dusetos. LTR 1618(144)

8926. — Ką veiki?
— Pradėtą baigiu.
1936, Kalvarija. LTR 973(52/17)

8927. — Kodėl tu taip darai?
— Todėl, kad tu klaustum.
1936, Kalvarija. LTR 973(52/18)

8928. — Nu, tai kas bus?
— Kas bus, tą pakrikštysim.
1937, Ramygala. LTR 1149(360)

8929. — Pilkis.
— Tave papiaus vilkis.
1937, Židikai. LTR 1279(351/1)

8930. — Ežys.
— Tavo pilvas kaip krežys.
1937, Židikai. LTR 1279(127/15)

8931. — Dūda.
— Tavo motina kūda.
1937, Židikai. LTR 1279(106/25)

8932. — Kiek tau metų?
— Kiek pas šunį verpetų.
Rodūnė. LTR 1236(21/4)

8933. — Kiek laiko?
— Kiek pakelia, tiek ir laiko.
1961, Panevėžys. LTR 3622(7)

8934. — Kiek laiko?
— Kiek nutvėrė, tiek ir laiko.
1937, Židikai. LTR 1279(106/36)

8935. — Kiek laiko?
— Viens piauna, du laiko.
1937, Židikai. LTR 1279(106/36)

***8936.** — Kiek turi avių?
— Ragė, beragė, beragės vaiks, juodoji, pilkoji, vilko neštoji ir dar septintoji.
LTR 2758(163)

8937. — Kaip tu man atsilyginsi?
— Aš per tavo vestuves su rėčiu vandenio tau atnešiu.
1959, Ramygala. LTR 3200(172)

8938. — Pagavo vagį.
— Vagį reikia į sieną įkalti, bus ant ko pančius sukti.
1964, Griškabūdis. LTR 3819(460)

8939. — Kur ein?
— Pas Nain.
— Kur joj?
— Pas ilgakoj.
1926, Šiauliai. LTR 293(520)

8940. *Susitikę du geri pažįstami kalba:*
— Kur eini?
— Pas Rainį.
— Rainys tave ant gaidžio (vištos) mainys.
TD I, p. 41

8941. — Kas ten ateina?
— Gruodys Mikala.
— Ką ans ten atsineša?
— Rugių sykelį.
— Ką mes jam duosma?
— Arielkos čierkelę.
1938, Dusetos. LTR 1618(24)

8942. — Iš kur? — Ko ieškai?
— Iš Purplių. — Pono arklių.
Rodūnė. LTR 1236(21/11)

8943. — Svečias ateina.
— Duok dieve neženotą — apženysim.
1937, Židikai. LTR 1279(351/24)

8944. *Pėsčias žmogus, susitikęs kitą, jojantį raitą, sako:*
— Kur tu joji, kreivakoji?
— Kur tu eini, kreivi šleivi?
TD I, p. 41

8945. — Padirbėk už mane.
— Pasiimk berną nuo kalėdų.
1939, Marijampolė. LTR 2186(47/13)

8946. — Ei Adomėli, ką tu čia veži?
— Kriaušes.
— Ei Adomėli, duok ir man bent vieną.
— Imk, kur supuvusi.
1935, Švenčionys. LMD III 154(32)

8947. — Ką matei, diedeli, eidamas į bažnyčią?
— Eidamas mačiau važiuojant bobą taku, jos kumelę su kaminiuku ir dieduką, einantį keliuku.
TD I, p. 45

8948. — Piemeny!
— Kam piemuo, o tau dėdė.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(215/10)

8949. *Jei kas klausiamas nemandagiai pasako:*
— Kas tau darbo!
Atsikertama:
— Pasikark ant žardo!
TD I, p. 46

8950. *Vienam sušukus:*
— Jėzus Marija!
Kitas priduria:
— Diedas bobą prarijo.
TD I, p. 47

8951. *Petras:*
— Ar gerai išėjo šįmet su pakūta?
Povilas:
— Gerai. Nei įdūrė, nei įspyrė.
1893. LMD I 1063(1105)

8952. — Ką numirę valgysim?
— Barankas su saldžiu pienu.
1959, Ramygala. LTR 3201(237)

8953. *Jei kas netyčia užsisrebia labai karštos sriubos, tai nudegęs sako:*
— O, kad aukštai dangus!
Kiti jam tada sako:
— Ant ugnies, mat, virta.
1959, Ramygala. LTR 3202(109)

8954. — O ką dabar darysim?
— Ožką piausim,
Ožką lupsim,
Ožką nelaikysim.
MtG IV, p. 331

8955. *Ponas dejuoja, išbaręs tarną:*
— Kur tie geri slūgos pasidėjo?
Tarnas:
— Su gerais ponais išmirė.
NSk, p. 182

8956. *Gaspadorius žadina vaikį per šventą Petrą:*
— Jonai, kelk! Jau petrinės.
— Tau petrinės, man kaklinės.
Per kalėdas vaikis žadina gaspadorių:
— Gaspadoriau, kelk! Jau kalėdos.
— Tau kalėdos, o man bėdos.
1931, Kražiai. LTR 267(101)

***8957.** *Šeimininkas:*
— Kas čia šnypščia?
Tarnas:
— Kalėdos.
Šeimininkas:
— Ką čia dirba?
Tarnas:
— Kojas aunas.
Šeimininkas:
— Ar nelauksi nė šiupinio?
Tarnas:
— Prie šiupinio daug zurgos.
1958, Rietavas. LTR 3151(11)

8958. — Tinginy, te pautą.
— Ar nuluptas?
MžŽ, p. 256

8959. — Tinginy, te kiaušinį!
— Ar nuluptas?
— Ne.
— Tai mesk per tvorą.
1957, Krokialaukis. LTR 3017(125)

8960. — Einam, bobut, grybaut.
— Neturiu vyžų.
— Einam, bobul, karčiamon.
— Nors tais pačiais.
1912, Rimšė. LMD I 607(5)

8961. *Užklaustas, kur buvo, žmogus atsako:*
— Pagirnyje.
— Ką lasei?
— Kviečius.
— Ką gėrei?
— Midų.
— Ką man palikai?
— Košės kaušelį.
TD I, p. 42

8962. — Kas čia? — Musis.
— Pušis. — Ką man palikai?
— Ką lesei? — Medaus kaušelį.
TD I, p. 44

8963. — Iš kur tujei? — Ką tu dirbsi?
— Iš Lebedžių. — Grabelį.
— Ko tu ieškai? — Ką kavosi?
— Kreivų medžių. — Senelį.

1949, Kupiškis. LTR 2913(53/2)

8964. — Jonai!
— Girdžiu, ponai!
— Ką tu ten veiki?
— Genį kepu.
— Ko jo kojos juodos?
— Kad jis degime augęs.

1937, Ramygala. LTR 1149(309)

8965. — Ar šėrei arklius?
— Šėriau.
— Ar girdei?
— Girdžiau.
— Tai kinkyk, važiuosime.
— Kur jie stovi?

Šiluva. LMD I 144(28)

8966. — Mane berniokas pamergino.
— Tai kaipgi?
— Ogi kai vandenį sėmiau, botagu per blauzdas apšmaukštavo.

1938, Kupiškis. LTR 2993(311)

8967. — Sakyk: kumelys.
— Kumelys.
— Tavo tėvas avilys!

1940, Anykščiai. LTR 2412(94)

8968. — Psik peliaut! — *varo vienas vaikas kitą.*
— Kur jų gaut? — *klausia kitas.*
— Daržinėj.
— Kad jų nė.
— Klojimi.
— Kur jų y?
— Šiauduose.
— Sulindę urvuose.

1937, Ramygala. LTR 1149(336)

8969. *Suaugęs kalba, o vaikas po kiekvieno jo sakinio kartoja: „Ir aš kartu".*

— Nuėjau į mišką. — Ir aš kartu.
— Ir aš kartu. — Nešiau kiaulidėn.
— Kirtau pušį. — Ir aš kartu.
— Ir aš kartu. — Pyliau ėdalo.
— Vežiau namo. — Ir aš kartu.
— Ir aš kartu. — Kiaulės ėdė iš to lovio.
— Medį lyginau. — Ir aš kartu.
— Ir aš kartu. — Ha, ha, ha!
— Dirbau lovį. — Ir aš kartu.

MT V, p. 192

8970. *Jonas:*

— Ar jojai ant baltos kumelės?

Petras:

— Jojau. — Tai kodėl?
— Ar labai gera? — Radau obuolių maišą.
— Nelabai. — Tai gerai?
— Tai kodėl? — Nelabai.
— Nupuoliau. — Tai kodėl?
— Tai blogai? — Supuvę.
— Nelabai.

MT V, p. 141

LINKĖJIMAI, DĖKOJIMAI, SVEIKINIMAI

8971. Už tai aš tau, kai tu ženysies, su rėčiu vandens atnešiu.

1935, Veliuona. LTR 744(268)

8972. *Kai vaikas kada gauna kokią dovaną nuo vyresnio, ypač nuo moters, ir pabučiuoja ranką, tai dovanotojas iškelia ranką aukščiau vaiko galvutės ir sako:*

Didelis, didelis užaugsi!

1923, Kruonis. LTR 3378(279)

8973. *Vaikui padariusiam kokį gerą darbą, linkima:*

Užauk didžiulis, didžiulis
Kaip tavo diedulis!

1960, Varėna. LTR 3428(50)

8974. Užauk didelis, didelis
Kaip mano kumelys.
1960, Varėna. LTR 3428(50)

8975. Ačiū!
Kad tau dievas duotų gerą pačią
Su vienu dančiu,
Ir tuo klibančiu.
1937, Ramygala. LTR 1149(349)

8976. Dėkui, dėkui! Kad tau dievs padėtų ir vištos perėtų.
1937, Židikai. LTR 1279(127/9)

8977. Kad jie ir ant akmenėlio augtų.
Sakoma, kai valgoma kas nors šviežio, skanaus.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(70)

8978. Duok dieve gyvent šimtą metų be tų metų!
1965, Lauksodis. LTR 3786(154)

8979. *Jei atėjęs svečias randa duoną minkant, tai sako:*
Minkyk, kol bus sienos šlapios.
TD I, p. 35

8980. *Jei kas eina pro šalį ir mato medų imant, sako:*
Ir ant mano dalies išimk!
TD I, p. 38

8981. *Jei atėjęs svečias randa duoną kepant, tai sako:*
— Skalsu pyragų.
— Kai skels, tai ir tau kampą suvels.
TD I, p. 35

8982. *Radus duoną kepant, sakoma:*
Skalsa, branda ir man banda.
1923, Kruonis. LTR 3378(377)

8983. Ona *(ar kitas vardas)*, išlup, tegul kyselis rūgsta!
Taip sako šeimininkė, maišydama, raugdama kisielių. Jei pašauktasis vardu atsiliepia, „jo rūgštimi užraugiamas kisielius". Jei kisielius gardus, atsiliepusiam garbė, jei negardžia rūgštimi įrūgęs — visi iš atsiliepusiojo juokiasi, jį erzina.
LKŽ IV, p. 207

8984. *Jei atėjęs svečias (viešnia) randa sviestą mušant, tai sako:*
— Kiškis molį veža.
— Kad ir man atvežtų.
TD I, p. 35

8985. *Jei atėjęs svečias (viešnia) randa sviestą mušant, tai sako:*

— Mačiau šlyną važiuojant.

— Ar toli?

— Nebetoli visai!

TD I, p. 35

8986. *Jei kas atėjęs randa darinėjant paskerstą kiaulę, sako:*

— O, šviežiena kvepia!

— Dar šviežiena žalia.

TD I, p. 35

8987. *Jei atėjęs svečias (viešnia) randa audeklą metant, tai sako:*

— Mačiau zuikį striūnas taisant.

— Ačiū, kad pasakei.

Būdavo tikima, kad, taip pasveikinus, audžiant netruks gijos.

TD I, p. 36

8988. *Jei atėjęs svečias (viešnia) randa milą veliant, tai sako:*

— Mačiau tubo atvažiuojant.

— Atkelk vartus.

TD I, p. 36

8989. *Einant pro šienpiovius, sakoma:*

Suk dalgį per pradalgį, pakolei rasa.

TD I, p. 39

8990. *Įėjus į pirtį, sakoma:*

— Skalsa lapienė.

Išeinant iš pirties:

— Dėkui už šilimą!

Arba:

— Dėkui už šiltą garą!

1922, Šiauliai. LTR 3378(843)

8991. *Kai atėjęs iš pirties pasako:*

— Dėkui už šilumą!

Kartais juokais atsakoma:

— Pabučiuok kumelę širmą.

1959, Dusetos. LTR 3205(35a)

8992. — Dėku už šilimą.
— Ant skaisčio, ant balčio, ant čigonės padabonės.
TD I, p. 38

8993. Dėkui už pusryčius, su pietumis pasiprovyk.
TD I, p. 33

8994. — Ačiū!
— Pasidėk ant pakračių.
Kretinga. LTR 3253(114)

8995. Tą savo ačiū pasidėk ant pakračių.
1931, Užventis. LTR 267(413)

8996. — Ačiū!
— Pabučiuok į pečių!
1931, Kražiai. LTR 267(353)

8997. — Ačiū!
— Nuspiřk pačių!
1966, Kuktiškės. LTR 3819(315)

8998. — Ačiū!
— Penkias eiles apie pečių!
1966, Šilavotas. LTR 3819(536)

8999. — Ačiū!
— Su ačiū neatbūsi!
1966, Kuktiškės. LTR 3819(316)

9000. — Dėkui!
— Su dėka neatliksi, su pyragu neužkiši.
LST, p. 265

9001. — Dėkui!
— Pasikloniok stalanėkui!
1938, Dusetos. LTR 1618(61)

9002. — Dėkui!
— Už padėkų nuspiřk blėkų.
1938. LTR 1534(67)

9003. — Dėkui!
— Piauk karvę — bus blėkų.
1936, Panevėžys. LTR 771(116)

9004. — Ačiū už pietus.
— Nešiok sveiks, kol iškris.
1937, Židikai. LTR 1279(351/22)

9005. Dėkui sveika gatavojus,
Mano pilvą retavojus.
Jeigu tu būtum numirus,
Kita būt geriau išvirus.
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/98)

9006. Sveika virus, atsispyrus,
Sveika kepus, išsitepus!
1964, Utena. LTR 3666(269)

9007. *Gavęs alaus ar ko kito ąsotyje, žmogus sako:*
Dėkui už vidurius, kraštus atiduodu.
TD I, p. 37

9008. *Priėjus prie būrelio šnekančių žmonių, sakoma:*
— Gera roda!
Arba:
Skalsa roda!
1922, Šiauliai. LTR 3378(842)

9009. — Skalsink, dieve!
— Prašom pro šalį.
1936, Panevėžys. LTR 771(417)

9010. — Skalsu!
— Prašom sėstis, kur nėr kėdžių.
TD I, p. 32

9011. — Sotink, dieve!
— Prašom. Kai turime, tai neduosime, o kai suvalgysime, tai prašysime.
TD I, p. 32

9012. — Sotį!
— Na, kam gi man stoti?
Taip kartais juokais atsakoma, kada atėjęs pažįstamas žmogus palinki valgančiai šeimynai soties.
1964, Ignalina. LTR 3700(37)

9013. — Skalsa!
— Kai skels, tai ir tau įvels.
1936, Panevėžys. LTR 771(415)

9014. — Skalsa!
— Nesakyk balsu.
TD I, p. 31

9015. — Skalsu!
— Ožkos balsu.
TD I, p. 32

9016. *Kai atėjęs svetimas žmogus randa šeimyną valgančią, jis sako:*
— Skalsu!
Kartais jam atsakoma juokais:
— Dangun balsu!
1956, Kupiškis. LTR 2993(219)

9017. — Skalsu!
— Dangun balsą,
Pilvan sotį,
Prašau už durų atsistoti.
1938, Dusetos. LTR 1618(59)

9018. — Ant sveikatos!
— Šuo, dvi katės!
1937, Židikai. LTR 1279(127/16)

9019. — Ant sveikatos!
— Gerk arbatos!
1937, Židikai. LTR 1279(351/32)

9020. — Į sveikatą!
— Pilk į savo žyvatą!
TD I, p. 34

9021. — Sveikas būk!
— Dėku, cibuk!
TD I, p. 34

9022. — Sveiks, Kudokai!
— Dėkui, Baibokai!
1959, Ramygala. LTR 3202(131)

9023. *Alų gerdami, sveikinasi:*
— Kinku kinku!
— Strazdu brazdu!
1931, Šiauliai. LTR 369(211)

9024. *Žmogus, pats vienas gerdamas, kalba:*
— Sveiks, uzbonėli!
— Sudieu, razumėli!
— Sveiks, Joniuk!
— Dėkui, uzboniuk!
1948, Kupiškis. LTR 2993(553)

9025. *Prie kelio ganančiam piemeniui pro šalį einąs ar važiuojąs pakeleivis sako:*

— Pargink!

— Dar nepriganiau.

TD I, p. 40

9026. *Praeivis pasveikina piemenis:*

— Pasiganykit, vaikeliai.

Šie, užuot atsakę „ačiū", pajuokauja:

— Pargysme, po pečka suvarysim.

1961, Panevėžys. LTR 3622(6)

9027. — Dieve, padėk!

— Skač, nepavydėk!

1937, Židikai. LTR 1279(106/39)

9028. — Dieve, padėk!

— Kad esi padėjęs, pasiimk!

1937, Židikai. LTR 1279(106/39)

9029. — Dieve, padėk!

— Velne, pabėk!

1937, Židikai. LTR 1279(351/31)

9030. — Dieve, padėk!

— Ką sunkų turi, tą pasidėk!

1937, Židikai. 1279(351/31)

9031. *Pradedant darbą, sakoma:*

Dieve, padėk,
Tinginy, pabėk,
Spartele, pasispartyk!

1938, Liudvinavas. LTR 1926(341)

9032. *Pakeleivis, einąs pro velėtoją, velinčią baltai išskalbtus baltinius, sako:*

— Padėk, dieve! Mačiau gulbes skraidant.

— Ačiū! Pas mus visada gulbės skraido.

TD I, p. 41

9033. *Kai kas praeina pro šalį nepasisveikinęs, jo klausiama:*

Ė, ar nematei kiaulės su skambaliukais?

1966, Šakyna. LTR 3819(242)

9034. — Ar nematei kiaulės su zvaneliu?
— Mačiau, ten pagal medinį akmeną knisė, knisė ir nubėgo.
TD I, p. 40

9035. *Kam sučiaudėjus, sakoma:*
— Ant sveikatos!
— Ačiū sveiks atminęs, mane atkliudinęs.
TD I, p. 43

9036. *Įėję sveikina:*
Sveiki gyvi, macni drūti ir raudoni.
1966, Kuktiškės. LTR.3819(321)

9037. — Sveiki gyvi!
— Sveiki, tik nelabai gyvi.
1964, Griškabūdis. LTR 3819(432)

9038. — Sveikas!
— Bobos vaikas!
1955, Kupiškis. LTR 2993(468)

9039. — Gers ryts!
— Lipk ant plyt's!
1937, Židikai. LTR 1279(351/35)

9040. — Gerą rytą!
— Už gerą nei žodžio, tik valgyt neprašyk.
TD I, p. 29

9041. — Gerą dieną!
— Prašom kas dieną!
TD I, p. 29

9042. — Gera diena!
— Motina viena!
— Kad aš ateisiu, būsim du.
1937, Židikai. LTR 1279(106/37)

9043. — Gerą dieną!
— Kas ten ein per kiemą?
1937, Židikai. LTR 1279(175)

9044. — Geras vakaras!
— Bet ne kas vakaras!
TD I, p. 29

9045. — Gers vakars!
— Vakars yr gers. Kažin koks tu esi?
1937, Židikai. LTR 1279(351/34)

9046. *Kartais, atėjus pas kaimyną, užuot sakius „Tegul bus pagarbintas", pajuokaujama:*
— Tegul bus bulvės po devynius auksinus.
Taip pat juokaujant atsakoma:
— Per amžius nežūsi, jeigu su mumis būsi.
TD I, p. 47

9047. *Į pasveikinimą:*
— Garbė Jėzui Kristui!
Kartais atsakoma:
— Saugokis, kad neparkristum!
1966, Šakyna. LTR 3819(246)

9048. *Kai atėjusį svečią prašo sėsti, šis paprastai atsako:*
Ačiū, pastovėsiu, didesnis augsiu.
1966, Šilavotas. LTR 3819(502)

9049. — Sudiev!
— Su dviem. Su trečiu pasitikęs pasibučiuok.
1939, Ramygala. LTR 3201(63)

9050. Sudiev visiem — apsiavusiem ir basiem.
1937, Panevėžys. LTR 771(418)

9051. — Labanakt!
— Nedaryk kaip šiąnakt!
1966, Šilavotas. LTR 3819(490)

9052. — Labanaktis.
— Saldžių sapnų ant rūgščių obuolių.
TD I, p. 28

9053. Saldžių sapnų, ramių blusų.
1961, Panevėžys. LTR 3621(67)

9054. *Mylimą arba gerbiamą svetį palydi iki vartų. Ne tiek mylimą arba šiaip svetį palydi tik iki slenksčio, sakydami:*
Palydėsiu, kad dienos neišneštum.
1935, Kupiškis. LTR 2993(447)

9055. — Na, kas namie naujo?
— Seni drebėzgai.
1959, Ramygala. LTR 3201(103)

ATSIDŪSĖJIMAI

9056. O viešpatie su viešpatukais!
1966, Šilavotas. LTR 3819(522)

9057. Dieve dieve
Su stora žieve!
Kai tą sugrauši,
Kitos negausi!
1947—1948. LTR 2683(421)

9058. Ach dievuli dangaus,
Ir aš pas tave rangaus.
KrvP I, p. 11

9059. Ach tu dieve mano brangus,
Tavo ratai, mano drangos.
1966, Vilkija. LTR 3819(543)

9060. Dieve aukštelninkas!
1966, Vilnius. LTR 3819(544)

9061. O Jeckau kleckau!
1966, Vilkija. LTR 3819(542)

9062. A jergutėliau tu mano!
LKŽ IV, p. 341

9063. Ajetu mano, kas čia tavo.
LKŽ I, p. 41

9064. Vajė vajė, paseno Marė, pasens ir Katrė.
1966, Šilavotas. LTR 3819(540)

NESUSIKALBĖJIMAI

9065. — Antaniuk, ar namie Steponas?
— Burokai su lapais.
— Antaniuk, ar geras kelias?
— Penkios karvės, šeštas telis.
1960, Šeduva. LTR 3540(124)

9066. — Ką dirbi, Morta?
— Pasternokus renku.
— Ar tu, Morta, kurčia?
— Kad augtų, tai ir giliau durčia.
1937, Alunta. LTR 1278(145)

9067. — Padėk dieve, sese!
— Pasternokus bedu.
— Ar namie matušė?
— Į vieną krūvą dedu.
— Ar tamsta, sese, neprigirdi?
— Nelabai, neilgi.
1937, Židikai. LTR 1279(351/26)

9068. — Padėk dieve, sese!
— Pasternokus kasu.
— Ar sveiki vaikeliai?
— Penki siekeliai.
— Tai tamsta, matyt, neprigirdi?
— Nalabai ilgi.
Žagarė. GK 1936, Nr. 1(9), p. 56

9069. — Padėk dieve, sesute!
— Tai jau namie motutė.
— Burokėlius ravi?
— Tai jau ne per reti.
— Tamsta neprigirdi?
— Tai jau ne per ilgi.
TD I, p. 40

9070. *Kalbesys su kurčiu:*
— Tėvai, ar besveiks?
— Geldelę kertu.
— Ką pati bedirb?
— Senoji persprogo, naują dirbu.
1946, Šatės. LTR 2588(141)

9071. *Kartą pakeleivis, eidamas per kiemą, prakalbino kurčių:*
— Dieve padėk!
— Geldą tašau.
— Ar sveiki namiškiai?
— Kiaulei su paršiukais.

— Žmogau, ar neprigirdi?
— Senoji perplyšo.
1957, Akmenė. LTR 3034(97)

9072. — Pas mus buvo daug svečių.
— Ir aš nemėgstu tų kačių.
— Ar tu neprigirdi?
— Ir man tos biaurybės smirdi.
TD I, p. 40

9073. — Ar tamsta, dėde, girdėjai, kad, sako, Seredžius sudegęs.
— Kas čia per dyvas, vaikel. Duok dieve, kad ir pėtnyčia sudegtų!
1894. LMD I 564(3)

9074. *Kalbasi vaikai — aukštaitis ir žemaitis:*
— Mano brolis sugavo pelę aruode.
— Kam ruode?
— Niekam nerodė.
— A, ta must meiguo?
— Ne, nemiegojo — bėginėjo.
1961, Telšiai. LTR 3786(102)

Keiksmai

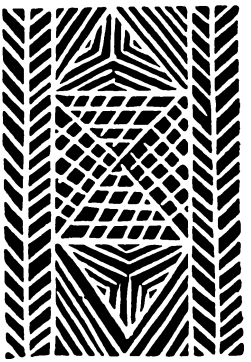

9075. Po šimts gegučių!
1959, Šeduva. LTR 3180(118)

9076. Tu laume prakeikta!
LTR 3662(18)

9077. Tu velnio pavidale!
KL, p. 447

9078. Tu velne prakeiktas!
KL, p. 447

9079. O tu pagoniška eile!
KL, p. 446

9080. Sena ragana!
LTR 526(236)

9081. O tu sutre!
KL, p. 446

9082. Tu verši nelaižytas!
KL, p. 447

9083. O tu trivirviau!
1959, Ramygala. LTR 3200(199)

9084. Rupkė milinė!
1937, Kaltinėnai. LTR 1167(192/2)

9085. Ei tu rugienų rupūžė!
1965, Lauksodis. LTR 3783(1323)

9086. O tu rupūžgalvi!
KL, p. 446

9087. Rup-pūs miltai, saldūs kleckai!
1966, Šilavotas. LTR 3819(478)

9088. Eik tu, gyvatės išnara!
1959, Šiluva. LTR 3201(176)

9089. Tu gyvate raudonoji!
LTR 526(194)

9090. Tu žalčio išnara!
KL, p. 447

9091. O tu žalty prakeiktasis!
KL, p. 446

9092. Žalčio koja pastaroji!
1937, Kaltinėnai. LTR 1167(192/3)

9093. Lįsk vabalo blauzdon.
TTŽ 1913, p. 22

9094. Ežero bambly!
LTR 526(188)

9095. Tu avigalvi!
LTR 526(211)

9096. Ik tu, nelaižytverši!
1931, Užventis. LTR 267(456)

9097. O tu paršakoji!
KL, p. 446

9098. Kapladanti!
LTR 526(213)

9099. Kad tave dievaitis užmuštų!
LST, p. 395

9100. O kad tave dundulis užmuštų!
1959, Ramygala. LTR 3200(203)

9101. Kad tave superkūnyt!
Rodūnė. LTR 1236(19/1)

9102. Kad tave per krūmus!
BLF, p. 56

9103. Kad tave pirmam pavasary perkūnas trenktų!
KL, p. 444

9104. Kad tave švents perkūns užtrenktų!
LST, p. 397

9105. Kad perkūns, pakilęs dešimt klasterių, tave į žemę įtrenktų!
SchLG, p. 110

9106. Kad tave perkūnas vidury dienos trenktų!
LTR 526(73)

9107. Kad tave perkūnas be žaibo trenktų!
KL, p. 443

9108. O kad tave žaibas sudegytų!
KL, p. 446

9109. Perkūne, kodėl tu netrenki iš giedro dangaus?
1958, Liudvinavas. LTR 3064(157)

9110. Kad tave vėtros padangėm nešiotų!
KL, p. 444

9111. Kad tave dryži paraliai!
KL, p. 443

9112. Kad tave raudoni paraliai!
KL, p. 444

9113. Kad tave velns nuneštų į padanges!
LST, p. 397

9114. Kad jį nelabasis pagriebt!
BLF, p. 56

9115. Imk tave devyni velniai!
KL, p. 443

9116. Ima jį balti arimai!
LST, p. 393

9117. Kad tave šimts velnių!
VR, p. 201

9118. Kad tave tūkstantis velnių ir liciperių po lauką išnešiotų!
KL, p. 444

9119. Kad tave keturi tūkstančiai keturi šimtai keturiasdešimt keturi pūrai velnių po stryku!
VR, p. 201

9120. Kad tave visi velniai ir viens!
VR, p. 201

9121. Kad tu negautum nei pekloj vietos!
KL, p. 445

9122. Kad tu negautum vietos dangaus aukštybėj, peklos žemybėj!
KL, p. 445

9123. Kad tave giltinė!
BLF, p. 56

9124. O kad tave noglinė paimtų!
1959, Ramygala. LTR 3200(202)

9125. Kad tave kardašius pagautų!
1937, Kaltinėnai. LTR 1167(192/1)

9126. Kad tave kotas!
1894. LMD I 564(15)

9127. Kad tave žaltys pasmaugtų.
LTR 526(39)

9128. Kad tave šimts pypkių!
BLF, p. 56

9129. Kad tave šimtas pypkių ir keturiolika noglių!
KL, p. 444

9130. Kad tave kelmai!
Keturvalakiai. LKŽ VI, p. 37

9131. Kad tave vilks pagriebtų!
LST, p. 399

9132. Kad tave vilkas papiautų!
KL, p. 444

9133. Kad tave devyni vilkai!
BLF, p. 57

9134. Kad tave devyni vilkai suėstų!
1894. LMD I 564(15)

9135. Kad tave šunes!
BLF, p. 56

9136. Kad tave lapės!
BLF, p. 56

9137. Kad tave zuikis subadytų!
BLF, p. 57

9138. Kad tau kaulus varnos posmert išnešiotų!
LTR 3662(26)

9139. Kad tau kiaurai išeitų!
SD 21

9140. Kad tau liežuvis kuolu atsistot!
1965, Varėna. LTR 3767(2)

9141. Kad tau šalta būtų!
DDŽ, p. 165

***9142.** Kad tu ant galgių pareitumbei!
LST, p. 399

9143. Kad tu į budelio rankas ateitumbei!
LST, p. 399

9144. Kad tu ben pasikartum!
BLF, p. 56

9145. Kad tu pasikartum po sausos šakos!
KL, p. 445

9146. O kad aš tave matyčia pasikorusį kaip šunį!
KL, p. 445

9147. Kad tu būtum balto svietelio nematęs!
KL, p. 444

9148. Kad tu pereitumei kiaurai žemę!
BLF, p. 56

9149. Kad tu skradžiom nugrimztum!
LTR 526(85)

9150. Kad tu skradžiai!
1966, Kuktiškės. LTR 3819(340)

9151. Kad tu susmegtum!
BLF, p. 57

9152. Kad tu prasmegtum stomenų žemėn.
Rodūnė. LTR 1236(19/4)

9153. Kad tu balomis nueitum!
KL, p. 444

9154. Kad tu nueitum sausom giriom!
KL, p. 445

9155. O, kad tu molais nueitum!
KL, p. 446

9156. Kad tu žemėj nerimtumbei!
LST, p. 401

9157. Kad tu sudegtumbei!
LST, p. 401

9158. Degi, kad tu sudegtum.
1958, Seredžius. LTR 3157(862)

9159. Kad tu sudegtum ir su pačiuke, ir su gryčiuke.
Kėdainiai. LKŽ VI, p. 37

9160. Kad tu sučiršketum!
Dusetos. LKŽ VI, p. 37

9161. O kad tu suspirgėtum kaip plaukas!
KL, p. 446

9162. Kad tu supleškėtum!
LTR 526(77)

9163. Kad tu būtum raudona ugnia nuėjęs!
KL, p. 444

9164. Kad tu suburbėtum!
1966, Kuktiškės. LTR 3819(336)

9165. Kad tu suruktum!
BLF, p. 56

9166. Kad tu supelėtum!
KL, p. 445

9167. Kad tu šaukšte prigertum!
1966, Kuktiškės. LTR 3819(325)

9168. Kad tu pasiustum!
LTR 526(57)

9169. Kad tu taip lakstytum po laukus, kaip pasiutęs vilkas!
KL, p. 445

9170. Kad tu koją palūžtumbei!
LST, p. 399

9171. Kad tu koją išsisuktum!
1966, Kuktiškės. LTR 3819(337)

9172. Kad tu sprandą nutrūktumbei!
LST, p. 401

9173. Kad tu apjaktumbei!
LST, p. 399

9174. Kad tu saulės spindulių nematytum!
KL, p. 445

9175. Kad tu staugdamas nueitum!
KL, p. 445

9176. Kad tu marškiniuose neišsitektumei.
DDŽ, p. 165

9177. Kad tu sutintum!
LTR 526(96)

9178. O kad tu ištintum kaip avilys!
KL, p. 446

9179. Kad tu išpustum!
LTR 526(96)

9180. Kad tave metas į metą drugys mėtytų!
LTR 3662(27)

9181. Kad ant tavęs būtų šunvočių tūkstantis!
KL, p. 443

9182. Kad tave gyvą kirmėlės suėstų!
KL, p. 443

9183. Kad didesnis nenuaugtum.
KL, p. 443

9184. Kad tu vaikščiotai be galvos.
LKŽ VI, p. 37

9185. Kad tu iš tos vietos neužsikeltum!
KL, p. 444

9186. Kad tu pastiptum!
BLF, p. 56

9187. Kad tu visą amžių stiptum!
LTR 526(123)

9188. Kad taũ kur naginė vienąkart!
1958, Vaškai. LTR 3158B(93/24)

9189. Kad tau naginė prarytų!
1966, Kuktiškės. LTR 3819(324)

9190. Kad tu susitrauktum kaip naginė!
LTR 526(163)

9191. O, kad tave paralis sutrauktų!
1948, Kupiškis. LTR 2993(442)

9192. Kad tave sutrauktų į kamuolį.
KL, p. 444

9193. Kad tave susuktų į brantus!
KL, p. 444

9194. Kad tu išdžiūtum kaip sausiausias šienelis!
KL, p. 444

9195. Kad tu nesulauktum!
LTR 526(302)

9196. Ryk! Kad tu paspringtum su mano geru!
1894. LMD I 564(15)

9197. Kad jam pilve nerimtų.
Taip linkima žmogui, pavogusiam kokį valgomą daiktą.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/79)

9198. O, kad tu kur medžiais nueitum!
1959, Ramygala. LTR 3200(198)

9199. Kad jis galvą kur nutrūktų!
LKŽ VI, p. 37

9200. Važiuok į peklą akių atdegti!
BLF, p. 56

9201. Eik į Birutę kūlių krautų!
1911, Mosėdis. LMD I 218(58)

9202. Eik sau po trimpu!
KL, p. 443

9203. Eik tu į peklą molio minti!
1959, Ramygala. LTR 3200(206)

9204. Eik į peklą autų skalbt!
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/310)

9205. Eik kiaulėm uodegas mezgioti!
1959, Ramygala. LTR 3201(24)

9206. Tegu jis eina, kur niekas neužeina.
1959, Liudvinavas. LTR 3186(30)

9207. Suk tave devynios!
LKŽ II, p. 315

9208. Eik tu kelmiop!
LKŽ V, p. 524

9209. Eik sau po giltinių.
LKŽ III, p. 303

9210. Kad tavo kojos išklystų Kad tavo kakta nupliktų —
Ir pakaušis atsikištų, Ant pakaušio kuodas liktų.
Gaurė. LTR 387(526)

9211. Kad tau dievas duotų sveikatą arba tą pačią atimtų.
1931, Vilkaviškis. LTR 210(205/215)

Užšaukimai. Prekių gyrimai

9212. Kuopon, kuopon! Skapiškėnai, biržiečiai, pandėliečiai, pasakysiu navyną: Žvirblis Mykolas parduoda porą hektarų geros, pirmos rūšies žemės! Kiek pasėsi, tiek ir piausi!

Taip turguose reklamuodavo parduodamas žemes specialiai tuo užsiiminėjąs žmogus. Parduodantieji už paskelbimą duodavo jam po litą ar kiek. Taip sušukęs, reklamuotojas toliau rimtai paaiškindavo pardavimo sąlygas. Kreipdamasis į minią, jis išskaičiuodavo visų aplinkinių miestelių ir kaimų žmones.

1964, Čedasai. LTR 3661(50)

9213. *Prieš pirmąjį pasaulinį karą ir vėliau Pasvalyje pagarsėjęs šūkdytojas Karpuška taip turguje užšaukendavo:*

Susirinkit, susirinkit! Pranešiu gerą naujieną. Džiaugsitės, kas girdėsit, gailėsitės, kas negirdėsit. Nu, jau dabar susirinkot, bet dar palaukit. Moterėlės, turėkit kantrybės. Aš nepavydėsiu, visiems pasakysiu. O, dar viena mamutė atbėga, atskub! Palaukim, palaukim dar tos. Kad ji negirdės, verks, per blauzdas ašaros tekės...

Po to paskelbia:

Pasvaly četverge bus švento Jono jomarks.

Arba:

Man prašė toks ir toks dėdė iš ten ir ten pasakyt, kad jam prapuolė balta kumelė. Kas matėt, kas girdėjot, pasakykit tam ir tam.

Arba:

Ten ir ten tas ir tas parduoda mišką.

1965, Lauksodis. LTR 3786(143)

9214. Kuopon, kuopon! Skiauterė Petras, Čedasų bažnytkaimio, žmogus biednas, pardavė paskutinę karvę ir pametė pinigus. Jeigu radot, geri žmonės, grąžinkit. Atlygins.

1964, Pandėlys. LTR 3661(51)

9215. *Laukuvoje žydas Maušelė paskelbdavo, kur kada bus jomarkas. Jis taip šaukdavo:*

Ui vyrai, girdėkit! Ketvirtadienį bus jomarks į Kaltinėnus!

1963, Laukuva. LTR 3786(72)

9216. Ui vyrai, klausykit! Rytoj bus jomarks į... Kaptus!

Skelbėjas sakydamas užmiršo, kur bus jomarkas. Norėdamas prisiminti, jis pasakė žemaitiškai „kap tus"... (kaip tuos), o žmonės pamanė, kad toks miestas yra.

1963, Laukuva. LTR 3786(76)

9217. *Baronkėlių pardavėjai šaukdavo, iškėlę kartelę su baronkėlių šniūrais:*

— Prašom, prašom gardžių baronkėlių, su pieneliu maišytų, aguonėlėm pabarstytų, su cukreliu pasaldytų. Kas šiandie nusipirksit, kitą turgų prašysit — nebegausit.

Kitą kartą sako:

Paskutinį kartą atvažiavau, daugiau nebesulauksit.

1965, Lauksodis. LTR 3786(145)

***9218.** Mergicos, mergicos! Kam cukerkų, kam barankų! Pirkite, nesigailėsite,— gausit su dadotkais!

1964, Punskas. LTR 3661(48)

9219. *Gatavų drabužių pardavėjai šaukdavo:*

Prašom, prašom, moterėlės! Dėl mergaičių, dėl berniukų, dėl vaikiukų mažučiukų! Kam ilgesnę, kam striukesnę? Šita labai graži, su kaspinėliais. Kas kokios norit? Kam teks, tas džiaugsis, kam neteks, tas gailėsis. Kam bus ilga, nukirpsit, kam bus striuka, pridursit.

1965, Lauksodis. LTR 3786(147)

9220. *Iš Klaipėdos į Žeimelį, Pasvalį ir kitur, kur būdavo jomarkai, atvažiuodavo automobilis — ilgas kaip lydys. Sėdėdavo jame pardavėjai išsipuošę: skrybėlės raudonos, ant rankovių kaspinai raudoni. Pasistato stalą tokį ilgą ir pradeda imt iš tos mašinos muilą „Žuvelę". Tie pardavėjai ima muilą į ranką ir šaukia:*

Prašom, prašom, pirkit balto muilelio, kad baltūs būt marškinėliai. Nesigailėsit nusipirkę. Pigiai parduodam: viens už dyką, trys už litą, už vieną litą keturi!

Nu, ir žmonės pirkdavo, ypač kad ta mašina tokia graži ir tie pardavėjai gražūs.

1965, Lauksodis. LTR 3786(144)

9221. *Turguj pardavėjai girdavo muilą:*

Muilą, muilą!
Trys už litą,
Viens už dyką,—
Keturi už litą
Nebuvo ir nebus!

1966, Joniškis. LTR 3831(144)

9222. *Karolių, broškučių ir kitų blizgučių pardavėjai šaukdavo:*

Mergaitės, pirkit karolėlius! Šitie tau pritiks prie veidelio ir prie kaklelio. Žiūrės ant tau bernužėliai. Važiuosi pamergiuos — nereiks žyčiot, turėsi savo.

1965, Lauksodis. LTR 3786(148)

9223. *Linkuvoj per jomarkus, ypač per škapliernos atlaidus, prekybininkai visaip siūlydavo prekes. Labai gražiai girdavo kankalnyčias, šorus. Esą:*

Sidabriniai kankaliukai skambės, jumis iš toli girdės, mergaitės mylės. . .— *ir t. t.*

1965, Linkuva. LTR 3786(106)

9224. *Žuvies pardavėjai šaukdavo:*

Kam žuvelių?! Kam šimtą, kam pusę? Iš marelių pagautos, neseniai vendzytos. Kam duot, kam suvyniot?

1965, Lauksodis. LTR 3786(146)

9225. *Žuvelninkai atvažiuodavo iš Rygos ir pardavinėdavo skanias rūkytas žuveles, suvertas ant virvelės. Jas taip girdavo:*

Mano žuvelės
Iš jūrų marelių,
Druskoj sūdytos,
Pečiuj rūkytos!

1965, Linkuva. LTR 3786(107)

9226. Kam „Kir", kam „Regata",
Kam į lempą naują knatą?

1964, Veliuona. LTR 3661(49)

9227. *Vilkaviškyje krautuvių savininkai šaukdavo:*

— Užeikite, visko pas mane gausite!

— O kojinių pirštuotų ar turi?

— Nėėe.

— Tai ko giriesi?

1964, Griškabūdis. LTR 3819(440)

9228. *Puodų taisytojai, vaikščiodami po trobas, šaukdavo:*

Kam reik puodų taisyt, kam bliūdelių, kam rundelėlių?! Pataisysiu — nebėgs vandenėlis, o jei ir bėgs, tai čirškės.

1965, Lauksodis. LTR 3786(149)

9229. *Bernai taip išversdavo „vengrų" (po kaimus vaikščiojančių vaistų pardavinėtojų) kalbas, kai tie eidavo per kaimus ir siūlydavo savo vaistus:*

Mano liekarstvos užživosi, tai trečią dieną su ponu Jezusu pasirodavosi!

1966, Joniškis. LTR 3831(142)

Piemenų šūksniai

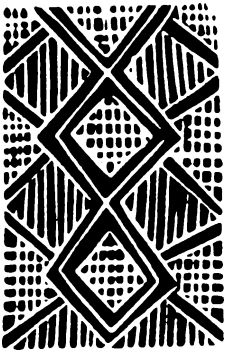

9230. *Išgindami galvijus, piemenys dainuoja skardžiu balsu:*

Varykite karveles,
Karves, karves, karveles!
Varykite karveles!

Merginoms, kurios tingiai keliasi išvaryti savo gyvulius, dainuojama:

Tinginiai, miegaliai, snaudaliai,
Varykite savo karveles!

Jeigu merginos atsikelia žvaliai ir išvaro gyvulius greitai, dainuojama taip:

Mergužės lelijužės,
Plonų drobių audėjužės,
Žalių šilkų siuvėjužės,
Varykite karveles!

Pargindami iš ganyklų, šaukia šeimininkus pasiimti savo gyvulius:

Užimkite karveles!..

RzD, p. 33

9231. Ooo Joni,
Olia liooo,
Ko tu negeni
Šen pas mani
Savo bandelatę?
Ooo, lia liooo!
Leliuoj. Kas pirmas atgena, taip ir leliuoj.

1965, Joniškis. LTR 3831(37)

9232.

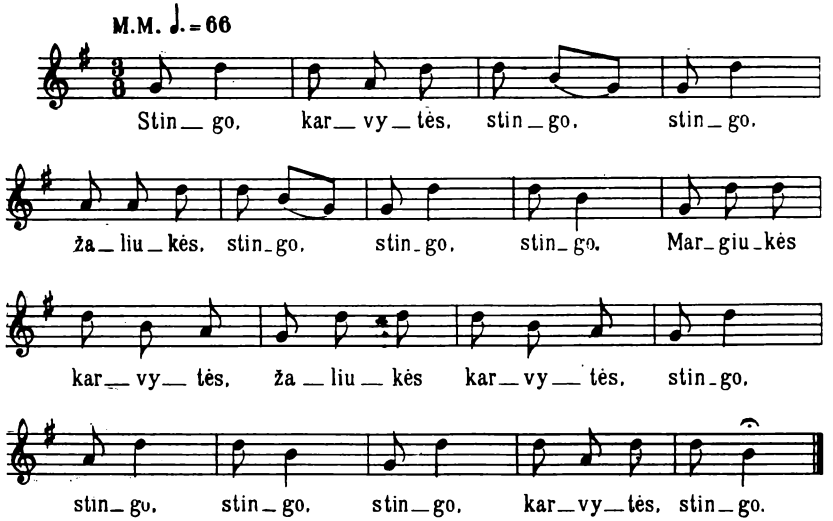

Stingo, karvytės, stingo,
Stingo, žaliukės, stingo,
Stingo, stingo.

Margiukės karvytės,
Žaliukės karvytės,
Stingo, stingo, stingo,
Stingo, karvytės, stingo.

Taip šaukdavo piemenys, norėdami sustabdyti gyvulius.

1937, Pabaiskas. Tekstas LTR 1368(6), melodija LTR 2892(57), LTR pl. 788(7)

9233. *Kad karvės ramiai ėstų, sakydavo:*
Ėdraaa, ėdraa, žaloji.

1957, Utena. LTR 3388(10)

9234. *Piemenų dainelė suguldyt keltavai:*

Gulagalvė, dribakojė,
Gulagalvė, dribakojė,
Tprugul, tprugul!

Gulagalvė, dribakojė,
Gulagalvė, dribakojė,
Tprugul, tprugul!

1940, Dūkštas. LTR 2381(41)

9235. Siu pulkan,
Siu pulkan,
Sugulkit, karvytės,
Sugulkit, karvytės.
Siu, Bauža,
Siu, Bauža,

Sugulkit, karvytės,
Sugulkit, karvytės.
Siu, juodmargėle,
Siu, juodmargėle,
Sugulkit, karvytės,
Sugulkit, karvytės!

Tuo būdu ragindami, piemenys galvijus suvarydavo vieną prie kito arti arti, kaip tik gulti. Karvės, klausydamos piemenėlių raliavimo, viena prie kitos atguldavo.

1938—1948, Kupiškis. LTR 2913(43/2)

9236. *Kad karvės sustotų, šaukdavo:*

Stajok, stajok!..

1957, Utena. LTR 3388(13)

9237. *Kad karvės gyliuotų:*

Talak balan,
Talak balan gizzz,
Pelė uodegon, pelė uodegon!..

1940, Dūkštas. LTR 2381(111)

9238. *Kad karvės zyliotų, tai piemenys gizena:*

Kaladė gyvatė,
Kaladė gyvatė,
Gizzz!
Kaladė uodegoj,
Gizzz! 1940, Dūkštas. LTR 2381(38)

9239. *Kad gyliuotų karvės:*

Gylys uodegon,
Gylys uodegon,
Gizzz giz giz giz.
Saulelė raguosna,
Saulelė raguosna,
Gizzz giz giz giz!

1940, Dūkštas. LTR 2381(116)

9240. *Kad karvės gyliuotų:*

Gizzz, gizzz,
Gylys uodegon,
Gylys uodegon,
Karvės ežeran,
Karvės ežeran.

1940, Dūkštas. LTR 2381(76)

9241. Gili, gili, gili,
Bizzz bizzz,
Kanda bitė uodegytėn,
Gili, gili, bizzzzzz!

Kai piemenys šitaip visi rėkia, vakare labai bėga karvės namo. 1937, Panevėžys. LTR 1204(67b)

9242. *Norėdami suguldyti kiaules, du piemenys aplinkui vaikščioja ir dainuoja:*
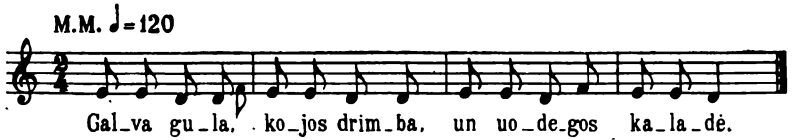
Galva gula,
Kojos drimba,
Un uodegos kaladė.
Dainuoja tol, kol kiaulės sugula.

1940, Adutiškis. Tekstas LTR 2238(76), melodija LTR 2794(77), LTRF pl. 250(3)

9243. Gulk, galvele,
Dribk, kojele,
Gulk, galvele,
Dribk, kojele!
Kai ganai kiaules ir jau atrodo, kad laikas kiaulėms sugulti, tai šituos žodžius pradedi dainuot, ir kiaulės sugula. O kai laikas jau gint namo, tai turrrr suturki. Dar kartą kai suturki, tai kiaulės, galvas pakėlę, klauso. O kai suturki kitu kartu, tai kiaulės panardom bėga namo.

1958, Dūkštas. LTR 3187(95)

9244. *Kad kiaulės sugultų:*
Dribk, kiaulele,
Drebuliaj, drebuliaj,
Dribk, degloja,
Drebuliaj, drebuliaj.

1939, Kamajai. LTR 2212(104)

9245. Rinkit čionai po grūdelį,
Kniskit, kniskit po laukelį.

1937. LTR 1833(1019)

9246. Čiuk, čiuk, čiuk,
Meiteliuk,
Duos bobutė miltų.

1937. LTR 1833(1020)

9247. *Alei vienas piemuo mokėjo dainą, kurią išgirdusios kiaulės bėgo ten, kur piemenys norėjo:*

Čiuk, čiuk,
Lio, lio, lio,
Brrr!
Katra pirma, tai daugiau,
Katra paskui, tai mažiau,
Katra pirma — su viedreliu,
Katra paskui — su kaušeliu.
Gaspadorius miltų,
Gaspadinė jovalo —
Kiaulėm po viedrą,
Pusparšiam po pusę,
O paršiukam po kaušiuką.
Čiuk, čiuk,
Lio, lio, lio,
Brrr!

1937, Šiauliai. LTR 1945(101a)

9248.

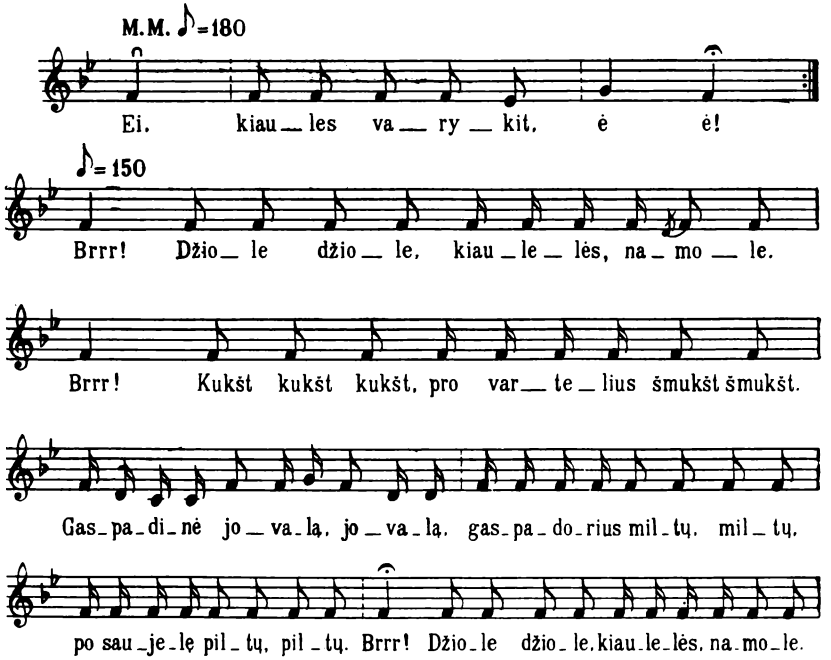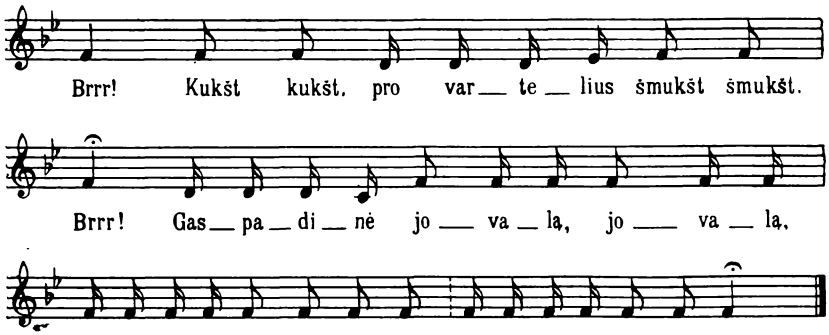

Ei, kiaules varykit, ė ė,
Ei, kiaules varykit, ė ė!
Brrr! Džiole džiole,
Kiaulelės, namole.
Brrr! Kukšt kukšt kukšt,
Pro vartelius šmukšt šmukšt.
Gaspadinė jovalą, jovalą,
Gaspadorius miltų, miltų,
Po saujelę piltų, piltų.
Brrr! Džiole džiole,
Kiaulelės, namole.
Brrr! Kukšt kukšt,
Pro vartelius šmukšt šmukšt.
Brrr! Gaspadinė jovalą, jovalą,
Gaspadorius miltų, miltų,
Po saujelę piltų.
Brrr!

Piemenų daina, kiaules genant namo. Kai sako „kukšt kukšt, brrr...", tai kiaulės klauso — bėga namo pačios. Kad dieną pasakytų, vis tiek kiaulės parkurtų namo.

1938, Šeduva. Tekstas LTR 1407(48), melodija LTR 2798(7), LTRF pl. 804(5)

9249. *Piemenys, varydami kiaules namo, šaukia:*
Džiolele, bėrala,
Kiaulės nori ėdalo,
Birrrrr!

1925. LTR 3419(1132)

9250. Lio, lio, lio, brrrr!
Katra pirma, tai daugiau,
Katra paskui, tai mažiau,
Katra pirma — su viedreliu,
Katra paskui — su kaušeliu.

1937, Šiauliai. LTR 1945(138)

9251. Lio, lio, lio, lio,
Čiuk, čiuk, čiuk, čiuk,
Brrrrr! . .
Gaspadorius miltų,
Gaspadinė jovalo,
Mergelė vandenio —
Kiaulėm po viedrą,
Pusparšiam po pusę,
O paršiukam po kaušiuką.
Čiuk, čiuk, čiuk,
Lio, lio, lio,
Brrr!

Tai piemenų daina, genant kiaules. Dainą išgirdusios, visos kiaulės bėga ten, kur piemenys nori.

1937, Šiauliai. LTR 1945(129)

9252. Džiole, džiole,
Kiaules namole!
Vingir, vingir, kukš, kukš,
Į namelį šmukšt, šmukšt!

Šią dainelę piemenys dainuodavo, varydami kiaules namo.

1959, Ramygala. LTR 3197(11)

9253. Džiole, džiole, varoole!
Gysim kiaules namole.
Užein debesys,
Kur, kur, kur, kur!

1959, Ramygala. LTR 3199(107)

9254. *Piemenys suguldo kiaules:*
Jus, galvelė dribkojėlė,
Jus, galvelė dribkojėlė,
Eik gurban, eik gurban! . .

1940, Dūkštas. LTR 2381(80)

9255. Meitėly
Tinginy,
Kur guli?
Patvory.
Pakelk koją
Keturkoją,
Bus greičiau.
Br namo!
O dza dza,
O pa pa,
Uch, uch, uch.

1948, Vilkija. LTR 2716(26)

9256. Ėdala vėdala,
Kiaulės nori ėdalo.
Us namo!
Brrrrr!

1932, Anykščiai. LTR 336(125)

9257. *Kiaules namo gindami, šaukdavom:*
Us birrr namo,
Leketai, leketai!

1957, Utena. LTR 3388(12)

UŽKALBĖJIMAI · BŪRIMAI

LIGOS

GYVATĖS ĮKANDIMAS

9258. Karaliau liepsnotas, gyvačių viešpats, žvilgtelk akele po savo karūnėle. Žalčių karaliau, atimk žandelį nuo to (tos) vargdienėlio. JR, p. 321

9259. *Septynis kartus peržegnoti duonos gabalėlį, paskui sakyti:*

Paukštelis be pieno, akmuo be šaknų, papartis be žiedo. Per Jėzaus vardą tegul tai margai karvei pamačija.

Kartą peržegnoti.

MLZ, p. 73

9260. Paukštelis be pieno, akmuo be žiedo, vanduo be sparno. Taip tu prapulk, pražūk ant amžių amžinųjų. Amen.

NS, p. 339

9261. *Reikia tris kartus atkalbėti į duonos kąsnelį:*

Akmuo be šaknų, papartis be žiedo, paukštis be pieno. Juoda, pilka, dryža, ruda, raudona, melsva *(tark kitas spalvas)*, keikiu aš tave, kad eitumei ant dievo sūdo į sausus miškus, į tyrus, kad nesopėtų ir netintų. Keikiu aš tave!

Paskui tą duoną duoti suvalgyti įkąstam žmogui arba gyvuliui. MT III, p. 93, 98

9262. *Reikia paimti duonos gabalėlį ir, laikant rankoje, kalbėti:*

Aš nenoriu anei mano vaikai nenori geluonies kertančio anei skaudančio. Pribūk, šventas Nojau ir šventa Jadvyga, ant pamačios!

MT III, p. 93, 98

9263. Aukseli, sidabrėli, eik namulio gulti. Saulė eina, mėnas eina, niekam blėdos nedaro,— eik namulio gulti, eik namulio gulti, eik namulio gulti. Amen, amen, amen.

1928, Švenčionys. LMD I 940(34)

9264. *Reikia spiaudyt kampan pečiaus ir sakyt tris kartus:* Saule saule, upe upe, eik tu, gyvate, skradžiai žeme.

1964, Ignalina. LTR 3718(157)

9265. *Reikia sukalbėti tris kartus neatsidusus; galima atsidusti tik į duoną:*

Auksute sidabrute, auksute sidabrute, auksute sidabrute, nei aš tau nieko padariau, nei aš tau nieko padariau, nei aš tau nieko padariau, nei tu man nieko padarei, nei tu man nieko padarei, nei tu man nieko padarei. Eik savo naman, atsigulk, eik savo naman, atsigulk, eik savo naman, atsigulk.

Užkalbėtą duoną reikia atiduoti įgeltam gyvuliui arba žmogui.

GK 1941, Nr. 1—2, p. 159

9266. Geleže, šaltuodege, aš *(tark savo vardą)* prašau: atleisk *(tark sergančio žmogaus vardą arba gyvulio plauką)!*

Reikia sukalbėti neatsikvepiant tris kartus. Pakalbėjus pūsti kvapą į tą pusę, kur tuo metu būna ligonis.

MT III, p. 93, 98

9267. Gyvatinė, šaltininė, eik krūmelin, eik miškelin, baltos karvelės nekliudž.

Sakoma tris kartus į duoną ir druską.

1928, Švenčionys. LMD I 943(23)

9268. Saldžioji bitele, šviesioji žvaigždele, atprašau, atmeldžiu, aš tave atmaldau: juodo plauko, juodo plauko, juodo plaukelio nekliudyk.

1928, Švenčionys. LMD I 942(8)

9269. Kirmin, kirmin, kam tu lindai, kam tu kandai? Lįsk į žemę, imk tuojau putmenis drauge! Pumpok, pašup, tu neblįsi, tu nebkąsi nė man pikto nebdarysi. Vardan trivienojo dievo: tėvo, sūnaus ir šventosios dvasios.

Klaipėda. MtG II, p. 301

9270. Krakave aukso galvoj stovi motina dievo. Susirinkite, visos kirmėlės, atleiskit šitą tinimą. Aš jum visom galvas nukirsiu. Jūs žinokit, kad aš jūs apiekūnas, turit manęs klausyti.

Kalbama triskart neatsidūstant. Atsidusus kvapą pūsti į užkalbamą gyvulį arba į tą pusę, kur jis yra.

1935, Rimšė. LTR 3585(206)

9271. *Įkąstoji vieta peržegnoti ir kalbėti tris kartus:*

Eik tu, gyvate, ant sūdo dievo, kuriam įkandai tam žmogui *(mintyje reikia turėti tą žmogų, kuriam įkando gyvatė).* Kad tas žmogus nejaustų nei sopulio, nei tinimo! Ar ruda, ar marga, ar juoda!

MT III, p. 94, 105

9272. Kvietkinė pakvietkinė,
Auksinė paauksinė,
Sidabrinė pasidabrinė,
Miedinė pamiedinė,
Geležinė pageležinė,
Skraiduolinė paskraiduolinė,
Vaikinga pavaikinga,
Pikta papikta,
Žeminė pažeminė,
Skersai dryža padryža,
Išilgai dryža padryža,
Akelė padakelė,
Raguočė paraguočė,
Brizgauodegė pabrizgauodegė,
Skreduolinė paskreduolinė,
Žiauna pažiauna,
Vandeninė pavandeninė,
Juoda pajuoda,
Raudona paraudona,
Pasiimk savo sopulį
Nuo baltos karvės
Ir nunešk samanynėn.

1928, Švenčionys. LMD I 943(11)

***9273.** Šėmutė, gerutė, margutė turėjo dukrelę ir tą pasmaugė. O, kad taip ir tave biesas pasmaugtų.

NS, p. 339

9274. Liga ligelė, karvė karvelė. Buvo margas vaikas — biesas nusmaugė. Kad ir tau, ligele, biesas nusmaugtų!

MT III, p. 105

9275. *Sukalbėti tris kartus neatsikvėpus į duoną ir druską:*
Žeme, žeminga, man gėrybė, tau blogybė.
GK 1941, Nr. 1—2, p. 124

9276. Dangaus galybė, žemės žemybė, tau piktybė, man blogybė. Tfu *(nusispiaunama)* ant tavo dantų! Tegul būna sveikas gyvulys!

Kalbėti vienu atsikvėpimu. Kalbant turi būti visų trobesių durys uždaros. Pabaigus sukalbama vieną kartą „Sveika, Marija".
1935, Rimšė. LTR 3585(207)

***9277.** Zimna žeminga, per tavo piktybę dievas duos man savo gėrybę. Ir šitam gyvuliui *(paminėk plauką)* atleiski sunkybę.
MT III, p. 93, 98

9278. Žemė žemybė, dangaus aukštybė, motina mūsų, pykčių karalienė. Buvai piktybė ir nueik piktybe!
Biržai. K 1930, Nr. 6, p. 169

9279. *Sakyti neatsidusus:*
Žemyje žemė neturi valios ant šios žemės *(kartoti devynis kartus po tris)*. Kam mano juodą *(arba:* baltą, palšą, margą) karvelę sutraukiji? Kaip buvo iš pradžios, tegul bus visados.
1928, Švenčionys. LMD I 943(2)

9280. *Persižegnoti in save, sakyti:*
Žemė juodoji,
Žemė juodoji,
Žemė juodoji,
Kam tu paleidei,
Kam tu paleidei,
Kam tu paleidei
Negadną daiktą,
Negadną daiktą,
Negadną daiktą?
Ir tris kartus „Sveika, Marija" sukalbėti. Praeina.
1965, Dieveniškės. LTR 3801(48)

9281. *Sakyti tris kartus neatsidusus į druską, kurią ligonis turės suvalgyti. Jeigu gyvatė, kuri įkando žmogų ar gyvulį, yra vaikinga, atkalbėti dvylika kartų:*

Žema žemynėlė, ant pirkelės upelė, ant tos upelės aniuolas šventasai. Amen, amen, amen.

1928, Švenčionys. LMD I 942(11)

9282. *Užkalbama, žiūrint į saulę:*

Saulė — saulės, mėnuo — mėno, kirmėlė — kirmėlės. Vaikščioj per rasą. Kad vaikščioj — tevaikščioj,— juodam plaukui tegul nevodija, nevodija neiškadija.

1928, Švenčionys. LMD I 940(28)

9283. *Kalbėti devynis kartus po tris, saulei tekant arba nusileidžiant:*

Saulė saule, mėnuo mėnesiu, žemė žeme, upė upe! Nueik tu, gyvate, skradu žeme!

VDK, p. 79

9284. *Užžadama tris kartus į duoną:*

Sauliute, mėnesėli, šviesija aušrele, gražija švenčiausia panele, atim man šitą sopulį. Amen, amen, amen.

1928, Švenčionys. LMD I 940(11)

9285. *Užkalbama į duoną arba medų:*

Ažužadu nuo kirmėlės baltam arkliui. Nekenčia tavęs saulė, nekenčia tavęs mėnuo, nekenčia tavęs žvaigždės, nekenčia tavęs dangus, nekenčia tavęs pati, nekenčia tavęs vyras, nekenčia tavęs vaikai, nekenčia tavęs visa pamilija, ir aš tavęs nekenčiu. Amen, amen, amen.

MLZ, p. 77

9286. Aš nieko nekalbu, tik nuo gyvatės užkalbu. Kur eina saulė, mėnuo ir žvaigždės, dieve, man padėk!

Taujėnai. K 1930, Nr. 6, p. 169

9287. Ak tu, gyvate, gyvate, gyvate, nekąsk keltuvos nei žmogaus. Nepriims tavęs dievas, nepriims tavęs saulė, nepriims tavęs mėnuo, nepriims tavęs žvaigždės. Neprisiglausi tu nei ant samanų, nei po samanom, nei ant krūmo, nei po krūmu. Tu gyvate, tu gyvate, tu gyvate, tu gyvate, tu gyvate, tu gyvate, tu gyvate, tu gyvate, tu gyvate.

Po to sukalbėti dukart „Sveika, Marija".

1935, Rimšė. LTR 3585(442)

9288. Urvine, negadink žmonių! Tegul tavo galybę atima keturi vėjai: šiaurinis, pietinis, vakarinis ir rytinis. Tegul tavo galybę atima Maižiešiaus lazda, kaip išdžiovino jūrą. Tegul

tavo galybę atima Maižiešiaus lazda, su kuria iš akmens padarė vandenį. Saulė tegul tave nešviečia, mėnuo tegul tave nešviečia, tegul iškeikia tave dangus, iškeikia žemė, iškeikia tave vanduo, iškeikia tave ir visi šventieji, ir švenčiausioji motina.

Reikia sukalbėti devynis kartus. Kalbant reikia paminėti užkalbamojo vardą, gyvulio plaukų spalvą.

TŽ V, p. 642

9289. Čiužu čiužute, šlamu šlamute! Kam pasmaugei mano dukterį ir padėjai po akmeniu kaip sūrį? Kad tave dievas taip paslėgtų, kaip sūrį po akmeniu.

Pabaigus maldelę, reikia sukalbėti trejus poterius. Po tų poterių užkalbamąjį žmogų arba gyvulį žegnoja tris kartus. Pirmą ir antrą kartą peržegnojus, „amen" sakyti negalima: paskutinį kartą peržegnojus, reikia pasakyti „amen".

MT III, p. 93, 97

9290. Jeigu įkirto gyvatė, greičiau atleisk. Jei neatleisi, tai plyši ir išdvėsi su savo vaikais. Todėl greičiausiai atleisk.

MLZ, p. 81

9291. *Užkalbėtojas persižegnoja ir sako:*

Yra Egerų kalnas, tame kalne ąžuolas ir ten gūžta. Toje gūžtoje trys slūgos: Karalina, Katrina ir Marcelina. Tos prašau išimti, kuri įleidote tą geluonį. O jei neišimsite, tai būsite basliais badžiotos, taukais mozotos ir bizūnais kotavotos.

Po to peržegnoja įgeltąjį.

MT III, p. 93, 99

9292. *Užkalbama į duoną, druską:*

Gad, gadzica, juodaja gyvatėlė išpauzei iš liepos krūmo — galva raudona, uodega geltona. Plauki per mariom, uodegos neužmerkei. Kišk, skandink savo gyluonį vandenin. Iškel tynių viršun.

1928, Švenčionys. LMD I 943(3)

9293. Ilgauodegė per marias plaukė. Pana pamynė, nekenčia jos. Ir aš nekenčiu, ir tas nekenčia, katram įkando *(žmogaus vardas arba gyvulio plaukas minimas).* Duok mums, dieve, padėjimą!

Maldelė kalbama tris kartus po devynis (nereikia tiktai apsirikti). Nukalbėtojui po to reikia duoti truputį pinigų.

MT III, p. 92, 96

9294. Ėjo Jezusis per Cedrono upę, nusispiovė tris kartus upėn, tai upėj seilė prapuolė. Kad prapult ant svieto visos piktybės.

Kalbant reikia užkalbamą vietą žegnoti.

1928, Švenčionys. LMD I 943(10)

9295. *Kad gyvatės neįkąstų, reikia, einant į girią, sukalbėti:*

Jūs esate trejos devynerios. Vardus jūsų aš žinau, nė vienos nebijau. Cange Ange, nedaryk nieko!

MT III, p. 93, 99

***9296.** Saulė kairėn,
Saulė dešinėn,
O gyvatė užpakalin.

K 1930, Nr. 6, p. 164

ŠUNS ĮKANDIMAS

9297. *Parašyti ant duonos plutelės tokius žodžius peiliu:*

+SATOR+
AREPO
TENET
OPERA
+ROTAS+

Plutelę supenėti pasiutusio šuns aprietam.

1928, Švenčionys. LMD I 940(58)

9298. *Kad šunes nekąstų, einant per kaimą, reikia sukalbėti tris kartus:*

Ėjau pro tris dvarus, regėjau — trys šunes guli. Pro visus tris praėjau — nė vienas nekliudė.

1935, Rimšė. LTR 3585(252)

9299. *Kad šuo nepultų ir nekąstų, sakoma:*

Gimei aklas — nieko neregėjai, gaiši, neregėsi — ir dabar manęs nekąsk, neregėk.

MLZ, p. 83

ROŽĖ

9300. Rože, rože, išeik iš ito daikto, kad saulė iššviestų ir rožė nubėgtų į vandenio. Žadėč, užžadėč, kad man mačytų.

Užkalbėti į sviestą arba lajų. Paskui tepti.

MLZ, p. 90

9301. Ėjo ponas Jėzus pro kalnuotą šalį, per erškėtynus, per žvyruotinius takus ir susitiko tris rožes: vieną baltą, antrą mėlyną, trečią raudoną. Vienai vysti, kitai kristi, trečiai visiškai sudžiūti. VLCh II, p. 350

9302. Ėjo Marija su Jėzum per lauką ir atrado tris rožes. Viena paliko su žiedu nepražydusiu, kita pražydo, trečia pranyko. Ir tu, sopuliau, pranyk iš šito kūno, kaip pranyko ana rožė.

Paskui prie žaizdos deda ruginių miltų.

MLZ, p. 88

9303. Ėjo motina švenčiausia nuog viešpaties Jėzaus grabo ir sutiko tris rožes. Vieną nuskynė, kitą nulaužė, trečia pati prapuolė. Kad ir šitoji prapult, katrą aš regiu.

Užkalbant reikia matyti ligonį. Vanduo nė kokios kitos medžiagos nenaudojamos.

1964, Lateženis. LTR 3661(3)

9304. *Peržegnoti.*

Lygioj pievoj užaugo dvi rožės: viena balta, kita raudona. Raudona nunyks, o baltoji uždigs. Amen, amen, amen.

Po to rožės apimta vieta peržegnojama ir sukalbama „Sveika, Marija". 1928, Švenčionys. LMD I 940(31)

9305. Iš kaktos išsikelia viena smegenų rožė, antra dantų, trečia širdies, ketvirta gyslų, penkta plieno, šešta kaulų, septinta liežuvio. Kur aš jums liepsiu, ten jums reikės bėgt. Angels jums plieks ir išgainios, kaip liekno švendres išnaikins. Amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen.

1900. LMD I 1063(52)

KRAUJAVIMAS

9306. *Sukalbėti tris kartus neatsikvėpus:*

Saulė pienas, akmenio kraujas, saulės aptemimas, kraujo nustojimas. GK 1941, Nr. 1—2, p. 131

9307. *Tris kartus persižegnojus, kalbėti:*

Ugniavystas kraujas, paparčio žiedas. Aprimo upė. Tegul šitas kraujas nustos tekėt.

GK 1941, Nr. 1—2, p. 131

9308. *Neatsidusus sakyti tris kartus:*

Kaip upelė bėgdama bėgus sustoja, kad taip mano kraujelis sustotų bėgęs.

MLZ, p. 71

9309. Dievo sūnus klėtį kirto, aukso gegnę statydamas. Aš uždėsiu vario vartus, kad ten lašai netekėtų. Amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen.

1900. LMD I 1063(66)

9310. Mezgu mazgelį ne vieną, ne antrą, ne trečią, ne ketvirtą, ne penktą, ne šeštą, ne septintą, ne aštuntą, tiktai devintą. Kaip šitą raikštelį mazgiau mazgeliais, taip mazgau rišu tave, NN kraujas, ir tau įsakau, iš kūno nebėk, saulės nematyk, šviesai nesirodyk. Švento Petro raktu tave rakinu, dievo vardu tave užkeikiu, sustok!

Tris kartus reikia pakartoti. Paskui sukalbėti tris „Sveika, Marija", ir kraujas nustos bėgęs.

TŽ IV, p. 504

9311. *Nuo kraujo bėgimo sukalbėti tris kartus:*

Valiuli dievuli, kraują suturėk, dūšios iš kūno nevaryk, kad su krauju nebėgtų, kūno vieno nepaliktų. Per kietą akmenėlį, per aukštą ąžuolėlį, Valiuli dievuli, kraują įsakau, kraują gyslose sulaikau.

Po to sukalbėti tris „Sveika, Marija".

1959, Dusetos. LTR 3205(104)

9312. Šventas Jonas krikštino viešpatį Jėzų ant Jordano upės. Tegul tas kraujas stojas, katrį aš regiu.

Užkalbant reikia matyti ligonį.

1964, Lateženis. LTR 3661(4)

DŽIOVA

9313. *Sukatomis sergantį vaiką padeda ant rankinių girnų akmens ir mala su girnomis tol, kol kas nors atėjęs paklausia:*

— Ką čia darai?

— Sukatas malu, sukatas malu.

Tada malantysis smarkiai turi sukti girnas, o antrasis žmogus — pasakyti:

— Malk, malk, visas sukatas sumalk.

Šiuos žodžius pasakius, galima nustoti sukus girnas. Vaikas pradeda pamažu sveikti.

MLZ, p. 101

DRUGYS

9314. *Ligonis „neša" savo ligą su vyža, nuneša į mišką arba į krūmus. Jis klausiamas:*

— Ką čia veži?

— Drugį, drugį.

— Vežk, vežk, kad jis toliau nusidrugiuotų.

Ligonis nunešęs palieka vyžą ir bėga namo neatsigrįždamas.

MLZ, p. 97

GRIŽAS

9315. *Skaudamas sąnaris parišamas tris kartus devyniais vilnoniais siūlais, skaičiuojant nuo devynių iki vieno (devyni, aštuoni, septyni ir t. t.). Po to skaudama vieta sukandama dantimis ir sakoma:*

Tu grižius, aš kryžius, am, am, am!

MLZ, p. 93

9316. *Skaito tris kartus po devynis ir mazgo raudoną milinį siūliuką:*

Ne devyni, ne aštuoni, ne septyni, ne šeši, ne penki, ne keturi, ne trys, ne du, ne vienas.

Aprišus nežiūrėti. Kai siūlelis atsiriš ir pasimes, išnyks ir grižius.

MLZ, p. 96

9317. *Ranką, į kurią įsimetusi girgždelė, ligonis ketvirtadienio vakare padeda ant slenksčio, o jauniausias arba vyriausias brolis ar sesuo kerta su kirviu pro šalį. Ligonis klausia:*

— Ką kerti?

— Girgždelę kertu,—*atsako tas, kuris kerta.*

— Kol kerti?

— Tol kirsiu, kol nukirsiu.

Taip reikia daryti tris kartus ir tris vakarus.

BLF, p. 71

9318. — Ką čia dirbi?

— Grižą grižu.

— Grižk, grižk, kad sugrižtum.

— Ką čia riši?

— Grižą rišu.

— Rišk, rišk, kad nurištum.

— Ką čia kandi?

— Grižą kandu.

— Kąsk, kąsk, kad nukąstum.

— Kąsiu, nukąsiu, jau nebebus dabar *(sakant šiuos žodžius, reikia smarkiai įkąsti).*

MLZ, p. 94

9319. *Sukalbėti tris kartus:*

Eik iš NN, grižiau! Tu čia nebūk, tu čia nesėdėk. Eik in mėlynų marių, in pilko akmenio. Amen po šiai dienai, amen po šiai adynai, amen po šiai minutei. Grauž, grauž, kad išgrauztum. Ką? — Grižių.

MLZ, p. 95

9320. Tu grižius, aš Krisius. Tu bėgsi, aš kąsiu. Kai kąsiu, nukąsiu. Amt, amt, amt!

Užkalbant reikia tris kartus kąsti grižą.

LMD I 944(5)

9321. Persižegnosiu, nueisiu ant mėlynųjų marių. Mėlynose mariose guli baltas akmuo. Paimsiu auksines žirkles, iškarpinėsiu ten skausmą. Kaip mėlynose marėse vanduo nestovi, taip Jonui *(ligonio vardas)* sopulys neskauda. Pilkieji akmenys, baltosios šaknys, pilkieji akmenys, baltosios šaknys, pilkieji akmenys, baltosios šaknys.

GK 1941, Nr. 1—2, p. 133

GUMBAS

9322. Ėjo Marija Magdalena per žalią tiltą ir sutiko poną dievą. Klausia:

— Kur tu eini?

— Aš einu tris devynias gumbes pravaryti. Išeik tu, piktoji dvasia, per kaulus, per smegenes, per visas gysles lauka iš to žmogaus *(pasakomas vardas),* nebesugrįžk tu, piktoji gumbele.

Klaipėda. MtG II, p. 302

9323. *Užkalbėti į degtinę. Persižegnoti:*

Gumbas turi savo dvarą. Išsikočiok, išsivoliok ir in daikto atsistok.

Persižegnoti. Užkalbėta degtinė duodama ligoniui gerti.

1928, Švenčionys. LMD I 945(6)

KARPOS

9324. *Aprišus karpas raiščiukais, paimtais nuo skujinės, ištiesti karpuotą kūno dalį prieš mėnulį ir sakyti tris kartus neatsidusus:*

Kad nežinojau, iš kur rados, kad nežinočiau, kur pragaištų.

MLZ, p. 66

9325. *Pamačius jauną mėnulį, reikia karpų turinčiam žmogui žiūrėti į jį ir sakyti:*

Ką matau, tą rauk, ir ką gnybu, tas tur išdilti.

Karpos išdils.

TD III, p. 32

9326. *Norint, kad kitam žmogui nuo rankų nugytų karpos, reikia, pažiūrėjus į karpuotas rankas, sakyti:*

— Ką tu čia nešiojies? Ar nemesi šalin?!

Po to nusisukti į šalį ir tris kartus nusispiauti.

TD III, p. 33

9327. *Reikia senam gale mėnesio suskaityti, kiek yra karpų, tada rišti tiek pat mazgų ant vilnonio siūlo, kiekvieną kartą tariant:*

Šitą karpelę rišu, šitą karpelę rišu...

Taip sumazgytas siūlas užkasamas po stogo lašais. Kai siūlas supus, tai ir karpos prapuls.

1958, Dūkštas. LTR 3157(147)

DEDERVINĖ

9328. *Sukalbėti tris kartus:*

Šaka, šaka, šaka, te tau kablys! Tau dailumas, man švarumas.

GK 1941, Nr. 1—2, p. 133

9329. *Reikia paseilėt nykštį, apsukti tris kartus apie stavarą ir, sukant apie dedervinę, sukalbėti tris kartus:*

Kaip šitas stalelis sudžiūvęs, tegu ir ana sudžiūsta.

1935, Rimšė. LTR 3585(413)

MIEŽIS

9330. *Sukalbėti tris kartus, spaudžiant špygą prie miežio:*

Mieži, mieži, te špygą! Fu, fu, fu!

GK 1941, Nr. 1—2, p. 132

DANTYS

9331. Aš ėjau per žalią ir matau gilų šulinį. Aš tave *(tą dantį)* noriu, tave noriu prigirdyti ir nugramzdinti, kad tu man daugiaus nebeskaudėtum. Amen.

1900. LMD I 1063(90)

9332. *Kai vaikui išpuola dantis, tai jį meta ant krosnies, šitaip sakydami:*

— Pele, pele, te tau kiaulinis dantis, duok man geležinį.

MT V, p. 203

9333. *Vaikas, kai ištraukia jam dantį, meta tą dantį kur į kampą ar užkrosnį ir sako:*

Pele, pele, te tau liepinį, duok man geležinį!

Tada išaugs labai stiprus dantis.

1966, Kuktiškės. LTR 3819(381)

9334. *Vaikas ištraukia dantį ir meta ant krosnies, sakydamas:*

Pel, pel! Še tau liepinis, duok man kaulinį!

NS, p. 338

ŽAGSĖJIMAS

9335. *Tam, kuris žagsi, reikia septynis kartus sakyti:*

Žaguli, žaguli, eikiau autų skalbt. Tu nuskęsi, aš paliksiu.

BLF, p. 74

RĖMUO

9336. Ėda mane rėmuo rėmuolėlis. Kaip vilkas žalią mėsą, kaip žuvis žalią žuvį, kaip avis ramunėlį.

Kartoti devynis kartus.

MLZ, p. 100

9337. Žuvėda, pelėda, mane kartėlis ėda. Kaip žuvis vandeny, kaip vilkas žaliumosuj, taip kartėlis žaliam krūme.

1928, Švenčionys. LMD I 946(2)

9338. *Kai ėda rėmuo, reikia sukalbėti:*

Ėda ėda rėmuonėlis
Kaip kiškelis kopūstėlius,
Kaip ožkelė žalią žolę,
Kaip vilkelis žalią mėsą.

MT V, p. 196

KRISLAS AKYJE

9339. *Reikia sakyti triskart po tris kartus:*

Vilke, vilke, išlįsk iš akių! Aš tau duosiu maišą pinigų ir maišą rugių.

MLZ, p. 69

IŠGĄSTIS

9340. Būk tykesnis už vandenį, žemesnis už žolę.

Kartoti triskart po tris kartus.

MLZ, p. 102

9341. Vardan dievo tėvo ir sūnaus, ir dvasios šventosios. Kaip paukštelė skrisdama alaso išsigąsta, kaip paukštelė lizdely žaibo išsigąsta, ir jai nieko neiškadija, tegul šitam Jonui niekas neiškadija. Visi šventieji, padėkit, panele švenčiausia, paskubėk. Amen.

1928, Švenčionys. LMD I 940(33)

VYVALAS

9342. *Pasakyti vieną kartą:*

Balta *(pasakyk, kokio plauko)* karvė bėg į jūrą ir kitos paskui kitą. Balta šmeižme, par burną laukan!

1900. LMD I 1063(64)

9343. *Sukalbėti tris kartus:*

Trys angelai par devynis kalnus, trys angelai par devynias mylias, eikšit pas Petro aukso arklį ir imkit katras savo dalį vyvalo skausmo, ir eikit atgal par devynis kalnus, par devynias mylias. Visas vyvalas tegul išdyla kaip delčios mėnuo, tegul sudžiūsta kaip liekno švendrė. Amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen. Dieve aukščiausis, būk čionai.

1900. LMD I 1063(62)

NUŽIŪRĖJIMAS

9344. Griaudžia griausmas, žaibai žaibuoja, krenta rūdys, žaidai byra, dievo žodžio niekas negal pergalėt. Nereikia nieko bijot — nei akių kokių, nei kokių padijų — nei pilkų, nei juodų, nei mėlynų, nei rudų.

1928, Švenčionys. LMD I 943(14)

9345. *Kad nenudyvytų plaukų, reikia, kam nors juos pagyrus, tyliai sakyti:*

Nuodėgulis dantys, druska akys.

1937, Daugailiai. LTR 1070(228)

ĮVAIRIOS LIGOS

***9346.** *Sukalbėti tris kartus:*

Aš nugenu nuo NN *(vardas)* nelabas dvasias, slogučius ir visa pikta su trim devyneriom galybėm, su trimis angelais. Išdilsi kaip delčios mėnuo, sudžiūsi kaip liekno švendrė.

1900. LMD I 1063(54)

9347. *Užmegzti ant siūlo tris kartus po devynis mazgelius, kiekvieną kartą skaičiuojant:*

— Nei vienas, nei du, nei trys,— *ir t. t.*

Užbaigus mazgyti ir skaičiuoti, sakoma:

— Kad dievas duotų, šie atbuli treji devyneri mazgeliai pertrauktų sopulį ir permainytų, kad nesopėtų.

MLZ, p. 102

9348. *Susirgus karvei, šeimininkė eina laukan, paslegia po akmeniu dagį ir sako:*

Kai tu man karvę sugydysi, tai aš tave paleisiu.

NS, p. 338

ŪKINĖ SĖKMĖ

GYVULIAI. PAUKŠČIAI

9349. *Su raganomis, kurios iš karvių atima pieną, kovojama taip. Reikia švento Jono vakarą karves parūkyti uždegto dagio dūmais, kalbant šiuos žodžius:*

Raganai druska akysa, akmuo dantysa!

MLZ, p. 106

9350. *Persižegnojus sukalbėti poterius ir sakyti:*

Jūs, piktos raganos, oru į jūras sau galą pasidarykit. Tegul paliekti mano karvytėms tas gerumas, koks buvęs, tegul įtek trys pieno upelės į mano karvučių spenelius: viena iš jūrų, antra — upių, o ši trečioji — iš mano užvydų piktadarių. Keturi kryžiai ir bėdos jūroj atstoj. Jūros motinėle, apdenk mane. Kas piktas nor man kirsti, tegul kerta akmenį.

1900. LMD I 1063(69)

9351. *Norint atimti iš karvių pieną, reikia trinti jų spenius su kirveliu ir kalbėti:*

Ptrukut, ptrukut, mil, mil, mil! Juodamargės, žalmargės, baltnugarės, man pienelio pil, pil, pil!

1928, Švenčionys. LMD I 942(3)

9352. *Kad velnias nejodinėtų arklio, sakoma:*

Iš kur atėjai, ten ir eik. Ne tavo čia galvijai, mano.

MLZ, p. 108

9353. *Kad varnai nenešiotų žąsiukų, reikia juos, ką tik išperintus, leisti per nudėvėtas vyrų kelnes. Per vieną skylę leisti žąsiuką, o per antrą — akmenį ir sakyti:*

Akmuo tavo, žąsiukas mano.

ŽS 1906, III, p. 152

BITĖS

9354. *Norint sau bičių (kad atlėktų spiečius), reikia eiti apie savo darželį su laumšluote ir kalbėti šiuos žodžius:*

Bitelės, ateikit į mano darželį! Čion su žiedeliais bitinėlis, eikš į mano darželaitį. Čion angelų lovaitės, minkšti patalėliai, pasilsėste. Amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen. Pondieve, žegnok mano darželaitį.

1900. LMD I 1063(71)

9355. Aukit, bitelės, aukit, bujokit, aukit, lapokit, šakokit.

MLZ, p. 108

9356. *Kad bitės neišmirtų, jų šeimininkui mirštant, reikia nueiti prie avilio, pasibelsti į jį ir sakyti:*

Bitelės, bitelės! Miršta gaspadorius. Pasibudinkit.

MLZ, p. 108

9357. *Kad bitės nekąstų, sakoma:*

Bitelės bitelaitės, nekliudykit rankaičių, kaip liepelės šakaičių meduotų, nekliudykit.

MLZ, p. 109

9358. *Kad bitės nekąstų, sakoma:*

Bitele motinėle, savo gaspadoriaus nekliudyk.

MLZ, p. 109

9359. *Jei namuose atsitinka kokis džiaugsmas, pavyzdžiui, vestuvės, krikštynos ir kt., tai reikia, atėjus prie avilio, sakyti:*

Bitelės, bitelės, prašom į vestuves *(ir panašiai).*

MT V, p. 21

PELĖS. VABZDŽIAI. KIRMĖLĖS

9360. *Jei namuose daug pelių prisiveisia, tai šeimininkas turi naktį ateiti, kepurę nusiimti ir sakyti:*

— Prašome visas viešnias ir svečius išeiti iš šio namo. *Ir pelės išeis.*

MT V, p. 203

9361. *Jei nori, kad žiurkės iš namų išeitų, reikia paimti iš krosnies šiltos duonos pagramdžiuką, perlaužti jį, iš minkštimo padaryti kryžių, vėl suvožti ir bėgioti po visus namus, sakant:*

— Eikit, bėkit paskui mane! . .

Taip sakant, išbėgti laukan,— žiurkės išeis.

MT V, p. 203

9362. *Jei nori, kad pelės kūlių nekapotų, reikia, atvežus klojiman pirmą rugių vežimą, mesti, paėmus nuo vežimo, kur nors į pašalę ir šitaip sakyti:*

— Še jums, pelės, graužkit akmenį.

MT V, p. 203

9363. *Norint, kad prūsokai išnyktų, jie mušami su šluota, kuria vanojamasi, ir sakoma:*

Eikit pirtin, eikit pirtin, prūsokai!

MLZ, p. 109

9364. *Kad javai gerai augtų, reikia sėjant visą laiką turėti akmenuką burnoj. Pabaigus sėti, akmenukas išspiaunamas ir sakoma:*

Kad taip javų nekliudyt, kaip akmenio žmogus.

MLZ, p. 110

9365. *Kad pelės nekapotų šiaudų, reikia, prieš juos atvežant, į visus keturis kampus padėti kryžmiškai akmenis ir sakyti triskart po tris kartus:*

Graužtu šituos akmenis, ne mano šiaudus.

MLZ, p. 110

9366. *Kad pelės nekapotų naudos, reikia rasti medinį ratų vagelį, neatsigrįžus nešti į kluoną ir kalbėti:*

Šito vagelio nedegsiu, visas peles išmušiu.

Kalbėti tol, kol vagelį nuneši į kluoną ir pakiši po lota. 1935, Rimšė. LTR 3585(415)

9367. *Norint, kad pelės nekapotų naudos, reikia, atvežus pirmą vežimą, sustoti prie durų, įkirsti kirviu tris kartus į sieną ir sukalbėti tris kartus:*

Šak įkirtau, visas peles iškirtau.

1935, Rimšė. LTR 3585(417)

9368. *Sakyti vienu atsikvėpimu:*

Turėjo šventas Jobas devynias kirmėles, iš devynių — aštuonias, iš aštuonių — septynias, iš septynių — šešias, iš šešių — penkias, iš penkių — keturias, iš keturių — tris, iš trijų — dvi, iš dviejų — vieną, iš vienos — nė vienos.

MLZ, p. 83

9369. *Prilenkti dagį ar notrą prie žemės ir kalbėti:*

Daugilėl mielasai, prilenksiu aš tave, kad išbyrėtų, kur yra kirmėlių. Aš tave atleisiu, e kad neišbyrės, vėl prilenksiu.

1928, Švenčionys. LMD I 941(7)

9370. *Reikia prieiti prie dagio, paimti jį už viršūnės su kaire ranka ir, lenkiant prie žemės į šiaurės pusę, sakyti:*

Dagili, dagili, lenkiu tave nuo saulės. Atlenksiu tada, kada išbyrės kirmėlės nuo kopūstų *(arba:* iš žaizdos mano margos karvės). MLZ, p. 82

DARŽOVĖS. MAISTAS

9371. *Sodinant kopūstus, susiimti už galvos ir tris kartus kartoti:*

Aukit, aukit, kopūstėliai, kaip mano galvelė.

MLZ, p. 111

9372. *Sodinant kopūstus, uždėti ant lysvės akmenį ir sakyti:*

Kaip šitas akmuo didelis ir kietas, testa būna tokie kopūstai. MLZ, p. 111

9373. *Sodinant agurkus, užmesti vyžą ant lysvės ir sakyti:*

Aukit, aukit, agurkėliai, tokio pat didumo, kaip vyža.

MLZ, p. 111

9374. *Kad mušamas sviestas greičiau sutirštėtų, sakoma:*

Molis, molis, šunio brolis,
Molis, molis, šunio brolis.

1940, Dūkštas. LTR 2381(120)

VAGYS. PAMESTI DAIKTAI

9375. Vagie, aš šneku tau: tu neturi vogt, tu turi juodas palikti kaip anglis, tu turi išnykti kaip žarijos, tu turi sudžiūti

kaip šniūras, tu nesi vertas, kad tave apšviestų saulė, kol aš tave su savo liežuviu atleisiu.

1900. LMD I 1063(91)

9376. Tu stovi vagių bandoje. Dabar eik į dievo rankas. Amen.

Čia jis turi gaut porą antausių ir eit sau.

1900. LMD I 1063(92)

9377. *Jei žmogus pamestą kokį nors daiktą nori atrasti, turi sakyti:*

Suku suku velniui barzdą. Jei rasiu, tai atsuksiu, jei nerasiu, tai užsuksiu.

Tai pamestas daiktas atsiras.

TŽ IV, p. 469

MEILĖ

***9378.** Tu yra meili, ale ne mana. Aš yr neprietelius dievo, šviesios saulės, balto mėno, baltų žvaigždelių. Negaliu aš be tavęs gyventi, kaip žemė negali be vandenio būti. Džiūsta mano burna ir dantys, džiūki, jauna mergaite Ona, apie mane Joną diena ir naktis, kad nei valgyme nesuvalgytum, nei gėrime nesugertum. Kaip negali būt mažas vaikas be mamos, taip aš negaliu būt be tavęs. Viso balto svieto — ir saulės, ir mėno, visų medžių, viso sutvėrimo — aš yra ažu moteriškę šitas neprietelius prieš dievą. Amen, amen, amen.

Švenčionys. LMD I 941(16)

***9379.** Kaip tu tą juostą apie save turi, taip duok, mielas dieve, kad tu mylėtumeis su savo vyru.

TD III, p. 243

9380. *Adata prismeigti prie durų staktos dvikažes muses ir taip palikti, kol musės nustips. Šitą adatą reikia paslėpti.*

Kai į namus atsilanko patinkamas bernelis ir nori, kad jisai tave mylėtų, reikia, nematant jam, paimti jo kepurę. Suimti per tarpukojį marškinių padelkas taip, kad marškiniai būtų tarp kelių, pridėti kepurę ir su adata persiūti tris kartus. Kiekvieną kartą siuvant sakyti:

Kad tavo širdis būtų taip arti prie manęs, kaip kad yra kepurė su marškiniais.

1946, Viekšniai. LTR 2489(43)

9381. *Reikia nukirpti besimylinčių žmonių plaukų ir padėti tokioje vietoje, kad vėjas juos nunešty. Paskui sakyti:*

Kaip vėjas tuos plaukus išnešios, kad taip ir meilę išnešiotų.

MLZ, p. 106

9382. *Permesti per įsimylėjusių žmonių porą žeme, paimta nuo kapo, ir sakyti:*

Kaip ta žemė šalta, kad jie būtų šalti.

MLZ, p. 107

9383. *Merginos švento Jono naktį surenka devynių skirtingų rūšių žolių, vadinamų Jono žolėmis, ir pina iš jų vainiką. Pindamos kalba:*

Jons kirto, Marija rinko. Prie ko pridedu, prie to pritinka.

BLF, p. 77

9384. *Trijų karalių vakare išnešti sąšlavas ant kryžkelės, išberti ir sakyti:*

— Ateik, ateik, bernužėli, papuošiau tau kambarėlį.

Namie atsigulus sakyti:

— Bernužėli, kad aš tave susapnuočiau.

Ir susapnuosi tą, kuris bus tavo.

MLZ, p. 107

GAMTOS REIŠKINIAI

PERKŪNIJA

9385. Perkūne dievaiti, nemuški ant mane, dievą melsiu, tavi paltį mesiu.

MG, p. 356, 382

9386. *Norint, kad negriaustų perkūnija, reikia rūkyti švęstais žolynais ir sakyti:*

Griaudimas griaudžia, žaibas žaibuoja, rūdys krinta, žaidą krečia, vandenį neša. Amen, Jėzau Kristau.

1928, Švenčionys. LMD I 942(9)

LIETUS. SAULĖ

9387. *Norint, kad debesys išsisklaidytų, reikia perplėšti debesylą pusiau ir kartoti:*

Skirkis, debesy, į dvi puses.

MLZ, p. 111

9388. *Norėdami, kad nustotų liję, piemenys atkalba devynis kartus:*

Nelyk, lieteli, nelynok,
Piemenėlių nekorok!
Mums ganyt naisunkiausia,
Kęsti lietus naistrošniausia.

MLZ, p. 112

9389. *Kai lyja, piemenys šaukia saulę:*

Ateik, saulele, su baltais pyragais,
Nuvaryk debesį su ilgais botagais!

Šaukia visi iš eilės. Kuriam pašaukus, saulė iš po debesio švystelėja, apie tą sakoma:

Tas negriešnas, jo (jos) išklausė.

GK 1941, Nr. 1—2(28—29), p. 147

9390. *Norint, kad lytų, sakoma:*

Atvažiuok, debesėli, su pyragais,
Nuvyk saulelę su botagais.

MLZ, p. 112

9391. *Kai vaikai, piaunant rugius, labai pavargsta, tai sako:*

Atsileisk, saulele, duosiu švino kąsnelį, bo labai pavargau nuo darbelio.

1965, Valkininkai. LTR 3766(94)

ŠALTIS

9392. *Kai užeina labai didelis šaltis, tai reikia skaityt plikius. Pamačius dvyliktą plikį, rėkiama:*

— Plyšk, šalčiau!

Po to šaltis turi kristi. Jei jis iš tikrųjų krinta, žmonės sako:

— Ot, jau plyšo šaltis.

1959, Ramygala. LTR 3200(189)

ŽEMYNA

*9393. Žemynėle žiedkėle, pakylėk mūsų rankų darbus!

LST, p. 493

9394. Tirštas krūms, dirma rasa! Brandžią varpą, Žemynėle žiedkėle! Išlaikyk sveikatoje ir gėrybėje! Žegnok valgomus, geriamus, sėjamus, akėjamus ant šios Žemynėlės žiedkėlės pasidžiaugti! Apsaugok nuo alkano žvėries!

LST, p. 491

MĖNULIS

9395. *Norėdamas turėti pasisekimą, pamatęs jauną mėnesį, kalbėk:*

Jaunas karalaiti, dievo jaunikaiti! Tau ponystė, man karalystė.

1958, Dūkštas. LTR 3167(146)

9396. *Pamačius jauną mėnesį, kalbama:*

Jaunas mėnuo jaunikaitis,
Dangaus žemės karalaitis.
Tau aukso ratą,
O man sveikatą,
Tau sudilt,
Man gyvent,
Tau ponystą,
Man dangaus karalystą.

1964, Kirdeikiai. LTR 3719(89)

9397. *Prieš šešiasdešimt metų, kai jauną mėnulį pamatydavo, tai kalbėdavo:*

Jaunas jaunikaiti, tau pilną ratą, ratą, man sveikatą, nuo neprietelių meilę, o nuo panų dalią.

Po to persižegnojama.

1964, Palūšė. LTR 3720(54)

9398. *Pamačius jauną mėnesį, kalbama:*
Jaunas mėnuo jaunikaiti,
Šios nedėlios karalaiti,
Dangun ratą,
Man sveikatą,
Tau pilnastį,
Man silnastį,
Tau išdilt,
Man gyvent.
1964, Kirdeikiai. LTR 3719(127)

9399. Švies mėnesėls,
Labs vakarėls.
Tau šviesybė,
Man grožybė,
Tau pilnastis,
Man sveikata.
Kėdainiai. LTR 3266(21)

9400. *Kai pamatai jauną mėnesį, kalbėk:*
Jaunas jaunikaitis, dievo karalaitis! Tau aukso karūna, man sveikata!
1935, Rimšė. LTR 3585(198)

9401. *Kai mergaitė pirmą kartą pamato danguje mėnulį, tai turi sustoti ir, žiūrėdama į mėnulį, sakyti:*
Jaunas mėnulaiti, dangaus karalaiti, tau aukso karūna, o man sveikata.
(Arba prašo kito daikto: ...man laimė, ...man Jonelis.)
Žiūrėdama į mėnulį, mergaitė tuos žodžius sako tris kartus ir po kiekvieno karto sukalba maldelę „Sveika, Marija". Tada jos norai išsipildys.
1956, Kupiškis. LTR 2993(135)

9402. Jaunas maladikėlis, ant dangaus karalis. Tau prabūt, o mumiem sveikiem būt.
1960. LTR 3285(53)

9403. *Pamačius mėnulį, reikia kalbėti tokia maldelė:*
Jaunas mėnuo jaunikaiti,

Tujei dievo karalaitis.
Ne aš pats pamačiau,
Seni žmonės parodė.

1937, Daugailiai. LTR 1070(133)

AUŠRINĖ

9404. *Aušrinę žvaigždelę pamačius, kalbėti:*

Aušta dienelė, danguj raselė. Sėdi panelė ant aukso krėslelio, moko vaikus poterėlių.

1935, Rimšė. LTR 3585(199)

GABIJA

9405. *Kad naktį neįvyktų su ugnimi nelaimė, reikia vakare įdėti į pečių šventos Agotos duonos trupiniuką ir sukalbėti tokią maldelę:*

Šventa Gabėta, sugobta gobėk, sužiebta žibėk!

1937, Kaltinėnai. LTR 1167(289)

9406. Gabija dievaite, pakelki garą, neleiski kibirkštų.

MG, p. 359, 389

9407. *Seniau šeimininkė židinyje įkurtą ugnį peržegnodavo, sau pašnibždomis sakydama:*

— Ugnele, žybsok!

O kada ugnį užgesindavo, tada židinyje palei šoną sustumdavo žarijas į vieną krūvą, užpildavo pelenais, užklostydavo ir vėl peržegnodavo, sakydama:

— Ugnele, gobsok!

1956, Kupiškis. LTR 2993(110)

9408. *Pakloti ugniai patalą reikia taip: sukopti anglis į kaupurėlį, kryžiumi užbarstyti pelenais ir peržegnojus kalbėti:*

Miegok, ugnelė,
Miegok, Gabietėlė.
Kai aš atsikelsiu,
Tave gyvą rasiu.

1940, Kražiai. LTR 2340(30)

GERVĖS. ŽĄSYS. GANDRAS

9409. *Pamatę skrendančias gerves, piemenys nusimauna kelnes ir suka jas apie galvą, dainuodami:*

Gervinėli žąsinėli,
Sukis į rundą.

VD 1911, p. 64

9410. *Gerves susuka:*

Susuku gervei galvą, susuku gervei galvą, gervei susuku, žąsinui atasuku.

Kai nori atsukt:

Atasuku gervei galvą, atasuku gervei galvą, gervei atasuku, žąsinui susuku.

Šv, p. 181

9411. *Kai piemenys pamato skrendančias gerves, norėdami, kad jos susisuktų (iškriktų virtinė), šaukia:*

Kepurėn, kepurėn!..

Arba:

Kubilan, kubilan!..

Jei nori, kad gražiai skristų, tai šaukia:

Juoston, juoston!..

1940, Dūkštas. LTR 2381(14)

9412. *Piemenys, norėdami susukt gervėm galvas, suka ant botagaičių kepures ir zūzia:*

Zūz, gervė,
Zūz, gervė!

1940, Dūkštas. LTR 2381(44)

9413. *Jeigu gervės skrenda netvarkingai, reikia apversti kelis akmenėlius, dainuojant:*

Atsuk, dieve, gervelę,
Pakeleivingą paukštelį.

1937, Kuktiškės. LTR 1070(110)

9414.
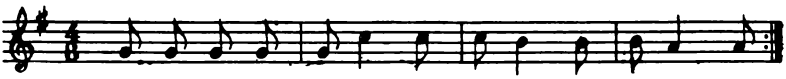
Starkai Jonai,
Suk rato,
Suk rato,
Suk rato!

1958, Vaškai. LTR 3158B(53m)

***9415.** Garny, garny, pasuk ratą,
Aš tau duosiu klevo lapą.

1937, Kaltinėnai. LTR 1217(73)

KIŠKIS

9416. *Jei pamatai kiškį lekiant, tai reikia sakyti:*
Čia ne kiškelis lek — kelmelis,
Čia ne kiškelis lek — kelmelis...
Tai tada kiškis sustoja.

MT V, p. 192

GEGUTĖ

9417. Pakukuok, gegele,
Pasakyk, lakštute,
Žalioj eglelėj tupėdama,
Aukso kreslely sėdėdama,
Brolių arklius ganydama,
Šilkų skareles mastydama,
Aukso makrais siūdama,
Mano metus skaitydama,
Kaip ilgai gyvensiu.

Kiek kartų, šitaip užklausus, gegužė sukukuoja, tiek metų reiks laukti, kol išsipildys troškimas, arba tiek metų dar gyvens klausėjas.

JR, p. 96

9418. Pakukuoj, gegele, pavairuoj,
Ant žalio berželio sėdėdama,
Ant aukso krėslelio rymodama,
Šilko kuskelę siuvinėdama,
Aukso kamuolėlį ritinėdama,
Man jaunai metelius skaitydama,
Ar daug man metelių prieg motinai, prieg tikrajai:
Ar dveji, ar treji, ar ketveri.

1902, Onuškis. LTR 562(2)

9419. Pilka gegutėle,
Pakukuok, pakukuok,
Keli meteliai,
Pakukuok, pakukuok,
Reik man ganyti,
Pakukuok, pakukuok,
Aukštam medely tupėdama,
Pakukuok, pakukuok,
Žaliam krėslely sėdėdama,
Pakukuok, pakukuok.

1945, Šimonys. LTR 2993(191)

VABZDŽIAI. ŠLIUŽAI

9420. Dievo karvyte, ar rytoj bus šilta dienytė?

Taip sakoma kelis kartus. Jei dievo karvytė nuskrenda, tai tiki, kad kita diena bus saulėta, jei nenuskrenda,— ūkanota.

MT V, p. 27

9421. Marele, Katrele, pasakyk, kada bus lietus. Ar rytoj, ar užporyt, ar šiandieną?

Tikima, kad tą dieną bus lietaus, kurią tariant, dievo karvytė nuskrenda. Jei visai nenuskrenda, tai lietaus nebus.

MT V, p. 27

9422. Maryte, Maryte, ar lietus, ar pagada? Jei lietus — tupėk, jei pagada — sparvą jok.

MT V, p. 30

9423. Ragana, ragana, kada bus pagada — ryt, užporyt? Kada bus pagada, atsišauk. Ū!

Jei aidas atsiliepia dažnai ir įvairiose vietose, ženklas, kad ragana atsiliepia,— vadinasi, bus giedra. O jeigu aidas atsiliepia dusliai, bus lietaus.

VDK, p. 165

9424. *Piemenys, pasidėję Marytę (dievo karvytę) ant rankos, sako:*

Mariškėle, Petriškėle,
Ar dar toli pietūs?

Jei vabalėlis nuskrenda toli, tai pietūs toli, jei netoli, tai ir pietūs netoli.

1962, Palanga. LTR 3623(9)

9425. Putpalaiki, putpalaiki, lėk į dangų, klausk matužės, ar jau veik bus pietūs.

BLF, p. 91

9426. *Vaikai sukiša delnus prie dievo karvytės ir dainuoja:*

Karvyte, karvyte, baltos duonelės parnešk!
Ant kieno delno karvytė užropos, tam gerai.

1954, Kupiškis. LTR 2993(671)

9427. *Vaikai dievo karvytę padeda ant akmenėlio, iškelia ir žiūri, į kurią pusę skris. Jei skrenda į rytus, tai šaukia:*

Ten balta duonelė!
Karvyte, karvyte,
Baltos duonelės parnešk!

1954, Kupiškis. LTR 2993(672)

9428. — Matiuška batiuška,
Kur lėksi, kur slėpsies?
— Padangėsna, padangėsna.
— Katron šalelėn?
— Kur ma bernelis.

Taip kalba dievo karvytei, padėję ją ant rankos. Kai ji pakyla ir nulekia į kurią pusę, tai, sako, iš ten bus bernas.

1965, Valkininkai. LTR 3766(71)

***9429.** Vabal, vabal, duok deguto! Kad neduosi — kirsiu galvą, mesiu peklon.

1937, Ramygala. LTR 1149(338)

9430. *Piemenys, pagavę šliužą, laiko jį rankoje ir sako:*
Kiaulyte, kiaulyte, iškišk ragelius!
MT V, p. 18

9431. *Vaikai pagavę įsmeigia į sparvą šiaudelį ir paleidžia, sakydami:*
— Bėk, bėk, druskos atnešk!
1954, Kupiškis. LTR 2993(674)

9432. *Vaikai, sugavę grambuolį, dainuoja:*
Lėk, lėk, grambuolėli,
Bėk, bėk, dievo jauti!
1965, Valkininkai. LTR 3766(67)

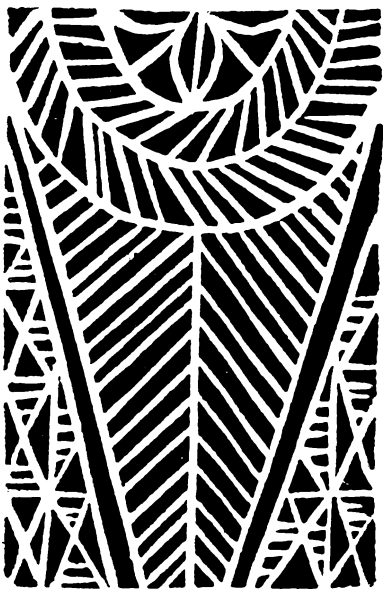

ŽAIDIMAI IR ŠOKIAI

Lietuvių liaudies žaidimų ir šokių tautosaka

Šokiai ir žaidimai teikia žmonėms daug tyro džiaugsmo tiek dabar, tiek ir seniau. Senovės lietuviai susižavėję dainuodavo apie „pipiružiais barstytą seklyčią", kur šokančią mergužę „bernužis ant rankužių nešė", apie jaunąjį, kurio šokiui visur ankšta, kad net „siauros ulytėlės" turi prasiskirti. Laki vaizduotė tuo džiaugsmu apdovanojo ir gamtą: čia ir kielė su kirveliu už juostos šoka, ir žvėreliai stripinėja. Net saulė per jonines šokanti, ridinėjanti.

Liaudies mėgstami šokiai ir žaidimai nėra vientisa liaudies kūrybos sritis. Pastebima ryškus skirtumas tarp margučių ritinėjimo, „kiaulės" mušimo, vaikščiojimo kojokais bei kitų lošimų ar judrių žaidimų ir tokių šokių, kaip „Klumpakojis", „Kubilas", „Gaidys".

Tačiau liaudyje yra ir tokių pramogų, kai sunku bepasakyti, kur baigiama žaisti, o kur pradedama šokti [1]. Antai, dainuojant „Čigonėlį", „Negreitą katę", „Priegalvėlį", „Snaudalę", vieni ritmiškai vaikšto, o kiti vaikosi, gaudosi. Dar labiau liaudies šokius ir žaidimus vienija juose persipinantys žodžio, muzikos, vaidybos meno pradai. Dėl tokio reiškinių persipynimo bei atskirų vienijančių bruožų ši liaudies kūrybos sritis čia apžvelgiama kartu. Žinoma, esminis aptariamos kūrybos dvilypumas vis dėlto jaučiamas: margoje choreografinėje ir žaidybinėje veikloje vieni kūriniai, turintys varžybinį elementą, yra artimesni tikriesiems žaidimams, o kiti priklauso daugiau liaudies choreografijos — judesių meno sričiai.

Lietuvių liaudies žaidimų ir šokių sinkretiškumo pobūdis atskiruose žanruose yra nevienodas. Vieni pradai — melodija,

[1] Terminologija, liečianti šią liaudies kūrybos sritį, nėra visai preciziška. Antai *žaidimo* terminu vadinami ir choreografiniai, ir sportiniai, varžybų, pramogų tipo reiškiniai. Siekiant išvengti neaiškumo, čia vartojamos sąvokos „choreografiniai žaidimai", „sportiniai žaidimai", „tikrieji žaidimai" ir pan. Tik *šokio* terminas vartojamas grynai judesių meno kūriniui apibūdinti.

plastinis judesys — yra būtini šokant, bet ne pagrindiniai žaidžiant. Vaidybinis pradas nėra esminis nei žaidimuose, nei šokiuose, nors juose dažnai sutinkamas. Įvairių menų lydiniu pasižymintys žaidimų ir šokių žanrai yra labai veiksmingi, teikia didelį estetinį pasigėrėjimą tiek dalyviams, tiek ir žiūrovams. Tai pastebi pati liaudis. Antai kvieslys vestuvinėje oracijoje ragina išsimokyti šokti todėl, kad „bus ir mums gražu žiūrėt, kad mokėsit šokinėt" [2].

Gyvas šokių judesys ar pagaunantis žaidimo veiksmas užima kvapą savo sūkuriu, užkrečia juoku, komiško elgesio pamėgdžiojimais arba užburia brėžinio simbolika, užliūliuoja lyriška svajingumo nuotaika. Žaidėjai turi įtempti visas savo fizines ar išmonės galias, išradingumą, siekdami laimėti pagal nustatytas taisykles.

Tarp įvairaus sinkretiškumo kūrinių išsiskiria tie, kurie turi poetinį tekstą. Poetinis pradas žaidimus ir šokius sukonkretina, o kai kada jiems suteikia net visai naują prasmę. Yra kūrinių, kuriuose žodžiai mažai ką turi bendra su atitinkamais judesiais. Tautosaka, būdama šokių ir žaidimų šerdis ar iškildama į gana atsietą nuo choreografijos plotmę, visada praplečia jų daromą idėjinį-estetinį poveikį.

Liaudies šokius ir žaidimus tiria choreografinė folkloristika ir etnografija. O kiek šokiai ir žaidimai susisieja su tautosaka, tiek jie tampa poetinės folkloristikos tyrimo objektu. Pastaroji nagrinėja žodžio meno pasireiškimus šioje liaudies kūrybos srityje. (Beje, šiame leidinyje ir spausdinami tik tie kūriniai, kurie turi poetinį tekstą.)

Liaudies šokių ir žaidimų rūšys bei žanrai pasižymi senomis tradicijomis. Jie yra susiję su tautos gyvenimu, turi savą istoriją. Tik ją atsekti nėra lengva, nes ši kūryba, kaip ir tautosaka, pradėta užrašinėti gana vėlai. Iš ankstesnių laikų teišlikusios tik šykščios kūrinių nuotrupos.

Pirmosios rašytinės žinios apie baltų genčių žaidimus ir šokius siekia praeitą tūkstantmetį. Anglosaksų keliautojas Vulfstanas (apie 887—901 m.), kalbėdamas apie baltų laidojimo papročius, nurodė, kad „visą laiką lavonui viduje gulint, turi būti geriama ir žaidžiama iki tos dienos, kada jis sudeginamas" [3]. O paskutiniąją laidotuvių dieną lenktyniaujama žirgais. Kuris lenktynes laimi, tas gauna didžiausią velionio turto dalį.

Praėjus daugiau kaip šešiems šimtmečiams, panašūs sūduvių žaidimai buvo aprašyti „Sūduvių knygelėje" (XVI a.), tik čia nurodomas laimikis — šilingas — ne tiek realus, kiek simboliškas.

---

[2] LMD I 163(3).

[3] Lietuvos TSR istorijos šaltiniai, t. I, Vilnius, 1955, p. 22.

Apie prūsų žaidimus ir vaidinimus sužinome iš kartezijonų vienuolio Beringerio rašto (1428), kuriame sakoma, kad „per vestuves ir užgavėnes taip pat būna visai velniškų šokių, ir garbingų žmonių moterys siūdinasi vyriškus drabužius, kaip gizelių apsiaustus ir į juos panašius" [4].

Ankstyvieji duomenys apie latvių šokius siekia XVI—XVII a. Įdomus J. Stribingo 1606 m. aprašymas, liečiąs aukojimo ceremonijas ir kultinius šokius apie medžius. Panašias apeigines perkūnui skirtas ceremonijas, kurios atliekamos, užėjus sausrai, mini ir D. Fabricijus (XVII a.)[5].

Iš šio laikotarpio jau turima daugiau žinių ir apie lietuvių žaidimus bei šokius. Antai žirgų lenktynes vestuvių metu mini E. Vagneris, M. Pretorijus. Pastarasis savo veikale „Prūsijos įdomybės" daugelyje vietų pažymi, kad lietuviai per vestuves daug linksminasi, dainuoja, šoka. Tris šokius jis net smulkiau aprašė (šokį su jungu, skrybėlių šokį ir moterų šokį „Žalia rūtelė"). M. Pretorijus, aptardamas žaidimus, pamini, kad vyrai ritinį mušdavo su lazdomis, atlikinėdavo įvairius gimnastikos triukus, eidavo kojokais, žaisdavo kortomis, kaulais. Merginos žaisdavo „Trečias bėga", „Žąselės", kartu su vyrais šokdavo ant lentos [6].

Greta etnografinių veikalų XVIII a. Prūsijos lietuvių šokius bei žaidimus atspindi ir grožinė literatūra. K. Donelaitis savo „Metuose" pateikia gyvų detalių apie rugiapiūtės ir vestuvių linksmybes, išdaigas.

XIX a. žaidimų ir šokių aprašymai darosi vis platesni ir gausesni. Vertingų duomenų pateikė S. Daukantas, L. Jucevičius, M. Valančius, A. Juška, P. Višinskis ir kt. Jų darbuose smulkiai aprašyti atskiri kūriniai, taip pat neretai išvardintas visas to meto šokių ir žaidimų repertuaras.

XX a. intensyvėjant tautosakos rinkimui, nemaža medžiagos, liečiančios šią liaudies kūrybos dalį, buvo sukaupta Lietuvių mokslo draugijos, Lietuvių tautosakos archyvo fonduose bei paskelbta spaudoje.

Tarybiniais metais choreografinio folkloro rinkimą tęsia Lietuvos TSR Mokslų akademijos tautosakininkai ir etnografai, respublikos aukštųjų mokyklų dėstytojai ir studentai, Liaudies meno rūmų, muziejų darbuotojai. Ryškesni šokių ir žaidimų pavyzdžiai, paimti iš autentiškų šaltinių, moksliškai publikuojami antologiniuose leidiniuose.

---

[4] P. Pakarklis, Kryžiuočių valstybės santvarkos bruožai, Kaunas, 1948, p. 255.

[5] Žr. E. Siliņa, Latviešu deja, Rīgā, 1939, p. 21—23.

[6] M. Prätorius, Deliciae Prussicae oder Preussische Schaubühne, 1871, p. 116.

Pastaraisiais šimtmečiais sukaupta medžiaga, pirmieji jos tyrinėjimai [7] įgalina susidaryti vaizdą apie lietuvių liaudies šokius ir žaidimus, apčiuopti ryškesnius bruožus bei išskirti atskiras jų grupes, taip pat pajusti jų ryšį su bendromis šios kūrybos tendencijomis ir paskirtimi kitose tautose.

* *
*

Ž a i d i m a i yra viena iš labai mėgstamų ir populiarių pramogos rūšių žmogaus gyvenime. Noras žaisti priklauso prie elementarių gyvos būtybės potraukių. Jau kai kurie aukštesnio išsivystymo gyvūnai žaidžia tarpusavyje. Žinoma, žmogaus žaidimai iš esmės skiriasi nuo gyvūnų žaidimų. Žmogaus žaidimų pramogos pagrinde glūdi darbo veikla, psichikos ugdymas.

Žaidimų prigimtį aiškinančių teorijų yra daug. Antai G. Spenseris, biologiškai pagrįsdamas žaidimus, žiūrėjo į juos kaip į susikaupusio energijos pertekliaus išliejimą. K. Grosas žaidimus aiškino vaikų instinktyviu treniravimu tų funkcijų, kurios vėliau reikalingos suaugusių veikloje. G. Plechanovas, kritikuodamas šias idealistines teorijas, teigė, kad žaidimų pagrindą sudaro darbas, kurį pamėgdžioja vaikai. Ši pažiūra buvo pažangi, nors ir ne visai tiksli: į darbą žiūrima tik iš gamybinės-techninės pusės. Tuo tarpu vaikai žaidimuose modeliuoja įvairias jį supančio pasaulio puses. Žaidimo procese vaikai patiria malonumą, čia pasireiškia jų laisva kūrybinė veikla. Žaidimai turi didelę reikšmę vaiko asmenybės, moralės formavimuisi, protiniam ir fiziniam lavinimuisi.

Socialinė žaidimų paskirtis nesiriboja vaikų pasauliu. Žaidimai yra reikšminga ir suaugusiųjų pramoga, lavinimosi, estetinio pasitenkinimo ir bendravimo forma [8]. O ankstyvosiose visuomenės vystymosi pakopose jie turėjo ideologinę-utilitarinę paskirtį.

Žaidimų yra įvairių rūšių. Pagal žaidimo dalyvių amžių išskiriami vaikų, jaunimo, suaugusiųjų žaidimai. Skiriasi žai-

[7] J. L i n g y s, Apie lietuvių liaudies žaidimus, kn.: J. Lingys, Lietuvių liaudies žaidimai, Vilnius, 1955, p. 7—19; О литовских народных танцах и хороводах, Характерные черты литовских народных танцев и хороводов, кн.: Ю. Лингис, З. Слабюнас, В. Якелайтис, Литовские народные танцы, 2-е дополн. изд., Вильнюс, 1955, p. 5—44; V. S t e p o n a i t i s, Lietuvių liaudies žaidimai ir pramogos, Vilnius, 1956, p. 3—10; Z. S l a v i ū n a s, Istorinės, humoristinės, šokių ir instrumentinės sutartinės, kn.: Z. Slaviūnas, Sutartinės, t. III, Vilnius, 1959, p. 5—24; [Z. S l a v i ū n a s], Šokių ir žaidimų dainos, kn.: Lietuvių tautosakos apybraiža, vyr. red. K. Korsakas, Vilnius, 1963, p. 241—253.

[8] Žr. А. Д. А в д е е в, Происхождение театра, Л.—М., 1959, p. 34—35.

dimai ir pagal atlikėjų lytį: vienokius žaidimus žaidžia vyrai, kitokius — merginos, o daugelis žaidimų žaidžiami bendrai. Žaidimai klasifikuojami ne tik pagal atlikėjus, bet ir pagal žaidimų turinį, funkcijas. Vieni žaidimai turi sakralinę paskirtį, yra susiję su kultu, apeiga, magija, o kiti tėra grynai pramoginio pobūdžio. Socialinė žaidimų gyvavimo aplinka taip pat įvairi. Vienus žaidimus žaidė aukštesnieji luomai, kitus — valstiečiai, dar kitus — miesto žmonės, amatininkai, moksleiviai ir t. t. Pagal tautosakos pobūdį žaidimai gali būti skirstomi į dialoginius ir dainuojamuosius; tačiau dažnai abi rūšys būna sumišusios tame pačiame kūrinyje. Vaidybiniu požiūriu žaidimai skirstomi į miminius, pantomiminius, draminius ir pan. Varžybiniai žaidimai pagal dinamiką skirstomi į judrius ir ramius. Toks klasifikavimo įvairumas akivaizdžiai rodo žaidimų daugiapusiškus saitus su gyvenimu, jų rūšių ir formų margumą.

Šiame „Lietuvių tautosakos" tome žaidimai išdėstyti, iš dalies atsižvelgiant į žaidėjų amžių. Pirma spausdinami vaikų žaidimai, o toliau — jaunimo. Tačiau griežtai atskirti vaikų ir jaunimo žaidimus dažnai sunku, nes dalis repertuaro gyvuoja įvairaus amžiaus asmenų tarpe. Smulkesnės grupės sudarytos, remiantis kūrinių pobūdžiu: išskiriami ramūs spėjimo, juokavimo, judrieji, vaidybiniai ir kitokie žaidimai.

Lietuvių liaudies v a i k ų ž a i d i m a i yra dvejopi: vienus žaidžia suaugę su vaikais, kitus — patys vaikai. Paprasčiausi judesiais palydimi kūrinėliai, kuriuos atlieka suaugusieji mažiems vaikams, vadinasi ž a i d i n i m a i. Pavyzdžiui, vyresnieji, tildydami, linksmindami vaikus, šokdina juos ant kelių, ant kojos pėdos, plasnoja jų rankomis, ploja delniukais ir kt. Šitaip žaidžiant su vaikais, kartu dainuojamos arba rečituojamos atitinkamos dainelės: „Katu katu katutės", „Kėku kėku", „Viru viru košę" (žr. 9433—9479). Vaikų maldymas „košele", „pieneliu", „pyragėliu" supintas su pramanytomis, bet mažiesiems įspūdingomis istorijomis iš gyvūnijos pasaulio. Žodžių ir veiksmų ritmu imituojant jojimo, košės virimo ar kitus veiksmus, vienuose kūrinėliuose pasakojama apie pelytės verdamą košelę (9441—9444), kituose komiškai apdainuojamas „baronkėlių" pirkimas (9460—9466), pieno paliejimas (9477, 9479) ar miltų išbarstymas, pavyzdžiui:
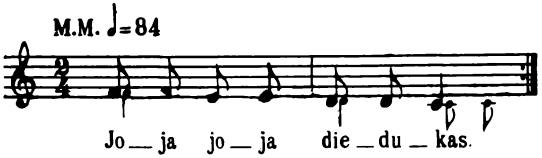
Joja joja diedukas,
Krečia krečia barzdukę,
Žila žila kumelaite,
Kanapine uodegaite
Per Babriškių tiltą
Su maišeliu miltų.
Tiltas sudundėjo —
Miltai išbyrėjo.
Semk, boba, sužerk, diedai,
Semk, boba, sužerk, diedai.
(9467)

Tokiuose žaidimuose rečituojami žodžiai sukelia mažųjų sąmonėje vaizdus, susietus su imituojamais ar tiesioginiais veiksmais (juokinimu, kutenimu), skirtais vaikams pralinksminti. Žaidinimų nuotaiką paryškina paprastutės melodijos, savaip atkuriančios ryškų veiksmų ritmą, pagyvinančios jį sinkopėmis (9447, 9463), ritminiais užtęsimais motyvų bei frazių pabaigoje. Kai kurie tekstai intonuojami labai primityviai, vieno tono aukštyje (9463, iš dalies ir 9437). Šiaip gana būdinga žaidinimų melodijoms, gyvuojančioms ypač Dzūkijoje, užpildyta ar neužpildyta kvarta, sudaranti jų derminį pagrindą (9442, 9447, 9450, 9458, 9467, 9470, 9472).

Daugelis pačių vaikų žaidimų pradedami išsiskaičiavimu, t. y. pasiskirstoma, kam teks gaudyti, nežiūrėti ar pan. Šiam tikslui sakomi neilgi eiliuoti tekstai — išsiskaičiavimai, arba s k a i č i u o t ė s, — pilni lemtingų, nesuprantamų žodžių. Juos tariant, susidaro įspūdis, tarsi būtų tikrai buriama. Šiuos paslaptingus žodžius paprastai sako sumanesni, žaidimus organizuojantys vaikai, nors jų moka beveik visi kiti.

Lietuvių skaičiuočių užrašyta daugiau kaip 4000 variantų (apie 110 tipų). Iš populiariausių tipų pažymėtini: „Važiavo žmogus keliu", „Sėdi boba ant grindų", „Šitam mažam krepšely", „Ėjo senis per mišką", „Antuk, pantuk", „Viens, du, trys — atvažiuoja traukinys", „Abul, vabul, dominiki", „Drung, drung, drungacėlė", „Eini, meini, zuki, zaki", „En, den, du", „Vienaičė, dvaičė, traičė" ir kt.

Vienos skaičiuotės susideda ištisai iš beprasmiškų ar nesuprantamų žodžių, pvz., „Ercik, percik, pamaguli", „En, den, du", „Eniki, beniki" ir kt.:

Eniki, beniki, sykala, sa,
Eniki, beniki, ba!
(9492)

Nesuprantami žodžiai, paimti iš svetimos ar savos kalbos, skaičiuotėse iškreipiami, apipinami įvairiais keistais garsais, skiemenimis, todėl jie tokie imponuojantys ir įdomūs vaikams. Vieni jų, atrodo, yra atėję iš vokiečių ar žydų kalbos: *Ein, cvein, drei* (9494), *eini, kleini* (9490), kiti — iš lotynų: *domine*

(9490), treti — iš rusų, lenkų ir t. t. Savotiškai skamba ir lietuviški skaitvardžiai, papuošti neįprastomis priesagomis: *vienaga, dunaga, trinaga, keturnaga, penkerė, šenkerė* (9508), *vienarbukė, dvarbukė, trikorikė* (9507), *vienulė, dulė, trulė, kerulė* (9503). Dalis jų primena slaptą piemenų skaičiavimą, atvirkštinę vaikų kalbą.

Svetimi žodžiai į lietuviškas skaičiuotes galėjo patekti dvejopai: plintant iš tautos į tautą patiems tekstams, atskiroms jų frazėms arba kuriamose originaliose skaičiuotėse panaudojant nesuprantamą kitataučių leksiką. Būdinga, kad ir kitų tautų skaičiuotėse taip pat dažnai panaudojami svetimos kalbos žodžiai. Antai anglų skaičiuotėse vartojami viduramžių masonų slaptažodžiai, čigonų žargonas, airių, druidų burtai, giesmių ir maldų frazės, bibliniai ir šventųjų vardai ir t. t.[9] Kai kurie tokie tekstai gali turėti labai senas tradicijas. Europoje ir net už jos ribų žinomą skaičiuotę „Eni, meni, mini, mo" tyrinėtojai sieja su Tacito ir J. Cezario minimais druidų burtų, atliekamų kruvinų aukų metu, tekstais[10]. Įvairių tautų skaičiuotėse yra ir daugiau užslėpto turinio, kurį sunku teatspėti iškraipytose frazėse[11]. Lietuvių skaičiuočių atskiri tekstai taip pat yra turėję svarbią paskirtį. Antai tokios frazės, kaip „pumput pažemut", „nuskrei atskrei i neblika, pašmikšt pataukšt", „Rainikė Spinginė Ringinė, Šakutkė Malutkė, Štriuolingė Smakt", aiškiai primena užkalbėjimus nuo gyvatės[12].

Kitose skaičiuotėse šalia beprasmiškų žodžių įsiterpia prasmingo teksto nuotrupos:

Eni, meni, menti,
Drai, kuri, penti,
Aus, baus, bus medaus,
Stora boba kiaulę piaus!
(9499)

Dar kitose — beveik visi žodžiai suprantami, tačiau prasmingos frazės nesudaro, pavyzdžiui: „Adata, padata, šypso, vypso, kunkul, munkul, pukšt!" (9513). „Šakutė, pakutė, trakšt, pakšt, kiaukšt!" (9512).

O dalis skaičiuočių yra jau ištisai prasmingos. Tai šmaikščios eilutės apie paukštelius ir žvėrelius, vaikus ir senelius. Jose pašiepiami smaližiai, melagiai, bailiai ir kt. Šios rūšies skaičiuotės dažnai pasipildo naujais kūriniais, įnešančiais ak-

[9] Žr. Counting — out rimes, kn.: Standard Dictionary of Folklore, Mythology and Legend, vol. I, New York, 1949, p. 254—255.

[10] Žr. Eeny, meeny, miny, mo, ten pat, p. 339—340.

[11] Žr. В. П. Аникин, Русские народные пословицы, поговорки, загадки и детский фольклор, М., 1957, p. 112—116.

[12] Žr. K. Grinius, Apie vaikų skaitliavimus, „Vasaros darbai", priedas prie „Aušrinės", 1912, Nr. 17, p. 12—13.

tualių temų, dabarties vaizdų. Pavyzdžiui, Didžiojo Tėvynės karo nuotaikos jaučiamos tokiame tekste:

Ėjo boba per arimą,
Rado rusų karabiną.
Karabiną ant pečių —
Ėjo šaudyt vokiečių. [13]

Pastaruoju metu užrašytose skaičiuotėse pasitaiko ir „autobusas su raudonu kryželiu", „lėktuvas". Prasmingi išsiskaičiavimai pasipildo eilėraščių, dainelių posmais. Tuo būdu išsiplečia šio žanro tematika.

Daugeliui skaičiuočių būdingas jumoras. Komiško efekto pasiekiama tiek pačių vaizdų netikėtais alogizmais, tiek kalbiniais žaismingais naujadarais ir porinių žodžių sąskambiais, pavyzdžiui:

Vienarbukė, dvarbukė,
Trikorikė, raibukė,
Eckus, peckus,
Kromas, romas,
Vidupetė sprakt,
Meilerin pakšt!
(9507)

Paskutinis žodis ištariamas skirtinga intonacija, akcentuojant vaizdingą ištiktuką *(kiukšt, drumst, kibukšt, drikst, grukšt, smakt, pataukšt, bukšt, burdinkšt)*. Šitokia priemonė pabaigti skaičiuotę ekspresyviu ištiktuku gana būdinga šiam žanrui. Ji iš dalies apspręsta praktiškos žanro paskirties: skaičiuojant visas dėmesys sutelkiamas į paskutinį momentą. Kai kuriose tarsi „klausimo-atsakymo" forma sukurtose skaičiuotėse taip pat svarbiausias akcentas krinta ant paskutinio žodžio:

— Kas tuos meškinus nuvys?
— Jis.
(9532)

Skaičiuotėms ypač būdingas greitas tempas, griežtas ritmas, lydimas ritmiškų veiksmų (pvz., rankų judesių). Visa tai didina šio žanro kūrinių įtaigumą. Skaičiuotės yra populiarios ir šiandien — tiek mieste, tiek kaime. Savo nepaprasta forma, specifine paskirtimi jos išlieka kaip labai savitas vaikų folkloro žanras.

Išsiskaičiavimu prasideda tik dalis žaidimų, kadangi daugeliu atvejų žaidžiant nereikalinga iš anksto pasiskirstyti vaidmenimis ar pareigomis. Tokio pasiskirstymo paprastai nebūna labai paprastose, varžybinio pobūdžio pramogose, kuriose dalyvauja tik du žaidėjai. Antai tokios yra s p ė j i m o v a r ž y-

[13] LTR 3523(91).

bos, kai stengiamasi aptikti, po kuriuo pirštu riešutas. Tačiau ir tokiuose nesudėtinguose žaidimuose neapsieinama be poetinio teksto. Tiesa, šiuo atveju poetinis tekstas sudaro nebe paruošiamąją žaidimo dalį, o įsiterpia į patį veiksmą. Spėjant riešutus, sakoma neilga formulė — lyg mįslė, burtas:

Lyg lygu,
Šaku, maku,
Čėžė vėžė,
Keturvėžė.
(9564)

Kitur šia proga sakomas dialogas:

— Pakumuža bėgo.
— Ir mano pabėgo.
— Po kuriuo krūmu?
(9563)

Tekste *krūmu* (kituose variantuose — *kelmu*) metaforiškai vadinamas pirštas. Poetinė išmonė pagyvina žaidimą, daro jį nepaprastą. Sakomas tekstas dažniausiai esti labai trumpas, savo poetika, ypač išmoningumu ir mįslingumu, kiek panašus į skaičiuotę.

Tokių vaikiškai įmantrių dialogų, dainelių, trumpų lakių frazių lydimos ir tylėjimo, juokinimo varžybos. Antai rečitatyvas „Dylia dolia" (9567), kupinas piemenukų prasimanymų apie neregėtą košę, kartu su gale įpintu bausmės nusakymu (kas prakalbės — varlių košę suės) yra lyg grynas pokštas, žadinąs vaiko vaizduotę. Varžybų pradžios paskelbimas čia toks netikėtas, lyg kirviu nukirstas užkalbėjimas, po kurio nebegalima nė žodžio pratarti. Apriboto kalbėjimo varžybų metu išradingais klausimais, improvizacijomis stengiamasi suklupdyti žaidėją, priversti jį užsimiršti ir ištarti neleistiną žodį. Panašiu būdu stengiamasi ir prajuokinti. Šiuose žaidimuose poetiniam tekstui tenka pirmoji vieta; nuo žaidėjo iškalbingumo, sugebėjimo suregzti juokingus klausimus priklauso laimėjimas.

Kiti vaikų žaidimai yra sudėtingesni. Ypač populiarūs Lietuvoje judrūs vaidybiniai žaidimai „Vilkas ir avys" (9585), „Žąsys" (9586), „Ridikėlis" (9590). Jie pasižymi išplėtotu siužetu, dramatiškumu. Žaidime dalyvaujantys vaikai pasiskirsto vaidmenimis. Antai, žaidžiant „Vilką ir avis", vienas būna *vilku,* kitas — *piemeniu,* likusieji — *avelėmis.* Pagrindiniai veikėjai — piemuo ir vilkas — turi savus vaidmenis. Jų sakomi arba rečituojami dialogai labai nugludinti, remiasi ištisai formulinėmis konstrukcijomis. Žaidimas yra iš trijų dalių: pirmoje — vilkas iš piemens vagia avis, antroje — pie-

muo ieško avių, trečioje — kuriama vilkui pirtis. Kiekviena dalis turi atskirą tekstą. Pavyzdžiui, aveles ganąs piemuo pagyrūniškai didžiuojasi nebijąs vilko:

Kai duosiu kūloku, pavirs buroku,
Kai dursiu nykščiu, pavirs pernykščiu,
Kai drošiu vadelėm, pavirs žarnelėm.
(9584)

Mįslingai apgaudinėja ir vilkas piemenį. Į klausimą, ar nematęs baltų avių, jis atsako plačia poetinio neiginio formule: „baltu keliu nubėgo, balti šunes nuvijo, po baltu akmeniu pavijo" (9585). Ypač grakštus dialogas paskutinėje žaidimo dalyje, kur vilkas kviečiamas į pirtį. Čia susipina viliojantis supoetintas pirties vaizdas ir šiurkštoki, kvaili, savanaudiški vilko klausimai, samprotavimai:

— Vilke pilke, prašom į pirtį!
— Dėkui, dėkui. O kokia ta pirtis?
— Tikros pušelės.
— Kuo dengta?
— Stėlengėlėm dengta.
— Kokia krosnis?
— Tikro akmenėlio.
— Kokie plautai?
— Tikros liepelės.
— Kokiais medžiais iškūrenta?
— Tikro berželio.
— Kuo nusiprausiu?
— Upės vandenėliu.
(9584)

Tokie žaidimai, kaip „Vilkas ir avys", populiarūs ne tik Lietuvoje, bet ir Latvijoje [14], Estijoje [15], slavų [16] ir germanų [17] kraštuose. Jie visur pasižymi archaiška struktūra. Kai kurie tyrinėtojai spėja, kad šie žaidimai sukurti tolimoje praeityje, kartu su gyvulinėmis pasakomis. Šitokie žaidimai savo veikėjais ir poetika iš tikrųjų artimi gyvulinėms pasakoms. Lakus poetinis tekstas, įdomi vaidyba padarė šiuos kūrinius nenykstančiomis liaudies meninės kūrybos vertybėmis.

Nugludinti, poetiški, turintys draminį siužetą yra ir žaidimai „Lapė ir žąsys", „Ridikėlis". Šie žaidimai gana giminingi. Todėl neretai pasitaiko kontaminacijų: į kai kuriuos siužetus įjungiamas „pirties kūrimo" epizodas. Kartais net veikėjai sumaišomi: žaidime „Lapė ir žąsys" vilkas daug kur yra išstūmęs lapę.

[14] V. Greble, Latviešu bērnu folklora, „Folkloras instituta raksti", I, Rīgā, 1950, p. 137—138.
[15] H. Tampere, Eesti rahvalaule viisidega, III, Tallinn, 1958, p. 25, 44—47.
[16] S. P. Orlov, Hry a pisne deti slovanskych, 1928, p. 257 tt.
[17] A. B. Gomme, The Traditional Games of England, Schotland and Ireland, Bd. 2, p. 396—397; K. Haiding, Kinderspiel und Volksüberlieferung, München, 1939, p. 59—61.

Šių žaidimų tekstai taip pat turi senas tradicijas, jie pagrįsti formuline poetika ir primena ne tik gyvulines pasakas, bet ir „klausimo-atsakymo" tipo formulines dainas bei pasakas, pavyzdžiui:

— Ką čia veiki?
— Malkeles kapoju.
— O kam tos malkelės?
— Ugnelei kurti.
— O kam ta ugnelė?
— Vandenėliui kaisti.
— O kam tas vandenėlis?
(9586)

Klausimais ir atsakymais vystomas žaidimo veiksmas, atskleidžiamos siužetinės situacijos. Bet jie gali turėti ir savarankišką reikšmę žaidime kaip išminties išbandymas (plg. vestuvinius „klausinėjimus"). Kai kurios „Ropės" žaidimo mįslės primena vestuvinius dialogus:

— Kur dangus?
— Aukštai.
— Kur žemė?
— Žemai.
(9591)

Tokie ilgi ar trumpi dialogai daro žaidimus iškilmingesnius, ceremoningesnius; jų sąmojis kartais čia taip pat užslėptas, ir klausimai-atsakymai atrodo alogiški:

— Ant ko sėdi?
— Ant ledo.
— Kas po ledu?
— Suolas.
— Kas po suolu?
— Višta.
(9592)

Poetiniai dialogai skamba šmaikščiai, žaismingai, kartkartėmis suglumindami dalyvius dviprasmiškumu ar visai nelauktos prasmės potekste.

Kiti judrūs žaidimai palydimi ne komiškų dialogų, o dainų, kurios savo melodijomis, poetiniais vaizdais suteikia kūriniams emocinės įtampos, nuotaikingumo. Ypač tai jaučiama tuose žaidimuose, kur aktyviai tesireiškia tik pora dalyvių, o didžioji žaidėjų dalis yra gana pasyvi (stovi ar vaikščioja); žaidėjai, dainuodami tekstą, laukia, kol ateis laikas parodyti savo vikrumą. Taip žaidžiamas „Priegalvėlis" (9608), „Negreita katė" (9611), „Mūsų avytės, valio" (9615), „Gegutytė tupi tupi" (9616), „Kurapkytė rugiuos" (9618).

Vienos judrių žaidimų dainelės yra naujoviškos, rimuotos, panašios į talalines, o kitos — tradicinės, artimos darbo, kalendorinėms, vestuvinėms, vaikų dainoms, pavyzdžiui:

Zuikeli puikeli,
Tu mažiausysis,

Zuikeli puikeli,
Tu gražiausysis,
Ko lindai, ko tu šokai
Į kopūstų daržą?
(9612)

Nemaža judrių žaidimų žaidžia ne tik vaikai, bet ir jaunimas. Jaunimo žaidimai buvo tradicijos sankcionuota vaikinų ir merginų bendravimo forma. Pasirinkimas, gaudymasis, „medžiojimas" žaidimų metu sudarydavo patogių progų pareikšti savo prielankumą, dėmesį ir pan. Jaunimui žaidžiant net ir kai kuriuos tuos pačius vaikų žaidimus, pastarieji įgydavo tam tikrą erotinį atspalvį.

Judriųjų vaikų ir jaunimo žaidimų tematika įvairi. Vienuose jų imituojama medžioklė: „Medžiotojai" (9602), „Slapstykis, voverėl, linago" (9603), „Ančių tupi trys pulkeliai" (9604), „Šeško gaudymas" (9606), kituose — vaizduojamas amatininko darbas, pavyzdžiui: „Kepelušo vėlimas" (9598), dar kituose atsispindi kaimo buitis, apdainuojami gyvuliai, žvėreliai: „Priegalvėlis" (9608), „Čigonėlis" (9609), „Ožio pešimas" (9597), „Zuikelis" (9612), „Vanagėlis" (9617) ir t. t. Įvairios žaidimų temos teikia daug progų atsiskleisti vaidybiniams sugebėjimams, žadina vaizduotę, kūrybiškumą.

Atskira jaunimo žaidimų rūšis — kalendoriniai žaidimai — buvo žaidžiama tik apibrėžtu metų laiku. Šitokių su kalendorinėmis apeigomis susijusių žaidimų pobūdis įvairus: vieni yra tarsi nedideli vaidinimai su kaukėmis, kurių metu sakomos oracijos, improvizuojami įvairūs dialogai (pvz., užgavėnių „štukos"). Kiti žaidimai žaidžiami su tam tikromis nekasdieninėmis priemonėmis ir lydimi savitų dainų, pavyzdžiui, pavasario sūpavimasis. Tokie žaidimai, kaip sūpavimasis, šokimas lenton, nebuvo grynai pramoga. Visa tai turėjo ir maginės prasmės: manyta, kad jie gali lemti sėkmingą linų augimą. Linams sudygus, šokti lenton buvo griežtai draudžiama, nes tikėta, kad jiems tuo galima pakenkti [18].

Taip pat buvo žaidžiama per jonines ir kitas šventes. Bet daugiausia kalendorinius žaidimus jaunimas žaisdavo nuo advento iki užgavėnių (t. y. gruodžio, sausio, o iš dalies ir vasario mėnesiais — laisviausiu žemdirbio laiku). Šie kalendoriniai žaidimai ilgai išliko gyvi Dzūkijoje, kur iš viso gyvavo turtinga apeiginė tautosaka. Žmonės juos vadina pagal liaudies kalendorių advento, kalėdų žaidimais, tačiau savo turiniu šie žaidimai neturi nieko bendra su bažnytinėmis apeigomis ir religine terminologija.

Žiemos laikotarpio žaidimuose vyrauja meilės, piršlybų, vedybų tematika. Tai nėra atsitiktinis ar vien tik lietuviams bū-

[18] Žr. L. Golębiowsky, Gry i zabawy, Warszawa, 1831, p. 63.

dingas reiškinys. Šios tematikos ištakų reikia ieškoti tolimoje senovėje. Pirmykštės bendruomenės žmogaus supratimu, erotiniai ritualai ir žaidimai turėjo lemti gamtos atgimimą, gyvulių ir žmonių vaisingumą, taip pat žemės derlingumą [19]. Antra vertus, žiemos laisvalaikiu valstiečiai dažniausiai keldavo vestuves. Todėl natūralu, kad žaidžiant jaunimo jausmai ir mintys sukosi daugiausia apie šeimos sukūrimą.

Nedidelė žiemos ciklo žaidimų dalis, pavyzdžiui, „Kepu kepu genelį" [20], yra paprasti, be jokio reikšmingesnio turinio, veiksmų. Tai tik ceremoningas „žaidybinis supiršimas". Savo tematika jie siejasi su visais advento, kalėdų meto žaidimais.

Iš populiarių žiemos ciklo žaidimų minėtinas „Svotai" (9620). Jame vaizduojamos vestuvės, jaunikio atvykimas į piršlius. Kituose žaidimuose —„Ievaro tiltas" (9622), „Du raitu jojo" (9625), „Joja bejoja" (9626) — peikiami tinginiai, pikti žmonės, giriami darbštūs, meilūs „berneliai", „mergelės", ir iš jų tarpo renkamasi pora [21]. Kai kuriuose žaidimuose meilautiniai santykiai išreikšti simboliais.

Šie žaidimai daugiausia palydimi dainų. Daina sukonkretina žaidimo situaciją, vysto veiksmą, o kartu suteikia tam tikro sąlygotumo, dialogus perkeldama į muzikinę plotmę, juos atausdama poetine išmone. Kalendorinių žaidimų dainos meninės išraiškos priemonėmis nedaug kuo skiriasi nuo kitų kalendorinių dainų: tie patys nepaprasti, fantastiniai vaizdai, atliepią bendrai išaukštinimo tendencijai, tie patys priedainiai —„aleliuma rūtele", „kalėdos do kalėdien". Jose dainuojama apie „geležiniais ratais", „šilko botagais" atvažiuojančias kalėdas, apie nekasdieniška, „beržo šakomis", „amalėlio lapais" grįstą ievaro tiltą, apie keistą „jaščerą", „aukso krėsle" sėdintį, ir t. t. Daugelio šių įvaizdžių, simbolių pirmykštė prasmė pamiršta, jie virto taurių jausmų poetizavimo priemone.

Kalendoriniai žaidimai skiriasi nuo judrių „gaudymosi" žaidimų tuo, kad čia stipresnis choreografinis elementas ir, išskyrus vieną kitą kūrinį, mažai kur tėra nežaboto varžymosi. Jų choreografija nesudėtinga, santūri: vaikščiojama ratu, eilėmis, linijomis, lendama „pro vartelius" ir pan. Dzūkiškos emocingos melodijos lydi ryškiu ritmu žaidimų veiksmus. Aiškus melodijų frazavimas, suderintas su choreografiniu-kompoziciniu žaidimo dalumu, dar labiau sumuzikalina grakščią, saikingą judesių išraišką.

---

[19] Plg. В. М. Чичеров, Зимний период русского земледельческого календаря XVI—XIX веков, «Труды института этнографии им. Н. Н. Миклухо-Маклая», Новая серия, т. X, М., 1957, p. 39 tt.; В. Я. Пропп, Русские аграрные праздники, Л., 1963, p. 120.

[20] LTR 662(144).

[21] Žr. S. Skrodenis, Lietuvių liaudies žaidimas „Ievaro tiltas", „Lietuvos TSR Mokslų akademijos Darbai", Serija A, 1(18), 1965, p. 245—257.

Kitų kalendorinių žaidimų centre — vaidybinis pradas. Dainuojant būreliui, vienas arba du žaidėjai veiksmais imituoja dainos turinį. Antai, žaidžiant „Apynį", dainuojama:

Apynys anksti rytą kėlė,
Apynys, kalėda.

Apynys ugnelę pūtė,
Apynys, kalėda.

Apynys burnelę prausė,
Apynys, kalėda.
(9629)

Dainuojant „anksti rytą kėlė", ant suolo gulintysis atsikelia; dainuojant „burnelę prausė", jis visus apšlaksto vandeniu.

Šios rūšies žaidimams priklauso „Ponelė" (9632), „Snaudalė" (9633—9635), „Atvažiuoja žolynai" (9637), „Martelė" (9639). Jų tematika tokia pat, kaip ir kitų kalendorinių žaidimų: mintys sukasi apie piršlybas, gėrimasi gražiais, šauniais žmonėmis, peikiami prasti. Kituose žaidimuose, pavyzdžiui, „Tu, kazilio, kazilio" (9636), „Liepė apynys" (9630), atsispindi šventiška nuotaika, apdainuojamas siautimas, šokinėjimas. Žaidimo įdomumą nulemia vaidinantis asmuo, krečiantis įvairias išdaigas; kiti žaidėjai vienur sėdi, kitur stovi, trepsi ir dainuoja. Tik atskiruose žaidimuose pastebima labiau išvystyta choreografija. Pavyzdžiui, žaidžiant „Prūsą" (9631), „sustoja dvi lygiagretės eilės: viena mergaičių, kita bernaičių. Viduryje ant grindų guli vyras —„prūsas". Už eilėje stovinčių bernaičių arba mergaičių nugarų (per vidurį) stovi pora — vyras ir mergina... Po kiekvieno posmo už žaidėjų nugarų stovėjusi pora stojasi į vieną galą, o į jų vietą ateina pora iš kito galo". Šis žaidimas įdomus ir savo karine tema:

Jau mano mielas
Ant vainelės joja
Ne dėl žalio vyno,—
Dėl žalio žolyno.

Tai senų liaudies kovų su priešais atgarsis. Tokios tematikos žaidimų ligi šiol nedaug tėra išlikę.

Su apeigomis susijusių žaidimų gausu ne tik kalendorinių, bet ir šeimos švenčių metu. Ypač daug būdavo žaidžiama per vestuves. Kaip pažymi A. Juška, vestuvininkai krėsdavo visokias išdaigas: „Štai dar štukos (bovai su tanciais ir dainavimu), kokias rodo per veselijas: 1) šeškas, 2) meška, 3) gervė, 4) katinas, 5) beždžionė, 6) briedis, 7) kopūstus kirsti, 8) balanas skaldyti, 9) kepures mušti, 10) teterviną mušti, 11) šepetys durti, 12) sūrenėlę virti, 13) vilko uodegą traukti, 14) Rymą joti, 15) adatą įverti, 16) vanagą pešti..." [22]. Iš viso A. Juška

[22] A. Juška, Svotbinė rėda, kn.: A. Juška, Lietuviškos svotbinės dainos, t. II, Vilnius, 1955, p. 373—374.

išvardija trisdešimt keturis žaidimus, o vieną žaidimą —„Laumę", susijusią su sakmėmis, tikėjimais,— net plačiai aprašo.

Su vestuvinėmis apeigomis siejasi žaidimas „Motinėle širdele" (9640). Anksčiau tai buvo vestuvinių persirengėlių išdaiga. Tačiau iš užrašymų matyti, kad ši išdaiga atskirose apylinkėse atitrūko nuo apeigų ir ėmė gyvuoti kaip paprastas žaidimas.

Žaidimų savotiška pabaiga būna fantų išpirkimas (žr. 9560—9562). Dalyviai, pralaimėję fantus, t. y. neatlikę žaidimo metu kokio nors dalyko (neatspėję, nepabėgę) ir už tai atidavę savo daiktą, turi atlikti „bausmę", įveikti naują užduotį. Fantus išperkant, išbandomas sumanumas, vaizduotė ir pan. Skiriamų uždavinių kalba mįslinga, metaforiška. Antai liepiama pastovėti „tarp dangaus ir žemės", „pečių į kūmas pakviesti", „pabučiuoti tris gauruotus, tris lygius, tris šiltus, tris šaltus, tris juodus, tris baltus", „pasiekti kojomis lubas" ir t. t. Dalis išpirkimų susiję su naujų laikų realijomis, reiškiniais, pavyzdžiui, „pačta pabūti", „nutiesti telefoną" ir pan. Fantastinių užduočių realizavimas buitinėmis priemonėmis primena mįslių atminimą, kai nepaprasti užminimai pasirodo besą pramanyti kasdieniškų daiktų ir reiškinių poetiniai vaizdai. Fantų išpirkimo paradoksai, juos lydintys išradingi veiksmai sudaro mėgstamą ir populiarų žaidimų pramogų tęsinį.

* *
*

Žaidimai, vaidyba, choreografija, liaudies tradicijose visaip persipindami, išsikristalizavo į įvairius žanrus ir formas. Savitą choreografinį žanrą jų tarpe sudaro rateliai[23]. Ratelius sunku griežtai atskirti nuo ratelinių žaidimų — pavyzdžiui, „Klausė žvirblis čiulbuonėlis", „Aviža prašė", „Va taip sėjau linelius" (žr. 9644—9646), kuriuose vyrauja imitacinis vaidybinis momentas. Tokio žaidimo dalyviai imituoja augalų augimą, su juo susijusius darbus. Tuo pat metu vaikščiojant išlaikomas ratelio brėžinys. Imitacija pagrįstas ir „Jurgelis meistrelis" (žr. 9650, 9651), tik čia improvizuojama ne pagal tekstą, o pamėgdžiojami centre stovinčio žaidėjo judesiai.

Tuo tarpu grynuosiuose rateliuose vaidyba, imitacija užima nežymią vietą. Pagrindinis dalykas čia yra apibendrintas choreografinis judesys, suderintas su dainos ritmu. Šiam lietuvių liaudies choreografijos žanrui būdingas vaikščiojimas vienu ar dviem rateliais; rečiau pasitaiko linijos ir kiti brėžiniai. Atskiros dalys palydimos plojimų, sukinių, pynimo, iš-

[23] Žr. Ю. Лингис, З. Славюнас, В. Якелайтис, Литовские народные танцы, 2-ое дополн. изд., Вильнюс, 1955, p. 40—41; H. Sūna, Latviešu rotaļas un rotaļdejas, Rīgā, 1966, p. 12—13.

siskyrimo bei susitikimo ir pan. Būdinga, kad tas pats dainos tekstas gali turėti paprastą ir sudėtingą choreografinę formą.

Rateliai lydimi tiktai dainų. Šiose dainose apdainuojami jaunimo santykiai, jose vyrauja meilės, jaunystės motyvai: „Mes ėjom, mes ėjom" (9672), „Tek saulelė pro kalnelį" (9660), „Pasėjau rūtelę daržely" (9680), „Tupi pelėda" (9671). Meilautinė tema neretai išreiškiama simboline forma, apdainuojant „kiškelį", „voverėlę", „žvirblelį": „Kiškelis bebėgdams" (9668), „Tu, žvirbleli" (9657). Ratelių dainose plačiai apdainuojamas daržėlis, gėlės: „Eisim į daržėlį" (9664), „Išdygo rūtelė" (9673), „Čionai mūsų daržėlėlis" (9676), „Kas daržė" (9683). (Kai kur Aukštaitijoje visus ratelius vadina *daržėliais*.) Tai sentimentalios nuotaikos, naujų laikų poetikos dainos, savo simboline prasme iš dalies artimos kitoms ratelių dainoms, apdainuojančioms „mergelių gražumą", greit prabėgančias „jaunas dieneles" ir pan. Pastarojo šimtmečio produktas yra ir visuomeninės-patriotinės tematikos pakilios ar satyrinės dainos, pavyzdžiui, „Prisiausiu margų dryžių" (9665). Einant ratelius, dainuojamos ir jumoristinės dainos, talalinių pobūdžio dainelės, kurios atitinka žaismingą pasilinksminimo nuotaiką: „Žyd žirniai ir vikiai" (9678), „Šimas mano dėdė" (9693), „Ėjo kūmas" (9662). Jų tarpe yra kūrinėlių, pasižyminčių grakščiu, naiviu komizmu:

Gaidys ant slenksčio stovėjo,
Į savo kojas žiūrėjo:
— Švarios mano kojelės —
Nesuteps grindeles.
(9670)

Ratelių dainų tarpe pasitaiko kūrinių, atėjusių iš vestuvių, darbo, piemenų dainų repertuaro: „Močiute, miego noriu" (9677), „Antyte, to, to, to" (9682), „Malu malu viena" (9669), „Kai aš mažas buvau" (9666) ir kt. Apskritai, dalis ratelių dainų yra tradicinės, susijusios su klasikinės liaudies dainos žanrais, o kitos — XX a. pirmųjų dešimtmečių kūryba. Ratelių žanro kūriniai atskirais laikotarpiais atspindėjo net visuomeninio judėjimo nuotaikas, reikšmingus idėjinės kovos momentus. Antai 1905—1907 m. revoliucijos metu, einant ratelį „Sėjau rūtą, sėjau mėtą", buvo reiškiamas pasipriešinimas cariniam režimui, socialinei ir nacionalinei priespaudai, žadinamas sąmoningumas:

Augo rūta, augo mėta,
Augo lelijėlė,
Augo laisvės pageidimas
Kaip žalia rūtelė [24].

Ratelių dainų melodijos dažniausiai yra daugiabalsės. Joms būdinga dviejų dalių struktūra. Paprastai pirma dalis būna lė-

[24] LTR 2579(14).

tesnė, antra — greitesnė. Ryškus pavyzdys — ratelio „Ausim, sesutės, abrūsus" (9692) melodija:

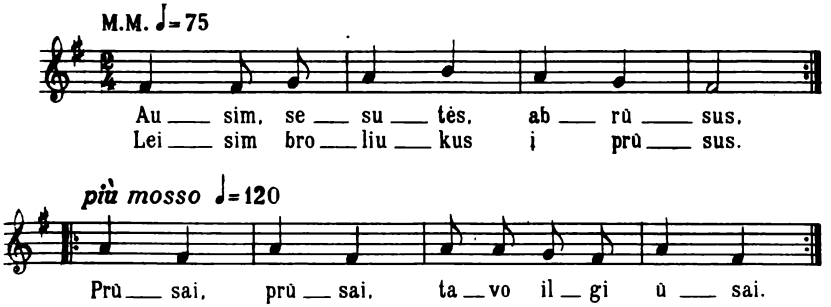

Ausim, sesutės, abrūsus,
Leisim broliukus į prūsus.
Ausim, sesutės, abrūsus,
Leisim broliukus į prūsus.
Prūsai, prūsai,
Tavo ilgi ūsai,
Prūsai, prūsai,
Tavo ilgi ūsai.

Dainuojant lėtesnę melodijos dalį, vaikščiojama arba stovima, o greitąją — sukamasi, šokama, landoma ir pan. (žr. 9657, 9659—9667, 9672, 9675, 9676, 9680, 9681, 9685). Dauguma binarinės struktūros melodijų yra simetriškos. Greta gyvuoja ir vienodo tempo ratelių, pavyzdžiui, „Tupi pelėda" (9671), „Pasėjau žilvitį" (9674), „Augo sode serbenta" (9679).

Rateliai yra grynai pramogos dalykas. Jaunimas juos eidavo vakarėliuose ir šiaip įvairiuose pasilinksminimuose. Rateliai ypač buvo populiarūs XX a. pradžioje. Tačiau jie nepajėgė rungtyniauti su naujesnėmis, madingesnėmis pramoginių, masinių šokių formomis. Šiaip dalis jų yra gana įdomūs, turi išliekamąją estetinę vertę. Rateliai tebegyvuoja ir šiandien. Ši liaudies choreografijos forma, neužimdama centrinės vietos lietuvių pasilinksminimuose, vis dėlto juos praturtina ir nutvieskia ryškiu nacionaliniu koloritu.

* *
*

Reikšmingą vietą liaudies choreografiniame folklore užima šokiai. Jie yra greitesnio tempo, negu rateliai, pasižymi charakteringais žingsniais, dažnai jiems būdingos pastovios poros. Aišku, tiksliai aptarti šokių esminius bruožus gana sunku, nes šis žanras, ilgai gyvuodamas, keitėsi. Tarp pirmykščių primityvių šokių ir pastaraisiais šimtmečiais paplitusio valso

yra didelis skirtumas. Be to, yra nemaža tarpinių formų, todėl griežtą ribą, skiriančią atskirus choreografinius kūrinius, kartais sunku išvesti, ypač tais atvejais, kai šokis įsiterpia į atskirus ratelių ar žaidimų epizodus.

Kai kurie senoviniai šokiai, kaip ir žaidimai, yra susiję su kultu, apeigomis. Antai ypač daug apeiginių šokių buvo šokama per vestuves. Juos pradėdavo tik ritualo nustatyti asmenys. Šokėjų sustojimo tvarka taip pat būdavo labai reikšminga, ji turėjo teisines tradicijas. Per vestuves net vyras su vyru (jaunikis su pabroliu) turėdavo pašokti; šokdavo ir po vieną, ir vienas su visais ir t. t.

Per vestuves pastaraisiais šimtmečiais šokdavo ir neapeiginius šokius. Antai iš A. Juškos nurodytų vestuvinių šokių — „Mieželis", „Avietėlė", „Šešnytis", „Aplinkinis", „Lindutė", „Suktinis", „Antytė", „Kepurainė", „Svotas", „Gražokas", „Aguona" ir kiti — nemaža dalis buvo šokama ir šiaip įvairiomis progomis.

Vieni šokiai buvo palydimi jumoristinių, o kiti — labai grakščių lyrinių dainų. Antai įdomus vestuvinis šokis „Daulėliu", šokamas nuotakos namuose, išleidus dukrą į svečią šalį, pasižymi nepaprastai poetišku tekstu:

Apeik, saulužė, daulėliu, lėliu,
Aplinkui oružį, daulėliu.

Paskaityk, saulužė, daulėliu, lėliu,
Ar visos žvaigždutės, daulėliu.

— Jau skaitau neskaitau, daulėliu lėliu,
Jau vienos nėra, daulėliu.

Šviesiausios žvaigždužės, daulėliu, lėliu,
Kur anksti užtekėjo, daulėliu[25].

Apdainuojant išsiskyrimo skausmą, lyginant motinos pergyvenimus su saule, žvaigždėmis, poetizuojami taurūs, žmogiški santykiai, pagerbiama ir atjaučiama motina, netekusi dukros.

Savitą archaišką grupę sudaro sutartinių šokiai. Kai kurie jų choreografijos elementais siekia labai tolimą praeitį[26]. Patys šokiai gana santūrūs, jų dalyvių skaičius negausus. Šokio nuotaika savitai perteikiama poetiniu tekstu. Priedainio ekspresyviu epitetu ar kita meninės išraiškos priemone dažnai pabrėžiama šokio garsinė ir vaizdinė pusė:

Treputė martelė
— — — — — — — —
Trepu treputėlė. ,
(9702)

[25] A. Juška, Lietuviškos svotbinės dainos, I, Vilnius, 1955, p. 539, 637 nr.

[26] Z. Slaviūnas, Istorinės, humoristinės, šokių ir instrumentinės sutartinės, kn.: Z. Slaviūnas, Sutartinės, III, Vilnius, 1959, p. 15—18.

Panašus atvejis ir kitoje sutartinėje:

Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.
(9697)

Sutartinių šokių dainose greta vestuvinės tematikos skamba kalendorinių švenčių (9698), darbo motyvai (9699). Visus juos gyvina žvali nuotaika, aštrus sinkopinis ritmas. Visa tai drauge su spalvinga muzikine ir žodine polifonija daro šiuos kūrinius labai savitus ir įdomius.

Kiti lietuvių liaudies šokiai pasižymi imitaciniu pradu, vaidybiškumu. Choreografiniais judesiais vaizduojami įvairūs darbai (malimas, audimas, šieno piovimas), žmonių elgesys (senų ir jaunų žmonių šokimas), imituojamas gyvūnų charakteris (blezdingėlė, žvirblis, oželis) ir pan.

Kai kuriems šokiams būdinga savotiška atributika. Antai populiarus šokis „Mikita" šokamas, pasidėjus viduryje karteles, kurios sudaro rėmus choreografinėms figūroms. Jumoristinis tekstas kupinas nerūpestingo siautulio:

Mikita Mikita,
Tą pametęs, prie kito.
(9715)

Šis šokis populiarus ir kaimyniniuose kraštuose, ypač Baltarusijoje. Apskritai, šokiai, kaip ir kitos liaudies kūrybos sritys, nėra ribojami neperžengiamų nacionalinių sienų, o plinta iš krašto į kraštą. Antai į lietuvių liaudies repertuarą įsiliejo „Krakoviakas", „Polka", „Padušečka". XIX a. visoje Europoje paplitęs masinis pramoginis šokis valsas taip pat prigijo lietuvių liaudies šokių repertuare.

Šokant šiuos populiarius šokius, imta dainuoti jų ritmui artimas liaudies dainas. Tokių dainų tematika įvairi — čia apdainuojamas ir darbas, ir jaunimo, meilės santykiai: „Pioviau šieną" (9719), „Mergos piovė rugelius" (9713), „Ant kalno karklai siūbavo" (9709). Ypač daug būdavo improvizuojama, šokant polkas arba valsus. Dalis tokių dainelių yra obsceniško turinio.

Tuo būdu XIX—XX a. pradžioje liaudies šokių repertuaras buvo gana margas: čia gyvuoja ir senos — kanklių, ragų — muzikos lydimos sutartinės ar šiaip senoviški šokiai, šokami, pritariant smuikui, būgneliui ir dainininkų balsams, ir greta — armonika, klarnetu ir kitais instrumentais išvedžiojami nauji šokiai. Antai P. Višinskis išvardija šiuos 1897 m. vasarą matytus Žemaitijoje šokius: „1) Prūsas, 2) Žalnierėlis, 3) Blezdingėlė, 4) Bulvienėlė, 5) Lenciūgėlis, 6) Krėslelis, 7) Vagių šeinas, 8) Aguonėlė, 9) Čigonas, 10) Piršlys, 11) Kadrilis, 12) Polka, 13) Mozūras, 14) Paduškėlė, 15) Valsas, 16) Kepurininkas, 17) Krakoviakas, 18) Kazokas, 19) Šiauliškas kazokas, 20) Du-

jali, 21) Našliukas, 22) Akuras, 23) Mieželis, 24) Dubiltas šeinas, 25) Barin valsas, 26) Šalabanas, 27) Drabentas, 28) Žvirblelis" [27].

Be abejo, šokių sudėtis įvairiuose etnografiniuose Lietuvos regionuose buvo skirtinga, keitėsi ji ir laikui bėgant: vieni šokiai būdavo užmirštami, kiti tapdavo madingi. Estetinė šokių vertė taip pat nevienoda, bet ne ji nulemdavo šokio gajumą, o naujas skonis, kintančios žmonių bendravimo formos ir visa krašto kultūra.

XX a. vis labiau besiskverbiant į miestą ir kaimą moderniems, kartais ir vulgariems pramoginiams šokiams, pažangioji inteligentija, norėdama praturtinti masių choreografinį-žaidybinį repertuarą, įvairiais būdais bando pratęsti liaudies žaidimų ir šokių tradicijas. Panašiai kaip senosios liaudies dainos harmonizuojamos ir populiarinamos per chorus, taip ir šokiams populiarinti organizuojami rateliai, jų mokoma mokyklose, jie skelbiami spaudoje. Amžiaus pradžioje šioje srityje ypač daug pasidarbavo M. Grigonis, išleidęs keletą knygų, populiarinančių liaudies žaidimus ir šokius: „200 žaidimų kambaryje ir tyrame ore" (1911, antras leidimas — 1914), „Vaikų žaidimai" (1912), „Smagūs žaidimai" (1914).

Naujas liaudies šokių ir žaidimų gyvavimo etapas prasidėjo, perkėlus juos į koncertinę sceną. Šitaip populiarinant liaudies žaidimus ir šokius, buvo ypač pabrėžiama jų meninė vertė.

Neregėtu mastu imta populiarinti liaudies žaidimus ir šokius, atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje. Masinis meno saviveiklos judėjimas, apėmęs tūkstančius dalyvių, grandiozinės dainų ir šokių šventės, festivaliai, poilsio vakarai vienaip ar kitaip atgaivina liaudies choreografinius kūrinius. Reikšmingą darbą dirba pasižymėję respublikos choreografijos meistrai, įdėdami ir savo talento dalį į liaudies kūrybą. Gausiuose lietuvių choreografiniuose leidiniuose dažnai spausdinami liaudies šokiai, rateliai, žaidimai. Didžioji jų dalis yra J. Lingio, A. Gužaitytės, J. Gudavičiaus, K. Motuzos, E. Morkūnienės, K. Poškaičio, R. Tamučio, M. Vaitulevičiūtės ir kitų žinomų lietuvių choreografų sukurtos sceninės kompozicijos, panaudojant folklorinės choreografijos elementus. Šių elementų panaudojimo pobūdis labai nevienodas: vienur išlaikyta dauguma autentiškų struktūrinių bruožų (piešinys, žingsnis, ritmas ir t. t.), o kitur, išskyrus bendrą žanrinį-stilistinį panašumą, nėra nieko, kas naują šokį sietų su konkrečiu liaudies kūriniu. Pastariesiems nelabai tiktų net taikyti terminas „liaudies šokis", „liaudies žaidimas", nors jie ir stilizuojami, atsižvelgiant į tikrus liaudies choreografijos elementus.

---

[27] P. Višinskis, Raštai, Vilnius, 1964, p. 233.

Tuo būdu šimtmečiais kurta ir saugota liaudies kūryba išliko gyva ligi šiolei ir sudaro šiandien neatskiriamą darbo žmogaus dvasinės kultūros dalį. Lietuvių liaudies žaidimai ir šokiai įvairiomis formomis, įvairiais ryšiais siejasi su mūsų tarybinio žmogaus gyvenimu, jie išpopuliarėjo ir toli už respublikos ribų. Šios kūrybos tradicijos yra gyvas šaltinis naujai kuriamiems choreografiniams kūriniams, skirtiems masiniam ir koncertiniam atlikimui. Liaudies šokių ir žaidimų pagrindu kuriami tarybinį gyvenimą vaizduojantys kūriniai (pvz., žaidimas „Mūs kolūkio pirmininkas"). Tradicinė kūryba talentingiems kūrėjams ir atlikėjams padeda atskleisti savo kūrybines galias, ugdo sveiką choreografijos meno supratimą.

LEONARDAS SAUKA

VAIKŲ ŽAIDINIMAI

9433. *Mažam vaikui taip skaičiuoja pirščiukus, pradedant nuo mažiuko:*

Šaukščiukas, puodeliukas, bliūdžiukas, samčiukas (pavoriukas), duonos kampeliukas.

1966, Kuktiškės. LTR 3819(303)

9434. *Bovijant vaiką, dainuojama:*

Mylu, mylu, spust, spust,
Prie širdelės glust, glust.

1959, Ramygala. LTR 3202(37)

9435. *Gulinčiam ant nugaros vaikui spaudo pilvelį ir dainuoja:*

Minku minku pyragėlius,
Atvažiuos kunigėlis —
Reiks duot, nemeluot
Ir į ranką pabučiuot.

1894. LMD I 1063(721)

9436. *Paėmę ant rankų vaiką, sūpuoja į šalis ir rečituoja:*

Tilingu talangu,
Bačkelė be lankų!

Sūpuoja ir rečituoja, kol pavargsta. Tada, gerai pasūpavę, prilaikydami meta ant minkštos lovos, sakydami:

Aliū (*ar:* pačiūkšt) višta po pečiaus.

1966, Šakyna. LTR 3819(276)

9437.

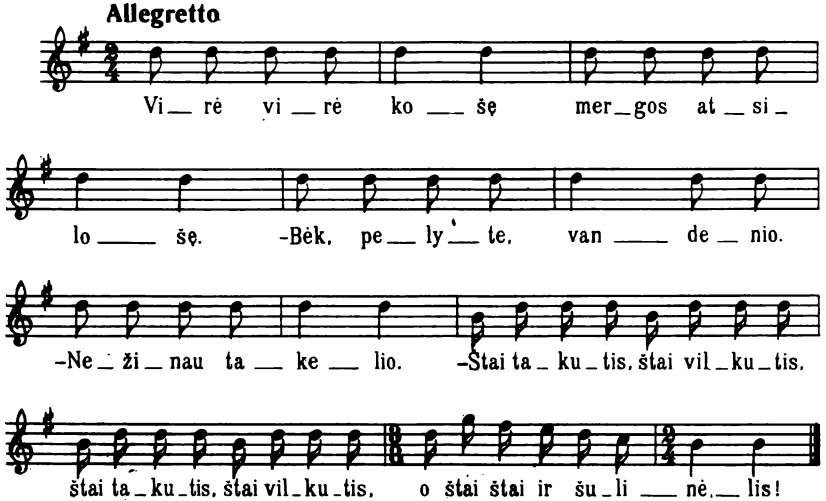

Virė virė košę
Mergos atsilošę.
— Bėk, pelyte, vandenio.
— Nežinau takelio.
— Štai takutis,
Štai vilkutis,
Štai takutis,
Štai vilkutis,
O štai štai ir šulinėlis!

Šį vaikučių žaidimą žaidžia suaugęs su pradedančiu nusimanyti vaikučiu. Pasisodina vaikutį ant kelių, paima jo rankutę, paspiauna į delniuką ir su pirštu suka — verda košę. Kai pelytė nežino takelio, tai ima vaikučio rankutės pirštelius ir po vieną rodo, kur takutis, kur vilkutis. Kai visus pirštelius praeina, tada bėga rankute aukštyn į pažastį ir kutena — rodo, kur šulinėlis. Tai vaikams labai patinka.

1935, Pilviškiai. Tekstas ir melodija LTR 729(34)

9438. *Suaugęs paima vaiko rankelę ir, delnelyje savo porą pirštų sukdamas, kalba:*

Viro viro košę.
Visi zenai (visos mergos) atsilošę,
Viro viro košę.

Paskui iš eilės ima vaiko pirštelius, pradėdamas nuo nykščio, ir kalba:

Tam davė,
Tam davė,
Tam davė,
Tam davė,—
Tam mažučiui nepriteko.
Čiriririri į pilvelį ir nubėgo.

1894. LMD I 1063(718)

9439. Viru viru košę,
Visi atsilošę,
Įnešiau pieno —
Nebėra nei vieno,
Įnešiau deguto —
Visi vaikai sukruto.
Čia šaukščiukas,
Čia bliūdžiukas,
Čia špyžiukas,
O čia duonos kampeliukas,
O čia mažasai berniukas
Bėga bėga vandenio šulnin.

Sakant žodžius „viru, viru...", vedžiojama pirštu vaiko delnelyje. Kiekvieną kartą sakant „čia", užlenkiama po vieną pirštą; sakant žodžius „bėga bėga", pakutenamas vaikas po pažasčia.

LTR 3616(253)

9440. *Vaiko delne maišoma su pirštu:*

Lir lir lir košę,
Bernai atsilošę.
Padavė pieno —
Berno anė vieno,
Padavė ledo —
Bernai atsirado.
Tam davė,
Tam davė,
Tam davė,
Tam mažiukui neteko.
Bėk, pelyte, vandeniuko.
— Neatrandu šuliniuko.

— Takiuku, takiuku, takiuku...

Tariant „takiuku", nukutenama į vaiko pažastį.

1959, Seredžius. LTR 3234(140)

9441. Pelelė virė košelę,
Miltukus sijojo,
Skiedrikes rankiojo,
Ugnelę kurstė.
Išvirė, išmaišė, iškrovė.
Tam šaukštuką,
Tam bliūdeliuką,
Tam menturiuką,
Tam nieko nebliko.
Riū-ū-ū į pažastę ir pabėgo.

Pradedant sukama pirštu vaiko delnelyje, kiekvieną kartą sakant „tam", užlenkiama po vieną vaiko pirštelį. Pasakius „tam nieko nebliko", kutenama po pažastėm.

1962, Klaipėda. LTR 3526(40)

9442.
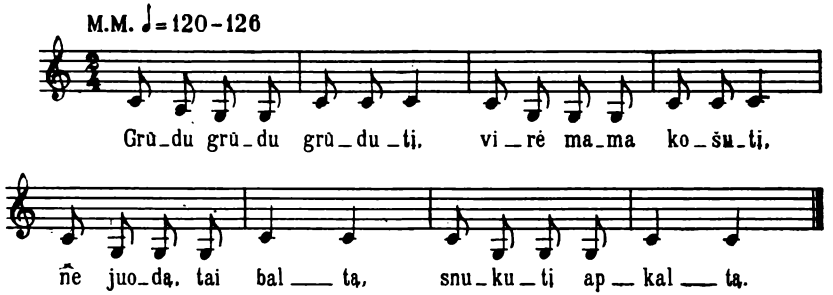
Grūdu grūdu grūdutį,
Virė mama košutį,
Ne juodą, tai baltą,
Snukutį apkaltą.
Toliau sakoma:
Vienam davė,
Kitam davė,
O trečiam neteko.
Bėk, pelyte, vandenėlio,
Virsim trečiam košelę.
Čia kalnelis, čia lovelis,
O čia gilus, gilus, gilus šulnelis.

Vaikui delnan su pirštu stūkoja ir dainuoja: „Grūdu, grūdu...“ Kai sako: „Vienam davė...“, tada pirštus verčelioja, kai sako: „Bėk, pelyte...“— su ranka sprindžiais matuoja pažastin ir pakutena vaiką. Vaikas juokiasi.

1965, Poškonys. Tekstas ir melodija LTR 3796(6), LTRF mg. j. 508(10)

9443. *Paima vaiko vienos rankutės delnuką ir, kitos pirštuku jį badydama, sako:*

Grūdu grūdu čiulkinį,
Bėgs pelukė vandenio.
— Netinku šulnelio,
Bijausi vilkelio.
— Neškis pagalėlį,
Veskis katinėlį,
Pagalėliu pamėtėsi,
Katinėliu papiudysi.
Šitam davė,
Šitam davė,
O šitam neteko.
Dalina ant pirštų:
Čia takutis,
Čia šulnukas,
Čia pati gylukė.
Veda ranka iki pažasties ir duria po pažastim.

Miroslavas. LTR 2763(113)

9444. *Ilgais žiemos ir rudens vakarais vaikai, susėdę kur kampe ar ant pečiaus, žaidžia vadinamą „Grūdu čiulkinį“. Žaidimą dainuoja šitaip:*

Grūdu grūdu čiulkinį,
Šoks pelytė vandenio.
— Netinku šulnelio,
Bijausi vilkelio.
— Imk pagalėlį,
Veskis katinėlį
Takeliu, takeliu, takeliu...
Tai čystas vandenėlis.

1937, Alytus. LTR 1323(67)

9445. Kačiutė ladutė
Sumušė puoduką,
Papylė pienuką.
Ūžt kanapėse —
Daugiau neregėsma.

Suaugęs paima vaiko rankutes, kalbėdamas „Kačiutė...", ploja vieną į kitą. Tardamas: „Ūžt kanapėse...", pakelia į viršų, o vaikas juokiasi.

1964, Utena. LTR 3666(209)

9446. Vos vos varnutes,
Gydu gydu katutes.

Kai pusės metų vaikas jau pradeda suprasti žaidimą, tada motina arba auklė pradeda su juo žaisti „katutes". Tardama pirmąją eilutę, ji skėsčioja vaiko rankeles — imituoja varnos skridimą, tardama antrąją, ploja vaiko delniukais.

1894. LMD I 1063(716)

9447. *Motina vaiką mokina ploti su rankutėmis ir kartu išmokina dainuoti:*
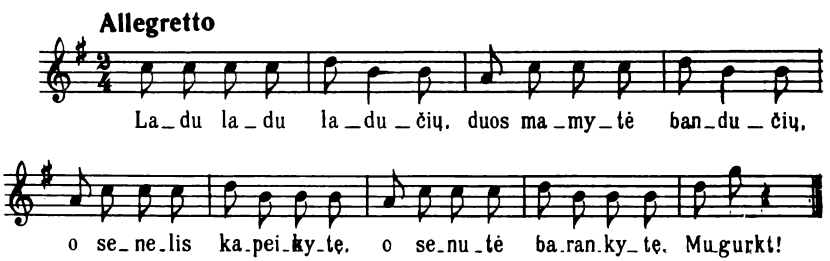
Ladu ladu ladučių,
Duos mamutė bandučių,
O senelis kapeikytę,
O senutė barankytę.
Mugurkt!

1936, Pilviškiai. Tekstas ir melodija LTR 962(181)

9448. Gydu gydu kateles,
Keps močiutė bandeles.
Kas katelių negyduos,
Tam bandelių nė neduos.
Didelio nesuvalgysiu,
Mažiuko neprivalgysiu.
Šust į pečių, šust į pečių, šust į pečių!

Taip motinos ar nešiotės bovija mažus vaikus, jų rankeles į vieną kitą suduodamos. Žodžius „nesuvalgysiu" ir „neprivalgysiu" taria pratęsiamai, sakydamos „šust į pečių", už rankelių paėmusios, lyg verčia aukštielninką ir vėl atitraukia.

1937, Šilavotas. LTR 1272(29)

9449. Gyd gyd kateles,
Vas vas varneles
Pupė žirnių lesti,
Vandenėlio gerti.

Dainuojama, žaidžiant su mažu vaiku. „Gyd gyd kateles" — ploja rankom. „Vas vas varneles" — plasnoja — vaizduoja skridimą. Paskui skėčioja rankutes.

1957, Pabiržė. LTR 3046(73)

9450. *Kai vaikas verkia, paima jį ant rankų, savom rankom jo rankutes suima, ploja ir dainuoja:*

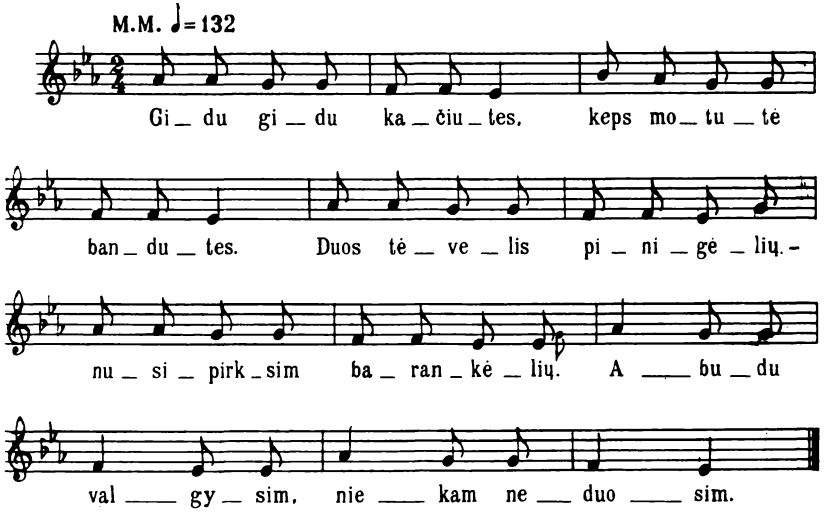

Gidu gidu kačiutes,
Keps motutė bandutes.
Duos tėvelis pinigėlių —
Nusipirksim barankėlių.
Abudu valgysim,
Niekam neduosim.

1939, Žasliai. Tekstas LTR 2042(16), melodija LTR 2603(33), LTRF pl. 1094(5)

9451. *Motina arba auklė ploja vieną į kitą vaiko rankytes ir dainuoja:*

Gydu gydu katytes,
Duos mamytė cėcytės,
O tėtytė rykštytės,
O broliukas pupulių,
O sesytė uogų
Per sėdynę nuogą.

1939, Biržai. LTR 2000(36)

9452. Gydu gydu katukes,
Piaus tėvelis kukutį,
Duos Joneliui snukutį,
Duos brolelis pinigėlį —
Nuvažiuos į jomarkėlį,
Iš ten parveš pyragėlį.
— O kokį?
— O tokį: didelį, didelį.

Dainuojant gyduojama rankutėmis, o baigiant išskečiamos rankutės, parodant, kokį didelį pyragėlį parveš.

1959, Seredžius. LTR 3234(139)

9453. Katu katu katučių,
Duos mamutė kruopučių,
O tėvelis šilingėlį —
Nusipirksi baronkėlę
Didelę, didelę... *(rodo rankomis).*

1956, Kupiškis. LTR 2993(630)

9454. *Suima abi vaiko rankytes ir, tą į tą plodami, gieda:*

Ploju ploju katutę,
Virs motutė putukę,
Kad ne juodą — baltą,
Antosios pagautą.
Kam duos, kam neduos,
O Marytei duos.
Kam nei lašo,
Tas apšašo.

1936, Valkininkai. LTR 1240(1)

9455. *Paim mažučiui už abiejų rankų čiurnelių ir delnelius į kits kitą ploja, talaluodamas:*

Kepu kepu kepalėlius,
Kitą didį, kitą mažą.
Surutuliavęs,
Sugumuliavęs,
Pašmurkš po pečium.

1894. LMD I 1063(717)

9456. Ratu ratu ratutes,
Duos matušė paputes,
O tėvelis šilingėlių.
Sklyst sklast,
Sklyst sklast.

Dainuojant plojama vaiko rankutėmis. Tariant „sklyst", rankutės išskečiamos.

1937, Tauragė. LTR 1437(232)

9457. Ratu ratu ratačkų,
Duos tetušis pinigų,
Nusipirksma pyragų.
Pirksma didel' — nesuėsma,
Pirksma mažą — nepriėsma,
O pavalgę — papadukš!

Suaugęs laiko vaiką ant kelių ir ploja jo rankutėmis. Paskui jas išskečia.

1946, Viekšniai. LTR 2490(53)

9458. *Paima vaiko rankytes savo rankom ir stūkauja:*

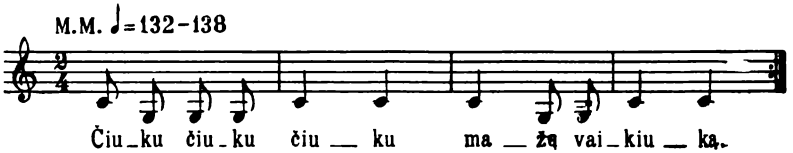

Čiuku čiuku čiuku
Mažą vaikiuką,
Čiuku čiuku čiuku
Mažą vaikiuką.

1965, Poškonys. Tekstas ir melodija LTR 3796(6a), LTRF mg. j. 508(11)

9459. *Mažiukus jodinant ant kelių:*

Kis kis kisielius,
Parjos Motiejus
Pro galą grinčios
Ant šyvos ožkos,
Pakazam, kakazam, pakazam!

1959, Seredžius. LTR 3234(134)

9460. *Vaikus ant kojų linguojant, dainuojama:*

Josiv josiv į turgelį,
Nusipirksiv pyragėlį.
Pirksiv didį — nesuėsiv,
Pirksiv mažą — nepriėsiv,—
Pirksiv vidutinį.

VD 1910, p. 13

9461. *Motina ar kas kitas suaugęs paima jau pasėdintį arba ir daugiau nusimanantį vaiką, pasisodina ant kelių, krato — šokdina vaiką ir dainuoja:*

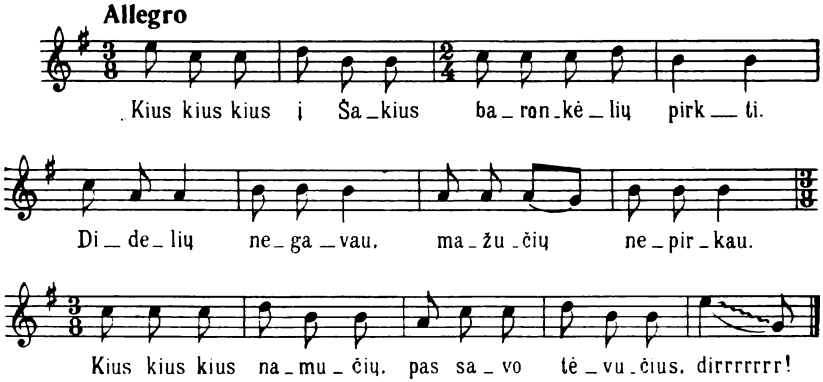

Kius kius kius
Į Šakius
Baronkėlių pirkti.
Didelių negavau,
Mažučių nepirkau.
Kius kius kius
Namučių,
Pas savo tėvučius,
Dirrrrrrr!

1936, Pilviškiai. Tekstas ir melodija LTR 962(179)

9462. *Vaiką palengva jodinant ant kelių:*
Kius kius kius
Į Šakius
Pyragėlių pirkti.
Didžių negavau,
Mažų nepirkau —
Tuščią maišą parvilkau.
(Arba:
Ant bulbyčių sutikau.)

1956. Kupiškis. LTR 2993(613)

9463. *Vaiką turi ant kelių, mėto, linguoja kaip jojant ir dainuoja šią dainą:*
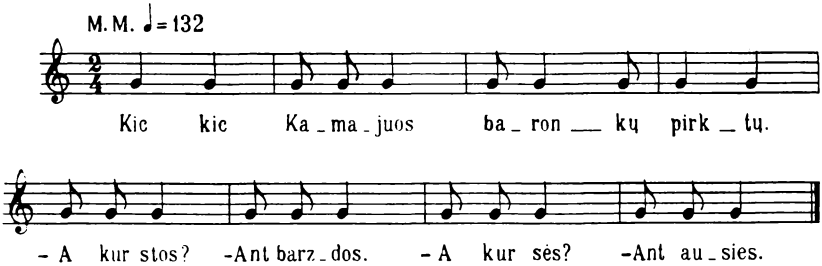
Kic kic Kamajuos
Baronkų pirktų.
— A kur stos?
— Ant barzdos.
— A kur sės?
— Ant ausies.
— A kur jos?
— Kamajuos
Baronkų pirktų.

1938, Anykščiai. Tekstas LTR 1537(148), melodija LTR 2953(200), LTRF pl. 934(4)

9464. *Ant kelių vaikus supdami, dainuoja:*
Kuc kuc Kamajuos
Barankyčių pirkti.
Barankyčių negavau —
Ant ragaišio sutikau.

1938, Obeliai. LTR 1478(4)

9465. *Vaikų dainelė kicenant:*
Kic kic Kamajuos,
Iš Kamajų Jūžintuos
Baronkų pirktų.
1940, Dusetos. LTR 2212(206)

9466. *Dainuojama bovijant, supdinant vaiką ant kelių:*
Dzig dzig į Kėdainius
Barankėlių pirkti.
Mažėlių negavau,
Didžiulių nepirkau —
Kederai, kederai
Atgalios namole.
1959, Ramygala. LTR 3199(14)

9467. *Vaiką šokdina ant kelių:*
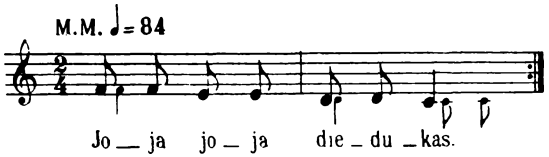
Joja joja diedukas,
Krečia krečia barzdukę,
Žila žila kumelaite,
Kanapine uodegaite
Per Babriškių tiltą
Su maišeliu miltų.
Tiltas sudundėjo —
Miltai išbyrėjo.
Semk, boba, sužerk, diedai,
Semk, boba, sužerk, diedai!
1940, Daugai. Tekstas LTR 2289(25), melodija LTR 2849(15), LTRF pl. 1269(6)

9468. *Vaiką ant kelių supant, dainuojama:*
Kius kius kisielius,
Parjoj Motiejus
Per pievos kampą,
Kur vyrus tampo.
Kius kius kisielius,
Parjoj Motiejus

Per pievos galą,
Kur dalgius kala.

1932, Eržvilkas. LTR 190(1096)

9469. *Vaiką ant kelių šokinant, dainuojama:*
Hot hot ho!
Kas parjoj?
Parjoj Jurgis iš Berlyno,
Baido žvirblius iš karklyno —
Pakasum, pakasum, pakasum...

TD III, p. 64

9470.
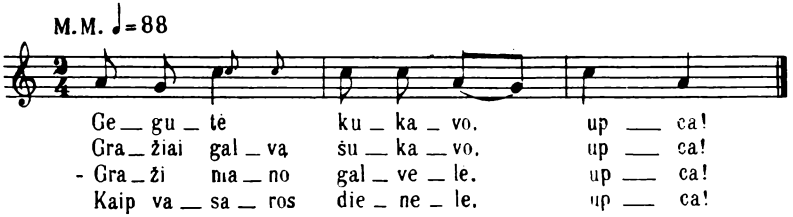
Gegutė kukavo, upca,
Gražiai galvą šukavo, upca.
— Graži mano galvelė, upca,
Kaip vasaros dienelė, upca!
Ant kelių supa vaiką ir, giedodami žodžius „upca", pakelia, išmeta į viršų. Tuo būdu ramina.

1938, Anykščiai. Tekstas LTR 1537(153), melodija LTR 2872(5), LTRF pl. 934(8)

9471. *Bet kas, ant kelių pasisodinęs jau arti metų vaiką, talakuoja kresnodams:*
— Kur joji, Jonai?
— Į turgų, ponai!
— Ką pirksi, Jonai?
— Triūbelę, ponai!
— Patriūbyk, Jonai!
— Nemoku, ponai!
Ė-ė!
Dzag, dzag, dzag!

1894. LMD I 1063(719)

9472.
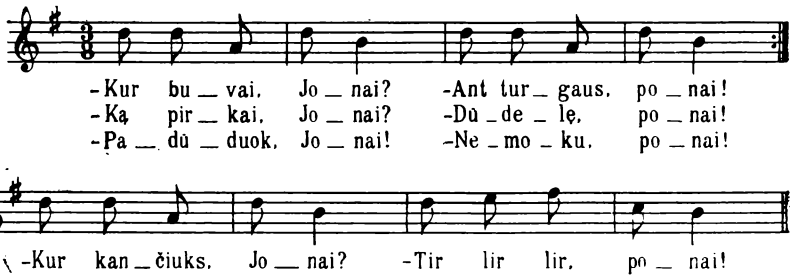
— Kur buvai, Jonai?
— Ant turgaus, ponai!
— Ką pirkai, Jonai?
— Dūdelę, ponai!
— Padūduok, Jonai!
— Nemoku, ponai!
— Kur kančiuks, Jonai?
— Tir lir lir, ponai!

1958, Vaškai. Tekstas ir melodija LTR 3158B(37)

9473. *Vaikui susižeidus, suaugęs arba kitas vaikas pučia užgautąją vietą ir sako:*

Giju giju, zuikio taukų, vilko plaukų.

MT V, p. 192

9474. *Glosto vaiko rankytę:*

Caca, caca,
Žydo katė
Sudaužė puoduką,
Papylė pieniuką.
Psik!

Sakydami „psik", muša per rankytę. Tas turi suskubti atsitraukti.

1966, Kuktiškės. LTR 3819(329)

9475. *Paima vaiko rankas, glosto per veidelius ir kalba:*

— Cicė katelė. Kur buvai, katele?
— Kamarėlėj.
— Ką veikei, katele?
— Pienelį lakiau.
— Ar man palikai?

— Šokau per langelį, paliejau pienelį.
Dabar muša vaikui per veidelius ir sako:
— Aškac, aškac, aškac!
1931, Panevėžys. LTR 210(234)

9476. — Kur buvai, kačiute?
— Kamarėlėj.
— Ką veikei?
— Pienelį lakiau.
— Kur dėjai šaukštelius?
— Numečiau.
— Škac medžiot,
Škac medžiot *(muša)!*
— Sklyst! Plest, plest, plest *(plasnoja).*
VD 1911, p. 29

9477. — Coca, pelyte,
Coca, pelyte,
Kur buvai?
— Kamarytėj.
— Ką laižei?
— Smetonytę.
— Ar man palikai?
— Nepalikau.
— Te tau, te tau, te tau *(muša per vaiko delnuką)!*
1939, Alunta. LTR 2019(36)

9478. — Pele, pele, kur buvai?
— Urvely!
— Ką darei?
— Blyniukus kepiau.
— Ar man palikai?
— Ne.
Žaidžia vaikai. Po paskutinio žodžio tą, kuris būna pelė, kiti vaikai muša, vejasi. Po to būna kita pelė.
1938, Salakas. LTR 3484(48)

9479. *Vaikui glosto su rankutėmis veidukus:*
— Karnau, karnau,
Kur buvai, katinėli?
— Kamarėlėj.
— Ką veikei?

— Pienelį lakiau.
— O man ar palikai?
— Bešokdamas paliejau.
— Aškac, aškac, aškac!
Čia suploja rankutėmis per veidukus.

1959, Seredžius. LTR 3234(137)

9480. *Vaikams monyti arba užbovyti, kad neverktų:*

Dili dili bambą
Per senelio langą.
Piaus senelis mešką,
Duos Jonukui dešrą.

Šiuos žodžius sakydami, skiaužeriu delnu lyg piūklu dilina vaikui per pilviuką.

1956, Užpaliai. LTR 2970(71)

9481. *Tildant kūdikį:*

Cit neverk, Juozuli,
Duos gaidys pipirų,
O višta kiaušinių,
Kumelė dešros,
O kiaulė tešlos.

1937, Butrimonys. LTR 1286(150)

9482. *Norėdami vaiką išjudinti ar nuraminti pravirkusį, užverčia jo galvytę aukštyn, šonu delno „pielavoja" jo kakliuką ir kalbina:*

Dziru dziru,
Duok pipirų.
Kad neduosi,
Tai dziruosiu,
Jeigu duosi,
Nedziruosiu.

LTR 3071(38)

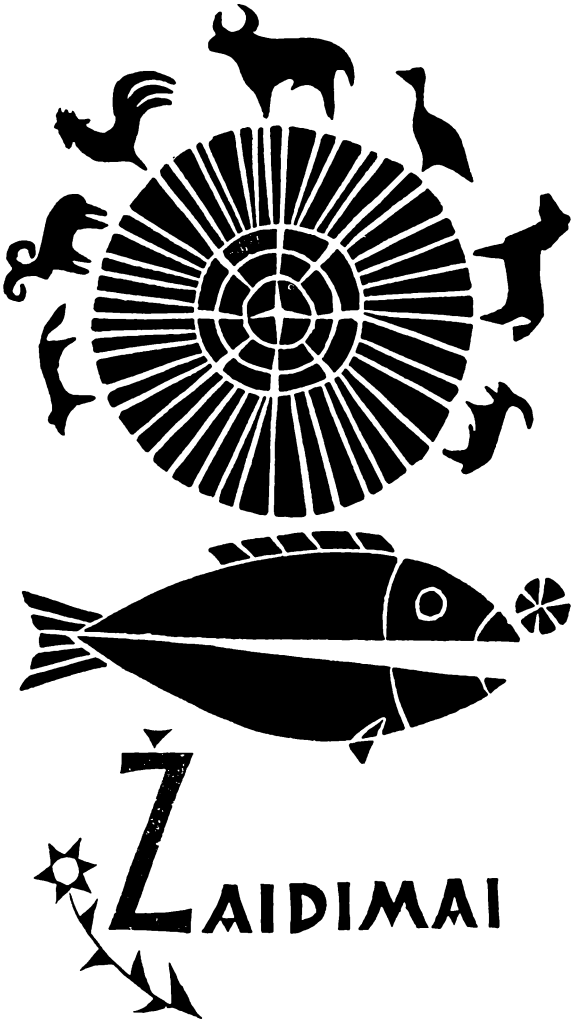
ŽAIDIMAI

Skaičiuotės

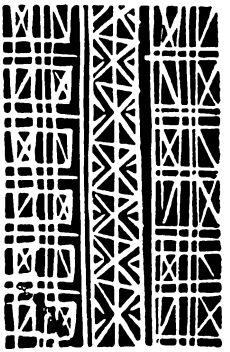

9483. Skurlum, burlum, tytum, tatum, takšt.

1930, Batakiai. LTR 66(493)

9484. *Kai vaikai eina žaisti, išsiskaičiuoja:*

Ercik, percik, pamaguli,
Vyli, cyli, pačekuli,
Ana, dūna, ras,
Krinta, žaba, raba, ist!

Kam skaičiuojant tenka žodis „ist", tas išeina. Kai lieka tik vienas vaikas, jam reikia vykdyti užduotį.

1965, Valkininkai. LTR 3766(50)

9485. *Vaikai padeda pirštus, ir vienas, badydamas kožnam, sako:*

Ercum, percum, pamagulia,
Veliak, celiak, patrikulia,
Akti, pani, kapitani,
Šimu, grešui, nevargani.
Paskutinis bėga, priešpaskutinis veja.

Miroslavas. LTR 2763(111)

9486. Engel, bengel,
Supar, svarca,
Kala, zyla,
Zajac, pies!

Vaikas, kuriam išskaičiuojant tenka žodis „pies", gaudo, o kiti bėga.

1960, Dūkštas. LTR 3537(181)

9487. Drum, drum, drumbacile,
Mice, ace, kumpacile,
Mice a, mice bė,
Mice ace, kumpacė.

1962, Kalvarija. LTR 3518(24)

9488. An, dran, cikacėle,
Myse, ase, kompacėle,
Myse a, myse bė,
Myse ase, kompacė.

1965, Valkininkai. LTR 3766(26)

9489. Iki, piki, gramatiki,
Eini, kleini, zuiki,
Jei nenori, neskaičiuok,
Bebeli, bebeli, taukšt!

1962, Laukuva. LTR 3523(296)

9490. Egit, pegit, sugidme,
Abil, pabil, domine,
Iki, piki, gramatiki,
Eini, kleini, zanc!

1960, Šeduva. LTR 3540(53)

9491. Ersum, persum, pamaguli,
Tili, vili, patrakuli,
Ani, mani, kupitani,
Sevom, nevom, neverkali,
Zuikis drumst!

1962, Kalvarija. LTR 3518(72)

9492. Eniki, beniki, sykala, sa,
Eniki, beniki, ba!

1962, Kalvarija. LTR 3518(64)

9493. Ele, cvele, drele, kerule, pede, lede, cukman, dukman, kinkel, kiukšt!

VD 1912, p. 12

9494. Ein, cvein, drei,
Eizer, lyzer, lai.
Okum, bokum, cignaliukum,
Unk, bunk, stumk!

1936, Darbėnai. LTR 1459(127)

9495. Eini, meini, menkepuri,
Širu, šaru, išmunguri,
Ei, lei, ližu, lazu,
Sakom, bakom,
Šaps, laps,
Kiaulės paps!

VD 1910, p. 14

9496. Ena, bena, doki, baki,
Erba, terba, obe, smaki,
Ėjus, mėjus, kas mokėjus,
Tumba, tumba, bėk!

Sustoja visi vaikai ratu, o vienas skaičiuoja. Kam kliūva paskutinis žodis, tas išeina. Vėl skaičiuoja iš pradžių. Kuris lieka paskutinis, tas ieško.

1964, Palūšė. LTR 3715(174)

9497. Einalė, dveinalė,
Trolė, čerolė,
Pinkor, vinkor,
Šeškor, meškor,
Kiokiolė, kiokiokšt!

1961, Kretinga. LTR 3440(1)

9498. Eine, veine, vienkepurė,
Šlaižė, laižė, iš nugurė,
Okšt, pokšt, tararai,
Susivijo dobilai.

1961. LTR 3440(46)

9499. Eni, meni, menti,
Drai, kuri, penti,
Aus, baus, bus medaus,
Stora boba kiaulę piaus!

1961. LTR 3440(4)

9500. Vienaitė, dvaitė, traitė, keture, pėde, lode, sukum, bukum, divi, diks! TŽ I, p. 327

9501. Vienaicė, dvaicė, traicė, gerulė, pėdė, lodė, cukman, dukman, dėven, drikst!

VD 1912, p. 12

9502. Vienaite, dvaite, traite, kerule, pede, ede, šuke, buke, devyn, drikst!

1936, Dusetos. LTR 778(56)

***9503.** Vienulė, dulė, trulė, kerulė, vengra, pengra, bakom, šakom, meilink, grukšt.

1935, Žemaičių Kalvarija. LTR 1167(52)

9504. Vienuku, duku, kubiliukų,
Ančik, bančik, čebatukų,
Pyrik, parik, prakst!

TTŽ 1912, p. 48

9505. Vienuku, duku,
Kepė boba du gaiduku.
Tie gaidukai repička,
Ir bobutė kepicka.

Daugai. GK 1939, Nr. 2—3(22—23), p. 646

9506. Vienairbė, dvairbė, trairbė, keturakė, rainikė, spinginė, ringinė, šakutkė, makutkė, striuoglingė, šmakšt!

VD 1912, p. 12

9507. Vienarbukė, dvarbukė,
Trikorikė, raibukė,
Eckus, peckus,
Kromas, romas,
Vidupetė sprakt,
Meileirin pakšt!

1962, Kalvarija. LTR 3518(475)

9508. Vienaga, dunaga, trinaga, keturnaga, penkerė, šenkerė, sakatinė, makatinė, gruodinė, smakt.

GK 1935, Nr. 2(6), p. 310

9509. Viena baka, antra baka, tauzeri, mauzeri, pumput, pažemut, nuskriej, atskriej, i nebliko, pašmikšt, pataukšt!

VD 1910, p. 14

9510. Vienas, dujei, triku, traku,
Gaidys gieda, višta kasa.
Kaku, jaku,
Stirna stukt.

1934, Dusetos. LTR 778(60)

9511. Vienas, dujei, triku, jaku,
Viška, kuška, kukujaku,
Stirna, stukt, klapt.
1936, Imbradas. LTR 898(1)

9512. Šakutė, pakutė, trakšt, pakšt, kiaukšt!
1962, Kalvarija. LTR 3518(32)

9513. Adata, padata, šypso, vypso, kunkul, munkul, pukšt!
1963, Utena. LTR 3613(1673)

9514. Adas, badas, šypso, vypso, kunkul, bunkul, bukšt!
1963, Utena. LTR 3613(1757)

9515. Ritė bitė be nagų,
Kinkis binkis be ausų.
Aus, maus, bus medaus,
Storą ropę laukan raus!
1963, Utena. LTR 3613(1763)

9516. Bitė tritė šimtaragė,
Oras voras be ragų.
Kai nueisim pas zuikiškį,
Tai mes gausim trumpakiškį.
VD 1912, p. 12

9517. Striti, biti,
Kūri, biti.
— Kur nulėksi?
— Į Vilkiškį.
— Ką ten gausi?
— Trumpą kiškį.
Ui, ausi, gult!
Tai „žeberis" (burtų traukimas). Prieš bet kokį žaidimą vadovaująs sako „žeberio" formulę ir, tardamas kiekvieną žodį, sušeria ranka iš eilės vis kitą žaidėją. Kuriam kliūva paskutinis žodis, tas turi pradėti žaidimą, t. y. slapstantis užsirišti akis ir pan.
1937, Viduklė. LTR 1324(251)

9518. *Piemenų skaičiavimas:*
Šešpirštėlis, piršto brolis, kydys, vydys, pumputis, pažemutis, užkišk, atkišk, kybaukšt, pakabaukšt.
LTR 2578(170)

9519. Antė mentė — drolė mentė,
Ydų dys — kadugys,
Šuken, taken, kyren, kore,
Šukų, dukų, riaus!
TTŽ 1912, p. 48

9520. Iki, daki, aus, raus, bus medaus, sūri, būri, bakšt!
1962, Kalvarija. LTR 3518(535)

9521. Aus, maus, bus medaus.
Kas to medaus paragaus,
Tas išeis.
1962, Kalvarija. LTR 3518(477)

9522. Ancelis, bancelis,—
Raudonas stalelis,
Ant ko užpuls,
Ant to burdinkst!
TTŽ 1912, p. 48

9523. Oku, boku, kubilioku,
Boba kepė du gaiduku,
Tie gaidukai po pečka,
O bobutė repečka.
1960, Kartena. LTR 3426(367)

9524. Genys, genys genėjo, medelius ant rankelės pasidėjęs. Genio galvą šmaukšt!
1962, Vištytis. LTR 3517(42)

9525. Ant tų dantų čyžė sakė,
Arba, tarba — ne tabakė,
Žąsies pats.
TTŽ 1912, p. 48

9526. Kertu, kertu kertolika,
Vilkas sakė — penkiolika,
O gegutė — šešiolika.
Jei nevierij, paskaityk.
VD 1912, p. 12

9527. Kapu, kapu penkiolika.
Kas tau sakė — šešiolika?
Genys sakė, kad šešiolika,
Geniui galvą čiukšt!
MT V, p. 83

9528. Kertu kertu keturiolik,
Genys sakė, kad penkiolik.
Genio melas — ne teisybė,
Geniui galvą čiaukš!
MT V, p. 83

9529. Čin, čin činčiolika,
Rašė ponas penkiolika.
Kad nebus penkiolika —
Genio galvą kirst!
1960, Dūkštas. LTR 3537(79)

9530. Vaikai, vaikai vanagai,
Šokit, grokit kaip žiogai.
Ţam, kas šokti nemokės,
Varnas gaudyti reikės.
Tau!
1962, Kalvarija. LTR 3518(183)

9531. Kybur, vybur, kabarai,
Nešė lobį aitvarai.
Kam juos vytis?
Tau!
1962, Kalvarija. LTR 3518(1527)

9532. Lepečkojai meškinai
Laižo medų dovanai.
Kas tuos meškinus nuvys?
Jis.
1965, Vievis. LTR 3786(89)

9533. Pliumpu pliumpu meškinai,
Laižo medų dovanai.
Kas tuos meškinus nuvys,
Tas tą medų išlaižys.
1962, Kalvarija. LTR 3518(977)

9534. Piovė boba telyčiukę,
Leido kraujus per dūdukę.
O jūs, vaikai, nežiūrėkit,
Nes bobutė rėks.
Skaičiuojama, baksnojant pirštu į krūtinę.
1965, Valkininkai. LTR 3766(29)

9535. Ateis senis ant pietų,
Atneš bobai riešutų.
Sena boba be dantų —
Neįkanda riešutų.
1949, Kupiškis. LTR 2913(58/3)

9536. Sėdi boba ant grindų,
Turi kašių obuolių.
Kas tą bobą pabučiuos,
Tam tuos obuolius atiduos.
Tau! 1962, Kalvarija. LTR 3518(38)

9537. Sėdi boba ant grindų,
Tampo blusą už ausų.
Kas tą bobą pabučiuos,
Tam tą blusą atiduos.
1962, Kalvarija. LTR 3518(478)

9538. Sėdi senis ant klojimo,
Pina vyžius ir dabina.
— Kur važiuosi?
— Į Pilviškį.
— Ką parveši?
— Grybo biškį.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1801)

9539. Tupi katinas ant krosnies, kalba lenkiškus poterius. Kas tuos poterius išmoks, tam kniaupt nereikės.
1962, Kalvarija. LTR 3518(534)

9540. Virė zuikiai kopūstus,
Neįdėjo druskos.
Ėjo vyrai kaštavot
Ir nupliko ūsus.
1962, Varniai. LTR 3523(122)

9541. Ėjo kiškis per dirvoną,
Nešė dūdą, baraboną.
Kas sugros, kas sugros,—
Visi žvėrys išbėgios.

Žaidėjas, kuriam tenka paskutinis žodis, bėgioja. Skaičiuojama pakartotinai tol, kol lieka vienas žaidėjas, nepatekęs į bėgiojančius. Jis žaidžiant turės gaudyti.
LTR 3616(252)

9542. Kiški piški, bėk namo —
Ką tau ponas dovanos:
Gražų žirgą ir karietą,
Aukso dūdą, pištalietą.
Kelmė. LTR 1783(21/28)

9543. Uda, uda, udada,
Eina kiškis su lazda.
Per miškelį, per laukus
Eina kiškis pas vaikus.
1962, Kalvarija. LTR 3518(51)

9544. Lenta penta nutašyta,
Su dum raktum užrakinta.
Ėjo senis — neįėjo,
Ėjo katins — ir įėjo.
1962, Veiviržėnai. LTR 3523(1232)

9545. — Bėk, Pilypai, iš kanapių,
Nebaidyki geltonsnapių.
— Nebaidyčiau geltonsnapių,
Kad nelestų jie kanapių.
1962, Kalvarija. LTR 3518(1528)

9546. Bėgo kiškis per tiltuką,
Susitiko Pilypuką.
— Oi Pilypai, Pilypai,
Ko nuo tilto nukrypai?
1936, Šunskai. LTR 914(216)

9547. Ei, džium, tabalai,
Susitiko vabalai.
Imkit, vaikai, pagaliuką
Ir išskirkit vabaliukus.
1962, Vištytis. LTR 3518(1889)

9548. Iš tų mūsų lietuvių
Yra keletas kvailių.
Viens, du, trys,
Gali būti ir jis.
1937, Plungė. LTR 1321(102)

9549. Čiuku, čiuku traukinys,
Jame sėdi mokinys.

Vienas, du, trys,
Gali būt ir šis.
1939, Kretinga. LTR 2134(72)

9550. Atvažiuoja traukinukas
Su raudonu raišteliu
Ir ataveža berniuką
Su nupiautu piršteliu.
1963, Utena. LTR 3613(1535)

9551. Vilnius, Kaunas ir Klaipėda,
Kur saldainius smarkiai ėda.
Viens, du, trys,
Eina laukan vaikas šis.
1962, Veiviržėnai. LTR 3523(1078)

9552. Akti, takti, vieną naktį
Mūsų Vilnių ėmė plakti.
Vilniaus vartai greitai lūžo —
Gavo guzą kaip arbūzą.
1963, Utena. LTR 3613(1772)

9553. Nusilaužiau vytelę,
Išsiaštrinau peilį.
Šitą piausiu, šitą mušiu,
O su šitu draugausiu.

Vaikas, kuriam skaičiuojant tenka žodis „draugausiu", iš sustojusių ratu išsirenka draugą ir išeina. Skaičiuotojas, visada pradėdamas nuo savęs, skaičiuoja tol, kol lieka tik du vaikai. Vaikas, kuriam dabar tenka žodis „draugausiu", lieka be draugo ir išeina vienas. Kitas, likęs vienas, nežiūri.
1965, Valkininkai. LTR 3766(46)

9554. Ėjo vyrai meškerioti
Ir pamatė šešką,
Metė adatą į jūrą
Ir nudūrė mešką.
1962, Klaipėda. LTR 3523(993)

9555. Ėjo senis per mišką,
Ir pratrūko viena kiška.
Jam išbiro visos spalvos.
Kokią spalvą tu renki?
1962, Kalvarija. LTR 3518(264)

9556. *Vaikai, pasirengę žaisti, sustoja į krūvą. Vienas iš jų kalba:*

— Važiavo žmogus keliu. Sulūžo jo ratai. Kiek jam duot vinių ant pataisymo?

Vienas iš žaidėjų pasako bet kokį skaičių, pavyzdžiui:

— Dvylika.

Tada pirmasis skaičiuoja — tardamas kievieną skaičių, parodo iš eilės vis į kitą žaidėją. Tas, kuriam tenka skaičius „dvylika", išeina iš būrio, ir vėl skaičiuojama iš naujo, kol lieka iš viso būrio tik vienas. Tas turi gaudyti.

1952, Dūkštas. LTR 3460(126)

9557. Skrido oro orlaiviukas,
Ir nutrūko jam sparniukas.
Kiek reikės jam gi vinių
Už pataisymą sparnų?

Kam tenka žodis „sparnų", tas turi pasakyti kokį skaičių (kiek reikės vinių), pavyzdžiui, septynių. Tada kam tenka skaičius „septyni", tas vykdo užduotį.

1965, Vievis. LTR 3786(87)

9558. Lėkė oru cepelinas, ir nutrūko vienas švinas. Kiek vinių tam cepelinui reikia sutaisyti?

1962, Kalvarija. LTR 3518(1542)

9559. Šitam mažam krepšely yra gerų daiktų: gėlės, kvepalai, bačiukai. Kurį nori, išsiskirk.

1938, Kelmė. LTR 1783(11/8)

Fantų vadavimas

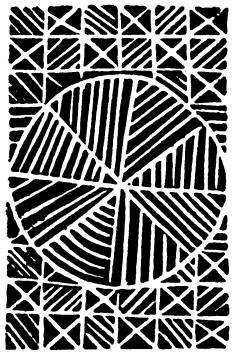

9560.

1. Dangų su kojom pasiekti.

Tas, kuris vaduoja fantą, paima kėdelę, iškelia, dunks į lubas — pasiekė. Atiduoda tam fantą.

2. Parodyt kokį žvėrį.

Pasiima veidrodį, skarą. Veidrodį turi po skara. Kai koks žaidėjas išbėga — ištraukia veidrodį, atsuka į jį ir rodo: „Va žvėris".

3. Medį nuobliuot.

Susiranda lentelę — brūkšt brūkšt per grindis išilgai.

4. Bambą parodyt.

Medžio šaką parodo.

5. Krūmų kirsti.

Šukoms išlaužiama tiek dantų, kiek liepiama krūmų iškirsti.

6. Tiltą taisyti.

Vienoj pusėj mergaitės, kitoj — berniukai (sustoja ir mišriai). Vienam reikia bučiuoti kitą.

7. Telefoną sutaisyti.

Įsikanda degtuką, galiuką suima dantimis ir vienas kitam paduoda. Mergaitės bijo: berniukai su ūsais...

8. Žuvis gaudyti.

Reikia pasiekti ranka žemę nuo slenksčio (seniau slenksčiai būdavo žemiau). Laikos už durų staktos ir lenkias.

9. Saulę (arba mėnulį) parodyti.

Parodo pakaušį,— pastukena.

10. Liežuvininku pabūti.

Iš palovio — au au au au,— tai vadinas liežuvininkas.

11. Pavaikščiot su tavoru (kromelį panešioti).

Šituo užbaigiamas fantų pirkimas,— kai jau nusibosta žaisti. Tas, kuriam priteisiama, pasiima visus surinktus fantus ir sako: „Kas šitą pirksit, kas šitą pirksit?" — ir atiduoda daiktus, surinktus už fantus.

Užrašyta Šeškinės km., Pabiržės apyl., Biržų raj., iš Marijos Drevinskienės, 65 m. Užrašė K. Aleksynas ir I. Jotautaitė 1966 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. LTR 3835 (203—213).

9561

— Ką teis teisėjas?

Teisėjas skiria:

1. Druskos parvežti penkis centnerius.

Reikia nueiti prie durų ir braukti su kakta taip, kad būtų girdėti. Vieną sykį brūkšteli — vienas centneris, antrą sykį — antras. Jei daug nuteisia, kol visą suveži, kakta įskausta.

2. Pabučiuoti tris saldžius, tris karčius.

Tada reiktų pabučiuoti, katruos myli (saldžius) ir katrie nelabai prie širdies (karčius). Iš tikrųjų išeina kitaip.

3. Pasakyti tris teisybes, tris neteisybes.

Tris teisybes lengviau, pavyzdžiui:

1) Petrukas markstos,— musėt miego nori.

2) Jonukas vakar mergelę lydėjo.

3) Šiandie šieną vežėm.

Arba ką kitaip — apie orą, žvaigždes,— kaip iš tikrųjų yra.

O neteisybės — ko nėra. Čia prigalvoja visokių juokų.

4. Pastovėti tarp dangaus ir žemės.

Reikia įsispausti tarp durų staktų skersai ir pabūti.

5. Pipirų vakarienei sugrūsti.

Atsisėsti ant kėslo ir trinti su užpakaliu.

6. Varle pašokuoti.

Reikia įsispręsti, pritūpti ir pastriksėti.

7. Žvaigždes suskaityti.

Reikia paimti kailinius ir per rankovę veizėti į viršų.

— Ar matai? — *kas nors klausia.*

— Kiek yr?

Atsako tiek ar tiek tūkstančių. O jei atsako „nematau", tada per rankovę įpila vandens, kad žvaigždės pasirodytų.

8. Pečių į kūmas paprašyti.

Nuteistasis nueina prie pečiaus ir šaukia:

— Pečiau, pečiau, eik šen į kūmas!

Kiti klausia:

— O ką turi?

— Dukterį.

— Kuom vardu?

— Marytė.

Tada turi eiti Marytė prie ano ir vėl šaukti:

— Pečiau, pečiau, eik šen į kūmas.

— Ką turi?

— Sūnų.

— Kuo vardu?

— Jonuką.

Turi eiti Jonukas.

Taip visus ir vadina, kol kas nors pasako nesantį vardą ar kokį daiktą.

9. Telefoną nutiesti.

Katras ties, nueina į trobos galą ir pasako:

— Tiesiu tiesiu telefoną.

Kiti klausia?

— Ko trūksta?

— Stulpo.

— Kokį renkies?

— Kuo aukščiausią.

Tada turi eiti pats aukštasis žaidėjas. Ir vėl pasako:

— Tiesiu tiesiu telefoną.

— Ko trūksta?

— Vielos.

— Kokios?

— Auksinės, gražios, nedidelio gabaliuko.

Tada turi eiti mergikė.

Taip tiesia, kol jau turi visus stulpus, vielas, bolikes — visus daiktus — ir iššaukia visus žaidėjus. Taiko taip iššaukti, kad stovėtų vyras — moteriška, vyras — moteriška.

Kai nutiesia, reikia patikrinti, ar veikia. Teisėjas pasiima dideliai trumpą šiauduką ar pusę degtuko, įsikanda ir duoda ištraukti kitam su lūpomis. Betraukiant pamažu pasako kokį žodį. Taip ir „bučiuojasi" visi, kol tas žodis nueis visai į pabaigą. Paskutinis turi balsiai tą žodį pasakyti. Jei nueina tas pats žodis, viskas pasibaigia, jei kas pakeitė,— siunčia kitą žodį iš naujo. Tol siunčia, kol telefonas veikia gerai — nueina tas pats žodis.

10. Veselę pakelti.

Vienas išeina už durų ir šaukia:

— Keliu keliu veselę; ai, prapuolė jaunasis!

Kiti klausia:

— Kokiu vardu buvo?

— Kazimieras!

Kazimieras eina už durų. Tas pats toliau šaukia:

— Keliu keliu veselę; ai, neturiu jaunosios!

— Kokiu vardu ana buvo?

— Stasė.

Eina prie ano Stasė.

Paskui prašo piršlio, svočios, svoto, parėtkininkių... — išprašo visus žaidėjus. Troboje tankiausiai pasiliekti tik senieji žmonės. Anie yra muzikantai. Vienas susiveja rankšluostį į bizūną, kitas pasiima vandens stiklinę ir laukia, kada veselninkai pasirodys. Kai pasirodo, pradeda „groti" iš bizūno, su „švęstu" vandeniu krapyti — kitam per galvą, kitam per blauzdas, kitam per nugarą. Visi turi supulti į trobą. Veržiasi visi vienu sykiu, kad mažiau kliūtų.

11. Eiti išpažinties.

Nuteistasis atsisėda ant krėslo, o antras atsistoja užpakaly ir ką nors dirba — ar šukuojas, ar prausias, ar bučiuoja — ir klausia:

— Kiek sykių taip dirbai?

Tas atsako:

— Vieną.

Arba:

— Dešimt.

O kiti, liežuvius pasigalandę, juokias:

— Tiek mažai tesiprausei!

— Tiek daug mergas bučiavai, todėl ir lūpos suskirdo!..

12. Veidrodžiu pabūti.

Nuteistasis atsistoja prieš kokį nors žaidėją ir, ką tas dirba, ir anas turi dirbti. Tas šukuojas — ir tas šukuojas, tas markstos — ir tas markstos, tas vaipos — ir tas vaipos.

13. Pasaldinti kavą.

Turi eiti iš eilės ir visus bučiuoti, kol kas nors pasako, kad jau saldu.

14. Lėkti aplink trobą ir šaukti:

— Ženytis noriu!

15. Pabučiuoti tris gauruotus, tris lygius.

Trys gauruoti — kailiniai, koks drabužis, katė ar kitas gyvulys. Trys lygūs — žmogaus burna, stalas, kėdė ir t. t.

16. Pabučiuoti tris šiltus, tris šaltus, tris juodus, tris baltus.

Trys šilti — pečius, žmogus, koks sušilęs daiktas, šalti — langas ir kiti daiktai, kur lauke yra. Juodi, balti — pagal spalvą.

17. Užsimerkus degtuką užpūsti.

Užbrėžia degtuką. Kai nuteistasis užsimerkia, atneša katę ar šunį, prikiša antrą galą. Tas ir pučia.

18. Pačta pabūti.

Nuteistasis išeina už durų. Džingt, džingt, džingt į duris.

— Kas čia? — *klausia viduje esantieji.*

— Pačta.

— Ką parvežei?

— Laišką.

— Kam?

— Bronei.

Bronė turi eiti.

Vėl džingt, džingt, džingt.

— Kas čia?

— Pačta.

— Ką parvežei?

— Siuntinį.

— Kam?

— Vytukui.

Vytukas turi eiti.

Kai pasako nesantį vardą, žaidimas pasibaigia.

19. Padainuoti, pašokti, eilėraštį pasakyti, pasaką papasakoti, mįslę užminti ir kt.

20. Su užpakaliu balkį patrinti.

Paimi krėslą už kojų ir patrini sėdyne balkį.

21. Užsimerkus druskos ant liežuvio parvežti.

Kai nuteistasis užsimerkia, kiti pelenų užpila.

Užrašyta Gulbių ir Girvainių kaimuose, Varnių raj., iš daugelio pateikėjų. Užrašė N. Vėlius 1958 m. LTR 3148(459)

9562

Teisėjas paskiria „Veseilę iškelt", „Obuolį nuskint", „Lubas kojom pasiekt", „Nabaščiku pabūt" ir kt.

Kai paskiria nabaščiku pabūt, taip daro.

Vidury pirkios pastato suolą, ir ant jo atsigula vaikas, kuris vaduoja fantą. Atsigulęs užsimerkia. Kitas vaikas turi burnoje prisigėręs vandens ir eina nabaščiką „prikelt". Priėjęs jis apipurkščia nabaščiką, ir tas jau būna prikeltas.

Užrašyta Degsnių km., Valkininkų apyl., Varėnos raj., iš Antosės Saulėnaitės-Bazienės, 44 m. Užrašė N. Bazytė 1965 m. Tekstas LTR 3766(13)

Žaidimai

9563

PAKUMUŽA

Vaikas, padėjęs po vienu pirštu žirnį, sugniaužia kumštį, atkiša jį kitam vaikui ir sako:

— Pakumuža bėgo.

Antrasis vaikas atsako:

— Ir mano pabėgo.

Pirmasis klausia:

— Po kuriuo krūmu?

Antrasis rodo vieną kurį pirštą. Jeigu atspėja, laimi antrasis, jeigu neatspėja,— pirmasis.

ŽRV, p. 41

9564

LYG LYGU

Vienas vaikas paslepia sugniaužtame kumštyje po vienu pirštu riešutą ir sako kitam:

Lyg lygu,
Šaku maku,
Čėžė vėžė,
Keturvėžė,
Po katruo pirštu riešutas?

Jeigu antrasis atspėja, riešutas tenka jam, jeigu ne,— lieka savininkui. Po to taip pat slepia savo riešutą ir klausia antrasis.

VSk, p. 5

9565

VERŽA VERŽA

— Verža verža,
Kekervėže,
Po katruo kelmu?
— Po tuo!

Užrašė A. Chvambaris. Tekstas LMD I 473(23)

9566

ŠAKA MAKA BĖGO

— Šaka maka bėgo,
Po manim pabėgo.
Po katruo kelmu?
— Po tuo!

Užrašė A. Chvambaris. Tekstas LMD I 473(23a)

* *
*

9567

DYLIA DOLIA

Dylia dolia,
Ginsim namolia!
— Per kieno vartelius?
— Per kunigėlio.
— Ką dirbdami?
— Košę virdami.
— Kokių miltų?
— Vienų glindų.
— Su kuo maišysim?
— Su starko koja.
— Su kuo užtrinsim?
— Su varlės taukais.
— Su kuo užliesim?
— Su katės pienu.
— O kur padėsim?
— Kiaulių kūtelėj.
— Su kuo uždengsim?
— Su akėtėlėms.
— Su kuo prislėgsim?
— Su velėnėlėms.
Kas tą kalbą sukalbės,
Pas tą košė sumarmės.

Taip taria visi piemenys ir pasakę nutyla, o tas, kuris pirmas prasijuokia ar prakalba, „sumarma" košę.

VD 1911, p. 98

9568

ŠIŪ NAMO

Šiū namo pro bobutės vartelius.
— Ką bobutė veikia?
— Košytę verda.
— Kokių miltų?
— Šešių glindų.
— Kuo užlies?
— Katės pienu.
— Kuo uždarys?
— Varlės taukais.
Kas pirmasis prašnekės, tas varlės košę suės!

Užrašyta Viskėnų km., Utenos raj., iš Vidos Žiogaitės, Pakalnių aštuonmetės m-los V kl. mokinės. Užrašė G. Jurkėnienė 1963 m. Tekstas LTR 3613(1431)

9569

UŽMINSIU MĮSLĘ

Užminsiu mįslę,— Varlių bačką praris,
Per padą gysla. O aš galiu šnekėt
Kas prašnekės,— Ir pypkę rūkyt.

Užrašyta Gulbiniškių km., Liudvinavo vls., Marijampolės aps., iš Kostancijos Juodzevičienės. Užrašė P. Juodzevičiūtė 1937 m. Tekstas LTR 1191(166)

9570

AŠ UŽMINSIU MĮSLĘ

Aš užminsiu mįslę,— Be duonos, be druskos,
Po padu pūslę. Be riekės lašinių.
Kas tą mįslę atspės,— Man galima šnekėt,
Varlių bačką praris O jums ne!

Užrašyta Mergutrakių km., Kalvarijos raj., iš V. Rudzinsko, 12 m. Užrašė S. Skrodenis 1962 m. Tekstas LTR 3518(1009)

9571

ATEINA LYTAUS

Ateina lytaus
Iš Alytaus.
Kas pirmas žodį pratars,
Tas varlių bačką praris.

Ingavangio km., Šilavoto apyl., Prienų raj., iš atminties užrašė K. Aleksynas. Užrašyta 1966 m. Tekstas LTR 3819(496)

9572

BĖGO ŠUO

Bėgo šuo keleliu ir pamatė raudoną kūlį. Ant to raudono kūlio pamatė ašaką. Kas pirmas prakalbės, tas tą ašaką bus prariješ.

Užrašyta Vanagų km., Klaipėdos raj., iš Vanagų pradinės m-los mokinių. Užrašė E. Mažulienė 1960 m. Tekstas LTR 3426(145g)

* *
*

9573

ŽIEDO DALIJIMAS

Susėda visi žaidėjai į ratuką arba trobos pašaliais. Vienas paima į ranką žiedą ar kokią monetą, eina prie kiekvieno ir deda į rieškutę:

— Te tau žiedą,— nerodyk.

Kitam vėl:

— Te tau žiedą,— nerodyk.

Vienas sergsti. Kai visiems išdalija, klausia to, kur sergėjo:

— Sargi margi, kame žiedas?

Tas turi atspėti. Jei per tris sykius neatspėja, tada apkalba: tas, kur dalijo, eina prie kiekvieno žaidėjo, o tie sako ką nors ant „sargio margio". Kartais ir gana riebų žodį tenka išgirsti.

„Sargis margis" vieną iš apkalbėtojų paskiria sergėti, o pats ima žiedą dalyti. Dalytojas sėdasi kartu su kitais į ratuką.

Ir vėl:

— Te tau žiedą,— nerodyk, te tau žiedą,— nerodyk...

Jei „sargis" atspėja, pas ką yra žiedas, tada pats ima dalyti, o pas katrą buvo žiedas, tas sergsti.

Užrašyta Gulbių km., Varnių raj., iš Stasės Vėlienės, 45 m. Užrašė N. Vėlius 1958 m. LTR 3148(451)

9574

ŽIEDO DALIJIMAS

Vienas žaidėjas stovi ratelio vidury, kitas su žiedu vaikšto aplink ratelį ir dalija žiedą. Ratelis dainuoja:
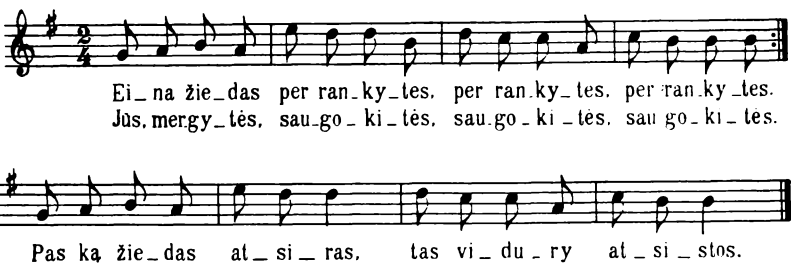
Eina žiedas per rankytes, Saugokitės, saugokitės.
Per rankytes, per rankytes. Pas ką žiedas atsiras,
Jūs, mergytės, saugokitės, Tas vidury atsistos.

Tas, kuris stovi viduryje, spėja, kas turi žiedą. Pas ką žiedą nutveria, tas eina į vidurį.

Užrašyta Laitelių km., Viešintų apyl., Troškūnų raj., iš Anelės Barzdenytės-Senvaitienės, 73 m. Užrašė A. Kadžius 1958 m. Tekstas ir melodija LTR 3158A(63)

9575

ŽIEDAS
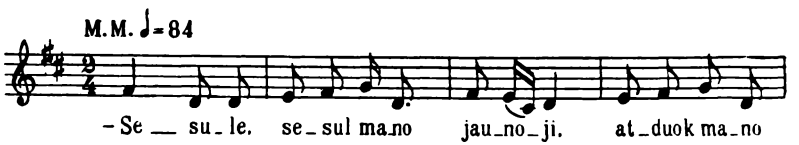
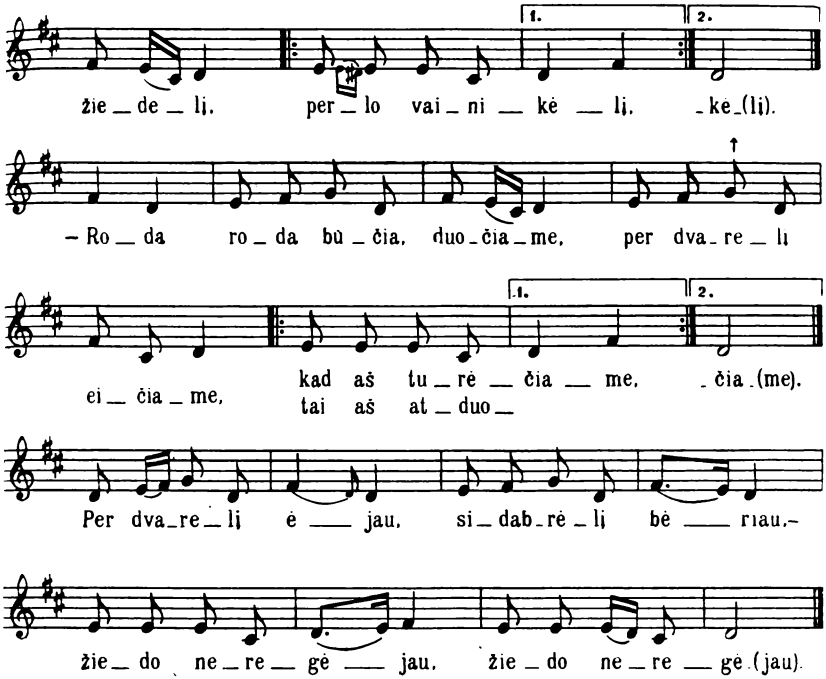

— Sesule, sesul mano
Jaunoji,
Atiduok mano žiedelį,
Perlo vainikėlį,
Perlo vainikėlį.
— Roda roda būčia,
Duočiame,
Per dvarelį eičiame,
Kad aš turėčiame,
Tai aš atduočiame.
Per dvarelį ėjau,
Sidabrėlį bėriau,—
Žiedo neregėjau,
Žiedo neregėjau.

Dainuojama, dalijant žiedą. Pirmąjį posmą dainuoja žiedo dalytoja ir atminėja, antrąjį ir trečiąjį — tos, kurios sėdi. Žiedo dalytoja padalijusi klausia atminėjos:

— Kur žiba žiedas?

Atminėja atsako:

— Pas va itą,— *arba:* — Pas itą,— *ir rodo pirštu.*

Žaidžia merginos, nors galima ir mišriai (vaikinai ir merginos).

Užrašyta Adutiškyje iš Marijonos Skiraliūtės-Kazlauskienės, 50 m. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1940 m., melodiją iš plokštelės iššifravo V. Juodpusis. Tekstas ir melodija LTR 2238(45), LTRF pl. 1245(7)

9576

ŽIEDO DALIJIMAS

Žaidėjai susėda į eilę; vienas atokiau nuo jų „svirplius graužia", o kitas dalija žiedą. Deda jį kiekvienam į saują ir sako:

— Te tau žiedą, nerodyk...

Palieka žiedą kam nors taip, kad niekas to nepastebėtų. Paskui kreipiasi į tą, kur „svirplius graužia":

— Sergi vergi, kur žib žiedas?

Jei tas neatspėja, sako, kad „svirplį sugraužė". Kai „svirplių graužikas" tris kartus įspėja, kas turi žiedą, dalytojas jį nusiveda į kitą kambarį ir perša jam nuotaką (jei svirplius graužia mergaitė, perša jaunikį). Abiem sutarus, piršlybos užbaigiamos ir sugrįžtama pas žaidėjus. Dalytojas apipasakoja, kokia nuotaka, pradėdamas žodžiais:

Atjoja atbasnoja,
Ateina atvisnoja:
Širva kumelaitė
Juoda uodegaite,
Per pusę gniaužto
Vilkų nugraužta.

Paskui parodo ranka, kokia nuotaka (jaunikis) aukštumo, kokia paguldyta, kokia pasodinta, kokia paklupdyta, kokia pastatyta. Tada iš eilės, rodydamas visas keturias pasaulio šalis, sako:

— Ne iš tos pusės, ne iš šitos, o iš tos...

Parodo, kurioje pusėje ji gyvena. Iš visų tų ženklų žaidėjai turi atspėti, kas ji. Įspėjęs eina svirplių graužti. Tas,

kur graužė svirplius, dalija žiedą, o tas, kur anksčiau dalijo, sėdasi tarp žaidėjų.

VR, p. 221

* *
*

9577

DAŽAI

Vienas žaidėjas būna „angelas", kitas —„velnias", trečias — „šeimininkas", o visi kiti —„dažai". Angelas ir velnias nueina į šalį, dažai sustoja aplink šeimininką, kuris kiekvienam iš jų paskiria po spalvą. Po to į ratą ateina angelas, tardamas:

— Din, din!

Šeimininkas klausia:

— Kas ten?

— Angelas.

— Ko atėjai?

— Dažo.

— Kokio?

Angelas sako kurią nors spalvą, pavyzdžiui:

— Balto.

Jei tarp žaidėjų yra baltas dažas, šeimininkas taria:

— Jo čia ieškok.

Angelas parodo kurį nors žaidėją. Jei atspėja, tai atspėtasis dažas išeina iš rato kartu su angelu. Jei neatspėja, angelas išeina vienas. Vienas išeina ir tada, jei paprašo tokio dažo, kokio rate nėra. Tada šeimininkas jam pasako:

— Tokio nėra.

Paskui ateina velnias, kalbėdamas:

— Tuk, tuk!

— Kas ten? — *klausia šeimininkas.*

— Velnias su ragais, su šiltais pyragais.

— Ko atėjai?

— Dažo.

— Kokio?

Velnias pasako kurią nors spalvą. Jei toks dažas yra, tada velnias, kaip pirma angelas, spėja, kuris žaidėjas juo pavadintas. Jei įspėja, tą dažą išsiveda, jei ne,— išeina vienas.

Po to vėl į ratą eina angelas, ir taip tęsiama, kol išsidalijami visi dažai. Kada šeimininkas ant grindų užbrėžia liniją,

padalydamas kambarį į „rojų" ir „pragarą", angelas su savo dažais sustoja rojuje, velnias su savo dažais — pragare. Tada angelas paduoda ranką velniui, angelo dažai įsikimba į angelą, velnio — į velnią, ir vieni traukia į savo pusę, kiti — į savo. Kurie priešus įtraukia į savo pusę, tie laimi.

GŽ, p. 74

9578

JAVAI

Vieną vaiką pavadina grikiu, kitą — miežiu, trečią — aviža ir t. t. Visi susėda ant suolo pirkioj ar lauke. Vienas žaidėjas atsistojęs pasako:

— Atlėkė paukštelis ir atsitūpė ant grikio.

Tada grikis atsistoja ir sako:

— Atlėkė paukštelis ir atsitūpė ant avižos.

Aviža atsistoja ir taip pat pašaukia bet kurį kitą iš žaidžiančių javų. Jeigu pašauktasis javas nespėja greitai atsistoti, iš jo imamas fantas.

Pririnkus daug fantų, išrenkamas teisėjas —„sandžia". Tada vienas vaikas paima kurį fantą ir sako:

— Sandže, sandže, kas iš šito fanto daryt?

Teisėjas pasako kokį darbą, o tas, kuris klausė, parodo paimtąjį fantą. Vaikas, kurio fanto vadavimui paskiriamas darbas, turi jį atlikti. Jeigu neatlieka, fanto negauna.

Užrašyta Degsnių km., Valkininkų apyl., Varėnos raj., iš Antosės Saulėnaitės-Bazienės, 44 m. Užrašė N. Bazytė 1965 m. Tekstas LTR 3766(13)

***9579**

PAUKŠTELIO PERINIMAS

Visi žaidėjai pasivadina medžių vardais: vienas —„obelis", antras —„grūšia", trečias —„skroblas", ketvirtas —„kadugys" ir t. t. Pasivadina tokiais vardais, katrie yra mažiau žinomi, kad sunkiau būtų kitiems atsiminti. Vienas žaidėjas yra „lizdas". Tas pasiima kepurę, sudeda į ją abidvi rankas ir pradeda:

— Perinu perinu paukštelį... Paleidau į grūšią.

Grūšia tuojau turi atsakyti:

— Grūšioj nėr, skroble yr...

Skroblas sako:

— Skroble nėr, obely yr...

Katras užsižiopso ir neatsako arba atsako po kiek laiko, tas deda į kepurę fantą: ar šukas, ar tabokinę, ar veidroduką — ką kas turi.

Perinama tol, kol prisirenka daug fantų. Tada nustoja perinti, išrenka vieną ar du teisėjus, ir turi visi atsiteisti fantus.

Tas, katras perino, paima vieną daiktą iš kepurės ir, neparodęs teisėjui, klausia:

— Teisėjau teisėjau, ką teisi už šį dalyką?

Teisėjas teisia — ar druskos atvežti, ar pečių į kūmas pavadinti, ar ką kita.

Kartais dar išrenkamas tvirtintojas. Ką teisėjas nuteisia, tą tvirtintojas turi patvirtinti. Jei šis netvirtina, teisėjas turi iš naujo teisti.

Užrašyta Gulbių km., Varnių raj., iš Stasės Vėlienės, 45 m. Užrašė N. Vėlius 1958 m. Tekstas LTR 3148(451)

* *
*

9580

KIAULĖ

Žaidėjai susėda. Vienas „eina per žmones" — vaikšto iš eilės prie visų, kalbėdamas:

— Aš papioviau kiaulę. Ko tu nori?

Vienas nori gauti koją, kitas — širdį, trečias — uodegą, ketvirtas — lašinių paltį,— visi kiaulę pasidalija. Išdalijęs visą kiaulę, ateina prie pirmojo ir klausia:

— Rodos, aš pioviau kiaulę?

— Piovei.

— Rodos, kažką ir tau daviau?

— Davei.

— O ką?

— Koją.

Ir daugiau, ką tas beklaustų, gavėjas turi sakyti tik „koją" ir „koją". Jei susijuokia ar kitą žodį pasako,— duoda fantą.

Kai surenkama daug fantų, savininkams juos reikia išsivaduoti.

Užrašyta Gulbių km., Varnių raj., iš Stasės Vėlienės, 45 m. Užrašė N. Vėlius 1958 m. Tekstas LTR 3148(451)

9581

AVIŽĖLIŲ PIRKIMAS

Žaidžiantieji susėda ant suolų. „Kupčius" apsižergia kėdę, prie kiekvieno „prijoja" ir, vaizduodamas, kad kažką duoda į rankas, sako:

— Še tau tris rublius. Nepirk juodo nė balto ir nesakyk „ne".

Taip visus „apdalijęs", grįžta prie pirmojo ir klausinėja:

— Ką nupirkai?

Tam pasakius kokį daiktą, vėl klausia:

— Kokios spalvos?

Klausiamajam pasakius spalvą, vėl kalba:

— Mat, kad nusipirkai. Nusipirkai juodą.

Klausiamasis vengia pasakyti „ne", atsako kitais žodžiais, o kupčius stengiasi nukreipti kalbą taip, kad tas ištartų vieną kurį iš draudžiamųjų žodžių. Klausiamajam užgintą žodį ištarus, iš jo imamas fantas.

Iš visų gavus fantus, kiekvienam skiriama pabauda, kurią atlikdami, žaidėjai fantus išsiperka.

Užrašyta Laborų km., Linkuvos prp., Šiaulių aps. Užrašė A. Gudjurgis 1923 m. Tekstas LTR 3378(421)

9582

AVIŽĖLIŲ PIRKIMAS

Žaidėjai susėda į eilę. Vienas atjoja, apsižergęs lazdą ar kėdelę, ir klausia:

— Ui, ar neturi avižėlių parduoti?

— Turiu.

— Kiek?

— Pūrą.

— Ui, kiek tamsta nori?

— Rublio.

— Ui, aš tamstai duosiu pusę rublio.

— Rublio.
— Duosiu čvertką.
— Rublio.
— Aš duosiu kumelės duplią.
— Rublio.

Tol kalba, kol pirkėjas prajuokina pardavėją. Kai pardavėjas prasijuokia ar pažiūri ten, kur avižėlių pirkėjas parodo, jis turi duoti fantą.

GK 1935, Nr. 2(6), p. 314

***9583**

SIETAS

Vienas žaidėjas — „pirklys", kiti — „pirkėjai". Pirkėjai sustoja į eilę. Vienas prieina prie pirklio ir klausia:

— Ar turi sietą parduot?
— Turiu.
— Ar gãli plonus miltus sijoti?
— Gãli.
— O kiek prašai?
— Pusę rublio.
— Ar gãli pabimbalauti?
— Gãli.

TŽ I, p. 103

* *
*

9584

AVELĖS

Vienas iš žaidėjų būna „vilkas", kitas — „piemuo", o visi kiti — „avys". Piemuo vaikšto apie aveles ir, barškindamas virš jų galvų dviem pagaliais, kalba:

Ganau ganau avytes, avytes,
Vilks tupi už tvoros, už tvoros.
Aš to vilko nebijau, nebijau:
Kai duosiu kūloku, pavirs buroku,
Kai dursiu nykščiu, pavirs pernykščiu,
Kai drošiu vadelėm, pavirs žarnelėm.

Prisėlinęs vilkas sako:

— Tavo mamunytė labai serga, prašo nueit aplankyt.

Arba:

— Joniuk, tau mamunytė nupirko gražią kepurę. Nueik pažiūrėt, o aš aveles paganysiu.

Kai piemuo atsitraukia, vilkas nusiveda avelę. Piemuo sugrįžęs padejuoja, kad nebėra jo avytės, ir vėl gano, kalbėdamas:

Ganau ganau avytes...

Vilkas vėl ateina pas jį ir vėl apgauna. Kai vilkas visas aveles išgaudo, piemuo eina jų ieškoti. Taką iki tos vietos, kur avelės paslėptos, išbarsto pelenais — tai vilko pėdos. Piemuo, dviem lazdom pasiramsčiuodamas, ieško pėdų ir kalba:

— Čia vilko pėdelis, čia avelės kraujelis, čia vilko pėdelis, čia avelės kraujelis...

Tuo tarpu avelės papsi:

— Pa, pa, pa, pa...

Tai išgirdęs, piemuo klausia vilko:

— Kas čia spraga?

— Pupos.

Avelės, išgirdusios piemens balsą, ima bliauti.

— Kas čia bliauna? — *klausia piemuo.*

— Avelės.

— Ar tik ne mano avytės?

— Pažiūrėk.

Piemuo eina prie kiekvienos avelės, paspiaudo du pirštus, pačiupinėja avelę ir, tuos pirštus pauostęs, sako:

— Čia mano avytė, čia mano avytė...

Visas peržiūrėjęs, šaukia:

— Buri, buri, buri; buriutės, buriutės...

Avelės visos subėga pas piemenį. Tada vilkui kuriama pirtis. Piemuo nuėjęs sako vilkui:

— Vilke pilke, prašom į pirtį!

— Dėkui, dėkui. O kokia ta pirtis?

— Tikros pušelės.

— Kuo dengta?

— Stėlengėlėm dengta.

— Kokia krosnis?

— Tikro akmenėlio.

— Kokie plautai?
— Tikros liepelės.
— Kokiais medžiais iškūrenta?
— Tikro berželio.
— Kuo nusiprausiu?
— Upės vandenėliu.
— Kuo nusivanosiu?
— Beržo vantele. Gulk ant plautų, išvanosiu.
Kai vilkas atsigula, piemuo sako:
— Uže, šunys, vilką!..
Žaidėjai apipuolę muša, peša, kol vilkas pasprunka.

GK 1935, Nr. 2(6), p. 312

9585

VILKAS IR AVYS

Vaikai sutupia vidury pirkios — tai „avys". Vienas būna „vilkas" — atsistoja kampe ir užsistato priešais save suolą. Kitas būna „piemuo". Tas vaikšto su lazda apie avis ir kalba:

Ganau ganau aveles
Po žaliąsias pieveles.
Tupi vilkas už tvoros,
Išsivertęs iš skūros.

Po to piemuo eina prie durų ir beldžiasi, sakydamas:

Boba, boba, duok tabokos
Iš to pačio rago,
Kur Jonukas rado!

Tuo metu vilkas pasivagia vieną avį ir nusiveda už suolo. Sugrįžęs piemuo vėl kalba: „Ganau, ganau...", eina belstis į duris, o vilkas nusiveda kitą avį. Taip kartojama, kol piemuo, sugrįžęs nuo durų, neranda nė vienos avies. Tada jis sukryžiuoja kelis pagalius ir eina, kalbėdamas:

— Avies kraujas, vilko pėdos, avies kraujas, vilko pėdos...

Atėjęs pas vilką, sako:

— Vilke vilke, ar nematei avių?

Tas klausia:

— O kokių?

— Juodų.

— Juodu keliu nubėgo, juodi šunes nuvijo, po juodu akmeniu pavijo.

Piemuo vėl vaikšto, kalbėdamas:

— Avies kraujas, vilko pėdos... Vilke vilke, ar nematei avių?

— Kokių?

— Baltų.

— Baltu keliu nubėgo, balti šunes nuvijo, po baltu akmeniu pavijo.

Tuo metu avys pradeda dundėti.

— Vilke vilke, kas čia pas tave dunda?

— Arkliai stonioj.

— Tai duok man pajodinėt.

Vilkas duoda vieną avį. Piemuo palaksto su ja ir įleidžia atgal pas vilką.

Tada avys ima bygzti.

— Vilke vilke, kas ten pas tave byzgia?

— Bitės spiečiasi.

— Tai duok ir man pakuopt.

Piemeniui įėjus pas avis, tos pradeda jį gnaibyt. Piemuo pabėga, pasiima šluotą, kačergą, lazdą ir vėl sugrįžta pas vilką.

— Vilke vilke, prašom pirtin!

— Kuo kūreni?

— Beržu.

— Aš ir taip labai perdžiu.

Piemuo apsisukęs nueina ir vėl sugrįžęs kviečia:

— Vilke vilke, prašom pirtin!

— Kuo kūreni?

— Lopšiu.

— Aš ir taip labai šnopščiu.

Piemuo, kiek pavaikščiojęs, vėl kviečia:

— Vilke vilke, prašom pirtin!

— Kuo kūreni?

— Ėgliu.

— Eisiu: gardūs dūmeliai.

Vilkas eina praustis, o visos avys puola jį draskyti. Pakankina, pakankina vilką, ir žaidimas būna baigtas.

Užrašyta Alytuje iš Malvinos Grėbliūnienės, 63 m. Užrašė N. Vėlius 1961 m. Tekstas LTR 3461(116)

9586

ŽĄSYS

Vienas iš didesniųjų vaikų būna „žąsinas", kitas —„vilkas", visi kiti —„žąsys". Vilkas sėdi kertėje, o kiti sustoja už žąsino, laikydamiesi vieni kitiems už juostos. Žąsinas laksto su žąsimis po trobą, šaukdamas:

— Gir, gir, gir!

Paskui, prisiartinęs prie vilko, žąsinas sako:

— Padėk dieve!

Vilkas atsako:

— Dėkui.

— Ką čia veiki?

— Malkeles kapoju.

— O kam tos malkelės?

— Ugnelei kurti.

— O kam ta ugnelė?

— Vandenėliui kaisti.

— O kam tas vandenėlis?

— Šaukšteliams mazgoti.

— O kam tie šaukšteliai?

— Jukelei srėbti.

— O kur jos gausi?

— Ogi anoje pusėje jūrelių

Skraido pulkas žąselių.

— Tai ne dėl tavęs!

— Dėl manęs, dėl manęs!

Tardamas „dėl manęs", vilkas pradeda gaudyti žąsis. Žąsinas, iškėlęs rankas, gina savo žąsis, jų neduoda, bet vilko mušti negali. Vilkui sugavus paskutinį iš voroje susikibusių žaidėjų, pradedama iš naujo, kol taip išgaudomos visos žąsys.

VSk, p. 71

9587

ŽĄSELĖS

Žąsys susikibusios eina prie vilko ir klausia:

— Ką čia veiki?

— Duobę kasu,— *atsako vilkas.*
— Kam ta duobė?
— Ugnį kursiu.
— Kam ta ugnis?
— Vandenį šildysiu.
— Kam tas vanduo?
— Peilius mazgosiu.
— Kam tie peiliai?
— Žąsis piausiu.
— Ką jos tau padarė?
— Avižas išlesė.
— Reikėjo užtverti.
— Užtvėriau.
— Ar aukštai?
— Aukštai.
— Eik kaulų graužti, ne žąsiukų gaudyti.
Taip pasakiusios, žąsys bėga, o vilkas jas gaudo.
MT V, p. 228

9588

ŽĄSŲ TILTAS

Vienas vaikas būna „vilkas", kitas —„meška", trečias — „žąsinas", o visi kiti —„žąsys". Vilkas ir meška susiima rankomis, žąsys sustoja vorele prieš juos. Vorelės priekyje stovi žąsinas, kuris kalbasi su meška arba vilku.

— Kur lekiat, žąselės?
— Per jūres marias.
— Neperlėksit.
— Pasidėsim šiaudą.
— Tas perluš.
— Pasidėsim lentą.
— Tą paplaus.
— Mano tėvas yra meistras. Anas padirbs geležies tiltą, tad pereisim.

Po to vilkas ir meška pakelia sukabintas rankas aukštyn, o žąsinas su žąsimis lenda pro apačią. Vilkas ir meška stengiasi paskutinę žąsį sugauti, staiga nuleisdami rankas žemyn.

Jeigu tai pavyksta, sugautosios žąsies klausiama, kam ji nori tekti — vilkui ar meškai. Jeigu toji pasirenka vilką, stoja už vilko nugaros, jeigu mešką — už meškos. Žaidimas kartojamas, kol išgaudomos visos žąsys, kurios, stodamos už vilko arba meškos, pasidalija į dvi grupes. Po to vilko žąsys, įsikibusios grandine į vilką, traukia į vieną pusę, o meškos, įsikibusios į mešką,— į kitą. Vilkas laikosi susikibęs su meška. Grandinei nutrūkus, žaidimas baigiamas.

BLF, p. 92

9589

ROPĖS ROVIMAS

Visi žaidėjai susėda eilute, apžergdami ir apkabindami priešais sėdintį. Vienas —„pirklys"— joja ant kačergos aplink ir šneka:

Joju joju aplink dvarą.
Dvaro šunys — vamt, vamt!
Su kepure plumpt, plumt!
Aš tų šunų nebijau,
Su kačerga pabaidau.

Atjoja į sėdinčiųjų priekį, o prieky yra „gaspadorius", kur „ropes sėja". Atjojęs klausia:

— Ar pasėjai ropeles?
— Pasėjau.
— Ar išdygo?
— Išdygo.
— Ar kiek paaugo?
— Dar ne.

Pirklys atsisveikina ir vėl joja, dainuodamas: „Joju joju aplink dvarą..." Vėl atjoja prie gaspadoriaus, klausia, ar pasėjo, ar išdygo, ar paaugo, ar gali rauti. Kai jau visai užauga, tada rauna — įduoda pirmajam pagalį į rankas ir judina į šalis, varto, kol vieną išrauna. Paskui — kitą ir taip, kol visas išrausto.

Užrašyta Gulbių km., Varnių raj., iš Stasės Vėlienės, 45 m. Užrašė N. Vėlius 1958 m. LTR 3148(459)

9590

RIDIKĖLIS

Trobos viduryje paeiliui susėda vaikai. Vienas jų, apsižergęs pagalį, joja aplink, sakydamas:

— Rai, rai ridikėlį, rai, rai ridikėlį...

Kai prijoja prie pirmojo, jam sako:

— Girkšt!

Pirmas klausia:

— Kas pono vartus kėlė?

— Aš pats pons!

— Ko reikalauji?

— Ridikėlio.

— Kur padėjai tą, kur vakar daviau?

— Ant lentynos padėjau, katelė užšoko, o ožkelė sugraužė.

— Kodėl gi nesaugojai?

— Namie nebuvau.

— Kur pati buvo?

— Svečius lydėjo.

— Kur vaikai buvo?

— Paskui sekė.

— Ko nekorojai?

— Korojau, korojau,— rykštelė sulūžo.

— Ko nepaėmei kitos?

— Paėmiau kitą,— vaikai po klėtim palindo.

— Ko nekasei?

— Kasiau, kasiau,— lopetėlė nulūžo.

— Ką neėjai pas kalvį?

— Nuėjau pas kalvį — sutrų putrų prisigėręs, ant baslio pasinėręs.

Visa tai pasakęs, ponas lazdą, už galų paėmęs, duoda sėdinčiam pirmajam vaikui. Jam šaukia:

— Trauk, žalių lapų nenutrauk!

Prisikėlus vaikui, ponas klausia jo, rodydamas į kampą gryčios:

— Kas čia?

— Dangus.

— Kas čia? — *rodydamas į kitą kampą.*

— Čyščius.
— Kas čia? — *į trečią.*
— Rojus.
— Kas čia? — *į ketvirtą.*
— Pragaras.
— Kur nori eiti?
— Į rojų.
— Eik,— *sako pastumdamas.*

Taip daro, kol prieina prie paskutiniojo. Paskutiniajam sako:

— Boba boba, meldžiu į pirtį!
— Kokiais medžiais iškūrenta? — *klausia.*
— Sedulės.
— Kokia pirtis?
— Naujų rąstelių.
— Kokia krosnis?
— Baltų akmenėlių.
— Kokia vanta?
— Šilkinė.
— Koks vanduo?
— Saldus.
— Koks kaušas?
— Sidabrinis.
— Kokie plautai?
— Variniai.
— Eisiu,— *ant galo atsako boba.*

Įsivarę bobą į pirtį, ją vanoja. Vieni muša, kiti purto, treti tampo ir t. t. Visi juokiasi. Tuo viskas ir pasibaigia.

TTŽ 1912, p. 79

9591

ROPĖ

Vaikai susėda ant grindų, vienas kitą iš užpakalio apžergdami. Gale sėdįs vadinamas „kapitonu". Vienas iš vaikų nesėda. Tas vadinamas „roviku". Rovikas vaikščioja aplink sėdinčius, šlubuoja ir aimanuoja:

— Ai, ai, ai!..

Po to priekyje sėdinčio klausia:

— Kur pons?

Užklaustasis atsako:

— Anam gale.

Rovikas eina prie kapitono, o tas, nelaukdamas, kol jo paklaus, sako:

— Aš pats pons
Kapitons.
Mano pati rožė,
Sūnus sakalėlis,
Duktė aguonėlė.
Ko reikalauji?

Rovikas aikčiodamas atsako:

— Kad ėjau per žalią girelę,
Susitikau juodą kalelę.
Ta juoda kalelė
Pakando man kojelę.
Ar neturi trimo lapelio?

Kapitonas sako:

— Dar ką tik pasėjau.

Rovikas pasitraukia. Po kiek laiko jis sugrįžta. Antrą kartą jam kapitonas atsako:

— Dar ką tik išdygo.

Trečią:

— Dar ką tik pražydo.

Ketvirtą sykį atsako:

— Rauk, rauk,
Tik lapų nenutrauk!

Tada rovikas traukia už rankų priekyje sėdintį, kiti jį laiko. Pagaliau prikėlęs traukiamąjį, rovikas šokinėja su juo, dainuodamas:

Šitai graži rožė,
Kad išgydė koją,
Šitai graži rožė,
Kad išgydė koją!..

Pašokęs išrautąjį stato į kertę. Po to iš eilės rauna kitus. Rovikui priėjus prie kapitono, šis vėl sako:

— Aš pats pons
Kapitons.

Mano pati rožė,
Sūnus sakalėlis,
Duktė aguonėlė.
Ko reikalauji?

Rovikas vaikščiodamas atsako:

— Kad ėjau per žalią girelę,
Susitikau juodą kalelę.
Ta juoda kalelė
Pakando man kojelę.
Ar neturi trimo lapelio?

Kapitonas klausia:

— Kur anuos padėjai?
— Katės numetė, pelės sugraužė.
— Kur tu buvai?
— Svečiuose.
— Kur tavo vaikai buvo?
— Paskui manęs sekė.
— Dėl ko juos vedei?
— Kad jie manęs neklausė.
— Reikėjo mušti.
— Mušiau, mušiau,— į žemę įlindo.
— Tad reikėjo kasti.
— Kasiau, kasiau — mentelė sulūžo.
— Reikėjo nešti pas kalvį pataisyti.
— Buvau nuėjęs — kalvio neradau namie.
— Tai jau rauk, tik vartelius užkelk!

Nusivedęs ir kapitoną į kertę, rovikas klausia pirmojo:

— Ko valgei?

Tas atsako:

— Pupų.
— Ką gėrei?
— Midų.
— Kur dangus?
— Aukštai.
— Kur žemė?
— Žemai.
— Kur čyščius?
— Židinyje.
— Kur pragaras?

— Po kakalio.
— Kur rojus?
— Ant stalo.
— Ant ko stovi?
— Ant adatų.
— Kaip jos duria?
— Kaip adatos.

Jei klausinėjamas atsako į visus klausimus nesijuokdamas, jis laikomas išvaduotu, jei prasijuokia,— lieka kertėje, kol, visus išvadavus, vėl prie jo sugrįš.

VSk, p. 146

* *
*

9592

VIŠTELĖ

Visi žaidėjai sustoja į pulkelį, o vienas stovi prieš juos užrištomis akimis ir klausia:

— Kas čia stovi?

Iš pulko atsako:

— Vištų pulkas!
— Kiek čia jūsų?
— Kiek beržo lapų!
— Ar teks man nors viena vištelė?
— Karšta yla tau šikinėn!

Tarus tuos žodžius, pulkelis iškrinka, o tas, kurio užrištos akys, gaudo vištas. Pagautas vištas sodina ant suolo. Tolei gaudo, kol visas išgaudo. Pagavęs paskutinę, nusiriša nuo akių raištį ir, priėjęs prie pirmojo sėdinčio, klausia:

— Ant ko sėdi?
— Ant ledo.
— Kas po ledu?
— Suolas.
— Kas po suolu?
— Višta.
— Kas po višta?
— Kiaušiniai.
— Kiek kiaušinių?
— Penki.

Koks kiaušinių skaičius pasakomas, tiek kartų gaudytojas pasakiusį pakelia nuo suolo ir vėl pasodina. Po to vėl žaidžiama iš naujo.

Užrašyta Ažukarklynės km., Dūkšto raj., iš Veronikos Šalnaitės-Zakarauskienės, 58 m. Užrašė E. Rūkštelytė 1958 m. Tekstas LTR 3167(104)

9593

LAUMINĖJIMAS

Vienam žaidėjui užrišamos akys. Kiti žaidėjai gali laisvai bėginėti po kambarį. Žaidėjas su užrištomis akimis juos gaudo. Kurį nors pagavęs, klausia:

— Duosiu šuniuką juodą ir šiupinio puodą, ar ganysi mano aveles?

— Ganysiu,— *atsako pagautasis.*

Lauminėtojas iš balso bando atspėti pagautojo žaidėjo vardą. Jeigu jam pavyksta tai padaryti, žaidėjai keičiasi vaidmenimis, jeigu ne — tas pats lauminėtojas toliau gaudo.

SŽP, p. 142

9594

PUŠIS

Vienam vaikui užriša akis, ir tas turi gaudyti kitus vaikus. Kai pagauna vieną, kiti klausia:

— Kas čia?

— Pušis,— *atsako gaudytojas.*

Tada vaikai dainuoja:

Aš tą pušį pakirsiu,
Rytoj rytą parvešiu
Geležiniais ratais,
Stikliniais čebatais.
Plaušų vadelės,
Snarglių botagas,
Šyva kumelaitė,
Striuka uodegaitė.

Dainuodami visą laiką muša gaudytoją. Paskui užriša akis tam, kurį sugavo, ir vėl taip pat dainuoja.

Užrašyta Gudelių km., Ramygalos vls., iš Elžbietos Gvergždienės, 74 m. Užrašė A. Činikaitė 1931 m. Tekstas LTR 281(244)

9595

PANEDĖLIO DIENĄ

Žaidėjų skaičius neribotas. Vienam iš jų užriša akis ir į rankas paduoda menturį. Kiti žaidėjai susiima rankomis ir sudaro ratelį aplink žaidėją užrištom akim. Visi dainuoja, eidami rateliu vienon pusėn:

Panedėlio dieną
Grėbė zuikis šieną.
Ką ten grėbė,
Ką negrėbė,
Kad nė kuškio nesugrėbė.

Kai nustoja dainuoti, sustoja ir žaidėjai ratelyje. Tuo metu vidury stovintysis menturiu paliečia vieną žaidėją. Tas negali kalbėti nei juoktis, nors menturiu yra „apžiūrinėjamas". Kai baigia „apžiūrinėjimą", tada vidury stovintysis turi spėti, kuris tai bus žaidėjų. Jei atspėja, tada jam atrišamos akys, atimamas menturis ir atiduodama įspėtajam. Jei neatspėja, žaidžiama toliau.

Žaidžia jaunimas per patalkes.

Zaventės km., Viekšnių vls., Mažeikių aps., iš atminties užrašė A. Urbienė. Užrašyta 1946 m. Tekstas LTR 2489(54)

9596

BOBUTE SENUTE
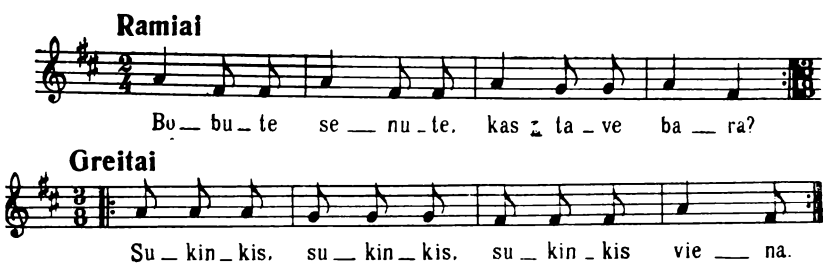
Bobute senute,
Kas tave bara,
Bobute senute,
Kas tave bara?

Sukinkis, sukinkis,
Sukinkis viena,
Sukinkis, sukinkis,
Sukinkis viena.

Žaidžia vaikai. Vienai žaidėjai užriša akis skepeta. Ta sukinėjasi ratelio vidury. Paskui prieina prie vienos iš stovinčių ratu, o toji mykia: „M-m-m..." Jei bobutė atspėja mykiančiosios vardą, tai ši eina į vidurį, ir žaisti pradedama iš naujo.

Užrašyta Jokūbaičių km., Gudžiūnų vls., iš S. Šulskytės. Užrašė E. Trumpa 1933 m. Tekstas ir melodija LTR 643(1)

* *
*

9597

OŽIO PEŠIMAS

Vienas žaidėjas išrenkamas ožiu. Jis eina repečkom ir bliauna:

— Mekeee, mekeee, mekeee!..

Kiti žaidėjai laksto apie jį ir pešioja, sakydami:

— Cibi ribi, duok taukų, cibi ribi, duok taukų!..

Ožys bliauna ir spiria. Tas, kuriam pataikė koja įspirti, lieka ožiu.

GK 1935, Nr. 2(6), p. 314

9598

KEPALUŠO VĖLIMAS

Žaidžia trise. Vienas —„meistras" — atsisėda ant žemės, ištiesia kojas, tarp kojų įbeda į žemę lazdą ir pakabina ant jos skrybėlę. Du kiti stovi iš šalių su lazdelėmis rankose, viena koja atsispyrę į meistro koją. Tai „gizeliai". Meistras maigo skrybėlę, sakydamas:

— Tip tap, tip tap! Veliu kepalušą aukštu bryliu, plačiu viršum. Ar turi beržo klyno, šalto vandens?

Gizeliai turi atsakyti:

— Turiu.

Meistras toliau maigo ir sušunka:

— Gizeli, pridaužk!

Tardamas šiuos žodžius, kerta katram nors iš jų per koją. Tas gali atremti smūgį, kirsdamas lazda meistrui per ranką. Niekam negalima patraukti kojos iš vietos ir iš karto suduoti du smūgius.

VR, p. 225

9599

KATE, KATE

Atsistoja vienas vaikas viename suolo gale, kitas — kitame. Vienas vaikas —„katė", kitas —„šeimininkas". Šeimininkas klausia:

— Kate, kate, kur buvai?

— Miau-u, kamaroj!

— Ką darei?

— Pienelį lakiau!

— Ar man palikai?

— Miau, ne!

— Aš tave gausiu!

— Katės šūdo paragausi!

Tada šeimininkas vejasi, o katė bėgą. Jeigu šeimininkas paveja, katė tampa šeimininku, o šeimininkas kate. Tada vėl kartojama.

Vaitakarčmio km., Valkininkų apyl., Varėnos raj., iš atminties užrašė O. Bazytė. Užrašyta 1965 m. Tekstas LTR 3766(1)

9600

KIŠKELIAI

Apibrėžiamas ratas. Į ratą sueina visi žaidėjai ir renka gončą. Vienas skaičiuoja, kiekvieną žaidėją (taip pat ir save) paliesdamas pirštu:

Abol, vabol, Dominike,
Iki, piki, gromatiki,
Ein, klein, zaic!

Arba:

Ana, vana, tatanija,
Sija, vija, kompanija,
Šlikum, šlakum,
Tikum, takum,
Ėjo, vėjo, van!

Į kurį pirštu baksteldamas ištaria „zaic" arba „van", tas lieka kiškeliu ir išeina iš rato. Taip skaito, kol palieka du. Kuriam iš tų dviejų tenka žodis „zaic" arba „van", tas lieka kiškeliu, o antrasis — gonču. Gončas išbėga iš užbrėžto rato, vadinamo dvaru, ir surinka:

Zara zara,
Kišks iš dvaro!
Gončai išeina medžiot!

Visi kiškeliai iš dvaro išbėga, o gončas gaudo. Kurį ranka paliečia, tas lieka gonču ir gaudo kiškelius. Gončas kiškelį tegali vytis tik iki dvaro.

GK 1935, Nr. 2(6), p. 315

9601

KURAPKĖLĖ

Žaidžiama lauke. Vienas iš būrio vaikų būna vanagas, kiti — kurapkos. Prieš pradedant žaisti, vanagas paskiriamas išskaičiuojant. Skaičiuotojas, tardamas kiekvieną žodį arba specialiai atskirtą ilgesnio žodžio dalį, rodo iš eilės vis į kitą žaidėją ir kalba:

Kertu, kertu penkio-lika.
Kas tau sakė — penkio-lika?
Genys sakė penkio-lika,
Geniui galvą **čekšt!**

Arba:

Anku, tanku, tili, drū,
Jani, tėvi, pinin-gų,
Anks, tanks, riti tanks,
Peti, jani, tevi, **brit!**

Tas, kuriam tenka žodis „čekšt" arba „brit", būna vanagas.

Tada lygioje vietoje per 3—5 metrus vienas nuo kito įsmeigiami du pagaliukai ar šakelės. Tai būna vartai. Vienoje pusėje vartų — savo dvare — stovi vanagas, kitoje — kurapkų dvare — kurapkos. Vanagas, traukdamasis nuo vartų, vilioja į savo dvarą kurapkas. Jis kalba:

Kurapkėle mažutėle, kidirkšt, kidirkšt,
Kurapkėle mažutėle, kidirkšt, kidirkšt...

Kurapkos, sekdamos paskui vanagą, kalba:

Minu minu tavo dvarą,
Minu minu tavo dvarą...

Kai vanagas užtenkamai toli įsivilioja kurapkas, staiga ima jas vytis. Vejasi iki vartų linijos. Jei kurią kurapką pagauna ar suduoda tris sykius, toji skiriama vanagu, ir žaidimas pradedamas iš naujo.

Kurapkos į savo dvarą bėga tik pro vartus. Jei įsibėgėjęs vanagas įsibrauna į kurapkų namus, šios gali jį apkulti, apstumdyti ir išmesti atgal į jo dvarą.

GK 1935, Nr. 1(5), p. 247

* *
*

9602

MEDŽIOTOJAS

Iš žaidėjų išrenkamas „medžiotojas" ir „eigulys". Medžiotojas eina prie eigulio ir skundžiasi:

— Noriu pamedžioti, bet nėra miško.

— Mišką galima pasodinti,— *sako eigulys ir, atvedęs dalį žaidėjų, sustato juos rateliu.*

— Štai tau ir miškas!

— O ką man medžioti, jeigu jame nėra žvėrelių? — *vėl skundžiasi medžiotojas.*

Tada eigulys likusius žaidėjus sustato už medžių ir duoda jiems įvairių žvėrelių vardus.

— Kokio nori žvėrelio? — *klausia eigulys.*

— Lapės!

— Štai ji, pasigauk!

Lapė turi apibėgti aplink visus medžius ir atsistoti į savo vietą. Medžiotojas vejasi ją. Medžiai iškelia šakas (rankas)

ir bando sukliudyti medžiotojui pagauti lapę. Jeigu medžiotojas pagauna žvėrelį, jiedu pasikeičia vaidmenimis.

SŽP, p. 148

9603

SLAPSTYKIS, VOVERĖL, LINAGO
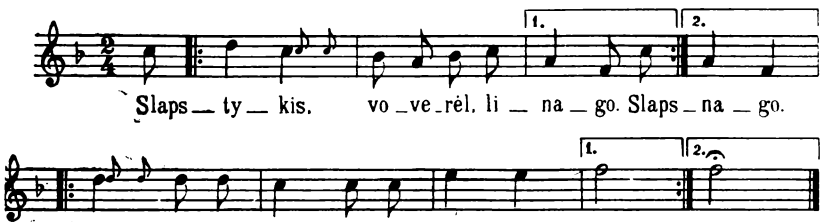
— Slapstykis, voverėl, linago,
Slapstykis, voverėl, linago,
Slapstykis, voverėl, linago,
Slapstykis, voverėl, linago!

— Nėr kur man slapstytis, linago,
Po tankiuosius krūmelius, linago,
Pilni mano takeliai, linago,
Strielčiukų pristojo, linago.

Keletas vaikų, pakėlusių aukštyn rankas, stovi įvairiose salos vietose. Tai „medžiai". Tarp jų bėgioja „voveraitė", ir ją gaudo bent keli „medžiotojai". Visų medžiotojų turi būti užrištos akys. Kai kuris nors medžiotojas sugauna voveraitę, tuomet ši lieka medžiu, paliuosuotasai medis — medžiotoju, o tas, kuris sugavo,— voveraite. Visą laiką dainuojama ta pati daina.

GSŽ, p. 11

9604

ANČIŲ TUPI TRYS PULKELIAI
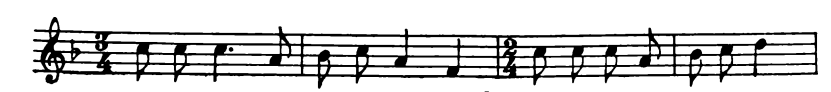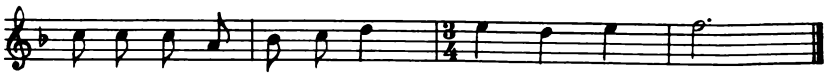
Ančių tupi trys pulkeliai,
Anti, anti, antele,
Antytėle antyte,
Antytėle.

Kurios gelsvos jau kojelės,
Anti, anti, antele,
Antytėle antyte,
Antytėle.

Kurią šausim mes antelę,
Anti, anti, antele,
Antytėle antyte,
Antytėle?

Tai tą šausim mes antelę,
Anti, anti, antele,
Antytėle antyte,
Antytėle.

Vaikai, išsiskirstę į tris būrelius, tupi ant žemės. Tai — „antys". Trys „medžiotojai" po pirkią vaikšto. Kai dainuoja „Anti, anti...", tada antys atsistoja ir rankomis, neva sparnais, plasnoja. Dainuojant tolesnius dainos posmus, antys, į šalis svyruodamos, iš lėto vaikšto. Dainuojant paskutinį kartą „Anti, anti...", medžiotojai, rankas ištiesę, tartum šauna ir rūpinasi pagauti po vieną antį. Pastarosios gi į šalis išsiblaško. Sugautosios antys moka fantą ir, antrąkart žaidžiant, lieka medžiotojais.

GSŽ, p. 12

9605

SIETAI

Vidury pirkios pastato suolą. Visi žaidėjai sustoja vienoje suolo pusėje vienas paskui kitą. Tas, kuris stovi pačiame gale, klausia:

— Katram gale sietus audžia?

Iš priekio atsišaukia:

— Šitam!

Tada galinis su žiužiu veja priekinį ir muša. Tas turi apibėgti aplink suolą ir vėl atsistoti į savo vietą. Jei sugauna, tada sugautasis turi vytis.

Užrašyta Strazdų km., Ignalinos raj. iš Eleonoros Ivanauskienės, 71 m. Užrašė N. Vėlius 1964 m. Tekstas LTR 3700(14)

9606

ŠEŠKO GAUDYMAS

Žaidėjai sustoja ratu, rankas laikydami užpakalyje. Vienas žaidėjas vaikšto aplink ir po drabužiais slepia susuktą rankšluostį — žiužį. Tai „šeimininkas". Jis susirūpinęs, kad jo vištidėje įjunko šeškas ir niokoja vištas. Vaikščiodamas dejuoja:

— Šelmis šeškas piauna mano višteles. Ką daryt? Kaip tą šešką iškrapštyt? O kas man šeškelį išvarys?

Taip kalbėdamas, jis nežymiai kam nors į rankas įbruka žiužį ir eina toliau ratu. Gavęs į rankas žiužį, žaidėjas turi nuduoti lyg niekur nieko ir laukti šeimininko ženklo. Pagaliau šeimininkas staiga šūkteli:

— Gaudyk šešką!

Žaidėjas, kuris turi žiužį, ima nestipriai mušti šešką — iš dešinės stovintį žaidėją. Šeškas bėga aplink, o žaidėjas vejasi jį ir retkarčiais suduoda žiužiu. Tuo tarpu šeimininkas užima laisvą vietą ratelyje. Antrą laisvą vietą užima atvytas šeškas. Likęs be vietos žaidėjas tampa šeimininku ir toliau vadovauja žaidimui.

SŽP, p. 67

9607

KATINAS ANT PEČIAUS SĖDĖJO
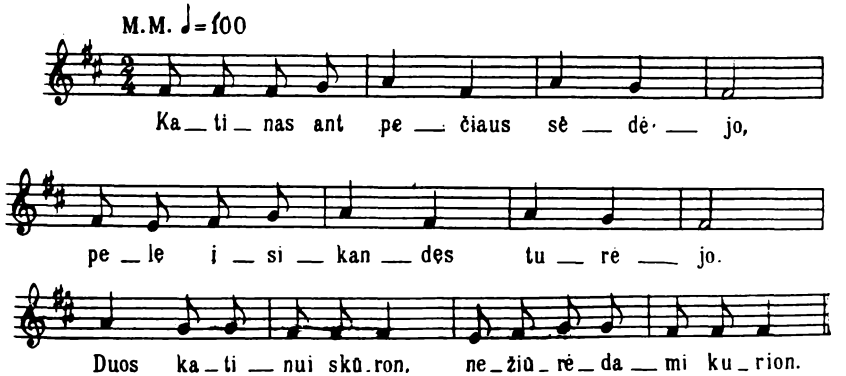
Katinas ant pečiaus sėdėjo,
Pelę įsikandęs turėjo.
Duos katinui skūron,
Nežiūrėdami kurion.

Jaunimas sustoja labai glaustu ratu; rankas laiko už nugaros. Vienas žaidėjas eina aplink ratą ir nešasi kietai susuktą, kartais net su mazgu, rankšluostį. Visi stovėdami dainuoja pirmąsias dvi eilutes. Dainuoja ilgai, kol einąs aplink paduoda rankšluostį kuriam nors rate stovinčiam žaidėjui į rankas, sudėtas už nugaros. Tas, kuris rankšluostį gavo, pradeda juo mušti savo kaimyną. Kaimynas bėga aplink ratą vėl į savo vietą, o antrasis jį veja ir vis muša. Tuo metu visi stovėdami dainuoja „Duos katinui skūron...“ Mušamajam vėl atsistojus į savo vietą, mušėjas eina ratu, ir vėl visi iš pradžios dainuoja. Žaidžia, kol nusibosta.

Užrašyta Navoplentos km., Alovės vls., Alytaus aps., iš Onos Balčiūnienės. Tekstą užrašė B. Kazlauskienė, melodiją — J. Jurga 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2570(8)

9608

PRIEGALVĖLIS

— Priegalvėli priegalvėli,
Kodėl tu taip baltas?
— Dėl to baltas, dėl to baltas,
Kad močiutės skalbtas.
— Priegalvėli priegalvėli,
Kodėl tu taip minkštas?
— Dėl to minkštas, dėl to minkštas,
Kad močiutės kimštas.

Žaidėjai lėtai eina ratu. Vienas stovi viduryje rato, laikydamas rankoj priegalvėlį. Visi dainuoja. Dainuojant paskutinę eilutę, stovįs viduryje staigiai meta kuriam nors žaidėjui priegalvėlį. Jei šis priegalvėlio nepagauna, tai stojasi į vidurį, ir žaidimas kartojamas. Jeigu žaidėjas priegalvėlį pagauna, tai vidurio žaidėjas lieka tas pats ir toliau vadovauja žaidimui, laikydamas priegalvėlį. Dainelė vėl dainuojama nuo pradžios.

SŽP, p. 25

*9609

ČIGONĖLIS

Lėtai

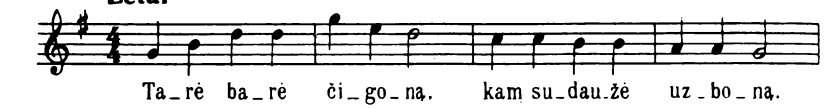

Greitai
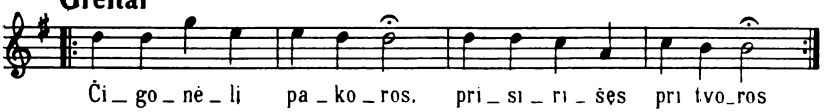
Tarė barė čigoną,
Kam sudaužė uzboną.
Čigonėlį pakoros,
Prisirišęs prie tvoros,
Čigonėlį pakoros,
Prisirišęs prie tvoros.

Vidury kambario atsistoja vienas vyras su kietai susuktu rankšluosčiu — pitka — rankoje. Jis sukviečia visus žaisti. Žaidėjai susikimba rankomis. Vedantysis — „čigonas" — stoja voros priekyje. Viena ranka jis būna susikibęs su pirmuoju po jo einančiu žaidėju, o kitoje laiko iškėlęs pitką. Visi eina paskui čigoną, dainuodami „Tarė barė čigoną..." Dainuojant „Čigonėlį pakoros", čigonas pradeda suktis greičiau ir prisivijęs tol muša su pitka paskutinį voroje einantį žaidėją, kol tas išbėga pro duris. Po to muša iš eilės kitą žaidėją. „Čigonėlį pakoros..." kartojama, kol visi išlaksto.

Užrašyta Rūtelių km., Kaltinėnų vls., Tauragės aps., iš Marijonos Misevičienės, 37 m. Užrašė A. Brazdeikis 1937 m. Tekstas ir melodija LTR 1167(570)

*9610

AVINĖLIAI

Stipriausias ir vikriausias vyras išsiverčia kailinius ir, išbėgęs laukan, šūkteli:

Vedu avinėlius
Į baltus dobilėlius!

Avinėlio striuka uodegytė
Kas pridurs?

Prie jo kailinių gaurų už vienas kito tuojau kabinasi jaunimas, vaikai. Susidaro gana ilga vora. Tada vadovas su visa „uodega" pasileidžia bėgti į kiemą, kelin arba į laukus. Jis sukinėjasi, pritupia, staigiai sustoja, stengiasi pasiekti „uodegos" galą ir ten esančiam žaidėjui sušerti vytele. Jeigu kuris žaidėjas nespėja bėgti kartu su kitais arba gauna nuo vadovo su vytele, tai pasilieka nuo žaidimo. Taigi kol vadovas grįžta į kiemą, jo „uodega" būna gerokai „nusišėrusi". Kas ilgiausiai išsilaiko voroje, tas laikomas žaidimo laimėtoju.

SŽP, p. 22

9611

NEGREITA KATĖ

Negreita katė, negreita,
Nesugaus pelės ant lauko,
Negreita katė, negreita,
Nesugaus pelės ant lauko.

Ta pelė šoka,
Katelė nemoka,
Ta pelė šoka,
Katelė nemoka.

Žaidėjai sustoja rateliu ir susikabina rankomis. Ratelio vidury vaikšto žaidėjas — „pelė". Jis pro rankas išlenda ir vėl stengiasi įlįsti atgal, kad nesugautų, žaidėjas — „katė", kuris apie ratelį vaikšto, sukinasi, vaiko „pelę", stengdamasis ją sugauti. Kol sugauna, ratelis vaikšto ir dainuoja.

Užrašyta Pabiržių km., Ramygalos raj., iš Pranės Zalatorienės, 73 m. Užrašė A. Valantinas 1959 m. Tekstas LTR 3199(6)

9612

ZUIKELIS

Zuikeli puikeli,
Tu mažiausysis,
Zuikeli puikeli,
Tu gražiausysis.
Ko lindai, ko tu šokai
Į kopūstų daržą?

Nei šen, nei ten
Dabar neišlįsi.
Zuikeli pilkas,
Tavo kojos ilgos,
Ausys stačios,
Akys plačios,
Dantys kaip vargonai.

Vaikai sustoja ratu, susikimba rankomis ir, eidami ratu, dainuoja. Vienas vaikas vaikšto rato viduryje. Dainuojant „Nei šen, nei ten...", jis turi susirasti tarpą tarp vaikų ir iš rato išlįsti. Tie stengiasi neišleisti.

ŽRV, p. 14

***9613**

KIŠKIS
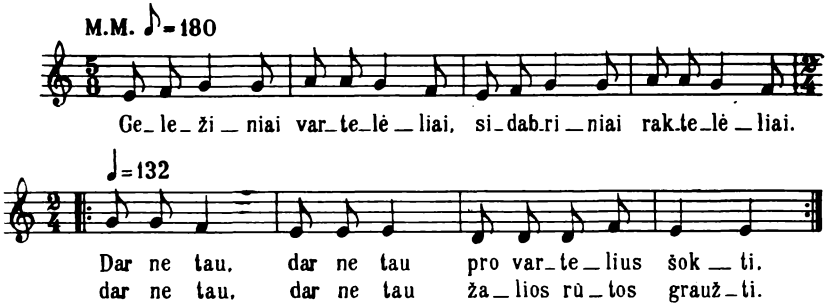
Geležiniai vartelėliai, Pro vartelius šokti,
Sidabriniai raktelėliai. Dar ne tau, dar ne tau
Dar ne tau, dar ne tau Žalios rūtos graužti.

Jaunimas sustoja rateliu. Vidury ratelio stovi mergina arba vaikinas, vadinamas kiškiu. Ratelis eina, susikibęs rankomis, ir dainuoja. Dainuojant žodžius „Dar ne tau, dar ne tau...", kiškis stengiasi iš rato pabėgti. Pro kurį žaidėją jam pavyksta iš rato pabėgti, tas, kartojant žaidimą iš naujo, eina į vidų ir būna kiškis.

Užrašyta Janonių km., Kurklių vls., Ukmergės aps., iš Marijonos Urbonienės, 73 m. Užrašė J. Jurga 1937 m. Tekstas ir melodija LTR 1215(82).

***9614**

VOVERĖ

Būrys sustoja ratu ir dainuoja. Už rato eina viena mergaitė — „voverė", o paskui ją — kita (arba kitas) su susuktu rankšluosčiu rankoje. Pakaitomis visi dainuoja:

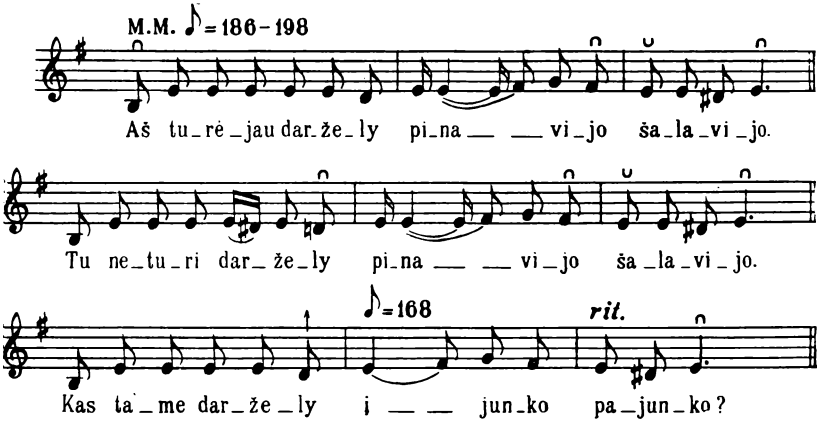

Darželis (ratu stovintieji):

Aš turėjau daržely pinavijo šalavijo.

Voverė:

Tu neturi daržely pinavijo šalavijo.

Darželis:

Kas tame daržely įjunko pajunko?

Voverė:

Voverėlė tame daržely įjunko pajunko.

Mergaitė (einanti paskui voverę):

Aš tą voverėlę sugausiu pagausiu,—
Tėvulio kurteliais užleisiu užleisiu!

Voverė:

Tu voverėlės nepagausi nepagausi,—
Tėvulio kurteliais neužleisi neužleisi!

Padainavus, tas, kuris eina su rankšluosčiu, veja voverę aplink ratą ir muša. Mušamoji stengiasi įsprukti į ratelį. Ratelis susispaudžia, kad voverė neįsiveržtų. Pro kieno tarpą voverė įsprunka, tas turi eiti už ją lakstyti. Su rankšluosčiu visą laiką vaikšto tas pats žaidėjas.

Užrašyta Liškiavoje, Merkinės vls., Alytaus aps., iš Marijonos Masionytės, 56 m. Tekstą užrašė S. Juodeikytė 1937 m., melodiją iš plokštelės iššifravo V. Juodpusis. Tekstas ir melodija LTR 1041(20), LTRF pl. 584(12)

9615

MŪSŲ AVYTĖS, VALIO
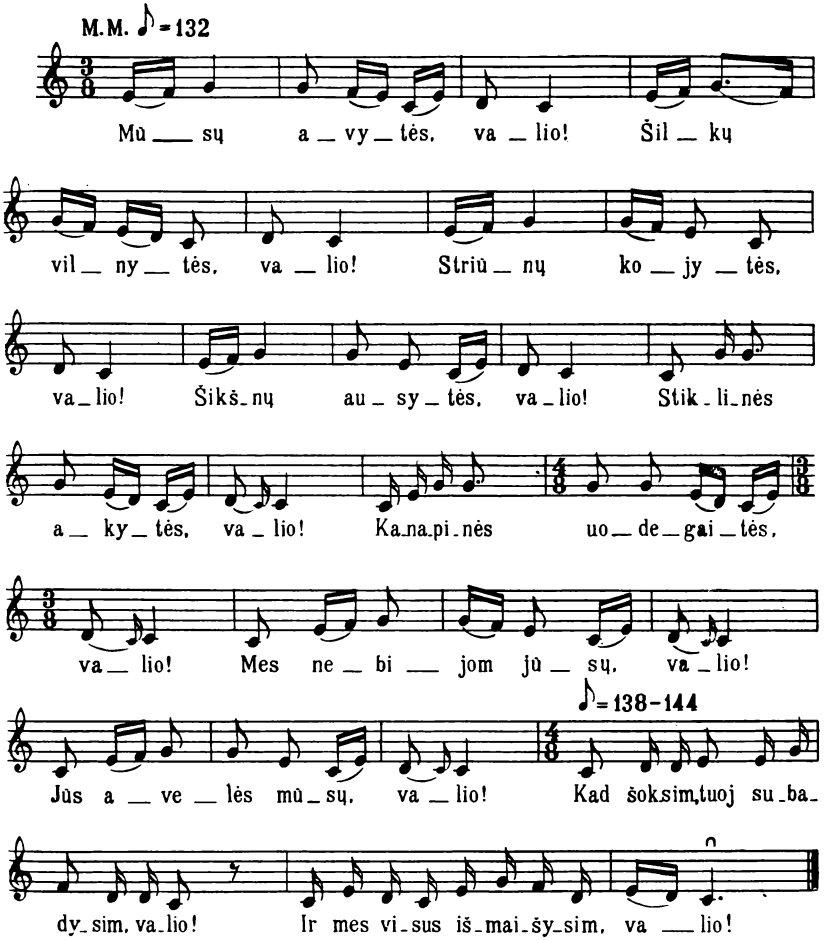
Mūsų avytės, valio!
Šilkų vilnytės, valio!
Striūnų kojytės, valio!
Šikšnų ausytės, valio!
Stiklinės akytės, valio!
Kanapinės uodegaitės, valio!
Mes nebijom jūsų, valio!
Jūs avelės mūsų, valio!
Kad šoksim, tuoj subadysim, valio!
Ir mes visus išmaišysim, valio!

Sustoja ratelis. Tai „avys". Viduryje vaikšto du „piemeniu". Kaip paprastai, ratelis sukasi — eina aplink į vieną ar kitą pusę. Visi dainuoja.

Pabaigus dainą, visas ratelis išsiskirsto. Kiekvienas stengiasi susirasti porą, nes tą, kuris neturi poros, gali pagauti piemenys. Sudariusio porą piemuo neturi teisės gaudyti. Jeigu piemenys nesugauna jokios avelės, tai vėl pasilieka piemenimis, o kas lieka be poros, tas duoda fantą. Toliau žaidžiama ir dainuojama vėl iš pradžių.

Užrašyta Jaujakaimio km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Onos Pigagienės. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1936 m., melodiją iš plokštelės iššifravo V. Juodpusis. Tekstas ir melodija LTR 994(42), LTRF pl. 526(6)

*9616

GEGUTYTĖ TUPI TUPI

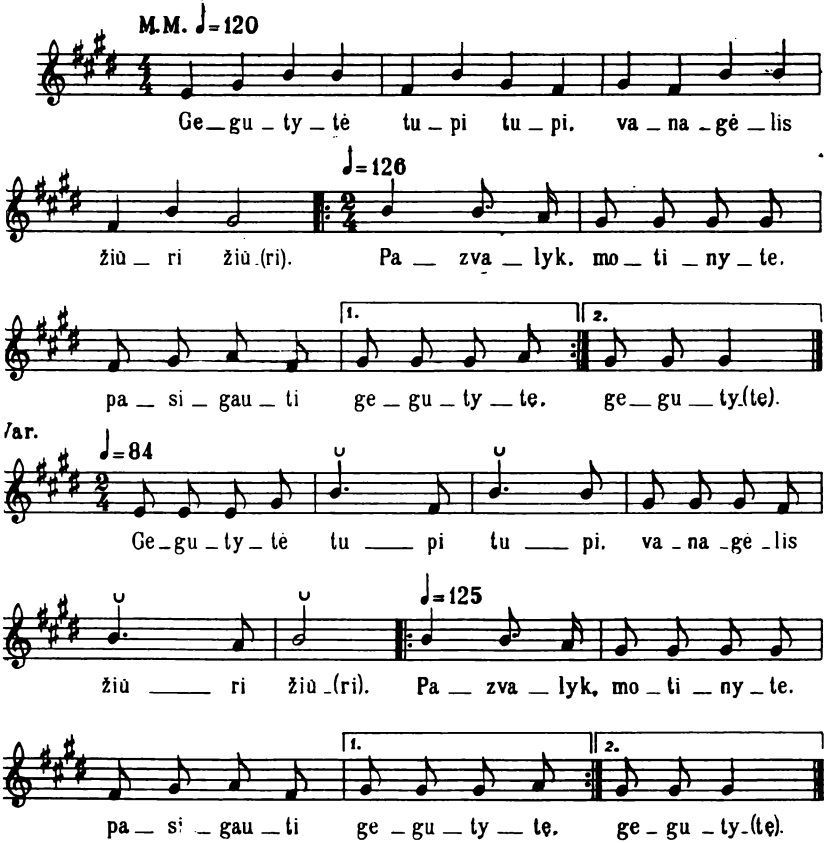

Gegutytė tupi tupi,
Vanagėlis žiūri žiuri.
Pazvalyk, motinyte,
Pasigauti gegutytę,
Pazvalyk, motinyte,
Pasigauti gegutytę.

Žaidėjai sustoja dviem eilėm: vyrai — į vieną eilę, moterys — į kitą. Moterų eilės gale stovinti žaidėja būna „gegutė", vyrų eilės gale stovintis žaidėjas — „vanagas". Gegutė stovi pasilenkus — slepiasi nuo vanago. Visi dainuoja „Gegutytė tupi tupi..." Dainuojant žodžius „Pazvalyk, motinyte...", vanagas gaudo gegutę, kuri gali bėgioti ir tarp eilių, ir aplink jas. Vanagas laksto tik aplink. Antroji dainos dalis kartojama, kol vanagas gegutę sugauna. Sugauta gegutė ir vanagas stoja į savo eilių antruosius galus, o tie du žaidėjai (vyras ir moteris), kurie žaidimo pradžioje stovėjo šalia gegutės ir vanago, dabar būna gegutė ir vanagas. Žaidimas pradedamas iš naujo.

Užrašyta Kabelių km., Panevėžio vls. ir aps., iš Onos Kairytės, 32 m. Tekstą užrašė P. Mockaitis 1936 m., melodiją iš plokštelės iššifravo B. Uginčius. Tekstas LTR 929(29), melodija LTR 2925(171), LTRF pl. 508(5)

9617

VANAGĖLIS

Žaidėjai susiskirsto poromis ir sustoja už vienas kito vorele. Tai „gaideliai" ir „vištelės". Voros priešakyje, nugara į kitus žaidėjus atsistoja vienas žaidėjas — „vanagėlis" — ir šaukia:

Bėkit, gaideliai,
Bėkit, vištytės,
Vanagėliui reikia mėsytės!
Bėkit, gaideliai,
Bėkit, vištytės...

Paskutinė žaidėjų pora persiskiria ir bėga — vienas į kairę, kitas — į dešinę voros pusę. Jų tikslas — nepakliuvus vanagėliui į nagus, susitikti voros priešakyje ir vėl susikabinti rankomis. Kol gaidelis su vištyte dar nėra susitvėrę rankomis, vanagėlis gali kurį nors pasigauti. Jeigu jam pavyksta tai padaryti, buvęs vanagėlis su nauja pora stojasi voros priešakyje, o vanagėliu tampa be poros likęs žaidėjas. Tačiau dažniausiai

vanagėliui nepavyksta pasigauti vištienos, ir gaidelis su vištyte, padarę didelį ratą, susitinka ir sustoja voros priešakyje. Tada vanagėlis neatsigręždamas vėl liūdnai šaukia: „Bėkit, gaideliai...“ Jeigu žaidžia nevienodas berniukų ir mergaičių skaičius, tai žaidėjai pasiskirsto atitinkamai gaideliais ir vištytėmis, o vanagėlis tada, žinoma, stengiasi pagauti vištytę.

SŽP, p. 21

9618

KURAPKYTĖ RUGIUOS
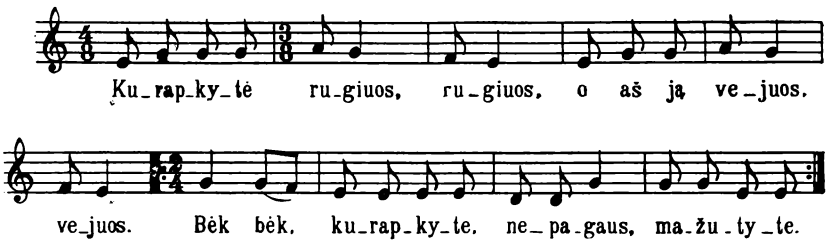
Kurapkytė rugiuos, rugiuos,
O aš ją vejuos, vejuos.
Bėk bėk, kurapkyte,
Nepagaus, mažutyte,
Bėk bėk, kurapkyte,
Nepagaus, mažutyte.

Sustoja dvi eilės: vienoje — berniukai, kitoje — mergaitės. Tarp eilių stovi mergaitė — „kurapkytė“, o už eilės berniukas — „vanagas“.

Kurapkytė ir vanagas susiima už rankų virš vienos eilės galvų. Eilės stovi, o už rankų susiėmusi pora vaikščioja. Visi dainuoja. Dainuojant „Bėk bėk, kurapkyte...“, kurapkytė, paleidusi vanago ranką, bėga, o vanagas vejasi. Kai pagauna, į jų vietą stoja kiti, ir žaidžiama iš naujo.

Užrašyta Akmenynų km., Suvalkų Kalvarijos vls., Marijampolės aps., iš Vandos Virbalaitytės-Jurgienės, 24 m. Užrašė J. Jurga 1941 m. Tekstas ir melodija LTR 2644(5)

* *

*

*9619

ATVAŽIUOJA KALĖDOS
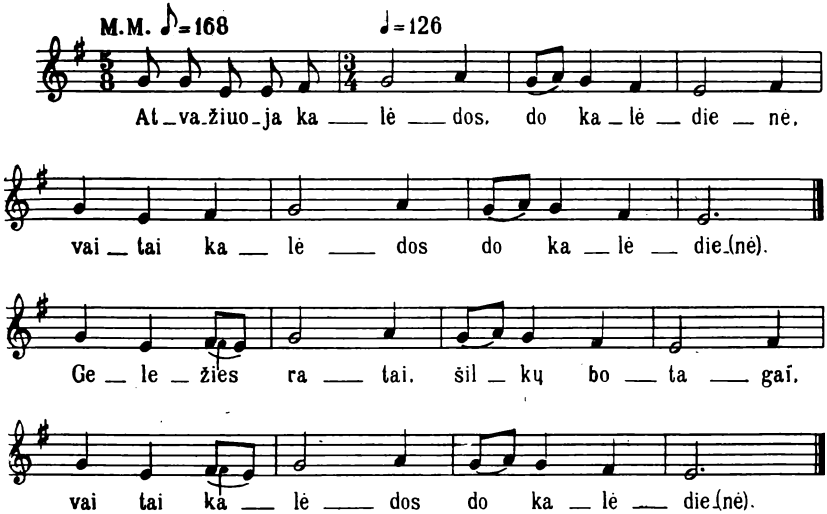
Atvažiuoja kalėdos, do kalėdienė,
Vai, tai kalėdos, do kalėdienė.

Geležies ratai, šilkų botagai,
Vai, tai kalėdos, do kalėdienė.

Per aukštus kalnus, per žemus klonius,
Vai, tai kalėdos, do kalėdienė.

— Vai, ar nematėt pulko mergelių,
Vai tai, kalėdos, do kalėdienė?

— Mes kad ir matėm, tai nesakysim,
Vai, tai kalėdos, do kalėdienė.

Vilniaus miestely mergelių suolas,
Vai, tai kalėdos, do kalėdienė.

Už mergų suolą tai trys šimteliai,
Vai, tai kalėdos, do kalėdienė.

Merginos susėda ratu ir dainuoja. Du vyrai ateina prie merginų ir klausia dainuodami: „Vai, ar nematėt...“ Merginoms baigus dainuoti, vyrai griebia kurią ir ištempia iš ratuko.

Užrašyta Raitininkų km., Merkinės vls., iš Anelės Zeziulevičienės. Tekstą užrašė S. Juodeikytė, melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1034(25), melodija LTR 2841(86), LTRF pl. 572(3)

*9620

SVOTAI

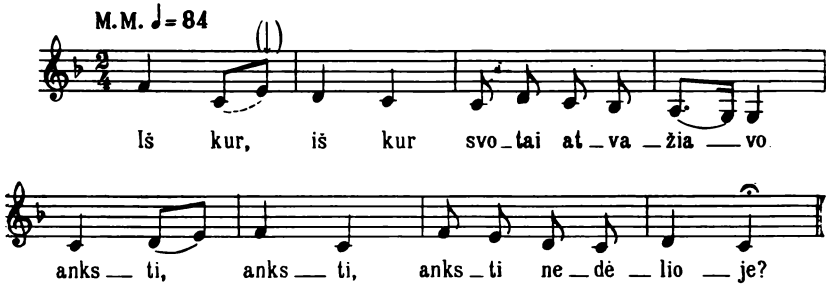

Mergos:

Iš kur, iš kur svotai atvažiavo
Anksti, anksti, anksti nedėlioje?

Bernai:

Iš Mardasavo svotai atvažiavo
Anksti, anksti, anksti nedėlioje.

Mergos:

Į ką, į ką jieji atvažiavo
Anksti, anksti, anksti nedėlioje?

Bernai:

Į mergužėlę svotai atvažiavo
Anksti, anksti, anksti nedėlioje.

Mergos:

Imkit imkit, katrą pasdabojot
Anksti, anksti, anksti nedėlioje.

Bernai:

Mes pasdabojom sau jauną Marytę
Anksti, anksti, anksti nedėlioje.

Žaidžia bernai ir mergos. Viename trobos gale sustoja į eilę visos mergos. Priešais jas atsistoja du bernai — „svotai". Gieda pakaitomis savo posmus mergos ir vyrai. Giedant posmą „Mes pasdabojom...", vienas iš svotų — jaunikis paima už parankės žaidėją, kurios vardą pamini (sako vardą tos, kurią numato išvesti), ir pastato į savo eilę. Po to gieda vėl iš pradžių, posme „Mes pasdabojom..." pasako vardą kitos mergos, kurią išveda į savo eilę, ir taip kartoja, kol išrenka visas mergas. Tada žaidimas baigiamas.

Užrašyta iš Anelės Burbienės, 35 m., kilusios iš Gudžių km., Daugų prp. Dainuojamą tekstą užrašė S. Biziulevičius ir Z. Slaviūnas, žaidimą aprašė Z. Slaviūnas 1938 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Jurga. Tekstas LTR 1579(161), žaidimo aprašymas LTR 1579(1018), melodija LTR 2823(25), LTRF pl. 944(3)

***9621**

UOŠVELĖ

Ne per greitai
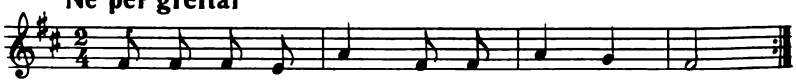
Vyrai:

Labas rytas, uošvele, ridijo,
Ar neduosi dukrelės, ridijo?

Merginos:

O kokio jūs ponelio, ridijo,
Kad jūs norit dukrelės, ridijo?

Vyrai:

Donareičio ponelio, ridijo,
Geras mūsų ponelis, ridijo.

Merginos:

Aš neduosiu dukrelės, ridijo,
Blogas jūsų ponelis, ridijo:
Su bizūnu vaikščioja, ridijo,
Anksti kelia ponelis, ridijo.

Išvažiuokit, piršleliai, ridijo,
Aš užkelsiu vartelius, ridijo,
Uždarysiu dureles, ridijo,
Neduos manęs ponelis, ridijo.

Vyrai:

Abukeičio ponelis, ridijo,
Geras mūsų ponelis, ridijo.

Merginos:

Aš tau duosiu dukrelę, ridijo,
Geras jūsų ponelis, ridijo,
Platūs jūsų varteliai, ridijo,
Balta jūsų duonelė, ridijo.
Ačiū, brangus ženteli, ridijo,
Išvadavai dukrelę, ridijo,
Iš didžiųjų vargelių, ridijo.
— Nesugrįšiu, motule, ridijo.

Jaunimas sustoja į dvi eiles: merginos į vieną, vyrai į kitą. Merginų ir vyrų turi būti vienodas skaičius. Eilės stovi viena nuo kitos per du—tris metrus ir dainuoja pakaitomis. Kai vyrai pasako pavardę tokio pono, kuris nepatinka, mergaitės atsako: „Aš neduosiu dukrelės..." ir t. t., o kai pasisako esą tokio pono, kurį ir merginos pripažįsta geru, kiekviena iš jų paduoda ranką prieš save stovinčiam vyrui, sukasi, šoka ir dainuoja: „Aš tau duosiu dukrelę" ir t. t.

Užrašyta Kuronių km., Pagirio vls., Ukmergės aps., iš Barboros Dambrauskienės, 60 m. Užrašė J. Jurga 1937 m. Tekstas ir melodija LTR 1215(96)

***9622**

IEVARO TILTAS

Gyviau
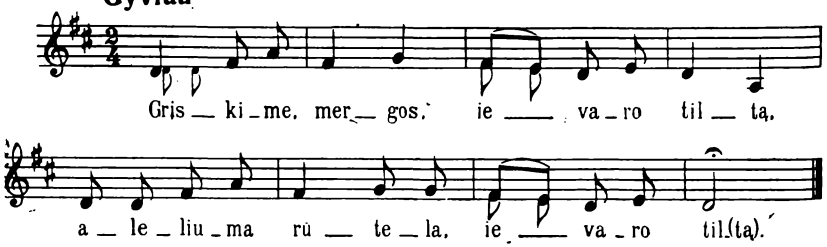
— Grįskime, mergos,
Ievaro tiltą,
Aleliuma rūtele,
Ievaro tiltą.

— Iš ko mes grįsim
Ievaro tiltą?
Aleliuma rūtele,
Ievaro tiltą?

— Iš beržo šakų,
Amalėlio lapų,
Aleliuma rūtele,
Amalėlio lapų.

— O ar praleisit
Ievaro žmones?
Aleliuma rūtele,
Ievaro žmones?

— Visus praleisim,
Tik vieną pasliksim,
Aleliuma rūtele,
Tik vieną pasliksim.

— Oi, mes ir eisim,
Ir jūs nebijosim,
Aleliuma rūtele,
Ir jūs nebijosim.

Oi, mes paslikom
Pačią geriausią,
Aleliuma rūtele,
Pačią geriausią.

Oi, pačią geriausią
Linų verpėjėlę,
Aleliuma rūtele,
Linų verpėjėlę.

— Oi, jūs paslikot
Pačią aršiausią,
Aleliuma rūtele,
Pačią aršiausią.

Pačią aršiausią
Kačių piemenaitę,
Aleliuma rūtele,
Kačių piemenaitę.

Kačių piemenaitę,
Kiaulių piemenaitę,
Aleliuma rūtele,
Kiaulių piemenaitę.

Arba:

Oi, mes paslikom
Patį geriausią,
Aleliuma rūtele,
Patį geriausią.

Patį geriausią
Šieno piovėjėlį,
Aleliuma rūtele,
Šieno piovėjėlį.

— Oi, jūs paslikot
Patį aršiausią,
Aleliuma rūtele,
Patį aršiausią.

Patį aršiausią
Kačių piemenaitį,
Aleliuma rūtele,
Kačių piemenaitį.

Kačių piemenaitį,
Šunų lupėjaitį,
Aleliuma rūtele,
Šunų lupėjaitį.

Prie durų stovi du žaidėjai, o toliau, prie stalo — visi kiti. Stovintieji prie stalo dainuoja pakaitomis su dviem, stovinčiais prie durų. Dainuodama posmą „Oi, mes ir eisim...", grupė eina žąsele pro tų dviejų tarpą; tie, padavę vienas kitam iškeltas rankas, visus praleidžia, tik paskutinį sulaiko. Sulaikydami dainuoja: „Oi, mes paslikom pačią geriausią..." Didžioji grupė atsako: „O jūs paslikot pačią aršiausią..." Po to dainuojama ir žaidžiama iš naujo. Dabar, lendant pro rankas, paliekamas iš eilės kitas žaidėjas. Kai sulaikomas vyras, dainuojama: „Oi, mes paslikom patį geriausią...", o didžioji grupė atsako: „...patį aršiausią..." ir t. t.

Užrašyta Krūminių km., Valkininkų prp., Trakų aps., iš Agotos Černiauskienės, 41 m. Tekstą užrašė J. Aidulis, melodiją — J. Jurga 1936 m. Tekstas ir melodija LTR 1031(244)

*9623

ANTELĖ
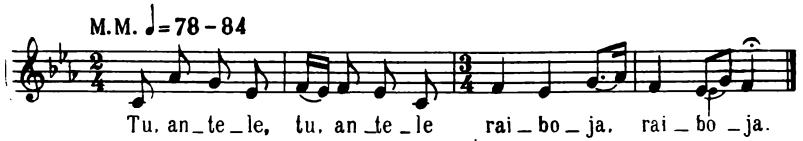
— Tu, antele, tu, antele
Raiboja, raiboja,

Išsiveski, išsiveski
Vaikelius raibuosius,

Mes papilsim, mes papilsim
Kvietelių, kvietelių,

Pastatysim, pastatysim
Vynelio, vynelio,

Mes patiesim, mes patiesim
Šilkelio, šilkelio.

— Jūs viliojat, jūs viliojat
Viliojat, viliojat.

Jūs papilsit, jūs papilsit
Žvirgždelių, žvirgždelių,

Pastatysit, pastatysit
Šarmelio, šarmelio,

Jūs patiesit, jūs patiesit
Mūkleles, mūkleles.

Žaidžia mergos. Dvi mergos paima rankšluostį ir atsistoja, laikydamos jį ištemptą už abiejų galų. Rankšluostį laiko dešiniosiomis rankomis ir, siūbuodamos jį, abi dainuoja pirmuosius penkis dainos posmus. Priešais ištemptą rankšluostį stovi antis su vaikais, t. y. žaidėjų eilė. Žaidėjas stovi veidu į rankšluostį. Išskyrus pirmąją antį, kiekviena laikosi apsikabinusi priešais stovinčią per juosmenį. Baigus dainuoti toms, kurios stovi su rankšluosčiu, šeštą—devintą posmus dainuoja antys. Baigusios dainuoti, jos lenda pro rankšluosčio apačią. Stengiasi pralįsti visos, o merginos, laikančios rankšluostį, stengiasi paskutiniąją sugauti, nuleisdamos rankšluostį žemyn. Sugautoji daugiau nebežaidžia, o kitos žaidėjos vėl dainuoja ir kartoja viską iš naujo, kol neišgaudomi visi anties vaikai. Pačią antį gaudo kitaip: rankšluostį nuleidžia ant žemės ir, šiai žengiant per jį, staiga kilsteli.

Užrašyta Adutiškyje, Švenčionių aps., iš Marijonos Skiraliūtės-Kazlauskienės, 50 m. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1940 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Jurga. Tekstas LTR 2238(43), melodija LTR 2799(8), LTRF pl. 1245(5)

9624

VEDA, VEDA VĖRUMBĖ

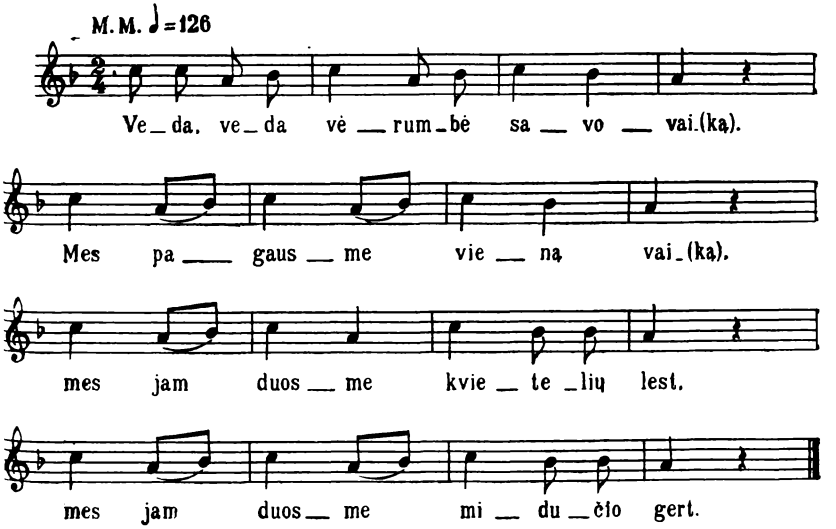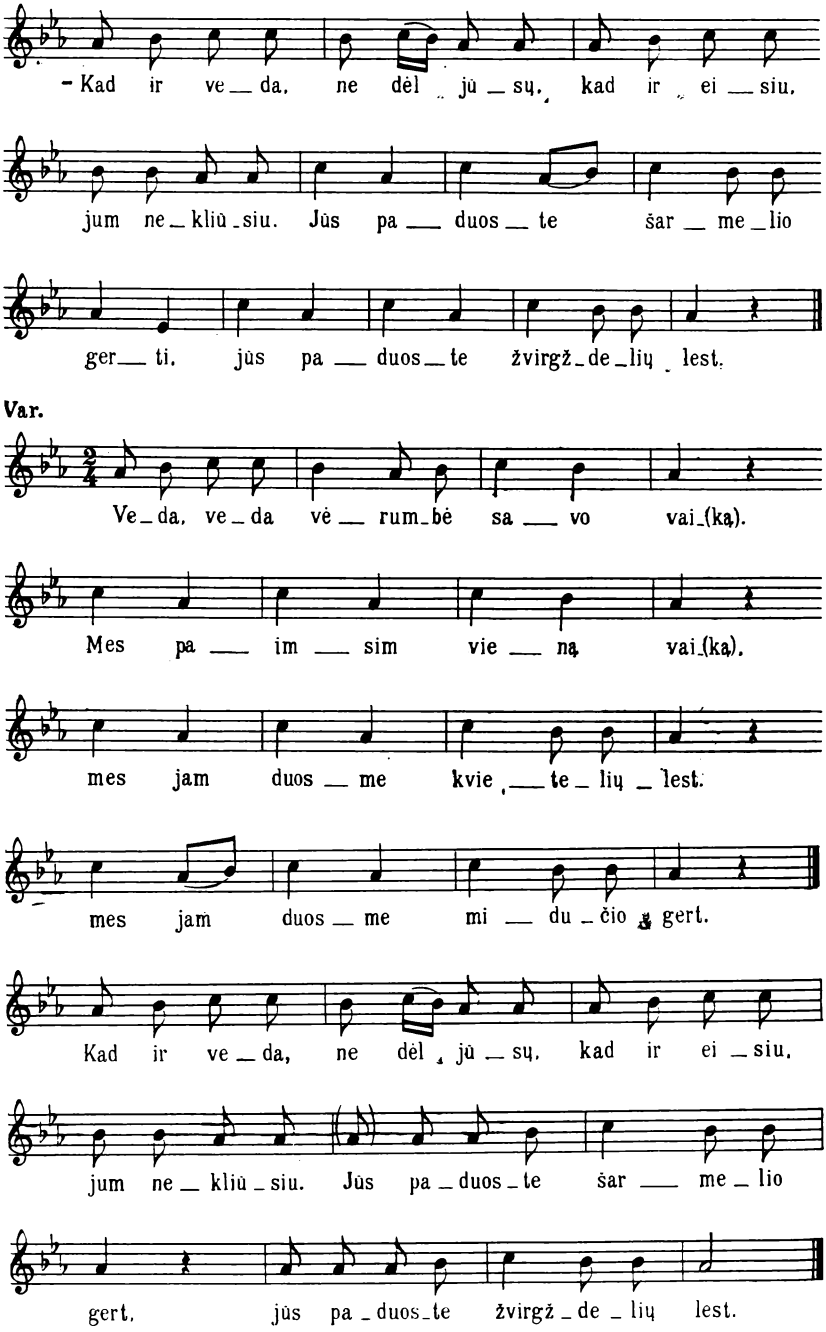

- Kad ir ve_da, ne dėl jū_sų, kad ir ei_siu,
jum ne_kliū_siu. Jūs pa_duos_te šar_me_lio
ger_ti, jūs pa_duos_te žvirgž_de_lių lest.
Var.
Ve_da, ve_da vė_rum_bė sa_vo vai_(ką).
Mes pa_im_sim vie_ną vai_(ką).
mes jam duos_me kvie_te_lių_lest.
mes jam duos_me mi_du_čio gert.
Kad ir ve_da, ne dėl jū_sų, kad ir ei_siu,
jum ne_kliū_siu. Jūs pa_duos_te šar_me_lio
gert, jūs pa_duos_te žvirgž_de_lių lest.

Veda, veda vėrumbė — Kad ir veda,
Savo vaiką. Ne dėl jūsų,
Mes paimsim Kad ir eisiu,
Vieną vaiką, Jum nekliūsiu.
Mes jam duosme Jūs paduoste
Kvietelių lesti, Šarmelio gerti,
Mes jam duosme Jūs paduoste
Midučio gerti. Žvirgždelio lesti.

Žaidėjai sustoja į eilę. Prieš eilę stovi du, kurie laiko už galų ištemptą rankšluostį, ir dainuoja „Veda, veda vėrumbė..."

Pradedant žodžiais „Kad ir veda, ne dėl jūsų...", dainuoja tas, kuris stovi eilėje pirmas. Baigus dainuoti, eilė bėga, o tiedu stengiasi pagauti kurį su rankšluosčiu už kaklo. Ką pagauna, tas stoja jų vieton kartu su kitu, stovėjusiu iš eilės po jo. Tas, kuris stovi pradžioj eilės, vadinasi „vėrumbė", o visi kiti — jos vaikai. Žaisti gali seni ir jauni. Vaikai žaidžia lauke.

Užrašyta Skominų km., Pabaisko vls., Ukmergės aps., iš Uršulės Augustėnienės, 78 m. Tekstą užrašė J. Jurga 1937 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1368(27), melodija LTR 2587(27), var. (27a), LTRF pl. 791(6). Tekstas rinkinyje ir plokštelės įrašuose skiriasi

9625

DU RAITU JOJO

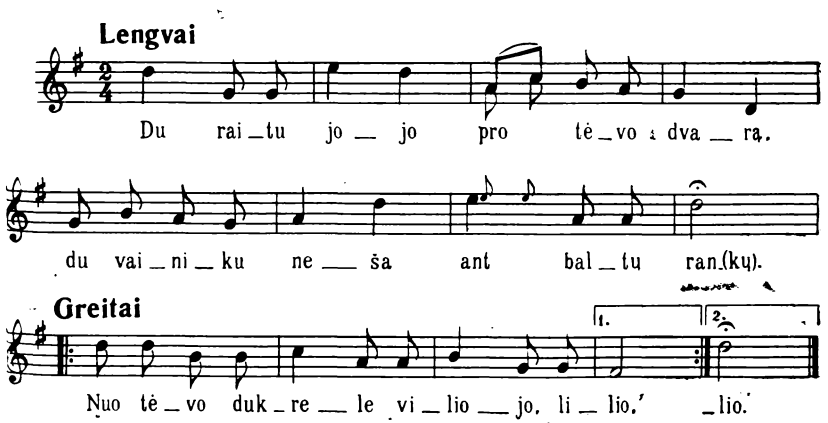

Du raitu jojo
Pro tėvo dvarą,
Du vainiku neša
Ant baltų rankų.
Nuo tėvo dukrelę
Viliojo, lilio,
Nuo tėvo dukrelę
Viliojo, lilio.

Nei aš viliojau,
Nei aš vadinojau:
Ana pati ėjo,
Paskui mane sekė,
Nuo savo tėvelio
Eidama, lilio.
Nuo savo tėvelio
Eidama, lilio.

Žaidėjai sustoja šia tvarka:

0 0
0 0
0 0
0 0
00 00

Du galiniai vaikinai eina eilių tarpais į priekį, o paskui juodu seka abi eilės. Vedėjai, priėję sieną, vienas sukasi į dešinę, antras — į kairę pusę, o paskui juodu vis tebeseka abi eilės. Tokiu būdu pasidaro du ratai, kuriuodu vienas greta kito sukasi. Vaikštinėdami žaidėjai dainuoja.

GSŽ, p. 9

***9626**

JOJA BEJOJA

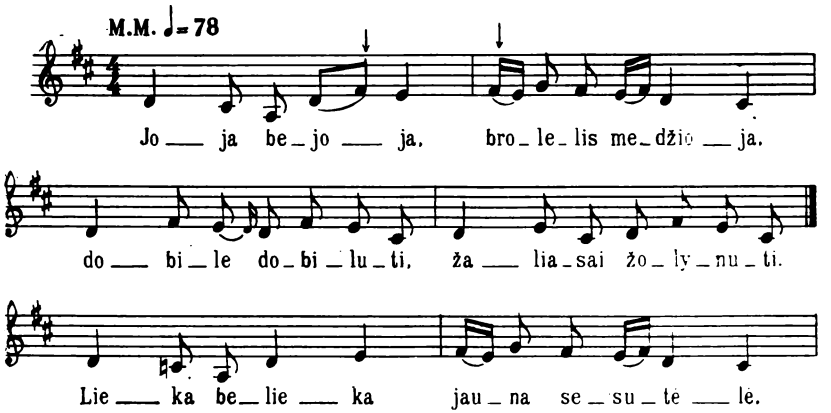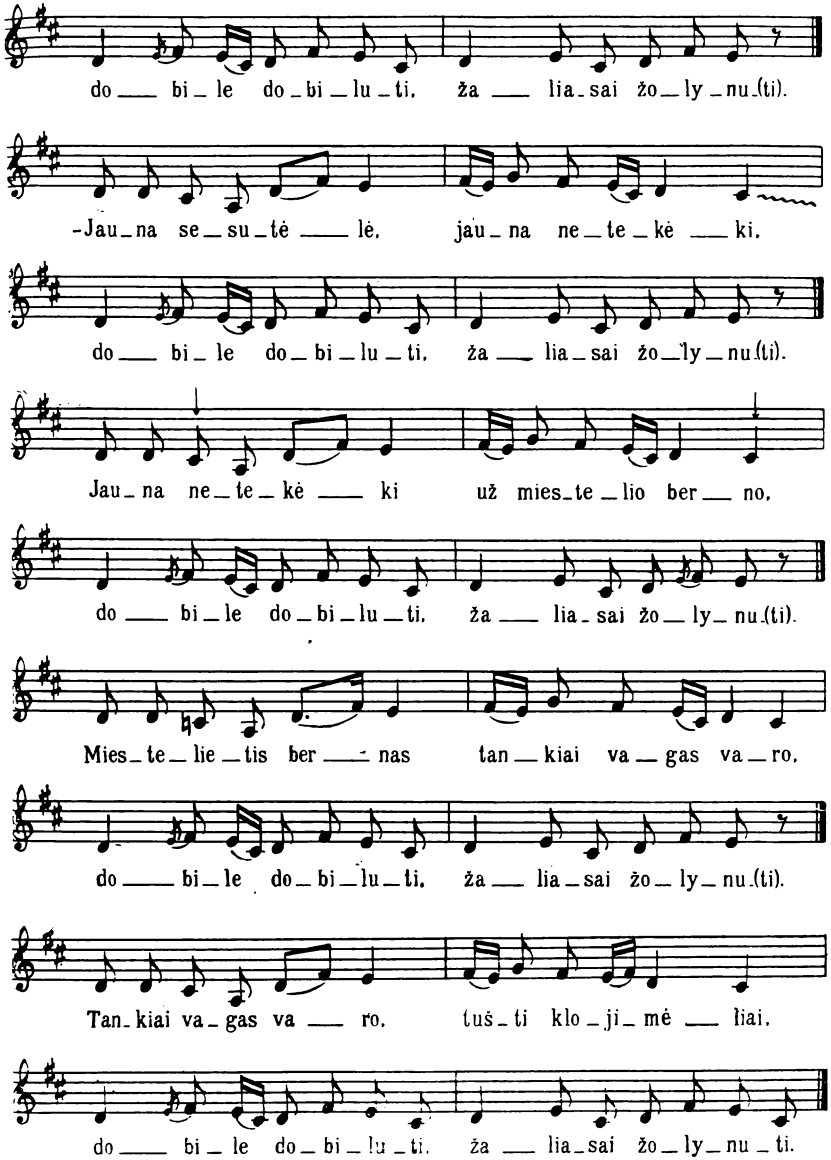

Joja bejoja,
Brolelis medžioja,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Lieka belieka
Jauna sesutėlė,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

— Jauna sesutėlė,
Jauna netekėki,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Jauna netekėki
Už miestelio berno,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Miestelietis bernas
Tankiai dalges pusto,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Tankiai dalges pusto,—
Tuščios daržinėlės,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Joja bejoja,
Brolelis medžioja,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Lieka belieka
Jauna sesutėlė,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

— Jauna sesutėlė,
Jauna nutekėki,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Jauna nutekėki
Už sališkio berno,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Dai sališkis bernas
Retai vagas varo,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Retai vagas varo,—
Pilni klojimėliai,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Jauna sesutėlė,
Jauna nutekėki,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Jauna nutekėki
Už sališkio berno,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Retai dalges pusto,—
Pilnos daržinėlės,
Dobile dobiluti,
Žaliasai žolynuti.

Žaidžia mergaitės ir mergos. Sustoja į du pulkus — eiles. Susikabina per alkūnes. Vienas pulkas dainuoja pirmąjį posmą, eidamas artyn prie antrojo pulko ir vėl grįždamas atgal: kol sudainuoja pusę posmo, paprastai prisiartina prie kito pulko, kol pabaigia — sugrįžta į senąją savo vietą. Po to, eidamas

prie pirmojo pulko ir grįždamas atgal, antrąjį posmą dainuoja antrasis pulkas. Taip pakaitomis vaikščiojant ir dainuojant, išdainuojama visa daina, ir žaidimas baigiamas.

Užrašyta Adutiškyje, Švenčionių aps., iš Marijonos Skiraliūtės-Kazlauskienės, 50 m. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1940 m., melodiją iš plokštelės iššifravo V. Juodpusis. Tekstas ir melodija LTR 2238(44), LTRF pl. 1245(6). Tekstas rinkinyje ir plokštelės įraše nežymiai skiriasi

9627

OI TU, BITAITE

— Oi tu, bitaite, to, to, to,
Maža nedidaite, to, to, to,
Oi, kur tu buvai, to, to, to,
Kur tu lakiojai, to, to, to?
— Po aukštus kalnus, to, to, to,
Po dubus klonius, to, to, to,
Medulį ėmiau, to, to, to,
Drevelėn dėjau, to, to, to,
Korelius siuvau, to, to, to.
— Oi tu, Mariule, to, to, to,
Jauna mergele, to, to, to,
Oi, kur tu buvai, to, to, to,
Kur uliavojai, to, to, to?
— Pas tėvulį buvau, to, to, to,
Ir uliavojau, to, to, to.
Paldienyko rytą, to, to, to,
Darželį tvėrė, to, to, to,
Utarnyko rytą, to, to, to,
Ežules dariau, to, to, to,
Seredos rytą, to, to, to,
Rūtelę sėjau, to, to, to,
Četvergo rytą, to, to, to,
Rūtelė garbėjo, to, to, to,
Pėtnyčios rytą, to, to, to,
Rūtelę skyniau, to, to, to,

Subatos rytą, to, to, to,
Vainiką pyniau, to, to, to,
Nedėlios rytą, to, to, to,
Ant galvos dėjau, to, to, to,
Bažnyčion ėjau, to, to, to,
Prieš altorių klaupiaus, to, to, to.
Dyvinos iš manęs, to, to, to,
Ponai bajorai, to, to, to,
Jauni ir seni, to, to, to,
Maži dideli, to, to, to:
— Kokia čia mergelė, to, to, to,
Kokis čia žolynas, to, to, to,
Ant jos galvelės, to, to, to?
Ar čia pinavijas, to, to, to,
Ar šalavijas, to, to, to?
— Nei čia pinavijas, to, to, to,
Nei čia šalavijas, to, to, to,
Tik žalia rūtelė, to, to, to.

Žaidžia ir dainuoja keturios merginos. Sustoja troboje prie kiekvienos sienos po vieną ir vaikščioja nuo vienos sienos prie kitos, vis keisdamosi su priešais stovinčia vietomis.

Užrašyta Raudonikių km., Liškiavos vls., Alytaus aps., iš Anelės Grigienės, 86 m. Užrašė E. Šneideris 1931 m. Tekstas LTR 374e(3254)

***9628**

SĖDI JAŠČERAS

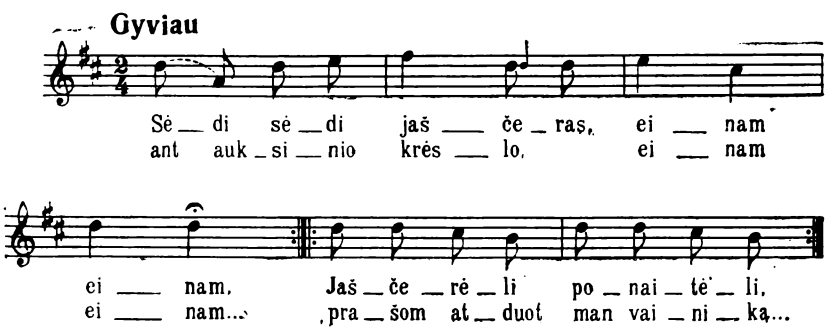

Sėdi sėdi jaščeras,
Einam einam,
Ant auksinio krėslo,
Einam einam.
— Rinkis sau mergelę,
Einam einam,
Kurią sau nori,
Einam einam.

— Jaščerėli ponaitėli,
Prašom atduot man vainiką.
Man vainikas labai brangus,
Man vainikas Vilniuj pirktas,
Vilniuj pirktas, krome rinktas,
Ir parduotas, šimtas duotas,
Marių putoj pavilgytas,
Šilko skustoj įvyniotas,
Margon skrynion įguldytas,
Aukso raktu užrakintas,
Ir tiej raktai mariosna sumesti.

Vidury ratelio sėdi žaidėjas — „jaščeras". Ratelis eidamas dainuoja „Sėdi, sėdi jaščeras..." Sudainavus „Kurią sau nori, einam, einam", jaščeras atsistoja, paima vienai kuriai žaidėjai skarelę ir vėl atsisėda. Tada vėl dainuojama iš pradžios, ir „jaščeras" nuima kitai žaidėjai skarelę-fantą nuo galvos. Kai iš visų žaidėjų skarelės būna surinkios, reikia jas išprašinėti. Tuomet, ta, kurios būna fantas, dainuoja antrąją dainos dalį — „Jaščerėli ponaitėli...", o „jaščeras" stengiasi dainuojančią prajuokinti, ją įvairiai kalbindamas. Jei žaidėja išdainuoja neprajuokinta, fantą atgauna, o jei susijuokia, turi vėl dainuoti iš naujo. Taip žaidžiama, kol visos žaidėjos neatsiima savo fantų.

Užrašyta Šlaitų km., Valkininkų prp., iš Veronikos Žydelienės, 29 m. Tekstą užrašė J. Aidulis, melodiją — J. Jurga 1936 m. Tekstas ir melodija LTR 1031(201)

***9629**

APYNYS

Apynys anksti rytą kėlė,
Apynys, kalėda.

Apynys ugnelę pūtė,
Apynys, kalėda.

Apynys burnelę prausė,
Apynys, kalėda.

Apynys žirgelį šėrė,
Apynys, kalėda.

Apynys žirgą girdė,
Apynys, kalėda.

Apynys žirgelį balnojo,
Apynys, kalėda.

Apynys žirgelin sėdo,
Apynys, kalėda.

Apynys šienelį piauna,
Apynys, kalėda.

Apynys šienelį grėbė,
Apynys, kalėda.

Apynys šienelį dėjo,
Apynys, kalėda.

Apynys šienelį vežė,
Apynys, kalėda.

Vienas bernas atsigula ant suolo, o visi kiti — bernai ir mergos — dainuoja. Dainuojant „anksti rytą kėlė", gulintysis nuo suolo atsikelia; dainuojant „ugnelę pūtė", — eina prie židinio ir pučia ugnį; dainuojant „burnelę prausė", visus apšlaksto vandeniu. Taip imituojami kiekviename posme apdainuojami veiksmai: žaidėjas „žirgelį šeria" — pameta prie žarsteklio šiaudų saują, „žirgelin sėda" — apsižergia žarsteklį, „šienelį piauna" — žarstekliu mosuoja, „veža" — užkabinęs kuriam žaidėjui už kojos, tempia.

Po to eina gulti ant suolo kitas žaidėjas, ir viskas kartojama iš pradžios.

Užrašyta Raudonikių km., Liškiavos vls., Alytaus aps., iš Anelės Grigienės, 86 m. Užrašė E. Šneideris 1931 m. Tekstas LTR 374e(3253)

***9630**

LIEPĖ APYNYS

Liepė apynys
Ankstų rytą keltis,
Liepė žaliasai
Ankstų rytą keltis.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Ir ugnelę pūsti,
Liepė žaliasai
Ir ugnelę pūsti.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Skepetaitę rištis,
Liepė žaliasai
Skepetaitę rištis,
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Botikėliais autis,
Liepė žaliasai
Botikėliais autis.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Nažutkėlę segtis,
Liepė žaliasai
Nažutkėlę segtis.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Karolėliais rištis,
Liepė žaliasai
Karolėliais rištis.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Kermošėlin joti,
Liepė žaliasai
Kermošėlin joti.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Iš kermošėliaus joti,
Liepė žaliasai
Iš kermošėliaus joti.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Po bobišku šokti,
Liepė žaliasai
Po bobišku šokti.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Po meškišku šokti,
Liepė žaliasai
Po meškišku šokti.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Po bernišku šokti,
Liepė žaliasai
Po bernišku šokti.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Liepė apynys
Po mergišku šokti,
Liepė žaliasai
Po mergišku šokti.
Vynelis tarė
Tai taip, šitaip,
Žaliasai tarė
Tai taip, šitaip.

Žaidžia jaunimas. Dvi merginos susėdusios vaizduoja miegančias. Visi kiti sėdėdami dainuoja „Liepė apynys...“ Tada tos, kurios vaizdavo miegančias, keliasi, raivosi, trepsi, ploja rankomis ir šokdamos dainuoja priedainį „Vynelis tarė...“ Po to imituoja kituose posmuose apdainuojamus veiksmus —„ugnelę pučia“, „skepetaitę rišasi“ ir t. t., po kiekvieno posmo sudainuodamos priedainį. Apsižergdamos žarsteklį, „joja“, vaizduoja „bobišką“, „meškišką“, „bernišką“, „mergišką“ šokį.

Užrašyta Šklėrių km., Kabelių prp., iš Mortos Šeškevičienės, 65 m. Užrašė J. Aidulis 1935 m. Tekstas LTR 662(143)

***9631**

PRŪSAS
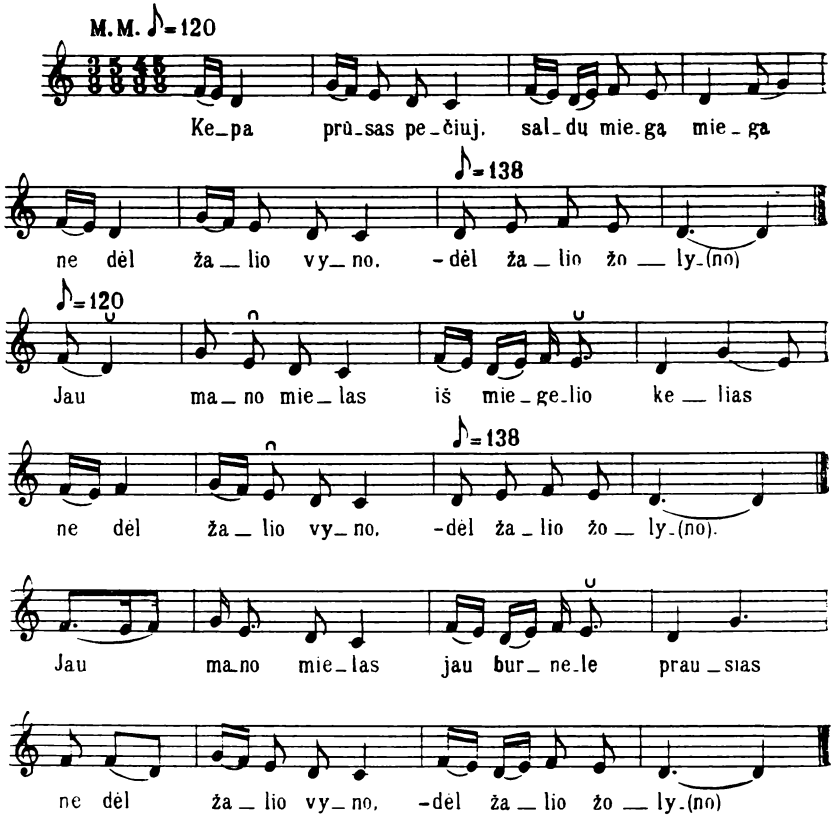
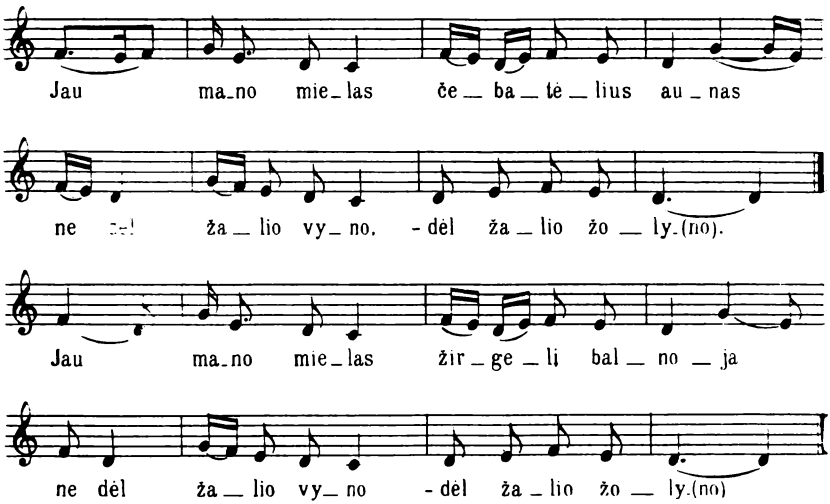

Kepa prūsas pečiuj,
Saldų miegą miega
Ne dėl žalio vyno,—
Dėl žalio žolyno.

Jau mano mielas
Iš miegelio kelias
Ne dėl žalio vyno,—
Dėl žalio žolyno.

Jau mano mielas
Jau burnelę prausias
Ne dėl žalio vyno,—
Dėl žalio žolyno.

Jau mano mielas
Žirgelį balnoja
Ne dėl žalio vyno,—
Dėl žalio žolyno.

Jau mano mielas
Ant vainelės joja
Ne dėl žalio vyno,—
Dėl žalio žolyno.

Jau mano mielas
Pradėjo vajavot
Ne dėl žalio vyno,—
Dėl žalio žolyno.

Sustoja dvi lygiagretės eilės: viena mergaičių, kita bernaičių. Viduryje ant grindų guli vyras —„prūsas". Už eilėje stovinčių bernaičių arba mergaičių nugarų (per vidurį) stovi pora — vyras ir mergina. Visi stovintieji dainuoja. Pridainavus žodžius „Iš miegelio kelias", prūsas keliasi ir toliau daro, ką dainininkai dainuoja kituose posmuose: imituoja prausimąsi, batų avimąsi, jojimą (lekia apsižergęs pagalį), kapojimą kardu (švaistosi pagaliu, paliesdamas kitus žaidėjus). Po kiekvieno posmo už žaidėjų nugarų stovėjusi pora stojasi į vieną galą

(vyras — prie vyrų, mergina — prie merginų), o į jų vietą ateina pora iš kito galo.

Užrašyta Jaujakaimio km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Onos Pigagienės. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1936 m., melodiją iš plokštelės iššifravo V. Juodpusis. Tekstas ir melodija LTR 994(27), LTRF pl. 530(6). Tarp trečio ir ketvirto posmų plokštelėje įdainuotas dar vienas posmas

***9632**

PONELĖ

— Ar nėra čionai
Mano ponelės,
Ar nėra čionai
Mano jaunosios?

— Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių,
Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių.

— Aš jai pirkčiome
Tai kamašėlius,
Aš jai pirkčiome
Tai blizguočėlius.

Tegu nešioja,
Sveika ulioja,
Tegu nešioja,
Sveika ulioja.

— Ar nėra čionai
Mano ponelės,
Ar nėra čionai
Mano jaunosios?

— Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių,
Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių.

— Aš jai pirkčiome
Tai suknytėlę,
Aš jai pirkčiome
Tai šilkinėlę.

Tegu nešioja,
Sveika ulioja,
Tegul nešioja,
Sveika ulioja.

— Ar nėra čionai
Mano ponelės,
Ar nėra čionai
Mano jaunosios?

— Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių,
Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių.

— Aš jai pirkčiome
Tai žiedužėlius,
Aš jai pirkčiome
Tai auksinėlius.

Tegul nešioja,
Sveika ulioja,
Tegul nešioja,
Sveika ulioja.

— Ar nėra čionai
Mano ponelės,
Ar nėra čionai
Mano jaunosios?

— Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių,
Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių.

— Aš jai pirkčiome
Tai karolėlius,
Aš jai pirkčiome
Tai blizguolėlius.

Tegul nešioja,
Sveika ulioja,
Tegul nešioja,
Sveika ulioja.

— Ar nėra čionai
Mano ponelės,
Ar nėra čionai
Mano jaunosios?

— Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių,
Nuėjo uogų,
Žalių serbenčių.

— Aš jai pirkčiome
Tai kančiukėlį,
Aš jai pirkčiome
Tai margočėlį.

— Nereikia poniai
Tai kančiukėlio,
Nereikia poniai
Tai margočėlio.

— Ašei pakurčia
Karštą pirtelę,
Ašei pakurčia
Karštą pirtelę.

— Nereikia poniai
Karštos pirtelės,
Nereikia poniai
Karštos pirtelės.

Žaidžia mergaitės ir mergos. Sustoja į dvi eiles viena prieš kitą. Abiejų eilių žaidėjos susikabina per alkūnes. Jos visą laiką stovi vietoje. Dvi žaidėjos nestoja į eiles. Viena iš jų — „ponelė", kita —„varinėtoja". Varinėtoja turi rankoje susuktą rankšluostį ar skarelę —„kančiukėlį". Pirmąjį dainos posmą dainuoja varinėtoja, sekdama paskui ponelę, kuri visą laiką vaikšto tarp eilių. Ponelė vaikšto nedainuodama. Antrąjį posmą dainuoja abu pulkai (eilės), atsakydami varinėtojai. Po to vėl dainuoja varinėtoja, vėl pulkai ir t. t. Dainuojant paskutiniuosius du posmus, varinėtoja prisivijusi suduoda ponelei kančiukėliu. Ponelė stengiasi smūgio išvengti, saugojasi.

Užrašyta Adutiškyje, Švenčionių aps., iš Marijonos Skiraliūtės-Kazlauskienės, 50 m. Užrašė Z. Slaviūnas 1940 m. Tekstas LTR 2238(44a)

9633

SNAUDALĖ

Snaudalė sėdi
Vidury dvaro,
Kuodelį peša,
Linus gadina.

— Sakė mane šiokią,
Sakė mane tokią,
Sakė mane ne verpėją,
Sakė mane ne audėją,
Sakė, mano tėtušėlis
Laukeliais važiuoja,—
Vienas žirgas riestas,
Antras dar riestesnis,
Vienas ilgas botagėlis,
Antras dar ilgesnis,
Viena kiaunės kepurėlė,
Antra sabalėlio,
Viena ruda rudinėlė,
Antra dar rudesnė,
Vienos žalios pirštinėlės,
Antros dar žalesnės.
Snaudžiau, tėtušėli,
Keleliu važiuojant.
Kad būčiau žinojus,—
Vartelius atkelčiau.

— Ievulyte * geradėja, upu,
Atiduok skarytę**, upu,
Mano brangiai pirkta, upu,
Sunkiai užpelnyta, upu:
Du muštiniu duota, upu,
Ir višta kuoduota, upu.
Barė mane motinėlė, upu,
Nepagyrė tėtušėlis, upu.

Viena mergaitė atsisėda vidury kambario. Tai —„snaudalė". Kiti vaikai, padarę aplink ją ratą ir šokdami, dainuoja pirmąsias keturias eilutes. Pradedant žodžiais „Sakė mane šiokią...", dainuoja užsigaubus snaudalė. Užbaigusi žodžiais „Kad būčiau žinojus,— vartelius atkelčiau", jinai ima iš kiekvieno žaidėjo kokį nors daiktą. Eidami savo daiktus atvaduoti, žaidėjai nusilenkia snaudalei ir dainuoja „Ievulyte geradėja, upu..." VSk, p. 56

9634

SNAUDALĖ

Vidutiniškai
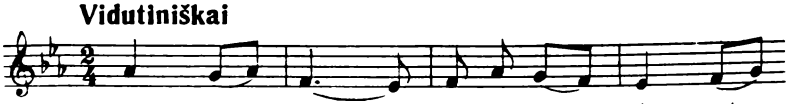
* Taria tikrąjį snaudalę vaizduojančios mergaitės vardą.

** Ar kokį kitą daiktą.
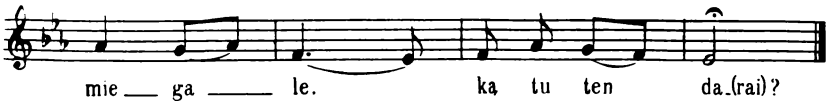
— Snaudale, ką tu ten darai,
Miegale, ką tu ten darai?
— Mergelės, kuodelėlį verpiu,
Sesulės, kuodelėlį verpiu.
— Snaudale, kam tau kuodelėlis,
Miegale, kam tau kuodelėlis?
— Mergelės, abrūsėlius ausiu,
Sesulės, abrūsėlius ausiu.
— Snaudale, kam tau abrūsėliai,
Miegale, kam tau abrūsėliai?
— Mergaitės, aš žadu tekėti,
Sesulės, aš žadu tekėti.
Mergelės, už ko mane duosit,
Sesulės, už ko mane duosit?
— Snaudale, tekėk už Mačiuko,
Miegale, tekėk už Mačiuko.
— Mergelės, kad jis šleivas,
Sesulės, kad jis šleivas.
Mergelės, kad jis kreivas,
Sesulės, kad jis kreivas.

Sukasi mergaičių ratelis. Viena mergaitė sėdi. Dainuoja pakaitomis: pirma ratelis, o paskui jo viduryje sėdinti mergaitė.

Užrašyta Krūminių km., Valkininkų prp., Trakų aps., iš Onos Černiauskienės, 40 m. Tekstą užrašė J. Aidulis, melodiją — J. Jurga 1936 m. Tekstas ir melodija LTR 1031(229)

***9635**

SNAUDALĖ
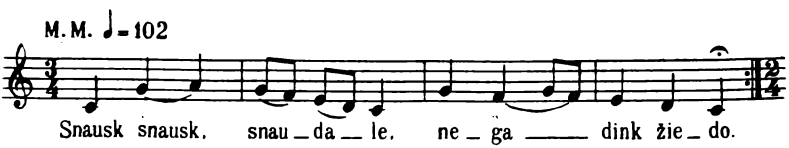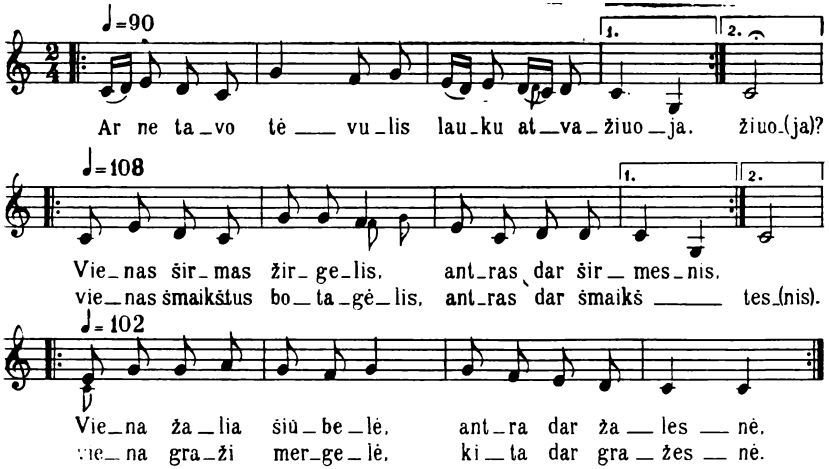
Snausk snausk, snaudale,
Negadink žiedo,
Snausk snausk, snaudale,
Negadink žiedo.
Bene tavo tėvulis
Lauku atvažiuoja,
Bene tavo tėvulis
Lauku atvažiuoja?

Vienas širmas žirgelis,
Kitas dar širmesnis,
Vienas šmaikštus botagėlis,
Kitas dar šmaikštesnis.
Viena žalia šiūbelė,
Kita dar žalesnė,
Viena graži mergelė,
Kita dar gražesnė.

Žaidėjai sustoja ratu, susikabina rankomis. Vienas žaidėjas sėdi rato vidury ir, pasirėmęs ranka arba užsiėmęs akis, snaudžia. Rankoje jis laiko susuktą rankšluostį. Ratas pradeda suktis į bet kurią pusę ir visą laiką dainuoja. Pradėjus dainuoti „Viena žalia šiūbelė...", snaudalis arba snaudalė stengiasi su rankšluosčiu suduoti kuriam iš einančių ratu. Kas turėjo „laimės" gauti susuktu rankšluosčiu, tas turi eiti snausti ir kitus „vaišinti".

Užrašyta Jaujakaimio km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Onos Pigagienės. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1936 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Jurga. Tekstas LTR 994(37), melodija LTR 2700(36), LTRF pl. 526(1). Tekstas rinkinyje ir plokštelės įraše nežymiai skiriasi

9636

TU, KAZILIO, KAZILIO
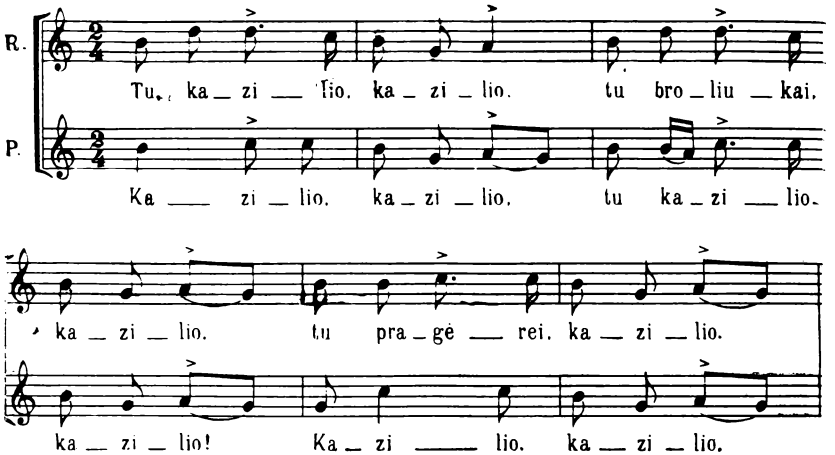
Rinkinys

Tu, kazilio, kazilio,
Tu, broliukai, kazilio,

Tu pragėrei, kazilio,
Prauliojai, kazilio,

Ristą žirgą, kazilio,
Tymo balną, kazilio,

Kamanėles, kazilio,
Kazilio, kazilio!

Tu pragėrei, kazilio,
Prauliojai, kazilio,

Mudrią bričką, kazilio,
Kazilio, kazilio.

Tu, broliukai, kazilio,
Besarmačiau, kazilio,

Tu nepragerk, kazilio,
Neprauliok, kazilio,

Pritarinys

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Savo jaunų dienelių,
Kazilio, kazilio!

Tu sesute, kazilio,
Besarmate, kazilio,

Tau nupirkau, kazilio,
Šilko skarą, kazilio,

Aukso žiedą, kazilio,
Mudrią suknią, kazilio,

Kasnykus, kazilio,
Kazilio, kazilio!

Tu pragėrei, kazilio,
Prauliojai, kazilio,

Su burliokais, kazilio,
Su čigonais, kazilio,

Besarmate, kazilio,
Šilko skarą, kazilio,

Aukso žiedą, kazilio,
Mudrią suknią, kazilio,

Ir kasnykus, kazilio,
Tik nepragerk, kazilio,

Rūtų vainikėlio,
Kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Kazilio, kazilio,
Tu kazilio, kazilio!

Visi žaidėjai sustoja arba susėda ratu. Į vidurį rato įeina du: vienas „kaltintojas", o kitas „kaltinamasis". Kaltintojas visaip rate šokinėja, kraiposi ir, rodydamas į kaltinamąjį, dainuoja tekstą. Kaltinamasis kartu su visais kitais šokėjais bosuoja taip, kaip užrašytas antrasis balsas. Visi bosuodami retkarčiais trepsi, kojomis ir ploja rankomis. Šokio tekstas priklauso nuo kaltintojo sugebėjimo posmuoti naujus posmus.

Užrašyta Bagaslaviškio km., Gelvonų vls., Ukmergės aps., iš Juozo Pinkevičiaus, 72 m. Užrašė J. Kartenis 1935 m. Tekstas ir melodija LTR 650(13)

*9637

ATVAŽIUOJA ŽOLYNAI
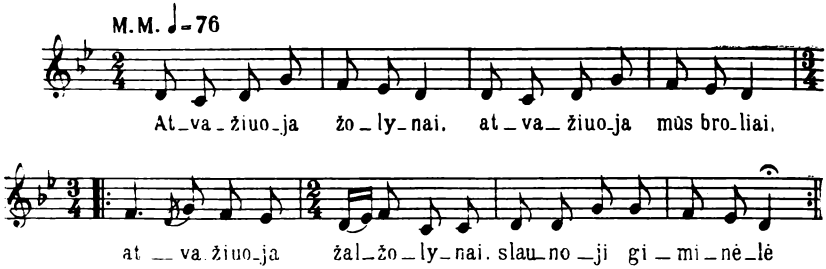
Atvažiuoja žolynai,
Atvažiuoja mūs broliai,
Atvažiuoja žalžolynai,
Slaunioji giminė,
Atvažiuoja žalžolynai,
Slaunioji giminė.

— Vai, kur tavo žirgelis,
Vai, kur tavo ristojis,
Vai, kur tavo žalžolynai,
Slaunioji giminė,
Vai, kur tavo žalžolynai,
Slaunioji giminė?

— Vai, tai mano žirgelis,
Vai, tai mano ristojis,
Vai, tai mano žalžolynai,
Slauna giminė,
Vai, tai mano žalžolynai,
Slauna giminė.

— Vai, kur tavo kepurė,
Vai, kur tavo lapinė,
Vai, kur tavo žalžolynai,
Slaunioji giminė,
Vai, kur tavo žalžolynai,
Slaunioji giminė?

— Vai, va mano kepurė,
Vai, va mano lapinė,
Vai, va mano žalžolynai,
Slaunioji giminė,
Vai, va mano žalžolynai,
Slaunioji giminė.

— Vai, kur tavo vynelis,
Vai, kur tavo žaliasai,
Vai, kur tavo žalžolynai,
Slaunioji giminė,
Vai, kur tavo žalžolynai,
Slaunioji giminė?

— Vai, tai mano vynelis,
Vai, tai mano žaliasai,
Vai, tai mano žalžolynai,
Slaunioji giminė,
Vai, tai mano žalžolynai,
Slaunioji giminė.

Sustoja kambaryje ratu vyrai ir moterys, o vienas (kartais du) žaidėjas lieka už durų. Tai „jaunikis". Pradžioj dainuoja visi (ir tas, kuris stovi už durų). Posmą „Vai, kur tavo žirgelis..." dainuoja viduj esantieji, o jaunikis tuo metu įeina į vidų. Posmą „Vai, tai mano žirgelis..." dainuoja jaunikis. Dainuodamas jis ima iš kampo kačergą, ją apžergia ir eina

aplink ratą. Po to vėl dainuoja ratelis ir jaunikis pakaitomis. Jaunikis, dainuodamas posmą „Vai, va mano kepurė...", nusiima kepurę ir ją krato, o dainuodamas posmą „Vai, tai mano vynelis...", išsiima iš kišenės butelį vandens ir, visą laiką eidamas aplink, laisto. Tuo žaidimas ir baigiamas.

Užrašyta iš Vlados Sadauskienės, 43 m., gyv. Dušnionių km., Alovės vls., Alytaus aps., ir iš Anelės Zeziulevičienės, 36 m., gyv. Savilionių km., Merkinės vls., Alytaus aps. Tekstą užrašė P. Mockaitis 1936 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Jurga. Tekstas LTR 923(32), melodija LTR 2700(28), LTRF pl. 501(5). Tekstas rinkinyje ir plokštelės įraše nežymiai skiriasi

9638

ČIŪTELĖ RŪTELĖ
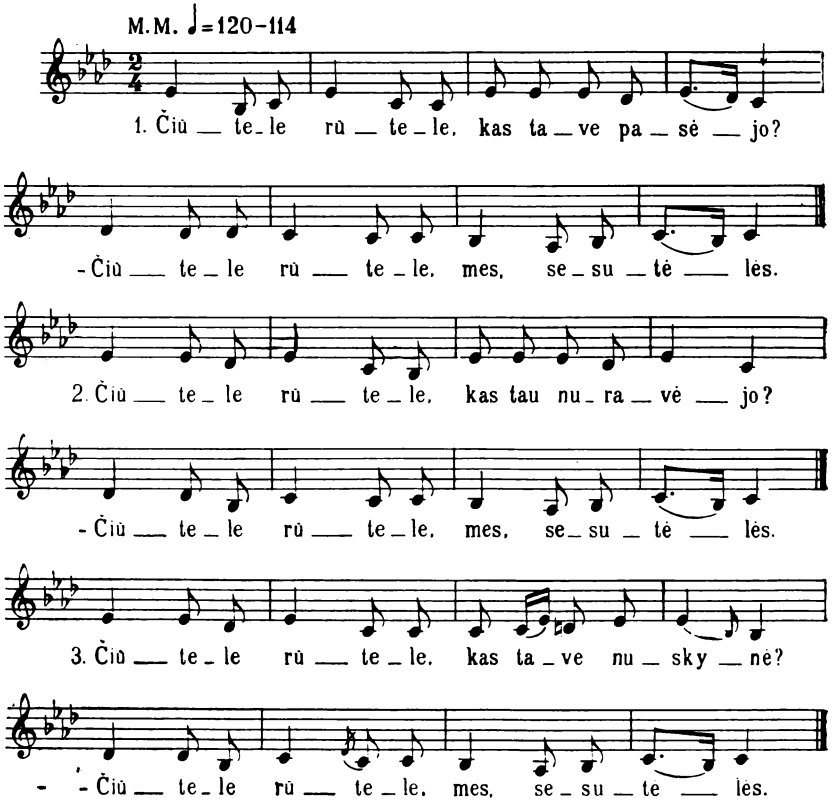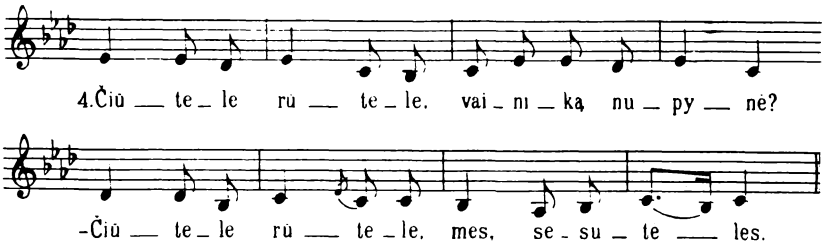
— Čiūtele rūtele,
Kas tave pasėjo?
— Čiūtele rūtele,
Mes, sesytėlės.

— Čiūtele rūtele,
Kas tave laistė?
— Čiūtele rūtele,
Mes, sesytėlės.

— Čiūtele rūtele,
Kas tave daigeno?
— Čiūtele rūtele,
Mes, sesytėlės.

— Čiūtele rūtele,
Kas tave nuraškė?
— Čiūtele rūtele,
Mes, sesytėlės.

Viena žaidėja stovi rato vidury ir gieda „Čiūtele rūtele, kas tave pasėjo?" Aplink einąs ratas atsako: „Čiūtele rūtele, mes, sesytėlės". Taip kartojami visi posmai.

Užrašyta Radišių km., Jūžintų vls., Rokiškio aps., iš Karolinos Gudaitės-Statulevičienės, 85 m. Užrašė J. Būga 1939 m., melodiją iššifravo V. Juodpusis. Tekstas ir melodija LTR 2108(217), LTRF pl. 1153(11). Tekstas rinkinyje ir plokštelės įraše žymiai skiriasi.

9639

MARTELĖ
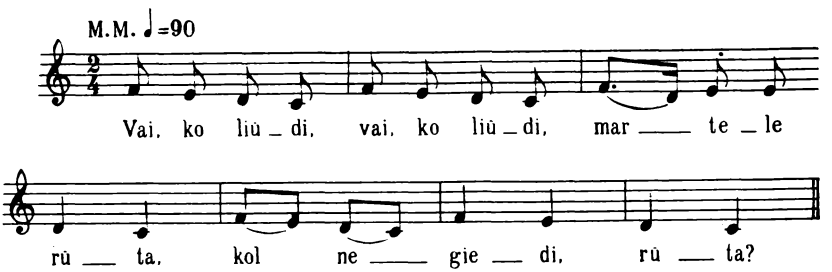
Vai, ko liūdi,
Vai, ko liūdi,
Martele rūta,
Kol negiedi, rūta?

Yra tavo,
Yra tavo
Mieliulis rūta,
Vilniaus miestely, rūta.

Perka tavi,
Perka tavi
Suknelaites.

— Da netiesa,
Da netiesa,
Mergelės rūtos,
Nemeluokit, rūtos!

Nėra mano,
Nėra mano
Mieliulio, rūtos.

Neperka man,
Neperka man
Suknelaitės.

— Vai, ko liūdi,
Vai, ko liūdi,
Martele rūta,
Kol negiedi, rūta?

Yra tavo,
Yra tavo
Mieliulis, rūta,
Vilniaus miestely, rūta.

Perka tavi,
Perka tavi
Vainikėlį.

— Tai da tiesa,
Tai da tiesa,
Mergelės rūtos.

Yra mano,
Yra mano
Mieliulis, rūtos.

Perka mani,
Perka mani
Vainikėlį, rūtos.

Jaunimas sustoja rateliu, susiima už rankų. Vidury stovi nuliūdusi mergina —„martelė". Ratelis eina aplink ir dainuoja pirmuosius tris posmus. Kitus tris posmus dainuoja martelė. Ji dainuoja (atsako), akis užmerkusi ir kiekvienam nusilenkdama. Po to vėl dainuoja ratelis, sakydamas, kad mieliulis Vilniaus miestely perka jai kitus dalykus (drabužius, parėdus), o martelė vis atsako, kad tai netiesa — tų dalykų neperka. Taip dialogas kartojamas, kol ratelis pasako, kad mieliulis perka vainikėlį. Tada martelė dainuoja paskutiniuosius tris posmus „Tai da tiesa...".

Trečią, penktą, šeštą, devintą—dvyliktą posmus dainininkė baigia ketvirtuoju taktu.

Užrašyta Liškiavos km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Agotos Krenčiukaitės-Karlonienės, 63 m. Dainininkė kilusi iš Žeimių km., Kudrėnų vls., Seinų aps. Tekstą užrašė 1937 m. ir melodiją iš plokštelės iššifravo J. Jurga. Tekstas LTR 1041(62), melodija LTR 2700(48), LTRF pl. 588(1)

9640

MOTINĖLE ŠIRDELE

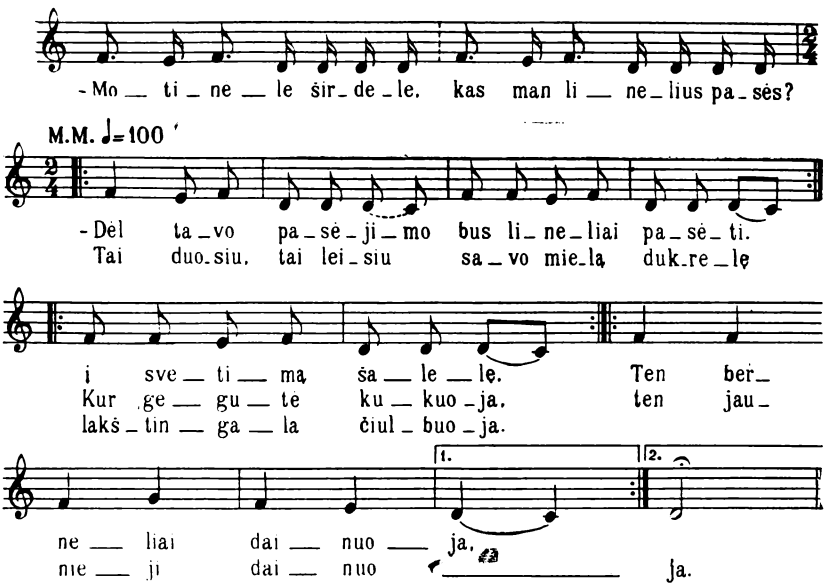

— Motinėle širdele,
Kas man linelius pasės?
— Dėl tavo pasėjimo
Bus lineliai pasėti.
Tai duosiu, tai leisiu
Savo mielą dukrelę
Į svetimą šalelę,
Kur gegutė kukuoja,
Lakštingala čiulbuoja,
Ten berneliai dainuoja,
Ten jaunieji dainuoja.

Visi žaidėjai sustoja rateliu ir stovi. Vienas ratelio viduryje, susiėmęs rankomis galvą, rauda:

— Motinėle širdele,
Kas man linelius pasės?

Po to visi dainuoja „Dėl tavo pasėjimo...", eidami pagal dainelės ritmą. Tuo metu viduryje ratelio stovintysis sukasi pats vienas nedainuodamas. Ratelis, išdainavęs iki galo, sustoja, vidurinysis vėl rauda:

— Motinėle širdele,
Kas man linelius nuraus?

Po to ratelis vėl pradeda suktis ir dainuoti tą patį, tik vietoje žodžio „pasėjimo" taria „nurovimo". Taip išskaičiuojama

visa „lino kančia". Vidurinysis rauda: „kas nuraus", „paklos", „išmins", „išbruks", „iššukuos", „suverps", „išaus", „pasiūs", o ratelis atsako: „dėl tavo paklojimo", „išmynimo" ir t. t.

Užrašyta Tarpučių km., Marijampolės aps., iš Barboros Viščiulienės, 64 m. Tekstą užrašė E. Karaliūtė, melodiją — J. Jurga 1949 m. Tekstas LTR 2729(27), melodija LTR 2731(3)

* *
*

9641

SKRIDO UODAS Į EGLĘ

Skrido uodas į eglę,
Skrido uodas į eglę,
Drata drata, drata ta,
Skrido uodas į eglę,
Drata drata, drata ta,
Skrido uodas į eglę.

Nusilaužė sparnelį,
Nusilaužė sparnelį,
Drata drata, drata ta,
Nusilaužė sparnelį,
Drata drata, drata ta,
Nusilaužė sparnelį.

Reikia uodui daktaro,
Reikia uodui daktaro,
Drata drata, drata ta,
Reikia uodui daktaro.

Reikia uodui daktaro,
Drata drata, drata ta,
Reikia uodui daktaro.

Jau sugijo sparnelis,
Jau sugijo sparnelis,
Drata drata, drata ta,
Jau sugijo sparnelis,
Drata drata, drata ta,
Jau sugijo sparnelis.

Nebereikia daktaro,
Nebereikia daktaro,
Drata drata, drata ta,
Nebereikia daktaro,
Drata drata, drata ta,
Nebereikia daktaro.

Žaidėjai susikibę eina rateliu vienas paskui kitą. Dainuodami „Drata...", pliaukši rankomis ir trepsi kojomis.

Užrašyta Dubarų km., Ramygalos prp., iš Viktės Janionytės. Užrašė K. Janionis 1935 m. Tekstas LTR 1149(36a)

9642

SVOČIA
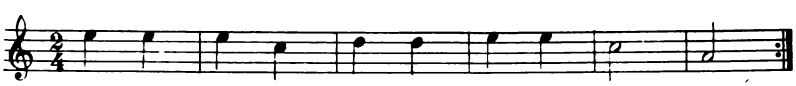
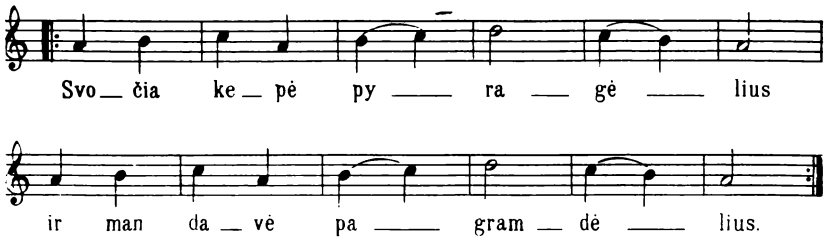

Svočia, svočia,
Važiuok į Kuršėnus,
Svočia, svočia,
Važiuok į Kuršėnus.

Svočia kepė pyragėlius
Ir man davė pagramdėlius,
Svočia kepė pyragėlius
Ir man davė pagramdėlius.

Žaidėjai visi eina ratu ir dainuoja. Dainuodami „Svočia kepė pyragėlius...", taip pat eina ir ploja delnais. Posmo dalis „Svočia kepė pyragėlius..." kartojama keturis kartus.

GŽ, p. 11

9643

AK TU, KARVELĖLIS
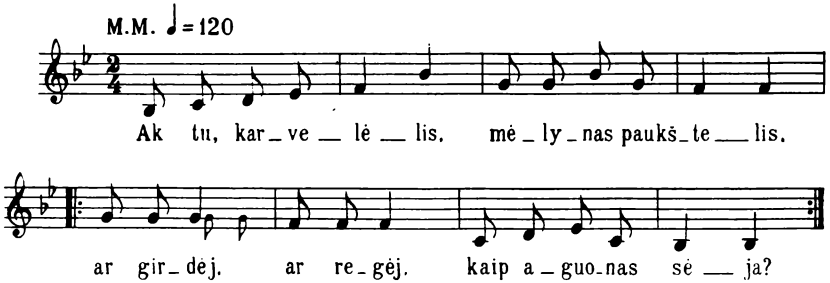
— Ak tu, karvelėlis,
Mėlynas paukštelis,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonas sėja,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonas sėja?

— Girdėt negirdėjau,
Regėti regėjau:
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėles sėja,
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėles sėja.

— Ak tu, karvelėlis,
Mėlynas paukštelis,
Ar girdėj, ar regėj
Kaip aguonos dygsta,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonos dygsta?

— Girdėt negirdėjau,
Regėti regėjau:
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėlės dygsta,
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėlės dygsta.

— Ak tu, karvelėlis,
Mėlynas paukštelis,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonos noksta,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonos noksta?

— Girdėt negirdėjau,
Regėti regėjau:
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėlės noksta,
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėlės noksta.

— Ak tu, karvelėlis,
Mėlynas paukštelis,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonas piauna,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonas piauna?

— Girdėt negirdėjau,
Regėti regėjau:
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėles piauna,
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėles piauna.

— Ak tu, karvelėlis,
Mėlynas paukštelis,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonas kulia,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonas kulia?

— Girdėt negirdėjau,
Regėti regėjau:
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėles kulia,
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėles kulia.

— Ak tu, karvelėlis,
Mėlynas paukštelis,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonas valgo,
Ar girdėj, ar regėj,
Kaip aguonas valgo?

— Girdėt negirdėjau,
Regėti regėjau:
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėles valgo,
O tai taip, o tai šiaip
Aguonėles valgo.

Dainuodami posmus „Ak tu, karvelėli...", žaidėjai visą laiką eina rateliu. Dainuodami antrojo posmo žodžius „O tai taip...", žaidėjai rodo rankų mostais, kaip aguonas sėja. Toliau

eina ratu ir vėl klausia, kaip dirbamas kitas darbas; dainuodami atsakomųjų posmų atitinkamus žodžius, žaidėjai rodo judesiais, kaip aguonos dygsta, noksta, kaip jas piauna, kulia ir valgo.

Užrašyta Vilniuje iš Elenos Razmukienės, 48 m., kilusios iš Antakmenės km., Dūkšto raj. Tekstą užrašė M. Razmukaitė 1958 m., melodiją iš magnetofono juostos iššifravo B. Uginčius. Tekstas ir melodija LTR 3068(132), LTRF mg. j. 36(1)

***9644**

KLAUSĖ ŽVIRBLIS ČIULBUONĖLIS
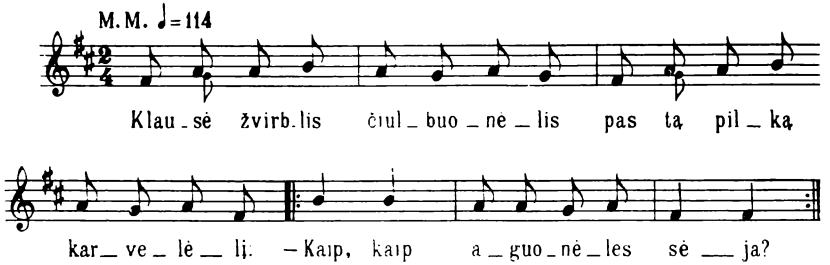
Klausė žvirblis čiulbuonėlis
Pas tą pilką karvelėlį:
— Kaip, kaip aguonėles sėja,
Kaip, kaip aguonėles sėja?

— Šitaip sėja, da ir va kaip,
Šitaip sėja, da ir va kaip,
Taip, taip aguonėles sėja,
Taip, taip aguonėles sėja.

Klausė žvirblis čiulbuonėlis
Pas tą pilką karvelėlį:
— Kaip, kaip aguonėlės dygsta,
Kaip, kaip aguonėlės dygsta?

— Šitaip dygsta, da ir va kaip,
Šitaip dygsta, da ir va kaip,
Taip, taip aguonėlės dygsta,
Taip, taip aguonėlės dygsta.

Klausė žvirblis čiulbuonėlis
Pas tą pilką karvelėlį:
— Kaip, kaip aguonėlės auga,
Kaip, kaip aguonėlės auga?

— Šitaip auga, da ir va kaip,
Šitaip auga, da ir va kaip,
Taip, taip aguonėlės auga,
Taip, taip aguonėlės auga.

Klausė žvirblis čiulbuonėlis
Pas tą pilką karvelėlį:
— Kaip, kaip aguonėlės žydi,
Kaip, kaip aguonėlės žydi?

— Šitaip žydi, da ir va kaip,
Šitaip žydi, da ir va kaip,
Taip, taip aguonėlės žydi,
Taip, taip aguonėlės žydi.

Klausė žvirblis čiulbuonėlis
Pas tą pilką karvelėlį:
— Kaip, kaip aguonėlės noksta,
Kaip, kaip aguonėlės noksta?

— Šitaip noksta, da ir va kaip,
Šitaip noksta, da ir va kaip,
Taip, taip aguonėlės noksta,
Taip, taip aguonėlės noksta.

Klausė žvirblis čiulbuonėlis
Pas tą pilką karvelėlį:
— Kaip, kaip aguonėles rauja,
Kaip, kaip aguonėles rauja?

— Šitaip rauja, da ir va kaip,
Šitaip rauja, da ir va kaip,
Taip, taip aguonėles rauja,
Taip, taip aguonėles rauja.

Klausė žvirblis čiulbuonėlis
Pas tą pilką karvelėlį:
— Kaip, kaip aguonėles krečia,
Kaip, kaip aguonėles krečia?

— Šitaip krečia, da ir va kaip,
Šitaip krečia, da ir va kaip,
Taip, taip aguonėles krečia,
Taip, taip aguonėles krečia.

Klausė žvirblis čiulbuonėlis
Pas tą pilką karvelėlį:
— Kaip, kaip aguonėles valgo,
Kaip, kaip aguonėles valgo?

— Šitaip valgo, da ir va kaip,
Šitaip valgo, da ir va kaip,
Taip, taip aguonėles valgo,
Taip, taip aguonėles valgo.

Klausė žvirblis čiulbuonėlis
Pas tą pilką karvelėlį:
— Kaip, kaip aguonėlės gardžios,
Kaip, kaip aguonėlės gardžios?

— Šitaip gardžios, da ir va kaip,
Šitaip gardžios, da ir va kaip,
Taip, taip aguonėlės gardžios,
Taip, taip aguonėlės gardžios.

Kai dainuoja posmus „Klausė žvirblis...", sukasi vienas mišrus ratelis. Dainuodami atsakomuosius posmus, žaidėjai imituoja atitinkamą veiksmą: tardami žodį „sėja" — imituoja sėjimą, „dygsta" — atsitūpę kilnoja pirštus aukštyn, „auga" — atsitupia ir stodamiesi rankas nuo žemės kelia aukštyn, „žydi" — iš rankų padaro žiedą, „rauja" — paėmę už pečių, vienas kitą patraukia į save, „krečia" — susikibę už pečių, vienas kitą pakrato, „valgo" — vaizduoja, kad pila iš vienos rankos, o paskui iš kitos į burną, „gardžiai" — paglosto savo krūtinę. Tardami žodžius „Taip, taip aguonėles...", visi supliaukši rankomis ir pasisuka.

Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio apyl., Šakių raj., iš Marijonos Naujokaitienės, 54 m. Užrašė J. Kazlauskas 1962 m. Tekstas ir melodija LTR 3486(194)

*9645

VA TAIP SĖJAU LINELIUS
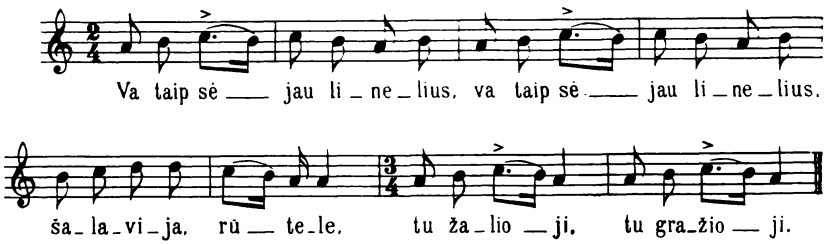
Va taip sėjau linelius,
Va taip sėjau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Taip ravėjau linelius,
Taip ravėjau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Va taip roviau linelius,
Va taip roviau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Va taip plūkiau linelius,
Va taip plūkiau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Va taip klojau linelius,
Va taip klojau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Va taip kėliau linelius,
Va taip kėliau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Va taip myniau linelius,
Va taip myniau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Va taip brukau linelius,
Va taip brukau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Taip šukavau linelius,
Taip šukavau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Va taip verpiau linelius,
Va taip verpiau linelius,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Va taip audžiau drobeles,
Va taip audžiau drobeles,
Šalavija, rūtele,
Tu žalioji, tu gražioji.

Žaidėjai, dainuodami „Va taip sėjau", „ravėjau", „roviau" ir t. t., imituoja minimus darbus — rodo, kaip tuos darbus dir-

ba. Dainuodami „Šalavija, rūtele...", pliaukši rankomis ir sukasi. Dainuojama vienu balsu.

Užrašyta Raistalindžių km., Bagaslaviškio prp., Ukmergės aps., iš Teklės Dzedzevičienės ir Stasio Dzedzevičiaus, abu apie 60 m. Užrašė J. Kartenis 1935 m. Tekstas ir melodija LTR 650(47)

9646

AVIŽA PRAŠĖ
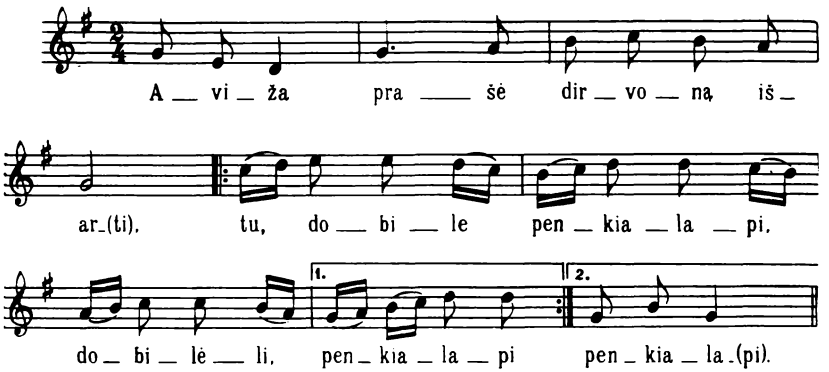
Aviža prašė
Dirvoną išarti,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi.

Aviža prašė
Dirvoną akėti,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi.

Aviža prašė
Dirvoną pasėti,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi.

Aviža prašė
Dirvoną nupiauti,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi.

Aviža prašė
Klojiman sukrauti,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi.

Aviža prašė
Klojimą iškulti,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi.

Aviža prašė
Svirnely supilti,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi.

Aviža prašė
Malūno sumalti,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi.

Aviža prašė
Kisielių išvirti,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi,
Tu, dobile penkialapi,
Dobilėli penkialapi.

Dainuodami žaidėjai stovi ratu ir rankomis rodo, kaip kuris darbas atliekamas: tardami „išarti"— rankas laiko ištiesę į priekį, „akėti"— pirštais grėbsto, „sukrauti"— neva aukštyn paduoda, „supilti"— neva nuo pečių maišą verčia. Dainuodami du kartus „Tu, dobile...", suploja rankomis, ir poros, sunėrusios pirmąkart dešiniąsias, o antrąkart kairiąsias rankas, ant vietos trepsėdamos, apsisuka.

GSŽ, p. 7

***9647**

PYRAGĖLIS

Ant Petrelio vardo dieną
Iškeps man pyragą vieną,
Ant Petrelio vardo dieną
Iškeps man pyragą vieną,

Šitai tokį aukštumo,
Šitai tokį platumo,
Šitai tokį ilgumo,
Šitai tokį žemumo.

Vienas vaikas, „pyragėlis", atsistoja viduryje rato, o kiti eina aplink dainuodami. Pradėjus dainuoti „Šitai tokį...", ratelis sustoja, visi atsisuka veidais į vidurį ir daro taip, kaip vidurinysis. Dainuojant „Šitai tokį aukštumo", vidurinysis žaidėjas ir visi kiti pasistiepia ant galų pirštų ir iškelia aukštyn rankas, dainuojant „Šitai tokį platumo",— išsižergia ir išskečia rankas, dainuojant „Šitai tokį ilgumo",— atsigula kniūpsti, atsiremdami rankomis ir kojomis į grindis, dainuojant „Šitai

tokį žemumo",— atsitupia ir ištiesia rankas į priekį. Po to, jei viduryje buvo berniukas, jis išveda į savo vietą mergaitę, jei mergaitė — berniuką, ir žaidimas pradedamas iš naujo. Dainuodami pirmąją eilutę, žaidėjai taria viduryje ratelio esančio žaidėjo vardą.

Užrašyta Traksėdžių km., Kaltinėnų vls., Tauragės aps., iš Vladislavo Drūktenio, 63 m. Užrašė A. Brazdeikis 1937 m. Tekstas LTR 1217(89)

9648

ŽVIRBLI ŽVIRBLI

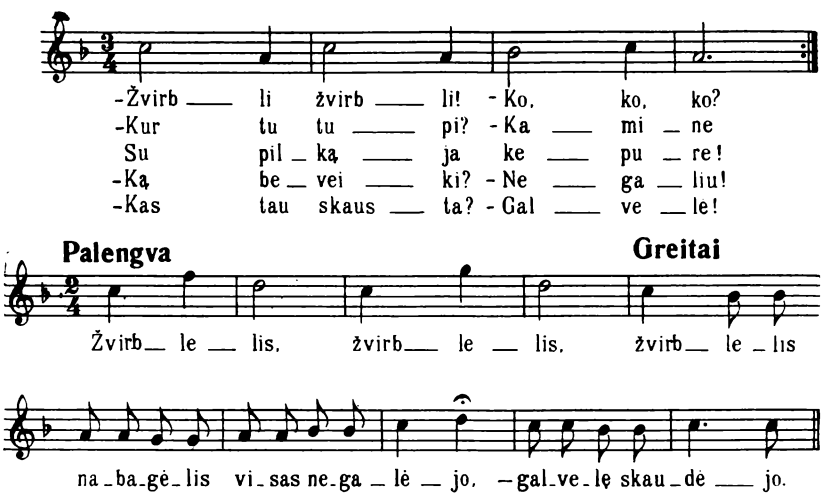

— Žvirbli žvirbli!
— Ko, ko, ko?
— Kur tu tupi?
— Kamine
Su pilkąja kepure.
— Ką beveiki?
— Negaliu!
— Kas tau skausta?
— Galvelė!
Žvirblelis, žvirblelis,
Žvirblelis nabagėlis
Visas negalėjo,—
Galvelę skaudėjo.

Žaidžia berniukai. Eina ratu dainuodami. Tardami žodžius „Galvelę skaudėjo", žaidėjai susiima galvas. Po to dainuoja viską iš naujo, tik kievieną kartą sako, kad skauda ką nors kita —„kojelę", „nagelį", „skilvelį", „akeles" ir t. t. Apie ku-

rią kūno dalį dainuojama, tą žaidėjai rankomis susiima. Kai dainuojama, kad skauda nugarą, žaidėjai parkrinta ant žemės ir, apvirtę aukštielninki, muša delnais ir daužo kojomis į grindis.

GŽ, p. 90

9649

KIENO TEN GAIDELIAI
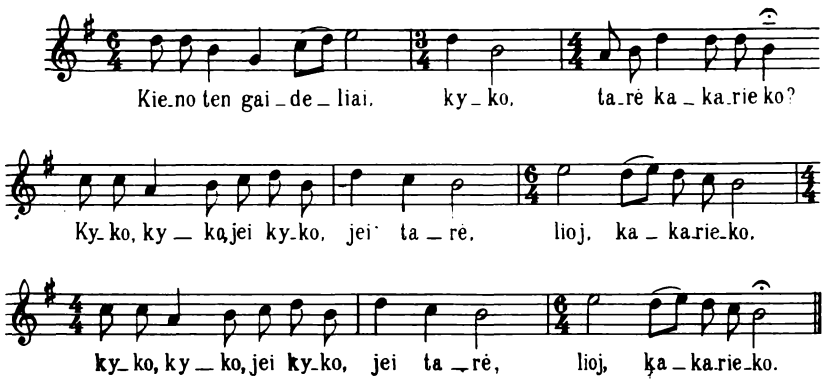
Kieno ten gaideliai,
Kyko, tarė kakarieko?
Kyko, kyko,
Jei kyko, jei tarė,
Lioj, kakarieko,
Kyko, kyko,
Jei kyko, jei tarė,
Lioj, kakarieko.

O ką jie dirbdami,
Kyko, tarė kakarieko?
Kyko, kyko,
Jei kyko, jei tarė,
Lioj kakarieko,
Kyko, kyko,
Jei kyko, jei tarė,
Lioj kakarieko.

Žemeles kasdami,
Kyko, tarė kakarieko.
Kyko, kyko,
Jei kyko, jei tarė,
Lioj kakarieko,
Kyko, kyko,
Jei kyko, jei tarė,
Lioj kakarieko.

Mieželius lesdami,
Kyko, tarė kakarieko.
Kyko, kyko,
Jei kyko, jei tarė,
Lioj kakarieko,
Kyko, kyko,
Jei kyko, jei tarė,
Lioj kakarieko.

Žaidėjai, sukdamiesi ratu, dainuoja: „Kieno ten gaideliai, kyko, tarė kakarieko?" Tuo laiku viduryje rato bent keli vai-

kai—„gaideliai" — vaikšto, kojomis „kasinėja", rankutėmis „lesa" ir, išsitiesę, kaklus ištempę, vis dainuoja: „Kyko, kyko, jei kyko, jei tarė, lioj, kakarieko".

GSŽ, p. 18

***9650**

ŽVIRBLIS

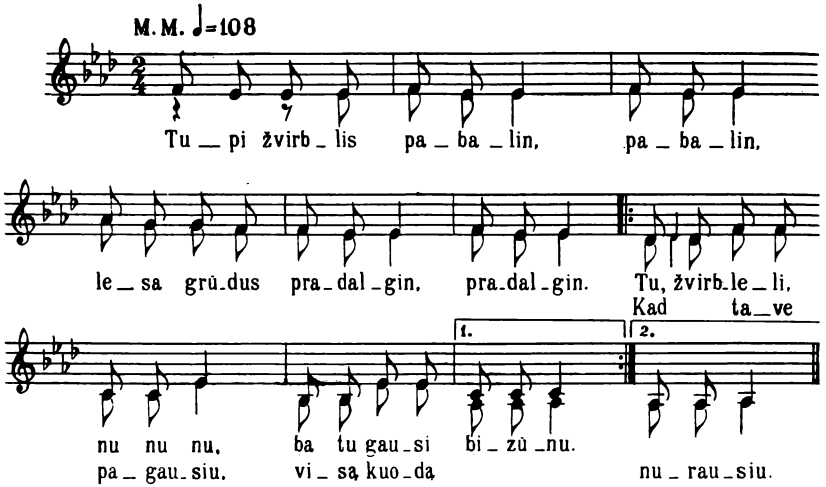

Tupi žvirblis pabalin, pabalin,
Lesa grūdus pradalgin, pradalgin.
Tu, žvirbleli, nu nu nu,
Ba tu gausi bizūnu.
Kad tave pagausiu,
Visą kuodą nurausiu.

Ratelis eina dainuodamas. Vienas žaidėjas stovi vidury. Dainuojant žodžius „Kad aš tave pagausiu...", kas nors iš ratelio griebia viduriniam už čiupros ir tempia. Tada ir visi kiti žaidėjai griebia vienas kitam už plaukų ir pasitampo.

Užrašyta Vilkiautinio km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Marijos Amšiejūtės, 27 m., ir Valerijos Amšiejūtės, 36 m. Tekstą užrašė S. Juodeikytė 1937 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Jurga. Tekstas LTR 1087(40), melodija LTR 2700(49), LTRF pl. 604(8)

9651

DĖDĖ

Bėgo ožka per mišką,
Bebėgdama suklupo.
Vienas ragas kėpso,
Visi vaikai vėpso.
O jūs, vaikai, nevėpsokit,
Paskui dėdės šokinėkit.

„Dėdė" vaikšto viduryje, vaikai, eidami apie jį ratu, dainuoja. Dainuojant žodžius „O jūs, vaikai, nevėpsokit...", žaidėjai turi kartoti viską, ką daro dėdė, o šis parvirsta, atsiklaupia ir daro kitus staigius veiksmus.

ŽRV, p. 22

9652

MEISTERIS JURGINAS

Meisteris Jurginas — Šokit, vaikai, šoksiu aš,
Mokin savo vaikus, Taip darykit, kaip ir aš,
Meisteris Jurginas Šokit, vaikai, šoksiu aš,
Mokin savo vaikus: Taip darykit, kaip ir aš!

Žaidėjai sustoja ratu ir susiima rankomis. Vienas žaidėjas — „meisteris Jurginas" — vaikšto rato vidury. Dainuojant posmą „Šokit, vaikai...", Jurginas ką nors veikia. Tą patį turi daryti visi. Kuris žaidėjas nesuspėja pakartoti Jurgino veiksmų, tas turi eiti į vidurį. Žaidimas vėl pradedamas iš pradžios.

Užrašyta Bružų km., Tirkšlių prp., Mažeikių aps., iš Stefos Liupšytės, 13 m. Užrašė P. Čaras 1933 m. Tekstas LTR 435(15)

9653

TĖVAS PARVAŽIAVO
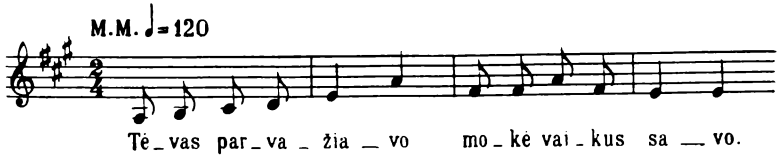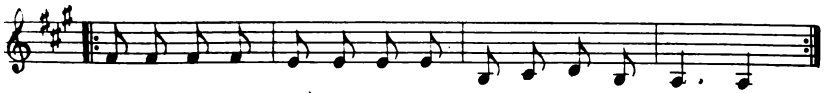
Tėvas parvažiavo,
Mokė vaikus savo:
— Jūs, vaikeliai, taip darykit,
Kaip tėvelis daro,
Jūs, vaikeliai, taip darykit,
Kaip tėvelis daro.

Eina žaidėjai rateliu, o vienas —„tėvas" — vidury ratelio. Kai dainuoja „Jūs, vaikeliai. .", „tėvas" ką nors daro, o visi žaidėjai tą patį, ką ir „tėvas". Kas nedaro, kaip „tėvas" varomas į ratelio vidų ir būna „tėvu". Žaidimas gali būti kartojamas daug kartų. Jei į ratelio vidurį patenka mergina, tai dainuoja: „Močia parvažiavo. . ."

Užrašyta Vilniuje iš Elenos Razmukienės, 48 m., kilusios iš Antakmenės km., Dūkšto raj. Tekstą užrašė M. Razmukaitė 1958 m., melodiją iš plokštelės iššifravo B. Uginčius. Tekstas ir melodija LTR 3068(182), LTRF mg. j. 36(9)

9654

ŠALABANAS

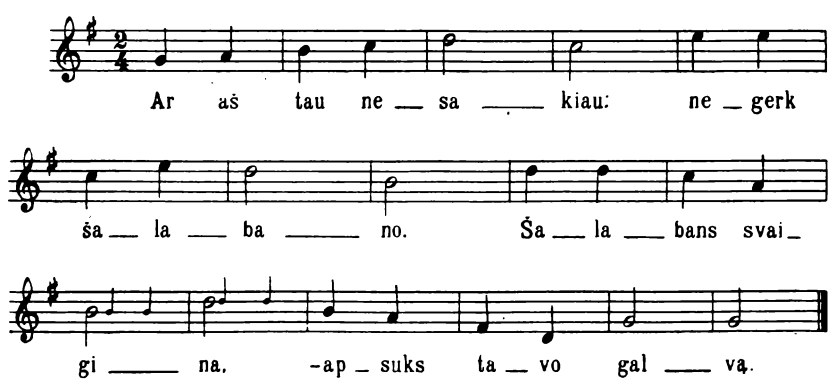

Ar aš tau nesakiau:
Negerk šalabano.
Šalabans svaigina,—
Apsuks tavo galvą.

Ar aš tau nesakiau:
Eik namo pas vaiką,
Imk laputės uodegaitę,—
Gink muses nuo vaiko.

Visi eina ratu, o vienas sėdi svirduliuodamas viduryje — vaizduoja girtą. Jis laiko rankoje lazdą. Pabaigus dainą, „girtasis" pasirenka ką nors iš rato, apsuka aplink save, sodina savo vietoje, o pats stoja į ratą. Po to vėl dainuojama ir žaidžiama iš naujo.

GŽ, p. 90

***9655**

TINGINĖLIS TAS PONAITIS

Tinginėlis tas ponaitis
Tarp mergelių sėdi,
Tinginėlis tas ponaitis
Tarp mergelių sėdi.

Jisai sėdi, tas begėdis,
Sėdėt nesigėdi,
Jisai sėdi, tas begėdis,
Sėdėt nesigėdi.

O ką nori, tą daryk,
Savo vieton pastatyk,
O ką nori, tą daryk,
Savo vieton pastatyk.

Vyrai ir mergaitės, susikibę rankomis, eina ratu aplink, o vienas sėdi ant krėslelio vidury. Tai „tinginėlis". Dainuojama posmai „Tinginėlis tas ponaitis..." ir „Jisai sėdi, tas begėdis..." Pradėjus dainuoti posmą „O ką nori, tą daryk...", sėdintysis atsikelia, ima vieną iš ratelio (jei sėdėjo moteris,— ima vyrą, jei vyras — moterį), susikabina su juo per alkūnes rankomis ir, apsukęs paprastu žingsniu ar polkos taktu, pasodina į savo vietą. Tada žaidimas pradedamas iš naujo. Posmas „O ką nori, tą daryk..." kartojamas keletą kartų, kol tinginėlis suka iš ratelio išvestą žaidėją.

Užrašyta Jaujakaimio km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Onos Pigagienės, 35 m. Užrašė P. Mockaitis 1936 m. Tekstas LTR 930(62)

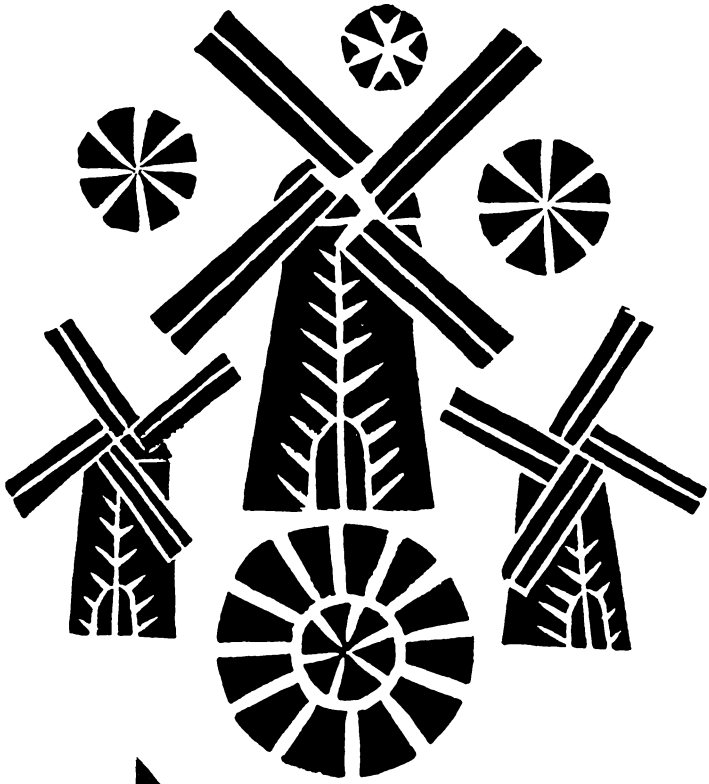

RATELIAI

9656

PASĖJAU RŪTELĘ

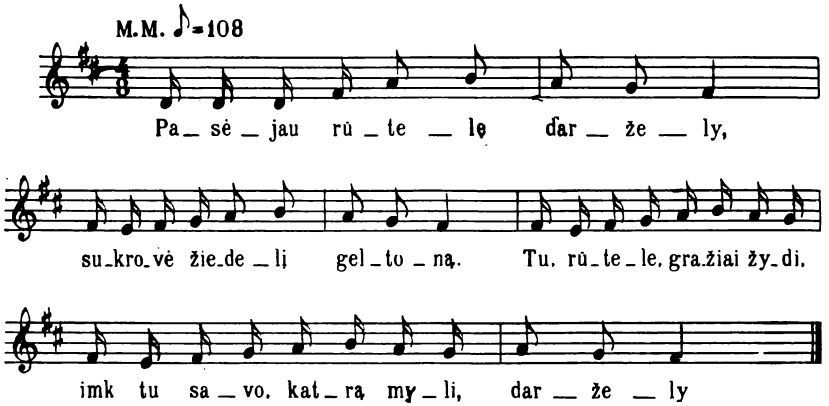

Pasėjau rūtelę daržely,—
Sukrovė žiedelį geltoną.
Tu, rūtele, gražiai žydi,
Imk tu savo, katrą myli,
Daržely.

Jaunimas sustoja rateliu. Vienas stovi ratelio vidury. Dainuoja visi stovėdami. Dainuojant žodžius „Tu, rūtele, gražiai žydi...", vidury stovįs vyras ima iš rato vieną merginą ir su ja, susikibęs už parankės, sukasi, trepsėdamas pagal dainos taktą. Taip pat sukasi į vieną kurią pusę ir visas ratas. Po to vidurinysis vyras stoja į ratą, palieka rate savo išsuktąją merginą, ir žaidimas pradedamas iš naujo.

Užrašyta Maišymų km., Pagirio vls., Ukmergės aps., iš Kotrynos Karpaitytės, 60 m. Užrašė J. Jurga. Tekstas ir melodija LTR 1215(190)

9657

TU, ŽVIRBLELI

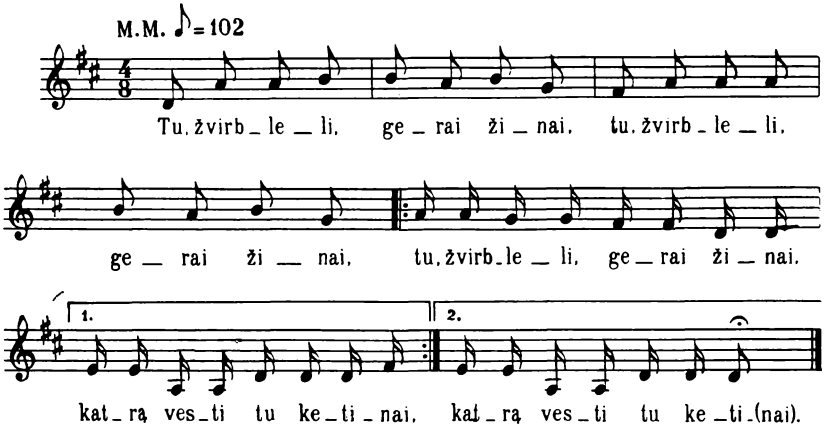

Tu, žvirbleli, gerai žinai,
Tu, žvirbleli, gerai žinai,
Tu, žvirbleli, gerai žinai,
Katrą vesti tu ketinai,
Tu, žvirbleli, gerai žinai,
Katrą vesti tu ketinai.

Jaunimas sustoja rateliu. Vienas stovi vidury ratelio. Visi sukdamiesi dainuoja. Pradedant nuo trečios eilutės, tas, kuris stovi vidury ratelio, ima iš eilės po vieną iš ratelio ir suka. Ši posmo dalis kartojama tol, kol iš ratelio išsukami visi žaidėjai. Po to į vidurį eina tas žaidėjas ar žaidėja, kuris pirmas buvo išsuktas, ir žaisti pradedama iš naujo.

Užrašyta Maišymų km., Pagirio vls., Ukmergės aps., iš Kotrynos Karpaitytės, 60 m. Užrašė J. Jurga. Tekstas ir melodija LTR 1215(191)

9658

SADUTO
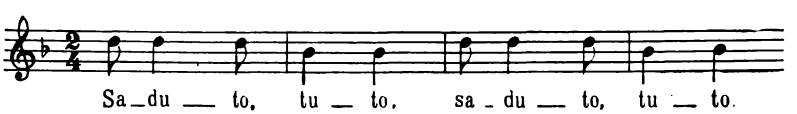
Saduto, tuto,
Saduto, tuto,
Sadu, sadu, tuto,
Saduto, tuto!

Atjoja joja
Raitų pulkelis,
Sadu, sadu, tuto,
Saduto, tuto.

Ir tam pulkely
Jaunas bernelis,
Sadu, sadu, tuto,
Saduto, tuto!

Kalbino mane
Jaunas bernelis,
Sadu, sadu, tuto,
Saduto, tuto!

— Oi uošve močiul,
Duok man dukrelę,
Sadu, sadu, tuto,
Saduto, tuto.

— Ai žente vaike,
Ką pasakysiu,
Sadu, sadu, tuto,
Saduto, tuto.

Bučiuok rankytę —
Duosiu dukrytę,
Sadu, sadu, tuto,
Saduto, tuto.

Žaidėjai sustoja į du ratus: merginos sudaro vidurinį ratą, o vaikinai — išorinį. Dainuodami „Saduto, tuto, saduto, tuto", abu ratai eina aplinkui į priešingas puses. Dainuojant „Sadu, sadu...", merginos atsigrįžta į vaikinus, visi suploja du kartus delnais, ir kiekviena mergina pasisveikina su priešais stovinčiu vaikinu. Dainuodami paskutinį taktą —„Saduto, tuto",— kiekviena pasisveikinusi pora susiima abiem rankom ir taip apsisuka. Po to dainuojamas antras posmas ir žaidimas pradedamas iš pradžios.

GŽ, p. 91

9659

MAIŠAS

Palengva
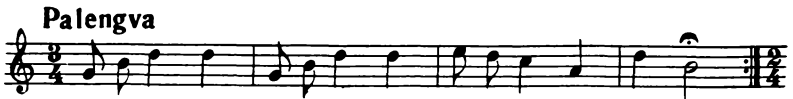
Greitai
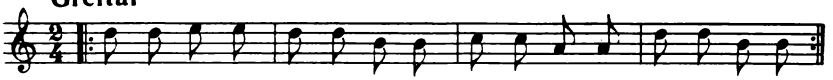
Mūsų maišas pakulinis,
Trinytai išaustas,
Mūsų maišas pakulinis,
Trinytai išaustas.

Maišas yra, rugiai byra,
Maišas yra, rugiai byra,
Maišas yra, rugiai byra,
Maišas yra, rugiai byra.

Sustoja, susiėmę rankomis, vyrai į vieną ratelį, merginos viduryje — į kitą. Vyrai eina į kairę, merginos — į dešinę. Visi dainuoja. Dainuojant žodžius „Maišas yra, rugiai byra", merginos renkasi vyrus, ima už parankės, ir, trepsėdami pagal dainos taktą, visi sukasi. Antrą sykį žaidžiant, vyrai sudaro vidurinį ratelį, o merginos — išorinį.

Užrašyta Rūtelių km., Kaltinėnų vls., Tauragės aps., iš Marijonos Misevičienės, 37 m. Užrašė A. Brazdeikis 1937 m. Tekstas ir melodija LTR 1167(571)

9660

TEK SAULELĖ

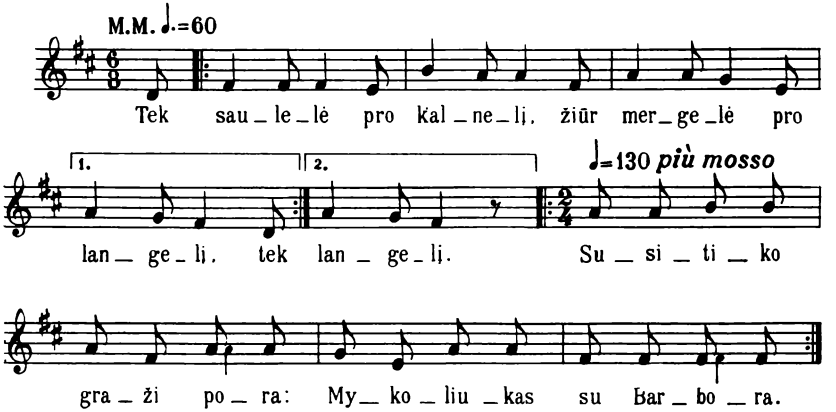

Tek saulelė pro kalnelį,
Žiūr mergelė pro langelį,
Tek saulelė pro kalnelį,
Žiūr mergelė pro langelį.

Susitiko graži pora:
Mykoliukas su Barbora,
Susitiko graži pora:
Mykoliukas su Barbora.

Aš tau duosiu riešutų,
Kad tu neitum prie kitų,
Aš tau duosiu riešutų,
Kad tu neitum prie kitų.

Mykoliukas be dantų,
Neįkanda riešutų,
Mykoliukas be dantų,
Neįkanda riešutų.

Sukasi du rateliai ir dainuoja. Pradedant žodžiais „Susitiko graži pora...", vidurinio ratelio žaidėjai suka už parankių išorinio ratelio žaidėjus.

Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio apyl., Šakių raj., iš Marijonos Naujokaitienės, 54 m. Užrašė J. Kazlauskas 1962 m. Tekstas ir melodija LTR 3486(177)

9661

TEK SAULELĖ PRO KALNELĮ

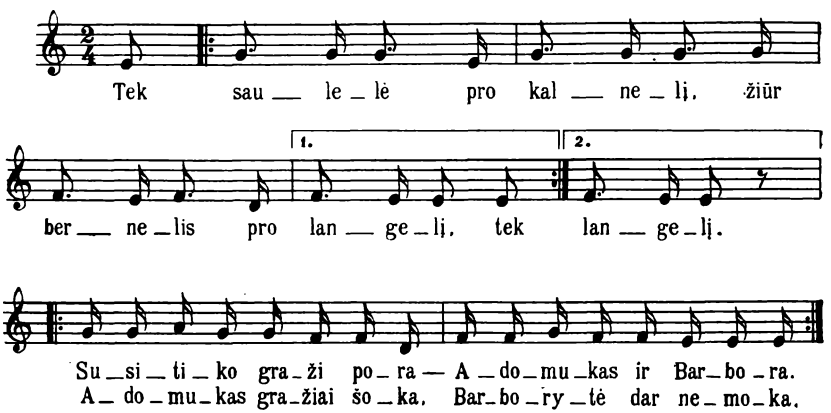

Tek saulelė pro kalnelį,
Žiūr bernelis pro langelį,
Tek saulelė pro kalnelį,
Žiūr bernelis pro langelį.

Susitiko graži pora —
Adomukas ir Barbora.
Adomukas gražiai šoka,
Barborytė dar nemoka.

Vaikinai sudaro išorinį ratelį, merginos — vidurinį. Abu rateliai energingu žingsniu eina į priešingas puses (išorinis — į kairę, vidurinis — į dešinę). Eina, dainuodami „Tek saulelė..." Išdainavus keturias eilutes, merginos renkasi joms patinkamus vaikinus. Mergina, galvos linkterėjimu pakvietusi vaikiną, susikimba su juo dešinėm parankėm, ir abu, trepsėdami polkos

taktu ir dainuodami „Susitiko graži pora...", sukasi. Dainuojant „Adomukas gražiai šoka...", keičiamasi parankėmis ir vėl sukamasi. Kartojant merginos ir atlikuonys sudaro išorinį ratelį, išrinktieji vaikinai — vidurinį.

Užrašyta Garnių km., Daugailių vls., Utenos raj., iš Veronikos Norkūnaitės, 30 m. Tekstą užrašė J. Šiožinys, melodiją — N. Iešmantaitė 1939 m. Tekstas ir melodija LTR 2569(3)

9662

ĖJO KŪMAS

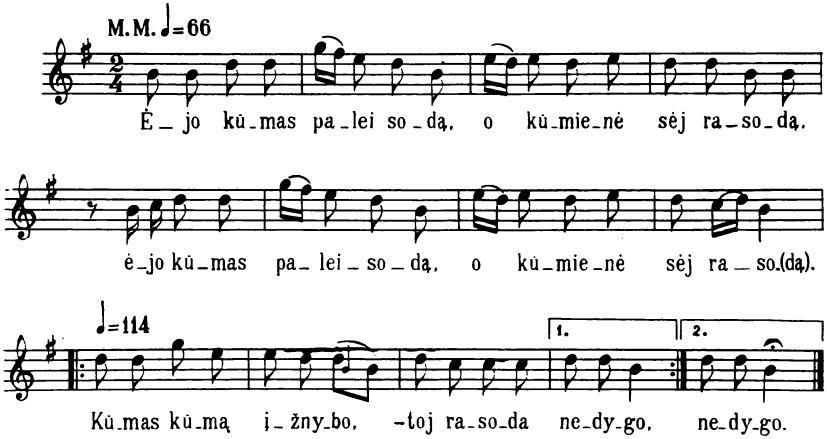

Ėjo kūmas palei sodą,
O kūmienė sėj rasodą,
Ėjo kūmas palei sodą,
O kūmienė sėj rasodą.

Kūmas kūmą įžnybo,—
Toj rasoda nedygo,
Kūmas kūmą įžnybo,—
Toj rasoda nedygo.

Vyrai ir moterys sustoja į eilę poromis. Vieną eilę sudaro vyrai, kitą — moterys. Dainuodami „Ėjo kūmas...", visi žaidėjai eina pirmyn, dainuodami „Kūmas kūmą įžnybo..." — sukasi poromis, susiėmę už parankių.

Užrašyta 1938 m. Čižiūnų km., Aukštadvario vls., Trakų aps., iš Julijonos Pranskevičiūtės, 53 m. Melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1580(1086), melodija LTR 2587(70), LTRF pl. 955(7)

9663

VIRSIM BULBIENĘ
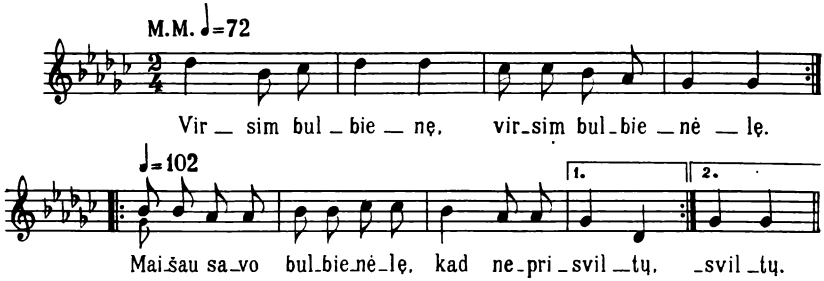
Virsim bulbienę,
Virsim bulbienėlę.
Maišau savo bulbienėlę,
Kad neprisviltų.

Jaunimas eina ratu, laikydamasis rankomis ir dainuodamas žodžius: „Virsim bulbienę, virsim bulbienėlę". Padainavę šiuos žodžius, visi sustoja poromis, susiima už parankių ir sukasi polkos žingsneliu, dainuodami: „Maišyk savo bulbienėlę, kad neprisviltų". Sukasi, kiek nori.

Užrašyta Skraičionių km., Jurgelionių apyl., Eišiškių raj., iš Karolinos Kuklytės-Taraškevičienės, 74 m., ir Adelės Taraškevičiūtės-Butrimienės, 49 m. Užrašė N. Kazėnaitė ir N. Vėlius 1966 m., melodiją iššifravo V. Juodpusis. Tekstas ir melodija LTR 3795(69), LTRF mg. j. 510(28)

*9664

EISIM Į DARŽELĮ
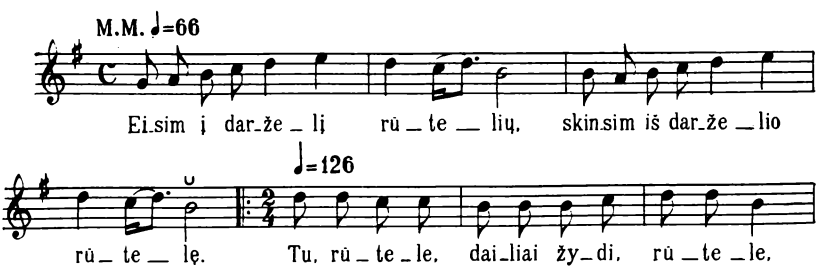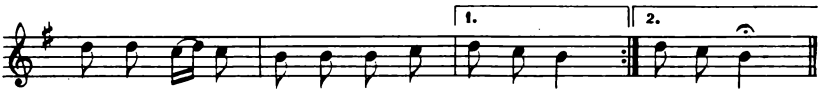
Eisim į darželį rūtelių,
Skinsim iš darželio rūtelę.
Tu, rūtele, dailiai žydi, rūtele,
Tu dabini vainikėlį, rūtele,
Tu, rūtele, dailiai žydi, rūtele,
Tu dabini vainikėlį, rūtele.

Eisim į darželį mėtelių,
Skinsim iš darželio mėtelę.
Tu, mėtele, dailiai žydi, mėtele,
Tu dabini vainikėlį, mėtele,
Tu, mėtele, dailiai žydi, mėtele,
Tu dabini vainikėlį, mėtele.

Žaidžia vyrai ir merginos. Visi sustoja į bendrą ratelį ir, eidami aplink, dainuoja. Dainuodami antrąją posmo dalį, sukasi, susikibę poromis, į vieną pusę, paskui — į kitą.

Užrašyta 1938 m. Čižiūnų km., Aukštadvario vls., Trakų aps., iš Julijonos Pranskevičiūtės, 53 m. Melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1580(1085), melodija LTR 2587(66), LTRF pl. 955(2)

***9665**
PRISIAUSIU MARGŲ DRYŽIŲ

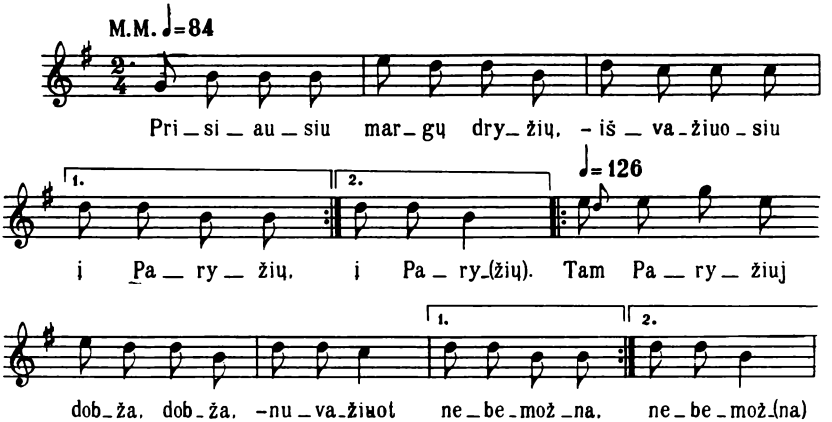

Prisiausiu margų dryžių,—
Išvažiuosiu į Paryžių,
Prisiausiu margų dryžių,—
Išvažiuosiu į Paryžių.

Tam Paryžiuj dobža, dobža,—
Nuvažiuot nebemožna,
Tam Paryžiuj dobža, dobža,—
Nuvažiuot nebemožna.

Ausk, sesele, aštuonnytus,
Seserėle, aštuonnytus,
Ausk, sesele, aštuonnytus,
Seserėle, aštuonnytus.

— Kaip aš ausiu aštuonnytus,
Kad nemoku nei dzivykų,
Kaip aš ausiu aštuonnytus,
Kad nemoku nei dzivykų.

Jūs berniukai, jūs pypkoriai,
Jūs nebūsit gaspadoriai,
Jūs berniukai, jūs pypkoriai,
Jūs nebūsit gaspadoriai:

Jūs nežiūrit apie ūkį,
Tiktai einat kaip padūkę,
Jūs nežiūrit apie ūkį,
Tiktai einat kaip padūkę.

Jūs mergaitės, jūs tinginės,
Jūs nebūsit gaspadinės,
Jūs mergaitės, jūs tinginės,
Jūs nebūsit gaspadinės:

Jūs nežiūrit apie puodus,
Tiktai sukat savo kuodus,
Jūs nežiūrit apie puodus,
Tiktai sukat savo kuodus.

Aš mergaitė ne tinginė,—
Būsiu gera gaspadinė,
Aš mergaitė ne tinginė,—
Būsiu gera gaspadinė:

Turiu samtį, turiu puodus
Ir suknelę tamsiai juodą,
Turiu samtį, turiu puodus
Ir suknelę tamsiai juodą.

Mišrus ratelis sukasi, dainuodamas „Prisiausiu margų dryžių..." Dainuodami eilutes „Tam Paryžiuj...", žaidėjai susikimba už parankių ir sukasi poromis. Tie patys veiksmai kartojami, dainuojant kiekvieną posmą.

Užrašyta 1938 m. Čižiūnų km., Aukštadvario vls., Trakų aps., iš Julijonos Pranckevičiūtės, 53 m. Melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1580(1092), melodija LTR 2587(69), LTRF pl. 955(5)

9666

KAI AŠ MAŽAS BUVAU
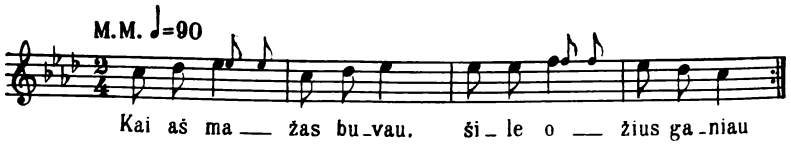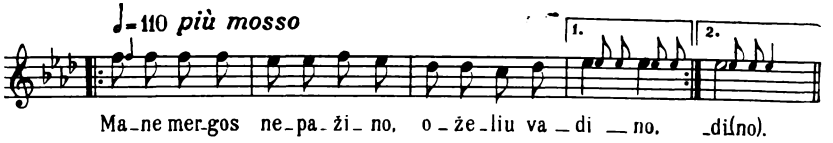
Kai aš mažas buvau,
Šile ožius ganiau,
Kai aš mažas buvau,
Šile ožius ganiau.
Mane mergos nepažino,
Oželiu vadino,
Mane mergos nepažino,
Oželiu vadino.

Kai pradėjo pažinot,
Vedė mane mergos šokt,
Kai pradėjo pažinot,
Vedė mane mergos šokt.
Šok gėręs, šok negėręs,
Šok, ožkytę nusitvėręs,
Šok gėręs, šok negėręs,
Šok, ožkytę nusitvėręs.

Sukasi du rateliai, dainuodami „Kai aš mažas buvau..." Dainuojant „Mane mergos nepažino...", vidurinio ratelio šokėjai suka už parankių išorinio ratelio šokėjus. Taip pat viskas kartojama ir dainuojant antrąjį posmą.

Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio apyl., Šakių aps., iš Marijonos Naujokaitienės, 54 m. Užrašė J. Kazlauskas 1962 m. Tekstas ir melodija LTR 2486(187)

9667

GRYBS GRYBS, BARAVYKS
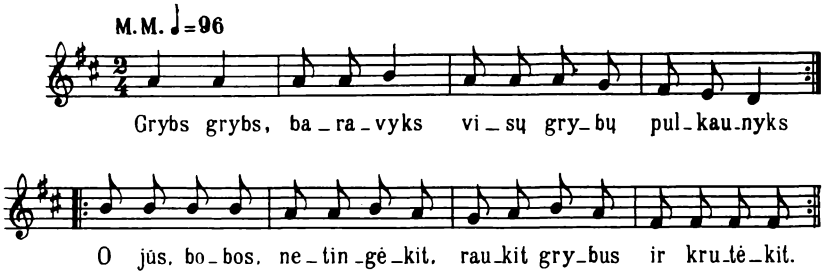
Grybs grybs, baravyks,
Visų grybų pulkaunyks,
Grybs grybs, baravyks,
Visų grybų pulkaunyks.

O jūs, bobos, netingėkit,
Raukit grybus ir krutėkit,
O jūs, bobos, netingėkit,
Raukit grybus ir krutėkit.

Sukasi du rateliai, dainuodami „Grybs grybs...“ Dainuojant „O jūs, bobos...“, vidurinio ratelio žaidėjai suka už parankių išorinio ratelio žaidėjus. Kartojama kelis kartus.

Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio apyl., Šakių raj., iš Marijonos Naujokaitienės, 54 m. Užrašė J. Kazlauskas 1962 m. Tekstas ir melodija LTR 3486(179)

9668

KIŠKELIS BEBĖGDAMS

Kiškelis bebėgdams,
Kazokėlį bešokdams,
Kiškelis bebėgdams,
Kazokėlį bešokdams,
Ir sutiko voveraitę
Su raudona kepuraite,
Ir sutiko voveraitę
Su raudona kepuraite.

— Labs ryts, voverė,
Būsi mano giminė,
Labs ryts, voverė,
Būsi mano giminė.
Vover, vover, voverė
Su kiškeliu šokinė',
Vover, vover, voverė
Su kiškeliu šokinė'.

Sustoja du šokėjų rateliai: išorinis — didelis ir mišrus, o vidurinis — vien vyrų arba moterų. Dainuodami „Kiškelis bebėgdams...“, šokėjai eina rateliu vieni į vieną pusę, kiti — į kitą. Eina labai lėtai. Kai sakoma „Labs ryts...“, viduriniai išsirenka sau partnerius ir susikabina už parankių. Kai dainuojama „Vover, vover...“, šokėjai, trypdami polkos ritmu, sukasi į vieną pusę, kai kartoja — į antrą pusę. Pradedant dainuoti iš naujo, mainosi vidurinio ratelio šokėjai: jei pirmiau vidury buvo vyrai, tai dabar bus merginos. Taip pakarčiui visą laiką ir keičiasi.

Užrašyta Padvarių km., Skaudvilės raj., iš Veronikos Skrodenienės, 51 m. Užrašė J. Skrodenienė 1958 m. Tekstas LTR 3429(79)

9669

MALU MALU VIENA
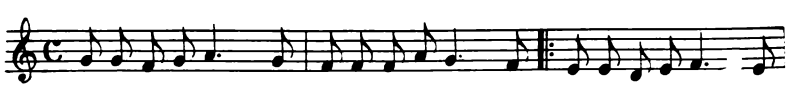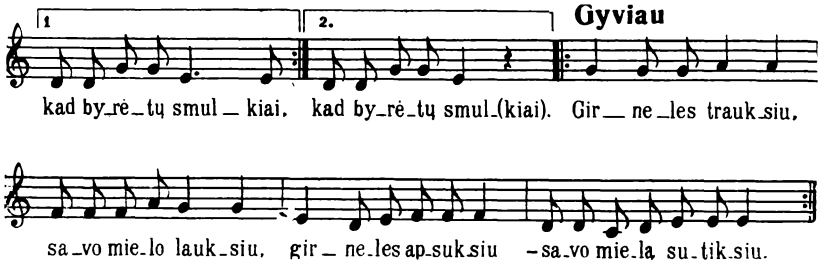
Malu malu viena,
Pasižiūriu — diena,
Suku girnas tankiai,
Kad byrėtų smulkiai,
Suku girnas tankiai,
Kad byrėtų smulkiai.

Girneles trauksiu,
Savo mielo lauksiu,
Girneles apsuksiu —
Savo mielą sutiksiu,
Girneles trauksiu,
Savo mielo lauksiu,
Girneles apsuksiu —
Savo mielą sutiksiu.

Vaikinai sudaro išorinį ratelį, merginos — vidurinį. Abu rateliai dainuodami eina į priešingas puses: išorinis — į kairę, vidurinis — į dešinę. Dainuojant „Girneles trauksiu, savo mielo lauksiu", merginos puola prie joms patinkamų vaikinų, susikimba su jais dešinėm parankėm ir, sudarę poras, energingai sukasi, tačiau kojomis netrepsi. Dainuojant „Girneles apsuksiu — savo mielą sutiksiu", keičiamasi parankėm. Kartojant „Girneles trauksiu, savo mielo lauksiu", vėl keičiamasi parankėm. Kartojant merginos ir atlikuonys sudaro išorinį ratelį, išrinktieji vaikinai — vidurinį.

Užrašyta Juknėnų km., Daugailių vls., Utenos aps., iš Bronės Maniušytės, 20 m. Tekstą užrašė J. Šiožinys, melodiją — N. Iešmantaitė 1939 m. Tekstas ir melodija LTR 2569(29)

9670

GAIDYS ANT SLENKSČIO STOVĖJO

Gaidys ant slenksčio stovėjo,
Į savo kojas žiūrėjo,
Gaidys ant slenksčio stovėjo,
Į savo kojas žiūrėjo.

— Švarios mano kojelės —
Nesuteps grindeles,
Švarios mano kojelės —
Nesuteps grindeles.

Žaidėjai sustoja ratu ir susiima rankomis. Keletas merginų ar berniukų eina į vidurį ir sudaro kitą ratelį, kuris dainuojant eina priešinga kryptimi. Dainuojant posmą „Švarios mano kojelės...", viduriniai renkasi sau priešingos lyties poras ir sukasi dainos taktu, susikibę už parankių. Pradedant iš naujo, į ratelio vidurį eina tie, kurie buvo išsukti iš išorinio rato.

Užrašyta Bružų km., Tirkšlių prp., Mažeikių aps., iš Stefos Liupšytės, 13 m. Užrašė P. Čaras 1933 m. Tekstas LTR 435(14)

9671

TUPI PELĖDA
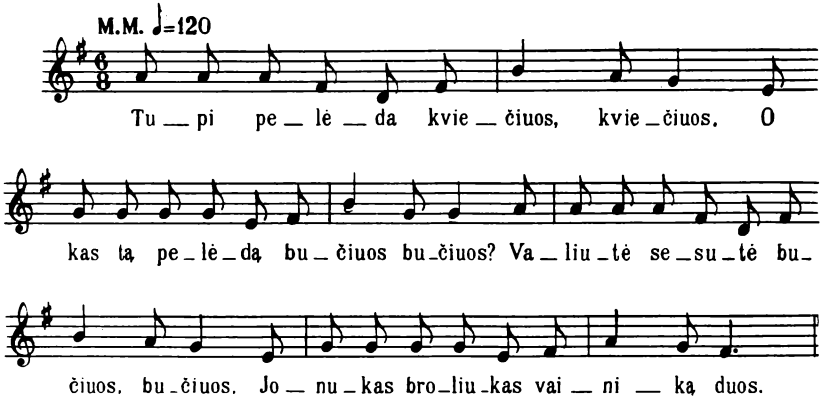
Tupi pelėda kviečiuos, kviečiuos.
O kas tą pelėdą bučiuos, bučiuos?
Valiutė sesutė bučiuos, bučiuos,
Jonukas broliukas vainiką duos.

Sukasi du rateliai ir dainuoja „Tupi pelėda..." Dainuodami „Valiutė sesutė...", žaidėjai vaikšto poromis, susikibę už parankių.

Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio apyl., Šakių raj., iš Marijonos Naujokaitienės, 54 m. Užrašė J. Kazlauskas 1962 m. Tekstas ir melodija LTR 3486(186)

9672

MES ĖJOM, MES ĖJOM

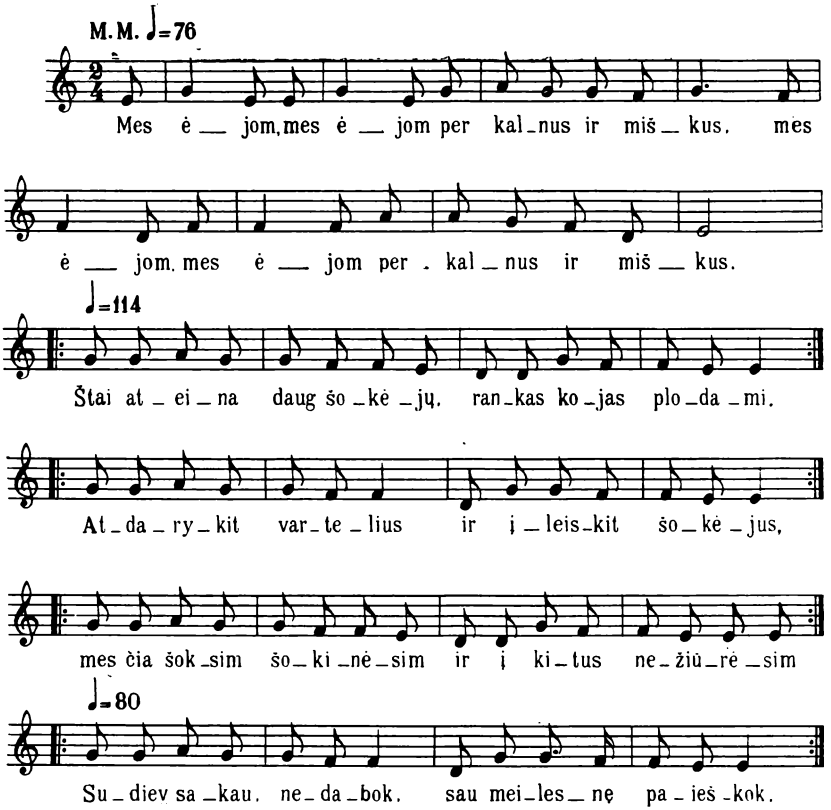

Mes ėjom, mes ėjom
Per kalnus ir miškus,
Mes ėjom, mes ėjom
Per kalnus ir miškus.
Štai ateina daug šokėjų,
Rankas kojas plodami,
Štai ateina daug šokėjų,
Rankas kojas plodami.
Atdarykit vartelius
Ir įleiskit šokėjus,
Atdarykit vartelius
Ir įleiskit šokėjus.
Mes čia šoksim šokinėsim
Ir į kitus nežiūrėsim.
Mes čia šoksim šokinėsim
Ir į kitus nežiūrėsim.
Sudiev sakom, nedabok,
Sau meilesnės paieškok,
Sudiev sakom, nedabok,
Sau meilesnės paieškok.

Viena šokėjų grupė eina rateliu, kita ateina poromis. Visi dainuoja „Mes ėjom...“ Dainuojant „Štai ateina...“, atėjusius

įleidžia į ratelio vidurį. Dainuojant „Sudiev sakom...", grupės keičiasi vaidmenimis.

Užrašyta Klevėnų km., Anykščių raj., iš Onos Jočienės, 56 m. Tekstą užrašė B. Kerbelytė ir L. Sauka, melodiją — B. Uginčius 1958 m. Tekstas ir melodija LTR 3184(11). Paskutinio posmo tekstas žaidimo aprašyme ir po gaidomis nežymiai skiriasi

9673

IŠDYGO RŪTELĖ

Išdygo rūtelė
Daržely, daržely,
Pražydo geltonu
Žiedeliu, žiedeliu.
Rūtytėlė gerai žino,—
Katrą myli, tą šokina,
Rūtytėlė gerai žino,—
Katrą myli, tą šokina.

Išdygo gvazdikėlis
Daržely, daržely,
Pražydo raudonu
Žiedeliu, žiedeliu.
Gvazdikėlis gerai žino,—
Katrą myli, tą šokina,
Gvazdikėlis gerai žino,—
Katrą myli, tą šokina.

Stovi mišrus ratelis. Vidury vaikščioja ar stovi koks „žolynas". Žaisdami žaidėjai gėlių pavadinimus maino. Kad nori vidury esantį žaidėją pajuokti, sako: „Išdygo dilgėlė, erškėtėlis..."

Pradėjus dainuoti „Rūtytėlė gerai žino...", vidury esąs žaidėjas („rūtelė" ar „gvazdikas") išsuka iš ratelio kurį žaidėją (mergina — vyrą, vyras — merginą), apsuka, o paskui vienas iš jų eina į vieną ratelio pusę, kitas — į kitą, leisdami per rankas kitus žaidėjus, kol abu susitinka iš priešingų pusių. Tada išsuktasis eina į ratelio vidurį. Žaidimas kartojamas.

Užrašyta Plepiškių km., Anykščių raj., Iš Elenos Juodzevičienės, 57 m. Užrašė B. Juodzevičius 1957 m. Tekstas LTR 3039(49)

9674

PASĖJAU ŽILVITĮ
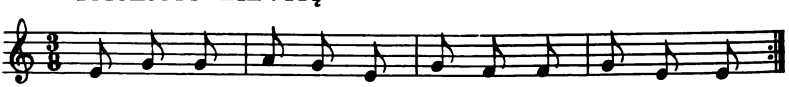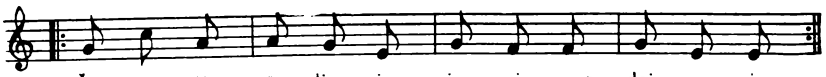
Pasėjau žilvitį
Tėvelio sodely,
Pasėjau žilvitį
Tėvelio sodely.
Žilvitis žaliuoja,
Jaunimas dainuoja,
Žilvitis žaliuoja,
Jaunimas dainuoja.
Išdygo žilvitis
Tėvelio sodely,
Išdygo žilvitis
Tėvelio sodely.
Žilvitis žaliuoja,
Jaunimas dainuoja.
Užaugo žilvitis
Tėvelio sodely,
Užaugo žilvitis
Tėvelio sodely.
Žilvitis žaliuoja,
Jaunimas dainuoja,
Žilvitis žaliuoja,
Jaunimas dainuoja.

Visi vaikinai ir merginos susitveria rankomis į ratelį. Ratelis lėtu žingsniu eina į dešinę, dainuodamas „Pasėjau žilvitį". Dainuojant „Žilvitis žaliuoja...", vienas iš ratelininkų ima už parankės nuo jo į dešinę esantį ratelininką ir apsuka aplink; apsuktasis tokiu pat būdu ima sukti ratelininkus, esančius nuo jo į kairę, o tas pirmasis, jį apsukęs,— esančius į dešinę. Ratelis baigiamas, kada pirmasis išsukėjas ratelį apeina ir susitinka pirmąjį išsuktąjį. Tada ratelis vėl kartojamas iš naujo.

Užrašyta Zastrono km., Daugailių vls., Utenos aps., iš Juozo Kviklio, 32 m. Tekstą užrašė J. Šiožinys, melodiją — N. Iešmantaitė 1940 m. Tekstas ir melodija LTR 2569(39)

9675

PASĖJAU LINELIUS
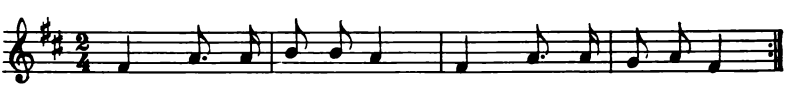
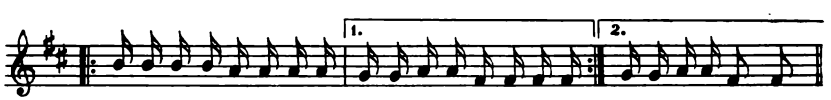

Pasėjau linelius,
Mažus nedidelius,
Pasėjau linelius,
Mažus nedidelius.
Tu, žilviti, tuto tuto,
Žilvitėli, tuto tuto,
Tu, žilviti, tuto tuto,
Žilvitėli, tuto.

Sudygo lineliai,
Maži nedideli,
Sudygo lineliai,
Maži nedideli.
Tu, žilviti, tuto tuto,
Žilvitėli, tuto tuto,
Tu, žilviti, tuto tuto,
Žilvitėli, tuto.

Nuroviau linelius,
Mažus nedidelius,
Nuroviau linelius,
Mažus nedidelius.
Tu, žilviti, tuto tuto,
Žilvitėli, tuto tuto,
Tu, žilviti, tuto tuto,
Žilvitėli, tuto.

Visi vaikinai ir merginos susitveria rankomis į ratelį ir, dainuodami „Pasėjau linelius, mažus nedidelius", lėtu žingsniu eina į dešinę. Dainuojant „Tu, žilviti...", vienas ratelininkas ima esantįjį iš dešinės už parankės ir jį apsuka aplink. Apsuktasis tokiu pat būdu ima sukti kitus ratelininkus, esančius nuo jo į kairę, o tas pirmasis — esančius į dešinę. Ratelis baigiamas, kada pirmasis išsukėjas susitinka pirmąjį išsuktąjį. Tada ratelis vėl kartojamas. Dainuojama „Sudygo lineliai..." ir t. t.

Užrašyta Juknėnų km., Daugailių vls., Utenos aps., iš Bronės Maniušytės, 20 m. Tekstą užrašė J. Šiožinys, melodiją — N. Iešmantaitė 1939 m. Tekstas ir melodija LTR 2569(37)

9676

ČIONAI MŪSŲ DARŽELĖLIS
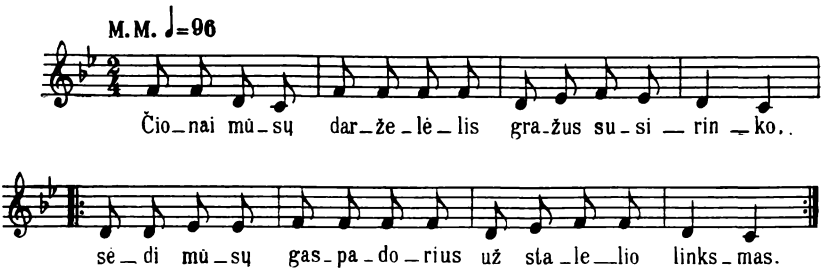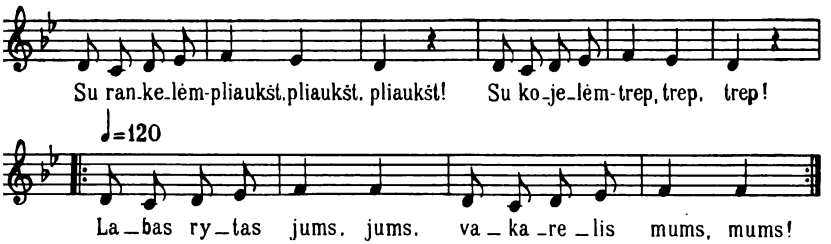
Čionai mūsų darželis
Gražus susirinko,
Sėdi mūsų gaspadorius
Už stalelio linksmas,
Sėdi mūsų gaspadorius
Už stalelio linksmas.

Su rankelėm — pliaukšt, pliaukšt, pliaukšt!
Su kojelėm — trep, trep, trep!

Labas rytas jums, jums,
Vakarėlis mums, mums,
Labas rytas jums, jums,
Vakarėlis mums, mums!

Žaidėjai eina rateliu ir dainuoja: „Čionai mūsų darželėlis..." Dainuodami „Su rankelėm — pliaukšt, pliaukšt, pliaukšt!", ploja rankomis, dainuodami „Su kojelėm — trep, trep, trep!", trepsi kojomis. Dainuodami „Labas rytas jums, jums...", pina žilvitį, paspausdami vieni kitiems rankas, laikomas pečių aukštumu, arba paimdami vienas kitą už parankių.

Užrašyta Vilniuje iš Elenos Razmukienės, 48 m., kilusios iš Antakmenės km., Dūkšto raj. Tekstą užrašė M. Razmukaitė 1958 m., melodiją iš magnetofono juostos iššifravo B. Uginčius. Tekstas ir melodija LTR 3068(84), LTRF mg. j. 29(4)

9677

MOČIUTE, NORIU MIEGO

— Močiute, noriu miego,—
Širdelė neužmiega,
Močiute, noriu miego,—
Širdelė neužmiega.
— Eik, dukrele, į svirnelį,
Ten išsimiegosi.

— Močiute, noriu miego,—
Širdelė neužmiega,
Močiute, noriu miego,—
Širdelė neužmiega.
Krinta byra obuolėliai,—
Negaliu miegoti...

— Močiute, noriu miego,—
Širdelė neužmiega,
Močiute, noriu miego,—
Širdelė neužmiega.
Žadin kalbin bernužėlis,—
Negaliu miegoti...

Merginos ir vaikinai eina susikibę rateliu ir dainuoja. Kiekvieno posmo paskutiniąsias dvi eilutes dainuoja greitesniu tempu ir, eidami vieni į vieną pusę, kiti į kitą, „pina žilvitį". „Pindami" paduoda vieni kitiems aukščiau galvų pakeltas rankas arba susikimba už parankių. Paskutiniąsias dvi kiekvieno posmo eilutes kartoja tol, kol į vieną ir į kitą pusę einą žaidėjai susitinka su savo buvusiais kaimynais.

Užrašyta Dubarų km., Ramygalos prp., iš Viktės Janionytės. Užrašė K. Janionis 1935 m. Tekstas LTR 1149(1)

9678

ŽYD ŽIRNIAI IR VIKIAI

Žyd žirniai ir vikiai,
Kur tie mūsų jaunikiai,
Žyd žirniai ir vikiai,
Kur tie mūsų jaunikiai?
Parvažiuoja, bulves kepę,
Išsipaišę, išsitepę...

Žydi rūtos ir našlaitės,
Kurgi mūsų tos mergaitės,
Žydi rūtos ir našlaitės,
Kurgi mūsų tos mergaitės?
Parvažiuoja, rūtas skynę,
Vainikėlį nusipynę...

Merginos ir vaikinai eina, susikibę rateliu, ir dainuoja. Kiekvieno posmo paskutiniąsias dvi eilutes dainuoja greitesniu tempu ir, eidami vieni į vieną pusę, kiti — į kitą, „pina žilvitį". „Pindami" paduoda vieni kitiems aukščiau galvų pakeltas rankas arba susikimba už parankių. Paskutiniąsias dvi kiekvieno posmo eilutes kartoja tol, kol į vieną ir kitą pusę einą žaidėjai susitinka su savo buvusiais kaimynais.

Užrašyta Dubarų km., Ramygalos prp., iš Viktės Janionytės. Užrašė K. Janionis 1935 m. Tekstas LTR 1149(13)

*9679

AUGO SODE SERBENTA

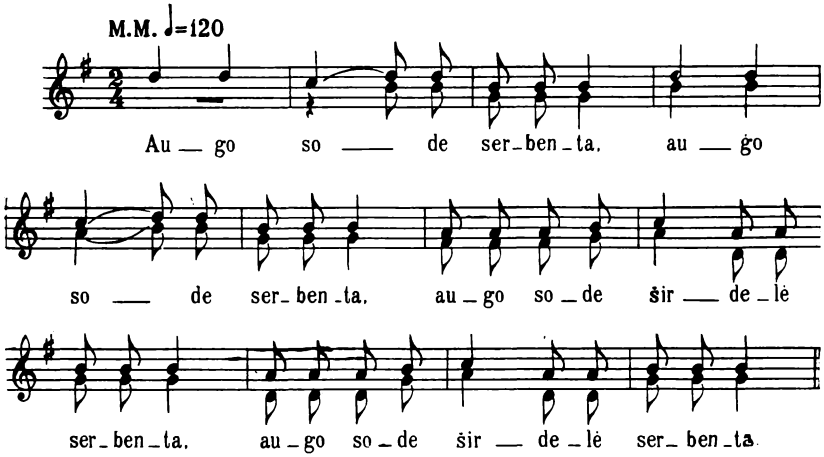

Augo sode serbenta,
Augo sode serbenta,
Augo sode, širdelė, serbenta,
Augo sode, širdelė, serbenta.

Žaliais lapais lapojo,
Žaliais lapais lapojo,
Žaliais lapais, širdelė, lapojo,
Žaliais lapais, širdelė, lapojo.

Krovė baltus žiedelius,
Krovė baltus žiedelius,
Krovė baltus, širdelė, žiedelius,
Krovė baltus, širdelė, žiedelius.

Nokin juodas uogeles,
Nokin juodas uogeles,
Nokin juodas, širdelė, uogeles,
Nokin juodas, širdelė, uogeles.

Džiaugės visi paukšteliai,
Džiaugės visi paukšteliai,
Džiaugės visi, širdelė, paukšteliai,
Džiaugės visi, širdelė, paukšteliai.

Ne dėl visų paukštelių,
Ne dėl visų paukštelių,
Ne dėl visų, širdelė, paukštelių,
Ne dėl visų, širdelė, paukštelių.

Tik dėl vieno paukštelio,
Tik dėl vieno paukštelio,
Tik dėl vieno, širdelė, paukštelio,
Tik dėl vieno, širdelė, paukštelio.

Augo kaime mergelė,
Augo kaime mergelė,
Augo kaime, širdelė, mergelė,
Augo kaime, širdelė, mergelė.

Džiaugės visi berneliai,
Džiaugės visi berneliai,
Džiaugės visi, širdelė, berneliai,
Džiaugės visi, širdelė, berneliai.

Ne dėl visų bernelių,
Ne dėl visų bernelių,
Ne dėl visų, širdelė, bernelių,
Ne dėl visų, širdelė, bernelių.

Tik dėl vieno bernelio,
Tik dėl vieno bernelio,
Slauno tėvo, širdelė, bernelio,
Slauno tėvo, širdelė, bernelio.

Žaidėjų skaičius turi būti lyginis. Visi, eidami ratu, dainuoja „Augo sode serbenta...“ Pradėjus dainuoti „Augo sode, širdelė, serbenta“, žaidėjai pasileidžia rankomis, viena, iš anksto numatyta, pora pliaukšteli delnais ir pasisuka eiti vienas į vieną, kitas į kitą pusę. Eidami (pradedant nuo pirmojo kaimyno) sutiktam žaidėjui paduoda per alkūnę sulenktą ir į veido lygį pakeltą ranką, apsilenkia su juo, po to paduoda kitam sutiktajam kitą ranką, vėl apsilenkia ir taip kartoja, kol, apėjęs visą ratą, susitinka savo porą. Eidami paskui atitinkamą pirmosios poros žaidėją, tą patį daro ir visi kiti žaidėjai. Žodžiai „Augo sode, širdelė, serbenta“ kartojami tol, kol žaidėjai neapeina rato ir nesusitinka savo poros žaidėjų. Po to dainuojama kiti posmai, kartojant tuos pačius veiksmus.

Užrašyta Guobinių km., Leipalingio vls., Seinų aps., iš Kostanto Lukaševičiaus, 24 m., ir Antano Navaracko, 30 m. Užrašė Komisijos tautos melodijoms rinkti darbuotojai 1935 m., melodiją iš plokštelės iššifravo V. Serbenta. Tekstas LTR 652(17), melodija LTR 2576(70), LTRF pl. 118(5)

***9680**

PASĖJAU RŪTELĘ DARŽELY
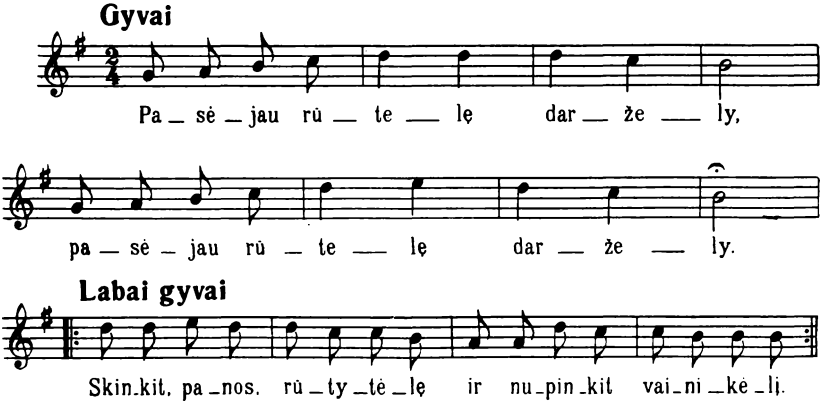
Pasėjau rūtelę daržely,
Pasėjau rūtelę daržely.
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį,
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį.

Išdygo rūtelė daržely,
Išdygo rūtelė daržely.
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį,
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį.

Paaugo rūtelė daržely,
Paaugo rūtelė daržely.
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį,
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį.

Nuskyniau rūtelę daržely,
Nuskyniau rūtelę daržely.
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį,
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį.

Pražydo rūtelė daržely,
Pražydo rūtelė daržely.
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį,
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį.

Nupyniau vainiką daržely,
Nupyniau vainiką daržely.
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį,
Skinkit, panos, rūtytėlę
Ir nupinkit vainikėlį.

Žaidžiama lauke ar didesnėje troboje. Žaidžia poromis vaikinai su mergaitėmis. Vaikinai ima dešinėmis rankomis savo mergaites už kairių rankų, visos poros sustoja ratu, susiima rankomis, atsisuka veidu į rato vidurį. Visi, dainuodami „Pasėjau rūtelę daržely", eina į dešinę pusę. Pradėjus dainuoti priedainį „Skinkit, panos, rūtytėlę", atsisuka kiekvienos poros žaidėjai vienas į kitą, ir vyrai, pakėlę virš galvos, paduoda mergaitėms dešines rankas, o mergaitės vyrams — kairiąsias. Padavę prasilenkia, ir dabar vyrai duoda kitoms iš eilės mergaitėms kairiąsias rankas, o mergaitės — dešiniąsias. Taip vyrai eina į dešinę ratu, o mergaitės — į kairę, keisdamiesi vieni pro kitus. Priedainis kartojamas tol, kol žaidėjai apeina visą ratelį vieną arba du kartus ir vėl atsistoja su savo pora. Po to žaidimas pradedamas iš naujo, dainuojant iš eilės kitą posmą.

Užrašyta Kaltinėnuose iš A. Pociaus, 39 m. Užrašė A. Brazdeikis 1937 m. Tekstas LTR 1167(210), melodija LTR 1167(442)

9681

KALVELI MEISTRELI

Vidutiniškai
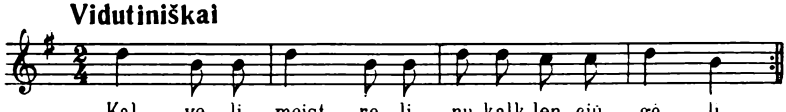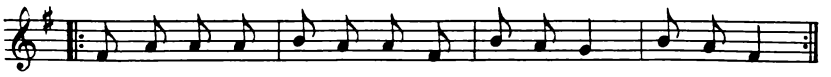
Greitai
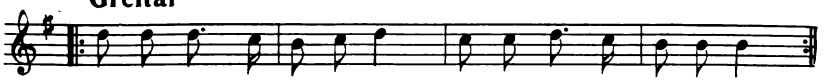
Kalveli meistreli, — Kalsiu kalsiu, nenukalsiu,
Nukalk lenciūgėlį, Ne rytoj,— subatoj.
Kalveli meistreli, Kalsiu kalsiu, nenukalsiu,
Nukalk lenciūgėlį. Ne rytoj,— subatoj.

Lenciūgėli, o kur tu,
Lenciūgėli, o kur tu,
Lenciūgėli, o kur tu,
Lenciūgėli, o kur tu?

Eina susitvėrę ratu, dainuodami „Kalveli meistreli...“ Dainuojant posmus „Kalsiu kalsiu...“ ir „Lenciūgėli, o kur tu“, vedantysis, pasileidęs kairiąja ranka, o dešiniąja laikydamasis rato, lenda pro greta esančios poros rankų apačią, vesdamas paskui save visus žaidžiančiuosius. Išlindęs pro pirmą tarpą, lenda pro antrą, trečią ir t. t. Stengiamasi, kad grandinė nenutrūktų.

Užrašyta Stankiškių km., Švėkšnos vls., iš Barboros Lamsargytės-Girčienės, 68 m. Užrašė S. Girčius 1935 m. Tekstas ir melodija LTR 728(15)

***9682**

ANTYTE, TO, TO, TO
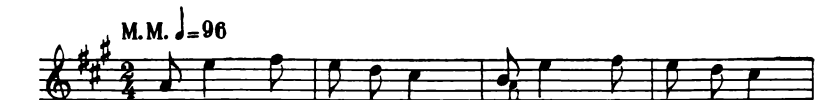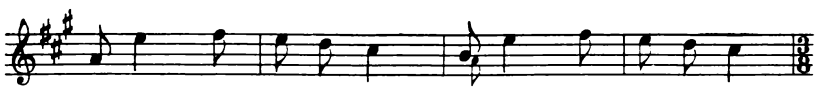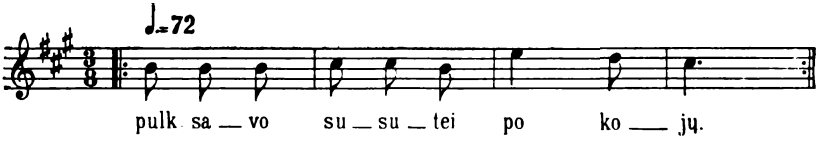
Antyte, to, to, to,
Žąselė ralingo,
Kelkykis rytelį
Ir prauskis burnelę,
Pulk savo sesutei
Po kojų,
Kelkykis rytelį,
Šukuokis galvelę
Ir prauskis burnelę,
Pulk savo sesutei
Po kojų.

Sukasi mišrus ratukas, eina į bet kurią pusę ir dainuoja „Antyte, to, to, to..." Dainuojant „Pulk savo sesutei po kojų", žaidimo vadovas, atsiskyręs nuo kaimyno, pradeda lįsti ir „nardyti" pro pažastis. Likusieji tebeina ratuku. Kai išlenda pro paskutinį, ratukas susukamas ir tuo būdu suardomas.

Užrašyta Šniukonių km., Panevėžio aps., iš Emilijos Viščiūtės, 65 m. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1937 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1407(43), melodija LTR 2587(33), LTRF pl. 802(8). Žodžiai „Šukuokis galvelę" dainuojami, kaip ir „Kelkykis rytelį" (7—8 taktas)

9683

KAS DARŽE

— Kas darže, kas darže,
Rūtelių daržely,
Kas darže, kas darže,
Rūtelių daržely?

Joniukas broliukas
Daržely buvo,
Joniukas broliukas
Daržely buvo.

— Onutė sesutė
Daržely buvo,
Onutė sesutė
Daržely buvo.

Lėk lėk, bitele,
Į savo vietą,
Lėk lėk, bitele,
Į savo vietą.

Lėk, bitinėli,
Į savo vietą,
Lėk, bitinėli,
Į savo vietą.

Dainuojant pirmąjį, antrąjį ir trečiąjį posmą, sukasi mišrus ratelis. Vidury vaikščioja koks „Joniukas" ar „Onutė". Pradėjus dainuoti „Lėk lėk, bitele...", vidury esantis duoda ranką kuriam ratelio žaidėjui ir pro pakeltas žaidėjų rankas vinguriuodamas tęsia kitus, kol visi pralenda. Paskutinieji du posmai „Lėk lėk, bitele..." ir „Lėk, bitinėli..." kartojami tol, kol pro rankas išlenda visi žaidėjai.

Užrašyta Plepiškių km., Anykščių raj., iš Elenos Juodzevičienės, 57 m. Užrašė B. Juodzevičius 1957 m. Tekstas LTR 3039(48)

9684

STARKUS, STARKUS

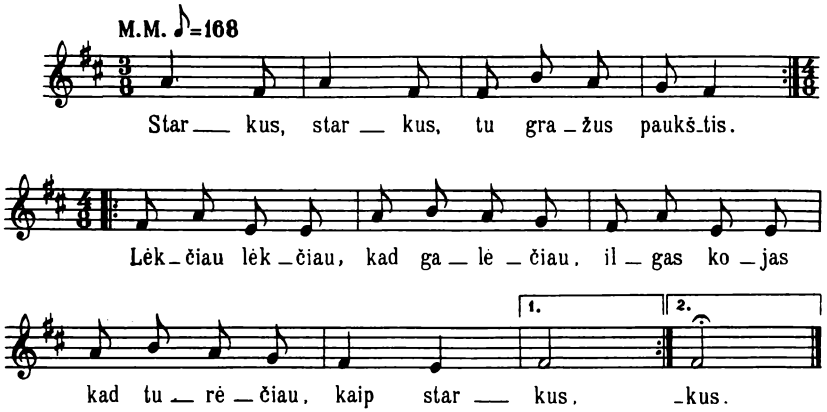

Starkus, starkus,
Tu gražus paukštis,
Starkus, starkus,
Tu gražus paukštis.
Lėkčiau lėkčiau, kad galėčiau,
Ilgas kojas kad turėčiau,
Kaip starkus,
Lėkčiau lėkčiau, kad galėčiau,
Ilgas kojas kad turėčiau,
Kaip starkus.

Jaunimas sustoja rateliu. Vienoje vietoje ratelis perkirstas. Vidury ratelio stovi trys berniukai arba mergaitės, sudarydami trikampį. Ratelis dainuoja „Starkus, starkus..." Pradėjus

dainuoti žodžius „Lėkčiau, lėkčiau...", aplink rateliu stovėjęs žaidėjai bėga vorele, sukiodamiesi tarp trijų viduryje stovinčių žaidėjų. Vorelę veda vienas iš tų, kuris stovėjo ten, kur ratelis buvo perkirstas.

Užrašyta Maišymų km., Pagirio vls., Ukmergės aps., iš Kotrynos Karpaitytės, 60 m. Užrašė J. Jurga 1937 m. Tekstas ir melodija LTR 1215(192)

***9685**

GEGUTĖ

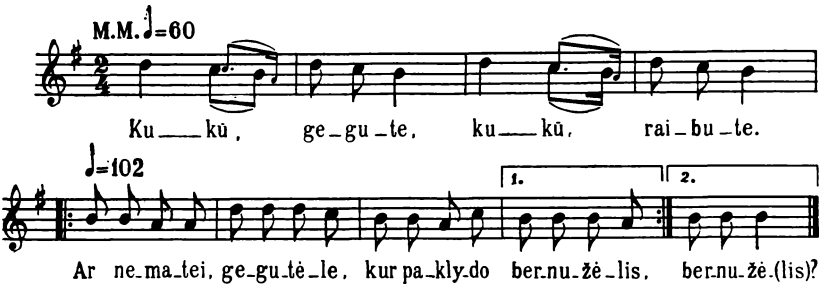

Kukū, gegute,
Kukū, raibute.
Ar nematei, gegutėle,
Kur paklydo bernužėlis,
Ar nematei, gegutėle,
Kur paklydo bernužėlis?

Sustoja poromis į dvi eiles: vyrai stovi vienoje eilėje priešais savo merginas, merginos — kitoje. Dainuodami pirmąsias dvi eilutes, kiekvienos poros žaidėjai paduoda vienas kitam dešiniąsias rankas kaip sveikindamiesi ir pagal dainos taktą mosuoja į šalis. Dainuodami „Ar nematei, gegutėle...", žaidėjai pasileidžia ir pasisukę eina voromis į tą pačią pusę. Priėję savo eilės galą, vyrai suka ratu į vieną pusę, merginos į kitą, kol, apėję aplink, vėl atsiduria senosiose vietose. Po to žaidimas pradedamas iš naujo.

Užrašyta Juknonių Babilių km., Žiežmarių vls., Trakų aps., iš Eleonoros Žukauskienės, 50 m. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1938 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1557(109), melodija LTR 2587(64), LTRF pl. 948(6)

9686

GRYBS GRYBS, BARAVYKS
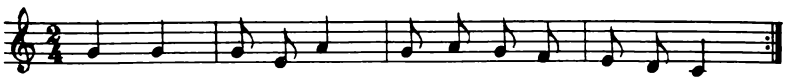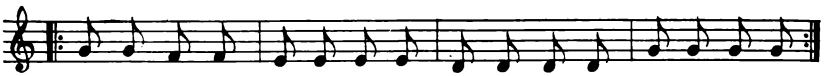
Grybs grybs, baravyks,
Visų grybų pulkaunyks,
Grybs grybs, baravyks,
Visų grybų pulkaunyks.

O jūs, bobos, netingėkit —
Virkit grybus ir maišykit,
O jūs, bobos, netingėkit —
Virkit grybus ir maišykit!

Žaidėjai sustoja į dvi eiles: vienoj — mergaitės, kitoj — berniukai. Berniukai su mergaitėmis susiima už rankų ir mosuodami dainuoja: „Grybs grybs, baravyks..." Dainuodami „O jūs, bobos...", suploja rankomis ir bėga visi į priekį — berniukai suka kairėn, mergaitės — dešinėn ir sustoja, kai atbėga į savo vietas.

Užrašyta Akmenynų km., Suvalkų Kalvarijos vls., Marijampolės aps., iš Vandos Virbalaitytės-Jurgienės, 24 m. Užrašė J. Jurga 1941 m. Tekstas ir melodija LTR 2644(1)

9687

ŽUI ŽUI MALŪNĖLIS
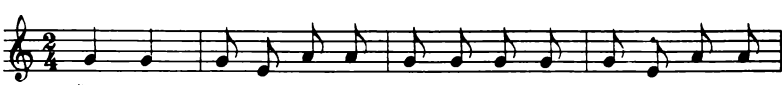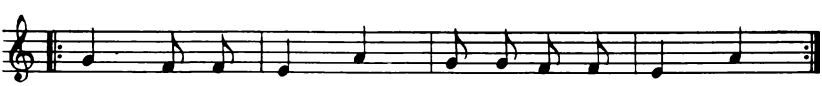
Žui žui malūnėlis,
Šiaudų kūlio bernužėlis.
Šiaudiniai ratai,

Stikliniai čebatai,
Šiaudiniai ratai,
Stikliniai čebatai.

Žaidėjai sustoja į dvi eiles. Vienoje — merginos, kitoje — vaikinai. Kiekvienos poros žaidėjai susiima ištiestomis rankomis. Dainuodami „Žui žui malūnėlis...", pagal taktą mosuoja sukabintas rankas į šalis. Dainuojant „Šiaudiniai ratai...", kiekviena pora, pradedant pirmąja, pakelia į viršų rankas, ir šalia esanti pora pralenda pro pirmosios tarpą į kitą pusę. Taip žaidžia visos poros.

Užrašyta Akmenynų km., Suvalkų Kalvarijos vls., iš Vandos Virbalaitytės-Jurgienės, 24 m. Užrašė J. Jurga 1941 m. Tekstas ir melodija LTR 2644(7)

***9688**

GRYBŲ RAUTI

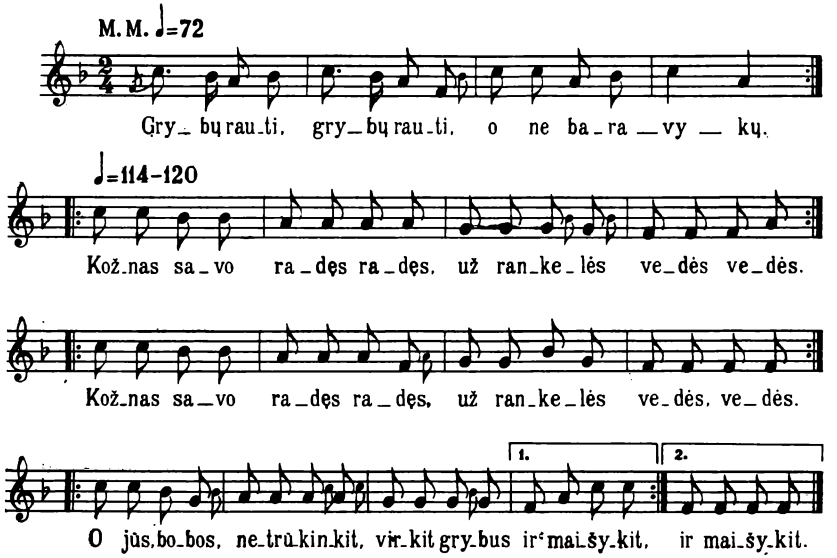

Grybų rauti, grybų rauti,
O ne baravykų,
Grybų rauti, grybų rauti,
O ne baravykų.

Kožnas savo radęs radęs,
Už rankelės vedės vedės,
Kožnas savo radęs radęs,
Už rankelės vedės vedės,
Kožnas savo radęs radęs,

Už rankelės vedės vedės,
Kožnas savo radęs radęs,
Už rankelės vedės vedės.
Oi jūs, bobos, netrūkinkit,
Virkit grybus ir maišykit,
Oi jūs, bobos, netrūkinkit,
Virkit grybus ir maišykit.

Žaidžia vyrai ir moterys poromis bet kokiom progom, bet kokiais rūbais ir įvairiais metų laikais. Jokiais instrumentais negroja, tik dainuoja. Žaidėjai sustoja poromis į eilę ir dainuodami „Grybų rauti, grybų rauti...", suimtas rankas supa į šalis. Dainuojant „Kožnas savo radęs, radęs...", pirmoji pora suima rankomis (vyras dešinę su moters kaire), eina pro kitų porų tarpą į galą ir ten sustoja prieš vienas kitą. Paskui pirmąją porą eina antroji ir t. t., kol tvarka eilėj vėl pasidaro tokia pat (pirmoji pora atsiduria prieky). Poros, pro kurių tarpus eina kitos, rankomis nebebūna susiėmusios. Dainuojama tol, kol visi praeina pro kitų tarpus. Pradėjus dainuoti „Oi jūs, bobos...", vėl pirmoji pora eina į galą, tik jau ne pro kitų tarpą, bet išorine puse. Ir ta melodijos dalis dainuojama tol, kol visi nueina į galą ir pirmoji pora vėl atsiduria prieky. Tai padarius, žaidimas pradedamas iš naujo arba baigiamas.

Užrašyta Žarėnuose, Telšių aps., iš Antaninos Ereminienės, 71 m. Tekstą užrašė P. Mockaitis 1936 m., melodiją iš plokštelės iššifravo V. Juodpusis. Tekstas ir melodija LTR 928(50), LTRF pl. 515(4)

9689

VYNUŽIO, VYNUŽIO

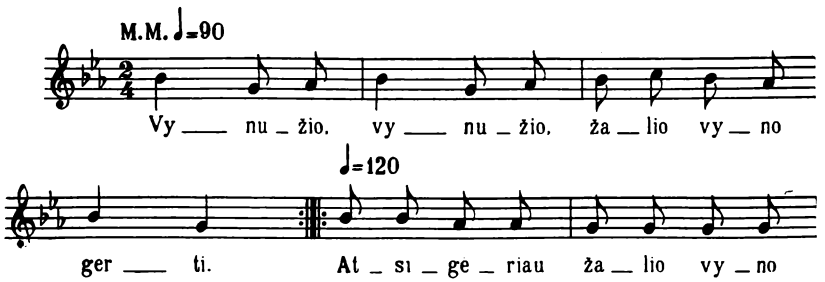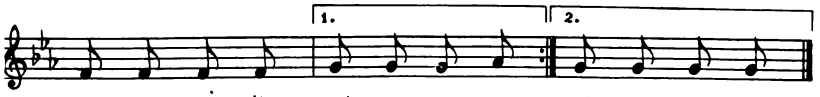

Vynužio, vynužio,
Žalio vyno gerti,
Vynužio, vynužio,
Žalio vyno gerti.

Atsigėriau žalio vyno
Ir parpuoliau ant purvyno,
Atsigėriau žalio vyno
Ir parpuoliau ant purvyno.

Stovi dvi eilės — pora prieš porą,— ir žaidėjai susikibę siūbuoja rankomis, dainuodami „Vynužio, vynužio...“ Dainuodami „Atsigėriau žalio vyno...“, lenda pro rankas ir kelia rankas prieš stovinčiai porai.

Antras žaidimo būdas. *Stovi rateliu, susikibę rankomis, ir dainuoja: „Vynužio, vynužio...“ Dainuojant „Atsigėriau žalio vyno...“, vienas iš žaidėjų lenda pro rankas, kol visi žaidėjai sukryžiuoja rankas priekyje. Paskui vėl tas pats žaidėjas lenda ir „ištiesia“ ratelį. Kartojama, kol ratelis „ištiesiamas“.*

Užrašyta Latežerio km., Varėnos raj., iš Kostės Balevičiūtės, 25 m. Antras žaidimo būdas užrašytas tame pačiame kaime iš Antano Vaikšnoro, 53 m. Tekstą užrašė B. Kerbelytė ir L. Sauka, melodiją — B. Uginčius 1959 m. Tekstas ir melodija LTR 3194(203)

9690

PLAUK, PLAUK, ŽUVYTĖLE
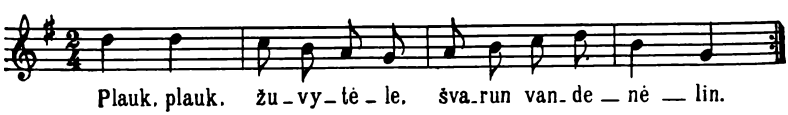
Plauk, plauk, žuvytėle,
Švarun vandenėlin,
Plauk, plauk, žuvytėle,
Švarun vandenėlin.

Šokėjai sustoja dviem eilėmis veidais vieni į kitus. Vienoje eilėje — vyrai, antroje — merginos. Vyrai ištiestomis rankomis susikabina su prieš juos stovinčiomis merginomis. Visi šokėjai, dainuodami „Plauk, plauk, žuvytėle...“, siūbuoja rankomis

į abi puses. Tą patį tekstą kartojant, poros, bėgdamos paprastu žingsniu, nardo vienos pro kitas: vieną kartą pora lenda, kitą kartą — praleidžia kitą porą. Nubėgusios į galą, stabteli vienam taktui ir vėl nardydamos grįžta atgal iki savo vietos.

Užrašyta Vilniuje iš Kazio Lapėno. Užrašė V. Jakelaitis 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2789(5)

9691

AVIETĖLĖ ŠALIA KELIO

Avietėlė šalia kelio
Žydėjo žydėjo,
Blezdingėlė avietėlėj
Tupėjo tupėjo.

Blezdingėlė į lizdelį
Paplastais paplastais,
O berniukai prie mergelių
Paslaptais paslaptais.

Lįsiu lįsiu, nepaklysiu,
Lįsiu lįsiu, nepaklysiu...

Žaidėjai sustoja poromis vienas prieš kitą, sudarydami dvi — vyrų ir merginų — eiles. Kiekviena pora, ištiesusi rankas, laiko po nosinę. Taip stovėdami, linguoja į šalis ir dainuoja. Dainuojant „Lįsiu lįsiu, nepaklysiu", kiekviena pora pradeda lįsti pro pakeltas kitos poros rankas, po to, pakėlusi rankas, praleidžia kitą porą, vėl lenda ir t. t. Dainuojama, kol kiekviena pora sugrįžta į savo vietą.

Užrašyta Giriškių km., Raudėnų vls., Šiaulių aps. Užrašė J. Kaulavičius 1936 m. Tekstas LTR 3328(123)

9692

AUSIM, SESUTĖS, ABRŪSUS
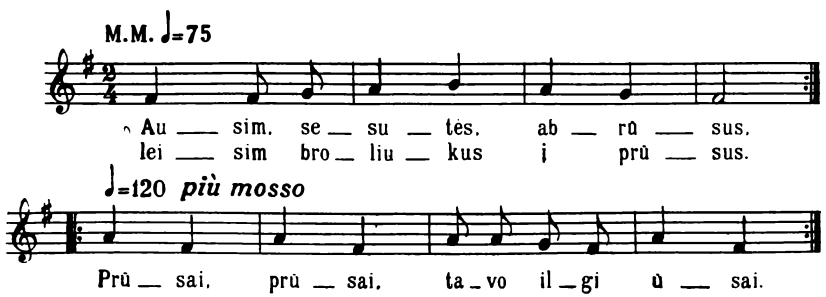
Ausim, sesutės, abrūsus,
Leisim broliukus į prūsus,
Ausim, sesutės, abrūsus,
Leisim broliukus į prūsus.

Prūsai, prūsai,
Tavo ilgi ūsai,
Prūsai, prūsai,
Tavo ilgi ūsai!

Sustoja poros vienos greta kitų. Kiekviena pora susitvėrusi siūbuoja rankomis ir dainuoja „Ausim, sesutės..." Dainuodamos „Prūsai, prūsai...", poros landžioja pro pakeltas kitų porų rankas. „Prūsai, prūsai..." kartojama daug kartų.

Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio apyl., Šakių raj., iš Marijonos Naujokaitienės, 54 m. Užrašė J. Kazlauskas 1962 m. Tekstas ir melodija LTR 3486(200)

9693

ŠIMAS MANO DĖDĖ
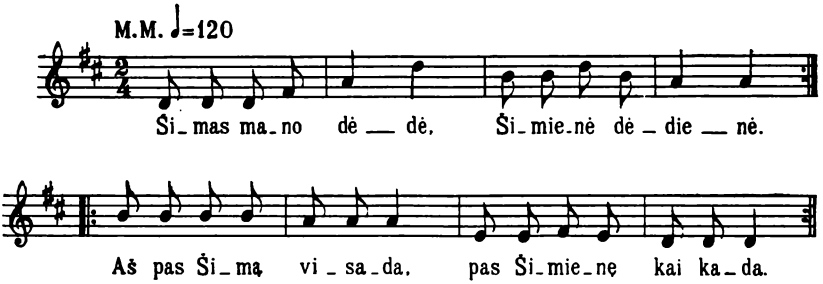
Šimas mano dėdė,
Šimienė dėdienė,
Šimas mano dėdė,
Šimienė dėdienė.

Aš pas Šimą visada,
Pas Šimienę kai kada,
Aš pas Šimą visada,
Pas Šimienę kai kada.

Žaidėjai sustoja dviem eilėm — prie vienos sienos ir prie kitos. Susitveria eilė rankomis. Viena eilė artėja prie kitos, susitikę atpakali grįžta prie savo sienos ir dainuoja „Šimas mano dėdė..." Dainuodamos „Aš pas Šimą...", susitikusios eilės paleidžia rankas, pro tarpus pralenda ir atsiduria prie kitos sienos. Tada patrepsi kojomis, vėl susitveria rankomis ir vėl pradeda iš pradžios. Lakstyti nuo vienos sienos iki kitos galima keletą kartų.

Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio apyl., Šakių raj., iš Marijonos Naujokaitienės, 54 m. Užrašė J. Kazlauskas 1962 m. Tekstas ir melodija LTR 3486(198)

SOKIAI

9694

ŠARKA

— Šarka šarka!
— O ko ko?
— Kur tupėjai?
— Kamine!
— O kur buvai?
— Vilniuj!
— Ką darei?
— Čebatus siuvau!
— Kada man pasiūsi?
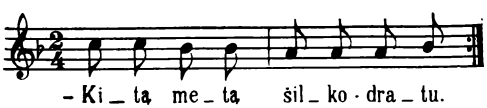
— Kitą metą šilko dratu.
Kitą metą šilko dratu.

Žaidžia vaikai. Keturios poros žaidėjų sutupia į eilę. Kiekvienas žaidėjas tupi, atsisukęs į savo poros žaidėją. Rankas visi laiko priešakyje suspaustais delnais. Pradeda kalbėtis viena iš kraštutinių porų: vienas tos poros žaidėjas visą laiką klausia: „Šarka, šarka!" o kitas visą laiką atsakinėja: „O ko ko?" ir t. t. Dainelę „Kitą metą šilko dratu" dainuoja visi žaidėjai, pagal taktą šokinėdami į dešinę ir taip pat atšokinėdami atgal. Dainelė kartojama tol, kol žaidėjai sugrįžta į savo senąsias vietas. Po to taip pat kalbasi iš eilės antros, trečios

ir ketvirtos poros žaidėjai; visą laiką dainuoja ir šokinėja visi žaidėjai.

Užrašyta Dubinų km., Rodūnės vls., Lydos aps., iš Cecilijos Vaitkūnaitės-Baužienės, 43 m. Užrašė V. Knezėnas 1940 m. Tekstas ir melodija LTR 2238(116)

* *
*

9695

IR ĮMINĖ ŠEŠURĖLIS
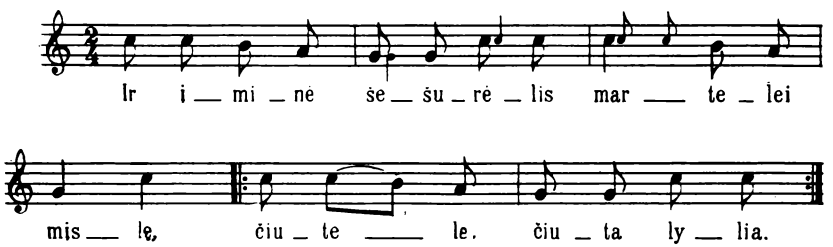
Ir įminė šešurėlis
Martelei mįslę,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia:

— Kas tai yra balta,
Balta nevelėta,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia?

Ataminė martelė
Šešurėlio mįslę,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia:

— Gulbelė balta,
Balta nevelėta,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia.

Ir įminė šešurėlis
Martelei mįslę,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia:

— Kas tai yra juodas,
Juodas nedarytas,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia?

Ataminė martelė
Šešurėlio mįslę,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia:

— Varnelė juoda,
Juoda nedaryta,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia.

Ir įminė šešurėlis
Martelei mįslę,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia:

— Kas tai yra: bėga,
Bėga be kojelių,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia?

Ataminė martelė
Šešurėlio mįslę,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia:

— Vandenėlis bėga,
Bėga be kojelių,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia.

— Kas tai yra: skrenda,
Skrenda be sparnelių,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia?

— Vėjelis skrenda,
Skrenda be sparnelių,
Čiutele, čiuta lylia,
Čiutele, čiuta lylia.

Šoka visi bendrai, eidami taktan ratu paskui vienas kitą. Tardami „Čiuta lylia", sutrepsi.

Užrašyta Mikniūnų km., Kamajų vls., Rokiškio aps., iš Nastės Dičienės, 33 m. Užrašė J. Bielionis 1935 m. Tekstas ir melodija LTR 706(239)

***9696**

NAŠLAITĖ RŪTA

— Našlaitė rūta,
Našlaitėlė rūtelė,
Našlaitė rūta,
Kas daržėlį tvėrė?
— Mes, sesutėlės.

— Našlaitė rūta,
Našlaitėlė rūtelė,
Našlaitė rūta,
Kas rūtas ravėjo?
— Mes, sesutėlės.

— Našlaitė rūta,
Našlaitėlė rūtelė,
Našlaitė rūta,
Kas rūteles sėjo?
— Mes, sesutėlės.

— Našlaitė rūta,
Našlaitėlė rūtelė,
Našlaitė rūta,
Kas rūteles skynė?
— Mes, sesutėlės.

— Našlaitė rūta,
Našlaitėlė rūtelė,
Našlaitė rūta,
Kas vainiką pynė?
— Mes, sesutėlės.

Šoka moterys, pavieniui eidamos ratu viena paskui kitą ir dainuodamos. Tardamos žodžius „Mes, sesutėlės", dešine koja smarkiai trepteli.

Užrašyta Kupiškyje iš Barboros Basackienės, 75 m. Užrašė B. Buračas 1934 m. Tekstas LTR 965(38)

9697

TRINKELĖ
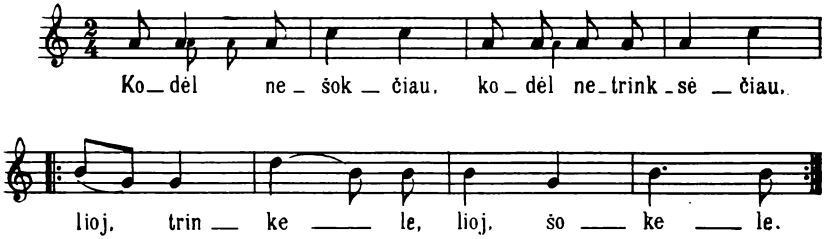
Kodėl nešokčiau,
Kodėl netrinksėčiau,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Argi nemandrus
Šiandien vakarėlis,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Dukrytė ėjo,
Tėvelį kėlė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė:

— Kelkis, tetuši,
Tujei ilgai miegi,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Tu ilgai miegi,
Tu nežinai nieko,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,—

Kas mūsų kieme
Kiemely sujojo,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Mandrūs raiteliai,—
Visi žiponuoti,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,

Visi žiponuoti,
Visi kepurėti,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Už kepurės kvietkos
Rūtelių žaliųjų,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Pajuosty skarelė
Šilkelių baltųjų,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Širmi žirgeliai,
Visi kamanoti,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Visi kamanoti,
Visi pabalnoti,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Išeik, tetuši,
Svečiams atsakyti,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Svečiams atsakyti,
Vartus uždaryti,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

— Kaip turiu, dukrele,
Svečiams atsakyti,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Svečiams atsakyti,
Vartus uždaryti,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė?

Dvejus metelius
Uošveliu vadino,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Uošveliu vadino,
Šalele vežiojo,
Lioj, trinkelė
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Šalele vežiojo,
Midum čėstavojo,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė,
Lioj, trinkelė,
Lioj, šokelė.

Visi žaidėjai sustoja ratu. Dainuodami „Kodėl nešokčiau", visi trepsi; dainuodami „Kodėl netrinksėčiau", šokčioja, pratiesdami kairiąją koją į priekį, dešiniąją — į užpakalį, po to — dešiniąją į priekį, kairiąją į užpakalį. Taip pašokčiojama iš viso keturis kartus. Dainuodami „Lioj, trinkelė...", visi ratu gyvai sukasi; kartodami antrą kartą „Lioj, trinkelė...", sukasi į priešingą pusę. Dainuojant visus kitus posmus, žaidžiama taip pat.

GŽ, p. 109

9698

KUPOLIO ROŽE
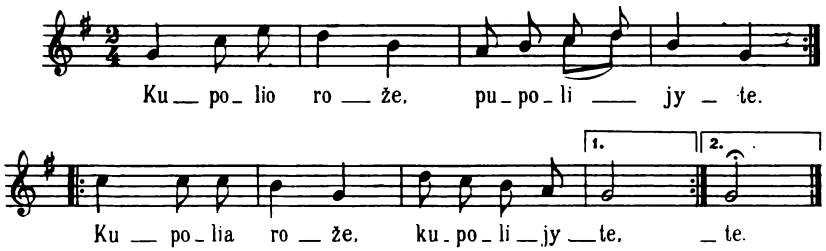
Kupolio rože,
Kupolijyte,
Kupolio rože,
Kupolijyte.
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
Rugelių lauke,
Kupolio rože.
Rugelių lauke.
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
O kur buvai, Jonai?
Kupolio rože,
O kur buvai, Jonai?
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
O ką dirbai, Jonai,
Kupolio rože,
O ką dirbai, Jonai?
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

Kupolio rože,
O kur užutrukai,
Kupolio rože,
O kur užutrukai?
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
Kupolius roviau,
Kupolio rože,
Kupolius roviau.
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

Kupolio rože,
Glabelius kroviau,
Kupolio rože,
Glabelius kroviau.
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
Ką pirkai, Jonai,
Kupolio rože,
Ką pirkai, Jonai?
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
O kur buvai, Jonai,
Kupolio rože,
O kur buvai, Jonai?
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
Dūdelę, ponai,
Kupolio rože,
Dūdelę, ponai.
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
Turgely buvau.
Kupolio rože,
Turgely buvau.
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
Padūduok, Jonai,
Kupolio rože,
Padūduok, Jonai.
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

— Kupolio rože,
Nemoku, ponai,
Kupolio rože,
Nemoku, ponai.
Kupolia rože,
Kupolijyte,
Kupolia rože,
Kupolijyte.

Jaunimas per jonines prisirauna „kupolių", prineša prie vartų, pakrato po saujelę ir šoka dainuodamas. Dainuodami posmo pirmąją dalį, šoka ratu pora už poros, o dainuodami priedainį, sukasi vietoje — kaip „suktinį".

GSŽ, p. 28

9699

PADUKINIS
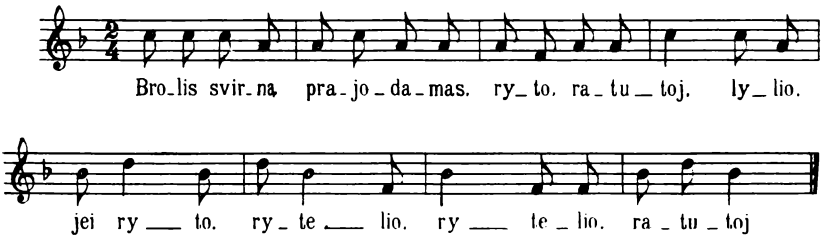
Brolis svirną prajodamas,
Ryto, ratutoj, lylio,
Jei ryto, rytelio,
Rytelio, ratutoj:

— Kas čia guli tam svirnely,
Ryto, ratutoj, lylio,
Jei ryto, rytelio,
Rytelio, ratutoj?

Ko jūs gulit, nesikeliat,
Ryto, ratutoj, lylio,
Jei ryto, rytelio,
Rytelio, ratutoj?

Ar jūs darbo nebeturit,
Ryto, ratutoj, lylio,
Jei ryto, rytelio,
Rytelio, ratutoj?

Aš jums darbo pramanysiu,
Ryto, ratutoj, lylio,
Jei ryto, rytelio,
Rytelio, ratutoj.

Giedrioj dienoj šienas grėbti,
Ryto, ratutoj, lylio,
Jei ryto, rytelio,
Rytelio, ratutoj,

Ūkanotoj — drobes austi,
Ryto, ratutoj, lylio,
Jei ryto, rytelio,
Rytelio, ratutoj.

Žaidėjai sustoja į du ratus: vidurinis ratas merginų, išorinis — vaikinų. Dainuoja, stovėdami vietoje. Tardami „brolis"— visi tiesia į priekį dešiniąsias kojas, „svirną"— suka tas pačias kojas į dešinę, „prajodamas"— pristato dešiniąsias kojas prie kairiųjų, „ryto"— tiesia į priekį kairiąsias kojas, „ratu..."— suka tas pačias kojas į kairę, „...toj lylio"— pristato kairiąsias kojas prie dešiniųjų ir du kartus suploja delnais. Dainuodami „Jei ryto...", visi įsirėmę skersai pašokuoja į šoną. Po to dainuojamas kitas dainos posmas ir viskas kartojama iš naujo.

GŽ, p. 106

9700

AŠ JAUNAS BERNELIS
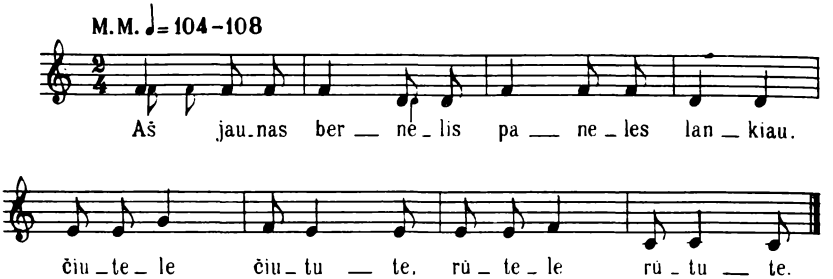
Aš jaunas bernelis
Paneles lankiau,
Čiutele čiutute,
Rūtele rūtute.

Paneles lankiau,—
Nieko neturiu,
Čiutele čiutute,
Rūtele rūtute.

— Parsiduoki, berneli,
Kurs žirgužėlį,
Čiutele čiutute,
Rūtele rūtute.

Pirk man, berneli,
Kurs skarytėlę,
Čiutele čiutute,
Rūtele rūtute.

Aš jaunas bernelis
Paneles lankiau,
Čiutele čiutute,
Rūtele rūtute.

Paneles lankiau,—
Nieko neturiu,
Čiutele čiutute,
Rūtele rūtute.

— Parsiduoki, berneli,
Kurs kamanėles,
Čiutele čiutute,
Rūtele rūtute.

Pirk man, berneli,
Kurs suknytėlę,
Čiutele čiutute,
Rūtele rūtute.

Keturios dainininkės — A, B, C, D — sustoja viena prieš kitą.

1. Šokėja A, dainuodama „Aš jaunas bernelis paneles lankiau", eina prie B, ima ją už parankės ir vedasi prie C. A, imdama B už parankės, dainuoja „Čiutele čiutute, rūtele rūtute". Tuo pačiu metu B dainuoja „Aš jaunas bernelis" ir t. t.

2. A su B dainuodamos prieina prie C šokėjos. A pasilieka toje vietoje, kur pirma stovėjo B, o B, dainuodama „Čiutele čiutute" ir t. t., ima už parankės C ir vedasi, kur stovi D. Kai B dainuoja „Čiutele čiutute", C tuo laiku dainuoja „Aš jaunas bernelis" ir t. t.

3. B ir C dainuodamos prieina prie D šokėjos. B pasilieka toje vietoje, kur stovėjo C, o C, dainuodama „Čiutele čiutute", ima už parankės D ir vedasi, kur stovi A. Kai C dainuoja „Čiutele čiutute", D tuo pačiu laiku dainuoja: „Aš jaunas bernelis..."

4. C ir D dainuodamos prieina prie A šokėjos. C pasilieka D vietoje, o D, dainuodama „Čiutele čiutute", ima A už parankės ir vedasi, kur stovi B. Kai D dainuoja „Čiutele čiutute...", A pradeda naują posmą —„Paneles lankiau..."

Taip kiekvienas posmas dainuojamas, kartojant tuos pačius veiksmus.

Užrašyta Nuotekų km., Pabaisko vls., Ukmergės aps., iš Elenos Balžekienės, 87 m. Tekstą užrašė J. Būga 1939 m., melodiją iš plokštelės iššifravo ir šokį aprašė J. Čiurlionytė. Tekstas, melodija ir šokio aprašymas LTR 2089(6), LTRF pl. 1126(2)

9701

ŽVIRBLELIS
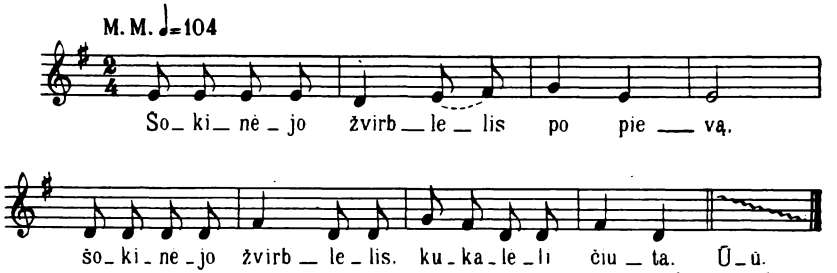
Šokinėjo žvirblelis
Po pievą,
Šokinėjo žvirblelis,
Kukalėli, čiūta,

Pagavo žvirblelį,
Kukalio,
Pagavo žvirblelį,
Kukalėli, čiūta.

Tėvelio pakluony,
Kukalio,
Tėvelio pakluony,
Kukalėli, čiūta.

Užmušė žvirblelį,
Kukalio,
Užmušė žvirblelį,
Kukalėli, čiūta.

Nupešė žvirblelį,
Kukalio,
Nupešė žvirblelį,
Kukalėli, čiūta.

Užprašė ženteli,
Kukalio,
Užprašė ženteli,
Kukalėli, čiūta.

Iškepė žvirblelį,
Kukalio,
Kukalio žvirblelį,
Kukalėli, čiūta.

Prirydė ženteli,
Kukalio,
Prirydė ženteli,
Kukalėli, čiūta.

Šoka trys moterys, sustojusios ratuku, bet rankomis nesusikibusios. Dainuodamos „Šokinėjo žvirblelis po pievą, šokinėjo žvirblelis", šokėjos eina ratuku, stipriau statydamos kojas. Vienam taktui — du žingsniai. Dainuodamos „Kukalėli, čiūta", jos trepsi. Ta, kuri eina pirmoji, pradeda dainuoti sutartinę. Dainuodamos antrąjį posmą, šokėjos eina ratuku į priešingą pusę, trečiąjį — vėl į tą pačią ir t. t.

Užrašyta į plokštelę 1936 m. Žemaitkiemio vls., Ukmergės aps., iš Apolonijos Usorienės, 55 m., Saliamonos Mikalauskienės, apie 70 m., ir Kastutės Ališauskienės, 70 m. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1936 m., šokį aprašė — 1939 m.; melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 870(15), šokio aprašymas LTR 1952(30), melodija LTR 2892(47), LTRF pl. 426(1)

9702

TREPUTĖ MARTELĖ

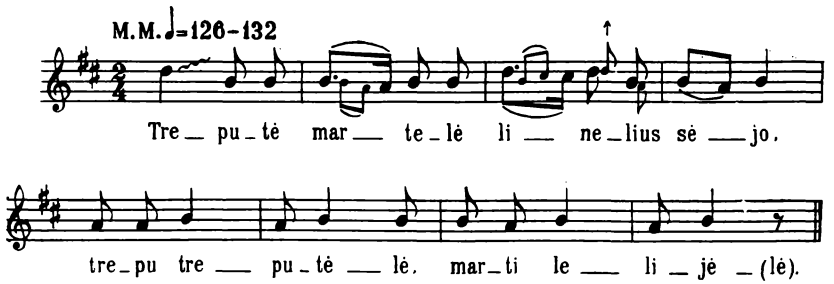

Treputė martelė
Linelius sėjo,
Trepu treputėlė,
Marti lelijėlė.

Treputė martelė
Linelius akėjo,
Trepu treputėlė,
Marti lelijėlė.

Treputė martelė
Linelius nurovė,
Trepu treputėlė,
Marti lelijėlė.

Treputė martelė
Linelius prikėlė,
Trepu treputėlė,
Marti lelijėlė.

Treputė martelė
Linelius paklojo,
Trepu treputėlė,
Marti lelijėlė.

Treputė martelė
Linelius išmynė,
Trepu treputėlė,
Marti lelijėlė.

Treputė martelė
Linelius suverpė,
Trepu treputėlė,
Marti lelijėlė.

Šokti gali vieni vyrai ir vienos moterys, viena pora ir kelios. Šokama kambary, sode, pievoj, kieme. Šokėjai sustoja poromis vienas prieš kitą. Dainuodami „Treputė martelė linelius sėjo", šokėjai stovi ramiai. Po to, dainuodamos priedainį „Trepu treputėlė, marti lelijėlė", poros supliaukši rankomis ir sukasi į vieną ir į kitą pusę. Dainuojant visus kitus posmus, žaidžiama taip pat.

Užrašyta Skominų km., Pabaisko vls., Ukmergės aps., iš Uršulės Augustinienės, 78 m. Tekstą užrašė J. Jurga 1937 m., melodiją iš plokštelės iššifravo V. Juodpusis. Tekstas ir melodija LTR 1368(12), LTRF pl. 789(5)

* *
*

9703

MAINYTINIS

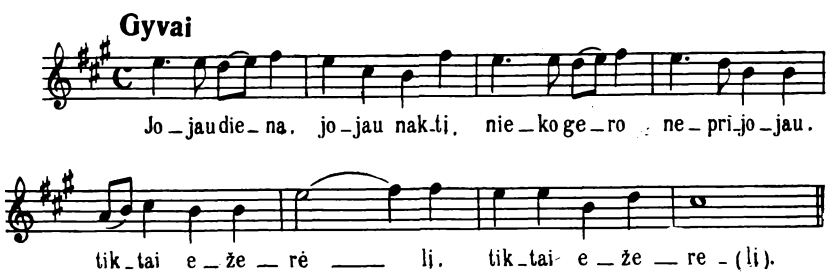

Jojau dieną, jojau naktį,
Nieko gero neprijojau,
Tiktai ežerėlį,
Tiktai ežerėlį.

Kai prijojau ežerėlį,
Pasigirdžiau žirgužėlį
Į uošvelę joti,
Dukrelių daboti.

Kai pagirdžiau, dar pilnesnis,
Kai užsėdau, dar greitesnis,
Tai mano žirgelis,
Mano juodbėrėlis.

— Tu, broleli dobilėli,
Kai nujosi į uošvelę,
Nebūk labai mandrus,
Nebūk labai mandrus.

Nekelk vartų jau lig galiai,
Neleisk žirgo visai valiai,
Nevirkdyk mergelių,
Uošvelės dukrelių.

— Kelsiu vartus jau lig galiai,
Leisiu žirgą visai valiai,
Virkdysiu mergeles,
Uošvelės dukreles.

Užsidegsiu dvi žvakeles,
Pažiūrėsiu į akeles,
Kuri man bus miela,
Kuri man bus miela.

Dega žvakės, nete pliupsi,
Verkia merga, nete sriubsi,
Tolimoj šalelėj
Martele būdama.

Vaikinai sustoja vienas už kito ratu. Šalia kiekvieno iš oro pusės atsistoja mergina ir padeda vaikinui ant peties ranką. Dainuodami eina ratu pora paskui porą. Dainuojant pirmą kartą „Tiktai ežerėlį", kiekviena pora suneria kairiąsias rankas ir apsisuka, dainuojant antrą kartą „Tiktai ežerėlį", suneria dešiniąsias rankas ir taip pat apsisuka. Po to visos merginos pereina prie vaikino, einančio priekyje, ir su juo taip pat žaidžia, po to eina prie trečio vaikino ir taip, pradedant naują posmą, kaskart visos atmaino vaikiną.

GŽ, p. 94

9704

KATINĖLIS
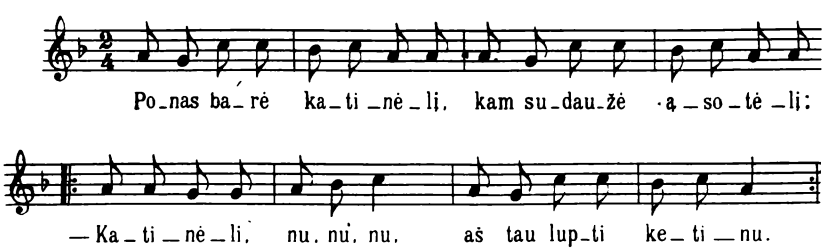
Ponas barė katinėlį,
Kam sudaužė ąsotėlį:
— Katinėli, nu, nu, nu,
Aš tau lupti ketinu,
Katinėli, nu, nu, nu,
Aš tau mušti ketinu.

Šokėjai sustoja ratu po du. Dainuodami „Ponas barė katinėlį...", eina ratu, o tardami „Katinėli...", sustoja ir kiekvienos poros šokėjai atsisuka vienas į kitą. Tardami „nu, nu, nu", vienas kitam grasina pirštu, o „Aš tau lupti ketinu", suploja delnais ir apsisuka vietoje. Po to šokama ir dainuojama iš naujo.

GŽ, p. 12

9705

MILČIUS
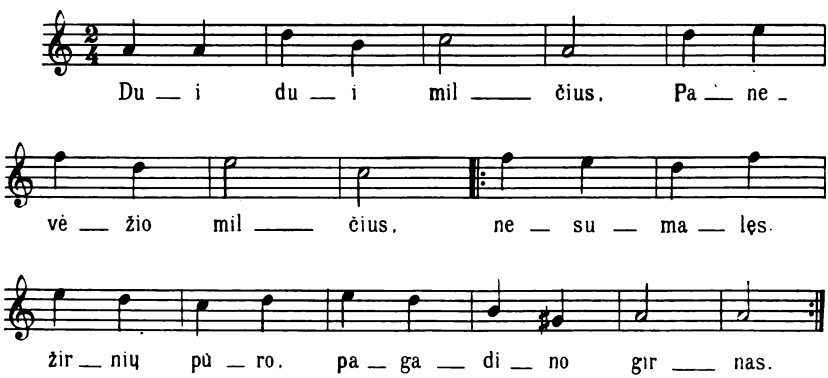
Dui, dui milčius,
Panevėžio milčius,
Nesumalęs žirnių pūro,
Pagadino girnas,
Nesumalęs žirnių pūro,
Pagadino girnas.

Visi eina ratu dainuodami. Pradėję dainuoti „Nesumalęs žirnių pūro...", pasidalija po keturis, sustoja, susiima kryžmai rankomis ir atsilošę sukasi kaip girnos. Po to vėl pradedama iš naujo.

GŽ, p. 32

9706

AŠ AUDĖJA
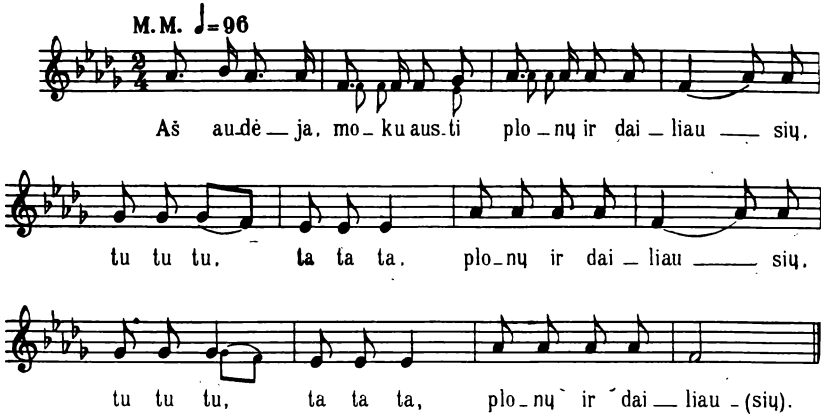
Aš audėja, moku austi
Plonų ir dailiausių,
Tu tu tu, ta ta ta,
Plonų ir dailiausių,
Tu tu tu, ta ta ta,
Plonų ir dailiausių.

Šaudyklėlės smagiai eina —
Siūlo nenumuša,
Tu tu tu, ta ta ta,
Siūlo nenumuša,
Tu tu tu, ta ta ta,
Siūlo nenumuša.

Išsiausiu audinėlių,
Vešiu jomarkėlin,
Tu tu tu, ta ta ta,
Vešiu jomarkėlin,
Tu tu tu, ta ta ta,
Vešiu jomarkėlin.

Šaudyklėlė smagiai eina,
Siūlo nenumuša,
Tu tu tu, ta ta ta,
Siūlo nenumuša,
Tu tu tu, ta ta ta
Siūlo nenumuša.

Aš nuvešiu jomarkėlin,
Imsiu pinigėlių,
Tu tu tu, ta ta ta,
Imsiu pinigėlių,
Tu tu tu, ta ta ta,
Imsiu pinigėlių.

Šaudyklėlė smagiai eina,
Siūlo nenumuša,
Tu tu tu, ta ta ta,
Siūlo nenumuša,
Tu tu tu, ta ta ta,
Siūlo nenumuša.

Imsiu pinigėlių,
Pirksiu bernužėlį,
Tu tu tu, ta ta ta,
Pirksiu bernužėlį,
Tu tu tu, ta ta ta,
Pirksiu bernužėlį.

Žaidžia jaunimas, mergaitės ir vyrai drauge. Juo daugiau žaidėjų, juo geriau. Žaidėjai pasidalija į dvi grupes ir sustoja į dvi eiles priešpriešiais. Stovėdami eilėse, įsisprendžia rankomis į liemenį, kiekvienas pernerdamas savo ranką per kaimyno. Abi eilės stovi per keletą žingsnių viena nuo kitos. Dvi mergaitės, vaizduojančios šaudykles, atsistoja abiejuose galuose tarp stovinčių eilių. Kada dainuoja „Aš audėja, moku austi plonų ir dailiausių", visi stovi vietoje. Dainuojant priedainį, abi eilės artinasi viena prie kitos. Žaidėjai eina, visi sutartinai pasišokinėdami nuo vienos kojos ant kitos. Susitikusios eilės susimuša krūtinėmis ir, pradedant žodžiais „Ta ta ta", taip pat pasišokinėdamos grįžta atgal į savo vietas. Tuo metu, kai viena eilė nuo kitos atsitraukia, šaudyklės pasikeičia vietomis. Svarbu, kad šaudyklės būtų vikrios ir spėtų pasikeisti vietomis, kad eilės, besiartindamos viena prie kitos, jų nesugautų. Šaudyklės pasikeičia vietomis, perbėgdamos iš vieno galo į kitą pasišokinėdamos ir rankas įsisprendusios į šonus.

Užrašyta Jundeliškių km., Birštono vls., Alytaus aps., iš Stefanijos Raulinavičiūtės-Barauskienės, 42 m. Tekstą užrašė S. Juodeikytė 1937 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1230(27), melodija LTR 2587(19), LTRF pl. 763(7)

9707

VAI, IŠEIKI, OŽELI
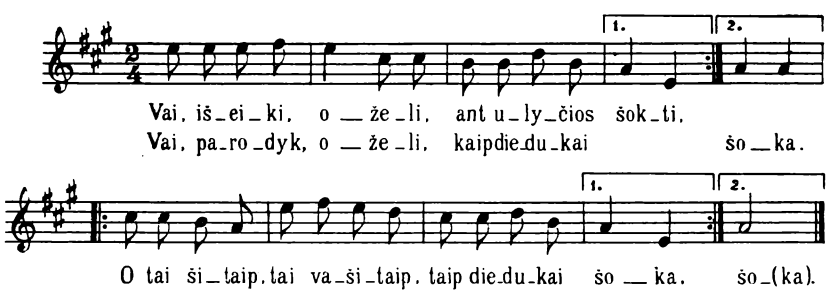
Vai, išeiki, oželi,
Ant ulyčios šokti,
Vai, parodyk, oželi,
Kaip diedukai šoka,
Vai, parodyk, oželi,
Kaip diedukai šoka.

O tai šitaip, tai va šitaip,
Taip diedukai šoka,
O tai šitaip, tai va šitaip,
Taip diedukai šoka.

Vai, parodyk, oželi,
Kaip bobutės šoka,
Vai, parodyk, oželi,
Kaip bobutės šoka.
O tai šitaip, tai va šitaip,
Taip berneliai šoka,
O tai šitaip, tai va šitaip,
Taip berneliai šoka.

Vai, parodyk, oželi,
Kaip berneliai šoka,
Vai, parodyk, oželi,
Kaip berneliai šoka.
O tai šitaip, tai va šitaip,
Taip bobutės šoka,
O tai šitaip, tai va šitaip,
Taip bobutės šoka.

Vai, parodyk, oželi,
Kaip mergelės šoka,
Vai, parodyk, oželi,
Kaip mergelės šoka.
O tai šitaip, tai va šitaip,
Taip mergelės šoka,
O tai šitaip, tai va šitaip,
Taip mergelės šoka.

Pirmosios dvi eilutės yra šokio įžanga. Toliau, dainuojant kiekvieno posmo pirmąsias dvi eilutes „Vai, parodyk, oželi...", sutrepsi polkos taktu po keturis kartus, stovėdami ratu. Dainuojant „O tai šitaip...", rodoma, kaip „diedukai šoka". šokėjai trepsena pritūpę, vaizduodami senius, ir kas taktas prideda sugniaužtą tai dešinę, tai kairę ranką prie smakro, lyg suimdami barzdą. Dainuojant antrąjį posmą, rodoma, kaip „bobutės šoka". Tada šokėjai toliau šoka polkos taktu, truputį pasisukdami į vieną ir į kitą pusę — vaizduodami seną, bet dar smarkią bobutę. „Berneliai" šoka smarkiai, gyvai, smagiai pakeldami kojas, lyg pasirodydami, pasigirdami gerais čebatais. „Mergelės" šoka lengvai, pasisiūbuodamos į vieną ir į kitą pusę. Būrys dainuoja, o vienas, du, keletas šokėjų arba ir visas būrys ratu šoka.

Užrašyta Naujienų km., Valkininkų vls., iš Balčiūnienės, 62 m. Užrašė V. Jakelaitis 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2789(10)

*9708

IŠVEDU OŽĮ

M. M. ♩=126-130
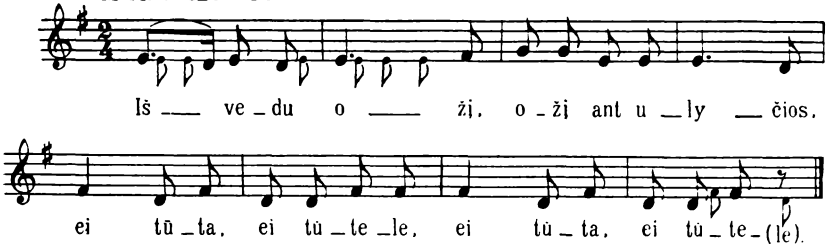
Išvedu ožį,
Ožį ant ulyčios,
Ei tūta, ei tūtele,
Ei tūta, ei tūtele.

— Pasisakyk, oželi,
Kaip tėvutis šoka,
Ei tūta, ei tūtele,
Ei tūta, ei tūtele.

— Šitaip mano tėvutėlis,
Šitaip šokinėja,
Ei tūta, ei tūtele,
Ei tūta, ei tūtele.

Šią dainą dainuodami, šoka moterys, vyrai ir vaikai. Kartojant iš naujo, vietoj žodžio „tėvutis" sakoma „motutė", „sesutė", „broliukas".

Užrašyta Bakšionių km., Pabaisko vls., Ukmergės aps., iš Onos Pavidienės, 75 m. Tekstą užrašė J. Jurga 1938 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1412(36), melodija LTR 2841(154), LTRF pl. 856(10)

9709

ANT KALNO KARKLAI SIŪBAVO

Ant kalno karklai siūbavo,
Ant kalno karklai siūbavo,
Ant kalno karklai siūbavo
Pakalnėj vanduo liūliavo,
Liūliavo, liūliavo,
Ant kalno karklai siūbavo
Pakalnėj vanduo liūliavo,
Liūliavo, liūliavo.

Tenai vaikščiojo mergelė,
Tenai vaikščiojo mergelė,
Ten vaikščiojo mergužėlė,
Balta graži lelijėlė,
Lelija, lelija,
Ten vaikščiojo mergužėlė,
Balta graži lelijėlė,
Lelija, lelija.

Štai ir atjojo bernelis,
Štai ir atjojo bernelis,
Ir atjojo bernužėlis,
Baltas gražus dobilėlis,
Dobilas, dobilas,
Ir atjojo bernužėlis,
Baltas gražus dobilėlis,
Dobilas, dobilas.

— Mergele mano jaunoji,
Mergele mano jaunoji,
Mergele mano jaunoji,
Kur šią naktelę nakvojai,
Nakvojai, nakvojai,
Mergele mano jaunoji,
Kur šią naktelę nakvojai,
Nakvojai, nakvojai?

— Aukštam tėvelio svirnely,
Aukštam tėvelio svirnely,
Aukštam tėvelio svirnely,
Margoj močiutės lovelėj,
Lovelėj, lovelėj,
Aukštam tėvelio svirnely,
Margoj močiutės lovelėj,
Lovelėj, lovelėj.

Šokėjai sustoja ratu po porą (pora už poros) ir susikabina rankomis kryžmai pro priekį („krepšeliu pro priekį"). Dainuodami „Ant kalno karklai siūbavo", visi daro po vieną polkos žingsnį ir po keturis paprastus žingsnius į priekį. Kartojant tekstą, poros, nepaleisdamos rankų, pasisuka veidais vieni pro kitus ir tuo pačiu specifiniu žingsniu grįžta atgal. Dainuojant greitąją dalį „Ant kalno karklai siūbavo, pakalnėj vanduo liūliavo", rankų susikabinimas nesikeičia; poros sukasi vietoje polkos žingsniu. Pirmą kartą dainuojant žodį „liūliavo", vyras pakelia dešinę ranką, mergina apsisuka vietoje ir nusilenkia partneriui, antrą kartą mergina apsisuka į kitą pusę ir vėl nusilenkia.

Visi kiti dainos posmai šokami taip pat, kaip pirmasis.

Užrašyta Vilniuje iš K. Lapėno. Užrašė V. Jakelaitis 1949 m. Tekstas LTR 2789(4)

9710

KLUMPAKOJIS

Šokit, šokit, berniokai,
Šokit, šokit, mergytės,
Šokit, šokit, berniokai,
Šokit, šokit, mergytės.

Dabar, dabar trepsėkim,
Dabar, dabar pliaukšėkim,
Grasykim, grasykim,
Dabar apsisukim.

Pirmosios dvi eilutės kartojamos tol, kol susirenka šokėjai. Toliau šokama polka.

Vyras su mergina sustoja vienas prieš kitą. Dainuodami „Dabar, dabar", jie keturis kartus lengvai sutrepsi kojomis vietoje, dainuodami „trepsėkim" — smarkiai sutrepsi polkos taktu. Po to vėl dainuojama „Dabar, dabar" ir vėl keturis kartus lengvai sutrepsima, o tariant „pliaukšėkim" — tris kartus pliaukšima delnais. Tardami „Grasykim, grasykim", — šokėjai tris kartus graso vienas kitam dešinės rankos smiliumi ir tris kartus kairės, o „dabar apsisukim", — dviem polkos žingsniais apsisuka vietoje.

Toliau dainuojama viskas iš naujo. Dainuojant pirmąsias dvi eilutes, šokama, o paskui — atliekami visi kiti aprašyti judesiai. Rankos laikomos ant klubų, merginos kartais laiko sijonų kraštelius.

Užrašyta Naujienų km., Valkininkų vls., iš Balčiūnienės, 62 m. Užrašė V. Jakelaitis 1949 m. Tekstas LTR 2789(14)

***9711**

ČIGONAS

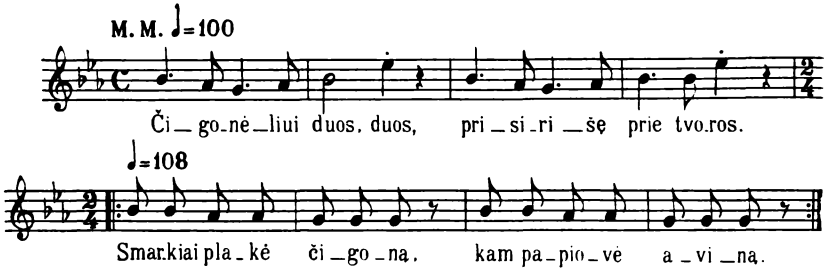

Čigonėliui duos, duos,
Prisirišę prie tvoros.
Smarkiai plakė čigoną,
Kam papiovė aviną,
Smarkiai plakė čigoną,
Kam papiovė aviną.

Šokėjai sustoja poromis į vieną eilę. Kiekvienos poros vyras stovi, atsisukęs į savo merginą, mergina — į savo vyrą. Visi įsiremia rankomis į klubus.

Dainuodami pirmąsias dvi eilutes, lenkiasi į šonus: tardami „čigo..." — vyrai lenkiasi į savo dešiniąją pusę, lyg norėdami

ką pamatyti, merginos — į savo dešiniąją pusę (priešingą); tardami „. . .nėliui" — vyras į savo kairiąją pusę, merginos — į savo, tardami „duos" (pirmą kartą) — vyrai į savo dešiniąją pusę, merginos — į savo; tardami „duos" (antrą kartą) — vyrai — į savo kairiąją pusę, merginos — į savo.

Tie patys veiksmai kartojami, dainuojant antrąją eilutę.

Dainuodami „Smarkiai plakė čigoną", šokėjai eina į šonus: tardami „smar. . ." — žengia į šalį dešine koja; „. . .kiai" — pristato kairiąją koją; „pla. . ." — žengia dešine koja; „. . .kė" — pristato kairiąją koją, „či. . ." — žengia dešine koja; „. . .go. . ." — pristato kairiąją koją, „. . .ną" — žengia dešine koja ir pristato kairiąją koją.

Taip išeidami vyrai į savo pusę, merginos — į savo, išsiskiria. Dainuodami žodžius „Kam papiovė aviną", ta pačia tvarka, žengdami kairiąja koja, pristatydami dešiniąją, sugrįžta į savo vietas. Išeinama ir sugrįžtama po du kartus. Po to vėl pradedama iš naujo. Visą laiką šokėjai būna įsirėmę rankomis į klubus.

Užrašyta Juknonių Babilių km., Žiežmarių vls., Trakų aps., iš Eleonoros Žukauskienės, 50 m. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1938 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1557(108), melodija LTR 2587(63), LTRF pl. 948(5)

9712

RUGELIAI
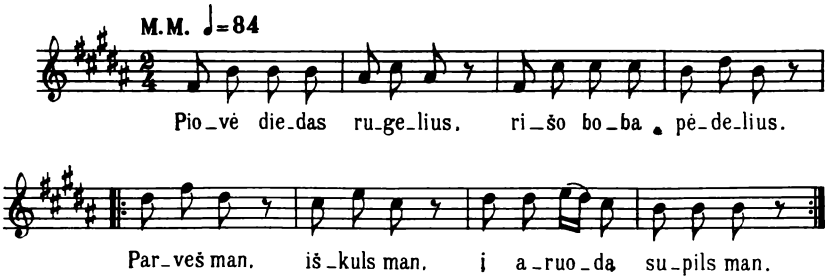
Piovė diedas rugelius,
Rišo boba pėdelius.
Parveš man, iškuls man,
Į aruodą supils man,
Parveš man, iškuls man,
Į aruodą supils man.

Šoka poromis. Sustoja vyras prieš savo merginą, mergina — prieš savo vyrą. Dainuodami „Piovė diedas rugelius", vyrai, įsirėmę rankomis į šonus, pažingsniuoja į dešinę pusę, merginos, taip pat įsirėmusios,— į kairę. Kas skiemuo žengiama po žingsnelį. Dainuodami „Rišo boba pėdelius", ta pačia tvarka grįžta atgal. Dainuodami „Parveš man", šokėjai, taip pat įsirėmę, bet stovėdami vietoje, pasisuka liemeniu į vieną pusę, dainuodami „Iškuls man",— į kitą. Dainuodami „Į aruodą supils man", vyrai, paėmę už rankos, apsuka merginas aplink. Paskutiniąsias dvi eilutes kartojant ir tariant žodžius „Į aruodą supils man", merginos apsukamos, paėmus už kitos rankos.

Užrašyta Juknonių Babilių km., Žiežmarių vls., Trakų aps., iš Eleonoros Žukauskienės, 50 m. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1938 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1557(110), melodija LTR 2587(62), LTRF pl. 948(4)

***9713**

MERGOS PIOVĖ RUGELIUS

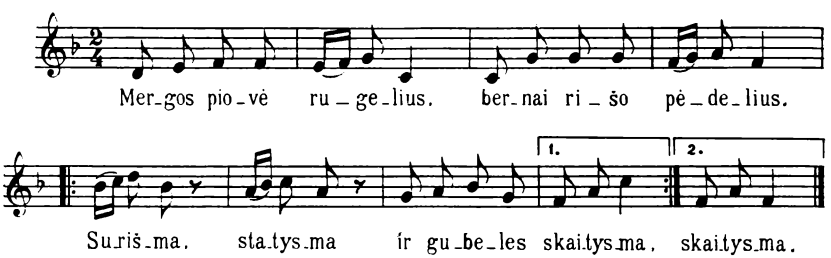

Mergos piovė rugelius,
Bernai rišo pėdelius.
Surišma, statysma
Ir gubeles skaitysma,
Surišma, statysma
Ir gubeles skaitysma.

Šoka jaunimas. Vyrų eilė stovi prieš merginų eilę. Vyrai laiko rankas ant klubų, o merginos — sunėrusios už nugaros. Dainuodami „Mergos piovė rugelius", visi daro tris galopo (šoninius) žingsnius į dešinę ir trepteli dešine koja. Dainuodami „Bernai rišo pėdelius", tą patį daro į kairę ir trepteli kaire

koja. „Surišma" — visi trepsi polkos taktu, pasisukę pusiau dešinėn, „statysma" — tas pats daroma kairėn, „ir gubeles" — vėl dešinėn, „statysma" — tiesiai, atsisukę veidais vieni į kitus. Paskutinis sutrepsėjimas smarkesnis.

Užrašyta Naujienų km., Valkininkų vls., iš Balčiūnienės, 62 m. Užrašė V. Jakelaitis 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2789(13)

***9714**

MIKITA
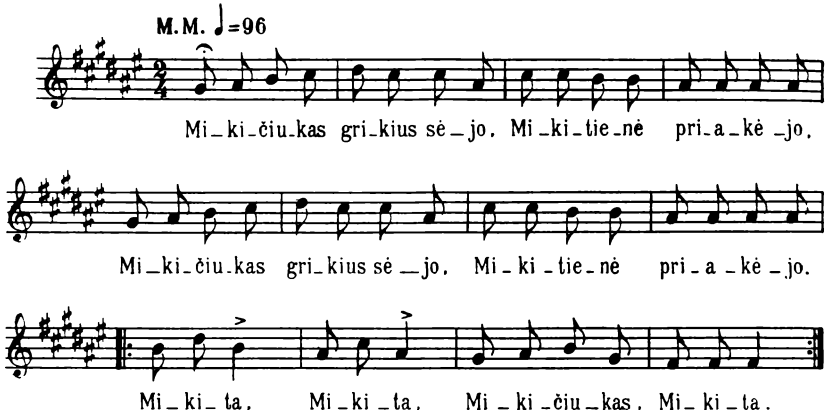
Mikičiukas grikius sėjo,
Mikitienė priakėjo,
Mikičiukas grikius sėjo,
Mikitienė priakėjo.
Mikita, Mikita,
Mikičiukas, Mikita,
Mikita, Mikita,
Mikičiukas, Mikita.

Mikitienė blynus kepė,
Mikičiukas sviestu tepė,
Mikitienė blynus kepė,
Mikičiukas sviestu tepė.
Mikita, Mikita,
Mikičiukas, Mikita,
Mikita, Mikita,
Mikičiukas, Mikita.

Šoka trise. Sustoja rateliu, susiima rankomis ir eina dainuodami į vieną (bet kurią) pusę. Kas skiemuo (tonas) žengiama po žingsnį. Baigus dainuoti „Mikitienė priakėjo", žaidėjai sustoja, susikibę rankomis, į eilę. Dainuojant priedainio žodžius „Mikita, Mikita", vidurinysis stovi vietoje, o jo dešinėje stovįs šokėjas pralenda pro savo ir vidurinio šokėjo pakeltų rankų

tarpą; dainuojant priedainio žodžius „Mikičiukas, Mikita", tą patį daro kairėje stovįs šokėjas. Tai pakartojus du kartus, dainuojamas antras posmas ir pradedama iš naujo.

Užrašyta Juknonių Babilių km., Žiežmarių vls., Trakų aps., iš Eleonoros Žukauskienės, 50 m. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1938 m., melodiją iš plokštelės iššifravo J. Čiurlionytė. Tekstas LTR 1557(112), melodija LTR 2587(61), LTRF pl. 948(3)

9715

MIKITA
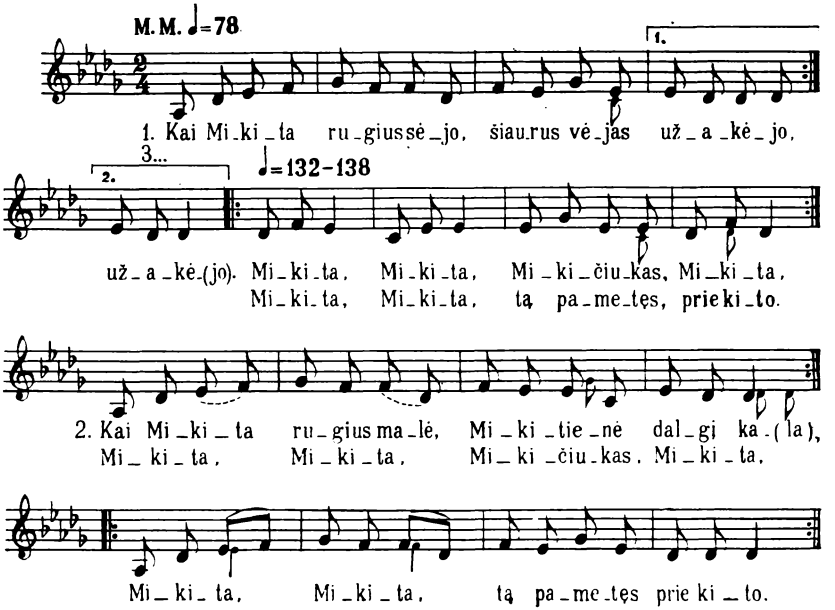
Kai Mikita rugius sėjo,
Šiaurus vėjas užakėjo,
Kai Mikita rugius sėjo,
Šiaurus vėjas užakėjo.

Mikitienė grikius mala,
Mikitukas dalgę kala,
Mikitienė grikius mala,
Mikitukas dalgę kala,

Mikita, Mikita,
Mikičiukas, Mikita,
Mikita, Mikita,
Tą pametęs, prie kito,

Mikita, Mikita,
Tą pametęs, prie kito,
Mikita, Mikita,
Tą pametęs, prie kito.

Mikitienė blynus kepė,
Mikitukas sviestu tepė,
Mikitienė blynus kepė,
Mikitukas sviestu tepė.
Mikita, Mikita,
Mikičiukas, Mikita,
Mikita, Mikita,
Tą pametęs, prie kito.

Mikitienė virė mėsą,
Mikitukas sakė tiesą,
Mikitienė virė mėsą,
Mikitukas sakė tiesą.
Mikita, Mikita,
Tą pametęs, prie kito.
Mikita, Mikita,
Tą pametęs, prie kito.

Vidury žaidėjų rato padedamos keturios poros lazdų; kiekviena pora sukryžiuojama. Prie visų keturių iš lazdų sudarytų kryžių (viename iš kiekvieno kryžiaus kampų) stovi po vieną žaidėją. Ratas eina aplink dainuodamas. Dainuojant žodžius, „Tą pametęs, prie kito", visi keturi kryžių kampuose stovį žaidėjai peržengia į kitą savo kryžiaus kampą. Dainuojant ketvirtojo posmo žodžius „Tą pametęs, prie kito", visi keturi kryžių kampuose stovėję žaidėjai eina prie rato, paima už rankos po vieną iš rate esančių žaidėjų ir atvedę palieka savo vietose prie sukryžiuotų lazdų. Patys stoja į ratą, ir vėl žaidžiama iš pradžių.

Užrašyta Jaujakaimio km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Onos Pigagienės. Tekstą užrašė Z. Slaviūnas 1936 m., melodiją iš plokštelės iššifravo B. Uginčius. Tekstas LTR 994(40), melodija LTR 2927(51), LTRF pl. 526(4). Antro posmo tekstas rinkinyje ir plokštelės įraše nežymiai skiriasi

***9716**

ŽALNIERIUKAS

Žalnierėlis puikus,
Žalnierėlis gražus,
Žalnierėlio šviesi strielba,
Prie šalelės šoblelė.

Šoka dvi poros: du vyrai su dviem merginomis. Sustoja kryžmai: vyras — prieš moterį, moteris — prieš vyrą. Eidami ratu visi į vieną pusę, paskui — į kitą, dainuoja. Tardami žodžius „Prie šalelės šoblelė", vyras su savo poros mergina kei-

čiasi vietomis, suplodami dešiniosiomis rankomis. Keičiasi kryžmai, pirma viena pora, paskui kita.

Užrašyta Giriškių km., Raudėnų vls., Šiaulių aps. Užrašė J. Kaulavičius 1936 m. Tekstas LTR 3328(124)

***9717**

KADRILIUS
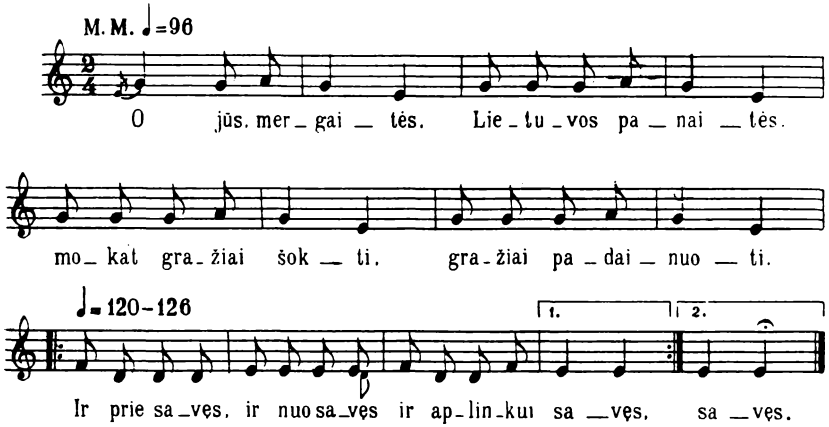
O jūs, mergaitės,
Lietuvos panaitės,
Mokat gražiai šokti,
Gražiai padainuoti.
Ir prie savęs, ir nuo savęs,
Ir aplinkui savęs,
Ir prie savęs, ir nuo savęs,
Ir aplinkui savęs.

O jūs, bernaičiai,
Lietuvos ponaičiai,
Mokat gražiai šokti,
Gražiai padainuoti.
Ir prie savęs, ir nuo savęs,
Ir aplinkui savęs,
Ir prie savęs, ir nuo savęs,
Ir aplinkui savęs.

Sustoja dvi poros šokėjų — du vaikinai su dviem merginomis. Abi poros stovi viena priešais kitą. Vaikinas su savo poros (šalia stovinčia) mergina susiima rankomis, jas kryžmai perpindami. Šokėjai dainuoja posmą „O jūs, mergaitės", siūbuodami sukabintomis rankomis. Dainuojant priedainį „Ir prie savęs, ir nuo savęs...", merginos pasileidžia rankomis su savo poros vaikinais, pereina prie stovinčių priešais vaikinų ir su jais apsisuka. Priedainį kartojant, merginos grįžta prie savo vaikinų ir taip pat apsisuka su jais (sukantis žengiama valso

žingsniu). Po to dainuojamas posmas „O jūs, bernaičiai...", taip pat siūbuojant rankomis, tik dabar, dainuojant priedainį, prie stovinčių priekyje merginų eina ir, jas apsukę, grįžta atgal vaikinai. Po to dainuojama ir šokama iš pradžios.

Užrašyta Dubinų km., Rodūnės vls., Lydos aps., iš Cecilijos Vaitkūnaitės-Baužienės, 43 m. Tekstą užrašė V. Knezėnas 1940 m., melodiją iš plokštelės iššifravo B. Uginčius. Tekstas LTR 2238(115), melodija LTR 2839(104), LTRF pl. 1238(3)

9718

LABAS RYTAS
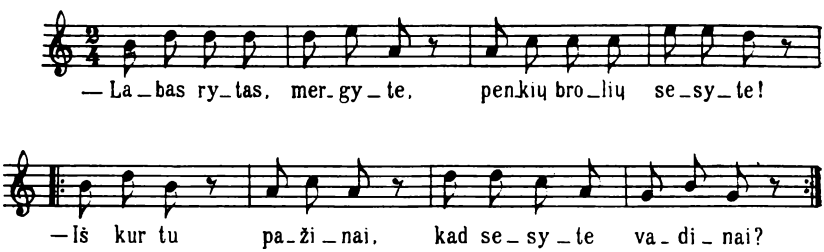
— Labas rytas, mergyte,
Penkių brolių sesyte!
— Iš kur tu pažinai,
Kad sesyte vadinai,
Iš kur tu pažinai,
Kad sesyte vadinai?

— Labas rytas, Laurukai,
Ar tu piauni šienuką?
Gal tau reiks grėbėjos
Ar rugeliams rišėjos,
Gal tau reiks grėbėjos
Ar rugeliams rišėjos?

— Dar man reikia grėbėjos
Ir rugeliams rišėjos,
Dar man reik ir tokios,
Kuri mane pabučiuos,
Dar man reik ir tokios,
Kur su manim pernakvos.

Šokėjai sustoja į dvi eiles. Kiekvienos poros šokėjai stovi vienas prieš kitą, rankas laiko ant klubų. Dainuodami „Labas rytas, mergyte", šokėjai pradeda dešine koja ir eina du pristatomus žingsnius į dešinę, dainuodami „Penkių brolių sesyte", pradeda kairiąja koja ir eina du pristatomus žingsnius į kairę. Dainuodami „Iš kur tu", pritupia ir pasistiepdami pa-

suka liemenį į dešinę, dainuodami „pažinai",— daro tą patį į kairę, dainuodami „Kad sesyte vadinai", kiekvienos poros šokėjai sukasi paprastu žingsniu, susiėmę dešiniosiomis rankomis per liemenį.

Užrašyta Petkalnio km., Upynos vls., Tauragės aps., iš Joanos Ragauskienės, 59 m. Tekstą užrašė B. Ragauskaitė, melodiją — K. Kaušyla 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2646(10)

9719

PIOVIAU ŠIENĄ

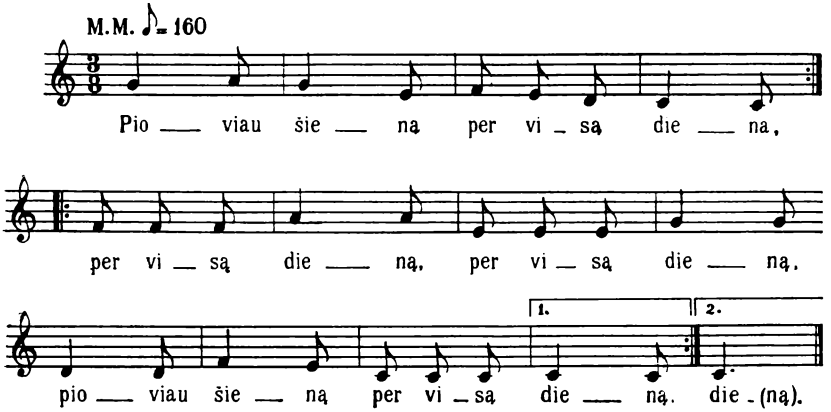

Pioviau šieną Per visą dieną, Per visą dieną,
Per visą dieną, Per visą dieną, Per visą dieną,
Pioviau šieną Pioviau šieną Pioviau šieną
Per visą dieną, Per visą dieną, Per visą dieną.

Sustoja rateliu pora už poros. Susikimba vyras ir mergina už rankos ir, dainuodami „Pioviau šieną...", valso žingsniu keturis taktus eina į priekį, keturis — atgal. Kartodami pakeičia rankas. Dainuodami priedainio žodžius „Per visą dieną...", šokėjai susikimba rankomis per liemenis ir valso žingsniu paeina į vieną ir į kitą šoną; o priedainio žodžius „Pioviau šieną...",— šoka suktą valsą. Toliau dainuojami kiti posmai, vietoj žodžio „pioviau" tariant „grėbiau", „vežiau", „kroviau", „šėriau". Visus posmus dainuojant, kartojami tie patys veiksmai.

Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio apyl., Šakių raj., iš Marijonos Naujokaitienės, 54 m. Užrašė J. Kazlauskas 1962 m. Tekstas ir melodija LTR 3486(201)

ABĖCĖLINĖ ŽAIDIMŲ IR ŠOKIŲ RODYKLĖ

	Nr.	Psl.
Ak tu, karvelėlis	9643	1055
Ančių tupi trys pulkeliai	9604	1011
Ant kalno karklai siū-bavo	9709	1122
Antelė	9623	1028
Antyte, to, to, to	9682	1093
Apynys	9629	1037
Aš audėja	9706	1119
Aš jaunas bernelis	9700	1113
Aš užminsiu mįslę	9570	984
Ateina lytaus	9571	985
Atvažiuoja kalėdos	9619	1023
Atvažiuoja žolynai	9637	1049
Augo sode serbenta	9679	1090
Ausim, sesutės, abrūsus	9692	1101
Avelės	9584	993
Avietėlė šalia kelio	9691	1101
Avinėliai	9610	1015
Aviža prašė	9646	1061
Avižėlių pirkimas	9581	992
Avižėlių pirkimas	9582	992
Bėgo šuo	9572	985
Bobute senute	9596	1006
Čigonas	9711	1124
Čigonėlis	9609	1015
Čionai mūsų darželėlis	9676	1087
Čiūtelė rūtelė	9638	1050
Dažai	9577	989
Dėdė	9651	1066
Dylia dolia	9567	983
Du raitu jojo	9625	1031
Eisim į darželį	9664	1077
Ėjo kūmas	9662	1076
Gaidys ant slenksčio stovėjo	9670	1082
Gegutė	9685	1096
Gegutytė tupi tupi	9616	1020
Grybs grybs, baravyks	9667	1080
Grybs grybs, baravyks	9686	1097
Grybų rauti	9688	1098
Ievaro tiltas	9622	1026
Ir įminė šešurėlis	9695	1106
Išdygo rūtelė	9673	1085
Išvedu ožį	9708	1122
Javai	9578	990
Joja bejoja	9626	1032
Kadrilius	9717	1130
Kai aš mažas buvau	9666	1079
Kalveli meistreli	9681	1092
Kas darže	9683	1094
Kate, kate	9599	1008
Katinas ant pečiaus sė-dėjo	9607	1013
Katinėlis	9704	1117
Kepalušo vėlimas	9598	1007
Kiaulė	9580	991

	Nr.	Psl.
Kieno ten gaideliai	9649	1064
Kiškeliai	9600	1008
Kiškelis bebėgdams	9668	1081
Kiškis	9613	1017
Klausė žvirblis čiulbuonėlis	9644	1057
Klumpakojis	9710	1123
Kupolio rože	9698	1111
Kurapkėlė	9601	1009
Kurapkytė rugiuos	9618	1022
Labas rytas	9718	1131
Lauminėjimas	9593	1005
Liepė apynys	9630	1038
Lyg lygu	9564	982
Mainytinis	9703	1116
Maišas	9659	1073
Malu malu viena	9669	1081
Martelė	9639	1051
Medžiotojas	9602	1010
Meisteris Jurginas	9652	1066
Mergos piovė rugelius	9713	1126
Mes ėjom, mes ėjom	9672	1084
Mikita	9714	1127
Mikita	9715	1128
Milčius	9705	1118
Močiute, noriu miego	9677	1088
Motinėle širdele	9640	1053
Mūsų avytės, valio	9615	1019
Našlaitė rūta	9696	1107
Negreita katė	9611	1016
Oi tu, bitaite	9627	1035
Ožio pešimas	9597	1007
Padukinis	9699	1112
Pakumuža	9563	982
Panedėlio dieną	9595	1006
Pasėjau linelius	9675	1086
Pasėjau rūtelę	9656	1071
Pasėjau rūtelę daržely	9680	1091
Pasėjau žilvitį	9674	1085
Paukštelio perinimas	9579	990
Pioviau šieną	9719	1132
Pyragėlis	9647	1062
Plauk, plauk, žuvytėle	9690	1100
Ponelė	9632	1042
Priegalvėlis	9608	1014
Prisiausiu margų dryžių	9665	1078
Prūsas	9631	1040
Pušis	9694	1005
Ridikėlis	9590	1000
Ropė	9591	1001
Ropės rovimas	9589	999
Rugeliai	9712	1125
Saduto	9658	1072
Sėdi jaščeras	9628	1036
Sietai	9605	1012
Sietas	9583	993
Skrido uodas į eglę	9641	1054
Slapstykis, voverėl, linago	9603	1011
Snaudalė	9633	1044
Snaudalė	9634	1044
Snaudalė	9635	1045
Starkus, starkus	9684	1095
Svočia	9642	1054
Svotai	9620	1024
Šaka maka bėgo	9566	983
Šalabanas	9654	1067
Šarka	9694	1105
Šeško gaudymas	9606	1013
Šimas mano dėdė	9693	1102
Šiū namo	9568	984
Tek saulelė	9660	1074
Tek saulelė pro kalnelį	9661	1075
Tėvas parvažiavo	9653	1066
Tinginėlis tas ponaitis	9655	1068
Treputė martelė	9702	1115
Trinkelė	9697	1108
Tu, kazilio, kazilio	9636	1047
Tu, žvirbleli	9657	1072
Tupi pelėda	9671	1083
Uošvelė	9621	1025

	Nr.	Psl.
Užminsiu mįslę	9569	984
Va taip sėjau linelius	9645	1060
Vai, išeiki, oželi	9707	1120
Vanagėlis	9617	1021
Veda, veda vėrumbė	9624	1029
Verža verža	9565	983
Vilkas ir avys	9585	995
Vynužio, vynužio	9689	1099
Virsim bulbienę	9663	1077
Vištelė	9592	1004
Voverė	9614	1017
Zuikelis	9612	1016
Žalnieriukas	9716	1129
Žąselės	9587	997
Žąsys	9586	997
Žąsų tiltas	9588	998
Žyd žirniai ir vikiai	9678	1089
Žiedas	9575	986
Žiedo dalijimas	9573	985
Žiedo dalijimas	9574	986
Žiedo dalijimas	9576	988
Žui žui malūnėlis	9687	1097
Žvirblelis	9701	1114
Žvirbli žvirbli	9648	1063
Žvirblis	9650	1065

ABĖCĖLINĖ ŽAIDIMŲ IR ŠOKIŲ PATEIKĖJŲ IR TEKSTŲ BEI MELODIJŲ UŽRAŠYTOJŲ

R O D Y K L Ė

PATEIKĖJAI

Aleksynas, Kostas 9571
Ališauskienė, Kastutė 9701
Amšiejūtė, Marijona 9650
Amšiejūtė, Valerija 9650
Augustinienė, Uršulė 9624, 9702

Balčiūnienė 9707, 9710, 9713
Balčiūnienė, Ona 9607
Balevičiūtė, Kostė 9689
Balžekienė, Elena 9700
Barzdenytė-Senvaitienė, Anelė 9574
Basackienė, Barbora 9696
Bazytė, O. 9599
Burbienė, Anelė 9620

Černiauskienė, Agota 9622
Černiauskienė, Ona 9634

Dambrauskienė, Barbora 9621
Dičienė, Nastė 9695
Drūktenis, Vladislavas 9647
Dzedzevičienė, Teklė 9645
Dzedzevičius, Stasys 9645

Ereminienė, Antanina 9688

Grėbliūnienė, Malvina 9585
Griauzdienė, Ona 9582, 9584, 9597, 9600
Grigienė, Anelė 9627, 9629
Gudaitė-Statulevičienė, Karolina 9638
Gvergždienė, Elžbieta 9594

Ivanauskienė, Eleonora 9605

Janionytė, Viktė 9641, 9677, 9678
Jočienė, Ona 9672
Juodzevičienė, Elena 9673, 9683
Juodzevičienė, Kostancija 9569

Kairytė, Ona 9616
Karpaitytė, Katryna 9656, 9657, 9684
Krenčiukaitė-Karlonienė, Agota 9639
Kuklytė-Taraškevičienė, Karolina 9663
Kviklys, Juozas 9674

Lamsargytė-Girčienė, Barbora 9681
Lapėnas, Kazys 9690, 9709
Liupšytė, Stefa 9652, 9670
Lukaševičius, Kostantas 9679

Maniušytė, Bronė 9669, 9675
Masionytė, Marijona 9614
Mikalauskienė, Saliamona 9701
Misevičienė, Marijona 9609, 9659

Naujokaitienė, Marijona 9644, 9660, 9666, 9667, 9671, 9692, 9693, 9719
Navarackas, Antanas 9679
Norkūnaitė, Veronika 9661

Pavidienė, Ona 9708
Pigagienė, Ona 9615, 9631, 9635, 9655, 9715
Pinkevičius, Jonas 9636

Pocius, A. 9680
Pranskevičiūtė, Julijona 9662, 9664, 9665

Ragauskienė, Joana 9718
Raulinavičiūtė-Barauskienė, Stefanija 9706
Razmukienė, Elena 9643, 9653, 9676
Rudzinskas, V. 9570

Sadauskienė, Vlada 9637
Saulėnaitė-Bazienė, Antosė 9562, 9578
Skiraliūtė-Kazlauskienė, Marijona 9575, 9623, 9626, 9632
Skrodenienė, Veronika 9668

Šalnaitė-Zakarauskienė, Veronika 9592
Šepat, Marė 9588
Šeškevičienė, Morta 9630
Šulskytė, S. 9596

Taraškevičiūtė-Butrimienė, Adelė 9663

Urbienė, A. 9595
Urbonienė, Marijona 9613
Usorienė, Apalonija 9701

Vaikšnoras, Antanas 9689
Vaitkūnaitė-Baužienė, Cecilija 9694, 9717
Vėlienė, Stasė 9573, 9579, 9580, 9589
Virbalaitytė-Jurgienė, Vanda 9618, 9686, 9687
Viščiulienė, Barbora 9640
Viščiūtė, Emilija 9682

Zalatorienė, Pranė 9611
Zeziulevičienė, Anelė 9619, 9637

Žydelienė, Veronika 9628
Žiogaitė, Vida 9568
Žukauskienė, Eleonora 9685, 9711, 9712, 9714

TEKSTŲ UŽRAŠYTOJAI

Aidulis, J. 9622, 9628, 9630, 9634
Aleksynas, K. 9560, 9571

Bazytė, N. 9562, 9578
Bazytė, O. 9599
Becenbergeris, A. 9588
Bielionis, J. 9695
Biziulevičius, S. 9620
Brazdeikis, A. 9609, 9647, 9659, 9680
Būga, J. 9638, 9700
Buračas, B. 9696

Chvambaris, A. 9565, 9566

Čaras, P. 9652, 9670
Činikaitė, A. 9594

Girčius, S. 9681
Griauzdaitė-Janulevičienė, E. 9582, 9584, 9597, 9600
Gudjurgis, A. 9581

Jakelaitis, V. 9690, 9707, 9709, 9710, 9713
Janionis, K. 9641, 9677, 9678
Janonis, J. 9567
Jotautaitė, I. 9560
Juodeikytė, S. 9614, 9619, 9650, 9706
Juodzevičius, B. 9673, 9683
Juodzevičiūtė, P. 9569
Jurga, J. 9613, 9618, 9621, 9624, 9639, 9656, 9657, 9684, 9686, 9687, 9702, 9708
Jurkėnienė, G. 9568

Kadžius, A. 9574
Karaliūtė, E. 9640
Kartenis, J. 9636, 9645
Kaulavičius, J. 9691, 9716
Kazėnaitė, N. 9663
Kazlauskas, J. 9644, 9660, 9666, 9667, 9671, 9692, 9693, 9719
Kazlauskienė, B. 9607
Kerbelytė, B. 9672, 9689

Knezėnas, V. 9694, 9717
Kosaževskis, A. 9583

Mažulienė, E. 9572
Mockaitis, P. 9616, 9637, 9655, 9688

Palinauskas, J. 9587

Ragauskaitė, B. 9718
Razmukaitė, M. 9643, 9653, 9676
Rūkštelytė, E. 9592

Sauka, L. 9672, 9689
Skrodenienė, J. 9668
Skrodenis, S. 9570
Slaviūnas, Z. 9575, 9615, 9620, 9623, 9626, 9631, 9632, 9635, 9682, 9685, 9701, 9711, 9712, 9714, 9715

Šiožinys, J. 9661, 9669, 9674, 9675
Šneideris, E. 9627, 9629

Trumpa, E. 9596

Urbienė, A. 9595

Vaitiekūnas, V. 9601
Valantinas, A. 9611
Vėlius, N. 9561, 9573, 9579, 9580, 9585, 9589, 9605, 9663
Višinskis, P. 9576, 9598

MELODIJŲ UŽRAŠYTOJAI

Bielionis, J. 9695
Brazdeikis, A. 9609, 9659, 9680

Čiurlionytė, J. 9619, 9624, 9662, 9664, 9665, 9682, 9685, 9700, 9701, 9706, 9708, 9711, 9712, 9714

Girčius, S. 9681

Iešmantaitė, N. 9661, 9669, 9674, 9675

Jakelaitis, V. 9690, 9707, 9713
Juodpusis, V. 9575, 9614, 9615, 9626, 9631, 9638, 9663, 9688, 9702
Jurga, J. 9607, 9613, 9618, 9620, 9621, 9622, 9623, 9628, 9634, 9635, 9637, 9639, 9640, 9650, 9656, 9657, 9684, 9686, 9687

Kadžius, A. 9574
Kartenis, J. 9636, 9645
Kaušyla, K. 9718
Kazlauskas, J. 9644, 9660, 9666, 9667, 9671, 9692, 9693, 9719
Knezėnas, V. 9694

Serbenta, V. 9679

Trumpa, E. 9596

Uginčius, B. 9616, 9643, 9653, 9672, 9676, 9689, 9715, 9717

TOME VARTOJAMI SUTRUMPINIMAI

ŠALTINIAI

A — „Aušrinė", 1910, Nr. 1—7; 1911, Nr. 1

BLF — A. Bezzenberger, Litauische Forschungen. Beiträge zur Kenntnis der Sprache und des Volkstumes der Litauer, Göttingen, 1882

BKL — Fr. Becker, Der kleine Littauer, Tilsit, 1866

BŽ — Lietuvių kalbos žodynas, sudarė K. Būga, sąs. 1, Kaunas, 1924

DAA — J. Ragaunis [S. Daukantas], Parodimas kajp apinius auginti..., Petropilie, 1847

DAbc — [S. Daukantas], Abeciela lijtuwiů — Kalnienu ir Žiamajtiu kalbos, Petropilie, 1842

DB — Medega S. Daukanto biografijai, Schenandoah Pa, 1898

DDŽ — [S. Daukantas], Dajnes Žiamajtiu..., Petropilie, 1846

DPM — S. Daukantas, Pasakas Massiů..., „Lietuvių tauta", kn. IV, sąs. 3. Priedas, Vilnius, 1932

GD — „Gamtos draugas". Populiarus „Kosmoso" skyrius, Kaunas, 1930 (V. Skardinskas, Kai kurių paukščių giesmės ir kalbos, p. 78—80)

GK — „Gimtasai kraštas", 1935, Nr. 1(5), 2(6); 1936, Nr. 1(9); 1938, Nr. 1—2; 1940, Nr. 3—4; 1941, Nr. 1—2 (P. Stukėnaitė-Decikienė, Švenčionių apylinkės užkalbėjimai, p. 121—136; A. Mažiulis, Užkalbėjimai Adutiškio apylinkėje, p. 159); 1943, Nr. 31

GSŽ — M. Grigonis, Smagūs žaidimai. Antra padidinta 20 žaidimų laida, Vilnius, 1914

GŽ — M. Grigonis, 200 žaidimų kambaryje ir tyrame ore. Antra pataisyta laida, Seinai, 1914

IvK — L. Iwiński, Kalendorus arba metu skaytlus ukiszkas..., Wilniuje, 1850, 1851, 1857, 1860, 1866

JK — J. Jurginis, Mikalojus Katkus, Vilnius, 1963

JMK — Mįslių knyga. Surinko ir paaiškino Kl. Jurgelionis, Chicago, 1914

JR — L. A. Jucevičius, Raštai, Vilnius, 1959

JRR — J. Jablonskis, Rinktiniai raštai, I, Vilnius, 1957

JŽ — А. Юшкевич, Литовский словарь, т. I, вып. 1 и 2, Санктпетербург, 1904; т. II, вып. 3, Петроград, 1922; вып. 4 (korektūros)

K — „Kosmos", 1920—1921 (J. Elisonas, Paukščių balsų pamėgdžiojimai, p. 95—96); 1922—1923 (E. Liepaitė, Gamtos balsų pamėgdžiojimai, p. 98); 1930, Nr. 6 (J. Elisonas, Paukščių balsų pamėgdžiojimai, p. 98); 1930, Nr. 6 (J. Elisonas, Paukščių gyvatė, p. 155—180)

KL — O. Kolberg, Litwa. Dzieła wszystkie, t. 53, Wrocław-Poznań, 1966

KlvK — V. Kalvaitis, Lietuviškų vardų klėtelė su 15 000 vardų, Tilžė, 1910

Kr — „Kraštotyra". Vienkartinis leidinys, Vilnius, 1963 (P. Juozapavičius, Vėžioniečių patarlės ir priežodžiai, p. 76—77)

KrvP — V. Krėvė-Mickevičius, Patarlės ir priežodžiai, t. I—III, Kaunas, 1934—1937; t. IV—„Darbai ir dienos", VII, Kaunas, 1938

LK — Lietuviškas kalendorius 1894 metams, Vilnius, 1893

LKŽ — Lietuvių kalbos žodynas, t. I—VII, Vilnius, 1941—1966

LM — „Laisvoji mintis", Kaunas, 1938, Nr. 10; 1940, Nr. 17, 18

LMD — Lietuvių mokslo draugijos tautosakos rankraščiai, esantieji LTSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institute.

LST — Smulkioji lietuvių tautosaka XVII—XVIII a. Priežodžiai, patarlės, mįslės. Paruošė J. Lebedys, Vilnius, 1956

LT — „Lietuvių tauta", Vilnius, kn. I, d. 2, 1908; kn. III, d. 2, 1923

LTR — LTSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto lietuvių tautosakos rankraštynas

LTRF — LTSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto lietuvių tautosakos rankraštyno fonoteka; mg. j.— magnetofono juosta; pl.— fonografo plokštelė

LTRn — Lietuvių tautosakos rinktinė, Vilnius, 1954

LTU — Lietuvių tautosaka, užrašyta 1944—1956, Vilnius, 1957

MG — W. Mannhardt, Letto-Preussische Götterlehre, Riga, 1936

MLZ — V. J. Mansikka, Litauische Zaubersprüche, „FF Communications", Nr. 87, Helsinki, 1929

MT — „Mūsų tautosaka", Kaunas, I, 1930; II, 1930; III, 1931, V, 1932

MtG — „Mitteilungen der Litauischen litterarischen Gesellschaft", II, 1887; III, 1893; IV, 1899

MVD — J. Murka, Vaikų darbymečiui, d. IV, Šiauliai—Kaunas, 1930.

MŽ — Ch. G. Mielcke, Littauisch-deutsches und Deutsch-littauisches Woerter-Buch, Koenigsberg, 1800

MžŽ — M. Mieželinis, Lietuviszkai—latviszkai—lenkiszkai—rusiszkas žodynas, Tilžė, 1894

NNM — K. Niezabitowskis, Naujas mokslas skaytima diel mažu wajku..., Wilnius, 1824 (leidinio puslapiai nenumeruoti)

NS — A. R. Niemi ir A. Sabaliauskas, Lietuvių dainos ir giesmės šiaur-rytinėje Lietuvoje, [Helsinki (Ryga), 1912]

NSk — Naudingi skaitymai, Vilnius, 1912

NsŽ — G. H. F. Nesselmann, Wörterbuch der Littauischen Sprache, Königsberg, 1851

RzD — Liudo Rėzos dainos, II, Kaunas, 1937
SchLG — A. Schleicher, Litauisches Lesebuch und Glossar, Prag, 1857
SD — Rankraštinis S. Daukanto fondas, esantis LTSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto bibliotekos rankraštyne (skaičiai prie santrumpos žymi rinkinio numerį)
ST — K. J. Skruodys, Tautosaka, Vilnius, 1925
SŽP — V. Steponaitis, Lietuvių liaudies žaidimai ir pramogos, Vilnius, 1956
ŠD — P. Būtėnas, Priežodžio ir patarlės gyvenimas, „Švietimo darbas", 1930, Nr. 1
Šv — „Švyturys". Metraštis — almanachas su kalendorium. 1912 m., Vilnius, 1911
TD — „Tautosakos darbai", Kaunas, I, 1935; III, 1937; VI, 1939 (J. Elisonas, Gamtos garsų pamėgdžiojimai lietuvių tautosakoje, p. 237—351); VII, 1940
TTŽ — „Mūsų tautinės tverybos žiedai", „Ateities" priedas, 1911—1914
TŽ — „Tauta ir žodis", Kaunas, kn. I, 1923; kn. III—V, 1925—1928
VD — „Vasaros darbai". „Aušrinės" priedas, 1910—1912
VDK — Э. Вольтер, Литовский катихизис Н. Даукши, Санктпетербург 1886.
VGM — M. Vosylius, Gyvenimo mokykla patarlėse ir priežodžiuose, Marijampolė, 1936
VLCh — E. Volteris, Lietuviška chrestomatija, I—II, Sanktpeterburg, 1903—1904
VM — Vargo mokyklai, I, Petrapilis, 1916
VnL — „Vienybė lietuvininkų", 1894, Nr. 52; 1895, Nr. 1, 8; 1901, Nr. 52
VPŽ — [M. Valančius], Patarlės Zemajcziu, 1867
VR — P. Višinskis, Raštai, Vilnius, 1964
VSk — Vaikų skaitymėliai su Lietuvos žemėlapiu, Vilnius, 1905
ŽRV — Žemaitė, Rinkinėlis vaikams, Vilnius, 1904
ŽS — «Живая старина», 1894, вып. III—IV; 1906, вып. III; 1911, вып. II

ADMINISTRACINIAI VIENETAI

apyl. — apylinkė
aps. — apskritis
gub. — gubernija
km. — kaimas
prp. — parapija
raj. — rajonas
vls. — valsčius

ŽENKLAI

* — žvaigždutė prie tautosakos kūrinio rodo, kad kūrinys turi paaiškinimą, spausdinamą knygos pabaigoje.

PAAIŠKINIMAI

Šiuose paaiškinimuose pateikiamos įvairaus pobūdžio papildomos žinios, liečiančios tome spausdinamą medžiagą: tekstų pateikėjų arba užrašytojų pastabos apie atitinkamos patarlės, mįslės, žaidimo ar kurio kito žanro kūrinėlio prasmę, paskirtį, panaudojimo aplinkybes ir kt. Be to, tekstuose ir paaiškinimuose minimų bažnytinių švenčių laikas nurodomas pagal dabartinį kalendorių.

Paaiškinimai, kurie iš atitinkamų rankraštinių bei spausdintų šaltinių pakartojami pažodžiui, pateikiami kabutėse be jokių prierašų. Visais kitais atvejais paaiškinimo pagrindinė mintis perpasakojama.

SMULKIOJI TAUTOSAKA

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

5. „Kokia galva, toks ir visas kūnas. Jei galva nesveika, nesveikas visas kūnas. Koks karalius, tokie pavaldiniai".

45. Pastaboje prie patarlės paaiškinta, kad taip sakoma apie nevykėlį.

83. „Jaunas įpratęs, ir senas darysi".

101. „Taip ir žmonių daug, bet tik retas į širdį įkrenta".

198. „Jaunų žmonių daugiau miršta, negu senų".

229. „Vadinasi, reikia mirti".

239. „Seno protas susilpnėjęs".

242. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie labai seną žmogų.

247. „Sakoma ant pagyvenusių merginų".

252. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma smalsuoliui, klausiančiam, kiek jo pašnekovui metų.

258. „Sveikam žmogui viskas skanu".

272. „Liga ne taip greit atstoja".

291. „Seni žmonės turi mirti, jauni gali mirti".

317. „Kiek aš čia begyvensiu".

318. „Kam man to reikia,— gal rytoj teks jau mirti".

328. „Jau baigia dienas".

333. Pastaboje paaiškinta, kad taip atsako senas žmogus, kai jam kas pataria vesti ar tekėti.

335. „Paskendo".

354. „Pilvas ne veidrodis".

362. „Ir kitur gera duoną valgyti". Ten pat pateikta pastaba iš MžŽ I, p. 61: „Kur širdžiai patinka, ten ir kūnas pilnėja".

380. „Mieliau norėčiau, kad pavydėtų, negu kad užuojautą reikštų".

390. „Kur yra naudos, ten ne aplinkinis kelias".

415. „Iš širdies kyla mintys. Kas širdyje, tas ir lūpose".

417. „Jei su ūpu darysi, tai blogas darbas išeis ant gero, o jei be ūpo, tai priešingai".

418. „Iš savo noro geriau padarys, kaip verčiamas".

419. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie žmogų, kuris, nors ir pavargęs, vėl nori kur nors eiti.

435. „Gudrus žmogus pavojaus išvengia".

436. „Mažas žmogus, bet didelis protas".

438. „Ne toks jau jis kvailas".

439. „Jis yra gudrus".

587. Pastaboje paaiškinta, jog žydai turėdavę paprotį sueiti į naujagimio namus, daug valgyti šutintų pupų ir be paliovos kalbėti, kad naujagimiui sektųsi prekyba. Iš to kildinamas ir šis posakis.

590. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie tuos, kurie kalbėdami nuolatos kartoja tą patį.

594. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie žmogų, prikalbėjusį daug niekų.

597. „Jis tai vienaip, tai kitaip kalba".

598. „Jis yra melagis. Jis pats išgalvoja (prasimano) tokius dalykus".

624. Pastaboje paaiškinta, kad taip klausiama, sutikus nuliūdusį žmogų.

630. „Juokas tau praeis. Apsidžiaugsi".

646. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma blogai nusiteikusiam žmogui.

652. „Ir geras žmogus gali supykti".

683. „Dėl to gali atsileisti".

686. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kalbant apie sunkaus būdo žmogų, su kuriuo niekaip neįmanoma susitarti.

687. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie žmogų, kuriam niekaip negalima įtikti.

702. „Jis viską sugeba".

727. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie apsileidusius šeimininkus.

730. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai kieno matyti apatinės kelnės.

731. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai kam pro išplyšusias kelnes matyti nuogas kūnas.

732. „Turi, bet nemoka sunaudoti".

770. „Už krosnies užaugintas". „Paikas neišauklėtas".

778. „Liurbis lieka liurbis".

782. „Kalbama apie tamsuolį, kuris nieko nežino ir neišmano. Mat, kaimo galuose gyvenantieji vis greičiau pamato pravažiuojantį: pas juos kelio paklausia".

798. „Iš jo nebuvo daugiau ko ir tikėtis".

803. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie nevykėlį.

808. „Jo darbas netinkamas. Jis niekam netinkamas žmogus".

822. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie nesavarankiškus, neveiklius žmones.

823. Priežodis taikomas tiems, kurie vaikosi madų.

847. „Prie stalo nereikia būti droviam".

851. „Drąsus dažnai rizikuoja".

853. „Kuris bėga — išvengia pavojaus, kuris stovi — į jį patenka".

862. „Ir tave tai liečia, jei tavo kaimyno namai dega".

864. „Kas kitą ištinka, gali ir mus ištikti".

875. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie visko bijantį žmogų.

883. „Bijo".

888. „Ar nebijai patamsy eit per girią?"

923. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai kas užsigeidžia ką nors daryti.

940. „Vienas iš išdykumo, kitas iš bėdos tą patį daro".

1000. „Jis nelauktai niekais nuėjo".

1028. „Išlaidumas nuskurdina, taupumas praturtina".

1030. „Kas daiktą tausoja, tam geriau sekasi, kaip turtingam".

1055. „Sakoma, kai kas nors greit ką pameta, pavyzdžiui, jei šiandien kas peilį perka, o rytoj jau pameta".

1084, 1085. „Pasigėręs turtingas, blaivus — vargšas".

1106. „Kas geria, mažai valgo".

1115. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakydavęs dievadirbys Jurgėnas, gyvenęs Skrebutiškyje.

1123. „Nėra tobulo grožio".

1143. „Labai sulysęs".

1191. „Gražiai apsitaisęs, o basas".

1200. Pastaboje paaiškinta, kad taip pajuokiami pernelyg išsipuošę žmonės.

1214. „Iš mergaičių pasidaro žmonos".

1215. „Turės taip atsitikti. Šiandien man, rytoj tau".

1225. Pastaboje paaiškinta: viengungiui mažiau rūpesčių, negu vedusiam.

1226. Pastaboje paaiškinta, kad tai merginų, neturinčių jaunikio, posakis.

1239. „Kiekvienas veda, kokia jam patinka, nors ji kitam ir negraži, ir negera".

1251. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie nesėkmingas vedybas.

1257. Pastaboje paaiškinta patarlės prasmė: ieškant sau poros, nereikia žiūrėt grožio.

1275. „Kai jaunoji išteka, tai sako, kad už seno būsią geriau, o jaunas dažnai lupsiąs".

1280. „Senam reikia jaunos pačios ar atvirkščiai".

1282. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai sena moteriškė išteka už jauno vyro.

1284. „Geriau gyvent su pirma žmona, ne ką su antra".

1286. „Taip atsako našlė, jeigu jai pataria eiti už antro vyro".

1295. „Sakoma ant neištekėjusių merginų".

1299. Pastaboje paaiškinta, kad šitaip sakoma apie tuos, kurie vestuves atideda po velykų: atidėliojamos vestuvės dažnai išyra.

1305. Pastaboje paaiškinta, kad nakties gegute vadinama žmona, kuri paprastai vyrą nuteikia, kaip norėdama.

1326. Pastaboje paaiškinta, kad taip sako pati apie savo vyrą.

1331. „Sakoma apie vedusiuosius, kai, vienam mirus, kitas tuoj vėl veda".

1340. „Vienas sūnus būna išlepęs ir kreivu keliu nuvažiuoja".

1343. „Vedusieji, kurie neturi vaikų, nejaučia nei džiaugsmo, nei skausmo".

1361. „Katras vaikas mirs, visų lygiai gaila".

1388. „Sūnus elgiasi taip pat, kaip ir tėvas".

1398. „Kaip vaikai to nedarys, kad seni žmonės daro".

1402. „Kokie tėvai, tokie ir vaikai".

1413. „Neprilygsta tėvui".

1427. „Taip ir vaikai tėvų darbo nesumažina. Ugdai ugdai juos, kai pauga, ir išskrenda".

1428. „Taip sako ant moterų. Kad ir daug vaikų išaugina, bet ir pačiai reikia dirbti".

1429. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie ištekėjusias moteris, kurios niekad nebesugrįš gyventi pas tėvus.

1435. Pastaboje paaiškinta, kad „skūra šunio barškanti"— tai būgno garsai.

1467. „Jei bernas lepinamas, jis ožiuojasi, bet jeigu jam uždrožiama su pagaliu per nugarą, jis nuolankus".

1581. Pastaboje paaiškinta, kad šis priežodis būdavęs taikomas Juodžių dvaro ponui Kirkliauskui, kuris bažnyčioje kakta žemę mušdavęs, o lauke baudžiauninkus vėzdu daužydavęs.

1584. Pastaboje prie teksto sakoma, kad posakis yra kilęs iš tų laikų, kada valstiečiai turėdavę kiaušiniais išsipirkti savo gyvulius, atsitiktinai patekusius į dvaro javus ir dvarininko sulaikytus.

1646. „Gaspadoriai, turėdavę visą valaką žemės, giriasi prieš pusininką".

1647. „Kada dalinasi turtus, nežiūri giminystės".

1667. Pastaboje paaiškinta, kad lengviau pas tėvus skurdžiai gyventi, negu pas turtinguosius tarnauti.

1669. „Ne samdiniai gerai valgo, bet ponai".

1670. „Šį priežodį plačiai vartojo Kruopių parapijoj prieš penkiasdešimt metų. Taip būdavo sakoma, kai šeimyna reikalaudavo gaspadinės daugiau duoti valgyti. Dabar retai kur bevartojamas".

1671. Pastaboje paaiškinta, kad taip sako samdiniai, pasiryžę ištarnauti pas blogą šeimininką metus iki galo.

1770. Pastaboje paaiškinta, kad iš Telšių pro Luokę būdavę varomi tremtiniai į Sibirą.

1774. „Mažuosius vagis karia, o didžiuosius paleidžia".

1869. „Turtas duoda drąsos, drąsa — išdidumo".

1874. „Beturčio teisybę nugali turtuolio neteisybė".

1893. „Nendryne sėdint, gera švilpynes piauti".

1898. „Pilnu pilvu gera pasninkauti".

1923. Patarlę užrašęs L. Ivinskis taip paaiškino jos prasmę: susirgusiam ponui nustatoma dieta, jis prieš mirtį būna priverstas susilaikyti nuo sotaus valgio; susirgus kunigui, jį lanko giminės, tikėdamiesi palikimo, nuolat varstomos durys — ligonis miršta persišaldęs; susirgusiam vargdieniui stengiamasi pagerinti maistą — jis prieš mirdamas gauna gardaus valgio. Iš tikrųjų šį posakį reikėtų suprasti kaip ironiją.

1925. „Šis priežodis vartojamas daugeliu atvejų. Pavyzdžiui, jei daug paveldėtojų turtą dalinasi, jie sako: lobis — kūlys; kaip kūlys galima padalinti į daug mažų dalių, taip ir turtas. Taip pat, jei kas nukenčia nuo gaisro, jie kalba: lobis — kūlys; jis yra šiaudų ryšulys, kuris greit sudega".

1926. Pastaboje paaiškinta, kad patarle reiškiama mintis apie turto nepastovumą.

1946. „Nieko neturint, sunku gyventi".

2008. „Viena bėda kitai ranką paduoda".

2033. „Žiaurūs ponai baudžia skorpionais... Teisingiau: pavojus niekam nemalonus".

2055. Pastaboje paaiškinta, kad „sausas šaukštas" — menkas, liesas valgis.

2070. „Jaunas — kareivis, senas — elgeta".

2073. Pastaboje paaiškinta, kad neturtingiesiems, mažai turintiems gyvulių, paprastai dažniau atsitinka įvairių nelaimių.

2074. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai kas netenka paskutinio daikto.

2094. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai neturtingi žmonės turi daug vaikų.

2110. „Norint važiuoti gydytis, reikia daug pinigų".

2118. „Kaip šlapios malkos — vienas galas blogai dega, o iš kito vanduo bėga,— taip yra ir su vargdienių gyvenimu".

2221. Pastaboje paaiškinta, jog būdavę tikima: jeigu, skolindamas mieles, pasėdėsi, pyragas nekils, nusės.

2224. „Taip sakoma apie vaikiną, kurio nekenčia merginos".

2254. „Malonumas gimdo nemalonumą".

2260. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai negabiam žmogui kas nors pasiseka.

2262. „Sako, jei kas ką lengvai gavo".

2268. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai kam nors nepasiseka ką padaryti ar gauti.

2277. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie žmogų, kurį dažnai ištinka nesėkmės.

2298. „Kur džiaugsmas, ten ir skausmas".

2331. „Dar ne grabe, dar su tavim visko gali būti".

2360. „Kai būtinai ko reikia, surandama".

2429. „Keptas karvelis niekam neatlekia į burną".

2443. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakydavę gaspadoriai samdiniams, išeinantiems ieškoti geresnės tarnybos.

2472. „Laikas prabėga, praeina".

2496. „Nieko nėra amžino".

2502. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai kas netikėtai iš po rankos pražūva.

2551. „Blogas kepsnys, kai niekas nelaša. Daug karvių, daug vargo, daug pieno".

2662. „Šiluma — gyvenimas, šaltis — mirtis".

2730. „Ne nuo didumo priklauso, kitaip karvė kiškį pagautų. Ir mažo priešo nereikia niekinti".

2752. „Aukšti, puikūs namai, bet juose nieko nėra".

2753. „Viršuj puiku, apačioj fui!"

2777. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie gražų, bet tuščią žmogų.

2824. „Piktžolės neišnyksta. Nuskandintos [?] katės ilgiausiai gyvena".

2870. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma tiems, kuriems koks dalykas bus pirmiausia iškalbėtas.

2885. „Jis bijo šviesos. Jo sąžinė negryna. Jam gėda".

2887. „Nerimsta, blogai padaręs".

2888. „Neužpelnytas keiksmas nepasiekia *arba* Bedievio maldos dievas neišklauso".

2904. „Pirma gera padaryk žmogui, tai atsilygins".

2907. „Kaip įsitrupinsi, turėsi išvalgyti".

2921. „Ko ieškojai, tai ir radai".

2938. „Veik pasimažins".

2940. „Pabaigoje reikia užmokėti (atsilyginti). Ąsotis vandenį neša, kol sudūžta".

2997. Pastaboje paaiškinta, kad patarlėje kalbama apie valstiečių nesutarimus.

3027. „Niekados neturi pinigų — niekados neturi draugų. Kai gerai gyveni, turi daug draugų, o kai ateina sunkios dienos — nė vieno".

3038. „Toks tokio ieškojo, toks tokį rado".

3062. „Nekviesti svečiai sodinami už pečiaus".

3087. Pastaboje paaiškinta, kad taip savo nepasitenkinimą reiškia šeimininkas, kuris svečią vaišina ir dar turi jį raginti, kad valgytų.

3111. Asmuo, pateikęs šią patarlę, yra gyvenęs JAV, iš kur ją, matyt, ir bus atsivežęs.

3117. „Ir toks arklys, už kurį sumokėta šimtas talerių, gali suklupti".

3133. „Žodis ne strėlė".

3154. „Taip sako vienas iš dviejų susiginčijusių nusileisdamas".

3159. „Ant palinkusios liepos visos ožkos lipa. Kur maita, ten renkasi ereliai. Kur tvora žemiausia, ten visi lipa".

3173. „Piktų šunų kailiai apdraskyti".

3178. „Keiksmas turi gerą uoslę: iš kur išeina, ten grįžta".

3183. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, primenant, jog už gerą darbą bus geru ir atsilyginta.

3204. „Nenorėk kitą mušti, o reikės užmokėti".

3242. „Tai vienas apačioj, tai kitas".

3244. „Abu kieto būdo".

3300. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie tuos, kurie visur kišasi.

3308. „Į vyro ir žmonos, brolių ir kt. ginčus nereikia kištis".

3317. „Vedžiok pats save už nosies".

3319. „Vedžiok pats save už nosies... Kiekvienam užtenka savo reikalų".

3321. „Dabar kiekvienam užtenka savo reikalų *arba* Kiekvienas tešluoja prieš savo duris".

3338. Pastaboje paaiškinta priežodžio kilmė ir prasmė. Važiavęs į turgų žmogus. Vežimo gale sėdėjusi jo žmona iškritusi ir pradėjusi vyrą šaukti, kad palauktų. Vyras, sėdėdamas priešakyje ir manydamas, jog šaukia kas kitas, kalbėjęs: „Kas šaukia, tešaukia..."

3339. „O jau bobą pametęs".

3369. „Jis įsivaizduoja, didžiuojasi, pučiasi".

3374. „Ar tu aklas, kad visa tai nematei".

3378. „Sakoma, kai labai jauna nuduoda daug žinančią".

3401. Pastaboje paaiškinta, kad taip sako mergina apie jai nepatinkantį jaunikį, apie piršlius.

3414. „Jis yra didžiausias begėdis".

3442. „Kiekvienas elgeta giria savo lazdą arba rementą. Kiekvienas savą giria".

3504. Šaltinyje paaiškinta, kad taip sakoma apie nedorą moteriškę.

3508. „Jie to paties plauko, tos pačios rūšies".

3509. „Toks tokį pažįsta".

3529. „Jis velnią apgavo. Jis labai gudrus, suktas".

3544. „Išmainytas arklys tinka varnams, o priedas — vaikams".

3545. „Nes tankiai dvėsenos gaus".

3546. „Maininkaudamas liksi vienomis kojinėmis".

3567. „Kaip girdėjau, taip ir aš pasakiau".

3591. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie žmogų, pradėjusį ką nors meluoti.

3597. „Kai kurių melagis labiau vertinamas, kaip tas, kuris tiesą sako".

3615. „Tą prižada, kas neišpildoma".

3620. „Ne tam bernui tikėti, kurs žada imti, bet tam, kurs veda".

3639. „Šuniui neuždrausi loti, o žmonėms burnos neužčiaupsi".

3656. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie apkalbas, kurių daug būna prieš vestuves.

3663. „Liežuvis — žmogaus budelis ir gydytojas".

3667. „Gegutė šaukia savo pačios vardą *arba* Vedžiok pats save už nosies".

3728. „Kieno duoną valgai, to ir giesmę giedok".

3735. „Kas gerai tarnauja, kasdien reikalauja sau atlyginimo". Ten pat pateiktas paaiškinimas iš MŽ I, p. 141: „Kur dirbsi, ten gausi ir pragyvenimą".

3742. „Labdaringą žmogų visi šnekina (prašo)".

3752. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai prireikus pagiriamas ir nemėgstamas žmogus.

3767. „Jei lapena nepadeda, užsivelkama liūtena".

3783. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie pataikūnus, blogus žmones.

3812. „Aš tau nieko neduosiu".

3819. „Sako apie dovanas, kurios yra mažos ir menkos".

3823. „Malonu, kai yra kas siūloma".

3831. Pastaboje paaiškinta, kad šį priežodį „lietuviai paprastai taiko žmonėms šykštiems, kurie nei patys savo turtais naudojasi, nei jų užleidžia kitiems".

3839. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie šykštų žmogų.

3841. „Jis yra užkietėjęs šykštuolis. Iš jo nieko neišmaldausi".

3858. „Pavydima duona skaniausia".

3859. „Roma ne per vienerius metus pastatyta. Jeigu ne sėtuvėmis, tai bent šaukštais".

3860. „Gyvenama pagal išteklius. Ir iš mažo šulinėlio galima atsigerti".

3866. „Ne apsčiai, bet iš bėdos".

3877. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai po nelaimės kas nors dar lieka.

3884. „Kas per daug, tai nesveika".

3896. „Kuris per daug nori turėti, tam dažnai nieko netenka".

3901. „Ką galėsiu įstengti, tai ir atliksiu".

3907. „Kas nenori pfenigo, tas neturės grašio".

3919. „Šykštuoliui niekuomet nėra gana".

3934. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie gobšą.

3953. „Būti patenkintam tuo, ką turi".

3981. „Šis vargsta, o anas naudojasi".

3990. „Svetimu geru lengva praturtėti".

3991. „Kito nuostolis mums neskaudus".

4036. „Skolas reikia išmokėti. Skolos spaudžia *arba* nemyluoja kaip motina".

4056. „Skolintojas pats turi eiti ieškoti savo daikto".

4057. „Niekuomet neužmokės".

4066. „Reiškia — niekados".

4068. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, siunčiant į krautuvę parnešti kokio nors pirkinio skolon. Posakis kildinamas iš to, kad smuklininkams įsiskolinę vyrai dažnai rudenį atiduodavo už skolas visą aviną, nors būdavę pragėrę daug mažiau — tik „ant barono rago".

4069. „Artojas šį tą laimi, o vagis nieko".

4073. „Už vogimą sėdėsi kalinyje".

4153. „Kad nėra kalkių, reikia purvu mūryti. Kas neturi merginų, turi su kekšėmis šokti".

4181. „Ką nelaimė ištinka, turi žiūrėti, kaip iš jos išbristi".

4195. „Bėda moko melstis".

4222. „Nelabai apgailestauju tave, tikiuosi geresnio".

4245. „Visaip gali būti".

4246, 4251. „Tai dar visai netikras dalykas".

4269. „Tu ieškai asilo, o pats ant jo joji. Lengva tai rasti, kadangi visur yra".

4303. „Visko negali įstengti".

4304. „Silpnas negali stipriam priešintis".

4346. „Iš to žmogaus naudos, paramos nelauk".

4359. „Tavo darbas bergždžias".

4381. „Truputis nepadarys tavęs turtingo. Laižydamas neprisisotinsi".

4386. „Vargu kas bus".

4388. „Iš to nieko neišeis. Iš jų nebus poros".

4444. „Jis turi linkti arba lūžti".

4450. „Ginkis, kol dar gyvas, po mirties bus per vėlu".

4516. „Kalviui reikalingos replės dėl ugnies".

4556. „Sėslus žmogus greičiau prasigyvens, negu nuolat kilnodamasis".

4557. „Trankydamasis iš vienos vietos į kitą, niekas nepraturtėja".

4599. „Nereikia utėlių įleisti į kailinius".

4601. „Kurs taupo, tai turi, tas randa, kai jam reikia".

4614. „Nepasitikėk jokiu veidmainingu priešu, kol rimtai neįsitikinsi".

4622. „Sakoma, kai sunku pažinti žmogų".

4623. „Nepagyvenęs su žmogum, jo neištirsi".

4639. „Kai akis mato, širdžiai būna ramiau".

4664. „Skaudus patyrimas moko gudrumo".

4687. „Alga pagal pelną. Koks darbas, toks atlyginimas".

4698. „Keptas karvelis neatlekia į burną".

4703. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie žmones, palaipsniui prasigyvenančius.

4744. „Kas vargo, nori turėti ir naudos".

4745. „Truputį padirbėjus, galima ir vėl valgyti".

4748. „Pajudėjus skanus valgis".

4752. „Kas stengiasi, šį tą gauna. Keptas karvelis niekam į burną neatlekia".

4790. „Prie sunkaus darbo nusivilkti".

4797. „Sena, bet darbšti".

4805. „Paskutinis turi apmokėti sąskaitą".

4809. „Labai anksti".

4820. „Kurs anksti atsikelia, jau būna sočiai pavalgęs, o tinginys dar tik miegą iš akių krapštosi".

4878. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma tinginiui.

4879. Pastaboje pateiktas paaiškinimas iš MŽ I, p. 281: „Blogas darbininkas, kurį visuomet reikia žadinti".

4898. „Dirvose vanduo stovi".

4908. „Ji verpt nemoka, o austi rengias".

4919. „Tingi".

4926. „Taip sakoma apie žmogų, kuris, pasiųstas ko nors parnešti, nuėjęs ilgai būna".

4954. „Sakoma, kuomet kiekvienas atsikalbinėja nuo darbo".

4955. „Tu taip tingi, kad vos kojas begali pakelti".

4959. „Šis tas yra geriau, negu nieko".

4964. „Tinginys, bet gudrus".

4966. „Nereik skubintis".

4969. „Sakoma, nesuspėjus ko nors padaryti".

4980. „Kas iš pradžių laimėjo, tas liko galų gale vargšas". Tačiau dažniausiai šia patarle pasakoma, kad pirmieji darbo rezultatai būna blogesni, o vėliau, darbininkui įgudus, pagerėja.

4983. „Geri miltai — gera duona, geri linai — geras audeklas".

4987. „Patyrimas moko".

5007. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie blogai suverptus siūlus, kurie audžiant trūkinėja, todėl negalima sparčiai austi.

5008. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie blogą verpėją, kuri, ausdama iš savo suverptų siūlų, turi nuolatos raišioti.

5040. „Greit pradedama, bet negreit užbaigiama".

5045. „Ne taip daro, kaip reikia".

5062. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie blogai atliktą darbą.

5065. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma apie nelygiai suverptus siūlus.

5100. „Kai vanduo veržiasi į burną, tada išmokstama plaukti. Bėda moko melstis".

5156. „Pavasario sniegas suėda senąjį".

5168. „Jei dirva bus gerai įmėžta, tai ir javai gerai užaugs".

5169. „Jei be mėšlo, nedera".

5178. „Daug grūdų reikia išpenėjimui".

5179. „Paltis lašinių valgoma trumpėja, o pienas vėl atsiranda".

5183. „Linai gali ilgai stovėti — jie nepasigadins, bet vilnos greit sukandės".

5187. „Žirnis gerai dygsta".

5190. „Vidutiniai (t. y. linai)".

5208. „Dieną darbas geriau sekasi, negu naktį".

5209. „Dieną darbas geriau sekasi, negu naktį. Diena daugiau duoda naudos, negu naktis".

5218. „Per daug skubėti niekur nenaudinga".

5222, 5223. „Palengva daugiau padarysi".

5227. „Kad kas ištaria ką ir tuoj muša".

5228. „Nei per daug, nei per maža — geriausia vidurys".

5246. „Važiuojantį gaišina vasarą tvoros (vartai), o žiemą snarglys".

5249. Trys karaliai — bažnytinė šventė sausio 6 d.

5250. „Rogių kelią tiek įdienoja, kad išvažinėtose kelio vietose pradeda juoduoti žemė. Tada žmonės, važiuodami rogėmis, pradeda daryti užuolankas: važiuoja šalikelėmis, kur daugiau sniego".

5250, 5251, 5254—5257. Grabnyčios — bažnytinė šventė vasario 2 d.

5252. Užgavėnės — diena, po kurios prasideda gavėnia, septynių savaičių tikinčiųjų pasninko laikas prieš velykas.

5253, 5264. Šventas Kazimieras — bažnytinė šventė kovo 4 d.

5258. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma kaimynei, pamačius ją pavasarį verpiančią.

5260. „Pavasarį nebe laikas verpti".

5261. „Nes atsiranda veršiai, paršeliai ir siuviniai".

5263. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma pusiaugavėnyje, kada lieka pasninkauti tik pusė gavėnios.

5265. Šventas Juozapas — bažnytinė šventė kovo 19 d.

5266, 5267. Blovieščiai — bažnytinė šventė kovo 25 d.

5273. „Nuo Jurgio jau išleidi gyvulius — nereikia šerti".

5274. „Tai esti tokių metų esą buvę, kad tame čėse jau taip daug žolės ir mūsų kampe būdavę, kad senovės žmonės švento Jurgio dienoj savo arklius į ganyklą išleisdavę".

5277. Pasakotojas paaiškina, kad taip būdavę sakoma, kai švento Jurgio dieną snigdavę.

5273—5278, 5341. Šventas Jurgis — bažnytinė šventė balandžio 23 d.

5279. „Kol medžiai neišsprogę, nėra ir žolės: vadinasi, gyvulių dar nepriganysi".

5284. Sekminės — bažnytinė šventė, septintas sekmadienis po velykų.

5288—5292, 5339. Šventas Jonas — bažnytinė šventė birželio 24 d.

5292. „Reiškia, kad per šventą Joną žmonės jokios naudos dar neturi, o per šventą Oną jau yra nupiautų rugių ir karvė duoda daugiau pieno ant atolo".

5292—5299. Šventa Ona — bažnytinė šventė liepos 26 d.

5300. Parcinkulis — bažnytinė šventė liepos 2 d.

5302. „Gaspadoriui užtenka miegui trumpesnės nakties, kada šienaujama, o berniokas teišsimiega tik tada, kai ilgesnės naktys, kai jau rugiapiūtė".

5304. „Kad pirmieji miežiai ima plaukti, tai gegužė nustoj kukuoti".

5306. Šventas Jackus — bažnytinė šventė rugpiūčio 11 d.

5307. Žolinė — bažnytinė šventė rugpiūčio 15 d.

5308. „Jau galima vakarieniauti ir prie lempos šviesos, tai yra, saulei nusileidus". Šventas Rokas — bažnytinė šventė rugpiūčio 16 d.

5309. Baltramiejus — bažnytinė šventė rugpiūčio 24 d.

5312—5315. Šventas Mataušas — bažnytinė šventė rugsėjo 21 d.

5316, 5317, 5340, 5341. Visi šventi, visų šventė — bažnytinė šventė lapkričio 1 d.

5318. Šventa Barbora — bažnytinė šventė gruodžio 4 d.

5328. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma, kai būna didelė pūga.

5332. Pastaboje paaiškinta: tiek žiemą bus paleidimų, atodrėkių.

5339 — žr. 5288.

5341 — žr. 5273.

5342—5345. Martynas, šventas Martynas — bažnytinė šventė lapkričio 11 d.; kalėdos — bažnytinė šventė gruodžio 25 d.

5344, 5345. Velykos — bažnytinė šventė, švenčiama kasmet ne tuo pačiu laiku (kovo—balandžio mėnesiais).

MĮSLĖS

5787. „Seniau aguonas trindavo ir jų pienu užbaltindavo bulvienę".

6089. „Zuikis taip taria meškai".

GARSŲ PAMĖGDŽIOJIMAI

7792. „Kur apuokas „Kuo vystys..." rėkia, ten greitai atsiras mažas vaikas".

8242. Šiuo vieversio pamėgdžiojimu vaikai raginami netrupinti duonos.

8438. Pastaboje paaiškinta, kad šiuo pamėgdžiojimu gąsdinami vaikai, kad neitų prie kūdros.

8464. Garšvai ir Šemeniškiai — kaimų pavadinimai.

8549. Pastaboje nurodoma, kad Zuponiai — Šiaulių valsčiaus sodžius.

JUOKAVIMAI, KEIKSMAI, ŠŪKSNIAI

8561. Tekstas užrašytas pasakojime, kaip piemenys, norėdami rudenį, kad greičiau užsnigtų ir nereikėtų ganyti, aplink medį veda ožį ir sako „pamokslą". Taip žegnojamasi, tą „pamokslą" pradedant.

8578. Pastaboje paaiškinta, kad tai žebrokų (elgetų) malda „Tėve mūsų".

8581. Pastabojė paaiškinta, kad taip pajuokiami ubagų poteriai, kurie sukalbami labai greitai.

8589. „Per visų šventę mergaitės meldžiasi, kad ištekėtų". Žr. paaiškinimą Nr. 5316, 5317, 5340, 5341.

8590. „Tokia malda yra pajuokiama davatka".

8603. „Kada senelė moko poterių, pusbernis ar piemuo nuo savęs pamoko ir „devynius griekus svetimus".

8721, 8722. Stapė — Steponas.

8731. Oreliai — kaimas netoli Pušaloto.

8762. „Jei nenumirsiu, ateisiu".

8763. Pastaboje paaiškinta, kad taip sakoma juokais, kai įvyksta kokia nedidelė bėda.

8768. Pastaboje paaiškinta, kad taip kalbasi kaimynai, susitikę pelenų dieną.

8787. Pastaboje paaiškinta, kad būdavę tikima, jog, pastačius kampe šakutę aukštyn ražais, ieškomasis daiktas tuojau atsirandąs.

8936. „Nemokėdamas skaityti, šitaip suskaito lig septynių".

8957. Pastaboje paaiškinta, kad taip kalbasi šeimininkas su tarnu, kuris rengiasi išeiti kūčių dieną, ne kalėdų rytą. Atsakymas „prie šiupinio daug zurgos" reiškia, kad tuomet šeimininkas iškalba visa, ką tarnas padaręs bloga.

8987. Pastaboje paaiškinta, jog būdavo tikima, kad taip pasveikinus, audžiant netruks gijos.

9142. „Kad tu į kartuves patektum".

9218. Pastaboje paaiškinta, kad taip savo prekes reklamuodavo senoji Leibienė Punsko turguose.

UŽKALBĖJIMAI. BŪRIMAI

9273. „Labai mačija nuo gyvatės įkirtimo".

9277. „Kai sukalbi šitą maldelę, gyvatė liauja pykus, ir gyvulys pasitaiso. Vyresniam už save maldelės sakyti negalima".

9296. Pastaboje paaiškinta, kad šią maldelę žmonės kalba, patekę gyvatynėn, ir tiki, kad nuo žmogaus, ją sukalbėjusio, gyvatė sukanti galvą užpakalin ir negalinti įkąsti.

9346. „Gydymas visokių blogumų: mėšlungių, puolamos ligos, slogučių ir apžolėto ko ir t. t."

9378. „Kad merga primonyti".

9379. Užkalbėjimo tekstas užrašytas vokiečių kalba Prūsijos teismo 1559—1560 m. aktuose iš teisiamosios K. Gailienės. Taip K. Gailienė, esą, užkalbėjusi A. Narkuvienę, triskart alum apliedama jos juostą ir pinigų maišelį ir kiekvieną kartą sakydama užkalbėjimo žodžius. Be to, užkalbėtoja spaudusi alum sumirkytą senų marškinių gabalą, varvindama lašus ant valgio, kurį vėliau turėjęs valgyti Narkuvienės vyras. Užkalbėjimu buvo siekiama sugrąžinti meilę ir sutikimą tarp Narkuvienės ir jos vyro.

9393. „Tuos žodžius sako lietuviai labindami,— kai geria puskvortę alaus ir jo dalį nulieja ant žemės; taip pat kai kalėdų naktį vakarieniauja".

9415. Pastaboje paaiškinta, kad taip šaukia vaikai, pirmą kartą pavasarį pamatę gandrą.

9429. Pastaboje paaiškinta, kad tai vabalo degutininko kalbinimas.

ŽAIDIMAI IR ŠOKIAI

ŽAIDIMAI

9503. Pastaboje paaiškinta, kad tai „vengriškas" skaičiavimas nuo vieno iki dešimties.

9579. Pateikėjos pastaba: „Vakarais per adventą ir gavėnią dainuoti, šokti negali, vakarėlių nieks nekelia. Ką darys jaunieji — susirenka pas ką nors ir grajij iš liežuvio, pasakoja visokius atsitikimus, juokus, pasakas arba žaidžia žaidimus".

9583. Pastaboje paaiškinta, kad kai „pirklys" būna jaunas, jis prašo parduoti sietą, o kai būna pagyvenęs ar senas, klausia: „Ar turi kratilą parduoti?"... „Ar gāli pelus sijoti?"

9609. Pastaboje paaiškinta, kad šis žaidimas žaidžiamas, kai į vestuves ar šiaip pasilinksminimus prisirenka daug vaikų, piemenų, kuriais norima nusikratyti. Taip žaidžiant, nepageidaujami svečiai apmušami ir išvaikomi.

9610. Žaidimo aprašyme paaiškinta, kad „Avinėliai" būdavo žaidžiami, kai nusibosdavo žaisti kambaryje ir jaunimas sugalvodavo prasivėdinti. Ten pat nurodyta, kad kai kur šis žaidimas vadinamas „Žalčiu".

9613. Pastaboje nurodyta, kad šis žaidimas vadinamas „Kiškiu" arba „Geležiniais varteliais".

9614. Pastaboje nurodyta, kad tai advento žaidimas. Adventas — bažnytinis terminas, kuriuo vadinamas keturių savaičių laikotarpis prieš kalėdas (žr. paaiškinimą Nr. 5342—5345). Nuo pirmykštės bendruomenės laikų šis laikotarpis susijęs su įvairiomis apeigomis — maginiais veiksmais, būrimais, įvairios paskirties žaidimais ir kt. Įvedus krikščionybę, to laikotarpio liaudies kūryba imta vadinti adventine, nors ji su krikščioniškomis religinėmis apeigomis neturi nieko bendra.

9616. „Buvo žaidžiama Kabelių kaime, nustota žaisti prieš dešimt metų. Žaidžia ir vyrai, ir moterys, visokio amžiaus. Žaidžia visais metų laikais, visom progom, bet kokiais rūbais. Instrumentų nevartoja".

9619. Pastaboje paaiškinta, kad tai advento žaidimas. Žr. paaiškinimą Nr. 9614.

9620. Pastaboje paaiškinta, kad tai advento žaidimas. Žr. paaiškinimą Nr. 9614.

9621. Pastaboje paaiškinta, kad tai žaidimas iš baudžiavos laikų. Ten pat išskaičiuota, kurie ponai Pagirio valsčiuje buvo blogi ir kurie geresni.

9622. Pastaboje nurodyta, kad tai advento žaidimas. Žr. paaiškinimą Nr. 9614.

9623. Pastaboje paaiškinta, kad tai kalėdų giesmė, žaidimu nevadinama, sakoma: „eisime antelės" arba „eime bovytis antelės". Puočiškių km., Adutiškio vls., užrašymo metais „Antelė" dar buvo žaidžiama. Jokie specialūs rūbai šiam žaidimui nenaudojami.

Nuo senų laikų žiemos solsticija (gruodžio 25 d.) buvo palydima įvairiais papročiais, apeigomis, tautosaka. Saulės sugrįžimas būdavo švenčiamas kelias dienas, žaidžiami atitinkami žaidimai, dainuojamos kalendorinių apeigų dainos. Liaudies kalendoriuje įsigalėjus bažnytinei terminologijai, šio laikotarpio žaidimus imta vadinti kalėdų žaidimais, nors jie savo turiniu neturi nieko bendra su bažnytine švente kalėdomis. Kalėdų žaidimai būdavo žaidžiami nuo gruodžio 24 d. iki sausio 6 d. Kai kur šiuo terminu vadinami advento žaidimai (žr. paaiškinimą Nr. 9614).

9626. Pastaboje paaiškinta, kad tai kalėdų žaidimas. Užrašymo metais Adutiškio apylinkėje jis dar buvęs žaidžiamas. Žr. paaiškinimą Nr. 9623.

9628. Pastaboje paaiškinta, kad tai advento žaidimas. Žr. paaiškinimą Nr. 9614.

9629. Pastaboje paaiškinta, kad tai kalėdų žaidimas. Žr. paaiškinimą Nr. 9623.

9630. Pastaboje paaiškinta, kad tai „kalėdininkų žaidimas". Žr. paaiškinimą Nr. 9623.

9631. Pastaboje paaiškinta, kad tai advento žaidimas. Žr. paaiškinimą Nr. 9614.

9632. Pastaboje paaiškinta, kad tai kalėdų žaidimas, pateikėjos tėviškėje — Puočiškių km.— dar tebežaidžiamas. Žr. paaiškinimą Nr. 9623.

9635. Pastaboje paaiškinta, kad žaidimas vadinamas „Snaudale" ir kad užrašymo metu jis buvo pateikėjos apylinkėse jau nebežaidžiamas.

9637. „Žaidžia vyrai ir moterys troboje advento metu. Rūbai bet kokie. Jokiais instrumentais negrojama. Įeinantis iš lauko greičiausiai reiškia jaunikį". Žr. paaiškinimą Nr. 9614.

9644. Pastaboje paaiškinta, kad tai vaikų žaidimas, daugiausia žaidžiamas mokyklose.

9645. Pastaboje paaiškinta, kad žaidimas užrašymo metu buvo nežaidžiamas, nerasta žmogaus, kuris jį būtų šokęs. Užrašyta iš žmonių, kurie vaikystėje matė šokant suaugusius.

9647, 9650. Pastabose paaiškinta, kad tai vaikų žaidimai.

9655. Pastaboje paaiškinta, kad užrašymo metu šis žaidimas Dzūkijoje jau buvo nežaidžiamas. Anksčiau jį žaisdavo įvairiomis progomis, bet kuriuo metų laiku. Žaidėjų rūbai bet kokie, tik „tinginiui" uždedama ant galvos kepurė ar kokia šakelė. Jokiais instrumentais nebuvo grojama.

RATELIAI

9664. Pastaboje paaiškinta, kad būdavo žaidžiama kambaryje ir lauke. Specialių rūbų nei kitų priemonių nereikėdavo. Dabar nežaidžiamas.

9665. Pastaboje paaiškinta, kad žaidžiama kambaryje, bet galima ir lauke.

9679. „Guobinių kaime žaidimai (račiukai) buvo labai madoj 1920—1924 m. Daugiausia šokdavo pusberniai — jaunimas nuo 10 iki 16 metų, kuris dar buvo „neįrašytas į bernų knygą" ir negalėjo būti suaugusiųjų vakarėliuose, kalėduškose. Jie darydavo vakarėlius atskirame name ir, žinoma, neturėdami geresnės muzikos, kaip lūpinė armonikėlė, daugiausia šokdavo žaidimus (račiukus). Tada vienas iš mėgiamų račiukų buvo ir šis".

9680. Pastaboje paaiškinta, kad tai šokis, vadinamas „Lenciūgėliu" arba „Rūtele".

9682. Pastaboje paaiškinta, kad tai vaikų žaidimas, žaistas Šeduvos apylinkėse prieš 50 metų.

9685. Pastaboje nurodyta, kad šis žaidimas buvo žaidžiamas prieš pirmąjį pasaulinį karą pasilinksminimuose.

9688. Pastaboje paaiškinta, kad šis žaidimas buvo žaidžiamas apie Telšius pirmojo pasaulinio karo metais.

ŠOKIAI

9696. Pastaboje paaiškinta, kad šis šokis vadinamas „Čiutyte".

9708. Pastaboje paaiškinta, kad tai sutartinė, dainuojama trimis balsais ir šokama. Tačiau kaip ji šokama, dainininkė tiksliai neatsiminė.

9711. Pastaboje nurodyta, kad šis šokis buvo šokamas prieš pirmąjį pasaulinį karą vestuvėse ir pasilinksminimuose.

9713. Pastaboje paaiškinta, kad šis šokis buvo šokamas iki 1914 metų.

9714. Pastaboje paaiškinta, kad pateikėja mačiusi šį šokį šokant tik moteris.

9716. Pastaboje nurodyta, kad šis šokis būdavęs šokamas prieš aštuonerius metus.

9717. Pastaboje paaiškinta, kad pateikėjos apylinkėse šis šokis buvo išmoktas iš Andriaus Meciūno; iš kur jis išmoko, ji nežinanti. Šokamas įvairiomis progomis.

RETAI VARTOJAMŲ ŽODŽIŲ, JŲ FORMŲ, SVETIMYBIŲ IR ARCHAIZMŲ

ŽODYNĖLIS

a

abaranka, -os — riestainis
abiedai, -ų — pietūs
abliavoti, -oja, -ojo — obliuoti
abrūsas, -o — rankšluostis
adyna, -os — valanda
adverija, -os — stakta
adverniškas, -a — atvirkštinis, atžagarias
akysa — akyse
akulioriai, -ių — akiniai
akvata, -os — noras
alasas, -o — triukšmas
ale — bet
alvienas, -a — kiekvienas
amas, -o — žadas, balsas; šuo
anas, -a, -ys — jis, ji, jie
andarokas, -o — sijonas
aniolas, -o; aniuolas, -o — angelas
anuoti, -uoja, -avo — daryti ką negreitai, knibinėti
apiekūnas, -ė — globėjas
apiera, -os — auka
apyvartė, -ės — apivara
apsibristi, apsibrenda, apsibrido — suklupti
apsispręsti -sprendžia, -sprendė — įsistebeilyti: *Veizi apsisprendęs kaip velnias į rupūžę*
arielkà, -os — degtinė
ašmas, -a — aštuntas
atlikuonis, -ė — tas, kuris atliekamas
atmirasti, -randa, -rado — mane atrasti
atstanka, -os — liekana, atsarga
atstankingas, -a — taupus, atsargus
ažu — už

b

ba — nes
babožius, -iaus — baubas
bagočius, -iaus — turtuolis
bagotas, -a — turtingas
baika, -os — juokavimas, tuščias dalykas, niekis
bakanas, -o — kepalas
bakuliorius, -ė — mokytojas
balda, -os — baldymasis, vargas, rūpestis
balsis, -io — baltas gyvulys
balvas, -o — dovana, kyšis, papirkimas
banketas, -o; bankietas, -o — pokylis, vaišės
barabonas, -o — būgnas
baranka, -os — riestainis
barganauti, -auja, -avo —skolinėti, skolomis gyventi
bargas, -o — prekių ėmimas į skolą
baronas, -o — avinas

baronka, -os — riestainis
basedlė, -ės — bosas, kontrabasas
bastrys, -io — vaikpalaikis
batiuška, -os — tėvelis
bažintis, -inasi, -inosi — dievagotis
beigelis, -io — riestainis
bengtis, -iasi, -ėsi — baigtis
benkartas, -o — pavainikis; išdykėlis
berlinka, -os — senovės pinigas
bertainis, -io — statinaitė
besylis, -ė — bejėgis
biednas, -a — neturtingas, vargšas
biesas, -o — velnias
bi; by; bil; bile — kad, kad tik, jei, jei tik; bet
biskis, -io; biškis, -io — truputis
biza, -os — kasa
blėdis, -ies — žala, nuostolis
blėkai, -ų — viduriai, žarnos
bloviešėius, -iaus; bloviešėiai, -ių — bažnytinė šventė (kovo 25 d.)
blūdyti, -ija, -ijo — niekus kalbėti, kliedėti; klysti, klaidžioti
bo — nes
botikai, -ų — guminis apavas
bovyti, -ija, -ijo — žaidinti, raminti, kuo nors užimant
bradas, -o — didelis purvas, šlapumas, klampumas
bragas, -o — pastogė ant keturių karčių šienui ar javams krauti
brantai, -ų — piktžolės, kurios vyniojasi aplink linus ar dobilus ir juos sutraukia
bravoras, -o — spirito ar alaus varykla
brėzlė, -ės — griežlė
brylis, -io — skrybėlės kraštas
britva, -os — skustuvas
bryzas, -o — gabalas
bryzėlė, -ės; bryzgėlė, -ės — griežlė
„Broma" — religinio turinio knyga; maldaknygė
brukas, -o — akmenų grindinys; miestas
brukavoti, -oja, -ojo — grįsti akmenimis
bubinas, -o; būbinas, -o — būgnas
budavoti, -oja, -ojo — statyti (pastatą)
budilkas, -o; budinkas, -o — pastatas
budutis, -čio — lukutis
buksvos, -ų — kelnės
bulis, -io — užpakalis, pasturgalis
bulvienas, -o — bulvienojas
bunda, -os — banda
buomas, -o — kartis, rąstas, dalba
burčyti, -ija, -ijo — urgzti, niurnėti
busilas, -o — gandras, gužutis
buvočius, -iaus — daug kur buvęs, prityręs
buvolas, -a — daug kur buvęs, prityręs
buza, -os — srėbalas

c

capas, -o — volė, kaištis
caplys, -io — lašas
cėberis, -io — žemas platus kubilas, rėčka
cygelis, -io — plyta
cūdaunas, -a — stebuklingas
cukerka, -os — saldainis
cvekas, -o; cviekas, -o — vinis

č

čebatas, -o — aulinis batas
čėdyti, -ija, -ijo — taupyti
čepčius, -iaus — senoviška moterų kepurė, nuometas
čerapakas, -o — geležinė varlė, vėžlys
čerkesas, -o — naminis audeklas, kurio apmatai lininiai ar medvilniniai, o ataudai vilnoniai

čėsas, -o — laikas, metas
čėstavoti, -o j a, -o j o — vaišinti
četvergas, -o — ketvirtadienis
čeverykas, -o — užvarstomas batas
či — čia: *Aš či buvau*
čielas, -a — sveikas, visas, ištisas
čiepas, -o — skiepas, jaunas įskiepytas medelis
čierkelė, -ės — stikliukas
čiortas, -o — velnias
čipkas, -o — jaunamartės kepuraitė
čystas, -a — švarus, grynas, tyras
čyščius, -iaus — skaistykla
čiūdytis, -ijasi, -ijosi — išdykauti, darkytis
čiupryna, -os — galvos plaukai
čižyliukas, -o — zyliukas
čvertė, -ės — ketvirtis
čvertka, -os — rublio ketvirtadalis, 25 kapeikos

d

da — dar
daboti, -o j a, -o j o — saugoti; žiūrėti; mylėti
dadotkas, -o — priedas
daėsti, daėda, daėdė — nusibosti, įgrįsti
dagys, -io — varnalėša
dagoti, -o j a, -o j o — imti, valyti derlių
dantysa — dantyse
darbuiti, -u j a, -u j o — dirbti
daryti, -o -ė — dažyti: *Kas tai yra juodas, juodas nedarytas?*
datirti, -ia, datyrė — patirti, pergyventi
dauba, -os — dalba: *Vidury dauba svyruoja*
dažis, -io — dažas
debesylas, -o — toks augalas
dėčka, -os — žema statinė, rėčka
degėti, -ėj a, -ėj o — degti
degutninkas, -o — žigas (toks vabalas)
delmonas, -o; delmonė, -ės — kišenė
diedas, -o — senis
dieška, -os — duonkubilis
dievaitis, -čio — perkūnas
diktas, -a — storas; stiprus
dimnas, -a — nuostabus, nepaprastas, keistas
dynas, -o — moliūgas
ditka, -os — senovinis šešių skatikų pinigas
dyvas, -o; dyvis, -io — nuostabus dalykas, keistenybė
dyvinas, -a; dyvnas, -a — nuostabus, nepaprastas, keistas
dyvinti, -ina, -ino; dyvyti, -ij a, -ij o — stebinti; stebėtis; **dyvytis, -ij asi, -ij osi** — stebėtis
dobras, -a — geras
dobža — gerai
dorė, -ės — valtis
drabnas, -a — smulkus, mažas
dratas, -o — storas dervuotas siūlas batams siūti
drebėzgas, -o — gabalas, smulkus daiktas; griozdas
drikertas, -o — klengė
drobinys, -io — marškiniai; drabužis
duba, -os — pirkia, troba
dūdorius, -iaus — dūdininkas
dūmas, -o — kiemas, sodyba: *Parneš ir jo* (vilko) *kailį į dūmą*
dumbas, -a — dubus
dumčius, -iaus — galvočius, patarėjas
dūmoti, -o j a, -o j o — galvoti, mąstyti, manyti
dundulys, -io — kas dunda, perkūnas
duočiame — duočiau
duplia, -ios — skylė, drevė
durnas, -a — kvailas
durnius, -ė — kvailys
dūšia, -ios — siela, vėlė
dvaronas, -o — dvaro gyventojas
dvikažis, -ė — dvikibis

e

e — o

edelmonas, -o — bajoras

eičiame — eičiau

egzorta, -os — maldos, neva išvarančios piktąsias dvasias

elgtis, -iasi, -ėsi — vartoti, naudoti: *Ilgais peiliais elgiasi*

Engelandas, -o — Anglija

f

familija, -os — šeimyna, giminės

g

gad, gadzica — gyvatė

gagrė, -ės — apsileidėlis, nevala; storžievis

galgės, -ių — kartuvės

galka, -os — gumuliukas, rutulėlis

galininkas, -ė — kas daug gali

gamas, -o — prigimimas, būdas

garbarnė, -ės — kailių ir odų raugykla, dirbtuvė

gaspadinauti, -auja, -avo — šeimininkauti

gaspadinė, -ės — šeimininkė

gaspadorius, -iaus — šeimininkas, ūkininkas

gatavoti, -oja, -ojo — daryti, rengti, gaminti

gatunka, -os — rūšis

gekis, -io — kvailys, juokdarys

geležė, -ės — geležinė gyvatė, gluodenas

geliuoti, -iuoja, -iavo — turėti vertę

giliukas, -io — laimė, pasisekimas

giliuoti, -iuoja, -iavo — turėti vertę, tikti

girgždelė, -ės — grižas

girgždukas, -o — girgždėjimas

giriktas, -o — teismas

gyvastis, -čio (-ies) — gyvybė

givelis, -io — sukaltos kartelės ant kraiko, žirgelis

gizelis, -io — meistro mokinys

glūpas, -a — kvailas, paikas

gončas, -o; gončius, -iaus — medžioklinis šuo, skalikas

grabas, -o — karstas

grabnyčios, -ių — bažnytinė šventė (vasario 2 d.)

grybautė, -ės — volungė

griekas, -o — nuodėmė

griešyti, -ija, -ijo — nusidėti, nusikalsti

griešnas, -a — nuodėmingas

grižas, -o; grižius, -iaus — sąnario skausmas su girgždėjimu

gromata, -os — laiškas; raštas

grucė, -ės; gručė, -ės — nemaltų grūdų kruopos; jų valgis

grūdinė, -ės — kanapė su sėklomis

grūša, -ios; grūšnia, -ios — kriaušė

grūmuoti, -uoja, -avo — susilenkus pamažu eiti

gunčė, -ės — milinis kelionės apsiaustas

gurbas, -o — tvartas, kūtė

gurinys, -io — gabaliukas, trupinys

gurulys, -io — trupinys

guzikas, -o — saga

gvardijonas, -o — vienuolyno viršininkas

gvošti, -ta, -o — svaigti, silpti

gvoltas, -o — prievarta; triukšmas, riksmas, skuba

i

in — ant

indikas, -o — kalakutas, kurkinas

ingis, -ė — tinginys

int — ant

iškada, -os — nuostolis, žala

iškadyti, -ija, -ijo — kenkti

išlup — išgrauš

išmislas, -o — išmonė, prasimanymas

išpauzti, -ia, -ė — iššliaužti

itas, -a — šitas

j

jomarkas, -o — prekymetis
juka, -os — sriuba, virta iš paukščių ar gyvulių kraujo
jumprova, -os — jauna mergina
jupa, -os — suknelė

k

kabarzdynai, -ų — tankūs krūmai, brūzgynai
kačėnas, -o — kopūsto kotas
kačerga, -os — žarsteklis
kadys, -džio — medinis indas
kakalys, -io — krosnis
kalačius, -iaus — riestas pyragaitis
kalnierius, -iaus — apykaklė
kalpokas, -o — galvos dangalas
kaltūnas, -o — apsileidęs žmogus: *Rukšių ponas kaltūnas*
kamantas, -o — pavalkai
kamas, -o — chamas
kamoris, -io — užkampis, užkaboris
kančius, -iaus — odinis rimbas, bizūnas
kanivolas, -o — arklių gydytojas
kankalas, -o — varpelis, skambutis; apskritas daiktas, gumulas
kankalnyčia, -ios — skambučių virtinė
kankolas, -o — kukulis
kaptonas, -o — žieminis švarkas, vatinukas
karbatka, -os — mezginys
karčiama, -os — smuklė
karmonas, -o — kišenė
karunka, -os — tokia giesmė
karvošius, -iaus — rankovių atraita, atlenktas rankogalis
kašė, -ės; kašius, -iaus — pintinė, krepšys
kaštavoti, -oja, -ojo — ragauti
katras, -a; katris, -i — kuris; kiekvienas
kaugė, -ės — krūva
kaukara, -os — kalva, kauburys
kaulinyčia, -ios — vieta, kur kaulai sudėti
kaupuras, -o — kauburys
kavolienė, -ės — kalvienė, kalvio pati
kavolis, -io — kalvis
kavoti, -oja, -ojo — slėpti; laidoti
kazilas, -o — suremta gegnių pora, gegnės, sparai
kėdalė, -ės — krėslas be atkaltės, taburetė, kėdelė
keikestis, -čio — keiksmas, keikimas
keltava, -os; keltuva, -os — galvijas, gyvulys
kėp — kaip
kepaliušas, -o; kepalušas, -o; kepeliušas, -o — skrybėlė
kepastuoti, -uoja, -avo — nedailiai, kraipant kojas, eiti, šokuojant bėgti
kepsnė, -ės — kepsnys
kermošius, -iaus — prekymetis
kėselis, -io — krepšys, doklas
kiba — ar, argi, gal, tur būt
kilbasa, -os; kilbasas, -o — dešra
kytras, -a — gudrus; klastingas
klaimas, -o — klojimas
klapatas, -o — rūpestis, vargas, bėda
klapčius, -iaus — tarnas, pasiuntinys
klasteris, -io — kartis sieliams sutvirtinti
klepka, -os — statinės lentelė, šulas, rąstagalys
klešnė, -ės — kiška
klėtka, -os — narvas
klynas, -o — pleištas
klioštoris, -io — vienuolynas
kloniotis, -iojasi, -iojosi; klonytis, -ijasi, -ijosi — lenktis, reiškiant pagarbą
knypkis, -io — saga

kočioti (s), -ioja (si), -iojo (si) — volioti(s)
kodis, kodžio — medinis indas
kolioti, -ioja, -iojo — plūsti, barti
kolyta, -os — piniginė
koroti, -oja, -ojo — bausti
kotavoti, -oja, -ojo — kankinti, plakti, mušti
kots — nors
kožnas, -a; kožnas vienas — kiekvienas
Krakavas, -o — Krokuva
krasa, -os; krasia, -ios — krėslas, kėdė
kreisa, -os — laukų riba, ežia
kriaučius, -iaus — siuvėjas
kriaučka, -os — siuvėja
krygė, -ės — karas
kringelis, -io — riestainis
krytelė, -ės — tinklelis žuvims ar vėžiams gaudyti
kriūkas, -o — kablys
kriukis, -io — riestu galu lazda; kablys
kromas, -o — krautuvė; prekė; dėžė su prekėmis, nešiojama kaimo pirklių
krominink as, -ė — pirklys, pardavėjas
krošėti, kroši, -ėjo — kriošėti, tingiai sėdėti, nieko neveikiant
kručkas, -o — griežtis, sėtinys
krukis, -io — lazda riestu galu, ramentas; kiaulės knyslė
kruogas, -o — smuklė
krutėti, kruta, -ėjo — dirbti: *Pilvas krutėti išmokina*
kūdas, -a — liesas, sudžiūvęs; neriebus, prastas
kudlos, -ų — susivėlę, ilgi plaukai, gaurai
kudlotas, -a — gauruotas
kuikis, -io — lazda pasiremti einant, ramentas
kuknia, -ios — virtuvė
kukorius, -iaus — virėjas
kukurauti, -auja, -avo — virti, būti virėja
kulipka, -os — kulka
kūlokas, -o — kumštis
kumburys, -io — kampas, kertė
kunkulas, -o — koks nors apskritas daiktas
kupčystė, -ės — prekyba
kupčius, -iaus — pirklys
kupkas, -o — taurė
kupolės, -ių — žolės, jaunimo surinktos, linksminantis per jonines
kūryti, -ija, -ijo — rūkyti
kurkulas, -o — gniužulas, gumulas
kurmonas, -o — vežikas
kurpas, -o — drabužio skiautė
kuskelė, -ės — skarelė
kūzubas, -o — luobas, žievė
kvartūkas, -o — prijuostė
kvietka, -os — gėlė

l

labas, -o: abu labu, abi labi — abudu, turintieji tų pačių (dažniausiai neigiamų) ypatybių
laidokas, -o — kas nerimtai gyvena, nenaudėlis, pasileidėlis
lapynė, -ės — lapienė
ledokas, -o — piktas, prastas
lenciūgas, -o — grandinė
levas, -o — liūtas
lyčnas, -a — be poros, neporinis, atskiras
liekarstva, -os — vaistas
lykštyti, -ija, -ijo — tuštinti
liktis, -ies — varveklis, žvakė
lioduoti, -uoja, -avo — krauti
litara, -os — raidė
liuikelis, -io — pypkė
liungėti, -a, -ėjo — linguoti
liuosas, -a — laisvas
lobingas, -a — turintis daug turto, turtingas
lokšenas, -o — lakštelių pavidalo tešlos gaminys, lakštinis
loska, -os — malonė

m

ma — mano
macis, -ies — jėga, stiprumas
mackas, -a — mažutis
macnas, -a — stiprus
mačyti, -ija, -ijo — padėti, pagelbėti
Mažiešius, -iaus — Mozė
makaras, -o — rimbas
makavykas, -o — šilinis baravykas
maklekoti, -oja, -ojo — purvinti, makoti
makras, -o — kutas, spurgas
malačius, -iaus — vikrus, šaunus vyras
maladec — puikus, šaunus
maladikėlis, -io — jaunuolėlis
malduoti, -uoja, -avo — labai prašyti, maldauti
maliavoti, -oja, -ojo — piešti, dažyti
maliavotstrazdis, -džio — toks paukštis
mandiera, -os — uniforminis drabužis
mandrumas, -o — išdidumas; gudrumas
mandrus, -i — geras, šaunus, puikus
marciponas, -o — saldus kepinys iš trintų migdolų ir cukraus
masliankos, -ų; maslionkos, -ų — pasukos
mašna, -os — nedidelis maišelis pinigams ar tabakui dėti
matiuška, -os — motinėlė
mažkickas, -a — visai mažas, mažiukas
medėjas, -o — medžiotojas
medinčius, -iaus — medžiotojas
medžias, -io — medis; miškas
melnyčia, -ios — malūnas
melnykas, -o — malūninininkas
mėnas, -o — mėnulis
mendelis, -io — guba
miedinis, -ė — varinis
miega, -os — aruodas
miera, -os — matas
mieras, -o: viens mieras — vis tiek
mieruoti, -uoja, -avo — matuoti
myris, -io — mirimas, mirtis
mislis, -io (-ies) — mintis
mislyti -ija, -ijo — manyti, galvoti
močiaka, -os — pamotė
mojus, -aus — gegužė (mėnuo)
moma, -os — mama
monyti, -ija, -ijo — raminti
motka, -os — motina
mudrus, -i — gražus, puikus
mūka, -os — kančia
mūklelė, -ės — ašutinė kilpa žuvims gaudyti
muliavotas, -a — dažytas
musėt — tur būt

n

nabagas, -ė — vargšas
nabaščikas, -ė; nabašninkas, -ė — numirėlis
naistrošniausias, -ia — visų baisiausias, pats baisusis
naisunkiausias, -ia — visų sunkiausias, pats sunkusis
nakšis, -io — velnias, nelabasis
naravas, -o — paprotys
navyna, -os — naujiena
nažutka, -os — moteriška palaidinė, trumpikė
nedastoti, -oja, -ojo — trūkti, stigti
nedatekti, -tenka, -teko — pritrūkti, pristigti
nedėlia, -ios — sekmadienis; savaitė
negadnas, -a — biaurus
nėgelis, -io — vinis
nemeckas, -a — vokiškas
nemitulis, -ė — kas dar neišgyveno vienerių metų
neprietelius, -iaus — priešas, nedraugas

nete — net
nevadas, -o — tinklas
nianka, -os — auklė
niemčius, -iaus — vokietis
nigdi; nigdu — niekada
nočyna, -os — įrankis
noglinė, -ės — staigi mirtis
noglius, -iaus — staigi mirtis
nopostas, -o — nelaimė, bėda
novyti, -ija, -ijo — naikinti, žudyti, galabyti
nuopuolis, -io — nelaimė, nesėkmė, nuostolis
nuoskunda, -os — užuojauta
nuotarstis, -ies — priežastis
nuštilti, -yla, -ilo — nutilti, nurimti

p

pačėstnas, -a — garbingas, kilnus
pačta, -os — paštas
padabonė, -ės — patikimas
padalkos, -ų; padelkai, -ų; padelkos, -ų — apatinė drabužio dalis, atlanka
padijos, -ų — nusistebėjimas
padonas, -o — tarnas, pavaldinys
paduška, -os; paduškis, -io — pagalvis
padvečerka, -os — pavakariai
pagada, -os — giedra; oras
pagatavas, -a — gatavas, pasirengęs
pakajus, -aus — kambarys
pakalas, -o — kylys
pakalnė, -ės — noras, apetitas: *Nėra pakalnės, ir negali kąsnio nuryti*
paklausais — klausinėjant, teiraujantis
pakūta, -os — atgaila
paldienykas, -o — pirmadienis
paliavonė, -ės — kas medžiojama, vaikomasi
paliuosuoti, -uoja, -avo — paleisti, išlaisvinti
palivarkas, -o — atskira dvaro dalis su ūkio trobesiais; nedidelis dvaras
palka, -os — lazda
pamačis, -ios — pagalba, padėjimas
pamačyti, -ija, -ijo — padėti, pagelbėti
pamarinkis, -io — geležinis plūgas
pamikirsti, -kerta, -kirto — mane pakirsti
pamilija, -os — šeimyna, giminės
panaberija, -os — išdidumas, pasipūtimas
pančiaka, -os — kojinė
panedėlis, -io — pirmadienis
papečys, -io; papečkys, -io — vieta po krosnimi
papeliučkis, -io — vieta po krosnimi
paralis, -io — paralyžius
parasonas, -o — skėtis
parcinkulis, -io — bažnytinė šventė (liepos 2 d.)
pardelis, -io — leopardas
pareiti, -eina, -ėjo — pralenkti, prašokti: *Atstankingas pareina turtingą*
parėtkas, -o — tvarka
parėtkininkė, -ės — vestuvininkė, turinti per vestuves kurių nors pareigų
paručnikas, -o — padėjėjas, parankinis, vietininkas
pasamonas, -o — drabužio apačia, apsiuvas
pas(i)daboti, -oja, -ojo — išsirinkti, patikti
pasilkas, -o — valgis, skanėstas
paskambočius, -iaus — kas skamba (metalinis pinigas)
paslas, -o — pasiuntinys
paslūgočius, -iaus — tarnas
pasoga, -os — iš tėvų namų nuotakos gaunama dalis
patapas, -o — potvynis

patekti, -enka, -eko — ištverti, išbūti: *Traškus medis ilgiau patenka*

patkava, -os — pasaga

patronas, -o — globėjas

patųsai, -ų — nuobrukos

pavoriukas, -o — samtis

pazara, -os; pazaras, -o — pašvaistė

pazvalyti, -ija, -ijo — leisti

pažymys, -io — žymė: *Atėmus (kibirus) pažymys pasiliekt*

pečenka, -os — kepsnys

pečka, -os — priekrosnis

pėdžia, -ios — vertikalus ramstis senoviniame kluone stogui laikyti

pekla, -os — pragaras

pentarda, -os — patarška, perlavištė

peryna, -os — patalas

petelnė, -ės — keptuvė

pėtnyčia, -ios — penktadienis; pasninkas

piaustukai, -ų — sėklai atskelta bulvės dalis

piela, -os — piūklas

pielavoti, -oja, -ojo — piauti piūklu

piestas, -o — pagalys, kuriuo grūdami piestoje grūdai

pijokas, -o — girtuoklis

pilniavoti, -oja, -ojo — saugoti, sergėti

pinavijas, -o — bijūnas

pirkčiome — pirkčiau

pištalietas, -o — pistoletas

pyvas, -o — naminis alus

pleiskė, -ės — pleiskanė, kanapė su vyriškais žiedais, be sėklų

pletkai, -ų — apkalbos

pletkininkas, -ė — apkalbėtojas

ploščius, -iaus — apsiaustas

plūdo — plūduriuoja

pometė, -ės — atmintis

pondžius, -iaus — ponas dievas

posmert — po mirties

prabūti, -būna, -buvo — pradingti, išnykti: *Tau prabūt, o mumiem sveikiem būt*

prakapnys, -io — tuščias žemės gabalas, lopinys

praore; praory — viduj

praplotis, -čio — neaukštas ragaišis, paplotis

prietelius, -iaus — bičiulis, draugas

priepečkis, -io; pripečkas, -o; pripečkis, -io — priekrosnis

priežda, -os — vieta prieš kepamosios krosnies angą

prisiekti, -ia, -ė — pasiekti: *Karaliai ilgas rankas turi — gali toli prisiekti*

pro — prieš: *Yr žolė pro ligą, pro smertį nėr*

procia, -ios — darbas

prociauninkas, -ė — darbininkas

prociavoti, -oja, -ojo — dirbti

prova, -os — teismas, byla

provyti, -ija, -ijo — taisyti, gaminti

provotis, -ojasi, -ojosi — bylinėtis

prūsokas, -o — tarakonas

psiakrev — šunsnukis

puišytas, -a — suodinas, juodai dažytas

pulkaunykas, -ė — pulko vadas

puruoti, -uoja, -avo — oriai, eiti; murkti

pūsti, pučia, pūtė — naikinti: *Pono dvarą pūsiu!*

pūstyti, -ija, -ijo — eikvoti, tuštinti

r

rabata, -os — nelaimė, bėda, vargas

ragotinė, -ės — iešmas, ietis

rakalis, -io — padvėsusių gyvulių odų lupėjas

rapukas, -o — bulvė; sėtinys

rasoda, -os — daigas
raškažis, -io; raškažius, -iaus — linksmybė, malonumas, prabanga
ratavoti, -oja, -ojo — gelbėti
ratynas, -o; ratinys, -io — ratelis
razbainykas, -ė; razbaininkas, -ė — plėšikas, galvažudys
razmušti, -a, -ė — sumušti, išmušti
razumas, -o — protas, išmintis
rėdyti, -o, -ė — rengti; puošti; suvesti (į porą)
remeslas, -o — amatas
retavoti, -oja, -ojo — gelbėti
ricierius, -iaus — riteris, karys
Rymas, -o — Roma
risavoti, -oja, -ojo — piešti, dažyti
robaksas, -o — vakarėlis, pasilinksminimas
roda, -os — patarimas; išeitis; dalykas
rodas, -a: roda būčiau — mielai
rodavotis, -ojasi, -ojosi — šnekėtis, tartis
rokunda, -os — tarimasis, kalba; **daryti rokundą** — tartis
rokuotis, -uojasi, -avosi — tartis; šnekėtis
rona, -os — žaizda
ropynas, -o: bulvių ropynai — bulvienojai
rubežius, -iaus — valstybės riba
ruimas, -o — vieta
rundas, -o — ratas
ruočkis, -ė — pajuodėlis, apskretėlis
rušioti, -ioja, -iojo — liesti, imti
ružavas, -a — oranžinis, šviesiai raudonas

s

sa — savo
sališkis, -ė — sodžiaus, kaimo
sandžia, -ios — teisėjas
saulėžiedis, -džio — saulėgrąža
seilas, -o — lankas, saitas
sekmas, -a — septintas
sekretas, -o — paslaptis
sekvė, -ės — maišeliai, nešami abipus pečių
sereda, -os — trečiadienis; pasninko diena
seredyti, -ija, -ijo — pasninkauti trečiadienį
sielska, -os — kaimas
syla, -os; sylė, -ės — jėga, galia
sylingas, -a — galingas, tvirtas
silnastis, -ies — stiprybė, stiprumas
siratystė, -ės — našlaičio gyvenimas, našlaičio dalia
skaitlius, -iaus — skaičius
skarbas, -o — turtas, lobis
skaurada, -os — keptuvė
skiauzeris, -ė — skersas
skivytas, -o — skuduras
skočiulė, -ės — trinka
skotertė, -ės — staltiesė
skreduolinė, -ės — kirmėlė
skujinė, -ės — pušinė šluota krosniai šluoti
skūnė, -ės; skūnia, -ios — daržinė, pašiūrė
skūpas, -a; skūpus, -i — šykštus
skūpumas, -o — šykštumas
skūpuolis, -ė — šykštuolis
skūra, -os — oda; kailis
slaunus, -i — puikus, garsus; šaunus
slova, -os — garbė, šlovė
slūga, -os — tarnas
slūžba, -os — tarnystė
slūžyti, -ija, -ijo — tarnauti
smakas, -o — slibinas
smertis, -ies (-čio) — mirtis
smetona, -os — grietinė
smokas, -o — skonis
smūtnybė, -ės — liūdnybė, liūdnumas
snaigala, -os; sniegala, -os — sniegena

soda, -os — sodžius, kaimas, sodyba
sopagas, -o — batas
spancierka, -os — liemenė
spasabas, -o — išeitis
spatas, -o — kastuvas
spėka, -os — jėga, galia
spraunus, -i — žvalus
sprigė, -ės — sprigtas
spriknus, -i — judrus, vikrus, šoklus
stainia, -ios — arklidė
stalnėkas, -o — rimtas, subrendęs žmogus
staldas, -o — tvartas
stanga, -os — kaspinas
starkas, -o; starkus, -aus — gužas, gandras
stėlengė, -ės — stiegėlė, čerpė, malksna
stikliorius, -iaus — stiklius
stypas, -o — lankas
stipinis, -io — lazda, pagalys
stirpti, -sta, -o — sirpti, nokti
stonė -ės; stonia -ios — arklidė
storotis, -ojasi, -ojosi — rūpintis, stengtis
strainas, -a — puikus, gražus; smarkus, vikrus
strampas, -o — kuoka, rąstas, pagalys
striekas, -o — mietas, baslys
strielba, -os — šautuvas
strielčius, -iaus — medžiotojas
striokas, -o — baimė; skuba
strypinas, -o — strypas, pagalys, lazda
stripungalis, -io — lazda, pagalys
striūnas, -os — styga
strokas, -o — baimė; skuba
strova, -os — valgis, maistas
stuburas, -o — dūminės pirkios pečiaus dalis: *stuburas dūminėse pirkiose*
stukas, -o; stukis, -io — gabalas, dalis
subata, -os — šeštadienis
sūdas, -o — teismas
sūdyti, -ija, -ijo — teisti: *sūdyk juos kuo greičiausia*
sukienka, -os — suknelė
sumatas, -o — tvora
sumėžinis, -io — mėžinys
susiedas, -o — kaimynas
susiedystė, -ės — kaimynystė
svietas, -o — pasaulis; žmonės
svikis, -io — vinis, kaištis
svotba, -os — vestuvės

š

šakočius, -iaus — įrankis bulvėms (ar daržovėms, mėsai) kapoti
šalabanas, -o — svaigusis namų darbo gėrimas
šarkinikė, -ės — švarkas
ščyras, -o — rimtas
šiaučius, -iaus — batsiuvys
šidyti, -ija, -ijo — tyčiotis, pašiepti
šimkuoti, -uoja, -avo — pilstyti
šipuoti, -uoja, -avo — šnypšti
širmuliai, -ių — šarma
šiūba, -os — kailiniai
šiumelis, -io — šyvis
šiūpelė, -ės — įrankis javams semti ir vėtyti
škada, -os — žala, nuostolis
šlakis, -io — lašas, mažas kiekis
šlėga, -os — tvoklė
šliampa, -os — šlynas
šliūbas, -o — sutuoktuvės, jungtuvės; **šliūbą duoti** — tuokti
šmotas, -o — gabalas
šneideris, -io — siuvėjas
šniūras, -o — virvė, raištis
šoblė, -ės — kardas
šova, -os — drevė, skylė medyje
špygelis, -io — veidrodis
špykis, -io — stipinas
špyžiukas, -o — katiliukas
špokas, -o — varnėnas
špunka, -os; špunta, -os; špuntas, -o — volė

šūba, -os — kailiniai
šulelė, -ės — statinaitė
štaras, -o — čiurlys
štuka, -os — pokštas, išdaiga; vienetas

t

tabalas, -o — nerimtas šokis ar daina; gegužinė
talūba, -os — ilgi kailiniai, apmušti medžiaga
tancius, -iaus — šokis
tarba, -os — maišelis
tavi — tau
tavoras, -o — prekė
tekutė, -ės — ta, kuri teka
terba, -os — maišelis
terebyti, -ija, -ijo — daug valgyti, kirsti
tiešyti, -ija, -ijo — guosti, raminti
tynius, -iaus — tinimas
titūnas, -o — tabakas
tolūbas, -o — ilgas žieminis paltas
torielka, -os — lėkštė
tridis, -džio — karštakošis; nenuorama
tropyti, -ija, -ijo — pataikyti
troškė, -ės — troškintų bulvių valgis
trotyti, -ija, -ijo — prarasti, netekti
trunkas, -o — gėrimas
trušėti, truša, -ėjo — triušėti
tubas, -o — veltinis
turėčiame — turėčiau
turma, -os — kalėjimas
turtinys, -io — turtas
tūžba, -os — rūpestis, baimė
tverti, -ia, tvėrė — kurti: *Gerk ir ūkę tverk*

u

ubagas, -ė — elgeta
ubagystė, -ės — elgetavimas
ubagiškas, -a — elgetiškas
učiečkas, -o — rėčka, statinė
ukvata, -os — noras
uliavoti, -oja, -ojo — linksmintis
ulbis, -io — paukštis, kuris ulba
ulyčia, -ios — kaimas, gatvė (kaimo ar miesto); laukas
unduo, -enio (-a) — vanduo
uradlyvas, -a — derlingas
ustovas, -o — kerdžius
utarnykas, -o — antradienis
utis, učio — utėlė
uostai, -ų — ūsai
uzbonas, -o — ąsotis
užkulti, -ia, užkūlė — pagardinti valgį riebalais
užvydas, -o — pavydas

v

vaina, -os — karas
vajavoti, -oja, -ojo — kariauti
valdonas, -o — valdovas
valininkas, -ė — laisvas, nedirbantis žmogus
vargamistra, -os — vargoninin-kas
vargužis, -io — vargdienis
vedutis, -čio — tas, kuris veda
vely — verčiau, geriau
velytis, -ijasi, -osi — verčiau sutikti
vendzyti, -ija, -ijo — rūkyti
vėpla, -os — burna: *Bus sėklai ir vėplai*
vėpūžė, -ės — vėpūtinis, pusnis
verpelė, -ės — statinaitė
verpstis, -čio — verpstas
vėrumbė, -ės — jerubė
veseilė, -ės; veseilia, -ios; veselė, -ės; veselija, -os — vestuvės
viedras, -o — kibiras
viekas, -o — jėga; amžius
viera, -os — tikėjimas
vieryti, -ija, -ijo — tikėti
viernas, -o — teisingas, tikras
vigada, -os — nauda
vygė, -ės — supama lovutė

vinčiavoti, -oja, -ojo — tuokti, jungti
vindas, -o — ratelis
vislab — visa, viskas
vytyti, -ija, -ijo — rišti vytimi
vyvalas, -o; vyvalis, -io — negalavimas; pažandė (arklių liga)
vodyti, -ija, -ijo — kenkti
vosilka, -os — rugiagėlė
votagas, -o — botagas

z

zacirka, -os — miltinių kukulių sriuba
zalatinti, -ina, -ino; zalatyti, -ija, -ijo — auksuoti
zaleika, -os — medinė dūda
zenas, -o — bernas
ziegorius, -iaus — laikrodis
znokas, -o — ženklas
zo — per
zopostas, -o — atsarga
zopostinys, -io — atsarga
zūbai, -ų — dantys; lūpos
zurga, -os — barnis, niurnėjimas, dejonės
zvanas, -o — varpas, skambalas
zvanelis, -io — varpelis, skambutis
zvanyti, -ija, -ijo — skambinti

ž

žakas, -o — maišas
žaidas, -o — kibirkštis
žaliumosuj — žalumose (miške)
žalnierystė, -ės — kareiviavimas
žalnierius, -iaus — kareivis
žardyna, -os — žardiena, vieta aplink klojimą
žėba, -os — varlė
žeberis, -io — burtų traukimas
žebravoti, -oja, -ojo — elgetauti
žebrokas, -o — elgeta
žėkas, -o — mokinys
ženatvė, -ės — vedybos
ženykas, -o — jaunikis
ženyti, -ija, -ijo — vesdinti: **ženytis, -ijasi, -ijosi** — vesti, tekėti
ženotas, -o — vedęs; **ženota, -os** — ištekėjusi
žertas, -o — juokas, pokštas
žyčioti, -ioja, -iojo; žičyti, -ija, -ijo; žyčyti, -ija, -ijo — skolinti
žiponas, -o; žiuponas, -o — švarkas
žiponuotas, -a — dėvįs, vilkįs švarką
žiuponatė, -ės — ponų duktė
žiuponė, -ės — ponia
žyvastis, -ies — gyvybė
živatas, -o; žyvatas, -o — pilvas
žyvytis, -ijasi, -ijosi — vargiai gyventi, maitintis
životi, -oja, -ojo — ragauti

TURINYS

PRATARMĖ 5

SMULKIOJI TAUTOSAKA

SMULKIOJI LIETUVIŲ TAUTOSAKA.— *Kazys GRIGAS* 9

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI 75

Žmogus 77

Bendros dvasinės ir fizinės ypatybės 77
Protas 77
Prigimtis. Papratimas 77
Moterys. Vyrai. Meilė 82
Amžius 85
Sveikata. Ligos. Mirtis 91
Miegas. Valgis. Apranga .. 96
Gerovės siekimas. Norai .. 97

Individualūs bruožai 101
Gudrumas. Kvailumas 101
Plepumas. Tylumas 108
Linksmumas. Liūdnumas .. 112
Piktumas. Priekabumas. Švelnumas 114
Tvirtumas. Silpnumas 116
Apsileidimas. Švara. Nepritikimas 118
Savarankiškumas 123
Drąsa. Bailumas 124
Užsispyrimas. Užgaidos .. 128
Smarkumas. Blaškymasis. Triukšmavimas 130
Lengvabūdiškumas. Pasileidimas 132
Taupumas. Išlaidumas 134
Girtavimas 137
Išvaizda 140

Šeima 146

Vedybos. Vyras ir žmona 146
Tėvai ir vaikai. Našlaičiai. Auklėjimas 153
Anyta ir marti. Žentas 163
Giminės 164

Socialinė priespauda. Klasiniai santykiai 166

Baudžiava 166
Kapitalistiniai prieštaravimai 170
Bažnyčia ir kunigai 174
Valdžia ir teisė 178
Pinigai 181
Turtas. Turtingieji. Vargšai 185
Nelaimės ir vargai 192

Pasaulėžiūra. Moralė. Žmonių santykiai. Veikla 201

Gyvenimo supratimas 201
Ateistinė galvosena. Religinis fanatizmas 201
Prietarai 204

Likimas. Sėkmė. Laimės nepastovumas 205
Optimizmas 212
Gimtojo krašto, laisvės meilė 215

Gyvenimo dėsningumai 218

Gyvenimo įvairumas ir nepastovumas 218
Priežastingumas 221
Aiškios tiesos. Išimtys 228
Paviršutiniškas įspūdis ir tikrovė 231

Bendravimo normos 237

Geras ir blogas elgesys 237
Vieningumas. Savitarpio pagalba 247
Draugiškumas. Kaimynystė 250
Svečiai. Vaišingumas 253
Atlaidumas. Mandagumas. Nuolankumas 255
Vaidai. Bylinėjimasis. Kerštas. Prievarta 259
Įkyrumas. Kišimasis. Abejingumas 265
Išdidumas. Begėdiškumas. Kuklumas 269
Pagyros 274
Suktumas. Klasta. Mainai 277
Tiesa. Melas 281
Pažadai 284
Apkalbos 285
Prisitaikymas. Pataikavimas. Veidmainystė 290
Dosnumas. Šykštumas. Pavydas. Saikingumas. Gobšumas 294
Sava ir svetima. Savanaudiškumas 303
Skolos 308
Vogimas 310

Žmonių veiklos vertinimas 312

Reikšmingi dalykai ir smulkmenos 312
Greitos išvados. Nesusigaudymas 319
Bergždžios pastangos. Neįmanomi dalykai. Persistengimas 323
Atkaklumas. Kantrybė 330
Apdairumas. Progos. Nuoseklumas. Tvarkingumas 332
Atsargumas 338

Darbas 345

Darbo reikšmė 345
Darbštumas. Tinginiavimas 350
Sugebėjimas dirbti. Ištvermė 362
Mokslas. Amatai 368
Darbo įrankiai 371
Darbo patirtis 373
Liaudies kalendorius. Oras. Meteorologija 377
Pagalbinė rodyklė 384

MĮSLĖS. MINKLĖS 447

Mįslės. Negyvoji gamta. Gamtos reiškiniai. Laikas 449

Dangus 449
Saulė 450
Aušra 451
Naktis 452
Šešėlis 453
Vaivorykštė 453
Mėnulis 454
Žvaigždės 455
Sietynas 455
Žemė 455
Molis 456
Akmuo 456
Vanduo 456
Debesis 457
Lietus 457
Sniegas 458
Vėjas 459
Šaltis 460
Upė 460
Marios 462
Ežeras 462
Vilnis 462

Šaltinis 463
Rasa 463
Ledas 464
Eketė 464
Perkūnija 465
Aidas 466
Ugnis 466
Dūmai 467
Gaisras 469
Nuodėgulis 469
Žarija 469
Metai 469
Savaitė 470
Žiema — vasara 471

Gyvoji gamta 472

Augmenija 472

Javai 472
Miežis 472
Rugys 472
Žirnis 473
Aviža 476
Grikis 476
Lęšis 477
Vikis 477
Pupa 477
Linas 477
Sėmenys 478
Kanapė 478
Guba 479
Ražiena 480
Bulvė 480
Bulviena 481
Burokas 482
Morka 483
Sėtinys 483
Ridikas 484
Ropė 484
Svogūnas 484
Kopūstas 486
Agurkas 487
Arbūzas 488
Saulėgrąža 489
Aguona 489
Apynys 491
Agrastas 492
Avietė 493
Žemuogė 493
Obelis 494
Obuolys 494
Kriaušė 495
Vyšnia 496
Slyva 497
Šermukšnis 497
Riešutas 497
Gėlė 499
Rūta 499
Bijūnas 500
Jurginas 500
Ramunė 500
Viksvos 501
Ajeras 501
Asiūklis 501
Nendrė 501
Varnalėša 502
Dagilis 502
Samana 502
Ąžuolas 502
Gilė 503
Eglė 503
Kadagys 504
Miškas 504
Medis 504
Šerdis 504
Šaknis 505
Brazdas 505
Kelmas 505
Rąstas 505
Grybas 505
Baravykas 506

Gyvūnija 506

Arklys 506
Asilas 509
Karvė 509
Jautis 510
Veršis 512
Kiaulė 512
Avis 513
Ožka 514
Šuo 515
Katinas 515
Pelė 516

Ežys 516
Kurmis 516
Kiškis 517
Vilkas 517
Meška 519
Kiaušinis 520
Paukštis 521
Višta 521
Gaidys 522
Antis 523
Žąsis 524
Gulbė 525
Gužas 526
Garnys 526
Kregždė 526
Vyturys 527
Genys 527
Šarka 527
Varna 527
Pelėda 528
Žuvis 528
Lydeka 528
Lynas 529
Silkė 529
Vėžys 529
Varlė 530
Gyvatė 530
Sliekas 530
Bitė 531
Vaškas 534
Skruzdėlė 534
Skruzdėlynas 534
Žiogas 534
Voras 535
Voratinklis 535
Sparva 535
Uodas 536
Prūsokas 536
Juodvabalis 537
Blusa 537
Utėlė 539

Žmogus 540

Kūno dalys. Žmogaus gyvenimas 540

Žmogus 540
Kūdikis 541
Kareivis 542
Skerdžius 542
Plaukai 542
Akys 542
Verkimas 544
Nosis 544
Ausys 545
Burna 545
Valgymas 549
Širdis 550
Krūtis 550
Ranka 551
Pirštai 551
Miegas 551
Vestuvės 551
Mirtis 552
Laidotuvės 552

Apsirengimas. Papuošalai. Pinigai 553

Marškiniai 553
Kailiniai 553
Kelnės 553
Pirštinė 553
Autai 554
Kojinė 554
Kurpės 555
Naginės 555
Vyžos 555
Batai 556
Diržas 557
Juosta 557
Lietsargis 558
Lazda 558
Pagalvis 558
Užvalkalas 558
Antklodė 559
Akiniai 559
Pypkė 559
Karoliai 559
Žiedas 560
Vainikas 560
Pinigai 561

Maistas 561

Duona 561
Ragaišis 562

Druska 562
Pienas 563
Sūris 563
Spirgis 563
Skilandis 563
Pipiras 564
Medus 564
Alus 564

Namai ir jų aplinka 565

Pastatai. Įrenginiai 565
Namas 565
Siena 566
Sąspara 567
Balkis 567
Lubos 569
Stogas 569
Durys 570
Durų rankena 571
Skląstis 571
Spyna 571
Raktas 572
Slenkstis 572
Langas 573
Langinės 574
Grindys 574
Krosnis 574
Kaminas 576
Stuburas 577
Aukštinis 577
Pečiadangtė 577
Trikojis 577
Klojimas 578
Pirtis 578
Malūnas 579
Bažnyčia 579
Tvora 580
Žardas 581
Šulinys 581
Svirtis 582
Avilys 583
Ėdžios 584
Dumplės 584
Karštuvai 584

Baldai 585
Stalas 585
Suolas 586
Kėdė 586
Lova 587
Lopšys 588
Karstas 589

Namų apyvokos reikmenys 589
Kubilas 589
Katilas 590
Puodas 591
Puodukas 592
Stiklinė 592
Stikliukas 592
Puodšakės 592
Bliūdas 592
Lėkštė 593
Šaukštas 593
Samtis 594
Peilis 595
Keptuvė 595
Tarka 595
Butelis 596
Virdulys 596
Kibiras 596
Milžtuvė 597
Vanta 597
Šluota 597
Veidrodis 599
Šepetys 599
Šukos 600
Malkos 600
Balana 601
Degtukas 601
Žarsteklis 602
Žvakė 602
Lempa 605

Darbai ir darbo įrankiai 606

Girnos 606
Rėtis 607
Niekočia 607
Piesta 607
Mintuvai 608
Bruktuvė 609
Linų šukavimas 609
Verpstė 609
Ratelis 610

Špūlė 612
Kamuolys 613
Šeiva 614
Mestuvai 614
Staklės 614
Šaudyklė 616
Adata 617
Pirščiukas 618
Žirklės 619
Virbalai 619
Kočėlas 619
Laidynė 619
Žlugtas 620
Kultuvė 620
Spragilas 621
Kūlys 621
Kuliamoji 622
Šakė 622
Šieno peštukas 622
Rezginės 622
Akselis 623
Kirvis 623
Piūklas 624
Grąžtas 624
Oblius 624
Kulbė 625
Arimas 625
Akėčios 628
Rėžiai 630
Piautuvas 630
Dalgis 631
Grėblys 633
Botagas 634
Vadžios 635
Mėšlas 635
Duobė 635
Tinklas 635
Bučius 636

Susisiekimas 637

Takas 637
Kelias 637
Vėžės 639
Tiltas 639
Vežimas 639
Ratas 641
Rogės 642
Balnas 643
Keltas 643
Laivas 643
Inkaras 645
Dviratis 645
Motociklas 646
Traukinys 646
Lėktuvas 646

Muzikos instrumentai. Matavimo prietaisai. Ginklai 647

Dūda 647
Būgnas 647
Smuikas 647
Armonika 648
Vargonai 648
Varpas 649
Laikrodis 651
Bezmėnas 652
Svarstyklės 653
Termometras 653
Kardas 653
Šautuvas 654
Revolveris 655
Kulka 655
Šratas 656
Patranka 656
Tankas 656

Raštas 657

Knyga 657
Raštas 658
Laiškas 659
Laikraštis 659
Pieštukas 659
Plunksna 659
Rašalas 660

Minklės. Negyvoji gamta. Gamtos reiškiniai. Laikas 661

Augmenija 665

Gyvūnija 668

Žmogus 673

Apsirengimas. Pinigai 676

Maistas 677

Pastatai. Įrenginiai 678

Baldai. Namų apyvokos reikmenys 680

Darbai ir darbo įrankiai 681

Muzikos instrumentai. Matavimo prietaisai. Raštas 683

Mįslės — uždaviniai .. 684

Abėcėlinė mįslių ir minklių įminimų rodyklė 687

GARSŲ PAMĖGDŽIOJIMAI 705

Paukščiai 707
Antis 707
Apuokas 708
Čirkšlys 708
Čiurlys 708
Čivilis 708
Dagilis 709
Džiubė 709
Erelis 709
Gaidys 709
Gandras 712
Gegutė 712
Genys 713
Gervė 714
Griežlė 714
Kalakutas 717
Kanarėlė 718
Karvelis 718
Kėkštas 721
Kielė 722
Kikilis 723
Kregždė 723
Kuolinga 738
Kuosa 738
Kurapka 738
Lakštingala 739
Lukutis 743
Nykštukas 744
Patarška 744
Pelėda 745
Pempė 745
Perkūno oželis 749
Peslys 750
Povas 750
Putpelė 750
Sėjikas 751
Slanka 752
Sniegena 752
Starta 752
Strazdas 752
Suopis 754
Šarka 754
Tetervinas 754
Tilvikas 756
Vagišius 757
Vanagas 757
Varna 757
Varnas 760
Varnėnas 761
Vieversys 761
Višta 766
Volungė 769
Zylė 773
Žaliapilvė 774
Žaliasparnis 774
Žąsis 774
Žuvėdra 776
Žvirblis 776

Gyvuliai ir žvėrys 779
Avis 779
Karvė 780
Katė 782
Kiaulė 784
Ožka 785
Pelė 785
Šuo 785
Vilkas 787
Voverė 788

Ropliai 788
Rupūžė 788
Varlė 788

Vabzdžiai 791
Bimbalas 791
Uodas 791
Žiogas 792

Augalai 792
Česnakas 792
Kopūstai 793
Rugys 793

Darbo įrankiai 793
Arpas 793
Girnos 793
Kultuvė 795
Malūno sparnai 795
Piūklas 795
Ratai 796
Spragilai 797
Sviestmušė 805
Muzikos instrumentai 805
Dūda 805
Kanklės 806
Smuikas 806
Skudučiai 806
Varpai 807
Valgiai 809
Duona 809
Košė 809
Sriuba 810

JUOKAVIMAI, KEIKSMAI, ŠŪKSNIAI 811

Juokavimai 813
Maldos 813
Pamokslai 822
Žargonas 822
Skaičiai 823
Greitakalbės. Atvirkštinė kalba 824
Vardai 828
Vietovės 833
Įvairios situacijos 834
Klausimai, prašymai, pastebėjimai 841
Linkėjimai, dėkojimai, sveikinimai.. 857
Atsidūsėjimai 866
Nesusikalbėjimai 866

Keiksmai 869

Užšaukimai. Prekių gyrimas 877

Piemenų šūksniai 881

UŽKALBĖJIMAI, BŪRIMAI 889

Ligos 891
Gyvatės įkandimas 891
Šuns įkandimas 897
Rožė 897
Kraujavimas 898
Džiova 899
Drugys 900
Grižas 900
Gumbas 901
Karpos 902
Dedervinė 902
Miežis 903
Dantys 903
Žagsėjimas 903
Rėmuo 904
Krislas akyje 904
Išgąstis 904
Vyvalas 905
Nužiūrėjimas 905
Įvairios ligos 905
Ūkinė sėkmė 906
Gyvuliai. Paukščiai 906
Bitės 907
Pelės. Vabzdžiai. Kirmėlės 907
Daržovės. Maistas 909
Vagys. Pamesti daiktai 909
Meilė 910
Gamtos reiškiniai 911
Perkūnija 911
Lietus. Saulė 912
Šaltis 912
Mitinės būtybės 913
Žemyna 913
Mėnulis 913
Aušrinė 915
Gabija 915
Vaikų būrimai 916
Gervės. Žąsys. Gandras 916

Kiškis 917
Gegutė 917
Vabzdžiai. Šliužai 918

ŽAIDIMAI IR ŠOKIAI

LIETUVIŲ LIAUDIES ŽAIDIMŲ IR ŠOKIŲ TAUTOSAKA. — *Leonardas Sauka* 923

VAIKŲ ŽAIDINIMAI 945

ŽAIDIMAI 963

Skaičiuotės 965

Fantų vadavimas 976

Žaidimai 982

Pakumuža 982
Lyg lygu 982
Verža verža 983
Šaka maka bėgo 983

*

Dylia dolia 983
Šiū namo 984
Užminsiu mįslę 984
Aš užminsiu mįslę 984
Ateina lytaus 985
Bėgo šuo 985

*

Žiedo dalijimas 985
Žiedo dalijimas 986
Žiedas 986
Žiedo dalijimas 988

*

Dažai 989
Javai 990
Paukštelio perinimas 990

*

Kiaulė 991
Avižėlių pirkimas 992
Avižėlių pirkimas 992
Sietas 993

*

Avelės 993
Vilkas ir avys 995
Žąsys 997
Žąselės 997
Žąsų tiltas 998
Ropės rovimas 999
Ridikėlis 1000
Ropė 1001

*

Vištelė 1004
Lauminėjimas 1005
Pušis 1005
Panedėlio dieną 1006
Bobute senute 1006

*

Ožio pešimas 1007
Kepalušo vėlimas 1007
Kate, kate 1008
Kiškeliai 1008
Kurapkėlė 1009

*

Medžiotojas 1010
Slapstykis, voverėl, linago 1011
Ančių tupi trys pulkeliai .. 1011
Sietai 1012
Šeško gaudymas 1013
Katinas ant pečiaus sėdėjo 1013
Priegalvėlis 1014
Čigonėlis 1015
Avinėliai 1015
Negreita katė 1016
Zuikelis 1016
Kiškis 1017
Voverė 1017
Mūsų avytės, valio 1019
Gegutytė tupi tupi 1020
Vanagėlis 1021
Kurapkytė rugiuos 1022

*

Atvažiuoja kalėdos 1023
Svotai 1024
Uošvelė 1025
Ievaro tiltas 1026
Antelė 1028

Veda, veda vėrubė 1029
Du raitu jojo 1031
Joja bejoja 1032
Oi tu, bitaite 1035
Sėdi jaščeras 1036
Apynys 1037
Liepė apynys 1038
Prūsas 1040
Ponelė 1042
Snaudalė 1044
Snaudalė 1044
Snaudalė 1045
Tu, kazilio, kazilio 1047
Atvažiuoja žolynai 1049
Čiūtelė rūtelė 1050
Martelė 1051
Motinėle širdele 1053

*

Skrido uodas į eglę 1054
Svočia 1054
Ak tu, karvelėlis 1055
Klausė žvirblis čiulbuonėlis 1057
Va taip sėjau linelius 1060
Aviža prašė 1061
Pyragėlis 1062
Žvirbli žvirbli 1063
Kieno ten gaideliai 1064
Žvirblis 1065
Dėdė 1066
Meisteris Jurginas 1066
Tėvas parvažiavo 1066
Šalabanas 1067
Tinginėlis tas ponaitis 1068

RATELIAI 1069

Pasėjau rūtelę 1071
Tu, žvirbleli 1072
Saduto 1072
Maišas 1073
Tek saulelė 1074
Tek saulelė pro kalnelį .. 1075
Ėjo kūmas 1076
Virsim bulbienę 1077
Eisim į daržėlį 1077
Prisiausiu margų dryžių .. 1078
Kai aš mažas buvau 1079
Grybs grybs, baravyks .. 1080
Kiškelis bebėgdams 1081
Malu malu viena 1081
Gaidys ant slenksčio stovėjo 1082
Tupi pelėda 1083
Mes ėjom, mes ėjom 1084
Išdygo rūtelė 1085
Pasėjau žilvitį 1085
Pasėjau linelius 1086
Čionai mūsų darželėlis 1087
Močiute, noriu miego 1088
Žyd žirniai ir vikiai 1089
Augo sode serbenta 1090
Pasėjau rūtelę daržely 1091
Kalveli meistreli 1092
Antyte, to, to, to 1093
Kas darže 1094
Starkus, starkus 1095
Gegutė 1096
Grybs grybs, baravyks 1097
Žui žui malūnėlis 1097
Grybų rauti 1098
Vynužio, vynužio 1099
Plauk, plauk, žuvytėle 1100
Avietelė šalia kelio 1101
Ausim, sesutės, abrūsus .. 1101
Šimas mano dėdė 1102

SOKIAI 1103

Šarka 1105

*

Ir įminė šešurėlis 1106
Našlaitė rūta 1107
Trinkelė 1108
Kupolio rože 1110
Padukinis 1112
Aš jaunas bernelis 1113
Žvirblelis 1114
Treputė martelė 1115

*

Mainytinis 1116
Katinėlis 1117
Milčius 1118
Aš audėja 1119
Vai, išeiki, oželi 1120

Išvedu ožį 1122
Ant kalno karklai siūbavo 1122
Klumpakojis 1123
Čigonas 1124
Rugeliai 1125
Mergos piovė rugelius 1126
Mikita 1127
Mikita 1128
Žalnieriukas 1129
Kadrilius 1130
Labas rytas 1131
Pioviau šieną 1132
Abėcėlinė žaidimų ir šokių rodyklė 1133
Abėcėlinė žaidimų ir šokių pateikėjų ir tekstų bei melodijų užrašytojų rodyklė 1136
Tome vartojami sutrumpinimai 1139
Paaiškinimai 1142
Žodynėlis 1157

ЛИТОВСКИЙ ФОЛЬКЛОР
Том V, Мелкие жанры фольклора, народные игры и танцы
На литовском языке
Издательство «Минтис» Лит. ССР, 1968 г.

Redaktorė *E. Brazaitė*. Techn. redaktorius *J. Anaitis*. Korektorės: *O. Kalinauskienė* ir *L. Račienė*. Leidinio Nr. 10058. Tiražas 5000 egz. Pasirašyta spausdinti 1968.IV.22. LV 09778. Popierius 60×90¹/₁₆=36,875 pop. lapo, 73,75 sp. lanko, 67,86 apsk. leid. lanko. Kaina Rb. 4,46. Spausdino Valst. „Vaizdo" sp. Vilniuje, Strazdelio 1. Užsakymo Nr. 562.